

**INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ –
KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU**

oraz

**MUZEUM ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH
I WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH PRL
(w organizacji)**

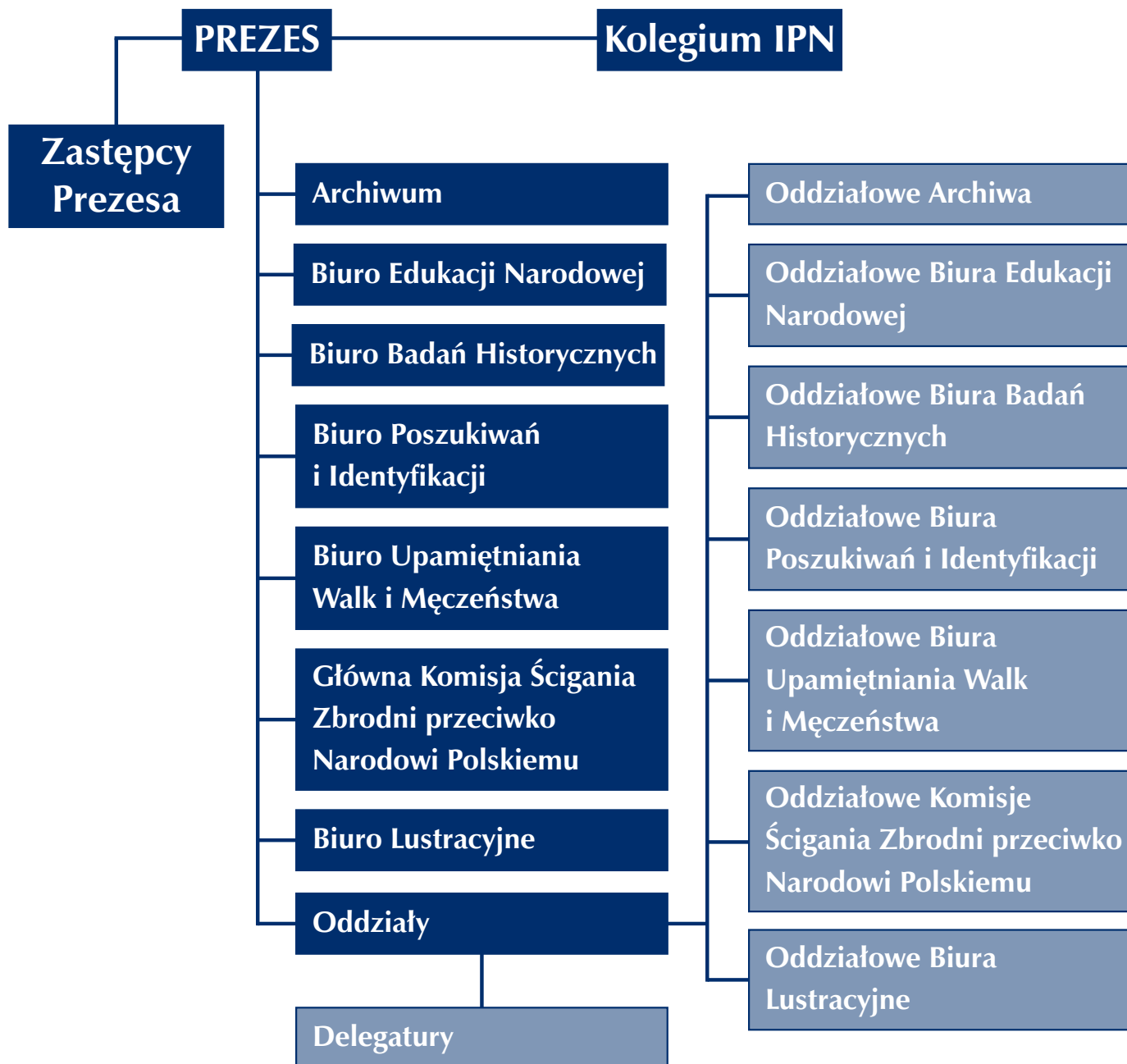
**INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI
1 STYCZNIA 2023 r. – 31 GRUDNIA 2023 r.**

I

Warszawa 2024

Struktura IPN

**INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ –
KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU**

oraz

**MUZEUM ŻOŁNIERZY WYKLĘTYCH
I WIĘŹNIÓW POLITYCZNYCH PRL
(w organizacji)**

**INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI
1 STYCZNIA 2023 r. – 31 GRUDNIA 2023 r.**

I

Warszawa 2024

SPIS TREŚCI

I

Wstęp	9
Informacja o działalności Kolegium IPN	33

Część I. Współpraca z podmiotami zewnętrznymi i komunikacja medialna

1. Współpraca krajowa	47
1.1. Współpraca z instytucjami państwowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi	47
1.2. Współpraca ze szkołami wyższymi, środowiskami studenckimi oraz uniwersytetami.	147
2. Współpraca międzynarodowa	159
2.1. Współpraca bilateralna	159
2.2. Współpraca z Polonią i organizacjami polonijnymi	166
2.2.1. Zagraniczne Przystanki Historia	168
2.2.2. Pozostała współpraca z organizacjami polonijnymi	171
2.3. Inne działania międzynarodowe	178
2.4. Dyfamacje	188
3. Informacja i Komunikacja Społeczna	189
3.1. Patronaty	189
3.2. Współpraca z mediami.	209
3.2.1. Audycje radiowe	209
3.2.2. Audycje telewizyjne	231
3.2.3. Dodatki prasowe	252
3.2.4. Projekt „Opowiadamy Polskę światu”	255
3.2.5. Konferencje prasowe.	256
3.3. Media społecznościowe	259
3.4. Historia w Internecie	280
3.4.1. Portale	280
3.4.2. Inna działalność internetowa.	289
4. Wydarzenia	315
4.1. Kongres Pamięci Narodowej	315
4.1.1. Regionalne Kongresy Pamięci Narodowej	326
4.2. Uroczystości rocznicowe	331
4.3. Nagrody, konkursy	371
4.4. Inne koncerty, spektakle, filmy itp.	379
5. Nowe technologie w edukacji historycznej	405

Część II. Działalność ustawowa poszczególnych pionów IPN

1. Działalność archiwalna	413
1.1. Zasób	414

1.1.1.	Stan zasobu	414
1.1.2.	Zabezpieczenie i przechowywanie zasobu	417
1.2.	Opracowanie zasobu	420
1.2.1.	Cyfrowe Archiwum	420
1.2.2.	Inwentarz archiwalny	421
1.2.3.	Opracowanie dokumentacji audiowizualnej	422
1.3.	Digitalizacja zasobu	422
1.3.1.	Reprografia	424
1.4.	Udostępnianie zasobu	425
1.4.1.	Udostępnianie dokumentów i informacji o zasobie podmiotom zewnętrznym	426
1.4.2.	Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej	429
1.4.3.	Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945	429
1.4.4.	Wnioski służbowe	430
1.4.5.	Kwerendy i sprawdzenia w zasobie ewidencyjnym	431
1.4.6.	Praca czytelní	432
1.5.	Działalność naukowa i popularyzatorska	433
1.5.1.	Publikacje	433
1.5.2.	Działalność naukowa, popularyzatorska i edukacyjna	433
2.	Działalność popularyzatorska i edukacyjna	437
2.1.	Kształcenie nauczycieli – seminaria i szkolenia	438
2.2.	Konkursy i projekty	444
2.2.1.	Ogólnopolskie projekty i konkursy własne	444
2.2.2.	Regionalne projekty i konkursy własne	448
2.2.3.	Projekty i konkursy we współpracy	452
2.3.	Lekcje i warsztaty	462
2.4.	Wyjazdy edukacyjne, rajdy i gry miejskie	490
2.4.1.	Spacery edukacyjne	491
2.4.2.	Gry miejskie	494
2.4.3.	Rajdy	495
2.4.4.	Inne	498
2.5.	Materiały edukacyjne	502
2.5.1.	Teki edukacyjne i materiały dla nauczycieli	502
2.5.2.	Infografiki	503
2.5.3.	Gry edukacyjne	503
2.5.4.	Komiksy i publikacje popularnonaukowe	504
2.6.	Wystawy i ich ekspozycje	504
2.6.1.	Wystawy w kraju	504
2.6.2.	Wystawy za granicą	505
2.6.3.	Wystawy elementarne	506
2.7.	Projekty multimedialne	507
2.7.1.	Notacje	507
2.7.2.	Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”	507
2.7.3.	Inne projekty multimedialne o charakterze edukacyjnym	507
2.8.	Inne działania popularyzujące wiedzę	508
2.9.	Kluby Historyczne im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”	513
2.10.	Krajowe Centra Edukacyjne IPN i Przystanki Historia	513
3.	Badania naukowe	525
3.1.	Projekty badawcze	525
3.1.1.	Centralne Projekty Badawcze	525
3.1.2.	Oddziałowe Projekty Badawcze	538
3.2.	Badania nad terrorem okupacyjnym	541
3.3.	Konferencje naukowe i popularnonaukowe, sympozja, debaty historyczne	542
3.4.	Letnia Szkoła Historii Najnowszej IPN	544
3.5.	Ekspertyzy i opinie, recenzje, konsultacje	544

3.6. Uzyskane stopnie naukowe	545
4. Budżet.....	547
4.1. Budżet w układzie klasyfikacji budżetowej.....	547
4.1.1. Wykonanie dochodów budżetowych	547
4.1.2. Wykonanie wydatków budżetowych	549
4.2. Budżet Instytutu w układzie zadaniowym.....	566
4.3. Zatrudnienie.....	569
5. Poszukiwania i identyfikacja	571
5.1. Badania historyczne.....	571
5.1.1. Badania historyczne dotyczące miejsc pochówku w Polsce	571
5.1.2. Badania historyczne dotyczące miejsc pochówku poza granicą Polski	576
5.2. Poszukiwania.....	577
5.2.1. Poszukiwania w Polsce	578
5.2.2. Poszukiwania za granicą.....	584
5.3. Identyfikacja.....	585
5.4. Organizacja prac poszukiwawczych	588
5.5. Działalność edukacyjna i informacyjna.....	590
5.5.1. Strona internetowa	590
5.5.2. Projekt „Łączka i inne miejsca poszukiwań”	590
5.5.3. Media społecznościowe	590
6. Upamiętnianie walk i męczeństwa	593
6.1. Budowa i remonty upamiętnień.....	594
6.1.1. Wykonanie nowych upamiętnień	594
6.1.2. Remonty upamiętnień	596
6.2. Groby wojenne – budowa i remonty, ekshumacje.....	596
6.2.1. Wykonywanie nowych nagrobków.....	597
6.2.2. Remonty grobów wojennych	598
6.2.3. Ekshumacje	598
6.3. Groby weteranów walk o wolność i niepodległość Polski	599
6.3.1. Ewidencja grobów weteranów	599
6.3.2. Realizacja wniosków o udzielenie dotacji celowych i świadczeń pieniężnych	600
6.3.3. Budowa i remonty grobów weteranów.....	600
6.4. Opiniowanie upamiętnień i nazw	602
6.4.1. Realizacja ustawy o IPN-KŚZpNP	602
6.4.2. Realizacja Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz.U. 2018, poz. 1103)	604
7. Ściganie zbrodni.....	607
7.1. Stan zatrudnienia prokuratorów w Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.....	611
7.2. Działalność śledcza Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w liczbach	611
7.3. Działalność Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawach o unieważnienie orzeczeń w trybie wskazanym w art. 45b ustawy o IPN-KŚZpNP	620
7.4. Udział prokuratorów Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w postępowaniach sądowych w związku z realizacją zadań ustawowych	621
7.5. Udział prokuratorów w identyfikacji osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych lub czystek etnicznych.....	626
7.6. Nadzór służbowy nad działalnością Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	627
7.7. Szkolenia prokuratorów i pracowników Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	629

7.8. Realizacja obowiązków pionu śledczego IPN innych niż wynikające z ustawy o IPN-KŚZpNP	630
7.9. Wybrane postępowania KŚZpNP prowadzone w 2023 r. obrazujące pracę prokuratorów ...	632
8. Lustracja	647
8.1. Ewidencja oświadczeń lustracyjnych i publikacja informacji.	648
8.1.1. Przyjmowanie oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o ich uprzednim złożeniu (SEiS)	648
8.1.2. Przygotowanie i publikowanie informacji o osobach pełniących funkcje publiczne wymienione w art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej (SUiP)	650
8.2. Przygotowywanie i publikowanie katalogów w Biuletynie Informacji Publicznej IPN	654
8.3. Przygotowywanie postępowań lustracyjnych	657
8.3.1. Sprawy zainicjowane zgodnie z treścią art. 52a pkt 2 i 3 ustawy o IPN-KŚZpNP. ...	657
8.3.2. Wydział Przygotowywania i Nadzoru nad Postępowaniami Lustracyjnymi Biura Lustracyjnego	664
8.4. Działania analityczno-studyjne	665
9. Wydawnictwo IPN	667
9.1. Książki	667
9.2. Periodyki	672
9.2.1. Periodyki naukowe	672
9.2.2. Periodyki popularnonaukowe	675
9.3. Promocja, popularyzacja, dystrybucja i sprzedaż	678
Wykaz skrótów	687

II

Aneks

Załącznik nr 1: Wydawnictwa IPN	7
Załącznik nr 2: Publikacje pracowników IPN	27
Załącznik nr 3: Wystawy IPN	95
Załącznik nr 4: Wykaz konferencji oraz sesji naukowych i popularnonaukowych.	105
Załącznik nr 5: Wykaz wystąpień pracowników IPN podczas międzynarodowych konferencji i sympozjów organizowanych oraz współorganizowanych przez instytucje zagraniczne (w tym online)	111
Załącznik nr 6: Wykaz notacji zrealizowanych przez IPN w 2023 r.	119
Załącznik nr 7: Uroczystości upamiętniające wydarzenia i postacie związane z walką i męczeństwem organizowane lub współfinansowane przez pion upamiętniania walk i męczeństwa	131
Załącznik nr 8: Reprezentowanie IPN przez pracowników pionu upamiętniania walk i męczeństwa podczas uroczystości i wydarzeń krajowych oraz zagranicznych ...	147
Załącznik nr 9: Groby weteranów wykonane i poddane renowacji z urzędu z funduszy pionu upamiętniania walk i męczeństwa IPN; informacje o uroczystościach pogrzebowych oraz prezentacji grobów	161
Załącznik nr 10: Groby wojenne wykonane i poddane renowacji z funduszy pionu upamiętniania walk i męczeństwa IPN; informacje o uroczystościach pogrzebowych oraz prezentacji grobów	167
Załącznik nr 11: Upamiętnienia, których wykonanie lub renowacja były finansowane lub współfinansowane przez pion upamiętniania walk i męczeństwa IPN; informacje o odsłonięciu albo prezentacji upamiętnień	171
Załącznik nr 12: Wykaz spotkań poświęconych publikacjom (z informacją o transmisji dyskusji o książkach) i filmom	181
Załącznik nr 13: Nagrody i wyróżnienia	203

Mapa oddziałów i delegatur IPN oraz Centrów Edukacyjnych i Przystanków Historia	209
Adresy biur, oddziałów i delegatur IPN	210
Krajowe Centra Edukacyjne i Przystanki Historia	211
Izby Pamięci IPN	212
Zagraniczne Przystanki Historia	212
Wydawnictwa IPN w 2023 r.	213
Fotografie dokumentujące wybrane wydarzenia z działalności IPN w 2023 r.	221

Informacja o działalności Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (w organizacji) w 2023 r.

Wstęp	355
1. Informacja o działalności Rady Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (w organizacji)	358
2. Dział Zbiorów	358
2.1. Pozyskiwanie zbiorów	358
2.2. Darowizny i przekazy	359
2.3. Depozyty	359
2.4. Zakupy	359
2.5. Ewidencja zbiorów w systemie MONA	359
2.6. Opieka nad zbiorami w pomieszczeniach magazynowych	360
2.7. Konserwacja	360
2.8. Książki, broszury i inne wydawnictwa drugiego obiegu	361
2.9. Digitalizacja	361
2.10. Współpraca z innymi działami i instytucjami	361
3. Dział Naukowy	362
4. Dział Edukacyjny	364
4.1. Działania edukacyjne i popularyzatorskie	364
4.2. Uroczystości rocznicowe i wydarzenia kulturalne	366
4.3. Notacje historyczne	368
4.4. Projekt wolontariatu i „Collegium Łukasza Cieplińskiego”	369
4.5. Aktywność merytoryczna pracowników Działu Edukacyjnego	369
4.6. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi	369
4.7. Zwiedzanie muzeum	370
5. Dział Obsługi Ekspozycji	370
5.1. Orowadzanie zwiedzających przez Dział Obsługi Ekspozycji	370
5.2. Zwiedzanie	371
5.3. Dane statystyczne dotyczące zwiedzania	372
6. Dział Informacji, Promocji i Wydawnictw	374
6.1. Strona internetowa i media społecznościowe	374
6.2. Wydawnictwa	374
6.3. Promocja wydarzeń	374
6.4. Udzielone patronaty	375
6.5. Współpraca Muzeum z producentami filmów i programów telewizyjnych	375

7. Samodzielne Stanowisko ds. Projektów Plastycznych	375
8. Wieloosobowe Stanowisko ds. Organizacji Przedsięwzięć Kulturalnych	376
9. Dział Administracyjny.....	377
10. Dział Inwestycji	377
11. Dział Zamówień Publicznych	379
12. Samodzielne Stanowisko ds. Ochrony	379
13. Dział Księgowy.....	380
13.1. Informacja o wykorzystaniu dotacji podmiotowej w 2023 r.	381
13.2. Informacja o wykorzystaniu dotacji celowej w 2023 r.	382
13.3. Zatrudnienie	383
14. Archiwum Zakładowe	383
15. Publikacje pracowników Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (w organizacji)	384
Fotografie dokumentujące wybrane wydarzenia z działalności Muzeum.....	385

Wstęp

18 grudnia 2023 r. minęło 25 lat od uchwalenia przez Sejm RP ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Do dziś niezmieniony pozostaje zapis zawarty w jej preambule: „żadne bezprawne działania państwa przeciwko obywatelom nie mogą być chronione tajemnicą ani nie mogą ulec zapomnieniu”.

Misją IPN było od początku i jest nadal „zachowanie pamięci o ogromie ofiar, strat i szkód poniesionych przez Naród Polski w latach II wojny światowej i po jej zakończeniu”, kultywowanie patriotycznych tradycji zmagania Polaków z niemieckim nazizmem i sowieckim komunizmem, jak również upamiętnianie czynów obywateli dokonywanych na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, w obronie wolności i godności ludzkiej. Z misją tą wiąże się ściśle obowiązek ścigania zbrodni przeciwko pokojowi i ludzkości oraz zbrodni wojennych, a także powinność zadośćuczynienia wszystkim pokrzywdzonym przez państwo łamiące prawa człowieka.

Ustawodawca powierzył Instytutowi Pamięci Narodowej funkcje śledcze, archiwalne, memoratywne, poszukiwawcze, edukacyjne, badawcze i lustracyjne. Te i inne zadania realizuje obecnie kilkanaście biur merytorycznych IPN (w tym wymienione w ustawie: Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Archiwum, Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa, Biuro Poszukiwań i Identyfikacji, Biuro Edukacji Narodowej, Biuro Badań Historycznych, Biuro Lustracyjne) wraz z biurami pomocniczymi, pod względem struktury terytorialnej zaś – Centrala, 11 oddziałów i 7 delegatur. Łącznie w minionym roku przeprowadziły one 84 konferencje naukowe i 365 wykładów.

Pełny obraz tego, czym zajmuje się IPN w trzeciej dekadzie działalności, dał Kongres Pamięci Narodowej, zorganizowany w dniach 13–15 kwietnia 2023 r. na stadionie PGE Narodowy pod hasłem „Historia mówi przez pokolenia”. W tym największym wydarzeniu w historii Instytutu wzięło udział 17 tys. osób, w tym 7 tys. dzieci i młodzieży. Na gości czekały liczne atrakcje: od Strefy Malucha przez Strefę Nowych Technologii aż po debaty z udziałem wybitnych przedstawicieli nauk humanistycznych, reprezentantów władz państwowych, publicystów, a także kombatanatów i działaczy opozycji antykomunistycznej. Podczas kongresu prezes IPN dr Karol Nawrocki zaprezentował wyniki raportu *Edukacja dla pamięci* na temat wiedzy historycznej Polaków i ich postaw wobec przeszłości.

Wymiar regionalny miał z kolei Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej, zorganizowany przez IPN w dniach 4–5 października na G2A Arenie w Jasionce koło Rzeszowa. Kongres zgromadził przeszło 7 tys. osób, w tym ponad 6 tys. dzieci i młodzieży.

Dialog z pokoleniem urodzonym na przełomie wieków i w kolejnych latach pozostaje jednym z priorytetów urzędującego prezesa IPN. W dotarciu do młodych z przekazem o historii Polski i Polaków pomagają projekty takie jak edukacyjna gra przygodowa „Lotnicy – wojna w przestworzach” przygotowana przez Biuro Nowych Technologii IPN i zaprezentowana 12 grudnia na warszawskim lotnisku Babice.

Instytut Pamięci Narodowej poszerza też ofertę dla seniorów. 9 października w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się inauguracja Instytutu Trzeciego Wieku – nowego projektu Biura Edukacji Narodowej IPN, skierowanego do osób, które ukończyły 55 lat.

Ważnym wydarzeniem 2023 r. była beatyfikacja 10 września w Markowej na Podkarpaciu rodziny Ulmów wymordowanej przez Niemców w 1944 r. za ukrywanie Żydów. Z okazji beatyfikacji IPN uruchomił portal poświęcony Ulmom (<https://rodzinaulmow.ipn.gov.pl>), przygotował m.in. etiudę filmową

i specjalne dodatki historyczne do prasy, a także zorganizował wspólnie z Kancelarią Prezydenta RP konferencję naukową „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady”.

Rok 2023 był też czasem ważnych rocznic. Instytut Pamięci Narodowej włączył się m.in. w obchody 80. rocznicy wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim (19 kwietnia) i 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej, której kulminacją była tzw. krwawa niedziela 11 lipca 1943 r.

Przełomowe ustalenia przyniosło śledztwo w sprawie zabójstwa ks. Franciszka Blachnickiego prowadzone przez Oddziałową Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach. Pozwoliło ono jednoznacznie dowiedzieć, że kapłan zmarł 27 lutego 1987 r. w wyniku otrucia. Instytut Pamięci Narodowej poinformował o tym na konferencji prasowej zwołanej 14 marca w Warszawie.

Wymierne efekty przyniosło również śledztwo w sprawie okoliczności śmierci Czesława Kukuczki, śmiertelnie postrzelonego w 1974 r. przez funkcjonariusza Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego NRD podczas próby przedostania się do Berlina Zachodniego. Na wniosek prok. Artura Orłowskiego z OKŚZpNP-IPN w Poznaniu wystawiono list gończy za podejrzanym Manfredem N., a Sąd Okręgowy w Poznaniu w lipcu 2021 r. sporządził europejski nakaz aresztowania. Strona niemiecka nie wydała wprawdzie Manfreda N. Polsce, ale jesienią 2023 r. prokuratura w Berlinie postawiła mu zarzut podstępного morderstwa (proces przed Sądem Krajowym w Berlinie ma ruszyć w marcu 2024 r.).

W okresie sprawozdawczym IPN kontynuował także projekty zainicjowane z powodzeniem w poprzednich latach, takie jak dekomunizacja przestrzeni publicznej, „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, „Archiwum Pełne Pamięci” (APP) czy „Archiwum zbrodni”. Udoskonalony został internetowy Inwentarz archiwalny IPN; od 18 grudnia jest on dostępny w nowej wersji na stronie <https://inwentarz.ipn.gov.pl/>.

Instytut regularnie współpracuje z mediami i jest w nich stale obecny: w 2023 r. zamieścił w prasie ogólnopolskiej i regionalnej kilkadziesiąt dodatków historycznych, miał też znaczący udział w realizacji cyklicznych audycji „Przystanek Historia” emitowanych w radiowej Jedynce (20) i w TVP Historia (12). Przygotowano ponadto 5 audycji telewizyjnych „Republika historii” realizowanych we współpracy z Telewizją Republika. Artykuły i wypowiedzi prezesa IPN oraz innych pracowników, w tym rzecznika prasowego, były publikowane w mediach polskich i zagranicznych. Portal popularnonaukowy przystanekhistoria.pl, zarejestrowany jako tytuł prasowy, odwiedzało codziennie blisko 18 tys. użytkowników.

Instytut Pamięci Narodowej stara się docierać również do międzynarodowej opinii publicznej. W 2023 r. kontynuowany był projekt „Opowiadamy Polskę światu”, prowadzony przez Instytut Nowych Mediów przy wsparciu IPN i innych instytucji; do odbiorców na kilku kontynentach regularnie trafiały artykuły prasowe – także autorstwa prezesa Karola Nawrockiego – prezentujące polską narrację historyczną.

Za granicą pokazywano liczne wystawy przygotowane przez IPN, np. podczas Światowych Dni Młodzieży w Lizbonie (1–6 sierpnia) była prezentowana ekspozycja poświęcona rodzinie Ulmów „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom”, a 28 sierpnia w Parlamencie Europejskim w Brukseli została uroczystie otwarta wystawa „Pakt zbrodniarzy” opowiadająca o pakcie Ribbentrop–Mołotow i jego tragicznych skutkach.

W 2023 r. upłynęła kadencja Kolegium IPN 2016–2023 w składzie: dr hab. Sławomir Cenckiewicz (zastąpiony w trakcie kadencji przez dr hab. Mieczysława Rybę), prof. dr hab. Jan Draus, prof. dr hab. Piotr Franaszek, ks. prof. dr hab. Józef Marecki, prof. dr hab. Andrzej Nowak, prof. dr hab. Wojciech Polak, Bronisław Wildstein, prof. dr hab. Tadeusz Wolsza i Krzysztof Wyszkowski.

6 lipca 2023 r. odbyło się inauguracyjne posiedzenie Kolegium IPN kadencji 2023–2030 zwołane przez marszałek Sejmu RP Elżbietę Witek, podczas którego wręczyła ona akty powołań członkom Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wybranym przez Sejm RP. Przewodniczącym Kolegium na roczną kadencję został prof. dr hab. Tadeusz Wolsza, a jego zastępcami: prof. dr hab. Wojciech Polak oraz dr hab. Mieczysław Ryba. W skład Kolegium IPN weszli wybrani przez Prezydenta RP: prof. dr hab. Andrzej Nowak i Bronisław Wildstein; przez Sejm RP: prof. dr hab. Jan Draus, prof. dr hab. Wojciech Polak, dr hab. Mieczysław

Ryba, prof. dr hab. Tadeusz Wolsza i Krzysztof Wyszowski; przez Senat RP: dr Bartosz Machalica i prof. dr hab. Grzegorz Motyka.

Archiwum IPN

28 marca w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce odbył się uroczysty finał wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”. Podczas spotkania głos zabrali dyrektor Muzeum Iwona Stefaniak, zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma i dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk. Ruch sokoli reprezentowali m.in. prezes Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce Timothy Kuzma (online) i Zbigniew Okorski, prezes honorowy Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” w Polsce. W dalszej części uroczystości o publikacji AIPN pod tym samym tytułem, towarzyszącej wystawie, dyskutowali jej autorzy dr Justyna Staroń i Krzysztof Pawluczuk oraz kurator Grzegorz Trzyna. Na zakończenie Teatr Muzyczny „Od Czapy” wykonał utwory związane z ruchem sokolim. Ekspozycja cieszyła się dużym zainteresowaniem – od września 2022 r. do marca 2023 r. zwiedziło ją 3925 osób, w tym 544 uczniów. Towarzyszyło jej wiele przedsięwzięć edukacyjnych, w tym seminaria dla nauczycieli oraz cykl lekcji archiwalnych połączonych ze zwiedzaniem ekspozycji, w których wzięło udział 234 uczniów. Rozstrzygnięty został konkurs dla dzieci i młodzieży na komiks i film przygotowany na podstawie archiwaliów dotyczących sokolstwa w Ameryce. Fragmenty wystawy stałej pokazano podczas Kongresu Pamięci Narodowej oraz Nocy Muzeów w Archiwum IPN; plenerową wersję ekspozycji zaprezentowano również w nowych miejscach.

26 sierpnia w Belwederze – podczas uroczystości zorganizowanej przez Fundację im. Janusza Kurtyki – Archiwum IPN zostało nagrodzone w konkursie *Przeszłość/Przyszłość* w kategorii „Strażnicy Ksiąg” za projekt „Archiwum Pełne Pamięci”. Nagroda jest przyznawana inicjatywom, które przyczyniają się do promocji polskiej historii lub jej upamiętnienia. Wyróżniony projekt „Archiwum Pełne Pamięci” jest realizowany przez Archiwum IPN od 2017 r. Jego zadaniem jest ocalenie i zabezpieczenie materiałów historycznych, zwłaszcza tych ze zbiorów prywatnych. Dzięki niemu pozyskano ponad 2100 nabytków. Częścią misji APP jest popularyzacja historii opowiadanej przez pryzmat zgromadzonych materiałów. Do najważniejszych osiągnięć pod tym względem należy przygotowana przez pracowników IPN publikacja „...aby każdy okrucieństwo historii zostało uratowane!” oraz seria podcastów „Okruchy Historii”.

9 września w Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej odbył się wernisaż wystawy „»Błogosławieni Sprawiedliwi, albowiem...«. Opowieść o Rodzinie Ulmów”. Ekspozycja została przygotowana przez Archiwum IPN we współpracy z Muzeum Polaków Ratujących Żydów w związku z beatyfikacją Czcigodnych Sług Bożych Józefa i Wiktorii Ulmów wraz z dziećmi, także jednym nienarodzonym. W uroczystości wzięli udział m.in. prezes IPN dr Karol Nawrocki, zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, dyrektor AIPN Marzena Kruk oraz dyrektor Oddziału IPN w Rzeszowie dr hab. Dariusz Iwaneczko, a także członkowie rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów, przedstawiciele władz samorządowych, duchowieństwa, Straży Granicznej, Wojska Polskiego i Służby Więziennej. Na ekspozycji – otwartej do 30 listopada 2023 r. – można było zobaczyć dokumenty z zasobu Instytutu, przedmioty osobiste wydobyte z grobu podczas ekshumacji rodziny Ulmów oraz nigdy dotychczas nieprezentowane modlitewniki oraz książki Józefa i Wiktorii pochodzące ze zbiorów Jerzego Ulmy.

16 i 17 listopada Archiwum IPN we współpracy z Wydziałem Historii Uniwersytetu Warszawskiego zorganizowało międzynarodową konferencję naukową „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX w.”. Sesja, która odbyła się w sali kolumnowej WH UW, dała okazję do wymiany doświadczeń między instytucjami zajmującymi się edycją dokumentów dotyczących historii XX w., a także umożliwiła omówienie wyzwań stojących przed edytorstwem w dobie cyfryzacji. Prelegenci przedstawili edycje źródłowe przygotowane przez reprezentowane przez nich instytucje. W panelu dyskusyjnym otwierającym obrady wzięli udział dr hab. Piotr Majewski (UW), prof. dr hab. Marek Kornat (PAN), dr Łukasz Kamiński (Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu) i dr hab. Filip Musiał (IPN). W obradach uczestniczyli także historycy z zagranicy: prof. Hiroaki Kuromiya (profesor emeritus Indiana University, Bloomington – online), dr Ottmar Trașcă (Arhivele Naționale ale României Cluj-Napoca, Rumunia),

dr Serhii Kokin i prof. Jurij Szapował (Narodowa Akademia Nauk Ukrainy w Kijowie) oraz dr Andriy Kohut (Służba Bezpieczeństwa Ukrainy). Podczas konferencji wygłoszono 27 referatów. Zostaną one opublikowane w „Przeglądzie Archiwalnym IPN”.

W 2023 r. Archiwum IPN włączyło się w obchody Dnia Darczyńcy. 6 grudnia – Dzień Darczyńcy – jest okazją do uhonorowania osób, które wybrały IPN na miejsce zdeponowania swoich pamiątek, ale także do wspólnego odkrywania historii zebranych w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. Z tej okazji odbyły się briefing prasowy poświęcony przekazaniu do zasobu Instytutu pamiątek po żołnierzu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie Antonim Siczku i śniadanie prasowe z udziałem zaproszonych gości – darczyńców i ambasadorów projektu. Ponadto za pośrednictwem mediów społecznościowych przybliżono w formie modeli 3D najciekawsze nabytki z każdej jednostki terenowej IPN. Każdy z niemal 2 tys. uczestników projektu „Archiwum Pełne Pamięci” otrzymał od prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego pisemne podziękowanie za wkład w rozwój ważnego społecznie projektu.

Biuro Badań Historycznych

12 kwietnia w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Kapelani Katyńscy” zorganizowana przez Biuro Badań Historycznych IPN (BBH) we współpracy z Kancelarią Sejmu RP, poświęcona kapelanom Wojska Polskiego, ofiarom zbrodni katyńskiej popełnionej wiosną 1940 r. przez NKWD. Debatę zorganizowano w 80. rocznicę ujawnienia prawdy o tej zbrodni. Podczas konferencji zaprezentowano publikację *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla* zawierającą m.in. przedrukowane pamiętniki, zapiski, karty pocztowe, listy oraz inne dokumenty wydobyte w 1943 r. z bezimiennych grobów w Katyniu. Uczestnicy spotkania mogli także obejrzeć wystawę IPN „Zbrodnia katyńska 1940. Zagłada polskich elit”. Podczas sesji pracownicy BBH wygłosili referaty *Duszpasterstwo i życie religijne w Armii Polskiej w ZSRS w latach 1941–1942* oraz *Życie religijne w Kozielsku w świetle pamiętników, notatek i zapisków polskich oficerów z lat 1939–1940*.

7 września BBH i Kancelaria Prezydenta RP zorganizowały w Belwederze konferencję naukową „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady”. Sesja była poświęcona rozważaniom na temat skali oraz uwarunkowań historycznych pomocy świadczonej Żydom w czasie II wojny światowej przez Polaków pod okupacją niemiecką. Paneliści debatowali nad tym, co dziś wiemy o skali polskiej pomocy, o Polakach ratujących Żydów, w tym o Sprawiedliwych wśród Narodów Świata, o perspektywach badawczych, a także o nowych źródłach historycznych i związanych z tym wyzwaniach dla historyków. Dyskutowano też o polskich ofiarach za pomoc Żydom w kontekście całokształtu zbrodni niemieckich na ziemiach polskich oraz o niemieckim ustawodawstwie antyżydowskim i antypolskim, czyli realiach wojennych wymuszających różne postawy i wybory ludzkie. Uwaga uczestników konferencji skoncentrowała się też na losach rodziny Ulmów, której członkowie poświęcili życie, by ratować Żydów.

Od 17 do 19 października w Grazu (Austria) odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Need to Know XII: Intelligence and security on border regions and spheres of influence” zorganizowana przez Centralę BBH IPN, International Centre for Defence and Security (Tallin, Estonia), Center for Cold War Studies of the University of Southern Denmark (Odense, Dania), King’s College London (Londyn, Wielka Brytania), Norwegian Aviation Museum (Bodø, Norwegia) i Ludwig Boltzmann Institute (Graz, Austria). XII edycja konferencji z cyklu „Need to Know” była poświęcona historii wywiadu w okresie II wojny światowej i zimnej wojny oraz obecnie – z uwzględnieniem operacji prowadzonych w strefach przygranicznych.

23 listopada BBH i Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego zorganizowały w Wiązownej konferencję naukową „Sojusznicy i wrogowie: Działalność niemieckich i sowieckich tajnych służb w okupowanej Polsce (1939–1945)”. Uczestnicy sesji zaprezentowali referaty poświęcone m.in. paktowi Ribbentrop–Mołotow, spotkaniom przedstawicieli Gestapo i NKWD w latach 1939–1940, szpiegostwu w Generalnym Gubernatorstwie, współpracy niemiecko-sowieckiej w zwalczaniu polskiej konspiracji, infiltracji Komendy Głównej Armii Krajowej oraz działalności Kazimierza Leskiego ps. „Bradł”. Konferencji towarzyszyła prezentacja wystawy „Pakt zbrodniarzy” przygotowanej przez IPN.

Biuro Edukacji Narodowej

12 stycznia przed Domem Polonii w Warszawie została otwarta wystawa plenerowa „Gospodarka III Rzeszy” przygotowana przez Biuro Edukacji Narodowej (BEN). Ukazuje ona źródła dzisiejszej niemieckiej potęgi gospodarczej: infrastrukturę i technologie z czasów *Wehrwirtschaft*, czyli gospodarki wojennej opartej na grabieży mienia i wyzysku ludności z państw podbitych przez Niemcy w czasie II wojny światowej. W otwarciu wystawy wzięli udział jej autor dr hab. Tomasz Panfil, a także prezes IPN dr Karol Nawrocki, wiceprezes dr Mateusz Szpytma i ówczesny dyrektor BEN Adam Hlebowicz. W kolejnych miesiącach ekspozycja była prezentowana w Częstochowie, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Kamieniu Pomorskim, Kołobrzegu, Koszalinie, Niechorzu, Poznaniu, Resku, Szczecinie, Świątóchłowicach i we Wrocławiu.

8 września w Pradze i Bratysławie, a cztery dni później na dziedzińcu Zamku Królewskiego w Warszawie otwarto wystawę BEN „Nie tylko Siwiec”. Ekspozycja przypomina o polskich protestach przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w sierpniu 1968 r. oraz o aktach solidarności z Czechami i Słowakami – zarówno w Polsce, jak i w samej Czechosłowacji, a także w środowisku polskiej emigracji na Zachodzie.

4 grudnia w warszawskim kinie Iluzjon odbyła się projekcja filmu *Stanisław Helski. Dlatego*, którego tytułowy bohater był represjonowany w stanie wojennym. Pokazowi towarzyszyła debata „Rachunek sumienia III RP”. Biorący w niej udział dr Grzegorz Majchrzak z Biura Badań Historycznych IPN i red. Rafał Ziemkiewicz próbowali odpowiedzieć na pytanie, dlaczego wciąż nie osądzono sprawców zbrodni komunistycznych.

Biuro Lustracyjne

W roku sprawozdawczym Biuro Lustracyjne IPN (BL) kontynuowało analizę oświadczeń lustracyjnych złożonych przez osoby urodzone przed 1 sierpnia 1972 r. pełniące najważniejsze funkcje publiczne w państwie lub kandydujące na te stanowiska oraz zbierało informacje niezbędne do prawidłowej oceny tych oświadczeń. W zasobie BL jest obecnie ponad 484 tys. oświadczeń lustracyjnych, z których dotychczas objęto sprawdzeniem ponad 162 tys.

W 2023 r. zainicjowano procedury weryfikujące prawdziwość oświadczeń lustracyjnych w 13 592 sprawach. Łącznie w tym czasie zweryfikowano 14 638 oświadczeń lustracyjnych, przy czym prokuratorzy pionu lustracyjnego skierowali 199 wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do prawdziwości badanego oświadczenia i przedstawili 13 stanowisk w tzw. postępowaniach autolustracyjnych. W 191 sprawach zapadły prawomocne orzeczenia sądowe, w tym 147 orzeczeń uznających, że kwestionowane oświadczenia lustracyjne są niezgodne z prawdą.

Od dnia wejścia w życie ustawy lustracyjnej z 2006 r. zapadło już łącznie 1849 prawomocnych orzeczeń sądowych uznających, że analizowane oświadczenia lustracyjne były niezgodne z prawdą odnośnie do pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego bądź współpracy z nimi.

W 2023 r. kontynuowano przyjmowanie i rejestrację wpływających oświadczeń lustracyjnych oraz prowadzono korespondencję w tym zakresie z organami zobowiązanymi do ich przekazania do BL. Do biura wpłynęło 12 487 nowych oświadczeń (uwzględniane są oświadczenia wprowadzone do aplikacji ABeL, którym nadano numer).

Pion lustracyjny opracowuje też i publikuje katalogi zawierające dane osobowe 1) pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa, 2) osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL i 3) osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w PRL. W roku sprawozdawczym opublikowano w trzech katalogach tematycznych nowe informacje dotyczące 12 108 osób. Ponadto w wykazie osób pełniących najważniejsze funkcje publiczne zamieszczono dane dotyczące 178 nieuwzględnionych dotychczas osób. Wspomniane katalogi i wykaz są publikowane w Biuletynie Informacji Publicznej IPN na stronie internetowej <https://katalog.bip.ipn.gov.pl/>.

Biuro Nowych Technologii

Dzięki wykorzystaniu najnowszych technologii Biuro Nowych Technologii (BNT) od początku swojego istnienia stara się docierać z przekazem historycznym do najmłodszych odbiorców w Polsce i za granicą. Jednym z najważniejszych projektów zrealizowanych w 2023 r. był hackathon „Histhack”, czyli pierwszy maraton programowania zorganizowany przez IPN. Konkurs ten był skierowany do uczniów szkół ponadpodstawowych i polegał na pracy w interdyscyplinarnych zespołach. Jego celem było zaangażowanie uczniów do stworzenia nowych rozwiązań edukacyjnych łączących świat rzeczywisty i cyfrowy oraz obszary edukacji i zabawy. Pierwszy etap odbył się online, a zadaniem każdej drużyny było opracowanie koncepcji scenariusza historyczno-edukacyjnej gry komputerowej związanej z historią Polski w latach 1917–1990. Do finału zakwalifikowano 16 drużyn z całej Polski, tj. blisko 100 osób. Zaproszono je do hackathonu „Histhack”, który odbył się podczas kwietniowego Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie. Na drużyny czekało wówczas nowe wyzwanie – opracowanie w ciągu 16 godzin projektu edukacji historycznej wykorzystującego nowe technologie. Dodatkowymi atrakcjami były dwa minikonkursy oraz spotkanie ze świadkami historii Anną Kołakowską i Stanisławem Fudakowskim. „Histhack” otrzymał nagrodę w konkursie „Ambasador młodego pokolenia” w kategorii „Najciekawsze wydarzenie wspierające rozwój polityki młodzieżowej w Polsce”.

Kolejny istotny projekt zrealizowany przez BNT w minionym roku to „Cyfrowi bohaterowie”. Instytut Pamięci Narodowej postanowił, że przy pomocy technologii *digital human* zostaną przeniesione do świata wirtualnego rzeczywiste osoby, które odegrały ważną rolę w najnowszej historii Polski. Pierwszymi „cyfrowymi bohaterami” stali się Andrzej Gwiazda i Krzysztof Wyszowski – czołowe postaci Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża i ruchu Solidarności. Dzięki systemowi złożonemu z ponad czterdziestu precyzyjnych kamer i skomplikowanych algorytmów zeskanowano ruch twarzy bohaterów, a następnie w sposób automatyczny stworzono na tej podstawie modele cyfrowe zeskanowanych osób, w pełni oddające ich unikatowe cechy: głos, mimikę, postawę i gestykulację.

W sierpniu w niemieckiej Kolonii podczas największych gamingowych targów w Europie Gamescom Biuro Nowych Technologii zaprezentowało wzbogaconą o walor edukacyjny wersję gry „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”. Stoisko BNT przyciągnęło rzesze pasjonatów gier, którzy mieli możliwość przeniesienia się w czasie do okupowanej przez niemieckie wojska Warszawy. Wierność realiom historycznym w „Warsaw Rising” doceniło już wielu graczy z całego świata. W ciągu dwóch tygodni odnotowano prawie 116 tys. pobrań gry z platformy Steam. Projekty gamingowe BNT „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” i „Gra Szyfrów” były ponadto prezentowane na targach edukacyjnych Bett Asia 2023 w Bangkoku (4–5 października).

Innym ważnym projektem BNT w roku sprawozdawczym była realizacja immersyjnej etiudy filmowej *Świadectwo poMOCY* opowiadającej w wirtualnej rzeczywistości (VR) o tragicznych losach rodziny Ulmów. Premierowe pokazy *Świadectwa poMOCY* zorganizowano w specjalnie przygotowanym mobilnym kontenerze ustawionym przy budynku Oddziału IPN w Rzeszowie. Przez dwa tygodnie września zapraszano tu zwiedzających. Instalacja składała się z dwóch części: prezentacji w VR etiudy filmowej oraz wystawy obrazującej przykłady niesienia pomocy potrzebującym. Tragedia rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów z Markowej (24 marca 1944 r.) stanowiła punkt wyjścia do refleksji nad człowieczeństwem i etycznymi źródłami postawy inspirowanej ludzkim odruchem miłości i bezinteresownej pomocy potrzebującym. Scenariusz ukazuje losy rodziny Ulmów w szerokim kontekście – jako symbolu i archetypu postawy charakterystycznej dla Polaków. Projekt spotkał się z dużym uznaniem ze strony zwiedzających, dlatego do wirtualnej rzeczywistości przeniesiono także wnętrze wspomnianego mobilnego kontenera. Poruszającą etiudę oraz wirtualny spacer wraz z wystawą udostępniono na stronie bnt.ipn.gov.pl.

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji zarejestrowano 345 nowych spraw badawczo-historycznych zmierzających do ustalenia okoliczności śmierci ofiar zbrodni przeciwko narodowi polskiemu i wytypowania miejsc ich pochówku w celu przeprowadzenia prac poszukiwawczych. Kontynuowano

również kwerendy rozpoczęte w latach ubiegłych. Badania historyczne prowadzone są przez Wydział Analiz Historycznych oraz Wydział Kresowy Centrali Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, a także przez pracowników pionu poszukiwań i identyfikacji w oddziałach i delegaturach. Znaczącą część badań historyczno-archiwalnych stanowią także badania genealogiczne związane z poszukiwaniem krewnych zmarłych ofiar represji totalitarnych w celu pozyskania materiału DNA do badań porównawczych. Przykładami prowadzonych spraw są m.in. badania historyczne w celu weryfikacji informacji na temat miejsc pochówku dzieci więzionych w niemieckim obozie przy ul. Przemysłowej w Łodzi oraz więźniów politycznych okresu stalinowskiego pochowanych w kwaterach komunalnych Cmentarza Wojskowego przy ul. Powązkowskiej w Warszawie.

W styczniu 2023 r. pochowano 14 żołnierzy polskich i litewskich poległych w walce w 1920 r. w okolicy miejscowości Zawiasy (Litwa), których szczątki odnaleziono podczas prac poszukiwawczych we wrześniu 2022 r. W październiku zespół Biura Poszukiwań i Identyfikacji (BPII) prowadził prace ekshumacyjne szczątków żołnierzy Armii Krajowej pochowanych w Kalwarii Wileńskiej. Ekshumowano szczątki 9 żołnierzy. Prace będą kontynuowane.

W minionym roku BPII przeprowadziło prace poszukiwawcze (a także nadzory archeologiczne i pobrania materiału kostnego) w 58 lokalizacjach w Polsce i na Litwie oraz 52 wizje lokalne. Łącznie podjęto szczątki co najmniej 130 osób. Należy tu wyróżnić m.in.: prace poszukiwawcze na cmentarzu rzymskokatolickim w Łodzi przy ul. Kurczaki, na którym grzebano szczątki ofiar niemieckiego obozu dla dzieci i młodzieży w Łodzi przy ul. Przemysłowej (podczas dwóch etapów prac podjęto szczątki 4 osób); trzy etapy prac poszukiwawczych w miejscowości Muczne w Bieszczadach, gdzie poszukiwano szczątków Polaków zamordowanych w 1944 r. przez członków UPA; kontynuację prac poszukiwawczych na terenie Gór Czechowskich w Lublinie (w maju odnaleziono szczątki ok. 40 ofiar zbrodni niemieckich); w sierpniu przeprowadzono także kolejny etap prac na cmentarzu w Fürstenberg nad Hawelą, gdzie grzebano prochy więźniarek pobliskiego FKL Ravensbrück.

Regularnie zlecane badania profilowań DNA materiału porównawczego (od rodzin) oraz kostnego (od ofiar) prowadzą do systematycznego zwiększania zasobów Bazy Materiału Genetycznego IPN (BMG) oraz systemu analizy porównawczej CODIS. Do 31 grudnia 2023 r. w BMG zarejestrowano łącznie 4175 prób materiału biologicznego (w tym 1959 prób pozyskanych z ekshumowanych szczątków). Tylko w 2023 r. w systemie CODIS pracownicy BPII zarejestrowali 795 profili genetycznych. Wykorzystanie zasobów BMG oraz wsparcie systemu CODIS bezpośrednio wpływa na liczbę uzyskiwanych identyfikacji.

Zwieńczeniem prac zespołu dr. hab. Krzysztofa Szwaagrzyka jest uroczyste ogłoszenie nazwisk zidentyfikowanych osób. W 2023 r. odbyły się dwie uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar (8 marca i 1 grudnia w Belwederze). Do publicznej wiadomości podano łącznie nazwiska 40 zidentyfikowanych ofiar totalitaryzmów.

W ramach realizowanego wspólnie z BEN i Biurem Przystanków Historia projektu edukacyjnego „Łączka i inne miejsca poszukiwań” zespół BPII pragnie pobudzić w młodych Polakach zainteresowanie historią Polski XX w. przez kształtowanie postawy empatii wobec ofiar systemów totalitarnych i wspieranie przywiązania do „małych ojczyzn”. Uczestnicy projektu biorą udział w spotkaniach z archeologami, antropologami, archiwistami i historykami; poznają zarówno miejsca poszukiwań, jak i warsztat pracy specjalistów. W 2023 r. została zakończona VI edycja projektu, w której wystartowało łącznie 350 osób w 60 zespołach. Jesienią 2023 r. zainaugurowano VII edycję, do której udział zgłosiło 375 uczniów w 62 zespołach. Projekt jest objęty Patronatem Narodowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy.

Biuro Przystanków Historia

Najważniejszym osiągnięciem biura w 2023 r. było dotarcie do wielu tysięcy odbiorców w Polsce i za granicą – w tym dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, nauczycieli, funkcjonariuszy służb mundurowych i żołnierzy – z takimi propozycjami jak spektakl *Historia misia Wojtka*, projekty „Drużyna Inki”, „Teddy – żołnierz, bohater, mistrz”, „Łączka i inne miejsca poszukiwań”, „Sprawiedliwi z Markowej”, „Rodzinna sobota” i film *Co by było, gdyby zwierzęta mówiły. Pies Ciapek*.

Historia misia Wojtka to spektakl dla dzieci w wieku przedszkolnym przybliżający losy niedźwiedzia Wojtka – żołnierza 2. Korpusu Polskiego. Przedstawienie trwa ok. 40 minut, a po jego zakończeniu każde dziecko otrzymuje na pamiątkę pluszową maskotkę.

Projekt „Drużyna Inki” pozwala uczniom szkół podstawowych i średnich poznać losy niezłomnej sanitariuszki Danuty Siedzikówny ps. „Inka” (1928–1946) oraz przejść teoretyczne i praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej.

Z kolei projekt „Teddy – żołnierz, bohater mistrz” kierowany jest głównie do funkcjonariuszy służb mundurowych. Przybliża postać Tadeusza Pietrzykowskiego (1917–1991), legendarnego polskiego żołnierza i boksera, więźnia KL Auschwitz.

„Łączka i inne miejsca poszukiwań” to projekt przeznaczony dla uczniów klas ósmych szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych przybliżający losy Żołnierzy Wyklętych oraz prace nad poszukiwaniem ich grobów. Efektem końcowym jest przygotowanie krótkiego filmu. Projekt ten, współtworzony z BPiL, jest realizowany pod patronatem prezydenta RP.

„Sprawiedliwi z Markowej” to współorganizowany z resortem edukacji konkurs dla nauczycieli na scenariusz lekcji o rodzinie Ulmów.

Do udziału w „Rodzinnej sobocie” zaproszone są dzieci w wieku od 6 do 9 lat wraz z rodzicami lub opiekunami. Czekają na nie zajęcia warsztatowe prowadzone w formie zabawy, przybliżające różne zagadnienia związane z historią najnowszą.

Co by było, gdyby zwierzęta mówiły. Pies Ciapiek to film animowany przeznaczony dla dzieci w wieku od 6 do 9 lat, opowiadający historię psa służącego w 305. Dywizjonie Bombowym.

Biuro Przystanków Historia zorganizowało ponadto półkolonie dla dzieci w czterech turnusach w Warszawie, Gdańsku, Łodzi i we Wrocławiu, a w miejscowości Nasicze w Bieszczadach – obozy patriotyczno-historyczne dla dzieci i młodzieży służące edukacji przez zabawę.

Biuro organizowało również warsztaty i seminaria dla nauczycieli, zagraniczne Przystanki Historia, pikniki historyczne, koncerty, wystawy i cykle spotkań otwartych dla wszystkich osób interesujących się historią najnowszą, w których w formie stacjonarnej i za pośrednictwem kanału YouTube (IPNtv) wzięło udział ponad milion odbiorców.

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa

W ramach dekomunizacji przestrzeni publicznej w 2023 r. zostało zdemontowanych 10 komunistycznych obiektów propagandowych, a usunięcie kolejnych jest planowane. W ich miejsce Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z jednostkami samorządowymi stawia nowe upamiętnienia, tak jak w Łubnicach i Malborku, gdzie wykonano pomniki poświęcone ofiarom totalitaryzmów: niemieckiego nazizmu i sowieckiego komunizmu.

Równocześnie w całym kraju są odsłaniane liczne pomniki i tablice poświęcone wydarzeniom, miejscom i postaciom, które zapisały się w historii Polski. W Dąbrowie Białostockiej stanął pomnik Ofiar Obławy Augustowskiej, a w Sobieniach-Jeziorach – upamiętnienie mieszkańców i żołnierzy poległych w tej miejscowości. Tablice poświęcone 87 żołnierzom Wojska Polskiego poległym w 1939 r. powstały w Dąbrówce Królewskiej, tablicę ku czci poległych w walce o niepodległość Ojczyzny w latach 1918–1920 wykonano w Gąbinie, a tablica upamiętniająca płk. pil. Jerzego Kossowskiego została umieszczona na Murze Pamięci Muzeum Lotnictwa Polskiego w Krakowie.

Ponadto remontowano groby weteranów walk o wolność i niepodległość Polski wpisane do ewidencji prowadzonej przez IPN. Renowacji zostały poddane m.in. mogiły uczestników Powstań Śląskich i Powstania Wielkopolskiego znajdujące się na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie.

W okresie sprawozdawczym prowadzono również ekshumacje szczątków żołnierzy WP i cywilnych ofiar zbrodni popełnionych przez Niemców w czasie II wojny światowej. W dniach 30 marca – 1 kwietnia 2023 r. z grobu wojennego na cmentarzu parafialnym w Markowej ekshumowano szczątki rodziny Ulmów zamordowanej przez Niemców 24 marca 1944 r. za przechowywanie Żydów.

Biuro Współpracy Międzynarodowej

Flagowym przedsięwzięciem Biura Współpracy Międzynarodowej IPN (BWM) jest rozpisany na lata 2021–2025 międzynarodowy projekt memoratywno-edukacyjny „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, upamiętniający wysiłek Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i tułaczkę polskiej ludności cywilnej w czasie II wojny światowej. Jego istotną częścią jest wystawa pokazywana w różnych krajach w wersji dostosowanej do lokalnych odbiorców. Inauguracja projektu odbyła się 18 marca 2022 r. na Zamku Królewskim w Warszawie. W 2023 r. wystawę zaprezentowano na pięciu kontynentach, m.in. w Stanach Zjednoczonych, Argentynie, Meksyku i Izraelu.

W dniach 5–7 grudnia IPN zorganizował w Warszawie zjazd Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia (PEMC). Założona w 2011 r. Platforma zrzesza dziś blisko 70 publicznych i prywatnych instytucji i organizacji z 20 krajów, aktywnych w badaniach, dokumentacji, podnoszeniu świadomości i edukacji na temat reżimów totalitarnych, które dotknęły Europę w XX w. W warszawskim spotkaniu wzięła udział rekordowa liczba 48 organizacji członkowskich. Uczestnikom zjazdu zorganizowano wizyty w Muzeum Historii Polski, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL oraz w Archiwum IPN.

Biuro Współpracy Międzynarodowej organizuje też liczne wizyty studyjne dla dziennikarzy, badaczy, prawników, prokuratorów, parlamentarzystów i obrońców praw człowieka z innych państw. W 2023 r. w IPN gościli m.in. ambasador Szwajcarii Fabrice Filliez, ambasador Izraela Yacov Livne oraz zastępca szefa misji w Ambasadzie USA Kurt Holmgren. 23 lutego Biuro Współpracy Międzynarodowej zorganizowało wizytę ówczesnego prezydenta Łotwy Egilsa Levitsa w Mauzoleum Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie.

W ramach BWM działa również komórka zajmująca się reagowaniem na dyfamacje – zniesławienia godzące w dobre imię Polski i narodu polskiego. W roku sprawozdawczym procedowano 69 kompleksowych spraw tego rodzaju.

Biuro Wydarzeń Kulturalnych

13 stycznia w kościele Chrystusa Króla w Gdańsku i 31 stycznia w kościele Świętego Krzyża w Warszawie odbyły się koncerty *Kolędy na inny czas*, promujące płytę *Na inny czas*, wydaną przez IPN w grudniu 2022 r. Artyści – wśród nich Katarzyna Cerekwicz i Łukasz Zagrobelny – wykonali kolędy patriotyczne do przejmujących tekstów powstałych w niemieckich obozach koncentracyjnych, sowieckich łagrach czy obozach jenieckich. Do płyty powstał teledysk *Lulajże, Jezuniu, na polskiej ziemi* dostępny w serwisie YouTube.

Wiosną Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN zorganizowało I Międzynarodowy Festiwal „Sztuka Żle Obecna”. Powstał on z myślą o tym, by wydobyć z archiwów polskie niczym nieskrępowane dziedzictwo artystyczne trudnych lat powojennych. Wydarzenie jest poświęcone twórcom wykluczonym i cenzurowanym przez władze komunistyczne, takim jak Andrzej Panufnik, Antoni Szałowski, Stefan Kisielewski, Roman Palester, Roman Padlewski, Tadeusz Zygfryd Kassern czy Stefan Behr. Jedni w akcie protestu zdecydowali się na emigrację, inni mimo trudności ideologicznych próbowali tworzyć wolną sztukę w swojej ojczyźnie. Koncerty festiwalowe odbyły się od 14 kwietnia do 14 maja w siedmiu miastach: Warszawie, Łodzi, Gdańsku, Krakowie, Nysie, Jeleniej Górze i we Wrocławiu.

13 grudnia, w 42. rocznicę wprowadzenia w PRL stanu wojennego, w Teatrze Polskim w Warszawie zaprezentowano widowisko muzyczne *Cena za prawdę* poświęcone kobietom internowanym w Gołdapi. Podczas koncertu przybliżono sylwetki bohaterskich Polek tworzących opozycję antykomunistyczną, m.in. Haliny Mikołajskiej, Aliny Pienkowskiej, Stanisławy Sobieraj, Ewy Ernestyny Sułkowskiej-Bierezin i Anny Walentynowicz. Pobyt w obozie nie złamał kobiet z Gołdapi. Przeciwnie – były internowane, bogatsze o wspólne doświadczenia, stworzyły po wyjściu na wolność sieć powiązań obejmującą cały kraj. W Teatrze Polskim wystąpili m.in.: Golec uOrkiestra, Sławomir Uniatowski, Roksana Węgiel, Krystyna Prońko, Warszawska Orkiestra Sentymentalna, Skubas, Kamil Bednarek, Józefina oraz Siostry Melosik. Koncert był retransmitowany w TVP1.

Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Do najważniejszych zadań Głównej Komisji w 2023 r. należało ściganie sprawców nierozliczonych zbrodni komunistycznych z okresu stanu wojennego.

W ramach projektu „Archiwum zbrodni” prokuratorzy IPN wszczęli lub podjęli na nowo liczne śledztwa, co w przyszłości pozwoli na wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawców zbrodni komunistycznych popełnionych m.in. wobec osób internowanych i protestujących przeciwko wprowadzeniu stanu wojennego. W okresie sprawozdawczym konkretne zarzuty ogłoszono np. wobec 31 byłych funkcjonariuszy służby więziennej odpowiedzialnych za fizyczne i psychiczne znęcanie się nad internowanymi w Ośrodku Odosobnienia w Zakładzie Karnym w Kwidzynie.

W kategorii tzw. zbrodni sądowych miniony rok zaowocował przedstawieniem zarzutów popełnienia komunistycznych zbrodni przeciwko ludzkości (związanych z przekroczeniem uprawnień i bezprawnym pozbawieniem wolności pokrzywdzonych) 62 byłym sędziom i prokuratorom oraz skierowaniem kolejnych 26 wniosków o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów z okresu stanu wojennego korzystających obecnie ze stanu spoczynku. Łącznie do tej pory wydano 145 postanowień o przedstawieniu zarzutów w stosunku do 89 sędziów i prokuratorów orzekających w okresie stanu wojennego.

Prokuratorzy pionu śledczego IPN przyczynili się również do tego, że Izba Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego w pełnym składzie podjęła przełomową uchwałę z 19 września 2023 r. (sygn. II ZZP 2/22), rozstrzygającą o prawnej dopuszczalności pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sędziów wydających niesprawiedliwe wyroki w okresie stanu wojennego i kwalifikowanie takich czynów jako zbrodni przeciwko ludzkości. Uchwała ta znacząco urealni możliwość postawienia przed sądem sprawców zbrodni komunistycznych piastujących niemal do dziś różne stanowiska w szeroko pojętym wymiarze sprawiedliwości, jest zatem ważnym krokiem na drodze rozliczenia z przeszłością i przywrócenia godności osobom pokrzywdzonym. Chodzi o potwierdzone wyrokiem polskiego sądu wskazanie, że funkcjonariusze publiczni, pełniąc powierzone im funkcje, nie mają prawa łamać obowiązujących przepisów prawa.

14 marca na konferencji prasowej w Warszawie Instytut Pamięci Narodowej poinformował o nowych ustaleniach śledztwa w sprawie śmierci w 1987 r. w Carlsbergu (RFN) ks. Franciszka Blachnickiego. Czynności procesowe przeprowadzone w Polsce oraz w Niemczech, Austrii i na Węgrzech wykazały, że ks. Blachnicki został otruty.

25 września w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się konferencja popularnonaukowa „Odpowiedzialność za działalność niemieckiego sądownictwa w okupowanej Polsce (1939–1945)” zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości. Zaproszeni eksperci i publicyści odpowiadali m.in. na pytania o niemieckie zbrodnie sądowe z czasów II wojny światowej oraz rehabilitację skazanych wówczas osób. Konferencja została objęta patronatem ministra sprawiedliwości Zbigniewa Ziobry.

Wydawnictwo

W roku 2023 nakładem Wydawnictwa IPN ukazały się 242 publikacje. W tym samym okresie IPN sprzedał prawie 110 tys. egzemplarzy publikacji. Książki Instytutu były doceniane nie tylko przez czytelników, lecz także przez ekspertów. Świadczą o tym laury otrzymane w konkursach branżowych: 10 nagród głównych, 7 wyróżnień i 22 nominacje.

Realizując ustawową misję edukacyjną, Wydawnictwo IPN przekazuje szkołom, bibliotekom szkolnym oraz innym podmiotom gry i książki w ramach nieodpłatnej dystrybucji wydawnictw. Na podstronie Wydawnictwa na stronie internetowej IPN w 2023 r. zostało udostępnionych w wolnym dostępie 100 e-booków (w formie plików epub lub mobi), 35 broszur z serii „Patroni Naszych Ulic” i 100 broszur z serii „Bohaterowie Niepodległej” do pobrania w formacie PDF.

Wydawnictwo IPN stale uatrakcyjnia prezentację swojej oferty. 10 stycznia 2023 r. przy ul. Wojska Polskiego 5 w Szczecinie została otwarta nowoczesna księgarnia IPN, a podczas majowych Międzyna-

rodowych Targów Książki w Warszawie uroczyste zainaugurowano Księgarnię Mobilną IPN – pierwszy „książkobus” w historii Instytutu.

Najważniejszym autorskim wydarzeniem popularyzującym działalność wydawniczą Instytutu w 2023 r. były II Dni Wydawnictwa IPN (19–31 sierpnia). Po raz pierwszy w historii IPN Wydawnictwo zaprezentowało się na Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem (Frankfurter Buchmesse) w dniach 18–22 października.

W roku sprawozdawczym Wydawnictwo IPN pierwszy raz dołączyło w randze współorganizatora (obok Kancelarii Prezydenta RP i Narodowego Centrum Kultury) do prestiżowego projektu „Narodowe Czytanie”.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

18 stycznia w pałacu Branickich w Białymstoku podczas uroczystej gali wręczenia nagród honorowych „Świadek Historii” przez prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr. Karola Nawrockiego zostali uhonorowani: Jan Litwińczuk, Adam Mariusz Niebrzydowski, ks. Waldemar Sawicki, Barbara Sokółska oraz Augustowsko-Suwańskie Towarzystwo Naukowe i 1. Batalion Zmechanizowany Szwoleżerów Mazowieckich 15. Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej im. Zawiszy Czarnego. Nagrodzeni zasłużyli się dla upamiętniania historii narodu polskiego lub od lat wspierali działania IPN.

19 i 20 stycznia w ramach cyklu „Przystanek Historia IPN Litwa” delegacja Instytutu Pamięci Narodowej z prezesem dr. Karolem Nawrockim gościła w Wilnie. W Domu Kultury Polskiej zaprezentowano film *Czarny sufit* oraz przeprowadzono dyskusję wokół książki dr hab. Moniki Tomkiewicz *Zbrodnia ponarska 1941–1944* z udziałem autorki publikacji, prof. Jarosława Wołkonowskiego i ówczesnego dyrektora Biura Edukacji Narodowej IPN Adama Hlebowicza.

26 maja w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy z okazji 79. rocznicy aresztowań mieszkańców Łap i okolic odbyła się promocja publikacji *Historie nieopowiedziane... Wspomnienia obozowe Heleny Perkowskiej i innych kobiet z lat 1944–1945*. Książka jest opracowanym pamiętnikiem mieszkanki Łap – Heleny Perkowskiej, wzbogaconym m.in. o wspomnienia innych kobiet, które zostały razem z nią aresztowane przez Niemców i osadzone w FKL Ravensbrück.

26 sierpnia na cmentarzu miejskim w Białymstoku zorganizowano powtórny pogrzeb gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego, ekshumowanego z cmentarza w Manchester w Wielkiej Brytanii. Uroczystości współorganizowały Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Polskie Towarzystwo Ziemiańskie, Muzeum Wojska w Białymstoku, Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Obrony Narodowej, Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku, Urząd Miasta w Białymstoku oraz Oddział IPN w Białymstoku. Instytut Pamięci Narodowej zaprezentował broszurę popularnonaukową i wystawę „Generał brygady Ludwik Kmicic-Skrzyński (26 sierpnia 1893 – 14 lutego 1972). Ostatni kawalerzysta słynnej »siódemki Beliny«”, a także podjął w prasie, radiu i telewizji wiele działań edukacyjnych przypominających o losach i zasługach generała.

30 listopada w siedzibie Oddziału IPN w Białymstoku odbyła się uroczysta gala X edycji konkursu Audycja Historyczna Roku. W roku 2023 do konkursu zgłoszono 79 filmów i audycji. Wręczone zostały: Grand Prix Prezesa IPN, Nagroda im. Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego, Nagroda Dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku oraz wyróżnienia specjalne. Dodatkowo uhonorowano młodych twórców, by także osoby przed 26. rokiem życia zachęcić do pogłębiania wiedzy z zakresu historii najnowszej i podejmowania wysiłków na rzecz jej atrakcyjnego upowszechniania.

27 listopada delegacja Oddziału IPN w Białymstoku uczestniczyła w uroczystości otwarcia Miejsca Pamięci Narodowej w Grabówce po renowacji przeprowadzonej przez władze samorządowe miasta i gminy Supraśl oraz Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN. Pracownik Oddziałowego Archiwum IPN w Białymstoku opracował treść tablic informacyjnych i przygotował apel pamięci. Przeprowadził również kwerendę dotyczącą osób wymienionych w dokumentach w kontekście osadzenia w więzieniu w Białymstoku w drugiej połowie 1943 r. oraz egzekucji 8 grudnia 1943 r. i 11 stycznia

1944 r. Kwerendą objęto 277 osób wymienionych na listach rozstrzelanych załączonych do raportu politycznego Komendy Okręgu Białostockiego AK z 5 lutego 1944 r.

Delegatura IPN w Olsztynie

W związku z rocznicą przekształcenia Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową (14 lutego) delegatura we współpracy z Instytutem Północnym w Olsztynie zorganizowała pierwszy z serii planowanych dyskusyjnych paneli tematycznych „Kto tworzył AK?”. Poruszono zagadnienie funkcjonowania, organizacji i fundamentów ideowych Konfederacji Narodu. Spotkanie odbyło się przed pełnym audytorium, ponadto zostało upowszechnione w mediach społecznościowych i na stronie Delegatury IPN w Olsztynie.

W ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką już 23 marca zorganizowano w gmachu Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie briefing prasowy naczelnika Delegatury IPN dr. hab. Karola Sacewicza oraz wicekuratora olsztyńskiego Wojciecha Cybulskiego. Zaprezentowano infografiki historyczne przygotowane przez pracownika delegatury Dawida Zagziła. Dotyczyły one Polaków – Sprawiedliwych wśród Narodów Świata: ks. Marcelego Godlewskiego, Zofii Kossak oraz Antoniny i Jana Żabińskich. Ponadto 24 marca delegatura zorganizowała w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Dobrym Mieście pokazy filmu IPN *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* poświęconego siostrze Matyldzie Getter, która niosła pomoc ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej.

W okresie sprawozdawczym delegatura organizowała liczne konkursy dla młodzieży szkolnej, lekcje i wykłady. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się spotkania online w ramach cyklu „Przez historię z Niezwycięzonymi”. Zdalna formuła spotkań pozwoliła dotrzeć do nauczycieli i uczniów z odległych zakątków województwa. Liczba uczniów uczestniczących w projekcie przekroczyła 5 tys.

Inną inicjatywą olsztyńskiej delegatury szczególnie pozytywnie odebraną przez podmioty zewnętrzne było zorganizowanie 9 maja – we współpracy ze Szkołą Podstawową w Biesalu, gminą Gietrzwałd oraz 4. Warmińsko-Mazurską Brygadą Obrony Terytorialnej – lokalnego pikniku patriotyczno-historycznego. W wydarzeniu uczestniczyła młodzież szkolna ze wszystkich szkół podstawowych gminy.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

10 stycznia w Pogórze w gminie Kosakowo odsłonięto pomnik Obrońców Polskiego Wybrzeża poległych w walce z Niemcami we wrześniu 1939 r. oraz mieszkańców Pogorza, Obłuża i Oksywie, w tym cywilnych ofiar zbrodni niemieckich.

12 stycznia w Instytucie Polskim w Berlinie została zaprezentowana wystawa „»Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech”. Ekspozycja promowana wcześniej w wielu miastach Polski, tym razem po raz pierwszy była pokazywana za granicą – w mieście, w którym przed wojną mieszkała liczna polska mniejszość i działał prężnie ZPwN.

2 października w Starogardzie Gdańskim z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego odbyła się uroczystość poświęcona ofiarom zbrodni pomorskiej. Na murze miejscowego aresztu śledczego odsłonięto tablicę ku czci wszystkich ofiar tej zbrodni, mordowanych od pierwszych tygodni II wojny światowej przez niemieckie oddziały eksterminacyjne, a często przez swoich niemieckich sąsiadów.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

1 marca delegatura – wraz z wojewodą kujawsko-pomorskim, Inspektorem Wsparcia Sił Zbrojnych i marszałkiem województwa kujawsko-pomorskiego – była organizatorem wojewódzkich obchodów Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”. Uroczystości rozpoczęły się mszą św. w kościele pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła w Bydgoszczy. Następnie uczestnicy przemaszzerowali na cmentarz komunalny przy ul. Kcyńskiej, gdzie w kwaterze Żołnierzy Wyklętych złożyli kwiaty. Przed oficjalnymi uroczystościami – z udziałem m.in. uczniów i Marka Rejmera, siostrzeńca st. sierż. Ludwika Augustyniaka – odbył się wernisaż wystawy „Ocaleni z niepamięci. Żołnierze podziemia antykomunistycznego z bydgoskiej »Łączki«”. W ramach Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” delegatura przeprowadziła okolicznościowe konkursy, zajęcia edukacyjne i prelekcje dla

uczniów, a także współorganizowała Biegi „Tropem Wilczym” (we współpracy z 34. Chojnickim Batalionem Radiotechnicznym, Śliwickim Gminnym Ośrodkiem Kultury oraz stowarzyszeniem Inowrocławski Klub Dyskusyjny). Zaprezentowano ponadto wystawę „Damy Wyklęte” przygotowaną przez uczniów Liceum Plastycznego z Włocławka.

19 marca odbyły się uroczystości związane z 42. rocznicą Bydgoskiego Marca 1981. Delegatura wraz z wojewodą kujawsko-pomorskim, marszałkiem województwa kujawsko-pomorskiego, prezydentem Bydgoszczy, przewodniczącym NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego i przewodniczącym kujawsko-pomorskiej Rady Wojewódzkiej NSZZ RI „Solidarność” była współorganizatorem obchodów. Uroczystości rozpoczęły się od złożenia kwiatów przy ul. Dworcowej 87, pod tablicą upamiętniającą strajk chłopski (16 marca – 17 kwietnia 1981 r.). Oficjalna część obchodów odbyła się w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim. Podczas uroczystości były prezentowane dwie wystawy IPN: „Tu rodziła się »Solidarność« rolników” oraz „O wieś wolną, niezależną, samorządną... 30. rocznica wydarzeń Bydgoskiego Marca ’81 i rejestracji »Solidarności« rolniczej”.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

W dniach 19–22 maja finaliści konkursu „W kręgu pamięci i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” wraz z opiekunami odbyli wizytę studyjną w Niemczech. Uczestnicy podróży odwiedzili Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück oraz berlińskie więzienie Plötzensee, w którym za rządów Adolfa Hitlera wykonywano wyroki śmierci przez zgilotynowanie (życie straciło tam m.in. ok. 250 Polaków – agentów wywiadu II RP oraz żołnierzy Armii Krajowej).

20 czerwca na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 2 w Rudzie Śląskiej odsłonięto pomnik upamiętniający Ignacego Kaczmarka – powstańca śląskiego, ofiarę niemieckiej zbrodni sądowej w czasie II wojny światowej. W uroczystości zorganizowanej w ramach obchodów Narodowego Dnia Powstań Śląskich wzięli udział m.in. ówczesna senator Dorota Tobiszowska, ks. bp Adam Wodarczyk, wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Śląskiego Urszula Koszutska, prezydent Rudy Śląskiej Michał Pierończyk i doradca wojewody śląskiego Czesław Sobierajski. Pomnik ufundowało Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN.

29 czerwca w kaplicy głównej cmentarza komunalnego przy ul. Murckowskiej w Katowicach odbyła się z honorami wojskowymi ceremonia pogrzebowa pięciu żołnierzy podziemia niepodległościowego: Henryka Filipeckiego, Antoniego Fojcika, Władysława Grada, Mariana Kostępskiego i Antoniego Tkocza. Po uroczystej mszy św. ich szczątki zostały zaprowadzone na cmentarz do Kwatery Żołnierzy Niezłomnych.

25 sierpnia w lasach panewnickich w Katowicach odsłonięto odremontowany obelisk upamiętniający oddział żołnierzy AK ppor. Wacława Andryszaka ps. „Wiesio”. W wydarzeniu wziął udział dr Andrzej Sznajder, dyrektor Oddziału IPN w Katowicach – współorganizatora uroczystości.

W ramach prowadzonej od 2019 r. kampanii społecznej „Powstańcy to wiara, nadzieja i cud. Ocalmy groby powstańców śląskich od zapomnienia!” do Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN w Katowicach napłynęło już ponad 300 zgłoszeń dotyczących zapomnianych lub nieoznaczonych grobów powstańców śląskich. Po ich weryfikacji 90 grobów w 41 miejscowościach oznaczono znakiem „Tobie Polsko”. W 62 uroczystościach oznaczenia grobów uczestniczyło od kilkunastu do kilkudziesięciu, a w kilku przypadkach nawet ponad stu uczestników – przedstawiciele władz samorządowych, młodzież szkolna oraz członkowie rodzin, które przechowywały pamięć o swoich bliskich.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

5 maja w Jachówce (gm. Budzów, pow. suski) odbył się uroczysty pogrzeb ppor. Jana Sałapatka ps. „Orzeł” – partyzanta zbrojnego podziemia niepodległościowego zamordowanego przez komunistów; jego szczątki zostały odnalezione i zidentyfikowane przez IPN.

W dniach 9–11 czerwca w gminie Klucze na Pustyni Błędowskiej, przy współpracy Biura Przystanków Historia z Oddziałem IPN w Krakowie, został zorganizowany Przystanek Żywej Historii. Miał on na celu promowanie ważnych wydarzeń historycznych przez połączenie różnych form edukacji. Głównym wydarzeniem była rekonstrukcja historyczna angażująca 160 rekonstruktorów wcielających

się w formacje polskie, brytyjskie, australijskie, francuskie, niemieckie i włoskie walczące w Afryce Północnej oraz na śródziemnomorskim teatrze działań wojennych w latach 1940–1943. Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Krakowie zapoznało publiczność ze sztandarowym projektem Instytutu Pamięci Narodowej „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.

15 i 16 czerwca w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie odbyła się konferencja naukowa „Wymiar sprawiedliwości w stanie wojennym i jego ofiary”. W sesji oprócz historyków wzięli udział prawnicy. Referenci omawiali zagadnienia związane z polityczno-represyjnym charakterem przepisów karnych stanu wojennego, przypominali m.in. orzecznictwo sądów powszechnych i wojskowych, najważniejsze procesy polityczne w okresie stanu wojennego, działalność prokuratury powszechnej i wojskowej oraz funkcjonowanie kolegiów do spraw wykroczeń.

23 listopada w Ambasadzie RP zainaugurował działalność Przystanek Historia IPN w Budapeszcie. Została zaprezentowana wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (pokazywana następnie od 24 listopada w Instytucie Polskim w Budapeszcie). W dniu otwarcia prezes IPN dr Karol Nawrocki uczestniczył też w debacie „Polityka historyczna państw byłego bloku wschodniego na przykładzie Polski i Węgier” na Narodowym Uniwersytecie Służby Publicznej w Budapeszcie. Oprócz tego w ciągu pięciu inauguracyjnych dni Przystanku Historia odbyły się zajęcia dla dzieci i młodzieży ze Szkoły Polskiej im. Sándora Petőfiego przy Ambasadzie RP oraz Ogólnokrajowej Uzupełniającej Polskiej Szkoły i Przedszkola na Węgrzech, a ostatniego dnia, 27 listopada, w Domu Polskim została otwarta wystawa poświęcona Wacławowi Felczakowi. Działalność Przystanku Historia na Węgrzech jest koordynowana przez Oddział IPN w Krakowie.

W dniach 23–25 listopada w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „»Naród z Partią, Partia z Narodem«. Święta państwowe i oficjalne uroczystości w Polsce »ludowej«”, współorganizowana przez oddziały IPN w Krakowie i Katowicach. Wygłoszono 33 referaty. Paneliści reprezentowali m.in. dziesięć uniwersytetów, Polską Akademię Nauk, a także niemal wszystkie oddziały IPN. Wystąpienia konferencyjne traktowały o przebiegu świąt państwowych i oficjalnych uroczystości w „ludowej” Polsce, o zadaniach, jakie z nimi wiązała partia, o tym, na ile były one realizowane, a także o tym, jak na podstawie przebiegu uroczystości można było odczytywać kondycję reżimu.

Delegatura IPN w Kielcach

28 czerwca na pl. Artystów w Kielcach została otwarta wystawa „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej” przygotowana przez pracowników delegatury i objęta patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ekspozycja składa się z 27 plasz podzielonych na dwie części. W pierwszej ukazano zasięg rozliczeń w poszczególnych krajach Europy. W drugiej znalazły się przykłady zbrodni i odpowiedzialnych za nie osób, które nigdy nie stanęły przed sądem lub zostały uniewinnione mimo obciążających zeznań lub dowodów winy. Opisy zostały przygotowane w dwóch językach: polskim i angielskim.

18 grudnia w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach odbył się briefing prasowy z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, jego zastępcy dr. Mateusza Szpytmy, dyrektora Oddziału IPN w Krakowie dr. hab. Filipa Musiała i naczelnika Delegatury IPN w Kielcach dr. Roberta Piwki. Okazją do spotkania z przedstawicielami mediów była 25. rocznica uchwalenia ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

19 i 20 marca w powiecie janowskim – w Janowie Lubelskim i Wólce Ratajskiej – odbyła się ceremonia pogrzebowa Józefa Kłysia ps. „Rejonowy”, „Woźniak” i Stefana Wojciechowskiego ps. „Mordka”, „Gałązka” – żołnierzy podziemia niepodległościowego odnalezionych przez IPN. Podczas uroczystej mszy św. w kolegiacie pw. św. Jana Chrzciciela w Janowie Lubelskim homilię wygłosił biskup diecezji sandomierskiej Krzysztof Nitkiewicz. W uroczystościach wzięli udział m.in. przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, rodziny odnalezionych bohaterów, harcerze oraz młodzież. In-

stytut Pamięci Narodowej reprezentowali wiceprezes, dyrektor Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk oraz dyrektor Oddziału IPN w Lublinie dr Robert Derewenda, a także pracownicy, którzy prowadzili badania poszukiwawcze na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie. Józef Kłyś i Stefan Wojciechowski spoczęli na cmentarzu w Janowie Lubelskim.

19 kwietnia – w ramach obchodów Dnia Pamięci o Holokauście i Przeciwdziałaniu Zbrodniom przeciwko Ludzkości oraz 80. rocznicy wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim – w sali konferencyjnej Oddziału IPN w Lublinie oraz w Izbie Pamięci Żydów Lublina zrealizowano projekt edukacyjny „Na granicy dwóch światów” przeznaczony dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Lubelszczyzny. Projekt opierał się na przedstawieniu dwóch tytułowych światów: „świata życia” – codzienności Żydów przed wybuchem II wojny światowej, a także „świata śmierci” – sytuacji ludności żydowskiej w czasie okupacji niemieckiej (na przykładzie dziejów getta warszawskiego). Przedsięwzięcie zrealizowano przy współpracy Oddziału Okręgowego NBP w Lublinie, Izby Pamięci Żydów Lublina oraz Prywatnego Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie.

Do najważniejszych wydarzeń w okresie sprawozdawczym należała II edycja projektu edukacyjnego „IPN Młodych”. W siedzibie Oddziału IPN w Lublinie dla licznie zgromadzonych dzieci i młodzieży przygotowano spektakl w wykonaniu Teatru Kropka Po Prostu, warsztaty „Odszyfruj Polskę” prowadzone przez Skautów Europy, a także warsztaty „Zwierzęca Brygada” pokazujące historię Polski z perspektywy kilku niezwykłych zwierząt, które towarzyszyły polskim żołnierzom w czasie II wojny światowej i dzieliły z nimi niebezpieczeństwa oraz trudy wojny. Uczestnicy projektu wzięli również udział w warsztatach rysowania komiksu. Ponadto uczniowie Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Cypriana Kamila Norwida w Lublinie tworzyli animacje pełnometrażowe w technice poklatkowej z wykorzystaniem klocków konstrukcyjnych COBI, a parking Oddziału IPN zmieniono w galerię i pracownię malarską. Uczennice wspomnianego liceum malowały murale inspirowane komiksem *Reduta Tynne*. Księgarnia IPN zmieniła się w Pokój Zagadek poświęcony historii ratowania słynnych obrazów Jana Matejki w czasie II wojny światowej. Na parkingu przed Archiwum IPN zostały przedstawione stroje, artefakty i uzbrojenie polskie z XVII i XX w. W czasie wydarzenia oddział odwiedziło ok. 1 tys. osób.

Kolejnym istotnym przedsięwzięciem w minionym roku było wydanie w lipcu pierwszego tomu *Dokumentów zbrodni wołyńskiej* pochodzących ze zbioru przechowanego przez Urszulę Szumską. Jest to zbiór o szczególnej wartości, wytworzony przez działaczy Komitetu Ziemi Wschodnich bezpośrednio po fali mordów na Wołyniu. Składa się z zeznań, które w większości zostały uwiarygodnione własnoręcznym podpisem naocznego świadka lub adnotacją o źródle informacji. Dokumenty te można zaliczyć do najważniejszych ze wszystkich znanych dotąd pisemnych dowodów zbrodni wołyńskiej. Dzięki nim będzie można dokładniej niż dotychczas oszacować skalę ludobójstwa, którego dopuścili się ukraińscy nacjonałisci na Polakach mieszkających na Wołyniu, oraz przywrócić kolejnym pokoleniom pamięć o ofiarach – często wraz z ich imieniem i nazwiskiem. Promocja tomu odbyła się 18 lipca w Muzeum – Zamku Tarnowskich w Tarnobrzegu. Spotkanie otworzyli dyrektor Muzeum dr hab. prof. UR Tadeusz Zych oraz zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Konferencja naukowa, która towarzyszyła promocji, pozwoliła przedstawić sylwetkę Urszuli Szumskiej, jej archiwum w Muzeum w Tarnobrzegu, a także kulisy pracy edytorskiej przy powstaniu publikacji i znaczenie odnalezionych dokumentów dla badań nad zbrodnią wołyńską.

18 września w siedzibie lubelskiego Oddziału IPN odbyła się konferencja popularnonaukowa „Podsumowanie prac poszukiwawczych na Górkach Czechowskich w Lublinie w latach 2020–2023”. W czasie II wojny światowej Niemcy dokonywali na Górkach Czechowskich masowych egzekucji osób osadzonych w lubelskim więzieniu na Zamku. Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN przeprowadziło w miejscu kaźni szeroko zakrojone prace archeologiczne i ekshumacyjne.

21 listopada na pl. Kochanowskiego w Lublinie została otwarta wystawa „Polskie ośrodki samoobrony na Wołyniu 1943–1944”. Towarzyszyła temu promocja dwóch książek: wspomnianego tomu *Dokumenty zbrodni wołyńskiej* oraz albumu *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*. Obie publikacje ukazały się w związku z 80. rocznicą zbrodni wołyńskiej. Podczas

spotkania promocyjnego odbyła się dyskusja z edytorami źródeł wołyńskich. Doktor hab. prof. UR Tadeusz Zych, dyrektor Muzeum – Zamku Tarnowskich w Tarnobrzegu, przybliżył okoliczności odnalezienia archiwum Urszuli Szumskiej oraz krótko zaprezentował jego zawartość; dr Leon Popek, zastępca dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, wskazał na znaczenie wydanych dokumentów dla badań nad rzezią wołyńską; dr hab. Edward Gigilewicz z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego ukazał trudności, jakie pojawiły się w trakcie prac nad archiwizacjami Szumskiej. Głos zabrała także Uleśława Lübek, wnuczka Włodzimierza Sławosza Dębskiego.

W ramach miejskich obchodów Dnia Pamięci Ofiar Stanu Wojennego (13 grudnia) Oddział IPN w Lublinie przygotował wiele działań o charakterze upamiętniającym i edukacyjnym skierowanych do młodzieży i wszystkich mieszkańców miasta. Od rana pracownicy Instytutu rozdawali na ulicach ulotki i historyczne przypinki „Solidarności”. W siedzibie IPN były prowadzone warsztaty edukacyjno-artystyczne dla uczniów (obsługa sitodruku, tworzenie solidarnościowych przypinek, test wiedzy itp.). Korzystając z dwóch historycznych pojazdów MPK Lublin, pracownicy IPN wraz z ponad 150 licealistami dotarli pod pomnik Krzyża Wdzięczności przy Drodze Męczenników Majdanka – w miejsce związane ze strajkami lublinian oraz walką o wolność w okresie PRL. W hołdzie ofiarom stanu wojennego złożono kwiaty i zapalono znicze. Młodzież lubelskich liceów wzięła udział w otwartej lekcji historii, którą poprowadził dyrektor Oddziału IPN w Lublinie dr Robert Derewenda. Została zaprezentowana wystawa elementarna „Stan wojenny 1981–1983”. Ponadto w celu upamiętnienia ofiar stanu wojennego ułożono krzyż ze zniczy na pl. Litewskim. W sumie w działaniach IPN tego dnia wzięło udział 700–800 młodszych i starszych lublinian.

Delegatura IPN w Radomiu

W okresie sprawozdawczym pozyskano do zasobu archiwalnego Delegatury IPN w Radomiu kilka ważnych nabytków różnej proveniencji. Jest wśród nich spuścizna po Antonim Siczku, sybiraku, żołnierzu Wojska Polskiego, Armii Polskiej w ZSRS oraz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, weteranie spod Monte Cassino. Przekazane artefakty zostały zaprezentowane w Warszawie z okazji Dnia Darczyńcy.

26 czerwca w związku z wręczeniem Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji antykomunistycznej w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu (dawnym gmachu Komitetu Wojewódzkiego PZPR) przedstawiono szerszej publiczności album Karoliny Słowińskiej i dr. Arkadiusza Kutkowskiego *Czterdzieści siedem mgnień Radomskiego Czerwca 1976 roku*. Publikacja zawiera 47 starannie wyselekcjonowanych fotografii, którym towarzyszą merytoryczne komentarze, a także emocjonalne wspomnienia uczestników radomskiego protestu.

Jesienią ukazał się siódmy, ostatni tom publikacji dr. hab. Sebastiana Piątkowskiego *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*. Łącznie w latach 2019–2023 autor opublikował 1122 dokumenty dotyczące bohaterkich postaw Polaków, z których większość nie doczekała się nigdy tytułów Sprawiedliwych wśród Narodów Świata ani uhonorowania w jakiegokolwiek innej formie.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

23 stycznia Oddział IPN w Łodzi wydał szesnastostronicowy ogólnopolski dodatek prasowy *Wojenne dzieciństwo. Martyrologia dzieci polskich pod okupacją niemiecką*. Punktem wyjścia i głównym tematem była 80. rocznica powstania w okupowanej Łodzi niemieckiego obozu dla polskich dzieci, znanego jako obóz przy ul. Przemysłowej.

4 kwietnia w łódzkim kinie Charlie odbył się pokaz filmowy dla uczniów szkół średnich „Czarna seria polskiego dokumentu” z udziałem reżysera Jerzego Hoffmana. W towarzyszącej seansowi dyskusji na temat politycznych okoliczności powstania tzw. czarnej serii i jej społeczno-kulturowych inspiracji wzięli udział pracownicy Oddziału IPN w Łodzi: Grzegorz Nawrot, dr Tomasz Toborek i Magdalena Zapolska-Downar. W wydarzeniu uczestniczyło ponad 200 uczniów z województwa łódzkiego.

Oddział IPN w Łodzi włączył się również w organizację Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie (13–15 kwietnia). Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej było odpowiedzialne za stoiska edukacyjno-historyczne: „Strefę komiksu” oraz „Strefę II wojny światowej”.

W związku z 81. rocznicą uruchomienia konspiracyjnej drukarni pisma „Na Zachodnim Szańcu”, której redakcję i sekcję kolportażu stanowili harcerze 20. Łódzkiej Drużyny Harcerzy im. Zawiszy Czarnego, 26 kwietnia Oddział IPN w Łodzi zorganizował seminarium popularnonaukowe „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1951)”. Miało ono na celu popularyzację historii łódzkich harcerzy biorących udział w działaniach niepodległościowych w czasie II wojny światowej, a także ich losów po zakończeniu okupacji niemieckiej. Współorganizatorem seminarium była Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi, a partnerami – Chorągiew Łódzka ZHP oraz Muzeum Harcerstwa w Warszawie. Wydarzenie zostało objęte patronatem medialnym „Dziennika Łódzkiego”, Radia Łódź, TVP 3 Łódź, „Gazety Polskiej” oraz portalu internetowego PrzystanekHistoria.pl.

1 sierpnia łódzki oddział IPN opublikował na Facebooku film dokumentalny oparty na wspomnieniach dwóch uczestniczek Powstania Warszawskiego mieszkających dzisiaj w Łodzi – por. Haliny Sobiczewskiej ps. „Lala” oraz prof. Aleksandry Skowrońskiej ps. „Lusia”. Film, którego autorem jest Jacek Trajdos z OBUWiM IPN w Łodzi, cieszył się dużym zainteresowaniem internautów. Ponadto w ramach obchodów 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego Oddział IPN w Łodzi zaprezentował na Krakowskim Przedmieściu (przed kościołem Sióstr Wizytek) w Warszawie biograficzną wystawę poświęconą ks. Janowi Ziei. W wernisażu wzięli udział m.in. ks. prał. Aleksander Seniuk – rektor kościoła Sióstr Wizytek, dr Barbara Fedyszak-Radziejowska – doradca prezydenta RP Andrzeja Dudy, przedstawiciele Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

23 maja w Teatrze Miejskim w Sieradzu był pokazywany spektakl *Historia misia Wojtka*, opowiadający historię niedźwiedzia brunatnego przygarniętego przez żołnierzy 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa. W maju i czerwcu spotkania z misiem Wojtkiem odbyły się także m.in. w Łasku, Tuszynie, Bełchatowie i Radomsku. Łącznie Oddział IPN w Łodzi dotarł w ten sposób do ok. 3 tys. uczniów i przedszkolaków.

W ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Duchownych Niezłomnych (19 października) oddział zaprezentował w Wyższym Międzydiecezjalnym Seminarium Duchownym w Częstochowie najnowszą ekspozycję „Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau”. Pokazuje ona losy duchownych archidiecezji poznańskiej oraz diecezji łódzkiej, włocławskiej i częstochowskiej aresztowanych w październiku 1941 r., podczas największej i ostatniej fali zatrzymań kapłanów w Kraju Warty.

15 i 16 listopada w hotelu Ambasador w Łodzi odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Nie tylko Norymberga... Zbrodnie niemieckie na ziemiach polskich 1939–1945 i ich powojenne rozliczenia”, organizowana przez łódzki Oddział IPN. Omówione zostały m.in. zbrodnie popełnione w obozach koncentracyjnych, więzieniach i obozach pracy, a także losy niemieckich zbrodniarzy, którzy uniknęli sprawiedliwości.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

14 lutego w siedzibie Instytutu Polskiego w Berlinie zainaugurował działalność tamtejszy Przystanek Historia IPN. Zaprezentowano niemieckojęzyczną wersję portalu historycznego o Powstaniu Wielkopolskim (<https://grosspolnischeraufstand.eu/pwd>). Wydarzenie uświetnił wykład Wolfganga Templina, znanego niemieckiego publicysty i działacza opozycji demokratycznej w NRD, na temat Powstania Wielkopolskiego widzianego z perspektywy historiografii niemieckiej. Zgromadzeni goście mogli również wysłuchać krótkiego koncertu wirtuoza gitary Łukasza Kuropaczewskiego oraz obejrzeć wystawę IPN „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919”.

Z okazji setnej rocznicy wizyty marsz. Ferdynanda Focha w Poznaniu Oddział IPN we współpracy z Urzędem Miasta Poznania i Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu przygotował wystawę „Z wizytą u wdzięcznych przyjaciół. W stulecie podróży Ferdynanda Focha po Polsce” oraz konferencję popularnonaukową „Marszałek Ferdynand Foch w Poznaniu. W stulecie wizyty” (8 maja), a razem z „Głosem Wielkopolskim” – film dokumentalny *Ferdynand Foch w Poznaniu*, w którym wystąpili m.in. pracownicy IPN. Uroczystości zaszczycili swą obecnością attaché obrony przy Ambasadzie

Francji w Polsce płk Jérôme Mallard oraz hr. Jan Roman Potocki, współautor książki *Braterstwo broni. Wsparcie wojskowe Francji dla Polski 1917–1924*.

W przededniu 67. rocznicy Czerwca '56 z inicjatywy dyrektora Oddziału IPN w Poznaniu dr. hab. Rafała Reczka i dzięki pomocy Wojciecha Fibaka amerykański aktor Robert De Niro skierował specjalne słowa do uczestników wolnościowego zrywu z 28 czerwca 1956 r.: „Bohaterskim mieszkańcom Poznania, [uczestnikom] antykomunistycznego powstania z czerwca 1956 r. z wyrazami podziwu oraz szacunku!”. Zdjęcie z taką właśnie dedykacją hollywoodzkiego artysty zaprezentowano 27 czerwca na konferencji prasowej na pl. Mickiewicza – w miejscu, w którym poznaniacy zażądali „chleba i wolności”. Fotografia została przekazana na ręce przedstawicieli stowarzyszeń kombatanckich: Jerzego Majchrzaka, prezesa Stowarzyszenia „Poznański Czerwiec 56”; Andrzeja Spornego, prezesa Związku Powstańców Poznańskiego Czerwca 1956 „Niepokonani”; Włodzimierza Marciniaka, prezesa Związku Kombatanatów i Uczestników Powstania Poznańskiego Czerwca 1956; Zenona Wechmanna, przewodniczącego Wojewódzkiej Rady Kombatanckiej. Pamiątkowe zdjęcie otrzymały również władze miasta: zastępca prezydenta Jędrzej Solarski oraz przewodniczący Rady Miasta Poznania Grzegorz Ganowicz, a także Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956 reprezentowane przez Kingę Przyborowską.

9 grudnia w Przystanku Historia IPN w Poznaniu odbyło się V Wielkopolskie Forum Pamięci Narodowej, którego głównym organizatorem jest Oddział IPN. Partnerem tegorocznego forum było Stowarzyszenie Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych z siedzibą w Poznaniu. Forum od lat cieszy się dużym zainteresowaniem uczestników z uwagi na jego edukacyjny i społeczny charakter oraz poruszaną tematykę. W tym roku temat przewodni spotkania brzmiał: „Zagłada istnień (nie)wartych życia. Od Fortu VII w Poznaniu do Zamku Śmierci Hartheim”. Przypomniano zbrodnie niemieckich narodowych socjalistów dokonane na najsłabszych: pacjentach szpitali psychiatrycznych i domów opieki, a także wycieńczonych więźniach obozów koncentracyjnych. Gościem specjalnym forum był Florian Schwanninger, dyrektor Miejsca Nauki i Pamięci Zamku Hartheim.

17 grudnia w ramach programu Przystanku Historia w Berlinie w tamtejszej bazylice św. Jana IPN wspólnie z Ambasadą RP, Instytutem Polskim i Polską Misją Katolicką zorganizował koncert *Kolęda nadziei* w wykonaniu Zagan Acoustic. Gości powitali i świąteczne życzenia złożyli ambasador RP w Berlinie Dariusz Pawłoś, dyrektor Instytutu Polskiego w Berlinie Marzena Kępowicz oraz dyrektor poznańskiego Oddziału IPN dr hab. Rafał Reczek. Oprócz popularnych kolęd i pastorałek zostały również wykonane kolędy obozowe i okupacyjne.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

5 marca w Tarnawce odsłonięto mural upamiętniający por. Franciszka Majewskiego, kierownika szkoły powszechnej w Tarnawce (1936–1939), żołnierza rezerwy Wojska Polskiego, uczestnika wojny obronnej, ofiarę zbrodni katyńskiej. W uroczystości, którą poprzedziła msza św. w miejscowym kościele pw. Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, wziął udział zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma. Organizatorami wydarzenia były Oddział IPN w Rzeszowie, gmina Markowa i Ochotnicza Straż Pożarna w Tarnawce.

23 kwietnia w Łańcucie odbyło się święto upamiętniające 10. Pułk Strzelców Konnych, współorganizowane przez Oddział IPN w Rzeszowie. Na uroczystość złożyły się msza św. w intencji poległych i zmarłych żołnierzy pułku, apel na Rynku z udziałem żołnierzy 10. Brygady Kawalerii Pancernej ze Świętoszowa, koncert utworów patriotycznych oraz piknik z udziałem Oddziału IPN w Rzeszowie, 10. Brygady Kawalerii Pancernej, 1. Warszawskiej Brygady Pancernej, 21. Brygady Strzelców Podhalańskich i 3. Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej. Rzeszowski IPN zaprezentował ofertę wydawniczą i edukacyjną.

13 czerwca w Rzeszowie odbył się benefis prof. Jana Drausa – historyka, działacza opozycji antysystemowej w PRL, senatora II kadencji, członka Kolegium IPN. Podczas uroczystości zaprezentowano dedykowaną mu z okazji 70. urodzin księgę jubileuszową *Historyk i świadek historii* pod redakcją Marcina Bujały, Dariusza Iwaneczki, Krzysztofa Kaczmarskiego i Mariusza Krzysztofińskiego (wyd. IPN, Rzeszów–Warszawa 2022). W benefisie uczestniczyli rodzina, przyjaciele, przedstawiciele władz par-

lamentarnych z Markiem Kuchcińskim, ministrem w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, pracownicy IPN z prezesem dr. Karolem Nawrockim i wiceprezesem dr. Mateuszem Szpytmą, a także naukowcy z różnych ośrodków w Polsce.

W dniach 15 czerwca – 28 lipca była obchodzona 80. rocznica zbrodni wołyńskiej. Organizatorem bądź współorganizatorem poszczególnych uroczystości był Oddział IPN w Rzeszowie. Odbyły się: konferencja naukowa i sesje popularnonaukowe, prelekcje i wykłady poświęcone stosunkom polsko-ukraińskim, modlitwy za pomordowanych, Rajd Pamięci, akcja „Zapał znicz pamięci”, udzielano wywiadów oraz publikowano artykuły prasowe. Wszystkie inicjatywy były wyrazem szacunku wobec ofiar i cieszyły się dużym zainteresowaniem.

10 września w Markowej odbyła się beatyfikacja Józefa i Wiktorii Ulmów oraz ich siedmiorga dzieci. Poprzedziła ją szeroka akcja edukacyjna rzeszowskiego IPN, na którą złożyły się seria wykładów, szkoleń dla nauczycieli i lekcji na temat rodziny Ulmów oraz relacji polsko-żydowskich, prezentacja – wspólnie z BNT IPN – etiudy immersyjnej *Świadectwo poMOCY* przed siedzibą IPN Rzeszów (każdy pokaz poprzedzała lekcja wprowadzająca w tematykę), a także wystawa „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – pierwsza w historii IPN ekspozycja z oświetleniem fotowoltaicznym. Inauguracja ekspozycji odbyła się 21 sierpnia 2023 r. przed Pałacem Prezydenckim w Warszawie. Wystawa była pokazywana w Markowej, Gdyni i Jasionce, a także multiplikowana i eksponowana przez takie podmioty jak Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Sprawiedliwości, Polskie Porty Lotnicze, Polskie Koleje Państwowe, Polska Fundacja Narodowa (m.in. w USA, Hiszpanii, Izraelu i we Włoszech). Oddział IPN w Rzeszowie podczas przygotowań do beatyfikacji współpracował z Kancelarią Prezydenta, Komitetem Obchodów Towarzyszących Beatyfikacji Rodziny Ulmów i Podkarpackim Urzędem Marszałkowskim.

4 i 5 października w G2A Arena Centrum Wystawienniczo-Kongresowym Województwa Podkarpackiego w Jasionce odbył się Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej, zorganizowany przez Oddział IPN w Rzeszowie. Oferta kongresowa była adresowana do wszystkich grup wiekowych i obejmowała debaty historyczne (m.in. dotyczące świadomości historycznej, sportu i historii, pomocy Polaków dla ludności żydowskiej), konferencję naukową o emigracyjnej prasie i wydawnictwach, gry edukacyjne, wystawy multimedialne i immersyjne (m.in. „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”), pokazy filmowe, warsztaty archiwalne, prezentację pracy pionów archiwalnego, upamiętnień, poszukiwań i identyfikacji, rekonstrukcje historyczne, zajęcia dla nauczycieli, koncert muzyczny ...w drodze z cyklu „Artyści Andersa”. Podczas kongresu zostały również wręczone odznaczenia państwowe – Krzyże Wolności i Solidarności oraz nagrody i wyróżnienia IPN („Świadek Historii”, Medal „Reipublicae Memoriae Meritum”). W kongresie wzięło udział 7248 osób, z czego 6394 (88 proc.) stanowiły dzieci i młodzież w wieku szkolnym.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

27 stycznia była obchodzona 78. rocznica wyzwolenia niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego i ośrodka zagłady KL Auschwitz, a zarazem Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu. Pod pomnikiem Ofiar Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych na cmentarzu Centralnym w Szczecinie hołd pomordowanym oddali Krzysztof Męciński, ówczesny naczelnik Oddziałowego Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, oraz przedstawiciele zarządu szczecińskiego oddziału Polskiego Związku Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych. Następnie złożono kwiaty pod pomnikiem poświęconym ofiarom niemieckiego obozu przesiedleńczego w Potulicach oraz przy tablicy upamiętniającej Gminę Żydowską przy ul. Dworcowej, w miejscu dawnej synagogi spalonej przez Niemców w nocy z 9 na 10 listopada 1938 r. Ofiary Holokaustu upamiętniono również przy tablicach poświęconych więźniom filii KL Stutthof w Policach-Mścięcinie.

13 kwietnia pod Krzyżem Katyńskim na cmentarzu Centralnym w Szczecinie odbyły się uroczystości Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Oddział IPN reprezentował naczelnik OBUWiM Krzysztof Męciński. Hołd ofiarom złożyli m.in. wicewojewoda zachodniopomorski Mateusz Wagemann, prezes Stowarzyszenia Katyń w Szczecinie Jolanta Turlińska-Kępys, dowódca 12. Brygady

Zmechanizowanej gen. bryg. Roman Łytkowski, a także przedstawiciele władz samorządowych. Szczególnymi gośćmi były rodziny zamordowanych oraz młodzież szkolna. Złożono kwiaty na grobie zmarłej w 2020 r. dr n. med. Ewy Gruner-Żarnoch, wieloletniej prezes Stowarzyszenia Katyń w Szczecinie, przez całe życie walczącej o prawdę o zbrodni katyńskiej i pamięć o jej ofiarach. Wydarzeniem towarzyszącym tegorocznym uroczystościom było zasadzenie Dębu Pamięci na terenie zajmowanym przez 12. BZ; w ramach programu „Katyń... ocalić od zapomnienia” uhonorowano w ten sposób kpt. Edwarda Rutkowskiego.

23 i 24 maja w Przystanku Historia IPN w Szczecinie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Filmowcy w rzeczywistości politycznej Polski Ludowej”. Referaty wygłosili historycy, filmoznawcy i przedstawiciele innych dyscyplin naukowych. Konferencję uświetniła debata z udziałem Macieja Jaszczaaka i Rafała Lewandowskiego – reżyserów, którzy podejmowali w swych filmach szeroko pojętą tematykę lustracyjną.

19 czerwca mszą św. w kościele pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza w Mielnie-Unieścieu rozpoczęły się uroczystości upamiętniające członków i sympatyków NSZZ „Solidarność” osadzonych w Wojskowym Obozie Internowania w Unieścieu. Mszy św. przewodniczył ks. Zbigniew Zieliński, biskup diecezji koszalińsko-kołobrzeskiej. Po liturgii przedstawiciele służb mundurowych, organizacji społecznych oraz mieszkańcy Mielna i goście przebywający na urloпах wzięli udział w odsłonięciu tablicy upamiętniającej internowanych, ufundowanej przez Oddział IPN w Szczecinie. Instytut reprezentował dyrektor Oddziału Krzysztof Męciński. Przy kościele pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza stanęła również wystawa „Podeptana godność. Pobór do wojska jako ukryta forma internowania 1982–1983”.

30 sierpnia obchodzono 43. rocznicę podpisania porozumienia sierpniowego w Szczecinie. Uroczystości rozpoczęły się przy Urzędzie Wojewódzkim na Wałach Chrobrego, gdzie w obecności prezydenta RP Andrzeja Dudy, wojewody zachodniopomorskiego Zbigniewa Boguckiego, dyrektora Oddziału IPN w Szczecinie Krzysztofa Męcińskiego, przedstawicieli NSZZ „Solidarność”, Stowarzyszenia Społecznego Grudzień '70 – Styczeń '71, władz samorządowych, służb mundurowych i mieszkańców Szczecina odsłonięto pomnik współfinansowany przez IPN, upamiętniający styczniowy strajk 1971 r. w Szczecinie. Następnie uczestnicy udali się pod bramę Stoczni Szczecińskiej, aby złożyć hołd uczestnikom strajku sierpniowego 1980 r.

12 października na poligonie drawskim odbyła się pierwsza edycja Turnieju Klas Mundurowych, przygotowana przez Oddział IPN w Szczecinie i 2. Brygadę Zmechanizowaną w Złocięncu. Młodzież z jedenastu drużyn ze szkół mundurowych z całego kraju przez trzy dni brała udział w konkurencjach organizowanych przez wojsko i inne służby mundurowe oraz w turnieju wiedzy historycznej. Szczeciński Oddział IPN ufundował puchary, medale i nagrody, które wręczono uczestnikom podczas uroczystego zakończenia turnieju.

W dniach 10–12 listopada na tym samym poligonie odbył się Rajd Niepodległości, organizowany przez Fundację Baja Poland z udziałem kilkudziesięciu załóg pojazdów samochodowych, quadów i motocykli z Polski i zagranicy, połączony z obchodami Święta Niepodległości. Podczas odcinka specjalnego pod patronatem dyrektora szczecińskiego Oddziału IPN zawodnicy uczcili pamięć pochowanego w Szczecinie gen. Aleksandra Litwinowicza. Najlepsi zawodnicy tego odcinka otrzymali puchary ufundowane przez Oddział IPN w Szczecinie.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

18 kwietnia przy ul. Zakroczymskiej (róg ul. Sanguszkii) w Warszawie uroczystie odsłonięto tablicę upamiętniającą żołnierzy Okręgu Armii Krajowej Warszawa-Miasto, którzy podczas Powstania w Getcie Warszawskim w 1943 r. udzielili zbrojnej pomocy bohaterskim żydowskim bojownikom, organizując antyniemieckie akcje dywersyjne. Tablicę odsłanili dr Mateusz Szpytma – zastępca prezesa IPN, Piotr Ciompa – prezes Zarządu Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych, która udostępniła miejsce na upamiętnienie, oraz dr Tomasz Łabuszewski – dyrektor Oddziału IPN w Warszawie, fundatora tablicy i organizatora wydarzenia. W uroczystości z wojskową asystą honorową wzięli udział m.in. Łukasz Kudlicki – szef Gabinetu Politycznego Ministra Obrony Narodowej, przedstawiciele Biura Bezpieczeństwa Narodowego, Wojska Polskiego, służb Wywiadu i Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Ochrony

Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, marszałka województwa mazowieckiego, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, prezydenta m.st. Warszawy, Biura Edukacji Historycznej Muzeum Policji, Generalnej Służby Więziennej, Policji, Straży Granicznej, Archiwum Akt Nowych, Muzeum Historii Polski, Instytutu Pileckiego, Muzeum Niepodległości, Muzeum Powstania Warszawskiego, Żydowskiego Instytutu Historycznego, Muzeum Getta Warszawskiego, Światowego Związku Żołnierzy AK, Polskiej Fundacji Narodowej, Kuratorium Oświaty, okolicznych szkół i licznych mediów. Tablicę poświęcił ks. Adam Petakiewicz – proboszcz parafii Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny na Nowym Mieście. Wydarzenie zaszczylił obecnością kpt. Juliusz Kulesza – uczestnik walk o redutę PWPW. Jednym z elementów uroczystości było powierzenie honorowej opieki nad tablicą uczniom Zespołu Szkół Architektoniczno-Budowlanych i Licealnych im. Stanisława Noakowskiego.

Dzień później, 19 kwietnia, prezes IPN dr Karol Nawrocki i dyrektor Oddziału IPN w Warszawie dr Tomasz Łabuszewski uroczystie otworzyli wystawę plenerową IPN „Prosimy Cię, Boże, o walkę krwawą...”, przygotowaną z okazji 80. rocznicy wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim. W wydarzeniu wzięli udział zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma i ówczesny dyrektor Biura Edukacji Narodowej IPN Adam Hlebowicz, a wśród gości znaleźli się m.in. przedstawiciele Muzeum Historii Polski, Muzeum II Wojny Światowej, Muzeum Getta Warszawskiego i licznych mediów. Ekspozycja przenosi zwiedzających do dramatycznych dni wiosny 1943 r. w warszawskim getcie. To opowieść o heroizmie młodych bojowników z Żydowskiej Organizacji Bojowej oraz Żydowskiego Związku Wojskowego, którzy 19 kwietnia – nie mając szans na ocalenie – ruszyli do walki o godną śmierć. To także historia oddająca w pełni niepokornego ducha walczącej Warszawy, której mieszkańcy nigdy nie złożyli broni przed niemieckim najeźdźcą i zawsze gotowi byli walczyć o wolność.

1 czerwca w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Udzielne księstwo? Relacje między partią komunistyczną a służbami bezpieczeństwa w PRL”. Sesję zorganizowało Oddziałowe Biuro Badań Historycznych IPN w Warszawie. Uczestnicy spróbowali określić zakres zależności aparatu bezpieczeństwa od partii komunistycznej, zarówno na szczeblu kierownictwa obu podmiotów, jak i w terenie. Chodziło o zaktualizowanie wiedzy na temat kanałów nadzoru, jego skuteczności i granic. Interesujące było też spojrzenie od drugiej strony: jak służby bezpieczeństwa przenikały do partii, sprawdzały jej członków, wpływały na jej politykę, były reprezentowane we władzach PPR i PZPR. Kończący konferencję panel dyskusyjny poświęcono symbiozie partii i безпеce, ich nieodłącznemu współlistnieniu i wypływającym z niego korzyściom dla obu stron. Patronat medialny nad wydarzeniem objęły Dzieje.pl i Historykon.pl. Zapis wideo obrad jest dostępny na kanale YouTube Oddziału IPN w Warszawie.

11 sierpnia przed Domem Polonii na stołecznym Krakowskim Przedmieściu odbył się wernisaż wystawy „Kedyw. Miecz i tarcza Armii Krajowej w Warszawie” przygotowanej przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie. Została ona pokazana w przeddzień 80. rocznicy akcji „Góral” – uderzenia jednostek Kedywu Komendy Głównej AK na transport pieniędzy okupacyjnego Banku Emisyjnego w Warszawie (akcja ta, jako jedna z wielu, została zaprezentowana na wystawie). Ekspozycję zainaugurował dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa IPN. W otwarciu wzięli udział ponadto dyrektor Archiwum Akt Nowych Mariusz Olczak, dyrektor Oddziału IPN w Warszawie i zarazem współautor scenariusza wystawy dr Tomasz Łabuszewski oraz Hanna Rybicka, córka Józefa Rybickiego (od listopada 1943 r. dowódcy Kedywu Okręgu Warszawa AK). Na uroczystość przybyli też przedstawiciele instytucji państwowych, stowarzyszeń, Służby Ochrony Państwa, Żandarmerii Wojskowej, mieszkańcy Warszawy, turyści i liczni przedstawiciele mediów.

24 września w kościele pw. Najświętszej Maryi Matki Kościoła w Markach odsłonięto tablicę upamiętniającą ks. Bolesława Stefańskiego ps. „Przybylski” – kapelana mareckiego oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego. Uroczystość rozpoczęła się mszą św., po której odśpiewano hymn państwowy i wygłoszono krótkie przemówienia. Przy odsłonięciu i poświęceniu tablicy oraz składaniu kwiatów asystowali żołnierze Wojska Polskiego. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dr Tomasz Łabuszewski, dyrektor Oddziału IPN w Warszawie, który opowiedział o ks. Stefańskim. Uroczystości

zakończyła projekcja filmu *Sumienie Hioba. Rzecz o ks. Bolesławie Stefańskim* według scenariusza Tomasza Plaskoty i w reżyserii Piotra Zarębskiego. Film został dofinansowany ze środków warszawskiego Oddziału IPN, a tablicę ufundowało Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN. Film o ks. Stefańskim został też pokazany w listopadzie w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie. Zapis dyskusji, która odbyła się po projekcji, jest dostępny na kanale IPNtv.

7 grudnia w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki odbyła się konferencja naukowa „Podporządkowanie, lojalizm i niezależność. Funkcjonowanie legalnych i nielegalnych partii politycznych w powojennej Polsce 1944–1948–1950. Perspektywa krajowa, emigracyjna i zagraniczna”. Pretekstem do jej zorganizowania stała się rocznica utworzenia PZPR (15 grudnia 1948 r.). Konferencja z udziałem kilkunastu naukowców miała na celu przedstawienie dziejów partii politycznych w powojennej Polsce od momentu pierwszych przygotowań „nielegalnych” organizacji (m.in. SN, PPS, ZD, SP, SL „Roch”) przez powrót do otwartej działalności i powstanie oficjalnej sceny politycznej (m.in. PPR, PPS, SD, PSL, SL, SD, SP) aż po zlikwidowanie ostatnich grup lojalnych wobec komunistów (PPS w 1948 r., „falszywego” PSL w 1949 r. i „falszywego” Stronnictwa Pracy w 1950 r.). Zapis obrad jest dostępny na kanale YouTube warszawskiego Oddziału IPN, a w przyszłości zostanie opublikowany na kanale IPNtv Konferencje.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

Podczas Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie (13–15 kwietnia) pracownicy Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej IPN we Wrocławiu zorganizowali w strefie rekonstrukcji historycznych własne stoisko, na którym uczestnicy kongresu mogli samodzielnie – za pomocą farby w sprayu – wykonać na bawelnianych torbach nadruki z symbolami oporu przeciwko władzy komunistycznej z lat osiemdziesiątych XX w. Oferta wrocławskiego oddziału spotkała się z bardzo pozytywnym odzewem.

20 kwietnia Oddział IPN we Wrocławiu otworzył nowy Przystanek Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy. Mieści się on w budynku kurii biskupiej, tzw. Domu Słowa przy ul. Jana Pawła II 1. Uroczystość poprzedziły długie przygotowania obejmujące podpisanie porozumienia z biskupem legnickim Andrzejem Siemieniewskim. Podczas otwarcia prezes IPN dr Karol Nawrocki odsłonił tablicę pamiątkową poświęconą bł. ks. Jerzemu Popiełuszcze. W inauguracji wzięli udział także reprezentanci różnych środowisk Zagłębia Miedziowego: przedstawiciele władz samorządowych, dyrektorzy szkół oraz instytucji kulturalnych i naukowych z Legnicy i okolic. Uroczystość uświetnił monodram Piotra Cyrwusa *Zapiski oficera Armii Czerwonej*, stworzony na podstawie książki Sergiusza Piaseckiego. Dodatkową atrakcją była możliwość skorzystania z aplikacji „Szybownica ’87”, która za pomocą gogli VR przenosi użytkowników do końca lat osiemdziesiątych XX w.

4 sierpnia przed Halą Stulecia we Wrocławiu Oddział IPN otworzył ekspozycję „Wrocław 1948. Stolica Polski”, przypominającą o Światowym Kongresie Intelktualistów w Obronie Pokoju i towarzyszącej mu Wystawie Ziem Odzyskanych. Dyrektor oddziału dr hab. Kamil Dworaczek przedstawił ogólną koncepcję ekspozycji i nakreślił rys historyczny. W uroczystości wzięli też udział reprezentanci Urzędu Miasta, środowisk kombatanckich i mundurowych, a także wielu przechodniów zainteresowanych tematyką. Wydarzenie wpisało się w szeroko pojęty patriotyzm lokalny wrocławian. Wystawa IPN jeszcze przed otwarciem i również później cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem mieszkańców miasta. Z czasem została przeniesiona w kolejne miejsce – przed wrocławski dworzec główny PKP.

19 sierpnia na pl. Solnym w centrum Wrocławia odbyła się inauguracja Dni Wydawnictwa IPN. Przy organizacji tego wydarzenia oddział współpracował z 16. Dolnośląską Brygadą Obrony Terytorialnej, która przygotowała prezentację uzbrojenia żołnierza i pokaz pojazdów wojskowych. Imprezę uatrakcyjniły koncert rapera Tadka, promocje publikacji IPN podczas spotkań z autorami oraz gry i zabawy dla dzieci. Nie zabrakło również stoiska z wydawnictwami IPN, które każdy z zainteresowanych uczestników mógł kupić na miejscu.

2 września Oddział IPN we Wrocławiu we współpracy ze Starą Kopalnią – Centrum Nauki i Sztuki w Wałbrzychu, Urzędem Miasta Wałbrzych, wałbrzyską „Solidarnością” oraz Klubem Sportowym Górnik Wałbrzych zorganizował Piknik Solidarności z szeroką ofertą edukacyjno-rozrywkową dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych. Imprezie towarzyszyły sesja popularnonaukowa oraz panel dyskusyjny

„W 43. rocznicę podpisania porozumienia wałbrzyskiego i narodzin »Solidarności«”. Można było kupić wydawnictwa IPN, a dla dzieci przygotowano pokazy animatorów oraz turniej piłkarski. Z kolei za pomocą aplikacji „Szybowcowa ’87” można się było przenieść do świata wirtualnego.

23 i 24 października Oddział IPN we Wrocławiu we współpracy z Zakładem Narodowym im. Ossolińskich zorganizował międzynarodową konferencję naukową „W poszukiwaniu wroga... Aparat bezpieczeństwa w państwach Europy Środkowo-Wschodniej wobec środowisk niezależnych, przejawów oporu społecznego i postaw opozycyjnych 1956–1980”. Wykład inauguracyjny wygłosili dyrektor Oddziału IPN we Wrocławiu dr hab. Kamil Dworaczek oraz dyrektor Zakładu im. Ossolińskich dr Łukasz Kamiński. W konferencji wzięli udział badacze m.in. z Węgier, Czech i Stanów Zjednoczonych.

Delegatura IPN w Opolu

11 października prezes IPN dr Karol Nawrocki uroczyście otworzył nową siedzibę Delegatury IPN w Opolu. W dwupiętrowym budynku przy ul. Kośnego 62 znalazły się m.in. pomieszczenia edukacyjne, warsztatowe i sala konferencyjna. Zaprezentowano wystawę IPN „»Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech”. Biuro Nowych Technologii przedstawiło jeden ze swoich flagowych projektów – aplikację „Szybowcowa ’87”.

Tego samego dnia na dziedzińcu Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego odsłonięto pomnik Wojciecha Korfatego (1873–1939), najważniejszego przedstawiciela polskiego ruchu narodowego z Górnego Śląska. Pomnik powstał ze wspólnej inicjatywy Oddziału IPN we Wrocławiu i ówczesnego wojewody opolskiego Sławomira Kłosowskiego.

Informacja o działalności Kolegium IPN

Kolegium IPN to organ, którego kompetencje określone są przez Ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 2023 poz. 102), zwaną dalej ustawą o IPN, Ustawę z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz.U. 2018 poz. 2337) i Ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski (Dz.U. 2018 poz. 2529). Jest organem opiniodawczo-doradczym prezesa IPN w sprawach objętych zakresem działania Instytutu oraz wykonuje zadania i posiada kompetencje przewidziane w ustawie o IPN, a w szczególności: przyjmuje roczne sprawozdanie prezesa z działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zatwierdza informację o działalności IPN-KŚZpNP oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, którą prezes składa Sejmowi i Senatowi RP, wyraża opinię o przedstawianych przez prezesa kandydatach na stanowiska kierownicze w Instytucie, opiniuje i rekomenduje kierunki działalności oraz programy badawcze, zatwierdza zasady ewidencjonowania, przechowywania, opracowywania, zabezpieczania, udostępniania i publikowania dokumentów. Ponadto zajmuje stanowisko w sprawach ważnych dla Instytutu oraz ogłasza i przeprowadza konkurs na stanowisko prezesa IPN, a następnie wnioskuje o powołanie wybranej osoby przez parlament. Kadencja Kolegium IPN trwa 7 lat.

W pierwszym półroczu 2023 r. zadania wypełniało Kolegium wskazane w 2016 r., w którego skład wchodziło powołani przez prezydenta RP: prof. dr hab. Andrzej Nowak i Bronisław Wildstein; przez Sejm RP: prof. dr hab. Jan Draus, prof. dr hab. Piotr Franaszek, ks. prof. dr hab. Józef Marecki, dr hab. Mieczysław Ryba, Krzysztof Wyszkowski; przez Senat RP: prof. dr hab. Wojciech Polak i prof. dr hab. Tadeusz Wolsza.

W czerwcu 2023 r. rozpoczęła się procedura wyboru członków Kolegium IPN kadencji 2023–2030, w wyniku której Sejm RP powołał 16 czerwca: prof. Jana Drausa, prof. Wojciecha Polaka, dr. hab. Mieczysława Rybę, prof. Tadeusza Wolszę i Krzysztofa Wyszkowskiego; Senat RP 22 czerwca – dr. Bartosza Machalicę i prof. dr. hab. Grzegorza Motykę, a prezydent RP 27 czerwca – prof. Andrzeja Nowaka i Bronisława Wildsteina.

Tryb działania Kolegium określony jest przez jego regulamin, zgodnie z którym posiedzenia odbywają się nie rzadziej niż raz w miesiącu i zazwyczaj przebiegają wedle następującego porządku:

- informacja prezesa Instytutu (lub osoby przez niego wskazanej) na temat bieżących spraw Instytutu; pytania i interpelacje członków Kolegium w sprawach związanych z działalnością Instytutu;
- omawianie problemów dotyczących działalności Instytutu (pionów, komórek organizacyjnych czy agend) zgodnie z wcześniej ustalonym przez Kolegium harmonogramem: podstawą dyskusji są informacje pisemne przygotowane przez osoby wskazane przez prezesa oraz ich ustna prezentacja; w tej części posiedzenia uczestniczą obok prezesa wskazane przez niego osoby; zgodnie z wymogami ustawy lub w przypadku spraw szczególnie ważnych Kolegium po dyskusji w gronie członków podejmuje uchwałę lub zajmuje stanowisko wyrażające opinię Kolegium;
- sprawy porządkowe oraz omawianie bieżących spraw, które wpłynęły do Kolegium lub zostały wniesione przez jego członków.

Realizując zadania ustawowe związane z utrwalaniem pamięci o bohaterach narodowych i upowszechnianiem wiedzy o najnowszej historii Polski, IPN przyznaje nagrody, w których jury zasiada

przewodniczący Kolegium jako wiceprzewodniczący kapituły nagród „Kustosz Pamięci Narodowej” i „Świadek Historii”. Uczestniczył on w spotkaniach tych gremiów osobiście bądź delegował upoważnioną przez siebie osobę. Ponadto profesorowie Draus, Polak i Wolsza zasiadają w jury Konkursu im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszy Debiut Historyczny Roku, w którym nagradzane są niepublikowane prace magisterskie i doktorskie poświęcone historii Polski i Polaków w XX w. W 2023 r. po raz pierwszy odbył się konkurs „Sygnety Wydawnictwa IPN” – jego celem jest m.in. upowszechnianie wiedzy o najnowszej historii Polski oraz popularyzacja książek historycznych publikowanych przez Wydawnictwo IPN. W jury tego konkursu zasiadli prof. Jan Draus i prof. Piotr Franaszek.

W roku sprawozdawczym Kolegium odbyło dwanaście posiedzeń (sześć w każdej kadencji) zazwyczaj z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego i jego zastępców: dr. hab. Karola Polejowskiego, dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka oraz dr. Mateusza Szpytmy.

Kolegium kadencji 2016–2023

Podczas posiedzenia 17 stycznia dyrektor Biura Prezesa IPN Adrianna Garnik przedstawiła sprawozdanie na temat założeń i przygotowań dotyczących Kongresu Pamięci Narodowej. Omówiono także projekt sprawozdania z działalności Kolegium IPN za rok 2022.

28 lutego wysłuchano informacji o przygotowaniach Instytutu Pamięci Narodowej do obchodów 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej oraz sprawozdania dyrektora Krystiana Iwanowa z działalności kierowanego przez niego Biura Wydarzeń Kulturalnych.

Podczas posiedzenia 21 marca omówiono przekazany wcześniej przez prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego projekt „Informacji o działalności Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL za rok 2022”, który po zatwierdzeniu został przedłożony w Sejmie RP i Senacie RP. Ponadto wysłuchano informacji przedstawionych przez dyrektorów dr. hab. Filipa Musiała i dr. hab. Rafała Reczka na temat działalności Oddziału IPN Kraków oraz Oddziału IPN Poznań.

Na kolejnym posiedzeniu 25 kwietnia Kolegium wysłuchało informacji przedstawionych przez dyrektora dr. Pawła Warota na temat działalności Oddziału IPN Gdańsk oraz podsumowało Kongres Pamięci Narodowej, który odbył się w dniach 13–15 kwietnia.

22 maja wysłuchano podsumowania przez dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Adama Siwka działań w związku z realizacją przez IPN Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki, które symbolizowały sowiecki terror komunistyczny.

Podczas ostatniego posiedzenia 27 czerwca Kolegium omówiło i przyjęło „Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2022 r.” złożone przez prezesa IPN zgodnie z art. 24a ustawy o IPN. Wówczas też wysłuchano dyrektora Oddziału IPN Katowice dr. Andrzeja Sznajdera na temat pracy kierowanego przez niego oddziału.

Kolegium podjęło w trakcie posiedzeń sześć uchwał w sprawie zgłoszonych przez prezesa kandydatów na stanowiska kierownicze wymienione w statucie IPN w związku z realizacją art. 23 ust. 2 pkt 2 ustawy o IPN. W związku z art. 3 pkt 12 ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski rozpatrzyło dwa odwołania od decyzji prezesa odmawiającej uznania grobu za grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski, uznając, że prezes słusznie odmówił wpisu mogił do ewidencji.

Należy dodać, że członkowie Kolegium uczestniczyli nie tylko w posiedzeniach, lecz także w uroczystościach i przedsięwzięciach organizowanych lub współorganizowanych przez Instytut, związanych z jego celami ustawowymi oraz misją.

Profesor Wolsza wziął udział w dyskusji o książce dr. hab. Tomasza Balbusa (OA Wrocław) *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* z jej autorem, a także dyrektorem Oddziału IPN Kraków dr. hab. Filipem Musiałem, zastępcą burmistrza Dębicy Maciejem Małozieżem i gospodarzem spotkania red. Rafałem Dudkiewiczem (Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie,

22 lutego). Profesorowie Wolsza, Marecki i Nowak uczestniczyli w ogólnopolskiej konferencji naukowej IPN „Kapelani Katyńscy”, podczas której prof. Wolsza przedstawił wykład *Ks. Stanisław Jasiński – delegat kardynała Adama Sapiehy w Katyniu w 1943 r.*, ks. prof. Marecki – *Księdza Leona Musielaka walka o prawdę historyczną*, a prof. Nowak – *Polityka historyczna Rosji wobec Polski w okresie rządów Władimira Putina* (Sala Kolumnowa Sejmu RP, 12 kwietnia). Podczas sesji zaprezentowano publikacje *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska* (artykuł wstępny T. Wolsza, red. naukowa D. Jastrzębska-Golonka, E. Kowalska) oraz *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, cz. 1–4 (red. naukowa D. Jastrzębska-Golonka, E. Kowalska, oprac. dokumentów E. Dulna-Rak, K. Ziębik). Promocje tych wydawnictw z udziałem profesora i współautorów odbyły się w drugim dniu Kongresu Pamięci Narodowej w Strefie Wydawnictwa IPN oraz w Wilnie na konferencji naukowej „Echa Zbrodni Katyńskiej – ofiary, kapelani, archiwa i pamięć” (24–25 maja), podczas której prof. Wolsza wygłosił wykład *Katyń 1940. Świadkowie i świadectwa*, natomiast ks. prof. Marecki – *Księdza Leona Musielaka walka o prawdę historyczną*, a także w Delegaturze IPN w Bydgoszczy z udziałem prof. Wolszy, dr hab. Danuty Jastrzębskiej-Golonki i prowadzącego dr. Przemysława Wójtowicza (20 czerwca). Profesor Wolsza wielokrotnie wypowiadał się na temat zbrodni katyńskiej, m.in. 13 kwietnia dla PAP, kiedy podkreślił: „Ujawniając oraz nagłaśniając zbrodnię katyńską, Niemcy działali w swoim interesie. Oskarżając Sowietów o tę zbrodnię, chcieli osłabić antyniemiecką koalicję”. Ponadto wziął udział w dyskusji na temat książki *Sportowcy dla Niepodległej. Katyń* wraz z historykiem sportu dr. hab. Robertem Gawkowskim, Arturem Bilewskim – stryjecznym wnukiem Józefa Barana-Bilewskiego, pasjonatem historii i tematyki katyńskiej, uczniem IV LO im. rtm. Witolda Pileckiego w Piasecznie, Leonem Wójcikiem, zafascynowanym postacią Zygmunta Łotockiego, oraz prowadzącym Maciejem Zdziarskim, prezesem Fundacji Instytut Łukasiewicza (Centrum Olimpijskie w Warszawie, 19 kwietnia). Uczestniczył w otwarciu wystawy „Gdziekolwiek cię pošlą, pójdiesz...”, na której zaprezentowano biogramy dziesięciu kapelanów wojskowych różnych wyznań, oficerów Wojska Polskiego – ofiar zbrodni katyńskiej w 1940 r. Jako przewodniczący Kolegium IPN i przedstawiciel marszałek Sejmu Elżbiety Witek odczytał wówczas jej list (hala Dworca Kolejowego Warszawa Centralna, 13 kwietnia). Był autorem artykułu „*Jak podniecający narkotyk*”. *Sport w Brygadzie Karpackiej i 2. Korpusie Polskim* („Polska Zbrojna. Historia” 2023, nr 3.).

Profesor Ryba uczestniczył w międzynarodowej konferencji IPN „Imperializm spod znaku dwugłowego orła i czerwonej gwiazdy. Ofiary komunizmu i imperializmu rosyjskiego w XX w.”, podczas której wystąpił z wykładem *Zbrodnie sowieckie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1944–1989* (Sala Kolumnowa Sejmu RP, 23 lutego). Konferencji tej przysłuchiwał się m.in. prof. Wolsza. Artykuły prof. Ryby ukazały się w periodykach IPN: *Narodowy socjalizm i bolszewicki komunizm – próba porównania* („Biuletyn IPN” 2023, nr 1/2) oraz *Unijne konferencje kapłańskie w Pińsku jako inicjatywa biskupa Zygmunta Łozińskiego* („Pamięć i Sprawiedliwość” 2022, nr 2). W trzecim dniu Kongresu Pamięci Narodowej wziął udział w dyskusji „Stosunki polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej” wraz z ks. prof. Józefem Mareckim, Ewą Siemaszko, dr. Tomaszem Berezą (OBBH Rzeszów) oraz moderatorem dr Joanną Karbarz-Wilińską (OBBH Gdańsk).

Ksiądz prof. Marecki uczestniczył w ogólnopolskiej konferencji naukowej IPN „Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski »ludowej«” w panelu „Wpływ władz Polski »ludowej« na postawy biskupów Kościoła katolickiego” wraz z prof. UKSW dr. hab. Rafałem Łatką, prof. UW dr. hab. Pawłem Skibińskim, prof. UKSW ks. dr. hab. Dominikiem Zamiatą oraz prof. dr. hab. Janem Żarynem z UKSW (Centralny Przystanek Historia im. Janusza Kurtyki w Warszawie, 21 lutego). Był autorem artykułów „*Nieznani sprawcy*” z *placu Sikorskiego w Krakowie. Rzecz o pobiciu ks. Andrzeja Bardeckiego* („Pamięć i Sprawiedliwość” 2022, nr 2) oraz *Świadomość osaczenia. Prymas Stefan Wyszyński pośród „niewinnych” w Stoczku Warmińskim i Prudniku Śląskim* – ten ostatni ukazał się w publikacji *Historyk i świadek historii. Księga dedykowana Profesorowi Janowi Drausowi* (red. M. Bukala, D. Iwaneczko, K. Kaczmarek, M. Krzysztofiński) obok artykułów prof. Nowaka *Konsekwencje powstania styczniowego. Nowe spojrzenia*, prof. Wolszy *Marzenia o wielkim turnieju szachowym. Przygotowania do „Turnieju Słowiańskiego” w 1947 r. oraz memoriału Dawida Przepiórki w 1950 r.*, prof. Polaka

i dr hab. Sylwii Galij-Skarbińskiej *Dowcipy dotyczące Związku Sowieckiego opowiadane w okresie stanu wojennego i w latach następnych (1981–1989)* i prof. Franaszka „*Proszę o kolorowy magneto-wid*”. Współpraca księdza Andrzeja Klema ze Służbą Bezpieczeństwa. Publikację wręczono jubilatowi prof. Drausowi podczas benefisu. Książd prof. Marecki wziął udział w spotkaniu poświęconym martyrologii duchowieństwa wołyńskiego, ofiarom zbrodni nacjonalistów ukraińskich w czasie II wojny światowej i w promocji książki *Niedokończone Msze Wołyńskie* w siedzibie koszalińskiego oddziału Katolickiego Stowarzyszenia „Civitas Christiana” (8 marca). Udzielił wywiadu o kardynale Adamie Stefanie Sapieżu w „Dzienniku Polskim. Magazynie” (17 marca). Uczestniczył w uroczystości nadania imienia Generała Stanisława Maczka Zespołowi Szkół Elektrycznych i Ogólnokształcących w Krośnie i we wręczeniu sztandaru oraz odsłonięciu tablicy poświęconej generałowi. Podczas uroczystości szef UdSKiOR Jan Józef Kasprzyk uhonorował medalem „Pro Patria” m.in. ks. prof. Józefa Mareckiego w uznaniu szczególnych zasług w kultywowaniu pamięci o walce o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej. Wydarzenie zakończyła sesja naukowa z panelem dyskusyjnym, którą prowadził kanclerz Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie Franciszek Tereskiewicz. Prelegentami byli: Jan Józef Kasprzyk (*Etos polskiego żołnierza jako patrioty w XX wieku*), ks. prof. Józef Marecki (*Sylwetka psychofizyczna gen. Stanisława Maczka*) oraz prof. dr hab. Mariusz Wołos (*Żołnierska droga Stanisława Maczka w latach 1914–1920*) (31 marca).

Profesor Franaszek wziął udział w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Strajk 1988 roku w Hucie im. Lenina z perspektywy 35 lat”, podczas której wygłosił wykład *Sytuacja gospodarcza Polski na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku* (Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Krakowie, 25 kwietnia) oraz wraz z prof. Wojciechem Polakiem, dr. hab. Filipem Musiałem (Oddział IPN Kraków), dr. Sebastianem Pilarskim (BBH), ks. dr. hab. Jarosławem Wąsowiczem i moderatorem dr hab. Cecylią Kutą (OBBH Kraków) uczestniczył w dyskusji „Dziedzictwo i fenomen »Solidarności« oraz opozycji antykomunistycznej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku” podczas trzeciego dnia Kongresu Pamięci Narodowej.

Profesor Polak z okazji jubileuszu swoich 60. urodzin wziął udział w uroczystej sesji naukowej „Opozycja i opór społeczny w regionie kujawsko-pomorskim w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku” (Toruń, 30 maja), zorganizowanej przez prezesa IPN, wojewodę kujawsko-pomorskiego, prezydenta Torunia, marszałka województwa kujawsko-pomorskiego, starostę toruńskiego oraz rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Podczas uroczystości jubilatowi wręczono publikację *Historia zawsze bliska. Księga Pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Wojciechowi Polakowi*, w której znalazły się m.in. artykuły prof. Wolszy *Więzienny uniwersytet. Niecodzienna rola przedwojennej inteligencji w stalinowskich zakładach karnych (do 1956 r.)* oraz prof. Drausa *Sługa Boży Zygmunt Łoziński*. Ponadto prof. Polak wraz z prof. Mirosławem Golonem, ówczesnym zastępcą dyrektora Oddziału IPN Gdańsk, złożył w imieniu IPN kwiaty pod tablicą upamiętniającą działaczy opozycji antykomunistycznej uczestniczących w protestach społecznych w Toruniu 1 i 3 maja 1982 r. (3 maja).

Profesor Wolsza i Krzysztof Wyszowski wzięli udział w uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar terroru komunistycznego zamordowanych na terenie Zamku w Lublinie, zmarłych i zamordowanych w więzieniu w Raciborzu, żołnierzom podziemia antykomunistycznego ziemi małopolskiej oraz ofiary zamordowanej w komunistycznym Więzieniu Karno-Śledczym Warszawa III (tzw. Toledo) (Warszawa, 8 marca).

Redaktor Krzysztof Wyszowski uczestniczył trzeciego dnia Kongresu Pamięci Narodowej w dyskusji „Transformacja ustrojowa w Polsce – mechanizmy, osiągnięcia, zaniechania okiem publicystów” z Dorotą Kanią, Cezarym Krysztopą, Piotrem Woyciechowskim oraz moderatorem dr. Rafałem Leśkiewiczem (BRP). Obecny był podczas spotkania z okazji 45. rocznicy powstania Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża „O WZZ i nie tylko... Wokół biografii Stanisława Kowalskiego”, którego organizatorami były Radio Gdańsk S.A. i Oddział IPN Gdańsk (Gdańsk, 27 kwietnia); uczestniczył w konferencji naukowej „Jan Paweł II, obrońca prawdy i wychowawca człowieka, rodziny i narodu” zorganizowanej przez Akademię Zamojską w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim (Warszawa, 23 maja), w uroczystościach upamiętniających 75. rocznicę zamordowania rtm. Witolda Pileckiego

w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL (Warszawa, 25 maja) oraz w spotkaniu zorganizowanym przez Antoniego Macierewicza i Piotra Naimskiego w Sejmie RP w 31. rocznicę odwołania rządu Jana Olszewskiego, poświęconym dorobkowi jego rządu. Na spotkaniu obecni byli – obok Krzysztofa Wyszowskiego – m.in. prezes IPN dr Karol Nawrocki i dr hab. Sławomir Cenckiewicz (Warszawa, 3 czerwca).

Profesor Nowak uczestniczył pierwszego dnia Kongresu Pamięci Narodowej w debacie „Polityka pamięci i polityka historyczna – doświadczenie krajów Europy Środkowo-Wschodniej okiem historyków” wraz z prof. Janem Drausem, prof. Hansem-Jürgenem Bömelburgiem, prof. Wojciechem Roszkowskim oraz moderatorem dr. hab. Konradem Białeckim (OBBH Poznań), a także w dyskusji „Zakaz gloryfikacji totalitaryzmów. Przestrzeń publiczna i pamięć jako pole bitwy o bezpieczną przyszłość” wraz z Piotrem Cywińskim, prof. Bogdanem Musiałem oraz moderatorem dr. Maciejem Korkuciem (OBUWiM Kraków). Artykuł profesora *Czy polskość to nienormalność? Pytania o specyfikę historii Polski w „długim wieku XIX”* ukazał się w wydawnictwie pokonferencyjnym IPN *„Na stos rzuciliśmy nasz życia los”. W rocznicę odzyskania niepodległości* (red. S. Wiech, M. Zawisza).

Profesorowie Draus i Franaszek wzięli udział pierwszego dnia Kongresu Pamięci Narodowej w gali wręczenia nagrody „Sygnety Wydawnictwa IPN”, natomiast profesorowie Draus i Wolsza – drugiego dnia w gali Konkursu im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszego Debiut Historyczny Roku.

Redaktor Bronisław Wildstein był gościem Jędrzeja Lipskiego w szóstym odcinku z cyklu „W Oczekiwaniu na Wolną Polskę”. Rozmowa dotyczyła wolności słowa (23 kwietnia, kanał IPNtv).

Kolegium kadencji 2023–2030

6 lipca odbyło się inauguracyjne posiedzenie Kolegium zwołane przez marszałek Sejmu RP Elżbietę Witek, podczas którego marszałek wręczyła akty powołania członkom Kolegium wybranym przez Sejm RP. Wówczas też omówiono sprawy organizacyjne: na roczną kadencję wybrano przewodniczącego Kolegium – prof. Tadeusza Wolszę, a jego zastępcami zostali prof. Wojciech Polak oraz dr hab. Mieczysław Ryba; przyjęto regulamin organizacyjny.

Na drugim posiedzeniu 28 sierpnia członkowie Kolegium rozmawiali na temat możliwości wznowienia prac poszukiwawczych, ekshumacyjnych i upamiętniających polskie ofiary na Ukrainie. Spotkanie odbyło się z udziałem dyrektora Biura Współpracy Międzynarodowej Agnieszki Jędrzak oraz zastępców dyrektorów Biura Poszukiwań i Identyfikacji mec. Anny Szeląg oraz Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa dr. Leona Popka.

Na posiedzeniu 26 września wysłuchano informacji dyrektora Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL dr. hab. Filipa Musiała na temat kierowanej przez niego placówki.

24 października omówiono zaproponowane przez prezesa IPN zmiany kadrowe oraz strukturalne w Instytucie Pamięci Narodowej. Ponadto Kolegium zajęło stanowisko, w którym zaznaczono: „Po wyborach parlamentarnych 15 października 2023 r. pojawiły się w przestrzeni publicznej wezwania do likwidacji IPN. Przypominamy w związku z tym, że Instytut od blisko ćwierć wieku realizuje ustawowe zadania o fundamentalnym znaczeniu dla polskiej racji stanu, edukacji, pamięci publicznej i nauki historycznej. Przestrzegamy przed pochopnymi próbami ograniczenia, a tym bardziej przerwania tej pracy, przed podważaniem całości wielkiego dorobku Instytutu. IPN jest państwu i społeczeństwu polskiemu potrzebny. Tym bardziej w obecnej sytuacji w naszej części Europy, gdzie kwestie pamięci, zwłaszcza o dziejach XX wieku, nie tylko nie tracą na znaczeniu, ale są bardzo istotnym elementem debaty kształtującej wizerunek i pozycję poszczególnych państw”.

Podczas posiedzenia 28 listopada omówiono z udziałem dyrektora Biura Badań Historycznych IPN dr. Sebastiana Pilarskiego badanie ewaluacyjne dotyczące pionu badań historycznych.

20 grudnia zapoznano się natomiast z działalnością pionu ścigania IPN kierowanego przez prok. Andrzeja Pozorskiego ze szczególnym uwzględnieniem umorzonego śledztwa w sprawie akcji „Wisła”. W spotkaniu uczestniczyli naczelnik OKŚZpNP Rzeszów prok. Artur Grabowski oraz prok. Robert Janicki z GKŚZpNP.

W trakcie posiedzeń Kolegium podjęło cztery uchwały w sprawie zgłoszonych przez prezesa kandydatów na stanowiska kierownicze wymienione w statucie IPN w związku z realizacją art. 23 ust. 2 pkt 2 oraz art. 19 ust. 10 ustawy o IPN. Wypełniając obowiązki wynikające z art. 36 ust. 9 ustawy o IPN, wydało jedną opinię na wniosek prezesa IPN – odnośnie do odwołania od decyzji administracyjnej dyrektora Oddziału IPN w sprawie nieudostępniania dokumentów. W związku z art. 3 pkt 12 ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski rozpatrzyło cztery odwołania od decyzji prezesa odmawiającej uznania grobu za grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski: w jednym przypadku uznało mogiłę za grób weterana, w dwóch – odmówiło uznania, a w jednym – przekazało do ponownego zbadania przez prezesa IPN.

Poniżej opisano niektóre z przedsięwzięć i uroczystości organizowanych lub współorganizowanych przez Instytut z udziałem członków Kolegium.

Profesor Wolsza wziął udział wraz z dr Ewą Kowalską (BPiI), dr Ewą Dulną-Rak (Wydawnictwo IPN), dr. Jędrzejem Siutą (Zakład Medycyny Sądowej we Wrocławiu) oraz dr. Krzysztofem Łagojdą (OBBH Wrocław) w spotkaniu „Losy artefaktów wydobytych z grobów w Katyniu w 1943 r.” (Wrocław, 28 września). W przeddzień beatyfikacji rodziny Ulmów uczestniczył w Belwederze w konferencji naukowej zorganizowanej wspólnie przez Kancelarię Prezydenta RP i IPN „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady” (Warszawa, 7 września), z Krzysztofem Wyszowskim w gali wręczenia nagród w XIV edycji Konkursu „Książka Historyczna Roku” o nagrodę Oskara Haleckiego (Warszawa, 27 listopada) oraz w uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych członkom rodzin ofiar totalitaryzmów w Belwederze (1 grudnia).

Profesor Ryba uczestniczył w konferencji popularnonaukowej „Podsumowanie prac poszukiwawczych na Górkach Czechowskich w Lublinie w latach 2020–2023”, która odbyła się z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, zastępcy prokuratora generalnego, dyrektora GKŚZpNP Andrzeja Pozorskiego oraz zastępcy prezesa IPN dr. hab. Krzysztofa Szwańczyka (Lublin, 18 września).

Profesor Polak wygłosił wykład *Służba Bezpieczeństwa wobec opozycji w Toruniu w latach 1978–1980* na zorganizowanej przez IPN i Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu konferencji „W poszukiwaniu wroga...» Aparat bezpieczeństwa w państwach Europy Środkowo-Wschodniej wobec środowisk niezależnych, przejawów oporu społecznego i postaw opozycyjnych 1956–1980” (Wrocław, 23–24 października), a także wystąpił z wykładem *Procesy polityczne na początku stanu wojennego* na ogólnopolskiej konferencji naukowej „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944–1990”, zorganizowanej przez IPN z Centrum Badania Historii „Solidarności” i Oporu Społecznego w PRL Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (Bydgoszcz, 12–13 grudnia).

Profesor Motyka wziął udział w panelu dyskusyjnym „Jak rozmawiać o Wołyniu w 2023 roku?” wraz z dr. hab. Janem Pisulińskim (Uniwersytet Rzeszowski), ks. bp. dr. Marianem Buczkiem, Ewą Siemaszko i prof. dr. hab. Leonidem Zaszkilniakiem – współorganizatorami panelu z okazji 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej byli Oddział IPN Rzeszów oraz Miasto i Gmina Cieszanów (Cieszanów, 7 lipca). W konferencji uczestniczył m.in. prof. Draus.

Profesor Draus wziął udział wraz z zastępcą burmistrza Dębicy Maciejem Małozięciem (Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej), Tomaszem Rogiem (Miejska Biblioteka Publiczna w Cieszanowie, Towarzystwo Miłośników Ziemi Lubaczowskiej), dr. hab. Tadeuszem Zychem (Uniwersytet Rzeszowski, Tarnobrzесьkie Towarzystwo Historyczne) w debacie panelowej „Świadomość historyczna mieszkańców województwa podkarpackiego. Rola organizacji społecznych” podczas Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej (Jasionka, 4–5 października).

Ponieważ w gronie członków Kolegium zasiadają znani i cenieni badacze historii zarówno Polski, jak i powszechnej, zaangażowani uczestnicy wydarzeń historycznych, działacze opozycji antykomunistycznej, publicyści oraz wykładowcy akademicki, często zabierają oni publicznie głos jako eksperci. Uczestniczą w konferencjach naukowych organizowanych przez uczelnie, stowarzyszenia i fundacje – nie tylko w Polsce, lecz także poza jej granicami, biorą udział w dyskusjach na temat książek dotyczących interesującej ich problematyki, odkrywają kulisy ważnych wydarzeń historycznych z okazji obchodów rocznicowych, komentują najważniejsze wydarzenia polityczne, społeczne i historyczne,

a także są autorami lub współautorami uznanych publikacji. Poniżej wspomniano niektóre z takich działań, w których uczestniczyli członkowie Kolegium obu kadencji.

Profesor Polak udzielił wywiadu red. Markowi Lewińskiemu z Polskiego Radia Olsztyn w audycji „Poranne Pytania” w związku z rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości. Mówił m.in. o warunkach panujących pod zaborami, o walce o polskość, wyjaśniał proces odzyskiwania niepodległości. Wspólnie z prof. Sylwią Galij-Skarbińską oraz ks. dr. Michałem Damazynem wydał książkę *Najmłodszy bohaterowie. Historia polskich dzieci X–XXI w. Opowieści o walce i cierpieniu*. W Dniu Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej w audycji „Aktualności Dnia” powiedział na antenie Radia Maryja: „Metody stosowane przez Rosjan na Ukrainie są podobne do tych stosowanych przez Stalina”. Na spotkaniu zorganizowanym przez Wydawnictwo Biały Kruk oraz Polską Fundację Humanistyczną im. bł. Wincenego Kadłubka „Dokąd zmierza Europa” wygłosił wykład *Europa nie ma pojęcia o naszych krzywdach* (Kraków-Łagiewniki, 1 kwietnia). Udzielił wywiadu dla PAP o ks. Franciszku Blachnickim, w którym powiedział: „Dla historyków od dłuższego czasu było raczej pewne, że został on zamordowany. O tej sprawie pisano już wcześniej, ale jest różnica między prawdą procesową a prawdą historyczną. Historyk często dochodzi do wniosków na podstawie ogromnego skoncentrowania poszlak. Dla prawnika te poszlaki nadal mogą być czymś jeszcze nie do końca przekonującym. Historycy wiedzieli, że ten duchowny został zamordowany, ale trudno to było udowodnić na podstawie obowiązującego w Polsce prawa. W tej chwili prawda historyczna i prawna zaczynają się pokrywać” (15 kwietnia). Wziął udział w konferencji naukowej „Inspiracja i poparcie. Jan Paweł II wobec solidarnościowego podziemia w latach 1981–1989” w Centrum Dialogu im. Jana Pawła II w Toruniu (27 kwietnia), podczas której wygłosił wykład *Prasa podziemna w latach osiemdziesiątych XX wieku w Polsce jako realizacja nauczania Jana Pawła o wolności słowa*. Poprowadził też część III „Jan Paweł II a Solidarność”, podczas której wykłady wygłosili: dr Aneta Krupka *Solidarność w nauczaniu Jana Pawła II*, dr Tomasz Górka *Solidarność jako postawa etyczna*, ks. prof. Władysław Zuziak *Solidarność jako postawa społeczna*, ks. dr Adam Jeszka, Jan Wólkowski, *Współczesne formy realizacji społecznego dziedzictwa Jana Pawła II*. Wystąpił także z wykładem *Niezależna literacka twórczość humorystyczna i satyryczna w okresie stanu wojennego i w latach następnych (1981–1989)* w panelu „Twórczość i działalność niezależna w stanie wojennym” podczas konferencji naukowej Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku „Kultura opozycyjna w PRL” (Gdańsk, 11–12 maja). Wygłosił wykład *Patriotyzm dnia dzisiejszego* podczas jubileuszowego 500. posiedzenia Klubu „Spotkanie i Dialog” we Wrocławiu (7 czerwca). Wziął udział w debacie „Między Niemcami a Rosją” wraz z dyrektorem Instytutu De Republica prof. dr. hab. Andrzejem Przyłębskim i dr. hab. Bogusławem Kopką z Akademii Zamojskiej (12 czerwca). Udzielił wywiadu dla portalu wpolityce.pl *Ekshumacje polskich ofiar, przeprosiny Zelenskiego i praca nad pamięcią – tego od Ukrainy oczekujemy* (8 lipca). Prezydent Torunia Michał Zaleski wręczył prof. Polakowi medal honorowy „Thorunium”. Profesor wziął udział w zorganizowanym przez Wydawnictwo Biały Kruk spotkaniu patriotycznym „Blask Rzeczypospolitej”, podczas którego wygłosił wykład *Najjaśniejsze karty naszej historii* (Kraków-Łagiewniki, 7 października). W rozmowie z portalem wpolityce.pl w Dniu Papieskim przestrzegał: „Musimy nauczanie papieskie i postać Ojca Świętego traktować poważnie. Najgorsze to popaść tu w jakąś anegdotę, w przysłowiowe »kremówki«. Ojciec Święty nawiązywał więź bezpośrednią z ludźmi, miał oddziaływanie bezpośrednie. Gdy się widzi nagrania z Janem Pawłem II po latach, mogą u nas, starszych ludzi, wywoływać wzruszenie, łzy. Jednak na młodzież to nie działa” (15 października). Ponadto wspólnie z Adamem Bujakiem wydał książkę *Polska. Dwanaście wieków* (Kraków 2023). Wielokrotnie też odnosił się w mediach do dyskusji na temat likwidacji IPN, przypominając o jego największych osiągnięciach edukacyjnych i naukowych.

Profesor Nowak mówił w Radiu Poznań o sprzeciwie wobec planów lewicy dotyczących likwidacji m.in. Instytutu Pamięci Narodowej: „Prawdziwa funkcja historii polega na tym, że możemy w niej przejrzeć naszą teraźniejszość i ją ocenić” (28 listopada). Kontynuował swój udział w cyklu audycji Programu I Polskiego Radia „Historia Żywa”, emitowanych od 2016 r. W 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego napisał o jego znaczeniu dla portalu litewskiego nadawcy publicznego LRT, czeskiego dziennika „Forum 24” i portalu fronda.pl (23 stycznia). W American Purpose napisał: „Polacy,

Ukraińcy, Litwini i inne narody tego obszaru, który nie chce być ani »ruskim mirem« Putina, ani żetonym w rozgrywce innych europejskich mocarstw, dziś dają znać o sobie: dumnym veto, rzuconym przez wolne i solidarne narody wobec próby odnowienia imperialnej dominacji nad Europą Wschodnią». Na spotkaniu zorganizowanym przez Wydawnictwo Biały Kruk oraz Polską Fundację Humanistyczną im. bł. Wincentego Kadłubka „Dokąd zmierza Europa” wygłosił wykład *Europa, jakiej chcemy* (Kraków-Łagiewniki, 1 kwietnia). W roku sprawozdawczym wydał książkę *Powrót Imperium Zła. Ideologie współczesnej Rosji, ich twórcy i krytycy (1913–2023)* oraz szósty tom *Dziejów Polski* z podtytułem *Potop i ogień*, poświęcony latom 1632–1673. Zespół badawczy przy Instytucie Historii PAN kierowany przez prof. Nowaka zorganizował międzynarodową konferencję naukową „Metody i środki oddziaływania imperiów: ideologia i praktyka polityczna państwa rosyjskiego/sowieckiego/rosyjskiego w latach 1689–2022 (Warszawa, 22–23 czerwca). Profesor był moderatorem dyskusji „Zrozumieć Rosję”, podczas której wykłady wygłosili: prof. Dariusz Staliński *Najnowsza imperiologia wobec konsekwencji rosyjskiej polityki narodowościowej*, dr hab. Katarzyna Błachowska *U podstaw ideologii państwowej Imperium Rosyjskiego: koncepcja „świata ruskiego” Michaiła Pogodina*, prof. dr hab. Marek Kornat *Związek Sowiecki jako imperium w percepcji polskiej służby zagranicznej od pokoju ryskiego do 1939 r.*, prof. Jan Holzer *Mentality contra Ideology. Imperialism and Theory of Non-Democratic (not only) Regimes*. Napisał artykuły do miesięcznika „Wszystko Co Najważniejsze”: *Putin jako (anty)historyk, Rosja Putina na nowo zakłamuje tragedię Katynia* oraz *Niepodległość 2023*. Wygłosił wykład *Pierwsza Rzeczpospolita jako przykład sukcesu i potęgi regionu Europy Środkowo-Wschodniej* podczas II Kongresu Radom Przyszłości (Radom, 30 czerwca – 1 lipca). Udzielił wywiadu Maciejowi Replewiczowi z PAP o wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1920 r., w którym przypomniał: „Kluczowe znaczenie dla zwycięstwa miał duch bojowy, wysokie morale polskich oddziałów i determinacja połączona z dobrą organizacją. Żołnierze WP mieli poczucie, że bronią własnego domu, swoich rodzin” (16 sierpnia). Wziął udział w spotkaniu zorganizowanym przez Fundację im. Janusza Kurtyki „Przegląd Przeszłość/Przyszłość 2023”, w debacie „Za łukiem rzeki. Czy możliwy jest globalny zwrot w narracji o polskiej historii?” (26 sierpnia). Wygłosił wykład *Maurycy Mochnacki* podczas konferencji zwieńczającej Kongres Dla Niepodległej 2023 zorganizowany przez Stowarzyszenie „Republika Polonia” (Warszawa, 4 października). Wziął udział w zorganizowanym przez Wydawnictwo Biały Kruk spotkaniu patriotycznym „Blask Rzeczypospolitej”, podczas którego wygłosił wykład *Pamięć i patriotyzm* (Kraków-Łagiewniki, 7 października). Otrzymał Nagrodę Instytutu De Republica za całokształt twórczości w dziedzinach nauk humanistycznych i społecznych. Doktor hab. Richard Butterwick-Pawlikowski podkreślił w uzasadnieniu: „Kapituła wybrała najwybitniejszego żyjącego polskiego historyka. Jej zdaniem laureat jest nie tylko badaczem kluczowych zagadnień z dziejów historii politycznej i historii idei, ale również wybitnym popularyzatorem historii, który dociera do szerokiego kręgu czytelników”. Dodał, że znawcy podziwiają w pracach prof. Andrzeja Nowaka wybitne rzemiosło historyka, a także dotykanie głębszego poziomu refleksji (13 listopada).

Profesor Motyka wystąpił w programie Telewizji Polsat „Gość Wydarzeń” w przeddzień 80. rocznicy krwawej niedzieli, czyli kulminacyjnego momentu rzezi wołyńskiej. W programie powiedział: „Podstawowy spór polega na tym, że po stronie ukraińskiej nie do końca się dowierza w to, że doszło do takiej zorganizowanej na ogromną skalę operacji depolonizacji. Próbuje się to tłumaczyć buntem ludowym. Ja mogę tylko powiedzieć, że badałem osobiście dziesiątki wsi zamordowanych Polaków. W każdym przypadku, w którym udało się ustalić sprawców, okazało się, że byli członkami Ukraińskiej Powstańczej Armii... Jako członek Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej będę chciał zachęcać do rozmowy pomiędzy polską a ukraińską stroną” (9 lipca). Na antenie radia Wnet rozmawiał z Pawłem Bobołowiczem na temat rzezi wołyńskiej. W programie powiedział: „Wołyń był w większości zamieszkiwany przez Ukraińców – ponad 60 proc., Polaków było 16 proc. Ukraińscy nacjonałści spod znaku OUN i UPA wyznawali po prostu radykalny, skrajny nacjonalizm, który zakładał, że w życiu społecznym, publicznym liczy się tylko siła. Wychodzili z założenia, że kiedy rozpoczną powstanie, należy pozbyć się całkowicie ludności polskiej, że w ten sposób pozbędą się jednocześnie problemu politycznego i to pozwoli im wywalczyć przyszłe państwo ukraińskie” (5 sierpnia). Profesor wziął udział

w Międzynarodowym Kongresie „Ukraina i Europa inaczej odczytane. Nowe wyzwania dla historyków” w Wilnie. Razem z dr. Antonem Drobowyczem i dr. hab. Alvydasem Nikžentaitisem uczestniczył tam w dyskusji „Historia i polityka zagraniczna. Jak należy rozwiązywać konflikty?” (15–17 września). Wraz z o. dr. Markiem Rostkowskim, o. prof. dr. hab. Józefem Różańskim, bp. Witalijem Skomarowskim, prof. Oleksandrem Zaitsevem i dr. Leonem Popkiem (BUWiM) wziął udział w międzynarodowej konferencji naukowej „Pojednanie polsko-ukraińskie: doświadczenia i perspektywy” zorganizowanej w Oblackim Centrum Młodzieżowym Oblacka Przystań w Kokotku koło Lublińca (5 października). W 2023 r. wydał książkę *Akcja „Wisła” ’47. Komunistyczna czystka etniczna*.

Doktor Machalica uczestniczył w konferencji naukowej „Społeczeństwo polskie po II wojnie światowej” zorganizowanej przez Związek Nauczycielstwa Polskiego, Stowarzyszenie „Pokolenia”, Fundację Amicus Europae, Fundację Promocji Wiedzy Społecznej „Arystoteles” i Centrum im. Ignacego Daszyńskiego, podczas której przedstawił swoje priorytety związane z pracą w Kolegium IPN (Warszawa, 24 czerwca); w dyskusji „Najmłodszy w Powstaniu Warszawskim. Powstańcy czy cywile?” zorganizowanej przez Instytut Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk (4 sierpnia) oraz w otwarciu wystawy „Jeśli dziś padnie Madryt, jutro padnie Warszawa. Polskie wątki w wojnie domowej w Hiszpanii (1936–1939)” przygotowanej przez Muzeum Niepodległości i Stowarzyszenie Ochotnicy Wolności w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej (Warszawa, 7 lipca). Brał udział w uroczystościach upamiętniających rocznicę mordu popełnionego na Żydach w Jedwabnem, zorganizowanych przez Gminę Wyznaniową Żydowską w Warszawie (10 lipca), w publicznym czytaniu *Pamiętnika z Powstania Warszawskiego* Mirona Białoszewskiego, przeprowadzonym na pl. Grzybowskiem przez warszawskie koło Razem (6 sierpnia), w przygotowanych przez PPS pod pomnikiem Ignacego Daszyńskiego obchodach 105. rocznicy utworzenia rządu Daszyńskiego (7 listopada), a także w zorganizowanej przez Fundację im. Kazimierza Łyszczyńskiego z okazji 101. rocznicy zamordowania prezydenta Gabriela Narutowicza uroczystości, podczas której złożył wieniec pod gmachem Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki (Warszawa, 16 grudnia).

Redaktor Wyszkowski udzielił wywiadu Ryszardowi Gromadzkiemu na łamach tygodnika „Do Rzeczy”, w którym zapytany o to, czy Polska jest we właściwym miejscu, odpowiedział: „Mam mieszane uczucia. Z jednej strony jesteśmy częścią wolnego, demokratycznego świata Zachodu. Możemy być dumni z roli, którą Polska odgrywa w sprawie Ukrainy. Z drugiej strony państwa i instytucje Zachodu nie doceniają naszego zaangażowania w obronę Ukrainy, a tym samym Europy przed rosyjskim imperializmem. Komisja Europejska wywiera stałą presję, której celem są fundamenty polskości” (5 marca). Wziął udział w programie „Widzenie na Rakowieckiej” w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie. W rozmowie z Michałem Gruszczyńskim opowiadał o swojej młodości, genezie nazwy „Solidarność” i pracy w redakcji „Tygodnika Solidarność”, swojej drodze politycznej i Lechu Wałęsie (11 maja). W wywiadzie dla PR 24 wspominał o wydarzeniach nocy z 4 na 5 czerwca 1992 r. związanych z obaleniem rządu Jana Olszewskiego (1 czerwca). Wziął udział w audycji Krzysztofa Świątko „W Samo Południe” w PR24, podczas której przypomniał wydarzenia z sierpnia 1980 r. w związku z 43. rocznicą podpisania porozumień sierpniowych. Powiedział: „Komuniści wydali wyrok na strajk już w sierpniu 1980 r. Tam wśród rządzących Polską już wtedy były wahania, czy użyć siły, czy też dalej rozmawiać ze strajkującymi” (31 sierpnia). Podczas 36. edycji konferencji Europa Karpat, zorganizowanej przez Kancelarię Prezesa Rady Ministrów i Sejm RP w ramach Forum Ekonomicznego w Karpaczu (5–7 września), wziął udział w panelu „Ludzie wolności w państwach postkomunistycznych w czasach próby odbudowy imperium rosyjskiego. Przesłanie Solidarności z dnia 8 września 1981” wraz z posłem na Sejm RP, marszałkiem seniorem Sejmu RP IX kadencji Antonim Macierewiczem, przewodniczącym delegacji do Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, wiceprzewodniczącym Komisji do Spraw Europejskich, członkiem Komisji Spraw Zagranicznych Seimasu Emanuelisem Zingerisem (Litwa), posłem na Sejm RP Bogusławem Sonikiem, politykiem, opozycjonistą, więźniem politycznym, działaczem chrześcijańskiej demokracji Branislavem Borovskym (Słowacja), prezesem Wspólnoty Węgierskiej w Polsce, byłym ambasadorem Węgier w Polsce Ákosem Engelmaye-rem (Węgry), działaczką organizacji Solidaritet Norge-Polen (Solidarność Norwesko-Polska), wspie-

rającej opozycję antykomunistyczną w Polsce w okresie stanu wojennego Hege Boman Grundekjøn (Norwegia), wieloletnim więźniem politycznym Paruiem Hayirikyanem (Armenia), działaczem na rzecz obrony praw człowieka Aleksandrem Podrabinkiem (Rosja), dysydem w czasach sowieckich, więźniem politycznym, działaczem na rzecz obrony praw człowieka Josifem Ziselsem (Ukraina) online oraz moderatorem Marią Przełomiec. W dyskusji panelowej wzięli udział opozycjoniści, którzy swoją odwagą, charyzmatycznym wpływem na społeczeństwo, postawą antykomunistyczną przyczynili się do zmian geopolitycznych i do obalenia dominacji sowieckiej. Zasadniczym impulsem dla ich postawy i podjętych działań stała się idea solidaryzmu społecznego uosabiana powstałym w sierpniu 1980 r. niezależnym od władz ruchem związkowym NSZZ „Solidarność”. Ideą dyskusji było nawiązanie do dziedzictwa oraz w szczególności przypomnienie posłania I Krajowego Zjazdu Delegatów NSZZ „Solidarność” z 8 września 1981 r., wzywającego robotników krajów bloku wschodniego i wszystkie narody Związku Sowieckiego do wspólnej walki o swoje prawa. Zarówno posłanie, jak i wartości płynące ze wspólnej walki opozycjonistów Europy Środkowo-Wschodniej nabrały nowego znaczenia w obliczu odrodzenia się imperializmu rosyjskiego, który metodami totalitarnymi dąży do zmiany granic i do odbudowy imperium zła (5–7 września). Redaktor Wyszkowski uczestniczył w II edycji Kongresu bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Pułtusk. Brał tam udział w panelu „Nadzieje z Sierpnia 1980 roku żyją, a my mamy moralny obowiązek pielęgnować je w sobie i z odwagą umacniać w naszych braciach” (29–30 listopada).

Redaktor Wildstein wziął udział w 36. edycji konferencji Europa Karpat podczas panelu „Wizje rozwoju Polski – sens przemian” wraz z prezesem Prawa i Sprawiedliwości Jarosławem Kaczyńskim, prezesem Polskiej Akademii Nauk Markiem Konarzewskim, socjologiem, profesorem nauk humanistycznych Henrykiem Domańskim oraz moderatorem dyskusji, posłem do Parlamentu Europejskiego Zdzisławem Krasnodębskim (5–7 września). Opublikował na portalu niedziela.pl artykuł *Zniszczyć Jana Pawła II*, w którym zauważył: „Nawet swoją chorobę potrafił zamienić w wielkie rekolekcje, gdy swoim przykładem demonstrował, jak stawiać czoła ludzkim ograniczeniom i przypadłościom. Czy to nie wystarczy, aby zostać znienawidzonym i pomawianym?” (26 stycznia). W audycji Magdaleny Drohomireckiej razem z prof. Wojciechem Roszkowskim i Jackiem Czaputowiczem (działaczem opozycji demokratycznej w okresie PRL) wspominał Stanisława Pyjasa w 46. rocznicę jego śmierci (15 maja). W rozmowie z portalem informacyjnym i.pl powiedział: „Próby przeforsowania wersji o nieszczęśliwym wypadku jako przyczynie śmierci Stanisława Pyjasa to uderzanie w naszą pamięć historyczną... Byli komuniści chcą wybielić siebie i ohydny system, któremu służyli. Dlatego zależy im na tym, żeby przedstawiać śmierć Stanisława Pyjasa jako przypadkową. Fakty są takie, że Staszek zginął, ponieważ chciała tego Służba Bezpieczeństwa” (22 maja). Wziął udział w XIII Kongresie Polska Wielki Projekt w Warszawie, podczas którego powiedział: „Źródłem nadziei dla konserwatyzmu jest rzeczywistość – i to do tego właśnie odnosi się konserwatyzm, do rzeczywistości. Ideologie snujące wizje nowego człowieka żywią się destrukcją. Te ideologie niszczą świat i cywilizację zachodnią, która jest naszym, szerokim domostwem” (2–4 czerwca). Redaktor Wildstein odniósł się do książki Cezarego Łazarewicza *Na Szewskiej. Sprawa Stanisława Pyjasa* w artykule *Demitologizacja, czyli mistyfikacja. „Próba obrony tej PRL-owskiej interpretacji w III RP”* na łamach tygodnika „Sieci” (18 czerwca), pisząc: „Książka służy uzasadnieniu określonej tezy. Wszystko, co ją wspiera, jest eksponowane i niepoddane żadnej krytycznej analizie, wszystko, co jej przeczy, jest niezauważane albo lekceważone... Łazarewicz uznaje zgodnie z ekspertami z 1977 r., że możliwe jest, iż brak śladów krwi jest spowodowany wsiąknięciem jej w podkoszulek i zarost Pyjasa. Równocześnie za dowód, który przekreśla wersję o podrzuceniu jego ciała do bramy, uznaje... brak śladów krwi na posadzce. Jak widać, te same dowody interpretuje radykalnie odmiennie zależnie od tego, co miałyby być ich efektem”. Z autorem książki dyskutował w programie Telewizji Polsat „Gość Wydarzeń” (27 lipca).

Doktor hab. Ryba wziął udział w konferencji naukowej „Aktion Zamość (1942–1943)” na Akademii Zamojskiej, wygłosił wykład *Cywilizacyjne źródła niemieckiej polityki (Zamość, 28 lutego)*. Odnosił się do ustaleń Instytutu Pamięi Narodowej na temat zabójstwa ks. Franciszka Blachnickiego przez agentów służb specjalnych w swoim felietonie z cyklu „Myśląc Ojczyzna” na antenie Radia Maryja

i TV Trwam. Mówił prześladowaniach i mordowaniu przez komunistów kapłanów za ich pracę duszpasterską, o odbieraniu im dobrego imienia i dyskredytowaniu ich (19 marca). W przededniu 80. rocznicy krwawej niedzieli w rozmowie z „Naszym Dziennikiem” powiedział: „Część Ukraińców buduje swoją tożsamość historyczną na legendzie Ukraińskiej Powstańczej Armii, oczywiście nie wspominając o zbrodniach, ale pamiętając jedynie o ich walce z Sowietami. Ta gloryfikacja OUN-UPA, całej tej zbrodniczej ideologii, jest oparta na fałszu. Niestety właśnie na tej fałszywej tradycji wielu Ukraińców chce budować swoją tożsamość. To oczywiście nas niepokoi i jest zarzewiem sporu” (5 lipca). W 2023 r. otrzymał medal „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas” nadany przez Ministra Edukacji i Nauki.

Profesor Draus był gościem TVP 3 Rzeszów, gdzie mówił o pracy i roli historyka oraz wspominał Stanisława Pyjasa (16 czerwca). Podczas 35. edycji konferencji Europa Karpat (Kraczyń, 24–26 lutego) wziął udział w panelu moderowanym przez redaktora naczelnego „Sieci” Jacka Karnowskiego „Realizm i wartości w Europie Środkowej. Pamięci prof. Waldemara Parucha”. W panelu uczestniczyli poseł do Parlamentu Europejskiego prof. Zdzisław Krasnodębski, rektor Przykarpacciego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka Igor Tsependa, kanclerz Wolnego Uniwersytetu Białoruskiego Aleksander Milinkiewicz, przewodniczący Stowarzyszenia im. Jánosa Esterházyego Imre Molnár, Arkadiusz Adamczyk z Instytutu Stosunków Międzynarodowych i Polityk Publicznych Wydziału Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz Jan Holzer z Katedry Teorii i Metodologii Nauk o Polityce i Administracji Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Profesor jest współautorem książki *Z Przemyśla do wielkiej polityki. Biografia polityczna Marka Kuchcińskiego*, której prezentacja odbyła się podczas 36. edycji konferencji Europa Karpat (Karpacz, 5–7 września).

CZĘŚĆ I

WSPÓŁPRACA Z PODMIOTAMI ZEWNĘTRZNYMI I KOMUNIKACJA MEDIALNA

1. Współpraca krajowa

1.1. Współpraca z instytucjami państwowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi

CENTRALA

Biuro Prezesa

- Grupa Historyczna „Zgrupowanie Radosław” / XVI Katyński Marsz Cieni – marsz jest hołdem dla blisko 22 tys. polskich obywateli zamordowanych przez Sowieciów w 1940 r. w Katyniu i innych miejscach kaźni na Wschodzie. Cykliczne wydarzenie organizowane jest przez Grupę Historyczną „Zgrupowanie Radosław” i IPN – 16 kwietnia.
- Stowarzyszenie Scena Kultury / XV Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci” – IPN jako partner instytucjonalny zaangażował się w organizację wydarzeń festiwalowych: pokazów filmów, dyskusji, promocji książek i warsztatów – 27–30 września. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa, BEN, AIPN, BPiI, Wydawnictwo IPN.
- Fundacja Sensoria, Fundacja Pokolenie Kolumbów / BohaterON – Instytut Pamięci Narodowej wsparł inicjatywę, której celem jest uhonorowanie uczestników Powstania Warszawskiego oraz promowanie historii Polski XX w. – 12 października.

Archiwum IPN

- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce:
 - cykl 12 lekcji archiwalnych „Ramię krzep – Ojczyźnie służ”, przeprowadzonych przez pracowników AIPN dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce, połączonych ze zwiedzaniem wystawy „Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” oraz wystawy stałej; scenariusze lekcji przygotowano na podstawie kolekcji dokumentów otrzymanych ze Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce, dotyczących wybitnych sportowców wywodzących się z ruchu sokolego lub z nim związanych – 4 stycznia – 22 marca;
 - seminarium dla nauczycieli i edukatorów „Warszawa, Warka, Waszyngton... »Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – warsztaty metodyczne połączone ze zwiedzaniem wystawy „Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” w Muzeum w Warce – 24 stycznia.
- Zespół Szkół Specjalnych w Pruszkowie / Warsztaty archiwalne na temat tworzenia domowego archiwum – cykl spotkań rozpoczętych w 2022 r. obejmował w roku sprawozdawczym tematy: „Co to jest archiwum?”, „Dokument i jego rodzaje”, „Czy warto stworzyć domowe archiwum?”, „Jak przechowywać dokumenty, zdjęcia, nagrania, mapy?”; zwiedzanie przez uczniów pracowni konserwacji i digitalizacji dokumentów oraz magazynów archiwalnych; przeprowadzony przy pomocy aplikacji Kahoot! konkurs sprawdzający wiedzę zdobytą podczas warsztatów – 17 stycznia, 14 marca.
- Polska Akademia Nauk, Muzeum Kościuszki w Solurze / Promocja albumu *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu* / *Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil* – 18 stycznia.

- NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Sekcja Oświaty i Wychowania – Komisja Międzyzakładowa nr 450 Pracowników Oświaty i Wychowania Mokotowa, Ursynowa i Wilanowa / Konkurs historyczny dla młodzieży szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych „Katyń – prawda i pamięć”; udział pracownika AIPN w jury – 30 stycznia.
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii nr 4 w Warszawie / Lekcja archiwalna dla wychowanków Ośrodka, zwiedzanie siedziby AIPN – 2 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 210 im. Bohaterów Pawiaka w Warszawie / Lekcja archiwalna dla uczniów, zwiedzanie siedziby AIPN – 9 marca.
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli:
 - seminarium dla nauczycieli „Archiwum Pełne Pamięci” – pierwszy dzień: omówienie w siedzibie AIPN założeń projektu „Archiwum Pełne Pamięci” (APP) i prezentacja wybranych kolekcji pozyskanych do zasobu IPN; drugi dzień: odwiedziny w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce, zwiedzanie ekspozycji stałej oraz wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” jako przykładu kolekcji uzyskanej w ramach projektu APP – 17–18 marca. Odpowiedzialne: AIPN, Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie;
 - warsztaty archiwalne „Polacy ratujący Żydów” – pracownicy AIPN przygotowali i przeprowadzili warsztaty archiwalne dla nauczycieli w związku z beatyfikacją rodziny Ulmów. Odbłyły się trzy spotkania (w trybie stacjonarnym w siedzibie AIPN lub online): „Z miłości bliźniego – rzecz o Rodzinie Ulmów”, „Przyjść z pomocą – świadectwa o pomocy Żydom w materiałach ze zbiorów b. Głównej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce” i „Ocaleni – sylwetki ocalałych z Zagłady w materiałach Izby Zdrowia w Generalnym Gubernatorstwie – Dystrykt Galicja” – 26 września, 5 i 10 października.
- Liceum „Strumienie” Stowarzyszenia Sternik / Lekcja archiwalna „Zbigniew Herbert dobrze znany” dla uczniów klasy III, zwiedzanie AIPN – 21 marca.
- Mazowieckie Kuratorium Oświaty / Konkurs „Lech Kaczyński – niedokończona idea. Polityka zagraniczna Prezydenta w latach 2005–2010” – pracownik AIPN był zastępcą przewodniczącego komisji konkursowej i recenzentem zadań na etapie szkolnym oraz wojewódzkim dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych województwa mazowieckiego – 23 marca – 26 kwietnia.
- XLIV Liceum im. Stefana Banacha w Warszawie / Lekcja archiwalna dla uczniów klasy II, zwiedzanie AIPN – 27 marca.
- Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce / Finisaż wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – promocja książki „*Ramię krzep – Ojczyźnie służ*”. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce przygotowanej na podstawie archiwaliów z kolekcji Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce; dyskusja o publikacji z udziałem jej autorów; koncert Teatru Muzycznego „Od Czapy”, który wykonał utwory związane z ruchem sokolim – 28 marca.
- Muzeum Getta Warszawskiego:
 - wystawa „Pamięć 1943” – w ramach umowy z Muzeum AIPN przygotowało i przekazało na wystawę w Galerii Narodowego Centrum Kultury Kordegarda raport Jürgena Stroopa – 29 marca – 8 maja;
 - wystawa „Pamięć 1943” – oprowadzanie kuratorskie przez pracownika AIPN w Galerii Narodowego Centrum Kultury Kordegarda po wystawie prezentującej oryginał raportu Jürgena Stroopa i artefakty odkryte podczas wykopaliś na terenie getta – 21 kwietnia.
- Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki / Wystawa Ignacego Czwartosa „Malarz klęczał, jak malował” – przygotowanie przez pracowników AIPN historii Żołnierzy Wyklętych i serii ich biogramów ze zdjęciami portretowymi dla uzupełnienia wystawy – marzec–kwiecień.
- Archiwum Polskiej Akademii Nauk / Wizyta studyjna pracowników Archiwum PAN z dyrektorem dr hab. Hanną Krajewską na czele – charakterystyka zasobu archiwalnego IPN, omówienie zasad

jego udostępniania i przedstawienie projektów realizowanych przez AIPN; zwiedzanie magazynów oraz pracowni archiwalnych – 3 kwietnia.

- Centrum Myśli Jana Pawła II / Portal JP2online.pl – w ramach porozumienia o współpracy przekazano cyfrowe kopie 18 j.a. przeznaczonych do publikacji na portalu.
- Stowarzyszenie Willa Decjusza / Projekt WIRE („Women in Resistance. Reshaping the Narratives on Female Antitotalitarian Resistance in Europe”) – udostępnienie dla unijnego projektu historyczno-edukacyjnego fotografii wykonanej podczas demonstracji 1 maja 1986 r. w pobliżu kościoła pw. św. Stanisława Kostki w Warszawie.
- Fundacja Walczącym o Niepodległość Wyklętych, Pokrzywdzonych, Internowanych, Więzionych / Udostępnienie na wystawę organizowaną przez Fundację 22 fotografii, m.in.: Wojciecha Ziemińskiego, Stefana Melaka, Kornela Morawieckiego, Jerzego Łojka, Stefana Kurowskiego, prof. dr. hab. Mieczysława Nieduszyńskiego, ks. Jerzego Popiełuszki, ks. Stefana Niedzielaka, ks. Sylwestra Zycha i ks. Stanisława Suchowolca.
- Polska Fundacja Narodowa, Magdalena Włodarczyk, Maciej Cichoński (TVP Info) / Udostępnienie 39 fotografii na międzynarodową wystawę poświęconą bł. ks. Jerzemu Popiełuszcze.
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli / Warsztaty archiwalne dla nauczycieli „Kobiety w historii Polski XX w.” – prezentacja na zajęciach w trybie stacjonarnym i zdalnym dokumentów archiwalnych dotyczących kobiet zaangażowanych w działalność niepodległościową oraz w życie społeczne i kulturalne Polski; cztery spotkania: „Rola kobiet w II Rzeczypospolitej Polskiej” (18 kwietnia), „Kobiety w obronie Ojczyzny podczas II wojny światowej” (25 kwietnia), „Kobiety w podziemiu antykomunistycznym” (zajęcia w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8”, 9 maja), „Kobiety w społeczeństwie okresu PRL” (16 maja). Odpowiedzialne: AIPN, Izba Pamięci IPN „Strzelecka 8”.
- Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce, Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie / Zajęcia dla laureatów konkursu „Ramię krzep – Ojczyźnie służ!” – zwyciężczyni w kategorii „Komiks” zwiedziła AIPN, Muzeum Sportu i Turystyki oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL; laureaci w kategorii „Film” zwiedzili AIPN, Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie oraz Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce – 16 maja, 6–7 czerwca.
- Stowarzyszenie Archiwistów Polskich, Archiwum Państwowe w Warszawie / I Seminarium Archiwistów Rodzinnych – otwarte spotkanie dla środowiska naukowego, pracowników archiwów instytucjonalnych i społecznych oraz towarzystw genealogicznych i regionalnych, a także studentów i archiwistów rodzinnych; pierwsze Walne Zebranie Członków Sekcji Archiwistów Rodzinnych oraz wybory stałego Zarządu Sekcji (wybrano m.in. pracownika AIPN) – 18 maja.
- Polska Akademia Nauk / 13. Warszawski Piknik Archiwalny – impreza poświęcona dziedzictwu kulinarnemu i znaczeniu kuchni, żywności i żywienia w życiu społeczności kraju, narodu oraz regionu w różnych okresach historycznych; prezentacja przez AIPN w Pałacu Staszica materiałów filmowych dotyczących gastronomii warszawskiej okresu PRL, publikacji IPN i projektu „Archiwum Pełne Pamięci”; gry edukacyjne IPN – 3 czerwca.
- Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Skargi w Grójcu / Lekcja archiwalna dla uczniów, prezentacja dokumentów z zasobu AIPN, zwiedzanie AIPN – 5 czerwca.
- Korczakowska Szkoła Marzeń w Warszawie – Niepubliczna Szkoła Podstawowa / Lekcja archiwalna dla uczniów klasy II według autorskiego scenariusza opartego na historii niedźwiedzia Wojtka, prezentacja dokumentów z zasobu AIPN, zwiedzanie AIPN – 6 czerwca.
- Szkoła Podstawowa im. Wandy Chotomskiej w Prawdzie Starej / Lekcja archiwalna dla uczniów klas IV–VIII, prezentacja dokumentów z zasobu AIPN, zwiedzanie AIPN – 20 czerwca.
- Fundacja im. Janusza Kurtyki / Konkurs o Nagrodę im. Janusza Kurtyki na książkę przeznaczoną do publikacji zagranicznej – pracownik AIPN uczestniczył jako stały członek Rady Programowej Fundacji w pracach jury VII edycji zatytułowanej „W cieniu imperium. Imperialne obrazy Rosji i ZSRS w perspektywie polskiej” – 23 czerwca, 26 sierpnia.

- Muzeum Zimnej Wojny im. generała Ryszarda Kuklińskiego / Ekspozycja stała – udostępnienie na wystawę wybranych fotografii bł. ks. Jerzego Popiełuszki.
- Biblioteka Sejmowa / Album poświęcony kompleksowi sejmowemu przy ul. Wiejskiej – kwerenda w zasobie archiwalnym IPN w poszukiwaniu fotografii przedstawiających wydarzenia z Ogrodów Sejmowych pod okupacją niemiecką.
- Departament Dyplomacji Publicznej i Kulturalnej Ministerstwa Spraw Zagranicznych / Broszura informacyjna z okazji obchodów 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej – kwerenda w zasobie archiwalnym IPN w poszukiwaniu fotografii przedstawiających rzeź wołyńską; udostępnienie 23 zdjęć.
- Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego / Kampania informacyjna dotycząca odszkodowań za straty poniesione przez Polskę podczas II wojny światowej – udostępnienie 18 fotografii do kampanii skierowanej do Polonii i Polaków za granicą.
- Muzeum Historii Żydów Polskich Polin / Wystawa – kwerenda w zasobie IPN w poszukiwaniu fotografii przedstawiającej wysyłkę Żydów z getta w Opatowie do pracy przymusowej.
- Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych / W Warszawie podpisano porozumienie gwarantujące kompleksowe zabezpieczenie przez IPN zbiorów zgromadzonych na przestrzeni kilkudziesięciu lat działalności Związku. W wydarzeniu wzięli udział: Stanisław Zalewski, prezes Związku, wiceprezes IPN Mateusz Szpytma, dyrektor AIPN. Zgodnie z umową Instytut uporządkuje, zewidencjonuje, opracuje, zdigitalizuje i włączy do zasobu archiwalnego IPN materiały przekazywane przez Związek, jego oddziały i koła. Pierwsze materiały – zabezpieczone dzięki umowie, będące dotąd w dyspozycji zlikwidowanego krakowskiego oddziału Związku – trafiły do OA Kraków – 24 sierpnia. Odpowiedzialne: AIPN, OA Kraków.
- Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej / Wystawa „Błogosławieni Sprawiedliwi, albowiem...». Opowieść o Rodzinie Ulmów” – ekspozycję przygotowano w związku z beatyfikacją 10 września Czcigodnych Sług Bożych Józefa i Wiktorii Ulmów wraz z dziećmi. Uroczysty wernisaż odbył się w muzeum w Markowej w przeddzień tego wydarzenia – 9 września.
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego, Archiwum Państwowe w Warszawie, Archiwum Główne Akt Dawnych / Ogólnopolska Konferencja Archiwistów i Historyków „*Educare necesse est...*” – AIPN po raz siódmy współorganizował ogólnopolską konferencję z cyklu, którego celem jest prezentacja źródeł archiwalnych i projektów edukacyjnych oraz wymiana doświadczeń między środowiskami nauczycieli, archiwistów i historyków. Temat tegorocznej edycji to: „Kobieta w społeczeństwie od średniowiecza do końca XX w.”. Podczas dwóch dni obrad zaprezentowano 36 referatów. W konferencji udział wzięło 191 osób, w tym 114 w trybie stacjonarnym – 19–20 września.
- Muzeum Okręgowe w Tarnowie / Wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – wernisaż plenerowej wystawy przygotowanej przez AIPN towarzyszył otwarciu ekspozycji wewnętrznej Muzeum, poświęconej Sokolstwu ziemi tarnowskiej. W uroczystości wzięła udział delegacja AIPN na czele z zastępcą dyrektora – 25 września.
- Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego / Spotkanie historyczne „Polska – Szwajcaria. 170 lat żołnierskiej przyjaźni od konfederatów barskich do żołnierzy 2. Dywizji Strzelców Pieszych” – wydarzenie współorganizowane przez IPN, Ambasadę Konfederacji Szwajcarskiej oraz Centralną Bibliotekę Wojskową połączone m.in. z prezentacją wystawy AIPN „Polskie drogi przez Szwajcarię. Losy żołnierzy 2. Dywizji Strzelców Pieszych 1940–1945 na fotografiach ze zbiorów Muzeum Polskiego w Rapperswilu”. Podczas spotkania dyrektor AIPN zaprezentowała m.in. założenia projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – 26 września.
- Archiwum Państwowe w Płocku / Konferencja naukowa „Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945” – w trakcie konferencji historycy i archiwiści z AIPN, AP w Płocku, Towarzystwa Naukowego Płockiego i Fundacji Nobiscum wygłosili dziesięć referatów. Współorganizatorem i współprowadzącym konferencję był zastępca dyrektora AIPN – 28 września.

- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku:
 - wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku odbył się uroczysty wernisaż nowej wersji wystawy muzealno-archiwalnej, wcześniej prezentowanej w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce. W uroczystości wzięli udział: zastępca dyrektora Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku dr Marek Szymaniak, wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma, prezes Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce Timothy L. Kuzma oraz dyrektor AIPN. Ekspozycję przygotowano z wykorzystaniem bezcennych zbiorów Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce, przekazanych IPN w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. Rozbudowano i uzupełniono moduły przybliżające historię Sokolstwa Polskiego w Ameryce, zwiedzający mogą zobaczyć także niepokazywane wcześniej mundury oraz artefakty związane ze sportem. Ekspozycja będzie otwarta w Muzeum do 7 stycznia 2024 r. – 29 września;
 - cykl lekcji archiwalnych „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ” – projekt edukacyjny AIPN związany z wystawą „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce”. Zajęcia połączone ze zwiedzaniem wystawy w Muzeum II Wojny Światowej, są prowadzone według autorskich scenariuszy przygotowanych dla poszczególnych etapów edukacji: *Polskie Sokoły z Ameryki* (klasy I–III szkoły podstawowej), *Duch sportu w polskim ruchu sokolim w Ameryce* (klasy IV–VIII szkoły podstawowej) i *Błękitna Armia Generała Hallera – rozwój i realizacja programu niepodległościowego Sokolstwa Polskiego w Ameryce* (szkoły ponadpodstawowe). W ramach projektu odbyło się 5 lekcji archiwalnych, przeprowadzonych przez pracowników AIPN i OBEN Gdańsk – 19–20 października, 24 listopada, 15 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN, OIPN Gdańsk.
- Szkoła Podstawowa Azymut Fundacji Sternik w Pruszkowie / Lekcja archiwalna połączona z prezentacją dokumentów z zasobu IPN i ze zwiedzaniem Archiwum – 17 października.
- Szkoła Podstawowa nr 112 Przymierza Rodzin im. św. Jana Pawła II w Warszawie / Lekcja archiwalna „Miś Wojtek w Archiwum IPN” dla uczniów klasy IV, połączona z prezentacją dokumentów z zasobu Instytutu i ze zwiedzaniem Archiwum – 9, 24 listopada.
- Szkoła Podstawowa Niepubliczna nr 81 Fundacji „Rodzice Dzieciom” w Warszawie / Lekcja archiwalna „Miś Wojtek w Archiwum IPN” dla uczniów klasy IV, połączona z prezentacją dokumentów z zasobu IPN i ze zwiedzaniem Archiwum – 13 listopada.
- Towarzystwo Gimnastyczne Sokół Brodnica / Wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – ekspozycję zorganizowano na Dużym Rynku w Brodnicy w ramach obchodów 135. rocznicy powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce oraz 110-lecia powstania gniazda brodnickich sokołów – 15 listopada.
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Siedlcach, Uniwersytet w Siedlcach (Studencko-Doktoranckie Koło Naukowe Archiwistów, Studenckie Koło Naukowe Historyków) / Wizyta uczniów i studentów. Goście wysłuchali prelekcji i zwiedzili magazyny oraz pracownię konserwacji w siedzibie AIPN – 21 listopada.
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Dwujęzycznymi nr 157 im. Adama Mickiewicza w Warszawie / Lekcja archiwalna „Miś Wojtek w Archiwum IPN” dla uczniów klasy IV, połączona z prezentacją dokumentów z zasobu IPN i ze zwiedzaniem Archiwum – 1 grudnia.
- Mazowieckie Kuratorium Oświaty / Udział pracownika AIPN w komisji konkursu tematycznego dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych województwa mazowieckiego jako zastępca przewodniczącego komisji konkursowej i recenzent zadań etapu wojewódzkiego (edycja 2022/2023) i autor programu merytorycznego (edycja 2023/2024).
- Fundacja im. Janusza Kurtyki / Udział pracownika AIPN w jury Rady Programowej Fundacji, pełniącej rolę jury konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki na książkę przeznaczoną do publikacji za granicą w VIII edycji pod hasłem „Zanurzeni w przeszłości? Czynniki historyczne formujące współczesnych Polaków”.
- NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Sekcja Oświaty i Wychowania / Udział pracownika AIPN w pracach jury konkursu historycznego dla młodzieży szkół podstawowych i liceów „Katyń – Praw-

- da i Pamięć”, organizowanego przez Komisję Międzyzakładową nr 450 Pracowników Oświaty i Wychowania Mokotowa, Ursynowa i Wilanowa NSZZ „Solidarność”.
- Komisja Wspólna Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych przy Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji RP / Udział pracownika AIPN jako przedstawiciela prezesa IPN w pracach Komisji – 19 kwietnia, 5 lipca.
 - Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Warszawie / Udział pracownika AIPN w organizacji wydarzeń upamiętniających historię Wilna i Wilnian: 4 marca – spotkanie „Mały Kaziuk” w Stowarzyszeniu „Wspólnota Polska” w Warszawie; 12 kwietnia – projekcja filmu dokumentalnego „Fakir”. *W imieniu Rzeczypospolitej*; 5 maja – uroczystości przy Krzyżu Ponarskim na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w związku z obchodami Dnia Pamięci Ofiar Ponar; 1 listopada – akcja „Światełko dla Ponar”, przy Krzyżu Ponarskim na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach (akcji towarzyszyła kwesta na cmentarz Na Rossie w Wilnie, przeprowadzona 31 października – 2 listopada na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie); 1 grudnia – Wigilia Towarzystwa Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej; odczyty i prezentacje w ramach akcji „Wilno w mojej głowie” z okazji 700-lecia Wilna.
 - Wojskowe Biuro Historyczne / W ramach podjętej w 2019 r. współpracy w zakresie digitalizacji dokumentów dotyczących Układu Warszawskiego pracownicy AIPN wykonali 19 604 kopie cyfrowe z 214 j.a. pochodzących z 16 spisów (łącznie do tej pory zdigitalizowano 2647 j.a. złożonych z 572 883 kopii cyfrowych).
 - Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi / Opracowano i zabezpieczono technicznie materiały archiwalne w liczbie 191 j.a., 4,70 m.b.
 - Muzeum Powstania Warszawskiego / Działania statutowe MPW. Na podstawie porozumienia o współpracy dotyczącego opracowania słownika biograficznego uczestników Powstania Warszawskiego oraz innych działań statutowych udostępniono Muzeum materiały archiwalne za pośrednictwem aplikacji pliki.ipn.gov.pl.
 - Ministerstwo Sprawiedliwości / Wystawa „My sędziowie nie od Boga...”. Do ekspozycji dotyczącej prokuratorów z okresu stalinowskiego i ich ofiar udostępniono 85 j.a. za pośrednictwem aplikacji pliki.ipn.gov.pl.

Biuro Badań Historycznych

- Komisja Historyczna NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” / Udział pracownika BBH w dyskusji o „Solidarności” rolniczej – 1 lutego.
- Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni / Udział pracownika BBH w dyskusji o książce *Zbrodnia ponarska 1941–1944* – 21 lutego. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Fundacja Pomorskich Kresowian / Udział pracownika BBH w dyskusji na temat książki *Od Naroczy do Niemna. Relacje partyzantów „Kmicica” – „Łupaszk” – „Ronina” Armii Krajowej na Wileńszczyźnie. Marzec 1943 – lipiec 1944* w ramach 14. Kresowej Środy Literackiej – 22 lutego. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Kancelaria Sejmu RP:
 - współorganizacja międzynarodowej konferencji naukowej „Imperializm spod znaku dwugłowego orła i czerwonej gwiazdy. Ofiary komunizmu i imperializmu rosyjskiego w XX w.”; referaty pracowników BBH *Sowieckie zbrodnie wobec obywateli polskich w latach 1939–1944* i *Sojusz polsko-ukraiński 1920 r.* – 23 lutego. Odpowiedzialne: BBH, Biuro Prezesa;
 - organizacja konferencji „Kapelani Katyńscy”; referaty pracowników BBH *Duszpasterstwo i życie religijne w Armii Polskiej w ZSRS w latach 1941–1942* i *Życie religijne w Kozielsku w świetle pamiętników, notatek i zapisków polskich oficerów z lat 1939–1940* – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH, Biuro Prezesa.

- Kwidzyńskie Stowarzyszenie Wspierania Samorządności, Kwidzyńskie Centrum Kultury / Wykład pracownika BBH *Główne nurty twórczości Józefa Mackiewicza* na wernisażu wystawy poświęconej życiu i twórczości Józefa Mackiewicza – 23 lutego.
- Powiatowy Zespół Szkół nr 4 w Wejherowie / Wykład pracownika BBH *Nowe ustalenia w kwestii badania zbrodni w Lasach Piaśnickich* – 3 kwietnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Biblioteka Publiczna Filia nr 12 w Koszalinie / Wykład pracownika BBH o Powstaniu Warszawskim na spotkaniu z klasami ósmymi Szkoły Podstawowej nr 5 w Koszalinie – 12 kwietnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku:
 - referat pracownika BBH na temat I Przeglądu Piosenki Prawdziwej podczas konferencji na temat kultury niezależnej – 12 kwietnia;
 - referat pracownika BBH *Od kontusza do czerwonych krawatów, czyli jak nowa władza walczyła z polską tradycją* na konferencji „Moda w PRL”, Gdańsk – 3 czerwca.
- Starostwo Powiatowe w Zamościu / Wykład pracownika BBH *Udział I Zmotoryzowanego Batalionu Żandarmerii w wysiedleniach na Zamojszczyźnie* wygłoszony na konferencji naukowej „Niemiecka akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie” – 25 kwietnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Szkoła Podstawowa nr 285 im. Jana Marcina Szancera w Warszawie / Wykład pracownika BBH *Obóz przejściowy w Pruszkowie* podczas gali Międzyszkolnego Konkursu Historycznego „O nich nie zapomni świat... bohaterowie XX wieku” – 26 kwietnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Polski Czerwony Krzyż, Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Stargardzie, Arolsen Archives / Współpraca przy tworzeniu wykazu zmarłych dzieci polskich robotnic przymusowych w III Rzeszy oraz na ziemiach do niej włączonych – kwiecień. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego / Udział pracownika BBH w dyskusji na temat historycznych i politycznych uwarunkowań współpracy na obszarze objętym projektem Inicjatywa Trójmorza w ramach Samorządowego Kongresu Trójmorza w Lublinie – 17 maja.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Sarnakach / Referat pracownika BBH *Nasza niezapomniana* – 4 czerwca.
- Starostwo Powiatowe w Janowie Lubelskim, Urząd Miasta w Janowie Lubelskim, Muzeum w Janowie Lubelskim / Wykład *Bohaterowie Porytowego Wzgórza – oddziały podziemia niepodległościowego (AK, AK-NOW, AK-NSZ)* na sesji popularnonaukowej „Akcja Sturmwind I” – Janów Lubelski, 6 czerwca. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Urząd Miasta Chełm / Wykład *Zapomniani Sprawiedliwi. Ukraińcy ratujący Polaków w czasie Zbrodni Wołyńskiej* na konferencji poświęconej zbrodni wołyńskiej – 8 lipca.
- Muzeum Piaśnickie w Wejherowie / Wykład pracownika BBH *Nowe ustalenia w sprawie Zbrodni Piaśnickiej* na seminarium dla przewodników po wystawach w Muzeum Piaśnickim w Wejherowie i Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku – 4 sierpnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Kancelaria Prezydenta RP / Współorganizacja konferencji naukowej „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady” – 7 września.
- Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *Węgierskie jednostki wojskowe wobec pacyfikacji polskich wsi (wybrane przykłady)* podczas VI konferencji naukowej „Wieś polska podczas II wojny światowej – rok 1943 na polskiej wsi” – 21–22 września. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.

- Instytut Wymiaru Sprawiedliwości / Współorganizacja konferencji naukowej „Odpowiedzialność za działalność sądownictwa niemieckiego w okupowanej Polsce (1939–1945)” – 25 września. Odpowiedzialne: BBH, GK.
- I Liceum Ogólnokształcące w Busku-Zdroju / Wygłoszenie prelekcji przez pracownika BBH *Busko-Zdrój w latach 1939–1945* – 10 października. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Ossolineum – Zakład Narodowy im. Ossolińskich / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *Zwieranie szeregów i nowe metody. Aparat bezpieczeństwa PRL wobec przejawów oporu społecznego w latach 1957–1958* podczas konferencji „W poszukiwaniu wroga. Aparat bezpieczeństwa w państwach Europy Środkowo-Wschodniej wobec środowisk niezależnych, przejawów oporu społecznego i postaw opozycyjnych 1956–1980” – 23–24 października.
- Żydowski Instytut Historyczny / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *Świadectwa o Zagładzie w Archiwum IPN (ze szczególnym uwzględnieniem materiałów wytworzonych przez Główną Komisję Badania Zbrodni Niemieckich w Polsce)* podczas seminarium „Gromadzenie świadectw o Zagładzie od 1944 r. Praktyki archiwizacji i wykorzystanie w badaniach” – 25 października.
- Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich / Wygłoszenie wykładu przez pracownika BBH *Kulisy weryfikacji dziennikarzy* – 26 października.
- Publiczne Przedszkole nr 1 w Busku-Zdroju / Wygłoszenie przez pracownika BBH prelekcji *Busko-Zdrój w latach 1939–1945* – 9 listopada. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Muzeum Pamięci Sybiru / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *Szkolnictwo polskojęzyczne w Białoruskiej SRS 1944–1948* podczas konferencji „Polacy na Białorusi od Powstania Styczniowego do XXI wieku. Oświata polska na terytorium obecnej Białorusi na tle sytuacji szkolnictwa polskiego na Litwie i Ukrainie” – 9–11 listopada.
- Instytut Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej, Stowarzyszenie Humanistyczne „Europa, Śląsk, Świat Najmniejszy” / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *Prezesa Kolei Wschodniej i Dyrekcji Kolei Rzeszy na okupowanych ziemiach polskich 1939–1945. Przyczynek do polityki kadrowej Ministerstwa Komunikacji Rzeszy* podczas konferencji „»To naprawdę ludzie wybrani z naszego społeczeństwa« (J. Ginsbert) – kolejarze na ziemiach polskich w XIX–XX wieku” – 15 listopada.
- Muzeum w Biłgoraju / Udział pracownika BBH w dyskusji „Organizacja Muzeum Ruchu Partyzanckiego w Osuchach” – 16 listopada. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego / Współorganizacja konferencji naukowej „Sojusznicy i wrogowie. Działalność niemieckich i sowieckich tajnych służb w okupowanej Polsce (1939–1945)” oraz wygłoszenie referatów przez pracowników BBH *Mit ścisłej współpracy Gestapo i NKWD w czasie obowiązywania paktu Ribbentrop–Mołotow (1939–1941); Szpiegostwo w Generalnym Gubernatorstwie. Sprawy o zdradę kraju przed Sądem Specjalnym w Krakowie (Sondergericht Krakau) podczas II wojny światowej* – 23 listopada.
- Stowarzyszenie Represjonowanych Podchorążych Wyższej Oficerskiej Szkoły Pożarniczej i Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych / Wygłoszenie referatu przez pracownika BBH *NSZZ „Solidarność” wobec strajku w WOSP* – 2 grudnia.
- Ruch Patriotyczny w Mielcu / Wygłoszenie przez pracownika BBH wykładu *Kulisy stanu wojennego* – 7 grudnia.
- Stowarzyszenie Twoje Korzenie w Polsce / Udział w webinarium „Informacje o losach bliskich z czasów II wojny światowej – spotkanie autorskie” – 15 grudnia. Odpowiedzialny: Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945.

Biuro Edukacji Narodowej

- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku / Prezentacja wystawy „Spojrzyć ludziom prosto w oczy... W 90. rocznicę urodzin Jana Olszewskiego” – 7 lutego.
- Dolnośląskie Centrum Sportu Polana Jakuszycka / Prezentacja wystawy plenerowej „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” – 21 lutego.
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Effata” / Prezentacja wystawy plenerowej „Siostry, [...] matkami żydowskich dzieci. Siostry Franciszkańki Rodziny Maryi wobec Zagłady Żydów w czasie II wojny światowej” – Piła, 26 lutego.
- Kancelaria Sejmu RP / Współorganizacja XXIX posiedzenia Sejmu Dzieci i Młodzieży w gmachu Sejmu RP z tematem „»Zginąć, ale z honorem« (Krystyna Budnicka). Bohaterska walka zbrojna żydowskich organizacji bojowych z Niemcami z perspektywy 80 lat – o ludzki, społeczny i narodowy honor oraz godność na przykładzie Powstania w Getcie Warszawskim” – współpraca określona czterostronnym Porozumieniem Organizacyjnym między Kancelarią Sejmu, MEiN, IPN i Ośrodkiem Rozwoju Edukacji; rozpoczęcie rekrutacji spośród zgłoszonych szkół – 28 lutego; ogłoszenie wyników – 28 kwietnia; finałowe posiedzenie Sejmu Dzieci i Młodzieży w gmachu Sejmu – 1 czerwca.
- Komenda Główna Policji, Ministerstwo Obrony Narodowej / Współpraca z IPN przy organizacji konkursu „Policjanci i żołnierze w służbie historii”.
- Katolickie Centrum Kultury Dobre Miejsce / Prezentacja wystawy „Polacy w bitwie o Wielką Brytanię” – 8 marca.
- Gmina Karpacz, Urząd Miejski w Karpaczu / Prezentacja wystawy plenerowej „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” w parku przy Lipie Sądowej – 21 marca.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie / Prezentacja wystawy „»Żegota«. Rada Pomocy Żydom” – 24 marca.
- Urząd Miejski w Jeleniej Górze / Prezentacja wystawy plenerowej „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” na pl. Ratuszowym – 17 kwietnia.
- Grupy Oporu „Solidarni” / Kontynuacja wspólnego projektu notacyjnego.
- Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego / Kontynuacja wspólnego projektu notacyjnego oraz wypożyczenie dwóch notacji do wystawy „Narodowczynnie – prawicowe feministki”.
- Telewizja Polska SA:
 - udzielenie licencji na film *Czarny sufit*;
 - udzielenie licencji na film *Stanisław Helski. Dlatego*. Emisja filmu w TVP Historia (15 grudnia) oraz w TVP1 (19 grudnia).
- Telewizja Polska SA Oddział w Bydgoszczy / Udzielenie licencji na film *Zapora*.
- Telewizja Republika SA / Udzielenie licencji na filmy: *Czarny sufit*, *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*, *Fort*, *W imię prawdy. Tajny Instytut Katyński*, *Wybraniec bogów*, *Marsz cieni*, *20 – 40 – 20*, *Katyń – historia wciąż żywa*.
- Fundacja Lux Veritatis / Udzielenie licencji na filmy *Czarny sufit* i *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* dla stacji TV Trwam.
- Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą / „Śledztwo katyńskie” – warsztaty edukacyjne dla nauczycieli polonijnych uczących przedmiotów humanistycznych na konferencji dla nauczycieli polonijnych z całego świata zorganizowanej przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą – Warszawa, 26 kwietnia.
- Parafia Przemienienia Pańskiego w Międzyborowie / Prezentacja wystawy „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia” – 28 kwietnia.
- Archiwum Akt Nowych / Prezentacja wystawy „Instytut Józefa Piłsudskiego poświęcony badaniu najnowszej historii Polski 1923–2023” – Warszawa, 12 maja – 1 czerwca.

- NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”:
 - prezentacja wystawy plenerowej „Tu rodziła się »Solidarność« rolników” – 12 maja;
 - zakup autorskich praw majątkowych do 10 notacji ze świadkami historii.
- Kancelaria Prezydenta RP / Prezentacja wystawy plenerowej „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” na dziedzińcu Belwederu i Dworcu Centralnym – 13 maja.
- Muzeum Katyńskie / Przygotowanie i przeprowadzenie warsztatów edukacyjnych „Zbrodnia katyńska” dla nauczycieli szkół ponadpodstawowych uczących przedmiotów humanistycznych – Warszawa, 27 maja.
- Sejm RP / Prezentacja wystawy „Spojrzeć ludziom prosto w oczy... W 90. rocznicę urodzin Jana Olszewskiego” w gmachu Sejmu – 2–5 czerwca.
- Prokuratura Okręgowa w Warszawie / Prezentacja wystawy „Polska Walcząca / Fighting Poland” – 27 lipca – 9 października.
- Urząd Gminy Brwinów / Prezentacja wystawy plenerowej „Siostry, [...] matkami żydowskich dzieci. Siostry Franciszkańki Rodziny Maryi wobec Zagłady Żydów w czasie II wojny światowej” przy kościele pw. św. Floriana w Brwinowie – 24 sierpnia – 11 września.
- Grupa MAC S.A. / Udzielenie licencji na 5 filmów: *Niezlomni*, *Ppor. Danuta Siedzikówna „Inka”*, *Ostatnia droga rotmistrza Pileckiego*, *Światło wolności*, *Gra o Niepodległość*, *Niezwyrodnosci*. *Czas próby*. Filmy będą wykorzystane w multibooku dla nauczycieli i uczniów szkół podstawowych.
- Fundacja Filii Dei / Udzielenie licencji na film *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*.
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów / Przekazanie materiałów edukacyjnych IPN dla Polonii w Irlandii Północnej.
- Miejskie Centrum Kultury w Płońsku / Prezentacja wystawy plenerowej „Siostry, [...] matkami żydowskich dzieci. Siostry Franciszkańki Rodziny Maryi wobec Zagłady Żydów w czasie II wojny światowej” – 21 października – 21 grudnia.
- Powiatowe Centrum Kultury i Sztuki w Ciechanowie / Prezentacja wystawy plenerowej „Prezydenci RP na Uchodźstwie 1939–1990” – 11 listopada – 5 grudnia.
- Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie / Prezentacja wystawy plenerowej „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” w trakcie XXXII Krajowej Wystawy Rolniczej w Częstochowie, także wystawy „Gospodarka III Rzeczy” – 1–3 września.
- „Galeria Anielska” przy kościele Księży Michalitów w Warszawie / Prezentacja wystawy „Zdawałoby się im, że go unicestwili, a to on przeszedł do nieśmiertelności” – 14 listopada – 4 grudnia.
- Zamek Królewski w Warszawie:
 - prezentacja wystawy plenerowej „Nie tylko Siwiec” na dziedzińcu Zamku – 12 września – 29 października;
 - prelekcja edukacyjna dla seniorów Instytutu Trzeciego Wieku *Od gabinetów osobliwości do muzeów. Krótka historia kolekcjonerstwa* – 12 października.
- Muzeum Narodowe w Warszawie / Prelekcje edukacyjne dla seniorów Instytutu Trzeciego Wieku *Grabież dzieł sztuki w czasie II wojny światowej* oraz *W poszukiwaniu domu. O gmachach i projektach rozbudowy Muzeum Narodowego w Warszawie* – 19 października, 16 listopada.
- Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie / Prelekcja dla seniorów Instytutu Trzeciego Wieku *Kulturotwórcza rola Jana Pawła II* – 30 listopada.
- Muzeum Niepodległości w Warszawie / Zwiedzanie przez słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku wystaw stałych „Z Orłem białym przez wieki” i „Polonia Restituta” – 7 grudnia.
- Muzeum Historii Żydów Polskich Polin / Prelekcje dla seniorów Instytutu Trzeciego Wieku *Noc kryształowa. Geneza i pamięć* oraz *Wokół nas morze ognia* – 9 listopada, 14 grudnia.
- Dom Literatury w Warszawie / Organizacja pokazów filmów *Wiara '44* i *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – 26 października, 23 listopada.

- Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku / Organizacja zwiedzania ekspozycji stałych dla słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku – 15 listopada.
- Centrum Opatrzności Bożej / Zajęcia edukacyjne w Izbie Pamięci Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie – przeznaczone dla uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich – 7 listopada – 28 grudnia.
- Stowarzyszenie Grupy Oporu Solidarni / Kontynuacja wspólnego projektu notacyjnego.
- Stowarzyszenie NZS 1980 / Zakup autorskich praw majątkowych do 10 notacji z świadkami historii.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Sandomierzu / Prelekcja pracownika BEN *Pplk Antoni Sikorski dowódca Grupy Sandomierz* na spotkaniu historycznym „Wrzesień 1939” w Sandomierzu – 5 września. Po wystąpieniu rozdano broszury IPN *Antoni Sikorski*.
- Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku / Wysyłka albumów i broszur o Wincentym Witosie.

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa

- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów / Zmiana ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych – BUWiM na zaproszenie KPRM, w ramach planowanych zmian ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, brało udział w międzyresortowym Projekcie Cyfryzacja Miejsc Pamięci. W posiedzeniach Komitetu Sterującego uczestniczyła zastępca dyrektora BUWiM.

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

- Wojskowe Biuro Historyczne / Kwerendy archiwalne – udostępnianie zdjęć lotniczych planowanych obszarów prac. Kwerendy dotyczące strat osobowych w Wojsku Polskim w latach 1920–1945.
- Zarząd Cmentarzy Komunalnych w Warszawie / Kwerendy archiwalne – wsparcie w czasie nadzoru archeologicznego na terenie wybranych kwater Cmentarza Wojskowego przy ul. Powązkowskiej w Warszawie.
- Kampinoski Park Narodowy / Kwerendy archiwalne – wsparcie w organizacji prac poszukiwawczych na terenie Parku.
- 2. Regionalna Baza Logistyczna Wojska Polskiego w Rembertowie (Jednostka Wojskowa 4226) / Wsparcie w organizacji prac poszukiwawczych na terenie Jednostki Wojskowej 4226 w Rembertowie.
- Stowarzyszenie Odra–Niemen Oddział Wrocław / Prace poszukiwawcze na Litwie – prowadzenie prac poszukiwawczych i rekonesansowych w Republice Litewskiej. Zbieranie informacji i relacji o miejscach pochówków na dawnych Kresach Rzeczypospolitej.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL / Współpraca przy ekspozycji wystawy poświęconej pracom poszukiwawczym prowadzonym na terenie Kwatery Ł Cmentarza Wojskowego na Powązkach w Warszawie.
- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku / Współpraca przy ekspozycji – przekazanie do Muzeum poddanych konserwacji przedmiotów podjętych podczas ekshumacji z grobu marsz. Edwarda Śmigłego-Rydza.
- 31. Wojskowy Oddział Gospodarczy i Jednostka Wojskowa w Tomaszowie Mazowieckim / Prace poszukiwawcze – współpraca w zakresie oczyszczenia terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych podczas prac poszukiwawczych na terenie dawnego poligonu wojskowego na Osiedlu Brus w Łodzi.
- 26. Wojskowy Oddział Gospodarczy w Zegrzu, Jednostka Wojskowa nr 2189 w Nowym Dworze Mazowieckim / Prace poszukiwawcze – współpraca w oczyszczeniu terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych podczas prac poszukiwawczych na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego.
- Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej / Uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych członkom rodzin ofiar totalitaryzmów – współpraca w organizacji uroczystości.

Biuro Przystanków Historia

- Instytut Historyczny Nurtu Niepodległościowego im. Andrzeja Ostoja-Owsianego / Promocja książki Antoniego Anusza *Pisma polityczne* – 20 stycznia.
- Wydawnictwo Znak / Debata poświęcona książce *Byłem fotografem w Auschwitz – prawdziwa historia Wilhelma Brasseggo* i filmowi *Portrecista* – 2 lutego.
- Oddział Warszawski Polskiego Towarzystwa Ziemiańskiego / Zebrania Oddziału – 27 lutego, 13 marca.
- Instytut Strat Wojennych im. Jana Karskiego w Warszawie / Dyskusja poświęcona działalności Instytutu – 6 marca.
- Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie / Premiera filmu animowanego *Pies Ciapek* z cyklu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły” – zajęcia edukacyjne dla dzieci klas I–III szkół podstawowych – 8 marca.
- Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów / Seminarium Akademii Sprawiedliwych „Dzieci żydowskie i polskie – ich dramat podczas okupacji niemieckiej” – 25 marca.
- Muzeum Getta Warszawskiego:
 - promocja filmu edukacyjnego *Historia getta warszawskiego* (audioprzewodnika po terenie getta) i gry o Powstaniu w Getcie Warszawskim – 27 marca.
 - seminarium dla nauczycieli „Żywcem zamurowani...83. rocznica zamknięcia murów getta warszawskiego” – 25 listopada.
- Stowarzyszenie Retro Liga / Finał rozgrywek „Retro Ligi” w Wałbrzychu – 6 października.
- Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą / Gala 50-lecia ORPEG – udział i wręczenie nagród jubileuszowych. Wydarzenie odbyło się w Warszawie – 27 października.
- Stowarzyszenie Historyczne im. 10. Pułku Piechoty / Odsłonięcie muralu w Łowiczu – 11 listopada.
- Muzeum Dom Rodziny Pileckich / Ogólnopolski konkurs „Witold Pilecki – mój bohater” – wydarzenie odbyło się w Ostrowie Mazowieckiej – 30 listopada, 6 grudnia.
- Fundacja Redakcja / Koncert piosenek patriotycznych w Gdańsku – 11 listopada.
- Fundacja Wojskowości Polskiej / 11. Siedlecka Parada Niepodległościowa w Gdańsku – 11 listopada.
- Ambasada Republiki Bułgarii, Bułgarski Instytut Kultury / Pokaz filmu dokumentalnego *Okupacja czy wyzwolenie* – 29 września.
- Komitet Organizacyjny projektu BohaterOn / Warsztaty dla nauczycieli – 5, 7, 8 października.
- Fundacja Znaki Pamięci / Pokaz filmu *Tolek. Podpułkownik Antoni Łapiński* – 10 października.
- Fundacja Nowe Drzewo Życia / Konferencja naukowa poświęcona spuściźnie Adama Szolca-Rogozńskiego – 26 października.
- Stowarzyszenie Instytut Józefa Piłsudskiego / II Zjazd Stowarzyszenia – 27 października.
- Oddział Warszawski Polskiego Związku Filatelistów / Wystawa filatelistyczna „80 rocznica utworzenia 2. Korpusu Polskiego na Bliskim Wschodzie” – 6 listopada.
- Instytut Historyczny NN im. Andrzeja Ostoja-Owsianego / Koncert poświęcony pamięci Krzysztofa Lanzmana – 13 listopada.
- Wydawnictwo Zysk i S-ka / Spotkanie poświęcone książce Jana Majchrowskiego *Przeciw uzbrojonym analfabetom* – 30 listopada.
- Oficyna Wydawnicza LTW / Dyskusja poświęcona książce Moniki Luft *Pejzaż z przemytnikiem* – 5 grudnia.
- Polskie Towarzystwo Numizmatyczne / Otwarcie wystawy „Banknoty opozycji antykomunistycznej w Polsce z lat 80. XX wieku” – 14 grudnia.
- Katolicka Inicjatywa Kulturalna / Koncert *Osły i ludzie* – poświęcony pamięci Przemysława Gintrowskiego – 19 grudnia.

Biuro Wydarzeń Kulturalnych

- Stowarzyszenie Passionart, Filharmonia Krakowska im. Karola Szymanowskiego / VII Festiwal Piosenki Niezlomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” – przesłuchania finałowe i koncert galowy – Kraków, 16–18 lutego.
- Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia w Gowidlinie, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Sierakowice” / Koncert z okazji Dnia Flagi zorganizowany w Sierakowicach – 3 maja.
- Filharmonia Krakowska im. Karola Szymanowskiego / Koncert w ramach festiwalu „Sztuka Żle Obecna” w Krakowie – 6 maja.
- Opera Bałtycka / Koncert w ramach festiwalu „Sztuka Żle Obecna”, z muzyką dla dzieci i kompozycjami Stefana Behra do słów polskich poetów, wykonany w Gdańsku – 7 maja.
- Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze / Koncert w ramach festiwalu „Sztuka Żle Obecna” – recital pieśni polskich kompozytorów: Mieczysława Wajnerberga, Tadeusza Kasserna, Szymona Laksa, w Jeleniej Górze – 14 maja.
- Filharmonia im. Artura Rubinsteina w Łodzi / Koncert w ramach festiwalu „Sztuka Żle Obecna”, poświęcony kompozytorom związanym z Łodzią: Romanowi Ryterbandowi, Miłoszowi Maginowi, w Łodzi – 14 maja.
- Fundacja Retro im. Mieczysława Fogga / Koncert *Polish Parade* w Kaliszu – widowisko słowno-muzyczne w ramach cyklu „Artyści Andersa”, podczas którego przypomniani zostali legendarni kompozytorzy, autorzy tekstów, piosenkarze z *Polish Parade* – 21 maja.
- Fundacja Teatr Klasyki Polskiej, Ogród Zoologiczny im. Antoniny i Jana Żabińskich w Warszawie / Festyn rodzinny i koncert promujący słuchowisko *Kto zna historię, nie nudzi się!* w Warszawie – 4 czerwca.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych w Warszawie / *Bunt wznieci słowo poety* – widowisko w 79. rocznicę Powstania Warszawskiego w wykonaniu uczestników VIII Letnich Warsztatów Teatru Polskiego w Tarcynie, zespołu ludowego Tarczynianie oraz Kapeli Henryka Małolepszego – 1 sierpnia.
- Fundacja Teatr Klasyki Polskiej / *Byśmy byli jedno* – widowisko słowno-muzyczne przybliżające historię Kościoła w Polsce w czasach komunizmu. Narracja toczy się wokół działalności Stefana Wyszyńskiego, Karola Wojtyły oraz Franciszka Blachnickiego – 4 sierpnia w bazylice św. Jana w Oleśnicy; 7 sierpnia w bazylice św. Andrzeja Apostoła w Olsztynie; 8 sierpnia w kościele pw. św. Kazimierza w Bilczy, 12 sierpnia w kościele pw. Chrystusa Króla w Gdańsku.
- Fundacja Teatr Klasyki Polskiej, Miejski Dom Kultury w Mławie, Urząd Miasta w Mławie / *Moje serce zostało we Lwowie, czyli Marian Hemar w Radiu Wolna Europa* – spektakl muzyczny o niezwykle barwnym i ciekawym okresie życia Mariana Hemara – pracy w Radiu Wolna Europa. Piosenki, skecze i fragmenty audycji opowiadają jego miłość do Lwowa, a także fragment jego osobistej oraz polskiej historii – Park Miejski w Mławie, 20 sierpnia.
- Arte Fundacja Kultury i Edukacji / *Lux Aeterna* – koncert w 41. rocznicę zbrodni lubińskiej w wykonaniu sekstetu wokalnego proMODERN w parafii pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Lubinie. W programie przygotowanym z okazji 41. rocznicy tragicznych wydarzeń w Lubinie znalazła się muzyka sakralna przeznaczona na Wielki Tydzień, a także będąca parafrazą katolickiej mszy żałobnej. Łaciński tekst poszczególnych dzieł jest duchowym rozważaniem o sensie ludzkiego cierpienia i związanym z nim przebaczeniem, które uwalnia do nowego życia – 27 sierpnia.
- Fundacja im. Rodziny Ulmów SOAR / *Honorując Sprawiedliwych* – wydarzenie muzyczne w ramach Festiwalu Psalmów Dawidowych w Kolbuszowej – 27 sierpnia.
- Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach, Fundacja Teatr Klasyki Polskiej / *Modlitwa Pokoju* – koncert odbył się w kościele pw. św. Marii Magdaleny w Łambinowicach w 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej. W programie znalazły się utwory Mikołaja Gomułki, Stanisława Moniuszki, Witolda Lutosławskiego oraz Gabriela Fauré i Norberta Blachy w interpretacji organowej Adama Tańskiego z towarzyszeniem zespołu wokalnego oraz wspomnień jeńców wojennych, odczytywanych przez Leszka Zdunia – 1 września.

- Stadion ŁKS Orkan w Rabie Wyżnej / Koncert podczas pikniku edukacyjnego „Turniej Małego Bohatera” – skierowany do dzieci i młodzieży. W programie znalazły się utwory dotyczące najnowszej historii Polski, związanej z podziemiem niepodległościowym oraz Żołnierzami Wyklętymi – 2 września.
- Instytut Śląski w Opolu / *Tryptyk Śląski Symfonicznie* – w ruinach Teatru Victoria w Gliwicach odbyło się widowisko słowno-muzyczne, upamiętniające trzy Powstania Śląskie z lat 1919–1921, opowiedziane z wykorzystaniem artefaktów artystycznych (muzyki, słowa, komentarza) – 8 października.
- Fundacja Baltic Gramophone / Koncert *Zagan Acoustic* – w ramach festiwalu Black Vinyl Classics w Pionkach. Celem koncertu było upamiętnienie żydowskich ofiar getta w Pionkach – 14 października.
- Fundacja Teatr Klasyki Polskiej, Oddział IPN Szczecin / *Moje serce zostało we Lwowie, czyli Marian Hemar w Radiu Wolna Europa* – spektakl muzyczny o niezwykle barwnym i ciekawym okresie życia Mariana Hemara – pracy w Radiu Wolna Europa. Piosenki, skecze i fragmenty audycji opowiadają jego miłość do Lwowa, a także fragment jego osobistej oraz polskiej historii. Odbył się w Międzynarodowym Domu Kultury w Międzyzdrojach – 27 października.
- Miejski Dom Kultury w Mławie, Urząd Miasta w Mławie / *Zupa rybna w Odessie* – monodram o losach wojennych najsłynniejszego polskiego emisariusza – Jana Karskiego, w wykonaniu Sebastiana Rysia, który odbył się w Miejskim Domu Kultury w Mławie – 30–31 października.
- Caritas Archidiecezji Lubelskiej / Koncert pieśni patriotycznych *Historia szablą pisana, historia sercem śpiewana* – wieńczący warsztaty historyczno-muzyczne – 10 listopada. Odpowiedzialne: BWK, OIPN Lublin.
- Stowarzyszenie Dla Borowa, Ośrodek Kultury i Sportu w Żukowie / Koncert pieśni patriotycznych *Orlątko* wieńczący warsztaty historyczno-muzyczne w Gdańsku-Borowie – 12 listopada. Odpowiedzialne: BWK, OIPN Gdańsk.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych / *Zupa rybna w Odessie* – monodram będący historią wojennych losów najsłynniejszego polskiego emisariusza Jana Karskiego. Spektakl odbył się w Ostrołęce – 17 listopada.
- Kino Ton w Białymstoku, OIPN Białystok / *Mocny człowiek* – pokaz filmu niemego z muzyką na żywo połączony z akompaniamentem Orkiestry Ludwika Sarskiego, to premierowe wydarzenie IPN w ramach projektu kulturalno-memoratywnego „Kultura (nie)ocalona” – 24 listopada.
- Muzeum Wojska Polskiego / Koncert z cyklu „Artyści Andersa” w ramach Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia – 6 grudnia.
- Teatr Polski / *Cena za prawdę* – koncert w 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – 13 grudnia.

Biuro Nowych Technologii

- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN):
 - „STEAMcast – zakoduj historię przyszłości!” – udział dyrektor BNT w podcaście (dyskusja o przyszłości edukacji nie tylko historycznej) – 12 kwietnia;
 - gala finałowa Konkursu Historycznego im. majora Marka Gajewskiego zorganizowanego przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli – zastępca dyrektora BNT przybliżyła na spotkaniu z nauczycielami historii działalność i projekty Biura poparte badaniami zebranymi w raporcie *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych* – 12–14 czerwca;
 - współpraca podczas konferencji „VR w nowoczesnej edukacji”, której celem było poszerzenie wiedzy o wykorzystaniu wirtualnej rzeczywistości w nauczaniu; wykład dyrektor BNT *Immersyjna edukacja historyczna*, m.in. o nowych metodach edukacji historycznej i szerszym kontekście rewolucji technologicznej z perspektywy działalności IPN – 13 czerwca;
 - zacieśnienie współpracy BNT z MSCDN w drugim półroczu; specjaliści MSCDN opiniują materiały edukacyjne tworzone na podstawie projektów BNT.

- GovTech Polska, MEiN Tech / Objęcie patronatem zorganizowanego przez IPN maratonu programowania „Hishack” dla uczniów szkół ponadpodstawowych podczas Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie – 13–14 kwietnia.
- Związek Cyfrowa Polska / Powołanie Komitetu ds. Metawersum z udziałem przedstawicieli firm technologicznych, świata nauki oraz instytucji publicznych – inicjatorem jego powstania jest Meta, właściciel Facebooka; w skład Komitetu weszła dyrektor BNT; pierwsze spotkanie Komitetu – 5 czerwca.
- Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego / I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą – wystąpienie dyrektor BNT na temat rewolucji technologicznej z perspektywy IPN: zapoznanie słuchaczy z wynikami badań IPN zawartymi w opublikowanych przez IPN raportach *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych* (2022) i *Edukacja dla pamięci* (2023) oraz z najważniejszymi działaniami edukacyjnymi BNT, wykorzystującymi nowoczesne technologie (gry edukacyjne, aplikacje, maraton „Hishack”, projekt „Cyfrowi Bohaterowie”, pakiet materiałów edukacyjnych dla nauczycieli) – 7 lipca.
- Ministerstwo Edukacji i Nauki / BNT we współpracy z MEiN udostępniło na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej (ZPE; <https://zpe.gov.pl/>) materiały edukacyjne przygotowane dla nauczycieli i edukatorów z wykorzystaniem gamingowych projektów biura – do „Gry Szyfrów” przygotowano quiz edukacyjny oraz 3 scenariusze lekcji dla klas szkół ponadpodstawowych: lekcję historii przybliżającą uczniom zagadnienia związane z wojną polsko-bolszewicką, lekcję języka polskiego, będącą przypomnieniem cech gatunkowych noweli na przykładzie tekstu Edgara Allana Poeego *Złoty żuk*, lekcję wychowawczą poświęconą zagadnieniu przypadkowości w życiu człowieka i umiejętnościom kluczowym. Do gry „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” przygotowano 4 scenariusze lekcji historii dla uczniów szkoły ponadpodstawowej. Lekcje te przybliżył uczniom kontekst, przyczyny, przebieg, a także skutki i konsekwencje Powstania Warszawskiego.

Wydawnictwo IPN

- Polska Akademia Nauk, Muzeum Kościuszki w Solurze / Promocja albumu *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil* w siedzibie PAN w Pałacu Staszica w Warszawie – 18 stycznia.
- Kancelaria Prezydenta RP, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji / „Tradycja romantyczna wczoraj i dziś” – debata w Belwederze wokół serii wydawniczej „Literatura i Pamięć” – 9 lutego.
- Wielkopolskie Muzeum Niepodległości, Muzeum Historii Polski w Warszawie / Promocja książki *Powstanie wielkopolskie 1918–1919*; patronat honorowy marszałka województwa wielkopolskiego – 28 lutego.
- Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu / Promocja książki *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989* i dyskusja z udziałem autora – 14 marca.
- Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Garwolinie / Spotkanie z prof. Andrzejem Waską dla nauczycieli języka polskiego i historii – 21 marca.
- Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk / Spotkanie promujące książkę *Powstanie wielkopolskie 1918–1919* – 23 marca. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Oddział IPN Poznań.
- Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce / Promocja albumu „*Ramię krzep – Ojczyźnie służ*”. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce – 28 marca. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, AIPN, Oddział IPN Poznań.
- Szkoła Podstawowa nr 12 im. Synów Pułku w Grudziądzu / Spotkanie z prof. Andrzejem Waską – 1 kwietnia.
- Biblioteka Główna w Piasecznie / Spotkanie z prof. Andrzejem Waską – 19 kwietnia.
- Fundacja Centrum Solidarności / Spotkanie z nauczycielami, stoisko sprzedażowe Wydawnictwa IPN w hotelu Ibis – 23 kwietnia. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Oddział IPN Gdańsk.
- Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku / Spotkanie autorskie z dr. Kamilem Dworackim – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Oddział IPN Gdańsk.
- Centrum Kresowe w Bytomiu / Spotkanie autorskie z Adamem Hlebowiczem – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Oddział IPN Katowice.

- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, gmina Klucze / Promocja i sprzedaż publikacji IPN *Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności. Tobruk 1941* – mobilny punkt sprzedaży na Pustyni Błędowskiej, Klucze, 9–11 czerwca.
- Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie / Współpraca z w ramach XXXII Krajowej Wystawy Rolniczej w Częstochowie – 2–3 września.
- Kancelaria Prezydenta RP, Narodowe Centrum Kultury / Współpraca w ramach współorganizacji XII edycji akcji Narodowe Czytanie – 9 września.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

- Oddział NSZZ „Solidarność” w Łomży / Wykład *Stan wojenny w województwie łomżyńskim* podczas konkursu „Solidarność – droga do wolności” – 17 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Areszt Śledczy w Białymstoku / Udział w obchodach Dnia Pamięci Służby Więziennej – wystąpienie w panelu naukowym – 20 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Historyczne w Grajewie / Wykład *Stan wojenny w województwie łomżyńskim* podczas Grajewskich Spotkań z Historią – 4 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gmina Łomża, gmina Zambrów / Wystąpienie *Wyklęci z ziemi łomżyńskiej* podczas Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Giełczynie; bieg zorganizowany przez wójta gminy Łomża i wójta gminy Zambrów – 5 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Starostwo Powiatowe w Łomży / Żywa lekcja historii „Jak wyklinano niezłomnych” – wystąpienia *Propaganda komunistyczna w walce z pamięcią o Żołnierzach Wyklętych* – 14, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Północno-Mazowieckie w Łomży / Udział pracownika w pracach Rady Muzeum – styczeń – kwiecień. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie „Olmonty”, Urząd Gminy Juchnowiec Kościelny / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Starostwo Powiatowe w Grajewie, Komenda Powiatowa Policji w Grajewie / Współorganizacja obchodów Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – odsłonięcie wyremontowanego miejsca pamięci zbrodni katyńskiej – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku, Nadleśnictwo Waliły / Współorganizacja uroczystości upamiętniających 160. rocznicę bitwy pod Waliłami – odsłonięcie wyremontowanej mogiły wojennej Bojowników Walk o Wolność i Niepodległość Polski we wsi Waliły-Stacja; stoisko edukacyjne OBEN na miejscu bitwy, promocja folderu filatelistycznego z kartą pocztową i znaczkiem dotyczącymi bitwy – 29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojewoda podlaski / Wykonanie nowego grobu wojennego 7 cywilnych ofiar niemieckiej egzekucji ekshumowanych przez IPN w Czeremsze w 2017 r. i pochowanych na cmentarzu w Kuzawie – marzec–maj. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Burmistrz Siemiatycz, Siemiatycki Ośrodek Kultury / Kolekcyjnerska seria znaczków i kart pocztowych „Największe bitwy i potyczki zrywu niepodległościowego z 1863 r. na terenie województwa podlaskiego” z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – folder ze znaczkami i pocztówkami oraz opracowaniem historycznym w 160. rocznicę bitwy o Siemiatycze – 7 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Burmistrz Supraśla / 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK – otwarcie plenerowej wystawy „Armia Krajowa” – Supraśl, 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojskowe Centrum Rekrutacji w Białymstoku / Zajęcia edukacyjne „Zawód żołnierz” – pracownicy OBEN wykorzystali gry edukacyjne IPN w Szkołach Podstawowych nr 1 i 2 w Mońkach (8–9 lutego), w Szkole Podstawowej w Uhowie (10 maja), w Szkole Podstawowej w Łapach (5 czerwca), w Szkole Podstawowej nr 24 w Białymstoku (12 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejski Ośrodek Doskonalenia Metodycznego w Białymstoku / Warsztaty dla nauczycieli województwa podlaskiego z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych IPN – „Człowiek stworzony do zmartwychwstania i trudne losy Polaków w czasie II wojny światowej” (8 lutego), „Narodowy

Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką” (22 marca). Odpowiedzialne: OBEN.

- Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku / Organizacja cyklu „Spotkania z ekspertem” – wykład o AK – 13 lutego; organizacja spotkań w Przystanku Historia IPN w Białymstoku. Odpowiedzialne: OBEN.
- Marszałek województwa podlaskiego, Fundacja East, Opera i Filharmonia Podlaska – Europejskie Centrum Sztuki w Białymstoku / Współorganizacja koncertu *Panny Wyklęte* w Operze i Filharmonii Podlaskiej – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy / Wykład *Działalność sądów doraźnych Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Białostockiem (luty – czerwiec 1946 r.)* w Miejsko-Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Nowogrodu / Podpisanie porozumienia o współpracy w zakresie upowszechniania edukacji obywatelskiej przez rozwój wiedzy o historii Polski – 5 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach:
 - współorganizacja warsztatów dla nauczycieli i uczniów – warsztaty w Centrum dla nauczycieli i uczniów miejscowych szkół średnich na temat zbrodni katyńskiej: odszukiwanie nazwisk zamordowanych przez NKWD w kwietniu i maju 1940 r. („Śledztwo katyńskie”) – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - 13 września w Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach odbyła się skierowana do nauczycieli konferencja „Polacy ratujący Żydów”, podczas której pracownicy OIPN Białystok przybliżyli postaci podlaskich Sprawiedliwych oraz przedstawili materiały edukacyjne przygotowane przez IPN, a związane z tematem Polaków ratujących Żydów. 14 listopada przeprowadzono zajęcia z nauczycielami suwalskich szkół na temat odzyskiwania niepodległości przez Polskę w latach 1918–1920. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Białymstoku / Kolekcyjerska seria znaczków i kart pocztowych „Największe bitwy i potyczki zrywu niepodległościowego z 1863 r. na terenie województwa podlaskiego” z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – folder upamiętniający bitwę pod Waliłami ze znaczkami i pocztówkami oraz opracowaniem historycznym – 29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 1. Podlaska Brygada Obrony Terytorialnej / Projekt edukacyjny „W służbie Ojczyźnie” – zajęcia edukacyjne (marzec–maj) i wojskowe (3–4 czerwca); liczba uczestników: 240 uczniów i 20 nauczycieli. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ambasador Izraela w Polsce, wójt gminy Nowe Piekuty / Pośmiertne uhonorowanie wieloletniego proboszcza parafii w Jabłoni Kościelnej ks. Adolfa Kruszewskiego medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata” – wystąpienie pracownika OBBH na temat Polaków ratujących Żydów w powiecie wysokomazowieckim w czasie II wojny światowej – 9 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach, burmistrz Sejn / Współorganizacja warsztatów dla nauczycieli – autorka wystawy „Podziemie łączy / Pogrindis jungia” Ilona Lewandowska przybliżyła historię polskiego i litewskiego podziemia, uwzględniając wątki współdziałania Polaków i Litwinów podczas II wojny światowej i po jej zakończeniu; wernisaż wystawy w Sejnach – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Poczta Polska, Podlaski Oddział Straży Granicznej w Białymstoku, gmina Gródek / Kolekcyjerska seria znaczków i kart pocztowych „Największe bitwy i potyczki zrywu niepodległościowego z 1863 r. na terenie województwa podlaskiego” z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – cykl 8 znaczków i pocztówek poświęconych walkom na Podlasiu; folder poświęcony nadaniu imienia Powstańców Styczniowych placówce Straży Granicznej w Bobrownikach – 30 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokiem Mazowieckiem / Współorganizacja IX Regionalnej Olimpiady Historycznej wiedzy o Armii Krajowej, jej poprzedniczkach i następczyniach – wyjazd

- edukacyjny laureatów na Pomorze, zwiedzanie m.in. Westerplatte, ORP „Błyskawicy” – Muzeum Marynarki Wojennej, Muzeum Obrony Wybrzeża na Helu, Muzeum II Wojny Światowej i Europejskiego Centrum Solidarności – 30–31 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- XI Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku im. Rotmistrza Witolda Pileckiego / Współorganizacja obchodów 75. rocznicy zamordowania rtm. Witolda Pileckiego – m.in. IX Ogólnopolski Zjazd Szkół Imienia Witolda Pileckiego, dyskusja wokół publikacji *Rotmistrz. Barwna biografia Witolda Pileckiego w Książnicy Podlaskiej i spektakl Numer 4859 w siedzibie Oddziału* – 1–3 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Siemiatycki Ośrodek Kultury / Plenerowe warsztaty historyczne – warsztaty edukacyjno-plastyczne na Pikniku Rodzinnym w Siemiatyczach, poświęcone polskim symbolom narodowym – 4 czerwca; spotkanie na temat polskich symboli narodowych z uczestnikami półkolonii w Siemiatyckim Ośrodku Kultury – 8 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Artura Grottgera w Supraślu / Współorganizacja I edycji konkursu fotograficznego im. Jana Bułhaka „Zabytki architektury w krajobrazie Polski północno-wschodniej” – uroczysta gala finałowa w Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Starostwo Powiatowe w Augustowie, Nadleśnictwo Płaska / Kolekcjonerska seria znaczków i kart pocztowych „Największe bitwy i potyczki zrywu niepodległościowego z 1863 r. na terenie województwa podlaskiego” z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – folder upamiętniający 160. rocznicę bitwy pod Gruszkami ze znaczkami i pocztówkami oraz opracowaniem historycznym – 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Gmina Zambrów, Muzeum Północno-Mazowieckie w Łomży / Kolekcjonerska seria znaczków i kart pocztowych „Największe bitwy i potyczki zrywu niepodległościowego z 1863 r. na terenie województwa podlaskiego” z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – folder upamiętniający 160. rocznicę bitwy pod Zbrzeźnicą z okolicznościowymi znaczkami i pocztówkami filatelistycznymi oraz opracowaniem historycznym – 9 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Stowarzyszenie Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód”:
 - współorganizacja uroczystości upamiętnienia cywilnych obywateli Rzeczypospolitej Polskiej – ofiar niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu podczas II wojny światowej pod pomnikiem Miejsca Masowych Straceń w lesie Bacieczki w Białymstoku – 10 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja akcji „Światło Pamięci Niezwyciężonym” w 103. rocznicę bitwy o Białystok: zapalenie 600 zniczy na Cmentarzu Wojskowym w Białymstoku na grobach żołnierzy poległych podczas wojny polsko-bolszewickiej – 20 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Komenda Wojewódzka Policji w Białymstoku / Wystawa plenerowa „Policja Państwowa w ochronie granicy wschodniej II Rzeczypospolitej 1923–1926” – plac przy siedzibie komendy przy ul. Sienkiewicza 64 – 14 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Parafia św. Anny w Gibach, gmina Giby, Gminny Ośrodek Kultury w Gibach / VI Rajd Rowerowy Śladami Ofiar Obławy Augustowskiej – w ramach obchodów upamiętniających ofiary obławy augustowskiej – 14–16 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Stowarzyszenie Historyczne im. Danuty Siedzikówny „Inki”:
 - współorganizacja widowisk historyczno-muzycznych w 77. rocznicę śmierci Danuty Siedzikówny – spektakl *Pamiętnik z powstania warszawskiego* w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego – 28 lipca; koncert *Psalmy Dawidowe* w kinie Ton – 18 sierpnia; wspólne uroczystości rocznicowe w Gruszkach i Narewce – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja koncertu *Perły* w Podlaskim Instytucie Kultury w Białymstoku (reż. Dariusz Kowalski; aranżacja muzyczna Marcin Pospieszalski) z okazji obchodów 95. rocznicy urodzin Danuty Siedzikówny „Inki” – 3 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Stowarzyszenie Woda Las / Współorganizacja I Biegu Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej w Mikaszówce – biegi na dystansie 24 km i bieg „Pro Memoria 1945” na dystansie 1945 m; stoisko edukacyjne OBEN Białystok – 29 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Stowarzyszenie Kulturalne A La Longue / Współorganizacja XV Podlaskiego Pieszego Rajdu Śladami V i VI Wileńskiej Brygady AK – 10–14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Zwolennicy Idei Upamiętniania Komendanta „Ziuk” w Sejnach / Wręczenie tabliczek „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski” oraz zaświadczeń rodzinom weteranów; złożenie kwiatów przy pomniku Powstania Sejneńskiego i Czynu Niepodległościowego Ziemi Sejneńskiej z okazji 104. rocznicy wybuchu powstania – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Białostocka, Muzeum Harcerstwa w Warszawie / Współorganizacja obchodów stulecia ZHP Chorągwi Białostockiej – zlot harcerski, 26 sierpnia otwarto wystawę plenerową „Nasze zuchy... Z dziejów ZHP Chorągwi Białostockiej” – 25–27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Polskie Towarzystwo Ziemiańskie, Muzeum Wojska w Białymstoku, Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Ministerstwo Obrony Narodowej, Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku / Sprorowadzenie do kraju szczątków gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego i pochówek na cmentarzu miejskim w Białymstoku – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Muzeum Wojska w Białymstoku / Organizacja wystawy plenerowej „Generał brygady Ludwik Kmicic-Skrzyński (26 sierpnia 1893 – 14 lutego 1972). Ostatni kawalerzysta słynnej »siódemki Beliny«”; wystawa towarzyszyła uroczystości pochówku prochów generała – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Lipsk, parafia pw. Matki Bożej Anielskiej w Lipsku, Towarzystwo Przyjaciół Lipska, Gminny Ośrodek Kultury w Lipsku, Ochotnicza Straż Pożarna w Lipsku / Uroczyste obchody 80. rocznicy pacyfikacji wsi Jasionowo – prelekcja – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.
- Starosta grajewski, dyrektor Biebrzańskiego Parku Narodowego / Współpraca przy organizacji odsłonięcia miejsca pamięci w 80. rocznicę pacyfikacji wsi Grzędy (8 września) oraz współpraca przy odsłonięciu tablicy upamiętniającej ks. Aleksandra Pęzę i masowe egzekucje w lesie koło Kosówki w ramach eksterminacji polskiej inteligencji regionu białostockiego w lipcu 1943 r. – 12 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 18. Białostocki Pułk Rozpoznawczy / Gra terenowa „Sulikowe Ścieżki” – we współpracy z 18. Białostockim Pułkiem Rozpoznawczym na placu ćwiczebnym w Hryniewiczach zorganizowano grę terenową, mającą na celu m.in. upowszechnianie wiedzy o gen. bryg. Nikodemie Suliku, bitwie o Monte Cassino i walkach 2 Korpusu Polskiego – 16 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Grupa Wchód”, Stowarzyszenie Szwadron Kawalerii im. 10 Pułku Ułanów Litewskich / „Marsz Cieni” – w Zambrowie odbył się marsz, którego celem było upamiętnienie oficerów Wojska Polskiego, Policji Państwowej, Korpusu Ochrony Pogranicza, Straży Więziennej, zamordowanych przez Sowieców podczas zbrodni katyńskiej – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Poczta Polska / Współpraca przy projekcie „Największe bitwy i potyczki powstania styczniowego na terenie województwa podlaskiego” – pokłosem projektu jest cykl 8 okolicznościowych znaczków i kart pocztowych, dotyczących przebiegu walk powstańczych na Podlasiu: historia zrywu, Siemiatycze, Waliły, Gruszki, Brzeźnice, Wincenta, Łukawica, oraz folder specjalny poświęcony nadaniu imienia powstańców styczniowych placówce Straży Granicznej w Bobrownikach. Opublikowano ostatnie dwa foldery z cyklu, prezentujące bitwę pod Wincentą oraz bitwę pod Łukawicą. Foldery zawierają okolicznościowe walory filatelistyczne – znaczki i pocztówki, a także opatrzone są opracowaniem historycznym – 18–19 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. Trójcy Przenajświętszej w Zambrowie, senator Marek Komorowski / Współorganizacja uroczystości upamiętniającej 71. Pułk Piechoty. Została odprawiona uroczysta msza święta poświęcona żołnierzom 71. Pułku Piechoty z Zambrowa. Po mszy uczestnikom wręczono przygotowane przez OIPN Białystok wpinki wzorowane na odznace pułkowej. Ukoronowaniem uroczystości był koncert Chóru Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego – 24 września. Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM.

- Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku / Seminarium dla nauczycieli „Życie za życie. Polacy ratujący Żydów jako obraz dziedzictwa cywilizacyjnego Europy” – seminarium odbyło się w białostockim CEN, a pracownicy OIPN Białystok przybliżyli postaci podlaskich Sprawiedliwych oraz przedstawili materiały edukacyjne przygotowane przez IPN, związane z tematem Polaków ratujących Żydów – 26 września. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura w Białymstoku / Współorganizacja odsłonięcia tablicy upamiętniającej postać por. Zygmunta Szymanowskiego ps. „Jezierza” – 26 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Białostocka / Obchody dnia Polskiego Państwa Podziemnego – w ramach obchodów zorganizowana została promocja dwóch wydawnictw przygotowanych przez IPN z serii „Historie z tej Ziemi”: *Harcerz Zenek Borowski* oraz *Ryszard Kaczorowski (1919–2010). Harcerz z Białegostoku prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie* – 27 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Prezydent Suwałk, radni, działacze NSZZ „Solidarność” / Współpraca przy organizacji uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej Aleksandrowi Serebyńskiemu (tablica informacyjno-historyczna) w języku polskim i angielskim – 9 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Centrum Edukacji Nauczycieli w Łomży / Warsztaty dla nauczycieli – współorganizacja warsztatów składających się z dwóch części: wykładu pracownika OBBH poświęconego wojnie polsko-bolszewickiej ze specjalnym uwzględnieniem walk o Łomżę oraz przedstawienia materiałów edukacyjnych IPN do wykorzystania przy omawianiu tego tematu na lekcjach historii – 10 października. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Burmistrz Miasta i Gminy Dąbrowa Białostocka / Współpraca podczas obchodów poświęcenia i odsłonięcia pomnika Ofiar Obławy Augustowskiej, największej zbrodni na Polakach po II wojnie światowej. Pomnik powstał staraniem BUWiM IPN na terenie parafii pw. św. Stanisława Biskupa i Męczennika – 13 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli / Współorganizacja szkolenia online „Kształcenie postaw patriotycznych w przedszkolu. Wykorzystanie zasobów internetowych IPN w pracy z dziećmi” – omówiono stronę internetową edukacja.ipn.gov.pl oraz przedstawiono ofertę edukacyjną IPN, skierowaną do najmłodszych odbiorcy: filmiki i materiały z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły”, materiały edukacyjne z serii „Polak Mały”, „Symbole naszej historii”, „Zwierzęca brygada” oraz edukacyjne gry planszowe „Polak Mały”, „Miś Wojtek” – 17 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. św. Stanisława Kostki w Warszawie, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, burmistrz Miasta i Gminy Suchowola / Współorganizacja konkursu wokально-poetyckiego im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki „Piosenką zło zwyciężaj” – zapewnienie transportu dla wykonawców na galę z Białegostoku do Warszawy – 22 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Okręgowe w Suwałkach / W Przystanku Historia Suwałki wygłoszono wykłady na temat wybranych zagadnień z historii Polski po 1945 r. – o bł. ks. Jerzym Popiełuszcze (25 października) oraz o wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce 1981 r. (12 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gulczewie / Współpraca przy uroczystości odsłonięcia miejsca pamięci obozu tymczasowego NKWD w latach 1944–1945 – dzięki determinacji Józefa Kędziora (świadka wydarzeń) oraz wsparciu mieszkańców została zorganizowana uroczystość w miejscu, gdzie żołnierze podziemia niepodległościowego byli poddawani torturom, a następnie wywożeni do łagrów w głąb ZSRS. Tablice memoratywne ufundowało białostockie OBUWiM – 29 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Kapituła Krzyża Powstania Sejneńskiego, Sejneńskie Towarzystwo Opieki nad Zabytkami / Współpraca polegająca na opracowaniu merytorycznym tablicy memoratywnej przy bramie cmentarnej w Sejnach, upamiętniającej powstańców sejneńskich i wojnę o granicę II RP – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojskowe Centrum Rekrutacji w Białymstoku / Cykl zajęć edukacyjnych „Zawód żołnierz” z wykorzystaniem gier edukacyjnych IPN – wspólne zajęcia zostały przeprowadzone 13 listopada w Szkole

Podstawowej nr 52 w Białymstoku oraz 24 listopada w Szkole Podstawowej nr 2 w Mońkach. Odpowiedzialne: OBEN.

- Fundacja „W dobrym tonie”:
 - pokaz filmu przedwojennego *Mocny człowiek* we współpracy z BWK w ramach projektu kulturalno-memoratywnego „Kultura (nie)ocalona”, połączony z akompaniamentem na żywo w wykonaniu Orkiestry Ludwika Sarskiego – 24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja Teatralno-Filmowego Międzypokoleniowego Centrum Edukacyjnego – spotkania filmowe łączące pokolenia; pokazy *Śladami Powstania Styczniowego na Podlasiu* odbyły się 15 grudnia w białostockim Oddziale IPN i 19 grudnia w Domu Kultury w Łapach. Odpowiedzialne: OBEN.
- Burmistrz Miasta i Gminy Supraśl / Współorganizacja uroczystości otwarcia Miejsca Pamięci Narodowej w Grabówce – w miejscu masowych egzekucji dokonanych przez okupanta niemieckiego w latach 1941–1944. Wymiar edukacyjny – białostocki Oddział IPN opracował merytorycznie tablice historyczne, opisujące wydarzenia sprzed 80 lat, a BUWiM IPN odrestaurowało Pomnik Ofiar Wojny znajdujący się przy wejściu do mauzoleum – 27 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Krajowa Administracja Skarbowa, Policja, Straż Graniczna / Udział w warsztatach dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego i archiwaliów – organizacja bloku szkoleniowego (wykłady) dla uczestników oraz prezentacja zasobu archiwalnego wraz z omówieniem jego specyfiki i wartości dla dziedzictwa kulturowego. Miejsce wydarzenia – Białystok m.in. siedziba Oddziału IPN w Białymstoku – 28 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego / Współorganizacja warsztatów dla nauczycieli „Historia najnowsza w wystawach elementarnych IPN” – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- „Skąd nasz ród” – Grupa genealogiczna Białystok / Prelekcja *Przydatność zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej w badaniach biograficznych i genealogicznych* – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku / Współorganizacja cyklicznych spotkań z cyklu „Przystanek Historia Białystok”. Odpowiedzialne: OBEN.
- Minister edukacji i nauki, wojewoda podlaski, wojewoda warmińsko-mazurski, marszałek województwa podlaskiego, Kuratorium Oświaty w Białymstoku i warmińsko-mazurski kurator oświaty / Współpraca w zakresie patronatów, zgód na wpisanie konkursu do kategorii konkursów punktowanych oraz pomoc w organizacji uroczystej gali w auli Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego przy podsumowaniu konkursu „Historia najnowsza Polski w poezji dzieci i młodzieży”. Miejsce: Białystok, luty–październik. Odpowiedzialne: OA, Delegatura IPN w Olsztynie.

Delegatura IPN w Olsztynie

- Kuratorium Oświaty w Olsztynie / Projekt edukacyjny „Przez historię z Niezwyciężonymi” – zajęcia edukacyjne online dla uczniów klas V–VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych z województwa warmińsko-mazurskiego – fragment animacji IPN *Niezwyciężeni*; omówienie na lekcjach tematów: „Okupacja niemiecka”, „Niemieckie obozy koncentracyjne”, „Okupacja sowiecka”, „Zbrodnia katyńska”, „Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie”, „Marynarka Wojenna II RP”, „Polacy ratujący Żydów w latach II wojny światowej”, „Armia Andersa”, „Bitwa o Monte Cassino”, „1. Dywizja Pancerna gen. bryg. Stanisława Maczka”, „Bitwa o Anglię”, „Powstanie w Getcie Warszawskim”. 16 czerwca odbyła się gala kończąca projekt. W roku szkolnym 2023/24 rozpoczęła się trzecia edycja projektu. W okresie od 24 października do 5 grudnia zostały przedstawione zagadnienia: „Konferencja jałtańska 4–11 II 1945 r.”, „Formalny koniec wojny – 8 V 1945 r.”, „Obława Augustowska”, „Żołnierze Wyklęci”, „Wojska NKWD w Polsce”, „Urząd Bezpieczeństwa”. Kolejne tematy będą realizowane w 2024 r.
- Archiwum Państwowe w Olsztynie:
 - panel dyskusyjny „Patrioci – Żołnierze – Żydzi” – z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holocaustu – historycy Archiwum Państwowego w Olsztynie i IPN przybliżyli ze-

- brany w siedzibie Archiwum Państwowego w Olsztynie postaci Żydów zasłużonych w walce o wolną Polskę – 27 stycznia;
- symposium naukowe „Znani i nieznani spoczywający na cmentarzach Warmii i Mazur” w siedzibie Archiwum Państwowego w Olsztynie – historycy AP i delegatury przybliżyli zebranym tytułową problematykę – 10 listopada.
 - Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie / Symposium naukowo-educacyjne „Akcje zbrojne Polski Podziemnej. Od akcji »Meksyk II« do akcji »Braun«” – wystąpienia historyków delegatury dotyczące oddziałów szturmowych konspiracyjnej Warszawy oraz akcji „Meksyk II”, „Za Kotarą” i „Główki” – 27 marca, 24 kwietnia.
 - Paślęki Ośrodek Kultury / Wernisaż wystawy IPN „Panteon polskiego antykomunizmu” – prelekcja autora ekspozycji dla miejscowej młodzieży szkolnej – 20 kwietnia.
 - Zespół Szkolno-Przedszkolny w Biesalu, 4. Warmińsko-Mazurska Brygada Obrony Terytorialnej / Majowy Piknik Patriotyczny / Współorganizacja pikniku w Biesalu, podczas którego odbyły się: wykłady, warsztaty, pokaz sprzętu wojskowego, pokazy filmów, zawody sportowe. Każdy z uczestników mógł skorzystać także ze strzelnicy paintball, gier planszowych, fotobudki oraz wykrywacza metali. Najstarsi wzięli udział w zajęciach w ramach projektu „Drużyna Inki” – 9 maja.
 - Warmińsko-Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie / Współorganizacja szkolenia dla nauczycieli – 30 sierpnia.
 - Gmina Gietrzwałd / Wernisaż wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” – wernisaż z udziałem wójta gminy Gietrzwałd oraz rektora sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej, uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Gietrzwałdzie, którzy następnie uczestniczyli w lekcji tematycznej, przeprowadzonej przez pracownika delegatury.
 - Dyrekcja Aresztu Śledczego w Olsztynie / Współpraca przy odsłonięciu tablicy upamiętniającej osoby związane z polskim podziemiem antykomunistycznym, które były przetrzymywane i represjonowane w budynku Aresztu Śledczego w Olsztynie – 9 czerwca.
 - Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie Wydział Polityki Społecznej:
 - współpraca przy ocenianiu stanu opieki nad grobami i cmentarzami wojennymi – oględziny stanu utrzymania cmentarzy wojennych: 11 lipca w Orłowie, 29 sierpnia w Nidzicy, 18 grudnia w Olsztynie;
 - Gala „Praesentes Prioribus – druga edycja regionalnej nagrody, przyznawanej przez olsztyńską Delegaturę IPN. Wydarzenie współorganizowane z Warmińsko-Mazurskim Urzędem Wojewódzkim, w którym uczestniczył m.in. wiceprezes IPN Mateusz Szpytma. Podczas gali zostały wręczone nagrody dla osób i instytucji na co dzień współpracujących z Delegaturą IPN, a które jednocześnie zasłużyły się w promowaniu współczesnej historii Polski. Nagrodzonych zostało osiem osób oraz cztery instytucje.
 - Starostwo Powiatowe w Olsztynie, Związek Piłsudczyków RP na Warmii i Mazurach / Wykład okolicznościowy pracownika delegatury *Olsztyńskie poparcie dla Węgier 1956* – 30 października.
 - Związek Piłsudczyków RP na Warmii i Mazurach / Wykład okolicznościowy pracownika delegatury *General Kazimierz Sosnkowski – konspirator, żołnierz, patriota* – 5 listopada.
 - Fundacja im. Piotra Poleskiego w Olsztynie / Wykład okolicznościowy pracownika delegatury *Ojcowie Niepodległości* – 11 listopada.
 - Dyrekcja Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sząbruku i wójt gminy Gietrzwałd / Współpraca przy odsłonięciu tablicy poświęconej Augustynowi Hohmannowi – 17 listopada.
 - Dowódca 16. Pomorskiej Dywizji Zmechanizowanej gen. bryg. Wojciech Ziółkowski / Współpraca przy organizacji odsłonięcia obelisku poświęconego żołnierzom 16. Pomorskiej Dywizji Piechoty, w ramach obchodów 104. rocznicy powstania 16. Pomorskiej Dywizji Piechoty – 23 września.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- Urząd i Rada Gminy Kosakowo / Uroczystość odsłonięcia pomnika Żołnierzy Wojska Polskiego – Obrońców Polskiego Wybrzeża poległych w walce z Niemcami w 1939 r. oraz mieszkańców Po-

górza, Obłuża i Oksywie, w tym cywilnych ofiar zbrodni niemieckich, pochowanych na cmentarzu w Pogórze – budowa pomnika, wykonanie tablicy edukacyjnej i organizacja uroczystości – Pogórze, 10 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Klub Historyczny im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” Ziemi Chojnickiej / Prelekcja *Grudzień '70* w II Liceum Ogólnokształcącym w Chojnicach – 11 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Spotkanie z młodzieżą województwa pomorskiego / Projekt „Łączka i inne miejsca poszukiwań” – zajęcia przeprowadzone przez pracowników OA, OBEN i WSdSPiI: prezentacja materiałów UB, związanych z żołnierzami podziemia niepodległościowego, m.in. 5. Wileńską Brygadą AK, a także fotografii Danuty Siedzikówny ps. „Inka” oraz akt sądowych WSR w Gdańsku, dotyczących skazania na śmierć Danuty Siedzikówny i Feliksa Selmanowicza ps. „Zagończyk” – 11 stycznia. Odpowiedzialne: OA.
- Stowarzyszenie Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość”:
 - współpraca przy promocji obchodów Dnia Pamięci Ofiar Obu Totalitaryzmów na Warmii i Mazurach w Działdowie – 18 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech” w Działdowie – 18 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kuratorium Oświaty w Gdańsku, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Oblackie Centrum Edukacji i Kultury w Gdańsku / Konferencja historyczna „Spalenie gdańszczan w kościele św. Józefa w marcu 1945 roku przez żołnierzy Armii Czerwonej. Szersza perspektywa faktów historycznych” – wykład pracownika OBBH – 9 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Biblioteka Miejska w Pasłęku / Prezentacja wystawy 3D „Elbląg. Miasto odnalezionych przeznaczeń żołnierzy Armii Krajowej” w Pasłęku – 13 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku, Muzeum Stutthof w Sztutowie:
 - dyskusja wokół książki *Lagrowi ludzie. Śledztwo i pierwszy proces stutthofski (1945–1946). Opowieść o przemianie* – 21 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - ogólnopolska konferencja naukowa „»Jeśli ludzie zamilkną, głązy wołać będą!«. Powojnie pomorskiej pamięci. Historia i upamiętnianie II wojny światowej na Pomorzu Gdańskim 1939–1945” – konferencja odbyła się w ramach cyklu „Pomorze Gdańskie pod okupacją 1939–1945” – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- V Liceum Ogólnokształcące w Słupsku / Lekcja archiwalna – z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych zaprezentowano akta operacyjne UB i akta sądowe dotyczące żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady AK – 27 lutego. Odpowiedzialne: OA.
- Urząd Gminy w Cedrach Wielkich:
 - Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykład *Żołnierze Wyklęci w powojennej Polsce* – Giemlice, 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład *Katyń... ocalić od zapomnienia* przy okazji uroczystości posadzenia Dębów Pamięci przy Szkole Podstawowej we Wocławach – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy w Suchym Dębnie / Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykład *Żołnierze Wyklęci w powojennej Polsce* – 2 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Towarzystwo Upiększania Miasta Kartuz:
 - IX Kartuskie Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykład – 2 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - uroczystość odsłonięcia popiersia gen. Józefa Hallera w Kartuzach przy ul. Hallera. – popiersie sfinansował IPN, postument – TUMK – 22 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Gminy w Cedrach Wielkich, Żuławski Ośrodek Kultury i Sportu w Cedrach Wielkich / „Miliacja Obywatelska a Niezlomni” – spotkanie w Miłocinie z dr. Michałem Sywułą, autorem książki *Milicja Obywatelska w województwie gdańskim 1945–1949*, w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmu i Książki Historycznej – 3 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku / Dyskusja na temat życia codziennego w stanie wojennym prowadzona przez pracownika OBBH – 9 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

- Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim / Wręczenie Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski byłemu wieloletniemu i zasłużonemu pracownikowi IPN Piotrowi Szubarczykowi – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starogardzkie Centrum Kultury / Otwarcie Przystanku Historia w Starogardzie Gdańskim – dyskusja naukowa „Zagłada dzieci pod okupacją niemiecką w latach II wojny światowej” – 17 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- I Liceum Ogólnokształcące w Sopocie / Lekcja „Życie codzienne w PRL” – prezentacja źródeł archiwalnych dotyczących sfałszowanego referendum w czerwcu 1946 r., Sierpnia 1980 r., stanu wojennego i wyborów czerwcowych w 1989 r.; pokaz krótkiego filmu nakręconego przez funkcjonariuszy MO i SB w Sopocie w kwietniu 1989 r. podczas manifestacji młodzieży na ulicach miasta – 20 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Biblioteka Publiczna Gminy Kosakowo / Wykład dla osób starszych *Wybitni polscy naukowcy inspiracją dla seniorów, czyli jak pozostać aktywnym na emeryturze* – 23 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Pomorskie Stowarzyszenie „Wspólna Europa” / III Kongres 108 błogosławionych Męczenników II Wojny Światowej – udział pracowników OBBH w panelu dyskusyjnym poświęconym błogosławionym męczennikom II wojny światowej – Krotoszyn, 27 kwietnia; Kalisz, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Jadwigi Śląskiej w Gdańsku-Nowym Porcie / Uroczystość upamiętniająca bł. ks. Mariana Góreckiego w 120. rocznicę urodzin i Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej – msza św. z udziałem prezesa IPN oraz uroczystość pod pomnikiem bł. ks. Mariana Góreckiego, który w latach trzydziestych XX w. pełnił posługę duchową w polskiej kaplicy pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Nowym Porcie – 2 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Wirtualnych Rekonstrukcji / Noc Muzeów z IPN – pokazy VR „Śladami obrońców Wybrzeża. Wirtualna podróż w czasie do 1939 r.”: zwiedzanie z przewodnikiem wirtualnie odtworzonej baterii helskiej im. Heliodora Laskowskiego z wyposażeniem; zwiedzanie i obsługa największych polskich armat Boforsa 154,2 wz. 35; zwiedzanie terenu 21 baterii przeciwlotniczej i w pełni zrekonstruowanych armat 75 mm Schneider wz. 92/93; zwiedzanie terenu 32 baterii „duńskiej” 105 mm; zwiedzanie stanowisk baterii przeciwdesantowej armat 75 mm Schneider wz. 97 na podstawach morskich; zwiedzanie schronów baterii z pokazem procesu rozładunku i załadunku amunicji; pokaz pojedynku z pancernikami, grupami trałowców i niszczycielami oraz wspierania obrońców Kępy Oksywskiej w ich samotnej walce; pokaz obsługi baterii z poziomu centrali artyleryjskiej i stanowiska Dowodzenia Kierowania Ogniem oczami kmdr. Zbigniewa Przybyszewskiego; pokaz wirtualnej strzelnicy z użyciem polskiej najsłynniejszej broni z 1939 r. – 13 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojska Obrony Terytorialnej / Podpisanie porozumienia między Oddziałem IPN Gdańsk a Brygadą WOT na Pomorzu. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum II Wojny Światowej, Krajowa Administracja Skarbowa / Seminarium o historii Krajowej Administracji Skarbowej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Klub Lekkoatletyczny Lechia Gdańsk / Biegowe Grand Prix Dzielnic Gdańska – Gdańsk-Orunia – oddział był partnerem imprezy o charakterze sportowo-edukacyjnym promującej postawy patriotyczne i propagującej wiedzę o polskich bohaterach – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- NSZZ „Solidarność” Regionu Elbląskiego / Papieski Festyn Rodzinny w Elblągu – stoisko edukacyjne OBEN – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Szwadronu Kawalerii 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich w Starogardzie Gdańskim / Święto Kawalerii 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich – oddział był współorganizatorem wydarzenia, wziął udział w pikniku historyczno-patriotycznym – 10–11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. Chrystusa Króla w Gdańsku, Oddział Totalizatora Sportowego w Gdańsku / Koncert upamiętniający 108 błogosławionych męczenników zamordowanych w czasie II wojny światowej w 24. rocznicę ich beatyfikacji przez św. Jana Pawła II (m.in. księży opiekujących się Polakami w Wolnym Mieście Gdańsku) – 11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Morski Oddział Straży Granicznej w Gdańsku / Dzień otwarty Straży Granicznej w Gdańsku – stoisko edukacyjne OBEN – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Policji w Słupsku / Inauguracja projektu „Klasy patronackie IPN” (region słupsko-lęborski) – projekt obejmuje klasy szkół ponadpodstawowych ze Słupska, Lęborka i Bytowa – 16 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Życia i Rodziny / XI Marsz dla Życia i Rodziny oraz Festiwal dla Życia – stoisko edukacyjne na pikniku rodzinno-patriotycznym – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zgromadzenie Sióstr św. Dominika, Oblackie Centrum Edukacji i Kultury / Sesja naukowa poświęcona historii Sióstr Dominikanek w Gdańsku – 5 referatów związanych tematycznie ze stuleciem przybycia Sióstr Dominikanek do Gdańska – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pułk Wsparcia Dowodzenia Dowództwa Wielonarodowej Dywizji Północny-Wschód / Święto pułku – współpraca OBEN przy promocji wydarzenia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Biblioteka Miejska w Pasłęku / Prezentacja wystawy „Gospodarka III Rzeszy” – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nowym Mieście Lubawskim, Klub Sportowy Drwęca Nowe Miasto Lubawskie / Odświeżenie pomnika bł. ks. Franciszka Rogaczewskiego, założyciela Klubu Sportowego Drwęca – pomnik polskiego patrioty z Wolnego Miasta Gdańska zamordowanego przez Niemców w czasie II wojny światowej został odświeżony na terenie MOSiR w Nowym Mieście Lubawskim przy ul. Jagiellońskiej 20; popiersie sfinansował IPN, postument – Klub Sportowy Drwęca – 21 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa im. Jana Pawła II w Słupsku, Młodzieżowy Dom Kultury w Słupsku / Prezentacja wystawy „„Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech” w Słupsku – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Piłsudczyków RP w Gdańsku, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku / Wydanie publikacji popularnonaukowej *Józef Piłsudski i Kazimierz Sosnkowski. Więźniowie specjalni cytadel w Wesel* w związku ze 106. rocznicą pobytu Józefa Piłsudskiego i Kazimierza Sosnkowskiego w więzieniu w Gdańsku (w lipcu 1917 r.) oraz w cytadeli w Wesel (w sierpniu 1917 r.) – lipiec. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkolna Grupa Rekonstrukcji Historycznej Batalion AK „Czata 49” / Wakacyjne Miasteczko Edukacyjne – projekt na terenie Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Gdańsku dla dzieci i młodzieży spędzających wakacje w Trójmieście: zajęcia z najnowszej historii Polski, przekazanie przez pracowników oddziału toreb i wpinek z patriotycznymi symbolami – 3–7 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Zamkowe w Malborku / Organizacja promocji książki *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – 14 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewoda pomorski, Muzeum II Wojny Światowej / Wojewódzkie obchody 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – uroczystości pod pomnikiem rtm. Witolda Pileckiego na placu przed Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku z udziałem przedstawicieli rządu RP, parlamentarzystów, przedstawicieli służb mundurowych, instytucji publicznych oraz stowarzyszeń kombatanckich i patriotycznych – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gmina Kosakowo, Yacht Club Rewa, Port Mechelinki / II edycja Regat im. gen. Mariusza Zaruskiego – regaty na trasie Rewa – Mechelinki – Rewa – oddział był partnerem wydarzenia – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Radio Gdańsk / Piknik rodzinny Radia Gdańsk – podczas Dnia Otwartego Radia Gdańsk zaprezentowano stoisko edukacyjne OBEN – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie / Wystawa „Lech Bądkowski” – w związku z 43. rocznicą powstania NSZZ „Solidarność” w cyklu biograficznych wystaw elementarnych; dzięki pomocy Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego wystawa jest dostępna w polsko-kaszubskiej wersji językowej – 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

- Szkoła Podstawowa dla Dziewcząt „Fregata” w Gdańsku / Wręczenie dyrektora szkoły aktu przekazania pod opiekę wychowanków oraz pedagogów grobu powstańca styczniowego Antoniego Pikarskiego na cmentarzu Oliwskim w Gdańsku. Odpowiedzialne: OBUWiM
- Stowarzyszenie Rodzina Ponarska / Wernisaż wystawy „Ofiary zbrodni w Ponarach pod Wilnem 1941–1944” – na placu między Bramą Wyżynną a Katownią w Gdańsku otwarto wystawę przygotowaną we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzina Ponarska. Wśród gości wydarzenia byli: sekretarz stanu i generalny konserwator zabytków w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Jarosław Sellin, przedstawiciele środowisk kresowych, w tym ze Stowarzyszenia Rodzina Ponarska i Gdańskiej Rodziny Katyńskiej, prezes Fundacji Pomorskich Kresowian Michał Rzepiak, dyrektor Muzeum II Wojny Światowej dr hab. Grzegorz Berendt, przedstawiciele samorządu miasta oraz gdańszczanie – 13 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Oddział Okręgowy NBP w Gdańsku / Obchody 84. rocznicy agresji sowieckiej na Polskę i 30. rocznicy wycofania wojsk sowieckich z Polski – w hotelu Scandic w Gdańsku odbyła się prezentacja dwóch okolicznościowych monet: „Sowiecka agresja na Polskę – 17 IX 1939 r.” i „30. rocznica wycofania wojsk sowieckich z Polski”. Monety zostały wręczone osobom szczególnie zasłużonym za dokonania na rzecz niepodległości Polski i za działalność edukacyjną. Wśród wyróżnionych był OIPN Gdańsk, prezes Stowarzyszenia Rodzina Katyńska Hanna Śliwa-Wieleśniuk i prezes Stowarzyszenia „Godność” Czesław Nowak – 18 września. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie / Promocja książki *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – w Domu Polskim w Olsztynie w ramach obchodów 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej odbyło się spotkanie promocyjne publikacji OIPN Gdańsk – 10 października. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Fundacja Pomorskich Kresowian, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich / Bieg Orłąt – na terenie Szkoły Podstawowej im. Mariusza Zaruskiego w Kolbudach odbył się Bieg Orłąt. Wydarzenie to ogólnopolska inicjatywa Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Ideą biegu jest upamiętnienie bohaterskich obrońców Lwowa, dzieci i młodzieży nazwanych Orłętami Lwowskimi, które w latach 1918–1919, w walkach z Ukraińcami, oddały życie w obronie polskości Lwowa i niepodległości Ojczyzny – 17 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Morski Kościół Misyjny Niepokalanego Serca Maryi Dom Zakonny Braci Mniejszych Franciszkanów w Gdańsku-Nowym Porcie / Obchody 39. rocznicy męczeńskiej śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki oraz Narodowego Dnia Pamięci Duchownych Niezłomnych – w Morskim Kościele Misyjnym Niepokalanego Serca Maryi Domu Zakonnego Braci Mniejszych Franciszkanów w Gdańsku-Nowym Porcie odbyły się uroczystości wprowadzenia relikwii bł. ks. Jerzego Popiełuszki wraz z jego figurą oraz poświęcenie Maryjnego Ogrodu Różańcowego. Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja wystawy poświęconej ks. Jerzemu Popiełuszcze „Zdawałoby się im, że go unicestwili, a to on przeszedł do nieśmiertelności”. Podczas uroczystości został odczytany list od prezesa IPN oraz brata błogosławionego księdza – Józefa Popiełuszki – 19 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Oblackie Centrum Edukacji i Kultury / Ogólnopolska konferencja naukowa „Kapelani Ludowego Wojska Polskiego 1943–1990” – 19–21 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku / Sesja popularnonaukowa „Piaśnica – Szpęgawsk – Mniszek... Pamięć o polskich ofiarach niemieckich zbrodni na Pomorzu w 1939 r.” – w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 r. – 28 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Instytut Północny im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie / Promocja książki *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – zbiór relacji świadków, dokumentujących wołyńskie ludobójstwo dokonane 80 lat temu przez ukraińskich nacjonalistów na południowo-wschodnich terenach II RP. Celem publikacji jest przywrócenie pamięci o ofiarach: dzieciach, kobietach, mężczyznach, ludziach sędziwego wieku, zamordowanych tylko dlatego, że byli Polakami lub – jak w przypadku Sprawiedliwych Ukraińców – że nie godzili się na zło i zbrodnię – 10 października. Odpowiedzialne: OBBH.

- Starostwo Powiatowe w Pisz / Promocja książki *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – zbiór relacji świadków, dokumentujących wołyńskie ludobójstwo dokonane 80 lat temu przez ukraińskich nacjonalistów na południowo-wschodnich terenach II RP. Celem publikacji jest przywrócenie pamięci o ofiarach: dzieciach, kobietach, mężczyznach, ludziach sędziwego wieku, zamordowanych tylko dlatego, że byli Polakami lub – jak w przypadku Sprawiedliwych Ukraińców – że nie godzili się na zło i zbrodnię – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

- Kuria Biskupia Diecezji Bydgoskiej, Fundacja „Wiatrak” / Wykład *Katolicka nauka społeczna w rzeczywistości PRL* na spotkaniu biskupa bydgoskiego Krzysztofa Włodarczyka z samorządowcami województwa kujawsko-pomorskiego – 10 stycznia.
- Stowarzyszenie Miłośników Starego Fordonu, Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy, Politechnika Bydgoska, Służba Więzienna / 103. rocznica powrotu Bydgoszczy i Fordonu do Macierzy – współpraca przy organizacji uroczystych obchodów: rekonstrukcji historycznych, wystawy sprzętu wojskowego, konferencji popularnonaukowej oraz koncertu chóru i orkiestry wojskowej – 20 stycznia.
- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Więcborku:
 - 103. rocznica powrotu Więcborka do Macierzy – prezentacja wystawy przygotowanej przez delegaturę „Należy stworzyć niepodległe państwo polskie [...] z wolnym dostępem do morza. Powrót Pomorza i Kujaw do Polski 1918–1920” – 20 stycznia;
 - wykład z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych o 5. Wileńskiej Brygadzie AK na Pomorzu i losach jej żołnierzy – 3 marca.
- Miasto Włocławek, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Kujawsko-Pomorskie Kuratorium Oświaty / Projekt „Wspólna przeszłość kluczem do przyszłości” – debaty oksfordzkie, wykład *Józef Piłsudski – polityk budzący podziw czy głęboką niechęć*, warsztaty poświęcone Polakom ratującym Żydów – 26 stycznia, 22 lutego.
- Młyny Rothera w Bydgoszczy, Teatr Polski w Bydgoszczy / Udział pracownika delegatury w obchodach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu – 27 stycznia.
- Centrum Szkolenia Wojsk Obrony Terytorialnej w Toruniu / Autorski program edukacyjny „Historia dla WOT” – wykład *Polska Marynarka Wojenna w okresie II wojny światowej* – 31 stycznia.
- Bydgoskie Centrum Finansowe / Otwarcie wystawy „I nazywali to Wojskiem Polskim...! Wojskowe Obozy Internowania w Polsce (1982–1983)” – wystawa przygotowana przez delegaturę w związku z 35. rocznicą zesłania przedstawicieli opozycji do Wojskowych Obozów Internowania – 31 stycznia.
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, gmina Inowrocław / Współpraca przy organizacji obchodów 39. rocznicy śmierci Piotra Bartoszcze – 7 lutego.
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział w Inowrocławiu, Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości, Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919, Szkoła Podstawowa w Rojewie / XXI Nocny Rajd Szlakiem Szwadronu Nadgoplańskiego w Rojewie – wernisaż wystawy biograficznej o kpt. Pawle Cymś, powstańcu wielkopolskim i śląskim, uczestniku wojny polsko-bolszewickiej oraz kampanii wrześniowej; obecny był jego wnuk Rafał Cymś; wystawę przygotował pracownik delegatury – 25 lutego.
- Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych w Bydgoszczy/ Prelekcja z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca.
- Starostwo Powiatowe w Rypinie / Współpraca przy organizacji konkursu o Żołnierzach Wyklętych – upamiętnienie działań podziemia niepodległościowego – 1 marca.
- Zakład Karny w Inowrocławiu / Wernisaż wystawy „Damy Wyklęte” – wykonane przez uczniów Liceum Sztuk Plastycznych we Włocławku wizerunki 9 kobiet podziemia antykomunistycznego, które przebywały w inowrocławskim więzieniu w latach 1945–1955; prelekcja – 2 marca.
- Fundacja Wolność i Demokracja, Związek Harcerstwa Polskiego / Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” na terenie Explozeum – Muzeum Materiałów Wybuchowych w Bydgoszczy – uczestnicy pokonali dystans 1963 m – 5 marca.

- Inowrocławski Klub Dyskusyjny / Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Inowrocławiu – bieg na trasie 1963 m.; pokaz grupy rekonstrukcyjnej Żołnierzy Wyklętych; bieg przygotował pracownik delegatury – 5 marca.
- Śliwicki Gminny Ośrodek Kultury / Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Śliwicach – biegi na trasie 1963 m i 10 km – 5 marca.
- 5. Bydgoska Drużyna Harcerska „Niezlomni” im. Danuty Siedzikówny – Zrzeszenie Harcerskie Piąta.PL / Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” na trasie Zwierzyniec – Lipowa Tucholska – przekazanie nagród uczestnikom biegu – 5 marca.
- 8. Kujawsko-Pomorska Brygada Obrony Terytorialnej / Projekt historyczny „Historia z WOT” – wykłady dla żołnierzy: *Wojna polsko-bolszewicka na Kujawach i Pomorzu oraz Zbrodnia pomorska 1939* – 6 marca, 7 kwietnia.
- Klub Historyczny im. Armii Krajowej w Grudziądzu / Udział w inauguracji działalności klubu w Zespole Szkół Gastronomiczno-Hotelarskich w Grudziądzu – gościem honorowym był żołnierz wyklęty mjr Stanisław Wierchucki ps. „Sęk”; przybyli: sekretarz Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Toruń Aleksandra Jankowska-Wojdyło, wiceprezes Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Koło Grudziądz Mariusz Zawacki, przedstawiciele grudziądzkich Klubów Historycznych – 7 marca.
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Szkoła Podstawowa nr 57 w Bydgoszczy / Wojewódzki Konkurs Genealogiczny „Poznając historię rodziny, odkrywamy dzieje narodu” – konkurs na opis wspomnień o przodkach na podstawie źródeł historycznych, ze szczególnym uwzględnieniem osób, które stanęły w obronie niepodległości i wolności – 9 marca.
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Gniewkowie / „Zbrodnia Pomorska w Gniewkowie” – warsztaty przeprowadzone przez pracownika delegatury: prezentacja multimedialna, zadania dla uczestników pomagające poznać przyczyny, okoliczności, zasięg zbrodni, jej sprawców i ofiary – 14 marca.
- Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück, Miasto Ruda Śląska / Współorganizacja konkursu „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” – honorowy patronat Małżonki Prezydenta RP Agaty Kornhauser-Dudy; nagroda dla wszystkich półfinalistów: wyjazd do Miejsca Pamięci i Przestrogi Ravensbrück w Niemczech – 15 marca.
- Powiatowa Biblioteka Publiczna w Świeciu / Szkolenie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych na temat zbrodni pomorskiej – 17 marca.
- Muzeum Jana Kasprówicza w Inowrocławiu, Zakład Karny w Inowrocławiu / Współpraca przy wernisażu wystawy „Damy Wyklęte” – wykład, prezentacja historycznych fotografii Zakładu Karnego w Inowrocławiu – 21 marca.
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu:
 - promocja gry „Inowrocławskie Ścieżki Pamięci” w Inowrocławiu z udziałem autora, kierownika RBH delegatury – 3 kwietnia;
 - konferencja „83. rocznica II Masowych Wywózek Polaków na Sybir oraz 78. rocznica kulminacji V Masowych Wywózek Polaków na Sybir w latach 1944–1945” – referat *Od Wołynia po Śląsk. Zbrodnia sowiecka na ziemiach polskich w latach 1944–1945*; wystawa IPN „Sybiracy – Zesłańcy – Deportowani” – 21 kwietnia.
- Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze / Prelekcja *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* na Bydgoskich Targach Książki; stoisko z książkami IPN – 14–15 kwietnia.
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Szkoła Podstawowa nr 57 / IV edycja Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Powstaniu Warszawskim – 18 kwietnia.
- Gminny Ośrodek Kultury w Służewie / Prelekcja na temat zbrodni katyńskiej dla uczniów i nauczycieli z gminy Aleksandrów Kujawski – 20 kwietnia.

- Muzeum Stutthof w Sztutowie – Niemiecki Nazistowski Obóz Koncentracyjny i Zagłady (1939–1945) / Współpraca przy promocji książki *Lagrowi ludzie. Śledztwo i pierwszy proces stutthofski (1945–1946). Opowieść o przemianie* z okazji z 77. rocznicy zakończenia II wojny światowej w Europie – gościem był autor, dr Marcin Owsiański, kierownik Działu Naukowego Muzeum; spotkanie prowadził pracownik delegatury – 9 maja.
- Centrum Edukacyjno-Formacyjne Diecezji Bydgoskiej im. Błogosławionego Biskupa Michała Kozala w Bydgoszczy / Konferencja poświęcona abp. Antoniemu Baraniakowi – dyrektor Oddziału IPN Gdańsk wygłosił przemowę i wziął udział w dyskusji; otwarcie wystawy IPN poświęconej życiu i działalności abp. Baraniaka – 19 maja.
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy:
 - współpraca przy uroczystości upamiętniającej ofiary niemieckiego obozu wysiedleńczego w Smukale – odsłonięcie na cmentarzu wojennym w Smukale tablicy informacyjnej sfinansowanej przez OBUWiM – 20 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, Delegatura IPN w Bydgoszczy;
 - wystawa IPN „Polska Walcząca / Fighting Poland” przed Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy w związku z 79. rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia;
 - wykład pracownika delegatury *Pierwsze lata „Solidarności” na Kujawach i Pomorzu na tle wydarzeń w regionie i kraju* – 8 września;
 - uroczysty państwowy pogrzeb Mariana Olejniczaka i pochówek w Kwaterze Żołnierzy Wyklętych na cmentarzu przy ul. Kcyńskiej w Bydgoszczy – 27 września;
 - wernisaż wystawy o ks. Jerzym Popiełuszcze, „Zdawałoby się im, że go unicestwili, a to on przeszedł do nieśmiertelności”. W otwarciu wystawy udział wzięli: wojewoda kujawsko-pomorski Mikołaj Bogdanowicz oraz naczelnik Delegatury IPN w Bydgoszczy – 19 października.
- Urząd Miasta Grudziądza, parafia św. Józefa Oblubieńca w Grudziądzu, Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu / Współorganizacja uroczystości poświęconych prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu – wykład *Najtrudniejszy czas prymasowskiej służby kościołowi i ojczyźnie. Książę Prymas Stefan Wyszyński w latach 1948–1956*; otwarcie wystawy elementarnej IPN poświęconej Stefanowi Wyszyńskiemu – 20, 29 maja.
- Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy / Sesja „Kultura i muzeum” w ramach cyklicznej konferencji naukowej „Bydgostiana” – pracownik delegatury jest członkiem Rady Programowej konferencji – 25–26 maja.
- Urząd Miasta w Grudziądzu, Szkoła Podstawowa nr 21 w Grudziądzu / Współorganizacja uroczystości poświęconych Witoldowi Pileckiemu – wystawa plenerowa IPN na Rynku w Grudziądzu; odsłonięcie baneru z wizerunkiem rotmistrza na frontowej ścianie Szkoły Podstawowej nr 21; koncerty zespołu „Forteca”, chóru „The G-Singers” i „Boni Cantores” w Centrum Kultury Teatr; posadzenie Dębu Pamięci ku czci rtm. Pileckiego przy kościele parafialnym na os. Lotnisko; wypowiedzi przedstawiciela delegatury dla mediów – 26 maja.
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Społeczny Komitet „Solidarni – Wieś Pamięta”, Starostwo Powiatowe w Toruniu, Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Chełmży, Urząd Miasta w Chełmży, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmży / Współorganizacja uroczystości upamiętniających działaczy Niezależnego Ruchu Ludowego w 40. rocznicę śmierci Antoniego Łapczyńskiego – prelekcja na temat powstania i działalności „Solidarności” rolniczej; prezentacja teki edukacyjnej IPN *O wieś polską wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI „Solidarność” (1944–1989)*; konkurs „Zielona Solidarność”; wernisaż wystawy IPN na Rynku – 31 maja.
- Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, Urząd Miasta Bydgoszczy, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Szkoła Podstawowa nr 57 / Wręczenie nagród w konkursie „Powstanie Warszawskie” – udział przedstawiciela delegatury w uroczystej gali; w konkursie udział wzięło 38 szkół z województwa; wyłoniono 16 laureatów i 48 finalistów – 2 czerwca.
- Wójt gminy Brzoza, Gminne Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego / Uroczystości upamiętniające powstańców wielkopolskich w Brzozie pod Bydgoszczą – odsłonięcie tablicy

- pamiątkowej ufundowanej przez delegaturę, przemówienie naczelnik delegatury, wernisaż wystawy okolicznościowej IPN – 3 czerwca.
- Wojewódzka Komenda Policji w Bydgoszczy / Projekt „Historia z Policją” – wizyta funkcjonariuszy z województwa kujawsko-pomorskiego w delegaturze: prelekcja kierownika REN o zbrodni pomorskiej 1939 r. i policjantach cichociemnych; pracownicy WA zapoznali gości ze swoją pracą; prezentacja najciekawszych archiwaliów – 16 czerwca.
 - Burmistrz Strzelna, poseł na Sejm RP Ewa Kozanecka, Poczta Polska S.A. / Konferencja „Współcześni Niezłomni” w Domu Kultury w Strzelnie – wykład o abp. Antonim Baraniaku i represjach komunistycznych władz wobec kościoła katolickiego w okresie stalinowskim – 18 czerwca.
 - Związek Harcerstwa Polskiego / Wernisaż wystawy „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” przed budynkiem delegatury – prelekcja, zajęcia w ramach cyklu edukacyjnego „Źródła mówią” dla harcerzy – 28 czerwca.
 - Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży, Stowarzyszenie Bydgoscy Patrioci / Odwiedziny polskiej młodzieży z Wileńszczyzny w siedzibie delegatury – goście uczestniczyli w prezentacji i rozgrywkach gry edukacyjnej „Bydgoskie ścieżki pamięci”, zapoznali się z pracą w archiwum i otrzymali publikacje oraz gry edukacyjne IPN – 21 lipca.
 - Urząd Miasta w Grudziądzu / Prezentacja wystawy „Powstanie Warszawskie 1944. Bitwa o Polskę” – 1 sierpnia.
 - Ogólnopolskie Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych / Udział w Jubileuszowej Konferencji 25-lecia powstania Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Internowanych i Represjonowanych w Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu – udział przedstawicieli delegatury, przemówienie naczelnik Delegatury – 9 sierpnia.
 - Wojska Obrony Terytorialnej / Program „Historia z WOT” – odwiedziny przedstawicieli 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Wojsk Obrony Terytorialnej w siedzibie delegatury z okazji 123. rocznicy bitwy warszawskiej – prelekcja kierownika REN o bitwie warszawskiej 1920 r. – 9 sierpnia.
 - Rajd Motocyklowy „Zbrodnia Pomorska 1939. Pamiętamy!” / Spotkanie z uczestnikami rajdu w siedzibie delegatury – wykład o zbrodni pomorskiej 1939 r., pokaz filmu dokumentalnego *Barbarka 1939* – 14 sierpnia.
 - Młyny Rothera, Centrum Szyfrów ENIGMA, Stowarzyszenie Freelab Września, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy, Regionalny Oddział PTTK „Szlak Brdy”, Centrum Edukacyjne ROBOproject / Piknik popularnonaukowy na tarasie Młynów Rothera w Bydgoszczy z okazji 118. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego – prezentacja wystawy biograficznej o Marianie Rejewskim; stoisko z grą „Znaj Znak”; pokaz filmu *Kryptolog* o Marianie Rejewskim w kawiarni Nowe Miejsce – 19 sierpnia.
 - Wojskowe Biuro Historyczne im. gen. broni Kazimierza Sosnowskiego / Współorganizacja promocji książki *Obraz zwycięstwa. Motyw Bitwy Warszawskiej w sztuce polskiej 1920–1939* wydanej przez IPN i WBH – udział autora publikacji dr. Tomasza Niklasa z Wojskowego Biura Historycznego; spotkanie prowadził pracownik delegatury – 19 sierpnia.
 - Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą / Zajęcia edukacyjne na obozie adaptacyjno-językowym dla repatriantów i członków ich rodzin w delegaturze – prezentacja przez kierownika REN działalności IPN; prelekcja o Marianie Rejewskim; zapoznanie gości z pracą w archiwum – 23 sierpnia.
 - Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Zarząd Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność”, Zarząd Regionu Toruńsko-Włocławskiego NSZZ „Solidarność” / Współorganizacja obchodów 43. rocznicy podpisania porozumień sierpniowych – uroczystości w miastach województwa współorganizowane przez delegaturę od 25 sierpnia do 14 września; wręczenie odznaczeń i prezentacja drugiego tomu *Dykcjonarza kujawsko-pomorskiego* w Przysieku – 25 sierpnia.
 - Federacja Rodziny Katyńskie / Prezentacja filmu oraz warsztaty – podczas ogólnopolskiej konferencji i zjazdu Rodzin Katyńskich w Mogilnie odbyła się prezentacja filmu *20 – 40 – 20* oraz przeprowadzono warsztaty „Śledztwo katyńskie” – 8 września.

- Oblackie Centrum Edukacji i Kultury / Ogólnopolska konferencja naukowa „Kapelani Ludo-
wego Wojska Polskiego 1943–1990” – podczas konferencji pracownik delegatury wygłosił wy-
kład *Parafia wojskowa pw. św. Barbary i św. Maurycego w Inowrocławiu w latach 1945–1990* –
20 września.
- Komenda Hufca ZHP Bydgoszcz-Miasto / Prelekcja pracownika delegatury *Nie tylko Alek, Rudy
i Zośka – Szare Szeregi na Pomorzu i Kujawach* – 21 września.
- 8. Kujawsko-Pomorska Brygada Obrony Terytorialnej im. gen. bryg. Elżbiety Zawackiej, ps. „Zo”:
 - uroczysty wernisaż wystawy „Elżbieta Zawacka” podczas obchodów 5-lecia powstania Bryga-
dy – 23 września;
 - współorganizacja biegu z okazji 5-lecia 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej
im. gen. bryg. Elżbiety Zawadzkiej – 10 października.
- Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego:
 - uroczystości wojewódzkich obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni
Pomorskiej 1939 r. – odbył się wernisaż wystawy „Zbrodnia pomorska 1939 r. Początek ludobój-
stwa niemieckiego w okupowanej Polsce” z udziałem autora wystawy – pracownika bydgoskiej
delegatury – 2 października;
 - otwarcie wystawy „Waldemar Szwiec »Robot«” – z udziałem autora wystawy – dyrektora Od-
działu IPN Białystok, rodziny Waldemara Szwieca i uczniów toruńskich szkół – 16 października;
 - współpraca OKŚZpNP Bydgoszcz w zakresie popularyzacji wiedzy historycznej o Wojskowych
Obozach Internowania w okresie 1982–1983, stanie wojennym, wydarzeniach Bydgoskiego Li-
stopada 1956 r., czasach PRL-u.
- Biuro Poselskie Posła na Sejm RP Aleksandra Mikołaja Mrówczyńskiego, Chojnickie Centrum Kul-
tury / Uroczysty wernisaż wystawy „Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego
w okupowanej Polsce” – z udziałem prezesa IPN. W tym dniu odbyła się również prelekcja oraz
pokaz filmu dla młodzieży *Zbrodnia pomorska* – 2 października.
- Fundacja Historyczna im. Mariana Rejewskiego, Fundacja „Będziem Polakami” / Współpraca przy
III edycji Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Książki – prowadzenie promocji i dystrybucji publika-
cji Wydawnictwa IPN. Targi odbyły się w Campusie Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy –
14–15 października.
- Fundacja Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”, minister sportu i turystyki, marszałek
województwa kujawsko-pomorskiego, wojewoda kujawsko-pomorski / Patronat i udział edukatora
w ramach działań historycznych podczas zawodów sportowych łączących w sobie biegi z przeszkoda-
mi i zadania o charakterze militarnym – miały one na celu upamiętnienie mjr. cc Aleksandra Stpiczyń-
skiego i innych cichociemnych z regionu. Organizacja stoiska promocyjnego – 22 października.
- Kujawsko-pomorski kurator oświaty / Seminarium dla nauczycieli w Gostycynie – 23 października.
- Zakład Karny w Inowrocławiu / Współpraca przy upamiętnieniu 84. rocznicy wydarzeń „krwawej
nocy” – zbrodni dokonanej przez Niemców na Polakach w inowrocławskim więzieniu. Zginęło
wówczas 56 osób, w tym prezydent Inowrocławia Apolinary Jankowski. W Zakładzie Karnym od-
była się prelekcja *Makabrycznej nocy* oraz przygotowana została wystawa – 23 października. Odpo-
wiedzialny: asystent prasowy Delegatury IPN w Bydgoszczy.
- Akcja Katolicka Diecezji Pelplińskiej, gmina Zblewo / Współpraca przy uroczystości poświęconej
ks. Franciszkowi Blachnickiemu – udział wziął ordynariusz ks. bp Andrzej Kasyna. Odbyła się se-
sj historyczna, podczas której prof. Mirosław Golon zaprezentował referat naukowy *Powstrzymać
największe zło XX wieku. Od niemieckiego nazistowskiego obozu koncentracyjnego Auschwitz do
śmierci od komunistycznej trucizny. Życie i dzieło ks. Franciszka Blachnickiego (1921–1987), twórcy
Ruchu Światło-Życie* – 4 listopada.
- Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełminiacy 1982” / Współpraca przy uroczystości poświę-
conej 41. rocznicy powołania Wojskowych Obozów Internowania – w całym kraju powstało 13 ta-
kich ośrodków, do których trafiło ponad 1,5 tys. opozycjonistów. Udział w obchodach wzięła naczel-
nik Delegatury oraz prokurator OKŚZpNP – 7 listopada.

- Centrum Szkolenia Wojsk Obrony Terytorialnej w Toruniu / Autorski program edukacyjny „Historia dla WOT” – współpraca polegająca na wygłoszeniu przez pracownika Delegatury wykładu *Stan wojenny w PRL 1981–1983* – 7 listopada.
- Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy / Inauguracja regionalnego projektu edukacyjnego „Poznajemy historię!” – projekt jest przeznaczony dla klas policyjnych. W ramach projektu młodzież podczas wykładów, prelekcji, wernisaży wystaw, konkursów i innych aktywności edukacyjnych, zdobyła wiedzę historyczną dotyczącą m.in.: niemieckich i sowieckich zbrodni na narodzie polskim, Polskiego Państwa Podziemnego – 25 listopada.
- Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 / Konferencja naukowa „Powstanie Wielkopolskie na Kujawach. Historia i pamięć” – wydarzenie zorganizowano z okazji jubileuszu 25-lecia Oddziału Kujawsko-Pomorskiego – 29 listopada.
- Ośrodek Kultury i Turystyki Pakość / Wernisaż wystawy „Paweł Cymś” – 6 grudnia. Odpowiedzialny: asystent prasowy.
- Zarząd Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność” / Współpraca przy obchodach 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Udział w obchodach wzięła naczelnik delegatury oraz pracownik delegatury, który wygłosił wykład dla młodzieży o stanie wojennym – 13 grudnia.
- Burmistrz Miasta i Gminy Więcbork / Współpraca prokuratora OKŚZpNP z zakresie popularyzacji wiedzy historycznej o zbrodniach Selbstschutzu na terenie Krajny ze szczególnym uwzględnieniem tymczasowego obozu koncentracyjnego w Karolewie.
- Unisławskie Towarzystwo Historyczne / Współpraca prokuratora OKŚZpNP w zakresie popularyzacji wiedzy historycznej o zbrodniach Selbstschutzu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
- Starostwo Powiatowe w Sępólnie Krajeńskim / Współpraca prokuratora OKŚZpNP w zakresie popularyzacji wiedzy historycznej o zbrodniach Selbstschutzu na terenie Krajny ze szczególnym uwzględnieniem tymczasowego obozu koncentracyjnego w Karolewie.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

- Muzeum w Gliwicach / „CzasyPismo. O historii Górnego Śląska” / Kontynuacja współpracy rozpoczętej w 2012 r. związanej ze wspólnym wydawaniem półrocznika, mającego za zadanie popularyzację badań historycznych nad XX-wiecznymi dziejami Górnego Śląska i obszarów sąsiednich. Szczególny nacisk położono na problematykę funkcjonowania systemów totalitarnych – nazizmu i komunizmu i ich oddziaływanie na społeczeństwo regionu. Odpowiedzialne: Oddział IPN Katowice.
- Zespół Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batki w Chorzowie, Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach, gminy: Bieruń, Mikołów, Mokre, Borowa Wieś, Przyszowice, Gliwice / IV Bieg Pamięci ze Światłem Pokoju na trasie Oświęcim – Gliwice w 78. rocznicę „marszu śmierci” – 13 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Podbeskidzie Wspólna Pamięć” w Bielsku-Białej / Wykład *Pierwsze tygodnie stanu wojennego na Podbeskidziu* w Delegaturze Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej z okazji 41. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego – 14 stycznia. Odpowiedzialne: OA.
- Polskie Towarzystwo Historyczne, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach / XLIX Olimpiada Historyczna dla szkół ponadpodstawowych – konkurs odbył się w siedzibie Ośrodka; przekazanie nagród laureatom; wykład o stanie wojennym w województwie katowickim – 14 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Bielsku-Białej:
 - konferencja edukacyjna „Tragedia An 24 SP-LTF. Czy katastrofa”? – współpraca merytoryczna w realizacji przedsięwzięcia – 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - konferencja edukacyjna „Antoni Żubryd ps. »Zuch« – Żołnierz Wyklęty” – współpraca merytoryczna w realizacji przedsięwzięcia – 13 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zarząd Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność” w Bielsku-Białej / Finał XII Podbeskidzkiego Konkursu Historycznego w Liceum Ogólnokształcącym im. Armii Krajowej w Bielsku-Białej –

udział wzięło 58 osób z 20 szkół ponadpodstawowych z powiatów bielskiego, żywieckiego i cieszyńskiego oraz Bielska-Białej – 7 lutego. Odpowiedzialne: OA.

- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 w Katowicach / Sesja historyczna „Policja Województwa Śląskiego w II RP. Powstanie i organizacja” – współorganizacja sesji zamykającej trwające od czerwca 2022 r. obchody stulecia utworzenia Policji Województwa Śląskiego; wystąpienia prelegentów zajmujących się historią Policji Województwa Śląskiego, Policji Państwowej II Rzeczypospolitej i martyrologią funkcjonariuszy podczas II wojny światowej; wykład *Działalność Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach w kontekście upamiętniania historii Policji Województwa Śląskiego w związku z setną rocznicą utworzenia formacji* – 9 lutego. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Instytucja Filmowa „Silesia Film”, Polskie Radio Katowice / Projekt edukacyjny „Historia na ekranie” – współpraca przy wyborze filmów; prelekcje przed seansami; udział wspólnie z filmoznawcami Instytucji Filmowej „Silesia Film” w nagraniu w Polskim Radiu audycji poświęconych poszczególnym tytułom – 15–16 lutego, 18–20 kwietnia, 25 maja, 30 lipca. Pracownik OBEN IPN Katowice wygłosił wykład *Węgry pod rządami komunistów* przed projekcją filmu *Dziennik dla moich dzieci* (reż. Marta Meszaros) – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Poseł do Parlamentu Europejskiego Jadwiga Wiśniewska / Objęcie patronatem merytorycznym VIII Wojewódzkiego Konkursu „Żołnierze Wyklęci. Niezlomni Bohaterowie” – udział pracowników OBEN w jury, przekazanie nagród, pomoc w organizacji gali finałowej – 21–27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Pamięci Tragedii Śląskiej 1945, Wspólnota Śląska „Ciosek”, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górniczych KWK Dębieńsko / Współorganizacja obchodów Dnia Pamięci o Tragedii Górnos Śląskiej 1945 – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego / Koncert Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego *O wolną Polskę* z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Filharmonia Śląska im. Henryka Góreckiego w Katowicach – 28 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Miejski w Cieszynie / Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – organizacja uroczystej sesji z tej okazji – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum w Tarnowskich Górach, I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Żywcu / Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykład *Ogień i inni... Żołnierze Wyklęci* – 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Ziemi Częstochowskiej „Solidarność i Niezawistość” / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Rada Miasta Tychy, Klub „Gazety Polskiej” w Tychach / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 14 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 2 w Bytomiu, Uczniowski Klub Sportowy KARB przy Młodzieżowym Domu Kultury nr 2 w Bytomiu / XVIII Międzynarodowy Festiwal Modelarski Bytom 2023 – współpraca przy organizacji; przyznanie przez oddział nagród specjalnych w kategorii „Wojsko Polskie 1918–1945” – 25–26 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Młodzieżowy Dom Kultury nr 1 w Tychach / XXV Międzynarodowy Konkurs Plastyczny „Ludzie ludziom zgotowali ten los” im. Augusta Kowalczyka – współorganizacja konkursu; uroczysty finał w Muzeum Auschwitz-Birkenau – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Tarnogórskie Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku / Zajęcia archiwalne dla członków Stowarzyszenia przeprowadzone przez naczelnika i pracownika OA – zwiedzanie jednego z magazynów; informacja o pracy OA, programie „Archiwum Pełne Pamięci” i możliwościach korzystania z akt – 28 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Częstochowie / „Jak kamienie przez Boga rzucane na szaniec” – projekt edukacyjny w 80. rocznicę akcji pod Arsenalem: współorganizacja konferencji popularnonaukowej dla nauczycieli i uczniów częstochowskich szkół podstawowych oraz prelekcje – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Śląski Związek Bokserski, Stowarzyszenie Pamięci Armii Krajowej w Bielsku-Białej, Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Bielsku-Białej / Memoriał Bokserski im. Tadeusza Pietrzykowskiego „Teddy’ego” – mecz bokserski między przedstawicielami województwa śląskiego i świętokrzyskiego; prezentacja wystawy „Żołnierze Wyklęci. Podziemie niepodległościowe 1944–1963”; referat *Bokserzy w obozach koncentracyjnych*; upominki ufundowane przez oddział dla sportowców – 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy Brenna, Starostwo Powiatowe w Cieszynie, Muzeum Śląska Cieszyńskiego / Obchody 55. rocznicy śmierci Zofii Kossak – współpraca przy organizacji uroczystości na cmentarzu w Górkach Wielkich; pokaz filmu *Mulier fortis. Kobieta mężna*; panel dyskusyjny – 5 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Parafia Garnizonowa pw. św. Kazimierza Królewicza w Katowicach / Wojewódzkie obchody 80. rocznicy ujawnienia zbrodni katyńskiej – msza św., uroczysty apel pamięci przy pomniku Ofiar Katynia – 14 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Śląski Oddział Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, Towarzystwo Miłośników Bytomia, Szkoła Podstawowa nr 51 w Bytomiu / Współorganizacja obchodów 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfańtego – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Wojewódzki w Katowicach, Urząd Miasta Katowice / Wojewódzkie uroczystości 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfańtego – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytucja Filmowa „Silesia Film” / Quiz wiedzy historycznej o dwudziestoleciu międzywojennym na Śląsku – wsparcie merytoryczne: przygotowanie pytań, udział w charakterze jurorów; rozstrzygnięcie konkursu w kinoteatrze Rialto w Katowicach – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Okręgowy Inspektorat Pracy w Katowicach, Śląskie Centrum Wolności i Solidarności w Katowicach / Współorganizacja konkursu wiedzy o prawie pracy, bhp, działalności Państwowej Inspekcji Pracy i historii pacyfikacji kopalni „Wujek” – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Śląskie Centrum Wolności i Solidarności, Teatr Śląski im. Stanisława Wyspiańskiego w Katowicach / VII Ogólnopolski Festiwal Piosenki o Wolności – współpraca przy realizacji festiwalu i finału w Teatrze Śląskim – Scena w Malarni – 22 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zamek w Sztumie. Oddział Muzeum Zamkowego w Malborku / Współorganizacja obchodów 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfańtego – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Prawy Brzeg / Koncert *Siła Miłości* poświęcony pamięci więźniarek FKL Ravensbrück – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Górnośląski, Biblioteka Miejska w Rudzie Śląskiej / Współorganizacja obchodów Dnia Pamięci o Tragedii Górnośląskiej 1945 – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miasto Ruda Śląska, Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück / IX Ogólnopolski Konkurs Recytatorski „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” – współpraca merytoryczna oraz organizacyjna na etapie półfinałów i przy organizacji gali finałowej w Miejskim Centrum Kultury im. Henryka Bisty w Rudzie Śląskiej – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 19 w Rybniku, Stowarzyszenie Korzenie.pl w Rybniku / Współorganizacja obchodów 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfańtego – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Muzeum Miasta Jaworzna / Lekcje i spacer edukacyjny na terenie wystawy stałej „Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956” – cykl zajęć: prezentacja i wykorzystanie zbiorów, rekonstrukcji i multimediów. Spacer edukacyjny na obszarze byłego niemieckiego, a od 1945 r. komunistycznego obozu pracy prowadzi pracownik OBEN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pałac Schoena – Muzeum w Sosnowcu:
 - wystawa czasowa „Sosnowiecka eskadra lotnicza” – udostępnienie gier i materiałów edukacyjnych do prowadzenia warsztatów z dziećmi i młodzieżą; wykład *Żwirko i Wigura – duet asów przestworzy* z okazji finisażu wystawy – 11 maja – 16 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - „Przerwane życie. Dzieje Żydów w Sosnowcu” – wystawa przygotowana przez oddział i Muzeum w Sosnowcu – 1 sierpnia – 1 października. Odpowiedzialne: OBEN;

- „Przerwane życie. Dzieje Żydów w Sosnowcu” – konferencja popularnonaukowa zorganizowana przez OIPN Katowice i Muzeum w Sosnowcu, będąca konsekwencją przygotowania wystawy o tym samym tytule. Celem konferencji było odtworzenie dziejów społeczności żydowskiej w Sosnowcu od momentu osiedlenia się w Sosnowcu po kres jej egzystencji w mieście w czasach PRL. Konferencja odbyła się w Muzeum w Sosnowcu – 28 września. Odpowiedzialne: OIPN.
- Muzeum Miejskie w Zabrzu / Noc Muzeów 2023 – wernisaż wystawy „Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech” w Galerii Café Silesia w Zabrzu; wykład o działalności Związku Polaków w Niemczech na Górnym Śląsku – 20 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ewangelickie Stowarzyszenie Kultury / Wernisaż wystawy „Ewangelicy na rzecz niepodległej Polski w czasie Powstań Śląskich” – współorganizacja otwarcia wystawy w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 23 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Areszt Śledczy w Katowicach / „Porzućcie nadzieję, którzy tu wchodziecie...«. Areszt Śledczy w Katowicach w dwóch systemach totalitarnych” – współorganizacja cyklu warsztatów dla uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów na terenie aresztu: oprowadzenie po Areszcie Śledczym przez pracownika-wychowawcę, pogadanka funkcjonariuszy Służby Więziennej o pracy i warunkach zatrudnienia w formacji. Zajęcia prowadził pracownik OBEN – 24 maja, 7 września, 26 października, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- XV Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego w Katowicach, Boguszowickie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Ślady”, Hufiec ZHP Lubliniec im. 74. Górnos Śląskiego Pułku Piechoty / Znicze Pamięci w Katowicach i Częstochowie w 75. rocznicę śmierci rtm. Witolda Pileckiego – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Nadleśnictwo Bielsko – Lasy Państwowe / Uroczystość posadzenia Dębów Powstań Śląskich z okazji Narodowego Dnia Pamięci o Powstaniach Śląskich – prelekcja o okolicznościach wybuchu Powstań Śląskich i znaczeniu wydarzeń z lat 1919–1921 dla przynależności Górnego Śląska do Polski – 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kancelaria Prezydenta RP, Zespół Protokolarny Prezydenta / Uczestnicy konkursu „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” u Pierwszej Damy RP Agaty Kornhauser-Dudy, honorowej patronki przedsięwzięcia – współorganizacja spotkania finalistów konkursu, ich opiekunów i organizatorów (ok. 70 osób) w Pałacu Prezydenckim; goście opowiedzieli o swoich doświadczeniach związanych z konkursem i wyjazdem do Miejsca Pamięci i Przestrogi Ravensbrück – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Częstochowy, Stowarzyszenie Historyczne Reduta Częstochowa, Ogólnokrajowy Związek Byłych Żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego, Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych / Współpraca przy organizacji obchodów X Święta Pułkowego 27. Pułku Piechoty w Częstochowie – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Polskie Radio Katowice, Instytut Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfatego / Premiera serwisu internetowego „W imię wolności i niepodległości. Historia Wojciecha Korfatego” na stronie internetowej Polskiego Radia Katowice – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Światowy Kongres Kresowian z siedzibą w Bytomiu / II edycja konkursu „Wołyń – pamięć pokoleń” w Katowicach i Częstochowie – wsparcie merytoryczne prac jury – 21 czerwca – 2 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Wojewódzki w Katowicach, Urząd Miasta w Mysłowicach / Piknik „Śląsk to wielka rzecz” z okazji Narodowego Dnia Powstań Śląskich i Roku Wojciecha Korfatego w parku Słupna w Mysłowicach – udział wzięli przedstawiciele służb mundurowych, rekonstruktorzy historyczni, instytucje zajmujące się pielęgnowaniem tradycji i historii Górnego Śląska; prezentacja przez OBEN na terenie Centralnego Muzeum Pożarnictwa projektów dotyczących Powstań Śląskich i plebiscytu; otwarcie wystaw: „Robert Oszek (1896–1938) – żołnierz Niepodległej” i „Powstania Śląskie 1919–1921”; wizualizacje z wykorzystaniem archiwalnych fotografii z czasów Powstań Śląskich; kącik z grami edukacyjnymi dla młodszych uczestników – 24 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Szkoła Policyjna w Katowicach, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 z siedzibą w Katowicach / Obchody 135. rocznicy urodzin podinsp. Augusta Bańczyka – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki / Festyn Rodzinny z okazji 104. rocznicy wybuchu I Powstania Śląskiego, 132. rocznicy urodzin Alfonsa Zgrzebnioka i Święta Wojska Polskiego – współorganizacja – 16 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Śląskie, Tauron Lab oraz Fundacja Soundscape / Piknik rodzinny Muzeum-Wy-Dźwięki z okazji 150. urodzin Wojciecha Korfanteo – współorganizacja – 19 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy Jasienica / Odsłonięcie z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu upamiętnienia 10 bezimiennych Polaków rozstrzelanych przez Niemców w czerwcu 1942 r. w Międzyrzeczu Górnym – obelisk współfinansowany przez Oddział IPN Katowice znajduje się na terenie Starej Prochowni w Międzyrzeczu Górnym – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Okręg Śląski Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Stowarzyszenie Krzewienia Etośu Armii Krajowej, Stowarzyszenie Ofiar Wojny, Lasy Państwowe, 13. Śląska Brygada Obrony Terytorialnej, Urząd Miasta Katowice / Uroczystość upamiętniająca oddział żołnierzy AK ppor. Wacława Andryszaka ps. „Wiesio” – poświęcenie i odsłonięcie odremontowanego obelisku poświęconego oddziałowi oraz wręczenie odznaczeń „Pro Patria” – 25 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Bank Polski Oddział w Katowicach:
 - prezentacja monety okolicznościowej upamiętniającej Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc” w Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – monetę okolicznościową „Wyklęci przez komunistów żołnierze niezłomni – Stanisław Sojczyński »Warszyc«” wyemitował Narodowy Bank Polski; gośćmi specjalnymi byli członkowie rodziny Stanisława Sojczyńskiego: syn Stanisław, wnuk Zdzisław i prawnuk Grzegorz Sojczyńscy – 28 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - prezentacja monety okolicznościowej „Sowiecka agresja na Polskę – 17 IX 1939 r.” – uroczystość zorganizowana w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach. Towarzyszył jej wykład pracownika OBEN, przedstawiający okoliczności agresji sowieckiej na Polskę oraz polityczne, społeczne i narodowe skutki tego wydarzenia – 24 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kuratorium Oświaty w Katowicach / Prezentacja oferty edukacyjnej OBEN na rok szkolny 2023/2024 podczas konferencji dla dyrektorów szkół w Zespole Szkół nr 5 w Tychach (30 sierpnia) oraz w Regionalnym Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Katowicach (31 sierpnia); omówiono z Kuratorium Oświaty w Katowicach wspólne działania, których celem jest popularyzacja wiedzy o Polakach ratujących Żydów. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Policji w Katowicach / Współpraca w przygotowaniu materiałów dydaktycznych do broszury *Policja Województwa Śląskiego w II RP. Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej Instytutu Pamięci Narodowej* – konsultacje trwały od połowy 2022 r.; uwzględniono sugestie policyjnych dydaktyków, dotyczące informacji przydatnych w poznawaniu historii formacji i kształtowaniu etosu zawodowego środowiska policyjnego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Pamięć Jastrzębska”, Stowarzyszenie „Porozumienie Katowickie 1980”, Stowarzyszenie Represjonowanych w Stanie Wojennym Regionu Śląsko-Dąbrowskiego, Stowarzyszenie Pokolenie, Stowarzyszenie „Chwała Bohaterom – Pamięć i Rekonstrukcja”, NSZZ „Solidarność” Komisja Międzyzakładowa KWK „Halemba-Wirek”, Śląskie Centrum Wolności i Solidarności / Typowanie i opracowywanie nazwisk osób przedstawianych do odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności – współpraca z wszystkimi ww. organizacjami dotyczy wniosków o przyznanie odznaczenia KWIS. Odpowiedzialny: OIPN.
- Urząd Miejski w Gliwicach / Akcja „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” – zorganizowana w związku z 84. rocznicą wybuchu II wojny światowej – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Hufiec ZHP Lubliniec im. 74. Górnos Śląskiego Pułku Piechoty / Uroczyste odsłonięcie muralu poświęconego żołnierzom Straży Granicznej i 74. Górnos Śląskiego Pułku Piechoty, którzy 1 września

1939 r. bronili granicy państwowej pod Lublińcem na odcinku Pusta Kuźnica – Kokotek – mural, ukazujący dawne przejście graniczne w Pustej Kuźnicy oraz wydarzenia, które rozegrały się w tym rejonie rankiem 1 września 1939 r., powstał na ścianie jednego z budynków w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Kokotek” Hufca ZHP Lubliniec. Ma on nie tylko upamiętniać wydarzenia sprzed 84 lat, ale także stanowić hołd dla żołnierzy Straży Granicznej i 74. Górnośląskiego Pułku Piechoty, którzy już w pierwszych godzinach II wojny światowej polegli pod Kokotkiem w obronie ojczyzny przed niemiecką agresją – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN.

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Parzymiechach, Urząd Gminy Lipie / Uroczystość odsłonięcia tablicy poświęconej ppłk. dypl. Adamowi Nadachowskiemu i żołnierzom 83. Pułku Strzelców Poleskich walczących pod Parzymiechami 1 września 1939 r. – w związku z 84. rocznicą wybuchu II wojny światowej – 8 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gmina Janów, Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku, Stowarzyszenie Historyczne Reduta Częstochowa / Obchody III Święta Pułkowego 7. Pułku Artylerii Lekkiej zorganizowanego w 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej – 10 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa, Fundacja „Da Moc” / Odsłonięcie muralu upamiętniającego Wojciecha Korfantego z okazji 150. rocznicy jego urodzin – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Miasta Jaworzna, Urząd Miejski w Jaworznie, Towarzystwo Opieki nad Oświęcimiem / Wieczornica „Polskie dzieci wojny” – zorganizowana w 80. rocznicę niemieckich akcji represyjnych przeciw polskiej ludności cywilnej Jaworzna i okolic – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Aktywności Społecznej „Dąbrowiaczy”, Polskie Towarzystwo Historyczne / Inauguracja roku akademickiego 2023/2024 na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Dąbrowie Górniczej – w ramach współpracy ogłoszono wykład poświęcony postaci wołyńskiego ziemianina Emanuela Małyńskiego, jednego z pierwszych polskich lotników, podróżnika, publicysty politycznego działającego na rzecz niepodległości Polski – 20 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Miasta Jaworzna, Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Jaworznie:
 - konferencja popularnonaukowa „Żołnierze z Jaworzna w Polskich Siłach Zbrojnych na Zachodzie” – w ramach współpracy pracownicy OBEN wygłosili prelekcje na temat projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” oraz życiorysów lotników Polskich Sił Zbrojnych z Jaworzna: Karola Pniaka, Józefa Czerwonki, Edwarda Kwołka – 28 września. Odpowiedzialne: OBEN;
 - konferencja „Polacy ratujący Żydów. Społeczność żydowska w Jaworznie” – w ramach współpracy pracownik OBEN wygłosił referat o latach okupacji niemieckiej w Jaworznie – 31 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dywizjon Zabezpieczenia Hydrograficznego Marynarki Wojennej w Gdyni / Uroczysty wernisaż wystawy „Marynarka Wojenna II RP w kolorze” – zorganizowany w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach. Towarzyszyło mu spotkanie z Mateuszem Prociakiem, żołnierzem Dywizjonu i zarazem autorem wystawy, w czasie którego zdradził słuchaczom tajniki koloryzowania fotografii archiwalnych, popularyzował historię Marynarki Wojennej oraz promował działalność swojej jednostki wojskowej – 2 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Boguszowickie Stowarzyszenie Kulturalne „Ślady” / XXII Rajd Historyczno-Turystyczny „Na straży granic. Formacje graniczne II Rzeczypospolitej” – w ramach współpracy harcerze ze Stowarzyszenia odpowiadali za cały system logistyczny rajdu, w tym m.in. za przygotowanie i realizację konkurencji sprawnościowych i gier terenowych: biegu sprawnościowego, rzutu granatem, strzelania z karabinka pneumatycznego, wspinaczki sportowej oraz biegu na orientację. Rajd odbył się w dniach 3–6 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Zofii Kossak-Szatkovskiej w Górkach Wielkich / Projekt poświęcony Zofii Kossak-Szatkovskiej – w ramach współpracy pracownicy OBEN zwiedzili muzeum i zapoznali się z jego zasobem. W trakcie realizacji projektu korzystano również ze wsparcia merytorycznego pracowników muzeum oraz zgromadzonych w nim materiałów ikonograficznych, zwłaszcza do przygotowania elementarnej wystawy biograficznej, która została opublikowana na stronie internetowej IPN – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.

- Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach, Oberschlesisches Landesmuseum w Ratingen / Górny Śląsk po 1922 r. Dwie drogi rozwoju” – międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana w ramach Oddziałowego Projektu Badawczego „Powstania śląskie 1919–1921”, odbyła się w Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach. Celem było ukazanie dualizmu rozwoju regionu po jego podziale między odrodzoną Rzeczpospolitą a Niemcy. Współpraca z partnerami zewnętrznymi pozwoliła na poszerzenie bazy uczestników, zwłaszcza o historyków niemieckich, którzy przedstawili najnowsze rezultaty swoich badań – 18–19 października. Odpowiedzialny: OIPN.
- Liceum Ogólnokształcące w Pszczynie / Projekt „Co kryją archiwa?” – pracownik OA poprowadził lekcję archiwalną dla uczniów LO w Pszczynie – 19 października. Odpowiedzialne: OA.
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – Delegatura IPN w Katowicach / Odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej żołnierzom Grupy Wawelberga – w ramach współpracy pracownik OBEN wygłosił wykład przybliżający sukcesy, poświęcenie i specyfikę działań oddziału kpt. Tadeusza Puszczyńskiego – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Józefa Lompy w Katowicach – Filia w Bytomiu, Miejska Biblioteka Publiczna im. prof. Władysława Studenckiego w Bytomiu / Debata ekspercka „Wojciech Korfanty w edukacji regionalnej” – uczestniczyli w niej specjaliści różnych dziedzin i instytucji związanych z edukacją regionalną. W roli eksperta wystąpił pracownik OBBH, a naczelnik OBEN moderował spotkanie – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Michała Kaleckiego w Bielsku-Białej / Projekt „Co kryją archiwa?” – pracownik OA poprowadził lekcję archiwalną dla uczniów ZSE – 22 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Śląski Klub Miłośników Historii i Kultury Lwowa / Uroczystość upamiętnienia Obrońców Lwowa zorganizowana w 105. rocznicę obrony Lwowa – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Katowice Miasto Ogrodów, Instytucja Kultury im. Krystyny Bochenek / II Olimpiada Gier Planszowych IPN – współpraca polegała na udzieleniu przez Katowice Miasto Ogrodów wsparcia przy organizacji wydarzenia, w którego ramach na potrzeby przeprowadzenia rozgrywek bezpłatnie udostępniło ono sale zlokalizowane w swojej siedzibie – 23–24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum w Gliwicach, Kuratorium Oświaty w Katowicach / „Represje za pomoc Żydom na ziemiach polskich w okresie II wojny światowej” – seminarium dla nauczycieli oraz panel ekspercki, który odbył się w lokalu Domu Pamięci Żydów Górnośląskich w Gliwicach (filia Muzeum w Gliwicach). Wydarzenie zostało zorganizowane w związku z obchodami towarzyszącymi uroczystości beatyfikacji rodziny Ulmów. Seminarium było skierowane przede wszystkim do nauczycieli przedmiotów: historia oraz historia i teraźniejszość. Dzięki współpracy z partnerami zewnętrznymi udało się dotrzeć z najnowszymi wynikami badań naukowych prowadzonych w IPN do nauczycieli szkół średnich w regionie – 30 listopada. Odpowiedzialne: OIPN.
- Stowarzyszenie „Podbeskidzie Wspólna Pamięć”, Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej, Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” / VI edycja Gry Miejskiej „Tropami Solidarności” – współorganizacja szóstej edycji rozegranej na ulicach Bielska-Białej. W rozgrywkach wzięło udział 13 zespołów, złożonych z uczniów bielskich szkół ponadpodstawowych. Uczestnicy konkursu mieli odnaleźć tajną drukarnię i punkt przerzutu „bibuły”, wykonać transparent i napisać na murach antyreżimowe hasło – 9 grudnia. Odpowiedzialne: OIPN.
- Zarząd Regionu Podbeskidzie NSZZ „Solidarność” w Bielsku-Białej / Eliminacje szkolne do XIII Podbeskidzkiego Konkursu Historycznego „Solidarni” – w Bielsku-Białej odbyły się eliminacje do XIII Podbeskidzkiego Konkursu Historycznego „Solidarni”, w którym wzięli udział uczniowie z 19 szkół ponadpodstawowych z terenu powiatów bielskiego, żywieckiego i cieszyńskiego oraz Bielska-Białej. Eliminacje zorganizował i przygotował testy pracownik OA we współpracy z ZR Podbeskidzie NSZZ „Solidarność” w Bielsku-Białej – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- Chorzowskie Centrum Kultury, III LO im. Stefana Batorego w Chorzowie / Spektakl teatralny *Wiljo na poziomie 650* – zorganizowany z okazji 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego – 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- Poseł na Sejm Barbara Bartuś / Konkurs historyczny „Droga do Niepodległości 1795–1918” dla uczniów szkół ponadpodstawowych Małopolski pod honorowym patronatem szefa MON Mariusza Błaszczaka – merytoryczne wsparcie przy organizacji konkursu – styczeń; finał – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 26 im. Andrzeja Struga w Krakowie / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 3 stycznia. Odpowiedzialne: OA.
- Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Urząd Miasta Zakopane / Współorganizacja wystawy „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” – 14 stycznia. Odpowiedzialne: BEN, OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. Noblistów Polskich w Luborzycy / Wykład dla uczniów *Rewolucje społeczne na ziemi luborzyckiej – wybrane aspekty społeczne* – 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Da Vinci’s International Primary School / Prelekcja o historii KL Auschwitz-Birkenau dla uczniów szkoły podstawowej – dzieci obcokrajowców pracujących w Polsce – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OA.
- I Liceum Ogólnokształcące im. Władysława Orkana w Limanowej:
 - wykład *Polskie Państwo Podziemne i podziemie powojenne na ziemi sądeckiej* na konferencji „Wincenty Stanisław Gawron – człowiek wolności. W 115. rocznicę urodzin” – 25 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - lekcja archiwalna, prezentacja magazynów archiwalnych oraz pokaz archiwaliów – 16 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Urząd Miejski w Zakliczynie / Wykład *Akcja Reinhardt w dystrykcie krakowskim* na sesji historycznej „Pamięć ofiar niemieckich zbrodni. Losy Żydów i Polaków żydowskiego pochodzenia z Zakliczyna i Małopolski w latach okupacyjnego terroru” – 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH.
- Krakowski Klub Wtorkowy / Udział pracownika OBBH w dyskusji o książce *Rewolucja konserwatywna – przypadek polski. Myśl polityczna środowiska „Buntu Młodych” i „Polityki” 1931–1939* – 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Krakowska:
 - konkurs „Tak jak ptaki na wolności – harcerze w obliczu II wojny światowej” pod patronatem honorowym Starostwa Powiatowego w Tarnowie – 31 stycznia – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - IV Festiwal Piosenki Harcerskiej im. płk. hm. Jerzego Pertkiewicza w Żabnie – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starostwo Powiatowe w Tarnowie / Stoisko edukacyjne, prezentacja wystawy „August Emil Fiedorff”; wykład o Żołnierzach Wyklętych podczas obchodów III Powiatowego Dnia Żołnierzy Wyklętych – Kąсна Dolna, 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja im. Zofii i Jana Włodków:
 - udział w nagraniu filmu dokumentalnego *Karol Hilary Tarnowski* do projektu edukacyjnego „Wybitni ziemianie w okresie międzywojennym. Gospodarka, kultura, nauka, dyplomacja”; nagranie – 3 lutego, emisja – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - ocena prac konkursowych na etapie wojewódzkim ogólnopolskiego konkursu historycznego „Wybitni ziemianie w okresie międzywojennym. Gospodarka, kultura, nauka, dyplomacja” – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - udział w Ogólnopolskiej Komisji Konkursowej konkursu historycznego „Wybitni ziemianie w okresie międzywojennym. Gospodarka, kultura, nauka, dyplomacja” – Goszyce, 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;
 - współpraca przy przygotowaniu nowej edycji edukacyjnego projektu ziemiańskiego i konkursu „Wyrok na ziemiaństwo – 80 lat od komunistycznej reformy rolnej” – listopad. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.

- Studenckie Koło Przewodników Górskich w Krakowie / Wykład *I wojna światowa w Beskidach* dla uczestników kursu przewodników beskidzkich – 7 lutego. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 6. Batalion Dowodzenia w Krakowie / Wykłady dla żołnierzy pełniących dobrowolną zasadniczą służbę wojskową: *Cichociemni. Rekrutacja, szkolenie, przerzut do Polski* (8 lutego), *Ostatni Wykłęty – Józef Franczak „Laluś”* (18 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Związek Sybiraków Oddział w Krakowie / 83. rocznica pierwszej deportacji obywateli polskich w głąb Związku Sowieckiego – współpraca przy organizacji uroczystości przed tablicą pamięci na pl. Ojca Adama Studzińskiego – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej:
 - warsztaty edukacyjne online dla nauczycieli w Markowej „Jeszcze jeden dzień, jeszcze jedna noc...». Codziennosc w wybranych gettach na przykładzie Warszawy, Krakowa, Nowego Sącza i w Zagłębiu Dąbrowskim – w 80. rocznicę Powstania w Getcie Warszawskim” – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład *Getto w Rzeszowie – Żydzi, Polacy, Ukraińcy i Niemcy w (nie)codziennej rzeczywistości* dla nauczycieli w Markowej w ramach warsztatów edukacyjnych online – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - dwa wykłady *Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej* dla młodzieży szkolnej z Łańcuta – 20 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - organizacja i prowadzenie panelu dyskusyjnego „Nieodrobiona lekcja historii: losy dzieci Ireny Sendlerowej z getta warszawskiego oraz dzieci polskich z obozu przy ulicy Przemysłowej w Łodzi” w ramach Akademii Sprawiedliwych; Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie – 25 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład dla funkcjonariuszy policji KWP w Rzeszowie *Ludność żydowska w Polsce (1918–1945) w kontekście praw człowieka (10 XII 1948 r.)*, Markowa – 17 maja. Odpowiedzialne: OBBH;
 - udział pracowników OBBH w prapremierze filmu *Historia jednej zbrodni* i w debacie po projekcji filmu (udział w filmie w roli eksperta), Markowa – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 11. Małopolska Brygada Obrony Terytorialnej:
 - współorganizacja uroczystości złożenia przysięgi przez żołnierzy 11. MBOT – Proszowice, 11 lutego. Odpowiedzialne: BEN;
 - stoisko IPN z materiałami edukacyjnymi – Trzebinia, 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - obsługa stanowiska IPN podczas przysięgi i obchodów pięciolecia 11. MBOT w Krakowie – 20 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - obsługa stanowiska IPN podczas przysięgi w Zakopanem – 9 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - udział w uroczystych przysięgach żołnierzy 11 MBOT w Miechowie (23 września) oraz w Nowym Targu (2 grudnia); wystawienie stoisk edukacyjno-promocyjnych IPN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Liceum Ogólnokształcące im. Piotra Michałowskiego w Krakowie / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 14 lutego. Odpowiedzialne: OA.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Światowy Związek Armii Krajowej Okręg Kraków / 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK – współorganizacja uroczystości przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Matejki – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Lachów Sądeckich w Podegrodziu / Prelekcja o historii AK dla młodzieży z okazji otwarcia wystawy „Armia Krajowa” w rocznicę przekształcenia ZWZ w AK – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Armii Krajowej w Krakowie / Udział w dyskusji o działalności partyzanckiej w Gorcach z okazji rocznicy przekształcenia ZWZ w AK – 15 lutego. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Instytut Polski w Budapeszcie / Wykład *Polak – urodzony konspirator? Tradycja państwa podziemnego w dziejach Polski* – 16 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Starostwo Powiatowe Miechowskie, Urząd Miasta i Gminy w Miechowie / Udział w obchodach 160. rocznicy bitwy o Miechów – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.

- Muzeum II Wojny Światowej, Muzeum Stutthof w Sztutowie / Udział w panelu dyskusyjnym wokół książki *Lagrowi ludzie. Śledztwo i pierwszy proces stutthofski (1945–1946). Opowieść o przemieszczaniu* – 21 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gmina Wyznaniowa Żydowska w Krakowie:
 - udział w dyskusji o książce *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Płaszów)*; nagranie promocji książki w synagodze Kupa – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN, OA;
 - opracowanie wystawy „Przerwana historia. Losy krakowskich Żydów w czasie II wojny światowej” i mapy/folderu getta w Krakowie; prezentacja wystawy podczas Marszu Pamięci – 12 marca. Odpowiedzialne: OBEN, OA.
- Szkoła Podstawowa nr 3 w Krakowie / Prelekcja o Auguście Emilu Fieldorfie „Nilu” z okazji 70. rocznicy jego śmierci – 24 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja Sądecka, Społeczno-Kulturalne Towarzystwo „Sądeczanin”:
 - udział w dyskusji o książce *Półmrok. Procesy karne w sprawie przestępstw okupacyjnych popełnionych przez chłopów wobec Żydów w województwie krakowskim* podczas V Sądeckich Targów Książki w Krynicy-Zdroju – 24 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - udział w V Sądeckich Targach Książki w Krynicy-Zdroju – 24–25 lutego. Odpowiedzialne: OBBH, WSdsPiI;
 - udział w dyskusji o aparacie bezpieczeństwa i utrwalaniu władzy komunistycznej w Polsce podczas V Sądeckich Targów Książki w Krynicy-Zdroju – 25 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Katarzyny w Spytkowicach / udział pracownika OBBH w posiedzeniach redakcji kwartalnika „Sapientia” – 26 lutego, 23 kwietnia, 11 czerwca, 20 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Wadowicach / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 28 lutego. Odpowiedzialne: OA.
- Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu:
 - prezentacja wystawy „Ks. Władysław Gurgacz TJ. Kapelan Polski Podziemnej” w Domu Gotyckim – Nowy Sącz, 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - przygotowanie i obsługa stoiska edukacyjnego podczas pikniku patriotyczno-edukacyjnego „Skrzydlaty Nowy Sącz”, Nowy Sącz – 10 września; koordynacja działań związanych z konkursem historycznym „Epizody Niepodległości. Sądecy żołnierze i oficerowie w służbie Polsce w latach 1914–1945 i ich losy”, Nowy Sącz – wrzesień–grudzień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Tymbarku / Wykład *Podziemie zbrojne w Polsce w latach 1944–1956 na przykładzie wybranych postaci z ziemi limanowskiej* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie:
 - Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – współorganizacja uroczystości – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - „Tak smakuje MałoPOLSKA Biało-Czerwona” – piknik na Małym Rynku w Krakowie; stoisko z wydawnictwami i kąciem edukacyjnym dla dzieci – 2 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - uroczystości pogrzebowe Jana Sałatka ps. „Orzeł” w Jachówce – 5 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN;
 - obchody 83. rocznicy pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - obchody 80. rocznicy zbrodni ukraińskich nacjonalistów z OUN-UPA popełnionych na Polakach – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - uroczystości pogrzebowe Wojciecha Mszanika w Grywałdzie – 12 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - obchody 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wsparcie OBUWiM i WSdsPiI podczas uroczystości pogrzebowych Ireny Odrzywołek w Krakowie – 18 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - Piknik Rodzinny „Przygoda z tatą” – organizacja historycznej gry terenowej „Zwierzęca brygada” w parku im. Henryka Jordana – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN;

- współpraca przy organizacji wydarzeń upamiętniających 84. rocznicę agresji III Rzeszy Niemieckiej na Polskę, Kraków – 1 września. Odpowiedzialne OBEN.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, gmina Klucze / Organizacja wydarzenia plenerowego „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności. Tobruk 1941” na Pustyni Błędowskiej – 9–11 czerwca. Odpowiedzialne OBEN.
- Miejskie Centrum Kultury w Limanowej / Wykład *Podziemie zbrojne w Polsce w latach 1944–1956 na przykładzie wybranych postaci z ziemi limanowskiej* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Starostwo Powiatowe w Dąbrowie Tarnowskiej / Współpraca podczas powiatowych obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kuratorium Oświaty w Krakowie, Akademia Ignatianum / Projekt edukacyjny „Żołnierze Niepodległości. Walka o wolną Polskę 1944–1963” – wykład, pokaz filmu *Rotmistrz Pilecki* dla 700 uczniów krakowskich szkół – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Skomielnej Białej / Wykład o Żołnierzach Wyklętych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Wielickie Centrum Kultury / Spotkanie otwarte na temat Żołnierzy Wyklętych i poszukiwań ofiar totalitaryzmów w Małopolsce – 1 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Stowarzyszenia Senior+ w Zastowie:
 - wykład *Zbrojne i polityczne podziemie antykomunistyczne na przykładzie Małopolski* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład *Zbrodnia Katyńska – ppor. Stanisław Nikodem Żywot – luborzycka ofiara NKWD* – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Krakowa, Oddział Ulica Pomorska / Wykład na temat poszukiwania ofiar dwóch totalitaryzmów w Krakowie i jego okolicach – 2 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Szkoła Podstawowa w Siedliskach / Wykład *Antykomunistyczne podziemie zbrojne w Małopolsce i jego tradycje niepodległościowe* dla uczestników V Pieszego Rajdu „Tropem Wilczym” Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Tuchowie – 3 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Lotnictwa Polskiego / Stoisko promocyjne podczas Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Krakowie – 5 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy w Szerzynie / Wykład na temat roli pamięci o żołnierzach podziemia i znaczeniu poszukiwania ich grobów na sesji z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 5 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Stowarzyszenie Olkuszbiega / Współorganizacja Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Rabsztynie koło Olkusza – udział wzięło ponad 200 osób – 5 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna w Nowym Sączu / Wykład *Andrzej Szczypa „Zenit”* – 6 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 11 w Krakowie / Prelekcja o zagładzie ludności żydowskiej pod okupacją niemiecką dla uczniów klas VIII Szkoły Podstawowej nr 24 im. Krakowskiej Straży Pożarnej – 7 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Zespół Szkół Chemicznych w Krakowie / Prelekcja na temat powojennego podziemia niepodległościowego – 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolska Wojewódzka Komenda OHP / Prelekcja o Żołnierzach Wyklętych, przewodniczenie komisji konkursowej podczas wojewódzkiego konkursu wiedzy o rtm. Witoldzie Pileckim; Muzeum AK w Krakowie – 8 marca. Odpowiedzialne: OKŚZpNP.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Brodzińskiego w Wojakowej / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 14 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück:
 - organizacja półfinału konkursu recytatorskiego „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” – 15–16 marca. Odpowiedzialne: BEN, OBEN;

- współorganizacja wykładu dr Eileen Groth Lyon o życiu religijnym w niemieckich obozach koncentracyjnych – 17 marca. Odpowiedzialne: BEN, OBEN;
- współorganizacja warsztatów naukowo-edukacyjnych, przygotowujących uczniów do udziału w konkursie „FKL Ravensbrück. Historia i piętno” – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 16. Batalion Powietrznodesantowy w Krakowie:
 - stoisko edukacyjne podczas Dnia Otwartych Koszar w święto jednostki – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wykłady *Wybrane akcje zbrojne Armii Krajowej* dla żołnierzy – 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - spacer „Śladami Armii Krajowej w Krakowie” dla żołnierzy 16. Batalionu Powietrznodesantowego – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum w Przeworsku / Wykład *Regulacje prawne i polityka władz Generalnego Gubernatorstwa w stosunku do Żydów i Polaków* – 17 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Krakowa, Oddział Ulica Pomorska / Udział w panelu dyskusyjnym o patriotyzmie, Kraków – 18 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kultury i Wypoczynku w Proszowicach / Wykład *Wyzwolenie czy podbój? Armia Czerwona na ziemiach polskich 1944–1947* – 18 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Łańcucie / Dwa wykłady *Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej* dla młodzieży szkolnej – 20 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zespół Szkół im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dąbrowie Tarnowskiej / Udział w Regionalnej Konferencji Naukowej „Kobiety niezłomne” – 20 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- X Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie / Wykład *W co się ubrać? Spójrzanie na okupację niemiecką poprzez garderobę* – 23 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Polska Akademia Nauk / Udział w posiedzeniu Komisji Historycznej PAN w Złotym Potoku – 23 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Tarnów – VI Międzypowiatowy Konkurs Recytatorski Poezji Tadeusza Kryzi w Woli Radłowskiej – 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Instytut Archeologii UJ / Wymiana korespondencji dotyczącej odnalezienia podczas prac archeologicznych grobów wojennych z okresu I wojny światowej – 27–29 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Biblioteka Pedagogiczna w Nowym Sączu Filia w Limanowej / „Edukacyjne walory gier planszowych IPN” – zajęcia warsztatowe dla nauczycieli i bibliotekarzy – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Redakcja kwartalnika „Krzyż Luborzycki” / Posadzenie Dębu Pamięci ppor. Stanisławowi Nikodemowi Żywotowi przy pomniku ku jego czci na podwórzu Szkoły Podstawowej im. 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Luborzycy – 29 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Klub Przyjaciół Wieliczki:
 - „»Wieliczka–Wieliczanie« Bis!” – 37. cykliczne spotkanie; wykłady *Kobiety w więzieniach PRL-u w latach 1945–1956 i Moja Mama, śp. Krystyna Włodarz-Jakimek, więźniarka polityczna okresu stalinowskiego*; prezentacja książki *Przetrwać. Życ dalej. Rozmowy z więźniarkami z Europy Środkowej 1945–1956* – 29 marca. Odpowiedzialne: OBBH, OKŚZpNP;
 - wykład *Działania Armii Krajowej – Kierownictwa Dywersji (Kedyw) wobec okupanta niemieckiego na ziemi wielickiej w latach 1942–1945*, Wieliczka – 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego w Markach / Prelekcje o płk. Łukaszu Cieplińskim i Żołnierzach Wyklętych podczas VI Międzyszkolnego Turnieju Szachowego Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 30 marca. Odpowiedzialne: OKŚZpNP.
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej 5. Krakowska Drużyna Harcerska „Wichry” / Memoriał im. Artystów Piątki Krakowskiej – konkurs piosenki patriotycznej, poetyckiej oraz harcerskiej w Staromiejskim Centrum Kultury Młodzieży w Krakowie – 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Luborzycy:

- organizacja odsłonięcia tablicy z okazji 30. rocznicy śmierci ks. Kazimierza Jancarza; udział w panelu dyskusyjnym „Kazimierz Jancarz – jakim go pamiętamy?” w rocznicę jego śmierci – 2 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- złożenie wiązanek na grobach pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi: Wilków, Marszowice, Luborzycza – 3 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Proszowice Rajdy Rowerowe / Wykład *Tradycje walk o niepodległość Polski ziemi proszowickiej – od Insurekcji Kościuszkowskiej do Rzeczypospolitej Partyzanckiej 1944* podczas rekreacyjnej imprezy w Proszowicach „Rajd rowerowy z historią w tle” – 2, 16 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Miejski w Krynicy-Zdroju / Prezentacja wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – 3 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Liceum Ogólnokształcące im. Jana Matejki w Wieliczce / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 4 kwietnia. Odpowiedzialne: OA.
- V Liceum Ogólnokształcące im. Augusta Witkowskiego w Krakowie / Wykład *Czy w komunistycznej Polsce możliwe było sprawiedliwe rozliczenie zbrodni niemieckich? Powojenne procesy przed Najwyższym Trybunałem Narodowym* – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Stowarzyszenie Rodzin Ofiar Katynia Polski Południowej / Dzień Ofiar Zbrodni Katyńskiej – współorganizacja uroczystości pod Krzyżem Katyńskim – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 22. Wojskowy Ośrodek Kartograficzny / Współpraca przy przygotowaniu pierwszej części wystawy biograficznej o płk. Łukaszu Cieplińskim (1913–1939), zaprezentowanej w Klubie 22. Wojskowego Ośrodka Kartograficznego w Garnizonie Komorowo – Ostrów Mazowiecka – 15 kwietnia. Odpowiedzialne: OKŚZpNP.
- Urząd Miasta Mszana Dolna:
 - udział w obchodach rocznicy zbrodni katyńskiej i rocznicy tragedii smoleńskiej 2010 r. – 15 kwietnia. Odpowiedzialne: WSdPiI;
 - msza św. w intencji żołnierzy AK z oddziału Jana Stachury ps. „Adam”, Placówki „Witolda” oraz 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK – Glisne, 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie:
 - wykład *Zagłada Żydów w dystrykcie krakowskim* dla nauczycieli – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH;
 - warsztaty, prezentacja magazynów archiwalnych oraz pokaz archiwaliów dla nauczycieli – 8 grudnia. Odpowiedzialne OA.
- Stowarzyszenie Krzewienia Etosu Armii Krajowej / Podsumowanie regionalnych obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK w Czechowicach-Dziedzicach – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Kłaju / Wystąpienie na temat poszukiwań i identyfikacji ofiar totalitaryzmów oraz perspektyw badań w Puszczy Niepołomickiej – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: WSdPiI.
- Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück, Małopolski Urząd Wojewódzki, Urząd ds. Komitantów i Osób Represjonowanych / Wyprawa śladami więźniarek FKL Ravensbrück dla rodzin więźniarek, studentów, uczniów i harcerzy oraz byłych więźniów KL Sachsenhausen – 21–24 kwietnia. Odpowiedzialne BEN, OBEN.
- Instytut Pileckiego / Udział w debacie online wokół książki *Krajobrazy biograficzne Rafała Lemkina* – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Żołnierzy Armii Krajowej 106 DP Inspektoratu „Maria” w Krakowie, Urząd Miasta i Gminy w Miechowie, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy w Krakowie / Udział w obchodach 79. rocznicy rozbicia więzienia PUBP w Miechowie – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.

- Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL / Udział w debacie „Wiosna Solidarności: strajki z kwietnia i maja 1988 r.” w ramach cyklu „Kulisy walki z komuną” – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Poczta Polska / Konsultacja merytoryczna przed emisją znaczka „Wiosna Solidarności '88” – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Komitet Organizacyjny Obchodów 35. rocznicy strajku kwietniowo-majowego w Kombinacie HiL / Konsultacja merytoryczna wystawy „Strajk w Nowej Hucie 26 kwietnia – 18 maja 1988. W 35. rocznicę zrywu hutników”; organizacja konferencji „Strajk 1988 roku w Hucie im. Lenina z perspektywy 35 lat”; działania konsultacyjno-organizacyjne związane z obchodami rocznicy – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy / Wykład *Świętowanie prywatne i obywatelskie w PRL-u*; wystawa „Niech się święci... Bydgoszcz w PRL-u” – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Rada Miasta Krakowa / Udział w sesji Rady Miasta Krakowa – przyjęcie rezolucji dotyczącej 35. rocznicy strajku kwietniowo-majowego w Kombinacie Huty im. Lenina – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. 600-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Luborzycy, Urząd Gminy Kocmyrzów-Luborzycza / Wykład dla uczniów *Ppor. Stanisław Nikodem Żywot – luborzyczka ofiara akcji katyńskiej* podczas uroczystości odsłonięcia pomnika ppor. Stanisława Nikodema Żywota – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Ne Cedat Academia, Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück / Uroczystości upamiętniające ofiary niemieckich obozów koncentracyjnych w 78. rocznicę oswobodzenia FKL Ravensbrück, KL Sachsenhausen i KL Dachau – Kraków, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Współpracy Polsko-Węgierskiej im. Wacława Felczaka:
 - udział pracownika OBBH w pracach Rady Instytutu (z powołania przez Prezesa Rady Ministrów na kadencję 2023–2027; sekretarz Rady). Odpowiedzialne: OBBH;
 - przygotowanie przez pracownika OBBH trójjęzycznej (polskiej, węgierskiej, angielskiej) wersji wystawy elementarnej „Wacław Felczak” – wystawa eksponowana w Łazienkach Królewskich w Warszawie – 28 kwietnia – 29 maja. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Komisja Robotnicza Hutników NSZZ „Solidarność”, Arcelor Mittal Poland S.A. / Udział w uroczystościach 35. rocznicy strajku kwietniowo-majowego w Kombinacie HiL w Krakowie – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego / Udział pracownika OBBH w radzie redakcyjnej czasopisma naukowego „AREI: Journal for Central and Eastern European History and Politics”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Komisja Biograficzna Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie / Udział w pracach Komisji. Odpowiedzialne: OBBH.
- Komisja Wschodniosłowiańska Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie / Udział w pracach Komisji. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zakon Braci Mniejszych – Prowincja Wniebowzięcia NMP w Katowicach-Panewnikach / Udział w serii naukowej „Szkoła Seraficka. Seria Nowa”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Libiążu / Warsztaty „Gry historyczne IPN do wykorzystania w pracy edukacyjnej z młodzieżą” dla nauczycieli i bibliotekarzy – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Instytut Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego / Udział w oględzinach grobów wojennych z okresu I wojny światowej odnalezionych podczas prac prowadzonych przez Instytut Archeologii UJ w Goszczy – 12 maja. Odpowiedzialne: OBPII.

- Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Mielcu, Zakon Rycerzy św. Jana Pawła II / Wykład *Materiały komunistycznego aparatu bezpieczeństwa jako źródło informacji na temat postawy i działań abp./kard. Karola Wojtyły* – Mielec, 16 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu z Filią w Gorlicach / Warsztaty dla nauczycieli i bibliotekarzy na temat walorów edukacyjnych historycznych gier planszowych IPN – Gorlice, 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kuratorium Oświaty w Krakowie, marszałek województwa małopolskiego, Fundacja Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego / Finał konkursu „Polscy żołnierze w walce o wyzwolenie Włoch, Francji, Belgii i Holandii” dla uczniów szkół podstawowych województwa małopolskiego – 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie / Udział w panelu dyskusyjnym „Karola Wojtyły zmagania z komunistyczną dyktaturą”, Warszawa – 18 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Fabryka Emalia Oskara Schindlera w Krakowie / Udział w debacie „Ja tylko wykonywałem rozkaz” – 25 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Józefa Kluzy w Krakowie / Lekcja archiwalna dla uczniów – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 30 maja. Odpowiedzialne: OA.
- Rada Muzeum przy Państwowym Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu / Udział pracownika OBBH w posiedzeniu Rady Muzeum (z powołania przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego na członka Rady; kadencja 2021–2025), Oświęcim – 31 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau / Udział w posiedzeniu Rady Muzeum – 31 maja. Odpowiedzialne: OA.
- Polska Akademia Nauk / Udział pracowników OBBH w posiedzeniu Komisji Historycznej PAN (powołani na członków w kadencji 2023–2026), Kraków – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 1. Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej, powiat limanowski, gmina Słupnice, Nadleśnictwo Słupnice / XIII Rajd Szlakami Żołnierzy 1. Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej – trasa przez Beskid Wyspowy od Młynczynek przez Cichoń, Magoń, Mogielnicę do Słupnic Górnych – 2–4 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Więclawicach Starych / Złożenie wiązanki na cmentarzu parafialnym w Więclawicach Starych pod pomnikiem mieszkańców pomordowanych przez Niemców podczas II wojny światowej – 4 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy i Miasta w Miechowie:
 - złożenie wiązanki na cmentarzu ofiar niemieckiej pacyfikacji pod pomnikiem pomordowanych mieszkańców wsi Nasiechowice – Nasiechowice, 4 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - udział pracownika OBBH w uroczystościach powiatowych w Miechowie w 105. rocznicę odzyskania niepodległości – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Klub Jagielloński / Wykład *Maurycy Mochnacki i recepcja jego myśli w XX w.* – Serpelice, 9 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy w Koniuszy / Złożenie wiązanki pod pomnikiem pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Gnatowice – Gnatowice, 17 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja „Fylion” / Wykład online *Polskie Podziemie Niepodległościowe* – webinarium dla nauczycieli – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy im. św. Siostry Faustyny / Lekcja archiwalna dla wychowanków – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OA.
- Świecki Instytut Karmelitański „Elanium” / Konsultacje pracownika OBBH dotyczące badań nad historią Instytutu, Kraków – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Archiwum Narodowe w Krakowie Oddział w Nowym Sączu / Uroczyste otwarcie nowej siedziby Archiwum Narodowego w Krakowie Oddział w Nowym Sączu – udział pracowników OBBH – 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Piotra i Pawła w Koniuszy / Złożenie wiązanki pod pomnikiem pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Posądz – Posądz, 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Urząd Gminy Lubień / Współorganizacja 80. rocznicy pacyfikacji Krzeczowa – 25 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Kultury Pamięci Vestigia Memoriae, Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust Studien / Udział pracowników OBBH i Delegatury IPN w Kielcach w seminarium „Spuren der Erinnerung. Österreich 1933 – 1938 – 1945”, Wiedeń – 25–29 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH, Delegatura IPN w Kielcach.
- Stowarzyszenie Szarych Szeregów Oddział w Krakowie / Współorganizacja historycznej gry terenowej „Kryptonim Szare Szeregi” dla uczniów krakowskich szkół – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gmina Lipnica Wielka / Udział w dyskusji o Józefie Machay-Mikowej i Emilu Mice, działaczach niepodległościowych na Orawie – 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy Kocmyrzów-Luborzyca / Złożenie wiązanki na grobach pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi: Wilków, Marszowice, Luborzyca – Luborzyca, 3 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Proszowicach / Złożenie wiązanki na symbolicznym grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Kowary – Proszowice, 8 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Miasta Krakowa, Okręg Małopolski ZHR, Stowarzyszenie Szarych Szeregów Oddział w Krakowie / Współorganizacja uroczystości w miejscu przeprowadzenia akcji „Koppe” – Kraków, 8 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych 1. Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej, gmina Słupnice, Muzeum Lotnictwa w Krakowie / Obchody 79. rocznicy zrzutów alianckich dla AK; prelekcja o zrzutach alianckich na ziemi limanowskiej – Słupnice, 9 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia pw. św. Marcina Biskupa w Grywałdzie / Udział w organizacji uroczystości pogrzebowych ofiary stalinowskiego terroru Wojciecha Mszanika – Grywałd, 12 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. Trójcy Świętej w Iwanowicach Włościańskich / Złożenie wiązanki na symbolicznym grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Iwanowice Włościańskie i Celiny – Iwanowice Włościańskie, 16 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Wawrzyńca w Sieciechowicach / Złożenie wiązanki na grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Sieciechowice – Sieciechowice, 16 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Stanisława Biskupa Męczennika w Radziemicach / Złożenie wiązanki na grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Błogocice – Radziemice, 22 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Zielenicach / Złożenie wiązanki na grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Przemęczanki – Zielenice, 22 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. św. Piotra i Pawła w Koniuszy:
 - złożenie wiązanki na grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Rzędowice – Koniusza, 22 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - złożenie wiązanki na grobie pomordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Łyszkowice – Koniusza, 25 lipca, 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gmina Radłów / Prelekcja w Wale-Rudzie na temat akcji „III Most” z okazji obchodów 79. rocznicy – 23 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gmina Sułkowice / Współpraca przy tworzeniu wystawy edukacyjnej poświęconej niemieckiej pacyfikacji Sułkowic i Harbutowic 24 lipca 1943 r. Odpowiedzialne: WSdsPiI, OBEN.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Spytkowicach / Współpraca w Radzie Naukowej „Rocznika Spytkowickiego” (pracownik OBBH – członek Rady). Odpowiedzialne: OBBH.
- Kuratorium Oświaty w Krakowie, Region Małopolski NSZZ „Solidarność”, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Oświęcimiu, Ośrodek Kultury w Zatorze / Podsumowanie uczniowskiego konkursu plastycznego i muzycznego w ramach projektu edukacyjnego „Historia Solidarności w Małopolsce”. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miasto i Gmina Skalmierz / Udział w obchodach 79. rocznicy niemieckiej pacyfikacji Skalmierza – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.

- Stowarzyszenie Sportowo-Historyczne „Dragon” w Muszynie / Organizacja i przeprowadzenie rozgrywek gier planszowych IPN podczas XIX konwentu Galicyjskich Manewrów Strategów w Muszynie – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum – Miejsce Pamięci KL Plaszow w Krakowie / Udział w spotkaniu „Pamięć/Zachor” w Krakowie – 6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy w Żegocinie, Stowarzyszenie ARS – Akademia, Rozwój, Szansa / Wykład *Cud nad Wisłą – Warszawa 1920 r.* – Żegocina, 13 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Diecezja Bielsko-Żywiecka, Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau / Udział w obchodach 82. rocznicy męczeńskiej śmierci św. Maksymiliana Kolbego – 14 sierpnia. Odpowiedzialne OBBH.
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wysowej-Zdroju „Przekroczyć granice” / Udział w przygotowaniu i przeprowadzeniu gry terenowej „Kryptonim Emisariusz” podczas Festiwalu Pustelnika – Wysowa-Zdrój, 19 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie / Udział w uroczystości otwarcia Informatorium i Zielonej Czytelni – Kraków, 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Sieć Solidarności / Referat pracownika OBBH *Strajk w Kombinacie HiL w Krakowie 26 kwietnia – 18 maja 1988 r.* podczas gali wręczania odznaczeń „Dziękujemy za wolność” w Nowohuckim Centrum Kultury – Kraków, 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Koźmicach Wielkich / Wykład *Działania Armii Krajowej – Kierownictwa Dywersji (Kedyw) wobec okupanta niemieckiego na ziemi wielickiej w latach 1942–1945* – Wieliczka, 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Rybniku / Wykład online *Wiś polska podczas niemieckiej okupacji na przykładzie Markowej. Codziennosc w rzeczywistości okupacyjnej* – Rybnik, 31 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Okręgowe w Tarnowie / Prezentacja wystawy „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej” w regionalnym Centrum Edukacji o Pamięci w Tarnowie – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”, Jednostka Wojskowa NIL im. gen. bryg. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” / Współpraca przy organizacji XII marszu „Śladami gen. Nila – od zmierzchu do świtu” – ufundowanie koszulek dla biegaczy, wykład o zgrupowaniu partyzanckim AK „Murawa”, prezentacja wystawy biograficznej o „Nilu”, przygotowanie pakietów z publikacjami do przekazania uczestnikom marszu – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojskowe Biuro Historyczne w Warszawie / Pozyskanie z zasobów WBH zdjęć i dokumentacji archiwalnej dotyczącej gen. Stanisława Sosabowskiego – 4 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Akademia Sztuki Wojennej w Warszawie / Współorganizacja Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” oraz wykład *Gen. Stanisław Sosabowski* płk. dr. hab. Juliusza Tyma, wykładowcy ASzWoj w Warszawie – 6 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gmina Raba Wyżna / Udział pracownika WSdSPiL w pierwszej edycji „Fieldorfiady” – wydarzenia plenerowego promującego obszar pogranicza Podhala i Orawy, mającego przypomnieć kurierskie szlaki w gminie, Raba Wyżna – 9 września. Odpowiedzialne: WSdSPiL.
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Skawinie / Przeprowadzenie rozgrywek gier planszowych IPN podczas Festiwalu Zająć Pozaszkolnych – 9 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy w Łabowej, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krakowie / Organizacja i udział w 25. edycji uroczystości patriotycznych na Hali Łabowskiej, upamiętniających żołnierzy oddziału „Żandarmeria” Polskiej Podziemnej Armii Niepodległościowców i ks. Władysława Gurgacza – 9 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Krakowa:
 - referat pracownika OBBH *Wydawnictwa drugiego obiegu w Krakowie w latach 1976–1990* podczas konferencji popularnonaukowej w Krakowie „Drukarnstwo w służbie Niepodległej”, poświęconej konspiracyjnym drukarniom i prasie podziemnej wydawanej w okresach walk o niepodległość Polski – 9 września. Odpowiedzialne: OBBH;

- wykład pracownika OBBH o genezie Nowej Huty i obronie krzyża nowohuckiego w 1960 r. w ramach cyklu „Zajrzyj do Huty” – 16 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Starostwo Powiatowe w Tarnowie:
 - wystawa „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” – 10 września – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
 - udział IPN w XXIV Ogólnopolskim Zlocie Niepodległościowym w Łowczówku – 5 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. Stefana Żeromskiego w Jarosławiu / Wykład pracownika OBBH *Nasi sąsiedzi, Żydzi... Losy Żydów, obywateli polskich z Kreis Jaroslau (1939–1944)* dla uczniów klas VII i VIII – 11 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy / Organizacja uroczystości upamiętniających działaczy WiN i PSL skazanych w procesie krakowskim – 11 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Świętej Jadwigi Królowej Polski / Udział pracownika OBEN w uroczystościach 74. rocznicy śmierci ks. Władysława Gurgacza w Krakowie – 13 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- II Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego w Krakowie / Wykład pracownika OBBH *Polityka Trzeciej Rzeszy wobec Kościoła katolickiego na ziemiach polskich 1939–1945* podczas obchodów 140-lecia powstania szkoły – 14 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum w Chrzanowie im. Ireny i Mieczysława Mazarakich / Wykład pracownika OBBH *Jeden okupant – dwie okupacje. Życie codzienne w Generalnym Gubernatorstwie i na ziemiach polskich wcielonych do Trzeciej Rzeszy w Chrzanowie* – 15 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- 16. Batalion Powietrzno-Desantowy w Krakowie / Wykład dla żołnierzy *Obrona Lwowa 1939* – 15 września; spacer edukacyjny „Śladami Żołnierzy Niezłomnych” – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Beskidzkie Towarzystwo Oświatowe / Wystąpienie pracownika OBBH na temat łączności konspiracyjnej Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej, podczas uroczystości odsłonięcia tablicy kurierów pod szczytem Abrahamów w Beskidzie Żywieckim – 16 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Prezydent Tarnowa, Związek Sybiraków – Oddział w Tarnowie / Pracownik OBBH reprezentował oddział podczas uroczystości z okazji Dnia Sybiraka w 84. rocznicę agresji Związku Sowieckiego na Polskę, Tarnów – 17 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Związek Sybiraków Oddział w Krakowie / Organizacja uroczystości w Krakowie w 84. rocznicę agresji ZSRS na Polskę – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, Muzeum Śląskie w Katowicach / Referat pracownika OBBH *Czy środowiska katolików koncesjonowanych w Polsce „ludowej” można nazywać chadecką? Analiza postaw* podczas konferencji naukowej „Nie tylko Wojciech Korfanty... Środowiska chadeckie w Polsce w XX wieku” w Muzeum Śląskim w Katowicach, 18 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 w Wieliczce / Prelekcja pracownika OA na terenie skansenu „Zagroda Apolonia” w Zakrzowie *Ostatni... Zdzisław Baszak – żołnierz 6. Dywizji Piechoty, żołnierz boju pod Pszczyną, oficer dywersji Obwodu AK Dąbrowa Tarnowska, więzień czasów stalinowskich* – 18 września i 9 października. Odpowiedzialne: OA.
- Fundacja „Pola Chwały” w Niepołomicach / Współpraca przy organizacji stoiska księgarni i stoiska gier planszowych IPN w Małopolskim Centrum Dźwięku i Słowa w Niepołomicach podczas wydania plenerowego „Pola Chwały” – 22–24 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie / Wykład pracownika OBBH *W 80. rocznicę ślubu Teresy Wańkowiczówny z Iwonem (Janem) Mierzejewskim... Masakra rodziny Horodyńskich i ich gości na tle niemieckich zbrodni na polskiej wsi w 1943 r. i polityki wobec ziemiaństwa na VI konferencji naukowej „Wieś polska podczas II wojny światowej – rok 1943 na polskiej wsi” w Michniowie* – 22 września. Odpowiedzialne: OBBH.

- Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach / Współorganizacja pokazu filmu *Stanisław Hel-ski. Dłatego* – 22 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie, Zarząd Okręgu Małopolska Światowego Związku Żoł-nierzy Armii Krajowej / Organizacja uroczystości w Krakowie w 84. rocznicę powstania Polskiego Państwa Podziemnego – 27 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Scena Kultury / Udział pracownika OBBH w panelu dyskusyjnym „Szczecin na szla-ku kurierów wolnej Polski” podczas 15. Międzynarodowego Festiwalu NNW w Gdyni – 28 wrześ-nia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Kuratorium Oświaty w Krakowie:
 - wojewódzki konkurs tematyczny dla uczniów szkół podstawowych „Akcja »Burza«. Armia Kra-jowa w walce o niepodległość przeciw dwóm totalitaryzmom” – wrzesień–grudzień. Odpowie-dzialne: OBEN;
 - małopolski konkurs „Młody dokumentalista 2023/2024” pod hasłem „...bo ratujemy życie”, z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów oraz w związku z ustanowieniem roku 2024 Rokiem Rodzi-ny Ulmów, Kraków – październik–grudzień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 3 im. Mikołaja Kopernika w Brzesku / Udział w uroczystościach odsłonięcia muralu „Dumni z Powstańców” w Brzesku – 2 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Niepołomicach / Lekcja archiwalna – prezentacja magazynów ar-chiwalnych oraz pokaz archiwaliów dla uczniów szkoły podstawowej – 3 października. Odpowie-dzialne: OA.
- Fundacja Podhalański Instytut Nauk Społecznych w Spytkowicach, Stowarzyszenie Historii Spytko-wic, Podhalańska Grupa Rekonstrukcji Historycznej „Błyskawica” z Raby Wyżnej / Współorgani-zacja XVIII edycji Rajdu Szlakami Żołnierzy Wyklętych w Gorcach – 4–6 października. Odpowie-dzialne: OBEN.
- Świecki Instytut Karmelitański „Elanium” / Pracownik OBBH wziął udział w spotkaniu poświęco-nym o. Cherubinowi Stanisławowi Pikoniowi OCD w Czernej – 7 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie „Passionart” / Współpraca przy organizacji VIII Festiwalu Piosenki Niezlomnej i Nie-podległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” w Krakowie – 9 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Śląskie Kuratorium Oświaty Delegatura w Gliwicach / Wykład pracownika OBBH *Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej na przykładzie rodzin z Markowej*, podczas szkolenia online dla nauczycieli – 12 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja Rozwoju Miasta Poznania / Współorganizacja pokazów filmu *Błogosławiona* o Natalii Tu-łasiewicz w Małopolskim Centrum Kultury „Sokół” w Nowym Sączu oraz w Auli św. Jana Pawła II przy Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach, Nowy Sącz – 12 października, Kraków-Łagiewniki – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Klub Inteligencji Katolickiej w Toruniu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskie-go / Udział pracownika OBBH w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Karol Wojtyła w świetle archiwów kościelnych i państwowych” – 16 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Rada Dzielnicy V Krowodrza Kraków / Udział pracownika OBBH w dyskusji na temat niemieckich egzekucji przy ul. Mazowieckiej i ul. Prądnickiej (obie z października 1943 r.) – 20 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- XXV Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Krakowie, Zrzeszenie „Wolność i Nieza-wisłość” Obszar Południowy, Towarzystwo Parku im. dr. Henryka Jordana, 11. Małopolska Brygada Obrony Terytorialnej im. gen. Leopolda Okulickiego ps. „Niedźwiadek” / Uroczystość upamiętniają-ca 60. rocznicę śmierci Józefa Franczaka „Lalusia” w Krakowie – 21 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych im. Antoniego Kenara w Zakopanem / Wykład pracownika OBBH o Wacławie Felczaku towarzyszący prezentacji wystawy elementarnej „Wacław Felczak” prezentowanej w Zakopanem – 23 października. Odpowiedzialne: OBBH.

- Muzeum Zamkowe w Sandomierzu / Wykład pracownika OBBH *Codziennosc okupacyjna ziemianstwa na przykladzie dystryktu radomskiego GG* na wernisażu wystawy poświęconej dr. Januszowi Kamockiemu (1927–2021), otwartej na Zamku Królewskim w Sandomierzu – 26 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Targi w Krakowie, Expo Kraków / Udział pracowników OBBH (koordynacja: pracownik OBBH) w 26. Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie – 26–29 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa w Polnej / Uroczystość upamiętniająca ofiary niemieckiej zbrodni w 1943 r. w Polnej – 27 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Historia i Kultura / Udział pracownika OBBH w dyskusji panelowej „»Polish-Jewish Studies« jako przestrzeń naukowa nowych kierunków i perspektyw badawczych w obszarze studiów polsko-żydowskich” podczas Targów Książki w Katowicach – 3 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Porozumienie Organizacji Kombatanckich i Niepodległościowych w Krakowie / Wykład pracownika OBBH podczas uroczystości Krakowskie Zaduszki przy Montelupich, Zakład Karny w Krakowie, ul. Montelupich – 3 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja „Szwadrony Kultury” / Współorganizacja X Krakowskich Zaduszek za Żołnierzy Wyklętych w Krakowie – 5 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy w Wierchosławicach / Współpraca przy organizacji Zaduszek Witosowych – 5 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Nowym Sączu / Prowadzenie dyskusji piątego wydarzenia z cyklu „Działo się – sądeckie historie”, poświęconej Józefowi Blewońskiemu – oficerowi Sztabu Obwodu ZWZ Koło – z udziałem Grażyny Kulig, sądeckiej malarki i córki Józefa Blewońskiego, Nowy Sącz – 7 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 20 w Krakowie / Lekcja archiwalna, prelekcja poświęcona historii KL Auschwitz-Birkenau, przeprowadzona przez pracownika OA w siedzibie szkoły – 9 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Gminne Centrum Kultury w Wierchosławicach / Prezentacja wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” – Wierchosławice, 9 listopada – 12 grudnia; prezentacja wystawy „Stan wojenny 1981–1983”, Wierchosławice – 13 grudnia – 15 stycznia 2024 r. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starostwo Powiatowe w Miechowie / Udział pracownika OBBH w uroczystościach powiatowych w Miechowie w 105. rocznicę odzyskania niepodległości – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Starostwo Powiatowe w Olkuszu / Udział w uroczystościach 105. rocznicy odzyskania niepodległości – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia Macierzyństwa NMP w Bolesławiu / Koncert finałowy laureatów VII Diecezjalnego Konkursu Piosenki i Pieśni Patriotycznej w Bolesławiu – 13 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego / Nagranie przez pracownika OBBH materiału do filmu dokumentalnego o Władysławie Gałce – 13 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Polskie Towarzystwo Ziemiańskie Oddział Kraków / Prowadzenie przez pracownika OBBH debaty inauguracyjnej projekt „Wyrok na ziemianstwo – 80 lat od komunistycznej reformy rolnej” w Centrum Edukacyjnym „Przystanek Historia” Kraków – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa nr 159 Sióstr Urszulanek Unii Rzymskiej w Krakowie / Wykład pracownika OBBH *Polacy ratujący Żydów na przykładzie rodziny błogosławionych Ulmów i innych rodzin z Markowej*, dla uczniów klas VII i VIII – 17 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy w Kluczach / Współpraca przy organizacji uroczystości upamiętniającej bitwę pod Krzywopłotami, prezentacja wystawy „Polski gen wolności. 150 lat walk o niepodległość” w Bydlinie – 18 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

- Starostwo Powiatowe w Zakopanem, Regionalna Rada Nauczycieli w Zakopanem / Współorganizacja dyskusji poświęconej ludobójstwu na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1945 – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kultury, Turystyki i Sportu w Żegocinie / Warsztaty oraz wykład *Czym jest patriotyzm?* – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Pamięci Mieszkańców Ziemi Oświęcimskiej / Wykład pracownika OBBH *Sytuacja polskiego społeczeństwa pod okupacją niemiecką ze szczególnym uwzględnieniem położenia ludności żydowskiej*, Oświęcim – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia pw. Matki Bożej Nieustającej Pomocy w Mielcu / Wykład *Polska Niepodległa* dla uczestników spotkania patriotycznego – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum w Gliwicach, Śląskie Kuratorium Oświaty Delegatura w Gliwicach / Udział pracownika OBBH w dyskusji panelowej (moderowanie) „Polacy wobec Zagłady” podczas seminarium dla nauczycieli „Represje za pomoc Żydom na ziemiach polskich w okresie II wojny światowej” w Domu Pamięci Żydów Górnośląskich w Gliwicach – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja „Fylion” / Wykład online pracownika OBBH *Polskie Podziemie Niepodległościowe* w ramach webinarium dla nauczycieli – 1 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Instytut Pileckiego / Wykład pracownika OBBH *Zdraycy, kolaboranci czy zbrodniarze? Polskie prawo wobec »odstępstwa od narodowości polskiej« w latach 1944–1950. Przypadek Paula Szczurka i Arthura Breitwiesera*, Warszawa – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Katolickie Liceum Montessori im. Sprawiedliwych wśród Narodów Świata / Pracownik WSdSPiI poprowadził zajęcia z uczniami – 14 grudnia. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- Ośrodek Myśli Politycznej / Udział pracowników OBBH w debacie nawiązującej do pism Stefana Wyszyńskiego zebranych w tomie *Inteligencja w straży przedniej komunizmu* (Kraków 2023) – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gmina Ochotnica Dolna / Udział pracownika WSdSPiI w uroczystości upamiętnienia 79. rocznicy pacyfikacji niemieckiej 23 grudnia 1944 r. w Ochotnicy Dolnej – 17 grudnia. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- Gmina Słupnice / Pomoc pracownika WSdSPiI w utrzymaniu i rozwoju Izby Historycznej 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK w Słupnicach / Odpowiedzialne WSdSPiI.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Spytkowicach / Współpraca pracownika OBBH w ramach Rady Naukowej „Rocznika Spytkowickiego” (członek Rady). Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem / Udział pracownika WSdSPiI w tworzeniu wystawy stałej w dawnej siedzibie gestapo – pensjonacie Palace. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- Zakon Braci Mniejszych Kapucynów – Prowincja Krakowska / Współpraca przy realizacji projektu naukowego dotyczącego inwigilacji oo. kapucynów przez komunistyczną policję polityczną. Odpowiedzialne: OBBH.
- Związek Harcerstwa Polskiego, Hufiec Tarnów w Żabnie / Udział w III Świątce Latawca i Szarej Lilijki w Żabnie – współorganizacja stanowiska edukacyjnych gier planszowych IPN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Krakowa / Uzyskanie pozwoleń na prezentacje wystaw na Plantach w Krakowie – styczeń–grudzień. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Kielcach

- Ośrodek Zamiejskowy w Kielcach Wojskowego Centrum Rekrutacji / Wykład *Rok krwawej zamejki 1863* o Powstaniu Styczniowym dla przebywających w tej instytucji żołnierzy i jej pracowników – 18 stycznia.
- Muzeum Regionalne w Pińczowie / Wykład *Rok krwawej zamejki 1863* na sesji naukowej organizowanej przez Muzeum Regionalne w Pińczowie w 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego – 24 stycznia.
- Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Kielcach / 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego – wykłady, zajęcia

edukacyjne dla uczniów szkół średnich, prezentacja dwóch monet kolekcjonerskich NBP, wystawa prac Artura Grottgera w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach – 24–25 stycznia.

- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Urząd Miasta Kielce, Kuratorium Oświaty w Kielcach, Garnizon Kielce, 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej / Współorganizacja kieleckich uroczystości w 81. rocznicę przekształcenia ZWZ w AK – 14 lutego.
- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach:
 - współorganizacja koncertu *Rzuciliśmy życie na szanie* w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 26 lutego;
 - Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i Święto Narodowe Trzeciego Maja – współorganizacja i udział w uroczystościach – 3 maja;
 - współorganizacja i udział w wojewódzkich uroczystościach z okazji Narodowego Święta Niepodległości – 11 listopada;
 - konkurs „Prekursorki, konspiratorki, buntowniczk – Polki w XX wieku” – współpraca przy rozstrzygnięciu konkursu dla dzieci i młodzieży z woj. świętokrzyskiego organizowanego w Kielcach przez delegaturę – 12 grudnia.
- II Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Sandomierzu, Starostwo Powiatowe w Sandomierzu / Współorganizacja sandomierskich obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 28 lutego.
- Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach:
 - wykład *Fotografia jako źródło w historii najnowszej* w ramach projektu szkoleniowego dla pedagogów „Akademia źródeł historycznych” – 28 lutego;
 - projekt „Historia i tożsamość – dwie drogi do niepodległości 2022/2023” – Podsumowanie projektu obejmującego 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego i 250. rocznicę powołania Komisji Edukacji Narodowej – 5 czerwca;
 - projekt „Nie tylko w klasie, ciekawe formy przekazu treści historycznych w ramach Akademii Źródeł Historycznych 2023/2024” – w ramach projektu delegatura przeprowadziła dla nauczycieli grę miejską „56 – 66 – 76” w Kielcach – 27 października.
- Starostwo Powiatowe w Kielcach / Rozstrzygnięcie Powiatowego Konkursu Wiedzy o Armii Krajowej „Działania AK w czasie II wojny światowej na Kielecczyźnie” – uczestnikami konkursu byli uczniowie szkół ponadpodstawowych powiatu kieleckiego – 1 marca.
- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Miasto Kielce, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej, Wzgórze Zamkowe w Kielcach, Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej, Kuratorium Oświaty w Kielcach, Stowarzyszenie Ochrony Dziedzictwa Narodowego / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca.
- Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej Korpus „Jodła” w Łącznej / Dwie prelekcje i pokazy multimedialne: *Witold Pilecki – żołnierz niezłomny*, *Żołnierze Wyklęci – antykomunistyczne podziemie niepodległościowe w Polsce* – 1 marca.
- Stowarzyszenie Kombatantów Misji Pokojowych ONZ Koło nr 9 w Kielcach / V Kielecki Marsz Patriotyczny Pamięci Żołnierzy Wyklętych – udział w marszu i towarzyszących mu uroczystościach w Kielcach, na wzgórzu Karczówka i w Zgórsku – miejscu kaźni i pochówków żołnierzy antykomunistycznego podziemia niepodległościowego – 4 marca.
- Opatowski Ośrodek Kultury, Miasto i Gmina Opatów, Starostwo Powiatowe w Opatowie, Powiatowe Centrum Kultury w Opatowie, Opatowska Grupa Rekonstrukcyjna / Gra miejska „Opatów ’43 – podziemie w akcji” dla uczniów z miasta i gminy Opatów z okazji 80. rocznicy akcji rozbięcia niemieckiego więzienia w Opatowie przez AK; udział 10 drużyn z 5 placówek edukacyjnych – 6 marca.
- Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej Kielce, Fundacja im. Stefana Artwińskiego, Ministerstwo Spraw Zagranicznych / Współorganizacja debaty „Rekompensata czy sprawiedliwość? Reparaty wojenne od Niemiec dla Polski” i udział w niej – 6 marca.

- 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej im. mjr. Eugeniusza Gedymina Kaszyńskiego ps. „Nurt” / Stoisko promocyjne IPN podczas Mistrzostw Wojsk Obrony Terytorialnej w Biegach Przelajowych w Kielcach – 11 marca.
- Zespół Szkół Elektrycznych w Kielcach / Rocznica zbrodni katyńskiej – prelekcja, pokaz multimedialny *Katyńska zbrodnia ludobójstwa* – 14 marca.
- Areszt Śledczy w Kielcach / Wykład dla osadzonych o oddziałach partyzanckich na Kielecczyźnie w latach 1939–1945 – 24 marca.
- Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Narodowy Bank Polski Oddział Okręgowy w Kielcach / Konkurs „O Polskę biało-czerwoną... Żołnierze Wyklęci w fotografii, filmie i na plakacie” – dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz dorosłych z województwa świętokrzyskiego – 27 marca.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach, Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełmniacy 1982” / Udział w cyklu wernisaży wystawy „I nazywali to Wojskiem Polskim...! Wojskowe Obozy Internowania w Polsce (1982–1983)” – wykłady o represjach wobec mieszkańców Kielecczyzny w okresie stanu wojennego; spotkania w Kielcach i sześciu miastach powiatowych województwa – kwiecień.
- 3. Samodzielny Batalion Radiotechniczny Wojska Polskiego w Sandomierzu / Wykład i prezentacja multimedialna *Zbrodnia Katyńska – przyczyny, przebieg, konsekwencje* – 12 kwietnia.
- Stowarzyszenie „Kielecka Rodzina Katyńska”, Świętokrzyskie Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 r. w Kielcach, Kuratorium Oświaty w Kielcach / Współorganizacja VIII Kieleckiego Marszu Katyńskiego w 83. rocznicę zbrodni katyńskiej; uroczystości przed pomnikiem Trzech Krzyży w Hucie Szklanej – 13, 21 kwietnia.
- Zarząd Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”:
 - współpraca w ramach XIX Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o NSZZ „Solidarność” dla uczniów szkół średnich z województwa świętokrzyskiego – przekazanie nagród zwycięzcom, udział w gali finałowej w Połańcu – 18 kwietnia;
 - współpraca w ramach obchodów 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – udział w rocznicowych uroczystościach m.in. w kieleckiej bazylice katedralnej, złożenie kwiatów przed pomnikiem bł. ks. Jerzego Popiełuszki, organizacja wykładu otwartego i dyskusji na temat represji wobec mieszkańców regionu świętokrzyskiego po wprowadzeniu stanu wojennego – 13 grudnia.
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łopusznie / Obchody rocznicy zbrodni katyńskiej – referat *Kielecczyzna w grobach Katynia* – 21 kwietnia.
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach:
 - Narodowy Dzień Zwycięstwa – współorganizacja uroczystości i udział w nich – Kielce, 8 maja;
 - 84. rocznica wybuchu II wojny światowej – współorganizacja uroczystości upamiętniających kolejną rocznicę rozpoczęcia II wojny światowej – 1 września;
 - Dzień Podziemnego Państwa Polskiego – współorganizacja uroczystości upamiętniającej 84. rocznicę utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego – 27 września.
- Klub Seniora „Senior+” w Rakowie / Wykład *Armia Wolnej Europy – rys historyczny antykomunistycznej organizacji konspiracyjnej działającej w latach 1954–1959 na terenie regionu świętokrzyskiego*; multimedialny pokaz archiwalnych zdjęć i dokumentów – 11 maja.
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kuratorium Oświaty w Kielcach, Muzeum Wsi Kieleckiej / Konkurs „A kiedy przyjdą podpalić dom... Represje wobec mieszkańców Kielecczyzny w czasie II wojny światowej” – konkurs dla świętokrzyskiej młodzieży z okazji obchodów 80. rocznicy pacyfikacji Michniowa – Kielce, 15 maja.
- Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalne Oddział w Kielcach / Promocja książki *„Nasza broń to karta wyborcza”. Polskie Stronnictwo Ludowe w województwie kieleckim w latach 1945–1949* – współorganizacja spotkania i udział w nim – Kielce, 15 maja.

- Technikum nr 2 im. gen. Władysława Sikorskiego w Zespole Szkół Mechanicznych w Kielcach / Konkurs „Wódz i polityk – życie i działalność generała Władysława Sikorskiego” – współorganizacja konkursu dla młodzieży; przygotowanie elektronicznego quizu i prezentacji na temat gen. Sikorskiego – Kielce, 16 maja.
- Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Kierzu Niedźwiedzim, Zespół Placówek Oświatowych im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Krasocinie / Współorganizacja akcji „Znicze pamięci w 75. rocznicę śmierci rtm. Witolda Pileckiego”.
- Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach:
 - współorganizacja uroczystości w 83. rocznicę śmierci gen. Bolesława Roi – Kielce, 27 maja;
 - XI Konkurs o Laur Centralnego Okręgu Przemysłowego w Kielcach / Udział edukatorów w pikniku towarzyszącym konkursowi. Dla dzieci i młodzieży przygotowane zostały m.in. warsztaty i wydawnictwa edukacyjne – 6 września.
- Klub Gazety Polskiej, Stowarzyszenie Kielecka Rodzina Katyńska / Współorganizacja obchodów 78. rocznicy bitwy pod Palonkami i Kotkami – prelekcja *Działalność Brygady Świętokrzyskiej NSZ i bitwa pod Palonkami i Kotkami na przełomie maja i czerwca 1945 r.* – 27 maja.
- Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, Archiwum Państwowe w Kielcach, Muzeum Historii Kielc / Wspólna realizacja projektu „Akademia źródeł historycznych” oraz współorganizacja konferencji podsumowującej – Kielce, 29 maja.
- Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 w Kielcach / Konsultacje w sprawie wystawy oraz publikacji dotyczącej kieleckich policjantów – ofiar zbrodni katyńskiej i opracowania historii Stowarzyszenia, Kielce – 31 maja.
- Miasto i Gmina Bodzentyn, Biblioteka Publiczna im. Adeli Nawrot, Centrum Kultury w Bodzentynie / 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji mieszkańców Bodzentyna – obchody i wykład – Bodzentyn, 1 czerwca.
- Zespół Szkół im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” w Połańcu / 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji wsi Strużki, 50-lecie szkoły – spotkanie edukacyjne dla młodzieży – Strużki, 2 czerwca.
- Mazowieckie Kuratorium Oświaty / Rozstrzygnięcie 28. Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego im. mjr. Marka Gajewskiego – ufundowanie nagród dla młodzieży.
- Stowarzyszenie Pamięci Narodowej „Czwartak”, Urząd Miasta Kielce, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych / 79. rocznica udanego zamachu na konfidenta gestapo w Kielcach Franza Wittka – współorganizacja uroczystości i udział w niej, prelekcja – Kielce, 15 czerwca.
- Środowisko Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury” – „Nurt”, Obwód Świętokrzyski Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach / Obchody 80. rocznicy powstania Zgrupowań Partyzanckich AK „Ponury” – otwarcie wystawy „Historia Zgrupowań Partyzanckich AK »Ponury«”, konferencja historyczna – Kielce, 16 czerwca.
- Środowisko Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury” – „Nurt”, Obwód Świętokrzyski Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej / Uroczystości upamiętniające partyzantów działających na Kielecczyźnie – wsparcie organizacyjne podczas uroczystości na Wykusie w 80. rocznicę utworzenia oddziałów partyzanckich AK dowodzonych przez cichociemnych płk. Jana Piwnika „Ponurego” i mjr. Eugeniusza Kaszyńskiego „Nurta” – Wykus – Wąchock, 17–18 czerwca.
- Ośrodek Edukacyjno-Muzealny „Świętokrzyski Sztetl” w Chmielniku, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kuratorium Oświaty w Kielcach / Finał konkursu dla młodzieży „Nasi sąsiedzi – Żydzi” – udział w rozstrzygnięciu konkursu i fundacja nagród – Chmielnik, 18 czerwca.
- Stowarzyszenie Pamięci Narodowej „Czwartak” / 80. rocznica śmierci gen. Władysława Sikorskiego – współorganizacja obchodów, prelekcja – Kielce, 4 lipca.
- Zarząd Regionu Świętokrzyskiego NSZZ „Solidarność”, prezydent Kielc, wojewoda świętokrzyski / Współorganizacja obchodów 77. rocznicy pogromu Żydów w Kielcach – 4 lipca.
- Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Nadleśnictwo Suchedniów, Muzeum Wsi Kieleckiej / 80. rocznica pacyfikacji Michniowa – obchody Dnia Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej – Michniów, 12 lipca.

- Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej, Świętokrzyska Komenda Wojewódzka Policji w Kielcach, Świętokrzyski Urząd Wojewódzki, Urząd Miasta Kielce, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Kielce, Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach / Obchody 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – Kielce, 1 sierpnia.
- Społeczny Komitet „Pamiętamy o Westerplatte” / III Rajd Rowerowy im. Westerplatte – udział w uroczystości inaugurującej rajd – 27 sierpnia.
- 10. Świętokrzyska Brygada Obrony Terytorialnej, Urząd Miasta i Gminy Wodzisław, Urząd Miasta i Gminy Bodzentyn / Akcja „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” – zapalanie zniczy na grobach obrońców Westerplatte, którzy spoczywają na cmentarzach na terenie województwa świętokrzyskiego. Akcja organizowana w ramach obchodów rocznicy wybuchu II wojny światowej – 1 września.
- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kielcach / Festyn historyczno-sportowy poświęcony pamięci obrońców Westerplatte oraz 40-leciu powstania Wojskowego Klubu Sportowego Stadion Kielce – 2 września.
- Stowarzyszenie Pamięci Narodowej „Czwartak” / 84. rocznica zbombardowania Kielc przez Niemców – udział w uroczystości upamiętniającej ofiary bombardowania Kielc w pierwszych dniach II wojny światowej – 6 września.
- Kancelaria Prezydenta RP w Warszawie / Udział pracownika delegatury w konferencji „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady” w Warszawie – 7 września.
- Parafia pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Wiśniówce, Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Kajetanowie / Zaduszki Kajetanowskie – udział w modlitwie i spotkaniu edukacyjnym poświęconym wojnie obronnej 1939 r. na Kielecczyźnie. Pracownik delegatury wygłosił prelekcję *Bitwa pod Kajetanowem 5–7 września 1939 r.* – 10 września.
- Gmina Bodzentyn / 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji w Celinach – współorganizacja uroczystości upamiętniającej ofiary niemieckiej pacyfikacji Celin w maju 1943 r. Podczas spotkania odsłonięto pomnik w Celinach – 10 września.
- Fundacja im. Stefana Artwińskiego w Kielcach / Udział pracownika delegatury w dyskusji i projekcji filmu *Ulmowie. Błogosławiona rodzina* w reż. Dariusza Walusiaka – 11 września.
- Hufiec Pracy w Skarżysku-Kamiennym / Poświęcenie sztandaru – wsparcie organizacyjne w postaci przekazania organizatorom komiksów z serii „W Imieniu Polski Walczącej” oraz przeprowadzenia prelekcji na temat życiorysu por. Antoniego Hedy „Szarego” – 15 września.
- Związek Sybiraków Oddział Wojewódzki Kielce, Stowarzyszenie „Kielecka Rodzina Katyńska”, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, Urząd Miasta Kielce / 84. rocznica agresji ZSRR na Polskę – współorganizacja uroczystości w Kielcach upamiętniających atak Związku Sowieckiego na Polskę – 17 września.
- Kuratorium Oświaty w Kielcach:
 - konferencja dla nauczycieli „Westerplatte – edukacja i pamięć” – współpraca przy organizacji konferencji edukacyjnej na temat udziału żołnierzy z Kielecczyzny, którzy we wrześniu 1939 r. bronili Westerplatte – 18 września.
 - XIV edycja akcji „Kochane Pierwszaki” – udział w akcji edukacyjno-profilaktycznej promującej zasady bezpiecznego poruszania się na drodze. Akcja kierowana do najmłodszych mieszkańców województwa świętokrzyskiego – 21 września.
- Muzeum Wsi Kieleckiej, Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie, Instytut Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach / Współorganizacja konferencji naukowej dotyczącej losów ludności wiejskiej w czasie II wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem zbrodni niemieckich popełnionych w 1943 roku, Michniów, Kielce – 21, 22 września.
- Zespół Szkół w Wodzisławiu, Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej / Udział w konferencji „Pamiętamy o żołnierzach Armii Krajowej” – wykład pracownika RBH *Historia Polskiego*

Państwa Podziemnego 1939–1945, Armia Krajowa na Kielecczyźnie 1939–1945 w związku z obchodami Dnia Polskiego Państwa Podziemnego – 27 września.

- Poseł na Sejm RP Krzysztof Lipiec, parafia pw. Wszystkich Świętych w Starachowicach, gmina Iwaniska, parafia pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Iwaniskach, gmina Wiślica, parafia pw. Nawiedzenia NMP w Wiślicy, gmina Skalbmierz / Prezentacja wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” – współpraca przy serii prezentacji wystawy IPN prezentującej losy Ulmów. Ekspozycja była dostępna we wrześniu i październiku w Starachowicach, Iwaniskach, Wiślicy i Skalbmierzu.
- Gmina Ożarów, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Aleksandra Patkowskiego w Ożarowie, Polska Grupa Zbrojeniowa / 110. rocznica nadania przez Józefa Piłsudskiego pierwszych nominacji oficerskich – współpraca przy przygotowaniu uroczystości patriotycznej. W ramach patronatu honorowego delegatura przeprowadziła rys historyczny i udostępniła wystawę w Ożarowie – 7 października.
- Klasztor Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej na Świętym Krzyżu / Spektakl *Byśmy byli jedno* – współpraca przy organizacji pokazu spektaklu słowno-muzycznego w Świętym Krzyżu – 7 października.
- Urząd Miasta Sandomierz, parafia pw. św. Józefa, parafia pw. Świętej Trójcy, Region Świętokrzyski NSZZ „Solidarność” / Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych – współorganizacja i udział w uroczystościach upamiętniających księży, którzy wyróżnili się bohaterskimi postawami. Prezentacja wystawy „Dekalog ks. Jerzego. Wystawa o bł. ks. Jerzym Popiełuszcze”, Sandomierz, Starachowice, Kielce – 19 października.
- Stowarzyszenie Passionart, Filharmonia im. Karola Szymanowskiego w Krakowie, Kieleckie Centrum Kultury / Współorganizacja przesłuchań w ramach świętokrzyskiego etapu VIII Festiwalu Piosenki Niezłomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” w Kielcach – 19 października.
- Szkoła Podstawowa im. 24 lutego 1863 roku w Małogoszczu / Odświeżenie tablicy poświęconej Bolesławowi Nidzińskiemu – złożenie zniczy oraz kwiatów na grobie westerplatteczyka w Małogoszczu – 27 października.
- Stowarzyszenie „Wolni i Solidarni 1980–1989” w Starachowicach, Hufiec Pracy i Młodzieżowe Centrum Kariery w Skarżysku-Kamiennej / Upamiętnienie działaczy skarżyskiej „Solidarności” – złożenie zniczy na grobach czterech osób związanych z „Solidarnością” (Zdzisław Michalski, Marian Kulecki, Andrzej Szlęzak, Edward Ungier). Spotkanie dedykowane skarżyskiej młodzieży zostało zorganizowane w związku z Dniem Wszystkich Świętych – 30 października.
- Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach:
 - otwarcie wystawy „Eugeniusz Bodo” / Współpraca przy wernisażu wystawy o losach artysty Eugeniusza Bodo w Teatrze im. Stefana Żeromskiego w Kielcach – 30 października;
 - „Bodo znany i nieznany” – współpraca przy grze miejskiej towarzyszącej wystawie o Eugeniuszu Bodo. Teatr przekazał nagrody dla uczestników gry – 30 października.
- Nadleśnictwo Daleszyce / Udział pracowników delegatury w konferencji naukowej „Dziedzictwo przyrodniczo-historyczne Lasów Cisowskich” – wygłoszenie referatu przez pracownika delegatury *Lasy Daleszyckie w historii oddziału „Wybranieckich”* – 9 listopada.
- Małopolskie Kuratorium Oświaty / Udział w webinarium dla uczestników konkursu „Młody dokumentalista 2023/2024” pod hasłem „...bo ratujemy życie” i wygłoszenie przez pracownika delegatury wykładu *Pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej* w Krakowie – 16 listopada.
- Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Podchojnach / Upamiętnienie Stefana Dudały, ofiary zbrodni katyńskiej – udział w szkolnej uroczystości patriotycznej. Prezentacja pracownika delegatury dotycząca zbrodni katyńskiej ze szczególnym uwzględnieniem Kielecczyzny. Częścią wydarzenia było odsłonięcie tablicy pamiątkowej i sadzenie dębu pamięci w Podchojnach k. Jędrzejowa – 29 listopada.
- Dom Pamięci Żydów Górnośląskich w Gliwicach / Udział pracownika delegatury w panelu dyskusyjnym „Polacy wobec Zagłady” w Gliwicach – 30 listopada.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

- Nadbużański Oddział Straży Granicznej w Chełmie:
 - referaty na konferencji „Fenomen 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej” w Sali Tradycji NOSG w Chełmie – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja pikniku edukacyjnego – warsztaty „Kapral Miś Wojtek”, lekcje „Gry podwórkowe z PRL” – 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoły podstawowe i średnie Lubelszczyzny / Akcja „Zapał znicz na grobie weterana Powstania Styczniowego” – w przeddzień 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego pracownicy OBEN i OBUWiM odwiedzili z młodzieżą groby kilkunastu powstańców na cmentarzach przy ul. Lipowej i ul. Białej; zapalenie zniczy, oznaczenie grobów biało-czerwonymi wstęgami – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie / Prelekcja *Upamiętnianie miejsc pochówku weteranów Powstania Styczniowego na terenie Lubelszczyzny* na uroczystościach rocznicowych zorganizowanych przez Muzeum – 22 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Szkoła Muzyczna im. Tadeusza Szeligowskiego / Zajęcia dla dzieci „Polska na pięciolinii” – wspólne śpiewanie polskich pieśni patriotycznych – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Arsenal w Zamościu / Warsztaty „Kapral Miś Wojtek”, turniej gry planszowej „Miś Wojtek” – 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 24 w Lublinie / Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu – OBEN zorganizowało uroczystość, podczas której złożono kwiaty przy pomniku Ofiar Getta Lubelskiego i otwarto wystawę „Zagłada Żydów europejskich” – 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury w Krynicach, Muzeum Regionalne im. dr. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynicach / Referat *(Nie)zapomniani bohaterowie spod Zaboreczna i Róży w pamięci lokalnej* na sesji „Wierni tradycji »żywią i bronią«. Bataliony Chłopskie w bitwie pod Zaborecznem w 80. rocznicę wydarzeń” – 4 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Lubelski Urząd Wojewódzki:
 - współorganizacja konferencji edukacyjnej dla młodzieży poświęconej Powstaniu Styczniowemu w Urzędzie Wojewódzkim – 7 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja pikniku patriotycznego na pl. Litewskim – rozdawanie materiałów edukacyjnych, wystawa elementarna „Polskie symbole narodowe” – 3 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- XXVII Liceum Ogólnokształcące im. Zesłańców Sybiru w Lublinie, Związek Sybiraków Oddział w Lublinie, Lubelskie Stowarzyszenie Pamięci Zesłańców Sybiru / Repremiera trasy historycznej „Przeszliśmy – Niepokonani” w aplikacji Action Track dla uczniów lubelskich szkół – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 52 w Lublinie / „Tajne przez poufne”, „Kapral Miś Wojtek” – 17 warsztatów dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 52 – Lublin, 13–24 lutego, 7–10 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- XXIX Liceum Ogólnokształcące im. cc mjr. Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora” w Lublinie / 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK – lekcja o AK dla młodzieży przy grobie płk. Kazimierza Tumidajskiego i symbolicznej mogile mjr. Hieronima Dekutowskiego na cmentarzu komunalnym przy ul. Białej w Lublinie – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Regionalne w Krasnymstawie / Udział w otwarciu wystawy „Danuta Siedzikówna »Inka«”; wykład dla młodzieży o podziemiu niepodległościowym – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoły średnie z Lubelszczyzny / Warsztaty dla uczniów szkół ponadpodstawowych „Rozpacz była powszechna – Dzieci Zamojszczyzny – najmłodsze ofiary »Aktion Zamosc«” w siedzibie Oddziału – 24, 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Olbiciu / Lekcje w siedzibie oddziału – tematyka: podziemie zbrojne, polscy wybitni odkrywcy, wynalazcy, naukowcy i inżynierowie, patron szkoły Jerzy Rudlicki – 27 lutego, 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Lubelskie Centrum Konferencyjne / Współpraca merytoryczna przy organizacji spektaklu teatralno-muzycznego *Zakochane w Polsce* z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykorzystanie dokumentów i zdjęć z zasobu IPN – 28 lutego. Odpowiedzialne: OA.

- Ministerstwo Edukacji i Nauki w Warszawie / Promocja książki Rafała Dobrowolskiego *Kowboj. Jak nigdy się nie poddać. Historia Zbigniewa Matysiaka* – dyskusja z udziałem autora i córki Zbigniewa Matysiaka Iwonny Pidek – 1 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Urząd Miasta Biała Podlaska / Prezentacja wystawy „Bracia Niezłomni. Leon Taraszkiewicz »Jastrząb«, Edward Taraszkiewicz »Żelazny«” w Białej Podlaskiej – wykład o podziemiu niepodległościowym – 3 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- I Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki we Włodawie / Prezentacja wystawy „Bracia Niezłomni. Leon Taraszkiewicz »Jastrząb«, Edward Taraszkiewicz »Żelazny«” przed budynkiem liceum – wykład dla młodzieży o podziemiu niepodległościowym – 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Oddział III Rehabilitacji Psychiatrycznej przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublinie / Lekcja o podziemiu niepodległościowym – zajęcia „Giganci nauki. Losy ludzi, odkryć, wynalazków” – 9 marca, 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Borowej koło Dębina / Nadanie szkole patronatu Danuty Siedzikówny ps. „Inka” – 16 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejskie Centrum Kultury w Piaskach / Prezentacja wystawy „Aktion Reinhardt 1942–1943”; projekcja filmu dokumentalnego *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Lubelski Urząd Wojewódzki, Urząd Miasta w Janowie Lubelskim / Prelekcja o działalności Józefa Kłysia ps. „Rejonowy” i podziemia antykomunistycznego w Wólce Ratajskiej w związku z uroczystościami pogrzebowymi Józefa Kłysia i Stefana Wojciechowskiego ps. „Mordka”, pochowanych 20 marca na cmentarzu parafialnym w Janowie Lubelskim – Wólka Ratajska – 17, 19, 20 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krynicach / Wykład *Sprawiedliwi z Lubelszczyzny – wybrane sylwetki* z okazji Narodowego Dnia Pamięci o Polakach Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – 24 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Lubelskie Centrum Konferencyjne / Promocja książki Rafała Dobrowolskiego *Kowboj. Jak nigdy się nie poddać. Historia Zbigniewa Matysiaka* – dyskusja z udziałem autora i córki Zbigniewa Matysiaka Iwonny Pidek – 26 marca. Odpowiedzialne: OA.
- NBP Oddział Okręgowy w Lublinie, Izba Pamięci Żydów Lublina, Prywatne Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie / Projekt edukacyjny oddziału „Na granicy dwóch światów” – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Projekty Edukacyjne, XXI Liceum Ogólnokształcące im. św. Stanisława Kostki w Lublinie / VIII Turniej Debat Historycznych w Lublinie – współorganizacja turnieju; udział przedstawicieli Fundacji w roli marszałków i jurorów; obsługa bieżąca turnieju (przygotowanie harmonogramu, liczenie punktów) – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starostwo Powiatowe w Zamościu / Współpraca podczas konferencji naukowej „Niemiecka akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie” – 8 referatów – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa nr 24 im. Partyzantów Lubelszczyzny w Lublinie / XI Wojewódzki Konkurs „Ocalić od zapomnienia – mój bohater Państwa Podziemnego 1939–1956. Portret Partyzanta Lubelszczyzny” – udział w pracach jury i wręczeniu nagród – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Zarzeczu / Obchody Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – warsztaty dla dzieci, prelekcja *Zbrodnia katyńska i próby jej propagandowego wykorzystania przez Niemców* – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Południowe Podlasie, Urząd Miasta Biała Podlaska:
 - obchody Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – prelekcja *Zbrodnia katyńska i próby jej propagandowego wykorzystania przez Niemców* – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład pracownika OBBH *Agresja niemiecka i sowiecka we wrześniu 1939 roku*, Biała Podlaska, 4 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa nr 10 w Lublinie / Warsztaty „Zwierzęca brygada na tropie historii” i „Poznajcie misia...” dla uczniów – 8, 10 maja. Odpowiedzialne: OBEN.

- Stowarzyszenie „Wspólnota Polska” Oddział w Lublinie, Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Lublinie / Pokaz filmu *Janos Esterhazy. Niewymazana historia* – spotkanie z reżyserem Grzegorzem Kubaszką, historykiem i dyplomata węgierskim dr. Imre Molnarem, przewodniczącym Komisji Historycznej w procesie beatyfikacyjnym Sługi Bożego Janosa Esterhazego prof. Arkadiuszem Adamczykiem – 15 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie z Lubelszczyzny / Szkolenie dla nauczycieli i opiekunów grup przedszkolnych „Kto Ty jesteś?” – lekcja pokazowa „Kapral Miś Wojtek” dla uczniów Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Świdniku; prezentacja kreatywnych metod pracy z dziećmi na tematy patriotyczne i historyczne – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoły średnie z Lubelszczyzny / Spotkanie edukacyjne „Wanda Półtawska – bohaterka z Lubelszczyzny” – prezentacja filmu *Doktor Wanda Półtawska. Życie dla życia*; w spotkaniu z młodzieżą udział wzięli przyjaciel Wandy Półtawskiej o. prof. Andrzej Derdziuk i zastępca Dyrektora Narodowego Muzeum w Lublinie Barbara Oratowska – 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Bursa nr 1 w Lublinie / VI Wojewódzkie Mistrzostwa Strzeleckie z broni pneumatycznej dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz burs i internatów – uczestniczyło 43 zawodników: uczniów szkół oraz placówek województwa lubelskiego; wykład o bitwie warszawskiej – 24 maja. Odpowiedzialne: OA.
- XIV Liceum Ogólnokształcące im. Zbigniewa Herberta w Lublinie:
 - spotkanie z Tadeuszem Płużańskim w rocznicę śmierci rtm. Witolda Pileckiego – prezentacja filmu *Grupa Pileckiego* – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - objazd edukacyjny „Ci z Was, którzy przeżyją, niech dadzą świadectwo. Niech świat się dowie, co się tutaj działo” – trasa objęła Muzeum – Zespół Synagogałny we Włodawie i Muzeum Byłego Obozu Zagłady w Sobiborze. W wydarzeniu wzięło udział ok. 50 osób – 24 października. Odpowiedzialne OBEN Lublin.
- Muzeum Narodowe w Lublinie / Zapalenie na dziedzińcu Zamku Lubelskiego zniczy ułożonych w kształt znaku Polski Walczącej dla upamiętnienia śmierci Witolda Pileckiego – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.
- XXVII Liceum Ogólnokształcące im. Zesłańców Sybiru w Lublinie:
 - konferencja edukacyjna „Matkom Sybiraczkom – przywrócić pamięć” – prelekcje Prezesa Związku Sybiraków Oddział w Lublinie Janusza Pawłowskiego i członków Związku Łucji Roskosz oraz Jana Rybojady; koncert pieśni patriotycznych chóru szkolnego XXVII LO; otwarcie wystawy prac plastycznych nagrodzonych w VII edycji Międzyszkolnego Konkursu „Co nam przekazują Zesłańcy Sybiru?”; konkurs wiedzy historycznej – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - objazd edukacyjny „Śladami zniewolenia Polaków po 1944 roku” – młodzież wraz z pracownikiem OBEN Lublin odwiedzili Izbę Pamięci „Strzelecka 8” oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. W wydarzeniu wzięło udział ok. 50 osób – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły średnie z Lubelszczyzny / II edycja projektu „IPN Młodych” w siedzibie oddziału i innych miejscach – działania historyczno-edukacyjne dla dzieci i młodzieży z Lubelszczyzny – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Warsztaty Terapii Zajęciowej Misericordia / Warsztaty „GraTerapia” – wykład o polskich lotnikach w bitwie o Anglię, gra planszowa IPN „303. Bitwa o Anglię” – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy w Księżopolu, Szkoła Podstawowa im. Zofii Krawieckiej w Majdanie Starym / Referat *Niemiecka akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie* na sesji z okazji 80. rocznicy pacyfikacji Majdanu Starego i Majdanu Nowego – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa nr 52 im. Marii Konopnickiej w Lublinie, Ognisko TKKF Omega Lublin / Otwarcie wystawy „Sportowcy patrioci II RP” – I Turniej Piłki Nożnej o Puchar Dyrektora Oddziału IPN w Lublinie z udziałem 4 drużyn piłkarskich; w całej imprezie uczestniczyło ok. 200 uczniów – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Centrum Kultury i Sportu w Rykach, Koło Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej im. mjr. Marianna Bernaciaka „Orlika” w Rykach / Wykład *Polskie podziemie niepodległościowe na Lubelszczyźnie* z cyklu „Spotkanie z lokalną historią” – Dęblin, 2 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Częstochowa – Jasna Góra / XXIX Światowy Kongres Kresowian – prezentacja Bazy Ofiar Zbrodni Wołyńskiej i projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, udział zastępcy naczelnika OA Lublin – 2 lipca. Odpowiedzialne: OA.
- Centrum Spotkania Kultur w Lublinie / Premiera wystawy Oddziału IPN Lublin „Kościoły i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza-Dębskiego” – udział wnuczki Włodzimierza Sławosza-Dębskiego Ulesławy Lübek – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zarząd Dzielnicy Hajdów-Zadębie i inne podmioty / Piknik edukacyjny IPN w Lublinie „Lubelski Lipiec 1980” – z okazji 43. rocznicy Lubelskiego Lipca; III Zlot Pojazdów PRL – 23 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Miasto Lublin, Lubelski Urząd Wojewódzki, Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej Wrzesień 39, Grupa Rekonstrukcji Historycznej Wir, Stowarzyszenie Lubelska Grupa Historyczna im. Żołnierzy Wyklętych Lubelszczyzny, Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej im. Kapitana Zdzisława Brońskiego ps. „Uskok”, Grupa Rekonstrukcji Historycznej Obwód Łańcut „Ordon” / Koncert *Zaśpiewajmy w holdzie Powstańcom Warszawskim* w Lublinie z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzienny Oddział Psychiatryczny ExCordis / Warsztaty „GraTerapia” – wykład o codzienności w PRL, gra planszowa „Kolejka” – 2 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Dzieci i Rodzin Żołnierzy Wyklętych, Fundacja Non Notus / W siedzibie OIPN w Lublinie – spotkanie edukacyjne zorganizowane w ramach obchodów 77. rocznicy obławy MBP i MO na oddział WiN ppor. Antoniego Kopaczewskiego ps. „Lew” – prelegenci – dziennikarz Tadeusz Płużański i prezes Fundacji Non Notus Romuald Rzeszutek przedstawili zarys działalności oddziałów podziemia WiN na Lubelszczyźnie oraz historię budowy Pomnika Żołnierzy Wyklętych Niezłomnych w Mielcu – 8 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Klub Osiedlowy „Źródło” / Warsztaty historyczno-wokalne dla dzieci przygotowujących się do koncertu *Historia szabłą pisana, historia sercem śpiewana* – koncert odbył się 8 września, 9 października, 10 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. GPO „Polesie” w Jabłoni / Projekt „Warty Pamięci” – pracownik OBBH przygotował i wygłosił wykład otwarty dotyczący sowieckiej okupacji Lubelszczyzny we wrześniu i październiku 1939 r. dla uczniów klas VII i VIII – 13 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. J. I. Kraszewskiego w Wisznicach / Projekt „Warty Pamięci” – pracownik OBBH przygotował i wygłosił wykłady otwarte dotyczące sowieckiej okupacji Lubelszczyzny we wrześniu i październiku 1939 r. dla uczniów klas VII i VIII, Wisznice – 13 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. Jaworzniaków w Krzesimowie, Szkoła Podstawowa im. JP II w Połoskach / Projekt „Warty Pamięci” – pracownik OBBH przygotował i wygłosił wykład *Agresja sowiecka we wrześniu 1939 roku i jej następstwa* dotyczący sowieckiej okupacji Lubelszczyzny we wrześniu i październiku 1939 r. dla uczniów klas VIII, Krzesimów, Połoskie – 13 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. 27 WDPK w Skrobowie / Projekt „Warty Pamięci” – pracownik OBBH przygotował i wygłosił wykłady otwarte dotyczące sowieckiej okupacji Lubelszczyzny we wrześniu i październiku 1939 r. dla uczniów klas VII, Skrobów – 14 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa im. 27 WDPK w Kazimierzu Dolnym / Projekt „Warty Pamięci” – pracownik OBBH przygotował i wygłosił wykłady otwarte, dotyczące sowieckiej okupacji Lubelszczyzny we wrześniu i październiku 1939 r. dla uczniów klas VIII, Kazimierz Dolny – 14 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Organizacja Międzyzakładowa NSZZ „Solidarność” Grupa Azoty Puławy S.A. / Objazd uczestników III Ogólnopolskiego Zjazdu Osób Represjonowanych w Stanie Wojennym po miejscach związanych z Lubelskim Lipcem 1980 – pracownik OBBH pełnił rolę przewodnika – 22 września. Odpowiedzialne: OBBH.

- Muzeum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie / Współpraca przy konferencji naukowej w Michniowie „Wieś polska podczas II wojny światowej – rok 1943 na polskiej wsi” – wygłoszenie referatu przez pracownika OBBH „*Nowy porządek*” na wsiach okupowanych ziem polskich. *Wieś polska i jej mieszkańcy w 1943 r. w nazistowskiej propagandzie pism niemieckojęzycznych Generalnego Gubernatorstwa* – 21, 22 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Nadbużański Oddział Straży Granicznej, Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych / Współpraca przy organizacji VI edycji konferencji edukacyjnej, poświęconej tematyce KOP „W Służbie Rzeczypospolitej. 99. rocznica Powołania Korpusu Ochrony Pogranicza” – wydarzenie odbyło się w sali konferencyjnej OIPN Lublin – 28 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych im. Prof. Zofii Sękowskiej w Lublinie / Lekcje edukacyjne – pracownik OA przeprowadził lekcje o deportacji polskich żołnierzy „Borowiczan” – 12 października. Odpowiedzialne: OA.
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie / Prelekcja pracownika OBBH dla młodzieży licealnej na temat rotmistrza Witolda Pileckiego, jako naukowe wprowadzenie do filmu fabularnego – 17 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoły podstawowe i średnie z terenu Lubelszczyzny / Prelekcja edukacyjna red. Tadeusza Płużańskiego dla młodzieży w 60. rocznicę śmierci ostatniego żołnierza niezłomnego – sierż. Józefa Franczaka ps. „Laluś”; prezentacja filmu *Żołnierze Niezłomni – Józef Franczak „Laluś”* – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Lubelskie Kuratorium Oświaty / Współpraca w ramach Wojewódzkiego Projektu Edukacyjnego dla uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych im. Marii Krasnodębskiej „Sprawiedliwi Lubelszczyzny” – OIPN w Lublinie odpowiadał za ocenę merytoryczną szczyzny, podejmowane podczas II wojny światowej w celu uratowania ludności żydowskiej. Finał konkursu odbył się 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoły Podstawowe z terenu Lublina i Świdnika / 10 warsztatów edukacyjnych – m.in. „Tajne przez poufne”, „Zwierzęca Brygada”, „Kto Ty jesteś?” – 18 październikanadesłanych prac, tj. filmu lub prezentacji oraz przypinki ukazującej działania mieszkańców Lubel – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 29 w Lublinie / Przekazanie 15 flag biało-czerwonych z drzewcami – 10 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wójt gminy Stoczek Łukowski, burmistrz Stoczka Łukowskiego, Biblioteka Publiczna w Starych Kobiątkach / Sesja „Drogi do Niepodległości – Armia Krajowa i jej przywódcy” – pracownik OBBH wygłosił referat *ZWZ-AK w rejonie Łuków – Stoczek Łukowski w latach 1939–1945*, Stare Kobiątki – 10 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Bursa Szkolna nr 2 w Lublinie / Współpraca przy organizacji II Konkursu Recytatorskiego „Moja Ojczyzna...” – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoły Podstawowe z terenu Lubelszczyzny / Eliminacje regionalne II edycji Olimpiady Gier Planszowych – 16–17 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Ziem Wschodnich Dawnej Rzeczypospolitej w Lublinie / Współpraca przy promocji książki Adama Hlebowicza *Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej w ZSRS 1945–1991* – 18 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kultury i Sportu w Rykach / Projekt „Ryki w hołdzie bohaterom” – wykład pracownika OBBH, w ramach projektu, dla społeczności Ryk na temat stanu wojennego – 20 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Miejski Ośrodek Kultury w Świdniku / Współorganizacja przeglądu piosenki patriotycznej dla dzieci i młodzieży – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Dzieci Zamojszczyzny w Zamościu / Finał międzyszkolnego konkursu historycznego dla szkół Regionu Zamojskiego „Akcja wysiedleńczo-osadnicza na Zamojszczyźnie w latach 1942–1943” – pracownik OBEN wygłosił prelekcję *Rozpacz była powszechna... Dzieci Zamojszczyzny – ofiary niemieckiej akcji kolonizacyj-*

- no-wysiedleńczej na Zamojszczyźnie*, a także wręczył nagrody (ufundowane częściowo przez OIPN w Lublinie). W wydarzeniu wzięło udział ok. 30 uczniów – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ministerstwo Edukacji i Nauki, Kuratorium Oświaty w Lublinie / Ogólnopolski konkurs „Sprawiedliwi z Markowej” dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych – polegający na przygotowaniu scenariusza 45-minutowej lekcji i przeprowadzeniu zajęć dla uczniów danej szkoły. Pracownik OBEN uczestniczył w pracach komisji (w charakterze członka), która wyłoniła 3 scenariusze spośród 32 nadesłanych ze szkół województwa lubelskiego – 23–27 listopada. Odpowiedzialna: BEN, OBEN.
 - Stowarzyszenie Wydawców Katolickich / Targi Wydawnictw Katolickich w Lublinie – współpraca przy prezentacji publikacji IPN *Dokumenty zbrodni wołyńskiej t.1* oraz *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego* podczas targów – 23–25 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Instytut Rozwoju Samorządu Terytorialnego Województwa Lubelskiego / Młodzieżowe Forum Nowych Technologii – pracownicy OBEN wzięli udział w forum, które odbyło się w Hali Sportowej w Rykach. Wydarzenie miało charakter edukacyjny, służąc zdobywaniu wiedzy i poszerzaniu horyzontów wokół tematyki cyberbezpieczeństwa, technologii informacyjno-komunikacyjnych, prowadzenia działań w sieci. Oddział lubelski IPN m.in. wykorzystał stół multimedialny do prezentacji wirtualnych gier IPN – 27 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Społeczność NSZZ „Solidarność” w b. Zakładzie Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-EDA” w Poniatowej / „Dzień Darczyńcy – prelekcja pracownika OBBH na temat stanu wojennego oraz przeprowadzenie rozmowy ze świadkami historii w ramach wydarzenia zorganizowanego przez OA w Lublinie – 5 grudnia. Odpowiedzialne: OA, OBBH.
 - Społeczność NSZZ „Solidarność” w b. Zakładzie Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-EDA” w Poniatowej / Prowadzenie rozmowy ze świadkami historii w ramach „Dnia Darczyńcy”, zorganizowanego przez Oddziałowe Archiwum IPN w Lublinie – Lublin, 5 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH Lublin.
 - Muzeum Historyczne Inspektoratu Zamojskiego AK im. Stanisława Prusa „Adama” w Bondyrzu / Uroczystość odsłonięcia pomnika Powstania Zamojskiego – wspólna inicjatywa IPN i Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość. Współpraca przy promocji książki dr. Adama Pleskaczyńskiego *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przedszkole Sióstr Nazaretanek / „Zwierzęta na tropie historii” przeprowadzono warsztaty edukacyjne – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Starostwo Powiatowe w Radzynie Podlaskim / Prelekcja *Powiat radzyński w okresie okupacji niemieckiej 1939–1944* – przeprowadzona w Radzynie Podlaskim przez pracownika OBBH – 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - I Liceum Ogólnokształcące im. Bohaterów Porytowego Wzgórza w Janowie Lubelskim / Wykład pracownika OBBH *Stan wojenny w Polsce 1981–1983* dla uczniów szkół licealnych w ramach spotkania rocznicowego zorganizowanego przez I LO w Janowie Lubelskim – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewoda lubelski, marszałek województwa lubelskiego, prezydent Lublina, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Ochotnicze Hufce Pracy, Dzielnica Hajdów-Zadębie, Młodzieżowy Dom Kultury „Pod Akacją” i NSZZ „Solidarność” Region Środkowoschodni / Współpraca przy organizacji wydarzeń edukacyjnych i upamiętniających w Dniu Pamięci Ofiar Stanu Wojennego – działania zostały wpisane do kalendarza miejskich obchodów 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Centrum Synagoga „Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego” w Zamościu / Prelekcja na temat Stefana Sendłaka – wygłoszona przez pracownika OBBH podczas cyklicznego spotkania odbywającego się pod nazwą „Urodziny Stefana” w Zamościu – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Szkoła Podstawowa w Fajslawicach / „Gwiazdkowy Turniej Gier Historycznych” – dla uczniów SP w Fajslawicach, ale także dla uczniów z mniejszych, okolicznych miejscowości – 20 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

- Lubelskie Kuratorium Oświaty w Lublinie / Konkurs dla młodzieży szkolnej „Sprawiedliwi Lubelszczyzny” – weryfikacja merytoryczna prac nadesłanych do konkursu, przeprowadzona przez pracownika OBBH – grudzień. Odpowiedzialne: OBBH.
- Ogólnopolskie Stowarzyszenie Internowanych i Represjonowanych w Siedlcach / Porady prawne na temat możliwości dochodzenia przez członków stowarzyszenia swoich praw w związku z represjami ze strony aparatu bezpieczeństwa państwa komunistycznego (m.in. na temat wniosków o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, odszkodowań za poniesione szkody i zadośćuczynień za doznane krzywdy z powodu z wykonania orzeczeń lub decyzji). Odpowiedzialna: OKŚZpNP.

Delegatura IPN w Radomiu

- Ośrodek Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska” w Radomiu:
 - obchody 80. rocznicy radomskiego transportu do KL Lublin (Majdanek) – prelekcja o radomianach w KL Lublin – 12 stycznia;
 - prelekcja o Firleju i innych miejscach straceń w latach 1940–1945 w okolicach Radomia – 4 kwietnia;
 - wystawa „Człowiek z buntu. Awers i rewers rzeczywistości PRL” – przygotowanie fotografii oraz dokumentów z zasobu archiwalnego delegatury, które zostały użyte do przygotowania wystawy – 22 czerwca.
- Hufiec ZHP Radom – Miasto / Sympozjum „Etos Powstania Styczniowego w wychowaniu młodych pokoleń Polaków – wczoraj i dziś” – prelekcja o kulcie Powstania Styczniowego w latach 1885–1939 – 13 stycznia.
- Powiatowy Instytut Kultury w Radomiu:
 - prelekcja o Akcion „Reinhardt” dla młodzieży szkół średnich w Iłży – 20 stycznia;
 - przygotowanie publikacji *Powstanie styczniowe lat 1863–1864 na terenie obecnego powiatu radomskiego. Opowieść o strukturach konspiracyjnych, przebiegu walk i kontekstach społecznych zrywu* – promocja w Zespole Szkół Ogólnokształcących w Pionkach – 2 marca;
 - „Ogród z historią” – cykl spotkań historycznych na temat Józefa Franczaka „Lalusia” (25 maja) i niezależnego harcerstwa w PRL (22 czerwca). Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Radomiu, Oddział IPN Lublin.
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu:
 - prelekcja o Akcion „Reinhardt” dla nauczycieli szkół regionu radomskiego – 23 stycznia;
 - „Radom – miasto z wyrokiem?” – szkolenie dla nauczycieli z regionu radomskiego o proteście robotniczym Czerwca 1976 r. oraz prezentacja wystawy „Krok ku wolności” – 30 maja;
 - „Polskie Państwo Podziemne w regionie radomskim” – szkolenie dla nauczycieli z regionu radomskiego w Przystanku Historia IPN-ZHR w Puszczy Kozienickiej – 11 października;
 - „Pograjmy w historię” – warsztaty z grami dydaktycznymi IPN – 24 października.
- III Liceum Ogólnokształcące im. płk. Dionizego Czachowskiego w Radomiu:
 - prelekcja „Żołnierze Wyklęci” w regionie radomskim – 27 lutego, 8 marca;
 - prelekcja *Stosunki państwo – Kościół w PRL* – 28 lutego, 9 marca;
 - „Śladami miejsc pamięci. Radom 1939–1956 r.” – spacer ulicami Radomia z prelekcją na temat konkretnych miejsc i ich historii – 22 maja;
 - prelekcja o ks. Romanie Kotlarzu dla młodzieży z III Liceum Ogólnokształcącego w Przystanku Historia IPN w Izbie Pamięci ks. Romana Kotlarza w Trablicach-Pelagowie – 31 maja.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Radomiu Filia nr 6 / Wykład *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* – 1 marca.
- Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie / Prelekcja *Polskie podziemie niepodległościowe nad Środkową Wisłą w latach 1945–1956* – 1 marca.
- XI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Stanisława Staszica w Radomiu:
 - prelekcja *Żołnierze Wyklęci w regionie radomskim* – 1 marca;

- prezentacja wystawy „Bić się do końca. Podziemie niepodległościowe w regionie radomskim w latach 1945–1950” – 10 marca;
- przygotowanie i odsłonięcie tablicy – pomnika ku czci Żydów – obywateli polskich – ofiar niemieckiego nazistowskiego obozu pracy przymusowej w Pionkach (1942–1944) – 15 września.
- Zespół Szkół Technicznych im. Armii Krajowej w Skarżysku-Kamiennej / Prelekcja *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* i Antoni Heda „Szary” (1916–2008). *Bohater Polski Podziemnej* – 3 marca.
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 33 im. Kawalerów Orderu Uśmiechu w Radomiu:
 - prelekcja *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* – 6 marca;
 - prezentacja wystawy „Czerwiec 1976. Zaczęło się w »Walterze«” połączona z prelekcją tematyczną – 12–13 czerwca.
- Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. św. Filipa Neri w Radomiu / Prelekcja *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* – 9 marca.
- VI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Jana Kochanowskiego w Radomiu / Prelekcja *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* – 15 marca.
- Szkoły im. 72 Pułku Piechoty w Radomiu Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Kielcach / Udział w I Wojskowych Targach Służby i Pracy w Radomiu (stoisko wystawiennicze IPN) – 17–18 marca.
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Skaryszewie / Wykład *Żołnierze Wyklęci. Zbrojne podziemie niepodległościowe w regionie radomskim (1945–1956)* – 19 marca.
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Jaroszkach / Prelekcja *Powstanie Styczniowe w Puszczy Kozienickiej* – 17 maja.
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 28 w Radomiu im. Adama Mickiewicza, Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72. Pułku Piechoty w Mniszku / Warsztaty „Drużyna Inki” – prelekcja o historii Danuty Siedzikówny „Inki” oraz kurs pierwszej pomocy – Radom, Mniszka, 17 maja.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Antoniego Hedy „Szarego”, Zespół Placówek Integracyjnych w Kowali:
 - warsztaty „Drużyna Inki” – prelekcja historyczna dotycząca historii Danuty Siedzikówny „Inki” oraz kurs pierwszej pomocy – 17 maja;
 - Międzygminny Interdyscyplinarny Turniej Historyczno-Sportowy „W hołdzie Powstańcom Styczniowym” – prelekcja tematyczna pracownika Delegatury IPN w Radomiu o przebiegu Powstania Styczniowego w regionie radomskim. Udział w komisji konkursowej oraz ocena prac z poszczególnych szkół – 2 czerwca.
- Niezlomny Zwolen / 77. rocznica bitwy pod Zwoleniem – współorganizacja wydarzeń wchodzących w skład kilkudniowych obchodów. Projekcja filmu *Panna Lodzia*, prelekcje pracowników delegatury na temat podziemia niepodległościowego w regionie radomskim dla uczniów szkół w Zwoleniu – 26 maja, 6 czerwca.
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 31 w Radomiu / Finał X Ogólnopolskiego konkursu dla młodych twórców „Kardynał Stefan Wyszyński – Patron ważnych spraw” – ocena prac konkursowych oraz przekazanie nagród rzeczowych – 29 maja.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego w Rusinowie / Finał konkursu „Obudźmy bohaterów ziemi rusinowskiej” – udział w komisji konkursowej, prelekcja oraz przekazanie nagród – 14 czerwca.
- Szydłowieckie Centrum Kultury „Zamek” / Pokaz filmu *Grupa Pileckiego* – dla uczniów szkół średnich w Radomiu z prelekcją red. Tadeusza Płużańskiego – 15 czerwca.
- Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu:
 - pokaz filmu *Grupa Pileckiego* dla uczniów szkół średnich z Radomia z prelekcją red. Tadeusza Płużańskiego – 15 czerwca;
 - prezentacja wystawy „Krok ku wolności. Protesty robotnicze w czerwcu 1976 r.” – 20 czerwca;

- współorganizacja uroczystości wręczenia odznaczeń Krzyż Wolności i Solidarności działaczom opozycji antykomunistycznej – 27 czerwca;
- prezentacja publikacji *Czterdzieści siedem mgnień Radomskiego Czerwca 1976 r.* – 27 czerwca;
- konferencja „Leśni Niezłomni na 100-lecie Lasów Państwowych” – referat *Żołnierze Wyklęci – tło historyczne* – 28 grudnia.
- Muzeum Wsi Kieleckiej (podległe marszałkowi województwa świętokrzyskiego) / Pełnienie funkcji przewodniczącego Rady Programowej Muzeum Wsi Kieleckiej przez pracownika Delegatury IPN w Radomiu.
- Muzeum Regionalne w Kozienicach (podległe Urzędowi Miasta i Gminy w Kozienicach) / Pełnienie funkcji przewodniczącego członka Rady Programowej Muzeum Regionalnego w Kozienicach przez pracownika Delegatury IPN w Radomiu.
- Towarzystwo Patriotyczne im. ks. Romana Kotlarza w Szydłowcu / Uroczystości upamiętniające postać ks. Romana Kotlarza i jego służbę w parafii w Szydłowcu – odsłonięcie tablicy oraz posadzenie Dębu Pamięci. Współorganizacja wydarzenia – 9 lipca.
- Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gminy Kowala / Warsztaty „Historia dla smyka” – blisko dwutygodniowa seria spotkań historyczno-edukacyjnych na Przystanku Historia IPN w Izbie Pamięci ks. Romana Kotlarza w Trablicach-Pelagowie dla dzieci ze szkół podstawowych. W przedsięwzięciu wzięło udział ponad 20 dzieci z gminy Kowala. Młodzi ludzie odwiedzili także m.in. Muzeum Historii Miasta Radomia, Muzeum Zabawek w Kielcach oraz Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku – 1–11 sierpnia.
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej:
 - obóz historyczny Przystanek Historia IPN-ZHR w Puszczy Kozienickiej, którego motywem przewodnim byli cichociemni. Młodzież wzięła udział w warsztatach historycznych, szkoliła się z obsługi broni, a także drukarki 3D i wzięła udział w zajęciach pierwszej pomocy oraz medycyny pola walki – 21–25 sierpnia;
 - prelekcje w Przystanku Historia IPN-ZHR w Puszczy Kozienickiej *Cichociemni – polscy komandosi* (21 sierpnia), *Łączność lotnicza z Krajem 1941–1945* (22 sierpnia), *Major cichociemny Jan Piwnik „Ponury”* (23 sierpnia), *Armia Krajowa – podziemne wojsko w okupowanym Kraju* (24 sierpnia), *Partyzanci z Puszczy Kozienickiej 1943–1945* (26 sierpnia).
- Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Bolesława Prusa w Pionkach / Prelekcja *Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej* – 8 września.
- Powiatowy Instytut Kultury, Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie / „Kowala Challenge” – prelekcja poświęcona por. Franciszkowi Żwirce i inż. Stanisławowi Wigurze oraz lotniczym tradycjom ziemi radomskiej podczas uroczystości w Kowali-Stępocinie – 9 września.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Zwoleniu / Prelekcja *Okupacja sowiecka ziem polskich 1939–1941* – 16 września.
- Zespół Szkół im. Józefa Piłsudskiego w Pionkach:
 - prelekcja *Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej* – 13 września;
 - prelekcja *Józef Piłsudski i jego dziedzictwo* – 13 października.
- Mazowieckie Kuratorium Oświaty / Konferencja „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata” – referat *Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej* – 9 października.
- Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Szydłowcu / Prelekcja *Krzysztof Hofman „Cyprian” (1915–1996). Bohater Polski Podziemnej* oraz prezentacja wystawy „»Zwycięstwo będzie Twoją nagrodą«. Konspiracja niepodległościowa w regionie radomskim w latach 1939–1945” – 17 października.
- Kozienickie Centrum Kultury (Podległe Urzędowi Miasta i Gminy w Kozienicach) / Prelekcja *Ignacy Jan Paderewski – jeden z Ojców Niepodległości* – 8 listopada.
- Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze / Prezentacja wystawy „W godzinie próby – Polacy niosący pomoc Żydom w czasie II wojny światowej” połączona z prelekcją – 14 listopada.
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Suchej / Prelekcja *Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej* – 15 listopada.

- Muzeum Niepodległości w Myślenicach / Prelekcja *Pomoc Polaków dla osób narodowości żydowskiej w latach 1939–1945* – 16 listopada.
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Suskowieli / Prelekcja *Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej* – 28 listopada.
- Oddział Miejski PTTK im. ks. Jana Wiśniewskiego w Radomiu / Prelekcja o wprowadzeniu stanu wojennego z uwzględnieniem województwa radomskiego – 6 grudnia.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Łódź, Społeczny Komitet Obchodów 81. Rocznicy Utworzenia Armii Krajowej / II Wojewódzki Konkurs Pieśni i Piosenki Patriotycznej „Nasza radość i duma” dla dzieci i młodzieży – współorganizacja gali finałowej w Teatrze Muzycznym w Łodzi, przekazanie nagród dla laureatów – 9 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Areszt Śledczy w Łodzi / Cykl wykładów dla osadzonych rozpoczęty w grudniu 2022 r. – wykłady: *Kobiety na usługach Gestapo. Nieznane karty historii wojennej Łodzi* (11 stycznia), *Relacje państwo – Kościół po drugiej wojnie światowej* (8 lutego), *Konspiracyjne organizacje młodzieżowe w Łodzi 1948–1956* (12 kwietnia), *Zbrodnia Katyńska – kłamstwo i prawda* (12 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kultury w Skierniewicach / Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – wykład *Jak żołnierze Polskiego Państwa Podziemnego stali się Żołnierzami Wyklętymi* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi – Oddział Martyrologii Radogoszcz / Wykład *Poszukiwanie miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego z lat 1945–1956 w Łodzi i regionie* – 1 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Henryka Wieniawskiego w Łodzi / Wykład na temat struktury zasobu i rodzajów zgromadzonych w IPN archiwaliów oraz podstawowych zadań AIPN; zwiedzanie magazynów i pracowni reprografii; zapoznanie uczniów z technikami konserwacji oraz zasadami digitalizacji materiałów archiwalnych – 24 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi, ZHP Chorągiew Łódzka, Muzeum Harcerstwa w Warszawie / Seminarium popularnonaukowe „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1951)” – współorganizacja i udział; wystawa zbiorów Komisji Historycznej Chorągwi Łódzkiej ZHP i prywatnych kolekcji; Grupa Rekonstrukcji Historycznej im. 10. Batalionu Saperów zaprezentowała rekonstrukcję sylwetek konspiratorów łódzkich Szarych Szeregów (Ul „Kominy”) – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Regionalne im. Hieronima Ławniczaka w Krotoszynie / Prace poszukiwawczo-ekshumacyjne na dawnym cmentarzu ewangelickim przy ul. Rawickiej w Krotoszynie – celem było odnalezienie zbiorowych mogił szczątków żołnierzy z oddziału ppor. Zygmunta Borostowskiego ps. „Bory”, którzy zginęli 26 maja 1946 r. w obławie między Benicami a Starogrodem – 3–7 kwietnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- XXXII Liceum Ogólnokształcące im. Haliny Poświatowskiej w Łodzi / Lekcje tematyczne – „Poszukiwanie miejsc pochówku ofiar terroru komunistycznego z lat 1945–1956 w Łodzi i regionie” – uczniowie zapoznali się z działalnością pionu poszukiwań, metodami jego pracy i historią prac ekshumacyjnych na cmentarzu Doły w Łodzi, w dawnej siedzibie WUBP przy al. Karola Anstadta i na dawnym poligonie wojskowym na Brusie w Łodzi – 2 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Archidiecezja Łódzka / Kontynuacja współpracy w związku z obchodami 100. rocznicy erygowania Archidiecezji Łódzkiej – przygotowywanie publikacji pokonferencyjnej (konferencja „...są w Łodzi serca gorące...». W setną rocznicę powołania Archidiecezji łódzkiej”, 9–10 grudnia 2021 r.). Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego / Przygotowanie publikacji popularnonaukowej *Łódzkie pamięta* z artykułami pracowników OBBH na temat obchodów świąt i rocznic. Odpowiedzialne: OBBH.

- Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi / Projekt „Zwycięstwo ducha, zwycięstwo odwagi, zwycięstwo miłości ojczyzny” – cykl prelekcji dla uczniów szkół podstawowych i średnich „Czy warto dziś pamiętać o powstańcach styczniowych?”; wykłady m.in. o staraniach IPN o zachowanie pamięci o powstańcach styczniowych, o realizacji ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski i przykładach przeprowadzonych remontów grobów weteranów – 19 kwietnia, 11, 16, 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego / Pikniki Funduszy Europejskich – promocja wydawnictw, gier i materiałów edukacyjnych IPN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja im. Janusza Kurtyki / Udział w pracach jury Konkursu o Nagrody Przeszłość/Przyszłość 2023 w kategorii „Innowacyjne formy edukacji historycznej”. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Regionalne im. Stanisława Sankowskiego w Radomsku, 9. Łódzka Brygada Obrony Terytorialnej / Obchody 80. rocznicy ataku oddziału partyzanckiego AK pod dowództwem por. Stanisława Sojczyńskiego na niemieckie więzienie – udział w pikniku patriotyczno-edukacyjnym; stoisko OBEN – 6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce / Wykład *Elementy systemu represji w Łodzi w latach 1939–1956* na spotkaniu zorganizowanym przez prof. dr hab. Izabelę Łapińską z Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi; prezentacja wystawy autorstwa prof. Łapińskiej „Ślad pamięciowy” – 19 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego / Ogólnopolska konferencja naukowa „Wywiad i kontrwywiad wileńskiej Armii Krajowej” w Centralnym Ośrodku Szkolenia i Edukacji ABW w Emowie – referat *Kpt. Jan Stafiej vel Jan Borowski „Pan Jan”, „Zator”, „Otto” – szef Oddziału II Komendy Okręgu Wileńskiego AK i jego losy* – 21–22 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Chórągiew Łódzka ZHP / Artykuły popularnonaukowe, przedsięwzięcia edukacyjne i popularyzatorskie dotyczące udziału łódzkich harcerzy w walce o niepodległość w czasie II wojny światowej. Odpowiedzialne: OBBH.
- Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna / Piknik Fabrykancki z okazji 600-lecia nadania Łodzi praw miejskich – multimedialna prezentacja struktury zasobu i rodzajów zgromadzonych w IPN archiwaliów, promocja projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, wydawnictw, gier i materiałów edukacyjnych IPN – 29 lipca. Odpowiedzialne: OBEN, OA.
- Urząd Miasta Łodzi, Zarząd Zieleni Miejskiej / Prace poszukiwawczo-ekshumacyjne na dawnym poligonie wojskowym Brus w Łodzi – celem było odnalezienie szczątków ofiar terroru niemieckiego i komunistycznego, m.in. Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc” i siedmiu żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego straconych 19 lutego 1947 r. – 29 maja – 30 czerwca. Odpowiedzialne: WSdSPiŁ.
- Nadleśnictwo Opoczno, Stowarzyszenie „Pułk Opoczyński 1863–1864” / Prace poszukiwawczo-ekshumacyjne w lesie w Prymusowej Woli – celem było odnalezienie zbiorowej mogiły ofiar NKWD. Odpowiedzialne: WSdSPiŁ.
- Cmentarz rzymskokatolicki św. Wojciecha, ul. Kurczaki w Łodzi / Prace poszukiwawczo-ekshumacyjne mogiły kilkunastoletniego chłopca, który zginął w niemieckim obozie dla dzieci i młodzieży polskiej przy ul. Przemysłowej w Łodzi. Odpowiedzialne: WSdSPiŁ.
- Kuria Prowincji Wielkopolsko-Mazowieckiej Towarzystwa Jezusowego w Warszawie (Jezuici) / Współpraca polegająca na wydaniu drukiem przez OBBH *Kroniki Ośrodka Pomocy Uwięzionym, Internowanym i Ich Rodzinom w stanie wojennym*. Oryginał Kroniki przechowywany jest w Archiwum Ojców Jezuitów w Warszawie w spuściźnie po o. Stefanie Miecznikowskim, jezuitcie, kapelanie łódzkiej „Solidarności”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Parafia Wojskowa pw. św. Jerzego w Łodzi / Współpraca polegająca na wydaniu drukiem monografii *Duszpasterstwo wojskowe w Łodzi w latach 1945–1989*, artykułów naukowych oraz przedsięwzięć popularyzatorskich na ww. temat. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zgromadzenie Ojców Bernardynów w Łodzi / Współpraca polegająca na wydaniu opracowania źródłowego na temat niemieckiego obozu rasowego przy ul. Spornej, które ma zawierać m.in. zbiór

korespondencji Polaków skierowanych z „Rassenlagru” do III Rzeszy w celach germanizacyjnych. Odpowiedzialne: OBBH.

- Szkoła Podstawowa im. 72. Pułku Piechoty „Radom” w Konopnicy / Uczestnictwo w uroczystościach Dnia Patrona Szkoły oraz organizacja stoiska IPN podczas pikniku patriotyczno-edukacyjnego – 5 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Łodzi, Manufaktura / XII Piknik Niepodległościowy – prezentacja wystawy „Polskie symbole narodowe” oraz gier i wydawnictw IPN – 8, 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- Muzeum Auschwitz-Birkenau / Uzyskanie zdjęć do plakatu „Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu” – styczeń. Odpowiedzialne: OBEN.
- Satyrykon – Legnickie Centrum Kultury / Uzyskanie zdjęć do materiałów edukacyjnych i promocyjnych i wystawy „PRL w kadrze” – styczeń. Odpowiedzialne: OBEN.
- Poznańskie Centrum Dziedzictwa – Centrum Szyfrów Enigma / Współpraca przy tworzeniu wystawy elementarnej „Złamanie szyfru Enigmy” – styczeń. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dopiewie, Pracownia „Kuniec Dymbiec” w Poznaniu / Współpraca mająca na celu dostosowanie poziomu gry „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919” do percepcji przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych – styczeń–luty. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gmina Dopiewo / Konsultacja merytoryczna nowego Szlaku Pamięci Narodowej w lasach Pałędzia i Dąbrówki koło Zakrzewa w ramach projektu „Oznakowanie Szlaku Pamięci Narodowej w Lasach Zakrzewsko-Pałędzkich w Gminie Dopiewo” finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (II etap) – styczeń–sierpień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Tres:
 - projekt „Czas zwykłych bohaterów” poświęcony żołnierzom Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie z ziemi zbąszyńskiej; wernisaż wystawy „Czas zwykłych bohaterów” – 17 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - współorganizacja etapów projektu poświęconego żołnierzom PSZ na Zachodzie – konkurs literacki dla uczniów szkół w Zbąszyniu, obchody 79. rocznicy bitwy o Monte Cassino – 22 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Nadleśnictwo Okonek / Wykonanie tablicy upamiętniającej Bolesława Stachowiaka, ofiarę egzekucji niemieckiej w 1942 r. – 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zespół Szkół Licealnych i Technicznych w Żaganiu / Przekazanie nagród laureatom konkursu poświęconego Powstaniu Wielkopolskiemu – luty. Odpowiedzialne: OBEN.
- Komisja Rabiniczna ds. Cmentarzy, Gmina Żydowska w Poznaniu, Galeria Miejska Arsenał w Poznaniu / Konsultacje i udział eksperta w realizacji dokumentu filmowego o przymusowej pracy Żydów przy wykopaniu jeziora Rusałka w Poznaniu; włączenie projektu artystycznego „Tutaj i wtedy o zmierzchu” w realizację filmu – luty. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Poczta Polska / Współpraca przy emisji folderu filatelistycznego poświęconego Ferdynandowi Fochowi – luty–maj. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Miasta i Gminy Pobiedziska / Wykonanie tablicy upamiętniającej mieszkańców – członków ZWZ/AK i NOB na głazie w Pobiedziskach – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Nowym Tomyślu / Przekazanie szkole opieki nad grobem weteranów Powstania Wielkopolskiego Kazimierzy i Kazimierza Zygmąńskich – 16 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie „Ułana Karpackiego” / Konkurs „„Z ziemi włoskiej do Polski». Szlaki nadziei” – marzec–wrzesień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego Okręg Wielkopolska / Organizacja spotkania z prezesem Związku w Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Młodojewie / Odsłonięcie tablicy upamiętniającej ppor. Stefana Półrula – prelekcja o zbrojnym podziemiu antykomunistycznym; przekazanie gier edukacyjnych IPN – 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Archidiecezji Poznańskiej / Przekazanie stowarzyszeniu opieki nad grobem weterana Powstania Wielkopolskiego Jana Blandzi – 10 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Polskie Towarzystwo Historyczne / Współorganizacja IV Olimpiady Historycznej Juniorów, przygotowanie warsztatów tematycznych na temat Enigmy dla uczestników olimpiady – 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 (koło Wolsztyn), Muzeum Marcina Rożka w Wolsztynie / Współorganizacja szkolenia dla nauczycieli „Zwycięskie Powstanie Wielkopolskie”, prezentacja przygotowanej przez OBEN wystawy „Józef Dowbor-Muśnicki” – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewoda wielkopolski:
 - udział w pracach komisji multimedialnego konkursu dla młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych „Moje powstańcze korzenie. Powstanie Wielkopolskie we wspomnieniach rodzinnych – II edycja”, przekazanie nagród – 21 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współpraca w zakresie udostępniania danych osobowych Żydów pochowanych w kwaterze wojennej na cmentarzu Miłostowskim w Poznaniu i na cmentarzu w Uzarzewie (gmina Swarzędz). Odpowiedzialna: OKŚZpNP.
- Muzeum Ojca Mariana Żelazka / Uzyskanie zdjęć do materiałów edukacyjnych i promocyjnych w związku z odsłonięciem tablicy poświęconej ojcu Marianowi Żelazkowi na terenie dawnego KL Dachau – kwiecień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Miłośników Historii Wojskowości przy Lubuskim Muzeum Wojskowym w Drzonowie / Współorganizacja IX Marszu Katyńskiego w Wolsztynie – 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Lusowie / Prezentacja i testowanie gry „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919” – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Komenda Powiatowa Policji w Żaganie / Odsłonięcie tablicy upamiętniającej aspiranta Policji Państwowej Teodora Fabisiaka, ofiarę zbrodni katyńskiej – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, dyrektor Oddziału IPN Poznań.
- Urząd Miasta Ostrowa Wielkopolskiego / Odczyt na temat wyników badań naukowych dotyczących pochówków w Kwaterze Powstańców Wielkopolskich w Ostrowie Wielkopolskim – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Ziemi Nadnoteckiej w Trzciance / Spotkanie „Krzyż Katyński z Siedliska z 1988 roku ze zbiorów dokumentów i artefaktów IPN Oddział Poznań” w ramach 40. Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej – lekcje muzealne dla uczniów Szkoły Podstawowej (Siedlisko) i dla uczniów szkół w Trzciance (Muzeum) – 26–27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szkoła Podstawowa w Gołańczy / Udział w Dniach Patrona ppłk. Włodzimierza Kowalskiego – warsztaty edukacyjne poświęcone Powstaniu Wielkopolskiemu, gra planszowa „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919” – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wielkopolski Park Narodowy w Jeziorach / Wykonanie pomnika ku czci ofiar komunistycznych zbrodni sądowych w latach 1945–1946, minisesja poświęcona ofierze komunistycznej zbrodni sądowej mjr. Bolesławowi Rubaszewskiemu oraz zbrodniarzowi wojennemu, namiestnikowi Rzeszy w Kraju Warty Arturowi Greiserowi – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH.
- Poznańskie Centrum Dziedzictwa – Centrum Szyfrów Enigma / Współorganizacja wykładów z cyklu „Arkana kryptologii PRL” – maj–czerwiec. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół w Bytniu / „Epizody najnowszej historii Polski w komiksie” – wystawa prac uczniów nadesłanych na regionalny etap konkursu – maj–czerwiec. Odpowiedzialne: OBEN.
- Cyfrowe Lapidarium Poznania / Konsultacje dotyczące miejsc pamięci w Poznaniu oraz nowych projektów memoratywnych – maj–sierpień. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Miasta Poznania / Współorganizacja wystawy „Z wizytą u wdzięcznych przyjaciół. W stulecie podróży Ferdynanda Focha po Polsce” i konferencji popularnonaukowej „Marszałek Ferdynand Foch w Poznaniu. W stulecie wizyty” – 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.

- „Głos Wielkopolski” / Przygotowanie filmu dokumentalnego *Ferdynand Foch w Poznaniu*, premiera – 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie „Dolina Giszki” w Sowinie Błotnej, Polskie Towarzystwo Historyczne (koło w Pleszewie), Drużyna Tradycji 70. Pułku Piechoty w Pleszewie, Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Sowinie Błotnej / Współorganizacja VIII Wielkopolskiego Rajdu Szlakiem Żołnierzy Wyklętych im. kpt. Jana Kempiańskiego „Błyska” oraz por. Kazimierza Skalskiego „Zapory” – 27 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Kamila Norwida w Zielonej Górze / Współpraca z okazji 63. rocznicy społecznych protestów przeciwko odebraniu w 1960 r. parafii pw. Jadwigi Śląskiej Domu Polskiego i salek katechetycznych; wystawa „Wydarzenia zielonogórskie 30 maja 1960 r.” – 1–11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956, Oddział Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości / Współorganizacja konferencji „Polskie drogi do wolności 1945–1989 – wymiar lokalny” – 5–6 czerwca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Poznań.
- Komisja Rabiniczna ds. Cmentarzy, Fundacja Archeologii Podwodnej / Udział w debacie po projekcji filmu IPN *Kamień znaczy pamięć* – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Archiwum Archidiecezjalne w Poznaniu, Archiwum Państwowe w Poznaniu, Biblioteka Raczyńskich, Centrum Szyfrów Enigma, Zakład Archiwistyki Uniwersytetu Adama Mickiewicza, Sekcja Archiwistyki Studenckiego Koła Naukowego Historyków UAM / Obchody Międzynarodowego Tygodnia Archiwów 2023 „Archiwa Zjednoczone” – Poznań, 12–17 czerwca. Odpowiedzialne: OA.
- Stowarzyszenie Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych / Współorganizacja VII edycji ogólnopolskiego konkursu „Sztafeta Pamięci. Losy mojej rodziny w czasie II wojny światowej” dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych i dorosłych – współorganizacja Wyjazdu Pamięci dla laureatów, ich opiekunów oraz rodzin ofiar niemieckich obozów; uczestnicy odwiedzili miejsca pamięci w Górnej Austrii, m.in. dawne KL Mauthausen i KL Gusen oraz tzw. zamek śmierci Hartheim – 14–18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Solidarność Walcząca” / Współorganizacja obchodów 40. rocznicy powstania Oddziału Poznańskiego Solidarności Walczącej – 16–18 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Polskie Towarzystwo Filozoficzne – Oddział w Poznaniu / Współorganizacja międzynarodowej konferencji „Solidarity in Polish, Central European and Global History: Inspirations and Interpretations” – 22–23 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Motocyklowe Stowarzyszenie Pomocy Polakom za Granicą „Wchód – Zachód” / Podczas zorganizowanych przez Stowarzyszenie kolonii dla polskich dzieci z Białorusi pracownicy OBEN wygłosili wykłady na temat Poznańskiego Czerwca 1956 oraz historii złamania szyfrów Enigmy przez polskich matematyków – 28 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny w Krzywańcu / Wykład z okazji 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej – 17 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Nadleśnictwo Podanin / Konsultacje dotyczące projektu nagrobka Stanisława Woszczyńskiego – 22 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Estrada Poznańska w Poznaniu / Podpisanie porozumienia określającego zasady prowadzenia prac konserwatorskich przy płycie pamiątkowej – miejscu przysięgi powstańców wielkopolskich na pl. Wolności w Poznaniu – 10 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zakład Karny w Krzywańcu / Wykład z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – 16 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Konsul Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej w Poznaniu / Prezentacja na temat ucieczki jeńców alianckich ze Stalagu Luft III Sagan z okazji 79. rocznicy Wielkiej Ucieczki, projekcja filmu *Wielka ucieczka na północ* – 23 marca. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- Stowarzyszenie Pilsy Patrioci, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie / Współorganizacja Ogólnopolskiego Kongresu „Dekada Wyklętych” w 95. rocznicę urodzin Danuty Siedzikówny „Inki” – 5 września. Odpowiedzialni: dyrektor OIPN, OBBH, asystent prasowy.

- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 33 w Poznaniu / Uroczysty apel z okazji upamiętnienia ofiar reżimu komunistycznego, wystąpienie na temat działalności Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu w okresie jego funkcjonowania przy sąsiedniej ul. Niegolewskich – 21 września. Odpowiedzialne: WSdSPiL.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie / Udział pracownika w panelu dyskusyjnym „Niezlomni liderzy Kościoła” – 23 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kłodawie / Przekazanie pod opiekę grobu weteranów Edwarda i Ryszarda Woltersdorfów – 26 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- XV Liceum Ogólnokształcące im. prof. Wiktora Degi w Poznaniu / Przekazanie pod opiekę grobu weterana Włodzimierza Plencnera – 26 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Archiwum Państwowe w Kaliszu, Akademia Kaliska im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego / Wykład *Niepodległościowe organizacje młodzieżowe w powiatach kaliskim i ostrowskim. Stan badań i perspektywy badawcze* podczas konferencji „Opozycja antykomunistyczna na terenie Ziemi Kaliskiej w latach 1945–1956” – 26 września. Odpowiedzialne: WSdSPiL.
- Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk:
 - wykład otwarty z cyklu „Na drodze do wolności. Poznański sposób na niepodległość 1956–1990”: *Arcybiskup Antoni Baraniak – niezłomny obrońca Kościoła* – 28 września. Odpowiedzialny: dyrektor OIPN;
 - wykład pracownika *Dominikańskie duszpasterstwo akademickie oraz Klub Inteligencji Katolickiej w Poznaniu – oazy (nie tylko) intelektualnej wolności* – 26 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie „Ułana Karpackiego” / Współorganizowanie konkursu „Z ziemi włoskiej do Polski – Szlaki nadziei”, gala wraz z sejmikiem szkół w Gubinie – 28–29 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, Urząd Miasta Leszna, Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka / Wystąpienie pracownika *Generał Józef Haller – szkic do portretu* podczas sesji historycznej „Generał Józef Haller i Hallerczycy” – 9 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Miłośników Dopiewca „Sami Swoi” / Współorganizacja V Marszu Pamięci w Lasach Pałędzia i Dąbrówki – prelekcje historyczne na całej trasie marszu oraz przy każdej z pięciu kwater – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Passionart / Festiwal Piosenki Niezlomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” – przesłuchania regionalne odbyły się w Przystanku Historia IPN w Poznaniu – 17 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Polskie Towarzystwo Ziemiańskie – Oddział Wielkopolski / Współorganizacja promocji książki D. Rzyckiej-Laube *Zbiory artystyczne polskich ziemian na Pomorzu Nadwiślańskim* połączonej z dyskusją na temat XX-wiecznych losów dziedzictwa kulturowego polskich ziemian – 19 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 „Elektronik” w Zielonej Górze / Realizacja tablicy upamiętniającej młodzieżową organizację antykomunistyczną „Lwie Gniazdo” w Zielonej Górze – 20 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Gmina Wągrowiec / Współorganizacja uroczystości upamiętnienia ofiar niemieckich zbrodni w Miejscu Pamięci Bukowiec – punkt kulminacyjny akcji „Zapał znicz pamięci” – 22 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Biblioteka Kórnicka Oddział w Poznaniu / Udział pracownika w panelu wspomnieniowym „W jesiennej zadumie o tych, którzy odeszli w mijającym roku” – wystąpienie dotyczące gen. Jana Podhorskiego – 23 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Miasto Poznań / Współorganizacja 67. rocznicy Powstania Węgierskiego 1956 r. – 23 października. Odpowiedzialny: dyrektor OIPN.
- Teatr Muzyczny w Poznaniu / Koncert Zaduszkowy i podsumowanie akcji „Zapał znicz pamięci” – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.

- Stowarzyszenie „Patriotyczny Zbąszyń” w Zbąszyniu / Realizacja nowej tablicy umieszczonej na pomniku upamiętniającym polskie ofiary – więźniów obozu w Żabikowie – 31 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie „Sami Swoi” Niepełnosprawni z Mosiny / Otwarcie wystawy „Śnili o wolności. Ziemia mosińska w drodze do Niepodległej” oraz wykład na temat Stanisława Kasznicy – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana Pawła II w Kłodawie / Przekazanie pod opiekę grobu weterana Józefa Byszewskiego – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie Wielkopolan Bona Fide / Współorganizacja „II Paderewski Festiwal” – 9 – 13 listopada. Odpowiedzialni: dyrektor OIPN, asystent prasowy.
- Instytut Polski w Berlinie / Współorganizacja koncertu *Wieczór pieśni polskiej* w bazylice św. Jana w Berlinie – 12 listopada. Odpowiedzialni: dyrektor OIPN, asystent prasowy.
- Urząd Miasta i Gminy Kłodawa / Uroczystości pochówku nieznanego z nazwiska żołnierza polskiego ruchu oporu, który zginął 29 czerwca 1944 r. zamordowany przez niemieckich żandarmów w Lubońku – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Arcybiskupie Seminarium Duchowne w Poznaniu / Wykład pracownika OBBH *Abp Antoni Baraniak (1904–1977) niezłomny obrońca Kościoła i Polski wobec prześladowań komunistycznych* – 26 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Kuratorium Oświaty w Poznaniu / Współorganizacja konkursu dla nauczycieli „Sprawiedliwi z Markowej” – zadaniem uczestników było przygotowanie scenariusza lekcji dotyczącej Polaków ratujących Żydów ze szczególnym uwzględnieniem rodziny Ulmów i poprowadzenie zajęć dla uczniów swojej szkoły – grudzień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Nowotomyski Ośrodek Kultury, I Akademycka Szkoła Podstawowa w Nowym Tomysłu, Miasto Grodzisk Wielkopolski, Centrum Kultury Rondo, Zespół Szkół Technicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Grodzisku Wielkopolskim / Współorganizacja koncertów *Tryptyk Śląski* – 1, 2 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor OIPN, asystent prasowy.
- Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Narodowy Instytut Konserwacji Zabytków / Udział w dyskusji panelowej *Poszukiwania grobów wojennych* podczas konferencji szkoleniowej „Groby i cmentarze wojenne w Polsce – skuteczna ochrona miejsc pamięci” – 4–5 grudnia. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- Klub Kolekcjonera i Kultury Łowieckiej PZŁ, Nadleśnictwo Grodzisk / Realizacja tablicy upamiętniającej pierwszego prezesa PZSŁ, gen. Kazimierza Sosnkowskiego, w Porążynie – 16 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 – Koło w Miałach, Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Miałach / Realizacja tablicy upamiętniającej powstańców wielkopolskich – grudzień. Odpowiedzialne: OBUWiM.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- Archiwum Państwowe w Rzeszowie:
 - wystawa „Ocet i musztarda – rzeczywistość PRL” – prelekcja *Młodość w PRL* dla grup uczniów odwiedzających wystawę – 4, 10 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945” – 13–28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 w Przemyśle im. Marii Grzegorzewskiej:
 - wystawa „Z dziejów oporu społecznego w Polsce południowo-wschodniej 1956–1990. Od ostatnich leśnych do »Solidarności«” (4 stycznia – 31 marca), „Symbole naszej historii. Godło, barwa, hymn”, cz. 1 (3 kwietnia – 30 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Symbole naszej historii. II Rzeczpospolita” (cz. 2) – 24 lipca – 16 października. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Symbole naszej historii. Polska Rzeczpospolita Ludowa”, cz. 3 – 25 września – 2 stycznia 2024. Odpowiedzialne: OBEN.

- Klasztor Znalezienia Krzyża Świętego Zakonu Braci Mniejszych Konwentualnych w Kalwarii Pacławskiej:
 - wystawy „Zesłańcy – Sybiracy – Deportowani” (4 stycznia – 31 marca), „»Czyny świadczą o człowieku« – Polacy udzielający pomocy Żydom podczas Holokaustu na Kresach Wschodnich II RP” (3 kwietnia–30 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – 24 lipca – 16 października. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Daleko od KC – opór społeczny w Bieszczadach” – 20 października – 2 stycznia 2024. Odpowiedzialne: OBEN.
- Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu / Akcja „Żonkile” – prelekcje dla uczniów o Zagładzie Żydów i pomocy udzielanej im przez Polaków przeprowadzone w filiach Biblioteki Pedagogicznej w Nisku (17 stycznia) i Stalowej Woli (20 stycznia) oraz w Bibliotece Pedagogicznej w Tarnobrzegu (24 stycznia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejska Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie / Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu: wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – 18 stycznia – 9 lutego; prelekcje dla uczniów szkół z Lubaczowa i Lisich Jam – 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna w Świlczy / Zajęcia „Historia Misia Wojtka” – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejsko Gminny Ośrodek Kultury w Tyczynie im. Katarzyny Sobczyk, Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej Spichlerz w Tyczynie:
 - obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu – wystawa „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945” – 24 stycznia – 3 lutego; warsztaty o Zagładzie Żydów dla klas Szkoły Podstawowej w Tyczynie – 29 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wykład *Akcja „Reinhardt” we wschodniej części byłego województwa lwowskiego* – 29 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy Krasne / Współorganizacja obchodów 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Muzeum Rzemiosła w Krośnie / Współorganizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu – wykład *Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w latach 1939–1945 i Żydów dla ludności polskiej w latach 1945–1949* – 1 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Branżowa Szkoła I i II Stopnia w Chmielniku / Wystawa „Pokolenie Baczyńskiego” – 1–28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Anny Jenke w Jarosławiu:
 - wystawy „Władysław Koba (1914–1949)” (1–28 lutego), „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” (4–30 kwietnia) – Jarosław. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit” – 5–31 maja; zajęcia edukacyjne „Zbrodnia Katyńska” – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Młodzi dla Niepodległej” – 17 października–24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
 - lekcja archiwalna „To będzie nasz atak! – czyli jak SB inwigilowała rzeszowskich harcerzy” – 11 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Regionalne im. Adama Fastnachta w Brzozowie / Wystawa „Arcybiskup Ignacy Tokarczuk. Kościół, władza, opór społeczny” – 6 lutego – 6 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 im. Mikołaja Kopernika w Stalowej Woli / Zajęcia dla uczniów – członków szkolnego kółka historycznego co miesiąc – 10 lutego, 10 marca, 10 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Klementyny Hoffmanowej w Tarnowie / Wystawa „Zesłańcy – Sybiracy – Deportowani” – 10 lutego – 13 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury w Komańczy / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 13 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

- Towarzystwo Gimnastyczne Sokół w Sanoku / Wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” – 13 lutego – 10 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starostwo Powiatowe w Dębicy, parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Brzostku, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II / Współorganizacja obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK – Brzostek, 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Miejski w Rzeszowie, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Rzeszów / Współorganizacja obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Jana Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyśle przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie Filia w Przeworsku:
 - szkolenie dla nauczycieli „Zabić Polaków. »Operacja polska« NKWD 1937–1938” – prezentacja materiałów edukacyjnych – Przemyśl (15 lutego), filia Biblioteki w Przeworsku (28 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
 - warsztaty „Śledztwo katyńskie” – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawy w Przemyśle: „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” (13–30 marca), „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit” (13–30 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Klub 21. Brygady Strzelców Podhalańskich:
 - wystawy: „Żołnierze Niezłomni. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku” (15 lutego – 15 marca), „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit” (8–30 marca) – Rzeszów. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45” – 28 sierpnia – 30 września. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa elementarna „Stan wojenny 1981–1983” – 6–20 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” / Wystawa „Tu rodziła się »Solidarność« rolników” – Rzeszów, 19 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie / Prelekcje dla uczniów szkół z gminy Skołyszyn w ramach realizowanego przez Ośrodek projektu „Zwykli Niezwykli” – 21 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle / Szkolenie dla nauczycieli „Poligon rakietowy Blizna 1943–1944” – prezentacja materiałów edukacyjnych związanych z tematyką szkolenia – 21 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Międzyzakładowa Komisja NSZZ „Solidarność” Pracowników Oświaty w Dębicy / Szkolenie dla nauczycieli „Zabić Polaków. »Operacja polska« NKWD 1937–1938” – prezentacja materiałów edukacyjnych – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Książnicach / Zajęcia „Symbole naszej historii” i „Historia Misia Wojtka” – 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Bieszczadzki Zespół Szkół Zawodowych w Ustrzykach Dolnych / Wystawa „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45” – 27 lutego – 5 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Rzeszowie / Spotkania z pensjonariuszami, prelekcje, prezentacje filmów w DPS i jego filii oraz w siedzibie oddziału – 28 lutego, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Rzeszowie, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Rzeszów / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Rzeszowie – 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie Rodzin Żołnierzy Niezłomnych Podkarpacia / Wystawa „Żołnierze Wyklęci. Hieronim Bednarski” – Boguchwała, 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Radomyślu Wielkim / Zajęcia: „Historia Misia Wojtka”, „Pułkownik Łukasz Ciepliński” – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Szkoła Podstawowa im. Walerii Szalay-Groele w Przecławiu / Wystawa „Zapomniane ogniwo. Konspiracyjne organizacje młodzieżowe na ziemiach polskich w latach 1944/1945–1956” – 1–15 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny w Nysie / Wystawa „Zbrodnia Katyńska” – 1–26 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie, Filia Nr 7 / Prelekcje dla uczniów ze współpracujących z biblioteką szkół – 2 marca i 18, 25, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów / Wystawa „Śladami zbrodni komunistycznych na Rzeszowszczyźnie z lat 1944–1956” – Blizna, 3–13 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny w Łupkowie:
 - wystawa „Łukasz Ciepliński” – 3–28 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Komiks w PRL, PRL w komiksie” – 2–30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawy: „Zesłańcy – Sybiracy – Deportowani” (1–30 września), „Stan wojenny” (1–31 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta i Gminy Kańczuga, Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego w Pantalowicach / Obchody 80. rocznicy pacyfikacji wsi Pantalowice – 4 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Podkarpacki Urząd Wojewódzki w Rzeszowie / Obchody 42. rocznicy porozumień rzeszowsko-ustrzyckich; wystawa „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945” – 5–31 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Aktywności i Rozwoju „Impuls” / „Granie nie na ekranie” – przekazanie gier edukacyjnych – 14 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- NSZZ „Solidarność” Regionu Ziemia Przemyska, Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełmniacy 1982” / Wernisaż wystawy „Solidarność do wojska!” – Jarosław, 17 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kształcenia Praktycznego i Doskonalenia Nauczycieli w Mielcu / „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie” – szkolenie dla nauczycieli na platformie Teams, prezentacja materiałów edukacyjnych – 21 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- II Liceum Ogólnokształcące w Łańcucie:
 - wystawa „Książki poza cenzurą 1976–1989” – 24 marca–14 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - prezentacja wystawy „Symbole naszej historii. II Rzeczpospolita” cz. 2 w Łańcucie – 9 listopada – 8 grudnia / Odpowiedzialne OBEN.
- Biblioteka Publiczna Gminy i Miasta w Strzyżowie / XXVII Wystawa Modeli Plastikowych i Kartonowych Strzyżów 2023 – przekazanie nagród dla laureatów konkursów i materiałów edukacyjnych dla uczestników – 1–29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Dębica / Wystawa „Życie na papierze. Niemiecka okupacja Rzeszowszczyzny w afiszach, obwieszczeniach i plakatach (1939–1944)” – Paszczyzna, 4 kwietnia – 30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie / Wystawa „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945” – 4 kwietnia – 30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział „Ziemia Sanocka” w Sanoku / Wykład *Zbrodnia w Mucznem – stan badań* dla przewodników – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łowcach / Wystawa „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – 13–30 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Zawodowych i Rolniczych im. Adama Mickiewicza w Radymnie:
 - wystawa „Ojcowie Niepodległości” – 13–30 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – 4–31 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa elementarna „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – 8 listopada – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie / Wykład *Odcienie szarości: jak być przyzwoitym w nieprzyzwoitych czasach?* – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.

- Komenda Powiatowa Policji w Stalowej Woli / Zajęcia „Zbrodnia Katyńska” – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Krosno, 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, Sanktuarium św. Jana Pawła II w Krośnie / Współorganizacja uroczystości pogrzebowych Kazimierza Człowiekowskiego ps. „Niemsta” w Krośnie – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krasnem:
 - szkolny konkurs historyczny i plastyczny o Powstaniu Styczniowym – OBEN przekazał nagrody dla laureatów. Odpowiedzialne: OBEN;
 - zajęcia „Historia Ireny Sendlerowej” – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koło 10. Pułku Strzelców Konnych w Łańcucie / Współorganizacja Święta 10. Pułku Strzelców Konnych w Łańcucie – 23 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie, Filia nr 1 / Zajęcia „Historia Misia Wojtka”, „Symbole naszej historii” – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 13 w Mielcu / Zajęcia „Symbole naszej historii” – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa Gminy Trynca / Piknik Patriotyczny – przekazanie gier edukacyjnych – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół w Iwoniczu:
 - wystawa „Symbole naszej historii. Godło, barwa, hymn” cz. I – 28 kwietnia – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata. Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w Małopolsce w latach 1939–1945” – 5 – 29 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia Nr 7:
 - akcje „Cała Polska czyta dzieciom” i „Atrakcje na wakacje” – prelekcje dla uczniów ze współpracujących z biblioteką szkół – maj–lipiec. Odpowiedzialne: OBEN.
 - na zaproszenie biblioteki pracownicy OBEN wygłaszali prelekcje dla uczniów ze współpracujących z biblioteką szkół, wrzesień–grudzień. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w ramach współpracy pracownik OBEN przeprowadził lekcje „Miś Wojtek” – 12 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 7 w Rzeszowie / Lekcja „Miś Wojtek” – 4 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krasnem / Zajęcia „Symbole naszej historii” i „Ojcowie Niepodległości” – 4, 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Łowcach / Wystawa „Ojcowie Niepodległości” – 4–31 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Starosta przemyski, Rada Powiatu Przemyskiego, wójt gminy Bircza, Rada Gminy Bircza, Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Hucie Brzuskiej / Referat *Obrona polskiej ludności Huty Brzuskiej i okolicznych miejscowości przed napadami ukraińskich nacjonalistów* – Huta Brzuska, 5 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Czarnej / Lekcja „Symbole naszej historii” – Zalesie, 5 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół nr 2 im. Jana Kochanowskiego w Łańcucie:
 - wystawa „Zbrodnia Katyńska” – 8–31 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawy „»Czyny świadczą o człowieku« – Polacy udzielający pomocy Żydom podczas Holocaustu na Kresach Wschodnich II RP” (4–15 września), „Ojcowie Niepodległości” (6–15 listopada). Odpowiedzialne: OBEN.
- Europejskie Centrum Pamięci i Pojednania przy Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Dębica w Pustkowie – Osiedlu / udział w otwarciu wystawy „Porządek i Zagłada. Policja w nazistowskich Niemczech” na terenie Ekspozycji Historyczno-Dydaktycznej przy Górze Śmierci w Paszczynie – 9 maja. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.

- Komenda Powiatowa Policji w Stalowej Woli / Zajęcia edukacyjne „Symbole naszej historii” i „Śledztwo katyńskie” dla uczniów szkół podstawowych – lekcje odbyły się w Publicznej Szkole Podstawowej nr 5 w Stalowej Woli (10 maja) i w Zespole Szkół w Turbii (6 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Kresów w Lubaczowie / Wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” (8 maja), zajęcia edukacyjne związane z wystawą (9 maja – 6 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN.
- Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie / Cykl szkoleń dla policjantów komend miejskich i powiatowych z Podkarpacia – szkolenia z historii najnowszej: „Zabić Polaków. »Operacja polska NKWD« 1937–1938”, „Konspiracja niepodległościowa po 1944 roku” – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów / Wystawy „Podkarpacki wrzesień 1939” (13–31 maja), „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45” (1–21 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 17 / Warsztaty „Miś Wojtek” – 15 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnobrzegu / Zajęcia edukacyjne „Wiem – pamiętam – szanuję” dofinansowane ze środków Biura „Niepodległa” w ramach Programu Dotacyjnego „Symbole Narodowe RP” – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Jana Gwałberta Pawlikowskiego w Przemyśle przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie Filia w Przeworsku / Warsztaty „Praca ze źródłem historycznym” – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli, gmina Nisko, Miejska Rada Seniorów w Nisku / „Świadectwo życia ks. abp. Ignacego Tokarczuka” – udział w dyskusji panelowej w ramach Przystanku Historia IPN w Stalowej Woli – Nisko, 17 maja. Odpowiedzialne OBBH.
- Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie / Udział w konferencji popularnonaukowej „Zwykli Niezwykli. Henryk Stroka – patriota, poeta, pisarz, pedagog i metodyk” – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ośrodek Dokumentacji i Historii Regionu Muzeum Tadeusza Kantora w Wielopolu Skrzyńskim / Prelekcja na temat walk 2. Korpusu Polskiego we Włoszech z uwzględnieniem sylwetek żołnierzy z gminy Wielopole; udział w otwarciu wystawy im poświęconej oraz uroczystościach na cmentarzu przy grobie kapelana 2. Korpusu ks. Karola Świętonia – 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów z siedzibą w Kamionce / Współpraca przy II Przeglądzie Kulinarnym Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Ostrów – prelekcja *Kobiety w walce o Niepodległość* – 20 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. ks. Stanisława Sudoła w Wiązownicy / Wystawa „Okupacja sowiecka na prawym brzegu Sanu w latach 1939–1941” – 20 maja – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół nr 3 w Jaśle / Lekcje dla uczniów – 22 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Samorząd Mieszkańców Miasta Rzeszowa Rada Osiedla Piastów / Przekazanie wydawnictw IPN na potrzeby Dni Osiedli Piastów i Zawiszy Czarnego – 23 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny w Uhercach Mineralnych / Wykład *Deportacje obywateli polskich* – 24 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Leżajsku / Wykład w 80. rocznicę pacyfikacji Leżajska – 26 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Burmistrz Leżajska / Zajęcia dla uczniów z okazji 80. rocznicy pacyfikacji Leżajska – 29 maja, 5 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Badania Historii „Solidarności” i Oporu Społecznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu / Konferencja naukowa „Opozycja i opór społeczny w regionie kujawsko-pomorskim w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku” – udział w dyskusji panelowej z okazji 60. urodzin prof. Wojciecha Polaka – 30 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Krośnie / Szkolenie online dla nauczycieli „Zabić Polaków. »Operacja polska NKWD« 1937–1938” – 30 maja. Odpowiedzialne: OBEN.

- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Jana Gwalberta Pawlikowskiego w Przemyśle przy Podkarpackim Zespole Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie Filia w Przeworsku / Szkolenie „Wojna polsko-bolszewicka” – 31 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Społecznych nr 2 w Rzeszowie / Zajęcia dla młodzieży „Miś Wojtek” – 31 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Podkarpacki Urząd Wojewódzki / Piknik z okazji Międzynarodowego Dnia Dziecka – stoisko edukacyjne – Rzeszów, 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Rzeszowie, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, parafia pw. św. Judy Tadeusza w Rzeszowie / Współorganizacja obchodów 80. rocznicy pacyfikacji Staroniwy przez Niemców – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej / Wystawa „Pancerniacka tradycja. Żurawica 1921–1939” – Przemyśl, 1–30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 11 im. gen. Stanisława Maczka w Rzeszowie / Festyn z okazji Dnia Dziecka – stoisko edukacyjne – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna w Świlczy / Zajęcia „Symbole naszej historii” – 5 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Publiczna Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 im. Mikołaja Kopernika w Stalowej Woli, Spółdzielczy Dom Kultury w Stalowej Woli / Wystawa „Arcybiskup Ignacy Tokarczuk. Kościół, władza, opór społeczny” – 6–25 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego:
 - konsultacja i udział w odsłonięciu muralu upamiętniającego mjr Marię Mirecką-Loryś (1916–2022) – Nisko, 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - współpraca w związku z przygotowaniem do beatyfikacji rodziny Ulmów – broszura *Błogosławieni i miłośnicy. Rodzina Ulmów z Markowej* dystrybuowana m.in. podczas koncertu *Jednego Serca, jednego Ducha* w Rzeszowie (8 czerwca) i podczas Światowych Dni Młodzieży w Lizbonie (1–6 sierpnia); przekazanie wydawnictw IPN bibliotece przy Domu Polskim w Suczawie (Rumunia) – 21 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – 7 października – 6 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Iwierzycach, Szkoła Podstawowa w Nockowej, Szkoła Podstawowa w Kozodrzy / Cykl prelekcji o trudnej niepodległości II RP dla uczniów szkół podstawowych z dawnego powiatu ropczyckiego – 7, 16 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy Czudec, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, Zespół Szkół w Pstrągowej / Współorganizacja obchodów 80. rocznicy pacyfikacji wsi Pstrągowa – 11 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Osiedlowy Klub Sportowy „Sobniów” Jasło / Prelekcja dla uczniów o Pawle Giebułtowskim, działaczu WiN – 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Filia Miejskiego Domu Kultury w Łąncucie / Wystawa „Zbrodnia Katyńska” – 13–30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Powiatowy Ośrodek Edukacji Nauczycieli w Jaśle / Szkolenie online dla nauczycieli „Bohater lokalny – pomysły na to, jak uczyć historii regionalnej” – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Strzyżowie / Zajęcia „Opowieść o odzyskaniu przez Polskę niepodległości” – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wojewoda podkarpacki / Spotkania Podkarpackiej Szkoły Wolności i Tolerancji dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, dyrektorów szkół i nauczycieli – prelekcja *O bohaterstwie rodziny Ulmów* – 14 czerwca. Odpowiedzialny: OIPN.
- Stowarzyszenie Miłośników Jarosławia / Organizacja sesji popularnonaukowej w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej – Jarosław, 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Komenda Powiatowa Policji w Nisku / Warsztaty „Praca ze źródłem historycznym” w Regionalnym Centrum Edukacji Zawodowej w Nisku – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Stowarzyszenie Kulturalno-Historyczne „Znad Wielopolki”/ Wykład o życiu i działalności prof. Henryka Dembińskiego z dawnej wsi Witkowice – Ropczyce, 16 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Rzemieślnicza Branżowa Szkoła I Stopnia im. bł. Karoliny Kózkówny w Pilźnie / Wystawa „Ojcowie Niepodległości” – 17 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. Prymasa Tysiąclecia w Woli Zarczyckiej / Wykład w 80. rocznicę pacyfikacji Woli Zarczyckiej – 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Podkarpacka Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy / Wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – Iwonicz, 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzienny Dom Opieki w Łączkach Kucharskich / Wystawa „Ojcowie Niepodległości” (wersja plakatu) i związane z nią prelekcje – 23 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo Wschodnich Klub w Tarnobrzegu / Przygotowanie debaty „Zbrodnie ludobójstwa. Pamięć i prawda historyczna” – 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Przedszkole św. Rodziny w Rzeszowie / Warsztaty dla dzieci „Symbole naszej historii” – 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kino Zorza w Rzeszowie / Prelekcja *Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej we wschodniej części byłego województwa lwowskiego* przed filmem *Joanna* – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Młodzieżowy Ośrodek Turystyczny Brama Bieszczad w Olchowej / Warsztaty dla młodzieży „303 i inni” – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Caritas Diecezji Rzeszowskiej / Zajęcia edukacyjne dla uczestników 5 turnusów kolonii w Ośrodku Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnym w Myczkowcach – 30 czerwca, 13, 21 lipca, 4, 18 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Rzeszowski Dom Kultury / Zajęcia edukacyjne dla uczestników półkolonii organizowanych przez RDK w Rzeszowie – lipiec–sierpień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koło 24. Pułku Ułanów w Kraśniku, burmistrz Kraśnika, starosta kraśnicki, 10. Brygada Kawalerii Pancernej im. gen. broni Stanisława Maczka w Świętoszowie, Muzeum Narodowe w Lublinie / Stoisko edukacyjne podczas pikniku militarnego w Święto 24. Pułku Ułanów im. Hetmana Wielkiego Koronnego Stanisława Żółkiewskiego – Kraśnik, 2 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Miasto i Gmina Cieszanów:
 - Rajd Pamięci w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej śladami martyrologii Polaków – ofiar ludobójstwa popełnionego przez OUN-UPA w powiecie lubaczowskim – 6 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - organizacja konferencji naukowej w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej – Cieszanów, 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Dębica / Wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – Paszczyna, 6 lipca–30 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Kresowian w Kędzierzynie Koźlu, Muzeum Niepodległości w Warszawie / Konferencja popularnonaukowa „Należna prawda i pamięć – nie zemsta. Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej” – referat *Zbrodnie ukraińskich nacjonalistów na mieszkańcach Borownicy w latach 1939–1945* – Warszawa, 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Hufiec ZHP z Lubaczowa, Jednostka Strzelecka 2033 im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział w Lubaczowie / Akcja „Pamiętamy! 11 lipca zapal znicz pamięci” – odwiedź z młodzieżą grobów ofiar OUN-UPA i zapalenie zniczy w powiatach województwa podkarpackiego – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Prezydent Stalowej Woli / Współorganizacja obchodów 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej – wykład *Rzeź Wołyńska* – Stalowa Wola, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Historyczne w Sanoku / Organizacja sesji popularnonaukowej w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej – 14 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

- Stowarzyszenie Kresowian w Kędzierzynie-Koźlu, Miasto Kędzierzyn-Koźle, Starostwo Powiatowe w Kędzierzynie Koźlu / Konferencja historyczna z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej – referat *Obrona Baligródu przed napadami OUN i UPA 1944–1947* – Kędzierzyn-Koźle, 15 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Regionalne im. Adama Fastnachta w Brzozowie / Organizacja sesji popularnonaukowej w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej – 28 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Związek Strzelecki „Strzelec” Józefa Piłsudskiego / Współorganizacja lokalnej uroczystości patriotycznej, prelekcja na temat Powstania Warszawskiego, spotkanie członków Związku z rodzinami żołnierzy AK i powstańców uczestniczących w akcji „Burza” w 1944 r. – Dębica, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Paczka dla Bohatera”:
 - przekazanie gadżetów promocyjnych do wykorzystania w akcji „Zawsze z Wami – Bohaterami” – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - przekazanie materiałów edukacyjnych i gadżetów do wykorzystania przy realizacji projektu „XIII Bożonarodzeniowa paczka dla Bohatera” – 20 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Rzeszowie, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich, 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Rzeszów / Współorganizacja obchodów 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – Rzeszów, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Rzeszowie / Spotkania z pensjonariuszami, prelekcje, prezentacje filmów w DPS oraz w siedzibie Oddziału IPN Rzeszów – 1, 14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Marszałek województwa podkarpackiego, Komenda Wojewódzka Policji w Rzeszowie, Gmina i Miasto Sokołów Małopolski, Klasztor Franciszkanów w Kalwarii Pałacowskiej / Dwie prelekcje podczas Edukacyjnego Rajdu Motocyklowego w 80. rocznicę ujawnienia zbrodni katyńskiej – Kalwaria Pałacowska – Borownica, 5–6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Park Historyczny Blizna, gmina Ostrów / Piknik Militarny Blizna – wystawa „Polskie Państwo Podziemne 1939–1944/45”, prelekcja – 6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja SKM Spinus, Jednostka Strzelecka 2021 im płk. Leopolda Lisa-Kuli / Prelekcje dla Orląt Związku Strzeleckiego z gminy Boguchwała przebywających na półkolonii – Lutoryż, 10 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy Jasienica Rosielna, Fundacja Czarna Góra / Współorganizacja obchodów 81. rocznicy Akcji „Reinhardt” – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Kościół Rektoralny pw. św. Maksymiliana w Sanoku:
 - wystawa „Polska Walcząca / Fighting Poland” – 19 sierpnia – 30 września. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawy „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia” (16 października – 9 listopada), „Symbole naszej historii. Godło, barwa, hymn” cz. 1 (18 listopada – 8 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej:
 - wystawa „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – 20 sierpnia – 7 września. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współorganizacja konferencji „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady” – udział historyka OBBH w panelu dyskusyjnym nr III: „Niemiecki mord na Ulmach jako element terroru okupanta na ziemiach polskich”, Warszawa – 7 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Hyżnem / Wsparcie inauguracji gry terenowej „Związki generała Władysława Sikorskiego z Hyżnem” przez przekazanie gadżetów IPN – 22 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Polska Fundacja Narodowa / Współpraca przy transporcie i prezentacji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” w Hiszpanii (katedra w Alcalá), w Nowym Jorku (Konsulat RP)

- i na Litwie (ogrodzenie kościoła Ojców Franciszkanów na Piaskach przy ul. Trockiej w Wilnie) – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Polskie Koleje Państwowe / Współpraca przy transporcie i prezentacji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” na Dworcu Warszawa Wschodnia – 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych / Współpraca przy transporcie i prezentacji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Ministerstwo Sprawiedliwości / Współpraca przy transporcie i prezentacji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” w Galerii Plenerowej Ministerstwa Sprawiedliwości przy al. Ujazdowskich. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Polskie Porty Lotnicze / Współpraca przy transporcie i prezentacji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”. Odpowiedzialne: OBEN.
 - I Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Jarosławiu / Prezentacja wystawy „Podkarpacki wrzesień 1939” – 1–15 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Fundacja Misji Obywatelskiej / Projekt „Historia oczami Podkarpacia. Powstanie Styczniowe 1863–1864” – seminarium w Muzeum Okręgowym w Rzeszowie, wykład pracownika OBEN *Powstanie styczniowe w 160. rocznicę śmierci płk. Marcina Borelowskiego „Lelewela”* – 6 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Miejska Biblioteka Publiczna w Łąncucie / Wystawa elementarna „Łukasz Ciepliński” – 6 września – 12 października. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej, parafia Markowa / Wystawa „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – 9 września – 3 października. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Podkarpacki Zespół Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Przemyśle / Konferencja popularnonaukowa „Zwyczajni – nadzwyczajni – błogosławieni” – referat *Historia życia i śmierci rodziny Ulmów* – 13 września. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Urząd Miejski w Dębicy, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Dębicy / Wystawa „Wies polska między dwoma totalitaryzmami (1939–1945)” – 13 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Dębicy / Wystawa „Wies polska między dwoma totalitaryzmami (1939–1945)” – 14 września – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Urząd Miasta Stalowej Woli / Wystawa „Okupacja sowiecka na prawym brzegu Sanu 1939–1941” – 17–27 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Dolnośląskie Centrum Filmowe / Dyskusja panelowa po filmie *Historia jednej zbrodni*, Wrocław – 18 września. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Wojska Obrony Terytorialnej / Organizacja i prowadzenie podróży historyczno-wojskowej dla uczestników warsztatów roboczych (współdziałanie WOT z przedstawicielami instytucji państwowych i firm istotnych dla bezpieczeństwa państwa) – Solina, Arłamów, Cisna, Baligród – 20 września. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Park Historyczny Blizna / Wystawa „Podkarpacki wrzesień 1939” – 21 września – 31 października. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Azymut” w Stalowej Woli / Wykład otwarty *Działalność „Solidarności” w Stalowej Woli* w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Stalowej Woli – 22 września. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Wileńskie Centrum Kultury i Duchowości / Prezentacja wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – 25 września. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów.
 - Stowarzyszenie Rozwoju Szkół „Prymus” w Nowej Sarzynie / Wystawa „Symbole naszej historii. Godło, barwa, hymn”, cz. 1 – 25 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Światowy Związek Żołnierzy AK Okręg Podkarpacki, Urząd Miasta Rzeszowa, 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej, 21. Brygada Strzelców Podhalańskich / Obchody 84. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego i Święta Wojsk Obrony Terytorialnej – 27 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Stowarzyszenie Pro Artis, Starostwo Powiatowe w Sanoku, Muzeum Historyczne w Sanoku, Uczelnia Państwowa im. Jana Grodka w Sanoku / Udział w konferencji popularnonaukowej „Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką Józef i Wiktoria Ulmowie” w Sanoku –referaty: *Śmierć za pomoc Żydom. Ofiara rodziny Ulmów i innych Sprawiedliwych z terenów wschodniej i zachodniej części byłego województwa lwowskiego (wybrane przykłady)* i *Niemiecka polityka wobec Polaków i Żydów w okupowanej Polsce (1939–1945)* – 29 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Polska Fundacja Narodowa, Komitet ds. Obchodów Towarzyszących Beatyfikacji Rodziny Ulmów / Prezentacja wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” w Stanach Zjednoczonych: Derby (29 września – 2 października), Hartford (6–9 października), Bridgeport (13–16 października), Stamford (20–23 października), Port Chester (27–30 października), Manhattan (10–13 listopada), Brooklyn (17–20 listopada), Yonkers (3–6 listopada), Maspeth (1–4 grudnia), Ridgewood (8–11 grudnia), Riverhead (15–18 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN.
- 3. Podkarpacka Brygada Obrony Terytorialnej:
 - wystawa „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45” – 30 września. Odpowiedzialne: OBEN;
 - akcja „Żołnierska Pamięć” – znicze na mogiłach żołnierzy w województwie podkarpackim – 1 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu (wraz z filiami) / Prelekcja pracownika OBEN *Rodzina Ulmów* dla uczniów szkół współpracujących z biblioteką – Tarnobrzeg i Stalowa Wola – 9 października; Nisko – 6 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Przemyślu / W ramach stałej współpracy pracownik OBEN prowadził raz w miesiącu zajęcia edukacyjne dla uczniów szkoły – 11 października, 9 listopada, 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Ziemi Leżajskiej / Wystawa elementarna „Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Polakach 1939–1945” – 12 października – 31 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół w Giedlarowej / Wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – 17–30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ośrodek Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke w Jarosławiu / Referat *Holokaust na Podkarpaciu ze szczególnym uwzględnieniem obszaru starostwa jarosławskiego* na konferencji popularnonaukowej poświęconej polskim i żydowskim dzieciom zamordowanym podczas niemieckiej okupacji, Jarosław – 19 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- 5. Batalion Strzelców Podhalańskich im. gen. bryg. Andrzeja Galicy / Przekazanie wydawnictw IPN na potrzeby Dnia Otwartych Koszar – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Instytut Teologiczno-Pastoralny im. św. Józefa Sebastiana Pelczara w Rzeszowie / Podkarpacki Kongres Bibliotek Szkolnych – podczas kongresu odbyła się konferencja poświęcona zastosowaniu sztucznej inteligencji w edukacji – 24 października. Odpowiedzialny: dyrektor OIPN.
- Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Wsi Wola Rafałowska „Nasza Wola”, Urząd Gminy w Chmielniku / Konferencja popularnonaukowa „Polscy bohaterowie ratujący Żydów na terenie powiatu rzeszowskiego i łańcuckiego” – referat *Śmierć za człowieczeństwo. Historia Rodziny Ulmów*, Chmielnik – 24 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Gminna Biblioteka Publiczna w Iwierzycach / Wystawa „»Czyny świadczą o człowieku« – Polacy udzielający pomocy Żydom podczas Holocaustu na Kresach Wschodnich II RP” – 31 października – 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Pamięci Polskich Termopil i Kresów w Przemyślu, Klub Inteligencji Katolickiej w Przemyślu / Akcja „Znicz na Cmentarz Obrońców Lwowa i polskie groby na Kresach” – znicze na mogiłach na Cmentarzu Obrońców Lwowa oraz na Kresach – 1 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Przemyślu / Wykłady otwarte *Polacy ratujący Żydów we wschodniej części dawnego województwa lwowskiego* – 20 października, *Polacy represjonowani za pomoc Żydom na Rzeszowszczyźnie* – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

- Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Radochońskiego z Oddziałem Przedszkolnym w Wierzbnej / Wystawy: „Ojcowie Niepodległości” (8–30 listopada), „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” (1–31 grudnia), „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” (elementarna) (18 grudnia – 31 stycznia 2024 r.). Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego STAL w Rzeszowie / Wystawa elementarna „Łukasz Ciepliński” – 9–30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie „Ocalić od zapomnienia”, Światowy Związek Żołnierzy AK Okręg Zamość / Projekt edukacyjny „Warto być Polakiem” – spacer tematyczny w miejscowości Brzeziny przez miejsca związane z konspiracją akowską i poakowską – 10 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Łańcucie / Wystawa „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” w Łańcucie – 14–30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli / Pokaz filmu *Kryptonim „Kościół”* i dyskusja panelowa – w 50. rocznicę poświęcenia bazyliki konkatedralnej Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli – 29 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Komenda Powiatowa Policji w Brzozowie, Muzeum Regionalne w Brzozowie / Konferencja popularnonaukowa *Policja w służbie Niepodległej* – referat *Policjanci w strukturach brzozowskiej konspiracji niepodległościowej w latach 1939–1947*, Brzozów – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- NSZZ „Solidarność” Region Rzeszowski / Przekazanie materiałów edukacyjnych szkołom uczestniczącym w obchodach 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Rębiełicach Królewskich / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 4, 13 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Strzelecko-Drezdeński Hufiec ZHP w Strzelcach Krajeńskich / Współorganizacja i obsługa rajdu harcerskiego na trasie Dobiegniew – Tuczno – Barlinek – Dziedzice – 25–28 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
- Środowisko byłych działaczy „Solidarności” / Organizacja spotkania opłatkowo-noworocznego dla byłych opozycjonistów w siedzibie Przystanku Historia IPN w Szczecinie – koncert kwartetu smyczkowego Fundacji Akademii Muzyki Dawnej w Szczecinie – 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych Oddział w Szczecinie / Współorganizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokautu na cmentarzu Centralnym – Szczecin, 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie „Paczka dla Bohatera” / Przekazanie wydawnictw IPN – 5 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Rannych i Poszkodowanych w Misjach Poza Granicami Kraju w Szczecinie / Przekazanie publikacji IPN na loterię fantową – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminne Centrum Kultury w Niegosławicach / 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK – warsztaty dla młodzieży, promocja wydawnictw IPN – 11 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Szczecin, 14. Zachodniopomorska Brygada Obrony Terytorialnej / 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK – współorganizacja obchodów pod tablicą „Żołnierzom Armii Krajowej” przy Urzędzie Miasta – Szczecin, 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojewoda zachodniopomorski:
 - Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – współorganizacja obchodów na cmentarzu Centralnym – Szczecin, 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - obchody 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej – 1 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie Katyń, 12. Szczecińska Dywizja Zmechanizowana, wicewojewoda zachodniopomorski / Program „Katyń... Ocalić od zapomnienia” – posadzenie Dębu Pamięci, odsłonięcie tablicy poświęconej kpt. Edwardowi Rutkowskiemu na terenie 12. Brygady Zmechanizowanej w Szczecinie – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Bałtyckie Stowarzyszenie Miłośników Historii „Perun” w Koszalinie / Współorganizacja przedsięwzięcia „Zbrodnia Katyńska – Koszaliński Marsz Cieni” – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.
- Stowarzyszenie Katyń / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej pod Krzyżem Katyńskim na cmentarzu Centralnym – Szczecin, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Szkoła Podstawowa nr 6 w Policach / Wojewódzki Festiwal Pieśni Żołnierskiej i Patriotycznej „Rogatywka 2023” – wysyłka materiałów edukacyjnych – 5 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 20 w Gorzowie Wielkopolskim / II Turniej Gier Historycznych – wysyłka materiałów edukacyjnych – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Garnizon Stargard / Współorganizacja obchodów 79. rocznicy bitwy o Monte Cassino – 18 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 12. Brygada Zmechanizowana, Agencja Mienia Wojskowego Oddział w Szczecinie / Odsłonięcie tablicy edukacyjnej prezentującej żołnierską drogę gen. broni Józefa Hallera, patrona 12. Brygady Zmechanizowanej – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Skwierzyński Ośrodek Kultury / Dni Kultury Kresowej w Skwierzynie pod hasłem „Silni wspólnotą” w 2. rocznicę utworzenia Sanktuarium Matki Bożej Klewańskiej – obsługa strefy edukacyjnej, konferencja pamięci Kresów „Żywa lekcja historii” – 20, 22 maja. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
- Technikum Ekonomiczne w Szczecinie / Wykonanie projektu nowego sztandaru szkoły, udział w uroczystości wręczenia sztandaru – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojewoda zachodniopomorski, wojewoda lubuski, miasto Gorzów, 12. Wielkopolska Brygada Obrony Terytorialnej / Współorganizacja uroczystości upamiętniającej zamordowanie rtm. Witolda Pileckiego – 26 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Starej Dąbrowie / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Szczecin / Współorganizacja spotkania przy grobie Danuty Szyksznian-Ossowskiej z okazji 98. rocznicy jej urodzin – 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Fundacja i Stowarzyszenie Ruchu Młodzieży Niezależnej / Współorganizacja odsłonięcia tablicy pamiątkowej RMN – Gorzów Wielkopolski, 10 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zespół Placówek Oświatowych w Chociwlu / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych Oddział w Szczecinie / Współorganizacja obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokautu na cmentarzu Centralnym – Szczecin, 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Parafia Matki Bożej Gwiazdy Morza w Mielnie-Unieście, Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełmniacy 1982” / Współorganizacja odsłonięcia tablicy poświęconej internowanym w Wojskowym Obozie Internowania – Mielno-Unieście, 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Miasto Rzepin, Klub Wicynian przy Towarzystwie Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich / Prezentacja tablicy informacyjnej poświęconej gen. Mieczysławowi Kulińskiemu – 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Stowarzyszenie Odra – Niemen we Wrocławiu / Wysyłka przypinek „Wołyń 1943” – 3 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Kresy Wschodnie – Dziedzictwo i Pamięć, wojewoda zachodniopomorski / Współorganizacja obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej na cmentarzu Centralnym – Szczecin, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Miasto Koszalin, Zachodniopomorskie Kuratorium Oświaty, Muzeum Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie / Uroczystości w 80. rocznicę sformowania 2. Korpusu Polskiego – 21 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Miejska i Powiatowa Biblioteka w Drawsku Pomorskim – Ośrodek Kultury / Przekazanie materiałów edukacyjnych dla organizowanej przez Ośrodek gry miejskiej – 21 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Projekt Koszalin / Współorganizacja obchodów 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – udział profesjonalnych grup rekonstruktorów w przygotowaniu widowiska historycznego; strefa edukacyjna „Poznaj Znak Polski Walczącej”: tworzenie przez odwiedzających okolicznościowych butonów i koszulek, zapoznanie się z planszami edukacyjnymi dotyczącymi znaku Polski Walczącej, układanie puzzli edukacyjnych dla najmłodszych – Koszalin, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.
- Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej Gryf / Prezentacja nowego nagrobka ppor. Ryszarda Dunajewskiego, uczestnika walk pod Monte Cassino, żołnierza 3. Dywizji Strzelców Karpackich w 2. Korpusie Polskim – 4 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojewoda lubuski, starosta koszaliński, miasto Koszalin / Współorganizacja obchodów 103. rocznicy bitwy warszawskiej – 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Areszt Śledczy w Szczecinie, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Szczeciński, Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych Oddział w Szczecinie, Stowarzyszenie Katyń / Współorganizacja uroczystości z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Wojewoda zachodniopomorski, Zarząd Regionu Zachodniopomorskiego NSZZ „Solidarność” / Obchody 43. rocznicy podpisania porozumień sierpniowych – Szczecin, 30 sierpnia.
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie (PSONI) Koło w Koszalinie / XXI Ogólnopolskie Integracyjne Warsztaty Artystyczne w Łazach – organizacja oraz obsługa strefy edukacyjnej OBEN; liczba uczestników: ok. 500 – 14 września. Odpowiedzialni: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.
- Stowarzyszenie „Katyń” / Współpraca przy organizacji obchodów rocznicy sowieckiej agresji na Polskę – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkole Publiczne nr 1 w Mierzynie / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 25 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące SVS w Szczecinie / Przekazanie tek edukacyjnych – 25 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gorzowskie Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 / Gry terenowe „Tropem powstańców wielkopolskich po Starym Polichnie” i „Tropem powstańców wielkopolskich po Gorzowie” – przekazanie nagród – wrzesień. Odpowiedzialne: OBEN.
- 2. Brygada Zmechanizowana Legionów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Złocięcu, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie, Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, 14. Zachodniopomorska Brygada Obrony Terytorialnej w Szczecinie, Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji Ośrodek Zamiejscowy w Szczecinie, Areszt Śledczy w Szczecinie / Współorganizacja I edycji Turnieju Klas Mundurowych – 12 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 18 im. Józefa Bema w Szczecinie, zachodniopomorski kurator oświaty, Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Szczecin / Współorganizacja uroczystego posadzenia Dębu Pamięci poświęconego Stanisławowi Sikorze – 17 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Gryfinie / Przekazanie gier planszowych na rzecz Szkolnego Klubu Gier Planszowych – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Passionart / VIII Festiwal Piosenki Niezłomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” / Przekazanie nagród do eliminacji konkursu w Trzcińsku Zdroju, udział pracownika Delegatury IPN Gorzów Wielkopolski w charakterze jurora – 27 października. Odpowiedzialni: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
- Areszt Śledczy w Szczecinie / Współorganizacja sprzątania pomników historii oraz nagrobków weteranów przez osadzonych – 30 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Szkoła Podstawowa nr 21 im. Orląt Lwowskich w Gorzowie Wielkopolskim / Przekazanie gier na potrzeby inicjatyw przygotowanych z okazji Narodowego Święta Niepodległości oraz Dnia Patrona – 2 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Sportowa Szkoła Podstawowa nr 2 w Szczecinie / Przekazanie materiałów edukacyjnych na potrzeby zajęć związanych Narodowym Świętem Niepodległości – 6 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Placówek Oświatowych w Zwierzyńcu / Przekazanie gier edukacyjnych związanych z tematyką walk o niepodległość państwa polskiego oraz II wojny światowej – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta i Gminy Goleniów / Współorganizacja obchodów Narodowego Święta Niepodległości oraz uroczystości odsłonięcia pomnika rotmistrza Witolda Pileckiego – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Ministerstwo Edukacji i Nauki / „Sprawiedliwi z Markowej” – konkurs MEiN i IPN zorganizowany w związku z beatyfikacją rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych – udział pracowników OBEN w charakterze jurorów – 14 listopada. Odpowiedzialni: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
- Szkoła Podstawowa nr 2 z Oddziałami Integracyjnymi w Błoniach / Przekazanie egzemplarzy materiału edukacyjnego „Mój rówieśnik. Losy obywateli polskich w czasie II wojny światowej” na potrzeby zajęć szkolnych – 17 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Czelinie / Wysyłka pakietów edukacyjnych na potrzeby zajęć szkolnych – 20 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Słubicki Panteon Pamięci Żołnierza Polskiego / Przekazanie materiałów edukacyjnych – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Archiwum Narodowe w Szczecinie, Towarzystwo Salezjańskie w Szczecinie / „Zaduszki patriotyczne” – zorganizowane w ramach projektu „Wspomnij Bohatera” na cmentarzu Centralnym w Szczecinie – 25 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 63. Drużyna Harcerska „Szare Szeregi” w Dziwnowie / Przekazanie pakietów edukacyjnych – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Kombatantów RP i byłych Więźniów Politycznych w Szczecinie – Zachodniopomorski Zarząd Wojewódzki / Przekazanie materiałów edukacyjnych jako wsparcie w realizacji działań statutowych Związku – 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Trzcińsku Zdroju / IV Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Prawa Dziecka oczami dzieci – Rodzina Ulmów i prawo do życia” – przekazanie gier i pomocy naukowych jako nagród dla laureatów – 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła podstawowa nr 24 w Zabrze / Przekazanie egzemplarzy materiału edukacyjnego „Mój rówieśnik. Losy obywateli polskich w czasie II wojny światowej” – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Społeczne „Grudzień 70 – Styczeń 71”, NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego / Współorganizacja uroczystości złożenia kwiatów oraz zapalenia zniczy na grobach ofiar masakry grudniowej 1970 r. – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego / Współpraca przy organizacji obchodów rocznicy Grudnia '70 – 17 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Delegatura IPN w Koszalinie

- Środowiskowy Dom Samopomocy „Odnova” w Bobolicach:
 - zajęcia edukacyjne „Bunt Młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956” dla podopiecznych placówki – 11 stycznia, 2 lutego;
 - prelekcja poświęcona tematyce związanej z Narodowym Świętem Niepodległości – 24 października;
 - zajęcia edukacyjne „Ojcowie Niepodległości” – 6 listopada.
- Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego w Koszalinie:

- prelekcja dla osadzonych *Janek Stawisiński – przerwane marzenia* – 12 stycznia;
- prelekcja na temat wybranych bohaterów z historii państwa polskiego, zasłużonych w walce o niepodległość – 9 listopada.
- Zespół Placówek Edukacyjno-Terapeutycznych w Bobrowie:
 - zajęcia edukacyjne „Symbole narodowe Polaków” dla podopiecznych placówki – 18 stycznia, 28 kwietnia;
 - „Słoneczne Spotkania Integracyjne” – wręczenie nagród „Strażnik Amazonii” w uznaniu współpracy z placówką – 7 czerwca.
 - zajęcia edukacyjne „Ojcowie Niepodległości” dla podopiecznych ośrodka – 8 listopada.
- Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego w Dobrowie:
 - prelekcja dla osadzonych *Atomowa zagłada* – 20 stycznia;
 - zajęcia edukacyjne dla osadzonych „Ryszard Kukliński – samotna misja” – 9 lutego;
 - prelekcja *Zło dobrem zwyciężaj – ks. Jerzy Popiełuszko* dla osadzonych w Oddziale – 22 maja.
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Czaplinku / Prelekcja *Bunt młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956* – 25 stycznia.
- 22. Drużyna Harcerzy Starszych „Boruta” w Koszalinie / Zajęcia edukacyjne „Bunt młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956” – 3 lutego.
- Muzeum Zimnej Wojny w Podboresku:
 - lekcja muzealna – 8 lutego;
 - lekcja muzealna „Atomowa zagłada” – 22 marca.
- Dom Pomocy Społecznej „Złoty wiek” / Zajęcia edukacyjne „Bunt młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956” – 23 marca.
- Muzeum Obrony Przeciwlotniczej w Koszalinie:
 - udział w wernisażu wystawy „My Armii Krajowej Żołnierze...” – 25 kwietnia;
 - otwarcie wystawy „Dzieje oręża polskiego w miniaturze” – 13 maja;
 - otwarcie wystawy „Polski lot ku gwiazdom” – 3 sierpnia.
- Wojskowy Klub 8. Pułku Przeciwlotniczego Legionów w Koszalinie / Prelekcja *Atomowa Zagłada* w siedzibie klubu dla żołnierzy dobrowolnej służby zasadniczej – 10 września.
- 2. Brygada Zmechanizowana w Złocięncu / Prelekcja *Witold Pilecki – życie i działalność Bohatera* dla żołnierzy dobrowolnej służby zasadniczej – 20 września.
- Salezjański Ośrodek Wychowawczy w Trzcincu / Zajęcia edukacyjne „Witold Pilecki – życie i działalność Bohatera” – 5 października.
- Klub Garnizonowy w Koszalinie / Zajęcia edukacyjne „Ojcowie Niepodległości” – 7 listopada.
- Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu / Cykl „Przystanek Historia IPN” – współorganizacja panelu dyskusyjnego poświęconego tematyce 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Gościem spotkania był prof. Nikołaj Iwanow, który przybliżył słuchaczom kulisy wprowadzenia stanu wojennego z perspektywy władz ZSRS – 13 grudnia.

Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim

- Muzeum Woldenberczyków w Dobiegniewie / XX edycja Konkursu Recytatorskiego Poezji Oflag II C w siedzibie Muzeum – pracownik delegatury jako juror – 10 marca.
- 151. Batalion Lekkiej Piechoty Wojsk Obrony Terytorialnej w Skwierzynie / Wykład *Żołnierze Wyklęci* – 11 marca.
- Komenda Wojewódzka Policji w Gorzowie Wielkopolskim / Wykład *Zbrodnia i kłamstwo katyńskie* – 19 kwietnia.
- Zespół Szkół nr 1 w Koszalinie / Udział w premierze filmu *Powstańcy* zrealizowanego przez uczniów Zespołu Szkół – 24 kwietnia.
- Biblioteka Miejska w Międzyrzeczu / Otwarcie wystawy „Ruch Młodzieży Niezależnej” – spotkanie młodzieży z socjologiem dr. Markiem Rusakiewiczem, działaczem opozycji młodzieżowej w latach osiemdziesiątych – 24 kwietnia.

- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gorzowie Wielkopolskim / Dzień Kadeta – wykład *Rotmistrz Witold Pilecki* – 23 maja.
- Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim / Obchody 40. rocznicy powstania Ruchu Młodzieży Niezależnej – otwarcie wystawy „Ruch Młodzieży Niezależnej”, wywiad z byłymi działaczami młodzieżowej opozycji – 10 czerwca.
- Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Gorzów Wielkopolski / XXIV Bieg Solidarności w Gorzowie Wielkopolskim – współorganizacja i obsługa przedsięwzięcia – 9 września.
- Kuratorium Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim, Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Gorzowie Wielkopolskim / „Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach” – współorganizacja konferencji edukacyjnej – 28 września.
- Ministerstwo Obrony Narodowej / Warsztaty „I ty możesz zostać kryptologiem” – w ramach konferencji „Cyber-Mil”, która odbyła się w siedzibie Akademii im. Jakuba Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – 9 października.
- Muzeum Narodowe w Barlinku / Prelekcja *Barlinek w oczach aparatu bezpieczeństwa PRL* – 12 października.
- Koło Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego, Muzeum Lubuskie / Współorganizacja gry terenowej „Szlakiem Powstańców Wielkopolskich” ulicami Gorzowa – 21 października.
- Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana Norwida, Archiwum Państwowe w Zielonej Górze / Konferencja „40 lat Ruchu Młodzieży Niezależnej w Zielonej Górze” – odczyt *Jak uczyć o opozycji lat 80-tych na przykładzie Ruchu młodzieży Niezależnej* – 8 grudnia.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- LI Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Warszawie, Zespół Szkół im. Piotra Wysockiego, Technikum nr 11 w Warszawie, Szkoła Podstawowa nr 258 im. gen. Jakuba Jasińskiego w Warszawie, Polonijne Liceum Ogólnokształcące Niepubliczne „Klasyk” w Warszawie, Zespół Szkół Licealnych i Ekonomicznych nr 1 w Warszawie, L Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Integracyjnymi im. Ruy Barbosy w Warszawie, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Gołotczyźnie, II Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Batorego w Warszawie, Zespół Szkół nr 40 im. Stefana Starzyńskiego w Warszawie, Zespół Szkół Turystyczno-Gastronomicznych w Mińsku Mazowieckim, Zespół Szkół Licealnych Liceum Ogólnokształcące im. Komisji Edukacji Narodowej w Przasnyszu, Liceum Ogólnokształcące Niepubliczne nr 29 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Warszawie, Technikum nr 20 w Zespole Szkół nr 11 im. Władysława Grabskiego w Warszawie / Wizyty grup zorganizowanych w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8”, oprowadzanie po zabytkowych piwnicach Izby Pamięci, udział uczniów w zajęciach edukacyjnych. Odpowiedzialne: OBBH.
- Stowarzyszenie Historyczne „Solidarność” Huty Warszawa / Konsultacje merytoryczne dotyczące albumu *Solidarni w „Hucie Warszawa” 1980–1989*. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Dzielnicy Praga Północ m.st. Warszawy:
 - udział Izby Pamięci IPN „Strzelecka 8” w obchodach Urodzin Pragi (375. rocznicy nadania Pradze praw miejskich) / Projekcja filmu *W samym środku miasta*, oprowadzanie po piwnicach Izby Pamięci IPN – 15–16 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - spotkanie poświęcone zbrodni katyńskiej – projekcja filmu *Pamięć i ból Katynia*, prelekcja Stanisława Melaka, oprowadzanie po zabytkowych piwnicach Izby Pamięci IPN „Strzelecka 8” – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Dzielnicy Praga Północ m. st. Warszawy, Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury / Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – współorganizacja obchodów na warszawskiej Pradze; spotkanie w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” poświęcone Stanisławowi Ostwindowi ps. „Zuzga”, więźniowi aresztu WUBP w Warszawie przy ul. Strzeleckiej 8 – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- LXXVI Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie / Ogólnopolski konkurs „Tak żyć, jak żyłem, warto było...” – pracownik OBBH pełnił funkcję przewodniczącego

- jury; uczniowie odwiedzili Izbę Pamięci IPN „Strzelecka 8” i wzięli udział w zajęciach edukacyjnych – 22 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Niepodległości w Warszawie, Archiwum Akt Nowych, Narodowe Archiwum Cyfrowe, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Getta Warszawskiego, Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie, Polska Agencja Prasowa, agencje fotograficzne: East News, Forum, Getty Images / Współpraca przy realizacji projektów wystawienniczych, uzyskiwaniu zdjęć i dokumentów. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Dominikański Instytut Historyczny w Krakowie / Współpraca nad pracą zbiorową o historii Konwentu św. Józefa na Służewie w Warszawie. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Muzeum Południowego Podlasia w Białej Podlaskiej, Dział Regionalny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej / Stała współpraca przy upowszechnianiu wiedzy o historii i tradycji Polski ze szczególnym uwzględnieniem Podlasia oraz przy opracowaniu powstającej monografii podziemia poakowskiego w latach 1944–1947; wymiana informacji dotyczących identyfikacji materiałów źródłowych. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury / Noc Muzeów w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” – współorganizacja – 13 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Fundacja Centrum Solidarności:
 - członkostwo pracownika OBBH w Komitecie Merytorycznym Olimpiady Solidarności – przygotowanie zestawu pytań do finału – 2–5 czerwca; ocena prezentacji multimedialnych przygotowanych przez uczestników; udział w gdyńskim finale w charakterze przewodniczącego jury – 6–7 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - kurs dla nauczycieli „Od PRL do III RP” – referat *III RP versus PRL* – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Fundacja Projekt Patriotyzm / Festiwal Polskiego Patriotyzmu – udział w dyskusji w budynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie – 24 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Urząd Gminy w Cegłowie, Biblioteka w Cegłowie / Miniwykład *Pacyfikacja Ceglowa* podczas obchodów 80. rocznicy pacyfikacji Ceglowa – 28 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji / Obóz adaptacyjno-językowy dla repatriantów i członków ich rodzin – uczestnicy zapoznali się z polskimi przepisami prawnymi, działalnością organizacji rządowych i pozarządowych oraz polską historią i tradycją; doskonalili znajomość języka polskiego; uczestniczyli w spotkaniach z edukatorami OBEN na temat polskich symboli narodowych w Płocku (12 lipca) i Warszawie (23 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN.
 - Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Miedzeszynie, Izba Pamięci Rodziny Maklakiewiczów w Mszczonowie, Żoliborskie Centrum Aktywizacji Seniorów, Fundacja „Willa Jasny Dom”, Dzielny Dom dla Osób Starszych w Wilanowie, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii na Bielanach, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy Dzielnicy Żoliborz, Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy Dzielnicy Wola, Ursynowskie Centrum Kultury „Alternatywy”, parafia pw. Wszystkich Świętych w Warszawie / Współorganizacja cyklicznych zajęć dla dzieci i dorosłych, wydarzeń rocznicowych, pokazów filmów i ekspozycji wystaw. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Fundacja im. Janusza Kurtyki:
 - rozmowa z laureatem VII edycji Konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki prof. dr. hab. Wojciechem Materskim o konkursie – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - udział pracownika OBBH w procesie redakcyjnym broszury *Historia, prawda, teraźniejszość. Jak prowadzić stosunki międzynarodowe w kontekście przeszłości 5.0? Diagnozy, recepty, zapisy debat*. Odpowiedzialne: OBBH.
 - Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie / Warsztaty dla nauczycieli „Kobiety w historii Polski XX wieku” – współorganizacja warsztatów w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8”. Odpowiedzialne: OBBH.

- Stowarzyszenie Historyczne „Solidarność” Huty Warszawa / Konsultacje merytoryczne z członkami Stowarzyszenia w związku z przygotowaniem albumu *Solidarni w „Hucie Warszawa” 1980–1989*. Odpowiedzialne: OBBH.
- Warsztaty dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Mazowsza w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” – wykład *Kobiety więźniarki Strzeleckiej 8*. Odpowiedzialne: OBBH.
- LXXII Liceum Ogólnokształcące im. gen Jakuba Jasińskiego w Warszawie / „Rodzina Ulmów – dziedzictwo dla pokoleń” – przedsięwzięcie pod patronatem i przy współorganizacji OBEN, realizowane przez uczniów liceum – m.in. projekcje filmów, spotkania i dyskusje na temat pomocy Polaków Żydom podczas II wojny światowej, lekcje i warsztaty oraz uroczystości w szkole; uroczysta gala finałowa: wystąpienie zastępcy prezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy, program artystyczny i otwarcie wystawy przygotowanej w ramach projektu przez uczniów. Zamknięciem projektu był wyjazd uczniów do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej; projekcja filmu *Historia jednej zbrodni* w Miejskim Centrum Kultury w Markowej, dyskusja i podsumowanie działań edukacyjnych przez pracowników OBEN – czerwiec – 5 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury / Współpraca przy organizacji obchodów 79. rocznicy zajęcia warszawskiej Pragi przez Armię Czerwoną – 14 września, Narodowego Święta Niepodległości – 7 listopada i 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce / Prelekcje dla młodzieży szkolnej – 19 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego / Współpraca recenzencka pracownika OBBH z periodykiem „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” – wrzesień–grudzień.
- Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej / Prelekcja *Postawy Polaków patriotów wobec władz komunistycznych* – 17 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Mazowsza Zachodniego w Żyrardowie / Prelekcja *Areszt śledczy WUBP przy ulicy Strzeleckiej 8 – miejsce kaźni polskich działaczy podziemia niepodległościowego* – 27 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Zimnej Wojny im. generała Kuklińskiego / Ogólnopolska konferencja naukowa „Generał Ryszard Kukliński – na tajnym froncie zimnej wojny” – referat naczelnika OBBH – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Warszawskie Centrum Informacji Turystycznej, Biuro Przewodników „Skarby Warszawy”, Biuro Turystyczne „Parys” / Spotkanie prezentujące Izbę Pamięci IPN „Strzelecka 8” w Warszawie, zorganizowane i prowadzone przez pracownika OBBH – 15 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Białej Podlaskiej / Wykład *Stanisław Rożyczka de Rosenwerth (1885–1955). Działalność konspiracyjna i pomoc Żydom* – 16 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Urząd Gminy Stare Babice:
 - wspólne przedsięwzięcie wydawnicze – album Dariusza Parzyszka i Jarosława Chrapka *Radiostacja Babice 1923–1945* – współwydawcą jest Oddział IPN Warszawa; współpracę z gminą Stare Babice koordynował pracownik OBBH. Odpowiedzialne: OBBH;
 - gala Jubileuszu 100-lecia Radiostacji Babice w sali widowiskowej Domu Kultury Stare Babice – zewnętrzna wystawa poświęcona Radiostacji Babice, wręczenie nagród w konkursie plastycznym „Plakat 100-lecia Radiostacji Babice”, pokaz filmu, wręczenie medali, występ Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, wykłady: dyrektor Grimeton Radio Station Camilla Lugnet *Grimeton Radio Station – From wireless to timeless*, dyrektora Narodowego Muzeum Techniki Mirosława Zientarzewskiego *Inżynierowie II Rzeczypospolitej* i pracownika Oddziału IPN Warszawa *II Rzeczypospolita – wyspy nowoczesności*; prezentacja albumu *Radiostacja Babice 1923–1945*. Patron medialny: Polskie Radio, partner: Samorząd Województwa Mazowieckiego – 17 listopada. Odpowiedzialne: Oddział IPN Warszawa.

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. św. Teresy od Dzieciątka Jezus w Podkowie Leśnej / Współpraca z dyrekcją placówki dotycząca prezentacji wystaw edukacyjnych IPN o Armii Krajowej i o ks. Franciszku Blachnickim – listopad–grudzień. Odpowiedzialne: OBBH.
- Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL / Ogólnopolskie seminarium naukowe „Stan wojenny w Polsce (1981–1983)” – referat naczelnika OBBH – 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Badania Historii „Solidarności” i Oporu Społecznego w PRL, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Ogólnopolska konferencja naukowa „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944–1990” – referat naczelnika OBBH – 12–13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 18. Stołeczna Brygada Obrony Terytorialnej / Spotkanie z wolontariuszami Izby Pamięci IPN „Strzelecka 8” w Warszawie, zorganizowane i poprowadzone przez pracownika OBBH – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego / Finał „Historiady 2023” – opracowanie przez pracownika OBBH zestawu pytań dotyczących historii Polski po II wojnie światowej oraz współprowadzenie finału konkursu wiedzy historycznej dla młodzieży ze szkół z polskim językiem wykładowym z Litwy i Łotwy – Wilno, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Towarzystwo Przyjaciół Mińska Mazowieckiego / Wymiana informacji i doświadczeń, organizacja przez pracownika OBBH konferencji naukowej poświęconej pierwszej dekadzie rządów komunistycznych w ramach projektu naukowego „Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Zespół Szkół Zawodowych im. Jana Ruszkowskiego w Pułtusku / Prelekcja *Historia inskrypcją pisana na przykładzie kamienicy przy ulicy Strzeleckiej 8*. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- Areszt Śledczy we Wrocławiu / Wykład *Sport i sportowcy w KL Auschwitz* – 5 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- V Liceum Ogólnokształcące im. Jakuba Jasińskiego we Wrocławiu / Wykład *Stan wojenny* – 9 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Publiczna Szkoła Podstawowa „Leonardo” we Wrocławiu / Wykład *Opór społeczny w czasie stanu wojennego* – 16 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo im. Edyty Stein we Wrocławiu / Wypożyczenie wystawy „Edyta Stein. Portret własny” – 16 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu / Spotkanie z działaczami Solidarności Walczącej – wykład, pokaz filmu *Solidarność Walcząca to takie moje życie wieczne. Wspomnienie o Kornelu Morawieckim* – 18 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Brzegu Dolnym / Warsztaty „Narodziny lotnictwa polskiego po odzyskaniu niepodległości” – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dolnośląski Urząd Wojewódzki:
 - współorganizacja obchodów rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego, Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, rocznicy przekształcenia ZWZ w AK. Odpowiedzialne: OBUWiM, dyrektor Oddziału IPN Wrocław;
 - wspólna organizacja rocznicy wybuchu II wojny światowej w godzinę jej rozpoczęcia oraz prowadzenie projektu „Ocalamy” – 1 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Przystanek Historia IPN w Brzegu / Cykl prelekcji dla uczniów z brzeskich szkół, wystawa „Ukradzione dzieciństwo” – 25 stycznia – 6 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie”:
 - wystawa „Podziemie łączy / Pogrinidis jungia” w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Kobiety z cienia” – prezentująca sylwetki Polek żyjących w XX w., zaangażowanych w prowadzoną na różnych polach walkę o niepodległość Polski; wystawa została przygotowana

przy wsparciu organizacyjnym Fundacji i otwarta 14 grudnia w Wilnie; do końca roku 2023 będzie też prezentowana w Mejszagole. Odpowiedzialne: OA.

- I Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu; pokaz filmu *Zagłada Żydów na ziemiach polskich w czasie II wojny światowej – Taśmy bezpieki*, odc. 37 – 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- X Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu o Józefie Mackiewicz; pokaz filmu *Czarny sufity* – 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 83 we Wrocławiu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 2 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Izba Pamięci Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu:
 - warsztaty „Śledztwo katyńskie” dla grupy funkcjonariuszy Policji z Brandenburgii w Niemczech – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - prelekcje dla nowo zaprzysiężonych funkcjonariuszy Policji o historii Policji Państwowej ze szczególnym uwzględnieniem ofiar zbrodni katyńskiej – 8 lutego, 11 marca, 17 kwietnia. Odpowiedzialni: OBUWiM, OBEN, dyrektor Oddziału IPN Wrocław;
 - prelekcja dla uczniów Szkoły Podstawowej w Żmigrodzie o śledztwie katyńskim i historii Policji Państwowej – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Węglińcu / Zajęcia „Historia misia Wojtka” – 9 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny nr 2 – Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego we Wrocławiu / Wykład *Geneza, organizacja i funkcjonowanie niemieckich obozów koncentracyjnych* – 11 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, 16. Dolnośląska Brygada Obrony Terytorialnej im. Ludwika Marszałka / Obchody 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK – uroczystości w siedzibie Wojsk Obrony Terytorialnej – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Przedszkole „Planeta Uśmiech” we Wrocławiu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 14, 16 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Wolnego Słowa Oddział Dolnośląski / Spotkania w księgarni IPN – prelekcje o stanie wojennym, internowaniach, wydawaniu i kolportażu tygodnika „Samorządna Rzeczpospolita” – 15 lutego, 18 kwietnia, 17 maja, 21 czerwca, 19 lipca, 16 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ośrodek Edukacyjno-Historyczny „Ogniwo” w Jelczu Laskowice / Prelekcja *Z miłości do Polski. Armia Krajowa* – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkole Integracyjne nr 68 we Wrocławiu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 21, 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- VII Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja o Sergiuszu Kościółkowskim, film „Fakir”. *W imieniu Rzeczypospolitej* – spotkanie z byłą łączniczką i sanitariuszką AK Wandą Kiałką – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- V Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Twardogórze / Wykład Żołnierze Niezłomni – Żołnierze Wyklęci – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkole nr 14 „Kowaliki” we Wrocławiu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Karny nr 1 we Wrocławiu / Wykład *Oni chcieli żyć w wolnej Polsce. Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych* – 3 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Bystrzycy Kłodzkiej / Wykład Żołnierze Niezłomni – Żołnierze Wyklęci – 3 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Liceum Ogólnokształcące im. Jana III Sobieskiego w Oławie / Wykład *Wybrane zagadnienia z działalności polskiego podziemia niepodległościowego w latach 1944–1956* – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Szkoła Podstawowa nr 73 we Wrocławiu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dolnośląska Rodzina Szkół im. Armii Krajowej i Bohaterów Armii Krajowej:
 - wystawa historyczna „Przejawy pamięci o dowódcach AK w naszym regionie” – każda z 12 szkół wykonała pracę plastyczną i przedstawiła prezentację sposobów upamiętniania AK i jej dowódców – 6 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - „Dlaczego »Inka«? Rodzina” – konferencja w I Liceum Ogólnokształcącym im. Danuty Siedzikówny „Inki” we Wrocławiu – 31 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Zakład Karny w Nysie / Wykład *Żołnierze Niezłomni – Żołnierze Wyklęci* – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa i Liceum Ogólnokształcące Mistrzostwa Sportowego „Junior” we Wrocławiu / Wykład *Historia 2. Korpusu* – 9 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. Jerzego Badury w Międzyborzu / Wykład *Żołnierze Niezłomni – Żołnierze Wyklęci* – 10 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Teatr Stary w Bolesławcu / Plebiscyt „Niestrudzeni 2022” ZHP Chorągiew Dolny Śląsk – wykład podczas gali finałowej – 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przystanek Historia IPN w Brzegu / Cykl prelekcji dla uczniów brzeskich szkół, wystawa „Sport i sportowcy w KL Auschwitz” – 13–14 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Psarach / Zajęcia terenowe na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu – 16 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu / Wystawa „Ruch Oporu w KL Auschwitz” w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 20 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 83 we Wrocławiu / Prelekcja z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – 22 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przystanek Historia IPN w Brzegu / Prelekcja Źródła kształtowania narodowego socjalizmu w Niemczech – 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja „Ku Korzeniom”, Zespół Szkół im. Zjednoczonej Europy w Oławie / Wykład z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 93 we Wrocławiu / Wykład z okazji finału konkursu „Znam historię i znaczenie symboli narodowych” – 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa „Iskry” we Wrocławiu / Wykład o rtm. Witoldzie Pileckim – 5 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przystanek Historia IPN w Brzegu / Wykład *Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń* – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza z siedzibą w Warszawie / Program „Katyń... Ocalić od zapomnienia” – zasadzenie w parku w Oleśnicy 11 nowych Dębów Pamięci; ufundowanie tabliczek i postumentów przez OBUWiM; objęcie przez OBUWiM patronatem Dębu Pamięci ku czci por. Kazimierza Krzyżanowskiego – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Areszt Śledczy w Dzierżonowie / Wykład *Mysterium iniquitatis. Rzeczywistość niemieckich obozów koncentracyjnych na przykładzie KL Auschwitz* – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- VII Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja Życie codzienne kobiet w obozach koncentracyjnych – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Węglińcu / Wykład nawiązujący do wystawy „Ukradzione dzieciństwo” – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Duszpasterstwo Kolejarzy we Wrocławiu / Wykłady z cyklu „Wieczory polskie. Kłamstwa i propaganda PRL wobec Jana Pawła II” – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Technikum Akademickie przy Międzynarodowej Wyższej Szkole Logistyki i Transportu we Wrocławiu / Prelekcja *Zbrodnia katyńska* – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.

- Przedszkole nr 1 w Oławie / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych i historii misia Wojtka – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 20 we Wrocławiu / Wykład *Powstanie NSZZ „Solidarność”* – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 93 we Wrocławiu / Wykład o najnowszej historii Polski – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa w Węglińcu / Zajęcia dla najmłodszych o polskich symbolach narodowych – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkół Zawodowych nr 5 we Wrocławiu / Wykład *Życie codzienne w PRL* – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy / Współpraca w ramach śledztwa S77.2017.Zn. Odpowiedzialna: OKŚZpNP.
- Przedszkole nr 16 w Legnicy / Zajęcia dla przedszkolaków na temat polskich symboli narodowych w Przystanku Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy – 8 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 27 we Wrocławiu / Zajęcia dla uczniów na temat polskich symboli narodowych w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy we Wrocławiu, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 we Wrocławiu, Szkoła Podstawowa nr 83 we Wrocławiu / Warsztaty drukarskie w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – uczestnicy poznali historię tajnej drukarni Solidarności Walczącej, skorzystali z aplikacji VR „Szybowcowa ’87”, drukowali na bawełnianych torbach symbole związane z okresem Solidarności – 15 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Obornikach / Zajęcia dla 200 przedszkolaków o historii misia Wojtka i polskich symbolach narodowych – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Hufiec ZHP Strzelin, Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 im. Bolka I Świdnickiego w Strzelinie / Prelekcja dla harcerzy o Danucie Siedzikównie ps. „Inka” – 20 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zakład Narodowy im. Ossolińskich / Podpisanie porozumienia o współpracy z Oddziałem – 22 maja. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych w Lwówku Śląskim / Prelekcja dla uczniów o życiu codziennym w okresie PRL – 22 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- XVI Liceum Ogólnokształcące we Wrocławiu / Prelekcja *Wasza trąbka i Wasz hejnał przejdą kiedyś do historii* o legendarnym hejnalście z Monte Cassino Emilu Czechu w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 23 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przedszkole „Małych Odkrywców” w Obornikach Śląskich / Warsztaty dla przedszkolaków o polskich symbolach narodowych – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Związek Sybiraków III RP / Dzień Matki – uroczystości pod tablicą „Hołd i chwała naszym Matkom w stulecie odzyskania niepodległości” w Bazylice Mniejszej pw. św. Elżbiety Węgierskiej we Wrocławiu – 26 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Hufiec ZHP Łagiewniki / Konferencja „Pora na harcerstwo. Jak wspierać rozwój harcerstwa” – przekazanie komendantowi Hufca ZHP Łagiewniki fantomu medycznego do nauki resuscytacji – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Obornikach Śląskich / 3. Przegląd Tańców Narodowych – ponad stu przedszkolaków zaprezentowało gościom charakterystyczne dla poszczególnych regionów tańce narodowe; prelekcja dla nauczycieli o pielęgnowaniu dziedzictwa i tożsamości narodowej – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 36 we Wrocławiu / Warsztaty dla uczniów o życiu codziennym w PRL w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie / Prelekcja *Wasza trąbka i Wasz hejnał przejdą kiedyś do historii* o legendarnym hejnaliście z Monte Cassino Emila Czechu – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 83 we Wrocławiu / Prelekcja dla uczniów o rtm. Witoldzie Pileckim w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 5 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Placówek Specjalnych w Bystrzycy Górnej / Zajęcia edukacyjne – dla klas IV–VI o historii misia Wojtka i dla klas VI–VIII o rtm. Witoldzie Pileckim – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 we Wrocławiu / Zajęcia edukacyjne o historii misia Wojtka i turniej gier o misiu Wojtku w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Powiatowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Poradnictwa Psychologiczno-Pedagogicznego w Górze / Współorganizacja konkursu „Armia Krajowa siłą zbrojną Polskiego Państwa Podziemnego” – 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- V Liceum Ogólnokształcące im. Jana Heweliusza w Legnicy, Szkoła Podstawowa nr 4 w Legnicy, Przystanek Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy / Zajęcia dla uczniów o Danucie Siedzikównie ps. „Inka” – 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dolnośląski Urząd Wojewódzki / Współorganizacja projektu „Ocalamy” – uroczystości we Wrocławiu przy grobie rtm. Wacława Jastrzębskiego (13 czerwca), przy grobie Mikołaja Szewczyka (20 czerwca), przy grobie Antoniego Sanojcy (28 sierpnia); w Prusicach przy grobach Adama Słomiana i Władysława Słomiana (24 lipca). Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Akademickie Liceum Ogólnokształcące Politechniki Wrocławskiej / Prelekcja z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury Bibliotek i Sportu w Łagiewnikach, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łagiewnikach / Prelekcja o rtm. Witoldzie Pileckim – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Lutyni / Prelekcja o historii misia Wojtka – 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Duszpasterstwo Kolejarzy Archidiecezji Wrocławskiej / Wykład z okazji 40. rocznicy mszy św. odprawionej przez papieża Jana Pawła II we Wrocławiu Partynicach – 20 czerwca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Centrum Historii Zajezdnia, Instytut Piastów Śląskich, Fundacja Wspólnota Pokoleń / „Juvenem Europam” – spotkanie poświęcone koncepcji nowoczesnego patriotyzmu; wykład *Nowoczesny patriotyzm a otwartość i szacunek dla innych narodów* – 23 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ministerstwo Infrastruktury, Urząd Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu / Współorganizacja Dni Marynarza Rzecznego. Święta Flotylli Pińskiej – 1–3 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dolnośląski Oddział Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” – projekt „Lato z Polską” dla polskiej młodzieży z Czech i Litwy – spotkanie na temat 2. Korpusu Polskiego i misia Wojtka w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 26 lipca; lekcja archiwalna – gości zapoznano z funkcjonowaniem OA, zaprezentowano przykładowe dokumenty aparatu represji PRL i albumy подарowane przez Czesława Jasińskiego; przekazano informacje o możliwości skorzystania z zasobu w celu poznania losów własnych rodzin – 26 lipca. Odpowiedzialne: OBEN, OA.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej / Organizacja obchodów rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Spółka Hala Stulecia / Otwarcie wystawy „Wrocław 1948. Stolica Polski”, prelekcja – 4 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- NSZZ „Solidarność” Region Dolny Śląsk / Podpisanie porozumienia o współpracy w 43. rocznicę powstania NSZZ „Solidarność” – 27 sierpnia. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, Ministerstwo Sportu, Polski Komitet Olimpijski, Akademia Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu / XXI Światowe Letnie Igrzyska

Polonijne – stoisko IPN z materiałami edukacyjnymi i grami planszowymi w Ośrodku Szkolenia Jeździeckiego Akademii Wojsk Lądowych w Rakowie Wielkim; przekazanie nagród dla zwycięzców – 31 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

- Klub Muzyki i Literatury we Wrocławiu / Prelekcja o drugim obiegu wydawniczym – 31 sierpnia. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Wojskowe Centrum Rekrutacji we Wrocławiu / „Silna Biała-Czerwona” – pikniki wojskowe w Żmigrodzie i Bierutowie; przekazanie materiałów promocyjnych i edukacyjnych. Odpowiedzialne: OBEN.
- Rzymskokatolicka Parafia Wojskowo-Cywilna pw. św. Elżbiety Węgierskiej we Wrocławiu / Cykl filmów poświęconych czaszkom wydobytym w 1943 r. w Katyniu i przywiezionym do Wrocławia przez prof. Gerharda Buhtza, przechowywanym w Kaplicy Katyńskiej Bazyliki Mniejszej pw. św. Elżbiety Węgierskiej we Wrocławiu. Odpowiedzialne: OBEN.
- Kuria Prowincjonalna Zgromadzenia Męki Jezusa Chrystusa (Ojcowie Pasjoniści) w Warszawie / Przygotowania do rozpoczęcia przez polską prowincję Zgromadzenia Ojców Pasjonistów procesu beatyfikacyjnego zakonników zamordowanych w czasie II wojny światowej w KL Soldau (Działdowie). Odpowiedzialne: OBEN.
- Komenda Wojewódzka Policji we Wrocławiu / Szkolenia dla funkcjonariuszy Policji i innych służb mundurowych w Izbie Pamięci im. nadkom. Policji Państwowej Piotra Jurczaka. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ogólnopolski Oddział Kołomyjan „Pokucie” / Współorganizacja upamiętnienia mieszkańców Kołomyi i Pokucia zaangażowanych w walki o niepodległość. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Urząd Miasta i Gminy Sobótka, ZHP Sobótka, 10 Ślężańska Drużyna Harcerska „Szlak” / „Dni Inki” – wykład i warsztaty historyczne – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Przewornie / Wyjazd z grupą miejscowych parafian na uroczystość beatyfikacji Rodziny Ulmów, w czasie którego przeprowadzono cykl wykładów i zaprezentowano filmy o tematyce historycznej i nawiązującej do tragicznych wydarzeń będących udziałem Rodziny Ulmów – 9–10 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 1 w Twardogórze / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 11 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta i Gminy Kąty Wrocławskie, Szkoła Podstawowa nr 1 im. kard. Bolesława Kominka w Kątach Wrocławskich / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 12 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Bolesławiec, Bolesławiecki Ośrodek Kultury – Międzynarodowe Centrum Ceramiki w Bolesławcu / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 13 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dolnobrzezski Ośrodek Kultury / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Oławie, Centrum Sztuki w Oławie / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 15 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Chorągiew Dolnośląska ZHP, Urząd Miasta i Gminy Podgórzyn Borowice / 31. Rajd „Granica” – wykład podczas finału rajdu – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Świdnickie Stowarzyszenie Patriotyczne / Tematyczne wystąpienie w trakcie uroczystości upamiętniających agresję Związku Sowieckiego na Rzeczpospolitą – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta i Gminy Jelcz-Laskowice, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Zwiadowców Historii / Organizacja „Pierwszego Rowerowego Rajdu Pamięci Ofiar Niemieckich Obozów na Dolnym Śląsku. W 80. rocznicę utworzenia AL Fünfteichen” – 23 września. Odpowiedzialne: OBEN, dyrektor OIPN we Wrocławiu.
- Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego Wrocław / Harcerski Start Hufca ZHP Wrocław im. Polonii Wrocławskiej – w trakcie wydarzenia objęto opieką merytoryczną grę terenową i przeprowadzono prelekcję związaną z Armią Krajową – 23 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich:

- „Bieg Orłąt Lwowskich” – idea zakłada dystans 1421 m odnoszący się do liczby młodych obrońców Lwowa, którzy zginęli w walkach od listopada 1918 do maja 1919 r. Biorą w nim udział wyłącznie 9-latkowie, co odnosi się do postaci Janka Kukawskiego. Centralne dolnośląskie wydarzenia miało miejsce w Oleśnicy. Równocześnie również w kilkunastu innych miejscowościach – 26 września. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- udział w spotkaniu poświęconemu walkom o Lwów w 1918 r., połączoneму z prezentacją filmu *Orlęta Lwowskie* (reż. Andrzej Gajewski) oraz w uroczystości upamiętniającej zwycięstwo obrońców Lwowa i wycofania się oddziałów ukraińskich z miasta – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta i Gminy Jelcz Laskowice, Miejsko-Gminne Centrum Kultury w Jelczu-Laskowicach / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 27 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta w Brzegu, Brzeskie Centrum Kultury / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 28 września, 19 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Obornikach Śląskich / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 29 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Fundacja „Historia Wyklęta” / Konkurs „Żołnierze Wyklęci” – w ramach konkursu przeprowadzono cykl wykładów tematycznych dla uczniów Technikum Leśnego w Miliczu, Powiatowego Zespołu Szkół w Trzebnicy, Powiatowego Zespołu Szkół im. Władysława Reymonta w Obornikach Śląskich, Powiatowego Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Żmigrodzie, Liceum Ogólnokształcącego w Górze, Lotniczych Zakładów Naukowych we Wrocławiu, Liceum Ogólnokształcącego nr XVII im. Agnieszki Osieckiej we Wrocławiu – 29 września – 10 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ogólnopolski Oddział Kołomyjan „Pokucie” / Upamiętnienie mieszkańców Kołomyi i Pokucia zaangażowanych w walkach o Niepodległą – organizacja dnia Święta OOK „Pokucie”, podczas którego uhonorowane zostały jednostki wojskowe związane z Kresami – 30 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Gmina Wrocław / Podjęcie działań zmierzających do utworzenia skweru Ofiar Obozu Burgweide – podpisanie porozumienia między IPN a gminą Wrocław, złożenie wniosku do władz miejskich Wrocławia o nadanie wytyczonemu obszarowi nazwy „Skwer Ofiar Obozu Burgweide” – wrzesień. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miasta Legnica / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 10, 11, 18 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Wałbrzychu, Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5 w Wałbrzychu / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 12 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Miejski w Trzebnicy, Gminne Centrum Kultury i Sztuki w Trzebnicy / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Pisarzowicach / *Historia misia Wojtka* – współpraca przy organizacji spektakli – 16–17 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Wolnego Słowa Oddział Dolnośląski / „Internowani na Przystanku Historia” – cykl spotkań członków Dolnośląskiego Oddziału Stowarzyszenia Wolnego Słowa, które odbywają się w siedzibie księgarni IPN. Spotkania organizacyjne połączone są z prelekcjami dotyczącymi stanu wojennego, internowania, wydawania i kolportażu tygodnika „Samorządna Rzeczpospolita”. 18 października miało miejsce spotkanie, podczas którego prelekcję wygłosił Jan Barndenburg. Odpowiedzialne: OBEN.
- Ośrodek „Pamięć i Przyszłość” / Współorganizacja Leśnickiego Dnia Pamięci o Ofiarach Pracy Przymusowej – uroczyste odsłonięcie pomnika, prelekcję i spacer z przewodnikiem – 24 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury w Łozinie / Prelekcja dla młodzieży *Bohater zwierzęcej brygady* – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.

- Rada Osiedla Sołtysowice / Wykład *Wirtualny spacer w czasie i przestrzeni przez Cmentarz Łyczkowski i Cmentarz Obrońców Lwowa szlakiem sześciu pokoleń walczących o niepodległość ojczyzny* – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Gminny Ośrodek Kultury w Bykowie / Warsztaty historyczne dotyczące niedźwiedzia Wojtka – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Stowarzyszenie Patriotyczne „Jednostka Sokołów” w Jelczu / Udział w spotkaniu patriotycznym – historycznym „I Ty możesz służyć Ojczyźnie” – wprowadzenie słuchaczy w tematykę Powstania Warszawskiego i moderowanie spotkania z kpt. Stanisławem Wołczaskim – powstańcem warszawskim – 4 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Opolu, Areszt Śledczy w Dzierżoniowie / Realizacja projektu dla osadzonych „Spotkania z historią” – obejmującego wykład *Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r.* i prezentację filmu dokumentalnego *Cud nad Wisłą* – 6 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Towarzystwo Miłośników Wrocławia, Dolnośląska Biblioteka Publiczna we Wrocławiu / Wykład *Niewolnicy w Breslau. Niemiecki obóz Burgweide na Sołtysowicach* w ramach Wszechnicy Wiedzy o Wrocławiu – 7 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 40 we Wrocławiu / Warsztaty o polskich symbolach narodowych przeprowadzone w Przystanku Historia we Wrocławiu – 8 listopada. Odpowiedzialne: dyrektor OIPN.
- Salonik 3 Muz we Wrocławiu:
 - wykład *Plk Dionizy Czachowski – Bicz na moskali* – 11 listopada. Odpowiedzialne: BEN;
 - wykład *Obrazy ze Stanu Wojennego* – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Duszpasterstwo Niesłyszących we Wrocławiu, Fundacja „Fontis” / Uroczystość upamiętniająca rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości – okolicznościowy wykład *Polskie drogi do niepodległości* tłumaczony na język migowy oraz prezentacja filmu dokumentalnego *Cud nad Wisłą* – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 10. Brygada Łączności Wojska Polskiego / Wykład *Obóz pracy Burgweide i leśnicza filia KL Gross-Rosen – o pracy przymusowej we Wrocławiu w czasie II wojny światowej* – dla żołnierzy połączony z wycieczką na Cmentarz Żołnierzy Polskich na Grabiszynie – 19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Parafia św. Alberta Wielkiego we Wrocławiu / Wykład *Pierwsza wrocławska biało-czerwona. Historia polskiej flagi znad niemieckiego obozu Burgweide na terenie obecnych Sołtysowic* – 19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Opolu, Areszt Śledczy we Wrocławiu, Oddział Zewnętrzny Aresztu Śledczego we Wrocławiu / Okolicznościowy wykład *Powrót Polski na mapy Europy i świata* – poświęcony odzyskaniu przez Polskę niepodległości, wygłoszony do osadzonych w drodze do Katowic na obchody VII Światowego Dnia Ubogich – 19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Urząd Gminy w Przewornie, Gminna Biblioteka w Przewornie, Szkoła Podstawowa im. św. Jana Pawła II w Przewornie / Okolicznościowe spotkanie edukacyjne poświęcone rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości połączone z wykładem oraz prezentacją filmu dokumentalnego – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wrocławskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Centrum Historii Zajeżdźnia / Szkolenie dla nauczycieli w formie wycieczki po Wrocławiu zabytkowym „ogórkiem” – po miejscach utożsamianych z najważniejszymi wydarzeniami organizowanymi przez organizacje antykomunistyczne. Wycieczkę wraz z komentarzem historycznym poprowadził dyrektor OIPN Wrocław – 9 grudnia. Odpowiedzialne: OIPN.
- Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / „Sprawiedliwi z Markowej” – współpraca w rozstrzygnięciu konkursu dla nauczycieli organizowanego przez ministra edukacji i nauki oraz prezesa IPN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Muzeum Gross Rosen w Rogoźnicy / Współpraca w ramach prowadzonego śledztwa S 77.2017.Zn. Odpowiedzialna: OKŚZpNP.

Delegatura IPN w Opolu

- Urząd Miejski w Opolu / 100. rocznica powstania Dzielnicy I Związku Polaków w Niemczech – współorganizacja obchodów rocznicowych – 18 lutego.
- Miejska Biblioteka w Opolu, Narodowy Bank Polski w Opolu / Sesja popularnonaukowa „Żołnierze podziemia antykomunistycznego. Historia i pamięć” – 28 lutego.
- Starostwo Powiatowe w Prudniku / Promocja książki *Kresowe Sagi Prudniczan i Krnovian* zawierającej wspomnienia kresowej rodziny z lat 1944–1959 – wykład o niebezpieczeństwach nacjonalizmu na przykładzie Galicji – 28 lutego.
- Stowarzyszenie Miłośników Historii i Wojskowości / Lekcja historii, spotkanie w okolicy bunkrów nieopodal płyty lotniska w Starym Grodkowie – 1 marca.
- Stowarzyszenie „Patriotyczny Kędzierzyn-Koźle”:
 - spotkanie z prezesem IPN dr. Karolem Nawrockim – 2 marca;
 - prezentacja filmu „*Fakir*”. *W imieniu Rzeczypospolitej*; rozmowa z Tomaszem Balbusem, autorem biografii Sergiusza Kościółkowskiego.
- Stowarzyszenie Sympatyków Odry Opole „Jedna Odra”:
 - współorganizacja biegu „Tropem Wilczym” – 5 marca;
 - prezentacja filmu „*Fakir*”. *W imieniu Rzeczypospolitej*; prelekcja – 29 marca.
- Nyski Dom Kultury / Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką; konkurs na temat s. Matyldy Getter i podstawowych faktów dotyczących Zagłady Żydów; uczestniczyło ok. 450 osób, przede wszystkim uczniów szkół podstawowych i średnich regionu – 27 marca.
- VIII Liceum Ogólnokształcące w Opolu / Lekcja *Sztuka w służbie propagandy* dla uczniów klasy maturalnej – tematem przewodnim była rola sztuki w PRL w latach czterdziestych i pięćdziesiątych XX w. – 28 marca.
- Zespół Szkół nr 1 w Kluczborku / Spotkanie „Katyń... Ocalić od zapomnienia” – 24 kwietnia.
- Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji w Opolu / „Wojskowość w edukacji” – II Konferencja dla nauczycieli i wszystkich zainteresowanych tematyką wojskowości; prelekcja *Kult marszałka Józefa Piłsudskiego w szkołach w przedwojennej Polsce* – 27 kwietnia.
- Zespół Szkół Zawodowych im. Piastów Opolskich w Krapkowicach, Zespół Szkół Zawodowych im. Józefa Lompy w Oleśnie, V Liceum Ogólnokształcące w Opolu, IX Liceum Ogólnokształcące w Opolu, Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Opolu, Zespół Szkół Mechanicznych w Głubczycach / Wykład o Gabrielu Narutowiczu; konkurs z nagrodami – 15, 24, 26, 29–31 maja.
- Stowarzyszenie Mówców „Oratores” / Pilotaż I Opolskiego Turnieju Debat Historycznych – w siedzibie delegatury odbyły się debaty oksfordzkie, których celem było przygotowanie do naboru do pierwszej edycji Turnieju Debat Historycznych IPN w województwie opolskim – 6 czerwca.
- Areszt Śledczy w Opolu / Nadanie nowego sztandaru Aresztowi Śledczemu w siedzibie Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego – 17 czerwca.
- Gmina Skoroszycy / Obchody 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej w Skoroszycach – 16 lipca.
- Urząd Wojewódzki w Opolu, Stowarzyszenie Rodzin Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych VII Okręgu Śląskiego / Upamiętnienie zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w Malerzowicach Wielkich i Starym Grodkowie. Uroczystości miały miejsce – 9 września.
- Ośrodek Kultury w Górze Kalwarii, gmina Góra Kalwaria, Stowarzyszenie Weteranów Polskich Formacji Granicznych / Organizacja konferencji naukowej „Losy żołnierzy polskich formacji granicznych w II wojnie światowej” w Górze Kalwarii – 21 września.
- Zespół Szkół Specjalnych w Opolu / Lekcja o symbolach narodowych. Pracownik delegatury IPN przeprowadził lekcję dla dzieci o polskich symbolach narodowych – 9 listopada.
- NSZZ „Solidarność” Region Śląsk Opolski / Odświeżenie oraz poświęcenie tablicy upamiętniającej nyskiego działacza Solidarności Bogusława Podborczyńskiego. Wydarzenie miało miejsce – 10 grudnia.

1.2. Współpraca ze szkołami wyższymi, środowiskami studenckimi oraz uniwersytetami

CENTRALA

- Ośrodek Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobietych Uniwersytetu w Białymstoku / Referat *Pomocnicza Służba Kobiet (1940–1947) w zbiorach fotograficznych Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej* na XI spotkaniu warsztatowo-konferencyjnym „Historia kobiet – archiwalia, materiały do badań i ich upowszechnianie” – Białystok, 17 lutego. Odpowiedzialne: AIPN.
- Politechnika Gdańska / Promocja książki *Politechnika Gdańska 1968–1980. Portret społeczno-polityczny*; udział prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego – 10 marca. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Oddział IPN Gdańsk.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Prawa i Administracji), Center For European Studies i Center For American Studies / Referat *Zbrodnia święciańska 1942 roku jako największa akcja odwetowa przeprowadzona przez Niemców na Wileńszczyźnie* podczas III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Ludzie w czasie konfliktów zbrojnych – kiedyś i dziś. Problemy społeczne, polityczne, ekonomiczne i prawne” – Poznań, 25 marca. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Uniwersytet Gdański / Dyskusja naukowa o transformacji ustrojowej na kanwie książki *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*; w spotkaniu udział wzięli: prof. Tomasz Zarycki (Uniwersytet Warszawski), dr hab. Daniel Wicenty (Oddział IPN Gdańsk, Uniwersytet Gdański), dr Michał Przeperski (IHN PAN) – 27 marca. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.
- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie / Wizyta studentów Wydziału Nauk Historycznych UKSW, poświęcona zagadnieniu dokumentacji filmowej w zasobie Archiwum IPN; zwiedzanie pracowni i magazynów archiwalnych – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Bydgoska Szkoła Historii Nauk Medycznych / Referat *Wykorzystanie ludowego przepisu na „produkcję mydła z resztek tłuszczu ludzkiego” w Instytucie Anatomii Akademii Medycznej w Gdańsku* na III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Lecznictwo na prowincji” – Solec Kujawski, 21 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Akademia Sztuki Wojennej:
 - udział pracownika BBH w debacie historycznej „Instytuty Józefa Piłsudskiego w służbie Niepodległej” – 13 maja. Odpowiedzialne: BBH;
 - prezentacja projektu „Teddy – żołnierz – bohater – mistrz” – 31 maja. Odpowiedzialne: BPH.
- Uniwersytet Gdański / Udział pracownika BBH w otwarciu wystawy „Jedynie prawda jest ciekawa». Dziedzictwo Józefa Mackiewicza”, wykład „Najwyższy czas mówić głośno”. *Prawda jako imperatyw twórczości Józefa Mackiewicza*, Gdańsk – 29 maja. Odpowiedzialne: BBH.
- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie / Konferencja naukowa „Polska myśl polityczna na emigracji” – wygłoszenie przez pracowników BBH trzech referatów: *Między Ameryką a Rosją. Myśl polityczna paryskiej „Kultury” 1947–2000*; *Działalność niepodległościowa prof. Andrzeja Ehrenkreuza jako lidera Północno-Amerykańskiego Studium Spraw Polskich 1976–1987*; *Działalność Narodowości Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rządu RP w Londynie (1940–1945) – ośrodek wypracowania zasad polityki polskiej wobec mniejszości narodowych*, Lublin – 1 czerwca. Odpowiedzialne: BBH.
- Instytut Historii PAN / Udział pracownika BBH w konwersatorium o stanie badań nad historią Regionu Mazowsze NSZZ „Solidarność” (jego oddziałów), Warszawa – 20 czerwca. Odpowiedzialne: BBH.
- Uniwersytet Warszawski (Wydział Historii):
 - międzynarodowa konferencja naukowa „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX w.” – w obradach oprócz naukowców z Polski wzięli udział badacze z Rumunii, Ukrainy i USA. Poprowadzenie przez pracowników BBH dwóch paneli; wygłoszenie przez pracownika BBH

- referatu *Doświadczenia i refleksje związane z edycją źródeł dotyczących NSZZ „Solidarność”* – 16–17 listopada. Odpowiedzialne: AIPN, BBH;
- wizyta studentów kierunku Historia i Kultura Żydów – omówiono zasób i zadania Archiwum IPN oraz zaprezentowano archiwalia z okresu II wojny światowej, dotyczące obywateli polskich narodowości żydowskiej. Studenci zwiedzili również pracownię konserwacji i digitalizacji oraz magazyny archiwalne – 27 listopada. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego – Koło Naukowe Prawa Międzynarodowego i Praw Człowieka / Wizyta studyjna członków koła naukowego – studentom przedstawiono zasób i zadania AIPN oraz działalność wywiadu cywilnego Polski Ludowej. Goście odwiedzili również magazyny i pracownię digitalizacji – 29 listopada. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Akademia im. Aleksandra Gieysztora w Puławach – filia Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie / Projekt wystawienniczo-edukacyjny „Historia w artefaktach zapisana” – inauguracja projektu odbyła się w siedzibie Akademii w Puławach z udziałem: dyrektora AIPN, dyrektora OIPN Warszawa oraz dyrektora Instytutu Historii i Szkoły Doktorskiej AFiB dr hab. (prof. AFiB) Jolanty Zaleczny. Wystawie towarzyszy oferta edukacyjna dla szkół. Artefakty związane z Jerzym Bróńskim będzie można oglądać w Puławach do końca stycznia 2024 r. – 19 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Ośrodek Badań Historii Kobiet Instytutu Studiów Kobiety, Zakład Historii Kultury, Myśli i Ruchów Społecznych Uniwersytetu w Białymstoku / Stała współpraca pracownika AIPN. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku / Współorganizacja konferencji Polsko-Gruzińskiej Komisji Historyków, 11–12 października. Odpowiedzialne: BBH.
 - Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk / Konkurs im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na najlepszy Debiut Historyczny Roku w zakresie historii najnowszej – konkurs organizowany od 2008 r. przez IPN i Instytut Historii PAN. Jego cel to promowanie wyników prac młodych badaczy zajmujących się najnowszą historią Polski i zachęcanie ich do kontynuowania kariery naukowej. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.
 - Uniwersytet Łódzki (Instytut Archeologii) / Szerokopłaszczyznowe badania archeologiczne – współpraca w zakresie przygotowania i realizacji prac archeologicznych na terenie dawnego poligonu wojskowego na osiedlu Brus w Łodzi (poszukiwanie szczątków ofiar zbrodni komunistycznych z lat 1945–1956). Odpowiedzialne: BPiL.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

- Uniwersytet w Białymstoku (Wydział Historii i Stosunków Międzynarodowych):
 - współpraca podczas XLIX Olimpiady Historycznej – eliminacje okręgowe dla uczniów szkół ponadpodstawowych województwa podlaskiego (część pisemna i ustna); udział pracownika w roli eksperta sprawdzającego prace pisemne i egzaminatora z historii najnowszej po 1918 r.; organizatorem było Polskie Towarzystwo Historyczne – Białystok, 14–21 stycznia. Odpowiedzialne: OA;
 - zajęcia dla studentów II roku historii (studia I stopnia) ze wstępu do archiwoznawstwa – zwiedzanie magazynów archiwalnych; omówienie specyfiki pracy archiwalnej i zasad korzystania z zasobu archiwalnego; prezentacja baz, głównie systemu Cyfrowe Archiwum i projektu „Archiwum Pełne Pamięci” – Białystok, 26 stycznia. Odpowiedzialne: OA;
 - zajęcia dla studentów historii – seminarium „Warsztat badań historyka wojskowości” – prezentacja akt dotyczących podziemia niepodległościowego okresu II wojny światowej i lat powojennych oraz akt wojskowych; omówienie zasad i form udostępniania akt; prezentacja baz danych niezbędnych do wykonania kwerend – Białystok, 30 stycznia. Odpowiedzialne: OA;
 - wizyta studyjna w Oddziale IPN Białystok – prezentacja przez pracowników OBEN oferty edukacyjnej i działalności oddziału – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Uniwersytet w Białymstoku (Wydział Historyczno-Socjologiczny) / Dni Otwarte – na zaproszenie władz Wydziału pracownicy OBEN zaprezentowali na swoim stoisku materiały IPN i przedstawili misję instytucji. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- Uniwersytet Gdański, Centrum Aktywności Studenckiej i Doktoranckiej, Studenci dla Ukrainy Foundation, Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Gdańsku, Akademickie Centrum Kultury Alternator:
 - akcja humanitarna na rzecz podopiecznych projektu Pomoc Samotnym Matkom z Charkowa: przewóz żywności do Korotycza i przekazanie ich siostron orionistkom – styczeń. Odpowiedzialne: OBEN;
 - akcja humanitarna Pomoc Rodakom z Borysławia: zebranie i przewóz żywności, środków higienicznych oraz pielęgnacyjnych, zabawek, kartuszy gazowych i kuchenek turystycznych dla polskiej diaspory w Borysławiu na Ukrainie – luty. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Gdański, Stowarzyszenie Archiwistów Polskich / Ogólnopolska konferencja naukowa „Historia szkolnictwa polskiego 1945–1989” – Gdańsk, 12–13 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Gdański (Wydział Historyczny):
 - spotkanie ze studentami – lekcja archiwalna o zasobie, strukturze i zadaniach Archiwum IPN oraz metodyce i systemie Cyfrowe Archiwum: omówienie zadań archiwistów; charakterystyka poszczególnych rodzajów dokumentów w zasobie oddziału; przedstawienie systemu Cyfrowe Archiwum, możliwości korzystania z niego oraz wyszukiwania danych; prezentacja kopii wybranych akt operacyjnych, m.in. teczek pracy tajnego współpracownika (sprawa obiektowa kryptonim „Zorza II” dotycząca operacyjnego zabezpieczenia wizyty papieża Jana Pawła II w Trójmieście w czerwcu 1987 r., sprawa operacyjnego rozpracowania kryptonim „Alternatywa” dotycząca anarchistycznych i pacyfistycznych organizacji w Gdańsku: Ruchu Społeczeństwa Alternatywnego (RSA), Ruchu „Wolność i Pokój” (WiP) – 7 marca. Odpowiedzialne: OA;
 - Mobilny Przystanek Historia Przyszłości – prezentowany na placu przed budynkiem Wydziału Historycznego UG, przygotowany przez BNT – 12–25 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN, BNT;
 - otwarcie wystawy „»Jedynie prawda jest ciekawa«. Dziedzictwo Józefa Mackiewicza” – wykład autorki ekspozycji (pracownika BBH) „*Najwyższy czas mówić głośno*”. *Prawda jako imperatyw twórczości Józefa Mackiewicza* – 29 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Politechnika Gdańska / Promocja książki *Politechnika Gdańska 1968–1980. Portret społeczno-polityczny* – 10 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Gdański, Centrum Aktywności Studenckiej i Doktoranckiej / Czasopismo „Progress” – sesja naukowa „Idea i czyn. Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża 1978–1980. 45. rocznica utworzenia organizacji” – Gdańsk, 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Gdański / Dyskusja naukowa *Stan wojenny – różne perspektywy* z udziałem prof. Bogdana Chrzanowskiego, dr. Piotra Abryszeńskiego i dr. Daniela Czerwińskiego; prowadzenie dr Dominik Bień – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

- Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu:
 - udział w spotkaniu z ambasadorem Izraela w Polsce Yacovem Livnem i w jego wykładzie – 18 stycznia;
 - symposium „Oblicza pojednania” z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu – prelekcja *Toruńskie inicjatywy (polskie Yad Vashem) w budowaniu pojednania narodu polskiego i izraelskiego* – Bydgoszcz, Toruń, 27 stycznia;
 - ogólnopolska konferencja „Prawda a historia. Relacje polsko-rosyjskie na przełomie XX–XXI wieku” – referat *Sowieckie zbrodnie wojenne wobec Polaków w czasie II wojny światowej jako problem polityki historycznej Rosji Putina* – 7 listopada.

- Politechnika Bydgoska / Konferencja popularnonaukowa „Fordon wobec niepodległości” z okazji 103. rocznicy powrotu Fordonu do Macierzy – zaproszeni zostali uznani naukowcy i wykładowcy bydgoskich uczelni: Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego i Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Wyższej; konferencję prowadził dyrektor Oddziału IPN Gdańsk – 20 stycznia.
- Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych) / Projekt edukacyjny „Źródła mówią” dla studentów Instytutu Historii i Stosunków Międzynarodowych – prelekcje i zajęcia archiwalne prowadzone przez pracowników delegatury; zapoznanie gości przez pracowników Wydziału Archiwalnego ze specyfiką pracy archiwisty; prezentacja najciekawszych archiwaliów z archiwum delegatury – 4 marca, 5 maja.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Nauk Historycznych) / Promocja książki *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* – gośćmi byli: autorka (pracownik delegatury) i recenzent prof. dr hab. Mariusz Wołos z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie – 15 marca.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Teologiczny), Centrum Badania Historii Solidarności i Oporu Społecznego przy Wydziale Historycznym UMK / Konferencja naukowa „Inspiracja i poparcie. Jan Paweł II wobec solidarnościowego podziemia w latach 1981–1989” w Centrum Dialogu im. Jana Pawła II – referat dyrektora Oddziału IPN Gdańsk *Od drugiej wojny światowej do czasów „Solidarności”. Działania Instytutu Pamięci Narodowej mające na celu podtrzymywanie polskiej tożsamości i tradycji narodowej zgodnie z nauczaniem Jana Pawła II* – 27 kwietnia.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Pracownik delegatury jest sekretarzem redakcji czasopisma naukowego „Copernicus. Czasy Nowożytnie i Współczesne” – t. 1. (2022) ukazał się w czerwcu 2023 r.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Nauk o Polityce i Bezpieczeństwie) / Dyskusja „Od potępienia ludobójstwa do współczesnej filozofii prawa i prawnych aspektów stosunków międzynarodowych. Rafał Lemkin – biografia, koncepcja, konwencja” – spotkanie prowadził pracownik delegatury – 14 czerwca.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Projekt edukacyjny „Źródła mówią” – zajęcia dla studentów w siedzibie delegatury; prelekcja na temat organizacji i działalności IPN dla studentek z Kazachstanu, których wizyta związana była z wykładem kursowym prowadzonym przez pracownika delegatury; zapoznanie gości ze specyfiką pracy Wydziału Archiwalnego – 29 czerwca.
- Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie / IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Społeczeństwo w wojsku, wojsko w społeczeństwie w XIX i XX wieku. Relacje i procesy w ujęciu interdyscyplinarnym” – referat dyrektora Oddziału IPN Gdańsk *Od kultu i zafałszowania wizerunku roli Armii Czerwonej w II wojnie światowej po wojnę koreańską i dekolonizację. Problematyka wojskowa w propagandzie stalinowskiej* – 15–16 czerwca.
- Uniwersytet Kazimierza Wielkiego / Projekt edukacyjny „Źródła mówią” – zajęcia edukacyjne poświęcone najnowszej historii Polski wraz z warsztatami źródłoznawczymi oraz wizytą poglądową w Archiwum IPN. Zajęcia (1,5 h) składają się z dwóch części: prelekcji historycznej wraz z analizą źródeł historycznych z zasobu IPN, w tym aparatu represji PRL oraz zwiedzania archiwum IPN z prezentacją materiału archiwalnego.
- Centrum Badania Historii Solidarności i Oporu Społecznego przy Wydziale Historycznym UMK:
 - konferencja naukowa „Powstanie Styczniowe – zaranie polskiej niepodległości” – prof. Mirosław Golon wystąpił z referatem naukowym *Śmierć Jana Wasiłowskiego brata Marii Konopnickiej w bitwie pod Krzywosądzem na Kujawach (19 II 1863 r.) i inne wątki powstańcze w twórczości patriotycznej pisarki* – 19–20 października;
 - konferencja naukowa „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944–1990” – 12–13 grudnia;
 - współpraca prokuratora OKŚZpNP w zakresie popularyzacji wiedzy na temat represji w okresie stanu wojennego.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

- Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi Filia w Wodzisławiu Śląskim / Konferencja naukowo-dydaktyczna „„Aby z Polski zrobić taką Polskę, jaka jest godna naszych marzeń...»” – Wojciech Korfanty” – współpraca merytoryczna przy organizacji konferencji; referat dyrektora Szkoły Podstawowej nr 19 w Gaszowicach dr. Norberta Niestolika *Obchody rocznic powstań śląskich w szkole (2019–2020–2021) – refleksje nauczyciela*. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Uniwersytet Śląski (Wydział Teologiczny), Klub Inteligencji Katolickiej w Katowicach, Duszpasterstwo Nauczycieli Akademickich w Katowicach / Pokaz otwarty filmu *Mulier fortis. Kobieta mężna* w reż. A. Kraśnickiego – Katowice, 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Śląski (Wydział Teologiczny) / Zajęcia z grupą studentów III roku teologii pastoralnej na temat zasobu OA w Katowicach, specyfiki pracy archiwistów oraz warunków i możliwości korzystania ze zgromadzonych dokumentów – 18 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Instytut Historii) / Udział w seminarium naukowym z wykładem *Ziemianie w Polsce Ludowej 1944–1990* – Kielce, 12 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Gdański (Wydział Historyczny), Gdański Oddział Stowarzyszenia Archiwistów Polskich / Konferencja naukowa „Historia szkolnictwa polskiego 1945–1989” – referaty pracowników OBBH: *Specjalistyczne szkolnictwo resortowe w PRL, Rodzina Bobów. Nauczanie domowe w PRL, Władze wobec przedwojennych nauczycieli w środowisku wiejskim i małomiasteczkowym w latach 1944–1956 na przykładzie krakowskich powiatów* – 12–13 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Akademia Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Trzeciego Wieku:
 - wykład *Polskie miesiące*, Kraków – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład *Armia Krajowa – o czym należy pamiętać* – 28 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład pracownika OBBH *Winston Churchill – ostatni mąż stanu?* – 4 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie / Udział w Wojewódzkiej Komisji Olimpiady Historycznej – 27 stycznia. Odpowiedzialne: WSdPiI.
- Uniwersytet Papieski Jana Pawła II, Uniwersytet Trzeciego Wieku:
 - wykład dla studentów *Historia w obrazach. Najważniejsze wydarzenia zimnej wojny* – Kraków, 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wykład pracownika OBBH *Propaganda polityczna Trzeciej Rzeszy: struktura, treści i narzędzia masowego oddziaływania dla studentów* – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Koło Naukowe „Phronesis”, Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Krakowie / Wykład oraz udział w dyskusji wokół książki *Niemiecki zbrodniarz przed polskim sądem. Krakowskie procesy przed Najwyższym Trybunałem Narodowym w Krakowie* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie:
 - organizacja warsztatów dla studentów V roku historii – prezentacja struktury, działalności i oferty dydaktycznej IPN dla nauczycieli; warsztaty archiwalne – 14 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - lekcja archiwalna dla studentów historii – 10 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
 - warsztaty dla studentów seminarium historycznego – prezentacja magazynów archiwalnych, pokaz archiwaliów, wyjaśnienie zasad udostępniania dokumentów, zajęcia praktyczne: poszukiwanie materiałów archiwalnych przy użyciu pomocy archiwalnych – 16 czerwca. Odpowiedzialne: OA.
 - organizacja cyklu spotkań (cztery razy po 90 min) dla studentów archiwistyki z pracownikami różnych pionów OIPN i zaznajomienie ich z pracą IPN, koordynacja cyklu przez pracownika OBPiI – listopad–grudzień. Odpowiedzialne: OIPN.
- Uniwersytet Jagielloński (Koło Naukowe Historii Państwa i Prawa Towarzystwa Biblioteki Słuchaczy Prawa) / Wykład o powojennych procesach niemieckich zbrodniarzy; dyskusja wokół książki

Niemiecki zbrodniarz przed polskim sądem. Krakowskie procesy przed Najwyższym Trybunałem Narodowym – 23 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

- Katolicki Uniwersytet Lubelski / Udział w debacie akademickiej „Kardynał Karol Wojtyła – fakty, archiwa, interpretacje” – Lublin, 29 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Instytut Nauk o Polityce i Administracji) / Udział w seminarium naukowym online „O dobre imię Jana Pawła II” zorganizowanym przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji UKSW – 3 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Krakowie / Udział w dyskusji „Czy konserwatyzm może być rewolucyjny? Przypadek (nie tylko?) niemiecki” – Kraków, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Jagielloński:
 - organizacja warsztatów dla studentów I roku historii – prezentacja struktury, działalności i oferty dydaktycznej IPN dla nauczycieli; warsztaty archiwalne – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - udział pracownika OBBH w dyskusji panelowej podsumowującej projekt „Samorządowe Archiwum Mówione” zorganizowany przez Instytut Historii UJ – 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - zajęcia dla studentów historii na temat działalności i oferty IPN dla przyszłych nauczycieli – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - lekcja archiwalna, prezentacja magazynów archiwalnych oraz pokaz archiwaliów dla studentów historii, 22–23 listopada. Odpowiedzialne: OA.
 - „Jan Józef Szczepański (1919–2003) – pisarz na czas nie-pokoju” – wystąpienie pracownika OBBH podczas konferencji z odczytem *Różne odcienie polskiej jesieni. Wrzesień 1939 r. w pamięci zbiorowej polskich żołnierzy w kontekście twórczości i doświadczeń Jana Józefa Szczepańskiego*, Kraków–Goszyce – 5–7 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Jagielloński (Koło Naukowe Historyków Studentów) / Udział w ogólnopolskiej studenckiej konferencji naukowej poświęconej kampanii polskiej 1939 r. – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: WSdSPiL.
- Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk w Berlinie / Udział pracownika OBBH w seminarium „Inne spojrzenie? Historia społeczna okupacji w powojennych konkursach pamiątkarskich Instytutu Zachodniego”, Berlin – 5 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Międzyzakonne Formacyjne Studium Teologiczne w Krakowie / Wykłady okolicznościowe: *Zbrodnia Katyńska* – 23 maja; *Polskie powojenne podziemie niepodległościowe* – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie:
 - konferencja „W walce o własny byt narodowy i państwowy. Europa Środkowo-Wschodnia w XX–XXI wieku” – referat pracownika OBBH *Sprawa ukraińska a polska racja stanu. Publicystyka „ukraińska” Adolfa Bocheńskiego*, Kraków – 19 maja. Odpowiedzialne: OBBH;
 - studenci wzięli udział w warsztatach, które przygotował Kamil Szkaradek, tematem spotkania była tzw. historia mówiona i praktyczne metody gromadzenia oraz archiwizacji nagrań świadków historii. Studenci zapoznali się z funkcjonowaniem projektu notacyjnego IPN – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Łódzki / Międzynarodowa konferencja naukowa „Oblicza wojny – społeczne skutki wojen” – referat pracownika OBBH *Wydatki na cele wojskowe w latach 1966–1970 w PRL – dostawy uzbrojenia i sprzętu wojskowego z przemysłu krajowego*, Łódź – 1–2 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Centrum Badań Historii Solidarności i Oporu Społecznego przy Wydziale Historycznym UMK / Ogólnopolska konferencja naukowa „Represje władzy komunistycznej wobec społeczeństwa polskiego w latach 1944–1990” – udział pracowników OBBH – 12–13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Ośrodek Badań nad Geografią Historyczną Kościoła w Polsce Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego / Ogólnopolska konferencja naukowa „Zakony Żeńskie w Atlasie Klasztorów od X do XX” – w udział pracowników OBBH w konferencji w Katowicach – 8 września. Odpowiedzialne: OBBH.

- Uniwersytet Ignatianum w Krakowie / Współorganizacja uroczystości upamiętniającej aresztowanie przez Niemców 25 jezuitów z Kolegium Krakowskiego 10 listopada 1939 r. – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Jagielloński (Wydział Historyczny), Oddział Krakowski Polskiego Towarzystwa Historycznego / Wykład *Polska i Węgry. Wacława Felczaka życiorys polityczny*, podczas sesji „Wacław Felczak. Profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego, historyk, żołnierz, obywatel. W 30. rocznicę śmierci” towarzyszącej wręczeniu Nagrody im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Wrocławski / Udział w II Konferencji Międzynarodowej „Transformacje Europy Wschodniej w ostatnim stuleciu. Między historią a pamięcią, referat: Wspólna przestrzeń – odrębna pamięć? Przypadek obozu Płaszów”, Wrocław – 23–24 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Kielcach

- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Instytut Historii) / Konferencja naukowa „Relacje polsko-żydowskie w XX wieku. Badania – kontrowersje – perspektywy”; Colloquium VI: Stereotypizacja w badaniach nad relacjami polsko-żydowskimi – współorganizacja konferencji w ramach Centralnego Projektu Badawczego IPN „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990”, Kielce – 29 czerwca.
- Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach (Instytut Historii), Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie / Współorganizacja konferencji naukowej, dotyczącej losów ludności wiejskiej w czasie II wojny światowej, ze szczególnym uwzględnieniem zbrodni niemieckich popełnionych w 1943 r., Michniów, Kielce – 21–22 września.
- Wyższe Seminarium Duchowne w Kielcach / Konferencja naukowa „Biskup Czesław Kaczmarek – wierny syn Kościoła i Ojczyzny” – udział w konferencji oraz wystąpienie pracownika delegatury *Powrót do diecezji i nowe prześladowania. Bp Czesław Kaczmarek w latach 1957–1963* – 28 października.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

- Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II:
 - współorganizacja turnieju debat historycznych – studentki oraz doktorantki retoryki KUL prowadziły szkolenie dla uczestników (6 marca) i były jurorkami podczas zawodów – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - współpraca przy ekspozycji wystawy z cyklu biografii elementarnych przygotowanej w OBEN – 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - lekcja archiwalna dla studentów V roku archiwistyki w siedzibie lubelskiego OA. Lekcję poprowadził pracownik OA, który zapoznał studentów z zadaniami ustawowymi IPN, omówił zasób archiwalny oraz zaprezentował przykładowe akta – 23 października. Odpowiedzialne: OA.
 - Turniej szachowy z okazji 105. rocznicy odzyskania niepodległości – pracownicy OBEN przedstawili zarys działalności oraz główne cele IPN – 26 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
 - lekcja archiwalna dla studentów archiwistyki – zapoznanie studentów z zasadami technicznego opracowania materiałów archiwalnych i procesem digitalizacji akt – 15 listopada. Odpowiedzialne: OA.
 - lekcja archiwalna w Dniu Darczyńcy – zaprezentowanie studentom projektu „Archiwum pełne pamięci”. Uczestnicy mogli obejrzeć oryginalne dokumenty i artefakty, które trafiły w ostatnim czasie do lubelskiego Archiwum – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- Lotnicza Akademia Wojskowa w Dęblinie / Prelekcja o zbrodni katyńskiej i próbach jej propagandowego wykorzystania przez Niemców dla adeptów szkół wojskowych z okazji Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej – Dęblin, 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet w Siedlcach, Polskie Towarzystwo Historyczne Oddział w Siedlcach / Ogólnopolska konferencja naukowa „Wspólnoty ludzkie. Dzieje – zjawiska – problemy – referat *W poszukiwaniu elit aparatu bezpieczeństwa – kadra kierownicza Departamentu V MBP w latach 1945–1954* – 23 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

- Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (Wydział Politologii i Dziennikarstwa) / Udział dr Małgorzaty Chomy-Jusińskiej w dyskusji promującej książkę *Polska publicystyka emigracyjna po 1945 roku*, red. I. Hoffman, J. Maguś, Lublin 2023, zorganizowanej przez Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCSU – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Krajowa Szkoła Sądownictwa i Prokuratury / Konferencja „Zadośćuczynienie z tytułu niesłusznego skazania, niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub represji za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego – aktualne tendencje orzecznicze i próba standaryzacji” – dwa wykłady: *Represje za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego w świetle badań historycznych. Na przykładzie losów członków konspiracyjnych organizacji młodzieżowych w latach 1944–1956* oraz *Represje za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego w świetle badań historycznych po 1956 r.* – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Radomiu

- Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II (Centrum Relacji Katolicko-Żydowskich im. Abrahama J. Heschela) / Wykład na temat źródeł archiwalnych dotyczących pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945 – konferencja towarzysząca promocji książki Romana Tyndorfa, *Wartime Rescue of Jews by the Polish Catholic Clergy* – 23 marca.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- Uniwersytet Łódzki / Członkostwo pracowników OBBH wspólnie z badaczami Uniwersytetu Łódzkiego oraz wielu jednostek naukowych Łodzi w zespole autorskim monografii *Łódź poprzez wieki. Historia miasta*; pracownicy OBBH zamieszczają artykuły w t. 3: *Dzieje Łodzi 1914–1945* oraz t. 4: *Dzieje Łodzi po 1945 r.* Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach / IV Siedleckie Spotkania Archiwoznawcze „Zbiory, spuścizny kolekcje w archiwach i poza archiwami” – referat zastępcy naczelnika OA *Archiwum osobiste Anny Poray-Wybranowskiej (1919–2013) w zasobie Instytutu Pamięci Narodowej* – 25 maja; referat pracownika OA *Zbiór grypsów i listów Jerzego Cerańskiego jako źródło do badań nad internowaniem w stanie wojennym* – 26 maja. Odpowiedzialne: OA.
- Uniwersytet Łódzki (Instytut Archeologii) / Współpraca poszukiwawczo-ekshumacyjna na terenie dawnego poligonu wojskowego Brus przy ul. Krańcowej w Łodzi – celem było odnalezienie zbiorowych mogił ofiar terroru niemieckiego z czasów II wojny światowej oraz szczątków kpt. Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc” i siedmiu żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego rozstrzelanych 19 lutego 1947 r. na terenie poligonu. Odpowiedzialne: WSdPiI
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / IX Toruńskie Konfrontacje Archiwalne – referaty: *Mikroarchiwistyka. Kilka uwag o antropologicznych horyzontach badań archiwalnych* oraz *W poszukiwaniu archiwalnego umiaru, czyli o realnych konsekwencjach niepohamowanego gromadzenia akt* – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Archiwum Narodowe w Krakowie / Konferencja z cyklu „Zaduszki Archiwalne” – referat *Akta osób skazanych po wojnie na karę śmierci z powodów politycznych jako egodokumenty* – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (Wydział Prawa i Administracji), Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (Zakład Prawa Administracyjnego) / Współorganizacja ogólnopolskiej konferencji naukowej „Rozwój jurysdykcji administracyjnej w Polsce. Profesor Stanisław Kasznica a współczesna nauka prawa”; referaty – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (Wydział Historii):
 - współorganizacja IV Olimpiady Historycznej Juniorów – warsztaty tematyczne dla uczestników olimpiady na temat Enigmy; wykłady dla studentów historii o działaniach edukacyjnych IPN – 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN;

- udział w corocznych Targach Praktyk i Staży – 23 marca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Poznań, OA;
- współorganizacja konferencji „Polskie drogi do wolności 1945–1989 – wymiar lokalny” – 5–6 czerwca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Poznań;
- współorganizacja konferencji naukowej „Narracje o wojnie” – 17 października. Odpowiedzialne: OBBH;
- zajęcia dla studentów historii specjalność nauczycielska – przedstawienie oferty i działań edukacyjnych OBEN Poznań – 27 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (Niezależne Zrzeszenie Studentów) / Prelekcja dla studentów *Odbudowa struktur NZS w Poznaniu w drugiej połowie lat 80.* podczas „Warsztatów z ulotek” – 24 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza (Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa):
 - udział w corocznych Targach Praktyk i Staży – 26 kwietnia. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN w Poznaniu, OA;
 - współorganizacja Turnieju Debat Historycznych IPN – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu / Wymiana informacji i współpraca dotycząca zachowania miejsca pamięci po obozach pracy przymusowej dla Żydów (podobozy Schlesiersee) w miejscowości Potrzebowo – maj–sierpień. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu / Współorganizacja wystawy „Z wizytą u wdzięcznych przyjaciół. W stulecie podróży Ferdynanda Focha po Polsce” i konferencji popularnonaukowej „Marszałek Ferdynand Foch w Poznaniu. W stulecie wizyty” – 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Filozoficzny), Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Research Centre for the Humanities, Centre of Excellence of the Hungarian Academy of Sciences / Współorganizacja międzynarodowej konferencji „Solidarity in Polish, Central European and Global History: Inspirations and Interpretations” – 22–23 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Korporacja Akademicka „Hermesia”
 - wykład *Gen. Jan Podhorski* na spotkaniu organizacji studenckiej – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - współorganizacja spotkania autorskiego, poświęconego publikacji *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* – 16 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- Uniwersytet Rzeszowski / współorganizacja XIV Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu – wykład *Zagłada Żydów na Podkarpaciu w okresie niemieckiej okupacji* – 27 stycznia–3 lutego. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Fundacja Uniwersytecka w Stalowej Woli, Filia Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Stalowej Woli / Współpraca przy prezentacji wystawy „Arcybiskup Ignacy Tokarczuk. Kościół, władza, opór społeczny” w Stalowej Woli – 1–3 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Państwowa Akademia Nauk Stosowanych w Krośnie / Współpraca przy prezentacji wystawy „Żołnierze Niezłomni. Antykomunistyczne podziemie na Rzeszowszczyźnie po 1944 roku” w Krośnie – 21 kwietnia–8 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Rzeszowski (Katedra Rusycystyki) / Współpraca przy prezentacji wystawy „Zesłańcy – Sybiracy – Deportowani” w Rzeszowie – 28 kwietnia–8 maja. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim

- Centrum Edukacji Zawodowej i Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim:
 - wykład *Żołnierze Wyklęci* – 22 lutego, 1 marca;
 - wykład *Zbrodnia i kłamstwo katyńskie* – 5 kwietnia.

- Akademia Jakuba z Paradyża:
 - wykład „Polskie” obozy koncentracyjne – 26 marca, 1 czerwca;
 - udział w otwarciu wystawy „Ruch Młodzieży Niezależnej w ramach Lubuskiego Kongresu Obywatelskiego Stowarzyszeń i Organizacji Patriotycznych” w siedzibie uczelni – 2 czerwca;
 - wykład *Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę* w ramach konferencji CYBER-MIL – 9 października;
 - wykład *Przyjaciele czy wrogowie? Sąsiedzi II RP* – 29, 30 października;
 - wykład *Paszporty Paragwaju. Polscy dyplomaci ratujący Żydów* – 7 listopada;
 - wykład *Polskie Państwo Podziemne* – 25 listopada, 5 grudnia.
- Collegium Polonicum w Ślubicach / Wykład *Polskie Państwo Podziemne* – 12 grudnia.

Delegatura IPN w Koszalinie

- Politechnika Koszalińska (Wydział Humanistyczny) / Udział w seminarium naukowym „Eksterminacja ludności polskiej w latach II wojny światowej” – 27 stycznia.
- Uniwersytet Trzeciego Wieku w Świeszymie:
 - prelekcja *Bunt Młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956* – 6 marca;
 - prelekcja *Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce po 26 kwietnia 1986 r.* – 20 marca.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- Instytut Studiów Politycznych PAN, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Śląski, Uniwersytet Warszawski / Udział pracowników placówek dydaktyczno-naukowych w przygotowywaniu przez pracowników OBBH tomu rocznicowego *1920 rok – wojna światów, t. 2: Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej*, Warszawa 2023. Odpowiedzialne: OBBH.
- Praski Uniwersytet Trzeciego Wieku / Wykład *Podziemna administracja okupowanej przez Niemców Warszawy* – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / Periodyk „Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie” – udział pracownika OBBH w Radzie Naukowej periodyku od grudnia 2022 r. Odpowiedzialne: OBBH.
- Instytut Historii Akademii Finansów i Biznesu Vistula w Warszawie:
 - wizyta grupy studentów w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” podczas Kongresu Pamięci Narodowej – 15 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - wizyta grupy studentów w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” podczas Nocy Muzeów, prowadzanie po zabytkowych piwnicach przez pracowników OBBH – 13 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk / Wygłoszenie przez pracownika OBBH referatu *Wolność zgromadzeń w II RP. Między „spontanicznym odruchem” a przymusową „galówką”* podczas posiedzenia Zakładu Historii XX w. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uniwersytet Jana Kazimierza w Bydgoszczy / Wykład online naczelnika OBBH dla studentów kryminologii na temat zabójstwa Gabriela Narutowicza. Odpowiedzialne: OBBH.
- Instytut Trzeciego Wieku / Wykład naczelnika OBBH na temat telewizji w PRL wygłoszony w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie. Odpowiedzialne: OBBH.
- Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Puławach, filia Akademii Finansów i Biznesu w Warszawie / Współpraca w ramach projektu „Historia w artefaktach zapisana”; inauguracja projektu. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- Uniwersytet Wrocławski (Klub Debat Oksfordzkich i Parlamentarnych) / Współorganizacja Turnieju Debat Oksfordzkich – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Wrocławski / Lekcja archiwalna przeprowadzona przez pracowników OA dla studentów historii ze specjalizacją archiwalną – prezentacja zasobu archiwalnego Oddziału IPN Wrocław ze szczególnym uwzględnieniem akt spraw prowadzonych przez aparat represji PRL, środków ewi-

dencyjnych SB oraz akt paszportowych; zapoznanie studentów z rodzajami wniosków o udostępnienie materiałów archiwalnych – 15 marca. Odpowiedzialne: OA, OBEN.

- Uniwersytet Wrocławski (Instytut Filologii Polskiej) / Prelekcja prof. Krzysztofa Polechońskiego *Życie i twórczość Sergiusza Piaseckiego*; pokaz monodramu Piotra Cyrwusa *Zapiski żołnierza Armii Czerwonej* – 30 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Medyczny im. Piastów Śląskich we Wrocławiu, Muzeum Medycyny Sądowej, Katedra i Zakład Medycyny Sądowej / Przygotowanie cyklu edukacyjnych miniatur filmowych poświęconych czaszkom ofiar zbrodni katyńskiej przywiezionym do Wrocławia w 1944 r. przez prof. Gerharda Buhtza, który z ramienia III Rzeszy Niemieckiej kierował pracami ekshumacyjnymi w Katyniu w 1943 r. Odpowiedzialne: OBEN.
- Uniwersytet Wrocławski / Wręczenie odznak honorowych „Wrocławska Wolność” – wykład dyrektora Oddziału IPN Wrocław na temat protestów studenckich w 1968 i 1988 r. – 14 czerwca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Stowarzyszenie Przyjaciół Duszpasterstwa Akademickiego „Wawrzyny” / Współpraca w przygotowaniu sesji i wystawy poświęconej historii duszpasterstwa od lat sześćdziesiątych XX w. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Opolu

- Uniwersytet Opolski / Lekcja archiwalna w Wydziale Archiwalnym Delegatury IPN w Opolu dla studentów Uniwersytetu Opolskiego – studentów zapoznano ze strukturą organizacyjną IPN; omówiono zakres działalności poszczególnych Biur IPN – 23 marca, 19 kwietnia;
 - współpraca przy organizacji wykładu prof. dr. hab. Janusza Odziemkowskiego *Jak Polska zatrzymała Rosję w 1920 r.* – 6 października.

2. Współpraca międzynarodowa

2.1. Współpraca bilateralna

Albania

- Institute for Democracy, Media and Culture, Biuro Fundacji Konrada Adenauera / Rozmowa pracownika OBBH Kraków z uczestnikami grupy studyjnej z Albanii na temat polskiej historii i działalności IPN; prezentacja przygotowana przez pracownika OBEN Kraków – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN Kraków.

Argentyna

- Palacio Paz / Podczas pobytu delegacji IPN w Argentynie inaugurowano na kontynencie południowoamerykańskim projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Dwa wernisaże wystawy towarzyszące przedsięwzięciu (w wersji hiszpańskojęzycznej, z uwzględnieniem wątków polsko-argentyńskich) odbyły się w Buenos Aires 12 i 15 września w prestiżowym Palacio Paz, obecnie siedzibie Stowarzyszenia Oficerów Wojskowych. Otwarcie wystaw zgromadziło łącznie ok. 300 gości. Pierwszy wernisaż rozpoczynał prezes Karol Nawrocki, który wygłosił przemówienie na temat działalności Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Obecni byli m.in. ambasadorowie Belgii, Japonii, Salwadoru, Irlandii, Maroka, a także dyplomaci z ambasad USA, Ukrainy, Chorwacji, Peru. Licznie przybyli Polacy z Buenos Aires i z innych miast Argentyny, zwłaszcza dzieci i wnuki polskich żołnierzy – 11–16 września. Odpowiedzialne: BWM.
- Papieski Uniwersytet Katolicki (Pontificia Universidad Católica Argentina) / Otwarcie wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” na Uniwersytecie Katolickim w Rosario. IPN reprezentowali prezes Karol Nawrocki i wiceprezes Mateusz Szpytma. Wśród uczestników byli m.in. arcybiskup Rosario Eduardo Eliseo Martin, członkowie korpusu konsularnego w Rosario, korpusu dyplomatycznego Argentyny, Portugalii i Węgier oraz prezes filii Delegacji Izraelskich Stowarzyszeń w Argentynie. Pokazano ponadto – specjalnie na tę okazję przygotowaną przez BWM – etiudę filmową o rodzinie Ulmów w wersji z lektorem hiszpańskim. Wiceprezes IPN oprowadził po wystawie, a prezes IPN wziął udział w debacie naukowej o rodzinie Ulmów. Przekazano materiały edukacyjne IPN: katalogi, broszury, książki – 14 września. W 2024 r. otwarte zostaną wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Rosario, a „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” w Buenos Aires. Do Argentyny zostaną przekazane książki i multimedia o zbrodni katyńskiej oraz deportacjach w głąb ZSRS. Uniwersytet w Rosario włączy etiudę BWM do swoich materiałów edukacyjnych. Odpowiedzialne: BWM.

Austria

- Wiener Wiesenthal Institut für Holocaust Studien, Stowarzyszenie Kultury Pamięci Vestigia Memoriae / Udział pracowników OBBH Kraków w seminarium „Spuren der Erinnerung. Österreich 1933–1938–1945” („Ślady Pamięci. Austria w latach 1933–1938–1945”), Wiedeń – Mauthausen, 25–29 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH Kraków, Delegatura IPN w Kielcach

Belgia

- Parlament Europejski, miasto Jasło, powiat jasielski, Muzeum Regionalne w Jaśle / Ekspozycja wystawy „Wysiedlenie i zburzenie miasta Jasła w 1944 r.” – wystąpienia na temat zniszczenia Jasła oraz roli w tym wydarzeniu niemieckiego starosty jasielskiego Waltera Gentza – Bruksela, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów, OBEN Rzeszów.
- Parlament Europejski / Wernisaż polsko-angielskiej wersji wystawy „Pakt zbrodniarzy”, która powstała w związku z 83. rocznicą podpisania paktu Ribbentrop–Mołotow i miała swoją premierę w Warszawie w 2022 r. – Bruksela, 28 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Czechy

- Ústav pro studium totalitních režimů (Instytut Badania Reżimów Totalitarnych):
 - współpraca przy przygotowaniu wystawy „Nie tylko Siwiec” o polskich protestach przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w sierpniu 1968 r. oraz katalogu do wystawy – czerwiec–sierpień. Odpowiedzialne: BBH;
 - otwarcie w Parku Radost w Pradze wspólnie przygotowanej wystawy „Nie tylko Siwiec” – wiceprezes Karol Polejowski upamiętnił Ryszarda Siwca, Polaka, który w 1968 r., protestując przeciwko inwazji na Czechosłowację, dokonał samospalenia w czasie ogólnokrajowych dożynek na Stadionie Dziesięciolecia. Pod pomnikiem Ryszarda Siwca wiceprezes oraz przedstawiciele Instytutu Polskiego w Pradze złożyli kwiaty. Zaprezentowano wystawę IPN „Nie tylko Siwiec”. Wiceprezes Polejowski wygłosił okolicznościowe przemówienie. Ponadto odbył rozmowy o współpracy naukowej, edukacyjnej i wydawniczej z kierownictwem ÚSTR (odpowiednika IPN w Czechach). Praga, Bratysława – 8 września. Odpowiedzialne: BBH, BEN, BWM.

Francja

- Institut de Journalisme Bordeaux Aquitaine / Rozmowa z francuskimi studentami o badaniach nad okupacją niemiecką w Polsce i współczesnej polskiej polityce historycznej – 23 marca. Odpowiedzialne: WSdsPiI Kraków.

Gruzja

- Archiwum MSW Gruzji / Podczas spotkania grupy roboczej 18–20 kwietnia w Warszawie omawiano harmonogram prac, możliwości wykonywania kwerend i niezbędnych sprawdzeń w zasobie Archiwum MSW Gruzji oraz kwestię finalizacji prac nad tomem 2 publikacji poświęconej operacji polskiej NKWD. Drugie spotkanie (online) 20 czerwca dotyczyło możliwości wykonania kwerendy niezbędnej w związku ze wspomnianą książką. Pracownicy AIPN przeprowadzili 25–29 września kwerendę w archiwum w Tbilisi. Podczas wizyty pozyskano skany dotyczące 29 osób narodowości polskiej. Odpowiedzialne: AIPN.
- Archiwum Parlamentu Gruzji / Kontynuowana jest korespondencja w sprawie podpisania porozumienia o współpracy. W końcu września w Tbilisi podczas nieformalnego spotkania przedstawiciele AIPN rozmawiali z dr. Iraklim Jakobiszwilim z Archiwum Parlamentu na temat dalszych działań w sprawie nawiązania współpracy. Badacz gruziński podtrzymał propozycję współpracy nad projektem edycji źródeł. Odpowiedzialne: AIPN.
- Institute for Development of Freedom of Information (IDFI) / Metropolia Batumi i Lazeti / Stała współpraca w zakresie prowadzenia poszukiwań ofiar terroru komunistycznego na terenie Gruzji. Odpowiedzialne: BPiI.

Hiszpania

- Universidad de Navarra / Wizyta grupy hiszpańskich licealistów w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie; wykład pracowników OBBH Kraków *Polacy wobec totalitaryzmów*. Organizatorem i tłumaczem spotkania był Higinio J. Paterna Sánchez, przedstawiciel Universidad de Navarra – 23 maja. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Irlandia

- Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Dublinie (POSK) / Wykład pracownika OBBH Kraków „*Teczka na księdza*” i „*teczka na parafię*” oraz *inne metody inwigilacji Kościoła przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa* w Domu Polskim w Dublinie na spotkaniu zorganizowanym przez POSK we współpracy z Ambasadą RP w Dublinie – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.

Izrael

- Centrum Menachema Begin w Jerozolimie:
 - wizyta wiceprezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy i pracownika Delegatury IPN w Bydgoszczy w celu kontynuowania dalszej współpracy naukowej – 1–3 kwietnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy;
 - wizyta prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego wraz z delegacją IPN – prezes, otwierając hebrajsko-angielską wersję wystawy IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, wygłosił przemówienie o żołnierzach pochodzenia żydowskiego w armii gen. Andersa. Była to pierwsza aktywność IPN w Izraelu od czasu uchwalenia nowelizacji ustawy o IPN. Wernisaż zorganizowano z okazji 80. rocznicy powstania 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa w Ziemi Świętej oraz 75. rocznicy powstania państwa Izrael. W wydarzeniu wzięli udział m.in. prezes Centrum Dziedzictwa Menachema Begin Herzl Makow, wiceminister spraw zagranicznych Paweł Jabłoński, wiceprezes Mateusz Szpytma, chargé d'affaires ambasady RP Agata Czaplińska oraz dyrektor Instytutu Polskiego Magdalena Kusztal. Przekazano materiały edukacyjne IPN, katalogi, broszury, książki. Dyrektor BWM opowiedziała o specyfice projektu przygotowanego w kontekście wspólnych wątków polsko-żydowskich i oprowadziła po ekspozycji – 5–7 czerwca. Odpowiedzialne: BWM.
- Cmentarz katolicki na Syjonie / Podczas wizyty w Izraelu, 5–7 czerwca, prezes Karol Nawrocki wraz z wiceministrem spraw zagranicznych Pawłem Jabłońskim zapalili znicze na grobach Polaków na cmentarzu katolickim na Syjonie iłożyli wiązanki pod pomnikiem upamiętniającym cywilów oraz żołnierzy gen. Władysława Andersa. Odpowiedzialne: BWM.
- Kneset / 7 czerwca delegacja IPN złożyła wizytę w Knesecie, gdzie spotkała się z posłem Amitem Halewim – przewodniczącym komisji parlamentarnej przyjaźni polsko-izraelskiej. Rozmawiano m.in. o zacieśnieniu współpracy z IPN w zakresie wizyt studialnych grup z Izraela oraz o możliwościach pokazania multimedialnej wersji wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w budynku Knesetu w roku 2024. Odpowiedzialne: BWM.

Kanada

- Royal Canadian Military Institute (Królewski Kanadyjski Instytut Wojskowości w Toronto) / 24–30 marca delegacja IPN przebywała w Kanadzie. 28 marca zaprezentowano wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (w angielskiej wersji językowej, z uwzględnieniem wątków polsko-kanadyjskich) w Królewskim Kanadyjskim Instytucie Wojskowości. W wydarzeniu z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, który wygłosił przemówienie podczas wernisażu, wzięli udział m.in. konsul generalna RP w Toronto Magdalena Pszczółkowska, reprezentanci rządu i parlamentu prowincji Ontario, korpus oficerski, żołnierze weterani oraz przedstawiciele kanadyjskiej Polonii. Gościem specjalnym był mjr Zbigniew Gondek, żołnierz armii gen. Władysława Andersa. Odpowiedzialne: BWM.

Kazachstan

- Instytut Historii i Etnologii przy Ministerstwie Edukacji i Nauki Republiki Kazachstanu, Archiwum Prezydenta Republiki Kazachstanu / Archiwum IPN odwiedziła delegacja z Kazachstanu w składzie: prof. Zijabek Kabuldinow – dyrektor Instytutu Historii i Etnologii przy Ministerstwie Edukacji i Nauki Republiki Kazachstanu, dr hab. Kajrat Alimgazinow – zastępca dyrektora Archiwum Prezydenta Republiki Kazachstanu, dr Manara Kalybekowa – sekretarz Polsko-Kazachstań-

skiej Komisji Historycznej (Instytut Historii i Etnologii przy Ministerstwie Edukacji i Nauki) oraz Bota Žunussowa (Instytut Historii i Etnologii przy Ministerstwie Edukacji i Nauki). Dyskutowano o możliwościach dalszej współpracy, m.in. organizacji warsztatów archiwalnych, a także publikacji źródeł do historii represji Polaków przez władze sowieckie w Kazachstanie. Delegacja zwiedziła AIPN i zapoznała się z jego dokonaniem we współpracy z partnerami zagranicznymi – 22 maja. Odpowiedzialne: AIPN.

Litwa

- Administracja Rejonu Elektrėnai / Organizacja ponownego pochówku szczątków żołnierzy polskich i litewskich ekshumowanych przez BPiL IPN w Zawiasach na Litwie. Odpowiedzialne: BPiL.
- Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy):
 - spotkanie prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego z przedstawicielami Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy w Wilnie, główną instytucją litewską, zajmującą się badaniem przejawów ludobójstwa i zbrodni przeciw ludzkości, prześladowania w czasie okupacji sowieckiej i niemieckiej nazistowskiej oraz zbrojnego i pokojowego ruchu oporu przeciwko okupacji. Podczas tej wizyty odbyły się również seans filmu produkcji IPN *Czarny sufit* o Józefie Mackiewiczu oraz promocja książki Moniki Tomkiewicz *Zbrodnia ponarska 1941–1944* w Domu Kultury Polskiej w Wilnie – 19 stycznia. Odpowiedzialne: BMW;
 - otwarcie – we współpracy z Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy – wystawy „Pakt zbrodniarzy”, która powstała z okazji 83. rocznicy podpisania paktu Ribbentrop–Mołotow – 10 marca. Odpowiedzialne: BMW;
 - spotkanie pracownika OBBH Gdańsk z dyrektorem Centrum na temat kontynuacji współpracy historycznej przez polsko-litewski zespół; ustalenie priorytetów i kierunków działań. Odpowiedzialne: OBBH Gdańsk;
 - udział w obchodach 79. rocznicy bitwy pod Krawczunami – złożenie wieńca w miejscu bitwy przez pracownika OBBH Gdańsk w imieniu prezesa IPN – 13 lipca. Odpowiedzialne: OBBH Gdańsk;
 - współpraca dotycząca prac poszukiwawczych i identyfikacyjnych. Odpowiedzialne: BPiL.
- Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras (Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy), Litewskie Archiwum Specjalne / Trwają prace nad litewską częścią maszynopisu książki *Działania Grupy Operacyjnej MGB LSRS w Polsce, 1948*, t. 2, cz. 1 serii „Polska i Litwa w XX w.”. Kontynuowano prace redakcyjne online oraz stacjonarnie – delegacja do Wilna pracownika AIPN i delegacja pracownika LGGRTC do Warszawy (ostatnio w grudniu) w celu skoordynowania poprawek redakcyjnych tekstu w języku litewskim. Odpowiedzialne: AIPN.
- Litewskie Archiwum Specjalne / Na mocy umowy AIPN pozyskało odpłatnie 22 634 pliki cyfrowe stanowiące 138 j.a. Dokumentacja została wytworzona przez Komitet Bezpieczeństwa Państwowego Litewskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej w Wilnie. Trwa też proces umieszczania w Centralnym Repozytorium Cyfrowym przekazanego wcześniej zbioru 21 965 kopii cyfrowych, który objął 136 j.a. Odpowiedzialne: AIPN.
- Uniwersytet Wileński / Prace poszukiwawcze / Realizacja badań antropologicznych szczątków odnalezionych podczas prac poszukiwawczych prowadzonych na terenie Litwy w latach 2021–2023. Odpowiedzialne: BPiL.
- Instytut Polski w Wilnie / Konferencja „Echa Zbrodni Katyńskiej. Ofiary, kapelani, archiwa i pamięć” – udział wiceprezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy – 23–24 maja. Odpowiedzialne: BMW.
- Vytautas Magnus University / Korespondencja z pracownikami placówek dydaktyczno-naukowych w związku z planowaną przez OBBH w Warszawie międzynarodową konferencją naukową „Rachunki za Powstanie Warszawskie (1944–2024). Odpowiedzialność, rozliczenia, sprawiedliwość”. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.

Meksyk

- Museo Nacional de las Intervenciones (Muzeum Interwencji) w Mexico City, Muzeum Miasta León / Zainicjowanie projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Ameryce Środkowej. Prezes Karol Nawrocki otworzył wystawę plenerową „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (w wersji hiszpańskojęzycznej, z uwzględnieniem wątków polsko-meksykańskich) w Muzeum Interwencji w Mexico City. Obecni byli m.in. ambasador RP w Meksyku Maciej Ziętara, dyrektor Muzeum Interwencji Cecylia Genel oraz były ambasador RP w Meksyku Beata Wojna. Wystawę zaprezentowano również 4 listopada w Muzeum miasta León, gdzie prezes IPN odsłonił tablicę informacyjną poświęconą Polakom, którzy zostali uratowani z sowieckiej niewoli dzięki armii gen. Władysława Andersa. Upamiętnienie zaprojektował i sfinansował IPN – 3–4 listopada. W wyniku zainicjowanej współpracy ekspozycja „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” będzie dostępna w 2024 r. w prestiżowym Instytucie im. Matiasa Romero (marzec) i w Centrum Kultury Los Pinos (maj). Odpowiedzialne: BWM, BUWiM.
- Ośrodek Ciudad del Niño w Santa Rosa w mieście León / Udział prezesa IPN w uroczystościach związanych z 80. rocznicą przybycia polskich uchodźców wojennych do Santa Rosa. W obchodach wzięli udział m.in. ambasador RP w Meksyku Maciej Ziętara, prezydent miasta León dr Alejandra Gutiérrez oraz dyrektor generalny Ciudad del Niño ks. José Antonio Gutiérrez Pérez – 4 listopada. Odpowiedzialne: BWM.

Niemcy

- Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltungen zur Aufklärung nationalsozialistischer Verbrechen w Ludwigsburgu (Centrala Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu) / Stała współpraca w ramach prowadzonych śledztw – przysyłanie wniosków o zagraniczną pomoc prawną do właściwych organów sprawiedliwości w związku z prowadzonymi postępowaniami. Odpowiedzialna: OKŚZpNP Wrocław.
- Ambasada RP w Berlinie / Współpraca przy prezentacji wystawy „»Jesteśmy Polakami!«». Związek Polaków w Niemczech” w Berlinie i jej promocji. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Szkoła Polska im. Królowej Rychczy przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii / Ekspozycja wystawy „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Kolonia, 7–9 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem – Eschborn / Ekspozycja wystawy „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Eschborn, 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Kościół pw. Niepokalanego Serca Maryi we Frankfurcie nad Menem / Ekspozycja „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Frankfurt nad Menem, 12 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Ambasada RP w Berlinie, Instytut Polski w Berlinie, Polska Misja Katolicka / Współorganizacja koncertu *Kolęda nadziei* w bazylice św. Jana w Berlinie – 17 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.
- Arolsen Archives / Spotkanie z kierownictwem Archiwum Bad Arolsen – zostały omówione zasady dalszej współpracy na polu archiwalnym. Obecni byli także chargé d'affaires Ambasady RP w Berlinie Paweł Gronow oraz dyrektor Instytutu Polskiego w Berlinie Marzena Kępowicz – 13–16 lutego. Odpowiedzialne: BWM.
- Centrum Dokumentacji i Spotkań „Haren/Maczków 45/48” / Spotkanie dotyczące prezentacji w 2025 r. w Niemczech wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – obecni byli pracownik BWM, zastępca dyrektora AIPN, dyrektor Centrum Dokumentacji prof. Rüdiger Ritter, burmistrz miasta Haren Markus Honnigfort. Przedstawiciele strony niemieckiej wyrazili gotowość do udzielenia pomocy w pozyskaniu przez IPN materiałów źródłowych do niemieckojęzycznej wersji wystawy. Jako miejsce zaproponowano Mappen (miasto powiatowe i jednocześnie gminę samodzielną w niemieckim kraju związkowym Dolna Saksonia, siedzibę powiatu Emsland). Odpowiedzialne: BWM.

Rumunia

- Instytut Polski, Ambasada RP w Bukareszcie / Stała współpraca polegająca na prezentacji wystaw IPN. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.
- Instytut Polski i Ambasada RP w Bukareszcie, Centrum Języka i Kultury Polskiej Uniwersytetu w Krajowej, Muzeum Sztuki w Krajowej / Prezentacja angielskiej wersji wystawy „Zimna wojna. Krótka historia podzielonego świata” – 16–22 lipca w Târgu Jiu i Krajowej. W otwarciu wystawy udział wzięli m.in. dr Sorin Cazacu – dziekan Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu w Krajowej, Răzvan Diaconu – wiceburmistrz miasta Krajowa, Mihai Neațu – wiceprzewodniczący Rady Okręgu Dolj, Nicușor Roșca – zastępca prefekta Okręgu Dolj, Wojciech Mrozowski – zastępca dyrektora Instytutu Polskiego w Bukareszcie, dr Magdalena Filary – dyrektor Centrum Języka i Kultury Polskiej, mjr Łukasz Smolik – zastępca dowódcy XII Zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Rumunii i autorzy wystawy – pracownicy BBH i OBEN Warszawa. Złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą pobyt prezydenta Ignacego Mościckiego i marsz. Edwarda Śmigłego-Rydza w 1939 r. w Krajowej oraz pod pomnikiem poświęconym polskim uchodźcom z czasów II wojny światowej na miejscowym cmentarzu katolickim, gdzie znajduje się 37 polskich grobów. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.
- Narodowe Archiwa Rumunii / Kontynuowane są prace nad dwujęzycznym tomem materiałów konferencyjnych międzynarodowego sympozjum w Oradei. Tom otrzymał dwie recenzje i po ustosunkowaniu się do nich redaktora naukowego będzie oczekiwał na decyzję BBH w sprawie dalszych prac. Odpowiedzialne: AIPN.

Słowacja

- Instytut Pamięci Narodu (ÚPN) / Gala w Pałacu Prymasowskim w Bratysławie z okazji 20-lecia powstania słowackiego odpowiednika IPN – wiceprezes Karol Polejowski wygłosił przemówienie – 21–24 marca. Odpowiedzialne: BWM.

Stany Zjednoczone

- United States Holocaust Memorial Museum / Na mocy umowy odpłatnie przekazano USHMM 65 828 skanów dokumentów zgromadzonych przez Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce. Odpowiedzialne: AIPN.
- Defense Prisoner of War/Missing in Action Accounting Agency (DPAA) / Stała współpraca z amerykańską agencją rządową DPAA w zakresie przygotowania i prowadzenia prac poszukiwawczych dotyczących poległych żołnierzy amerykańskich na terenie Polski. Odpowiedzialne: BPiI.
- Federalne Biuro Śledcze (FBI) / System CODIS / Stała współpraca w zakresie licencji na korzystanie przez IPN z systemu informatycznego Combined DNA Index System (CODIS) służącego m.in. do gromadzenia i automatycznego porównywania profili DNA w celu określenia pokrewieństwa. FBI zapewnia pracownikom BPiI wsparcie administracyjne systemu CODIS. Odpowiedzialne: BPiI.
- Polskie Stowarzyszenie w Teksasie, Polska Szkoła w Dallas / Prelekcje i dyskusje przeprowadzone przez pracownika BWM w związku z dwoma pokazami filmu Andrzeja Wajdy *Katyń* – 23–25 września. Odpowiedzialne: BWM.
- Culture and Art Foundation / Projekt „Łączy nas Pamięć” (Memory Brings Us Together) – wernisaż izraelskiej wersji wystawy IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w Kaufman Music Center w Nowym Jorku. Wydarzenie zorganizowano we współpracy z Culture and Art Foundation w ramach projektu o tematyce żydowskiej – 28 października. Odpowiedzialne: BWM.
- Fundacja Kościuszkowska w Nowym Jorku / Prezentacja wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w siedzibie Fundacji Kościuszkowskiej (w wersji angielsko-polskiej z wątkami polsko-amerykańskimi) – wystawę otworzył prezes Karol Nawrocki, który wygłosił przemówienie. W uroczystym wernisażu wzięli udział m.in. konsul generalny RP w Nowym Jorku Adrian Kubicki, prezes Fundacji Kościuszkowskiej Marek Skulimowski, amerykański dziennikarz polskiego pochodzenia i były prezes Fundacji Alex Storozynski, oraz prezes Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce Iwo-

na Drag-Korga. Przy tej okazji, w imieniu Prezydenta RP Andrzeja Dudy prezes Nawrocki uhonorował Krzyżami Wolności i Solidarności sześć osób. Fundacja otrzymała materiały edukacyjne IPN – 8 listopada. Odpowiedzialne: BMW.

- Polska Fundacja Narodowa / Współpraca przy kolportażu i ekspozycji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” na terenie Stanów Zjednoczonych – Derby (29 września–2 października), Hartford (6–9 października), Bridgeport (13–16 października), Stamford (20–23 października), Port Chester (27–30 października), Manhattan (10–13 listopada), Brooklyn (17–20 listopada), Yonkers (3–6 listopada), Maspeth (1–4 grudnia), Ridgewood (8–11 grudnia), Riverhead (15–18 grudnia), Hiszpania – Torrejon de Ardoz w parafii San Juan Evangelistam (4 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- City University of New York Queensborough Community College (History, Political Science & Geography Departament) / Współpraca polegająca na korespondowaniu z pracownikami placówek dydaktyczno-naukowych w celu wzięcia udziału w planowanej przez OBBH w Warszawie międzynarodowej konferencji naukowej „Rachunki za Powstanie Warszawskie (1944–2024). Odpowiedzialność, rozliczenia, sprawiedliwość”. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.

Szwecja

- Parafia św. Eugenii, Ambasada RP w Sztokholmie / Otwarcie w Sztokholmie wystawy IPN „Death for Humanity”, poświęconej beatyfikowanej rodzinie Ulmów z Markowej. Zaprezentowano film na temat rodziny Ulmów przetłumaczony przez BMW na język angielski. Przedstawiciel IPN wygłosił wykład okolicznościowy podczas wydarzenia – 10 września. Odpowiedzialne: BMW.

Ukraina

- Wydzielone Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy (HDA SBU) / W dniach 25–27 kwietnia w Warszawie odbyło się spotkanie wspólnej polsko-ukraińskiej grupy roboczej, dotyczące finalizacji prac nad tomem 11 serii „Polska i Ukraina w latach trzydziestych–czterdziestych XX wieku” i harmonogramu prac nad kolejnymi tomami. Trwają końcowe prace korektorskie przed skierowaniem do druku tomu 11 serii *Operacje deportacyjne NKWD 1939–1941* (oprac. J. Bednarek, W. Chudzik, J. Karbarz-Wilińska, M. Majewski). Odpowiedzialne: AIPN.
- Archiwa Państwowe Obwodu Winnickiego i Chmielnickiego / Kontynuowano proces włączania do zasobu zakupionych wcześniej skanów dokumentów. Zewidencjonowano 277 j.a. stanowiących 33 056 plików cyfrowych z zasobu Archiwum Państwowego Obwodu Winnickiego. Po opracowaniu pozyskane wcześniej kopie są umieszczane w Centralnym Repozytorium Cyfrowym. W ten sposób udostępniono: z Archiwum Państwowego Obwodu Chmielnickiego 807 j.a., złożonych z 48 831 kopii cyfrowych i z Archiwum Państwowego Obwodu Winnickiego 523 j.a., złożone z 52 514 kopii cyfrowych. Odpowiedzialne: AIPN.
- Kijowski Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki / Współpraca polegająca na korespondowaniu z pracownikami placówek dydaktyczno-naukowych w celu wzięcia udziału w planowanej przez OBBH w Warszawie międzynarodowej konferencji naukowej „Rachunki za Powstanie Warszawskie (1944–2024). Odpowiedzialność, rozliczenia, sprawiedliwość”. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.

Węgry

- Konsulat Generalny Węgier w Krakowie / Udział pracownika OBBH Kraków w dyskusji panelowej po projekcji filmu *Zostałem* poświęconego Istvánowi Elekowi – Kraków, 8 marca. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Konsulat Węgier w Krakowie / Przygotowanie ośmiu notek na temat pomocy z Krakowa i Małopolski dla Węgrów w czasie powstania w Budapeszcie, w związku z promocją w mediach społecznościowych OIPN Kraków akcji krwiodawstwa, organizowanej przez Konsulat Węgier – 23–31 października. Odpowiedzialny: asystent prasowy.
- Węgierski Komitet Pamięci Narodowej (NEB) / Spotkanie prezesa Karola Nawrockiego z przewodniczącą NEB dr hab. Rékă Földváryné Kiss w celu omówienia dalszej współpracy naukowej, archi-

walnej, edukacyjnej, wydawniczej i komemoratywnej oraz projektów bilateralnych. Zaplanowano wspólne kweryndy i publikacje – 23 listopada. Odpowiedzialne: BWM, OBBH Kraków.

- Narodowy Uniwersytet Służby Publicznej (NKE) w Budapeszcie, Instytut Polski w Budapeszcie / Program „Przystanek Historia” – w ramach węgierskiego programu odbyła się debata „Polityka historyczna państw byłego bloku wschodniego na przykładzie Polski i Węgier”, zorganizowana przez Ambasadę RP w Budapeszcie oraz IPN. W dyskusji wzięli udział: prezes dr Karol Nawrocki, przewodnicząca węgierskiego Komitetu Pamięci Narodowej (NEB) dr hab. Réka Földváyiné Kiss oraz ambasador RP na Węgrzech Sebastian Kęciek. Moderatorem była dyrektor Instytutu Polskiego w Budapeszcie Dominika Teske – 23 listopada. Odpowiedzialne: BPH, OBBH i OBEN Kraków.

Włochy

- Papieski Uniwersytet Gregoriański (Gergorianum) / Udział wiceprezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy w konferencji naukowej dotyczącej Jana Pawła II oraz w promocji książki wydanej przez IPN w językach polskim i włoskim *Agca nie był sam. Wokół udziału komunistycznych służb specjalnych w zamachu na Jana Pawła II* – 19 października. Odpowiedzialne: BWM.
- Fundacja Jana Pawła II / Podpisanie umowy z Fundacją Jana Pawła II w Watykanie o współpracy na polu archiwalnym – prowadzony przez Fundację Ośrodek Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II zajmuje się zabezpieczeniem dokumentów dotyczących pontyfikatu Jana Pawła II i dba o przekazanie tego dziedzictwa przyszłym pokoleniom. Zgromadzona dokumentacja stanowi materiał do prowadzenia badań naukowych, których owocem są publikacje, sympozja czy wystawy. Biblioteka Ośrodka liczy około 30 tys. woluminów. Odpowiedzialne: BWM.
- Papieski Uniwersytet Świętego Tomasza z Akwinu (Angelicum) / Otwarcie konferencji na temat bł. rodziny Ulmów – wiceprezes Mateusz Szpytma otworzył konferencję i wygłosił wykład wprowadzający do tematu wydarzenia. Pokazano też film o rodzinie Ulmów produkcji BWM z lektorem angielskim. W dyskusji panelowej wzięli udział prof. George Weigl, s. Catherine Joseph Droste OP oraz Kamil Kopera z Instytutu Pileckiego. Moderatorem panelu był Tomasz Herbich z Fundacji Świętego Mikołaja – 28 listopada. Odpowiedzialne: BWM.

2.2. Współpraca z Polonią i organizacjami polonijnymi

- Światowa Rada Badań nad Polonią / Współpraca historyka OKŚZpNP Wrocław. Odpowiedzialna: OKŚZpNP Wrocław.
- Instytut Polski w Düsseldorfie / Prezentacja wystawy „»Jesteśmy Polakami!«». Związek Polaków w Niemczech” – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Polska Szkoła Hanwell im. Heleny Modrzejewskiej w Londynie / Jubileusz 10-lecia szkoły współpracującej z IPN – w uroczystości udział wzięli pracownicy OBEN Gdańsk – 20 maja. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Związek Polaków „Orzeł Biały” we Lwowie / Wysyłka materiałów edukacyjnych w języku ukraińskim *Putiwnyk istoriji Polszczy 966–2016 (Przewodnik po historii Polski 966–2016)* za pośrednictwem Stowarzyszenia Panorama Kultur z Wojsławic. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.
- Studium Polski Podziemnej / Stały kontakt pracownika OBBH ze Studium w sprawie materiałów archiwalnych. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Instytut im. gen. Władysława Andersa / Zajęcia w ramach cyklicznej współpracy dla uczestników młodzieżowego programu stypendialnego – poświęcone działalności i ofercie IPN, wystawie „Sportowcy patrioci II RP” oraz wkładowi Polaków w światowe dziedzictwo naukowo-techniczne; udział wzięło 25 polonusów z Białorusi, Holandii, Ukrainy, Wielkiej Brytanii i Włoch w wieku od 18 do 35 lat (II edycja programu) – 28 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.
- Kongres 60 Milionów – Globalny Zjazd Polonii / Prezentacja wystawy elementarnej „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – Jasionka, 15 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

- Polski Ośrodek Katolicki w Leamington Spa / IX Polska Konferencja Historyczna – udział w konferencji, związanej z flagowym projektem IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Pokazano anglojęzyczną wersję wystawy towarzyszącej projektowi, a pracownik BWM wygłosił wykład i oprowadził po ekspozycji. W wydarzeniu uczestniczyło ok. 300 osób – 22 maja. Odpowiedzialne: BWM.
- Związek Kombatanów z Polski, Gubernator Gibraltaru / W ramach wizyty na Gibraltarze prezes Karol Nawrocki wziął udział w uroczystościach upamiętniających katastrofę Liberatora II AL523, w której zginął Naczelny Wódz Polskich Sił Zbrojnych i premier rządu Polski na uchodźstwie generał Władysław Sikorski i 15 osób mu towarzyszących. Wygłosił przemówienie jako najwyższy rangą przedstawiciel władz państwowych – 5 lipca. Odpowiedzialne: BWM.
- Copernicana CIC w Stratford-upon-Avon, Instytut Polski w Londynie, Stratford Town Trust / Udział w otwarciu wystawy IPN „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit” – ekspozycję w ciągu tygodnia odwiedziło ponad 500 osób. Towarzyszyła ona pokazom spektaklu *Under Katyn* – 12 lipca. Odpowiedzialne: BWM.
- Fundacja „Polonica” z siedzibą w Warszawie / Przygotowanie i przeprowadzenie kwalifikacji (stacjonarnych i online) do Polonijnego Turnieju Gier Planszowych IPN im. Misia Wojtka (IV edycja) – stacjonarnie: Belgia, Wielka Brytania, Irlandia, USA, Islandia, Litwa, Ukraina, Katar, Turcja oraz online: Belgia, Holandia, Francja, Włochy, Łotwa, Ukraina, Kazachstan, Wielka Brytania, Islandia, Irlandia, Turcja, Egipt, Katar, USA, Kanada, Australia, 29 września – 3 grudnia. Odpowiedzialne: BEN.
- Polish Academy of Social Sciences and Humanities / Udział w V Międzynarodowym Dniu Edukacji Polonijnej w Londynie – 26 listopada. Odpowiedzialne: BPH.
- Fundacja Wolność i Demokracja / 11. edycja Biegu „Tropem Wilczym” – wydarzenie zorganizowane w Polsce i w pięciu miastach Australii i Nowej Zelandii przez lokalne stowarzyszenia polonijne. Impreza cykliczna, odbywająca się na całym świecie dla uczczenia żołnierzy konspiracji antykomunistycznej. IPN jest partnerem edukacyjnym wydarzenia. BWM wysłało zestawy startowe dla uczestników – 5 marca. Odpowiedzialne: BWM.
- Instytut Pileckiego w Berlinie / Projekcja filmu *Historia jednej zbrodni*, poświęconego rodzinie Ulmów – wiceprezes Mateusz Szpytma wziął udział w projekcji oraz w dyskusji po jej zakończeniu. Obecny był również zastępca ambasadora RP w Berlinie Paweł Gronow. W dyskusji po projekcji filmu, moderowanej przez dyrektorkę Instytutu Pileckiego Hannę Radziejowską, uczestniczyli reżyser filmu Mariusz Piliś, korespondent izraelskiego dziennika „Israel Hayom” Eldad Beck i historyk Florian Peters reprezentujący Miejsce Pamięci Cichych Bohaterów (Stille Helden) – 6 września. Odpowiedzialne: BWM.
- Centrum Dyrektorów i Kadr Zarządzających „Edukator”, Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny (POSK) w Londynie / Obchody Dnia Edukacji Narodowej – uroczyste spotkanie w POSK z okazji Dnia Edukacji Narodowej. W wydarzeniu, które zgromadziło ok. 50 nauczycieli z polskich szkół sobotnich, wziął udział prezes IPN. Podczas spotkania odbyła się prezentacja materiałów edukacyjnych IPN „Giganci nauki” oraz krótka prelekcja pracownika OBEN Gdańsk na temat wkładu Polaków w światowe dokonania naukowe – 29 października. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Polska Akademia Wiedzy im. Adama Mickiewicza w Dublinie / Ślubowanie uczniów pierwszych klas – wiceprezes Karol Polejowski wraz z delegacją IPN wziął udział w uroczystym ślubowaniu uczniów pierwszych klas w szkole działającej przy polskiej ambasadzie w Dublinie. Na uroczystości obecna była dyrektorka szkoły Małgorzata Rosek, ambasador RP prof. Arkady Rzegocki, konsul RP Maciej Wójcik oraz grono nauczycielskie oraz uczniowie szkoły. Następnie delegacja IPN udała się pod tablicę upamiętniającą pilota Bolesława Sawiaka, gdzie złożyła kwiaty. Bolesław Sawiak został ciężko ranny w walce z niemieckim samolotem bombowym Ju-88. Chcąc ratować siebie i maszynę, zdecydował się na lądowanie. Samolot się rozbił. Nieprzytomnego pilota przewieziono do wojskowego szpitala w Dublinie. Tam zmarł w niedzielę, 23 sierpnia 1942 r. – 18 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Koło Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej, Konsulat Generalny RP w Ostrawie, władze gminy Cierlicko / 91. rocznica tragicznej śmierci Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury w Cierlicku – uroczystości rocznicowe rozpoczęły się mszą św. w parafii pw. św. Wawrzyńca

w Cierlicku, a następnie zgromadzeni goście, w tym pracownicy OBEN Katowice, w asyście żołnierzy z Kompanii Reprezentacyjnej Sił Powietrznych z 41. Bazy Lotnictwa Szkolnego w Dęblinie udali się na Żwirkowisko pod pomnik Lotnika, gdzie oddano hołd asom polskiego lotnictwa, złożono wieńce i kwiaty – 11 września. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

- Kongres Polonii Kanadyjskiej, Fundacja im. Adama Mickiewicza w Kanadzie (Krzysztof Alwast) / „Ambasador Polskiej Historii” – udział w uroczystości wręczenia nagród IPN (nagroda pośmiertna dla Anny Alwast), Warszawa – 17 października. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Kielcach.
- Światowe Stowarzyszenie „Republika Polonia” / Udział w konferencji zorganizowanej w OIPN Lublin, będącej częścią dorocznego zjazdu Światowego Stowarzyszenia „Republika Polonia” – wydarzenia skupiającego patriotyczne środowiska Polaków z całego świata, pod nazwą Kongres dla Niepodległej 2023, który odbywał się 1–4 października w Warszawie, Sulejówku, Kozłowie i Lublinie. Pracownicy OBBH wygłosili wykłady: „*Życie staje się wielkim przez mnogość małych czynków*” – działalność Jadwigi z Działyńskich Zamoyskiej oraz „*Za męstwo i hart ducha wykazane w pracy niepodległościowej*”. Wybrane epizody z życia Aleksandry Piłsudskiej, Lublin – 2 października. Odpowiedzialne: OBBH Lublin.

2.2.1. Zagraniczne Przystanki Historia

Belgia

- Przystanek Historia IPN Bruksela:
 - spektakl *Historia misia Wojtka* z udziałem uczniów Szkoły Polskiej im. Joachima Lelewela przy Ambasadzie RP w Brukseli, Szkoły Polskiej im. gen. bryg. Elżbiety Zawackiej przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Mons, Szkoły Polskiej im. Jana Pawła II przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą przy Polskiej Wspólnocie Katolickiej, Szkoły Polskiej im. gen. Stanisława Maczka przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Antwerpii – spektakl obejrzało 500 uczniów; zajęcia edukacyjne – udział wzięło ponad 670 uczniów. Odpowiedzialne: BPH;
 - robocze rozmowy ze szkołami o nawiązaniu współpracy. Odpowiedzialne: BPH;
 - oficjalne spotkanie z ambasadorem Rafałem Siemianowskim i konsulem generalną Dagmarą Jasińską – 25–30 kwietnia. Odpowiedzialne: BPH;
 - zajęcia edukacyjne „Pies Ciapek” z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”, „Dzieci wojny – losy polskich dzieci podczas II wojny światowej”, „Cichociemni: elita polskiej dywersji” – dla uczniów Szkoły Polskiej im. Joachima Lelewela przy Ambasadzie RP w Brukseli, Szkoły Polskiej im. gen. bryg. Elżbiety Zawackiej przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Mons, Szkoły Polskiej im. Jana Pawła II przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą przy Polskiej Wspólnocie Katolickiej, Szkoły Polskiej im. gen. Stanisława Maczka przy Ambasadzie RP w Brukseli z siedzibą w Antwerpii – 26–29 kwietnia. Odpowiedzialni: BPH, Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, OBEN Poznań.

Czechy

- Przystanek Historia IPN Zaolzie / Spotkanie organizacyjne w sprawie reaktywacji działalności Przystanku Historia Zaolzie, w którym udział wzięli konsul generalna RP w Ostrawie Izabella Wołłejko-Chwastowicz, dyrektor Centrum Pedagogicznego dla Polskiego Szkolnictwa Narodowościowego w Czeskim Cieszynie Marta Kmet, dyrektor BPH oraz pracownik BPH. Następnie delegacja IPN udała się do Błędowic na spotkanie z koordynatorką Przystanku Historia Zaolzie, Anną Pomykaczową – 17–18 października. Odpowiedzialne: BPH.

Irlandia

- Przystanek Historia IPN Dublin:
 - otwarcie Przystanku Historia IPN Dublin – w budynku Ambasady RP w Dublinie odbyła się uroczysta inauguracja działalności Przystanku. Wydarzenie rozpoczęło się od okoliczności-

wych przemówień ambasadora RP w Irlandii prof. Arkadego Rzegockiego, wiceprezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego oraz Edyty Bakuły – dyrektora Polskiej Szkoły w Cork, mającej być lokalnym koordynatorem Przystanku. Następnie naczelnik OBEN Gdańsk wygłosił okolicznościową prelekcję *IPN i jego misja w kontekście działalności „Przystanku Historia” w Irlandii*, przybliżając uczestnikom pomysł i idee Przystanku Historia. Po przemówieniach m.in. w obecności dyrektora BPH, wiceprezes Karol Polejowski oraz Edyta Bakuła podpisali porozumienie konstytuujące Przystanek Historia IPN w Irlandii – 18 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk;

- zajęcia edukacyjne w Polskich Szkołach w Irlandii – otwarciu Przystanku Historia IPN w Dublinie towarzyszyły zajęcia prowadzone przez edukatorów OBEN Gdańsk: w Polskiej Akademii Wiedzy im. Adama Mickiewicza (18 listopada) oraz Szkole Polskiej im. Janusza Korczaka przy Ambasadzie RP w Dublinie (19 listopada) – zajęcia z grami lotniczymi, „Zwierzęcą brygadą” oraz „Śledztwem katyńskim”; w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cork (18–19 listopada) – zajęcia z pakietem „Multihistoria” i grą „Niepodległa”. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Litwa

- Przystanek Historia IPN Wilno:
 - spotkanie z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego – prezentacja filmu *Czarny sufit*; dyskusja wokół książki *Zbrodnia ponarska 1941–1944* z udziałem autorki, prof. Jarosława Wołkowskiego i dyrektora BEN – 19–20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok;
 - cykl spektakli *Historia misia Wojtka* dla dzieci polonijnych na Litwie; spektakl obejrzało 920 osób – 17–19 kwietnia. Odpowiedzialne: BPH;
 - promocja publikacji IPN *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon* oraz *Samozwańczy oficer Zygmunt Augustowski. Z dziejów „Wachlarza”, Okręgu Wileńskiego AK i komunistycznej bezpieki*; spotkanie Polaków z Wileńszczyzny z autorami w Domu Kultury Polskiej w Wilnie – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Luksemburg

- Przystanek Historia Luksemburg:
 - spektakl *Historia misia Wojtka* (także w Szkole Europejskiej Luksemburg I); zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Wielkim Księstwie Luksemburga; udział wzięło ponad 220 uczniów, spektakl obejrzało 320 uczniów. Odpowiedzialne: BPH;
 - robocze rozmowy ze szkołami o nawiązaniu współpracy. Odpowiedzialne: BPH;
 - oficjalne spotkanie z ambasadorem RP w Wielkim Księstwie Luksemburga Piotrem Wojtczakiem – 20–24 kwietnia. Odpowiedzialne: BPH;
 - zajęcia edukacyjne „Pies Ciapiek” z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?” „Dzieci wojny – losy polskich dzieci podczas II wojny światowej”, „Cichociemni: Elita polskiej dywersji” dla uczniów Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Luksemburgu – 22 kwietnia. Odpowiedzialne: BPH, Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, OBEN Poznań.

Niemcy

- Przystanek Historia IPN Berlin / W siedzibie Instytutu Polskiego w Berlinie odbyła się uroczysta inauguracja Przystanku Historia IPN Berlin z udziałem m.in.: prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, I radcy i zastępcy ambasadora RP w Berlinie Pawła Gronowa, konsula RP Marcina Króla oraz dyrektora Instytutu Polskiego w Berlinie Marzeny Kępowicz; premiera niemieckojęzycznej wersji portalu IPN o Powstaniu Wielkopolskim, wykład znanego niemieckiego publicysty i działacza opozycji antysystemowej w NRD Wolfganga Templina o Powstaniu Wielkopolskim z perspektywy niemieckiej historiografii; prezentacja wystawy „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919”. Nawiązano kontakty z przedstawicielami niemieckich instytucji w celu dalszej współpracy. Rozmowy prowadzili dyrektorzy BPH oraz Biura Współpracy Międzynarodowej – 14 lutego. Odpowiedzialne: dyrektor Oddziału IPN Poznań.

Stany Zjednoczone

- Przystanek Historia IPN Houston:
 - udział delegacji BPH z prezesem IPN w otwarciu Przystanku Historia IPN Houston, spotkaniach z Polonią w Houston i Dallas, spotkaniach w Polish Heritage Centre w Panna Maria i spotkaniach z konsul generalną RP Moniką Sobczak w Houston – 24 marca–2 kwietnia. Odpowiedzialne: BPH;
 - parafia pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Houston – ekspozycja wystawy „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej”; zajęcia dla uczniów polskiej szkoły w Houston na temat Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej – 26 marca. Odpowiedzialne: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów, OBEN Rzeszów.
- Przystanek Historia IPN Chicago:
 - wiosenna edycja Przystanku Historia IPN Chicago – za pośrednictwem platformy Microsoft Teams edukatorzy przeprowadzili zajęcia online dla 940 osób: uczniów i nauczycieli Polskiej Szkoły im. św. Brata Alberta Chmielowskiego, Polskiej Szkoły im. Jana III Sobieskiego, Polskiej Szkoły im. 7. Eskadry Kościuszkowskiej, Polskiej Szkoły św. Krzyża, Polskiej Szkoły im. gen. Kazimierza Pułaskiego – 15–19 marca. Odpowiedzialne: BPH.
- Przystanek Historia IPN Dallas:
 - w siedzibie Przystanku za pomocą platformy Microsoft Teams edukator przeprowadził zajęcia. W lekcji udział wzięli uczniowie i nauczyciele z Jan Karski Polish School of Dallas – 20 maja. Odpowiedzialne: BPH;
 - w ramach Przystanku Historia Dallas przeprowadzono zajęcia edukacyjne w Polskiej Szkole Doskształcającej im. Jana Karskiego w Dallas oraz dwie projekcje filmu *Katyń*, połączone z wykładem profesora Marka Wierzbickiego oraz dyskusją. Delegacja spotkała się również z dyrekcją i nauczycielami Polskiej Szkoły w Dallas oraz przedstawicielami organizacji polonijnych w Teksasie, by omówić działania na przyszły rok – 22–28 września. Odpowiedzialne: BPH.

Ukraina

- Przystanek Historia IPN Lwów / Audycje na antenie polskiego Radia Lwów przygotowywane przez Przystanek Historia Lwów z udziałem pracowników Oddziału IPN Rzeszów (koordynatorem projektu jest red. Artur Żak): *Konferencja jaltańska*, cz. 1 (11 lutego), *Konferencja jaltańska*, cz. 2 (18 lutego); *Huta Pieniacka*, cz. 1 (4 marca); *Konstytucja 3 maja i jej świętowanie*, cz. 1 (29 kwietnia); *Konstytucja 3 maja*, cz. 2 (6 maja); *Maj 1926*, cz. 1–2 (27 maja, 3 czerwca); *Powstanie Warszawskie* (5 sierpnia); *Od Hitlera do Stalina – wrzesień 1939 r.*, cz. 1–2 (9, 16 września); *Janusz Korczak* (9 grudnia); *Stan wojenny* (16 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Węgry

- Przystanek Historia IPN Budapeszt / Inauguracja Przystanku Historia Budapeszt z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego. W ramach węgierskiego programu Przystanku Historia na Narodowym Uniwersytecie Służby Publicznej (NKE) w Budapeszcie odbyła się konferencja „Polityka historyczna państw byłego bloku wschodniego na przykładzie Polski i Węgier”, zorganizowana przez Ambasadę RP w Budapeszcie i IPN. Podopieczni Szkoły Polskiej im. Sándora Petőfiego przy ambasadzie RP obejrzeli spektakl *Historia misia Wojtka*, opracowany przez Biuro Przystanków Historia IPN. W programie kilkudniowego pobytu były jeszcze zajęcia oraz spektakle dla dzieci i młodzieży w Ogólnokrajowej Uzupełniającej Polskiej Szkole i Przedszkolu na Węgrzech, a także połączona z wykładem dr. Wojciecha Frazika z krakowskiego oddziału IPN (Dom Polski, prowadzony przez Stowarzyszenie Katolików Polskich na Węgrzech pw. św. Wojciecha) prezentacja wystawy o Wacławie Felczaku. Podczas inauguracji Przystanku Historia Budapeszt zaprezentowano wystawę „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – 22–26 listopada. Odpowiedzialne: BPH, OBEN Kraków, OBBH Kraków.

Wielka Brytania

- Przystanek Historia IPN Edynburg
 - zajęcia edukacyjne w Polskiej Szkole w Cork / W ramach przygotowań do powołania Przystanku Historia IPN Edynburg pracownicy OBEN Gdańsk przeprowadzili zajęcia edukacyjne dla ok. 600 uczniów Szkoły Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cork – 27–28 maja. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk;
 - 18–21 maja delegacja BPH udała się do Szkocji w ramach projektu „Przystanek Historia”. Przeprowadzone zostały zajęcia edukacyjne w Polskiej Szkole w Edynburgu im. Fryderyka Chopina. Wystawiono spektakle *Historia Misia Wojtka* w Akademii Języka Polskiego im. gen. Stanisława Maczka przy ECP oraz w kościele parafialnym św. Cuthberta w Edynburgu. Delegacja BPH uczestniczyła w Majowym Pikniku Rodzinnym w Edynburgu w ramach „Polish Heritage Days”, zorganizowanym przez Mały Instytut Języka Polskiego „Poloniusz” w Edynburgu. Odpowiedzialne: BPH.
- Przystanek Historia IPN Londyn:
 - cykl zajęć edukacyjnych w szkole polonijnej w Reading; spektakl *Historia misia Wojtka*; dwa spektakle otwarte i spotkanie z Polonią w Swindon – 3–6 marca. Odpowiedzialne: BPH;
 - wykład *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna Katyńska – obraz codzienności w obozie kozielskim* podczas panelu: „Katyń 1940” – 14 listopada. Odpowiedzialne: BBH;
 - otwarcie wystawy „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton” w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym (POSK) w Londynie – to 12 pastelowych portretów wybitnych emigracyjnych twórców niezłomnych ze środowiska polskiego wychodźstwa w Wielkiej Brytanii. Wśród przedstawionych postaci można odnaleźć sylwetki Zygmunta Nowakowskiego, Stefanii Zahorskiej, Józefa Mackiewicza czy Mariana Hemara. Każdy z portretów jest uzupełniony opisami pracownika OBEN Kraków, a jednocześnie pomysłodawcy i opiekuna projektu wystawy. Wystawę otworzył prezes IPN, a w wydarzeniu udział wzięli m.in. ambasador Luksemburga Georges Friden, konsul Ambasady RP w Londynie Tomasz Balcerowski, dyrektor Biblioteki Polskiej w Londynie dr Dobrosława Platt, zastępca dyrektora OIPN w Krakowie oraz opiekun naukowy wystawy dr Michał Wenklar – 29 października. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk, OBEN Kraków.

2.2.2. Pozostała współpraca z organizacjami polonijnymi

Stała Konferencja Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie / W Muzeum Kościuszki w Solurze delegacja AIPN wzięła udział w 45. sesji Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich. Podczas obrad zaprezentowała projekt „Archiwum Pełne Pamięci” – 6–8 września. Odpowiedzialne: AIPN.

Australia

- Środowisko polonijne w Perth / Współpraca nawiązana przez pracownika OBBH Łódź za pośrednictwem Anny Lilpop, opozycjonistki i działaczki NSZZ „Solidarność” odznaczonej Krzyżem Wolności i Solidarności, która od ponad 35 lat mieszka w Perth – jest wnuczką ppor. Władysława Kuśmierczyka ps. „Longinus”, dowódcy kompanii Konspiracyjnego Wojska Polskiego krypt. „Brony” z powiatu piotrkowskiego. W Perth działają m.in.: Polski Ośrodek Rzymsko-Katolicki, Związek Więźniów Politycznych, Pilecki Project, Klub Konfederacji Perth WA. Formy dalszej współpracy z IPN omówiono w Bąkowej Górze podczas obchodów 77. rocznicy zamordowania przez UB 12 żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego – 20 maja. Odpowiedzialne: OBBH Łódź.
- Konsulat Generalny RP w Sydney / Wysyłka materiałów edukacyjnych IPN. Odpowiedzialne: BWM.

Belgia

- Polska Macierz Szkolna:
 - warsztaty archiwalno-edukacyjne na koloniach Polskiej Macierzy Szkolnej w Comblain-la-Tour dla dzieci polonijnych z Belgii, Holandii, Francji i Szkocji: prezentacja AIPN i projektu „Archiwum Pełne Pamięci”; zajęcia „Miś Wojtek” w Archiwum IPN dla dzieci w wieku od 6 do 10 lat; warsztaty archiwalne poświęcone gen. Stanisławowi Maczkowi i szlakowi bojowemu 1. Dywizji Pancерnej dla uczniów w wieku od 11 do 14 lat; turniej historyczny „Oś czasu”; przekazanie materiałów edukacyjnych i wydawnictw IPN – 11–12 lipca. Odpowiedzialne: AIPN;
 - warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży na koloniach Polskiej Macierzy Szkolnej w Comblain-la-Tour: warsztaty edukacyjne poświęcone polskim symbolom narodowym; cykl zajęć „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”; lekcje na temat cichociemnych, gen. Stanisława Maczka i zbrodni katyńskiej; wykorzystanie prezentacji multimedialnych, fragmentów filmów dokumentalnych oraz wspomnień świadków historii, na podstawie których młodzież rozwiązywała karty pracy – 21–25 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.
- Stowarzyszenie „Polska Grupa Pamięci Historycznej” / Wysyłka publikacji i wpinek IPN – 3 listopada. Odpowiedzialne: BEN.
- Dom Polski Wschodniej w Brukseli / Spotkanie świąteczne Polonii belgijskiej, pracowników instytucji UE, oficerów NATO, a także przedstawicieli samorządów wschodnich województw RP – nauczycielki i uczennice Szkoły Polskiej EduGandawa z Gandawy uczestniczyły w zajęciach edukacyjnych IPN o Samarytanach z Markowej oraz płk. Leopoldzie Lisie-Kuli. Edukator OBEN przekazał też polskim szkołom w Gandawie i Brukseli materiały dydaktyczne wydane przez IPN – 29 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Dom Polski Wschodniej w Brukseli, województwo podkarpackie / W brukselskim kinie UGC (pl. De Bruckere) odbyła się projekcja filmu *Ulmowie. Błogosławiona Rodzina*. Zgromadzona na widowni Polonia belgijska, a także polscy dyplomaci i urzędnicy, wysłuchali wykładu tematycznego, który wygłosił edukator OBEN. Uczestnicy wydarzenia otrzymali publikacje IPN na temat Polaków ratujących Żydów podczas okupacji niemieckiej – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Francja

- Stowarzyszenie Kresy we Francji, Szkoła Polska im. Adama Mickiewicza przy Ambasadzie RP, Konsulat RP w Paryżu, Klasztor Ojców Pallotynów – Centrum Dialogu w Paryżu / Działalność edukacyjna, kształtowanie wśród dzieci i młodzieży postaw patriotycznych – 3–5 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.
- Polonia Francuska w Paryżu / Udział wiceprezesa IPN dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka w obchodach Narodowego Święta Pamięci Żołnierzy Niezłomnych, organizowanych przez Polonię francuską – 10–12 marca. Odpowiedzialne: BMW.
- Stowarzyszenie Polskich Kombatantów we Francji i ich Rodzin / Obchody stulecia otrzymania przez Ferdynanda Focha stopnia Marszałka Polski oraz jego wizyty w Polsce – w ramach współorganizowanych obchodów wzięto udział w uroczystościach przy sarkofagu marsz. Ferdynanda Focha w Pałacu Inwalidów, otwarto w ambasadzie RP w Paryżu przygotowaną przez OBBH w Poznaniu wystawę „En visite chez des amis reconnaissants. À l'occasion du centenaire du voyage de Ferdinand Foch à travers la Pologne”, pracownik OBBH wygłosił wykłady w trakcie sesji popularnonaukowych w ambasadzie RP (23 listopada) oraz w siedzibie Stowarzyszenia (24 listopada), miał wystąpienie – dla młodzieży w Lycée Montaigne w Paryżu – poświęcone dwudziestowiecznym relacjom polsko-francuskim – 23–25 listopada. Odpowiedzialne: OBBH Poznań.

Gruzja

- Związek Kulturalno-Oświatowy Polaków w Gruzji „Polonia” / Spotkanie z Polonią gruzińską, udział pracowników BBH w dyskusji na temat polskiej spuścizny w Gruzji – Tbilisi, 26 maja. Odpowiedzialne: BBH.

Holandia

- Zjednoczeni w Holandii / Odwiedziny delegacji AIPN w miejscach pamięci związanych z 1. Samodzielną Brygadą Spadochronową: pod pomnikiem gen. Stanisława Sosabowskiego w Driel, na grobie orędowniczki pamięci o polskich spadochroniarzach Cornelii Baltussen oraz na mogiłach polskich żołnierzy w Arnhem-Oosterbeek i Groesbeek; udział w 6. Rodzinnym Pikniku Polonijnym w Apeldoorn: prezentacja projektu „Archiwum Pełne Pamięci”; wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ!«. 135 rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”; konkursy dla uczestników pikniku; przekazanie materiałów edukacyjnych IPN dla polskich szkół w Holandii i Belgii – 26, 27 sierpnia. Odpowiedzialne: AIPN.

Kanada

- Parafia pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy w St. Catharines / Prezentacja wystawy (wersja plakatu) „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia”. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Kongres Polonii Kanadyjskiej, Fundacja im. Adama Mickiewicza w Kanadzie / Przygotowanie wniosku o przyznanie *post mortem* Annie Alwast – sekretarz generalnej Kongresu Polonii Kanadyjskiej i prezesowi Fundacji im. Adama Mickiewicza w Kanadzie – nagrody Ambasador Polskiej Historii – współdziałanie od 8 maja; współpraca w tej samej sprawie z Fundacją Charytatywną Pomoc Polakom na Kresach im. ks. dr. Henryka Mosinga (Zielona Góra), Fundacją dla Polaka (Olsztyn), Fundacją Lwów i Kresy Południowo-Wschodnie (Kuklówka Radziejowska), Stowarzyszeniem Rodzina Katyńska w Gdyni i Stowarzyszeniem Kielecka Rodzina Katyńska; przyznanie Annie Alwast nagrody Ambasador Polskiej Historii – 17 października. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.
- Polski Instytut Naukowy w Kanadzie / W ramach współpracy archiwalnej dwie delegacje archiwistów z Centrali i OA Gdańsk zeskanowały 103 j.a. (11 774 pliki cyfrowe) pochodzące z zespołów: Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie, Teatru Polskiego w Ottawie, Komitetu Skarbu Narodowego w Montrealu, archiwum osobistego Olgi Krzyczkowskiej oraz archiwum osobistego Hanny Poznańskiej. Odpowiedzialne: AIPN, OA Gdańsk.
- Polskie Centrum Kultury im. Jana Pawła II w Mississaudze / 29 marca w obecności konsula generalnej Magdaleny Pszczółkowskiej, prezes Karol Nawrocki wręczył odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności mieszkającym w Kanadzie polskim działaczom opozycji demokratycznej: Antoniemu Klejowi i Ryszardowi Wójcikowi. Uroczystości towarzyszyło spotkanie z miejscową Polonią. Odpowiedzialne: BWM.
- Stowarzyszenie Polaków „Biały Orzeł” / Przedstawiciele IPN wzięli udział w odsłonięciu pomnika Józefa Piłsudskiego w Victorii. W wyniku ożywionej współpracy BWM z organizacjami kanadyjskimi organizowane są przedsięwzięcia mające na celu upamiętnienie polskich bohaterów w przestrzeni publicznej, co z kolei skutkuje popularyzowaniem polskiej historii w Kanadzie. BWM współorganizowało od strony logistycznej i merytorycznej odsłonięcie pomnika przed siedzibą Stowarzyszenia Polaków „Biały Orzeł” w Victorii. Przekazano materiały edukacyjne IPN dla Stowarzyszenia Polaków „Biały Orzeł” w Victorii – 13 sierpnia. Odpowiedzialne: BWM.
- Biblioteka Polska im. Wandy Stachewicz w Montrealu / Dzięki kontaktom nawiązanym przez BWM, zostały zaplanowane i zrealizowane kolejne odsłony ekspozycji „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” i towarzyszące im konferencje naukowe w następujących lokalizacjach: Związek Weteranów Polskich (12 marca); parafia św. Michała (19 marca); parafia Matki Bożej Częstochowskiej (26 marca); Zjazd organizacji KBK (Quebec), Stowarzyszenie Polaków „Biały Orzeł” (30 marca); Szkoła im. Jana Pawła II (1 kwietnia); obchody Święta Narodowego Trzeciego Maja, Konsulat Generalny RP w Montrealu (4 maja); Akademia 3 Maja KPK (Quebec), parafia św. Trójcy (8, 15 maja); London Public Library w Ontario (15 listopada). Odpowiedzialne: BWM.
- Konsulat Generalny RP w Toronto / Wysyłka materiałów edukacyjnych IPN. Odpowiedzialne: BWM.

Litwa

- Dom Kultury Polskiej w Wilnie:
 - udział pracownika BBH w dyskusji o książce *Zbrodnia ponarska 1941–1944* – Wilno, 19 stycznia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945). Odpowiedzialne: BBH;
 - wystąpienie pracownika BBH na temat znalezionych w katyńskich jamach grobowych dzienników i zapisków polskich oficerów zamordowanych tam przez NKWD; dyskusja o książce *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska* – Wilno, 24 maja. Odpowiedzialne: BBH;
 - referat pracownika BBH *Echa zbrodni katyńskiej – znaczenie religii w życiu codziennym jeńców Kozielska (w świetle pamiętników, notatek i zapisków polskich oficerów z lat 1939–1940)* na konferencji: „Echa Zbrodni Katyńskiej – ofiary, kapelani, archiwa i pamięć” – Wilno, 24–25 maja. Odpowiedzialne: BBH;
 - współpraca nad przygotowaniem prezentacji multimedialnej oraz prowadzenie przez pracownika BBH warsztatów polonistyczno-historycznych „Spuścizna katyńska i my...” dla polskich uczniów wileńskich liceów – Wilno, 25 maja. Odpowiedzialne: BBH.
- Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy / Współpraca nad wstępem do tomu *Poznanie i upowszechnianie historycznego i kulturowego dziedzictwa Wileńszczyzny drogą do zachowania tożsamości narodowej* (publikacja po IX Międzynarodowej Interdyscyplinarnej Konferencji Naukowej 14–16 października 2022 r. w Ambasadzie RP w Wilnie) – 20 kwietnia–15 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Związek Polaków na Litwie, Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy, Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej / Wykład pracownika BBH *Zbrodnia w Świącianach* – Wilno, 22–23 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Związek Polaków na Litwie, Stowarzyszenie Naukowców Polaków Litwy, Universitas Studiorum Polona Vilnensis / Wykłady pracownika BBH na temat Ponar i wileńskiego AK – Wilno, 22–26 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Związek Polaków na Litwie, Gimnazjum im. Longina Komołowskiego w Połukniu, Rada Polonii Świata / Współpraca przy utworzeniu miejsca pamięci 26 Polaków zamordowanych przez Niemców w czerwcu 1941 r. w Połukniu: przygotowanie artykułów na temat zbrodni i ekspertyz potrzebnych do stworzenia miejsca pamięci – maj–sierpień. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- „Tygodnik Wileńszczyzny” / Współpraca przy przygotowaniu artykułu i komunikatu medialnego zatytułowanego *Zasłużony dla Wilna i Wileńszczyzny* opublikowanego w 48 numerze „Tygodnika Wileńszczyzny”. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

Niemcy

- Szkoła Polska im. Królowej Rychczy przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii / Lekcje historii przeprowadzone przez pracowników OBEN Rzeszów; wystawa „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Kolonia, 7–9 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem / Lekcje historii przeprowadzone przez pracowników OBEN Rzeszów; wystawa „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Eschborn, 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Parafia Niepokalanego Serca Maryi we Frankfurcie nad Menem / Wystawa „»Nie zawsze defilada«. Jak świętowano odzyskanie Niepodległości” – Frankfurt nad Menem, 12 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

- Polska Misja Katolicka w Offenbach nad Menem / Wystawa „Katyń. Zbrodnia, która miała być zapomniana” w sali parafialnej; zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży przeprowadzone przez pracowników OBEN – 12 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Współpraca z polskim działaczem społecznym w RFN Andrzejem Białasem w organizacji seminarium wyjazdowego do miejsc pamięci w Niemczech. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.
- Centrum Dokumentacji i Spotkań „Haren/Maczków 45/48” / Delegacja IPN z zastępcą dyrektora Archiwum na czele spotkała się z dyrektorem Centrum dr. hab. Rüdigerem Ritterem, zwiedziła archiwum i wystawę stałą placówki. Tematem rozmów było nawiązanie współpracy na polu archiwalnym, edukacyjnym i naukowym. Przedstawiciele IPN spotkali się również z burmistrzem Haren oraz odwiedzili miejsca pamięci m.in. na terenie byłego niemieckiego obozu koncentracyjnego Oberlangen i na cmentarzu Groß-Fullen – 4–7 października. Odpowiedzialne: AIPN, BWM, OBBH Rzeszów.
- Związek Polaków w Niemczech / W ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” Związek przekazał do AIPN dokumenty zgromadzone i wytworzone w czasie swojej ponad stuletniej działalności. Archiwiści IPN wyjechali do Kolonii i Bochum, aby spakować i przewieźć do Polski pozyskane archiwalia. Cały zasób archiwalny Związku, liczący kilkaset metrów dokumentacji, trafił do AIPN, które zobowiązało się do merytorycznego uporządkowania materiałów, ich konserwacji i digitalizacji. Z tej okazji 20 listopada w siedzibie Archiwum odbyła się konferencja prasowa z udziałem prezesa Karola Nawrockiego, dyrektor AIPN oraz wiceprezes Związku Polaków w Niemczech Anny Wawrzyszko. Odpowiedzialne: AIPN.
- Ambasada Polska w Niemczech, Polski Instytut w Berlinie, Polska Misja Katolicka w Berlinie / *Kolęda nadziei* – koncert upamiętniał wszystkie ofiary obozów koncentracyjnych i zagłady, łagrów sowieckich, obozów jenieckich i pracy, przypominając ich historię w jednym z najtrudniejszych okresów – świąt Bożego Narodzenia i czasie wyjątkowo tragicznym pod względem przetrwania w skrajnych warunkach – zimy (w tym dla wielu – marszu śmierci). Podczas wydarzenia artystycznego zostały również zaśpiewane kolędy obozowe i okupacyjne – 17 grudnia. Odpowiedzialne: BWK, OIPN Poznań, Przystanek Historia Berlin.
- Polskie Stowarzyszenie Szkolne „Oświata” w Saarbrücken / Przekazanie na potrzeby Szkoły Polskiej przy Polskim Stowarzyszeniu Szkolnym „Oświata” oraz punktów nauczania w Nadrenii-Palatinacie materiałów edukacyjnych – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Słowacja

- Klub Polski – Stowarzyszenie Polaków i Ich Przyjaciół na Słowacji / Piknik Polonijny w Kočovcach z udziałem przedstawicieli AIPN: konkursy, gry i zabawy edukacyjne; promocja projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, publikacji AIPN powstałych dzięki temu projektowi oraz Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej; przekazanie Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Bratysławie pakietu materiałów edukacyjnych IPN – 3 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN.

Stany Zjednoczone

- Ewa Rurarz / Kontakty pracownika OBBH Warszawa z Ewą Rurarz z Waszyngtonu w sprawie spuszczony archiwalnej rodziców – Zdzisława Rurarza (ambasadora PRL w Japonii, który uciekł do USA po wprowadzeniu stanu wojennego w PRL) i jego żony Janiny. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Światowa Rada Badań nad Polonią / Stałe członkostwo pracownika OBBH w Radzie. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Doktor Piotr Przybylski (Assistant Director for Polish Studies, Saint John Paul II Institute University of St. Thomas-Houston), dr Jim Mazurkiewicz (Regents Fellow and Leadership Program Director Texas A&M AgriLife Extension Service Department of Agricultural Leadership, prezes Polonii Amerykańskiej w Teksasie) / Kontakty pracownika OBBH w celu wymiany informacji o dziejach Polaków w USA. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Polska Szkoła Doszkalająca im. Stanisława Moniuszki, Rockaway Beach w Nowym Jorku / Prelekcje pracownika REN Delegatury IPN w Kielcach o zbrodni katyńskiej, konsultacje merytoryczne

- z historii Polski XX wieku dla uczniów szkoły polonijnej – 11, 18 marca. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Kielcach.
- Legion Młodych Polek, Kongres Polonii Amerykańskiej / Współpraca osoby zatrudnionej w OBBH Łódź z członkiem zarządu Kongresu Polonii Amerykańskiej i Legionu Młodych Polek Bożenną Hasztrakiewicz przy badaniach nad postacią Zbigniewa Marquarta, komendanta łódzkiego okręgu Organizacji Wojskowej Związek Jaszczurczy, żołnierza Brygady Świętokrzyskiej NSZ i 2. Korpusu Polskiego, który w 1951 r. wyemigrował do USA i zamieszkał w Chicago. Odpowiedzialne: OBBH Łódź.
 - „Dziennik Związkowy” (Frank Spula, prezes Alliance Printers & Publishers Inc. w Chicago) / W Centralnym Repozytorium Cyfrowym są umieszczane kolejne numery gazety „Dziennik Związkowy”. W 2023 r. zdigitalizowano 28 j.a. złożonych z 21 199 kopii cyfrowych. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Fundacja Kościuszkowska w Nowym Jorku / Na mocy umowy z Fundacją cztery delegacje archiwistów z Centrali i OA Poznań uporządkowały i opisały 1561 j.a. znajdujących się w zasobie tej instytucji. Odpowiedzialne: AIPN, OA Poznań.
 - Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce / W ramach współpracy archiwalnej do Instytutu oddelegowano cztery grupy archiwistów z Centrali, OA Poznań, Rzeszów i Lublin. Zakończono skanowanie zespołu nr 24 – Uchodźcy Polscy w Niemczech 1945–1950, ponadto w całości skopiowano zespół nr 30 – Litwa Środkowa. Do zasobu IPN włączono 189 j.a. stanowiących 36 748 plików cyfrowych. Pozyskiwane kopie są porządkowane, weryfikowane i umieszczane w Centralnym Repozytorium Cyfrowym AIPN – pracami tymi objęto 103 j.a., złożone z 10 450 kopii cyfrowych. W Centrali AIPN kontynuowano też opracowywanie kopii mikrofilmów gazety polonijnej „Nowy Świat” (1920–1970). Po obróbce graficznej dostępne są 6393 j.a. z najstarszymi wydaniem gazety. Odpowiedzialne: AIPN, OA Poznań, OA Rzeszów, OA Lublin.
 - Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce / W ramach umowy w SWAP pracowały cztery delegacje archiwistów z Centrali oraz OA Katowice, Warszawa, Gdańsk, Łódź i Kraków. Przepakowano 1222 j.a. do 204 pudeł bezkwasowych, ponadto wpisano do inwentarza 840 pozycji. Zeskanowano też 98 j.a. stanowiących 13 225 plików cyfrowych z zespołów: Zarząd Główny SWAP i Rekrutacja do Błękitnej Armii. Odpowiedzialne: AIPN, OA Katowice, OA Warszawa, OA Gdańsk, OA Łódź, OA Kraków.
 - Sokolstwo Polskie w Ameryce / W listopadzie do Pittsburgha wyjechała delegacja archiwistów z Centrali IPN, aby spakować i przewieźć do Polski zasób archiwalny Sokolstwa. Ponadto w Centrali AIPN zdigitalizowano, poddano obróbce graficznej i umieszczono w Centralnym Repozytorium Cyfrowym roczniki czasopisma „Sokół Polski” (62 j.a. złożone z 16 427 kopii cyfrowych). Odpowiedzialne: AIPN.
 - Polish Heritage Center – współpraca w związku z przygotowywaną przez PHC wystawą na temat historii Polski „Panna Maria”, Teksas. Odpowiedzialna: BEN.
 - Konsulat Generalny RP w Houston / Wysyłka materiałów edukacyjnych IPN na inaugurację Przyśtanku Historia IPN Houston; spotkania z uczniami Szkoły Polskiej w Houston, a następnie z przedstawicielami miejscowej placówki dyplomatycznej RP. Odpowiedzialne: BWM.

Szwajcaria

- Muzeum Kościuszki w Solurze, Polska Akademia Nauk / Promocja albumu *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil* w siedzibie PAN w Pałacu Staszica z udziałem chargé d'affaires Szwajcarii w Polsce ministra Matthiasa Dettlinga i zastępcy preza IPN dr. Mateusza Szpytmy. W dyskusji o książce uczestniczyli jej autorzy – Teresa Ackermann (kustosz Muzeum Kościuszki w Solurze, członek Zarządu Towarzystwa Kościuszkowskiego), Radosław Pawłowski (wiceprezes Towarzystwa Polsko-Szwajcarskiego, pracownik Archiwum PAN, koordynator ds. projektów w Muzeum Kościuszki w Solurze) i pracownicy AIPN – 18 stycznia. Odpowiedzialne: AIPN.

Ukraina

- Zgromadzenie Księży Marianów Prowincja Polska w Warszawie, Wspólnota Sióstr Małych Misjonarek Miłosierdzia – Orionistek w Korotyczy / Akcja humanitarna na rzecz podopiecznych Projektu Pomocy Samotnym Matkom z Charkowa: zebranie i przewóz żywności do Korotycza oraz przekazanie ich Siostrom Orionistkom – styczeń. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Regionalne Towarzystwo Kultury Polskiej Borysławia, Lapigua – Support Center for Ukraine in Zamość / Akcja humanitarna na rzecz polskiej diaspory w Borysławiu: transport żywności, środków higienicznych i pielęgnacyjnych, zabawek oraz kartuszy i kuchenek turystycznych do Borysławia oraz przekazanie ich polskiej diasporze w Borysławiu – luty. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.
- Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie:
 - prezentacja w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach wystawy „Pamięć i odpowiedzialność. »Operacja Polska« NKWD na Żytomierszczyźnie w latach 1937–1938” przygotowanej przez Żytomierski Obwodowy Związek Polaków na Ukrainie we współpracy z Konsulatem Generalnym RP w Winnicy – 25 lipca – 25 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice;
 - projekt „Z Polską w sercu” – zajęcia edukacyjne dla młodzieży z Żytomierza na wakacjach w Polsce: omówienie polskich symboli narodowych, gry planszowe – Koszęcin, 17 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Węgry

- Piknik Polonii Węgierskiej / Promocja przez przedstawicieli AIPN projektów IPN i przedstawienie jego zasobu – Balatonbálgár, 26 sierpnia. Odpowiedzialne: AIPN.
- Polski Instytut Badawczy i Muzeum w Budapeszcie / W ramach umowy dwie delegacje archiwistów z Centrali AIPN opracowały archiwum osobiste dr. Dürra Sandora (24 j.a.), uformowano 3 kolekcje (por. Michała Winiarskiego, kpt. Józefa Kajetanowicza i Jana Lisa) oraz uporządkowano spuściznę Tibora Csorby (75 j.a.). Odpowiedzialne: AIPN.

Wielka Brytania

- Polska Szkoła Sobotnia im. Adama Mickiewicza w Blackburn / Otwarcie wystawy „Dzieje 2. Korpusu... inaczej! Karykatury Mieczysława Kuczyńskiego” w Polskiej Szkole Sobotniej w Blackburn na zaproszenie konsula generalnego RP w Manchester Michała Mazurka; film *General Anders mało znany*; promocja przez pracowników AIPN projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, lekcja dla młodszych dzieci oraz warsztaty archiwalne dla uczniów klas starszych. Delegacja AIPN zapaliła znicze pod pomnikiem ofiar zbrodni katyńskiej na Southern Cemetery w Manchester, na grobie Polaków walczących w obronie Wielkiej Brytanii na Pleasington Cemetery w Blackburn i na grobach 26 polskich lotników na Layton Cemetery w Blackpool – 1–2 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN.
- Studium Polski Podziemnej w Londynie / W ramach umowy z SPP cztery delegacje archiwistów z Centrali, OA Białystok i Kraków oraz z Delegatury IPN w Radomiu uporządkowały kolekcje: płk. Kazimierza Iranka-Osmeckiego, gen. dyw. Tadeusza Komorowskiego „Bora”, Juliusza Kozolubskiego, Juliusza Łoskoczyńskiego, gen. bryg. Franciszka Edwarda Pfeiffera „Radwana”, ppłk. Konrada Boguckiego, ppłk. Sylwestra Goślińskiego, płk. Franciszka Demela, Kobiety AK i PSK, WiN, dr. Zbigniewa Jordana. Wymienione kolekcje obejmowały łącznie 659 j.a. Odpowiedzialne: AIPN, OA Białystok, OA Kraków, Delegatura IPN w Radomiu.
- Edukator Centrum dyrektorów i kadr zarządzających polskich szkół w Wielkiej Brytanii, Polska Szkoła Przedmiotów Ojczystych im. Heleny Modrzejewskiej w Londynie / Wygłoszenie dwóch wykładów w formule online *Polska emigracja w Wielkiej Brytanii – obraz Innego w narracji edukacyjnej; Rycerze Niepodległej – językowy obraz wojennej codzienności w pamiątkach młodych Polaków, uczestników Bitwy Warszawskiej* podczas sesji naukowej dla dyrektorów i nauczycieli polskich szkół – 18 października, 9 listopada. Odpowiedzialne: BBH.

- Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny (POSK), Stowarzyszenie Wspólnota Polska / Wygłoszenie przez pracownika BBH wykładu w formule online *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska – obraz codzienności w obozie kozielskim* podczas panelu „Katyń 1940” – 14 listopada. Odpowiedzialne: BBH.
- Polska Szkoła im. św. Królowej Jadwigi Forest Gate-Ilford / Wygłoszenie wykładu *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska – obraz codzienności w obozie kozielskim* podczas debaty oksfordzkiej „Kłamstwo katyńskie”, Londyn – 18 listopada. Odpowiedzialne: BBH.
- Grupa Rekonstrukcji Historycznej „First to Fight”, Związek Tobrukczyków / 16 grudnia w Londynie przebywała delegacja AIPN z zastępcą dyrektora AIPN na czele, która wzięła udział w mszy św. w intencji żołnierzy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich w kościele pw. św. Andrzeja Boboli oraz w Oplątku Karpackim, zorganizowanym przez GRH „First to Fight”. Podczas spotkania, w którym uczestniczyli m.in. przedstawiciele Konsulatu RP i attachatu obrony RP w Londynie, nastąpiło uroczyste przekazanie do AIPN dokumentów Związku Tobrukczyków w Londynie (za zgodą rodziny ostatniego prezesa płk. Zdzisława Pichety). Odpowiedzialne: AIPN.
- Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny (POSK) / Podczas wyjazdu prezesa Karola Nawrockiego do Londynu 28–30 października otwarto wystawę „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton”. Prezes spotkał się również z nauczycielami polskich szkół w związku z przypadającym w październiku Dniem Edukacji Narodowej. Odpowiedzialne: BWM.
- Szkoła Bez Granic im. Niedźwiedzia Wojtki w Edynburgu, Zrzeszenie Nauczycieli Polskich w Ameryce / Współorganizacja III Edycji Międzynarodowego Konkursu „Niedźwiedź Wojtek – żołnierz gen. Andersa”. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Włochy

- Fundacja Jana Pawła II – Ośrodek Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie / 22–23 maja delegacja Archiwum IPN z dyrektorem AIPN na czele przebywała w Rzymie – zapoznano się ze zbiorami Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie. Podczas spotkania omówiono m.in. perspektywy nawiązania współpracy archiwalnej. Delegacja złożyła też wizytę w archiwum Kościoła i Hospicjum św. Stanisława B.M. w Rzymie. 18 października w Rzymie wiceprezes Mateusz Szpytma i ks. prałat dr Paweł Ptasznik, przewodniczący Rady Administracyjnej Fundacji, podpisali umowę o współpracy między Instytutem a Fundacją Jana Pawła II. Porozumienie dotyczy przede wszystkim opracowania, digitalizacji i udostępniania zasobu Fundacji, a ściślej Ośrodka Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II. W ramach tej umowy archiwiści z Centrali AIPN, pracujący nad rozpoznaniem zasobu archiwalnego, wydzielili 43 zespoły/zbiory (ok. 350 m.b. dokumentacji) oraz zbiór materiałów audiowizualnych. Przeprowadzono też prace wstępne polegające na segregacji materiałów i wydzieleniu serii z materiałów archiwalnych Fundacji obejmujących ok. 18,5 m.b. Kolejna grupa kontynuowała prace nad opracowywaniem materiałów – utworzono łącznie 124 j.a. (4,7 m.b.) z serii: Sekretariat Fundacji Jana Pawła II, Rada Administracyjna Fundacji Jana Pawła II, Polski Instytut Kultury Chrześcijańskiej. Odpowiedzialne: AIPN.

2.3. Inne działania międzynarodowe

- Uniwersytet Wiedeński (Austria), Vytautas Magnus University (Litwa), Kijowski Uniwersytet im. Borysa Hrinchenki (Ukraina), University of Florence (Włochy) / Współpraca nad tomem rocznicowym OBBH 1920 rok – wojna światów, t. 2: *Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej*. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Ambasada Szwajcarii w RP / Wizyta ambasadora Szwajcarii w Polsce Fabrice’a Filieza i chargé d’affaires Szwajcarii w Polsce ministra Matthiasa Dettlinga w AIPN – Instytut reprezentowali zastępca prezesa dr Mateusz Szpytma i dyrektor AIPN. Uczestnicy spotkania omówili możliwość wspólnego organizowania wystaw i innych przedsięwzięć kulturalnych popularyzujących historię

relacji polsko-szwajcarskich. Gościom pokazano m.in. dokumentację obozu uniwersyteckiego we Fryburgu, dokumenty z KL Mauthausen z informacjami o więzionych tam obywatelach Szwajcarii, wystawę „Polskie drogi przez Szwajcarię. Losy żołnierzy 2. Dywizji Strzelców Pieszych 1940–1945 na fotografiach ze zbiorów Muzeum Polskiego w Rapperswilu”, pracownię konserwacji, a także pomieszczenia z materiałami ewidencyjnymi, gdzie mogli obejrzeć karty kartoteczne byłego Biura „C”, świadczące o inwigilowaniu przez służbę bezpieczeństwa PRL pracowników Ambasady Szwajcarii w Polsce – 3 lutego. Odpowiedzialne: AIPN.

- Polish American Historical Association – PAHA / Członkostwo naczelnika OBBH – wymiana informacji i doświadczeń. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Instytut Polski w Brukseli / Współpraca przy realizacji programu obchodów Roku Trzech Generałów – pierwszy etap obejmował inwentaryzację miejsc pamięci 1. Dywizji Pancerniej we Flandrii (kilkadziesiąt obiektów). Planowana jest publikacja poświęconego im informatora. Odpowiedzialne: OBUWiM Wrocław.
- Ambasada Izraela w RP / Wizyta ambasadora Izraela w Polsce Yacova Livnego i dyrektor Biura Ambasadora Ewy Rudnik-Zawiłło w AIPN – IPN reprezentowali wiceprezes dr Mateusz Szpytma i dyrektor AIPN. Goście obejrzeli archiwalia z okresu II wojny światowej, m.in. raport Jürgena Stroopa w pracowni konserwacji oraz wybrane dokumenty wywiadowcze z okresu PRL, dotyczące sytuacji na Bliskim Wschodzie w magazynie archiwalnym; zapoznali się z projektem „Archiwum Pełne Pamięci”, działalnością Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej i projektem „Straty osobowe pod okupacją niemiecką”; obejrzeli fragmenty wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”. Omówiono możliwości współpracy między AIPN i instytucjami archiwalnymi w Izraelu – 11 maja. Odpowiedzialne: AIPN.
- Międzynarodowe warsztaty poświęcone elektronicznym bazom danych z informacjami o ofiarach represji niemieckich i sowieckich / W siedzibie AIPN w Warszawie odbyły się warsztaty, których celem była integracja instytucji tworzących i wykorzystujących bazy danych, wymiana doświadczeń dotyczących metodyki tworzenia aplikacji, zbierania informacji, a następnie ich weryfikacji i przetwarzania, a także promocja tych baz w środowisku historyków oraz archiwistów. Udział wzięli przedstawiciele: Muzeum Holocaustu w Waszyngtonie, Estoński Instytut Pamięci Historycznej, Arolsen Archives, Centrum Dokumentacji i Spotkań „Haren/Maczków 45/48” w Niemczech, Centrum Badania Ludobójstwa i Ruchu Oporu Mieszkańców Litwy, Narodowa Administracja Archiwów i Rejestrów w USA, Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach-Opolu, Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau, Fundacja Fort III Pomiechówek, Polski Czerwony Krzyż, Muzeum Powstania Warszawskiego, Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, Instytut Pileckiego i Politechnika Warszawska – 13–14 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN.
- Gedenkstätte Roter Ochse Halle (Saale) – Miejsce Pamięci Czerwony Wół w Halle nad Soławą / Współpraca nad projektem wielojęzycznej wystawy objazdowej „Wojenny Sąd Rzeszy – prawodawstwo dla zabezpieczenia wojny i zwalczania europejskiego ruchu oporu w latach 1939–1945”, poświęconej losom ofiar Sądu Wojennego Rzeszy w latach 1939–1945 i ich godnemu upamiętnieniu. Celem projektu jest porównawcze przedstawienie zmagania ruchów oporu w różnych krajach okupowanych przez Niemcy (przy uwzględnieniu niemieckich organizacji antyhitlerowskich) z narodowo-socjalistycznym totalitaryzmem, a także ukazanie zbrodniczych działań podejmowanych przez Sąd Wojenny Rzeszy – Halle nad Soławą w Niemczech, 17–21 kwietnia, maj–sierpień. Odpowiedzialne: BBH.
- Krajowe Biuro Organizacyjne Dni Młodzieży / Prezentacja wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” w Lizbonie, w namiocie wystawienniczym, tzw. Miasteczku Polskim, podczas Światowych Dni Młodzieży. Pracownicy Oddziału IPN Kraków oprowadzali chętnych po wystawie i prowadzili stanowisko edukacyjne. Według informacji Krajowego Biura Organizacyjnego Światowych Dni Młodzieży namiot wystawienniczy odwiedzało od 3 do 9 tys. osób dziennie – Lizbona, 25 lipca–10 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków, BEN.

- Muzeum Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück / Wyjazd finalistów konkursu recytatorskiego „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” oraz ich opiekunów, rodzin byłych więźniarek i organizatorów projektu. W czasie wizyty w Miejscu Pamięci i Przestrogi młodzież poznała historię byłego obozu koncentracyjnego dla kobiet w Ravensbrück oraz biografie wybranych Polek-więźniarek – 19–22 maja. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.
- Miasto Statutowe Hawierzów w Republice Czeskiej, Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej (Rada Kultury – Sekcja Historii Regionu), Czeski Związek Bojowników o Wolność, Muzeum Ziemi Cieszyńskiej, Czechosłowacki Związek Legionistów / Obchody 79. rocznicy niemieckiej egzekucji 36 mieszkańców Żywocic i sąsiednich wiosek na Śląsku Cieszyńskim w Muzeum Tragedii Żywocickiej – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.
- Kwerenda w Österreichisches Staatsarchiv – Kriegsarchiv (Austriackim Archiwum Państwowym – Archiwum Wojennym) – Wiedeń, 12–16 czerwca. Odpowiedzialne: OBPiI Kraków.
- Research Centre for the Humanities, Centre of Excellence of the Hungarian Academy of Sciences, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (Wydział Filozoficzny), Polskie Towarzystwo Filozoficzne / Współorganizacja międzynarodowej konferencji „Solidarity in Polish, Central European and Global History: Inspirations and Interpretations” – 22–23 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH Poznań.
- Rodzina Dembińskich herbu Nieczuja / Wizyta potomków ziemian Dembińskich, Skarbek-Borowskich i Starowiejskich, którzy przyjechali do Dębicy, Pustkowa i Ropczyc ze Szwajcarii i Wielkiej Brytanii z prof. Pawłem H. Dembińskim (Director Observatoire de la Finance-Geneva) na czele; goście odwiedzili m.in. Ekspozycję Historyczno-Dydaktyczną przy Górze Śmierci w Paszczynie koło Pustkowa, Muzeum Regionalne w Dębicy oraz miejsca związane z udziałem ich przodków w walkach AK; wzięli udział w obchodach Narodowego Dnia Pamięci Powstania Warszawskiego. Opiekę merytoryczną sprawował pracownik OBEN – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- III Edycja Międzynarodowego Konkursu „Niedźwiedź Wojtek – żołnierz gen. Andersa” – uzyskała patronat Aileen Orr – autorki książki *Niedźwiedź Wojtek. Niezwykły żołnierz Armii Andersa*, a także patronaty Ambasady RP w Rzymie, Ambasady RP w Kairze, konsula generalnego RP w Edynburgu. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Prapremiera publiczna filmu dokumentalnego *Traktat PRL–RFN* / Wypowiedzi pracownika OBBH w filmie; pokaz został zorganizowany przez pełnomocnika rządu RFN ds. polskich i współpracy transgranicznej w Berlinie; dokument będzie wykorzystywany m.in. w działalności Przystanku Historia IPN Berlin – 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Ambasada Szwajcarii / Wizyta studyjna – w wydarzeniu wzięli udział ambasador Szwajcarii w Polsce Fabrice Filiez oraz zastępca szefa misji Matthias Dettling, wiceprezes Mateusz Szpytma, dyrektor BWM oraz pracownik AIPN. Uczestnicy spotkania rozmawiali o planach organizacji wystaw i innych projektów kulturalnych w celu promowania historii i dobrych relacji między Polską a Szwajcarią – 3 lutego. Odpowiedzialne: BWM.
- Prezydent Łotwy Egils Levits / W ramach wspólnego projektu z MSZ stworzenia Mauzoleum Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie BWM zorganizowało wizytę prezydenta Łotwy, który w towarzystwie wiceprezesa Karola Polejowskiego odwiedził świątynię, gdzie powstało Mauzoleum Prezydentów RP oraz poświęcona im Izba Pamięci. Przedstawiciel zespołu eksperckiego, podlegającego BWM, oprowadził po wystawie – 23 lutego. Odpowiedzialne: BWM.
- Ambasada Palestyny / Wizyta studyjna – w wydarzeniu wzięli udział Majdi Khaldi, minister, doradca prezydenta Palestyny ds. dyplomatycznych; Omar Awadallah, ambasador, asystent ministra ds. wielostronnych i Narodów Zjednoczonych w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Palestyny; Mahmoud Khalifa, ambasador Państwa Palestyny w Polsce; Alaa Jadallah, II sekretarz Ambasady Państwa Palestyny w Polsce i Ammar Shayeb, dyrektor Biura Ambasady Państwa Palestyny w Polsce. Wizyta gości z Palestyny odbyła się z udziałem dwóch wiceprezesów IPN – Karola Polejowskiego i Krzysztofa Szwagrzyka oraz wybranych dyrektorów pionów merytorycznych. Celem wizyty było zapoznanie się z zakresem działalności, a także doświadczeniem Instytutu, jeśli chodzi o szeroko rozumianą

sprawiedliwość okresu przemian, w tym model rozliczeń zbrodni reżimów totalitarnych – 17 marca. Odpowiedzialne: BWM.

- Komitet Zjednoczenia / Wizyta studyjna – dwóch delegatów Koreańskiego Instytutu Zjednoczenia Narodowego (KINU), dr Suh Bo-Hyuk’a oraz Haemin Yong’a. Celem wizyty było zapoznanie się z działalnością Instytutu oraz omówienie kwestii związanych z ponad 20-letnim doświadczeniem IPN w zakresie sprawiedliwości okresu przejściowego – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: BWM.
- Copenhagen Executive Forum (CEF) / Wizyta studyjna w siedzibie IPN w Warszawie – w spotkaniu wzięła udział siedemnastoosobowa grupa członków CEF, w tym byli parlamentarzyści, ministrowie, politycy i oficerowie wojskowi. Goście byli szczególnie zainteresowani polskimi badaniami nad XX w., komunistycznymi strategiami wojskowymi i politycznymi oraz planami dotyczącymi Polski i Danii w czasach zimnej wojny, a także kwestiami dotyczącymi śledztw przeciwko byłym agentom komunistycznym. Celem spotkania w Instytucie było rozwijanie relacji polsko-duńskich zarówno na płaszczyźnie kulturalnej, jak i historycznej. W spotkaniu wzięli udział zastępca prezesa IPN prof. Karol Polejowski oraz dyrektor BWM, którzy zapoznali reprezentantów Forum z misją i strukturą Instytutu i najważniejszymi projektami IPN. W wydarzeniu uczestniczyli także udział dyrektorzy wybranych pionów merytorycznych – 10 maja. Odpowiedzialne: BWM.
- Ambasada Izraela / Wizyta studyjna – ambasador Izraela w Polsce Jacob Livne z dyrektor Biura Ambasadora Ewą Rudnik-Zawiłło wzięli udział w spotkaniu z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą oraz dyrektor BWM. Omówienie współpracy między IPN a instytucjami z Izraela, szczególnie w kontekście przygotowania prezentacji wystawy IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” w izraelskim Centrum Dziedzictwa im. Menachema Begina – 12 maja. Odpowiedzialne: BWM.
- Estoński Instytut Pamięci Historycznej, Estońskie Muzeum Narodowe, Muzeum Saaremaa, Estońskie Muzeum Wojny – Muzeum Generała Laidonera, Muzeum i Centrum Badań Zbrodni Komunistycznych, Ambasada RP w Tallinie, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego / Wizyta studyjna przedstawicieli estońskich archiwów i instytucji pamięci – w spotkaniu wzięła udział grupa przedstawicieli estońskich instytucji odpowiedzialnych za politykę pamięci, w tym naczelny archiwista Estonii Priit Pirsko, przewodniczący Estońskiego Instytutu Pamięci Historycznej Meelis Maripuu, dyrektor Estońskiego Muzeum Narodowego Kertu Saks, dyrektor Muzeum Saaremaa Rita Valge, dyrektor Estońskiego Muzeum Wojny – Muzeum Generała Laidonera Hellar Lill, przedstawiciel Muzeum i Centrum Badań Zbrodni Komunistycznych Martin Andreller, a także Sławomira Borowska-Peterson z Ambasady RP w Tallinie i Katarzyna Tomczyńska-Zdulska z polskiego Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wiceprezes Karol Polejowski przedstawił misję IPN i podkreślił, jak ważne jest rozliczanie zbrodni komunistycznych oraz upamiętnianie ofiar represji. Dyrektor BWM nakreśliła działalność pionów merytorycznych IPN, opowiedziała o inicjatywach mających na celu promocję polskiej historii za granicą i przedstawiła projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” jako przykład prowadzenia polityki pamięci. Wspomniała również o nowej immersyjnej odsłonie towarzyszącej przedsięwzięciu wystawy, która miała swoją premierę podczas Kongresu Pamięci Narodowej. Wizyta stanowiła okazję do wymiany doświadczeń w zakresie wymiaru sprawiedliwości w okresie transformacji, badań archiwalnych oraz upamiętniania ofiar niemieckich i sowieckich reżimów totalitarnych – 16 maja. Odpowiedzialne: BWM.
- Dziennikarze z Tanzanii / Wizyta studyjna – Charles Makakala z Tanzanii i Adrian Pęter (PAP) spotkali się z przedstawicielami BWM w ramach wizyty studyjnej w Polsce. Goście zostali zapoznani z działalnością IPN, ze szczególnym uwzględnieniem projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Towarzysząca przedsięwzięciu wystawa z wątkami polsko-afrykańskimi była pokazywana w Afryce w 2022 r. i weszła do ekspozycji stałej Ditsong National Museum of Military History w Pretorii – 21 czerwca. Odpowiedzialne: BWM.
- American Jewish Congress, Oregon Jewish Museum and Center for Holocaust Education, Lillian & Albert Small Capital Jewish Museum, The Jerusalem Connection Report / Wizyta studyjna przedstawicieli amerykańskich środowisk żydowskich pod auspicjami Ambasady RP w Waszyngtonie. Brian David Siegal, Rachel Amber Lipman, Judith Margles, Thomas Salter Kahn, Daniel Ryan Samuels,

- Eugene Franklin Sofer, Amy Lynn Zewe, Edward Judd Kimball wzięli udział w spotkaniu zorganizowanym w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie. Towarzyszył im Adrian Chrobot, I sekretarz Ambasady RP w Waszyngtonie. Goście obejrzeliby wybrane produkcje multimedialne BWM oraz izraelską wersję wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, której wernisaż BWM przygotowało specjalnie na to wydarzenie. Prowadząca spotkanie dyrektor BWM przedstawiła genezę Instytutu i zadania, a także działalność poszczególnych pionów merytorycznych. W czasie pobytu gości w Polsce przewidziano odwiedziny instytucji i organizacji rządowych i pozarządowych, gmin żydowskich i muzeów. Celem spotkań było zapoznanie się z aktualną polityką pamięci oraz kontynuowanie współpracy i dialogu – 26 czerwca. Odpowiedzialne: BWM.
- Ufficio per la Tutela della Cultura e della Memoria della Difesa – Onorcaduti (włoski urząd ds. kombatanów) / Wizyta studyjna przedstawicieli Urzędu ds. Ochrony Kultury i Pamięci Ofiar Wojennych – instytucja działająca w ramach włoskiego Ministerstwa Obrony. Podczas spotkania przedstawiciele BWM i BUWiM wymienili doświadczenia związane z upamiętnianiem poległych, zarówno polskich żołnierzy we Włoszech, jak i włoskich ofiar na terenie Polski. Włoski urząd opiekuje się blisko 1060 miejscami pamięci we Włoszech i 160 za granicą. Wiceprezes Karol Polejowski przedstawił misję Instytutu i podkreślił znaczenie zachowania pamięci o ofiarach i bohaterach, którzy walczyli o wolność Polski. Dyrektor BWM opowiedziała o projekcie „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” jako modelu polityki pamięci. Wspomniała o nowej immersyjnej wersji wystawy, która została zaprezentowana na Kongresie Pamięci Narodowej w kwietniu 2023 r. i będzie inaugurowana we Włoszech w 2024 r. Wystawa, oprócz części ogólnej, opisującej walki Polaków na frontach II wojny światowej, zawiera wątki włoskie związane z bitwą o Monte Cassino i wyzwaniem Bolonii i Ankonę przez żołnierzy armii gen. Andersa – 4 lipca. Odpowiedzialne: BWM.
 - Zastępca szefa Misji w Ambasadzie USA Daniel Lawton / Wizyta studyjna przedstawicieli Misji Ambasady USA – Daniela Lawtona, Kurta Holmgrena (Supervisory General Services Officer) oraz Virgini Price, historyka (Office of Overseas Building Operations). Zaprezentowano im krótki film z otwarcia odnowionego cmentarza polskiego w Rusape w Zimbabwe oraz fotografie z multimedialnej, immersyjnej wersji wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. W przygotowaniu wizyty amerykańskich gości wzięł udział reprezentant grupy podlegającej BWM – 7 sierpnia. Odpowiedzialne: BWM.
 - Przedstawiciele izraelskiej Rady Miasta Aszkelon / Wizyta studyjna zastępcy burmistrza Aszkelonu Fanny Levy – w spotkaniu uczestniczyli wiceprezes Mateusz Szpytma, dyrektor BWM, która prowadziła spotkanie, pracownik BWM. BWM nawiązało współpracę, która zakłada przekazanie publikacji i udzielenie wsparcia merytorycznego o tematyce polsko-żydowskiej szkołom publicznym i edukatorom w Aszkelonie (20 szkołom podstawowym i średnim). W dalszej perspektywie BWM planuje organizację wymiany młodzieży i wspólnych konferencji naukowych – 7 września. Odpowiedzialne: BWM.
 - Arolsen Archives / Archiwum IPN uczestniczy w projekcie #everynamecounts, którego celem jest wzniesienie cyfrowego pomnika dla upamiętnienia ofiar zbrodni niemieckich. W 2023 r. w ramach akcji przekazano do indeksowania kopie cyfrowe kartotek: więźniów KL Dachau, niemieckiej tajnej policji w Ciechanowie/Płocku, osób skierowanych do prac przymusowych w Rzeszy za pośrednictwem Urzędu Pracy w Krakowie (łącznie 75 m.b.). Docelowo obrazy kart znajdują się na stronie internetowej Arolsen Archives, w ogólnodostępnej bazie straty.pl oraz w Cyfrowym Archiwum. Odpowiedzialne: AIPN.
 - The Cold War Archives Research (CWAR) Institute (Wilson Center, Waszyngton, USA) / Pracownik AIPN uczestniczy w międzynarodowym projekcie CARE (The Cooperative for American Relief Europe/Everywhere) International 1945–1990, który służy wymianie informacji i doświadczeń dotyczących badań historycznych i archiwalnych okresu zimnej wojny. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Kontynuacja międzynarodowego projektu prezentacji rzeźb Samuela Willenberga „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”:
 - Nowy Dom Poselski / W związku z przypadającym 27 stycznia Dniem Pamięci o Ofiarach Holokaustu w Warszawie zostały pokazane rzeźby Samuela Willenberga, przedstawiające sceny

- z życia obozowego w Treblince. W Nowym Domu Poselskim została uroczystie otwarta wystawa IPN „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”, która powstała na bazie eksponatów sprowadzonych do Polski z Izraela przez IPN w 2020 r. Wystawę zobaczyło co najmniej 500 parlamentarzystów, a uczestnicy mieli okazję zapoznać się z przygotowanym przez BWM dwujęzycznym katalogiem wystawy. Patronat Honorowy nad wydarzeniem objęła marszałek Sejmu Elżbieta Witek. W uroczystości wzięli udział m.in. wicemarszałek Sejmu Ryszard Terlecki, minister Szymon Szyński vel Sęk, Thomas Bagger – ambasador Niemiec, Shania Tayar – wiceambasador Izraela, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego, środowisk żydowskich oraz instytucji kultury. IPN reprezentował wiceprezes Karol Polejowski, który wygłosił przemówienie. Odpowiedzialne: BWM.
- Marszałkowska 60, Warszawa / Odsłonięcie tablicy poświęconej Samuelowi i Perecowi Willenbergom 2 sierpnia. BWM było inicjatorem upamiętnienia rodziny Willenbergów w Warszawie. Po dwóch latach od sprowadzenia rzeźb Samuela Willenberga do Polski, BWM przygotowało tablicę pamiątkową (w językach polskim, angielskim i hebrajskim), która została umieszczona na ścianie budynku, gdzie Perec Willenberg namalował na ścianie wizerunek Jezusa miłosiernego podczas Powstania Warszawskiego, co jak wierzą mieszkańcy kamienicy, uchroniło budynek przed niemieckim bombardowaniem i uratowało życie lokatorów. W uroczystym odsłonięciu tablicy upamiętniającej Pereca i Samuela Willenbergów IPN reprezentował wiceprezes Mateusz Szpytma. Udział wzięli m.in. wdowa po Samuelu Ada Krystyna Willenberg, ambasador Izraela Yacov Livne, wicemarszałek Sejmu RP Małgorzata Kidawa-Błońska, naczelny rabin Polski Michael Schudrich, przedstawiciele władz wojskowych oraz mieszkańcy kamienicy przy Marszałkowskiej 60. Sprowadzenie wystawy rzeźb Samuela Willenberga do Polski i liczne wernisaże tej ekspozycji podniosły poziom świadomości dialogu i przyjaźni polsko-żydowskiej. Odpowiedzialne: BWM.
 - Treblinka / 2 sierpnia w związku z uroczystościami upamiętniającymi 80. rocznicę buntu więźniów obozu w symbolicznym miejscu Muzeum Treblinka, BWM opracował autorską, plenerową koncepcję swojej wystawy „Obraz Treblinki w oczach Samuela Willenberga”, która stanęła na terenie Muzeum w dniu obchodów. Po raz pierwszy jednocześnie tak wielka liczba widzów mogła obejrzeć eksponaty, sprowadzone przez BWM z Izraela. Po ekspozycji oprowadzała zaproszona przez BWM Ada Willenberg, wdowa po najdłużej żyjącym uczestniku buntu w Treblince Samuelu Willenbergu. Wystąpienie podczas uroczystości rocznicowych wygłosił wiceprezes Karol Polejowski. Do Treblinki przybyli przedstawiciele władz państwowych: zastępca szefa Kancelarii Prezydenta RP Piotr Ćwik, reprezentanci samorządów, duchowieństwa, środowisk żydowskich m.in. dyrektor Instytutu Yad Vashem Dani Dayan, ambasador Izraela Yacov Livne, naczelny rabin Polski Michael Schudrich oraz Ada Krystyna Willenberg. W obchodach uczestniczyło kilkaset osób. Zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski w swoim wystąpieniu zaznaczał, że misją Instytutu jest zachowanie pamięci o bohaterach i ofiarach totalitaryzmów XX w. Odpowiedzialne: BWM.
 - Polsko-Kazachstańska Komisja Historyczna / Przedstawiciel AIPN 18 maja wziął udział w trzecim posiedzeniu Komisji, które odbyło się w siedzibie Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Odpowiedzialne: AIPN.
 - Słowacki Instytut Pamięci Narodu (ÚPN):
 - kwerenda dotycząca obywateli słowackich represjonowanych przez służby PRL. W zasobie IPN przeprowadzono kwerendę dotyczącą trzech osób i za pośrednictwem aplikacji pliki.ipn.gov.pl udostępniono odnalezione archiwalia. Odpowiedzialne: AIPN;
 - udział dyrektora BBH jako członka delegacji IPN w uroczystościach rocznicowych poświęconych obchodom 20-lecia słowackiego ÚPN, połączonych ze spotkaniem uzgodnieniowym, dotyczącym bieżącej współpracy z ÚPN. Uczestnictwo dyrektora BBH w spotkaniu z ambasadorem RP na Słowacji i kierownictwem Instytutu Polskiego w Bratysławie, – 23 maja. Odpowiedzialne: BBH, BWM.

- Słowacki Instytut Pamięci Narodu (ÚPN), Komitet Pamięci Narodowej (NEB) Węgry / Współpraca przy organizacji międzynarodowej konferencji naukowej „Churches and religious associations behind the »Iron Curtain« part one: 1945–1956”, Warszawa – 6–7 września. Odpowiedzialne: BBH.
- Biblioteka Archiwum Dokumentów STASI w Archiwum Federalnym (Niemcy) / Wystawa objazdowa na temat wykonawców muzyki popularnej i rockowej w krajach „demokracji ludowej”. W wyniku kwerendy zaproponowano tytuły publikacji IPN, które mogą być wykorzystane w przygotowaniu ekspozycji. Odpowiedzialne: AIPN.
- Społeczny Komitet Opieki nad Starą Rossą / Udział pracownika BBH w konsultacjach merytorycznych w sprawie weryfikacji danych dotyczących pochówku pasierbicy Józefa Piłsudskiego, Wandy Juszkiewiczówny, Wilno – 8 września. Odpowiedzialne: BBH.
- Uniwersytet Wileński / Wygłoszenie przez pracownika BBH dwóch wykładów poświęconych postaci Józefa Piłsudskiego dla studentów Centrum Polonistycznego Uniwersytetu Wileńskiego, Wilno – 9 września. Odpowiedzialne: BBH.
- Węgierski Komitet Pamięci Narodowej / Kwerenda dotycząca inwigilacji węgierskich opozycjonistów. W ramach realizacji projektów Komitetu udostępniono 31 j.a. Odpowiedzialne: AIPN.
- Prezentacja działalności Biura Nowych Technologii IPN na Bett Asia 2023 / W Bangkoku w Tajlandii odbyły się targi edukacyjne Bett Asia 2023. Na zaproszenie Centrum GovTech BNT dołączyło do polskiego stoiska narodowego, które zorganizowano we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki oraz Fundacją EdTech Poland – 4–5 października. Odpowiedzialne: BNT.
- International Centre for Defence and Security (Tallin, Estonia), Center for Cold War Studies of the University of Southern Denmark (Odense, Dania), King’s College London (Londyn, Wielka Brytania), Norwegian Aviation Museum (Bodø, Norwegia), Ludwig Boltzmann Institute (Graz, Austria) / Współorganizacja konferencji „Need to Know XII: Intelligence and security on border regions and spheres of influence” z cyklu „Need to Know” poświęconego historii wywiadu podczas II wojny światowej i zimnej wojny. Tegoroczna edycja odbyła się w dniach 17–19 października w Grazu (Austria). Jej tematem była aktywność wywiadu w czasie II wojny światowej i w czasie zimnej wojny oraz obecnie – z uwzględnieniem operacji prowadzonych w strefach przygranicznych. Odpowiedzialne: BBH.
- Zjazd Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia:
 - w dniach 5–7 grudnia w Warszawie IPN zorganizował zjazd Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia (PEMC). Platforma została założona 14 października 2011 r. w Pradze przez 20 członków założycieli z 12 państw członkowskich UE. Wśród członków założycieli z ramienia Polski znalazł się IPN. Obecnie Platforma zrzesza blisko 70 publicznych i prywatnych instytucji i organizacji z 20 krajów, aktywnych w badaniach, dokumentacji, podnoszeniu świadomości i edukacji na temat reżimów totalitarnych, które dotknęły Europę w XX w. Celem Platformy jest współpraca na rzecz rozpowszechniania wiedzy dotyczącej systemów nazistowskich i komunistycznych, odnalezienie i ukaranie sprawców oraz upamiętnianie ofiar tych zbrodniczych reżimów. W trakcie obrad członkowie Platformy omówili plany działalności na kolejne lata oraz podsumowali aktywności roku sprawozdawczego;
 - w ramach spotkania przygotowano i pokazano międzynarodowej publiczności immersyjną odsłonę ekspozycji „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. W trakcie wydarzenia uczestnicy mogli zapoznać się także z ofertą Biura Nowych Technologii IPN oraz Wydawnictwa IPN. Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN zorganizowało koncert galowy z cyklu „Artyści Andersa”; – w czasie zjazdu została wręczona doroczna nagroda Platformy. Wyróżnienie przyznawane jest każdego roku osobie lub osobom walczącym przeciw reżimom totalitarnym, promującym idee demokracji, podstawowych praw człowieka oraz rządów prawa. Nagroda ma za zadanie wspieranie nagrodzonych, gwarantowanie ochrony przed prześladowaniem i nagłaśnianie ich działań na arenie międzynarodowej. W tym roku laureatem nagrody został dziennikarz ukraińskiej agencji informacyjnej UNIAN Dmytro Khylyuk. W warszawskim spotkaniu uczestniczyła rekordowa liczba 48 organizacji członkowskich oraz kilkunastu przedstawicieli gremiów i zespołu Platformy. Uczestnikom

- zjazdu zorganizowano wizyty w Muzeum Historii Polski, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL i w Archiwum IPN. Odpowiedzialne: BWM;
- w ramach zorganizowanej przez IPN konferencji naukowej „Remembrance as a key to understanding the present. Successful and comprehensive historical policies in the context settlements with totalitarian crimes” przeprowadzonych zostało 5 paneli dyskusyjnych z udziałem 25 ekspertów. Debaty tematyczne dotyczyły m.in. dekomunizacji i sprawiedliwości okresu przemian, projektu IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, osób ratujących Żydów pod okupacją niemiecką w czasie II wojny światowej i podziemia antykomunistycznego. W gronie panelistów znaleźli się m.in. autor *Czarnej księgi komunizmu* Stéphane Courtois, ambasador Izraela w RP Yacov Livne, posłanka do Parlamentu Europejskiego Rasa Juknevičienė, ambasador Łotwy w RP Juris Poikāns, przewodnicząca Fundacji Muzeum Ofiar Komunizmu w Waszyngtonie Elizabeth Spalding.
 - Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego / Udział IPN w Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą 5–9 lipca w Jachrance pod Warszawą – wydarzenie było okazją do spotkania, wymiany poglądów i doświadczeń, a także integracji środowisk polonijnych rozsianych po świecie. Do Jachranki przybyło łącznie blisko 500 uczestników z 40 krajów. Na I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą zostali zaproszeni nauczyciele, edukatorzy, animatorzy i wykładowcy z polskich placówek oświatowych. Podczas Kongresu dyrektor i przedstawiciel BWM omówili działalność biura w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” oraz reagowanie na dyfamacje jako przykład prowadzenia efektywnej polityki pamięci. Odpowiedzialne: BWM.
 - Studium Polski Podziemnej w Londynie / Delegacja zagraniczna w ramach umowy między Archiwum IPN a Studium Polski Podziemnej – celem było opracowanie zespołu: „Kolekcja 19 – Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość” (205 j.a. wraz z opisem w inwentarzu elektronicznym). Miejsce realizacji: Londyn, 2–27 października. Odpowiedzialne: OA Białymstoku, AIPN.
 - Uniwersytet w Swansea / Referat *Erich Keyser (1893–1968): A medievalist in the service of Nazism* pracownika Delegatury IPN w Bydgoszczy podczas międzynarodowej konferencji – 8 września. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Bydgoszczy, BBH.
 - Centrum Badań Historycznych Polskiej Akademii Nauk w Berlinie, Oddział Instytutu Pileckiego w Berlinie / Konferencja naukowa „Obywatele II RP niemieckiego pochodzenia w trakcie drugiej wojny światowej” – pracownik Delegatury IPN w Bydgoszczy wygłosił referat *Postawy obywateli polskich niemieckiego pochodzenia w czasie zbrodni pomorskiej 1939 r.* – 26 października. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Bydgoszczy.
 - Uniwersytet Loránd Eötvösa w Budapeszcie / Międzynarodowa konferencja naukowa „Nation, Statehood, and Historiography in East- and East-Central Europe, International Conference in Memory of the 100th Anniversary of the Birth of Emil Niederhauser – pracownik Delegatury IPN w Bydgoszczy wygłosił referat *Polish diplomacy and the “Jewish question” in East- and East-Central Europe in the 1930s. (Dyplomacja polska a „kwestia żydowska” w Europie Środkowo-Wschodniej w latach trzydziestych XX wieku)* – 3 października. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Bydgoszczy.
 - Fundacja Jana Pawła II – Ośrodek Dokumentacji i Studium Pontyfikatu Jana Pawła II w Rzymie / Sesja naukowa „Giovanni Paolo II ed i Servizi Segreti Comunisti” – udział historyka OBBH, Rzym – 18 października. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
 - Theological College of Esztergom, Szent Adalbert Central and Eastern European Research Foundation / Międzynarodowa konferencja naukowa „Changes in the Church organization in Hungary and Central Europe. Conference for the 30th Anniversary of the Diocesan border settlement” – udział historyka OBBH, Esztergom – 16 listopada. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
 - Narodowy Instytut Zjednoczenia i Edukacji w Korei Południowej / Prelekcja historyka OBBH na temat działalności IPN i naczelnika OBUWiM na temat losów Polski po II wojnie światowej wygłoszone dla delegacji urzędników Narodowego Instytutu Zjednoczenia i Edukacji przybyłych do Przystanku Historia IPN w Krakowie – 22 września. Odpowiedzialne: OBBH Kraków, OBUWiM Kraków.

- Aufklärungsbattallon 6 der Panzergrenadierbrigade 41 Eutin / Wykład historyka OBBH *Witold Pilecki – einer der mutigsten Helden des europäischen Widerstands. Die Lebens- und Kampfgeschichte des Soldaten, Häftlings des Lagers Auschwitz-Birkenau* podczas pobytu w Polsce grupy żołnierzy Bundeswehry z Aufklärungsbattallon 6 der Panzergrenadierbrigade 41 Eutin w Oświęcimiu – 15 listopada. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Wacław Felczak Alapítvány (Fundacja Wacława Felczaka), Eötvös Loránd University (ELTE); Budapest, Eötvös Collegium ELTE:
 - wykład historyka OBBH *Rozpoznać sprzeczności, wskazać możliwości współpracy – konspiracyjny Instytut Europy Środkowej* oraz udział w dyskusji panelowej po projekcji filmu dokumentalnego *Kurierskim szlakiem. Azymut Węgry* poświęconego Wacławowi Felczakowi podczas konferencji z okazji 30. rocznicy śmierci profesora – 18 października. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Konsulat Generalny Węgier w Krakowie, Wacław Felczak Alapítvány (Fundacja Wacława Felczaka), Miasto Zakopane / Udział historyka OBBH w dyskusji panelowej w Zakopiańskim Centrum Kultury *Bohaterowie pod Tatrami – pamięć kurierów tatrzańskich w Polsce i na Węgrzech* w ramach „Dni Kurierów Tatrzańskich” – 27–28 października. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Polski Ośrodek Społeczno-Kulturalny w Londynie / Prezentacja wystawy „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton” w Londynie – 29 października–14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków, OBEN Gdańsk.
- Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce (SWAP) / Udział w działaniach mających na celu pozyskanie archiwaliów lub ich kopii do zasobu archiwalnego IPN, praca pracownika OA Kraków w siedzibie Stowarzyszenia Weteranów Armii Polskiej w Nowym Jorku, polegająca na przygotowaniu technicznym wytypowanych materiałów archiwalnych do digitalizacji – 8 października– 5 listopada. Odpowiedzialne: AIPN, OA Kraków.
- Ústav Pamäti Národa, Občianske združenie Misia 89 a Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku s podporou Veľvyslanectva Francúzskej republiky na Slovensku / Międzynarodowa konferencja naukowa „Ľudské práva. 75 rokov od prijatia Všeobecnej deklarácie ľudských práv” w Bratysławie – referat historyka OBBH *Human rights have no limits*. *International Conference on Human Rights in Kraków–Mistrzejowice, August 25–28, 1988* – 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Ludoteka – Szkoła „Kwiaty Polskie” / Współpraca ze społecznością polską w Pontenure we Włoszech, wspieranie działalności edukacyjnej, przekazywanie na bieżąco materiałów edukacyjnych oraz wystaw. Przygotowanie do wyjazdu w celu przeprowadzenia warsztatów edukacyjnych dla dzieci – styczeń–grudzień. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.
- Defense Prisoner of War, Missing in Action Accounting Agency (DPAA) / Wsparcie w poszukiwaniach w rejonie Kostrzyna nad Odrą miejsc pochówków jeńców amerykańskich polegające na wyszukiwaniu materiałów archiwalnych, mogących je zidentyfikować, oraz udzieleniu w tych pracach pomocy organizacyjnej przed ich rozpoczęciem i na miejscu w trakcie ich trwania, jednocześnie możliwość zapoznania się z metodami pracy specjalistów z DPAA – lipiec–sierpień. Odpowiedzialne: WSdsPiI Poznań.
- Miejsce Nauki i Pamięci Zamku Hartheim / V Wielkopolskie Forum Pamięci Narodowej w Poznaniu – wystąpienie Mag. Floriana Schwanningera (dyrektora Miejsca Nauki i Pamięci Zamku Hartheim) jako gościa specjalnego – 9 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.
- Międzynarodowy Zespół Ekspertów IPN / Referaty wygłoszone w języku angielskim przez historyka Delegatury IPN w Radomiu: *Ratowanie Żydów przez Polaków w czasie II wojny światowej*, Sztokholm (10 września); *The Katyn Massacre 1940*, Dallas (23, 26 września). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Radomiu.
- Polska Grupa Pamięci Historycznej w Antwerpii / Przekazanie materiałów edukacyjnych i promocyjnych – 20 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

- Ambasada RP na Węgrzech, Konsul RP w Budapeszcie, Polski Instytut Badawczy i Muzeum, Instytut Polski w Budapeszcie, Ogólnokrajowy Samorząd Polski na Węgrzech, Ogólnokrajowa

Szkoła Polska na Węgrzech / Delegacja AIPN spotkała się w Budapeszcie m.in. z ambasadorem RP na Węgrzech Sebastianem Kęciekiem, Konsulem RP Andrzejem Kalinowskim, dyrektorem Polskiego Instytutu Badawczego i Muzeum Istvanem Miklosem Balazsem, dyrektorem Instytutu Polskiego w Budapeszcie Joanną Urbańską, prezesem Ogólnokrajowego Samorządu Polskiego Marią Felföldi i dyrektorem Ogólnokrajowej Szkoły Polskiej na Węgrzech Anną Lang – rozmawiano o współpracy archiwalnej, przekazano albumy, książki i pomoce dydaktyczne. W drodze do Budapesztu kierownictwo AIPN spotkało się z dyrekcją Instytutu Polskiego w Bratysławie i przekazało książki oraz gry edukacyjne dla Klubu Polskiego na Słowacji – 16–14 marca. Odpowiedzialne: AIPN.

- Ambasada RP w Atenach, Polonorama polsko-grecki portal internetowy / Piknik Polonoramy „Polacy Świata” – współpraca z okazji Dni Dziedzictwa Polskiego; przekazanie gier, wydawnictw IPN, upominków z logo IPN – 14 maja. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa.
- Ambasada RP w Gruzji:
 - udział pracownika BBH w dyskusji z przedstawicielami organizacji SovLAB oraz Institute for Freedom of Information – Tbilisi, 27 maja. Odpowiedzialne BBH;
 - udział pracownika BBH w dyskusji na temat współczesnych kontekstów historii Polski i Gruzji – Tbilisi, 28 maja. Odpowiedzialne: BBH.
- Ambasada RP w Monachium, Stowarzyszenie Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych, Muzeum – Miejsce Pamięci Dachau / Współorganizacja uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej o. Marianowi Żelazkowi SVD, więźniowi KL Posen – Fort VII w Poznaniu, KL Dachau, KL Gusen, misjonarzowi w Indiach, słudze Bożemu Kościoła Katolickiego, kandydatowi do Pokojowej Nagrody Nobla. Udział wzięli przedstawiciele państwa polskiego i władz samorządowych, reprezentant krajowego rządu bawarskiego oraz dyrektor Muzeum – Miejsca Pamięci Dachau. Członkowie SRPOOK i historycy z IPN Oddział Poznań spotkali się niemieckimi kustoszami pamięci w Markt Indersdorf, Mühldorfer Hart, Burgkirchen an der Alz; odwiedzili miejsca związane z polską martyrologią podczas II wojny światowej – 24–26 maja. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.
- Ambasada RP w Królestwie Belgii / Otwarcie wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” w Ambasadzie RP w Brukseli – wykład pracownika OBEN o rodzinie Ulmów i Polakach ratujących Żydów; udział polskich dyplomatów, a także samorządowców z województw podkarpackiego i świętokrzyskiego – 29 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Ambasada RP w Canberze, Ministerstwo Spraw Zagranicznych / Współpraca przy kolportażu i ekspozycji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” w Melbourne Holocaust Museum – 2 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.
- Ambasada RP w Tel Aviwie, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Polish Institute in Telaviv / Współpraca przy kolportażu i ekspozycji wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” w parafii św. Piotra w Jaffo – 3–17 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN
- Ambasada RP w Wilnie / Prowadzenie prac poszukiwawczych i rekonesansowych w Republice Litewskiej oraz organizacja pogrzebu żołnierzy polskich i litewskich ekshumowanych w mieście Zawiasy w 2022 r. Odpowiedzialne: BPiL.
- Ambasada RP w Azerbejdżanie / Pracownik AIPN utrzymuje kontakt roboczy z Ambasadą w sprawie nawiązania współpracy z archiwami w Baku. Odpowiedzialne: AIPN.
- Współpraca z Ministerstwem Spraw Zagranicznych / BWM, realizując współpracę międzynarodową, korzysta z dwóch umów między MSZ i IPN. Jedna dotyczy wzajemnych rozliczeń, a druga – projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. W 2023 r., podobnie jak w 2022 r., współpraca dotyczyła prezentacji wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” we wszystkich krajach, w których projekt był realizowany. Obejmowała również inne wystawy rocznicowe, udostępniane w wielu wersjach językowych. W 2023 r. w związku z beatyfikacją rodziny Ulmów największym zainteresowaniem cieszyły się ekspozycje IPN „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” i „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”. We współpracy

z MSZ są przesyłane materiały edukacyjne w różnych językach do polskich placówek dyplomatycznych oraz do instytucji partnerskich zajmujących się walką z dyfamacjami i zniesławieniami historycznymi. Odpowiedzialne: BWM.

2.4. Dyfamacje

Komórka zajmująca się reagowaniem na dyfamacje powstała w odpowiedzi na nowelizację ustawy o IPN z 2016 r., nakładającą na Instytut zadanie reagowania na zniesławienia godzące w dobre imię Polski i narodu polskiego. Obecnie jest to Wydział Reagowania na Dyfamacje, stanowiący część Biura Współpracy Międzynarodowej.

Wydział ten na bieżąco prowadzi monitoring mediów zagranicznych, przygotowuje komunikaty na stronę internetową IPN, prezentujące stanowisko Instytutu oraz wysyła korespondencję do redakcji z prośbą o sprostowanie nieprawdziwych informacji. W roku 2023 poddano analizie ponad 15 tys. artykułów w 6 językach.

Stosowana w BWM procedura reagowania na pojawiające się w mediach zniesławienia obejmuje wielotorowe działania, w tym zlecanie opracowania opinii merytorycznych przez Biuro Badań Historycznych oraz prawnych przez Biuro Prawne.

Komórka współpracuje również z Wydziałem Mediów Anglojęzycznych, który zamieszcza posty antydyfamacyjne i edukacyjne w anglojęzycznych mediach społecznościowych Instytutu.

Ponadto we współpracy z MSZ przesyłane są materiały edukacyjne w różnych językach do polskich placówek dyplomatycznych oraz do instytucji partnerskich, zajmujących się walką z dyfamacjami i zniesławieniami historycznymi.

Instytut reaguje na zniesławienia pojawiające się w mediach zagranicznych, m.in. w Rosji, Izraelu, Wielkiej Brytanii, Niemczech, Australii, RPA, USA, Szwecji i Luksemburgu. W roku sprawozdawczym 2023 procedowano ogółem 69 kompleksowych spraw tego rodzaju.

Do najczęstszych przypadków zniesławień historycznych, z którymi wciąż mamy do czynienia mimo licznych kampanii informacyjno-edukacyjnych, należy stosowanie określenia „obóz koncentracyjny w Polsce”, „obóz śmierci w Polsce” lub „polskie getto”, „getto w Polsce”. Określenia te – pozbawione kontekstu historycznego, czyli informacji o niemieckich nazistowskich sprawcach i fakcie, że Polska była w latach 1939–1945 krajem okupowanym – mogą sugerować opinii międzynarodowej, że to Polacy zorganizowali i prowadzili obozy koncentracyjne oraz getta. Przykładem niech będzie zakłamujący historię krótki film Simona Webba *Polish Concentration Camps* zamieszczony na portalu YouTube – opinię na jego temat opracowało w roku sprawozdawczym OBBH Rzeszów. Zdarzały się również oskarżenia Polaków o antysemityzm, a także zarzuty o pomijanie roli polskich kolaborantów w denuncjacji Żydów władzom niemieckim. Wśród szczególnie jaskrawych przypadków fałszowania historii wymienić należy rozpowszechniane we Francji zarzuty pod adresem Karoliny Lanckorońskiej, więźniarki FKL Ravensbrück, o współpracę z niemieckimi władzami obozu. IPN przeprowadził w styczniu na zlecenie Kancelarii Premiera RP Departamentu Spraw Zagranicznych kwerendę w Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie, a także przygotował ekspertyzę (OBEN Wrocław). Inne zniesławienia i przekłamania dotyczyły m.in. rzekomego niszczenia grobów sowieckich w Polsce przy okazji prowadzenia przez IPN akcji dekomunizacyjnej, „wyzwalania” Polski przez Armię Czerwoną w 1944 i 1945 r., ukazywania okupacji wschodnich terenów Rzeczypospolitej we wrześniu 1939 r. jako „wyzwolenia” zachodnich ziem ZSRS oraz nagminnego, wręcz już systemowego, przerzucania przez Rosję odpowiedzialności za zbrodnię katyńską na III Rzeszę i ukazywania oskarżeń ZSRS w tym zakresie, jako działania propagandowe.

Interwencje były podejmowane w stosunku do redakcji stron internetowych i redakcji prasowych, mediów społecznościowych, przestrzeni wirtualnej. Działalność IPN została zauważona w ciągu roku przez ponad 500 zagranicznych tytułów prasowych, agencji informacyjnych oraz portali (np. Associated Press, Jerusalem Post, Haaretz, Jewish Telegraphic Agency, Times of Israel, The Washington Post). Odpowiedzialne: BWM.

3. Informacja i Komunikacja Społeczna

3.1. Patronaty

CENTRALA

Biuro Prezesa

- Od 1 stycznia do 31 grudnia IPN wyraził 90 zgód na udzielenie patronatu honorowego.
- Fundacja Pamięci Narodów / Akcja „Serce za odwagę” / Przygotowanie przez dzieci kartek świątecznych dla weteranów II wojny światowej – 1 stycznia.
- Stowarzyszenie „Południowe Podlasie” / „Patriotyzm wczoraj i dziś” / Cykl wykładów historycznych i wystaw dla młodzieży szkolnej z Podlasia – styczeń–maj.
- Stowarzyszenie Krzewienia Etosu Armii Krajowej / Regionalne obchody 80. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK / Oddanie hołdu żołnierzom AK w Katowicach (uroczysta msza św.) oraz w Czechowicach-Dziedzicach (konferencja „Żołnierz – Patriotyzm – Ojczyzna”) – 14 lutego, 19 kwietnia.
- Telewizja Polska / Film fabularny *Filip* / Adaptacja powieści Leopolda Tyrmanda w reżyserii Michała Kwiecińskiego, której koproducentem i dystrybutorem jest Telewizja Polska – 28 lutego.
- LXXVI Liceum Ogólnokształcące im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie:
 - XI Warszawski Konkurs „Tak żyć, jak żyłem, warto było...” poświęcony marsz. Józefowi Piłsudskiemu – marzec;
 - XII Warszawski Konkurs „Tak żyć, jak żyłem, warto było...” poświęcony marsz. Józefowi Piłsudskiemu – 20 listopada 2023 – 2024.
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego w Jabłoni / „Żołnierze Wyklęci – Niezlomni Bohaterowie” / II Ogólnopolski Konkurs Wiedzy Historycznej Szkół Resortowych (online) – 1 marca.
- Związek Oficerów Rezerwy RP / „Generał Władysław Anders, patriota i bohater – twórca 2. Korpusu Sił Zbrojnych na Zachodzie” / Ogólnopolski konkurs historyczny dla uczniów szkół podstawowych (przygotowanie pracy plastycznej lub multimedialnej) i ponadpodstawowych (przygotowanie pracy pisemnej) – 10 marca – 15 maja.
- Rządowe Centrum Legislacji / „Kongres Polska Wielki Projekt” / Regionalna edycja w Grudziądzu – spotkanie z ekspertami na temat przyszłości miasta i regionu; stoisko edukacyjne IPN „Gra Szyfrów” – 16 marca.
- Fundacja Obowiązek Polski / XI edycja Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy Patriotycznej o Romanie Dmowskim / Cel: promocja patriotyzmu wśród uczniów szkół średnich; zadanie: przygotowanie eseju, pracy plastycznej lub filmiku na określony temat – 16–17 marca.
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Mazowiecki / Rajd „Meksyk” / Ogólnopolski rajd harcerzy z okazji 80. rocznicy akcji pod Arsenalem – 24–26 marca.
- Stowarzyszenie Pamięci Armii Krajowej / Memoriał Tadeusza Pietrzykowskiego „Teddy’ego” / Turniej bokserski w Bielsku Białej poświęcony pamięci Pietrzykowskiego, jednego z pierwszych więźniów KL Auschwitz – 1 kwietnia.
- Stowarzyszenie „Paczka dla Bohatera”:
 - VII Wielkanocna Paczka dla Bohatera / Przygotowanie i rozdanie paczek z artykułami spożywczymi osobom, które walczyły o niepodległość Polski – do 8 kwietnia;

- XIII Bożonarodzeniowa Paczka dla Bohatera / Przygotowanie i rozdanie paczek z artykułami spożywczymi osobom, które walczyły o niepodległość Polski – 1 grudnia.
- Społeczny Komitet Opieki nad Grobami Poległych Żołnierzy Batalionów „Zośka” i „Parasol” / 100. rocznica urodzin kpt. Andrzeja Romockiego „Morro” / Złożenie kwiatów na grobie kpt. Romockiego na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach, spotkania w Warszawie z weteranami, gry terenowe, konkurs wiedzy o Batalionie „Zośka” – 14–16 kwietnia.
- Marszałek Sejmu Elżbieta Witek / „Polskie serce pękło. Katyń 1940” / IV edycja konkursu dla młodzieży szkół ponadpodstawowych i studentów w czterech kategoriach: scenariusz lekcyjny, tekst piosenki, praca plastyczna, tekst literacki – Warszawa, 15 kwietnia.
- Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück / 78. rocznica wyzwolenia FKL Ravensbrück / Upamiętnienie w Fürstenbergu więźniarek niemieckiego obozu koncentracyjnego – 21–24 kwietnia.
- Wójt gminy Dąbrówka / „Weller 2. Kołaków ’44” / 79. rocznica zrzutu cichociemnych – oddanie hołdu żołnierzom, pokazy spadochronowe, piknik wojskowy i VI Bieg Terenowo-Przełajowy – 22 kwietnia.
- Komisja Robotnicza Hutników NSZZ „Solidarność” / „Wiosna Solidarności ’88” / Uroczystość upamiętniająca 35. rocznicę strajku w Nowej Hucie – 28 kwietnia.
- Stowarzyszenie „Na Tropie”:
 - VI Bieg Biało-Czerwonych w Lipnie – inicjatywa promująca aktywność fizyczną i patriotyczną postawę – 2 maja;
 - „Śladami Niepodległości” – rodzinna gra historyczno-terenowa w Lipnie w związku z rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości – 10 listopada.
- Fundacja Filii Dei / II Bieg Pamięci Matyldy Getter w Markach / Impreza sportowa połączona z propagowaniem wśród dzieci i młodzieży historii przełożonej prowincjonalnej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi – 13 maja.
- Karol Kamil Peruta / Odsłonięcie tablicy na cmentarzu w Manchester w Wielkiej Brytanii / Pamięnikowa tablica poświęcona polskim weteranom spoczywającym na cmentarzu St. Joseph’ Moston w Manchester – 14 maja.
- Światowy Kongres Kresowian / „Wołyń – pamięć pokoleń” / II edycja konkursu dla uczniów i harcerzy z województw śląskiego i dolnośląskiego – 15 maja.
- Mt 5,14 | Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie / Obchody 45. rocznicy rozpoczęcia pontyfikatu papieża Jana Pawła II / Konferencje naukowe: „Karol Wojtyła wobec wyzwań w PRL”, „Jan Paweł II światu” – 18 maja.
- Szkoła Podstawowa nr 21 z Oddziałami Integracyjnymi im. św. Jana Pawła II w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3 w Nowym Sączu:
 - „Przywrócić głos Niezłomnym na lekcjach historii” / Ogólnopolski konkurs historyczny upamiętniający gen. bryg. pil. Stanisława Skalskiego, gen. broni Tadeusza Jordana Rozwadowskiego i prof. dr. hab. Piotra Stacha – 19 maja;
 - „Przywrócić głos Niezłomnym na lekcjach historii” / Ogólnopolski konkurs historyczny upamiętniający gen. bryg. pil. Stanisława Skalskiego, Wincentego Witosa i Zofię Oleksy – finał w maju 2024 r.
- Wójt gminy Celestynów / 80. rocznica akcji Kedywu AK w Celestynowie / Oddanie hołdu uczestnikom odbicia transportu 49 polskich więźniów z KL Lublin (Majdanek) do KL Auschwitz – 19–20 maja.
- Wójt gminy Książki, Stowarzyszenie „Wspólnie możemy więcej” / Rajd śladami żołnierzy niezłomnych / Upamiętnienie walki żołnierzy niezłomnych w powiecie wąbrzeskim – 20 maja.
- Komitet Pamięci Rotmistrza Witolda Pileckiego:
 - „Śladami historii Polski – skąd nasz ród” – II Międzynarodowy Konkurs Historyczny dla przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – cztery kręgi tematyczne: religia i Kościół, kultura i nauka, wojny i bitwy oraz wydarzenia – 29 maja;

- „Śladami historii Polski – skąd nasz ród” – III międzynarodowy konkurs historyczny dla przedшкоłaków, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – cztery kręgi tematyczne: religia i Kościół, kultura i nauka, wojny, bitwy i wydarzenia oraz sportowcy – mistrzowie, patrioci – 6 listopada – 31 stycznia, zakończenie 26 kwietnia 2024.
- Centrum Badania Historii „Solidarności” i Oporu Społecznego w PRL, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu / „Opozycja i opór społeczny w regionie kujawsko-pomorskim w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku” / Sesja naukowa połączona z wręczeniem prof. Wojciechowi Polakowi publikacji *Historia zawsze bliska. Księga Pamiątkowa ofiarowana Profesorowi Wojciechowi Polakowi* z okazji jego 60. urodzin – 30 maja.
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Warszawie / 125-lecie szkoły / Obchody jubileuszu jednej z najstarszych stołecznych szkół, której absolwentami byli literaci, naukowcy, aktorzy i bohaterowie II wojny światowej – 31 maja – 1 czerwca.
- Studenckie Koło Naukowe Instytutu Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie / „Archiwa w chimerycznym świecie” / XXIV Ogólnopolski Zjazd Studentów Archiwistyki – 31 maja – 2 czerwca.
- Stowarzyszenie „Rodzina Wojskowa 74. Górnosławskiego Pułku Piechoty” / XII Zjazd Stowarzyszenia w Lublińcu / Spotkanie krewnych żołnierzy lublinieckiego pułku, którzy jako pierwsi stawili czoła niemieckiej agresji na Polskę 1 września 1939 r. – 3 czerwca.
- Wójt gminy Leszno / „Cross z historią w tle” / VIII edycja imprezy sportowo-historycznej poświęconej pamięci żołnierzy Grupy AK „Kampinos” – biegi, gry terenowe, pokaz kuchni polowej i broni – 3 czerwca.
- Ambasador RP w Ottawie / Międzynarodowy Bieg Hallerów / Wydarzenie sportowo-historyczne upowszechniające wiedzę o gen. Józefie Hallerze i podkreślające polsko-kanadyjskie braterstwo – dwie części: kanadyjska w Niagara-on-the-Lake i polska w Jurczycach – 10, 24 czerwca.
- Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej / 93. rocznica urodzin gen. Ryszarda Kuklińskiego i 73. rocznica urodzin prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego / Uroczystości w Stromcu i Radomiu – uroczyste msze św., złożenie kwiatów pod Dębem Wolności gen. Kuklińskiego w Stromcu i pod pomnikiem Lecha Kaczyńskiego w Radomiu, koncert solistów i Orkiestry Wojskowej w Radomiu – 11, 18 czerwca.
- Fundacja im. Macieja Frankiewicza / 40. rocznica powstania Solidarności Walczącej – Oddział Poznań / Trzydniowe uroczystości: wręczenie odznaczeń państwowych, panel dyskusyjny, spotkanie Stowarzyszenia Solidarność Walcząca, gala Nagrody im. Macieja Frankiewicza, piknik patriotyczny, projekcja filmu, promocja albumów i wystawa – 16–18 czerwca.
- Burmistrz Nasielska / Uroczystość upamiętnienia żołnierzy niezłomnych Narodowego Zjednoczenia Wojskowego / Wspomnienie żołnierzy poległych 23 czerwca 1950 r. w gminie Nasielsk – 18 czerwca.
- Fundacja im. Kazimierza Wielkiego / „Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni” / XII edycja ogólnopolskiego konkursu dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – laureaci odwiedzili miejsca pamięci na Lubelszczyźnie, m.in. były obóz NKWD na terenie dawnego niemieckiego KL Lublin (Majdanek) – 18–19 czerwca.
- Stowarzyszenie Polskich Chrześcijańskich Demokratów / Narodowy Dzień Powstań Śląskich / Obchody 101. rocznicy wkroczenia wojsk polskich na Górną Śląsk – Warszawa, 20 czerwca.
- Fundacja „Bo Warto” / Ogólnopolski Konkurs „Rodzina Ulmów z Markowej – historia wypełniona dobrocią i miłością” / Dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – pielęgnowanie pamięci o bohaterskiej postawie rodziny Ulmów – 20 czerwca.
- Światowe Stowarzyszenie Mediów Polonijnych / „Polovers! ...poloneza czas zacząć!” / Wydarzenie promujące polską historię i kulturę za granicą (Macerata, Włochy) – w programie m.in. odtańczenie poloneza, projekcja polskich filmów, wystawy oraz konferencje – 30 czerwca – 2 lipca.
- Fundacja JSW / Serial dokumentalno-historyczny / Sześć odcinków poświęconych podpisaniu porozumienia jastrzębskiego, pacyfikacji kopalni „Manifest Lipcowy” w 1981 r. i strajkom w 1988 r. – 3 lipca – 11 grudnia.

- Parafia św. Stanisława Kostki w Warszawie / Cena prawdy – Szkoła Letnia im. ks. Jerzego Popiełuszki dla licealistów i nauczycieli / Dla uczniów szkół ponadpodstawowych oraz nauczycieli historii, etyki i religii – przybliżenie postaci ks. Jerzego Popiełuszki i historii Polski pod rządami komunistów z uwzględnieniem NSZZ „Solidarność”: wykłady, warsztaty historyczne i dziennikarskie, spotkania ze świadkami historii i gra miejska „Śladami ks. Jerzego Popiełuszki” – 12–16 lipca.
- II Liceum Ogólnokształcące im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Koninie / „Historycznie – trochę historii dla każdego” / Inicjatywa popularyzująca historię za pośrednictwem mediów społecznościowych – 25 lipca – 16 kwietnia 2024.
- Muzeum w Przeworsku / VI Bieg „Montera” / Impreza sportowa z okazji 79. rocznicy Powstania Warszawskiego i uroczystości pod pomnikiem gen. Antoniego Chruściela „Montera” w Gniewczynie Łańcuckiej – 29 lipca.
- Stowarzyszenie Woda Las / I Bieg Pamięci Ofiar Obławy Augustowskiej / Dwie trasy: krótsza Pro Memoria (1945 m) i dłuższa (21 km), prowadząca do miejsca, gdzie prawdopodobnie wywożono ofiary obławy – 29 lipca.
- Starosta wołomiński / 103. rocznica bitwy warszawskiej / Uroczystości związane z obchodami rocznicy bitwy warszawskiej i Święta Wojska Polskiego – 12–15 sierpnia.
- Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego / Laboratorium Polskość / Szkoła letnia dla studentów, doktorantów i nauczycieli w Olsztynku na Warmii – tygodniowa seria wykładów i warsztatów poświęcona problematyce historycznego i współczesnego ujęcia tożsamości narodowej – 13–18 sierpnia.
- Stowarzyszenie Ofiar Wojny, Stowarzyszenie Krzewienia Etosu Armii Krajowej / Seria upamiętnień cywilnych i wojskowych ofiar II wojny światowej i obu totalitaryzmów / odsłonięcie tablic pamiątkowych w Spytkowicach i Leśnictwie Zadole – 18 i 25 sierpnia.
- Wojewoda łódzki / Pomnik o. Stefana Miecznikowskiego / Odsłonięcie w Łodzi pomnika wybitnego kapłana dłuta Krystyny Fałdygi-Solskiej i Bogusława Solskiego – 25 sierpnia.
- Fundacja im. Janusza Kurtyki / VII edycja Nagrody im. Janusza Kurtyki „W cieniu imperium. Imperialne obrazy Rosji i ZSRS w perspektywie polskiej” / Konkurs popularyzujący dorobek polskich badaczy w Polsce i za granicą – wyłonienie pracy z zakresu nauk humanistycznych, społecznych lub prawnych – 26–27 sierpnia.
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Zamościu / XXXIV Czteroetapowy Bieg Pokoju Pamięci Dzieci Zamojszczyzny / Inicjatywa utrwalająca pamięć o ofiarach przymusowych wysiedleń z terenów Zamojszczyzny w latach 1942–1943 – cztery etapy, wydarzenia towarzyszące: koncerty, wieczory historyczne, wystawy, biegi dzieci – 30 sierpnia – 2 września.
- Fundacja Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”, Stowarzyszenie „Kultura – Turystyka – Obronność” / „Od Zmierzchu Do Świtu” / Marsz w Myślenicach śladami gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” – 2–3 września.
- Archiwum Salezjańskie Inspektorii Pilskiej / „Dekada Wyklętych” / Kongres w Warszawie i Pile upamiętniający Żołnierzy Niezłomnych – 3–5 września.
- Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Boniewo / VII Bieg Pamięci / Upamiętnienie żołnierzy Armii „Pomorze” walczących pod Szczytnem 11 i 12 września 1939 r. – 9 września.
- Fundacja Rekonstruktorzy.pl / „Warta Pamięci” w miejscowościach wzdłuż wschodniej granicy Polski / Projekt upamiętniający rocznicę sowieckiej napaści na Rzeczpospolitą 17 września 1939 r. – 16 września.
- Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych / 81. rocznica powstania Narodowych Sił Zbrojnych / Obchody rocznicy powstania NSZ: konferencja w Sejmie RP „Aktualność idei Narodowych Sił Zbrojnych”, prezentacja Związku Żołnierzy NSZ, msza św., złożenie wieńców przy Grobie Nieznanego Żołnierza – 20 września.
- Stowarzyszenie Grom:
 - XX Ogólnopolski Turniej Niepodległości i Bieg Niepodległości – interdyscyplinarny turniej i bieg długodystansowy dla młodzieży, szczególnie uczniów klas mundurowych, i osób z rodzin wojskowych – 20 września – 19 listopada;

- Bieg Flagi Narodowej 2023 – dla dzieci, młodzieży i dorosłych – 21 października;
- Hubal i Historia Szkolnictwa Wojskowego w Polsce – wykonanie w Warszawie murali upamiętniających postacie historyczne.
- Fundacja Kwartalnika „Wyklęci” / Konferencja naukowa o Feliksie Konecznym w Warszawie / 160. rocznica urodzin Feliksa Konecznego, krakowskiego historyka i historyzofa – 23 września.
- Fundacja Stadniny Koni Kierzbun / VIII Rajd Konny / Upamiętnienie Zygmunta Szendzielarza ps. „Łupaszka”: msza św. polowa, zawody kawaleryjskie i pokazy jazdy konnej – 22–24 września.
- Stowarzyszenie Scena Kultury / Międzynarodowy Festiwal Filmowy Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci / XV edycja festiwalu poświęcona bohaterom walk o wolność, jedno z czołowych wydarzeń kulturalnych w Europie Środkowo-Wschodniej – 27–30 września.
- Strzelcy Rzeczypospolitej / Bieg Pamięci Rotmistrza Pileckiego w Markach / Dla dzieci, młodzieży i dorosłych – 30 września.
- Nadleśnictwo Jabłonna / III Marsz Pamięci / W hołdzie poległym i pomordowanym w latach 1939–1945 na terenie obecnego Leśnictwa Kąty Węgierskie – 1 października.
- Społeczno-Kulturalne Towarzystwo „Sądeczanin” / „Mój Region – Moja Duma, Moje Miasto – Moja Duma” / XI Wojewódzki Konkurs Historyczny dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych, studentów i osób dorosłych – 5 października – 19 kwietnia 2024.
- Muzeum Wsi Kieleckiej / *Nigdy więcej* / Widowisko słowno-muzyczne poświęcone ofiarom pacyfikacji wsi Michniów i innym ofiarom II wojny światowej, scenariusz i reżyseria Leszek Zduń – 6 października.
- Związek Oficerów Rezerwy RP / Święto Żołnierza Rezerwy / Oddanie hołdu żołnierzom rezerwy i promocja Związku – m.in. prezentacja formacji wojskowych i sprzętu wojskowego oraz spotkania z kombatantami w Częstochowie – 7 października.
- Stowarzyszenie Miłośników Dopiewca – „Sami Swoi” / V Marsz Pamięci ku czci Ofiar Zbrodni Niemieckich w Lasach Pałędzko-Zakrzewskich / Oddanie hołdu ofiarom niemieckich zbrodni w okresie II wojny światowej, w szczególności Wielkopolanom zamordowanym w lasach Pałędzia i Dąbrówki – 13 października.
- Estilla Agencja Reklamowa Monika Adamczyk / *Skarby Polskie* / Pop-oratorium i koncert nawiązujący do znaczących wydarzeń w historii Polski – III edycja oratorium przygotowana przez kompozytora Marcina Nierubca i autora tekstów Andrzeja Spikera – 13 października.
- Szkoła Podstawowa nr 66 im. Zbigniewa Herberta / „Płynąć pod prąd” / XIII edycja ogólnopolskiego konkursu literackiego – cel: ocalenie od zapomnienia historii nieznanymi bohaterów – 19 października.
- Szwadron Honorowy 3. Pułku Szwoleżerów Mazowieckich im. Płk. Jana Koziatulskiego / Bieg Szwoleżerów Mazowieckich im. Płk. Jana Koziatulskiego w Umiastowie / Promocja aktywności fizycznej i uczczenie pamięci żołnierzy pułków kawalerii, dywizjonów artylerii konnej i kawalerii Korpusu Ochrony Pogranicza – 22 października.
- Zakład Historii Nowożytnej i Dziejów Kościoła, Uniwersytet Rzeszowski / „Straty Kościoła katolickiego w Polsce w latach wojny i okupacji (1939–1945)” / Konferencja naukowa prezentująca wyniki badań projektu „Wojenne straty kulturowe diecezji przemyskiej w latach 1939–1945” – 24–25 października.
- Ogólnopolska Grupa Historyczna Przysposobienia Wojskowego Kobiet / Inauguracja obchodów 100-lecia powstania Przysposobienia Wojskowego Kobiet w Warszawie / Premiera filmu *Zapomniane dziewczęta. Historia Przysposobienia Wojskowego Kobiet oczami Haliny Wiśniewskiej* i panel dyskusyjny dotyczący roli kobiet w historii – 28 października.
- Konfederacja Orderu Świętego Stanisława, Muzeum Piaśnickie / Święto Niepodległości w Muzeum Wina i Winorośli / Upamiętnienie hr. Witolda Kukowskiego, orędownika polskości Kaszub i Pomorza, działacza społecznego – 10 listopada.
- Stowarzyszenie Polskich Chrześcijańskich Demokratów / Uroczyste złożenie wieńców pod pomnikiem Wojciecha Korfantego w Warszawie – 10 listopada.

- Stowarzyszenie Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód” / „Światło Pamięci Niezwyciężonym” w dekadę 100-lecia odzyskania Niepodległości / Zapalenie zniczy na mogiłach polskich żołnierzy w kraju i za granicą – 10 listopada.
- Burmistrz Radomyśla Wielkiego / „Polska Niepodległa” / VI Radomyski Test Wiedzy Historycznej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz dorosłych – upamiętnienie 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości – 11 listopada.
- Wójt gminy Tczów / I Bieg Pamięci 1943 r. / Bieg dla dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 6–18 lat – upamiętnienie odzyskania niepodległości i uczczenie ofiar mordu tczowskiego – 11 listopada.
- Mariusz Kamać / Rodzinny Piknik Historyczny im. rtm. Witolda Pileckiego i Tadeusza Pietrzykowskiego ps. „Teddy” / Spotkanie z krewnymi Józefa Franczaka, Witolda Pileckiego, Tadeusza Pietrzykowskiego i braci Baków z grupy „Kedyw 993/W”, koncert audiowizualny, wystawa zdjęć i grupy rekonstrukcyjne – 18 listopada.
- Stowarzyszenie Przyjaciele i Członkowie Chóru Kameralnego „Armia św. Jerzego” / II Ogólnopolski Festiwal Chóralny Pieśni Patriotycznej „Musica Patriae” Poznań 2023 / Konkurs chórów i amatorskich zespołów wokalnych, mający na celu promocję literatury chóralnej o charakterze patriotycznym, ludowym i sakralnym – 18 listopada.
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. św. Jana Pawła II / „W ojców wierze daj wytrwanie” / V edycja konkursu poświęconego kapelanowi Wojska Polskiego ks. Janowi Leonowi Ziółkowskiemu w powiecie bocheńskim – 15 grudnia – 15 marca 2024 r.
- Poseł na Sejm Barbara Bartuś / X Gorlicki Konkurs Pieśni Patriotycznej / Konkurs muzyczny dla dzieci i młodzieży – finał planowany na 2024 r.
- Polska Grupa Pamięci Historycznej / Projekt edukacyjny / Propagowanie wśród dzieci i młodzieży polskich szkół w Belgii wiedzy o generale Stanisławie Maczku i 1. Dywizji Pancerniej – 2023 r.
- Bober Team / Legendy Polskiego Jeździectwa / Popularyzacja historii polskiej kawalerii, hodowli koni i sportów jeździeckich w Ochabach Wielkich.
- Gaming Tech Esports Media S.A. / „Myśl po polsku” / Druga seria projektu filmowego składającego się z kilkunastu pełnometrażowych odcinków o charakterze edukacyjnym.
- Komitet Organizacyjny Obchodów 150. Rocznicy Urodzin Wincentego Witosa / Komitet Honorowy z udziałem zastępcy prezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy – organizacja uroczystości w Wierzchosławicach i towarzyszących jej wydarzeń planowanych na 2024 r.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

- Centrum Edukacji Nauczycieli w Łomży / III edycja konkursu „Solidarność – droga do wolności” / Dla uczniów szkół ponadpodstawowych Łomży i powiatu łomżyńskiego oraz studentów Akademii Nauk Stosowanych w Łomży – 17 stycznia.
- Szkoła Podstawowa nr 26 im. Stanisława Staszica w Białymstoku / Międzyszkolny konkurs „Kartki z historii Polski” / Dla uczniów szkół podstawowych województwa podlaskiego pod hasłem „Armia Krajowa – powstanie i działalność” – w pracach komisji konkursowej wzięli udział pracownicy oddziału; wręczenie nagród laureatom – 20 lutego.
- Stowarzyszenie Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód” / II Podlaski Rajd im. Kazimierza Kamińskiego „Huzara” w Łapach / Rajd pieszy upamiętniający 70. rocznicę procesu mjr. Kazimierza Kamińskiego i jego żołnierzy – materiały i gry edukacyjne IPN oraz quiz wiedzy o AK dla uczestników – 25 marca.
- Szkoła Podstawowa w Gibach / I Turniej Piłki Halowej „W hołdzie ofiarom oblawy augustowskiej” / Pracownicy OBEN wręczyli nagrody – 26 marca.
- Zespół Szkół Technicznych im. gen. Władysława Andersa w Białymstoku:
 - konkurs historyczny wiedzy o gen. Władysławie Andersie – udział pracownika OBEN w komisji konkursowej – 5 maja;
 - uroczystości upamiętniające 80. rocznicę śmierci ppor. Jadwigi Dziekońskiej ps. „Jadzia” – prelekcja o zamordowanej przez niemiecki patrol łącznicze AK Jadwidze Dziekońskiej – 19 maja.

- Fundacja Patria Mater / Wieczór Pamięci poświęcony bohaterom walk o niepodległą Polskę w latach 1918–1939, żołnierzom PSZ i polskiego podziemia niepodległościowego / Wydarzenie odbywa się co roku przed kinem Ton w Białymstoku w rocznicę śmierci rtm. Witolda Pileckiego – 25 maja.
- Szkoła Podstawowa nr 4 im. gen. Władysława Andersa w Łomży / Konkurs „Generał Władysław Anders – Wielki Polak XX wieku” / Udział pracownika OBEN w komisji konkursowej; gala konkursowa – 31 maja.
- Zespół Szkół im. ks. Jerzego Popiełuszki w Juchnowcu Górnym / VII Konkurs Recytatorsko-Muzyczny poświęcony pamięci bł. ks. Jerzego Popiełuszki / Przekazanie materiałów edukacyjnych na nagrody dla zwycięzców – 15 czerwca.
- Polska Organizacja Wojskowa Komenda Naczelna / XI Marsz Szlakiem Powstania Sejneńskiego / Uczestnicy odwiedzili miejsca upamiętniające powstańców sejneńskich – 12–24 sierpnia.
- Młodzieżowy Sejmik Województwa Podlaskiego / I Kongres Młodzieżowych Rad Województwa Podlaskiego w Książnicy Podlaskiej / Cel: aktywizacja obywatelska i historyczna młodzieży – 23 października.
- Szkoła Podstawowa nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku / Konkurs „Kopiuj historię” / Uczniowie odwzorowywali stare zdjęcia rodzinne, dodając rys historyczny i opis postaci na zdjęciu – udział pracownika OBEN w pracach jury – 9 listopada.
- Komisja Międzyzakładowa Pracowników Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Łomży / IV edycja konkursu „„Solidarność» – droga do wolności” / Patronat honorowy dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku.
- 18. Łomżyński Pułk Logistyczny / Konkurs plastyczny „Wojsko na ziemi łomżyńskiej – historia i teraźniejszość” / Gala w Pułkowym Klubie Wojskowym w Łomży – 15 grudnia.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- Kluby „Gazety Polskiej”, Stowarzyszenie Pilscy Patrioci, Stowarzyszenie Federacji Młodzieży Walczącej Gdańsk, Stowarzyszenie im. gen. bryg. Bolesława Nieczuja-Ostrowskiego, Salezjański Ośrodek Wypoczynkowy w Ostródzie-Kaczorach, gmina Ostróda / II Patriotyczny Piknik „Żyję dla Polski” w Salezjańskim Ośrodku Wypoczynkowym w Ostródzie-Kaczorach – 19–21 maja.
- Stowarzyszenie Federacji Młodzieży Walczącej, Towarzystwo Upiększania Miasta Kartuz / III Motocyklowy Rajd Pamięci Zdzisława Badochy „Żelaznego” / Rajd popularyzujący wiedzę o walce żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady AK na Pomorzu; udział wziął zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski – 20–21 maja.
- Rycerze Kolumba / Festyn rodzinny w Sanktuarium Matki Bożej Brzemiennej w Gdańsku-Matemblewie / Festyn patriotyczny z okazji Dnia Matki i Dnia Dziecka – 28 maja.
- Stowarzyszenie im. kpt. Antoniego Rymszy „Maks” w Choczewie / Święto Wojska Polskiego i 103. rocznica bitwy warszawskiej / W Lubiewie Lęborskim odbył się piknik patriotyczny z konkursem piosenki wojskowej, konkursem recytatorskim wierszy polskich wieszczów i meczem sportowym – 13 sierpnia.
- Sołtys oraz Rada Sołecka Kaliska, Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Kaliska, Forum Młodej Pracownicy / II Wycieczka Rowerowa i festyn rodzinny w Kaliskach – 2 września.
- Klub Lekkoatletyczny Lechia Gdańsk / 57. Festiwal Chodu i Bieg im. Obrońców Poczty Polskiej – Gdańsk, 9 września.
- Stowarzyszenie „Brygada Inki”, Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Szczecinku / VI Pomorski Bieg Przelajowy im. por. Czesława Grombaczewskiego „Juranda” / Oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 16 września.
- Parafia pw. św. Marcina w Starej Kiszewie, Urząd Gminy Stara Kiszewa, Zespół Kształcenia i Wychowania w Starej Kiszewie / XI Międzygminny Konkurs Poezji i Pieśni Patriotycznej / Oddział przekazał materiały edukacyjne i nagrody dla laureatów – 4 listopada.
- Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział Dębogórze-Kosakowo, Biblioteka Publiczna Gminy Kosakowo / Konkurs Pieśni Patriotycznych dla Szkół Podstawowych z gminy Kosakowo / Oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 10 listopada.

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Janusza Korczaka w Nowym Dworze Gdańskim / Szkolny konkurs „Kolory Niepodległości” w związku z 105. rocznicą odzyskania niepodległości / Oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów; finał – 10 listopada.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Kwidzynie / Rajd Niepodległości w związku ze 105. rocznicą odzyskania niepodległości / Rajd turystyczno-krajoznawczy – oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 15 listopada.
- Szkoła Podstawowa im. Dzieci Potulic w Kamionce, Urząd Gminy w Smętowie Granicznym, Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Smętowie Granicznym / XV Międzygminny Konkurs Poezji i Pieśni Patriotycznej / Udział wzięło ok. 100 osób – oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 18 listopada.
- Zespół Szkół Administracyjno-Ekonomicznych w Gdyni / V edycja konkursu „Zbrodnia Piaśnicka – Młodzi pamiętają” / Oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 24 listopada.
- Związek Piłsudczyków RP, Kosakowski Klub Sportowy „Neptun”, radny gminy Kosakowo Michał Przysięcki / Otwarte Zawody Strzeleckie o Puchar Prezesa Związku Piłsudczyków na strzelnicy pneumatycznej w Kosakowie / Oddział przekazał materiały edukacyjne na nagrody dla laureatów – 2 grudnia.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu / XIII edycja Kujawsko-Pomorskiego Festiwalu Projektów Edukacyjnych / Uroczysta gala w Toruniu podsumowująca festiwal z udziałem kierownika REN – 7 czerwca.
- Fundacja Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”, minister sportu i turystyki, marszałek województwa kujawsko-pomorskiego, wojewoda kujawsko-pomorski / Zawody sportowe upamiętniające mjr. cc Aleksandra Stpiczyńskiego i innych cichociemnych z regionu / Biegi z przeszkodami i zadania o charakterze militarnym – udział edukatora delegatury, organizacja stoiska promocyjnego – 22 października.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego / Patronat periodyku „CzasyPismo. O historii Górnego Śląska” nad publikacją Macieja Fica „Rzecznik historii rewolucyjnej”. Henryka Rechowicza (1929–2004) *życie publiczne i naukowe*.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- Hufiec ZHP Tarnów / IV Festiwal Piosenki Harcerskiej im. płk. hm. Jerzego Pertkiewicza w Żabnie / Konkurs dla harcerzy z Hufca ZHP Tarnów i drużyn Chorągwi Krakowskiej oraz uczniów szkół podstawowych gminy Żabno – 17 lutego.
- 10. Tarnowska Drużyna Harcerska „Młody Las” / II edycja Marszu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” / Marsz w Bistuszowej na dystansie 1963 m dla uczczenia sierż. Józefa Franczaka „Lalka” – spotkanie rodzinne dla 100 uczestników; przekazanie materiałów edukacyjnych – 25 lutego.
- Komitet Społeczny im. Świętego Sebastiana w Skomielnej Białej, Szkoła Podstawowa im. Władysława Orkana w Skomielnej Białej / Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Wykład pracownika OBBH; przekazanie materiałów edukacyjnych – 1 marca.
- Szkoła Podstawowa im. 100-lecia Ruchu Ludowego w Wierchosławicach / Projekt edukacyjny „Wolna i Niepodległa – Niezlomni Bohaterowie 2023” / Udział szkoły w XI edycji ogólnopolskiego Biegu „Tropem Wilczym” w Lasach Państwowych w Wierchosławicach pod patronatem Fundacji Wolność i Demokracja – przekazano materiały edukacyjne; finał – 1 marca.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. św. Jadwigi Królowej w Naramie / Konkurs plastyczny na temat Żołnierzy Wyklętych – 1 marca.
- Zespół Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Tymbarku / Konkurs „Znaj Znak” z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Przekazanie nagród, udział pracownika OBEN – 2 marca.

- Pierwszy Klub Honorowych Dawców Krwi Cracovia Pasy / Halowy turniej piłki nożnej im. rtm. Witolda Pileckiego w Proszowicach / Dla młodzieży i dorosłych – przekazano materiały edukacyjne – 4 marca.
- Samorządowe Centrum Kultury i Promocji Gminy Zabierzów / Gminne obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Nielepicach / Świetlica wiejska i park im. rtm. Witolda Pileckiego – 5 marca.
- Integracyjna Szkoła Podstawowa im. Ofiar Pacyfikacji w Radwanowicach / Prelekcja w plenerze i Bieg Terenowy Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Oddział przekazał materiały edukacyjne – 6 marca.
- Stowarzyszenie Inicjatywy Społeczne w Wierchosławicach:
 - VIII Nocny Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych im. cc płk. Adama Boryczki / Bieg na dystansie 10 311 m – jest to liczba dni od początku wojennej drogi płk. Boryczki do chwili wyjścia przez niego z komunistycznego więzienia; liczba uczestników: 350; przekazano publikacje edukacyjne – 10 marca;
 - XI Drużynowy Turniej Judo Dzieci im. cc płk. Adama Boryczki – cichociemny, który patronuje wydarzeniu, był szkolony w technikach judo i wykorzystywał je podczas akcji dywersyjnych; w turnieju wzięło udział kilkudziesięciu młodych zawodników; przekazano publikacje edukacyjne – 15 marca.
- Zespół Szkół im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Dąbrowie Tarnowskiej / Regionalna konferencja naukowa „Kobiety Niezlomne” / Prelekcje pracowników Zespołu Szkół – 20 marca.
- Szkoła Podstawowa im. Heleny Marusarzówny w Pogórskiej Woli / Gminny Konkurs Piosenki Patriotycznej „Pamiętamy o Żołnierzach Wyklętych” / Dyrektor oddziału wystosował okolicznościowy list do uczestników – finał – 31 marca.
- I Liceum Ogólnokształcące im. Króla Kazimierza Wielkiego w Olkuszu / XX Powiatowy Konkurs Historyczno-Literacki pod hasłem: „Gloria victis – chwała zwyciężonym” dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych powiatu olkuskiego i powiatów ościennych z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego / Przekazano materiały edukacyjne; wręczenie nagród – 31 marca.
- Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Bartłomieja Apostoła w Morawicy / Odsłonięcie pomnika „Dla Ciebie, Polsko” w Morawicy / Pomnik poświęcony jest służbom mundurowym na misjach pokojowych ONZ i NATO – 23 kwietnia.
- Towarzystwo Krzewienia Tradycji Kawalerii Polskiej im. rtm. Witolda Pileckiego / VIII Rajd Konny Ułanów / Rajd wiódł trasą ucieczki rtm. Pileckiego z KL Auschwitz do Nowego Wiśnicza; spotkania z młodzieżą i prelekcje; przekazanie materiałów edukacyjnych – 28–30 kwietnia.
- Małopolska Federacja Świetlic / Konkurs historyczny podczas kolonii dla dzieci w Żarnowcu / Kolonia dla dzieci i młodzieży z potrzebujących rodzin; przekazano materiały edukacyjne na nagrody.
- Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie, Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Uniwersytet Jagielloński, Światowy Związek Żołnierzy AK Okręg Małopolska / Konferencja naukowa „Tradycja Armii Krajowej jako fundament budowy etosu żołnierzy Wojska Polskiego” z okazji 79. rocznicy skoku do Polski gen. Leopolda Okulickiego; konferencja odbyła się w Muzeum AK w Krakowie i w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego – 18–19 maja.
- Stowarzyszenie „Moc Radości” w Jodłówce:
 - VI Bieg Pileckiego w Jodłówce – liczba uczestników: ok. 150; przekazano materiały edukacyjne dla laureatów – 27 maja;
 - VI edycja Powiatowego Konkursu Historycznego „Rotmistrz Pilecki – bohater, dla którego nie istniały granice odwagi i poświęcenia” dla uczniów szkół podstawowych powiatu bocheńskiego w Publicznej Szkole Podstawowej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Jodłówce; przekazano materiały edukacyjne dla laureatów – maj.
- Małopolska Wojewódzka Organizacja Ligi Obrony Kraju / Ogólnopolskie Otwarte Mistrzostwa w strzelectwie sportowym młodzików i juniorów młodszych z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego / Przekazano materiały edukacyjne – 27–28 maja.

- Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Tadeusza Kościuszki w Ryczowie / „Orszak Dziejów” / W orszaku wzięli udział uczniowie przebrani za postaci historyczne, m.in. rodzinę Ulmów; prelekcja pracownika oddziału o rodzinie Ulmów – 1 czerwca.
- Stowarzyszenie Historii Spytkowic / Rajd pieszy „Ku wolnej Polsce” – wyprawa kurierów Komendy Głównej Armii Krajowej Szlaku „Szkoła” im. Wacława Felczaka / Na pograniczu Orawy i Podhala z udziałem młodzieży z tych terenów – 2 czerwca.
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wołowicach / XX Konkurs Niepodległościowy w gminie Czernichów / Najstarszy konkurs w gminie przybliżający uczniom historię Polski; tematem były dzieje Legionów i Mazurka Dąbrowskiego; finał – 6 czerwca.
- Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza / Rajd Papieski w Tymbarku na górze Paproć; oddział przekazał materiały edukacyjne – 14 czerwca.
- Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 1. Pułk Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej, gmina Słupnice / Obchody 79. rocznicy rzutów zaopatrzenia dla żołnierzy 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK na Wzgórzu Dzielec koło Słupnic; oddział wystawił stoisko edukacyjne – 9 lipca.
- Ochotnicza Straż Pożarna w Uszwi / I Bieg Patriotyczny „Ku Wolności” / Wydarzenie odbyło się w przeddzień rocznicy śmierci ppor. Jana Zydronia, który pochodził z Uszwi – 22 lipca.
- Stowarzyszenie ARS – Akademia Rozwój Szansa / Uroczystości w Łapanowie w ramach projektu Mecenat Małopolski 2023 – I edycja: „Orzeł Polski znów triumfalnie roztoczy skrzydła jak w 1920” / Prelekcja pracownika oddziału – 13 sierpnia.
- Urząd Gminy Mszana Dolna, Rzymskokatolicki Rektorat pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Glisnem / Uroczystości patriotyczne związane z działalnością oddziału partyzanckiego por. Jana Stachury ps. „Adam” i Placówki „Witolda” 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK / Wydarzenie cykliczne organizowane w Glisnem 32 raz; msza św. za poległych i zmarłych żołnierzy AK oraz kapelanów; wystąpienie przedstawiciela IPN, przekazanie materiałów edukacyjnych.
- Terenowe Koło PiS w Rabce-Zdroju / Uroczystości upamiętniające ofiary niemieckiej i sowieckiej agresji we wrześniu 1939 r. – 1 września.
- Stowarzyszenie Nasza Zawada / Festyn rodzinny w Zawadzie / Upamiętnienie wydarzeń z września 1939 r. i złożenie kwiatów na grobie kpr. Konrada Winklera / Przekazano materiały edukacyjne – 9 września.
- Przedszkole Samorządowe nr 1 w Skawinie / Konkurs „Polska moja Ojczyzna” / Przekazano materiały edukacyjne, pracownik OBEN przeprowadził zajęcia edukacyjne – październik.
- Stowarzyszenie Historyczno-Patriotyczne „Pro Patria” w Szerzynie / „Śladami służby Zdzisława Bossowskiego z plutonu Regina II AK. Małopolski szlak niepodległościowy” / Rajd pieszy dla dzieci i młodzieży w paśmie Brzanki na Pogórzu Ciężkowickim. Przekazano materiały edukacyjne – 14 października.
- Zespół Szkół i Placówek Oświatowych w Skale / Projekt edukacyjny upamiętniający 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego – 19 października.
- Tarnowska Drużyna Harcerska im. Janusza Korczaka w Żabnie / VII Święto Latawca i Szarej Lilijki / Przekazano materiały edukacyjne, pracownik OBEN przeprowadził warsztaty historyczne – 20–21 października.
- Zespół Placówek Oświatowych nr 5 w Skarżysku Kamiennej / „Westerplatte – 7 dni chwały” / Objęcie patronatem konkursu historycznego dla klas IV–VI – 26 października.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Juliusza Słowackiego STO w Krakowie / Gra terenowa „Śladami Niepodległej” / Przekazano materiały edukacyjne – 9 listopada.
- Szkoła Podstawowa im. Samodzielnej Brygady Strzelców Podhalańskich Obrońców Tobruku w Bukowskiej Woli / „Ku wolnej Polsce” / Konkurs dla młodzieży szkół powiatu miechowskiego oraz szkół „tobruckich” i „karpackich”, a także związanych imieniem patrona z walkami Polaków na Zachodzie w czasie II wojny światowej – przekazano materiały edukacyjne; gala – 10 listopada.

- Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Radłowie, Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września w Radłowie / „Rowerowy Rajd Patriotyczny” z okazji rocznicy odzyskania niepodległości – przekazano materiały edukacyjne – 11 listopada.
- Stowarzyszenie „Aprite le porte” w Krzeszowicach, parafia pw. św. Jana Pawła II w Krzeszowicach / Konkurs recytatorski dla młodzieży ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Krzeszowicach z okazji rocznicy odzyskania niepodległości – przekazano materiały edukacyjne – 11 listopada.
- Szkoła Podstawowa nr 149 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Krakowie / „Portret Marszałka” / Konkurs plastyczny – przekazano materiały edukacyjne – 14 listopada.
- XXV Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Krakowie / XII Małopolski Konkurs Pieśni i Poezji Patriotycznej dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych z Małopolski połączony ze ślubowaniem klas pierwszych – przekazano materiały edukacyjne – 16 listopada.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Binarowej / „Pamięć o bohaterach wciąż żywa” / Gminny konkurs recytatorski poezji wojennej i niepodległościowej – przekazano materiały edukacyjne – 16 listopada.
- Szkoła Podstawowa nr 123 im. gen. Józefa Bema w Krakowie / „Polskę znamy i kochamy” / Konkurs wiedzy patriotycznej – 23 listopada.
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. św. Jadwigi Królowej w Kaszowie / „Kocham Polskę” / X Gminny Konkurs Wiedzy o Polsce o Puchar Jadwigi – Królowej Polski – 12 grudnia.
- Szkoła Podstawowa nr 137 im. prof. Wiktora Zina w Krakowie / „Ku pamięci Zofii Kossak-Szczuckiej” / Konkurs dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów klas I–VIII w całym kraju – przekazano materiały edukacyjne – 15 grudnia.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Małopolska w Krakowie / I Turniej Strzelecki Armii Krajowej im. ppłk. Janusza Kamockiego ps. „Mamut” w Myślenicach – 16 grudnia.
- Wojskowy Klub Honorowych Dawców Krwi „Aorta” w Krakowie, 11. Małopolska Brygada Wojsk Obrony Terytorialnej / Patriotyczna akcja krwiodawstwa – przekazano materiały edukacyjne.
- IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie / Uroczystości upamiętniające 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego / Konkurs dla uczniów, wykład pracownika OBBH. Przekazano materiały edukacyjne – 13 grudnia.
- Zespół Szkół Technicznych im. Ignacego Mościckiego w Tarnowie / Turniej historyczny z wykorzystaniem planszowych gier edukacyjnych IPN – przekazano materiały edukacyjne – 15 grudnia.
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego im. św. Jana Pawła II w Łapanowie / „W ojców wierze daj wytrwanie” / Konkurs historyczno-literacki upamiętniający kapelana z obozu NKWD w Kozielsku, ks. mjr. Jana Leona Ziółkowskiego – 20 grudnia.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Tarnów, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Radłowskiej / VII Międzypowiatowy Konkurs Recytatorski poezji Tadeusza Kryzi w roku szkolnym 2023/2024
- Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych im. Józefa Piłsudskiego w Tarnowie / X edycja Powiatowego Konkursu Wiedzy o Józefie Piłsudskim dla młodzieży z Tarnowa i powiatu tarnowskiego – finał zaplanowano na marzec 2024.

Delegatura IPN w Kielcach

- Parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego w Kielcach / XVI Świętokrzyski Festiwal Kolęd i Pastoralek im. ks. Piotra Klimczyka – 5 stycznia.
- Centrum Edukacji Lokalnej „Skała” / Obchody 81. rocznicy powstania AK „zAKochaj się w AK” / Konkurs plastyczny oraz konkurs wiedzy o AK i Szarych Szeregach – 14 lutego.
- Samorządowe Centrum Kultury, Sportu i Czytelnictwa w Strawczyni / Bieg „Tropem Wilczym” – „Wyklęta 6-tka”, IV Konkurs Piosenki i Pieśni Patriotycznej – 26 lutego, 5 marca.
- Starosta konecki / IV Powiatowy Marsz Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Końskich – 4 marca.
- Stowarzyszenie Kombatantów Misji Pokojowych ONZ Zarząd Koła nr 9 w Kielcach / XXI edycja V Kieleckiego Marszu Patriotycznego Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 4 marca.

- Parafialny Oddział Akcji Katolickiej w Starachowicach / Powiatowy Konkurs Pieśni i Poezji Patriotycznej „Kocham moją Ojczyznę” – 30 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 7 im. Partyzantów Ziemi Świętokrzyskiej w Kielcach / XII Międzyszkolny Turniej Pocztów Sztandarowych / Szerzenie wśród młodzieży szacunku i miłości do polskich symboli narodowych – 31 marca, 21 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa nr 12 im. Bohaterów Westerplatte w Kielcach / Międzyszkolny Konkurs na prezentację multimedialną i pracę plastyczną „Zaczęło się na Westerplatte” – 26 kwietnia.
- Stowarzyszenie „Lud Świętokrzyski” / Piknik historyczny w parku Miejskim w Pińczowie z okazji Święta Wojska Polskiego – 15 sierpnia.
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Starachowicach / Konkurs poświęcony Janowi Pawłowi II „Nie lękajcie się” – 16 października.
- Muzeum Wsi Kieleckiej / Projekt w Michniowie „Wojna oczami dziecka” – portal poświęcony męczeństwu dzieci podczas II wojny światowej, gra terenowa „Szlakiem dziecięcych losów” – 20 października.
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika w Kielcach / XII edycja konkursu „Wilno – miasto o bogatej historii i tradycji” – 8 grudnia.
- I Komisariat Policji w Kielcach, Szkoła Podstawowa nr 33 w Kielcach / Objęcie patronatem Konkursu wiedzy o patronie świętokrzyskiej Policji płk. Janie Piwniku „Ponurym” – 15 grudnia.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

- Stowarzyszenie Anthill / „Powstanie Styczniowe w Kazimierzu Dolnym” / Wystawa i prelekcja poświęcone lokalnemu wymiarowi powstania – 22 stycznia.
- Zespół Placówek Oświatowych nr 2 w Kraśniku, Zespół Szkół nr 2 w Nałęczowie / Wojewódzki Turniej Wiedzy o Janie Pawle II dla uczniów starszych klas szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych – 30 stycznia.
- XXVII Liceum Ogólnokształcące im. Zesłańców Sybiru w Lublinie / VII Międzyszkolny Konkurs „Co nam przekazują Zesłańcy Sybiru?” / Konkurs upamiętniający losy sybiraków – 7 lutego.
- Lubelski Urząd Wojewódzki / Popularnonaukowa konferencja na temat zrywu zbrojnego 1863 r. dla uczniów szkół lubelskich z okazji 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego – 7 lutego.
- Zespół Szkół im. Kornela Makuszyńskiego w Małaszewiczach / V Konkurs Historyczny „Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni – przywróćmy ich czyny powszechnej pamięci” / Kategorie: „Plakat”, „Komiks”, „Praca pisemna”, „Prezentacja multimedialna” – 14 lutego.
- Zespół Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Jana Pawła II w Hańsku / IV Wojewódzki Konkurs „Katyń... ocalić od zapomnienia” / Konkurs plastyczny i konkurs wiedzy na temat zbrodni katyńskiej – 26 lutego.
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach / Wojewódzki Konkurs Wiedzy o Powstaniu Styczniowym upamiętniający 160. rocznicę jego wybuchu – 28 lutego.
- Akademia Zamojska:
 - ogólnopolska konferencja naukowa „Aktion Zamosc (1942–1943)” – konferencja naukowa poświęcona niemieckiej akcji wysiedleńczej na Zamojszczyźnie w czasie II wojny światowej – 28 lutego;
 - cykl siedmiu spotkań naukowych w Zamościu „Niemcy i ich ideowe oraz polityczne działania wobec Polski” o historii relacji polsko-niemieckich – rozpoczęty 9 marca;
 - konferencja naukowa „Jan Paweł II. Obrońca prawdy i wychowawca człowieka, rodziny i narodu” w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim w Warszawie – 19 maja.
- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Puławach / III Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Przez nas ilustrowane to, co w wierszach Krzysztofa Kamila Baczyńskiego zapisane” / Dla uczniów szkół podstawowych z całego kraju popularyzujący postać poległego w Powstaniu Warszawskim poety – 1 marca – 30 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa nr 52 im. Marii Konopnickiej w Lublinie / Bieg „Tropem Wilczym” / Wydarzenie połączone z konkursem i akademią – 1 marca.

- Zespół Przedszkoli nr 1 w Świdniku / II edycja konkursu plastycznego poświęconego Żołnierzom Wyklętym „O tych, którzy zachowali się jak trzeba...” / Dla przedszkoli i szkół z powiatu świdnickiego – 1–14 marca.
- Zamojski Klub Szachowy / Turniej Szachowy Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” – 4 marca.
- Stowarzyszenie Patriotyczne Ryngraf:
 - IV Rajd Pamięci im. st. sierż. Walentego Waśkowicza ps. „Strzała” dla młodzieży i mieszkańców Lubelszczyzny – 4 marca;
 - V Rajd Pamięci im. mjr. cc Leonarda Zub-Zdanowicza ps. „Ząb” – 17 czerwca.
- Towarzystwo Gimnastyczne Sokół w Lublinie / Turniej Strzelecki o Puchar Żołnierzy Wyklętych / Ogólnopolskie zawody strzeleckie – 4 marca.
- Fundacja Rozwoju Sportu w Lublinie / XI Edycja Biegu Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” – 5 marca.
- Stowarzyszenie Narodowa Bychawa / Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” w Bychawie z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – 5 marca.
- Szkoła Podstawowa w Borowej:
 - uroczystość nadania szkole imienia Danuty Siedzikówny „Inki” – 16 marca;
 - V edycja Międzyszkolnego Konkursu Wiedzy Historycznej „Żołnierze Wyklęci – Niezlomni Bohaterowie” / Konkurs wiedzy oraz konkurs plastyczny (obraz, rysunek i lapbook) – 19 marca.
- Wójt gminy Sitno / Odsłonięcie tablicy poświęconej plut. AK Tadeuszowi Łagodzie ps. „Barykada” w Horyszowie Polskim / Upamiętnienie żołnierza wyklętego poległego w obławie PUBP i KBW w Horyszowie Polskim – 17 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 10 im. Henryka Sienkiewicza w Lublinie / V Interdyscyplinarny Konkurs Poświęcony Historii i Topografii Miasta Lublin „Historyczne miejsca, historyczne postacie – Jerzy Nowosielski w Lublinie” – edycja ogólnopolska – 24 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 50 w Lublinie / Ogólnopolski Konkurs Literacko-Plastyczny „Kardynał Stefan Wyszyński naszym patronem” – 27 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 24 im. Partyzantów Lubelszczyzny / XI edycja Wojewódzkiego Konkursu „Ocalić od zapomnienia... Mój bohater Państwa Podziemnego w latach 1939–1956. Portret partyzanta Lubelszczyzny” / Konkurs popularyzujący historię najnowszą przez poznawanie postaci żołnierzy podziemia niepodległościowego na Lubelszczyźnie – 31 marca – 19 kwietnia.
- II Liceum Ogólnokształcące im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie / Gala finałowa projektu edukacyjnego „Mieszkańcy Lubelszczyzny zamordowani w ZSRS w okresie II wojny światowej” / Posadzenie katyńskiego Dębu Pamięci, rozstrzygnięcie konkursu historycznego, część artystyczna – 14 kwietnia.
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Okszwie / XX Międzyszkolny Konkurs Historyczny „Józef Piłsudski – człowiek czynu i legendy” dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z powiatu chełmskiego – 18 kwietnia.
- Grupa Historyczna „Zapora” z Bełżyc, Warszawskie Stowarzyszenie „Zgrupowanie Radosław”, burmistrz Bełżyc / 10. Jubileuszowy Rajd im. mjr. Hieronima Dekutowskiego „Zapory” / Rajd upamiętniający legendarnego dowódcę podziemia niepodległościowego na terenach, na których prowadził walkę z reżimem komunistycznym – 22 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa im. Bartosza Głowackiego w Zarzeczcu / Posadzenie Dębu Pamięci ku czci ofiary zbrodni katyńskiej, nauczyciela Stanisława Fabisiwicza – 26 kwietnia.
- Stowarzyszenie LGH im. Żołnierzy Wyklętych Lubelszczyzny:
 - II Rajd Braci Taraszkiewiczów upamiętniający żołnierzy podziemia antykomunistycznego – 9 maja;
 - obchody 72. rocznicy śmierci ppor. Edwarda Taraszkiewicza ps. „Żelazny” w Zberezcu – 8 października.
- Polska Akademicka Korporacja Astrea Lubliniensis / Lubelski Marsz Witolda Pileckiego – 14 maja.

- Szkoła Podstawowa nr 7 z Oddziałami Integracyjnymi im. Adama Mickiewicza w Zamościu / XII edycja Wojewódzkiego Konkursu Historycznego „Dzieci Zamojszczyzny. Tragiczne losy mojego regionu” / Konkurs multimedialny upamiętniający najmłodsze ofiary niemieckiej akcji wysiedleńczej na Zamojszczyźnie podczas II wojny światowej – 18 maja.
- Burmistrz Tarnobrzegu / Obchody 80. rocznicy wysiedlenia Woli Różanieckiej – uroczystości patriotyczno-memoratywne – 18 czerwca.
- Koło Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej w Rykach / Obchody 77. rocznicy śmierci mjr. Mariana Bernackiego ps. „Orlik” – 21 czerwca.
- Związek Piłsudczyków Oddział Lublin / XXI Marsz Szlakiem Legionów Józefa Piłsudskiego Lublin – Jastków – 28 lipca.
- Szkoła Podstawowa nr 28 z Oddziałami Integracyjnymi im. Synów Pułku Ziemi Lubelskiej w Lublinie / VI Wojewódzki Konkurs Plastyczny „Polska moja Ojczyzna” dla uczniów klas I–III szkół podstawowych województwa lubelskiego – 16 października – 5 listopada.
- Szkoła Podstawowa w Krzówce / „Śladami martyrologii naszej okolicy” / Konkurs wiedzy historycznej dla uczniów z gminy Serokomla – 17 października.
- Stowarzyszenie Strażnicy Pamięci Ziemi Bychawskiej / IV edycja Rajdu Pamięci sierż. Juliana Bartosza – 22 października.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 w Lublinie / Uroczystość posadzenia Dębu Pamięci ku czci por. Bolesława Malinowskiego, ofiary zbrodni katyńskiej / Wydarzenie patriotyczne w ramach projektu edukacyjno-wychowawczego „Katyń... Ocalić od zapomnienia” – 27 października.
- Muzeum Regionalne im. dr. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim / „Tomaszowski Wrzesień 1939 r.” / IV edycja powiatowego konkursu wiedzy historycznej dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – 30 października.
- Diakonia Ruchu Światło-Życie Archidiecezji Lubelskiej / „Sięgamy do korzeni” / Wyjazd edukacyjno-formacyjny poświęcony postaci ks. Franciszka Blachnickiego.
- Szkoła Podstawowa nr 16 w Lublinie / „Polska moja miłość” / Konkurs Recytatorski Poezji Patriotycznej dla uczniów klas I–III – 9 listopada.
- Starosta lubelski / Wieczornica patriotyczna „Tobie Polsko śpiewamy” z okazji Narodowego Święta Niepodległości – 10 listopada.
- Szkoła Podstawowa im. Danuty Siedzikówny „Inki” w Borowej / Koncert patriotyczny „Przebojem iść» – pieśni patriotyczne, żołnierskie i partyzanckie” z okazji Narodowego Święta Niepodległości – 10 listopada.
- Wójt gminy Wólka / Uroczystości w Jakubowicach Murowanych i Turce upamiętniające odzyskanie przez Polskę niepodległości – 11 listopada.
- Bursa Szkolna nr 2 w Lublinie / „Moja Ojczyzna...” / II konkurs recytatorski poezji patriotycznej dla wychowanków burs szkolnych i internatów w Lublinie – 14 listopada.
- Lubelska Wojewódzka Komenda OHP w Lublinie, Fundacja Postscriptum / „Epizody Niepodległej – Żołnierze Wyklęci” / Ogólnopolski konkurs wiedzy na temat podziemia niepodległościowego w rocznicę śmierci Józefa Franczaka ps. „Laluś” – 15 listopada.
- Miejski Ośrodek Kultury w Świdniku / 24. Przegląd Piosenki Patriotycznej / Wydarzenie kulturalne o charakterze patriotycznym dla dzieci i młodzieży – 18 listopada.
- ZSP nr 4 z Oddziałami Integracyjnymi im. Dzieci Zamojszczyzny w Zamościu / „Akcja wysiedleńczo-osadnicza na Zamojszczyźnie w latach 1942–1943” / Międzyszkolny konkurs historyczny dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – 25 listopada.
- Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Adama Mickiewicza w Białej Podlaskiej / Miejski konkurs dla uczniów szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych w 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – zadanie: stworzenie komiksu przedstawiającego wydarzenia z okresu stanu wojennego – 13 grudnia.
- Liceum Ogólnokształcące im. Zesłańców Sybiru w Lublinie / VIII Międzyszkolny Konkurs „Co nam przekazują Zesłańcy Sybiru” dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych, szkół ponadpodstawowych oraz placówek oświatowych miasta Lublin i województwa lubelskiego.

Delegatura IPN w Radomiu

- Publiczna Szkoła Podstawowa w DzierżkóWKu Starym / VI edycja Międzyszkolnego Konkursu „Żołnierze Wyklęci – Polscy Bohaterowie”/ Uczestnicy mieli wykonać lapbook o jednym z Żołnierzy Wyklętych spośród następujących: Tadeusz Zieliński ps. „Igła”, Danuta Siedzikówna ps. „Inka”, rtm. Witold Pilecki; dzieci z klas starszych miały wykonać statuetkę jednego z tych żołnierzy do umieszczenia na pomniku Żołnierzy Wyklętych – 1 marca.
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Staropolski, parafia pw. Podwyższenia Krzyża Świętego / XI edycja Biegu „Tropem Wilczym” w Zwoleniu – jedna z największych imprez towarzyszących Narodowemu Dniowi Pamięci o Żołnierzach Wyklętych – 5 marca.
- Stowarzyszenie Zabiegany Skaryszew / Bieg „Tropem Wilczym” w Skaryszewie i Zwoleniu – 5, 6 marca.
- IV Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. dr. Tytusa Chałubińskiego w Radomiu / Międzyszkolny Konkurs Plastyczno-Literacki „Katyń – Pamiętamy!” na pracę plastyczną lub literacką o zbrodni katyńskiej – 13 kwietnia.
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy Armii Krajowej 72. Pułku Piechoty w Mniszku / Powiatowy konkurs historyczny „Opowiedz mi o życiu w PRL-u, czyli codzienność minionej epoki” / Zadanie: zebrać, opracować i utrwalić relacje świadków historii o życiu codziennym w Polsce w latach 1944–1989 – 15 kwietnia.
- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Staropolski:
 - projekt „Niezlomny Zwoleń” – upamiętnienie 77. rocznicy partyzanckiej bitwy pod Zwoleniem 15 czerwca 1946 r. – 11 czerwca;
 - zlot harcerski Bieg Legionistów z okazji 105. rocznicy odzyskania niepodległości – 11 listopada.
- Publiczny Ogródek Jordanowski w Radomiu / Rodzinny Art Piknik / Uczestnicy mieli możliwość zapoznania się m.in. z ofertą edukacyjną IPN, zagrania w historyczne gry IPN oraz otrzymania pamiątkowego nieśmiertelnika – 17 czerwca.
- Towarzystwo Patriotyczne im. ks. Romana Kotlarza w Szydłowcu / Uroczyste posadzenie Dębu Pamięci oraz odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej ks. Romanowi Kotlarzowi – 9 lipca.
- Związek Strzelecki / XXXII Marsz Szlakiem Walk Legionów Polskich Radom – Laski / Konkurs historyczny dotyczący bitwy pod Laskami i Anielinem – 22 października.
- NSZZ „Solidarność” Elektrownia Kozienice / Uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej w 43. rocznicę utworzenia NSZZ „Solidarność” w Elektrowni Kozienice – 9 listopada.
- Stowarzyszenie „Marsz Zwycięstwa” / „Cześć Ich Pamięci” / Turniej piłkarski dla szkół podstawowych, średnich oraz dla grup w wieku powyżej 16 lat – 25–26 listopada, 2 grudnia.
- Zuzanna Okulska-Bożek / Wieczór patriotyczny „Wolność jest w nas” – 29 listopada.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- Regionalne Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Erska” w Bełchatowie:
 - XXIII Regionalny Marsz Szlakiem Powstańców Styczniowych 1863 r. – 9 stycznia;
 - VIII Konkurs Wiedzy o Żołnierzach Wyklętych – Niezlomnych – 4 marca;
 - XXIII Regionalny Marsz Na Orientację – 10 września;
 - XXIII Regionalny Przegląd Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej – „Moja Ojczyzna” – 10 listopada.
- Wojskowe koło PTTK przy Klubie 25. Brygady Kawalerii Powietrznej / Rajd Szlakiem Powstania Styczniowego w gminie Stryków – 25 lutego.
- Zespół Szkół w Kostomłotach Drugich – Szkoła Podstawowa / Powiatowy Konkurs Historyczno-Informatyczny „Bohaterowie naszej Małej Ojczyzny” – 28 lutego.
- Studenckie Koło Naukowe Historyków Klio w Akademii Piotrkowskiej:
 - VI Ogólnopolska studencko-doktorancka konferencja naukowa „Kobieta na przestrzeni dziejów” – 16 marca;
 - XX Ogólnopolska studencko-doktorancka konferencja naukowa „Człowiek a historia” – 18 maja.

- Szkoła Podstawowa nr 13 w Piotrkowie Trybunalskim / Międzyszkolny konkurs „Piotrków Trybunalski – moje miasto – inaczej...”, czyli terenowa gra miejska” – 4 kwietnia.
- Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej / Konkursy z okazji 80. rocznicy powstania Armii Krajowej.
- Sobotnia Szkoła Kultury i Języka Polskiego im. Francesco Nullo w Lago Patria (Włochy) / II edycja Międzynarodowego Młodzieżowego Turnieju Historycznego „Upamiętnienie bitwy o Monte Cassino” – maj.
- Radio Łódź / II edycja projektu Patriotyczny Chór Radia Łódź z okazji 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości – 16 października – 28 listopada.
- I Liceum Ogólnokształcące w Ozorkowie, Regionalne Centrum Informatyki Kraków / Bieg z okazji Święta Niepodległości – 11 listopada.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Janowie / III Gminny Konkurs Patriotyczno-Recytatorski „Ojczyźno ma” – 13 listopada.
- NSZZ „Solidarność” Ziemi Łódzkiej Międzyregionalna Sekcja Oświaty i Wychowania / XIV edycja konkursu muzycznego „Piosenki stanu wojennego” – 12 grudnia.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu / XV Konkurs Wiedzy o Powstaniu Wielkopolskim „Tobie Polsko, ta kropla krwi wrzącej” – marzec.
- Zespół Szkół Technicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Grodzisku Wielkopolskim, Szkoła Podstawowa nr 4 im. kpt. Józefa Rejdycha w Grodzisku Wielkopolskim / Gra miejska „Szlakiem Grodzkiej Wiosny Ludów” – 21 kwietnia.
- Towarzystwo Pamięci Generała Józefa Dowbora Muśnickiego w Lusowie / Konkurs „Mój sposób na pamięć o Powstaniu Wielkopolskim” – kwiecień–październik.
- Wielkopolskie Muzeum Niepodległości, Grupa MTP / Nagroda „Stukot ’56 – odgłosy Czerwca” / Od 2023 r. mecenasem wspierającym konkurs jest oddział. W kategorii „O Boga” nagrodę otrzymała Fundacja Orszak Trzech Króli; w kategorii „Za wolność” – mjr Zenon Wechmann, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Kombatanów i Osób Represjonowanych i prezes Wielkopolskiego Oddziału Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego; w kategorii „Za prawo i chleb” – Hospicjum Palium w Poznaniu.
- Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Effata / Obchody 116. rocznicy urodzin siostry Anny Tekli Budnowskiej w Pile – lipiec.
- Stowarzyszenie Sami Swoi – Niepełnosprawni w Mosinie:
 - przemarsz po Warszawie śladami mieszkanki Mosiny, uczestniczki Powstania Warszawskiego Aleksandry Gniot-Niewęglowskiej ps. „Oleńka” – 1 sierpnia;
 - projekt „Marsz po Niepodległą – od Rzeczypospolitej Mosińskiej do wolnej Polski” – 9 listopada.
- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bolesława Krzywoustego w Kozuchowie / Gminny Konkurs Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej im. Ewy Lewickiej w Kozuchowie – 13 listopada.
- Zespół Szkół Leśnych w Goraju / II Powiatowy Konkurs Historyczny „Łuny goreją u brzegów Noteci” – 11 grudnia.
- Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919. Koło w Miałach / Lokalne obchody Narodowego Dnia Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego oraz III Powiatowy Konkurs Historyczno-Plastyczny „A przez Wielkopolskę leci krzyk wolności” – 27 grudnia.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- Regionalna Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie / XI edycja Wojewódzkiego Konkursu „Pamięć i tożsamość. Stan wojenny” / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 14 stycznia, 1 marca.
- Zespół Szkół w Iwoniczu / Szkolny Konkurs Wiedzy o Rotmistrzu Witoldzie Pileckim / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 19 lutego.

- Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej w Brzostku / Sympozjum historyczne „Zanim wyfrunę”/ Konferencja poświęcona historii Brzostka i okolic w czasie II wojny światowej; wykład naczelnika OBUWiM *Związek Walki Zbrojnej. Armia Krajowa – Obwód Jasło* – 27 lutego.
- Szkoła Podstawowa nr 28 im. płk. Łukasza Cieplińskiego w Rzeszowie / XIII Wojewódzki Festiwal Pieśni Patriotycznych / Konkurs dla uczniów z województwa podkarpackiego; przekazano nagrody dla laureatów; w finale w MDK w Rzeszowie uczestniczył przedstawiciel OBEN – 1 marca.
- Wójt gminy Bukowsko / XI edycja Biegu „Tropem Wilczym” – 1 marca.
- Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Zarzeczcu / II Rajd Pieszy Pamięci Żołnierzy Wyklętych, I edycja Wojewódzkiego Konkursu „Żołnierze Wyklęci. Niezłomni Bohaterowie” / Oddział przekazał nagrody dla laureatów i wyróżnionych – 1 marca.
- Zespół Szkół w Nienadowej / Bieg „Tropem Wilczym” / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 1 marca.
- Szkoła Podstawowa w Radomyślu Wielkim / Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Konkurs historyczny, dwa konkursy plastyczne – oddział przekazał nagrody dla laureatów – 2 marca.
- Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Raniżowie / VI Otwarty Konkurs Plastyczny „Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni”, III edycja Konkursu Recytatorskiego Poezji Patriotycznej / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 8 marca.
- Powiatowe Centrum Edukacji Kulturalnej w Ropczycach, Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców Oddział w Sędziszowie Małopolskim / Konkurs „Zawsze wierni” / Cel: rozbudzanie zainteresowania literaturą oraz historią najnowszej Polski, wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej, upowszechnianie kultury żywego słowa – oddział uczestniczył w pracach jury i przekazał nagrody – 15 marca.
- Szkoła Podstawowa im. gen. Władysława Sikorskiego w Hyżnem / XII edycja Gminnego Konkursu Poezji i Pieśni Patriotycznej „Strofy o Ojczyźnie” dla uczniów szkół podstawowych / Kategorie: recytatorska i wokalna – prelekcja pracownika IPN *Młodzi bohaterowie w historii Polski* oraz wręczył nagrody laureatom – 17 marca.
- Miejska Biblioteka Publiczna w Przeworsku / I Powiatowy Patriotyczny Konkurs Plastyczny „Żołnierze Wyklęci – Niezłomni Bohaterowie” dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych powiatu przeworskiego – 17 marca – 14 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa nr 13 w Mielcu / Konkurs szkolny „Życie i działalność Jana Bytnara »Rudego«” / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 19 marca.
- Szkoła Podstawowa im. Walerii Szalay-Groele / Powiatowy konkurs „Marsz Piosenko”, konkurs plastyczny „Katyń 1940 – projekt znaczka pocztowego” / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – 13 i 22 kwietnia.
- Zespół Szkół Sportowych w Rzeszowie / XIX Wojewódzki Konkurs Recytatorski i Poezji Śpiewanej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego „Wisło, pamiętasz?” dla uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych z województwa podkarpackiego / Kategorie: recytatorska, poezja śpiewana – udział przedstawiciela IPN w jury, reprezentacja IPN podczas ogłoszenia wyników i wręczenia nagród finalistom; nagrody przekazał Oddział IPN Rzeszów – 18 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. 10. Pułku Strzelców Konnych w Łańcucie / Konkurs „Trójkowy Bieg Smartfonowy” / Cel: upowszechnianie historii żołnierzy 10. Pułku Strzelców Konnych wśród uczniów szkół powiatu łańcuckiego – 24 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa w Klatkach / Impreza historyczno-sportowa „Biegaj z nami w Święto Flagi” z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i uchwalenia Konstytucji 3 maja – 29 kwietnia.
- Centrum Kultury i Sportu w Cieszanowie / Obchody 79. rocznicy pacyfikacji wsi Rudka / Msza św. w kościele pw. Najświętszej Maryi Panny w Nowym Bruśnie, złożenie kwiatów pod pomnikiem-mogiłą zbiorową zamordowanych i pod pomnikiem poświęconym ich pamięci – 30 kwietnia.
- Zespół Szkół Innowacyjnych w Jarosławiu / III edycja konkursu „Dziś idę walczyć Mamo...” pamięci Żołnierzy Wyklętych – Niezłomnych / Oddział przekazał nagrody dla laureatów – maj.

- Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie / II edycja Podkarpackiego Festiwalu Patriotycznego im. mjr. Adama Kowalskiego 2023 z okazji Dnia Flagi Rzeczypospolitej oraz Święta Narodowego Trzeciego Maja; w ramach patronatu zorganizowano stoisko edukacyjne; pracownik OBEN wziął udział w panelu dyskusyjnym *Niepodległość po polsku* – 2 maja.
- Centrum Kultury i Sportu w Cieszanowie / Uroczystość z okazji 160. rocznicy bitwy pod Kobylanką / Otwarcie części wystawowej i placu poszukiwań skarbów dla dzieci; rekonstrukcja bitwy pod Kobylanką 6 maja 1863 r. – 13 maja.
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Wysokiej / III edycja Gminnego Konkursu Interdyscyplinarnego „Armio Wyklęta, Armio Niezłomna – Pamiętamy” dla uczniów szkół podstawowych gminy Łańcut w kategoriach plastycznej, muzycznej i wiedzy historycznej / Oddział przekazał nagrody dla laureatów.
- Miejskie Przedszkole nr 2 w Lubaczowie / Konkurs dla przedszkolaków „Patriotyczny pokaz mody” – celem było kształtowanie tożsamości narodowej wśród najmłodszych; OBEN przekazał nagrody dla laureatów – 16 maja.
- Gmina Tuszów Narodowy / Obchody 142. rocznicy urodzin gen. Władysława Sikorskiego – uroczystość dla lokalnej społeczności i uczniów szkół gminy; w ramach patronatu wystawiono stoisko edukacyjne – 19 maja.
- 21. Brygada Strzelców Podhalańskich / Piknik historyczny z okazji utworzenia 21. Brygady Strzelców Podhalańskich – w ramach patronatu wystawiono stoisko edukacyjne – Rzeszów, 3 czerwca.
- Starosta łańcucki / 41. Powiatowy Rajd Rowerowy Żołynia – Brzoza Królewska – Julin w hołdzie żołnierzom AK Obwodu Łańcut w 80. rocznicę śmierci por. Władysława Dudka ps. „Ordon” – OBEN przekazał publikacje na nagrody dla uczestników – 3 czerwca.
- Stowarzyszenie „Ocalić od zapomnienia” w Brzezinach / X edycja koncertu piosenki partyzanckiej *Niech i Twą piosenkę wicher poniesie, o partyzancie zanuć pieśń...* w Szałasie nad Tanwią – OBEN przekazał występującym zespołom gadzety promocyjne i publikacje – 4 czerwca.
- Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej w Dębicy / Premiera filmu *Miasto* – 11 czerwca.
- Rzemieślnicza Branżowa Szkoła I Stopnia im. bł. Karoliny Kózkówny w Pilźnie, Stowarzyszenie Wspierające Rozwój Aktywności i Przedsiębiorczości / II Bieg „Ku wolności” / Przed startem uczestnicy obejrzyli wystawę „Ojcowie Niepodległości” i wysłuchali prelekcji pracownika OBEN – 17 czerwca.
- Stowarzyszenie „Zakorzenieni w Kulturze” / Piknik historyczny IV święto ulicy „Autostopem do Strzyżowa” / Stoisko edukacyjne IPN – 18 czerwca.
- Stowarzyszenie Halo Hyżne / IV Bieg Sikorskiego / Impreza sportowa dla uczestników w różnych kategoriach wiekowych upamiętniająca gen. Władysława Sikorskiego, który spędził w Hyżnem dzieciństwo – 25 czerwca.
- Kacper Gudyś, Polska Grupa Pamięci Historycznej / Projekt edukacyjny dla polskich dzieci i młodzieży za granicą / Upowszechnianie wiedzy o gen. Stanisławie Maczku oraz 1. Dywizji Pancерnej w polskich szkołach w Belgii i Holandii.
- Koło Koleżeńskie 24. Pułku Ułanów w Kraśniku / Piknik historyczny z pokazem sprzętu militarnego; stoisko edukacyjne IPN – 2 lipca.
- Muzeum Regionalne w Dębicy / Projekt „Dziedzictwo Irredenty – Dębica Walcząca 1939–1951” / OBEN przekazał publikacje na nagrody dla uczestników gry miejskiej – 11 września.
- Starosta łańcucki / 42. Powiatowy Rajd Rowerowy Łańcut – Markowa – Kraczkowa dla upamiętnienia bł. rodziny Ulmów / OBEN przekazał publikacje na nagrody dla uczestników – 23 września.
- International Champions Teams sp. z o.o. / II Ogólnopolski Festiwal Piosenki Patriotycznej i Żołnierskiej – OBEN przekazał publikacje na nagrody dla laureatów – listopad.
- Miejskie Przedszkole nr 2 w Lubaczowie / Konkurs dla przedszkolaków na najpiękniejszy kotylion narodowy / OBEN przekazał nagrody dla laureatów – 11 listopada.
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sokołowie Małopolskim / Konkurs plastyczno-literacki „Patriotyczna Droga Krzyżowa – Mały Katyń Ziemi Sokołowskiej” / Przekazano nagrody dla uczestników – 24 listopada.

- Szkoła Podstawowa nr 9 w Rzeszowie / III edycja Szkolnego Konkursu Poezji i Pieśni Patriotycznej „Moja Ojczyzna” dla uczniów szkół podstawowych z Rzeszowa i okolicy / OBEN przekazał publikacje na nagrody dla laureatów; pracownik OBEN uczestniczył w pracy jury – 1 grudnia.
- Okręg Krosno Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej / Obchody 85. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego – 13 grudnia.
- Zespół Szkół im. Wincentego Witosa w Zarzeczcu / Konkurs plastyczny „Stan wojenny. Porozmawiajmy, jak było” dla uczniów klas V–VIII szkół podstawowych oraz szkół średnich / Przekazano nagrody dla zwycięzców – 16 grudnia.
- Zespół Szkół Innowacyjnych w Jarosławiu / „Żywa lekcji historii” / W okresie sprawozdawczym odbyły się dwa spotkania dotyczące ratowania Żydów podczas II wojny światowej i wprowadzenia stanu wojennego.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

- Zespół Szkół nr 9 w Koszalinie / Dni Pamięci Jana Stawisińskiego w 42. rocznicę jego śmierci – 10–12 stycznia.
- Fundacja „Baja Poland” / Rajd Niepodległości / Wydarzenie z udziałem najlepszych zawodników rajdów terenowych z Polski i zagranicy – wręczono puchary dyrektora Oddziału IPN Szczecin; odcinek specjalny im. gen. Aleksandra Litwinowicza na Poligonie Drawskim – 10–12 listopada.
- Szczeciński Szczep Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej „Warta” im. Szarych Szeregów / Rajd Grudzień ’23 – 8–10 grudnia.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- Studenci dla Rzeczypospolitej / Akcja „Namioty Wyklętych” z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Organizowana od wielu lat w różnych miastach Polski; polega na rozstawieniu namiotów wojskowych na kształt obozowiska żołnierskiego w centralnych i turystycznych częściach miast – marzec.
- Szkoła Podstawowa Integracyjna nr 317 im. Edmunda Bojanowskiego w Warszawie / VIII Edycja Gry Miejskiej „W szeregach Niezłomnych” z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych / W dzielnicy Wola i na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach uczniowie pokonali trasę złożoną z kilku stacji, która rozpoczęła się i zakończyła w Szkole Podstawowej nr 317. Wykonując zadania teoretyczne (zagadki logiczne, łamigłówki, szyfry), zdobywali wiedzę na temat powojennej historii Polski oraz losów żołnierzy podziemia antykomunistycznego i zasad konspiracji; wiedzę tę łączyli z umiejętnościami praktycznymi: orientacją w terenie, udzielaniem pierwszej pomocy przedmedycznej, strzelaniem i trafianiem do celu. W ramach patronatu oddział umożliwił uczestnikom rozegranie gry mobilnej na smartfony poświęconej Żołnierzom Niezłomnym – 15 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 336 im. Janka Bytnara „Rudego” w Warszawie:
 - konkurs historyczno-plastyczny „Nigdy więcej wojny” dla uczniów klas I–VIII szkół podstawowych województwa mazowieckiego – jego celem było pogłębienie i utrwalenie wśród młodego pokolenia wiedzy historycznej o wielkich Polakach; zadanie polegało na stworzeniu pracy plastycznej – 20 marca;
 - międzyszkolna gra edukacyjno-zręcznościowa „Patriotyzm Wczoraj – Dziś – Jutro. Śladami Janka Bytnara »Rudego«” z okazji święta szkoły, 102. rocznicy urodzin oraz 80. rocznicy śmierci Jana Bytnara; udział wzięły: Szkoła Podstawowa nr 336 im. Janka Bytnara „Rudego”, Szkoła Podstawowa nr 319 im. Marii Kann i Szkoła Podstawowa nr 330 im. Nauczycieli Tajnego Nauczania; w rywalizacji uczestniczyły czteroosobowe zespoły uczniów klas V–VII; uczestnikom zadawano pytania o życie „Rudego” przed okupacją i o jego wojenne losy, mieli także pokazać w formie kalamburów akcje organizowane w ramach małego sabotażu – 21 kwietnia.
- Szkoła Podstawowa nr 285 im. Jana Marcina Szancera w Warszawie / Międzyszkolny konkurs historyczny „O nich nie zapomni świat... bohaterowie XX wieku” / Konkurs dla uczniów klas V–VIII; uczestnicy mieli do wyboru trzy kategorie: test sprawdzający wiedzę o Stefanie Starzyńskim, pracę

plastyczną na jego temat lub pracę dokumentalną – prezentację multimedialną lub film na temat Stefana Starzyńskiego – 21 marca.

- Studencki Klub Międzyepokowych Badań Historycznych Uniwersytetu Warszawskiego / Ogólnopolska Interdyscyplinarna Sesja Naukowa „Historia magistra vitae. Pamięć i polityka historyczna od starożytności do czasów współczesnych” – 29–31 marca.
- Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jadwigi Korczakowskiej w Otwocku / Konkurs plastyczno-literacki „Drogi do Niepodległej: Kobiety – Matki Niepodległości” połączony z otwarciem Sali 100-lecia im. Aleksandry i Józefa Piłsudskich – 31 marca.
- Zespół „Pseudonim” / „Pseudonimy naszych przodków” / Przedsięwzięcie organizowane w celu popularyzacji wiedzy o żołnierzach podziemia niepodległościowego na Mazowszu Północnym; projekt polegał na przygotowaniu przez młodzież szkolną i społeczność lokalną reportażu upamiętniającego walkę Żołnierzy Niezłomnych w powiatach przasnyskim, ciechanowskim i makowskim.
- Publiczna Szkoła Podstawowa 11 listopada 1918 w Gołoszach / IX edycja Gminnego Konkursu Historycznego „Polska – moja Ojczyzna” / Projekt od wielu lat zachęca okoliczną młodzież do poznawania historii Polski i pielęgnowania postaw patriotycznych – 30 maja.
- Proboszcz parafii pw. bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Nunie, Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Popowie Borowym / Uroczystości pod patronatem prezesa IPN w Popowie Borowym w 73. rocznicę śmierci czterech partyzantów z oddziału sierż. Mieczysława Dziemiszewicza ps. „Rój” / Pod krzyżem upamiętniającym czterech partyzantów zgromadzili się mieszkańcy Popowa Borowego, rodziny poległych, przedstawiciele władz lokalnych i młodzież szkolna – 18 czerwca.
- Stowarzyszenie Historyczne im. 11. Grupy Operacyjnej NSZ / W Rokiciu odsłonięto tablicę pamięci kpt. Ludwika Kamińskiego ps. „Wyrwa”, szefa wywiadu Inspektoratu Płocko-Sierpeckiego AK, ROAK, szefa warszawskiego okręgu Narodowego Związku Wojskowego oraz jego podkomendnych – 25 czerwca.
- Stowarzyszenie Historyczne Mazowsza Północnego / Upamiętnienie ppor. Wacława Grabowskiego ps. „Puszczyk” i jego żołnierzy z oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego w miejscowości Niedziałki na Mazowszu w 70. rocznicę ich wymordowania przez funkcjonariuszy KBW, UB i MO – 5 lipca.
- Stowarzyszenie Odra–Niemen Oddział Mazowiecki, gmina Cegłów, Zespół Szkolny w Cegłowie, Gminna Biblioteka Publiczna – „Kulturoteka” w Cegłowie / Piknik edukacyjno-historyczno-militarny / Celem wydarzenia było budowanie wśród dzieci i młodzieży postaw patriotycznych, proobronnych i obywatelskich – OBEN zorganizowało na pikniku stoisko – materiały i zajęcia były związane m.in. z Powstaniem Warszawskim i II wojną światową – 24 września.
- Gmina Świercze / Piknik z okazji 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w parku w Świerczach / Występy artystyczne, konkursy, warsztaty historyczne oraz poczęstunek – 11 listopada.
- Stare Babice / Gala Jubileuszu 100-lecia Radiostacji Babice – 17 listopada.
- LXXII Liceum Ogólnokształcące im. gen. Jakuba Jasińskiego w Warszawie / Projekt „Rodzina Ulmów – dziedzictwo dla pokoleń” – 5 grudnia.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- Wrocławski Klub „Anima” / Wernisaż wystawy „Portret Edyty Stein – okiem dziecka” – 18 marca.
- Fundacja „W połowie drogi” / Konferencja „AL Fünfteichen – niemiecki obóz pracy w Jelczu-Laskowicach” / Celem konferencji było poszerzenie wiedzy o obozie pracy.
- Fundacja „Przywracanie Pamięci” / Wykład online Artura Adamskiego *Dolnośląskie podziemie antykomunistyczne lat osiemdziesiątych*.
- Aleksandra Kopij / Płyta *Piosenki w bieli i czerwieni, część I* / Piosenki to podziękowanie złożone tym wszystkim Polakom, którzy na przestrzeni lat poświęcali swoje zdrowie i życie niepodległej i wolnej Polsce.
- Ośrodek Edukacyjno-Historyczny Ogniwo w Jelczu-Laskowicach / „I Ty możesz służyć Ojczyźnie” / Wydarzenie patriotyczne, rozmowa historyka Oddziału IPN Wrocław z powstańcem warszawskim – 4 listopada.

Delegatura IPN w Opolu

- Stowarzyszenie Sympatyków Odry Opole „Jedna Odra” / Bieg „Tropem Wilczym” – 5 marca.

3.2. Współpraca z mediami

3.2.1. Audycje radiowe

CENTRALA**Polskie Radio Program 1:**

- Cykl „Przystanek Historia” / Realizowany wspólnie przez Instytut Pamięci Narodowej i Program 1 Polskiego Radia. Audycje z udziałem pracowników Centrali i oddziałów IPN były emitowane na antenie radiowej Jedynki co dwa tygodnie. Rozmowy poświęcono rocznicom ważnych wydarzeń z historii Polski, a także ludziom, którzy tę historię tworzyli. Pewna grupa zagadnień dotyczyła również recepcji określonych tematów historycznych przez młodzież i starszych pasjonatów przeszłości. Każda audycja miała formę magazynu, w którym prezentowano recenzje nowo wydanych książek, informacje o ciekawych wydarzeniach organizowanych przez IPN oraz nowościach na portalu przystanekhistoria.pl. Wśród głównych tematów poruszonych podczas audycji znalazły się: rodzina Ulmów w związku z zatwierdzeniem dekretu o męczeństwie Józefa i Wiktorii Ulmów w rozmowie z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą, 11 stycznia; 10. rocznica śmierci abp. Ignacego Tokarczuka; otwarcie wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy”, prezentującej źródła dzisiejszej niemieckiej potęgi gospodarczej: infrastrukturę i technologie z czasów Wehrwirtschaft, czyli gospodarki wojennej, opartej na grabieży mienia i wyzysku ludności z państw podbitych przez Niemcy w czasie II wojny światowej; obchody 160. rocznicy powstania styczniowego – największego polskiego zrywu narodowego; uroczystości pogrzebowe polskich i litewskich żołnierzy w Jewiu na Litwie, 27 stycznia, których szczątki odnalazł zespół BPiI IPN; złamanie szyfru Enigmy; 83. rocznica pierwszych masowych deportacji Polaków na Syberię, premierowy pokaz filmu o Zofii Kossak *Mulier fortis. Kobieta mężna* w reż. Adama Kraśnickiego; pamiętki rodziny Krzeczzkowskich – zesłańców syberyjskich trafiły do AIPN (m.in. pamiętnik spisany na korze brzoźowej), Józef Boś ps. „Lot” – ostatni Niezłomny na Ziemiach Zachodnich oraz przekazanie przez IPN pamiętek po Józefie Bosiu do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej, 2 marca; IPN zidentyfikował kolejne ofiary totalitaryzmów, 8 marca, prace poszukiwawcze i identyfikacyjne IPN w rozmowie z wiceprezesem Krzysztofem Szwagrzykiem, 22 marca; Kongres Pamięci Narodowej w rozmowie z prezesem Karolem Nawrockim, 4. Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia” w ramach Kongresu Pamięci Narodowej; edukacja historyczna z wykorzystaniem technologii cyfrowych: Hackathon historyczny na Kongresie Pamięci Narodowej IPN, 12 kwietnia; debaty organizowane przez IPN podczas Kongresu Pamięci Narodowej w rozmowie z dyrektorem BBH, 12 kwietnia; sukces maratonu programowania Histhack w rozmowie z zastępcą BNT, 26 kwietnia; „Sztuka Żle Obecna” – festiwal muzyki cenzurowanej przez komunizm, 10 maja 75. rocznica zamordowania rtm. Witolda Pileckiego – postać rtm. Witolda Pileckiego w audycji z udziałem pracownika BBH, 22 maja; 80. rocznica Powstania w Getcie Warszawskim; sztafeta pokoleń – przekazywanie pamięci i formacja kolejnych generacji Polaków przez organizacje społeczne; premiera projektu IPN „Cyfrowi Bohaterowie”; 31. rocznica ujawnienia tzw. list Macierewicza: Dlaczego odwołano rząd Jana Olszewskiego? – lustracja i obalenie rządu Jana Olszewskiego w audycji z udziałem pracownika BBH, 14 czerwca; czerwcowe pielgrzymki Jana Pawła II do Ojczyzny; pacyfikacje na Kielecczyźnie w 1943 r. (80. rocznica pacyfikacji wsi Michniów: 12 lipca 1943 r. w wyniku działań niemieckiego okupanta miejscowość została zrównana z ziemią, a śmierć poniosło 204 jej mieszkańców) w audycji z udziałem pracownika BBH, 28 czerwca; dekomunizacja przestrzeni publicznej; znaczenie beatyfikacji rodziny Ulmów z Markowej, Dekada Wyklętych: podsumowanie działań po dekadzie poszukiwań i identyfikacji bohaterów podziemia antykomunistycznego; Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej „Historia mówi przez pokolenia”, uroczyste otwarcie wystawy „Szlaki nadziei. Odyseja wolności” w historycznym Palacio

- Paz w Buenos Aires, w Argentynie; 45. rocznica wyboru Karola Wojtyły na papieża oraz o roli pontyfikatu Jana Pawła II, 70. rocznica internowania Prymasa Stefana Wyszyńskiego; w jaki sposób IPN upamiętnia polskich bohaterów w kraju i za granicą, czym jest projekt „Szlaki nadziei. Odyseja wolności”, projekt „Powracamy po swoich” – bohaterowie najnowszej historii Polski odnalezieni i zidentyfikowani przez Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN; Czym dla Polaków jest dziś wolność, czym jest niepodległe i suwerenne państwo? – zajęcia edukacyjne dla uczniów w Izbie Pamięci Prezydentów RP na Uchodźstwie przy Mauzoleum w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie – audycja poświęcona bezpłatnym zajęciom edukacyjnym dla młodzieży szkolnej, które zostały przeprowadzone w listopadzie i grudniu w Izbie Pamięci Prezydentów RP na Uchodźstwie w Mauzoleum Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie. Warszawa, 3 listopada.
- „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX w.” – VI edycja projektu edukacyjnego IPN, „Wyrok na ziemiaństwo – 80 lat od komunistycznej reformy rolnej”: nowa edycja edukacyjnego projektu ziemiańskiego; Dzień Darczyńcy oraz zasoby Związku Polaków w Niemczech, które trafiły Archiwum IPN w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych (1 grudnia) rodzinom 20 ofiar, które zginęły w wyniku działań terroru komunistycznego i zbrodni niemieckich (m.in. żołnierze Zgrupowania NSZ kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek”); 105. rocznica wybuchu zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego oraz prezentacja portalu IPN „Powstanie Wielkopolskie 1918–1919; rozmowa z dyrektorem BWK o cyklu koncertów kolęd obozowych i okupacyjnych „Kolęda przetrwania”, które planowane są na 2024 r. przez BWK; Tematami audycji były również publikacje IPN: Artur Ossowski, *„Dzieci z zielonego autobusu”. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)*, 11 stycznia; *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, wstęp, red. i oprac. D. Iwaneczko, 25 stycznia; P. Zielony, T. Ackermann, R. Pawłowski, *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil*, 8 lutego; A. Rzymska, *Powracająca pamięć. O prozie i poezji Jarosława Marka Rymkiewicza*, 22 lutego; K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej Solidarności w latach 1980–1989*, 8 marca; T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”*, 22 marca; M. Klecel, *Pisarze Niepodległości. Szkice o ludziach i dziełach*, 12 kwietnia; *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, red. D. Jastrzębska-Golonka, E. Kowalska, 26 kwietnia; R. Sierchuła, *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*, 14 czerwca; *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, wprowadzenie, wybór i oprac. J. Karbarz-Wilińska, B. Januszewski, 28 czerwca; *Leksykon безпеki*, t. 4, red. W. Bagieński, M. Dźwigał, 20 listopada; A. Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*, 13 września; *Opór, przystosowanie czy współpraca? Obywatele II Rzeczypospolitej wobec okupacji sowieckiej ziem polskich w latach 1939–1941*, red. Piotr Kardela, Krzysztof Sychowicz, Jarosław Wasilewski, 27 września; T. Łabuszewski, M. Konarski, H. Ronek, *Wojenna odyseja Antka Srebrnego 1939–1946*, zeszyt 11: „Targi mińskie” 1942 r., 11 października; *Polacy i Brytyjczycy w obliczu wybuchu drugiej wojny światowej*, red. W. Grabowski, 25 października; W. Korfanty, „Sądu historii się nie obawiam”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego II i III kadencji (1930–1935)*, wybór i oprac. S. Rosenbaum, M. Węcki, 8, 9 listopada; *Leksykon bezpieczeństwa. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 4, red. W. Bagieński, M. Dźwigał, 22 listopada; P. Pleskot, *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 2: 1981–2007, 13, 14 grudnia; rzecznik prasowy IPN, dyrektor BRP IPN, redaktor naczelny portalu przystanekhistoria.pl byli gośćmi audycji 28 września, a w audycjach 11, 25 stycznia, 8, 22 lutego, 8, 22 marca, 13, 26 kwietnia, 10, 31 maja, 14, 28 czerwca, 13, 28 września, 11, 25 października, 8, 21 listopada, 13, 27 grudnia wziął udział pracownik BRP IPN. Odpowiedzialne: AIPN, BBH, BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945), BNT, BRP, Wydawnictwo IPN;
- wywiad red. Justyny Majchrzak z pracownikiem AIPN, współautorem książki *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil* w związku z jej promocją, 8 lutego. Odpowiedzialne: AIPN;

- rozmowa z pracownikiem BWK na temat koncertów organizowanych w cyklu „Artyści Andersa”, 10 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- cykl „Weekend Kulturalny” / Rozmowa z pracownikiem BWK o koncertach z cyklu „Artyści Andersa”, zapowiedź koncertu *Na pierwszy znak* w Teatrze Miejskim w Inowrocławiu 17 lutego, nawiązanie do projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, 10 lutego; rozmowa z Jakubem Kornackim, reżyserem spektaklu *Obywatel Junod*, 11 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- „Gdzie jest Pan Cogito” / Debata z udziałem prezesa Karola Nawrockiego na temat Jana Pawła II, rozumienia historii oraz edukacji historycznej, 12 marca; udział prezesa Karola Nawrockiego w programie poświęconym działaniom rządu w sferze polityki historycznej, 10 grudnia. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „W Samo Południe” / Rozmowa z dyrektorem BRP o śledztwie IPN w sprawie śmierci ks. Franciszka Blachnickiego, 17 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedzi pracowników AIPN, redaktorów książki *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 3 w związku z otrzymaniem nagrody „Sygnety Wydawnictwa IPN”, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- wywiad z pracownikiem BBH o książce *Ekspertyza w sprawie obozu przejściowego w Pruszkowie i jego statusu*, 21 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- rocznica pierwszego transportu więźniów do KL Warschau / Wypowiedź pracownika BBH na temat KL Warschau, 19 lipca. Odpowiedzialne: BBH;
- rozmowa z pracownikiem BBH na temat inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację, 22 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH;
- nagranie pracownika AIPN na temat działalności UB i rozliczeń z okresem PRL, 14 listopada. Odpowiedzialne: AIPN;
- udział pracownika BBH w audycji poświęconej polskim protestom przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w sierpniu 1968 r., 12 września. Odpowiedzialne: BBH;
- udział pracownika BBH w audycji poświęconej rocznicy stanu wojennego, 12 grudnia. Odpowiedzialne: BBH;
- rozmowa z pracownikiem BWK na temat koncertu „Cena za prawdę” w Teatrze Polskim, 12 grudnia. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Program 2:

- „Poranek Dwójki” / Rozmowa z pracownikiem BWK o festiwalu „Sztuka Źle Obecna” z zaproszeniem na koncerty do siedmiu miast od 14 kwietnia do 14 maja, 11 kwietnia; udział pracownika BBH w audycji poświęconej rocznicy stanu wojennego i działaniom IPN poświęconym temu wydarzeniu, 12 grudnia. Odpowiedzialne: BWK, BBH;
- udział pracownika BBH w audycji poświęconej ukraińskim Sprawiedliwym w czasie zbrodni wołyńskiej, 11 lipca. Odpowiedzialne: BBH;
- „Rzeczpospolite” / udział pracownika BBH w audycji poświęconej Październikowi ’56 w Polsce i przyczynom odwilży politycznej, 30 października. Odpowiedzialne: BBH.

Polskie Radio Program 3:

- seria krótkich wywiadów z dyrektorem BWK i artystami na temat koncertu *Kolędy na Inny Czas*, 31 stycznia. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z Jakubem Kornackim, reżyserem spektaklu *Obywatel Junod*, 22 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- cykl „Klub Trójki” / Udział prezesa Karola Nawrockiego w audycji z okazji Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą o rodzinie Ulmów i Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej, 27 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „Salon Polityczny Trójki” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim w 80. rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim, 19 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;

- udział pracownika BBH w audycji poświęconej polskim protestom przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w sierpniu 1968 r., 18 września. Odpowiedzialne: BBH;
- „Trójka do Trzeciej” / Rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN na temat społecznej akcji IPN „Zapał światło wolności”, 13 grudnia. Odpowiedzialne: BRP.

Polskie Radio Program 5 – Radio Poland / Rozmowa o książce G. Rąkowski, *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie*, 21 marca, Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Polskie Radio 24:

- cykl „Temat Dnia. Gość PR24” / Udział dyrektora BRP w dyskusji o wystawie „Gospodarka III Rzeczy”, 14 stycznia; rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej do KL Auschwitz-Birkenau, 29 stycznia; wypowiedź dyrektora BRP na temat śledztwa IPN w sprawie śmierci ks. Franciszka Błachnickiego, 15 marca; rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rodziny Ulmów i Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej, 24 marca; udział pracownika BBH w audycji poświęconej sprawie Bogusława Wołoszańskiego, 23 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP, BBH;
- cykl „Historyczne Wydarzenie Tygodnia” / Rozmowa z dyrektorem BRP o sfałszowanych wyborach w 1947 r., 3 lutego; rozmowa z dyrektorem BRP o schyłkowym okresie komunizmu w Polsce, tzw. transformacji, Magdalence, obradach „okrągłego stołu” i przeobrażeniu bezpieki w służby specjalne nowej RP, 19 lutego; rozmowa z dyrektorem BBH o gen. Ryszardzie Kuklińskim, 2 lipca. Odpowiedzialne: BRP, BBH;
- rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat zmarłego Szewacha Weissa, 4 lutego. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „Kulturalnie na Temat” / Rozmowa z dyrektorem BWK na temat genezy i działalności BWK; zapowiedź spektaklu *Obywatel Junod* 26 lutego w Siedlcach, 19 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z dyrektorem BWK na temat działań Biura Wydarzeń Kulturalnych, 19 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- wypowiedź pracownika AIPN na temat wywiadu PRL, 1 marca. Odpowiedzialne: AIPN;
- audycja „Stan rzeczy” / Wypowiedź dyrektora BRP na temat śledztwa IPN w sprawie śmierci ks. Franciszka Błachnickiego, 16 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „Historyczne Wydarzenie Tygodnia” / *Katyń 1940. Zbrodnia sowiecka cały czas zakłamywana* – udział pracownika AIPN w programie red. Tadeusza Płużańskiego, 9 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- rozmowa z dyrektorem BBH na temat ogólnopolskiej konferencji naukowej „Kapelani Katyńscy” zorganizowanej w Sejmie RP przez BBH, 12 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH;
- udział pracownika BBH w audycji poświęconej Konstytucji 3 maja, 26 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH;
- audycja „Północ – Południe” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o Kongresie Pamięci Narodowej, 15 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad Tadeusza Płużańskiego z archiwistką AIPN poświęcony rocznicy ewakuacji Armii Polskiej gen Władysława Andersa z ZSRS, jej przyczynom i dalszym losom uratowanych Polaków, 16 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- cykl „Szkiełko i Oko” / Rozmowa z dyrektorem BRP na temat zorganizowanego przez IPN Kongresu Pamięci Narodowej, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „24 Pytania / Rozmowa Poranka” – udział pracownika BBH w audycji poświęconej 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH;
- „PRL – Historia Prawdziwa” / udział pracownika BBH w dyskusji poświęconej emigracji stanu wojennego, 1 września; w dyskusji poświęconej wprowadzeniu stanu wojennego, 17 grudnia. Odpowiedzialne: BBH;
- rozmowa o filmie IPN *Stanisław Helski. Dlatego*. Odpowiedzialne: BEN.

Polskie Radio Gdańsk:

- rozmowa red. Michała Pacześniaka z prezesem Karolem Nawrockim na temat imperializmu rosyjskiego, 27 lutego. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Gdańsk;
- audycja *Najnowsza historia, najnowsze technologie* / BNT opracowało 6 odcinków; każdy z odcinków skupiał się na innym zagadnieniu, m.in. wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości oraz metawersum. Cykl objęty został patronatem honorowym ministra edukacji i nauki oraz patronatem GovTech i MeinTech. Emisje odbyły się 15, 17, 19, 22, 24 i 26 maja. Odpowiedzialne: BNT.

Polskie Radio Kielce:

- „Wiadomości lokalne” / Udział pracownika BBH w audycji poświęconej 79. rocznicy akcji represyjnej w Jurkowie, 1 lutego; wypowiedź pracownika BBH na temat zbrodni niemieckich w Lesie Weleckim, 23 lipca; wypowiedź pracownika BBH na temat publikacji *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko*, 11 października. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- rozmowa z dyrektorem BWK o koncercie *Byśmy byli jedno* w Bilczy, 4 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Kraków:

- *Za nasz strach. Zbrojny żydowski opór w czasie II wojny światowej* / Udział pracownika BBH w audycji poświęconej żydowskiemu ruchowi oporu w czasie II wojny światowej, 12 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH;
- „Reportaż w Radiu Kraków” / Wiceprezes Mateusz Szpytma udzielił wypowiedzi w związku z nadaniem Stanisławowi Mierzwie Orderu Orła Białego, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa z pracownikiem BWK na temat festiwalu „Sztuka Żle Obecna” w filharmonii w Krakowie, 5 maja. Odpowiedzialne: BWK;
- wywiad z pracownikiem BWK na temat koncertu *Totus Tuus* w Gdańsku, 8 czerwca. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z dyrektorem BWK o koncercie *Byśmy byli jedno* organizowanym 12 sierpnia w Gdańsku, 10 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Koszalin:

- koncert *Dźwięki nieutracone* z cyklu „Artyści Andersa” – rozmowa z artystą Grzegorzem Kołodziejem biorącym udział w wydarzeniu w filharmonii Sinfonia Baltica w Słupsku, 1 lutego. Odpowiedzialne: BWK.
- cykl „Klub Historyczny” / *Oskar Dirlewanger – studium zbrodniarza* / Udział pracownika IPN w audycji poświęconej Oskarowi Dirlewangerowi i działaniom SS-Sonderkommando „Dirlewanger”, 17 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

Polskie Radio Łódź:

- rozmowa z dyrektorem BWK o widowisku *Sprawiedliwi* upamiętniającym Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, które miało się odbyć 23 marca w Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi, 22 marca. Odpowiedzialne: BWK.
- wywiad z dyrektorem BWK na temat koncertu *Totus Tuus* w Lutomiersku, 27 maja. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Olsztyn / Rozmowa z wiceprezesem Karolem Polejowskim na temat pomnika Wyzwolenia Ziemi Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie, 25 stycznia. Odpowiedzialne: BRP.

Polskie Radio Pomorza i Kujaw / Cykl „Śniadanie z Muzami” / Rozmowa z Jakubem Kornackim, reżyserem spektaklu *Obywatel Junod*, 5 marca. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Rzeszów / Wywiad z wiceprezesem Krzysztofem Szwagrzykiem na temat prac poszukiwawczych i identyfikacyjnych IPN, 22 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP.

Polskie Radio Warszawa:

- rozmowa z dyrektorem BWK o koncercie *Tych lat nie odda* nikt w Teatrze Capitol, 15 stycznia. Odpowiedzialne: BWK;
- cykl „Poranek z Radiem Warszawa” / *Pamięć o zbrodni katyńskiej* – wywiad z pracownikiem AIPN, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- rozmowa z pracownikiem BEN na temat Instytutu Trzeciego Wieku, 21 września. Odpowiedzialne: BEN.
- „Kulturalny Weekend” / rozmowa o filmie IPN *Stanisław Helski. Dlatego*, 2 grudnia. Odpowiedzialna: BEN.
- zapowiedź dyrektora BWK na temat *Zupy rybnej w Odessie* – spektaklu o Janie Karskim – emisariuszu Polskiego Państwa Podziemnego, człowieka, którego zadaniem było dokumentowanie zbrodni w czasie II wojny światowej, 24 października. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z dyrektorem BWK na temat koncertu kolęd obozowych *Kolęda nadziei*, zorganizowanego 27 grudnia przez BWK w Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego w Warszawie, 27 grudnia. Odpowiedzialne: BWK.

Polskie Radio Szczecin:

- rozmowa z dyrektorem BWK o spektaklu *Sprawiedliwi*, 22 marca. Odpowiedzialne: BWK;
- wywiad z pracownikiem BBH na temat działalności grupy Ładosia, 29 czerwca. Odpowiedzialne: BBH.

Radio Maryja:

- wywiad z dyrektorem BRP na temat 79. rocznicy zbrodni w Hucie Pieniackiej oraz obchodów Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych, 28 lutego. Odpowiedzialne: BRP;
- „Aktualności Dnia” / Wiceprezes Krzysztof Szwagrzyk udzielił wypowiedzi na temat kolejnych 20 zidentyfikowanych ofiar totalitaryzmów, 8 marca; udział pracownika BBH w audycji poświęconej inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację w 1968 r., 20 sierpnia udział pracownika BEN w audycji poświęconej Instytutowi Trzeciego Wieku, 20 września. Odpowiedzialne: BRP, BBH, BEN;
- wywiad z dyrektorem BWK na temat koncertów *Byśmy byli jedno* w Zakopanem (22–23 lipca), 20 lipca. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Nadzieja:

- wywiad z dyrektorem BWK na temat koncertu *Totus Tuus* w Ostrowi Mazowieckiej, 15 maja. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z dyrektorem BWK o spektaklu *Zupa rybna w Odessie* (spektakl 17 listopada w Ostrołęce w Muzeum Żołnierzy Wyklętych), 13 listopada. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Wnet:

- rozmowa z wiceprezesem Krzysztofem Szwagrzykiem o pracach prowadzonych w celu odnalezienia i identyfikacji szczątków zamordowanych Żołnierzy Wyklętych, 1 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z pracownikiem BBH na temat sprawy Bogusława Wołoszańskiego, 23 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH;
- „Do Trzech Razy Sztuka” / Rozmowa pracownika BEN w audycji o filmie IPN *Stanisław Helski. Dlatego*, 1 grudnia. Odpowiedzialna: BEN.

Radio dla Ciebie:

- „Poranek RDC” / Rozmowa z pracownikiem BWK o festiwalu „Sztuka Żle Obecna” i artystach represjonowanych w czasach komunizmu z zaproszeniem na warszawskie koncerty 21–23 kwietnia, 21 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK;
- rozmowa z pracownikiem BWK oraz Hubertem Bojarskim z Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL na temat koncertu *Cena za prawdę* w 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, 12 grudnia. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Plus:

- cykl „Nocne Światła” / Udział pracownika BBH w dyskusji o sporcie w PRL, 18 i 19 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH;
- rozmowa z pracownikiem BBH o sporcie w PRL, 18 i 19 maja. Odpowiedzialne: BBH.

Radio Plus Legnica / Zapowiedź pracownika BWK dotycząca festiwalu „Sztuka Żle Obecna”, kwiecień. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Plus Olsztyn / Rozmowa z dyrektorem BWK na temat koncertu *Kolęda przetrwania* planowanego na 21 i 20 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Głos / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o zabójstwie ks. Franciszka Blachnickiego oraz medialnym ataku na Karola Wojtyłę, 20 marca. Odpowiedzialne: BRP.

Radio eM Kielce / Rozmowa z dyrektorem BWK na temat koncertu *Byśmy byli jedno* w Bilczy, 2 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.

Katolickie Radio Diecezji Płockiej / „Gość Poranka” – rozmowa z dyrektorem BWK o spektaklu *Zupa rybna w Odessie* (spektakl 17 listopada w Ostrołęce w Muzeum Żołnierzy Wyklętych), 24 października. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Rodzina / Wywiad z dyrektorem BWK na temat widowiska *Polish Parade* w Kaliszu, 14 maja. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Centrum / Zapowiedź pracownika BWK na temat widowiska *Polish Parade* w Kaliszu, 16 maja. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Aleks / Wypowiedź na temat koncertów *Byśmy byli jedno* w Zakopanem (22–23 lipca), 20 lipca. Odpowiedzialne: BWK.

Radio Akadera / Rozmowa z Damianem Szymczakiem i Piotrem Tomalą (Orkiestra Ludwika Sarskiego), dotycząca pokazu filmu niemego *Mocny człowiek* z muzyką na żywo (inauguracja projektu „Kultura (nie)ocalona”), 24 listopada. Odpowiedzialne: BWK.

Pasmo Siódma9:

„Siódma – Dziewiąta. Poranek rozgłośni katolickich”:

- rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN o ogólnopolskiej akcji „Warta Pamięci” upamiętniającej ofiary sowieckiej agresji na Polskę w 1939 r., 15 września. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN o beatyfikacji rodziny Ulmów, 11 listopada. Odpowiedzialne: BRP.

PolskiFR / Wywiad ks. Tomasza Sokoła z wiceprezesem Krzysztofem Szwagrzykiem na temat Żołnierzy Wyklętych, 18 marca. Odpowiedzialne: BRP.

Radio WPNA 103.1 FM, Chicago / Wywiad z archiwistką poświęcony projektom „Archiwum Pełne Pamięci” oraz „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, 23 lutego. Odpowiedzialne: AIPN.

Studio Radiowe IPN / Nagrania wypowiedzi dyrektora BBH dla mediów zewnętrznych o debatach organizowanych podczas Kongresu Pamięci Narodowej, wystąpieniu ministra Józefa Becka w Sejmie RP 5 maja 1939 r., Ogólnopolskim Komitecie Oporu, 27 kwietnia; nagranie wypowiedzi pracownika BBH na temat zabójstwa Grzegorza Przemyka, 8 maja; nagrania wypowiedzi dyrektora BBH na temat ogólnopolskiej konferencji „Kapelani Katyńscy”, 7 kwietnia; na temat 84. rocznicy przemówienia min. Józefa Becka w Sejmie RP, 4 maja; nagrania wypowiedzi pracownika BBH na temat uruchomienia silnika M-20 i produkcji samochodów Warszawa w Fabryce Samochodów Osobowych na Żeraniu, 19 września; na temat reakcji na wybór Jana Pawła II, 13 października; na temat zniesienia w listopadzie 1990 r. restrykcji w sprzedaży napojów alkoholowych wprowadzonych przez ekipę gen. Jaruzelskiego w październiku 1982 r., 27 października; na temat stanu wojennego, 6 grudnia. Odpowiedzialne: dyrektor BBH.

Radio 7 Toronto / Wywiad z naczelnik AIPN, podczas którego zaprezentowano idee oraz dotychczasowe osiągnięcia projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, 22 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN.

Tok FM / „Maciej Zakrocki Przedstawia” / Udział pracownika BBH w audycji *Jak bronił się przed oskarżycielami Hans Frank?*, 11 maja; udział pracownika BBH w audycji poświęconej losom powstańców warszawskich po wojnie, 8 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH, BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

Informacyjna Agencja Radiowa:

- nagrania pracowników AIPN na temat projektu „Historia w artefaktach zapisana” w związku z prezentacją materiałów dotyczących st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój”, 14 listopada. Odpowiedzialne: AIPN;
- zapowiedź pracownika BWK, dotycząca festiwalu „Sztuka Żle Obecna”, 10 maja. Odpowiedzialne: BWK;
- zapowiedź pracownika BWK dotycząca koncertu *Polish Parade* w Kaliszu, 15 maja. Odpowiedzialne: BWK.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

Polskie Radio Program 1 / Cykl „Przystanek Historia” / Tematem audycji była rocznica pierwszej masowej deportacji Polaków na Syberię, 22 lutego; promocja książki *Opór, przystosowanie czy współpraca? Obywatele II Rzeczypospolitej wobec okupacji sowieckiej ziem polskich w latach 1939–1941*, red. P. Kardela, K. Sychowicz, J. Wasilewski, 27 września. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio 24:

- audycja poświęcona ks. Stanisławowi Suchowolcowi, 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Historyczne Wydarzenia Tygodnia” – audycja *Józef Bandzio „Jastrzęb”* z udziałem pracownika OBBH, 26 października. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Białystok:

- cykl „Tajemnice Naszych Czasów” / Rozmowa o Wojsku Polskim II Rzeczypospolitej w związku z projektem MON formowania w regionie oddziałów wojskowych dla 1. Dywizji Piechoty Legionów – omówienie garnizonów wojskowych Podlasia w okresie międzywojennym, 17 stycznia; *Likwidacja getta w Białymstoku* – rozmowa o historii getta w Białymstoku ze szczególnym uwzględnieniem likwidacji getta rozpoczętej w lutym 1943 r., 14 lutego; *Białystok wolny i niepodległy* – rozmowa w związku z obchodami 104. rocznicy odzyskania niepodległości przez Białystok, 21 lutego; rozmowa o ppor. Zbigniewie Rećce ps. „Trzynastka”, bohaterze białostockiego podziemia

- i patronie roku 2023 w Białymstoku, 21 marca; *Generalowie Nikodem Sulik i Edward Godlewski* – rozmowa o przebiegu kariery wojskowej dwóch wybitnych dowódców Wojska Polskiego w latach 1914–1945, 4 kwietnia; *Oddział Huzarów Śmierci w Białymstoku* – rozmowa o dziejach ochotniczej jednostki polskiej jazdy sformowanej latem 1920 r. w czasie decydujących walk z bolszewikami pod Warszawą – 30 maja; *General brygady Ludwik Kmicic-Skrzyński 1893–1972* – rozmowa na temat powtórnego pochówku szczątków generała w Białymstoku, 24 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- wypowiedź pracownika OBBH z okazji 80. rocznicy pacyfikacji wsi Jasionowo, 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
 - audycja *Branicka ma głos* / 45-minutowa audycja o równouprawnieniu kobiet i ich wojskowym udziale w walkach o niepodległość. Emisja: 28 listopada na portalach społecznościowych Instytutu na rzecz Rozwoju Kobiet im. Izabeli Branickiej „Piano et Forte” – 20 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio „i”:

- audycja *Droga prawdy. Działalność ks. Stanisława Suchowolca i okoliczności tragicznej śmierci kapłana* – 7 odcinków, 30 stycznia–7 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
- audycja *August Emil Fieldorf „Nil”. Ten, który nie znał lęku. Walka o wolność, prawdę i Polskę* – 7 odcinków, 24 lutego–3 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- cykl „Puls Miasta i Regionu” / Wypowiedź o Zbigniewie Rećce ps. „Trzynastka”, 7 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja *Porucznik Józef Małczuk. Działalność i kulisy zdrady bohatera* – 5 odcinków, 3–12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- audycja *Witold Pilecki – bohater z krwi i kości. Losy człowieka niezłomnego* – 5 odcinków, 22–26 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
- cykl: „Historyczne Vademecum IPN” – audycja *Człowieczeństwo w życiu, świętość w śmierci. Historia rodziny Ulmów*, 4–8 września; *Kobiety męstwa wojennego*, 13–17 listopada; *Stan wojenny na Białostocczyźnie*, 11–15 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

LRT Radijas Wilno / Wypowiedź pracownika OBBH na temat zbrodni katyńskiej, 11 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Olsztynie

Polskie Radio Olsztyn:

- Cykl codziennych audycji „Historyczny Leksykon IPN” – audycja emitowana od poniedziałku do piątku o godzinie 9.15. Odcinki nawiązują do rocznic historycznych zbiegających się z czasem emisji. Pracownicy Delegatury IPN w Olsztynie uczestniczyli w następujących odcinkach: *Rudolf Weigl*, 23 stycznia; *Operacja Cedar Falls*, 23–27 stycznia; seria „Panteon Polskiego Antykomunizmu” (Henryk Glass, 30 stycznia – 3 lutego; *Europa po Jalcie*, 19 lutego; *Józef Karwowski pd. „Tęcza”*, 8 marca; prof. Florian Znaniecki, 20–24 marca; Tadeusz Żenczykowski, 27–31 marca; Adam Roman Keller, 24–28 kwietnia; Stanisław Ostoja-Chrostowski, 22–26 maja); *Jan Olszewski*, 6–10 lutego; Marian Massonius, ks. Kazimierz Lutosławski, 8 marca, Sergiusz Piasecki, 3–7 kwietnia; Marian Zdziechowski, 15–19 maja); *Józef Karwowski, ps. Tęcza*, 8 marca; *Akcja Meksyk II*, 6 kwietnia; *Krwawa Niedziela Palmowa*, 4 maja; *Akcje megafonowe w okupowanej Polsce*, 1–5 maja; *Bitwa o Murowaną Oszmiankę*, 26 maja; *Sobór Watykański II*, 13 czerwca; *ppor. Olgierd Christa*, 23 czerwca; *Adolf Maria Bocheński*, 26 lipca; *Komunizm wobec inteligencji*, 7–11 sierpnia; *Pakt Ribbentrop–Mołotow*, 21–25 sierpnia; *Powstańcza Starówka*, 28 sierpnia – 1 września; *Jesień 1944. Na zachodzie bez zmian*, 25–29 września; *Wiktoria i Józef Ulmowie*, 11–15 września; *Papież Jan Paweł II*, 16–20 października; *Operacja Torch*, 13–17 listopada; *Marian Rejewski*, 11–15 grudnia; *Boże Narodzenie w dawnej Polsce*, 18–22 grudnia; *Piekło Gulagu*, 4 maja; *Sprawa Gomułki*, 13 czerwca; *Czas Ławrientija Berii*, 10 października; *Nikita S. Chruszczow*, *Edmund Roman Orlik*, *Wojna Zimowa*, *Franciszek Gabryszewski*, *Aleksandra Pilsudska*, *Państwowe Gospodarstwa Rolne*, *UNRRA*, 27 grudnia;

- „Blżej Dziejów” – cykl audycji popularnonaukowych poświęconych głównie wydarzeniom rocznicowym. Pracownicy delegatury uczestniczyli w następujących audycjach: *Enigma*, 17 lutego; *Józef Stalin*, 10 marca; *Janusz Kurtyka*, 7 kwietnia; *Patrioci, Żołnierze, Żydzi*, 21 kwietnia; *Aresztowanie Roweckiego i śmierć Sikorskiego*, 23 czerwca; *Agresja ZSRR na Polskę 1939*, 15 września.

Radio Puls / Audycja *Drogi do Niepodległości* / Udział pracownika delegatury z okazji Święta Niepodległości, 11 listopada.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

Polskie Radio Program 1 / Cykl audycji „Przystanek Historia” / Rozmowa z pracownikiem OBBH na temat zbrodni wołyńskiej, 28 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio 24 / Cykl „Historyczne Wydarzenie Tygodnia” / Rozmowa z pracownikiem OBBH poświęcona ks. Józefowi Walągowi, 10 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Gdańsk:

- cykl „Kresowy Salonik Radia Gdańsk” / Rozmowa na temat obchodów rocznicy urodzin Mariusza Zaruskiego w SP w Kolbudach, 21 stycznia; rozmowa o wydanym przez IPN przewodniku *Śladami żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej po Trójmieście*, 18 marca; rozmowa z autorami publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, 4, 15 lipca. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat ks. Franciszka Blachnickiego, 17 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Strefa Historii” / Rozmowa z pracownikiem OBBH na temat Przystanków Historia IPN i zbrodni niemieckich na Pomorzu w 1939 r., 7 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja *O WZZ i nie tylko... Wokół biografii Stanisława Kowalskiego* / Wypowiedź pracownika OBBH, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- debata w hołdzie Żołnierzom Wyklętym, współpraca przy promocji wydarzenia, 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
- monodram *Melduję Tobie Polsko. Rotmistrz Pilecki* – w Studiu Koncertowym Radia Gdańsk został wystawiony monodram w wykonaniu Przemysława Tejkowskiego w przeddzień 75. rocznicy śmierci rtm. Pileckiego, 24 maja. Odpowiedzialny: asystent prasowy Oddziału IPN Gdańsk;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat zbrodni wołyńskiej w dniu promocji książki *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Co Za Historia!” / Rozmowa z autorami publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, 12 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Kulisy Historii” / Promocja monodramu *Melduję Tobie Polsko. Rotmistrz Pilecki*, 23 maja. Odpowiedzialny: asystent prasowy Oddziału IPN Gdańsk;
- wywiad z pracownikami OBBH na temat pamięci o ofiarach Zbrodni Pomorskiej, 30 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio z Charakterem / Cykl „Śniadanie z Mistrzem” / Rozmowa z autorem książki *Eugeniusz Bodo – z wielkiego ekranu w otchłań Gulagu*, całość – 12 stycznia, cz. 1 – 7 lutego, cz. 2 – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Olsztyn:

- wypowiedź pracownika OBBH o publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, 13 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z pracownikiem OBBH na temat Grudnia '70 w Elblągu, 18 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Bydgoszczy**Polskie Radio Pomorza i Kujaw:**

- wywiad z pracownikiem delegatury na temat Żołnierzy Wyklętych, 1 marca;
- „Wiadomości” / Wypowiedź pracownika delegatury na temat rtm. Witolda Pileckiego, 26 maja; wypowiedź pracownika delegatury na temat Dni Wydawnictwa IPN, 21 sierpnia;
- wywiad z pracownikiem delegatury na temat pracy w SB Pana Marka Jeleniewskiego, 29 września;
- wywiad z pracownikiem delegatury na temat odzyskania przez Polskę niepodległości, 9 listopada.

Radio Maryja:

- wywiad z dyrektorem Oddziału IPN Gdańsk o Narodowym Dniu Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, 26 marca;
- cykl „Rozmowy Niedokończone” / Audycja z udziałem dyrektora Oddziału IPN Gdańsk *Zbrodnie nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej w latach 1939–1945* z okazji 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej, 12 lipca;
- „Aktualności Dnia” / Rozmowa z dyrektorem Oddziału IPN Gdańsk na temat Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

Polskie Radio Katowice / Cykl „Historia Jak z Filmu” / Audycje nagrane w ramach projektu pod tym samym tytułem realizowanego we współpracy IPN, Instytucji Filmowej „Silesia Film” i Polskiego Radia Katowice; historycy z Oddziału IPN Katowice i filmoznawcy z Instytucji Filmowej Silesia mówią o filmach fabularnych, których akcja rozgrywa się na tle dramatycznych wydarzeń historycznych. Audycje emitowane są w każdą ostatnią niedzielę miesiąca o godz. 12.30 i dostępne w formie podcastu na stronie podcasty.radio.katowice.pl. W bieżącym okresie sprawozdawczym w ramach cyklu odbyły się dyskusje nad filmami *Popiół i diament* w reż. Andrzeja Wajdy, 29 stycznia; *Dywizjon 303. Historia prawdziwa* w reż. Denisa Delicia, 26 lutego; *Marzec '68* w reż. Krzyszofa Langa, 26 marca; *Katyń* w reż. Andrzeja Wajdy, 30 kwietnia; *Upadek* w reż. Olivera Hirschbiegela, 25 maja; *Wołyń* w reż. Wojciecha Smarzowskiego, 30 lipca; *Most Szpiegów*, sierpień; *Orzeł. Ostatni patrol*, 14 października; *Pociągi pod specjalnym nadzorem*, październik; *Błaszany bębenek*, 3 grudnia; *Czarny czwartek*, 31 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Polskie Radio Kraków:

- audycja poświęcona I Powstaniu Śląskiemu z okazji Narodowego Dnia Pamięci o Powstaniach Śląskich, 16 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa dotycząca przygotowanego przez OBEN na rok 2024 kalendarza edukacyjnego „Nadeszła chwila bitwy”, poświęconego Polskim Siłom Zbrojnym w czasie II wojny światowej – 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Fiat:

- wypowiedź dotycząca Żołnierzy Niezłomnych ziemi częstochowskiej z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa zapowiadająca wykład *Kurs bojowy! Część I: Działania lotnictwa Armii „Kraków” nad Częstochową we wrześniu 1939 r.* w Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie, 14 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa zapowiadająca konferencję popularnonaukową w ramach projektu „Jak kamienie przez Boga rzucać na szaniec” we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 2 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Częstochowie, 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa z okazji 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz wydarzeń Września w regionie częstochowskim, 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;

- „Gość Poranka” – rozmowa na temat 84. rocznicy rozpoczęcia II wojny światowej oraz wydarzeń, jakie we wrześniu 1939 r. rozegrały się w regionie częstochowskim, 1 września. Odpowiedzialne: OBEN;
- wypowiedź dotycząca obchodów III Święta Pułkowego 7. Pułku Artylerii Lekkiej w Złotym Potoku, 10 września. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa dotycząca zajęć edukacyjnych „Drużyna Inki” oraz bieżącej działalności OBEN Katowice, w tym również Olimpiady Gier Planszowych IPN, 27 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Jasna Góra / Wywiad na temat działalności Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie oraz zapowiedź pokazu filmu dokumentalnego *Czas „Jaguara” – bitwa o Polskę*, 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio eM Kielce

- magazyn historyczny „A To Historia” / *Wielki Polak i Ślązak* (audycja o Wojciechu Korfantym), 21 kwietnia; *Czego jeszcze nie wiemy o zbrodni katyńskiej?*, 12 maja; *Ślady Zofii Kossak na Śląsku Cieszyńskim*, 26 maja; *Ostatnie dni życia ks. Franciszka Blachnickiego*, 9 czerwca; *80. rocznica zbrodni wołyńskiej*, 30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa dotycząca przygotowanego przez OBEN na rok 2024 kalendarza edukacyjnego „Nadeszła chwila bitwy”, poświęconego Polskim Siłom Zbrojnym w czasie II wojny światowej – 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- wypowiedź dotycząca rozgrywek regionalnych II Olimpiady Gier Planszowych IPN, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Bagaż przeszłości. Rozmowy historyczne” – udział pracownika OA w cyklicznej audycji na temat Konferencji Wielkiej trójki w Teheranie 28 listopada – 1 grudnia 1943 r., 27 listopada. Odpowiedzialne: OA.

Český Rozhlas Ostrava / „Wydarzenia” / Wywiad dla polskiej audycji o egzekucji 36 mieszkańców Żywocic i sąsiednich wiosek w 1942 r. oraz o relacjach polsko-czeskich, 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Polska Agencja Prasowa / Wywiad będący zapowiedzią wykładu *Mokra 1 września 1939 r. O boju Wołyńskiej Brygady Kawalerii pod Moką raz jeszcze* w Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 10 października. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

Polskie Radio Program 1:

- wywiad z pracownikiem OKŚZpNP na temat płk. Łukasza Cieplińskiego i nowych informacji o celach, w których był przetrzymywany w więzieniu na Mokotowie, 1 marca. Odpowiedzialne: OKŚZpNP;
- cykl „W Samo Południe” / Rozmowa z pracownikiem OBBH na temat akt SB dotyczących kard. Karola Wojtyły i zarzutów formułowanych pod jego adresem w reportażu TVN, 10 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Przystanek Historia” / Nagranie rozmowy z pracownikiem OBBH dotyczącej inauguracji projektu „Wyrok na ziemiaństwo – 80 lat od komunistycznej reformy rolnej”, 22 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Program 3 / Cykl „Lumen” / udział pracownika OBBH w audycji poświęconej osobie kard. Karola Wojtyły *Co kryją archiwa?*, 22 października. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Kraków:

- cykl „Polityka Dla Dorosłych” / Rozmowa z pracownikiem OBBH o pozycji prezydenta w polskiej tradycji ustrojowej, 4 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;

- cykl „Posłuchaj Historii” / Dyskusje m.in. o ziemianach wobec wojny II wojny światowej, blisko dwudziestoletniej korespondencji Michała Sokolnickiego i Wacława Jędrzejewicza, Holokaust w Krakowie (ZAL/KL Płaszów), Powstaniu w Getcie Warszawskim w 1943 r., polskiej i węgierskiej opozycji młodych, misjach Jana Karskiego, ludobójstwie dokonanym przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 11 lipca 1946 r., zbrodniach niemieckich na polskiej wsi w 1943 r.; o losach dzieci pod okupacją niemiecką; wyborze papieża zza żelaznej kurtyny, reakcji na ten wybór Warszawy, Moskwy i Waszyngtonu, pontyfikacie Jana Pawła II i jego krytykach; Ksawerym Pruszyńskim; działalności komisarzy wojskowych i wojskowych grup operacyjnych w stanie wojennym na terenie Krakowa i województw. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Po Co Nam Historia?” / Rozmowy z pracownikami OBBH o tradycji Powstania Styczniowego w XX w., 27 stycznia; procesie kurii krakowskiej, 3 lutego; 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK, 17 lutego; interpretacji akt SB w związku z zarzutami formułowanymi pod adresem kard. Karola Wojtyły w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział*, 31 marca; rocznicy ujawnienia zbrodni katyńskiej i działalności Instytutu Katyńskiego w Polsce, 14 kwietnia; audycja *Wiosna '88. Strajk w Kombinacie HiL*, 28 kwietnia; rozmowa z pracownikiem OBBH oraz Grzegorzem Surdym i Janem Leszkiem Franczykiem *II Pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Ojczyzny*, 23 czerwca; rozmowa z pracownikiem OBUWiM *Bohaterowie naszej pamięci*, 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBUWiM;
- cykl „Koło Kultury – dokument historyczny” / Rozmowa z pracownikiem OBBH ...w duchu odzyskania pełnej niepodległości... na temat powojennego podziemia niepodległościowego, 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat zbrodni katyńskiej, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat strajku w Kombinacie HiL od 26 kwietnia do 18 maja 1988 r., 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „O Tym Się Mówi” / Rozmowa z pracownikiem OBBH *Jakie znaczenie miał strajk w Nowej Hucie?*, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- konkursy dla słuchaczy Radia Kraków z cyklu „2 pytania, 2 nagrody, 2 szanse” z okazji 80. rocznicy powstania 2. Korpusu Polskiego, 22 maja, 17 lipca, 24 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
- audycja dokumentalna *Za wszelką cenę lecieć do kraju* poświęcona cichociemnym z udziałem pracownika OBEN, 9 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
- audycja *Gdzie mogiły – wie tylko Bóg – Wołyn 43* z udziałem ks. prof. Józefa Mareckiego i pracownika OBEN, 12 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja dokumentalna *Z nieludzkiej ziemi do ziemi włoskiej* poświęcona 2. Korpusowi Polskiemu z udziałem pracownika OBEN, 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad z naczelnikiem OBUWiM na temat rozbicia więzienia św. Michała, 18 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- Cykl „Babskie gadanie. Kobiety mają głos” / Udział pracownika OBBH w audycji *Obrończyni krzyża w Nowej Hucie*, 7 grudnia; udział pracownika WSdPiI w audycji *Irena Odrzywołek – strażniczka więzienna*, 21 grudnia. Odpowiedzialne: WSdPiI;
- wypowiedź pracownika OBBH rocznicy powstania PZPR, 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Lublin / Wypowiedź pracownika OBBH na temat akt SB dotyczących kard. Karola Wojtyły i zarzutów formułowanych pod jego adresem w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział*, 29 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

Tok FM / Cykl „Historie Polski” / Udział pracownika OBBH w audycji na temat operacji „Cezary”, 3 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Maryja / Cykl „Rozmowy Niedokończone” / Rozmowa z pracownikiem OBBH o historii Markowej i rodziny Ulmów, 22 czerwca. Odpowiedzialne OBBH.

Delegatura IPN w Kielcach

Polskie Radio Program 3 / Cykl „Klub Trójki” / Udział pracownika delegatury w audycji *Świat w obliczu Holokaustu. Desperacki gest Szmula Zygielbojma*, 9 maja.

Polskie Radio 24 / Cykl „Temat Dnia” / Wypowiedź pracownika delegatury na temat historii Polskiego Stronnictwa Ludowego i represji wobec jego działaczy, 29 maja.

Polskie Radio Kielce:

- cykl „Rozmowa Dnia” / *Żołnierze Wyklęci poprzez wartości, które wyznawali, sprzeciwiali się sowietyzacji Polski* – rozmowa z udziałem naczelnik delegatury o Żołnierzach Wyklętych i Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; rozmowa z udziałem naczelnik delegatury na temat otwartej w Kielcach wystawy „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej”, 28 czerwca;
- cykl „Punkty widzenia” / Udział pracownika delegatury w audycji na temat reparacji wojennych od Niemiec, 6 marca;
- wypowiedź pracownika delegatury na temat form represji wobec obywateli w okresie stanu wojennego, 13 marca;
- wywiad pracownika delegatury na temat Polaków ratujących Żydów w regionie kieleckim, 24 marca;
- wywiad z pracownikiem delegatury na temat pacyfikacji wsi Wola Szczygiełkowa, 14 maja;
- wypowiedź pracownika delegatury na temat publikacji naukowej IPN *„Nasza broń to karta wyborcza”. Polskie Stronnictwo Ludowe w województwie kieleckim w latach 1945–1949*, 15 maja.
- wywiad pracownika delegatury na temat pacyfikacji Bodzentyna 1 czerwca 1943 r., 1 czerwca;
- wypowiedź pracownika delegatury na temat działań i ofiar Niemców w czasie II wojny światowej z okazji 80. rocznicy pacyfikacji wsi Rakówka, 24 czerwca;
- debaty radiowe: *Punkty widzenia: pogrom Żydów w Kielcach z 4 lipca 1946 r.* z udziałem pracownika delegatury oraz publicysty Jacka Karnowskiego, 4 lipca; *80. rocznica rzezi wołyńskiej* z udziałem naczelnika delegatury oraz publicysty Jacka Karnowskiego, 10 lipca; *Powstanie Warszawskie i przyszłość Polski* z udziałem naczelnika delegatury oraz Daniela Wosia z 10. Świętokrzyskiej Brygady Obrony Terytorialnej, 1 sierpnia;
- *Mija 81 lat od likwidacji żydowskiego getta w Kielcach* / Wywiad z pracownikiem delegatury, 21 sierpnia;
- wywiad z pracownikiem delegatury na temat beatyfikacji rodziny Ulmów, 11 września.

Polska Agencja Prasowa:

- wywiad pracownika delegatury na temat Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej, 22 marca;
- wywiad pracownika delegatury na temat relacji polsko-żydowskich i oporu Żydów przeciwko Niemcom, 21 kwietnia.

Meloradio / Cykl „Miasto młodości” / Rozmowa z pracownikami delegatury na temat oferty IPN: warsztatów, konkursów, maratonów programistycznych i nowych technologii w edukacji historycznej, 10 marca.

Radio eM Kielce:

- cykl „Prawdę mówiąc” / Audycje: *IPN uczcił rocznicę Powstania Styczniowego* z udziałem naczelnik delegatury, 25 stycznia; *Wspominamy Polaków, którzy ratowali Żydów podczas wojny* – rozmowa z pracownikiem delegatury, 23 marca; *Upamiętniamy rocznicę zbrodni katyńskiej* – rozmowa z pracownikiem delegatury, 13 kwietnia; „Historia w filmie” – o VIII edycji Przeglądu Filmów Fabularnych dotyczących najnowszej historii Polski, 13 czerwca; rozmowa z naczelnik delegatury na temat partyzantów z Kielecczyny i Jana Piwnika ps. „Ponury”, 16 czerwca; *Pokażemy, jak wyglądało roz-*

liczenie niemieckich zbrodniarzy – rozmowa na temat wystawy IPN „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej”, 26 czerwca; *Pacyfikacja Michniowa była okrutną zbrodnią* – rozmowa na temat niemieckiej pacyfikacji Michniowa, 12 lipca; rozmowa na temat zagłady kieleckiego getta, 18 sierpnia; *Biskup Czesław Kaczmarek to męczennik czasów komunistycznych* – rozmowa na temat biskupa Czesława Kaczmarka, ofiary komunistycznego terroru, 25 sierpnia; rozmowa na temat powstania Oddziału Wydzielonego WP mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala”, 22 września; na temat powstania Polskiego Państwa Podziemnego, 6 października; na temat hasła „Bóg Honor i Ojczyzna”, 13 października; dotycząca pamięci o polskich bohaterach oraz o kwestiach związanych z powstaniem i działalnością polskich organizacji konspiracyjnych w czasie II wojny światowej i po jej zakończeniu, 3 listopada; na temat wprowadzenia w Polsce stanu wojennego. Radiowa rozmowa odbyła się w związku z 42. rocznicą tego wydarzenia, 13 grudnia;

- cykl „Historia na Fali” / Audycje z udziałem pracowników delegatury: *Pamiętamy o Żołnierzach Wyklętych. Wiedza o bohaterach stała się powszechna* – rozmowa z pracownikiem delegatury i z odtwórcą głównej roli w filmie *Wyklęty* Wojciechem Niemczykiem, 23 lutego; *Edukujemy o Żołnierzach Wyklętych* – rozmowa o Żołnierzach Wyklętych i ich upamiętnieniu, 2 marca; *Wydarzenia marcowe 1968 roku zaczęły się m.in. od ograniczania wolności słowa* – rozmowa na temat wydarzeń marcowych 1968 r. z okazji ich 55. rocznicy, 9 marca; *24 marca obchodzimy Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką* – rozmowa o skali pomocy niesionej przez Polaków Żydom w czasie II wojny światowej, 23 marca;
- wypowiedź pracownika delegatury o represjach wobec mieszkańców Kielecczyny w okresie stanu wojennego 1981–1983, 13 marca;
- wywiad z pracownikiem delegatury na temat Polaków ratujących Żydów, 24 marca;
- wywiad z pracownikiem RBH na temat represji komunistycznych wobec bp. Czesława Kaczmarka, 14 września;
- udział pracownika OBBH w audycji dotyczącej ks. Jerzego Popiełuszki i prześladowań Kościoła katolickiego w latach 80. XX w. przez władze komunistyczne, 20 października.

Radio Plus Warszawa / Wywiad z pracownikiem kieleckiej delegatury na temat rodziny Ulmów, 14 września.

Radio Leliwa / Audycja *Sandomierz: Młode Białe Orły wezmą udział w symbolicznych uroczystościach* / Rozmowa na temat młodzieżowej organizacji antykomunistycznej „Młode Białe Orły”, która w latach pięćdziesiątych XX w. działała w Sandomierzu, 27 lutego.

Radio Maryja / Udział pracownika delegatury w audycji radiowej na temat ofiar Holokaustu, 15 lutego.

Radio Opatów / Cykl „Gość Radia Opatów” / Rozmowa o grze miejskiej „Opatów ’43 – podziemie w akcji” zorganizowanej przez delegaturę dla młodzieży z opatowskich szkół, 1 marca.

Radio Rekord Kielce:

- cykl „Gość Poranny Radia Rekord” / Udział pracownika delegatury w rozmowie na temat Żołnierzy Wyklętych i ich upamiętniania, 1 marca;
- wypowiedź pracownika delegatury z okazji 83. rocznicy zbrodni katyńskiej i VIII Kieleckiego Marszu Katyńskiego, 11 kwietnia.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

Polskie Radio24 / Wypowiedzi dyrektora oddziału w różnych audycjach i programach informacyjnych. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Polskie Radio Lublin:

- wypowiedź pracownika OBBH podczas uroczystości pogrzebowych w Janowie Lubelskim na temat Józefa Kłysia ps. „Rejonowy” i Stefana Wojciechowskiego ps. „Mordka”, 20 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z pracownikiem OBBH o działalności Róży i Jana Zamoyskich w strukturach Rady Głównej Opiekuńczej, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH o niemieckich planach etnicznej przebudowy Europy Środkowo-Wschodniej, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Gość Radia Lublin” / Wypowiedzi dyrektora oddziału. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat lubelskiego lipca 1980 r., 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Gość Radia Lublin” / Wypowiedzi dyrektora oddziału. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Radio Nowy Świat / Wypowiedzi dyrektora oddziału w różnych audycjach i programach informacyjnych. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Radio Maryja / Cykl „Aktualności Dnia” / Wypowiedzi dyrektora oddziału w różnych audycjach i programach informacyjnych. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Radio Centrum / Wypowiedzi dyrektora oddziału w różnych audycjach i programach informacyjnych. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Nowe Radio:

- udział kierownika Referatu Gromadzenia, Opracowania i Obsługi Magazynów w audycji radiowej poświęconej Dniu Darczyńcy i projektowi Archiwum Pełne Pamięci – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA;
- wywiad z pracownikiem OBBH na temat NSZZ „Solidarność” i stanu wojennego w związku z rocznicą 13 grudnia 1981 r. w audycji pod red. Magdaleny Szymaszek-Naumiuk – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio RMF FM / wywiad dla red. Krzysztofa Kota w związku z kolejną rocznicą wprowadzenia stanu wojennego w Polsce – 13 grudnia. Odpowiedzialny: dyrektor OIPN.

Delegatura IPN w Radomiu

Radio Plus Radom / Cykl „Historia, Jakiej Nie Znamy” – audycje poświęcone 80. rocznicy transportu radomian do KL Lublin (Majdanek), 12 stycznia; 81. rocznicy powstania Armii Krajowej, 15 lutego; żołnierzom drugiej konspiracji na ziemi radomskiej z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1, 8, 15 i 22 marca; Dniowi Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, 31 marca; 47 rocznicy Radomskiego Czerwca 76, 25 czerwca.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ**Polskie Radio 24:**

- wypowiedź pracownika OBBH na temat Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych oraz działalności sądów doraźnych KBW, 28 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Towarzystwo Niepokornych” / Udział w audycji poświęconej działalności sądów doraźnych KBW (dostępna na stronie polskieradio24.pl), 13 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Historyczne wydarzenie tygodnia” / Udział pracownika OBBH w programie poświęconym odpowiedzi kpt. Stanisława Sojczyńskiego „Warszyca” na „deklarację o wyjściu z podziemia” płk. Jana Mazurkiewicza „Radosława”. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Warszawa / Wywiad na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Polskie Radio Łódź:

- wywiad z autorem książki „*Dzieci z zielonego autobusu*”. *Zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)*, 10 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
- relacja ze 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego, 22 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK, 12 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- wywiad na temat przekształcenia ZWZ w AK oraz zamordowania gen. Augusta Emila Fieldorfa, 14 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź dyrektora oddziału na temat prezentacji znaczka kolekcjonerskiego Poczty Polskiej „Niemiecki Obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942–1945)”, 17 lutego. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;
- relacja z uroczystości wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności, 24 lutego. Odpowiedzialne: OA;
- rozmowa z pracownikami OBBH i WSdSPiI na temat Żołnierzy Wyklętych, 27 lutego. Odpowiedzialne: OBBH, WSdSPiI;
- wywiad na temat konkursu dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych szkół ponadpodstawowych „Ocaleni z »niehumanitarnej ziemi«. Polskie dzieci na tułaczach szlakach 1940–1950”, 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- relacja z uroczystości odsłonięcia tablicy upamiętniającej funkcjonariuszy straży więziennej oraz pracowników placówek penitencjarnych ziemi łódzkiej – ofiar zbrodni i represji sowieckich, 9 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z uroczystości wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności, 24 marca. Odpowiedzialne: OA;
- relacja z uroczystości Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- rozmowa na temat wystawy „Ślad pamięciowy”, 2 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- udział w audycji na temat zbrodni katyńskiej, 3 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- udział w audycji *Kobiety z regionu łódzkiego walczące w czasie II wojny światowej i po wojnie*, 6 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad na temat seminarium popularnonaukowego „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1951)”, 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat publikacji *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, 31 maja. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź w sprawie prac ekshumacyjnych mogiły kilkunastoletniego chłopca, który zginął w niemieckim obozie dla dzieci i młodzieży polskiej przy ul. Przemysłowej w Łodzi, 19 lipca. Odpowiedzialne: WSdSPiI;
- wywiad na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja”, prezentowanej w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Deбата historyczna” / Udział pracownika OBBH w programie na temat rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego, 27 września; na temat 80. rocznicy bitwy pod Lenino, 12 października; *Rozliczenie zbrodni niemieckich 1939–1945*, 22 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- udział pracownika OBBH w audycji na temat niemieckiego obozu rasowego przy ul. Spornej w Łodzi, wrzesień. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat 44. rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na papieża Jana Pawła II 16 października 1979 r., 16 października. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja z udziałem pracownika OBPiI dotycząca pogrzebu czterech ofiar terroru komunistycznego odnalezionych i zidentyfikowanych przez IPN, 27 października. Odpowiedzialne: OBPiI;

- audycja z udziałem pracownika OBPII dotycząca ekshumacji dzieci zamordowanych w niemieckim obozie dla dzieci i młodzieży przy ul. Przemysłowej w Łodzi, 29 listopada. Odpowiedzialne: OBPII;
- udział pracownika OBEN w audycji na temat germanizacji i roli dr. Romana Hrabara oraz Wiktora Pietruszki – 4 października. Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad na temat życia Janusza Kusocińskiego – 24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad na temat niemieckiego obozu dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi w związku z wystąpieniem w Centrum Dialogu im. Marka Edelmana w Łodzi – 11 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Polskie Radio Białystok / Cykl „Tajemnice Naszych Czasów” / Wypowiedź o działalności sądów doraźnych KBW w Białostockiem (dostępna na stronie radio.bialystok.pl), 14 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Maryja / Cykl „Rozmowy Niedokończone” / Udział dyrektora oddziału w programie *Wiedza historyczna a tożsamość narodowa*, 19 kwietnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź.

Radio Fiat / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat wystawy i wykładu „Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau” – 19 października. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Wnet / Wywiad na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy ul. Krakowskie Przedmieście z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Tok FM / Cykl „Maciej Zakrocki przedstawia” / *Ofiary nazistowskiego planu demograficznej przebudowy Europy* – wystąpienie pracownika OBBH na temat niemieckiego obozu rasowego przy ul. Spornej w Łodzi, 25 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

Polskie Radio Program 1:

- cykl „Przystanek Historia” / Wypowiedź na temat złamania szyfru Enigmy, 8 lutego; rozmowa na temat książki *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej »Solidarności« w latach 1980–1989*, 8 marca; promocja książki *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*, 14 czerwca; wypowiedź dotycząca Powstania Warszawskiego, 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;
- audycja *Eureka* / Rozmowa na temat urządzenia szyfrującego Dudek, 30 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- cykl „Historyczne Wydarzenie Tygodnia” / Rozmowa o Stanisławie Kasznicy, 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Poznań

- wypowiedzi na następujące tematy: egzekucja w Forcie VII grupy dr. Witaszka, 9 stycznia; gen. Jan Podhorski, 12–13 stycznia; Poznańskie Targi Książki, 8 marca; Narodowa Organizacja Bojowa, 20 marca; marsz. Ferdynand Foch, 8 maja; zaproszenie na warsztaty historyczne „Historia na wakacjach”, 7 czerwca; książka *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*, 14 czerwca; Poznański Czerwiec 1956, 26, 27, 28 czerwca; Powstanie Warszawskie, 1 sierpnia; Roman Dmowski, 5 sierpnia; postawy Polaków podczas II wojny światowej w związku z pokazem filmu *Ulmowie. Błogosławiona rodzina*, 29 września; historia Fortu VII w Poznaniu, 10 października; zbrodnie niemieckie w lasach zakrzewskich i prace

- poszukiwawczo-archeologicznych, 13 października; konferencja edukacyjna „Zapał znicz pamięci. Zbrodnie niemieckie w edukacji historycznej”, 18 października; akcja „Zapał znicz pamięci”, 22 października; książka *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*, 15 listopada; V Wielkopolskie Forum Pamięci Narodowej oraz Zamek Hartheim, 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN, WSdSPiL;
- cykl „Wielkopolskie Popołudnie” / Rozmowa o rozejmie w Trewirze, 16 lutego; dotycząca Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny i odsłonięcia pomnika w Siedlcu, 8 września. Odpowiedzialne: OBBH, OBUWiM;
 - cykl „Kluczowy Temat” / Wypowiedź na temat obchodów rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej do Poznania, 23 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
 - „Kierunek Europa” / Rozmowa na temat książki *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej »Solidarności« w latach 1980–1989*, 25 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Koszalin / Wypowiedź na temat pomnika upamiętniającego Bolesława Stachowiaka na terenie Nadleśnictwa Okonek, 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Radio Zachód / Cykl „Historie Pisane na Nowo” / Rozmowa o Powstaniu Wielkopolskim, 29 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Afera / Wypowiedzi na następujące tematy: marsz. Ferdynand Foch, 8 maja; Poznański Czerwiec 1956, 26 czerwca; udział kobiet w Poznańskim Czerwcu 1956, 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.

MC Radio / Wypowiedź dotycząca Poznańskiego Czerwca 1956, 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polska Agencja Prasowa / Wywiad dotyczący tematu przewodniego akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci”, 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio Emaus / Wypowiedź na temat zbrodni niemieckich w lasach zakrzewskich i prac poszukiwawczo-archeologicznych. Odpowiedzialne: WSdSPiL.

Radio Maryja / Wypowiedź na temat zbrodni niemieckich w lasach zakrzewskich i prac poszukiwawczo-archeologicznych; akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci”, październik. Odpowiedzialne: WSdSPiL, OBEN.

Radio 357 / „Prekursorzy” / Rozmowa dotycząca Ignacego Jana Paderewskiego, 20 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio RMF FM / Rozmowa na temat gry o Powstaniu Wielkopolskim, 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Radio ZET / Rozmowa na temat gry o Powstaniu Wielkopolskim, 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Polskie Radio Lwów / Rozmowa na temat gry o Powstaniu Wielkopolskim, 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

Polskie Radio Program 1 / Cykl „Przystanek Historia” / Dyrektor oddziału zaprezentował swoją najnowszą książkę *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, 25 stycznia. Odpowiedzialne: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów.

Polskie Radio Program 4 / Cykl „Czwórka do piątej” / Wywiad z pracownikiem OBBH *Lato 1939 r.*, 31 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio 24 / Cykl „Historyczne Wydarzenie Tygodnia” / Rozmowa na temat rodziny Ulmów i pomocy Polaków dla ludności żydowskiej, 26 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Rzeszów

- cykl „Historia Duża i Mała” / Wyemitowano odcinki;
- o powstaniu listy ponad 330 mogił powstańców styczniowych w województwie podkarpackim z zaproszeniem na uroczystość poświęcenia Krzyża Powstańczego na grobie rtm. Jana Newlin Mazarskiego w Krasnem, 23 stycznia; pracownik OBEN przedstawił temat: „Strajki ropczyckie – 1933”, 4 września. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN;
- o strajkach ropczyckich w 1933 r., 4 września. Odpowiedzialne OBEN;
- cykl „Gość Dnia w Polskim Radiu Rzeszów” / Rozmowy na następujące tematy: prawda w nauczaniu abp. Ignacego Tokarczuka, 3 lutego; pomoc Polaków dla ludności żydowskiej, 24 marca; podziemie antykomunistyczne, 1 marca; zbrodnia katyńska, 13 kwietnia; tematykę źródeł II wojny światowej, 1 września; przyczyny i skutki agresji ZSRS na Polskę, 16 września; odzyskanie przez Polskę Niepodległości, 11 listopada; stan wojenny w Polsce, 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH;
- cykl „Studio Dokumentu” / Odcinek „*Ramię pręż, słabość krusz*”. *Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” w Stanach Zjednoczonych Ameryki*, 2 kwietnia; *Totalitaryzmy. Komunizm w Chinach*, 16 kwietnia; *Kazimierz Czułowiekowski (1909–1954) – jeden z ostatnich niezłomnych na Podkarpaciu*, cz. 1, 28 kwietnia; *Kazimierz Czułowiekowski (1909–1954) – jeden z ostatnich niezłomnych na Podkarpaciu*, cz. 2, 7 czerwca; *Zbrodnia w Mucznem*, 25 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH;
- audycja „Wojciech Korfanty” / Pracownik OBEN przedstawił sylwetkę Wojciecha Korfanteo z okazji 150. rocznicy jego urodzin i ustanowienia przez Sejm RP roku 2023 Rokiem Wojciecha Korfanteo, 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- pracownik OBEN przedstawił najnowsze gry edukacyjne IPN dla dzieci i młodzieży, 7 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Wiadomości” / wypowiedź naczelnika OBUWiM o pacyfikacji Staroniwy, 1 czerwca; z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej naczelnik OBUWiM poinformował o akcji „Zapał znicz pamięci”, 4 lipca; w związku z uroczystościami w Rzeszowie i w Tuszowie Narodowym upamiętniającymi gen. Władysława Sikorskiego naczelnik OBUWiM przybliżył postać generała, 4 lipca; w związku z Podkarpackim Kongresem Pamięci Narodowej podczas audycji pracownik OBUWiM przybliżył działania OBUWiM Rzeszów, 5 października; w związku z uroczystościami odsłonięcia tablicy upamiętniającej sybiraków w Sanoku podczas audycji pracownik OBUWiM przybliżył słuchaczom ich historię, 10 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- wypowiedź pracownika OBBH dotycząca rzezi wołyńskiej, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja „Radio Biwak” / Pracownik OBEN udzielił wywiadu na temat powstańców warszawskich z Rzeszowszczyzny i dzisiejszego stosunku do tradycji powstańczych, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- nagranie o Rodzinie Ulmów i funkcjonariuszach żandarmerii niemieckiej biorących udział w zbrodni w Markowej, 8 września. Odpowiedzialne: OBBH;
- nagranie o działalności samozwańczego oficera Zygmunta Augustowskiego, wrzesień (dwie części). Odpowiedzialne: OBBH;
- nagranie o Josefie Kokocie i pozostałych funkcjonariuszach żandarmerii niemieckiej biorących udział w zbrodni na Rodzinie Ulmów z Markowej, 12 października. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja *Najtrudniej było ukrywać żydowskie dzieci*, 19 października. Odpowiedzialne: OBBH.

Katolickie Radio Via:

- cykl „Rozmowa Dnia” / W audycjach rozmawiano o obchodach Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, 25 stycznia; rocznicy porozumień rzeszowsko-ustrzyckich, 17 lutego; bp. Janie Niemcu, 20 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Aktualności” / Wypowiedź informująca o programie obchodów rocznicy Powstania Styczniowego w Krasnem, 30 stycznia; rozmowa na temat 81. rocznicy powołania do życia Armii Krajowej, 14 lutego; rozmowa na temat muralu w Tarnawce poświęconego por. Franciszkowi Majewskiemu, 1 marca; rozmowa o Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- cykl „Historia w Pamięci Zapisana” / W audycjach poruszono tematy: rodzina Ulmów i pomoc Polaków dla ludności żydowskiej; 80. rocznica ujawnienia zbrodni katyńskiej, 13 kwietnia; Obrzędowość świecka, 24 maja; sytuacja żeńskich zgromadzeń zakonnych w latach pięćdziesiątych XX w. na przykładzie Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Dębickich ze szczególnym uwzględnieniem realizacji ustawy o „przejęciu dóbr martwej ręki” (1950 r.) oraz wyrzuceniem Sióstr z domu macierzystego Zgromadzenia (1954 r.) i przejęciu go przez szpital, 26 lipca; powojenne losy funkcjonariuszy żandarmerii niemieckiej biorących udział w zbrodni w Markowej, 29 sierpnia; historia Polskiego Państwa Podziemnego, 27 września; VIII Festiwal Piosenki Niezłomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima”, który odbył się w WDK w Rzeszowie, 20 października; „Powstania Centralnego Okręgu Przemysłowego”; stanu wojennego w Polsce, 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBL, OBUWiM;
- „Po Drodze z Radiem Via” / Komentarz historyczny z okazji otwarcia wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, 21 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- komentarz historyczny pracownika OBBH z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu, 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad *Historyk Mirosław Surdej o agresji sowieckiej na Polskę*, 14 września. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Gość poranka” / Rozmowa z pracownikiem OBBH *Rola Jana Pawła II w demokratycznych przemianach w Polsce*, 16 października. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja *ORP Orzeł na tle historii polskiej Marynarki Wojennej*, 22 listopada, powtórka audycji, 26 listopada. Odpowiedzialne: OBL.

Radio Fara / Cykl: „W Rytmie Wydarzeń” / Rozmowa na temat por. Franciszka Majewskiego i poświęconego mu muralu w Tarnawce, 3 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Radio Fara – Przemysł / W audycjach poruszano następujące tematy: Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holocaustu i zbrodni w Hucie Pieniackiej 28 lutego 1944 r., 12 marca; rocznica porozumień rzeszowsko-ustrzyckich, 17 lutego; represjonowanie działaczy „Solidarności” przez powoływanie do wojska pod koniec 1982 r., 17 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Lwów (Polskie Radio Ukraina) / „Przystanek Historia” / audycja *Zbrodnia w Hucie Pieniackiej*, cz. 1, 4 marca, cz. 2, 11 marca. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.

Polskie Radio.pl / „Przystanek Historia” / Rozmowa z okazji 10. rocznicy śmierci abp. Ignacego Tokarczuka, 1 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Leliwa / Wypowiedź *Zbrodnia Ludobójstwa. Pamięć i prawda historyczna*, 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Koszalinie**Polskie Radio Koszalin:**

- wywiad z pracownikiem delegatury o działalności edukacyjnej IPN, 27 marca.
- rozmowa o bieżącej działalności delegatury oraz planowanym Kongresie Pamięci Narodowej w Warszawie, 5 kwietnia.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA**Polskie Radio Program 1:**

- wypowiedź dyrektora oddziału podczas odsłonięcia pomnika upamiętniającego więźniów obozu przejściowego NKWD w Ostrówku, 1 marca. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa;
- wywiad z pracownikiem Izby Pamięci „Strzelecka 8” na temat Nocy Muzeów w Izbie Pamięci, 12 maja. Odpowiedzialne: Izba Pamięci „Strzelecka 8”;
- udział pracownika OBBH w audycji na temat agresji Związku Sowieckiego na Polskę 17 września 1939 r., 13 września. Odpowiedzialne: OBBH;
- Audycja „Eureka” / Wywiad z naczelnikiem OBBH na temat Jana Nowaka-Jeziorańskiego, 2 października. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Program 2 / Audycja „Rzeczypospolite” / Rozmowę z pracownikiem OBBH Warszawa na temat aresztowania i niedosłego procesu Władysława Gomułki przeprowadził prof. Antoni Dudek, 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Program 3 / „Trójka pod księżycem” / Nagranie przez naczelnika OBBH odcinka programu na temat Zdzisława Rurarza i Romualda Spasowskiego, 27 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Program 4 / Nagranie przez naczelnika OBBH wywiadu na temat Romualda Spasowskiego i Zdzisława Rurarza, 5 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio 24:

- wywiad z pracownikiem OBBH na temat Akcji „Kutschera”, 1 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z naczelnikiem OBBH na temat kapelanów katyńskich, 12 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Stan Rzeczy” / *Rola historyka i historii we współczesnej Polsce* – audycja z udziałem pracownika OBBH, 3 maja. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „PRL – Historia Prawdziwa” / Nagranie rozmów z naczelnikiem OBBH o zaopatrzeniowych przywilejach funkcjonariuszy komunistycznego aparatu represji, 1 czerwca; o Ministerstwie Informacji i Propagandy, 20 lipca; o skoku modernizacyjnym w PRL, 7 grudnia; o rocznicy stanu wojennego, 12 grudnia; o Zdzisławie Rurarzu i Romualdzie Spasowskim, 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Polska Agencja Prasowa:

- wypowiedź dyrektora oddziału o żołnierzach Kedywu AK mjr. Jerzym Lewińskim ps. „Chuchro” i ppor. Józefie Rybickim ps. „Andrzej” z okazji odsłonięcia tablicy na budynku PAST-y przy ul. Zielnej, 23 stycznia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa;
- wywiad z naczelnikiem OBBH na temat rocznicy ogłoszenia przez prezydenta Ronalda Reagana Dnia Solidarności z Narodem Polskim, 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź dyrektora oddziału podczas odsłonięcia pomnika upamiętniającego więźniów obozu przejściowego NKWD w Ostrówku, 1 marca. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa;
- wywiad z naczelnikiem OBBH na temat procesu Eligiusza Niewiadomskiego, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Tok FM:

- wywiad z naczelnikiem OBBH na temat zabójstwa Piotra Bartoszcze, 7 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- udział pracownika OBBH w audycji o akcji pod Arsenałem, 28 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja na temat losów powstańców warszawskich po 1944 r. z udziałem pracowników OBBH, 8 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Maciej Zakrocki przedstawia” / Nagranie przez naczelnika OBBH wywiadu do audycji na temat Romualda Spasowskiego i Zdzisława Rurarza, 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH;

- „Poranek Radia TOK FM” / Wywiad na żywo z naczelnikiem OBBH w programie na temat Romu-
alda Spasowskiego i Zdzisława Rurarza, 9 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Informacyjna Agencja Radiowa / Wypowiedź dyrektora oddziału o żołnierzach Kedywu AK mjr. Jerzym Lewińskim ps. „Chuchro” i ppor. Józefie Rybickim ps. „Andrzej” z okazji odsłonięcia tablicy na budynku PAST-y przy ul. Zielnej, 23 stycznia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa.

Radio Opole 4 Historia / Audycja „Historia” / Wypowiedź pracownika OBBH z okazji rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej na warszawską Pragę, 14 września. Odpowiedzialne: OBBH.

Polskie Radio Kierowców / Cykl „Wysokie obroty” / Udział pracownika OBBH w audycji z na temat motoryzacji w II RP, 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Radio Warszawa / Pracownik OBBH udzielił wywiadu w audycji na temat Izby Pamięci „Strzele-
cka 8” w Warszawie, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

Polskie Radio Program 1 / „Przystanek Historia” / Wywiad z naczelnikiem OA o książce *Podpuł-
kownik Ludwik Marszałek ps. „Zbroja”*, 22 marca. Odpowiedzialne: OA.

Polskie Radio 24 / Wywiad z naczelnikiem OA o książce *Podpułkownik Ludwik Marszałek ps. „Zbro-
ja”*, 22 lutego. Odpowiedzialne: OA.

Polskie Radio Wrocław:

- cykl „Niezlomni z Osobowic” / Całoroczny cykl dwuminutowych opowieści w ramach audycji „Stąd
do historii”: historie polskich patriotów więzionych, mordowanych i grzebanych w bezimiennych
dołach na cmentarzu Osobowickim. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Dźwiękowa Historia” / Rozmowa z dyrektorem oddziału – autorem publikacji *W cieniu radio-
aktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*, 24 i 26 kwietnia. Odpowiedzial-
ny: Oddział IPN Wrocław;
- cykl „Wieczór z Dolnego Śląska” / Debata na temat Sierpnia ’80 z udziałem dyrektora oddziału; Czym
jest świadomość naszej przeszłości? Czy istnieje jedna prawda historyczna? Co dalej z IPN-em? –
debata z udziałem pełnomocnika dyrektora ds. strategii pamięci w Centrum Historii Zajezdnia we
Wrocławiu i dyrektora OIPN Wrocław, 18 listopada. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław;
- udział dyrektora oddziału w audycji na temat 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce.
Odpowiedzialne: Oddział IPN Wrocław.

Radio Plus Legnica / Cykl „IPN Odkrywa Karty Historii” / 1. odcinek: *Lekcja na Przystanku Hi-
storia w Legnicy o „Ince”*; 2. odcinek: *Relacja z otwarcia wystawy „48 lat sowietów w Legnicy” na
legnickim Rynku*, 17 września. Odpowiedzialne: OBBH.

3.2.2. Audycje telewizyjne

CENTRALA

TVP 1:

- „Między Niebem a Ziemią” / Rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rodziny Ul-
mów, 15 stycznia. Odpowiedzialne: BRP;
- „Wiadomości” / Wypowiedzi pracowników BBH na następujące tematy: program *Let Poland be Po-
land* w telewizji amerykańskiej, 30 stycznia; rozmowa z wiceprezesem Krzysztofem Szwagrzykiem
w Narodowym Dniu Pamięci Żołnierz Wyklętych, 1 marca. Odpowiedzialne: BBH, BRP;

- wypowiedź pracownika AIPN dla programu o operacji Zarządu Wywiadu UOP w Iraku w 1990 r., 24 maja. Odpowiedzialne: AIPN;
- wypowiedź pracownika AIPN na temat Dni Wydawnictwa IPN przy ul. Kłobuckiej 21, 19 sierpnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- nagranie z udziałem pracownika AIPN do filmu dokumentalnego o sprawie nielegala Jerzego Kaczmarka, 29 sierpnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- film dokumentalny *Operacja Baxis* / Nagranie pracownika AIPN do filmu na temat sprawy ks. Franciszka Blachnickiego, 8 września. Odpowiedzialne: AIPN.

TVP INFO:

- „O Tym Się Mówi” – program publicystyczny poruszający najistotniejsze tematy minionych dni / Wywiady z prezesem Karolem Nawrockim na temat reparacji wojennych dla Polski, 4 stycznia i konkursu „Polskie serce pękło. Katyń 1940”, 31 stycznia; rozmowy z dyrektorem BRP o projekcie „Archiwum zbrodni”, o śledztwie w sprawie śmierci ks. Franciszka Blachnickiego, 15 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- „O Co Chodzi?” – program publicystyczny, w którym prowadzący i goście analizują zjawiska polityczne i społeczne / Wywiady z prezesem Karolem Nawrockim o rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej do Warszawy w 1945 r., 17 stycznia i Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 28 lutego; rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rodziny Ulmów i Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej, 21 marca; rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o zbrodni katyńskiej i Kongresie Pamięci Narodowej, 11 kwietnia; rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą w 80. rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim, 19 kwietnia; o likwidacji IPN, 28 listopada. Odpowiedzialne: BRP;
- „Gdzie Jest Pan Cogito?” / Debata z udziałem prezesa Karola Nawrockiego na temat Jana Pawła II, rozumienia historii oraz edukacji historycznej, 12 marca; udział wiceprezesa Mateusza Szpytmy w dyskusji na temat relacji polsko-żydowskich, 23 kwietnia; udział dyrektora BBH w odcinku poświęconym wyborom 4 czerwca i ich znaczeniu dla historii Polski, 4 czerwca; udział prezesa w programie poświęconym działaniom rządu w sferze polityki historycznej, 10 grudnia. Odpowiedzialne: BRP, BBH;
- „Info Dzień” / Gościem programu był prezes Karol Nawrocki, który opowiadał o śledztwie w sprawie śmierci Wojciecha Cieślewicza, 16 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- „Okieł Wyari” / Rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rodziny Ulmów i Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej, 19 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika AIPN na temat Wydziału XI Departamentu I MSW, 23 marca. Odpowiedzialne: AIPN;
- „Wstaje Dzień” / Rozmowa z dyrektorem BRP o ofercie edukacyjnej IPN: grach komputerowych i planszowych, 26 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- „Minęła Ósma” / Rozmowa z wiceprezesem Karolem Polejowskim w 80. rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim, 19 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika AIPN temat ekspozycji AIPN przygotowywanej na Noc Muzeów i zaproszenie do udziału w wydarzeniu, 8 maja. Odpowiedzialne: AIPN;
- wypowiedź pracownika AIPN na temat ekspozycji AIPN na Warszawskim Pikniku Archiwalnym, 3 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN;
- „Demaskatorzy” / Wywiad z pracownikiem AIPN – krytyczny komentarz kłamstwa katyńskiego RIA Nowosti, 22 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN;
- „Między Słowami” / Udział pracownika BBH w odcinku poświęconym wydarzeniom sierpnia 1980 r., 13 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH;
- wypowiedź dyrektora AIPN w związku z Dniem Darczyńcy zorganizowanym w siedzibie Archiwum, 6 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- cykl dokumentalny „Resortowe Dzieci” / Wypowiedź Dyrektora BBH na potrzeby cyklu dokumentalnego na temat kulisów transformacji ustrojowej w Polsce, 6 marca. Odpowiedzialne: BBH;

- audycja poświęcona 105. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę / Udział pracownika BBH w programie w charakterze eksperta, 11 listopada. Odpowiedzialne: BBH.

TVP Historia:

- cykl „Kalendarium Powstania Styczniowego”/ Udział pracownika BBH w 10 odcinkach z cyklu poświęconego Powstaniu Styczniowemu, styczeń. Odpowiedzialne: BBH;
- cykl audycji „Ex Libris” – magazyn poświęcony książkom o tematyce historycznej. Goszczą w nim regularnie autorzy, którzy prezentują nowości wydawnicze Instytutu. Nagrania na temat książek: *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty, (pracownik AIPN); *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej* (odc. 533); *Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR* (odc. 551); *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* (odc. 553). Odpowiedzialne: AIPN, Wydawnictwo IPN;
- cykl audycji „Przystanek Historia” / Realizowany wspólnie przez IPN i TVP Historia. Audycje z udziałem pracowników Centrali IPN były emitowane na antenie TVP Historia co dwa tygodnie, a następnie powtarzane w TVP Historia, TVP Polonia i TVP 3. Od 1 stycznia do 31 grudnia zrealizowano następujące odcinki: błogosławionej rodzinie Ulmów, 11 lutego; audycje o książkach: J. Wallach, *Gorzka wolność. Wspomnienia ocalonej z Holocaustu*, 12 stycznia; J. Marecki, *Mysterium iniquitatis. Osoby duchowne i zakonne obrządku łacińskiego zamordowane przez ukraińskich nacjonalistów w latach 1939–1945*, 26 stycznia; *Listy Wacława Jędrzejewicza i Michała Sokolnickiego*, red. K. Kloc, 9 lutego; U. Kozłowska, T. Sikorski, *Andrzej Niesiołowski (1899–1945). Z dziejów nurtu chrześcijańsko-społecznego w polskiej socjologii*, 23 lutego; *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich 1944–1945. Leksykon*, wstęp, oprac. i red. nauk. D. Iwaneczko, 9 marca; K. Czechowska, *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939*, 23 marca; *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty, 6 kwietnia; K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989*, 20 kwietnia; T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”*, 3 czerwca; M. Klecel, *Pisarze Niepodległości. Szkice o ludziach i dziełach*, 17 czerwca; F. Gańczak, *Gryf, młot i cyrkiel. Szczecin w polityce władz NRD 1970–1990*, 1 lipca; G. Bębniak, S. Rosenbaum, M. Węcki, *Wojciech Korfanty 1873–1939*, 22 lipca; *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, red. nauk. D. Jastrzębska-Golonka, E. Kowalska, oprac. dokumentów E. Dulna-Rak, K. Ziębik, 19 sierpnia; przyjęcie polskich sierot ewakuowanych z ZSRS przez hinduskiego maharadzę Jama Saheba, 80. rocznica powstania Rady Pomocy Żydom „Żegota”, „Gra Szyfrów”, Działalność kulturalna Kościoła katolickiego w latach 1981–1990, premiera filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* o matce Matyldzie Getter ratującej w czasie II wojny światowej dzieci pochodzenia żydowskiego, rodzina Ulmów, portal przystanekhistoria.pl, wystawy elementarne Biura Edukacji Narodowej IPN, twórczość Józefa Mackiewicza, wystawa „Gospodarka III Rzeszy”, nowości Wydawnictwa IPN, wsparcie Solidarności Walczącej dla opozycji w republikach Związku Radzieckiego, aplikacja „Szybowcowa ’87” – wirtualna drukarnia Solidarności Walczącej, polscy sportowcy w czasie II wojny światowej, ofiary i komunistyczni kaci więzienia śledczego przy ul. Rakowieckiej, poszukiwania oraz identyfikacja polskich ofiar reżimów totalitarnych, przekazanie do Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim artefaktów związanych z ostatnim Niezłomnym na terenie Pomorza Zachodniego – Józefem Bosiem ps. „Lot”, amerykańscy żołnierze polskiego pochodzenia wzięci do niewoli komunistycznej w czasie wojny w Korei, Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Kongres Pamięci Narodowej, Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”, Festiwal „Sztuka Żle Obecna”, obrona Krzyża w Nowej Hucie w 1960 r., wystawa IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, Studenckie Komitety Solidarności, Grupy Oporu „Solidarni”, dekomunizacja przestrzeni publicznej, działalność wywiadu zagranicznego PRL, przekazanie do Archiwum IPN przez konsula honorowego RP w Rosario Bartłomieja Moszoro filmów Eugeniusza Siedleckiego dokumentujących działania 1. Dywizji Pancерnej gen. Macz-

- ka, transformacja ustrojowa w Polsce między ZSRS a USA, harcerskie korzenie Komitetu Obrony Robotników. Odpowiedzialne: BRP, Wydawnictwo IPN;
- cykl „Teatr Historii” / Rozmowa w każdy piątek z pracownikiem BBH poprzedzająca emisję spektaklu: o postaci Emilii Malessy przed emisją spektaklu teatralnego *Słowo honoru*, 3 marca; o śmierci Emila Barchańskiego przed emisją spektaklu teatralnego *Sprawa Emila B*, 17 marca. Odpowiedzialne: BBH;
 - *Getto. Likwidacja* / Wypowiedź pracownika BBH w odcinku poświęconym likwidacji getta krakowskiego, 6 marca. Odpowiedzialne: BBH;
 - „Archiwum Zimnej Wojny” / Wypowiedź pracownika AIPN na temat aktywności sowieckiego wywiadu w okresie transformacji i w odniesieniu do współczesności, 8 maja. Odpowiedzialne: AIPN;
 - cykl „Flesz Historii” / Udział pracownika BBH w odcinku poświęconym zabójstwu Grzegorza Przybyły, 8 maja; wypowiedź pracownika BBH w odcinku poświęconym strajkom w lipcu 1980 r., 28 czerwca; wypowiedź pracownika AIPN na temat inauguracji projektu „Historia w artefaktach zapisana”, 4 października; wypowiedź pracownika BBH na temat powstania ORMO, 23 września. Odpowiedzialna: BBH, AIPN;
 - wypowiedź pracownika BBH dla filmu dokumentalnego *Gouda i Florek. Historia nieszczęśliwej miłości* na temat okupacji we Frampolu, maj, czerwiec. Odpowiedzialne: BBH;
 - *Odkrycie w Lesie Katyńskim* / Nagranie z udziałem pracownika AIPN, 22 marca. Odpowiedzialne: AIPN;
 - „Nie taka prosta historia” / Udział pracownika AIPN w odcinku dotyczącym serialu *Życie na gorąco*, 2 października. Odpowiedzialne: AIPN;
 - specjalny program poświęcony SGO „Polesie”, gen. Franciszkowi Kleebergowi i ostatnim bitwom WP w 1939 r. – udział pracownika BBH w programie w charakterze eksperta, 27 września. Odpowiedzialne: BBH;
 - cykl „Kłamstwa i Mity PRL” / Wypowiedź pracownika BBH na temat olimpiady w Moskwie w 1980 r., 23 października; na temat postaw (protestów) Polaków przeciwko inwazji na Czechosłowację w sierpniu 1968 r., 4 grudnia. Odpowiedzialne: BBH, Oddział IPN w Szczecinie.

TVP 3 Pasma Ogólnopolskie:

- „Salon Polityczny Trójki” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim w 80. rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim, 19 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z pracownikiem BBH na temat znaczenia edukacji historycznej i pamięci o przeszłości w kontekście warsztatów edukacyjnych o spuściźnie katyńskiej dla młodzieży polskiej w Wilnie, 31 maja. Odpowiedzialne: BBH.

TVP 3 Warszawa

- cykl „Zawsze na Temat” / Rozmowa z dyrektorem BBH na temat prezentacji w gmachu Sejmu RP rzeźb autorstwa Samuela Willenberga z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu, 25 stycznia; rozmowa z dyrektorem BRP i dyrektorem Archiwum Akt Nowych Mariuszem Olczakiem o fenomenie polskiego podziemia niepodległościowego po 1945 r., 1 marca; rozmowa z dyrektorem BBH na temat badań społecznych prezentowanych podczas Kongresu Pamięci Narodowej oraz zadań IPN, 12 kwietnia; wypowiedź pracownika BEN na temat działalności Instytutu Trzeciego Wieku, 18 września; rozmowa z dyrektorem BBH na temat stanu wojennego, 13 grudnia. Odpowiedzialne: BBH, BRP, BEN;
- cykl „Warszawski Dzień Extra” / Rozmowa z dyrektorem BRP o sfalszowanych przez komunistów wyborach do Sejmu 19 stycznia 1947 r., 25 stycznia; rozmowa z dyrektorem BRP o skutkach transformacji ustrojowej 1989/1990 i przeobrażeniach komunistycznych służb bezpieczeństwa w służby specjalne wolnej Polski, 30 stycznia; wypowiedzi pracownika BBH w charakterze eksperta w odcinkach audycji poświęconych karierze Edwarda Gierka, 29 marca; „okrągłemu stołowi”, 5 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH, BRP;

- „Echa Dnia” / W Międzynarodowym Dniu Pamięci o Ofiarach Holocaustu dyrektor BRP przypominał o tragedii 6 milionów Żydów zamordowanych przez Niemców podczas II wojny światowej – połowę spośród nich stanowili polscy Żydzi, 27 stycznia. Odpowiedzialne: BRP;
- cykl „Warszawski dzień” / Adam Tański o koncercie *Kolędy Na Inny czas* w kościele pw. Świętego Krzyża w Warszawie, 31 stycznia;
- reportaż z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat rodziny Ulmów, 4 lutego. Odpowiedzialne: BRP;
- „Cywilizacja+” / Rozmowa dyrektorem BRP o Kongresie Pamięci Narodowej, 11 kwietnia; o okolicznościach śmierci ks. Blachnickiego, 17 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika AIPN temat ekspozycji AIPN przygotowywanej na Noc Muzeów i zaproszenie do udziału w wydarzeniu, 8 maja. Odpowiedzialne: AIPN;
- wypowiedź pracownika AIPN na temat ekspozycji AIPN na Warszawskim Pikniku Archiwalnym, 3 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN;
- wypowiedź pracownika AIPN w związku z wizytą w AIPN słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku, 25 października. Odpowiedzialne: AIPN;
- „Telewizyjny Kurier Warszawski” / Wypowiedzi pracowników AIPN na temat projektu „Historia w artefaktach zapisana” i jego edycji dotyczącej st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój”, 14 listopada; wypowiedzi pracownika BEN na temat Instytutu Trzeciego Wieku, 21, 25 września, 9 października. Odpowiedzialne: AIPN, BEN;
- wypowiedź dyrektora AIPN w związku z Dniem Darczyńcy zorganizowanym w siedzibie Archiwum, 6 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- rozmowa na żywo z dyrektorem BWK na temat widowiska *Bunt wznieci słowo poety* w 79. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.

TVP 3 Białystok / „Gość Obiektywu” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o laureatach Nagrody Honorowej IPN „Świadek Historii”, 18 stycznia; o przyszłości IPN, 30 listopada. Odpowiedzialne: BRP, Oddział IPN Białystok.

TVP 3 Bydgoszcz:

- wypowiedź dyrektora BWK i muzyka Pawła Hulisza dla „Panoramy” o koncercie *Na pierwszy znak* (cykl „Artyści Andersa”) w Teatrze Miejskim w Inowrocławiu, 17 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
- „Rozmowy Dnia” / Wywiad z prezesem Karolem Nawrockim o identyfikacji szczątków Żołnierzy Niezłomnych, upamiętnieniu tragicznych postaci polskiej historii, odznaczeniach dla działaczy opozycji, 10 marca. Odpowiedzialne: BRP, Delegatura IPN w Bydgoszczy.

TVP 3 Gdańsk / „Forum Panoramy” / Udział pracownika BBH w audycji poświęconej zbrodni w Lasach Piaśnickich, 8 marca; rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat reparacji w kontekście wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy”, 17 marca. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Gdańsk, BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

TVP 3 Lublin:

- cykl „Polacy na Ratunek Żydom” / Wypowiedź pracownika IPN w kolejnych odcinkach cyklu: pacyfikaacja Białki, 14 stycznia; *Goudza i Florek. Historia nieszczęśliwej miłości*, 4 marca. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- cykl „Reportaże Kresowe” / Udział pracownika BBH w odcinku poświęconym cmentarzowi w Charkowie, 31 stycznia; w odcinku poświęconym zbrodni UPA w Podkamieniu, 11 lipca. Odpowiedzialne: BBH;
- „Panorama Lubelska” / Udział pracownika IPN w programie poświęconym wydarzeniom na Lubelszczyźnie, 6 czerwca. Odpowiedzialne: BBH;

- film dokumentalny poświęcony por. Józefowi Steglińskiemu „Cordowi”, dowódcy oddziału AK funkcjonującego na terenie pow. biłgorajskiego / Wypowiedź pracownika BBH na potrzeby filmu dokumentalnego na temat por. „Corda”, wrzesień. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN do spraw badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- film dokumentalny poświęcony rodzinie Symoniuków z cyklu „Polacy na Ratunek Żydom”. Wypowiedź pracownika BBH na potrzeby filmu dokumentalnego na temat historii ukrywania rodziny Symoniuków, grudzień. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN do spraw badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

TVP 3 Olsztyn / Udział pracownika BBH w odcinku poświęconym 78. rocznicy oswobodzenia niemieckiego obozu KL Stutthof, 9 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

TVP 3 Poznań:

- „Wielkopolska Warta Poznania” / Udział dyrektora BRP w dyskusji na temat inicjatyw IPN w Berlinie przybliżających historię Wielkopolski i upamiętniających Powstanie Wielkopolskie, 14 lutego. Odpowiedzialne: BRP;
- „Lustra” / Udział dyrektora BRP w dyskusji na temat inicjatyw IPN w Berlinie przybliżających historię Wielkopolski i upamiętniających Powstanie Wielkopolskie, 15 lutego. Odpowiedzialne: BRP;
- „Teleskop” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat śledztwa w sprawie śmierci Wojciecha Cieślewicza, 16 marca. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Poznań.

TVP 3 Rzeszów / Rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą o bł. rodzinie Ulmów, 14 marca. Odpowiedzialne: BRP.

TVP 3 Szczecin:

- „Obraz Dnia” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o Krzysztofie Męcińskim, nowym dyrektorze Oddziału IPN Szczecin, 19 kwietnia. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Szczecin;
- wypowiedź pracownika Oddziału IPN Szczecin o widowisku *Sprawiedliwi* upamiętniającym Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, Książnica Pomorska w Szczecinie – 24 marca.

TVP 3 Wrocław / Wypowiedź Adama Tańskiego z BWK oraz fragment prób przed koncertem inauguracyjnym festiwalu „Sztuka Źle Obecna” w Narodowym Forum Muzyki – 13 kwietnia.

TV Republika:

- „W Punkt 2/2” / Wywiad z pracownikiem AIPN *Bestialska polityka III Rzeszy. Wyjątkowość „Raportu Stroopa”*, kwiecień. Odpowiedzialne: AIPN;
- rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim *Historia, zwłaszcza współczesna, jest polem bitwy*, 24 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- „Wolne Głosy Zagranica” / Udział pracownika BBH w odcinku poświęconym 84. rocznicy paktu Ribbentrop–Mołotow, 23 sierpnia. Odpowiedzialne: BBH;
- „Wolne Głosy” / Wywiad z dyrektorem BRP *Jaka jest świadomość narodowa Polaków*, 1 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z rzecznikiem prasowym IPN w związku z odnalezieniem w Ukrainie zbiorowego grobu ze szczątkami pomordowanych Polaków, 27 września. Odpowiedzialne: BRP;
- „Republika po Południu” / Udział Dyrektora BBH w charakterze eksperta w rozmowie na temat 31. rocznicy obalenia rządu Jana Olszewskiego w 1992 r., 2 czerwca; udział pracownika BBH w odcinku poświęconym 84. rocznicy agresji ZSRS na Polskę, 15 września; udział dyrektora BBH w charakterze eksperta w audycji poświęconej 105. rocznicy odzyskania niepodległości przez Polskę, 11 listopada. Odpowiedzialne: BBH;

- specjalny program poświęcony rocznicy wybuchu II Wojny Światowej / Udział pracownika BBH w charakterze eksperta, 1 września. Odpowiedzialne BBH;
- „Republika Historii” / Rozmowa z zastępcą dyrektora BWK o planach artystycznych Biura na grudzień 2023 r., 1 grudnia. Odpowiedzialne: BWK.

TVP Polonia:

- wypowiedź pracownika BBH o badaniach naukowych nad eksterminacją obywateli RP różnych narodowości na Wileńszczyźnie w latach 1941–1944, 19 stycznia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- „Gość Polonia 24” / Rozmowa z wiceprezesem Karolem Polejowskim w 80. rocznicę wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim, 20 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- udział pracownika BBH w programach „Informacje” i „Wilnoteka” o zbrodni w Ponarach i innych miejscach straceń na Wileńszczyźnie, 22–24 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- wypowiedź dyrektora AIPN w związku z Dniem Darczyńcy zorganizowanym w siedzibie Archiwum, 6 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- „Serwis informacyjny” / Udział pracownika BBH w audycji na temat stanu wojennego, 13 grudnia. Odpowiedzialne: BBH.

TVP Wilno:

- wypowiedź pracownika BBH o badaniach naukowych nad eksterminacją obywateli RP różnych narodowości na Wileńszczyźnie w latach 1941–1944, 19 stycznia. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945);
- „Studio Wilno” / Audycja z udziałem prezesa Karola Nawrockiego o potrzebie zachowania pamięci i odkrywania prawdy o bohaterach oraz ofiarach zbrodni dwóch totalitaryzmów; o projektach edukacyjnych realizowanych od lat przez IPN; o współpracy z Litwą w poszukiwaniu miejsc spoczynku ofiar zbrodni sowieckich i nazistowskich, 19 stycznia. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Białystok;
- udział pracownika BBH w programach „Informacje” i „Wilnoteka” o zbrodni w Ponarach i innych miejscach straceń na Wileńszczyźnie, 22–24 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

TVP Kultura / Wypowiedź dyrektora BBH na temat debat podczas Kongresu Pamięci Narodowej o niemieckich reparacjach, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH.

TV Trwam:

- „Polski Punkt Widzenia” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat reparacji w kontekście wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy”, 11 stycznia. Odpowiedzialne: BRP;
- „Aktualności dnia” / Wypowiedź dotycząca Instytutu Trzeciego Wieku, 20 września. Odpowiedzialna: BEN.

L24 Litwa / Udział pracownika BBH w programie o zbrodni w Ponarach i innych miejscach straceń na Wileńszczyźnie, 19 maja. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

Family News Service – EWTN Polska / Rozmowa z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą o Polakach ratujących Żydów podczas II wojny światowej, 22 marca. Odpowiedzialne: BRP.

Telewizja wPolsce.pl / *Ukraina w ogniu* / Udział pracownika BBH w charakterze eksperta, 11 lipca. Odpowiedzialne: BBH.

TVN 24 GO / *Warszawa nie była jedyna* / Wypowiedź pracownika BBH w programie o ruchu oporu ludności żydowskiej podczas II wojny światowej, 18 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH.

Polsat NEWS:

- „Punkt widzenia” / Wywiad z prezesem Karolem Nawrockim o reparacjach w kontekście wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy”, 11 stycznia; wypowiedź wiceprezesa Mateusza Szpytmy o trudnych relacjach polsko-żydowskich po II wojnie światowej, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- „Gość Wydarzeń” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat Jana Pawła II i ks. Franciszka Blachnickiego, 15 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- „W Rytmie Dnia” / Rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat Kongresu Pamięci Narodowej, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP.

Telewizja Al-Dżazira / Prezentacja zasobu archiwalnego IPN z okresu II wojny światowej przez pracownika AIPN, 26 lipca. Odpowiedzialne: AIPN.

TVP World / Przedstawiciel BWM udzielił dwukrotnie kilkunastominutowego wywiadu w języku angielskim podczas programów poświęconych historii Polski w związku z beatyfikacją rodziny Ulmów 10 września oraz w rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę 11 listopada. Odpowiedzialne: BWM.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

TVP 3 Białystok:

- „Bez Kantów – W Kontrze” / Dyskusja z udziałem pracownika OBBH na temat reparacji wojennych, 9 stycznia; rozmowa na temat rozumienia pojęcia „patriotyzm”, 10 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- magazyn informacyjny „Obiektyw” / *Dzień Tradycji Służby Więziennej* – wystąpienie pracownika OBBH na temat niemieckich i komunistycznych zbrodni dokonanych na terenie Aresztu Śledczego w Białymstoku, 20 lutego; *Rok Zbigniewa Rečki „Trzynastki” w Białymstoku*, 7 marca; wystąpienie p.o. naczelnika OBUWiM o konkursie poświęconym żołnierzom AK spoczywającym na nekropoliach województwa podlaskiego, 11 marca; wystąpienie pracownika OBBH na temat zbrodni katyńskiej, 11 kwietnia; zakończenie II wojny światowej, 8 maja; bitwa o Monte Cassino, 18 maja; konferencja naukowa IPN „Alternatywna rzeczywistość”, 20 czerwca; Święto Wojska Polskiego, 14 sierpnia; 80. rocznica pacyfikacji wsi Jasionowo, 27 sierpnia; *Dekomunizacja przestrzeni publicznej*, 1 września. Odpowiedzialne: OBBH, OBUWiM;
- „Gość Obiektywu” / Wypowiedzi pracownika OIPN o bieżących działaniach OIPN Białystok oraz komentarze do rocznic historycznych (17 stycznia, 14 lutego, 25 sierpnia, 26 października, 23 listopada); wypowiedź pracownika OBUWiM na temat Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; rozmowa dotycząca Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia; Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH;
- „Pilna Sprawa” / Pracownik OBUWiM udzielił wypowiedzi na temat komunistycznych represji, 2 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- „Echa Wydarzeń” / Audycja poświęcona obławie augustowskiej, 12 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Świadkowie czasu” / Pacyfikacja wsi Grzędy w 1943 r., 2, 9 września. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Polonia / „Polonia 24” / Rozmowa o konferencji „W szponach dwóch totalitaryzmów. Wileńszczyzna i jej mieszkańcy w latach 1939–1956 r.” – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Wilno / Cykl filmów dokumentalnych z udziałem historyków OBBH Białystok *Niezlomni Polskich Kresów*: Kazimierz Chmielowski ps. „Rekin”, Gracjan Fróg ps. „Szczerbiec”, Józef Mackiewicz, Sergiusz Piasecki, Janina Smoleńska ps. „Jachna”, Zygmunt Szendzielarz ps. „Łupaszka”, Zygmunt Błażewicz ps. „Zygmunt”, Wiktor Jagoda ps. „Brzoza”, Stanisław Kiałka ps. „Jelonek”, Franciszek Żwirko, Henryk Wieliczko ps. „Lufa”, Lucjan Żeligowski, Lucjan Minkiewicz ps. „Wiktor”; 8 sierpnia; Antoni Olechnowicz „Pohorecki”, Zdzisław Badach „Żelazny”, 30 września; Adam Boryczko „Tońko”,

12 października; Edmund Bukowski „Zbyszek”, 6 listopada; prof. Marian Massonius, 6 listopada; Czesław Grombaczewski „Jurand”, 21 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

Polsat News / Wypowiedź pracownika OBBH dotycząca historii Królewca i jego nazwy, 10 maja. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Olsztynie

TVP 3 Olsztyn:

- „Opinie” / Wypowiedź pracownika delegatury o Holokauście, 27 stycznia; o wybuchu Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia; o Westerplatte – historii i pamięci, 1 września; o rocznicy wprowadzenia stanu wojennego, 13 grudnia; wypowiedź dotycząca odzyskania przez Polskę niepodległości, 11 listopada;
- „Głos regionu” / Udział w programie *Pomnik wdzięczności Armii Czerwonej w Olsztynie. Przeszłość i przyszłość*, 1 lipca.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

TVP 3 Gdańsk:

- „Dzień Dobry Tu Gdańsk” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat kard. Adama Stefana Sapiehy, 21 marca; rozmowa z pracownikiem OBEN na temat *Teatru Misia Wojtka* na Pomorzu, 15 lutego. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat strajków sierpniowych 1980 r. i renowacji napisu „Stocznia Gdańska” na bramie nr 2, 18 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Droga” / Konsultacja i wypowiedź dotycząca kapelanów Ludowego Wojska Polskiego, 24 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Olsztyn:

- wypowiedź pracownika OBBH na temat publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* na spotkaniu w Elblągu, 13 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- *Pożegnanie mistrza. Zmarł prof. Jan Kaczyński* / Audycja Anny Kieres poświęcona zmarłemu prof. Janowi Kaczyńskiemu, działaczowi „Solidarności” odznaczonemu Krzyżem Wolności i Solidarności, 7 września. Odpowiedzialne: OBBH.

Polsat News / Wypowiedź pracownika OBBH na temat zbrodni wołyńskiej przed 80. rocznicą ludobójstwa, 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

TVP 3 Poznań / „Kalendarium Wielkopolska Każdego Dnia” / W kolejnych odcinkach cyklu pracownik delegatury przedstawił krótkie biografie: Józefa Stogowskiego, 14 maja; Artura Wojdata, 18 maja; Bronisława Szwarca, 23 maja; Eugeniusza Kubiaka, 25 maja; Leszka Henslera, 3 czerwca; Mariana Babireckiego, 5 czerwca; Floriana Grzechowiaka, 7 czerwca; Witolda Majchrzyckiego, 8 czerwca; Janusza Jerzembowskiego, 14 czerwca; wypowiedział się na temat Turnieju Międzynarodowych Targów Poznańskich, 24 czerwca; przedstawił krótkie biografie: Stefana Glona, 2 lipca; Ewarysta Łoja, 4 lipca; Wacława Gąsowskiego, 7 lipca; Mariana Fontowicza, 13 lipca; Bronisława Malinowskiego (i wypowiedział się na temat Igrzysk XXII Olimpiady w Moskwie w 1980 r.), 13 lipca; Czesława Sobieraja, 24 lipca; Zdzisława Kasprzaka, 5 sierpnia; Grzegorza Kotowicza, 6 sierpnia; Bronisława Szwarca, 14 sierpnia; Zygfrieda Józeffiaka, 17 sierpnia; Jarosławy Józwiakowej, 25 sierpnia; Witolda Woydy, 26 sierpnia; Jacka Wierzchowieckiego, 1 września; Jerzego Wybieralskiego, 8 września; Jerzego Mynarczyka, 9 września; Grzegorza Śledzińskiego, 17 września; Rafała Piszczka, 19 września; Zdzisława Tomyślaka, 24 września; Teodora Kocerca, 25 września; Zdzisława Wojdylaka, 3 października; Bogusławy Kozłowskiej-Tomasik, 10 października; Andrzeja Ptaka, 13 października; Jerzego Siankiewicza, 17 października; Grzegorza Nowaka, 1 listopada; Ryszarda Pilarczyka, 5 listopada; krótka historia pięć-

ciarzy Olimpii, 6 listopada; biogram Malwiny Kopron, 16 listopada; krótka historia TOR Poznań, 18 listopada; biogramy: Witalisa Ludwiczaka, 29 listopada; Henryka Cegielskiego, 12 grudnia; Ryszarda Kunzego, 12 grudnia; Michała Gajownika, 15 grudnia; Wojciecha Lipońskiego, 16 grudnia; Jana Kowalczyka, 18 grudnia; Adama Smorawińskiego, 23 grudnia; Aleksandra Lewandowskiego, 30 grudnia.

TVP 3 Bydgoszcz:

- „Zbliżenia” / Pracownicy delegatury udzielili wywiadów na temat: Romana Dmowskiego, 2 stycznia; zakończenia okupacji niemieckiej i wkroczenia Armii Czerwonej na Pomorze oraz Kujawy w 1945 r., 24 stycznia; zamordowanego przez UB członka bydgoskiej konspiracji Leszka Białego i działalności aparatu bezpieczeństwa w Bydgoszczy po II wojnie światowej, 27 lutego; sowieckich i komunistycznych pomników propagandowych z okresu PRL w Polsce, 31 marca; pierwszych częściowo wolnych wyborów z 1989 r., 4 czerwca; emisji przez NBP nowej monety z serii „Wyklęci przez komunistów żołnierze niezłomni” i umieszczonego na niej wizerunku Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc”, 18 lipca; wystawy przed budynkiem delegatury „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948”, 28 czerwca; zmarłego działacza antykomunistycznego Gerarda Lewandowskiego, 28 czerwca; zmarłego Józefa Pintery oraz dokonania współzałożyciela i pierwszego przewodniczącego Stowarzyszenia „Chełminiacy 1982”, 1 lipca; otwarcia wystawy „Sąsiedzka krew. Ludobójstwo wołyńsko-galicyjskie 1943–1945” przed budynkiem delegatury, 10 lipca; spotkania promującego książkę *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*, 11 lipca; wizyty młodzieży z Wileńszczyzny, 21 lipca; 118. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego, 19 sierpnia; porozumień sierpniowych, 31 sierpnia;
- „Rozmowy Dnia” / Zastępca dyrektora Oddziału IPN Gdańsk udzielił wywiadów o okolicznościach śmierci Piotra Bartoszczygo, działacza rolniczej „Solidarności”, 7 lutego; Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; program z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 r., 26 października;
- cykl „Lekcja Historii” / Projekt edukacyjny realizowany we współpracy z TVP 3 Bydgoszcz. Cykl programów edukacyjnych poświęconych ważnym zagadnieniom i postaciom z dwudziestowiecznej historii Polski: realizacje filmów dokumentalnych oraz rozmowy historyków w studiu podczas premiery dokumentu. Wyemitowano odcinki *Wincentyna Teskowa – matka bydgoskiej niepodległości* – w realizacji programu wziął udział pracownik delegatury, 13 kwietnia; *„Zielona Solidarność”, czyli Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Rolników Indywidualnych „Solidarność”* – w realizacji programu wziął udział pracownik delegatury, 12 maja; *Walther Nernst – noblista z Wąbrzeźna* – w realizacji programu wziął udział pracownik delegatury, 9 czerwca; tragiczne wydarzenia nocy z 22 na 23 października 1939 r. – dwóch Niemców: Otto Christian Hirschfeld i Hans Ulrich Jahnz, ze szczególnym okrucieństwem zamordowali Polaków w więzieniu inowrocławskim. Zginęło wówczas 56 osób, 15 października; *Jedyne takie archiwum* o działalności Archiwum IPN, 10 listopada; *Roman Bartoszcze*, 8 grudnia.

TV Trwam:

- „Rozmowy niedokończone” / Zastępca dyrektora Oddziału IPN Gdańsk udzielił wywiadów na temat: rocznic wydarzeń historycznych w 2023 r., 12 stycznia; Żołnierzy Wyklętych w odcinku *Niezłomni – wyklęci. O co i dla kogo walczyli*, 28 lutego; *IPN – strażnik historii i niepodległości* – rozmowa z rzecznikiem IPN i pracownikiem delegatury Bydgoszcz, 11 listopada; *O sprawiedliwych Polakach* rozmowa z pracownikiem delegatury w dzień beatyfikacji rodziny Ulmów, 10 września; *Tragiczne polskie Grudnie: 1952; 1970; 1981*, 13 grudnia. Odpowiedzialne: BRP, Delegatura IPN w Bydgoszczy;
- „Prawda a historia” / Wypowiedź pracownika delegatury w programie *Generał Sikorski – 80-lecie śmierci*, 4 lipca;
- „Informacje dnia” / Wypowiedź zastępcy dyrektora Oddziału IPN Gdańsk na temat ratowania Żydów przez Polaków w czasie II wojny światowej, 16 lipca.

Tv365 / „Informacje Lokalne” / Wypowiedź pracownika delegatury na temat Augusta Emila Fiedorfa „Nila” podczas uroczystości odsłonięcia tablicy upamiętniającej „Nila” w Grudziądzu, 24 lutego.

TV Grudziądz / Wypowiedź pracownika delegatury dla programu informacyjnego na temat zbrodni wołyńskiej, 11 lipca.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

TVP 3 Katowice:

- „Z Historią w Tle” / Cykl audycji telewizyjnych z udziałem pracowników Oddziału IPN Katowice w reżyserii Aleksandry Fudali-Barańskiej poświęcony historii, zwłaszcza Śląska i Zagłębia, emitowany co drugą sobotę: *Katyni*, 8 kwietnia; *1 Maja*, 29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad z pracownikiem oddziału podczas pikniku rodzinnego „Śląsk to wielka rzecz” w parku Słupna (Mysłowice) na temat okoliczności wybuchu I Powstania Śląskiego i kwestii górnośląskiej w latach 1919–1921, 24 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN;
- rozmowa z pracownikiem OBEN na temat jego dziecięcych wspomnień związanych z wprowadzeniem stanu wojennego, stanowiąca materiał do filmu rocznicowego poświęconego wspomnieniom związanym z 13 grudnia 1981 r. Zrealizowana 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Pokój na poddaszu” / Rozmowa dotyczyła nowoczesnego opowiadania o wydarzeniach historycznych i świadomości historycznej młodego pokolenia, 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Telewizja Orion w Częstochowie / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat działalności Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie, 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

TV Żytomierz dla Polaków / Wywiad pracownika OBEN dla polskiego programu Żytomierskiego Obwodowego Związku Polaków na Ukrainie emitowanego na antenie regionalnej ukraińskiej TV; omówiono w nim operację antypolską NKWD 1937–1938 r. oraz przyczyny, straty i świadomość tej zbrodni w Polsce i na Ukrainie, 17 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

TVP:

- „Panorama” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat interpretacji akt SB w związku z zarzutami formułowanymi pod adresem kard. Karola Wojtyły w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział*, 28 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Apteka pod Orłem” / Udzielenie wypowiedzi przez pracownika WSdSPiI do dokumentu telewizyjnego. Odpowiedzialne: WSdSPiI.

TVP 1 / „Wiadomości” / Wywiad z pracownikiem OKŚZpNP na temat płk. Łukasza Cieplińskiego i nowych informacji o celach, w których był przetrzymywany w więzieniu na Mokotowie podczas trzyletniego śledztwa, 1 marca. Odpowiedzialna: OKŚZpNP.

TVP Historia:

- cykl „Flesz Historii” / Wypowiedzi pracowników OBBH o Hieronimie Dekutowskim ps. „Zapora”, 21 lutego; Walentym Badyłaku, 20 marca; Stanisławie Pyjasie, 12 czerwca; Studenckim Komitecie Solidarności, 15 czerwca; dekrete papieża Piusa XII potępiającym komunizm, 10 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Księża Wolności 1914–1981” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat ks. Michała Rapacza zamordowanego w 1946 r., 19 stycznia; odc. 43 o ks. Michale Rapaczu, 14 marca; odc. 44 o ks. Michale Pilipcu, 21 marca; odc. 53 o ks. Tadeuszu Isakowiczu-Zaleskim, 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź naczelnika OKŚZpNP dla filmu dokumentalnego o znaczeniu fotografii jako dowodów i źródeł dowodowych w śledztwach prowadzonych przez prokuratorów IPN, 8 sierpnia. Odpowiedzialna: OKŚZpNP;

- wypowiedź prokuratora OKŚZpNP na temat przebiegu postępowania i ustaleń śledztwa w sprawie śmierci Stanisława Pyjasa, 9 maja. Odpowiedzialna: OKŚZpNP;
- „Przypadek Polski” / Udział pracownika OBBH w odcinku poświęconym postaci Ferdynanda Ossendowskiego, 13 września. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z pracownikiem OBUWiM na temat akcji „Burza”, 8 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- Wystąpienie pracownika WSdsPiI w filmie dokumentalnym *Waleczne z gór. Odc. 6 – Małgorzata Jachymiak*, 22 grudnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.

TVP Info:

- „O Co Chodzi?” / Wywiad naczelnikiem OBUWiM na temat Józefa Kurasia ps. „Ogień”, 28 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- cykl „Resortowe dzieci” / Udział pracownika OBBH w odcinku poświęconym działaniom komunistycznego aparatu bezpieczeństwa wobec kard. Karola Wojtyły / Jana Pawła II, 23 października. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Kraków:

- wywiad z naczelnikiem OKŚZpNP w związku ze skierowaniem do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Lublinie aktu oskarżenia przeciwko prokuratorowi stanu wojennego Eugeniuszowi M., 10 stycznia. Odpowiedzialna: OKŚZpNP;
- „Kronika” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat akt SB dotyczących kard. Karola Wojtyły w związku z zarzutami formułowanymi pod jego adresem w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział*, 2 kwietnia; wypowiedź na temat Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja „Tematy Dnia” / Udział pracownika OBBH w rozmowach: o strajku w Kombinacie HiL od 26 kwietnia do 18 maja 1988 r., 28 kwietnia; o szansach wybuchu powstania w Krakowie w kontekście Powstania Warszawskiego, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z naczelnikiem OBUWiM na temat operacji antypolskiej NKWD 1937–1938 r., 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- „W Dobrej Wierze” / Udział pracownika OBBH w programie religijnym (odc. 132), poświęconym ks. Jerzemu Popiełuszce, 27 października, 3 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH o rocznicy aresztowania jezuitów z krakowskiego kolegium w 1939 r., 9 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat rocznicy odzyskania niepodległości, 9 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat masowych rozstrzeliwań przez Niemców na terenie Puszczy Niepołomickiej (Kozie Górki), 17 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Czyja będzie Polska? – Bohaterowie Niepodległej” / Nagranie przez pracownika OBBH materiału do filmów dokumentalnych o Helenie Żurowskiej i Felicji Wolff – Annie Neuman, realizator Tadeusz Płużański, 15 listopada; nagranie w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, poświęcone postaci płk. Łukasza Cieplińskiego, październik. Odpowiedzialne: OBBH, OKŚZpNP.

TVP 3 Lublin / „Panorama Lubelska” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat akt SB dotyczących kard. Karola Wojtyły w związku z zarzutami formułowanymi pod jego adresem w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział*, 29 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Gdańsk / „Droga” / Wypowiedź pracownika OBBH dla telewizyjnego magazynu katolickiego, 24 września. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Polonia / Wypowiedź pracownika OBEN na temat wystawy „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton”, Londyn, 29 października. Odpowiedzialne: OBEN.

TV Republika:

- wywiad z pracownikiem OKŚZpNP na temat płk. Łukasza Cieplińskiego i nowych informacji o celach, w których był przetrzymywany w więzieniu na Mokotowie podczas trzyletniego śledztwa, 1 marca. Odpowiedzialna: OKŚZpNP;
- Wypowiedź pracownika OBBH na temat wymiaru sprawiedliwości w stanie wojennym, 22 września. Odpowiedzialne: OBBH.

TV Trwam:

- „Informacje Dnia” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat akt SB dotyczących kard. Adama Stefana Sapiehy, 3 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Rozmowy niedokończone” / Rozmowa z pracownikiem OBBH o historii Markowej i rodzinie Ulmów, 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP World / Wywiad z naczelnikiem OBUWiM *The Warsaw Ghetto uprising „was not about winning”*, 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

TV Bielsat / Wywiad z naczelnikiem OBUWiM *Kakoj prawdy o Wtoroj mirowoj nie znajut w Rossii?*, 9 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Delegatura IPN w Kielcach

TVP 3 Kielce:

- „Informacje” / Wypowiedzi pracowników delegatury poświęcone: regionalnym rozgrywkom Turnieju Debat Historycznych IPN w Kielcach, 2 stycznia; wystawie „Zagłada Żydów europejskich” w związku z Międzynarodowym Dniem Pamięci o Ofiarach Holokaustu, 27 stycznia; Polskiemu Państwu Podziemnemu i znaczeniu obchodów Koneckiego Września, 2 września;
- „Informacje Wieczorne” / Wypowiedzi pracowników delegatury dotyczące: działalności organizacji konspiracyjnej „Armia Wolnej Europy”, 20 lutego; represji wobec mieszkańców Kielecczyny w okresie stanu wojennego 1981–1983, 13 marca;
- „Głos Dnia” / W ramach cyklu „Rozmowa z dr Dorotą Koczwańską-Kalitą” poruszono następujące tematy: Żołnierze Wyklęci i ich upamiętnienie z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; zbrodni katyńska, 13 kwietnia; pogrom Żydów w Kielcach 4 lipca 1946 r., 4 lipca; Powstanie Warszawskie, 1 sierpnia; zagłada getta w Kielcach, 19 sierpnia; audycja z udziałem pracownika delegatury o postaci bp. Czesława Kaczmarka, 22 września; audycja z udziałem naczelnika delegatury o dekomunizacji prowadzonej przez IPN oraz demontażu obiektu w Łubnicach, 24 października; audycja z udziałem pracownika delegatury o odzyskaniu przez Polskę niepodległości i nadchodzących obchodach Narodowego Święta Niepodległości, 9 listopada; o ofiarach stanu wojennego w Polsce i różnych form represji wobec obywateli, 13 grudnia;
- *To był najstraszniejszy konflikt w dziejach świata* / Rozmowa z pracownikiem delegatury z okazji Narodowego Dnia Zwycięstwa, 8 maja;
- rozmowa z pracownikiem delegatury na temat IX edycji Przeglądu Filmów Fabularnych o najnowszej historii Polski „Historia w filmie” 2023–2024, 16 maja;
- rozmowa z pracownikiem delegatury na temat 34. rocznicy wyborów 4 czerwca 1989 r., 4 czerwca;
- „Twarzą w twarz” / Udział naczelnik delegatury w telewizyjnej dyskusji na temat pacyfikacji Michniowa i zbrodni wołyńskiej, 13 lipca; debata z udziałem historyka delegatury, dotycząca pamięci o polskich bohaterach poległych w obronie ojczyzny, poruszone zostały kwestie związane z miejscami ich pochówku w Kielcach i regionie świętokrzyskim, 2 listopada;
- rozmowa z pracownikiem delegatury na temat bp. Czesława Kaczmarka, 25 sierpnia.

TVP Polonia / „Polonia 24” / Udział pracownika delegatury w audycji na temat relacji polsko-żydowskich, 18 kwietnia.

TV Trwam / Udział pracownika delegatury w audycji na temat ofiar Holokaustu, 15 lutego.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

TVP 1:

- wywiad z pracownikiem OBBH z okazji 78. rocznicy wyzwolenia KL Auschwitz, 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedzi dyrektora oddziału, m.in. w programach informacyjnych i publicystycznych. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin.

TVP 2 / Wypowiedzi dyrektora oddziału, m.in. w programach informacyjnych i publicystycznych. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin.

TVP Info:

- wypowiedzi dyrektora oddziału, m.in. w programach informacyjnych i publicystycznych. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin;
- „Magazyn śledczy Anity Gargas” / Udział dyrektora OIPN Lublin w programie w związku z premierą filmu dokumentalnego *Operacja Baxis*, w którym dyrektor wypowiadał się na temat okoliczności zabójstwa ks. Franciszka Blachnickiego, 1 grudnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin.

TVP Polonia / Wypowiedzi dyrektora oddziału, m.in. w programach informacyjnych i publicystycznych. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin.

TVP 3 Lublin:

- cykl audycji „Polacy na Ratunek Żydom” / Odcinki ukazujące osoby ratujące Żydów: *Marian Ochalski*, 21 stycznia; *Solidarni bokserzy*, 11 lutego; *Felczer z Sosnowicy*, 18 marca; *Kazimierz Bogucki*, 25 marca; *Nieznajomi z okolic Dubienki*, 15 kwietnia; wypowiedź pracownika OBBH na temat rodziny Piastów, 5 sierpnia; *Tu i teraz* – udział pracownika OBBH w panelu dyskusyjnym w programie na żywo poświęconemu wydaniu 200 odcinka cyklu, 27, 29 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH z okazji 78. rocznicy wyzwolenia KL Auschwitz, 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Zima z TVP 3 Lublin” / Audycja o działaniach oddziału i jego współpracy z innymi podmiotami złożona z 5 bloków prezentowanych przez całą sobotę. Rozmowy z zaproszonymi gośćmi oraz reportaże z udziałem pracowników OBEN Lublin dotyczyły m.in.: historii Żołnierzy Wyklętych, poszukiwania miejsc pochówków, upamiętnień, sposobu postrzegania ich przez młodych ludzi. Rozmowy z historykami uzupełniono reportażami, w których zaprezentowano nową wystawę elementarną „Bracia Niezłomni. Leon Taraszkiewicz »Jastrząb«, Edward Taraszkiewicz »Żelazny«” oraz publikację okolicznościową przygotowane przez oddział, 4 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Wiosna z TVP 3 Lublin” / Audycja poświęcona wiosennej ofercie oddziału oraz całego IPN. Pracownicy IPN i goście opowiadali o genezie i przebiegu zbrodni katyńskiej, niemieckiej zbrodniczej Akcji AB, losach rodzin osób zamordowanych i wywiezionych przez Sowieci; dyrektor oddziału przedstawił szczegóły dotyczące Kongresu Pamięci Narodowej, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiady z pracownikami OBBH na temat działalności Róży i Jana Zamoyskich w strukturach Rady Głównej Opiekuńczej i niemieckich planów etnicznej przebudowy Europy Środkowo-Wschodniej, 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- programy cykliczne „To Nas Dotyczy”, „Poranek między Wisłą a Bugiem”, „Panorama Lubelska” / Wypowiedzi dyrektora oddziału na temat bieżących wydarzeń. Odpowiedzialny: Oddział IPN Lublin;

- wypowiedź pracownika OBBH o historii biegów Solidarności w Lublinie w reportażu filmowym *Bieg z historią w tle*, 1 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Między Wisłą a Bugiem” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat wydarzeń i rocznicy Lubelskiego Lipca '80, 21 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Lato z TVP 3 Lublin” / Audycja realizowana we współpracy z oddziałem – goście opowiadali o lipcowych wydarzeniach w Lublinie: uchwaleniu Manifestu PKWN oraz wydarzeniach z lipca 1980 r., a także o wystawie i albumie *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Ślawosza Dębskiego*; wyemitowano reportaż o projekcie „Lato z IPN” (rozmowy z uczestnikami zajęć i warsztatów, prezentacja poszczególnych punktów programu) z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP oraz rocznicy Lubelskiego Lipca '80, 22 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
- wypowiedź pracowników OBBH dla filmu dokumentalnego *Tam, gdzie moje owce, tam i pasterz*, sierpień. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Jesień z TVP 3 Lublin” / Audycja realizowana we współpracy z oddziałem – zaproszeni goście mówili o problemach, przed którymi stało młode państwo polskie w dwudziestolecie międzywojennym. Rozmawiano również o działaniach IPN w kwestii upamiętniania, opieki i renowacji pomników, grobów i miejsc pamięci osób związanych i zaangażowanych w proces odzyskiwania niepodległości i walkę w jej obronie na Lubelszczyźnie. Wyemitowano następujące audycje z cyklu: wywiad z pracownikiem OBBH *Niepodległość, jako istotna wartość w działalności konspiracyjnych organizacji młodzieżowych lat 1944–1956*, 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.

TVP Historia / „Księża Wolności” / Cykl reportaży historycznych poświęconych ks. Lucjanowi Niedzielałowi, 28 marca; ks. Kazimierzowi Ryczanowi, 4 kwietnia; o. Hubertowi Czumie, 11 kwietnia; o. Andrzejowi Szepelakowi, 9 maja; ks. prof. Antoniemu Słomkowskiemu, 16 maja; ks. bp. Piotrowi Gołębiowskiemu, 14 grudnia; ks. bp. Edwardowi Materskiemu, 15 grudnia; ks. Dominika Ścisłały, 18 grudnia; ks. Michała Słowikowskiego, 19 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OA.

TV Trwam / „Serwis Informacyjny” / Wypowiedzi dyrektora oddziału w programie informacyjnym. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Lublin.

Delegatura IPN w Radomiu

TVP 3:

- audycja z udziałem pracownika delegatury o partyzanckiej bitwie pod Zwoleniem 15 czerwca 1946 r., 15 czerwca;
- wywiad z pracownikiem delegatury o wydarzeniach Radomskiego Czerwca '76, 19 czerwca;
- „Prosto z Radomia” / Wypowiedź pracownika delegatury w sprawie Radomskiego Czerwca '76, 21 czerwca.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

TVP 3 Łódź:

- „Rozmowa Dnia” / Wypowiedzi dyrektora oddziału o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej, 20 stycznia; Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK, 15 lutego; Dniu Pamięci Polaków Ratujących Żydów, 24 marca; Kongresie Pamięci Narodowej i zbrodni katyńskiej, 13 kwietnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;
- relacja ze 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego z udziałem pracowników oddziału, 22 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK z udziałem pracowników oddziału, 12 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- wypowiedź dyrektora oddziału na temat wystawy IPN „»First to Fight«. Polacy na frontach II wojny światowej”, 16 lutego. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;

- wypowiedź dyrektora oddziału w związku z prezentacją znaczka kolekcjonerskiego Poczty Polskiej „Niemiecki obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942–1945)”, 17 lutego. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;
- relacja z uroczystości wręczenia Krzyży Wolności i Solidarności, 24 lutego. Odpowiedzialne: OA;
- relacja z uroczystości odsłonięcia wykonanej przez OBUWiM tablicy upamiętniającej funkcjonariuszy straży więziennej oraz pracowników placówek penitencjarnych ziemi łódzkiej – ofiary zbrodni i represji sowieckich, 9 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z uroczystości Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką z udziałem pracowników oddziału, 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- „Łódzkie Wiadomości Dnia” / Wypowiedź pracownika OA w materiale filmowym dotyczącym niemieckich książeczek pracy (Arbeitsbücher) z okresu II wojny światowej (fragment ukazał się również 3 kwietnia w Teleexpressie Extra), 2 kwietnia; wypowiedzi pracowników WSdsPiI o trzech Żołnierzach Wyklętych, których szczątki odnaleziono na cmentarzu Doły w Łodzi, a noty identyfikacyjne wręczono ich krewnym w Belwederze, 9 marca; wystąpienie pracownika OBBH na temat bitwy o Anglię; wypowiedź pracownika WSdsPiI o ekshumacji mogiły kilkunastoletniego chłopca, który zginął w niemieckim obozie dla dzieci polskich przy ul. Przemysłowej w Łodzi; wystąpienie pracownika OBPiI na temat prac ekshumacyjnych na cmentarzu na Kurczakach w Łodzi, 8 listopada; wywiad z pracownikiem OBEN o Januszu Kusocińskim, 17 listopada. Odpowiedzialne: OA, WSdsPiI, OBBH, OBPiI;
- „W Archiwach” / Seria materiałów filmowych. Wyemitowano następujące odcinki: *Operacja Synod* o obchodach milenium chrztu Polski oraz pobycie kardynałów Stefana Wyszyńskiego i Karola Wojtyły w czerwcu 1967 r. w Łodzi i Tumie, 14 kwietnia; *Stefan Odziemski* o mechaniku w 303 „Warszawskim” Dywizjonie Myśliwskim im. Tadeusza Kościuszki oraz 315 „Dęblińskim” Dywizjonie Myśliwskim, 28 kwietnia; *Zofia Dwornik* o skazanej za tzw. kłamstwo katyńskie, 7 kwietnia; *Helena i Bronisław Borowscy*, *Czesław Stachura* o działalności konspiracyjnej WiN, 21 kwietnia; odcinek o egzekucji 5 Polaków na terenie fabryki Promotor w Łodzi 20 czerwca 1942 r. oraz poszukiwaniach miejsca ich pochówku, 7 lipca; odcinek o Janie Chowańskim ps. „Tadek”, 14 lipca; odcinek o Stanisławie Weyerze, przedwojennym kierowniku pionu śledczego miejskiej Policji Państwowej, 5 maja; odcinek o Festiwalu Muzyków Rockowych w Jarocinie, 12 maja; odcinek o śmierci Władysławy Bytomskiej, 26 maja; odcinek o zatrudnionych w obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi, 2 czerwca; odcinek o por. Wacławie Smoczyku ps. „Szeliga”, 20 października; o Szymonie Harnamie i Edmundzie Wasiaku, 27 października; o archiwum osobistym Franciszka Szypszaka, 3 listopada; o internowanych w stanie wojennym, 24 listopada; o niemieckim zbrodniarzu Hermanie Altmanie – szefie Gestapo w Piotrkowie Trybunalskim, 1 grudnia; o ewidencji operacyjnej komunistycznych organów bezpieczeństwa, 8 grudnia. Odpowiedzialne: OA, OBBH, WSdsPiI;
- wypowiedź pracownika OBBH na temat seminarium popularnonaukowego „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1951)”, 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- *Wokół mjr. Siemińskiego i jego saperów* / Wypowiedź pracownika OBUWiM, 23 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- wypowiedź dyrektora oddziału w związku z odsłonięciem pomnika Józefa Turczynowicza, jednego z organizatorów Powstania Styczniowego w Bogdanowie na ziemi piotrkowskiej, 23 kwietnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat Narodowego Dnia Zwycięstwa, 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat procesu Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc” i miejsca jego pochówku. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat zmian nazw miast i ulic w czasie okupacji, 30 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat Antoniego Cierplikowskiego, 23 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;

- wywiad z pracownikiem OBEN na temat Powstania Warszawskiego w związku z 79. rocznicą rozpoczęcia walk w stolicy Polski oraz wspomnienie walczących w nim łódzian, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- wystąpienie pracownika OBBH na temat Stefana Bryły i eksterminacji polskiej inteligencji w latach II wojny światowej. Odpowiedzialne: OBBH;
- udział pracownika OBEN w debacie telewizyjnej na temat odszkodowań, strat narodu polskiego i germanizacji dzieci polskich, 12 września. Odpowiedzialne: OBEN.

TVP / „Panorama” / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat książki *„Dzieci z zielonego autobusu”. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)* autorstwa Artura Ossowskiego, 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.

TVP Info / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

TVP Historia:

- wywiad z pracownikiem OBEN na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Flesz Historii” / Wypowiedź pracownika OBBH o zamachu na Adolfa Hitlera w Wilczym Szańcu. Odpowiedzialne: OBBH;
- wystąpienie pracownika OBBH *Dziwna wojna w Europie 1939 r.*, 1 września. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Białystok / Wypowiedź pracownika OBBH na temat działalności sądów doraźnych KBW w Białostockiem, 6 marca. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Warszawa / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

TVP World / Wywiad z pracownikiem OBBH na temat zbrodni katyńskiej, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.

TV Toya:

- relacja z obchodów 81. rocznicy przekształcenia ZWZ w AK, 12 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z uroczystości odsłonięcia wykonanej przez OBUWiM tablicy upamiętniającej funkcjonariuszy straży więziennej oraz pracowników placówek penitencjarnych ziemi łódzkiej – ofiary zbrodni i represji sowieckich, 9 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- relacja z obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.

TVP Polonia / Wypowiedź dyrektora oddziału na temat wystawy IPN „»First to Fight«. Polacy na frontach II wojny światowej”, 16 lutego. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź.

TV Trwam:

- wypowiedź dyrektora oddziału z okazji prezentacji znaczka kolekcjonerskiego Poczty Polskiej „Niemiecki obóz dla polskich dzieci w Łodzi (1942–1945)”, 17 lutego. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź;
- „Rozmowy Niedokończone” / Udział dyrektora oddziału w programie *Wiedza historyczna a tożsamość narodowa*, 19 kwietnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Łódź.

TVP 3 Pasma Ogólne / „Express Regionów” / Relacja z uroczystości odsłonięcia tablicy upamiętniającej funkcjonariuszy straży więziennej oraz pracowników placówek penitencjarnych ziemi łódzkiej – ofiary zbrodni i represji sowieckich, 9 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Telewizja Republika / Wywiad z pracownikiem OBEN na temat biograficznej wystawy „Ks. Jan Zieja” prezentowanej w Warszawie przy Krakowskim Przedmieściu z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, 3 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Telewizja Konstantynów Łódzki / Wywiad na temat prezentowanej wystawy elementarnej „Duchowni katolicycy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau”, 21 września. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

TVP 3 Poznań:

- wypowiedzi pracowników OBBH i OBEN o kobietach w Powstaniu Wielkopolskim, 10 stycznia; gen. Janie Podhorskim, 12–13 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;
- „Temat Dnia” / Rozmowa z pracownikami OBBH i OBUWiM o projekcie nowych nagrobków powstańców styczniowych w poznańskiej Cytadeli, 27 stycznia; rozmowa o Poznańskim Czerwcu ’56, 13 czerwca; rozmowa dotycząca Narodowego Dnia Polskich Dzieci Wojny i odsłonięcia pomnika w Siedlcu, 8 września. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH;
- „Teleskop” / Wypowiedzi pracowników OBBH i OBUWiM na temat: zdewastowanego nagrobka powstańca styczniowego Józefa Winnickiego, 19 stycznia; rozejmu w Trewirze, 16 lutego; strajku poznańskich kolejarzy w kwietniu 1920 r., 26 kwietnia; ofiar komunistycznych zbrodni sądowych z lat 1945–1946 w lesie koło Puszczykowa oraz przygotowanego upamiętnienia, 27 kwietnia; wizyty marsz. Ferdynanda Focha w Polsce w 1923 r., 8 maja; Poznańskiego Czerwca ’56, 5, 7, 26, 28 czerwca; Powstania Warszawskiego, 31 lipca, 1 sierpnia; Romana Dmowskiego, 5 sierpnia. Wypowiedzi na temat zbrodni niemieckich w lasach zakrzewskich i prac poszukiwawczo-archeologicznych, 5 października, 13 października; wypowiedź podczas konferencji edukacyjnej „Zapał znicz pamięci. Zbrodnie niemieckie w edukacji historycznej” dotycząca akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci” i wystawy „Niemiecka operacja »Tannenberg« w Polsce”, 18 października; wypowiedź na temat Powstania Wielkopolskiego, 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBUWiM, WSdPiI, OBEN;
- „Witaj Wielkopolsko!” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat obchodów rocznicy wkroczenia Armii Czerwonej do Poznania, 23 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Express Reporterów” / Wypowiedź pracownika OBBH o Aleksandrze Zarzeczańskim, 7 marca. Odpowiedzialne: WSdPiI;
- „W Każdej Sprawie” / Rozmowa z pracownikiem OBBH o książce *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989*, 10 marca; rozmowa o Poznańskim Czerwcu ’56, 26 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Oknem Historyka” / Rozmowa z pracownikiem OBBH na temat II pielgrzymki Jana Pawła II do Polski, 10 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Wielkopolska Warta Poznania” / Relacja z Kongresu Pamięci Narodowej, 14 kwietnia; wypowiedzi o Ferdynandzie Fochu, 25 kwietnia; strajku poznańskich kolejarzy w 1920 r., 26 kwietnia; rozmowa z okazji wręczenia medali Reipublicae Memoriae Meritum z odznaczonym Zenonem Wechmanem i naczelnikiem OBUWiM, 28 kwietnia; wypowiedź dotycząca niemieckich zbrodni dokonanych w Lasach Pałędzia i Dąbrówki w latach 1939–1942 oraz V Marszu Pamięci odbywającego się w tych lasach, 11 października; wystąpienie dotyczące akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci”, październik; rozmowa na temat Powstania Wielkopolskiego, 27 grudnia. Odpowiedzialni: OBBH, OBUWiM, OBEN, dyrektor Oddziału IPN Poznań;
- „Wielkopolska Każdego Dnia” / Tematy historyczno-społeczno-kulturalne związane z historią Poznania. Odpowiedzialne: OBEN, WSdPiI, OA, OBUWiM;

- „Lustra” / Rozmowa na temat Powstania Wielkopolskiego, 20 września; Święta Niepodległości, 8 listopada. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Historia każdego dnia” / Tematy historyczno-społeczno-kulturalne związane z historią Wielkopolski do kalendarium (kartka z kalendarza). Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM, OA, WSdPiL.

TVP 3 Olsztyn / „Informacje” / Wypowiedź dotycząca konspiracji wielkopolskiej w latach 1939–1942, 20 września. Odpowiedzialne: OBBH.

TV Trwam / Udział pracownika OBBH w reportażu *Zwycięskie Powstanie Wielkopolskie*, 2, 9, 16 i 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

Telewizja WTK:

- „Gość Wieczoru” / Rozmowa z pracownikiem OA na temat projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, 6 marca. Odpowiedzialne: OA;
- wypowiedź pracownika OBBH o demonstracji w Poznaniu i pobiciu przez ZOMO Wojciecha Cieślewicza 13 lutego 1982 r., 16 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wypowiedź pracownika OBBH o marszu Ferdynandzie Fochu i jego wizycie w Polsce, 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.

TVN / Wypowiedź pracownika OBBH o Powstaniu Warszawskim, 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

TVP 3 Rzeszów:

- „Aktualności” / Wypowiedzi naczelnika OBUWiM o wykazie grobów powstańców styczniowych oraz rtm. Janie Newlin Mazarakim – uczestniku powstania, którego krzyż został wyremontowany ze środków IPN, 20 i 21 stycznia; o gen. Władysławie Sikorskim w 142. rocznicę jego urodzin, 19 maja; o pacyfikacji Staroniwy przez Niemców w 80. rocznicę masakry, 1 czerwca; w audycji *Pstrągowa pamięta... 80. rocznica pacyfikacji wsi*, 11 czerwca; w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej, 3 lipca; o gen. Władysławie Sikorskim w związku z obchodami w Rzeszowie i Tuszowie Narodowym 80. rocznicy jego śmierci, 4 lipca; o czołgście i żołnierzu kampanii wrześniowej kpt. Tadeuszu Lutaku w 106. rocznicę jego urodzin, 27 sierpnia; wystąpienie naczelnika OBUWiM w związku z 84. rocznicą bitwy pod Kolbuszową, 8 września; pracownik OBUWiM przybliżył historię mieszkańców Ziemi Sanockiej i Kresów, zesłanych na Wschód podczas II wojny światowej, 12 listopada; opowiedział historię sierż. Tomasza Smyczyńskiego w Harcie, 17 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- „Gość Dnia” / Tematami audycji z udziałem pracowników OBBH były: prawda w nauczaniu abp. Ignacego Tokarczuka, 1 lutego; Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 1 marca; wywiad telewizyjny z dyrektorem OIPN o Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej, który odbył się 4–5 października 2023 r. pod hasłem „Historia mówi przez pokolenia” (debaty historyczne, konferencja naukowa, gry edukacyjne, wystawy multimedialne, rekonstrukcje historyczne, warsztaty, oferta dla nauczycieli, widowisko muzyczne), 2 października. Odpowiedzialne OBBH, OIPN;
- „Popołudnie z TVP 3 Rzeszów” / Naczelnik OBUWiM przedstawił wykaz grobów powstańców styczniowych, 2 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- „Gość TVP 3 Rzeszów” / Naczelnik OBUWiM przybliżył historię Leopolda Lisa-Kuli oraz jego pomnika, 3 marca; poruszył temat zbrodni katyńskiej, 12 kwietnia; wypowiedział się z okazji 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej poinformował o badaniach prowadzonych przez IPN w tej kwestii, 6 lipca; przybliżył zakres działań OBUWiM w związku z organizowanym Podkarpackim Kongresem Pamięci Narodowej, 28 września. Odpowiedzialne: OBUWiM;

- komentarz historyczny pracownika OBBH z okazji benefisu prof. Jana Drausa, 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl dokumentalny „Podkarpackie Tablice i Inskrypcje” / Odcinki z udziałem pracowników oddziału poświęcone: ofierze zbrodni katyńskiej Franciszkowi Majewskiemu, 15 kwietnia; historii młodych bohaterów z Lutczy, 22 kwietnia; 250. rocznicy Komisji Edukacji Narodowej, 28 października. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- krótkie komentarze historyczne pracowników OBBH w związku z 80. rocznicą zbrodni wołyńskiej, 1–11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Konkrety i Opinie” / Debata z udziałem dyrektora OIPN na temat beatyfikacji rodziny Ulmów i procesu ujawniania prawdy o II wojnie światowej. Spory historyków o fałszowanie historii, 11 września. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału IPN w Rzeszowie;
- wywiad w związku z 105. rocznicą odzyskaniu niepodległości przez Polskę, 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Info:

- „Teleexpress extra” / Wypowiedzi naczelnika OBUWiM w 142. rocznicę urodzin gen. Władysława Sikorskiego, 19 maja; w 106. urodziny czołgisty i żołnierza kampanii wrześniowej kpt. Tadeusza Lutaka, 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- wypowiedź naczelnika OBUWiM z okazji 80. rocznicy śmierci gen. Władysława Sikorskiego, 5 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- krótkie komentarze historyczne pracowników OBBH w związku z 80. rocznicą zbrodni wołyńskiej, 1–11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Historia:

- „Księża Wolności” / Cykl reportaży historycznych poświęconych ks. Józefowi Sondejowi i ks. Stanisławowi Krzywińskiemu, wypowiedzi pracowników oddziału, 5 stycznia; ks. Michałowi Pilipcowi, 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- konsultacja historyczna i wypowiedzi pracownika OBBH do filmu *Porzucone kwiaty*, 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- konsultacja i komentarz historyczny pracownika OBBH do filmu dokumentalnego o ks. Bronisławie Mireckim (1903–1986), niezłomnym kapłanie z Podola, 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

TV Trwam / „Po stronie prawdy” / Naczelnik OBUWiM przybliżył okoliczności powstania i odsłonięcia Pomnika Czynu Rewolucyjnego w Rzeszowie oraz ustawę dekomunizacyjną w odniesieniu do ww. pomnika, 11 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.

TV Kablowa Stella:

- nagranie wypowiedzi pracownika OBBH o świadectwie życia abp. Ignacego Tokarczuka, 1 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- *Ludobójstwo dokonane na Polakach przez nacjonalistów ukraińskich* – wypowiedź pracownika OBBH, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Polonia:

- konsultacja merytoryczna i historyczna pracownika OBBH do filmu *Przykazanie miłości. Historia rodziny Ulmów z Markowej*. Odpowiedzialne: OBBH;
- audycja z Markowej o otwarciu wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, 9 września. Odpowiedzialne: OBBH.

Polsat News / Komentarz historyczny pracownika OBBH do wizyty prezydentów Rzeczypospolitej Polskiej i Ukrainy w Łucku, 8 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

TVP 2 / „Panorama” / Wypowiedź naczelnika OBBH na temat Grzegorza Przemyka, 12 maja. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP 3 Warszawa:

- wypowiedź dyrektora oddziału w związku odsłonięciem tablicy upamiętniającej żołnierzy AK, którzy udzielali pomocy powstańcom w getcie warszawskim zbiegu ulicy Sanguszkii i Zakroczymskiej, 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad online z pracownikiem OBBH na temat akcji „Kutschera”, 1 lutego. Odpowiedzialne: OBBH;
- program Publicystyczny „Zawsze Na Temat” / Wypowiedź pracownika OBEN na temat miejsc pamięci na terenie Warszawy. Odpowiedzialne: OBEN;
- „Kurier Warszawy i Mazowsza” / Wywiad pracownika OBBH w związku z obchodami Święta Niepodległości w Izbie Pamięci „Strzelecka 8” w Warszawie, 11 listopada; udział pracownika OBBH w programie w związku z inauguracją miniwystawy poświęconej Mieczysławowi Dziemiszewiczowi ps. „Rój”, 15 listopada; Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Historia:

- „Flesz Historii” / Wypowiedź pracownika OBBH na temat rocznicy procesu brzeskiego, 13 stycznia; nagranie wypowiedzi pracownika OBBH na temat wyborów czerwcowych 1989 r., 20 maja; nagranie z pracownikiem OBEN na temat akcji „Góral” i oddziału „Osa”-„Kosa 30”, 7 sierpnia; wypowiedź pracownika OBBH na temat inicjatywy IPN „Historia w artefaktach zapisana”, 9 października; wypowiedź pracownika OBBH na temat Listu 59, 30 listopada; wywiad z pracownikiem OBBH na temat ucieczki Józefa Światły, 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl „Nasz Wywiad” – wypowiedź pracownika OBBH na temat objęcia funkcji I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka i strajków w styczniu oraz lutym 1971 r., 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH;
- cykl dokumentalny „Czarna Wołga” / Wywiad z naczelnikiem OBBH na temat okoliczności śmierci Jana Gerharda, 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Alarm” / Wywiad z naczelnikiem OBBH na temat protestów marcowych 1968 r., 2 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- „Sądy Przesady – W Powiększeniu” / Udział pracownika OBEN w spotkaniu poświęconym życiu i działalności ks. Zygmunta Kaczyńskiego – polityka i dziennikarza, 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

TVP Polonia:

- udział naczelnika OBBH w programie na żywo – rozmowa na temat Jana Rodowicza ps. „Anoda”, 7 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- nagranie przez naczelnika OBBH rozmowy na temat Gabriela Narutowicza, 14 grudnia; nagranie przez naczelnika wypowiedzi na temat dipisów, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Info:

- „Debata TVP Info” / Udział pracownika OBBH w telewizyjnej debacie na temat Marca '68 z prof. Janem Żarynem i prof. Wiesławem Wysockim, 15 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z pracownikiem OBBH na temat represjonowania duchowieństwa katolickiego w PRL, 19 października; wywiad z pracownikiem na temat sceny politycznej w Polsce w latach 1944–1948, 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Republika / Udział pracownika w nagraniu związanym ze spotkaniem muzycznym „Niepodległą piosenką uczcijmy”, 6 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP Wilno / Nagranie konkursu historycznego dla młodzieży z Litwy i Łotwy „Historiada 2023” z udziałem pracownika OBBH w charakterze współprowadzącego konkurs, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

Media Narodowe / Wywiad z naczelnikiem OBBH na temat Eligiusza Niewiadomskiego, 16 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.

TVP World / „Serwis informacyjny” / Wystąpienie pracownika OBBH w anglojęzycznej rozmowie na temat Powstania Warszawskiego, 2 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

TVP 3 Wrocław / „Rozmowa Faktów TVP” / Rozmowa z dyrektorem oddziału na temat otwarcia Przystanku Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy, Kongresu Pamięci Narodowej, festiwalu „Sztuka Żle Obecna” w Narodowym Forum Muzyki, 12 kwietnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław.

TVP 3 Opole / „Kurier Opolski” / Wypowiedź pracownika OA na temat żołnierza AK na Wileńszczyźnie Sergiusza Kościakowskiego ps. „Fakir” w związku z opolską promocją filmu „Fakir”. *W imieniu Rzeczypospolitej*, 29 marca. Odpowiedzialne: OA.

TVP 3 Gdańsk / Rozmowa dotycząca inicjatyw wrocławskiego OIPN w ramach zbliżających się rocznic i obchodów: międzynarodowa konferencja, wystawy, publikacje i wiele innych wydarzeń. Również z tej okazji w gdańskim oddziale TVP3 odbyło się wyjątkowe spotkanie z synem Sergiusza Piaseckiego, dr. Władysławem Tomaszewiczem. Rozmowę poprowadził dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, 17 listopada. Odpowiedzialne: OIPN.

TVP Wilno / Wywiad z naczelnikiem OA z okazji Narodowego Dnia Żołnierzy Wyklętych, 1 marca. Odpowiedzialne: OA.

3.2.3. Dodatki prasowe

- Tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej Polska Press Grupa, 23 I 2023 – *Wojenne dzieciństwo. Martyrologia dzieci polskich pod okupacją niemiecką* – dodatek z artykułem dr Izabeli Mazanowskiej *Dzieci w Potulicach pod Nakłem (1941–1945)*. Odpowiedzialne: OBBH Łódź, Delegatura IPN w Bydgoszczy.
- „W Sieci Historii” 2023, nr 3/4 – *Rodzina Ulmów. Samarytanie z Markowej* – dodatek m.in. z artykułem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego *Ukarane człowieczeństwo*. Odpowiedzialne: BRP, BBH.
- „Super Nowości”, 1 III 2023, „Nowiny”, 2 III 2023 – *Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych* – dodatek zawiera trzy artykuły prezentujące sylwetki żołnierzy AK i działaczy Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” pochodzących z województwa podkarpackiego. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów.
- „Nasz Dziennik”, 1 III 2023 – *Za wolną Polskę. Żołnierze Wyklęci 1944–1963* – dodatek z artykułami m.in. prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego *Wolnościowa elita. Walczyli o wolną Polskę – przeciwko komunistycznemu zniewoleniu*, dr. Michała Wenklara *Gloria victis. Przetrwać jeszcze miesiąc, tydzień, do rana*, dr Sylwii A. Karowicz-Bienias *Antykomunista Józef Boś. „Zabić tego bandytę i ukryć jego ciało. Niech zapomni o nim historia”*, ks. Tomasza Trzaski *Dług wdzięczności. Powracamy po Swoich, aby nikogo nie pozostawić na polu bitwy*. Odpowiedzialne: BBH, BRP.
- „Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”, 10 III 2023 – *Marzec '68* – dodatek z okazji rocznicy wydarzeń Marca '68 w Krakowie. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- Tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej Polska Press Grupa, 11 IV 2023 – *Historia mówi przez pokolenia* – dodatek poświęcony Kongresowi Pamięci Narodowej z artykułami m.in. preze-

sa IPN dr. Karola Nawrockiego *Historia w czasach popkultury*, Karola Litwina *Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”*, Łukasza Witka i Pawła Rozdźestwieńskiego *Przystanąć, by poznać historię*, Agnieszki Jędrzak *Na rzecz dobrego imienia Polski*, Magdaleny Hajduk *Strefa Nowych Technologii, Histhack i „Gra Szyfrów”*, Krystiana Iwanowa *„Muzykę, śpiewem i tańcem”. W stronę nowych aranżacji*. Odpowiedzialne: BRP.

- „Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”, 13 IV 2023 – *Katyn* – dodatek z okazji Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej. Odpowiedzialne: OBBH Kraków, Referat Badań Historycznych Delegatury w Kielcach.
- „Super Nowości”, 13 IV 2023; „Nowiny”, 14 IV 2023 – dodatek z okazji 80. rocznicy ujawnienia zbrodni katyńskiej. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów, OBUWiM Rzeszów.
- „Do Rzeczy” 2023, nr 16, 17 IV 2023 – dodatek specjalny poświęcony Kongresowi Pamięci Narodowej m.in. z artykułem dyrektora BRP Rafała Leśkiewicza *Kongres Przyszłości Narodowej*. Odpowiedzialne: BRP.
- „Nasze Miasto”, „Nasza Historia”, 19 IV 2023 – dodatek poświęcony 80. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim z artykułami m.in. prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego *Bohaterom getta*, dr Martyny Grądzkiej-Rejak i dr Aleksandry Namysło *Pomoc Żydom karana śmiercią. Zarys niemieckich przepisów okupacyjnych na obszarze Europy*. Odpowiedzialne: BRP.
- „W Sieci Historii” 2023, nr 5/6, 20 IV 2023 – *Historia mówi przez pokolenia* – dodatek z artykułami pracowników BBH na temat Kongresu Pamięci Narodowej, m.in. dr Karoliny Trzeskowskiej-Kubasik *Ośrodki masowej śmierci. Działalność domu dla niemowląt im. św. Józefa w Wąsoszu w latach 1943–1945*, dr. Konrada Graczyka *O reparacjach w nowoczesnym wydaniu*, dr hab. Cecylii Kuty *Wniosły idee przyćmione konfliktami* i prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego *Historia mówi przez pokolenia*. Odpowiedzialne: BRP, BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- Tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej Polska Press Grupa, 28 IV 2023 – *Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża* – dodatek z tekstami dr. Pawła Piotra Warota *Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża*, dr. hab. Daniela Wicentego *Wiec pod bramą nr 2 z 18 grudnia 1979 r. WZZ, opozycjoniści i paradoksalne skutki Grudnia '70*, dr. Piotra Abryszeńskiego *Stanisław Kowalski: skromny informatyk z ostrym piórem* oraz Dominika Bienia *Myśl polityczna Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża*. Odpowiedzialne: OBBH Gdańsk.
- „Kurier Poranny”, „Gazeta Współczesna”, 5–7 V 2023 – *Gorzki smak zwycięstwa* – dodatek zawiera artykuły Pawła Kornackiego *Kres okupacji niemieckiej w Białymstoku*, dr. Marcina Markiewicza *Kontyngenty 1944–1945*, Jarosława Wasilewskiego *Koniec niemieckiej okupacji w Wiśniewie w październiku 1944 r. w świetle kroniki parafialnej*, Pawła Niziołka *Krajobraz po „Burzy” – zdeptane nadzieje na polską suwerenność w Białymstoku po 27 lipca 1944 r.*, Waldemara Tyszuka *Wojna po wojnie nad Narwią*, dr Diany Maksimiuk *Pod czerwoną gwiazdą. Początki sądownictwa na Białostocczyźnie (1944–1945)*, dr. hab. Krzysztofa Sychowicza *Powiat łomżyński w nowych realiach (lata 1944–1945)*, Jerzego Autuchewicza *9. Dywizja Piechoty w krwawej łaźni na Łużycach*. Odpowiedzialne: OBBH Białystok.
- „Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”, 20 VI 2023 – *Rok 1943. Odwet na polskiej wsi* – dodatek w rocznicę zbrodni niemieckich popełnionych na polskiej wsi w 1943 r. w obecnym województwie małopolskim. Odpowiedzialne: OBBH Kraków, Delegatura IPN w Kielcach.
- „Echo Dnia”, 21 VI 2023 – *Zbrodnie (nie)osądzone* – dodatek prasowy w związku z otwarciem wystawy „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej”, zawiera kilka artykułów, m.in. prezesa IPN Karola Nawrockiego. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.
- Tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej Polska Press Grupa, 23 VI 2023 – *Wojciech Korfanty (1873–1939)* – dodatek prasowy w setną rocznicę urodzin Wojciecha Korfante, zawiera dziesięć artykułów dotyczących różnych aspektów jego biografii: kolejnych etapów kariery politycznej, zaangażowania na forum międzynarodowym, życia rodzinnego, a także pamiątek po Korfantym oraz form jego upamiętnień; publikacja zawiera mapę, przewodnik turystyczny związany z wydarze-

- niami sprzed stu lat i kalendarium życia Korfantego. Partner przedsięwzięcia: Towarzystwo Finansowe „Silesia” Sp. z o.o. Odpowiedzialne: OBEN Katowice, OBBH Katowice.
- „Gazeta Polska”, 28 VI 2023 – „*Niech zstąpi Duch Twój*”. *Czerwcowe pielgrzymki Jana Pawła II do ojczyzny* – dodatek prasowy z artykułami dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Pielgrzymki nadziei*, Agnieszki Wygody *Niech zstąpi Duch Twój*. Odpowiedzialne: BRP.
 - „Echo Dnia Świętokrzyskie”, 4 VII 2023 – *Stereotypizacja w badaniach nad relacjami polsko-żydowskimi* – dodatek prasowy w związku z konferencją naukową „Relacje polsko-żydowskie w XX wieku. Badania – kontrowersje – perspektywy”. Colloquium VI: „Stereotypizacja w badaniach nad relacjami polsko-żydowskimi”. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.
 - „Kurier Poranny”, „Gazeta Współczesna”, 7–9 VII 2023 – *Oblawa augustowska – lipiec 1945 r.* – dodatek zawiera artykuły m.in. dr. Marka Jedynaka *Na Polaków oblawa!*, Waldemara Tyszuca *Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Augustowie i jego działania w 1945 r. w kontekście oblawy lipcowej*, dr. Marcina Markiewicza *Wyzwoliciele czy zaborcy? Sowieci w Polsce po 1944 r.*, dr. Diany Maksimiuk *W sprawie zwolnienia więźniów politycznych*. *Gmina Giby w poszukiwaniu swoich mieszkańców*, Pawła Nowika *Wacław Sobolewski. Pierwsza odnaleziona ofiara Oblawy Augustowskiej*. Odpowiedzialne: OBBH Białystok, OBUWiM Białystok.
 - „Kurier Szczeciński” 7 VII 2023 – dodatek historyczny OIPN Szczecin „Kurier Historyczny IPN” – m.in. z artykułem dr. hab. Sebastiana Ligarskiego, *Zdobycie miasta i polska administracja*. Odpowiedzialne: OBBH Szczecin.
 - Tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej Polska Press Grupa, 10 VII 2023 – *80 lat temu na Wołyniu* – dodatek zawiera artykuły m.in. dr. Karola Nawrockiego *Wołyń niezabliźniony. Mija 80 lat od Zbrodni Wołyńskiej. Tysiące jej ofiar do dziś nie mają grobów*, dr. Tomasza Berezy *Z kalendarium ludobójstwa. Niektóre akty zbrodni OUN-UPA na terenie Wołynia i Małopolski wschodniej w latach 1943–1945*, dr. Pawła Naleźniaka *Polskie samoobrony na Wołyniu*, Marii Zimy-Marjańskiej *„Bratankowie” w chwili próby. Węgrzy na Wołyniu i w Małopolsce wschodniej w latach II wojny światowej*, dr. Leona Popka *Ekshumacje ofiar Zbrodni OUN-UPA. Dotychczasowe wyniki, wyzwania, perspektywy i nasze oczekiwania od strony ukraińskiej*. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów, BRP.
 - „Gazeta Olsztyńska”, 21 VII 2023 – *Czas usunąć »szubienice«* – dodatek z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Czas dekomunizacji*, Adama Siwka, dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej, *Refleksje historyka nad dekomunizacją*, dr. Krzysztofa Kierskiego, Delegatura IPN w Olsztynie, *»Niszczenie i grabież«*. *Armia Czerwona na Warmii i Mazurach*, dr. hab. Karola Sacewicza, naczelnika Delegatury IPN w Olsztynie, *Skończył się czas poradzieckich szubienic*. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Olsztynie i BRP.
 - „Gazeta Polska Codziennie”, 21 VII 2023 – *Czas dekomunizacji* – dodatek specjalny z artykułami: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Czas dekomunizacji*, rozmową *Nasza przestrzeń będzie wolna od komuny* – z dyrektorem Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa Instytutu Pamięci Narodowej Adamem Siwkiem rozmawia Maria Kobylińska. Odpowiedzialne: BRP.
 - „Gazeta Polska Codziennie”, 11 VIII 2023 – *Bolszewicy na kolanach. Bitwa Warszawska* – dodatek prasowy z artykułem dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Bolszewicy na kolanach* oraz artykułami pracowników OBBH IPN Warszawa: Michała Zarychty *Ojczyzna w potrzebie. Do broni!*, dr. Roberta Spałka *Bitwa Piłsudskiego*. „*To jest już ostatnia chwila ratunku*”, dr. Konrada Rokickiego, dr. Elżbiety Kowalczyk, *1920. Polska nad krawędzią przepaści*. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa, BRP.
 - „Kurier Szczeciński”, 25 VIII 2023 – dodatek historyczny OIPN Szczecin „Kurier Historyczny IPN” pt. *Szczeciński Sierpień ’88* – zawiera artykuły: dr. Michała Siedziaki *Przelamany pat*, *Starzy i nowi liderzy*, *Final bez porozumienia*; dr. Marty Marcinkiewicz *Kryptonim „Horyzont”*; dr. Zbigniewa Stanucha *Kościół katolicki wobec strajków w Szczecinie w 1988 r.* Odpowiedzialne: OBBH Szczecin.
 - „Gazeta Polska” 2023, nr 35 – *Przełom ’89. Transformacja na raty* – dodatek prasowy z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Transformacja na*

raty – ułomności przemiany ustrojowej, dr. Sebastiana Pilarskiego, dyrektora BBH IPN, *Esbeckie miękkie lądowanie – funkcjonariusze systemu komunistycznego pod ochroną*, dr. Tomasza Kozłowskiego *Teraz wszystko się zmieniło – stare układy w nowej rzeczywistości*. Odpowiedzialne: BBH.

- „Nasz Dziennik”, 6 IX 2023 – *Błogosławieni z Markowej* – dodatek historyczny przed beatyfikacją Rodziny Ulmów z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej *Ulmowie i ich kaci*, dr. Wojciecha Hanusa, OBBH IPN w Rzeszowie *Uniknęli kary. Ustalenia w sprawie Ericha Wildego, Michaela Dziewulskiego i Gustava Unbehenda, niemieckich żandarmów z posterunku w Łańcucie biorących udział w zbrodni w Markowej* oraz rozmową z dr. Mateuszem Szpytmą, zastępcą prezesa IPN, krewnym rodziny Ulmów i badaczem ich historii *Waga ofiary Ulmów*. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów, BRP.
- „Gazeta Polska” 2023, nr 36 – *Cena okupacji* – dodatek prasowy z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Cena okupacji – wojna napastnicza nie może się opłacać*, rozmowa z dr. Konradem Graczykiem, zastępcą dyrektora BBH IPN, *Morze zbrodni* – rozmawia dr Filip Gańczak, BRP. Odpowiedzialne: BBH.
- „Gazeta Polska Codziennie”, 8 IX 2023 – dodatek historyczny, poświęcony rodzinie Ulmów z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Przypowieść o błogosławionych Ulmach i łańcuckim diable*, dr. Wojciecha Hanusa *Josef Kokott – zbrodniarz niemiecki, współodpowiedzialny za śmierć rodziny Ulmów z Markowej i ukrywanych u nich Żydów* oraz rozmową z dr. Mateuszem Szpytmą, historykiem, zastępcą prezesa IPN, *Dziedzictwo Ulmów* – rozmawia Maria Kobylińska. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów, BRP.
- „Dziennik Polski” i „Gazeta Krakowska” 21 IX 2023 – *Sowieci do domu* – dodatek w związku z 30. rocznicą wyjścia wojsk sowieckich z Polski. Odpowiedzialne: OBBH Kraków.
- „Gazeta Polska Codziennie” 3 X 2023 – dodatek specjalny, poświęcony Podkarpackiemu Kongresowi Pamięci Narodowej z artykułami m.in.: dr. Karola Nawrockiego *Historia mówi przez pokolenia*, Katarzyny Gajdy-Bator *Historia może być przygodą*, rozmowa z dyrektorem Oddziału IPN w Rzeszowie dr. hab. Dariuszem Iwaneczko *Zakorzenie w przeszłości to szansa*. Odpowiedzialne: OIPN Rzeszów, BRP.
- „Gazeta Polska”, 31 X 2023 – *Miejsca pamięci. Ocalić od zapomnienia* – dodatek historyczny m.in. z artykułem dr. Karola Nawrockiego *Ocalić od zapomnienia polskich bohaterów* oraz rozmową z Joanną Sulej-Piskorz *Znaki pamięci*. Odpowiedzialne: BRP.
- „Kurier Szczeciński”, 10 XI 2023 – dodatek historyczny OIPN Szczecin „Kurier Historyczny IPN” pt. *Oddajcie broń! Odzyskanie niepodległości 1918 r.* – zawiera m.in. artykuły dr. Zbigniewa Stanucha *Kościół katolicki a niepodległość*, dr. Przemysława Benkena *Od „Czwartaków” do Wojska Polskiego. Pierwszowojenna odyseja Karola Bunscha*. Odpowiedzialne: OBBH Szczecin.
- „Echo Dnia Świętokrzyskie”, 29 XI 2023 – *Odkłamywanie przestrzeni publicznej – dekomunizacja* – dodatek, którego tematem przewodnim jest dekomunizacja prowadzona przez IPN. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Kielcach.
- „Kurier Szczeciński”, 8 XII 2023 – dodatek historyczny OIPN Szczecin „Kurier Historyczny IPN” pt. *Grudnie 1956, 1970, 1981. Pamiętamy!* – zawiera m.in. artykuł dr. hab. Sebastiana Ligarskiego *Mity Grudnia 1970 r.* Odpowiedzialne: OBBH Szczecin.
- „Dziennik Bałtycki”, „Głos Pomorza”, 15 XII 2023 – *Grudzień Pamiętamy* – dodatek z okazji 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego. Odpowiedzialne: OBBH Gdańsk.

3.2.4. Projekt „Opowiadamy Polskę światu”

- „Opowiadamy Polskę światu” to projekt realizowany przez Instytut Nowych Mediów, wydawcę miesięcznika opinii „Wszystko co Najważniejsze”, we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej, Polską Fundacją Narodową, Ministerstwem Spraw Zagranicznych i Polską Agencją Prasową.

Wszystkie teksty projektu zostały opublikowane na portalu wszystkoconajwazniejsze.pl:

- „Wszystko co Najważniejsze”, 20 I 2023 – *Polska sztafeta wolności* – artykuł prezesa dr. Karola Nawrockiego, opublikowany również w języku angielskim, włoskim, francuskim, hiszpańskim i ukraińskim w prasie zagranicznej i Internecie. Odpowiedzialne: BRP;
- „Wszystko co Najważniejsze”, 13 II 2023 – *Niemieckie wyparcie* – artykuł prezesa dr. Karola Nawrockiego, opublikowany w jęz. angielskim, francuskim, niemieckim w Internecie. Odpowiedzialne: BRP;
- „Wszystko co Najważniejsze”, 11 X 2023 – *Strażnicy obcych interesów* artykuł prezesa dr. Karola Nawrockiego, opublikowany również na portalu „Wszystko co Najważniejsze” (17 IX 2023), L’Opinion (22 IX 2023) – tekst w języku angielskim, hiszpańskim, ukraińskim, rosyjskim, francuskim i włoskim powstał w ramach projektu. Odpowiedzialne: BRP;
- „Wszystko co Najważniejsze”, 27 XII 2023 – *Polska silna swoją historią i tożsamością* – artykuł prezesa dr. Karola Nawrockiego, opublikowany również w języku angielskim, włoskim, francuskim, hiszpańskim i ukraińskim w prasie zagranicznej i Internecie. Odpowiedzialne: BRP.

3.2.5. Konferencje prasowe

- Na cmentarzu Starym w Rzeszowie przy mogile powstańców styczniowych odbyła się konferencja prasowa, podczas której dyrektor Oddziału IPN Rzeszów oraz naczelnik OBUWiM Rzeszów przedstawili sporządzoną przez OBUWiM listę ponad 330 nazwisk powstańców spoczywających w istniejących do dziś grobach. Wpisane do ewidencji grobów weteranów mogiły na rzeszowskim cmentarzu oznaczono tabliczkami „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski”. Władze Oddziału IPN Rzeszów zwróciły się do samorządów, organizacji opiekujących się grobami bohaterów i wszystkich mieszkańców z apelem o zgłaszanie informacji o mogiłach powstańców styczniowych – 20 stycznia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Rzeszów.
- Z okazji przekazania pamiątek do AIPN odbyła się konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, dyrektora AIPN Marzeny Kruk oraz darczyńcy Krystyny Krzeczowskiej, która ofiarowała materiały po ojcu, kpt. Edwardzie Krzeczowskim oraz matce, sanitariuszce Janinie z Broszkiewiczów. Wśród nich znalazł się spisany na korze brzozonej pamiątnik Janiny Krzeczowskiej z zesłania na Syberii – 17 lutego. Odpowiedzialne: BRP, AIPN.
- Z okazji przekazania przez IPN pamiątek po Żołnierzu Niezłomnym Józefie Bosiu ps. „Franek” odbyła się konferencja prasowa z udziałem wiceprezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego, dyrektora GKŚZpNP i zastępcy prokuratora generalnego Andrzeja Pozorskiego, naczelnika OKŚZpNP Szczecin prok. Marka Rabiegi oraz dyrektora Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim Grzegorza Kurka. Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim przekazano artefakty odnalezione przy szczątkach Józefa Bosia przez BPiI – 2 marca. Odpowiedzialne: BRP, GKŚZpNP.
- W związku z najnowszymi ustaleniami śledztwa IPN w sprawie śmierci założyciela Ruchu Światło-Życie ks. Franciszka Blachnickiego odbyła się konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, ministra sprawiedliwości i prokuratora generalnego Zbigniewa Ziobry oraz dyrektora GKŚZpNP i zastępcy prokuratora generalnego Andrzeja Pozorskiego – 14 marca. Odpowiedzialne: BRP.
- W związku z podjęciem na nowo śledztwa w sprawie pobicia Wojciecha Cieślewicza odbyła się konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego oraz dyrektora GKŚZpNP i zastępcy prokuratora generalnego Andrzeja Pozorskiego, podczas której poinformowano o wznowieniu śledztwa i przedstawiono historię działalności oraz śmierci dziennikarza „Głosu Wielkopolskiego” Wojciecha Cieślewicza – 16 marca. Odpowiedzialni: BRP, Oddział IPN Poznań.
- W związku z prezentacją częściowych wyników raportu *Edukacja dla pamięci* odbyła się konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego, podczas której przedstawiono najnowsze ustalenia zespołu naukowców pod kierunkiem dr. hab., prof. Uniwersytetu Rzeszowskiego Krzysztofa Malickiego na temat świadomości historycznej Polaków – 20 marca. Odpowiedzialne: BRP.

- W siedzibie AIPN w Warszawie odbyła się konferencja prasowa wiceprezesa IPN dr. Mateusza Szpytmy i dyrektora AIPN Marzeny Kruk z udziałem Bartłomieja Stanisława Moszory, konsula honorowego RP w Rosario w Argentynie, który w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” przekazał do zasobu IPN pamiątki rodzinne po ojcu, Kazimierzowi Wiktorze Moszorze i matce, Ludmile Marii Moszoro z domu Dąbrowskiej oraz ppor. inż. Eugeniuszu Siedleckim – m.in. listy i pocztówki z czasów wojennych, zdjęcia, legitymacje wojskowe, nieśmiertelniki, filmy kręcone przez ppor. Siedleckiego podczas ćwiczeń wojskowych w Szkocji w latach czterdziestych XX w. – 17 maja. Odpowiedzialne: BRP, Biuro Prezesa, AIPN.
- W związku z udostępnieniem celi rtm. Witolda Pileckiego po konserwacji i przekazaniem pamiątek przez Zofię Pilecką, córkę rotmistrza, odbyła się konferencja prasowa z udziałem dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, dr. hab. Filipa Musiała, dyrektora Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL oraz Zofii Pileckiej-Optułowicz – córka rotmistrza przekazała egzemplarz książki *O naśladowaniu Chrystusa* Tomasza à Kempis, który należał do Pileckiego – 24 maja. Odpowiedzialne: BRP.
- Konferencja prasowa z udziałem dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, Michała Wosia, sekretarza stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz prok. Andrzeja Pozorskiego, dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i zastępcy prokuratora generalnego. Konferencja dotyczyła prowadzonego w ramach #ArchiwumZbrodni śledztwa w sprawie brutalnego pobicia 14 sierpnia 1982 r. ponad stu osób internowanych w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie przez funkcjonariuszy służby więziennej w Kwidzynie – 13 czerwca. Odpowiedzialne: BRP i GK.
- W związku z podjęciem na nowo śledztwa w sprawie tajemniczej śmierci Jana Samsonowicza w 1983 r., prowadzonego w ramach #ArchiwumZbrodni, w siedzibie Oddziału IPN w Gdańsku odbyła się konferencja prasowa z udziałem dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej i prok. Andrzeja Pozorskiego, dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu i zastępcy prokuratora generalnego oraz Macieja Samsonowicza – syna Jana Samsonowicza. Do podjęcia śledztwa w sprawie śmierci Jana Samsonowicza dzięki zwiększeniu możliwości dowodowych oraz wzrostowi wiedzy na temat metod działania komunistycznej tajnej policji politycznej zwanej Służbą Bezpieczeństwa – 30 czerwca. Odpowiedzialne: Oddział IPN w Gdańsku i BRP.
- W związku z prowadzoną od początku lipca w Olsztynie akcją informacyjną IPN „Straszy w mieście”, która dotyczyła znajdującego się w centrum miasta pomnika Wyzwolenia Ziemi Warmińskiej i Mazurskiej, odbyła się konferencja prasowa z udziałem dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, zastępcy prezesa IPN dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka, wojewody warmińsko-mazurskiego Artura Chojeckiego, minister Olgi Semeniuk-Patkowskiej oraz dyrektorów z Centrali i oddziałów IPN z całego kraju – 22 lipca. Odpowiedzialne: BRP.
- W związku z demontażem pomnika „Poległym w walce o wyzwolenie Dąbia” w Szczecinie odbył się briefing prasowy dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej. W wydarzeniu wzięli również udział: wojewoda zachodniopomorski Zbigniew Bogucki, Krzysztof Męciński, dyrektor Oddziału IPN w Szczecinie oraz Adam Siwek, dyrektor Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN – 3 sierpnia. Odpowiedzialne: Oddział IPN w Szczecinie oraz BRP.
- W związku z konkursem „Sprawiedliwi z Markowej”, organizowanym w roku szkolnym 2023/2024 przez Ministerstwo Edukacji i Nauki oraz Instytut Pamięci Narodowej, odbyła się konferencja prasowa z udziałem dr. Mateusza Szpytmy, zastępcy prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz dr. hab. Przemysława Czarnka, prof. KUL, ministra edukacji i nauki. Konferencję prowadził dr Rafał Leśkiewicz, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN – 8 września. Odpowiedzialne: BPH, BRP.
- W związku ze śledztwem Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku prowadzonym w sprawie niemieckiej zbrodni z okresu II wojny światowej w Chojnicach odbyła się konferencja prasowa dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz prok. Andrzeja Pozorskiego, dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Pol-

- skiemu, zastępcy prokuratora generalnego. Konferencję prowadził rzecznik prasowy, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN dr Rafał Leśkiewicz. Konferencja odbyła się w obchodzonym po raz pierwszy Narodowym Dniu Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 r. Miejsce zostało wybrane nieprzypadkowo, ponieważ jednym z miejsc badanych w czasie śledztwa była tzw. chojnicka Dolina Śmierci – 2 października. Odpowiedzialne: Oddział IPN w Gdańsku, BRP i GK.
- Konferencja prasowa na temat listów więziennych Stanisława Mierzwy, przekazanych do zasobu IPN w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, z udziałem dr. Mateusza Szpytmy, zastępcy prezesa IPN, Marzeny Kruk, dyrektora Archiwum IPN, Radosława Kurka, pracownika OA IPN w Krakowie oraz dr. Wojciecha Mierzwy, darczyńcy, Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Krakowie – 10 października. Odpowiedzialne: OA, OIPN Kraków.
 - W związku z demontażem obiektu propagandowego w Łubnicach odbył się briefing prasowy dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, Adama Siwka, dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN oraz dr. Roberta Piwko, naczelnika Delegatury IPN w Kielcach. Briefing prowadził rzecznik prasowy, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN dr Rafał Leśkiewicz – 12 października. Odpowiedzialne: Delegatura IPN w Kielcach i BRP.
 - Podczas briefingu prasowego dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, przy udziale Jana Tadeusza Wilka, zastępcy burmistrza Malborka oraz Joanny Sulej-Piskorz, zastępcy dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN, zaprezentowano projekt nowego upamiętnienia, który stanie w miejscu zdemontowanego w 2022 r. sowieckiego obiektu propagandowego. Będzie to pomnik, który upamiętni ofiary totalitaryzmów: niemieckiego nazizmu i sowieckiego komunizmu. Briefing prowadził rzecznik prasowy, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN dr Rafał Leśkiewicz – 13 października. Odpowiedzialne: Oddział IPN w Gdańsku i BRP.
 - Podczas konferencji prasowej dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej i przedstawicieli głównego kierownictwa IPN: dr. hab. Karola Polejowskiego – zastępcy prezesa IPN, dr. Mateusza Szpytmy – zastępcy prezesa IPN, dr. hab. Krzysztofa Szwagrzyka – zastępcę prezesa IPN, prok. Andrzeja Pozorskiego – dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zastępcy prokuratora generalnego, Magdaleny Głowy – dyrektora generalnego IPN, w której uczestniczył także dr hab. Filip Musiał – dyrektor Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL, przedstawiono działania IPN w zakresie edukacji i nauki, dekomunikacji, ścigania zbrodni oraz poszukiwania ofiar systemów totalitarnych. Podczas konferencji „Najważniejsza jest pamięć” przypomniano dokonania Instytutu od momentu jego powstania. Przypomniano, że „nie da się zbudować świadomej i bezpiecznej przyszłości bez refleksji historycznej”. Konferencję w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie (ul. Rakowiecka 37) prowadził rzecznik prasowy IPN, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego dr Rafał Leśkiewicz – 25 października. Odpowiedzialne: BRP.
 - Podczas konferencji prasowej prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego i dyrektora Archiwum IPN Marzeny Kruk z udziałem wiceprezes Związku Polaków w Niemczech Anny Wawrzyszko, która odbyła się w Archiwum IPN w Warszawie do IPN zostały przekazane, w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, dokumenty zgromadzone i wytworzone w czasie ponadstuletniej działalności Związku Polaków w Niemczech – 20 listopada. Odpowiedzialne: Archiwum IPN i BRP.
 - Popisanie umowy między Oddziałem IPN Wrocław a 16. Dolnośląską Brygadą Obrony Terytorialnej i 13. Śląską Brygadą Obrony Terytorialnej. Z okazji podpisania dokumentu odbyła się konferencja prasowa – 27 listopada. Odpowiedzialne: OPIN Wrocław.
 - Z okazji Dnia Darczyńcy w Archiwum IPN (ul. Kłobucka 21) w Warszawie odbył się briefing prasowy Marzeny Kruk, dyrektora Archiwum IPN, poświęcony przekazaniu do zasobu Instytutu pamiątek po Antonim Siczku, żołnierzu armii generała Władysława Andersa, weteranie bitwy pod Monte Cassino, a następnie śniadanie prasowe z udziałem darczyńców projektu Archiwum Pełne Pamięci – 6 grudnia. Odpowiedzialne: Archiwum IPN i BRP.

- Konferencja prasowa na temat nowej siedziby Oddziału IPN w Krakowie, Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Krakowie – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OPIN Kraków.
- Briefing prasowy dr. Karola Nawrockiego, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz kierownictwa Biura Nowych Technologii, połączony z prapremierowym pokazem gry „Lotnicy – wojna w przestrzeniach”, przygotowanej przez IPN. Briefing odbył się na lotnisku Warszawa–Babice (Aeroklub Warszawski, Księżycowa 1, Hangar nr 3) – 12 grudnia. Odpowiedzialne BNT i BRP.

3.3. Media społecznościowe

CENTRALA

Za pośrednictwem polsko- i anglojęzycznych mediów społecznościowych IPN popularyzuje historię Polski (1917–1990). Facebook, Twitter (platforma X), Instagram i LinkedIn są bardzo często pierwszymi kanałami informacyjnymi, które nadają rozgłos nie tylko licznym wydarzeniom, lecz także reakcjom Instytutu na dyfamacje dotyczące historii Polski i narodu polskiego. Tworzą i wzmacniają społeczność skupioną wokół podobnie sprofilowanych polskich i światowych organizacji naukowych bądź archiwalnych, środowisk Polaków za granicą i cudzoziemców zainteresowanych historią Polski. Informują o działalności IPN, upamiętniają wydarzenia, przybliżają ważne rocznice, sylwetki polskich bohaterów i realizują kampanie informacyjno-edukacyjne.

W ramach działań w mediach społecznościowych przygotowywane są:

- kampanie edukacyjno-informacyjne,
- cykle tematyczne związane z najważniejszymi wydarzeniami historycznymi i rocznicami,
- cykle dotyczące promowania wydawnictw IPN,
- cykle promujące inne działania medialne IPN (filmy, dyskusje, wystawy).

Oddziały i delegatury także mają swoje profile na Facebooku i Twitterze, na których informują o bieżących działaniach, prezentują swój dorobek i prowadzą działalność edukacyjną.

Ogólnopolski profil IPN na Facebooku w 2023 r. miał ok. 163 400 obserwujących. O blisko 35 proc. zmniejszył się zasięg łączny (organiczny i z reklam) strony na Facebooku w porównaniu do poprzedniego okresu (2022) – aktualnie 5,4 mln. Jest to skutek zmniejszonego nakładu na kampanie płatne, sam zasięg organiczny wzrósł o 100 proc. względem roku poprzedniego (2022). Zwiększyła się liczba odwiedzin na profilu głównym IPN na Facebooku o 18 proc. – w 2023 r. wyniosła ona 460 587 (dla porównania w roku 2022 liczba odwiedzin wyniosła 387 645). Profil IPN na Facebooku zdobył 7168 nowe polubienia, o 1,5 proc. więcej niż w 2021 r.

Treści publikowane na profilu służą głównie promowaniu wydarzeń i postaci historycznych o znaczeniu międzynarodowym oraz popularyzacji działalności i przedsięwzięć IPN. Charakter informacyjno-edukacyjny profilu przyczynia się do rozpowszechniania wiedzy o historii Polski w okresie objętym ustawą. Teksty są wzbogacane fotografiami, grafikami, infografikami, pokazami slajdów bądź filmami wideo. W treściach można znaleźć często odnośniki do szerszych materiałów edukacyjnych IPN: publikacji, filmów oraz wystaw dostępnych online.

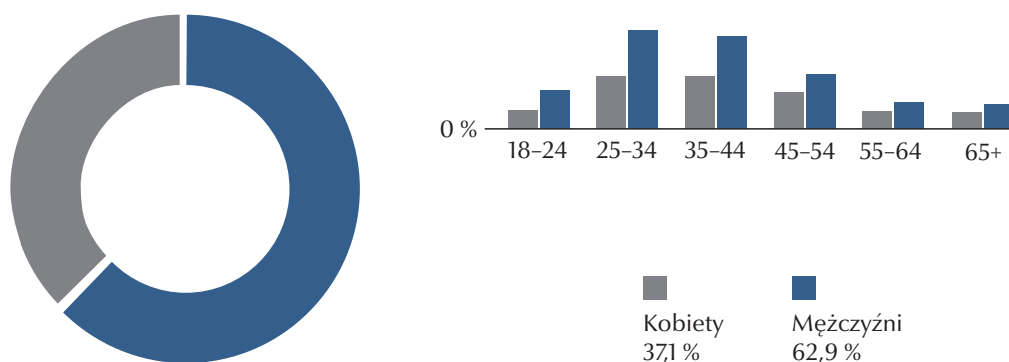
Profil anglojęzyczny IPN na Facebooku relacjonuje wydarzenia głównie o charakterze międzynarodowym, w mniejszym stopniu krajowym, oraz osiągnięcia, inicjatywy i projekty wszystkich pionów merytorycznych IPN na poziomie Centrali i oddziałów.

Głównymi odbiorcami treści są Polacy 85 proc. i obcokrajowcy mieszkający zarówno w kraju, jak i za granicą (3,8 proc. Wielka Brytania, 2,5 proc. USA, 1,9 proc. Niemcy). Profil skupia i rozwija społeczność internetową zainteresowaną najnowszą historią Polski.

Ważną częścią działalności jest natychmiastowe i zdecydowane reagowanie na dyfamacje, przekłamanie oraz manipulowanie historią, godzące w dobre imię Polski i narodu polskiego.

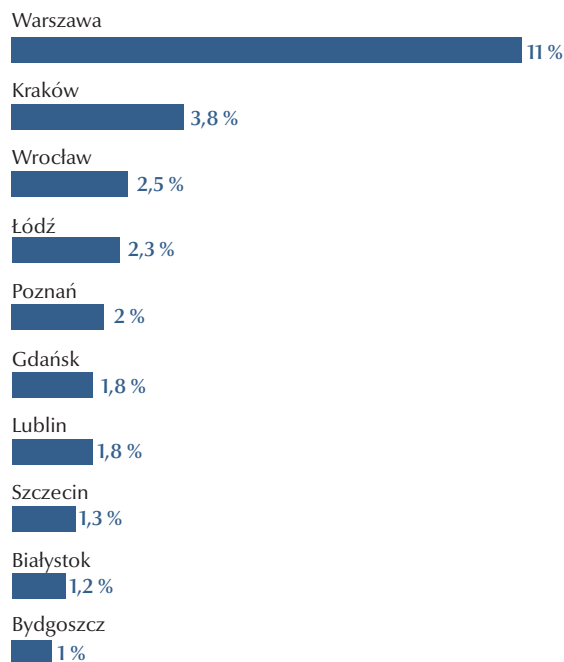
Posty, które dotarły do największej liczby odbiorców, dotyczyły treści historycznych oraz unikatowych materiałów archiwalnych w zasobie IPN.

Wykres 1. Zestawienie wszystkich obserwujących profil IPN na Facebooku według wieku i płci

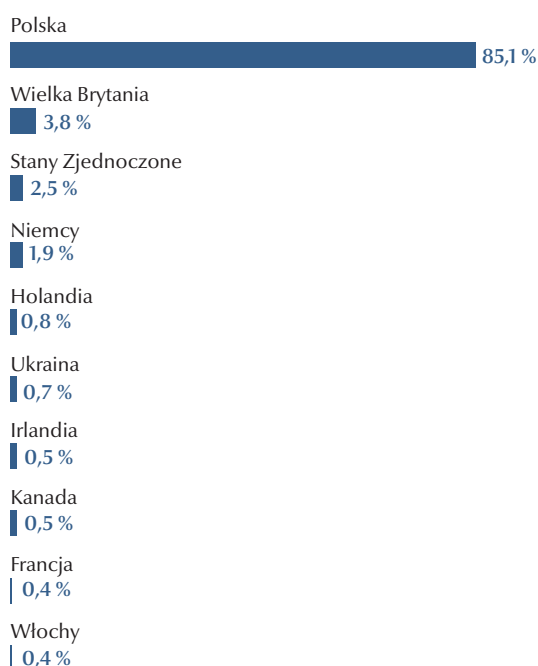

Wykres 2. Zestawienie odwiedzających profil IPN na Facebooku według miejscowości oraz krajów

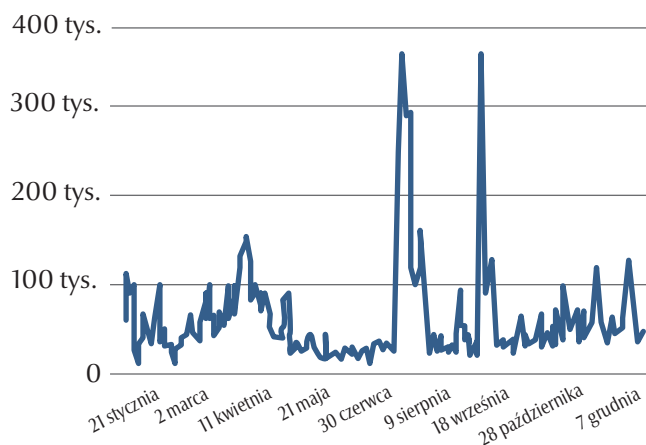
Najczęściej występujące miejscowości

Najczęściej występujące kraje

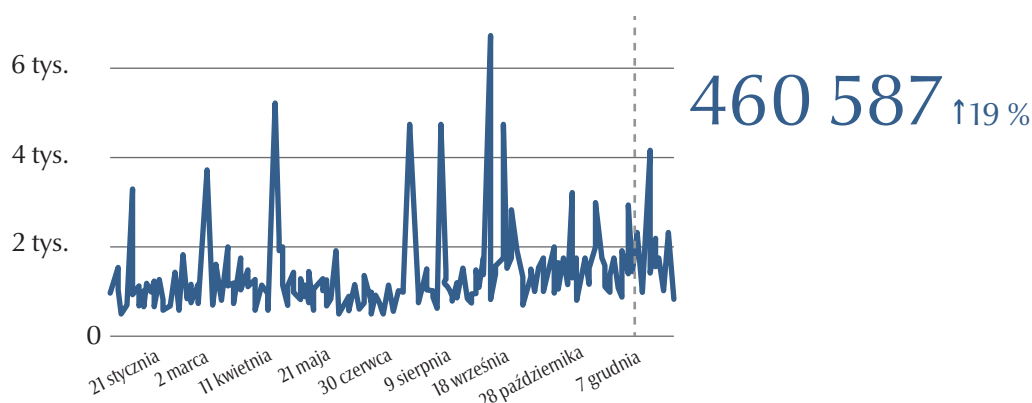

Wykres 3. Zasięg profilu IPN na Facebooku

5 387 273 ↓36,1 %

Wykres 4. Odwiedziny profilu IPN na Facebooku

Największe zasięgi postów:

- „Świadectwo pomocy” – wystawa w hołdzie rodzinie Ulmów – 9 września – zasięg 880 611;
- „Mały Oświęcim”, czyli niemiecki obóz dla dzieci w Łodzi – 1 grudnia – zasięg 277 631;
- Chcieli być wolni i wolność sobie zawdzięczać – 1 sierpnia – zasięg 165 269.

W mediach społecznościowych są przygotowywane kampanie edukacyjno-informacyjne, np.:

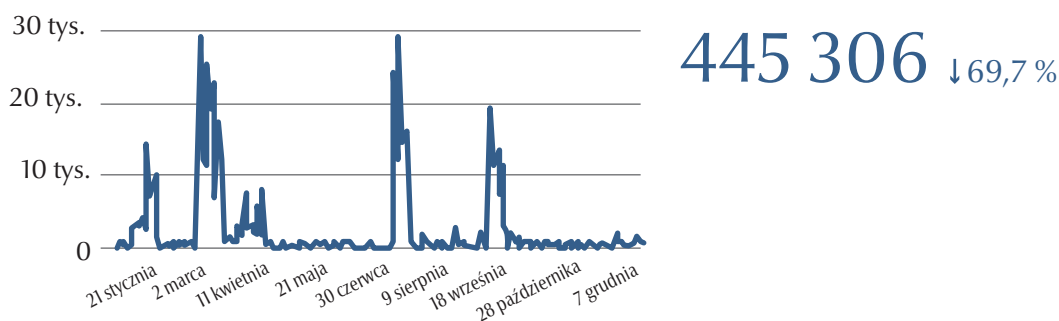
- Straszy w mieście;
- „Świadectwo poMOCY”;
- Kongres Pamięci Narodowej;
- Bohaterowie z Boiska;
- Dni Wydawnictwa IPN;
- „Szlaki Nadziei”;
- Warsaw Rising.

Profil IPN na Instagramie obserwuje ok. 3500 osób. Głównym zadaniem tego konta jest promowanie postaci i wydarzeń historycznych oraz najnowszych projektów Instytutu. Ważne jest, by treść była krótka i zrozumiała, dlatego głównym nośnikiem informacji są 24-godzinne relacje, często zapisywane w relacjach wyróżnionych, by umożliwić ponowne odtworzenia w późniejszym terminie. W 2023 r. zasięg na tym kanale wyniósł 446 306 wyświetleń.

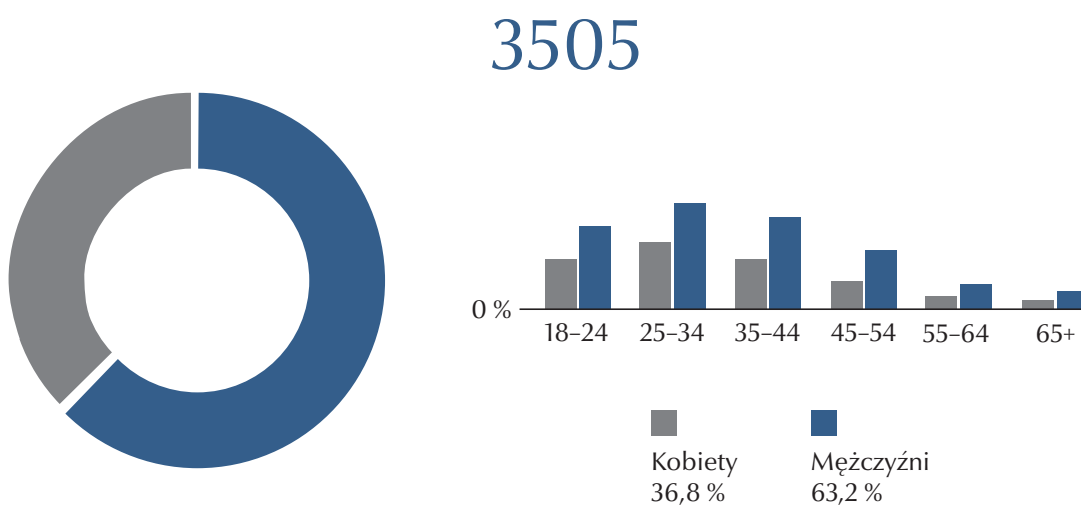
Głównymi odbiorcami treści są Polacy 83,4 proc., ale korzystają z nich także obcokrajowcy (2,5 proc. Wielka Brytania, 1,6 proc. Niemcy, 1,6 proc. USA).

Dane statystyczne rozkładają się następująco:

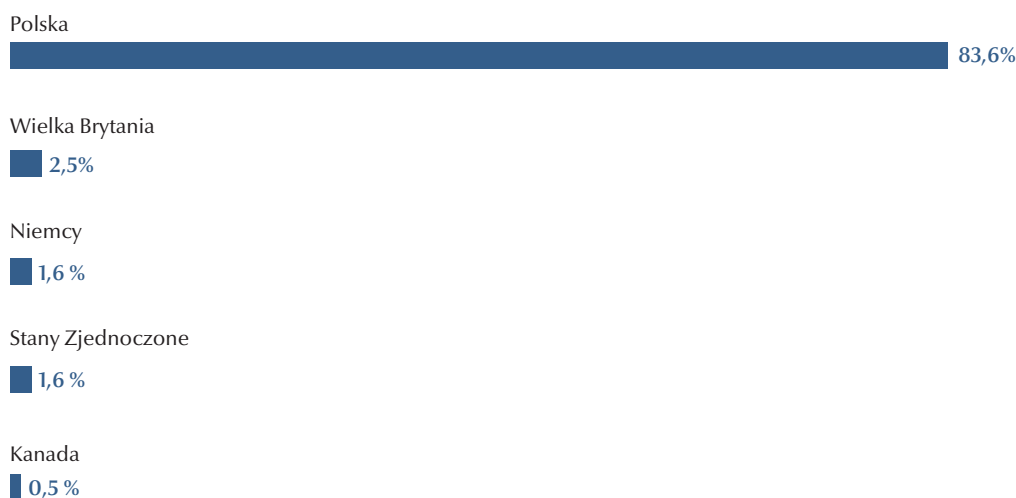
Wykres 5. Zasięg profilu IPN na Instagramie

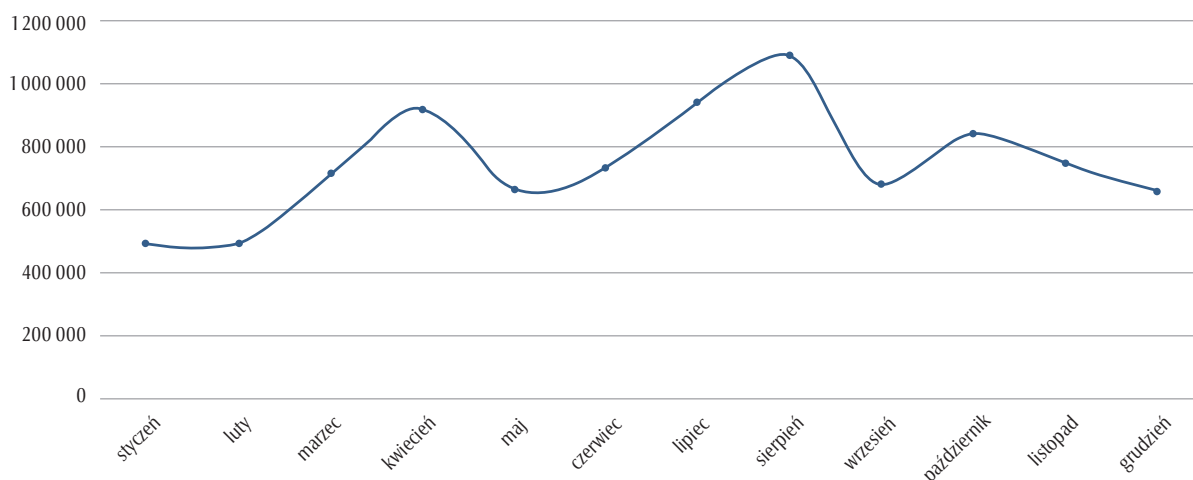
Wykres 6. Zestawienie wszystkich obserwujących profil IPN na Instagramie według wieku i płci

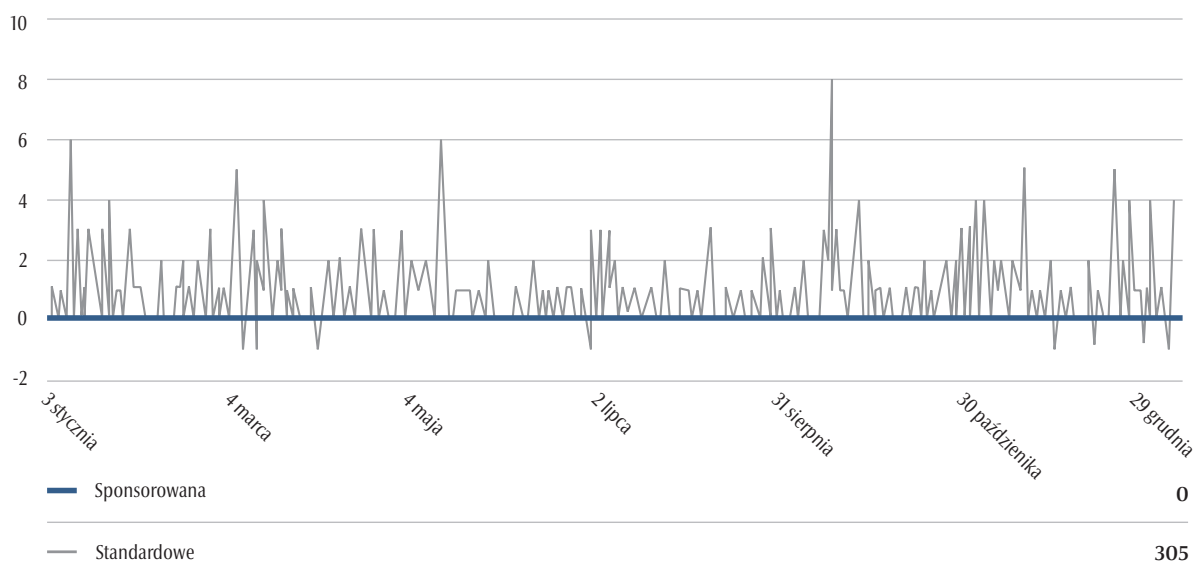
Wykres 7. Zestawienie odwiedzających profil IPN na Instagramie według krajów

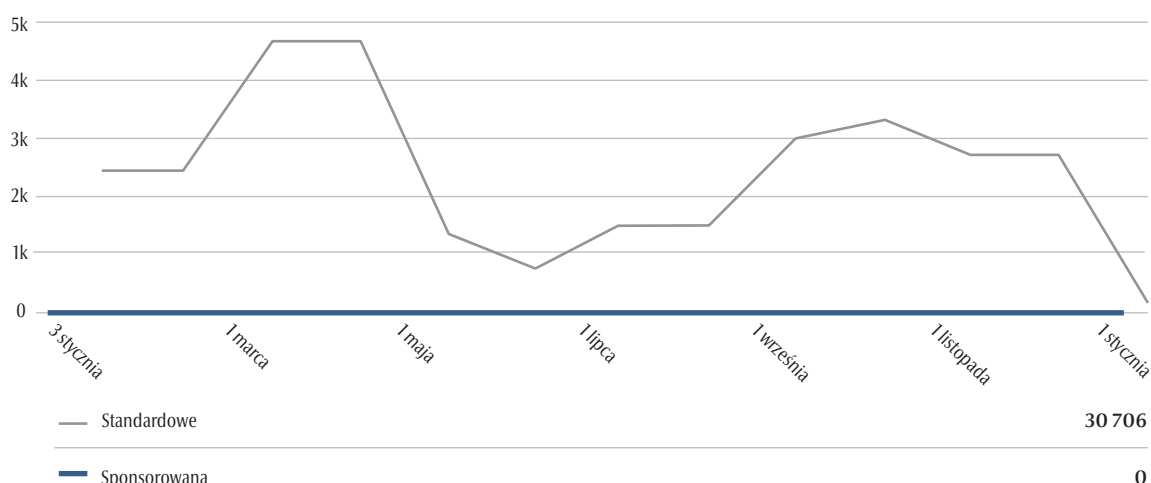

Ogólnopolskie konto IPN X (dawniej Twitter) obserwuje ok. 48 100 osób (stan na dzień 3 I 2024 r.). Na tym kanale realizujemy zadania informacyjne (bieżąca działalność IPN), popularyzatorskie (popularyzacja XX-wiecznej historii Polski) oraz promocyjne (np. wydarzenia organizowane przez IPN, projekcje, dyskusje itd.). W 2023 r. zasięg na profilu IPN wyniósł łącznie ponad 9 000 000 wyświetleń (w 2022 r. było to 7 100 000).

Wykres 8. Zasięg profilu IPN na X

W 2023 r. IPN kontynuował prowadzenie profilu na LinkedIn, który do końca grudnia obserwowało łącznie 724 użytkowników. Na LinkedIn zamieszczamy informacje na temat najważniejszych inicjatyw i wydarzeń z życia Instytutu oraz wkładu w rozwój nowoczesnych metod przekazywania wiedzy historycznej. Wpisy na profilu IPN uzyskały w 2023 r. 700 wyświetleń (w 2022 r. było 29 454).

Wykres 9. Dane o obserwujących profil IPN na LinkedIn od 3 stycznia do 31 grudnia 2023 r.

Wykres 10. Wyświetlenia profilu IPN na LinkedIn od 3 stycznia 2023 r. do 1 stycznia 2024 r.

Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

Anglojęzyczne media społecznościowe

Facebook i Twitter

W roku 2023 Wydział Anglojęzycznych Mediów Społecznościowych, odpowiedzialny za prowadzenie kont IPN na platformach Facebook oraz X, zamieścił na tej pierwszej ok. 700 postów, które dotarły do ponad 14 mln użytkowników, na drugiej natomiast ok. 3400 wpisów, wyświetlonych przez 11,6 mln odbiorców. Obydwa profile odnotowały znaczny przyrost liczby obserwujących: na portalu Facebook wyniósł on 9370 (47 proc.), a na platformie X 3900 (30 proc.).

W roku sprawozdawczym anglojęzyczne media społecznościowe przeprowadziły wiele kampanii rocznicowych popularyzujących najnowszą historię Polski wśród odbiorców zagranicznych. Do najważniejszych należały obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Holokaustu, Dnia Pamięci o Polakach Ratujących Żydów, Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”, 80. rocznicy wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim oraz Zbrodni Wołyńskiej, Powstania Warszawskiego, Bitwy Warszawskiej, wybuchu II wojny światowej czy wprowadzenia stanu wojennego. W pierwszej połowie roku reaktywowano także kampanię „Giganci Nauki”, generując zasięgi organiczne kilkakrotnie przewyższające wyniki z lat ubiegłych. Kontynuowano i rozszerzano zapoczątkowany w roku 2022 cykl biograficzny popularyzujący nieznaną historię bohaterów polskiej historii.

Bardzo ważnym elementem aktywności obydwu kont było relacjonowanie działalności badawczej, edukacyjnej i upamiętniającej Instytutu Pamięci Narodowej. Intensywnie promowano międzynarodowy projekt „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, prezentowany m.in. w krajach obydwu Ameryk, a w wersji interaktywnej i immersyjnej – podczas dwóch Kongresów Pamięci Narodowej oraz Zjazdu Europejskiej Platformy Pamięci i Sumienia w kraju. Wydział zaangażował się w przygotowanie pierwszego ze wspomnianych kongresów, organizując panel dyskusyjny z udziałem znanych popularyzatorów historii w mediach społecznościowych. Ponadto szeroko relacjonowano beatyfikację Rodziny Ulmów i promowano powiązane z wydarzeniem projekty Instytutu. Pracownicy Wydziału popularyzowali kolejną grę edukacyjną Biura Nowych Technologii „Lotnicy”, przygotowując równolegle własny spot wideo, poświęcony współpracy polskich i amerykańskich sił powietrznych w najważniejszych konfliktach zbrojnych XX w. Wzorem lat ubiegłych, niezmiennie promowano dorobek badawczy i wydawniczy IPN, jak również interesujące z punktu widzenia odbiorcy zagranicznego aspekty działalności poszczególnych biur. Podtrzymywano także istniejące oraz nawiązywano nowe kontakty ze środowiskami polonijnymi oraz osobami i organizacjami popularyzującymi najnowszą historię Polski.

Ponadto ważnym elementem aktywności Wydziału było przeciwdziałanie zniekształcaniu historii, realizowane przez nagłaśnianie i piętnowanie takich przypadków w mediach społecznościowych w porozumieniu z Wydziałem Reagowania na Dyfamacje. Odpowiedzialne: BW.

Archiwum IPN

Facebook Archiwum IPN

AIPN publikuje na profilu Facebook posty popularyzujące zasób IPN, postacie i wydarzenia z najnowszej historii Polski, a także najważniejsze wydarzenia z bieżącej działalności. Za prowadzenie profilu odpowiada Wydział Badań i Edukacji Archiwalnej. Opublikowano 522 posty, a także 34 relacje z wydarzeń organizowanych przez AIPN. Największą popularnością cieszyły się posty dotyczące: Olgi Jackowskiej „Kory” (ok. 116 tys. odbiorców), Andrzeja Grubby (ok. 65 300 odbiorców), Marka Perepeczko (ok. 34 tys. odbiorców). Stronę Archiwum IPN polubiło 11 592 osób, natomiast śledzą ją 12 943 osoby. Odpowiedzialne: AIPN.

Biuro Badań Historycznych

Konto BBH IPN w serwisie Facebook obserwuje prawie 3 tys. osób. Na portalu są publikowane informacje dotyczące bieżącej pracy BBH: zapowiedzi konferencji i sesji naukowych, relacje z przebiegu obrad, prezentacje książek przygotowanych przez pracowników BBH. Na stronie prezentowana jest również aktywność BBH na płaszczyźnie popularnonaukowej, m.in. artykuły publikowane przez pracowników na portalu przystanekhistoria.pl i w innych środkach masowego przekazu. Celem jest popularyzacja inicjatyw naukowych BBH oraz przypominanie osobom odwiedzającym portal o istotnych datach i wydarzeniach historycznych.

Biuro Edukacji Narodowej

Wydział Notacji i Opracowań Multimedialnych (WNIOM) BEN realizuje za pośrednictwem mediów społecznościowych cele ustawowe: prowadzi działalność edukacyjną i naukową oraz upamiętnia w kraju i za granicą wydarzenia, miejsca i postaci ważne w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego. Od 1 stycznia do 31 grudnia WNIOM prowadził różnorodne działania za pomocą kanałów społecznościowych.

IPNtvPL na YouTube – szeroki wachlarz materiałów dotyczących historii i działalności IPN (w tym konferencje prasowe i oświadczenia prezesa IPN)

- konferencje prasowe na następujące tematy: przekazanie IPN pamiętnika sybiraczki na korze brzozonej i historia rodziny Krzeczkowski (17 lutego), przekazanie przez IPN artefaktów związanych z Żołnierzem Niezłomnym Józefem Bosiem ps. „Franek” (2 marca), śledztwo w sprawie śmierci ks. Franciszka Blachnickiego (14 marca), podjęcie na nowo śledztwa w sprawie pobicia Wojciecha Cieślewicza (16 marca), częściowe wyniki raportu *Edukacja dla pamięci* (20 marca), 80. rocznica ujawnienia informacji o zbrodni katyńskiej (13 kwietnia), przekazanie IPN archiwum rodzinnego konsula honorowego RP w Rosario w Argentynie (17 maja), udostępnienie celi rtm. Pileckiego po konserwacji i przekazanie pamiątek przez Zofię Pilecką-Optułowicz (24 maja), śledztwo w sprawie pobicia osób internowanych w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie (13 czerwca), dekomunizacja przestrzeni publicznej w Olsztynie (22 lipca), demontaż pomnika Armii Czerwonej w Szczecinie (3 sierpnia); „Sprawiedliwi z Markowej” – ogłoszenie konkursu MEiN i IPN, 8 września; śledztwo w sprawie niemieckiej Zbrodni Pomorskiej z okresu II wojny światowej, 2 października; prezentacja projektu nowego upamiętnienia. Briefing prasowy prezesa IPN w Malborku, 13 października; *Najważniejsza jest pamięć* – konferencja prasowa prezesa Karola Nawrockiego, 25 października; przekazanie archiwum Związku Polaków w Niemczech do zasobu Archiwum IPN, 20 listopada.
- działania związane z promocją najnowszych projektów edukacyjnych IPN, m.in.: transmisja otwarcia Kongresu Pamięci Narodowej i spoty promujące to wydarzenie, projekt AIPN „Ramię krzep – Ojczyźnie służ. 135 rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”; „Gameplay”, „Gra Szyfrów” i „Cyfrowi Bohaterowie”, wyprodukowane przez BNT; wiersze i impresje poetyckie z cyklu „Wołyń 1943. Pamiętamy”; zwiastun najnowszej gry komputerowej „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”;
- promocja programu dokumentacyjnego „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945” – wspólnego projektu IPN, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

- oraz Ośrodka Karta; publikacja spotu „Poznaj losy swoich bliskich, ofiar niemieckich zbrodni z lat 1939–1945. Ocal pamięć rodziny!”;
- fabularyzowany film dokumentalny *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w wersjach z lektorem w jęz. angielskim i hebrajskim wyprodukowanych przez BEN; premiery obu wersji odbyły się 25 marca w Narodowym Dniu Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką;
 - filmy dokumentalne wyprodukowane przez BEN „*Kto nie zna ojca twarzy...*”. *Poznańskie rodziny katyńskie* – OBEN w Poznaniu – premiera 4 kwietnia; *Wiara '44* – premiera 1 sierpnia w 79. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego połączona z dyskusją o filmie; zwiastun dokumentu BEN *Stanisław Helski. Dlatego* połączona z dyskusją o filmie; premiera filmu dokumentalnego BEN *Stanisław Helski. Dlatego* i dyskusja o tym obrazie „Rachunek sumienia III RP”; *Marian Chodacki – bohater odkryty na nowo* film OIPN Warszawa – premiera 3 października; *Józef Boś. Żołnierz niezłomny* – film OIPN Szczecin połączony z dyskusją;
 - reportaże z wydarzeń edukacyjnych, takich jak: wystawy, konkursy, warsztaty dla nauczycieli, wyjazdy pamięci (np. dla laureatów konkursu „Sztafeta Pamięci. Losy mojej rodziny w czasie II wojny światowej”), gale wręczenia nagród, Kongres Pamięci Narodowej, wydarzenia wydawnicze (XVIII Targi Wydawców Katolickich w Warszawie, Targi Książki i Mediów Vivaldi 2023, Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie 2023, w których udział bierze Wydawnictwo IPN), „Historia mówi przez pokolenia”, Finał III Polonijnego Turnieju Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek”, VIII Turniej Debat Historycznych IPN 2023; *Świadectwo poMOCY: immersyjna etiuda*;
 - spoty: *Wystawa Archiwum IPN: „Ramię krzep – Ojczyźnie służ. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce”*; film promujący Archiwum Pełne Pamięci: *Forme parte del Archivo Lleno de Recuerdos. Salva la historia!*; making of o wystawie immersyjnej „Szlaki nadziei” – *Trails of Hope. The Odyssey of Freedom; Rutas de la esperanza. Odisea de la libertad – proyecto en Mexico* (spot); *Inwentarz archiwalny IPN w nowej odsłonie*; *Świadectwo poMOCY: immersyjna etiuda – trailer* (English Subtitles);
 - trailery i Soundtrack najnowszej gry komputerowej BNT IPN: „Lotnicy – wojna w przestworzach”;
 - relacje z paneli dyskusyjnych, promujących najnowsze publikacje Wydawnictwa IPN, m.in. nowe cykle „Książki pełne historii” (od 1 lutego) oraz podcast *Ekspres czytelnicy IPN* (od 27 marca); nowy cykl „Oblicza historii” (od 10 października);
 - nowe cykle wykładów promujących najnowsze publikacje: „Historia zapisana w fotografii” (od 18 października) w Przystanku Historia IPN; „Bohaterowie Zielonej Solidarności” (od 30 września) w Delegaturze IPN w Bydgoszczy;
 - cykle edukacyjne, m.in.: „Tajemnice bezpieki”, „Kulisy historii”, „Portrety”, „Historie o historii”, „Warszawa, jakiej nie znacie”, „W oczekiwaniu na Wolną”, „Jak Polki zadziwiały świat”, „Między mitem a rzeczywistością – najważniejsze wydarzenia XX wieku”, „Tytań sportu”, „Historia zza kulisy” (wyprodukowane przez BPH), „Warszawskie wędrówki z historią” (wyprodukowane przez Oddział IPN Warszawa); cykl „Dziecięce Historie” (wyprodukowane przez OIPN Szczecin), „Książki Pełne Historii” (program Wydawnictwa IPN);
 - koncerty wyprodukowane przez BWK: *Kolędy na inny czas i Na pierwszy znak – Artyści Andersa*; materiały muzyczne: koncert dla dzieci pamięci Stefana Behra (festiwal „Sztuka Żle Obecna”) wyprodukowany przez BWK, teledysk *Bij bolszewika w każdej go postaci* wyprodukowany przez Oddział IPN Lublin; koncert inauguracyjny festiwalu „Sztuka Żle Obecna”; „Religijne dzieła w kręgu Szymanowskiego” (festiwal „Sztuka Żle Obecna”); koncerty wyprodukowane przez Biuro Przystanków Historia: *Ośły i ludzie. Piosenki Przemysław Gintrowskiego*; koncerty wyprodukowane przez Wydawnictwo IPN: *Dzień Biuletynu IPN* i koncert Jana Pospieszalskiego.
 - relacje z wręczenia nagród, m.in. nagrody „Kustosz Pamięci Narodowej” w 2023 r., nagród w Konkursie im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszego Debiut Historyczny Roku – XVI edycja (wyprodukowane przez Biuro Prezesa) oraz z gali Konkursu na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN za 2023 r.; Ambasador Polskiej Historii 2023, 17 października; Książka Historyczna Roku 2023 o nagrodę im. Oskara Haleckiego, 27 listopada; *Semper Fidelis* 2023, 15 grudnia; gale wręczenia nagród wydarzeń wydawniczych (Wydawnictwo IPN podczas akcji „Narodowe

Czytanie 2023”; Dni Wydawnictwa IPN 2023; 34. Festiwal Komiksu i Gier w Łodzi; 26. Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie; Wydawnictwo IPN na Targach Książki w Katowicach; Wydawnictwo IPN na 31. Targach Książki Historycznej).

- transmisja uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar totalitaryzmów 8 marca w Belwederze;
- pierwszy videocast IPN – cykl „Powracamy Po Swoich” – prezentuje poszukiwania i identyfikację przez IPN szczątków ofiar totalitaryzmów; powstało 10 odcinków wyprodukowanych: przez BPiI;
- program telewizyjny „Przystanek Historia” produkowany dla IPN przez TVP; przedstawia wybrane tematy z historii Polski, aktualne przedsięwzięcia IPN, najciekawsze badania i śledztwa prowadzone przez Instytut; promuje artykuły na portalu edukacyjnym przystanekhistoria.pl;
- filmy animowane: *Pies Ciapiek* – kolejna produkcja z cyklu *Co by było, gdyby zwierzęta mówiły*;
- materiały dźwiękowe: podcast z cyklu „Fragmenty Książek Wydawnictwa IPN”, nowy podcast *Eks-pres czytelniczy IPN* (1 odc. – 27 marca) oraz słuchowisko dla dzieci *Kto zna historię, nie nudzi się!* wyprodukowane przez BWK;
- debaty z cyklu „Kulisy walki komuną” – współpraca z Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL; odcinek z cyklu *55. rocznica samospalenia Ryszarda Siwca. Przebac mi złata Praho*;
- premiery dyskusji, które odbyły się podczas IV Międzynarodowego Festiwalu Filmowego o Totalitaryzmach „Echa Katynia” w ramach Kongresu Pamięci Narodowej (13–15 kwietnia);
- bardzo krótkie (maksymalnie 60 sek.) pionowe materiały wideo, tzw. shorty, które bardzo dobrze promują produkcje i wydarzenia IPN: „Film produkcji #IPN Stanisław Helski. Dlatego z Nagrodą Główną na 15. Festiwalu Filmowym NNW w Gdyni”; „Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej – okiem Biura Edukacji Narodowej”; „Świadek Historii – Feliks Waśkiewicz, ps. „Czarny”; „Aleksandra Wendland. O Wszystkich Świętych/Zaduszkach”; „Dlaczego warto nagrywać wspomnienia Świadków Historii?”; cykl shortów do rocznicy stanu wojennego (5 rolek); „Relacja z finału akcji »Zapał Światło Wolności« z placu Piłsudskiego.”;
- Teledysk *Walcząca! Pamięci Kobiet Poległych* w ramach projektu „Rytmy Pamięci” (teledysk 4K UHD);
- wyjazdy pamięci: (Obóz Patriotyczno-Historyczny 2023: Wspomnienia z Gdańska, Kresy – polskie ziemie wsch. w XX w.: wyjazd dla laureatów projektu edukacyjnego IPN (V edycja); Wyprawa edukacyjna laureatów konkursu „Policjanci i Żołnierze w Służbie Historii” 2023);
- inne programy edukacyjne w formie dyskusji, czy wykładów produkowane przez Centralę i oddziały IPN w całej Polsce;
- uroczystości wręczenia nagród IPN takich – uroczystość wręczenia not identyfikacyjnych rodzinom ofiar totalitaryzmów, 1 grudnia;

Aktualna liczba subskrybentów IPNtv to 176 648 (stan na 31 grudnia). W okresie od 1 września do 31 grudnia zyskaliśmy 3100 nowych subskrybentów. W omawianym okresie na kanale IPNtvPL opublikowaliśmy 120 filmów, 29 transmisji na żywo, 17 shortów. Były to konferencje prasowe, oraz część programów z wcześniej wymienianych cykli i promocje książek. W okresie od 1 września do 31 grudnia zanotowaliśmy 2,2 mln wyświetleń filmów, a zamieszczone materiały wideo były oglądane w sumie przez 519,3 tys. godzin.

IPNtv Konferencje – transmisje konferencji naukowych ukazujących dorobek naukowy IPN w dziedzinie historii najnowszej. Aktualna liczba subskrybentów IPNtvKonferencje to 3471 (stan na 31 grudnia). W okresie od 1 września do 31 grudnia zyskaliśmy 197 nowych subskrybentów. Zanotowaliśmy 22 200 wyświetleń filmów, a czas oglądania wszystkich opublikowanych produkcji wyniósł 6600 godzin.

Od 1 stycznia do 30 kwietnia na kanale IPNtv Konferencje opublikowaliśmy materiały wideo z konferencji naukowej „Ostatni głos wolnej Polski – działalność propagandowa i informacyjna polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego” (4 panele). Od 1 maja do 30 sierpnia opublikowaliśmy materiały wideo z 5 konferencji naukowych: „Opór Żydów przeciwko Niemcom na okupowanych zie-

miach polskich” – 2 panele (produkcja BBH); „II RP: cienie i blaski. Próba bilansu z perspektywy stulecia” – 5 paneli; „Materiały operacyjne jako źródło historyczne do badania dziejów Kościoła katolickiego w PRL” – 3 sesje (produkcja BBH); „Za kulisami bezpieki. Jednostki pomocnicze UB/SB na tle codziennego funkcjonowania aparatu represji PRL (1944–1990)” – 8 paneli (produkcja Oddział IPN Kraków); „Przed Sierpniem. Mniej znane przykłady działalności opozycyjnej w Małopolsce z lat 1957–1980” – 3 panele (produkcja Oddział IPN Kraków). Od 1 września do 31 grudnia: opublikowaliśmy w sumie 13 materiałów wideo z konferencji naukowych. Były to – 2 panele „Odpowiedzialność za działalność niemieckiego sądownictwa w okupowanej Polsce (1939–1945)” produkcji BBH IPN; 6 paneli „Ogólnopolska konferencja naukowa: „Wymiar sprawiedliwości w stanie wojennym i jego ofiary” produkcji BBH IPN w Krakowie.

Fanpage Strefa Edukacyjna IPN na Facebooku i Instagramie – służy do promocji działań Wydziału Notacji i Opracowań Multimedialnych oraz Wydziału Projektów Edukacyjnych BEN. Fanpage bardzo często wspierał kanał IPNtv na YouTube, promując debaty, m.in. „Aktualność myśli Józefa Mackiewicza” i „Sprawiedliwi – prawda i pamięć” oraz te, które odbyły się po pokazach premierowych filmów *Stanisław Helski. Dlatego* oraz *Wiara* ’44.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano promocję portalu **Opowiedziane.edu.pl**, przypominając notacje Świadków Historii, m.in. Wandy Truskiej, Zygmunta Godlesia, Jana Podhorskiego, Krzysztofa Frydrycha, o. Ludwika Wiśniewskiego, Stanisława Srokowskiego oraz Barbary Gancarczyk ps. „Pająk”, Tadeusza Lutaka, Anny Mizikowskiej oraz Aleksandry Wendland, a także zachęcając do zgłoszeń m.in. przy okazji Dnia Babci i Dnia Dziadka.

Pisaliśmy również o:

- pokazie filmu *Czarny sufit* w reż. Arkadiusza Biedrzyckiego i dyskusji „Aktualność myśli Józefa Mackiewicza” 30 stycznia w kinie Atlantic z okazji 40. rocznicy śmierci pisarza;
- pozytywnej recenzji filmu *Czarny sufit* autorstwa Rafała Ziemkiewicza;
- udziale BEN w Kongresie Niepodległa, podczas którego prezentowano projekty realizowane przez instytucję;
- pokazach filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w reż. Macieja Fijałkowskiego, które z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką odbyły się w całej Polsce; informowano również o dyskusji „Sprawiedliwi – prawda i pamięć” 24 marca w kinie Atlantic w Warszawie;
- naborze do II Pitching Forum filmów dokumentalnych o tematyce historycznej w ramach festiwalu „Echa Katyń”;;
- zaproszeniu na bezpłatne warsztaty w formie masterclass „Jak korzystać z archiwów IPN w pracy edukacyjnej”, które były jednym z wydarzeń towarzyszących IV edycji Międzynarodowego Festiwalu Filmowego „Echa Katyń”;;
- 3. edycji warsztatów storytellingu i montażu „Twórcze Archiwa”;
- otwarciu 12 stycznia przed Domem Polonii w Warszawie wystawy plenerowej IPN „Gospodarka III Rzeszy”;
- naborze kandydatów na szkolenie „Zbrodnia katyńska” zorganizowane przez IPN i Muzeum Katyńskie;
- otwarciu wystawy „Harczerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” na pl. Niepodległości w Zakopanem oraz w Jakuszycach;
- spotkaniu ze Stanisławem Płuzańskim, autorem książki *Mróz, Głód i Wszy. Życie codzienne Wyklętych*, 30 marca;
- naborze kandydatów do III edycji Nagrody im. Grażyny Langowskiej w kategorii przyznawanej przez IPN;
- o finale III edycji Polonijnego Turnieju Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek”;
- złożeniu przez pracowników BEN wieńca na grobie księdza ks. Stefana Niedzielaka w 34. rocznicę jego śmierci;

- rekrutacji na XVII konferencję „Polonijne spotkania z historią najnowszą” dla nauczycieli i edukatorów z całego świata;
- otwartej w Muzeum II Wojny Światowej wystawie „Spojrzeć ludziom prosto w oczy... W 90. rocznicę urodzin Jana Olszewskiego”;
- Nocy Muzeów w AIPN – w strefie BEN można było posłuchać wyjątkowych relacji świadków historii, a także poznać biografie bohaterów Niepodległej;
- finale III edycji Polonijnego Turnieju Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek”;
- premierze filmu *Stanisław Helski. Dłatego* w reż. Michała Torza i towarzyszącej jej dyskusji 2 czerwca w Dolnośląskim Centrum Filmowym we Wrocławiu;
- warsztatach dla najlepszych 16 zespołów podczas XXIX sesji Sejmu Dzieci i Młodzieży;
- pokazie filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w reż. Macieja Fijałkowskiego w cyklu „Rekolleksje Filmowe” w kinie Wisła w Warszawie;
- naborze do wolontariatu w BEN;
- wynikach etapu centralnego ogólnopolskiego projektu edukacyjnego „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku” (V edycja ogólnopolska) 2022/2023;
- otwartej 16 czerwca na pl. Bohaterów Getta w Krakowie wystawie IPN „Patrioci. Żołnierze. Żydzi”;
- wynikach ogólnopolskiego konkursu mundurowego „Policjanci i Żołnierze w Służbie Historii”;
- odcinku podcastu *Historia na Luzie* o znaczeniu relacji świadków dla zachowania pamięci o wydarzeniach;
- premierze filmu *Wiara '44* w reż. Korka Bojanowskiego 27 lipca w kinie Muranów w Warszawie;
- beatyfikacji rodziny Ulmów, przytaczając fragmenty notacji o Polakach ratujących Żydów: Chawy Nissimow, Władysława Fugiela, Tadeusza Stankiewicza oraz Bogusławy Weychert;
- projekcji filmu *Legiony*, która 12 września odbyła się w Klubie Dowództwa Garnizonu Warszawa;
- zapisach od Instytutu Trzeciego Wieku, inauguracji oraz wydarzeniach odbywających się w ramach projektu;
- śmierci Krystyny Frąszczak, siostrzenicy Hieronima Dekutowskiego „Zapory” oraz dr Wandy Półtawskiej, przyjaciółki Jana Pawła II;
- filmach produkcji IPN, które można było zobaczyć podczas 15. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego NNW, oraz o tym, co działo się na miejscu wydarzenia;
- pokazach filmu *Stanisław Helski. Dłatego*, które we wrześniu odbyły się w całej Polsce oraz jego grudniowej emisji w TVP Historia oraz TVP1;
- nagrodzie Głównej 15. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego NNW Złoty Opornik dla filmu *Stanisław Helski. Dłatego*;
- pokazie filmu dokumentalnego *Wiara '44* w Muzeum Dom Rodziny Pileckich oraz w ramach kolejnej edycji projektu edukacyjnego „Seanse w Jasnej”, w czasie którego odbyła się również prelekcja *Powstańcze anioły*;
- wyjazdach dla laureatów projektów edukacyjnych IPN: „Policjanci i żołnierze w służbie historii” oraz „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX w.”;
- VI ogólnopolskiej edycji projektu edukacyjnego „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX w.” i zaproszeniu do udziału w nim;
- Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej, w trakcie którego odwiedzający mogli zapoznać się z projektem „Opowiedziane”, wystawą „20 – 40 – 23” oraz „Patrioci. Żołnierze. Żydzi”, a także obejrzeć produkcję *Stanisław Helski. Dłatego*;
- zajęciach edukacyjnych dla uczniów w Izbie Pamięci Prezydentów RP na Uchodźstwie przy Mauzoleum w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie.
- pokazie filmu *Stanisław Helski. Dłatego*, który 4 grudnia odbył się w kinie Iluzjon w Warszawie w związku z 42. rocznicą wprowadzenia stanu wojennego. Projekcji towarzyszyła debata „Rachunek sumienia III RP”;
- notacjach Błażeja Wyszowskiego i Janiny Jankowskiej w „Biuletynie IPN”;

- IX edycji Turnieju Debat Historycznych i zaproszeniu do udziału w nim młodzieży ze szkół ponadpodstawowych;
- udziale Karola Litwina, który koordynował pracę nad filmem *Stanisław Helski. Dlatego* w audycjach: „Do Trzech Razy Sztuka” w Radiu Wnet oraz „Kulturalny Weekend” w Radiu Warszawa;
- wystąpieniu Artura Kłusa, współtwórcy projektu *Opowiedziane* w czasie spotkania Muzealnego Klubu Nauczyciela w Muzeum Dom Rodziny Pileckich;
- notacjach, w których świadkowie historii wspominają 13 grudnia 1981 r. Wyjątkowe fragmenty notacji: Andrzeja Gwiazdy, Zygmunta Błażka, Stanisława Fudakowskiego, Tadeusza Chmielewskiego oraz Wojciecha Brojera opublikowano w związku z 42. rocznicą wprowadzenia stanu wojennego;
- finale akcji „Zapał światło wolności” przy Krzyżu Papieskim na pl. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie;
- filmowych produkcjach IPN, z którymi warto było zapoznać się w Święta Bożego Narodzenia.

Większość postów i relacji organicznych na Facebooku i Instagramie „Biuro Edukacji Narodowej IPN” dotyczyła promowania portalu Opowiedziane.ipn.gov.pl administrowanego przez Wydział Notacji i opracowań Multimedialnych. Były to nie tylko treści prezentujące konkretnych świadków historii, których relacje można już obejrzeć, ale też materiały dokumentujące postępy w realizacji kolejnych notacji – utrzymane w konwencji pokazywania produkcji materiału zza kulis (tzw. making of) m.in. z mjr. Stosławem Kowalskim, Henrykiem Skalskim, ks. Józefem Majem, Ewarystem Fedorowiczem, Marcinem Bryndą, kpt. Feliksem Waśkiewiczem, Mirosławem Fółdą oraz Edmundem Mikołajczykiem.

Wydawnictwo IPN

Fanpage [@ksiegarnia.ipn](https://www.facebook.com/ksiegarnia.ipn) w mediach społecznościowych – jest miejscem spotkań czytelników, szczególnie młodych, z książką. Profil informuje o nowościach wydawniczych, rekomenduje pozycje zgodne z czytelnickým gustem użytkowników, publikuje recenzje i notki o autorach. Po wykonaniu audytu aktywności konta w mediach społecznościowych odświeżono profil na Facebooku – zwiększono liczbę postów, zastosowano nową grafikę, zmieniono nazwę profilu z Księgarnia IPN na Wydawnictwo IPN oraz zwiększono liczbę jego użytkowników – liczba fanów kont Wydawnictwa IPN w grudniu 2023 r. wyniosła: Facebook – 16 000, Instagram – 1021. Od lutego publikujemy posty na platformie X (dawny Twitter) – np. w sierpniu udało się nam uzyskać zasięg 11 200 oraz 13 nowych obserwujących. Od marca posty Wydawnictwa IPN ukazują się również na portalu LinkedIn (74).

IPNtvPL na YouTube

Zaprezentowano podcasty: *Pan Tadeusz, czyli jak przeprowadzić zajazd na Soplicowo?* – fragmenty książki A. Wałki „*Pan Tadeusz*” – media pamięci (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 16 stycznia; *Karmazynowy błękit nieba. Polscy piloci w Wielkiej Brytanii* – fragmenty książki G. Śliżewskiego *Karmazynowy błękit nieba. Działania bojowe I Polskiego Skrzydła Myśliwskiego w 1941 roku* (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 27 stycznia; *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń* – fragmenty książki J. Molendy (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 10 lutego; *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* – fragmenty książki K. Dworaczka (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 24 lutego; *Orient zesłańców* – fragmenty książki B. Noszczaka (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 10 marca; *Zostali na Wschodzie*, t. 2. – fragmenty książki *Zostali na Wschodzie* pod red. A. Hlebowicza (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 24 marca; *Opowieść o Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce* – fragmenty książki S. Czwarney, K. Pawluczuka, J. Staroń, K. Szostka „*Ramię krzep – Ojczyźnie służ*”. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce (czyta Jakub Jagodziński) – 14 kwietnia; *Dzieje województwa poznańskiego w latach 1945–1950* – fragmenty książki *Województwo poznańskie w latach 1945–1950* pod red. K. Białeckiego, S. Jankowiaka, R. Reczka (czyta Mateusz Balcerkiewicz) – 28 kwietnia.

Przedstawiono reportaż z Targów Wydawców Katolickich (o wyróżnieniach książek IPN w kategoriach nagrody Feniks 2023 opowiadała dyrektor Wydawnictwa IPN Karolina Imianowska; głos zabrali autorzy publikacji IPN: Patryk Pleskot, Adam Hlebowicz, Anna Rzymska) – premiera na IPNtv 27 maja; reportaż z Targów Książki i Mediów Vivaldi 2023 18–21 maja (w spocie wypowiadali się autorzy pub-

likacji IPN: Kamil Dworaczek, Jarosław Molenda, Jacek Pawłowicz, Paweł Kochański oraz rysownicy komiksów Hubert Ronek i Krzysztof Wyrzykowski) – premiera na IPNtv 23 czerwca; relację z inauguracji mobilnej księgarni IPN podczas Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie (w spocie wypowiedział się kierownik Sekcji Dystrybucji i Popularyzacji Wydawnictwa IPN Piotr Sołtysiak i rysownik Hubert Ronek) – premiera na IPNtv 26 czerwca; prezes IPN dr Karol Nawrocki i dyrektor Wydawnictwa IPN zaprosili w spocie na Dni Wydawnictwa IPN – 10 sierpnia; reportaż z akcji XII Narodowe Czytanie 2023, premiera na IPNtv – 19 września. Reportaż z inauguracji Dni Wydawnictwa IPN 2023, premiera na IPNtv – 26 września. dyrektor Wydawnictwa IPN zaprosiła na stoisko Wydawnictwa IPN na Targach Książki w Katowicach, premiera na IPNtv – 23 października. Reportaż z udziału Wydawnictwa IPN na 34. Festiwalu Komiksu i Gier w Łodzi, premiera na IPNtv – 26 października. Dyrektor Wydawnictwa IPN zaprosiła na stoisko Wydawnictwa IPN na 31. Targach Książki Historycznej w Warszawie, premiera na IPNtv – 16 listopada. Reportaż z 26. Międzynarodowych Targów Książki w Krakowie, premiera na IPNtv – 23 listopada. Reportaż z udziału Wydawnictwa IPN w Targach Książki w Katowicach, premiera na IPNtv – 27 listopada. Reportaż z udziału Wydawnictwa IPN w 31. Targach Książki Historycznej w Warszawie, premiera na IPNtv – 21 grudnia.

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

BPII prowadzi konta w serwisach społecznościowych Facebook i X (dawniej Twitter) od 2016 r. W serwisach publikowane są, rozdzielnie lub równolegle, materiały informujące o:

- aktualnie prowadzonych pracach poszukiwawczych (teksty, fotorelacje, materiały wideo);
- obchodzonych rocznicach, w tym dotyczących odnalezionych i zidentyfikowanych ofiar;
- biogramy osób zidentyfikowanych;
- ciekawostki związane z życiem i działalnością poszukiwanych osób;
- informacje o wydarzeniach, wystawach i spotkaniach;
- wywiady prasowe z kierownictwem i pracownikami BPII;
- relacje z uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych.

Stronę BPII w serwisie Facebook obserwuje 21 209 osób, co daje blisko pięcioprocentowy wzrost względem roku poprzedniego. Rekordowy zasięg tygodniowy (7–14 października) wyniósł ponad 100 tys. osób. Opublikowane treści zyskały roczny zasięg ponad 484 tys. wyświetleń, co daje wzrost o 28,4 proc. Ponad połowa odbiorców treści w serwisie Facebook to mężczyźni. Materiały filmowe zamieszczone na stronie FB Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN uzyskały 98 tys. wyświetleń, w tym 30,5 tys. wyświetlonych minut. Co czwarta osoba trafia na materiały multimedialne BPII dzięki udostępnieniom innych użytkowników.

W serwisie X (dawny Twitter) konto „Poszukiwania IPN” obserwuje 15 273 osób. Publikowane treści w 2023 r. zostały wyświetlone ponad milion razy. Średnia miesięczna wyświetleń to ok. 85 tys.

W okresie sprawozdawczym w kanałach społecznościowych zamieszczono łącznie blisko 600 wpisów informujących zarówno o bieżącej działalności Biura, jak i o przypadających rocznicach. Treści publikowane w serwisie X (Twitter) są regularnie i często cytowane w materiałach prasowych w kraju i poza granicami, co uzasadnia konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych za pośrednictwem kanałów społecznościowych. Informacje publikowane w kanałach społecznościowych są systematycznie tłumaczone i publikowane na angielskich profilach prowadzonych przez IPN.

W ramach działalności SSIiS gromadzona jest dokumentacja fotograficzna i wideo z realizowanych prac terenowych. W 2023 r. zgromadzono w archiwum ok. 18 tys. jednostek (zdjęć i ujęć wideo). Cały zasób multimedialny Biura obejmuje blisko 87 tys. jednostek. W 2023 r. w mediach społecznościowych opublikowano kilkadziesiąt etiud filmowych popularyzujących działalność Biura.

Nową formą popularyzacji działalności Biura jest podcast internetowy #PowracamyPoSwoich, który przygotowywany jest zarówno w wersji wideo, jak i w formie słuchowiska. Dotychczas wyemitowano 12 odcinków wideo poświęconych historii poszukiwań szczątków ofiar totalitaryzmów, pracom poszukiwawczym na Łączce, działalności Biura na dawnych Kresach Wschodnich oraz historiom i sylwetkom ofiar, których szczątki zostały odnalezione i zidentyfikowane w ramach działalności pionu poszukiwań.

Zarówno przygotowanie merytoryczne, jak również realizacja multimedialna prowadzona jest w całości w ramach własnych zasobów Biura.

Na stronie poszukiwania.ipn.gov.pl opublikowano ponad 70 wpisów informujących o bieżącej działalności Biura.

Biuro Przystanków Historia

Profil Facebook BPH ma 9629 obserwujących i 9100 polubień. Konto Przystanku Historia na Twitterze śledzi 5223 osób, YouTube ma 21400 subskrybentów, a Instagram 338 osób obserwujących. Prowadząc profile w mediach społecznościowych, BPH promuje działalność kulturalno-edukacyjną, informuje o aktualnych wydarzeniach, m.in. o spotkaniach otwartych, audycjach oraz bieżących projektach. Media społecznościowe pozwalają na bezpośredni kontakt z odbiorcami.

Biuro Nowych Technologii

Na portalu Facebook BNT, koncie Twitter oraz stronie ipn.gov.pl zamieszczane są informacje o bieżącej pracy BNT, m.in. w formie artykułów publikowanych przez jego pracowników.

Biuro Wydarzeń Kulturalnych

Konto Biura Wydarzeń Kulturalnych na Facebooku obserwują 1092 osoby. Liczba fanów i obserwatorów sukcesywnie rośnie, zwłaszcza po większych wydarzeniach artystycznych. Cele fanpage'a:

- promocja wydarzeń artystycznych, tj. koncertów, spektakli;
- relacje z wydarzeń;
- wywiady z artystami i twórcami;
- nawiązanie do ważnych dat i wydarzeń historycznych, w związku z którymi są organizowane spektakle, koncerty i wystawy;
- udostępnianie materiałów filmowych BWK opublikowanych na kanale IPNtv (np. koncerty festiwalu „Sztuka Żle Obecna”);
- udostępnianie materiałów wyprodukowanych przez BWK (np. słuchowisko dla dzieci *Kto zna historię, nie nudzi się*);
- upowszechnianie ważnych treści z profili Instytutu Pamięci Narodowej na Facebooku (oddziały, delegatury);
- udostępnianie linków do artykułów prasowych oraz wywiadów w radiu, telewizji i prasie dotyczących aktywności BWK.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

Profil FB ma 4448 tys. obserwujących, a konto na Twitterze – 523 obserwujących. Na profilu FB dodawane są na bieżąco posty związane z działalnością oddziałowych historyków. Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Białystok:

- prezentacje multimedialne – spoty w mediach społecznościowych, m.in. z okazji 83. rocznicy pierwszej deportacji do ZSRS (10 lutego) i Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” (1 marca);
- *Na zawsze w naszej pamięci* – płyta Macieja Ciesielskiego zamieszczona na Facebooku na kanale YouTube;
- kalendarium IPN w mediach Facebook, Twitter – kalendarz wydarzeń historycznych: *Pierwsze częściowo demokratyczne wybory do Sejmu i Senatu, Zbrodnia na Polakach w Augustowie, Pacyfikacja wsi Słochy Annapolskie, Za Boga i Ojczyznę. Męczeńska śmierć ks. Stanisława Maciątki (1889–1940), Operacja Ostra Brama, Oblawa Augustowska, bój AK z Armią Czerwoną nad Jeziorem Brożane, pacyfikacja wsi Krasowo-Częstki, obrona Łomży*;
- filmy na profilu Facebook – m.in. *Białystok wolny i niepodległy* w związku z rocznicą odzyskania niepodległości przez Białystok (19 lutego);
- Międzynarodowy Dzień Archiwów – prezentacja w mediach społecznościowych zasobu archiwalnego, zasad udostępniania oraz działalności popularyzatorskiej OA (9 czerwca);

- rocznica referendum 30 czerwca 1946 r. w materiałach propagandowych zgromadzonych w zasobie OA Białystok – prezentacja w mediach społecznościowych (30 czerwca);
- w związku ze 108. rocznicą urodzin gen. Stanisława Skalskiego białostocki OIPN zorganizował promocję zwycięskiej animacji komputerowej, przedstawiającej postać i dokonania polskiego asa lotnictwa. W mediach społecznościowych opublikowano animację, która w konkursie „Zasłużeni dla Niepodległej” zdobyła I miejsce w kategorii „Animacja”;
- Internetowy Konkurs Fotograficzny „W kadrze” – W związku z obchodami Narodowego Święta Niepodległości Oddział IPN w Białymstoku zorganizował internetowy konkurs fotograficzny, który polegał na udostępnieniu zdjęć z obchodów Święta Niepodległości na profilu facebookowym użytkownika, oznaczając aktualne hasło konkursu: #KadryNiepodleglejIPN;

Delegatura IPN w Olsztynie

Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Olsztynie prowadzi stronę internetową olsztyn.ipn.gov.pl oraz profile w mediach społecznościowych facebook.com/ipn.olsztyn, instagram.com/ipn_olsztyn oraz x.com/ipn_olsztyn. Umieszczane są tam na bieżąco relacje z wydarzeń, które organizuje Delegatura IPN w Olsztynie takich jak: wykłady, konferencje, konkursy, upamiętnienia, zajęcia edukacyjne udział w wydarzeniach rocznicowych czy prezentacje wystaw.

Na stronie olsztyn.ipn.gov.pl znajdują się ponadto informacje o planowanych wydarzeniach organizowanych przez IPN, a także ogólnopolskich konkursach organizowanych przez oddziały i delegatury IPN z całego kraju. Na stronie znajdują się również gotowe do pobrania, materiały edukacyjne: infografiki, wystawy czy teki edukacyjne.

Na portalach społecznościowych umieszczane są na bieżąco relacje z wydarzeń z dodatkowymi zdjęciami, publikowane są tam również informacje dotyczące działań delegatury, zaproszenia na wydarzenia, a także wspomnienia osób zasłużonych dla historii Polski czy rocznice ważnych dla regionu i kraju wydarzeń.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

Profil FB ma 6300 obserwujących oraz 5700 polubień. Konto na Twitterze ma 2387 obserwujących. Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Gdańsk:

- na profilu FB i na stronie gdansk.ipn.gov.pl opublikowana została informacja o spotkaniach młodzieży szkół średnich i studentów Uniwersytetu Gdańskiego z pracownikami OA Gdańsk wraz z fotorelacją (11 stycznia, 27 lutego, 7 marca, 20 marca);
- relacja z odsłonięcia pomnika Żołnierzy Wojska Polskiego – Obrońców Polskiego Wybrzeża poległych w walce z Niemcami w 1939 r. oraz mieszkańców Pogórza, Obłuża i Oksywia, w tym cywilnych ofiar zbrodni niemieckich, pochowanych na cmentarzu w Pogórze (10 stycznia);
- OBUWiM przygotowało plakaty, banery i film z wizerunkami postaciami Żołnierzy Wyklętych z okazji obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych; cykl obejmujący 13 plakatów i film ukazał się w TV, na stronie internetowej IPN, w mediach społecznościowych IPN; plakaty były prezentowane na przystankach autobusowych, w autobusach i pociągach Szybkiej Kolei Miejskiej w Trójmieście;
- z okazji 45. rocznicy powstania Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża przypomniano w mediach społecznościowych i na stronie internetowej IPN sylwetki działaczy WZZ i „Solidarności”: Alojzego Szablewskiego, Stanisława Kowalskiego, Aliny Pienkowskiej Borusewicz, Magdaleny Modzelewskiej, Marioli Płońskiej, Tomasza Wojdakowskiego, Władysława Buszkiewicza, Jana Koziatka, Macieja Miatkowskiego, Henryka Lenarciaka, Jana Samsonowicza, Andrzeja Butkiewicza.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

Na stronie FB zamieszczane są posty informujące o jej działalności. Regularnie pojawiają się artykuły merytoryczne o wydarzeniach historycznych, ważnych postaciach i miejscach znaczących w dziejach Polski. delegatura redaguje stronę bydgoszcz.ipn.gov.pl oraz współredaguje stronę gdansk.ipn.gov.pl. Poniżej przykłady przedsięwzięć Delegatury IPN w Bydgoszczy:

- podcast *Powracamy Po Swoich* – gościem odcinka 9 *List do Matki z celi śmierci* – Marian Olejniczak była dr Alicja Paczoska-Hauke z delegatury (25 kwietnia);
- Remigiusz Ławniczak, członek Zarządu Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” w Bydgoszczy, informuje mailem na bieżąco o spotkaniach organizowanych przez RBH.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

Liczba obserwujących profil FB Oddziału IPN w Katowicach: 4487.

Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Katowice:

- na Facebooku powstał profil konkursu „W kręgu poezji i przy lagrowej więźniarek z FKL Ravensbrück”, na którym zamieszczane są informacje dotyczące realizacji projektu: ogłoszenie konkursu, przebieg półfinałów i gali finałowej, relacje z wyjazdu do Miejsca Pamięci i Przestrogi Ravensbrück;
- na Facebooku powstał profil Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie prezentujący bieżącą działalność edukacyjną pracowników Przystanku, m.in. zapowiedzi wydarzeń i aktualności; zamieszczane są również informacje o akcjach edukacyjnych, projektach i publikacjach oddziału;
- na Facebooku powstał profil Przystanek Historia – Centrum Edukacyjne IPN w Katowicach im. Henryka Sławika, prezentujący działalność OBEN w Katowicach. Na portalu przedstawiamy aktualności, newsy i wydarzenia związane z działalnością edukacyjną IPN w Katowicach, OBEN oraz działalność Przystanku Historia jako miejsca spotkań z historią. Informujemy również o naszych akcjach edukacyjnych, projektach, publikacjach.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

Oddział IPN w Krakowie prowadzi dwa profile na Facebooku: główny – prawie 27 tys. obserwujących, zasięg postów w okresie od 1 stycznia do 28 grudnia – ponad 980 tys. użytkowników oraz Przystanek Historia IPN w Krakowie – ponad 4,2 tys. obserwujących, zasięg postów – ok. 14,6 tys. użytkowników. Ponadto profil na Instagramie – ok. 1280 obserwujących, konto na X (Twitterze) – ponad 2500 obserwatorów, a także dwa kanały YouTube: główny – ponad 3 tys. obserwujących, prawie 300 tys. wyświetleń filmów w okresie od 1 stycznia do 27 grudnia oraz kanał Przystanku Historia IPN w Krakowie. Na wszystkich platformach zamieszczane są materiały popularyzatorskie, relacje, multimedia, kalendaria, komunikaty itp.:

- rolki komentujące rocznice historyczne, publikowane na Facebooku OIPN: związane z rocznicami powstania Polskiego Państwa Podziemnego (27 września); na temat objęcia przez Józefa Hallera dowództwa Armii Polskiej we Francji (4 października); zamordowania trzech członków II ZG WiN (13 listopada); wprowadzenia stanu wojennego (13 grudnia) przejęcia władzy przez Edwarda Gierka (20 grudnia); ofiar stanu wojennego (13 października); przejęcia władzy z rąk austriackich w 1918 r. (31 października); na temat Sonderaktion Krakau (6 listopada); demontowania pomnika Lenina w Nowej Hucie 10 grudnia 1989 r. (10 grudnia).
- streaming cyklicznych spotkań w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie: Klub im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” – 6 września, 8, 22 listopada, 13 grudnia.

Delegatura IPN w Kielcach

Delegatura IPN w Kielcach ma profil na Facebooku (5445 użytkowników, a zasięg w okresie od 1 września do 13 grudnia 2023 wyniósł 46748) i Instagramie (677 obserwujących), gdzie prezentowane są działania edukacyjne oraz publikowane materiały filmowe i posty stanowiące kalendarium wydarzeń historycznych, m.in.:

- spot video nawiązujący do tematu wojennych zbrodni niemieckich wyprodukowany w związku z prezentacją wystawy delegatury „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej”;
- fragment wspomnień Anny Soboń, jednej z ocalałych z masakry na Wołyniu, opublikowany na oficjalnym profilu Facebook delegatury z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej;

- seria postów o wojnie polsko-bolszewickiej i bitwie warszawskiej z okazji Święta Wojska Polskiego na profilu Facebook delegatury;
- seria postów z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Stalinizmu i Nazizmu informujących o istocie paktu Ribbentrop–Mołotow i jego konsekwencjach dla Polski na profilu Facebook delegatury;
- wideozapowiedzi konferencji naukowej – krótkie filmy na profilu Facebook delegatury, zapowiadające konferencję naukową „Wieś polska podczas II wojny światowej – rok 1943 na polskiej wsi”;
- „Eugeniusz Bodo” – seria postów na profilu Facebook delegatury nawiązujących do postaci artysty. Powstała ona w związku z wystawą biograficzną o tej postaci opracowanej przez Referat Edukacji Narodowej;
- *Niepodległość przekazywana przez pokolenia* – na Facebooku delegatury, w związku z Narodowym Świętem Niepodległości, pojawiła się opowieść o rodzinie Kucharskich, których losy łączyły się z ziemią sandomierską.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

Oddział prowadzi aktywnie profile na platformach społecznościowych: Facebook (11 tys. obserwujących), Twitter/X (1834 obserwujących) i Instagram (1039 obserwujących). Dane o obserwujących, odsłonach są następujące: obserwujący – 2,2 tys.; zasięg na Facebooku (1 stycznia – 31 grudnia) – 94,6 tys.; odwiedziły strony na Facebooku (1 stycznia – 31 grudnia) – 18 921. Rolki/reelsy: w czerwcu powstała nowa rolka: *Marianna Madej – (nie)cicha bohaterka Radomskiego Czerwca '76*. Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Lublin:

- kampanie rocznicowe – posty dotyczące rocznic historii lokalnej i ogólnopolskiej, m.in. tekst o śmierci ostatniego żołnierza kampanii wrześniowej z Lubelszczyzny Szczepana Kusyka (5 stycznia); umieszczenie w mediach społecznościowych OIPN skanów dokumentów z zasobu IPN, dotyczących obozu w Sobiborze w związku z 80. rocznicą buntu w niemieckim nazistowskim obozie zagłady w Sobiborze. Dokumenty te to głównie akta śledztw prowadzonych przez Główną Komisję oraz Okręgową Komisję Badania Zbrodni Niemieckich w Lublinie, protokoły przesłuchań świadków (14 października).
- internetowy test wiedzy online „Zagłada Żydów Europejskich” na podstawie wystawy elementarnej pod tym samym tytułem (30 stycznia); internetowy test wiedzy „Ojcowie Niepodległości” na podstawie wystawy o tym samym tytule, który odbiorcy mogli rozwiązać online (9 listopada); internetowy test wiedzy „Józef Piłsudski” na podstawie wystawy o tożsamym tytule (5 grudnia);
- prezentacje multimedialne przedstawiające życiorysy Aleksandry Piłsudskiej – żony Józefa Piłsudskiego (8 marca) i polskiej pilotki Janiny Lewandowskiej, jedynej kobiety-żołnierza zamordowanej w Katyniu (22 kwietnia);
- post na Facebooku na temat rtm. Witolda Pileckiego (25 maja);
- post na Facebooku „Poranek u Hieronima” – wypowiedź pracownika OBBH na temat wydarzeń z 13 grudnia 1981 r. w cyklicznej audycji internetowej, przygotowywanej przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie;
- codzienne relacje w mediach społecznościowych oddziału (Facebook, Instagram) dotyczące wydarzeń z historii oraz działań upamiętniających.

Delegatura IPN w Radomiu

Delegatura prowadzi na Facebooku profil, upowszechniając wiedzę o historii najnowszej w formie spotów (krótkich reportaży i filmów). Poniżej przykłady przedsięwzięć Delegatury IPN w Radomiu:

- rolki/reels na platformie Facebook – obraz/zdjęcie połączone z krótką historią w wersji audio dotyczącą zdjęcia; do grudnia udało się zrealizować 3 rolki z serii *Historia jednej fotografii: Józef Gomez, Sara Ludwig, Marianna Madej* – uczestniczka radomskich protestów robotniczych z czerwca 1976 r.
- podcasty *Posłuchaj Bohatera* i *Posłuchaj o Bohaterze* – seria cyklicznych podcastów – rozmów o historii; nagrano 3 podcasty: z szefem Działu Kultury Wsi w Muzeum Wsi Radomskiej Przemysławem Bednarczykiem, który opowiedział o wybuchu i przebiegu Powstania Styczniowego w regionie radomskim (21 stycznia); z dr. hab. Sebastianem Piątkowskim, który opowiedział o działalności AK

w regionie radomskim (14 lutego); z dr. Konradem Słowińskim o przebiegu zbrodni katyńskiej i jej ofiarach z Radomia oraz okolic (22 kwietnia).

- „Radomianie w Powstaniu Warszawskim” – seria 12 postów wraz ze zdjęciami na profilu delegatury na Facebooku. Każdy post odnosił się do pojedynczej osoby, której losy zostały w nim opisane.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

Profil Oddziału IPN w Łodzi na Facebooku ma 7 tys. obserwujących, konto na Instagramie – 570, a konto na Twitterze – 562. Przykłady aktywności:

- konkurs „Śladami Armii Krajowej” na oddziałowym profilu FB z wykorzystaniem aplikacji Action Track (14 lutego);
- emisja w IPNtv wykładu dr Joanny Żelazko o losie polskich dzieci podczas II wojny światowej (zarejestrowany w lutym 2022 r. w Przystanku Historia w Szczecinie);
- konkurs internetowy w 95. rocznicę zdobycia przez Halinę Konopacką złotego medalu olimpijskiego w rzucie dyskiem na IX Olimpiadzie w Amsterdamie w 1928 r. na profilu FB oddziału zorganizowany we współpracy z Muzeum Sportu i Turystyki w Warszawie (13 lipca);
- opublikowanie na stronie internetowej IPN i na oddziałowym profilu FB wersji biograficznej wystawy elementarnej „Halina Konopacka” w związku z 95. rocznicą zdobycia przez nią złotego medalu olimpijskiego w rzucie dyskiem w Amsterdamie w 1928 r. (31 lipca);
- krótkie relacje z upamiętnienia wydarzeń rocznicowych;
- emisja podcastu „Ekspres czytelnicy IPN”: *Kim byli fotografowie legionowi?* z udziałem pracownika OBBH;
- emisja rozmowy na IPNtv *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą* z pracownikiem OBBH;
- realizacja podcastów na podstawie referatów konferencyjnych wygłoszonych podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej OIPN w Łodzi „Nie tylko Norymberga... Zbrodnie niemieckie na ziemiach polskich 1939–1945 i ich powojenne rozliczenia” (15–16 listopada);
- konkurs internetowy w 80. rocznicę wybuchu powstania w niemieckim obozie zagłady w Sobiborze, 13–16 października.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

Oddziałowy profil na Facebooku obsługiwany jest przez asystenta prasowego. Ma 3800 obserwujących. W 2023 r. zamieszczono 405 postów i pozyskano 474 nowych obserwujących. Zasięg wyniósł 132 066, a odwiedziny 45 464. Przykłady aktywności:

- Cykl „Kartka z kalendarza” przybliży osoby i wydarzenia ważne dla historii miasta i regionu; na profilu facebookowym oddziału opublikowano wpisy o Franciszku Raszei (21 lipca); Romanie Dmowski (9 sierpnia); Michał Drzymała, 13 września; wysiedlania mieszkańców Poznania do obozu na Główniej, 5 listopada; Aleksander Janta-Połczyński, 11 grudnia.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

Profil FB OIPN Rzeszów ma 3187 obserwujących. Od 8 maja 2023 r. do 22 grudnia 2023 r. zamieszczono 549 postów, a pozyskano 292 nowych obserwujących. W tym okresie wyświetlenia tygodniowe kształtowały się w przedziale od 35328 do 2418 akcji, co przekłada się na 120 011 akcji w całym okresie.

Oddział posiada również konto na serwisie społecznościowym X (dawniej Twitter) o nazwie @ipnrzeszow. W okresie (maj–grudzień 2023 r. obserwowało go 777 użytkowników, przybyło 61 nowych obserwujących. Zamieszczonych zostało 155 twittów, odnotowano 2356 wizyt.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

Oddziałowy profil FB ma 5012 obserwujących. Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Szczecin:

- informacje na stronie i w mediach społecznościowych o Przystanku Historia IPN w Szczecinie – „Graffiti w PRL” (18 stycznia); zapowiedź projekcji filmu o *Czarny sufit* w szczecińskim kinie

Pionier (18 stycznia); zaproszenie na drugą edycję Dni Wydawnictwa IPN – 9 sierpnia; informacja o uroczystości odsłonięcia w Kołobrzegu pomnika Ofiar Operacji Antypolskiej NKWD 1937–1938 i Zagłady Nadberezynców (11 sierpnia); zapowiedź spotkania autorskiego z Krzysztofem Wyrzykowskim (16 sierpnia); zapowiedź otwarcia w Międzyzdrojach wystawy poświęconej początkom polskiej radiofonii „Na fali... Historia radia w II Rzeczypospolitej” (17 sierpnia); zaproszenie do odwiedzenia wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy” przed latarnią morską w Niechorzu (17 sierpnia); zaproszenie do obejrzenia wystawy „Gospodarka III Rzeszy” w wersji polsko-angielskiej w Gorzowie Wielkopolskim (18 sierpnia); zaproszenie na wystawę o Związku Polaków w Niemczech na pl. Lotników w Szczecinie (18 sierpnia); relacja z drugiej edycji Dni Wydawnictwa IPN (19 sierpnia);

- posty na Facebooku i stronie internetowej OIPN dotyczące paneli dyskusyjnych: „Pokolenie Baczynskiego” (14 września); „Powstanie Warszawskie w oczach swojego pierwszego i zapomnianego historyka mjr. Zbigniewa Sujkowskiego (26 września) „Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach”, „Major Zbigniew Leliwa-Sujkowski i jego studium *Bitwa o Warszawę 1944 r.*”, „Rodzina Ulmów, jako przykład Polaków ratujących Żydów” (28 września); „Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę?” (9 października); „Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989” (17 października); „Józef Boś. Żołnierz niezłomny” (19 października); „Admirał Józef Unrug”, „Czarna seria polskiego dokumentu” (26 października); „Tajemnica barw narodowych” (9 listopada); „Historia wykopana spod ziemi” (23 listopada); „Henryk Sławik i Józef Antall senior – bohater trzech narodów” (30 listopada); „Wojskowe obozy specjalne XI 1982 – II 1983” (5 grudnia); „Dzieci z Zielonego Autobusu” w ramach cyklu „Dziecięce Historie”, „Procesy polityczne z lat 80. na Pomorzu Środkowym” (7 grudnia); uroczystości w Kołobrzegu z okazji rocznicy wprowadzenia stanu wojennego w Polsce, które odbyły się w dniu 13 grudnia (14 grudnia); post dotyczący zajęć poświęconych wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce, które odbyły się w Liceum Ogólnokształcącym nr 2 w Szczecinie (14 grudnia); post dotyczący zajęć poświęconych wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce, które odbyły się w Zespole Szkół Ponadpodstawowych nr 1 w Chojnie (15 grudnia).

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

Oddział IPN w Warszawie ma następujące profile, konta:

- na Facebooku (4353 obserwujących, zasięg od stycznia do grudnia: 211 037, odwiedzin na FB od stycznia do grudnia: 29 504, średni zasięg miesięczny: 17 700, średnia miesięczna liczba odwiedzin: 3 500, liczba postów od stycznia do początku grudnia: ponad 500 (miesięcznie 50–60).
- na Twitterze/X – profil istnieje od lutego 2021 r., aktualnie 2493 subskrybentów, miesięczne wyświetlenia tweetów od 55 tys. do 200 tys., w czerwcu – 412 000 wyświetleń. Miesięczna liczba publikowanych tweetów: 60–80, średnia dziennych wyświetleń 5 tys.
- na Instagramie – profil istnieje od kilku miesięcy, aktualnie 702 obserwujących, zasięg od stycznia do grudnia: 21 737, odwiedzin od stycznia do 2 grudnia: 1240, średni zasięg miesięczny ponad 2 tys., średnia miesięczna liczba odwiedzin 90.
- na YouTubie – aktualnie 865 subskrybentów, liczba wyświetleń od stycznia do grudnia: ok. 147 tys., średnia miesięczna liczba wyświetleń 4 tys. – 5 tys.

Swoj profil na Facebooku ma też Izba Pamięci „Strzelecka 8”, prowadzona przez Oddział IPN w Warszawie (aktualnie 794 obserwujących, roczny zasięg: ponad 30 800, średni zasięg miesięczny: 2,5 tys., liczba opublikowanych postów w roku 2023: ok. 150)

Oddział IPN w Warszawie prowadzi stronę internetową – średnia miesięczna liczba odsłon: ok. 100 tys., 61 nowych obserwujących, zostało zamieszczonych 155 twittów, odnotowano 2356 wizyt.

W wymienionych mediach społecznościowych prowadzone są akcje informacyjne i promocyjne. Informujemy m.in. o nowościach wydawniczych OIPN, recenzjach naszych publikacji, spacerach edukacyjnych, warsztatach, konkursach historycznych, odsłanianiu tablic i pomników finansowanych i organizowanych przez OIPN w Warszawie, także o konferencjach naukowych i wykładach m.in. w ramach cyklu „Warszawskie Wędrówki z Historią”.

Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Warszawa:

- cykl „Myśli i cytaty” (#myśli #cytaty) na Twitterze, FB i Instagramie oddziału – cytaty znanych postaci historycznych o historii, polityce, ludziach, wydarzeniach itp. Każdy cytat opatrzone jest (będzie) elementem graficznym;
- cykl krótkich animacji (shortów): *Akcja pod Arsenalem* (25 marca), *Ucieczka Józefa Światły* (26 kwietnia), o głównych tytułach prasy konspiracyjnej; o akcjach propagandowo-informacyjnych Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”; o Ruchu Oporu Armii Krajowej; o cenzurze komunistycznej; o działalności propagandowej podziemia niepodległościowego i jego głównych kierunkach działania propagandowo-informacyjnego; *Dlaczego historia jest ważna* – emisja IPNtv od 12 maja; *Siatka wywiadowcza majora Andrzeja „Gardy” Czaykowskiego* – emisja IPNtv 19 maja; *Rozbicie więzienia NKWD w Rembertowie* – emisja od 20 maja; *Akcja Celestynów* – emisja od 24 maja; *Misja kapitana Lewszeckiego* – emisja od 26 maja; *Wybory 1989 r.* – emisja od 4 czerwca; short z udziałem dyrektora BUWiM o zbrodni wołyńskiej – emisja od 11 lipca; *Pałac Kultury i Nauki w Warszawie* – emisja od 21 lipca; *Służba medyczna w Powstaniu Warszawskim* – emisja od 1 sierpnia; *Akcja „Góral”* – emisja od 12 sierpnia;
- kampanie edukacyjno-informacyjne (spoty, filmy, biogramy, infografiki, zdjęcia) związane z najważniejszymi rocznicami historycznymi, dotyczącymi całej Polski i regionu Warszawy i Mazowsza. Aby zwiększyć zainteresowanie naszymi profilami, w miarę regularnie przygotowujemy krótkie animacje (shorty), które składają się m.in. z kilkunastu wypowiedzi historyków (głównie z warszawskiego oddziału IPN) opracowanych graficznie i muzycznie. Shorty z założenia prezentowane są na YouTube Oddziału IPN w Warszawie, ale zamieszczane są też w innych mediach OIPN, tj. na Twitterze, Facebooku i Instagramie. W trzecim kwartale ukazało się ich jedenaście. Informacje udostępniane mediach społecznościowych, zwłaszcza na Twitterze oddziału spotykają się z bardzo dobrym odbiorem. Staramy się wsłuchiwać w głos obserwujących i spełniać ich oczekiwania przez udostępnianie materiałów historycznych, adekwatnych do ich zainteresowań i atrakcyjnych pod względem wizualnym. Udało się zdobyć znaczną grupę szczególnie wspierającą i rekomendującą działania IPN prezentowane na profilu;
- transmisje wykładów w ramach cyklu „Warszawskie Wędrówki z Historią” – nagrywane były w Izbie Pamięci „Strzelecka 8” raz w miesiącu. Ich premiera na IPNtv odbywała się w każdy trzeci wtorek miesiąca o godz. 17.00. We wrześniu, październiku, listopadzie i grudniu odbyły się wykłady online: *Obóz NKWD nr 10 w Rembertowie*, *Proces Ludwiga Hahna – ofiary których nie było*, *Inspektorat Rejonowy AK-WiN Radzyń Podlaski w latach 1944–1947* oraz *NSZZ „Solidarność” w stanie wojennym na przykładzie Mazowsza*.
- dyskusje online na IPNtv: rozmowa z pracownikiem OBBH na temat: „Oni” *Teresy Torańskiej. Uwieczniony portret komunistów*, z cyklu „Portrety” (27 października); rozmowa po filmie *Sumienie Hioba. Rzecz o ks. Bolesławie Stefańskim* według scenariusza Tomasza Plaskoty i w reżyserii Piotra Zarębskiego z twórcami filmu i historykiem dyrektorem OIPN w Warszawie, który wsparł film. Uczestnicy rozmawiali o bohaterskim księdzu, jego prześladowaniach przez dwa totalitaryzmy, męczeństwie, a także duchowości (premiera na IPNtv 30 listopada); udział naczelnika OBBH w spotkaniu z cyklu „Książki pełne historii” na temat książki *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe*, emitowanej na żywo (29 listopada); rozmowa o dwutomowej książce P. Pleskota „*Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981*” z udziałem autora, Ewy Rurarz (córkę Zdzisława Rurarza) i Mariusza M. Brymory – autora opracowania polskiej wersji wspomnień Romualda Spasowskiego (premiera na IPNtv 19 grudnia);
- konferencje naukowe na YouTube OIPN Warszawa: „Podporządkowanie, lojalizm i niezależność. Funkcjonowanie legalnych i nielegalnych partii politycznych w powojennej Polsce 1944–1948–1950. Perspektywa krajowa, emigracyjna i zagraniczna”; „Dni obrony Warszawy. Wrzesień 1939” (premiera 25 września), „Od bankowca do przywódcy oblężonego miasta. O Stefanie Starzyńskim” (premiera 27 października);
- wykłady na YouTube OIPN Warszawa: *Dni obrony Warszawy. Wrzesień 1939* (premiera 25 września), „Od bankowca do przywódcy oblężonego miasta. O Stefanie Starzyńskim” (premiera 27 października);

- shorty i krótkie wypowiedzi historyków i edukatorów OIPN Warszawa prezentowane na oddziałowej stronie Facebook oraz platformie X (dawniej Twitter) i YouTube: *–Wkroczenie Armii Czerwonej na warszawską Pragę 14 września 1944* (14 września); *Sowiecka agresja na Polskę* (17 września); *Polityk, który nie uciekł. Starzyński* (23 września); *Marian Chodacki – bohater odkryty na nowo* (13 października); *Aresztowania aktorów w Warszawie w 1941 r.* (24 października); *Konsumy. Sklepy za żółtymi frankami* (4 listopada); *Odzyskanie przez Polskę niepodległości*, (11 listopada); *Ludwig Hahn. Reżyser zbrodni niemieckich w okupowanej Warszawie* (5 grudnia); *Czołgi na ulicach. Stan wojenny w Polsce* (13 grudnia); *Zachód wobec stanu wojennego w Polsce* (22 grudnia); *Zbrodnie nierozliczone* (28 grudnia).

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

Profil FB Oddziału Wrocław ma nowe polubienia (w ujęciu rocznym) – 310 polubień i 515 nowych obserwujących. Ogółem polubienia strony: 9154; ogółem obserwujący: 9791. Prowadzona jest także działalność na profilu Instagram. Poniżej przykłady przedsięwzięć Oddziału IPN Wrocław:

- cykl filmów prezentowanych na FB i w IPNtv, m.in. *Szczur Szumski* (24 stycznia), *Sergiusz Kościolkowski* (5 lutego), *Górski, Przysań* (14 lutego), *Paweł, Franek, Steinert* – 23 lutego; *Ludwik Duduś* – 20 marca; *Anatomia zbrodni* (13 kwietnia), *Niemieckie odkrycie* (20 kwietnia), *Kłamstwo katyńskie do 1956 roku* (22 kwietnia), *Kłamstwo katyńskie w latach 1956–1990* (27 kwietnia);
- cykl „Z Archiwum IPN”: *Roman Szczur-Szumski „Urszula” (1910–1950)* – (24 stycznia), *Henryk Urbanowicz „Szczaw”, „Zabawa” (1926–1949)* – (13 lutego);
- nagrania przedstawiające sylwetki żołnierzy, m.in. *Jan Klamut* (żołnierz, działacz WiN na Dolnym Śląsku) (14 lutego), *Ludwik Duduś* (żołnierz, hallerczyk, członek WiN na Dolnym Śląsku) – (20 marca), *Jadwiga Pawilonis* (sanitariuszka AK) – (15 kwietnia);
- *Helena Motykówna „Dziunia”* – nagranie o egzekucji członkini oddziału „Otta” w relacji księdza Jana Siby (17 lutego);
- posty publikowane na profilu Facebook oddziału, m.in. nagranie prezentujące sylwetkę Marka Petruszewicza, działacza Solidarności Walczącej (20 maja), relacja z przeprowadzonej w Bibliotece Polskiej w Londynie kwerendy dotyczącej Sergiusza Piaseckiego (14 lipca), wspomnienia ppor. Leonarda Stacewicza ps. „Sęk” z Powstania Warszawskiego (1 sierpnia); rocznicy napaści sowieckiej na Polskę z 1939 r. (17 września); postać Aleksandry Piłsudskiej (11 listopada); plakaty działaczy podziemia NZS, wykonane w okresie stanu wojennego (13 grudnia).
- seria materiałów wideo o czaszkach katyńskich i badaniach nad nimi we współpracy z Zakładem Medycyny Sądowej UM we Wrocławiu;
- Dni Wydawnictwa IPN na pl. Solnym we Wrocławiu (materiał video dla mediów społecznościowych);
- Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – na profilu FB zamieszczono m.in. informacje o zajęciach edukacyjnych o Danucie Siedzikównie ps. „Inka” (12 czerwca), spotkaniu ze świadkiem historii Grażyną Najniger i aplikacji „Szybowcowa ’87” w Przystanku Historia w Brzegu (16 czerwca), warsztatach „Historia na wakacjach” (3–7 lipca);
- seria podcastów historycznych – rozmowy na następujące tematy: przyczyny wybuchu drugiej wojny światowej (1 września); II wojna światowa: Polacy podczas obrony Festung Breslau (10 września); odnaleziony obóz Burgweide we wrocławskich Sołtysowicach (10 października); „Śmierć Stalina. Jak zmarł dyktator i jak to zmieniło świat?” (25 października); Cmentarz Łyczakowski we Lwowie (1 listopada); „Budowa niepodległej Polski. Jak wyglądała Rzeczpospolita w 1918 roku?” (11 listopada); „Stan wojenny – prawdziwe przyczyny i skutki. 13 grudnia 1981 r. we Wrocławiu i na Dolnym Śląsku” (11 grudnia);
- inne produkcje do mediów społecznościowych: „Tadeusz Pietrzykowski – historia niezwykłego człowieka”, „Tajne służby wobec Kościoła i duchowieństwa w okresie PRL”.

Delegatura IPN w Opolu

Delegatura IPN w Opolu ma konta na Facebooku oraz Instagramie. Zasięgi na FB za 2023 r. wyniosły łącznie 48249. Liczba obserwujących – 2433. Delegatura dysponuje także kontem na Ig, gdzie jest

217 obserwujących. W social mediach prezentowane są posty dotyczące bieżącej działalności IPN oraz delegatury. Przypominane są także m.in. ważne rocznice czy wydarzenia historyczne, a także promowana wiedza historyczna.

Poniżej przykłady przedsięwzięć Delegatury IPN w Opolu:

- w związku z organizacją Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie na Facebooku i Instagramie delegatury opublikowano liczne posty zachęcające do udziału w Kongresie;
- seria postów na Facebooku zachęcających do udziału w hackathonie organizowanym przez BNT;
- przekazywanie informacji o bieżącej działalności delegatury, uczestnictwie w wydarzeniach, ważnych rocznicach;
- kampanie informacyjne o demontażu przez IPN sowieckiego obiektu propagandowego „wdzięczności Armii Czerwonej” w Głubczycach; o uroczystościach upamiętniających zamordowanych przez UB żołnierzy NSZ w Malerzowicach Wielkich i Starym Grodkowie – seria postów informujących o przygotowaniach, a następnie uroczystościach Delegatury IPN w Opolu; beatyfikacja rodziny Ulmów – seria postów, która prezentowała rodzinę Ulmów, a także przygotowania do ich beatyfikacji oraz wydarzenia współtowarzyszące organizowane przez IPN; o „Losach żołnierzy polskich formacji granicznych w II wojnie światowej” (kampania informacyjna) – seria postów reklamujących organizację konferencję naukową z zaproszeniem do uczestnictwa. Zamieszczono także obszerną relację z wydarzenia; „Jak Polska zatrzymała Rosję w 1920 r.” – seria postów, która reklamowała wykład organizowany przez Delegaturę IPN w Opolu oraz Uniwersytet Opolski; o bieżącej działalności Delegatury IPN w Opolu – regularne informowanie o działalności delegatury: wizyty na uroczystościach, rocznice historyczne, wizyty gości itd.;
- kampania promocyjna Dni Wydawnictwa IPN;
- akcja informacyjno-edukacyjna „Straszy w mieście” wyjaśniająca powody, dla których należy usunąć „pomnik wdzięczności Armii Czerwonej”, tzw. szubienice.

3.4. Historia w Internecie

3.4.1. Portale

Strona główna Instytutu Pamięci Narodowej (ipn.gov.pl) jest źródłem zarówno informacji o strukturze i organizacji urzędu oraz działalności poszczególnych biur, jak i wiedzy historycznej. Umieszczono na niej artykuły, wystawy, zapisy dyskusji i konferencji, dokumenty, zdjęcia, grafiki oraz filmy historyczne, a także broszury i materiały edukacyjne w wersji do pobrania. Strona jest prowadzona zgodnie z zasadami WCAG 2.1, czyli wytycznymi dotyczącymi dostępności treści internetowych. W roku sprawozdawczym odnotowano 5 025 846 unikatowych wejść na stronie Centrali.

Główne zakładki:

O IPN (Biuro Prezesa, Kolegium IPN) – prezentuje strukturę Instytutu, jego misję, statut i ustawę, na postawie której działa IPN; zawiera ogłoszenia, sprawozdania z działalności, informacje o ochronie danych osobowych i patronatach honorowych prezesa IPN oraz tekst łatwy do czytania i zrozumienia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną (ETR) – zgodnie z Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Edukacja (Biuro Edukacji Narodowej) – portal edukacja.ipn.gov.pl/edu przeznaczony głównie dla nauczycieli i uczniów, poświęcony działaniom edukacyjnym; zawiera informacje o konkursach, projektach, warsztatach, rajdach, lekcjach, zajęciach terenowych i programie polonijnym. Umieszczane są na nim wystawy, materiały edukacyjne, źródłowe i multimedialne.

Nauka (Biuro Badań Historycznych) – ukazuje działalność naukowo-badawczą IPN, informuje o konferencjach oraz centralnych i oddziałowych projektach badawczych; zawiera odsyłacz do Bibliografii Historii Polskiej online – wspólnego przedsięwzięcia Instytutu Historii PAN i IPN.

Archiwa (Archiwum IPN) – informuje o strukturze AIPN, jego zasobie, zasadach udostępniania do-

kumentów, działalności naukowej i popularyzatorskiej, a także projektach: „Archiwum Pełne Pamięci” oraz Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej. Zawiera szczegółowe informacje o Krzyżu Wolności i Solidarności oraz formularze do pobrania.

Archiwum Pełne Pamięci – portal informacyjny oraz promujący przekazywanie darowizn w postaci archiwów i pamiątek rodzinnych, zdjęć, przedmiotów itp., obejmujących okres 1917–1989 przez osoby indywidualne i stowarzyszenia oraz organizacje społeczne. Zawiera zgłaszane przez poszczególne Oddziały Archiwa i centralę najciekawsze nabytki oraz pełną listę darczyńców. Dostępny na stronie Instytutu Pamięci Narodowej w zakładce „Archiwa”.

Wydawnictwo (Wydawnictwo IPN) – prezentuje ofertę wydawniczą Instytutu w następujących działach: nowości, zapowiedzi, książki, e-booki, albumy, komiksy, gry edukacyjne, „Biuletyn IPN”, czasopisma IPN, audiobooki, publikacje bezpłatne, seria „Bohaterowie Niepodległej”, seria „Patroni Naszych Ulic”, publikacje w językach obcych. W zakładce znajdują się katalogi publikacji, informacje dla autorów, cykl wywiadów „Nie Tylko o Książkach” oraz odsyłacz do e-sklepu i biblioteki cyfrowej. Umieszczono plik *Katalog wydawnictw IPN. Wiosna – lato 2023* do pobrania w pdf lub przejrzenia online. W obliczu wybuchu wojny w Ukrainie z myślą o uchodźcach została utworzona podstrona z publikacjami w języku ukraińskim.

Śledztwa (Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) – w zakładce publikowane są akty oskarżenia, komunikaty GKSZpNP, informacje o stanie śledztw prowadzonych przez prokuratorów OKSZpNP i postanowienia kończące śledztwa.

Lustracja (Biuro Lustracyjne) – zawiera katalogi BL (katalog kierowniczych stanowisk partyjnych i państwowych PRL; katalog pracowników, funkcjonariuszy, żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa; wykaz osób pełniących funkcje publiczne; katalog osób „rozpracowywanych” przez organa bezpieczeństwa państwa komunistycznego), komunikaty prokuratorów, wzór oświadczenia lustracyjnego oraz system informacji o złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Upamiętnianie (Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa) – w zakładce znajdują się relacje z bieżącej działalności BUWiM oraz informacje o dekomunizacji przestrzeni publicznej, ekshumacjach grobów wojennych (także podstawa prawna i wnioski), polskich miejscach pamięci za granicą i dotacjach. Prowadzona jest ewidencja grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

Poszukiwania (Biuro Poszukiwań i Identyfikacji) – w zakładce znajduje się przekierowanie do portalu poszukiwania.ipn.gov.pl z listą nazwisk osób odnalezionych i zidentyfikowanych, informacjami o pracach poszukiwawczych i Bazie Materiału Genetycznego gromadzącej profile genetyczne ofiar, których szczątki zostały odnalezione przez IPN, oraz materiał porównawczy pobrany od członków ich rodzin.

Z uwagi na duże zainteresowanie społeczne pracami poszukiwawczymi BPiI IPN prowadzi systematyczną działalność informacyjną za pośrednictwem strony internetowej (poszukiwania.ipn.gov.pl), która prezentuje bieżącą aktywność pionu, daje także możliwość zapoznania się z działaniami poszukiwawczymi zarówno z okresu działalności Biura (2016–2023), jak i wcześniejszych działań IPN (2003–2016). O aktywności Biura odbiorcy są również informowani za pośrednictwem profili w serwisach społecznościowych (Facebook i Twitter/X). Stałym elementem edukacyjnym jest wystawa „Dowody zbrodni. Przedmioty z Łączki w Pawilonie X więzienia na Rakowieckiej” eksponowana w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie (otwarta 1 marca 2018 r.).

Nowe Technologie (Biuro Nowych Technologii) – portal bnt.ipn.gov.pl prezentuje nowoczesne projekty IPN: interaktywne gry, aplikacje i modele 3D, a także raport *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych*.

Dla mediów (Biuro Rzecznika Prasowego) – zawiera zapowiedzi prasowe, komunikaty, press packi, szczegółowe zasady udostępniania materiałów dziennikarzom oraz informacje dla osób uczestniczących w uroczystościach organizowanych przez Instytut.

Kontakt – w zakładce podano dane kontaktowe z poszczególnymi biurami Centrali, oddziałów i delegatur Instytutu.

Ze strony głównej można przejść do podobnych strukturalnie stron prowadzonych przez oddziały i delegatury IPN.

Strona główna odzwierciedla bieżącą pracę Instytutu.

Blok **Aktualności** – główna część strony z zapowiedziami i relacjami z przedsięwzięć IPN, m.in. uroczystości, konferencji prasowych, debat i wernisaży, często transmitowanych na kanale IPNtvPL. Zawiera również informacje o konkursach i projektach pionu edukacyjnego, m.in. o kolejnych odcinkach cykliów spotkań z naukowcami lub autorami książek. Stale promowane są programy IPN w telewizji i radiu: „Przystanek Historia” w TVP Historia oraz tak samo zatytułowana audycja w Programie 1 Polskiego Radia.

Blok **Historia z IPN** – publikowane codziennie artykuły historyczne, m.in. najciekawsze teksty z „Biuletynu IPN”, informacje o rocznicach, prezentacje sylwetek wybitnych Polaków i materiały wideo. Można stąd pobrać wystawy, dodatki prasowe, notacje oraz cykle historyczne, jak np. cieszący się dużą popularnością najnowszy cykl „Bohaterowie z boiska” o przedwojennych gwiazdach reprezentacji Polski, a jednocześnie bohaterach wojennych.

Blok **Komunikaty** – komunikaty ogólne, obwieszczenia pionów śledczego i lustracyjnego, informacje o pracach poszukiwawczych i ekshumacyjnych, ogłoszenia o poszukiwaniu świadków wydarzeń, a także oświadczenia IPN oraz polemiki dotyczące ważnych kwestii historycznych.

Blok **Wydawnictwo** (dawniej Publikacje) – narzędzie stricte informacyjne promujące działalność wydawniczą; prezentacja najnowszych książek i czasopism, zapowiedzi i relacje ze spotkań promocyjnych, cykliczny raport o bestsellerach miesiąca, aktualizacje rankingów Książka Tygodnia, Bestsellery Miesiąca, Bestsellery Roku, wywiady z cyklu „Nie tylko o książkach”, informacje o targach wydawniczych oraz nagrodach i wyróżnieniach przyznanych publikacjom IPN, komunikaty o akcjach promocyjnych lub ofertach specjalnych. Z myślą o ukraińskich uchodźcach wojennych Wydawnictwo IPN wyodrębniło zakładkę poświęconą publikacjom w języku ukraińskim. Uruchomiono także sklep internetowy w wersji anglojęzycznej oraz sprzedaż na międzynarodowej platformie Amazon.

Blok **Multimedia i media społecznościowe** – nagrania, filmy, spoty, galerie zdjęć i rekomendacje portali historycznych.

Na dole strony wydzielono część **Na skróty**, pozwalającą szybko dotrzeć do najczęściej poszukiwanych informacji. Są one pogrupowane według kategorii: konkursy i nagrody, konferencje naukowe, wnioski i formularze, komunikaty i ogłoszenia, bazy danych, zamówienia publiczne.

Przy okazji ważnych rocznic poszczególne działy strony głównej IPN wypełniane są materiałami związanymi z konkretnymi wydarzeniami (filmami, spotami, artykułami, informacjami o upamiętnieniach). W ten sposób Instytut wypełnia swoją misję edukacji publicznej i upamiętniania wydarzeń, miejsc oraz postaci ważnych w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego w XX w.

ipn.gov.pl/en – anglojęzyczna strona internetowa IPN.

Anglojęzyczna strona IPN została wzbogacona o ponad sto artykułów dotyczących wydarzeń rocznicowych i bieżącej działalności IPN. Rozbudowano moduł zawierający materiały audiowizualne i wyodrębniono informacje o publikacjach anglojęzycznych, dodano też przekierowanie do księgarni internetowej IPN. Rozszerzono i uporządkowano bazę materiałów cyfrowych, z którymi można się zapoznać na stronie lub je pobrać. Podzielono je na sześć grup (wystawy, infografiki, filmy, artykuły, portale i publikacje). Dla usprawnienia komunikacji z odbiorcami w górnych zakładkach umieszczono podstawowe informacje na temat IPN (jego misji, struktury, współpracy międzynarodowej) oraz linki do formularzy wniosków wraz z instrukcjami ich składania dla osób zainteresowanych dostępem do AIPN.

Liczba odwiedzin **ipn.gov.pl/en** w roku sprawozdawczym wyniosła 2 558 941, w tym 789 485 odsłon unikatowych użytkowników. Największym zainteresowaniem w wersji anglojęzycznej (ponad 1000 odwiedzin miesięcznie) cieszyły się tematy: żołnierze wyklęci, dekomunizacja, rodzina Ulmów oraz stan wojenny. Do najpopularniejszych tekstów należały: *Rocznica odzyskania niepodległości* (16 445 odsłon), *Oświadczenie Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej w sprawie dekomunizacji przestrzeni publicznej* – (7 794 odsłon) oraz *Polacy ratujący Żydów. Historia rodziny Ulmów* (3 023 odsłon).

W roku sprawozdawczym w związku z beatyfikacją powstała anglojęzyczny portal dedykowany bł. rodzinie Ulmów: <https://rodzinaulmow.ipn.gov.pl/ule/> – hub informacyjny na temat historii bł. rodziny Ulmów. Odnotowano 11 934 odwiedzin serwisu. Odpowiedzialne: BWM.

Utworzona została również strona **kongrespamiecinarodowej.pl** w związku z organizacją Kongresu Pamięci Narodowej, który odbył się 13–15 kwietnia 2023 r. na PGE Narodowym w Warszawie.

Wśród najchętniej odwiedzanych polskich portali IPN należy wymienić:

- zbrodniawolynska.pl – 782 656 unikatowych wejść;
- przystanekhistoria.pl (portal zarządzany przez Biuro Rzecznika Prasowego) – 2 072 499 unikatowych wejść;
- podziemiezbrojne.ipn.gov.pl – 313 419 unikatowych wejść;
- encysol.pl (portal zarządzany przez Biuro Informatyki) – 645 118 unikatowych wejść;
- katyn.ipn.gov.pl – 639 415 unikatowych wejść;
- polskiemiesiace.ipn.gov.pl – 600 081 unikatowych wejść.

Poniżej prezentujemy statystyki odwiedzin naszych portali (liczba wejść unikatowych).

Tabela 1. Portale internetowe IPN (portale w języku polskim)

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
www.ipn.gov.pl	2006	5025846
kultura-niezalezna.pl	2009	68966
1wrzesnia39.pl	2009	110680
sw.ipn.gov.pl	2018	46746
slady.ipn.gov.pl	2007	153219
zyciezycie.pl	2011	118825
bibliografia.ipn.gov.pl (****)	2008	29748
martyrologiawspolskich.pl	2011	99108
truthaboutcamps.eu	2012	243750
pamiec.pl	2012	270811
zbrodniawolynska.pl	2013	782656
poszukiwania.ipn.gov.pl	2014	223621
podziemiezbrojne.ipn.gov.pl	2012	313419
centrumedu.ipn.gov.pl	2011	148351
zolnierzewhistorii.ipn.gov.pl	2018	35373
mojaniepodlegla.pl	2018	129154
operacja-polska.pl	2017	59970
indeksrepresjonowanych.pl	2016	88349
archiwumpamieci.pl	2017	85002
ofiary.ipn.gov.pl	2018	129139
trzeciapielgrzymka.ipn.gov.pl	2017	29355
policjanciwhistorii.ipn.gov.pl	2017	58426
niezwyciezeni1918-2018.pl	2017	303423
katyn.ipn.gov.pl	2017	639415
wzz.ipn.gov.pl	2018	44394
pw.ipn.gov.pl	2018	207343
zbrodniapomorska1939.pl	2019	43170
pierwszapielgrzymka.ipn.gov.pl	2019	40451
przystanekhistoria.pl	2019	2072499

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
kop.ipn.gov.pl	2019	41146
drugapielgrzymka.ipn.gov.pl	2020	24941
pielgrzymki.ipn.gov.pl	2020	6237
encysol.pl	2020	645118
biogramy.ipn.gov.pl	2020	209903
edukacja.ipn.gov.pl	2020	593927
mapypamieci.ipn.gov.pl	2020	156887
polskiemiesiace.ipn.gov.pl	2020	600081
gigancinauki.pl/gn/	2021	153588
odgrudniadogrudnia.ipn.gov.pl	2021	15600
opowiedziane.ipn.gov.pl	2021	78136
szlakinadziei.ipn.gov.pl	2022	50960
rodzinaulmow.ipn.gov.pl	2023	71853
wystawy.ipn.gov.pl	2023	6553

Tabela 2. Portale internetowe IPN w języku angielskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
en.truthaboutcamps.eu	2016	34620
volhyniamassacre.eu	2013	80942
en.archiwumpamieci.pl	2017	28334
operacja-polska.pl/nke	2017	11413
pheh.pl	2019	28670
sovietblocksecurity.eu	2019	31726
1september39.com	2019	23861
greaterpolanduprising.eu	2020	42695
ipn.gov.pl/en (zmieniony layout)	2020	789485
ofiary.ipn.gov.pl (en)	2021	5069
polskiemiesiace.ipn.gov.pl/mon	2020	80207
gigancinauki.pl/ge/	2021	16750
szlakinadziei.ipn.gov.pl (en)	2022	19207
opowiedziane.ipn.gov.pl (en)	2023	27
rodzinaulmow.ipn.gov.pl	2023	7284

Tabela 3. Portale internetowe IPN w języku bułgarskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
bg.truthaboutcamps.eu	2016	27222

Tabela 4. Portale internetowe IPN w języku francuskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
fr.truthaboutcamps.eu	2016	18402

Tabela 5. Portale internetowe IPN w języku niemieckim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
de.truthaboutcamps.eu	2016	22311
grosspolnischeraufstand.eu	2023	10552

Tabela 6. Portale internetowe IPN w języku ukraińskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
wolynskyzlochyn.eu	2013	30638
truthaboutcamps.eu/thu/	2018	11320

Tabela 7. Portale internetowe IPN w języku węgierskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
truthaboutcamps.eu/thh/	2020	4135
polkiemiesiace.ipn.gov.pl/len/	2020	11142

Tabela 8. Portale internetowe IPN w języku słowackim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
sk.truthaboutcamps.eu/thz/	2018	20340

Tabela 9. Portale internetowe IPN w języku litewskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
lt.truthaboutcamps.eu/thl/	2018	13650

Tabela 10. Portale internetowe IPN w języku rosyjskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
operacja-polska.pl/nkr/	2017	10841

Tabela 11. Portale internetowe IPN w języku włoskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
truthaboutcamps.eu/thi/	2020	10383

Tabela 12. Portale internetowe IPN w języku czeskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
truthaboutcamps.eu/thc/	2020	5953

Tabela 13. Portale oddziałowe IPN w języku polskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
bialystok.ipn.gov.pl	2016	269118
bydgoszcz.ipn.gov.pl	2023	41585
gdansk.ipn.gov.pl	2016	463850
katowice.ipn.gov.pl	2016	285172
kielce.ipn.gov.pl	2023	64980
krakow.ipn.gov.pl	2016	807555
lublin.ipn.gov.pl	2016	168479
olsztyn.ipn.gov.pl	2023	30917
opole.ipn.gov.pl	2023	26839
poznan.ipn.gov.pl	2016	339509
radom.ipn.gov.pl	2023	11579
rzyszow.ipn.gov.pl	2016	411267
szczecin.ipn.gov.pl	2016	204841
warszawa.ipn.gov.pl	2016	190099
wroclaw.ipn.gov.pl	2016	270765
lodz.ipn.gov.pl	2016	192824

Tabela 14. Portale pozostałe IPN w języku polskim

Adres portalu	Data uruchomienia	Liczba unikatowych wejść 2023
bip.ipn.gov.pl	2007	428424
ipn.gov.pl/kwi/ (KWIS)	2016	52697
opozycja.ipn.gov.pl	2016	20811

W 2023 r. powstały nowe portale:

rodzinaulmow.ipn.gov.pl

Strona poświęcona historii rodziny Ulmów. Józef i Wiktoria Ulmowie z podkarpackiej wsi Markowa wraz z siedmiorgiem, dzieci (w tym jednym nienarodzonym) zginęli w 1944 r. z rąk niemieckich żandarmerów za ukrywanie żydowskich sąsiadów. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

wystawy.ipn.gov.pl

Portal prezentujący wystawy Instytutu Pamięci Narodowej. W ofercie edukacyjnej IPN znajduje się kilkaset wystaw przybliżających najnowszą historię Polski. Większość z nich koncentruje się na okresie II wojny światowej oraz późniejszego zniewolenia komunistycznego. Opowiadają o zbrodniach obu reżimów totalitarnych na obywatelach polskich oraz oporze Polaków i ich długotrwałym wysiłku podjętym w celu odzyskania wolności. Odpowiedzialne: BEN.

IPN tworzy specjalne podstrony tematyczne. W roku sprawozdawczym powstały m.in. następujące:

- **Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu** (uruchomiona 27 stycznia 2022 r.) – w roku sprawozdawczym zamieszczono na niej najnowszą wersję polską i angielską katalogu publikacji IPN *Terror, Holokaust, Represje. Społeczność żydowska pod władzą niemieckiego*

i sowieckiego totalitaryzmu na ziemiach polskich 1939–1945 / Terror, Holocaust, Persecution. The Jewish community under the rule of the German and Soviet totalitarianism in Polish territories during 1939–1945. Publications Catalogue 2000–2022 do pobrania w pdf lub przejrzania online.

- **Inwentarz archiwalny IPN** – 18 grudnia odbyła się premiera nowej odsłony Inwentarza prowadzonego przez Archiwum IPN. Z jej prezentacją wiązała się kampania informacyjna, w tym przygotowanie krótkiego filmu promocyjnego. Na stronie Inwentarza wprowadzono zmiany wizualne i funkcjonalne, ułatwiające i usprawniające korzystanie z serwisu.

bnt.ipn.gov.pl strona prowadzona przez Biuro Nowych Technologii od kwietnia 2022 r.; znajdują się na niej publikacje dotyczące aktualnych projektów prowadzonych przez BNT, wydarzeń, w których uczestniczy BNT; ze strony pobrać można materiały edukacyjne dla uczniów i nauczycieli oraz informacje prasowe o BNT.

Tabela 15. Statystyki odwiedzin

Suma odsłon (1 I–21 XII 2023 r.)	Z podziałem na urządzenia			
	mobile	desktop	tablet	smart TV
229 701	102742	124946	2008	5

Odpowiedzialne: BNT.

poszukiwania.ipn.gov.pl

Portal poświęcony działalności Instytutu Pamięci Narodowej w zakresie poszukiwań i identyfikacji ofiar totalitaryzmów. Na jego łamach regularnie ukazują się treści związane z bieżącą działalnością Biura Poszukiwań i Identyfikacji: relacje z prac poszukiwawczych, konferencji identyfikacyjnych oraz spotkań edukacyjnych. Na stronie są także prezentowane sylwetki wszystkich osób zidentyfikowanych na przestrzeni lat przez Instytut. W kalendarium można także odnaleźć wszystkie prace poszukiwawcze i ekshumacyjne zrealizowane w latach 2003–2023. W części poświęconej Bazie Materiału Genetycznego IPN znajdują się aktualne informacje o liczbie zgromadzonych profili genetycznych od odnalezionych ofiar oraz od członków rodzin, aktualnej liczbie zidentyfikowanych osób oraz o wykorzystaniu systemu CODIS. W informacjach kontaktowych można odnaleźć m.in. numer infolinii dla rodzin poszukujących bliskich oraz formularz kontaktowy dla wolontariuszy.

zbrodniawolynska.pl

Baza Ofiar Zbrodni Wołyńskiej to projekt realizowany przez pion archiwalny w Centrali i w oddziałach we współpracy z innymi pionami (głównie śledczym i upamiętnień). Główne założenia to: ustalenie danych osobowych ofiar; dotarcie do nowych, nieznanych wcześniej relacji świadków zbrodni wołyńskiej; upamiętnienie osób, które w zdecydowanej większości nie posiadają swoich grobów. W Bazie Ofiar jest dostępnych ponad 43 tys. zapisów dotyczących osób, rodzin oraz faktów zbrodni (jeden zapis może dotyczyć od jednej do nawet kilkudziesięciu osób). Na interaktywnej Mapie Miejsc Zbrodni oznaczono ponad 2700 miejsc.

polskiemiesiace.ipn.gov.pl/grudzień-81

Elementem serwisu jest Baza Internowanych w stanie wojennym. Głównym celem projektu jest przedstawienie sylwetek i losów osób internowanych. Poszczególne pola zawierają podstawowe dane personalne, informacje o miejscu, okresie i przyczynie internowania oraz pliki cyfrowe – zdjęcie osoby zatrzymanej i skan decyzji o internowaniu. Baza jest połączona z interaktywną mapą miejsc internowania. Obecnie jest dostępnych 9426 biogramów osób internowanych.

odznaczeni-kwis.ipn.gov.pl

Portal poświęcony byłym działaczom opozycji wobec dyktatury komunistycznej z lat 1956–1989, którzy zostali odznaczeni Krzyżem Wolności i Solidarności. Na stronie publikowane są biogramy osób uhonorowanych wspomnianym odznaczeniem, które wyraziły na to zgodę. Podawane w treści biogramów informacje dotyczą tylko tej części działalności opozycyjnej, która w chwili przedstawienia kandydatury prezydentowi RP, stanowiła przesłankę do nadania odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności zgodnie z art. 15a ust. 1 lub 2 Ustawy z dnia 16 października 1992 r. o orderach i odznaczeniach (t.j. Dz.U. 2023 poz. 2053). W 2023 r. opublikowano 445 notek biograficznych, w tym 81 przez Centralę AIPN. Ogółem w bazie zamieszczono 7073 biogramy, w tym 1844 przez Centralę AIPN.

encysol.pl

Odnalezienie w zbiorze przekazanym przez Stowarzyszenie Pokolenie i odszukanie plików zdjęć poszczególnych numerów tytułów prasowych tzw. drugiego obiegu wydawniczego z lat 1976–1990 oraz ich analiza (pogrupowanie w numery i roczniki), a następnie opracowanie (przygotowanie plików PDF) i wprowadzenie na stronę internetową www.encysol.pl za pomocą programu CMS. Łącznie 657 numerów z lat 1981–1990.

bohaterna100.pl

Współpraca przy przygotowaniu strony internetowej poświęconej ogólnopolskiemu konkursowi plastycznemu „Bohater na stówę” z okazji jubileuszu stulecia polskiego złotego. Odpowiedzialne: BEN.

opowiedziane.edu.pl (również domena opowiedziane.ipn.gov.pl) – portal Archiwum Historii Mówionej IPN, na którym zaprezentowano premiery notacji świadków historii m.in. z Janiną Jankowską, Stefanem Pastewką i Maksymilian Biskupski. Na portalu opublikowano dotąd 178 relacji świadków historii (308 godzin nagrań). Odpowiedzialne: BEN.

przystanekhistoria.pl

Popularnonaukowy serwis internetowy, którego redaktorem naczelnym jest dr Rafał Leśkiewicz, rzecznik prasowy IPN, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego IPN. W 2023 r. dane statystyczne obrazujące liczbę unikatowych użytkowników oraz odsłon z podziałem na poszczególne miesiące przedstawiono w załączniku do niniejszego sprawozdania (zał. nr 1). Odpowiedzialne: BRP.

straty.pl – ogólnodostępna internetowa baza danych programu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką”. Baza danych zawiera ponad 5 mln rekordów odnoszących się do losów obywateli polskich represjonowanych przez III Rzeszę i tworzona jest na podstawie dokumentacji przechowywanej w polskich i zagranicznych archiwach, muzeach, miejscach pamięci i instytucjach zajmujących się problematyką II wojny światowej. Projekt priorytetowy dla pionu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej. Baza dostępna na stronie internetowej Instytutu Pamięci Narodowej.

edukacja.ipn.gov.pl

Zawiera m.in. informacje o konkursach i projektach, materiały edukacyjne, wystawy elementarne. Odpowiedzialne: BEN, OBEN Poznań.

pw.ipn.gov.pl

Podczas uroczystej inauguracji Przystanku Historia Berlin 14 lutego, z okazji 104. rocznicy podpisania rozejmu w Trewirze, w siedzibie Instytutu Polskiego w Berlinie odbyła się premiera niemieckojęzycznej wersji portalu o Powstaniu Wielkopolskim grosspolnischeraufstand.eu. W 2018 r., w 100. rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego, Oddział IPN Poznań przygotował wspólnie z 15 instytucjami nauki i kultury – depozytariuszami pamięci o Powstaniu Wielkopolskim – portal internetowy poświęcony temu wydarzeniu. Podstawowa wersja portalu w języku polskim została uzupełniona o nowe materiały.

Dyrektor Oddziału IPN Poznań i prezes zarządu, redaktor naczelny Radia Zachód Piotr Bednarek podpisali w Zielonej Górze list intencyjny w sprawie włączenia się radia w rozwój portalu, formalizując dotychczasową współpracę. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Poznań.

antoniwasilewski.pl

Serwis zapewnia dostęp do wersji online publikacji elektronicznej *Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie w rysunkach Antoniego Wasilewskiego*, a także umożliwia pobranie książki w formatach pdf oraz ibook. Serwis dostępny jest w wersjach polsko- i angielskiej, a materiały można pobrać w formatach pdf, epub i mobi. Odpowiedzialny: OBEN Rzeszów.

lato39.pl

Serwis zawiera polską i angielską wersję elektroniczną wystawy „Cisza przed burzą... Ostatnie lato II RP” poświęconej dwóm ostatnim miesiącom przed wybuchem II wojny światowej. Dostępna jest publikacja elektroniczna w formatach epub, mobi i pdf. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

ryszardsiwiec.com

„Krzyk szarego człowieka” – serwis zapewnia dostęp do projektu multimedialnego poświęconemu samospaleniu Ryszarda Siwca 8 września 1968 r. w proteście przeciwko inwazji wojsk Układu Warszawskiego na Czechosłowację. Dostępne są wspomnienia rodziny Ryszarda Siwca i świątków tragedii, fragmenty filmowe, w tym oryginalne nagranie z ówczesnego Stadionu Dziesięciolecia w Warszawie, fragmenty filmu *Usłyszcie mój krzyk* w reż. Macieja Drygasa, nagranie posłania pozostawionego przez Ryszarda Siwca oraz materiały tekstowe i zdjęciowe. Serwis dostępny jest w językach polskim, czeskim i angielskim. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

3.4.2. Inna działalność internetowa

CENTRALA

Cykl audycji internetowych „Kulisy Historii” / Rozmowy z historykami i publicystami dla kanału IPNtv emitowane w weekendy. Prowadzący audycje Rafał Dudkiewicz oraz zaproszeni goście szukali odpowiedzi na pytanie, jak kształtuje nas przeszłość. Pretekstem do rozmów są często publikacje Wydawnictwa IPN. Odbyły się m.in. audycje z udziałem gości: *Alfred Szklarski: kreator marzeń* z Jarosławem Molendą (7 stycznia), *Szkoła szpiegów* z Witoldem Bagieńskim (14 stycznia), *Wiara jako odtrutka na ideologie* z Pawłem Lisickim (21 stycznia), *Koncepcja Mitteleuropy* z Krzysztofem Rakiem (28 stycznia), *Negocjacje oficerów CIA z przedstawicielami Departamentu I MSW* z Witoldem Bagieńskim (4 lutego), *Prymas Wyszyński w realiach PRL-u* z Rafałem Łatką (4 marca), *Podsumowanie stanu badań. Relacje polsko-żydowskie* z Mateuszem Szpytmą (1 kwietnia), *Aktualne badania nad relacjami polsko-żydowskimi* z Tomaszem Domańskim (22 kwietnia), *Koniec imperium MSW. Transformacja organów bezpieczeństwa państwa 1989–1990* z Tomaszem Kozłowskim (20 maja), *Komuniści w Warszawie. Działalność Komitetu Warszawskiego KPRP/KPP (1918–1938)* z Elżbietą Kowalczyk (10 czerwca); *Historycy o badaniu dziejów politycznych Polski 1939–1989. Jak pisać o dziejach współczesnych Polski? Doświadczenia indywidualne – stan historiografii – zadania na przyszłość. Notacja konferencji naukowej zorganizowanej przez Oddziałowe Biuro Badań Historycznych Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie przy współpracy Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk* z Robertem Spałkiem (8 lipca); *W cieniu wyroku na miasto. Pułkownik dyplomowany Józef Szostak „Filip” (1897–1984). Biografia szefa Oddziału III i szefa operacji KG AK* z Danielem Koresiem (5 sierpnia); *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej* z dr Tomaszem Leszkowiczem (12 sierpnia); *Leksykon bezpieczeństwa. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956, t. 3* z Witoldem Bagieńskim (26 sierpnia); *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* z Rafałem Leśkiewiczem (9 września); *Szczecin. Miasto, którego nie było. Dyplomacja RFN i polskie przełomy 1970–1989* z Tytusem Jaskułowskim (30 września); *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945, Wartheland*.

Dzieje zbrodni z Adamem Pleskaczyńskim (14 października), Marzena Kruk, m.in. *Zbiór fotografii Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Instytutu Pamięci Narodowej. Przewodnik archiwalny, t. 1: Przegląd zawartości, t. 2: Indeksy, Wokół pamięci i historii. Działalność archiwalna Instytutu Pamięci Narodowej w latach 2000–2016*, „...aby każdy okrucieństwo historii zostało uratowane!” *Archiwum Pełne Pamięci* z Marzeną Kruk (11 listopada), *Antykomunizm socjalistów. Polska Partia Socjalistyczna wobec Komunistycznej Partii Robotniczej Polski / Komunistycznej Partii Polski. Wypisy z prasy i dokumentów (1918–1938)* (18 listopada); „...aby każde okrucieństwo historii zostało uratowane!” *Archiwum Pełne Pamięci* z Marzeną Kruk (16 grudnia). Omawiane były także „kulisy” wydarzeń oraz podejmowana próba zrozumienia działania historii – odpowiedzi na pytanie, jak działa machina historii i w jakim stopniu decyzje jednostek zaważyły na naszych losach – pojedynczych i zbiorowych. Tematy, które zostały podjęte, to m.in.: „Bliski Wschód”, „Po co wywiadowi PRL-owskiemu tajni współpracownicy?”, „Upamiętnienie Feliksa Koniecznego”, „Polska historiografia o Rosji”, „Dyplomacja Rosyjska”, „Beatyfikacja Ulmów”, „Koncepcja Mitteleuropy”, „Szkoła szpiegów” i inne. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, Biuro Prezesa.

Wydawnictwo IPN Poleca / Tytuły w cyklu „Wydawnictwo IPN Poleca” są dobierane według kalendarza historycznego; zazwyczaj są to nowości wydawnicze korespondujące z aktualnymi dyskusjami w debacie publicznej i promocjami: K. Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*; T. Leszkowicz, *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej*; K. Graczyk, *Sprawa Ignacego Kaczmarka. Studium przypadku niemieckiego zabójstwa sądowego z 1944 r. oraz rozliczeń z okupacją niemiecką*; R. Kotarba, *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszow)*; T. Bereza, M. Bułak, M. Kalisz, *Wincenty Witos 1874–1945*; A. Ossowski, „*Dzieci z zielonego autobusu*”. *Zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)* (styczeń); *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, wstęp, oprac. i red. nauk. D. Iwaneczko; M. Fieldorf, L. Zachuta, *Generał August Emil Fieldorf 1895–1953*; L. Babiński, *W służbie Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Wspomnienia*, t. 2; A. Rzymaska, *Powracająca pamięć. O prozie i poezji Jarosława Marka Rymkiewicza*; B. Noszczak, *Orient zesłańców. Bliski Wschód w oczach Polaków ewakuowanych ze Związku Radzieckiego (1942–1945)*; *Historiografia wojskowa w PRL. Zagadnienia wybrane*, red. P. Benken; T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* (luty); *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* w zestawie promocyjnym z publikacją *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*; R. Kotarba, *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszow)*; *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostocka, Nowogródzka, Polesie, Wileńszczyzna*, wybór i oprac. S. Piątkowski; P. Benken, *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg, konsekwencje*; *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, wstęp, oprac. i red. nauk. D. Iwaneczko; G. Rąkowski, *Kresowe rezydencje*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie* (marzec); K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989*; R. Kobylarz, *Walka o pamięć. Polityczne aspekty obchodów rocznicy powstania w getcie warszawskim 1944–1989*; *Ślady zbrodni. Oblicza pamięci. Katyń – Łączka – Ravensbrück*, oprac. E. Kowalska, K. Sachnowska; Jürgen Stroop, *Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje!*, oprac. A. Żbikowski; J. Adamska, *Las Katyński w latach 1940–1943*; Kinga Czechowska, *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* (kwiecień); *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty; T. Turejko, *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*; J. Pawłowicz, *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948*; *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska*, red. D. Jastrzębska-Golonka, E. Kowalska; D. Wdowiński, *A my nie jesteśmy wybawieni*; P. Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*, T. Robaczewski, H. Ronek, *Bitwa pod Monte Cassino 1944 r.* (seria „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939–1944, z. 4); A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od niepodległości do niepodległości. Hi-*

istoria Polski 1918–1989; P. Benken, *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg, konsekwencje*; M. Mitrovits, *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989; Opozycja studencka w Polsce i na Węgrzech w latach 1956–1989. Wybrane zagadnienia / Egyetemista ellenzéki mozgalmak Lengyelországban és Magyarországon 1956–1989 között. Kiemelt témakörök*, red. K. Rotár, M. Wenklar; K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989; Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. M. Przeperski, D. Wicenty; P. Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*; K. Trzeskowska-Kubasik, *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko*; M. Stefański, *Pułkownik Stanisław Hojnowski (1893–1939). Biografia obrońcy Tomaszowa Mazowieckiego z września 1939 roku; Polacy i Brytyjczycy w obliczu wybuchu drugiej wojny światowej*, red. W. Grabowski; *Autonomiczny Wydział Wschodni Solidarności Walczącej*, red. nauk. C. Kuta; P. Zielony, T. Ackermann, R. Pawłowski, *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil*; Daniel Koreś, *W cieniu wyroku na miasto. Pułkownik dyplomowany Józef Szostak „Filip” (1897–1984). Biografia szefa Oddziału III i szefa operacji KG AK; Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR*, red. T. Kozłowski, M. Siedziako; *1920 rok – wojna światów t. 2: Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej*, red. E. Kowalczyk, K. Rokicki (maj); Mateusz Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*; Adam Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*; Mateusz Szpytma, *The Righteous and the Merciful*; Marek Stefański, *Pułkownik Stanisław Hojnowski (1893–1939). Biografia obrońcy Tomaszowa Mazowieckiego z września 1939 roku; Polacy i Brytyjczycy w obliczu wybuchu drugiej wojny światowej*, red. Waldemar Grabowski; *Opór, przystosowanie czy współpraca? Obywatele II Rzeczypospolitej wobec okupacji sowieckiej ziem polskich w latach 1939–1941*, red. Piotr Kardela, Krzysztof Sychowicz, Jarosław Wasilewski, *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 7: *Trzecia Rzesza i ziemie polskie do niej wcielone*, wybór i oprac. Sebastian Piątkowski; Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy*; Jan Madejski, Sławomir Czuba, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Polskie Radio. Wrzesień '39*; red. nauk. Cecylia Kuta, *Autonomiczny Wydział Wschodni Solidarności Walczącej*; Paweł Zielony, Teresa Ackermann, Radosław Pawłowski, *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil*; „*Lecz ja wiem: wybawca mój żyje*”. *Ksiądz Antoni Korczok (1891–1941). Życie, posługa, męczeństwo*, red. ks. Piotr Górecki, Sebastian Rosenbaum, Bogusław Tracz; Tomasz Kurpierz, *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalino-grodzkim / katowickim (1953–1961*, t. 1: *Schyłek stalinizmu i początek odwilży (1953–1955)*; Michał Luty, *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990*; Tomasz Pudłocki, *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)*; Edward Gigilewicz, Leon Popek, *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*; Wojciech Korfanty, „*Sądu historii się nie obawiam*”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego II i III kadencji (1930–1935)*, wybór i oprac. Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki; „*Na stos rzuciliśmy nasz życia los*”. *W rocznicę odzyskania niepodległości*, red. Stanisław Wiech, Michał Zawisza; Wojciech Muszyński, Bolesław Piasecki, *Początki drogi (1915–1944)*; Wojciech Muszyński, *Białe Legiony przeciwko bolszewikom. Polskie formacje w Rosji 1918–1920. Seria: Dopalenie Kresów*; wstęp i oprac. Artur Kuprianis, Sebastian Pilarski, *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920*; Patryk Pleskot, *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1 i 2; *Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki*, t. 3: *Sprawa ks. Jerzego Popiełuszki w dokumentach wywiadu MSW*, wstęp i oprac. Witold Bagieński; *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 4, red. Witold Bagieński, Magdalena Dźwigal; Piotr Hac, *Rzeczywistość równoległa. Plany dotyczące wprowadzenia w Polsce w latach 1987–1989 stanu wyjątkowego na tle rozmów rządzących z opozycją*; *Powstanie wielkopolskie 1918–1919*, red. nauk. Olaf Bergmann (seria: „Wokół Niepodległej”). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

„Bestsellery Miesiąca” / Na stronie internetowej IPN w zakładce „Publikacje” kontynuowany jest comiesięczny cykl „Bestseller Miesiąca”: G. Rąkowski, *Kresowe rezydencje*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia)*. *Województwo poleskie* (styczeń i luty); T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* (marzec); A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989* (kwiecień). Paweł Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*, Jacek Pawłowicz, *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 1–2, „Biuletyn IPN” 2023, nr 5, Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski *Akcja pod Arsenalem 26 marca 1943* (maj); Paweł Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*, Jacek Pawłowicz, *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948*, Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski, *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 3, „Biuletyn IPN” 2023, nr 6, Jan Madejski, Sławomir Czuba, Roman Kucharski, Maciej Czaplicki, *Powstanie Warszawskie*, t. 1: *Komiks paragrafowy*, Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski, *Akcja pod Arsenalem 26 marca 1943*, Tomasz Robaczewski, Hubert Ronek, Tomasz Łabuszewski *Szczury Tobruku 1941 r.* (czerwiec); Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski, *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, Edward Gigilewicz, Leon Popek, Paweł Sokołowski, Tadeusz Zych, *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1, Jarosław Wąsowicz, *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977). Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 4, „Biuletyn IPN” 2023, nr 7–8, Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski, *Akcja pod Arsenalem 26 marca 1943*, Tomasz Robaczewski, Hubert Ronek, Tomasz Łabuszewski, *Ucieczka z nieludzkiej ziemi 1940 r.*, Tomasz Robaczewski, Hubert Ronek, Tomasz Łabuszewski, *Szczury Tobruku 1941 r.* (lipiec); Mateusz Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*, Edward Gigilewicz, Leon Popek, Paweł Sokołowski, Tadeusz Zych *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1, Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 5, „Biuletyn IPN” 2023, nr 6, Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, Kazimierz Krajewski, Tomasz Łabuszewski, *Akcja pod Arsenalem 26 marca 1943*, Jan Madejski, Sławomir Czuba, Roman Kucharski, Maciej Czaplicki, *Powstanie Warszawskie*, t. 1: *Komiks paragrafowy*, Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy* (sierpień); Michał Luty, *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990*, Mateusz Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*, Adam Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 6, „Biuletyn IPN” 2023, nr 9, Tomasz Łabuszewski, Michał Konarski, Hubert Ronek, „*Targi mińskie*” 1942 r., Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy*, Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, *Zamach na Kutscherę 1 lutego 1944* (wrzesień); Mateusz Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*, Jarosław Wąsowicz, *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977)*, Wojciech Muszyński, *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)*, „Biuletyn IPN” 2023, nr 7–8, „Biuletyn IPN” 2023, nr 10, „Biuletyn IPN” 2023, nr 9, Tomasz Łabuszewski, Michał Konarski, Hubert Ronek, „*Targi mińskie*” 1942 r., Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy*, Tomasz Robaczewski, Hubert Ronek, Tomasz Łabuszewski, *Bitwa pod Monte Cassino 1944 r.* (październik); Mateusz Maleszka, *Niemiecki obóz przesiedleńczy w Smukale (1941–1943)*, Adam Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*, Witold Bagieński, Magdalena Dźwigał, *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 4, „Biuletyn IPN” 2023, nr 10, „Biuletyn IPN” 2023, nr 7–8, „Biuletyn IPN” 2023, nr 9, Tomasz Łabuszewski, Michał Konarski, Hubert Ronek, „*Targi mińskie*” 1942 r., Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy*, Maciej Kur, Agata Ronek, Hubert Ronek, „*Uczeń Polski*” *uczniowi nierówny* (listopad) Wojciech Muszyński, *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)*, Adam Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror*

w okupowanej Polsce 1939–1945, „Biuletyn IPN” 2023, nr 12, „Biuletyn IPN” 2023, nr 10, „Biuletyn IPN” 2023, nr 9, Tomasz Łabuszewski, Michał Konarski, Hubert Ronek, „Targi mińskie” 1942 r., Witold Janik, Sławomir Czuba, Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, Maciej Czaplicki, Roman Kucharski, *Powstanie Warszawskie*, t. 2: *Komiks paragrafowy, Zbrodnie Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej (1939–1945) w dokumentach. Studia i materiały*, wstęp i red. Tomasz Bereza; Sławomir Zajączkowski, Krzysztof Wyrzykowski, *Zamach na Kutscherę 1 lutego 1944*, scenariusz; Patryk Pleskot, Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. *Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1: 1920–1981; t. 2: 1981–2007; Marek Bem, *SS-Sonderkommando Sobibor. Niemiecki obóz zagłady w Sobiborze 1942–1943*; Edward Gigilewicz, Leon Popek, *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*; „Czasypismo o historii Górnego Śląska” 2022, nr 2(22); *Miś Wojtek* (grudzień). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

„Nie tylko o książkach” / Na stronie internetowej i w mediach społecznościowych kontynuowany jest cykl rozmów z autorami publikacji Wydawnictwa IPN, świadkami historii oraz pracownikami miejsc pamięci narodowej. Od stycznia do kwietnia ukazały się wcześniej niepublikowane wywiady: z Nisią Horowitz-Karakulską, dziewczynką z listy Schindlera, z Ryszardem Kotarbą, historykiem z Oddziału IPN Kraków, autorem książki *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszw)*. Od maja do sierpnia ukazały się wcześniej niepublikowane wywiady: z dr. Przemysławem Benkenem, historykiem i politologiem z OBBH Szczecin, autorem książki *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg, konsekwencje*, z Tomaszem Turejką, autorem książki *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Podcasty na profilu open.spotify.com / „Ekspres Czytelniczy IPN” to emitowany od stycznia 2023 r. nowy cykl audycji o historii i książkach wydanych nakładem IPN. Gośćmi audycji są m.in. naukowcy z IPN, świadkowie historii i pracownicy miejsc pamięci narodowej. Rozmowy prowadzi Maciej Foks. Zaprezentowano audycje: *Co Aleja Szucha ma wspólnego z „Mordorem”?*, gościem był dr hab. Patryk Pleskot (nawiązano do publikacji: *Szucha 25. Pierwsze ministerstwo wolnej Polski; Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie (1946–1955). Widok od wewnątrz; Twarze Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie (1946–1955); Solidarność na Antypodach. Inicjatywy solidarnościowe polskiej diaspory w Australii (1980–1989); Polska – Australia – Solidarność. Biografia mówiona Seweryna Ozdowskiego; Kłopotliwa panna „S”. Postawy polityczne Zachodu wobec „Solidarności” na tle stosunków z PRL (1980–1989)* – 30 stycznia; *Czy katastrofa czarnobylska trwa do dziś?*, gościem był dr Kamil Dworaczek (nawiązano do publikacji *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*) – 27 lutego; *Czy istniało Ludowe Wojsko Polskie?*, gościem był dr Tomasz Leszkowicz (nawiązano do publikacji *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej*) – 27 marca; *Kiedy skończył się PRL?*, gościem był dr Michał Przeperski (nawiązano do publikacji *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy oraz Mieczysław F. Rakowski. Biografia polityczna*) – 24 kwietnia; *Jaśniepański i ziemiański? Jaki był 17. Pułk Ułański?*, gościem był Paweł Kochański z Oddziału IPN Poznań (nawiązano do publikacji *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*) – 29 maja; *Dlaczego Żydowski Związek Wojskowy był mniej znany od ŻOB?*, gościem była dr Martyna Grądzka-Rejak z Muzeum Getta Warszawskiego i BBH (nawiązano do książki Dawida Wdowińskiego *A my nie jesteśmy wybawieni*) – 26 czerwca; *Jak Rosjanie patrzą na II wojnę światową?*, gościem był dr Marek Szymaniak z Muzeum II Wojny Światowej i BBH – 31 lipca; *Komu potrzebna tabletka na niepamięć?*, gościem był dr Adam Pleskaczyński z BEN (nawiązano do albumu *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*) – 28 sierpnia; *Kto donosił na prymasa?*, której gościem był dr hab. Rafał Łatka z BBH, prof. Instytutu Historii Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (nawiązano do 70. rocznicy internowania prymasa przez władze komunistyczne) – 25 września; *Ile osób zginęło w SS-Sonderkommando Sobibor?*, której gościem był dr Marek

Bem, historyk, etnograf, autor publikacji *SS-Sonderkommando Sobibor. Niemiecki obóz zagłady w Sobiborze 1942–1943 – 30 października*; *Kim byli fotografowie legionowi?*, której gościem był dr Artur Kuprianis z OBBH w Łodzi (nawiązano do książek *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920* oraz *Rok 1939 w Łodzi i w województwie łódzkim. Losy ludności cywilnej*) – 27 listopada; *Nawróceni grzesznicy, dezterterzy, patrioci? Dlaczego zbiegli Rurarz i Spasowski?*, której gościem był dr hab. Patryk Pleskot, naczelnik OBBH w Warszawie, autor dwutomowej książki *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.* (nawiązano do publikacji: *Kłopotliwa panna „S”. Postawy polityczne Zachodu wobec „Solidarności” na tle stosunków z PRL (1980–1989)*, *Środki masowego zakłamania. Gadzinówki w czasie stanu wojennego*) – 18 grudnia. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Wywiady online z autorami w serwisach Histmag.org / Z dr. Tomaszem Leszkowiczem, autorem książki *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej* (10 lutego), z Grzegorzem Rąkowskim, autorem książki *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie* (21 lutego), z dr. hab. Tomaszem Balbusem, autorem książki *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* (27 lutego), z Ryszardem Kotarbą o publikacji *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszow)* – (6 marca), z prof. dr. hab. Krzysztofem Brzechczynem na temat publikacji *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej Solidarności w latach 1980–1989* (13 marca), z Kingą Czechowską, autorką książki *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* (23 marca); z Tomaszem Turejką, autorem książki *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* (27 kwietnia), z dr. hab. Sebastianem Piątkowskim, redaktorem publikacji *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna* (9 maja), z Pawłem Kochańskim, autorem albumu *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich* (30 maja), z dr. Rafałem Sierchułą, współautorem książki *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* (31 maja), z dr. Karoliną Trzeskowską-Kubasik, autorką publikacji *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko* (13 czerwca), z dr. hab. Adamem Dziubą, autorem książki *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 3: *„Nowa linia” na czasy po odwilży (1957–1961)* (22 czerwca), z dr. Joanną Karbarz-Wilińską i Bartoszem Januszewskim, autorami publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* (11 lipca), z Radosławem Budzyńskim, autorem publikacji *Historyk z Inflant Polskich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)* (21 lipca), z Markiem Stefańskim, autorem książki *Pułkownik Stanisław Hojnowski (1893–1939). Biografia obrońcy Tomaszowa Mazowieckiego z września 1939 roku* (21 sierpnia), z dr. Danielem Koresiem, autorem książki *W cieniu wyroku na miasto. Pułkownik dyplomowany Józef Szostak „Filip” (1897–1984). Biografia szefa Oddziału III i szefa operacji KG AK* (31 sierpnia), z dr. Mateuszem Szpytmą, zastępcą prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, autorem książki *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy* (22 września), z dr. Adamem Pleskaczyńskim, dyrektorem BEN IPN, autorem albumu *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* (12 października), z dr. hab. Cecylią Kutą, redaktorką publikacji *Autonomiczny Wydział Wschodni Solidarności Walczącej* (13 października), z dr. Tomaszem Kurpierzem, autorem książki *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 1: *Schylek stalinizmu i początek odwilży (1953–1955)* (20 października), z dr. Sebastianem Pilarskim, współautorem książki *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920* (11 listopada), z dr. Leonem Popkiem, zastępcą dyrektora Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN i współautorem albumu *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego* (24 listopada), z dr. Wojciechem Muszyńskim, autorem monografii *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)* (29 listopada), z dr. hab. Patrykiem Pleskotem, autorem dwutomowej publikacji *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.* (13 grudnia). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Fragmety książek w serwisie Histmag.org / T. Junes, *Pokolenia PRL. Ruch studencki w Polsce 1944–1989* (2 stycznia); K. Graczyk, *Sprawa Ignacego Kaczmarka. Studium przypadku niemieckiego zabójstwa sądowego z 1944 r. oraz rozliczeń z okupacją niemiecką* (2 stycznia); *Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej w ZSRS 1945–1991*, t. 2, red. nauk. A. Hlebowicz (3 stycznia); R. Kurek, *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 3 (4 stycznia); K. Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* (23 stycznia); B. Noszczak, *Orient zesańców. Bliski Wschód w oczach Polaków ewakuowanych ze Związku Sowieckiego (1942–1945)* – (24 stycznia); *Powstanie wielkopolskie 1918–1919*, red. O. Bergmann (24 stycznia); M. Mitrovits, *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989* (26 stycznia); A. Ossowski, *Dzieci z „zielonego autobusu”. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)* – (10 lutego); K. Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* (16 lutego); P. Benken, *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg, konsekwencje* (17 lutego); *Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej w ZSRS 1945–1991*, t. 2, red. nauk. A. Hlebowicz (20 lutego); R. Kotarba, *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plaszw)* – (21 lutego); *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, red. nauk. D. Iwaneczko (27 lutego); S. Czwaro, K. Pawluczuk, J. Staroń, K. Szostek, „*Ramię krzep – Ojczyźnie służ*”. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce (6 marca); T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* (9 marca); S. Jankowiak, *Województwo poznańskie w latach 1945–1950* (9 marca); K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej Solidarności w latach 1980–1989* (23 marca); K. Czechowska, *Polska dyplomacja wobec kwestii żydowskiej w latach 1932–1939* (23 marca); M. Klecel, *Pisarze Niepodległości. Szkice o ludziach i dziełach* (26 kwietnia); L. Babiński, *W służbie Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Wspomnienia*, t. 2 (29 kwietnia); L. Babiński, *W służbie Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Wspomnienia*, t. 2 (29 kwietnia); G. Rąkowski, *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie* (1 maja); *Wojenne peregrynacje Stanisława Bogdana Mączyńskiego, wprowadzenie i oprac. Z. Gołasz* (1 maja); T. Turejko, *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* (4 maja); *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna*, wybór i oprac. S. Piątkowski (5 maja); *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. M. Przepeński, D. Wicenty (7 maja); J. Pawłowicz, *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948/ Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948* (13 maja); D. Wdowiński, *A my nie jesteśmy wybawieni* (17 maja); A. Rzymska, *Powracająca pamięć. O prozie i poezji Jarosława Marka Rymkiewicza* (30 maja); A. Dziurok, M. Gałęzowski, Ł. Kamiński, F. Musiał, *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* (31 maja); A. Dziuba, *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 3: „*Nowa linia*” na czasy po odwilży (1957–1961) – (28 czerwca); *O Niepodległą. Kierunek północno-wschodni (1920)*, red. D. Maksimiuk (3 lipca); P. Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich* (4 lipca); A. Pietrowicz, R. Sierchuła, *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* (5 lipca); P. Sękowski, *Imigranci polscy we Francji 1939–1949. Ciąg dalszy integracji* (7 lipca); *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, wprowadzenie, wybór i oprac. J. Karbarz-Wilińska, B. Januszewski (12 lipca); *Częstochowskie Kościoły wobec systemów totalitarnych 1939–1989*, red. B. Kapuściak (11 lipca); R. Budzyński, *Historyk z Infant Polkich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)* – (11 lipca); *1920 rok – wojna światów*, t. 2: *Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej*, red. E. Kowalczyk, K. Rokicki (6 września), T. Pudłocki, *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)* (6 września), M. Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* (11 września), *Polacy i Brytyjczycy w obliczu wybuchu drugiej wojny światowej*, red. W. Grabowski (18 września), *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 7: *Trzecia Rzesza i ziemie polskie do niej wcielone*, wybór i oprac. S. Piątkowski (1 października), *Prymas Stefan Wyszyński i episkopat Polski*, red. nauk. R. Łatka, D. Zamiatła (2 października), T. Kurpierz, *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży*

w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961), t. 1: *Schylek stalinizmu i początek odwilży (1953–1955)* (14 listopada), *Polityka a media w Polsce w XX i XXI w. Wybrane zagadnienia*, red. E. Kristanova (27 listopada), *Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR*, red. T. Kozłowski, M. Siedziako (29 listopada), „*Na stos rzuciliśmy nasz życia los*”. *W rocznicę odzyskania niepodległości*, red. Stanisław Wiech, Michał Zawisza (11 grudnia), E. Gigilewicz, L. Popek, *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego* (14 grudnia), P. Chojnacki, *Gmina. Życie powszednie na południu Polskiego Londynu (lata pięćdziesiąte–osiemdziesiąte XX wieku). Dzieje Gminy Polskiej Londyn-Południe* (25 grudnia), B. Wójcik, *Być pomocnikiem partii. Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej w służbie PZPR i ideologii marksistowsko-leninowskiej (1969–1990)* (27 grudnia). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Fragmenty publikacji IPN w serwisie wszytskoconajwazniejsze.pl / *Powstanie wielkopolskie 1918–1919*, red. nauk. O. Bergmann (7 stycznia); K. Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* (8 stycznia); R. Kotarba, *Żydzi Krakowa w dobie zagłady* (28 stycznia); T. Turejko, *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* (24 lutego); T. Leszkowicz, *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej* (16 kwietnia); K. Czechowska, *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* (5 maja); T. Balbus, *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* (22 maja); *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, wprowadzenie, wybór i oprac. J. Karbarz-Wilińska, B. Januszewski (7 lipca); R. Budzyński, *Historyk z Inflant Polskich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)* – (24 lipca); D. Koreś, *W cieniu wyroku na miasto. Pułkownik dyplomowany Józef Szostak „Filip” (1897–1984). Biografia szefa Oddziału III i szefa operacji KG AK* (29 lipca); K. Brzechczyn, *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989* (7 sierpnia); P. Kochański, *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich* (15 sierpnia); M. Szpytma, *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* (2 września); M. Szpytma, *The Righteous and the Merciful. The Rescue of Jews by the Poles and the Tragic Consequences for Ulma Family from Markowa* (8 września); A. Pleskaczyński, *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* (25 września); P. Pleskot, *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1: *1920–1981* (1 grudnia). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Podcasty do serwisu Histmag.org na profilu IPNtvPL / Mateusz Balcerkiewicz i Jakub Jagodziński czytają fragmenty książek Wydawnictwa IPN: „*Pan Tadeusz*” *Media pamięci* (13 stycznia), *Karmazynowy błękit nieba* (27 stycznia), *Alfred Szklarski sprzedawca marzeń* (10 lutego), *W cieniu radioaktywnej chmury* (24 lutego), *Orient zesańców* (10 marca), *Zostali na Wschodzie* (24 marca), *Opowieść o Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce* (14 kwietnia), *Dzieje Województwa poznańskiego w latach 1945–1950* (28 kwietnia); *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* (12 maja); *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989* (26 maja); *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* (9 czerwca); *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna* (23 czerwca); *A my nie jesteśmy wybawieni* (14 lipca); *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* (28 lipca); *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 3: „*Nowa linia*” *na czasy po odwilży (1957–1961)* – (11 sierpnia); *O Niepodległą. Kierunek północno-wschodni (1920)* – (25 sierpnia); *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* (8 września), *Częstochowskie Kościoły wobec systemów totalitarnych 1939–1989* (22 września), *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego (1885–1951)* (13 października), *1920 rok – wojna światów*, t. 2: *Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej* (27 października), *Prymas Stefan Wyszyński i episkopat Polski* (10 listopada), *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 7: *Trzecia Rzesza i ziemie polskie do niej wcielone* (24 listopada), *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990* (22 grudnia). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Audycje z cyklu „Portrety” na profilu IPNtvPL / Rozmowa z dr. hab. Jerzym Kirszakiem na temat gen. Władysława Andersa, odc. 9 (24 lutego); rozmowa z dr. Przemysławem Gasztoldem na temat Macieja Nowickiego, odc. 10 (31 marca); rozmowa z dr. Robertem Spałkiem na temat Józefa Światły, odc. 11 (28 kwietnia); rozmowa z dr. Sebastianem Rosenbaumem i dr. Mirosławem Węckim na temat Wojciecha Korfatego, odc. 12 (26 maja); rozmowa z prof. dr. hab. Jerzym Kirszakiem o gen. Kazimierzu Sosnkowskim, odc. 13 (30 czerwca).

Retransmisje rozmów z autorami podczas targów / Rozmowa z Marią Zimą-Marjańską o książce *Ekspertyza w sprawie obozu przejściowego w Pruszkowie (Durchgangslager 121 Pruszków)* i jego statusu, spotkanie z red. Rafałem Dudkiewiczem (PR 24) – 11 stycznia; rozmowa z dr. Katarzyną Pawlak-Weiss o książce *Wspomnienia ocalonego. Wołyń 1941–1944*, spotkanie z red. Rafałem Dudkiewiczem (PR 24) – 18 stycznia; rozmowa z Grzegorzem Śliżewskim o książce *Karmazynowy błękit nieba. Działania bojowe I Polskiego Skrzydła Myśliwskiego w 1941 roku*, spotkanie z red. Rafałem Dudkiewiczem (PR 24) – 25 stycznia; rozmowa z dr. Filipem Gańczakiem o książce *Gryf, młot i cyrkiel. Szczecin w polityce władz NRD 1970–1990*, spotkanie z red. Rafałem Dudkiewiczem (PR 24) – 1 lutego; rozmowa z Jarosławem Molendą o książce *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przegód Tomka Wilmowskiego*, spotkanie z red. Rafałem Dudkiewiczem (PR 24) – 8 lutego; panel dyskusyjny o książce *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989* z udziałem autora książki dr. Mikłosa Mitrovitsa i dr. Michała Przeperskiego z Muzeum Historii Polski; spotkanie prowadził dr Paweł Sasanka z BBH (26 maja); dyskusja panelowa „Tradycyjne periodyki naukowe w dobie ewolucji nowoczesnych narzędzi wydawniczych”. Uczestnicy: dr hab. Filip Musiał, red. nac. periodyku *Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989*, dr Daniel Czerwiński, z-ca red. nac. periodyku *Pamięć i Sprawiedliwość*, dr Tomasz Domański, z-ca red. nac. periodyku *Polish-Jewish Studies*, dr Mariusz Żuławnik, red. nac. periodyku *Przegląd Archiwalny IPN*, dr Franciszek Dąbrowski, z-ca red. nac. periodyku *Institute of National Remembrance Review*, dr hab. Adam Dziuba, red. nac. periodyku *Komunizm: System – Ludzie – Dokumentacja*. Moderacja: Jędrzej Lipski. W spotkaniu wziął udział wiceprezes Karol Polejowski – 12 listopada. Panel dyskusyjny o serii *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków*, t. 1–7. W dyskusji udział wzięli: dr hab. Sebastian Piątkowski, dr Konrad Graczyk, dr Martyna Grądzka-Rejak. Spotkanie prowadził Krzysztof Ziemięc – 4 grudnia. Dyskusja o książce *W cieniu wyroku na miasto. Józef Szostak „Filip” (1897–1984)*. W dyskusji udział wzięli: dr Daniel Koreś, dr hab. Sławomir Cenckiewicz, spotkanie prowadził Krzysztof Ziemięc – 11 grudnia. Panel dyskusyjny o książce *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945*. W rozmowie udział wzięli: dr Adam Pleskaczyński, dr Maciej Korkuć, spotkanie prowadził Krzysztof Ziemięc – 17 grudnia. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Rejestracje dyskusji o książkach z cyklu „Książki Pełne Historii” na profil IPNtvPL / rozmowy z dr. Kamilem Dworaczkiem, autorem publikacji *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*, dr. Konradem Graczykiem, autorem książki *Sprawa Ignacego Kaczmarka. Studium przypadku niemieckiego zabójstwa sądowego z 1944 r. oraz rozliczeń z okupacją niemiecką*, dr. hab. Dariuszem Makiłłą, dr. Tomaszem Leszkowiczem, autorem książki *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej* (odc. 1) – 25 stycznia; rozmowy z dr. Bartłojem Noszczakiem, autorem książki *Orient zesłańców. Bliski Wschód w oczach Polaków ewakuowanych ze Związku Sowieckiego (1942–1945)*, dr. hab. Dariuszem Iwaneczką, redaktorem nauk. książki *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, dr. hab. Tomaszem Balbusem, autorem książki *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja”* z udziałem dr. hab. Filipa Musiała, Macieja Małoziecia, prof. dr. hab. Tadeusza Wolszy (odc. 2) – 22 lutego; rozmowy z dr. hab. Sebastianem Piątkowskim, redaktorem nauk. książki *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna*, dr. Przemysławem Benkenem, autorem książki *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg*,

konsekwencje, dr. Grzegorzem Rąkowskim, autorem książki *Kresowe rezydencje*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia)*. *Województwo poleskie* (odc. 3) – 29 marca; rozmowy z Krzysztofem Brzechczynem, autorem książki *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989*, Kingą Czechowską, autorką książki *Polska dyplomacja wobec kwestii żydowskiej w latach 1932–1939*, Grzegorzem Bębniem, Sebastianem Rosenbaumem, Mirosławem Węcim, autorami albumu *Wojciech Korfanty 1873–1939* (odc. 4) – 26 kwietnia; rozmowy z dr. hab. Danielem Wicentym, redaktorem nauk. książki *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, Tomaszem Turejką, autorem publikacji *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*, Jackiem Pawłowiczem, autorem albumu *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948* (odc. 5) – 31 maja; rozmowy z Pawłem Kochańskim, autorem albumu *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*, dr. Karoliną Trzeskowską-Kubasik, autorką tomu *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko*, dr. Radosławem Budzyńskim, autorem książki *Historyk z Inflant Polskich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)* (odc. 6) – 28 czerwca; udział pracownika BBH w odcinku poświęconym książce *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko* (odc. 7) (2 sierpnia); rozmowy z dr. Rafałem Sierchułą autorem publikacji *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*, z wiceprezesem Mateuszem Szpytłą, autorem albumu *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*, dr. Adamem Pleskaczyńskim, autorem albumu *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – 27 września, dr. Wojciechem Muszyńskim, autorem publikacji *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)*, dr. Piotrem Hacem, autorem książki *Rzeczywistość równoległa. Plany dotyczące wprowadzenia w Polsce w latach 1987–1989 stanu wyjątkowego na tle rozmów rządzących z opozycją*, dr. Pawłem Sękowskim, autorem książki *Imigranci polscy we Francji 1939–1949. Ciąg dalszy integracji* – 25 października, dr. hab. Edwardem Gigilewiczem i dr. Leonem Popkiem, autorami albumu *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*, dr. Arturem Kuprianisem, współautorem albumu *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920*, dr. hab. Patrykiem Pleskotem, autorem książki *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1–2 – 29 listopada. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).

Retransmisje dyskusji o książkach na IPNtvPL / W cieniu radioaktywnej chmury – udział wziął dr Kamil Dworaczek (22 lutego); *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego* – udział wziął dr Tomasz Leszkowicz (1 marca); *Powstanie wielkopolskie 1918–1919* – uczestnikami spotkania byli prof. dr hab. Olaf Bergmann, prof. dr hab. Janusz Karwat, Mikołaj Mokrzycki-Markowski, dr hab. Rafał Reczek (3 marca); *Studium przypadku niemieckiego zabójstwa sądowego z 1944 r.* – udział wzięli dr Konrad Graczyk, dr hab. Dariusz Makiłła (8 marca); *Orient zesłańców* – udział wziął dr Bartłomiej Noszczak (22 marca); *Ludwik Marszałek „Zbroja”* – udział wzięli dr hab. Tomasz Balbus, dr hab. Filip Musiał, prof. dr hab. Tadeusz Wolsza, Maciej Małozieć (5 kwietnia); *Obozy i więzienia sowieckie w Polsce* – udział wziął dr. hab. Dariusz Iwaneczko (12 kwietnia); *Sygnety Wydawnictwa IPN* – uroczysta gala wręczenia nagród za najlepszą Książkę Roku 2022 (13 kwietnia); reportaż z gali wręczenia nagród Sygnety Wydawnictwa IPN (24 kwietnia); *Kresowe rezydencje* – udział wziął dr Grzegorz Rąkowski (26 kwietnia); *Od wojny Stalina do propagandy Putina. Konteksty narracyjne, paralele, przeciwieństwa* – udział wzięli: dr hab. Jan Szumski, dr hab. Władysław Bułhak, Witold Rodkiewicz, Anna Karolina Piekarska i dr Franciszek Dąbrowski (22 czerwca); *Polska dyplomacja wobec kwestii żydowskiej* – udział wzięła dr Kinga Czechowska (28 czerwca); *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* – udział wziął Tomasz Turejko (5 lipca); *Zbrodnia Wołyńska z perspektywy 80 lat* – publikację *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1 zaprezentował wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski, w dyskusji udział wzięli: ks. prof. Józef Marecki, dr Leon Popek, dr Tomasz Bereza i Ewa Siemaszko (11 lipca); *Rotmistrz Witold Pilecki* – udział wziął Jacek Pawłowicz (12 lipca); *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich* – udział wziął Paweł Kochański (26 lipca); *Ofiary terroru i działań wojennych*

w latach 1939–1945 z terenu *Kreishauptmannschaft Busko* – udział wzięła dr Karolina Trzeskowska-Kubasik (2 sierpnia); *Historyk z Inflant Polskich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)* – udział wziął dr Radosław Budzyński (9 sierpnia); *Wojciech Korfanty 1873–1939* – udział wzięli dr hab. Grzegorz Bębniak, dr Sebastian Rosenbaum, dr Mirosław Węcki (3 maja), *Kryzys w komunistycznych Chinach w 1989 roku i jego wpływ na sytuację w PRL oraz stosunki dwustronne. Przyczyny, przebieg, konsekwencje* – udział wziął dr Przemysław Benken (10 maja), *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna* – udział wziął dr hab. Sebastian Piątkowski (24 maja), *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy* – udział wziął dr Daniel Wicenty (7 czerwca), *Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989* – udział wziął dr hab. Krzysztof Brzechczyn (14 czerwca), *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – udział wzięli dr Adam Pleskaczyński, dr hab. Grzegorz Berendt, spotkanie prowadził dr Marek Szymaniak (1 września), *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – udział wzięli dr Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski (21 września), *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* – udział wziął dr Rafał Sierchuła (4 października), *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* – udział wziął zastępca prezesa dr Mateusz Szpytma (11 października), *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – udział wziął dr Adam Pleskaczyński (25 października), *Imigranci polscy we Francji 1939–1949. Ciąg dalszy integracji* – udział wziął dr Paweł Sękowski (1 listopada), *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)* – udział wziął dr Wojciech Muszyński (8 listopada), *Rzeczywistość równoległa. Plany dotyczące wprowadzenia w Polsce w latach 1987–1989 stanu wyjątkowego na tle rozmów rządzących z opozycją* – udział wziął dr Piotr Hac (22 listopada), *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1–2 – udział wziął dr hab. Patryk Pleskot (6 grudnia), *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920* – udział wziął dr Artur Kuprianis (13 grudnia), *Kościół i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego* – udział wziął dr Leon Popek (27 grudnia).

Przystanek Historia Online / Cykl rozmów, dyskusji i wykładów przygotowanych przez pracowników IPN z udziałem zaproszonych gości, transmitowanych lub nagrywanych w Przystanku Historia i prezentowanych online na kanale YouTube, Facebooku i stronie oddziału. Wyemitowano następujące audycje: dyskusja na temat sportowców i aparatu bezpieczeństwa PRL z udziałem pracownika BBH (17 kwietnia); zabójstwa polityczne w PRL (17 maja). Odpowiedzialne: BBH.

Histmag.org:

- *Z archiwum na sceny* – artykuł poświęcony działalności Biura Wydarzeń Kulturalnych. Odpowiedzialne: BWK;
- *Z badań wynika, że aż 86 proc. badanych chce uczyć się w immersyjny, czyli wielozmysłowy sposób* – rozmowa z Magdaleną Hajduk, dyrektor BNT. W wywiadzie poruszone zostały kwestie nowego kierunku strategicznego dla edukacji, jakim jest immersyjna edukacja historyczna. Jakie są jej cechy i jak powinna być realizowana oraz jak w tę cyfrową rewolucję wpisują się projekty realizowane przez Biuro Nowych Technologii IPN, 11 kwietnia. Odpowiedzialne: BNT;
- *O mniej znanej historii Ulmów i o ich fenomenie* – opowiada wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma, autor książki *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy* – 22 września. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa z dyrektorem BBH na temat publikacji A. Kuprianisa i S. Pilarskiego *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920*, 11 listopada. Odpowiedzialne: BBH.

Strona internetowa festiwalu „Sztuka Źle Obecna”, sztukazleobecna.pl / Wydarzenie poświęcone jest twórcom wykluczonym i cenzurowanym przez władze komunistyczne w Polsce. Do ich grona zaliczamy artystów, którzy zdecydowali się na emigrację jako akt protestu wobec władz komunistycz-

nych, ale także tych próbujących mimo trudności ideologicznych tworzyć nieskrępowaną sztukę w swojej Ojczyźnie. Na stronie dostępne są informacje na temat koncertów oraz daty wszystkich festiwalowych wydarzeń Biura Wydarzeń Kulturalnych. Odpowiedzialne: BWK.

i.pl:

- *Mówić o Katyniu nigdy za dużo* – rozmowa wiceprezesem IPN dr. hab. Karolem Polejowskim w rocznicę zbrodni katyńskiej, 13 kwietnia. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź dyrektora BBH w związku z 31. rocznicą obalenia rządu Jana Olszewskiego, 4 czerwca. Odpowiedzialne: BBH;
- *Nasza Historia* – wypowiedź pracownika BBH na temat 84. rocznicy agresji ZSRS na Polskę, 17 września. Odpowiedzialne: BBH;
- *Będą kolejne gry komputerowe Instytutu Pamięci Narodowej* – wywiad z dyrektorem BNT opublikowany, w którym opowiedziała o sukcesie „Gry Szyfrów”, o oferowanym przez BNT wsparciu dla nauczycieli, w obliczu wyzwań, które przed nimi stoją, a na koniec zachęciła do uczestnictwa w Kongresie Pamięci Narodowej, 12 kwietnia. Odpowiedzialne: BNT.

ekai.pl / *Ulmowie są symbolem wszystkich Polaków zamordowanych za pomoc Żydom* – wywiad z wiceprezesem IPN dr. Mateuszem Szpytmą na temat Polaków ratujących Żydów w kontekście zbliżającej się uroczystości beatyfikacji Rodziny Ulmów, 6 września. Odpowiedzialne: BRP.

my.matterport.com / Archiwum IPN udostępniło na stronie Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce link do wirtualnej prezentacji wystawy „Ramię krzep – Ojczyźnie służyć». 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce” eksponowanej od września 2022 r. do marca 2023 r. w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce. Odpowiedzialne: AIPN.

pap.pl, dzieje.pl / wywiad z dyrektorem BBH w związku z 80. rocznicą dokonania przez Niemców pacyfikacji wsi Boiska na Mazowszu, 2 stycznia. Odpowiedzialne: BBH.

pap.pl:

- *To, co zrobili Overbeek i Gutowski, jest zaprzeczeniem rzetelności dziennikarskiej* – wywiad z prezesem IPN, 19 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN w rocznicę śmierci Grzegorza Przemyka, 14 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z prezesem IPN w związku z obchodami rocznicy walk o Monte Cassino, 19 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika BBH na temat niemieckich egzekucji w ruinach getta warszawskiego do artykułu *80 lat temu w ruinach warszawskiego getta Niemcy zamordowali 550 osób* (29 maja). Odpowiedzialne: BBH.
- wypowiedź pracownika BBH na temat niemieckiego sądownictwa w okupowanej Polsce w czasie II wojny światowej (11 czerwca). Odpowiedzialne: BBH.
- *UPA była organizacją zbrodniczą, nacjonalistyczną i prowadziła do wielkiego zła* – rozmowa z prezesem IPN w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej, 11 lipca. Odpowiedzialne: BRP;
- *Mam nadzieję, że do końca mojej kadencji znikną z przestrzeni publicznej wszystkie „pomniki wdzięczności”* – rozmowa z prezesem IPN o dekomunizacji przestrzeni publicznej, 21 lipca. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika BBH na temat Powstania Warszawskiego (1 sierpnia). Odpowiedzialne: BBH;
- rozmowa z wiceprezesem IPN dr. Mateuszem Szpytmą na temat Polaków ratujących Żydów w kontekście zbliżającej się uroczystości beatyfikacji Rodziny Ulmów, 25 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP;

- wywiad z rzecznikiem prasowym IPN o zaangażowaniu IPN w przypominaniu prawdy o II wojnie światowej, 1 września. Odpowiedzialne: BRP;
- *Hold dla rodziny Ulmów jest holdem dla zwycięstwa dobra nad złem* – wywiad z prezesem IPN, 10 września. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź rzecznika prasowego IPN o działaniach pionu śledczego IPN mających wyjaśnić udział Jarosława Hunki z brodni w Hucie Pieniackiej, 26 września. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika AIPN do materiału M. Replewicza, *Filmowcy w służbie SB, czyli jak „Sektor” realizował materiały szkoleniowe, operacyjne i propagandowe MSW*, 24 listopada. Odpowiedzialne: AIPN;
- wypowiedź dyrektora AIPN do materiału A. Kruszyńskiej, *Dyrektor Archiwum IPN: darczyńcy przekazują nam nie tylko archiwalia, ale również rodzinne historie*, 5 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN;
- *Nigdy nie jest za późno na sprawiedliwość, jesteśmy to winni ofiarom represji stanu wojennego* – rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN w rocznicę śmierci Grzegorza Przemyka, 14 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z rzecznikiem prasowym IPN o zaangażowaniu IPN w przypominaniu prawdy o II wojnie światowej, 1 września. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN o działaniach pionu śledczego IPN mających wyjaśnić udział Jarosława Hunki w zbrodni w Hucie Pieniackiej, 27 września. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z prezesem dr. Karolem Nawrockim w związku z obchodami rocznicy walk pod Monte Cassino, 18 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- *UPA była organizacją zbrodniczą, nacjonalistyczną i prowadziła do wielkiego zła* – rozmowa z prezesem dr. Karolem Nawrockim w 80. rocznicę Zbrodni Wołyńskiej, 11 lipca. Odpowiedzialne: BRP;
- *Mam nadzieję, że do końca mojej kadencji znikną z przestrzeni publicznej wszystkie „pomniki wdzięczności* – rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim o dekomunizacji przestrzeni publicznej, 19 lipca. Odpowiedzialne: BRP;
- rozmowa wiceprezesem Mateuszem Szpytmą na temat Polaków ratujących Żydów w kontekście zbliżającej się uroczystości beatyfikacji Rodziny Ulmów, 25 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP;
- *Hold dla rodziny Ulmów jest holdem dla zwycięstwa dobra nad złem* – rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim, 9 września. Odpowiedzialne: BRP.

dorzczy.pl:

- *Porozumienia sierpniowe to był pewnego rodzaju początek kapitulacji władz komunistycznych w Polsce* – rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN, 31 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP;
- *Brak zgody na likwidację IPN, to także ocena naszej dotychczasowej działalności i służby dla państwa polskiego* – rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN, 6 listopada. Odpowiedzialne: BRP.

tvrepublika.pl:

- *Dla ponad połowy młodych Polaków historia jest obojętna. To wielkie wyzwanie* – wywiad z rzecznikiem prasowym IPN dla portalu TV Republika, 1 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z rzecznikiem prasowym IPN w związku z odnalezieniem w Ukrainie zbiorowego grobu ze szczątkami pomordowanych Polaków, 27 października. Odpowiedzialne: BRP;
- *Nie ma takiej większości, która mogłaby zlikwidować Instytut Pamięci Narodowej. IPN nie zaprzestanie ścigania komunistycznych zbrodniarzy* – rozmowa z prezesem Karolem Nawrockim na temat roli IPN w zmieniającej się sytuacji politycznej, 7 grudnia. Odpowiedzialne: BRP.

siodma9.pl / „Siódma – Dziewiąta. Poranek rozgłośni katolickich”:

- rozmowa z rzecznikiem prasowym IPN o beatyfikacji rodziny Ulmów, 11 września. Odpowiedzialne: BRP.
- rozmowa z rzecznikiem prasowym o ogólnopolskiej akcji „Warta Pamięci” upamiętniającej ofiary sowieckiej agresji na Polskę w 1939 r., 15 września. Odpowiedzialne: BRP.

- rozmowa z zastępcą prezesa IPN dr. Mateuszem Szpytmą na temat błogosławionej rodziny Ulmów, 18 września. Odpowiedzialne: BRP.

niezalezna.pl:

- *Prawda historyczna dociera także do naszych sąsiadów* – wypowiedź prezesa Karola Nawrockiego o wystąpieniu Rusłana Stefanczuka w polskim Sejmie, 25 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- *Przy okazji beatyfikacji Ulmów mówimy, kto był ofiarą, a kto katem* – wywiad z rzecznikiem prasowym IPN, 10 września. Odpowiedzialne: BRP.

misyjne.pl / *Ulmowie są symbolem wszystkich Polaków zamordowanych za pomoc Żydom* – wywiad z wiceprezesem Mateuszem Szpytmą, 13 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP.

polska-zbrojna.pl / *Powracamy po swoich* – wywiad z wiceprezesem dr. hab. Krzysztofem Szważykiem, 5 sierpnia. Odpowiedzialne: BRP.

wszystkoconajwazniejsze.pl / *Ulmowie nie byli jedyni* – przemówienie prezesa Karola Nawrockiego podczas otwarcia wystawy „Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom” na Uniwersytecie Katolickim w Rosario (Argentyna), 14 września. Odpowiedzialne: BRP.

radiomaryja.pl / Wypowiedź rzecznika prasowego IPN na temat listu prezesa IPN skierowanego do szefów MSW i oświaty RFN, oferującego przeprowadzenie w ich kraju działań edukacyjnych przypominających o zbrodniach narodowego socjalizmu, 29 września. Odpowiedzialne: BRP.

polskieradio.pl / Wypowiedź pracownika BBH na temat paktu Ribbentrop–Mołotow do artykułu *84. rocznica paktu Ribbentrop-Mołotow – symbolu porozumienia między dwoma totalitaryzmami – nazizmem i komunizmem* (23 sierpnia). Odpowiedzialne: BBH.

Steam / Cyfrowa platforma dla graczy, miejsce do grania, omawiania i tworzenia gier / Publikacja gry „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” (liczba pobrań w Polsce: 21 984, za granicą: 126 559, łącznie: 148 543), a także immersyjnej etiudy filmowej *Świadectwo poMOCY* wraz z odwzorowanym w wirtualnej rzeczywistości spacerem po wystawie o tym samym tytule (liczba pobrań w Polsce: 5 741, za granicą: 12 600, łącznie: 18 341). Zainteresowani mogą pobrać ją za darmo. Odpowiedzialne: BNT.

Spotify / Serwis streamingowy oferujący dostęp do muzyki oraz podcastów / Publikacja serii „Najnowsza historia, najnowsze technologie”: podcastów i dyskusji przydatnych dla edukatorów, którzy chcieliby rozpocząć lub kontynuować wprowadzanie metod nauczania i projektów opartych na nowych technologiach. Każdy z podcastów skupia się na innym zagadnieniu, m.in. wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości, metawersum. Pierwszych 6 odcinków objętych zostało patronatem honorowym ministra edukacji i nauki oraz patronatem GovTech i MeinTech. Kolejne odcinki prezentują interesujące rozmowy Magdaleny Hajduk z ekspertami w różnych dziedzinach. Łącznie opublikowano 12 odcinków. Odpowiedzialne: BNT.

Seria podcastów *Pamiętnik Basi* na stronie projektu „Archiwum Pełne Pamięci” / *...aby każdy okruch historii został uratowany!*” (w dziale „Okruchy historii”) lub na platformie Spotify są systematycznie zamieszczane podcasty poświęcone archiwaliom pozyskanym w ramach projektu APP. Rozpoczęto publikację kolejnych odcinków autorstwa Wandy Barbary Kociuby. Odpowiedzialne: AIPN.

Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I.J. Paderewskiego / We współpracy z Instytutem pracownik AIPN zrealizował podcast poświęcony historii i działalności Ligi Narodowej. Odpowiedzialne: AIPN.

securityarchives.eu / Trwają prace nad stroną Europejskiej Sieci Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb. Witryna internetowa będzie kompendium informacji o tej organizacji m.in. o bieżących aktywnościach Sieci, o archiwaliach przechowywanych przez poszczególne państwa. Wszystkie treści są w języku angielskim. Odpowiedzialne: AIPN.

Publikacja dyskusji na kanale IPNtv w serwisie YouTube / *Praska Wiosna i inne bunty w bloku wschodnim* – na temat wystąpień w latach 50. i 60. XX w. przeciwko ustrojowi komunistycznemu i sowieckiej dominacji w Europie Środkowo-Wschodniej (5 marca); *Transformacja ustrojowa okiem naukowców* – na temat przyczyn, przebiegu i konsekwencji transformacji ustrojowej w Polsce (15 kwietnia). Odpowiedzialne: BBH.

#PowracamyPoSwoich / Podcast internetowy będący formą działalności BPiI, publikowany w mediach społecznościowych BPiI oraz na kanale IPNtv. Dotychczas wyemitowano 12 odcinków wideo poświęconych historii poszukiwań szczątków ofiar totalitaryzmów, pracom poszukiwawczym na Łączce, działalności Biura na dawnych Kresach Wschodnich oraz historiom i sylwetkom ofiar, których szczątki zostały odnalezione i zidentyfikowane w ramach działalności pionu poszukiwań. Zarówno przygotowanie merytoryczne, jak również realizacja multimedialna prowadzona jest w całości w ramach własnych zasobów Biura. Odpowiedzialne: BPiI.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

i.pl / *Na czym polega spór o Jedwabne* – wywiad z pracownikiem OBBH dla portalu informacyjnego (10 lipca). Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

gdansk.ipn.gov.pl / Z okazji 103. rocznicy urodzin Lecha Bądkowskiego OA zamieściło tekst przypominający tę jedną z wybitniejszych postaci w dziejach Gdańska i Pomorza XX w. (24 stycznia); relacja z 84. rocznicy podniesienia bandery na ORP Orzeł; *Regionalizm pod specjalnym nadzorem. Izabella Trojanowska i jej działalność w aktach SB* – artykuł autorstwa Sławomira Formelli, pracownika OA, 18 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

Akcja promocyjna w regionalnych mediach IPN (od stycznia do kwietnia) cyklu IPNtv „Przystanek Historia”.

przystanekhistoria.pl / Artykuł pracownika OA w Gdańsku *Archiwum z drugiej strony* (11 października). Odpowiedzialne: OA.

Histmag.org:

- dodatek historyczny o strajkach sierpniowych 1980 r.;
- *Ukraina czysta jak szklanka wody – czyli jak doszło do zbrodni wołyńskiej?* – wywiad z autorami publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* (11 lipca);
- *Jaki był stosunek Ukraińców do II Rzeczypospolitej?* – artykuł B. Januszewskiego i J. Karbarz-Wiślickiej (12 lipca);
- *Dwa Grudnie* – dodatek historyczny na temat Grudnia 1970 i stanu wojennego. Ukazały się w nim galerie zdjęć, dwa teksty popularnonaukowe przygotowane przez redakcję, dwa wywiady z pracownikami IPN (*Stan wojenny był wojną wypowiedzianą polskiemu narodowi przez komunistów. Rozmowa z prof. Danielem Wicentym; Grudzień 1970 dla mieszkańców Wybrzeża wciąż pozostaje niezabliźnioną raną. Rozmowa z dr. Danielem Czerwińskim*).

dzieje.pl / Wywiad z pracownikiem OBBH na temat masowych zbrodni popełnionych na Polakach w 1943 r. (opublikowany 8 lipca, aktualizacja: 11 lipca).

Wirtualna Polska / 80. rocznica zbrodni wołyńskiej – *Bez zaakceptowania faktów trudno o „przepraszać”* – wywiad z pracownikiem OBBH – (11 lipca).

malbork.naszemiasto.pl / Wypowiedzi dr J. Karbarz-Wilińskiej i B. Januszewskiego oraz relacja z promocji książki *Ocaleni z ludobójstwa* w artykule *Ludobójstwo na Wołyniu. Historycy z IPN przygotowali książkę z relacjami świadków* (15 lipca).

Delegatura IPN w Bydgoszczy

przystanekhistoria.pl:

- artykuł R. Ławniczak *To bandy całą gębą. Armia Czerwona w pierwszych miesiącach 1945 r. na Pomorzu i Kujawach*;
- seria „Powracamy po swoich” odcinek 9 – wywiad na temat poszukiwanego Mariana Olejniczaka, opublikowany na portalu internetowym.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

edukacja.ipn.gov.pl / Zakładka oddziałowa / zawiera informacje i komunikaty dotyczące bieżących projektów edukacyjnych i konkursów realizowanych przez OBEN oraz związane z nimi dokumenty i pliki do pobrania. Odpowiedzialne: OBEN.

W marcu 2023 r. Oddział IPN Katowice zaczął prowadzić podcast historyczny na platformie **Spotify** PodCzas – Podcast IPN Katowice, poświęcony historii Górnego Śląska w XX w. Opublikowano 27 odcinków dotyczących m.in. Żołnierzy Wyklętych, Wolnych Związków Zawodowych, Polaków ratujących Żydów podczas II wojny światowej, systemu nomenklatury w PRL i Wojciecha Korfatego. Kolejne odcinki publikowane są w każdą środę. Odpowiedzialne: OBEN.

„Migawki archiwalne” / Od czerwca 2022 r. OA w Katowicach prezentuje co drugi poniedziałek historie odnalezione w dokumentach z zasobu OA. „Migawki” są zamieszczane na stronie internetowej oddziału i na oddziałowym profilu Facebook: *Internowany za brak paliwa; ZOMO w Katowicach; Ruski mir; Burza kontra peregrynacja; W szkole ZOMO; Tragedia Górnego Śląska; Zbrodnia katyńska; Z kroniki ZOMO; Fotografie z pochodu pierwszomajowego; Dzień funkcjonariuszy MO i SB; Pokłosie zbrodni w Markowej; Pożyczona tożsamość, Pocztówki z okolicy cz. 1; Stefan Gürtler (18 XII 1920 – 28 XII 1946); Z kroniki ZOMO w Katowicach; Zabawa sylwestrowa w Kostuchnie 1947–1948*. Odpowiedzialne: OA.

„Archiwum Pełne Pamięci” / W mediach społecznościowych i na stronie internetowej oddziału przedstawiane są materiały uzyskane od osób prywatnych: *Archiwum rodziny Walczaków; Dokumenty osobiste Władysława Gilewskiego; Dokumenty osobiste Jana Foyer; Losy pewnej fotografii*. Odpowiedzialne: OA.

„W imię wolności i niepodległości. Historia Wojciecha Korfatego” – serwis internetowy / Wspólna inicjatywa Polskiego Radia Katowice, Instytutu Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfatego oraz oddziału – zawiera audycje radiowe oraz artykuły historyczne na temat Wojciecha Korfatego opracowane przez historyków IPN oraz specjalistów Instytutu Myśli Polskiej im. Wojciecha Korfatego. Dostępny jest na stronie internetowej Polskiego Radia Katowice pod adresem korfanty.radio.katowice.pl. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

„Archiwalna Środa” / Cykliczne spotkania w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie, prezentowane na kanale IPNtv:

- spotkanie *Miejsca pamięci Żydów w Małopolsce. 80 lat po niemieckiej zbrodni Aktion »Reinhardt«* – 80 lat temu niemiecki okupant w ramach „Aktion Reinhardt” dokonał największych zbrodni na Żydach w Generalnym Gubernatorstwie. Rok 1942 uznaje się za najtragiczniejszy i najkrwawszy

w dziejach Holokaustu. W Małopolsce niemal w każdej miejscowości odnaleźć można ślady niemieckich zbrodni popełnionych na polskich Żydach, o których upamiętnienie dba lokalna społeczność oraz IPN. Wciąż jednak jest wiele miejsc zapomnianych. Prelekcję wygłosił pracownik OA, prowadzenie naczelnik OA (18 stycznia). Odpowiedzialne: OA;

- spotkanie *Getto żydowskie w Krakowie – geografia historyczna i ślady na terenie dzielnicy Podgórze* – oddział przygotował broszurę informacyjną autorstwa J. Sokołowskiego i M. Zajdy *Getto żydowskie w Krakowie utworzone przez Niemców 3 marca 1941 roku, zlikwidowane 14 marca 1943 roku*, pozwalającą na lokalizację śladów getta we współczesnym Krakowie oraz przedstawiającą jego historię. W połączonej z prezentacją dokumentów dyskusji wzięli autorzy publikacji (5 kwietnia). Odpowiedzialne: OA;
- *Protokoły sekcji zwłok z Archiwum Zakładu Medycyny Sądowej UJ jako źródło do badań historycznych*, 20 września. Odpowiedzialne: OA;
- *Konfidenci niemieccy z lat II wojny światowej w szeregach agentury aparatu bezpieczeństwa w Krakowie*, 11 października. Odpowiedzialne: OA;
- *Pierwsza „Biała Szużba” w roku 1983*, 25 października. Odpowiedzialne: OA;
- *Pierwsze niepodległe miasta polskie w Galicji. Losy bohaterów niepodległości*, 15 listopada. Odpowiedzialne: OA;
- *Archiwum Pełne Pamięci – historie ludzi takich jak my...*, 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

„Dziennik Polski” i „Gazeta Krakowska” / Autoryzowany wywiad pracownika OBBH na temat Żołnierzy Wyklętych (1 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

Kanał YouTube „Historia Dzieje się” / Udział pracownika OBBH w programie poświęconym Radzie Ambasadorów (22 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

„Krakowski Oddział IPN i »Dziennik Polski« Przypominają” / Cykl cotygodniowych czwartkowych publikacji popularnonaukowych o historii najnowszej Polski i świata w „Dzienniku Polskim” (w wersji internetowej), promowanych w mediach społecznościowych. Odpowiedzialne: OBBH.

„Londyn Żywy” / Cykl comiesięcznych publikacji na stronie internetowej oddziału i w „Gazecie Krakowskiej” (wydanie internetowe), promowanych w mediach społecznościowych. Odpowiedzialne: OBBH.

„Galeria Plakatu IPN w Krakowie” / W internetowej galerii zamieszczono do pobrania plakaty rocznicowe: 45. rocznica wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 października); Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych (19 października); 60. rocznica śmierci Józefa Franczaka „Lalusia” (21 października); 30. rocznica śmierci Wacława Felczaka (23 października), 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego (13 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN.

„Przystanek Historia” / Webinarium dla uczniów biorących udział w Małopolskim Konkursie Literacko-Dokumentalnym „Młody dokumentalista 2023/2024”. Odpowiedzialne: OA, OBEN.

IPNtv:

- „Jak Polki zadziwiały świat” – cykl z udziałem pracownika OBBH w audycji *Polki w Solidarności* (19 lutego). Odpowiedzialne: OBBH;
- *Ziemiańskie wobec wojny – organizacja i działalność zrzeszenia „Tarcza” – „Uprawa” – „Opieka” – „SI”* – wywiad z pracownikiem OBEN (23 lutego). Odpowiedzialne: OBBH;
- *Nieodrobiona lekcja historii: losy dzieci Ireny Sendlerowej z getta warszawskiego oraz dzieci polskich z obozu przy ulicy Przemysłowej w Łodzi* – organizacja i prowadzenie przez pracownika OBBH panelu dyskusyjnego w ramach Akademii Sprawiedliwych Muzeum Polaków Ratujących Żydów

podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie (25 marca, emisja 3 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH.

dzieje.pl / 80 lat temu ukazał się komunikat Kierownictwa Walki Cywilnej dotyczący karania szmalcowników – wywiad z pracownikiem OBBH dla PAP (18 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

Głos24/onet.pl / Zidentyfikowano czterech Wyklętych z Małopolski. Wśród nich „Beskidzkiego Janosika” – rozmowa z pracownikiem WSdSPiI (20 marca). Odpowiedzialne: WSdSPiI.

Głos24:

- 79 ofiar. Jedną trzecią stanowiły dzieci. „Brutalność tych działań nie miała w tym czasie precedensu” – rozmowa z pracownikiem WSdSPiI (7 czerwca). Odpowiedzialne: WSdSPiI;
- „Orion” zginął zastrzelony na peronie. Do dziś nie wiadomo, kto i dlaczego pociągnął za spust – wywiad z pracownikiem OBUWiM (13 sierpnia), Odpowiedzialne: OBUWiM.

onet.pl / Kierował likwidacją krakowskiego getta. Nazywali go „mordercą w białych rękawiczkach” – wywiad z pracownikiem OBBH w związku z 80. rocznicą likwidacji krakowskiego getta (17 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

eKAI.pl / Wywiad z pracownikiem OBBH o interpretacji akt SB w związku z zarzutami formułowanymi pod adresem kard. Karola Wojtyły w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział* (27 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

polskieradio24.pl / Wywiad z pracownikiem OBBH dla Informacyjnej Agencji Radiowej o interpretacji akt SB w związku z zarzutami formułowanymi pod adresem kard. Karola Wojtyły w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział* (27 marca). Odpowiedzialne: OBBH.

wszystkoconajważniejsze.pl, dzieje.pl / Austria współtworzyła zbrodnie nazizmu – wywiad z pracownikiem OBBH (kwiecień). Odpowiedzialne: OBBH.

i.pl / Wywiad z pracownikiem OBBH o interpretacji akt SB w związku z zarzutami formułowanymi pod adresem kard. Karola Wojtyły w reportażu TVN i książce Ekke Overbeeka *Maxima Culpa. Jan Paweł II wiedział* (2 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH.

pap.pl:

- *To, co zrobili Overbeek i Gutowski, jest zaprzeczeniem rzetelności dziennikarskiej* – wywiad z prezesem IPN, 19 marca. Odpowiedzialne: BRP;
- wypowiedź pracownika OBBH do artykułu *50 lat temu w Nowej Hucie odsłonięto pomnik Lenina* (24 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad z prezesem IPN w związku z obchodami rocznicy walk o Monte Cassino, 19 maja. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad na temat Jana Górskiego ps. „Chomik” w 80. rocznicę skoku do Polski Odpowiedzialne: OBEN;
- *UPA była organizacją zbrodniczą, nacjonalistyczną i prowadziła do wielkiego zła* – rozmowa z prezesem IPN w 80. rocznicę zbrodni wołyńskiej, 11 lipca. Odpowiedzialne: BRP;
- *Mam nadzieję, że do końca mojej kadencji znikną z przestrzeni publicznej wszystkie „pomniki wdzięczności”* – rozmowa z prezesem IPN o dekomunizacji przestrzeni publicznej, 21 lipca. Odpowiedzialne: BRP.
- wywiad z rzecznikiem prasowym IPN o zaangażowaniu IPN w przypominaniu prawdy o II wojnie światowej, 1 września. Odpowiedzialne: BRP;

- *Hołd dla rodziny Ulmów jest hołdem dla zwycięstwa dobra nad złem* – wywiad z prezesem IPN, 10 września. Odpowiedzialne: BRP;
- wywiad z pracownikiem OA na temat materiałów historycznych przekazanych przez dr. Wandę Półtawską do zasobu IPN w ramach projektu Archiwum Pełne Pamięci, 28 października. Odpowiedzialne: OA.

histmag.org / Wywiad z pracownikiem OBBH na temat Autonomicznego Wydziału Wschodniego Solidarności Walczącej, 12 października. Odpowiedzialne: OBBH.

Delegatura IPN w Kielcach

kielce.ipn.gov.pl / Oficjalny portal delegatury z informacjami o pracach delegatury, zapowiedziach, relacjami z wydarzeń, fotoreportażami, artykułami, ciekawostkami historycznymi, materiałami multimedialnymi; kierowany jest do dziennikarzy, badaczy, nauczycieli, uczniów, studentów oraz wszystkich osób zainteresowanych historią kraju i regionu; treści są na bieżąco aktualizowane. Od września do 13 grudnia 2023 r. na portalu pojawiło się 70 nowych wpisów. Liczba odsłon w tym czasie wyniosła 53 706. Liczba unikalnych odsłon wyniosła 26 530.

awpe.pl / *Animatorzy Wizerunku Polski w Europie* – wywiad z pracownikiem delegatury dla portalu awpe.pl (Fundacja Schumana) o Holokauście i relacjach polsko-żydowskich w związku z wypowiedzią prof. Barbary Engelking na temat Powstania w Getcie Warszawskim (27 kwietnia).

„Kulisy historii” / 110. odcinek cyklu, *Aktualne badania nad relacjami polsko-żydowskimi* – rozmowa z pracownikiem delegatury.

pap.pl / Wywiad z pracownikiem delegatury na temat pacyfikacji Skałki Polskiej 11 maja 1943 r. (4 maja).

press.pl / Wywiad z pracownikiem delegatury na temat wypowiedzi prof. Barbary Engelking 19 kwietnia w kontekście relacji polsko-żydowskich (18 czerwca).

gazetakrakowska.pl / Wywiad z pracownikiem delegatury na temat pacyfikacji Michniowa 12 lipca 1943 r. oraz okupacji niemieckiej w regionie kieleckim (12 lipca).

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

„Historia z IPN” / J. Wołoszyn, *Strajk studentów i uczniów Lublina w styczniu 1947 r.* Odpowiedzialne: OBBH.

przystanekhistoria.pl / R. Lesiakowska, *Pastorzy niemieccy i polscy przeciwko niemieckiemu narodowemu socjalizmowi*; cykl „Dziecięce Historie” – wystąpienie dwóch pracowników OBEN w Lublinie na spotkaniu (na platformie Zoom) poświęconym wystawie „Dzieci Zamojszczyzny. Historia i Pamięć” (27 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH.

kurierlubelski.pl:

- J. Kłapeć, *Wywiad AK i BCh a akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie w latach 1942–1943*; J. Kłapeć, *Stefan Miler (1888–1962) – syn ziemi kaliskiej i twórca zamojskiego ogrodu zoologicznego*. Odpowiedzialne: OBBH;
- T. Osiński, *Komendant Szkoły Orląt w Dęblinie płk Szczepan Ścibior przed Najwyższym Sędem Wojskowym*. Odpowiedzialne: OBBH;
- P. Sokołowski, *Przed ogniem i po ogniu, czyli pacyfikacja wsi Sochy*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Wołoszyn, *Akcja „AB” w dystrykcie lubelskim*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Dudek, *Sfalszowane referendum*. Odpowiedzialne: OBBH;

- A. Gontarek, *Solidarność bokserów. Jak pięściarze z Lublina uratowali Żyda w czasie okupacji niemieckiej*. Odpowiedzialne: OBBH;
- W. Woś, *Jak trudno ustalić imiona wszystkich tych, co zginęli [...]?*. Odpowiedzialne: OBBH;
- M. Dąbrowski, *Lipiec 1980 – gdy strajki objęły Lubelszczyznę*. Odpowiedzialne: OBBH;
- P. Sokołowski, *Dokumenty zbrodni wołyńskiej (t. 1). Felieton IPN*. Odpowiedzialne: OBBH;
- R. Lesiakowska, *Zniszczenie Warszawy w czasie II wojny światowej i odbudowa stolicy: w kolejną rocznicę wybuchu powstania warszawskiego*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Wołoszyn, *Likwidacja szkolnictwa katolickiego na Lubelszczyźnie po 1945 r.* Odpowiedzialne: OBBH;
- W. Woś, *103. rocznica przełomowej bitwy w historii – „Cudu nad Wisłą”*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Kłapeć, *Preludium II wojny światowej. Pakt Ribbentrop–Mołotow*. Odpowiedzialne: OBBH;
- R. Lesiakowska, *Osadnicy niemieccy na Lubelszczyźnie w pierwszej połowie XX wieku. Dzieje społeczności na tle narastającego konfliktu narodowościowego*. Odpowiedzialne: OBBH;
- A. Gontarek, *Solidarność bokserów. Jak pięściarze z Lublina uratowali Żyda podczas okupacji niemieckiej*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Kłapeć, *Preludium II wojny światowej. Pakt Ribbentrop – Mołotow*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Kłapeć, *Lublin we wrześniu 1939 roku*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Kłapeć, *Lokalni bohaterowie bez peleryny*. Odpowiedzialne: OBBH;
- J. Kłapeć, *Z jego pasji zrodził się Słownik biograficzny żołnierzy BCh*. Odpowiedzialne: OBBH;
- Osiński T, *Uciekinierzy z Sobiboru u Janiny i Aleksandra Psujków we wsi Krasne*. Odpowiedzialne: OBBH;
- Sokołowski P., *Obrazy „ukrzyżowanej” diecezji”*, 5 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH.

poszukiwania.ipn.gov.pl, strona główna IPN:

- komunikat dotyczący prac poszukiwawczych na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej w Lublinie oraz na Górkach Czechowskich w Lublinie; pracownik biura przygotowuje regularnie na Fanpage oddziału posty związane z pracami poszukiwawczymi, ważniejszymi rocznicami podziemia niepodległościowego na Lubelszczyźnie i ze zbrodniami popełnionymi na jego przedstawicielach. Odpowiedzialne: OBPiI;
- komunikaty dotyczące prac poszukiwawczych we Włodawie i na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie. Pracownik OBPiI (Łukasz Pasztaleniec) przygotowuje regularnie posty na Fanpage OIPN w Lublinie, związane z pracami poszukiwawczymi, a także ważniejszymi rocznicami związanymi z działalnością podziemia niepodległościowego na Lubelszczyźnie oraz ze zbrodniami popełnionych na jego przedstawicielach. Odpowiedzialne: OBPiI.

polska-zbrojna.pl / Wywiad dr. Jacka Wołoszyna o przebiegu niemieckiej akcji wysiedleńczej na Zamojszczyźnie (6 czerwca). Odpowiedzialne: OBBH.

ipn.gov.pl / J. Kłapeć, nagranie dźwiękowe dla komunikatu prasowego IPN w związku z 80. rocznicą buntu w niemieckim obozie zagłady w Sobiborze, 12 października. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

dzieje.pl:

- wywiad na temat zagłady Romów w związku z 80. rocznicą mordu w Ibramowicach (30 stycznia). Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad na temat książki A. Ossowskiego „Dzieci z zielonego autobusu”. *Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)* – (30 stycznia). Odpowiedzialne: OBEN;
- wywiad zastępcy naczelnika OA na temat głośnych procesów sądowych w przedwojennej Łodzi (1 maja). Odpowiedzialne: OA.

niedziela.pl / Wywiad z pracownikiem OBBH na temat wystawy i wykładu „Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim KL Dachau” (19 października). Odpowiedzialne: OBEN.

poznan.ipn.gov.pl / Opublikowanie materiałów edukacyjnych w związku z akcją „Zapał znicz pamięci” (22 października). Odpowiedzialne: OBEN Poznań, OBEN Łódź.

Spot promujący seminarium popularnonaukowe „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1951)” / Wypowiedzi współorganizatorów i partnerów na temat seminarium; prezentacja rekonstrukcji sylwetek członków łódzkich Szarych Szeregów przez Grupę Rekonstrukcji Historycznej im. 10. Batalionu Saperów. Odpowiedzialne: OBBH.

Opublikowanie na stronie internetowej IPN elektronicznej wersji elementarnej wystawy biograficznej „Jan Karski” (21 lipca). Odpowiedzialne: OBEN.

#PowracamyPoSwoich / Podcast internetowy w wersji wideo i wersji słuchowiska „Powracamy Po Swoich”, odc. 10: *Dziecięce ofiary niemieckich zbrodni* (31 lipca). Odpowiedzialne: WSdsPiI.

Opublikowanie na stronie internetowej IPN elektronicznej wersji wystawy elementarnej „Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau” w związku z 80. rocznicą likwidacji niemieckiego obozu dla ludności polskiej w Konstantynowie Łódzkim (16 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

Przystanek Historia Online:

- cykl rozmów, dyskusji i wykładów przygotowanych przez pracowników IPN z udziałem gości, transmitowanych lub nagrywanych w Przystanku Historia i prezentowanych online na kanale YouTube, Facebooku i stronie oddziału. Wyemitowano następujące tytuły: rozmowa z redaktorami „Ułana Karpackiego” *Karpatczycy w Tobruku* (3 stycznia); wykład *Wyzwolenie Poznania? Obchody 23 lutego w PRL* (7 lutego); wykład *Sprawa księdza profesora Szczęsnego Dettloffa* (7 marca); film *Kto nie zna ojca twarzy... Poznańskie rodziny katyńskie* (4 kwietnia); wykład *Patriotyzm w myśli Józefa Tischnera* (2 maja); wykład *Jak łamano szyfry Enigmy?* (6 czerwca); rozmowa o książce *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy* (4 lipca); wykład *Patriotyzm w myśli Józefa Innocentego Marii Bocheńskiego OP* (1 sierpnia); dyskusja *Niemieckie zbrodnie w lasach Pałędzia i Dąbrówki* (5 września); dyskusja o książce Karla Jaspersa *Problem winy* (3 października); wykład *Arcybiskup poznański, prymas Polski August kardynał Hlond (1881–1948)* (7 listopada); wykład *Od Konfederacji Warszawskiej do Samorządnej Rzeczypospolitej. Polskie tradycje wolności sumienia* (5 grudnia). Odpowiedzialni: OBBH, OBEN, BPiI;
- w cyklu „Zapomniane Historie Opowiedziane na Nowo” wyemitowano następujące tytuły: *Wyzwoliciele* (26 stycznia); *WSGO Warta* (23 lutego); *Gaukinderheim* (30 marca); *Droga ku śmierci* (27 kwietnia); *Znajdę Twoją Mamę* (25 maja); *Marian Orlik* (29 czerwca); *Pociągi pod nadzorem* (27 lipca); *Harcerska konspiracja* (31 sierpnia); *Zapomniane Historie opowiedziane na nowo: Niepokorne liceum* (29 września); *Agent godny zaufania*, (9 listopada); *Dzieci niczyje* (30 listopada); *Ikar z Wapna* (28 grudnia). Odpowiedzialni: asystent prasowy, OBBH, OBEN.

„Powstanie Wielkopolskie w Pigulce” IPNtv / Cykl miniwykładów przybliżających kulisy przygotowań do Powstania Wielkopolskiego, a także prezentujących najważniejsze epizody batalii o przyłączenie Wielkopolski do odradzającej się Rzeczypospolitej. Wyemitowano następujące odcinki: *Duchowieństwo w Powstaniu Wielkopolskim* (4 lutego); *Kobiety w Powstaniu Wielkopolskim* (5 lutego). Odpowiedzialne: Oddział IPN Poznań, OA, OBBH, OBEN.

„Archiwum Pełne Pamięci” / Cykl wpisów o zbiorach archiwalnych zgromadzonych w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” publikowanych na stronie i Facebooku poznańskiego oddziału:

Fort VII w Poznaniu, Arthur Greiser – zbrodnia i kara, Edmund Effert, Kazimierz Kaniewski. Odpowiedzialne OA.

Plakaty opublikowane na stronie internetowej i Facebooku Oddziału / Z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu i 80. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim; plakaty upamiętniające Wielkopolan w Powstaniu Warszawskim: Benedykta Hulewicza, Teresę Hulewicz, Jerzego Mielocha (1 sierpnia); plakat z okazji Dnia Pamięci o Zagładzie Romów i Sinti oraz artykuł na stronę internetową i FB oddziału (2 sierpnia); plakat z okazji Europejskiego Dnia Pamięci Ofiar Staliniзму i Nazizmu oraz artykuł na stronę internetową i FB oddziału (23 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

biznesistyl.pl / *Polaków ubrali w mundury niemieckie i wysyłali do łagrów* – wywiad z dyrektorem oddziału (21 marca). Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów.

Cykl „Co Kryje Oddziałowe Archiwum IPN w Rzeszowie” / Publikacje internetowe o sierż. Marianie Kłajnerze – żołnierzu kampanii wrześniowej, jeńcu wojennym, żołnierzu plutonu ZWZ/AK Dynów, więźniu obozu pracy NKWD koło Stalinogorska; o st. wachm. Antonim Bąku – żołnierzu w wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1921 i kampanii wrześniowej, żołnierzu PSZ, uczestniku bitwy o Monte Cassino. Odpowiedzialne OA.

IPNtv:

- *Jak rozmawiać o Wołynie w 2023 roku?* – dyskusja panelowa, transmisja i nagranie z konferencji naukowej w Cieszanowie, 7 lipca. Odpowiedzialne: OBBH;
- *Zbrodnia Wołyńska z perspektywy 80 lat* – udział pracownika OBBH w dyskusji panelowej w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.

rodzinaulmow.ipn.gov.pl / Nagranie audio *O katach rodziny Ulmów*, 7 września. Odpowiedzialne: OBBH.

Platforma Teams / Wykład dla nauczycieli *Polacy ratujący Żydów na terenie okupowanej przez Niemców Polski* na bazie wystawy elementarnej „Polacy ratujący Żydów Podczas II wojny światowej”, 21 listopada. Odpowiedzialne: OBBH Rzeszów, OIPN Katowice.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

Przystanek Historia Online / Cykl rozmów, dyskusji i wykładów przygotowanych przez pracowników IPN z udziałem gości, transmitowanych lub nagrywanych w Przystanku Historia i prezentowanych online na kanale YouTube IPNtv oraz na fanpage'u Facebooka oddziału. Wyemitowano następujące panele dyskusyjne: *Graffiti w PRL* (19 stycznia); *Grudniowa victoria. Powstanie Wielkopolskie 1918–1919* (24 stycznia); *Z morskiego dna do muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu* (26 stycznia); *Czarny sufit* (26 stycznia); *Początek zbrodni ludobójstwa na Wołynie* (9 lutego); *Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Państwa* (14 lutego); *Szczecińskie klisze – fotografowie, fotograficy i fotoreporterzy 1945–1989* (16 lutego); *Ziemianie wobec wojny – organizacje i działalność zrzeszenia „Tarcza” – „Uprawa” – „Opieka”, „S-1”* (23 lutego); *Znaki miasta 1960–1990* (23 lutego); *Polska marynarka w II wojnie światowej* (28 lutego); *Komendant „Bury” – biografia Romualda Rajsa „Burego” 1913–1949* (2 marca); *Losy byłych gorzowskich opozycjonistów lat osiemdziesiątych* (14 marca); *Droga do piekła – niemiecki karny obóz pracy – Treblinka 1941–1944* (14 marca); *Atomowy generator chmur – historia kombinatu plutonowego Majak* (16 marca); *Jazz i polityka w latach 1949–1958* (23 marca); *Generał broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć* (23 marca); *Semper Fidelis Rzeczypospolitej* (6 kwietnia); *Masakra w Pekinie w czerwcu 1989 r. i jej reperkusje nad Wisłą* (18 kwietnia); *Młodzieżowa opozycja lat osiemdziesiątych na tle Polski – przypadek Gorzowa Wielkopolskiego. W 30. rocznicę powstania Ru-*

chu Młodzieży Niezależnej (20 kwietnia); Katastrofa elektrowni jądrowej w Czarnobylu i reakcje władz PRL (27 kwietnia); panel dyskusyjny wokół filmu *Był jazz* (11 maja); Centralna Agencja Fotograficzna – odbicie rzeczywistości (16 maja); Wolność krzyżami się mierzy – historia krzyża pamiątkowego Monte Cassino (18 maja); Dekalog księdza Jerzego Popiełuszki (18 maja); Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 (25 maja); Pommernstellung – wojna wywiadów (25 maja); Dzieci Wołynia (1 czerwca); Kresowe rezydencje (22 czerwca); Albert Forster – gdański namiestnik Adolfa Hitlera (22 czerwca); Grupa Ładosia i działania polskiej dyplomacji dla ratowania Żydów w trakcie II wojny Światowej (29 czerwca); Pokolenie Baczyńskiego (14 września); Powstanie Warszawskie w oczach swojego pierwszego i zapomnianego historyka mjr. Zbigniewa Sujkowskiego (26 września); Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach (28 września); Major Zbigniew Leliwa-Sujkowski i jego studium – Bitwa o Warszawę 1944 r. (28 września); Rodzina Ulmów jako przykład Polaków ratujących Żydów (28 września); Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę? (9 października); Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989 (17 października); Józef Boś. Żołnierz niezłomny (19 października); Admiral Józef Unrug (26 października); Czarna seria polskiego dokumentu (26 października); Tajemnica Barw Narodowych (9 listopada); Historia wykopana z ziemi (23 listopada); Henryk Sławik i Józef Antall senior – bohater trzech narodów (30 listopada); Wojskowe Obozy Specjalne XI 1982 – II 1983 (5 grudnia); Dzieci z Zielonego Autobusu w ramach cyklu „Dziecięce Historie” (7 grudnia); Procesy polityczne z lat 80-tych na Pomorzu Środkowym (7 grudnia); Odbiór NSZZ Solidarność w krajach ZSRR (13 grudnia); Ofiary Szczecińskiego Grudnia '70 (14 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

Cykl wykładów online „Warszawskie Wędrówki z Historią” w Izbie Pamięci IPN w Warszawie „Strzelecka 8” (wszystkie dostępne na IPNtv) / Marszałek Edward Śmigły-Rydz, Symbolika komunistyczna w stolicy PRL, Podziemna administracja okupowanej przez Niemców Warszawy, „SPACER” – tajne więzienie bezpieki w podwarszawskim Miedzeszynie, Misja marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza (9 maja), Wydawnictwa Komitetu Warszawskiego KPP w zbiorach Biblioteki IMEL w Moskwie (16 maja), Centralna Prasa Konspiracyjna PPS-WRN 1939–1944 (2 czerwca). Odpowiedzialne: OBBH.

Konferencje, debaty, wykłady online (dostępne na IPNtv) / dyskusja online *Najdłuższe ulice Warszawy. Historia stołecznych więzień* z cyklu „Warszawa, jakiej nie znacie” (28 marca); Droga Krzyżowa „Strzelecka Golgota” (7 kwietnia); wywiad z naczelnikiem OBBH podczas Targów Wydawnictw Katolickich (20 kwietnia); dyskusja online *Józef Światło* z cyklu „Portrety” (28 kwietnia); *Zabójstwa polityczne PRL* – udział naczelnika OBBH w dyskusji z cyklu „Między mitem a rzeczywistością – najważniejsze wydarzenia XX wieku” (17 maja); zorganizowana przez Przystanek Historia IPN w Szczecinie dyskusja online *Rotmistrz Pilecki – Żołnierz Niezłomny* z udziałem dr. Bartłomieja Kapicy (emisja IPNtv, 1 czerwca); dyskusja o pomocy Polaków dla Żydów w czasie II wojny światowej z udziałem prof. Jana Żaryna, prof. Tomasza Ochynowskiego, Mirosława Bieleśzki z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką; rozmowa z pracownikiem OBBH *Komuniści w Warszawie. Działalność Komitetu Warszawskiego KPRP/KPP (1918–1938)* z cyklu „Kulisy historii” (emisja IPNtv, 10 czerwca); debata *Historycy o badaniu dziejów politycznych Polski 1939–1989* z udziałem dr. Roberta Spałka, prof. Antoniego Dudka, dr. Krzysztofa Raka na temat książki pod tym samym tytułem z cyklu „Kulisy historii” (emisja IPNtv, 27 czerwca); rozmowa z wiceprezesem IPN Mateuszem Szpytmą, historykiem, badaczem historii rodziny Ulmów; konferencja na IPNtv „Udzielne księstwo? Relacje między partią komunistyczną a służbami bezpieczeństwa w PRL”. Odpowiedzialne: OBBH.

Spoty edukacyjne (dostępne na IPNtv) / *Wyzwolenie przez zniewolenie. Sowietów w Polsce po 1944 r.* – animacja złożona z map obrazujących sytuację Polski po 1944 r. (emisja od 8 maja); wspomnienie o zmarłym naczelniku OBEN Dariuszu Gałaszewskim. Odpowiedzialni: OBEN, asystent prasowy.

Film animowany (dostępny na IPNtv) / Akcja „Góral” 12 sierpnia 1943 r. Odpowiedzialne: OBEN.

otokoclub.pl / Wywiad audiowizualny z naczelnikiem OBBH na temat pokazowych procesów politycznych w PRL (16 stycznia). Odpowiedzialne: OBBH

i.pl:

- wywiad telefoniczny z naczelnikiem OBBH na temat zabójstwa Bohdana Piaseckiego (19 stycznia). Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad naczelnika OBBH na temat losów zabójców ks. Jerzego Popiełuszki (14 września);
- wywiad red. Mateusza Zbroi z pracownikiem OBBH *Kapitulacja Warszawy. Jak wyglądała obrona stolicy? Zarychta: Największą rolę odegrał prezydent Stefan Starzyński* (28 września). Odpowiedzialne: OBBH.

dzieje.pl, pap.pl, zachod.pl:

- *Jeszcze w 1970 r. RFN chciała potwierdzenia zrzeczenia się przez Polskę reparacji* – wywiad z pracownikiem OBBH na temat polityki Władysława Gomułki wobec RFN (21 stycznia). Odpowiedzialne: OBBH;
- wywiad naczelnika OBBH na temat Kazimierza Pużaka (14 listopada); wywiad Macieja Replewicza z pracownikiem OBBH na temat Bolesława Bieruta – *90 lat temu Bolesław Bierut został skazany na karę siedmiu lat więzienia* (15 grudnia). Odpowiedzialne: OBBH.

wpolityce.pl / *Niemcy zawsze bali się reparacji* – wywiad z pracownikiem OBBH (22 stycznia). Odpowiedzialne: OBBH.

Polityka o historii / Podcast historyczny, odc. 11: *Czy Gomułka był w spektrum autyzmu?* – wywiad z pracownikami OBBH (23 stycznia). Odpowiedzialne: OBBH.

dziennikbałtycki.pl / *Strzelecka 8 – zwyczajna kamienica z niezwykłą historią. Poznajcie historię „zwykłej” kamienicy w Warszawie* – wywiad z pracownikiem OBBH o działalności Izby Pamięci IPN w Warszawie „Strzelecka 8” (6 lutego).

wprost.pl / Wywiad telefoniczny z naczelnikiem OBBH na temat Gabriela Narutowicza i Ignacego Mościckiego (4 kwietnia). Odpowiedzialne: OBBH.

dzieje.pl / *Nigdy nie zdarzyło się, aby bezpieka przejęła ster nad partią* – wywiad z pracownikiem OBBH (3 czerwca). Odpowiedzialne: OBBH.

pressmania.pl / *My, Polacy, różnimy się od siebie jak ogień i woda* – artykuł pracownika OBBH o książce *Umówmy się na Polskę* (10 czerwca). Odpowiedzialne: OBBH.

Histmag.org / Wywiad naczelnika OBBH na temat Zdzisława Rurarza i Romualda Spasowskiego (13 grudnia). Odpowiedzialne: OBBH.

przystanekhistoria.pl / Artykuł pracownika OBBH *Kongres założycielski PZPR*, (15 grudnia). Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

legnica.naszemiasto.pl / Informacja płatna na podstronie medium oraz baner reklamowy 7 dni przed otwarciem Przystanku Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław.

wroclaw.ipn.gov.pl:

- informacja o Dolnośląskim Turnieju Debat Oksfordzkich w ramach Turnieju Debat Historycznych IPN (10 lutego). Odpowiedzialne: OBEN;
- ferie zimowe z Przystankiem Historia IPN we Wrocławiu (13–24 lutego). Odpowiedzialne: OBEN;
- spotkanie z Eleonorą Pietrzykowską-Szafran, córką „Teddy’ego” (20 lutego). Odpowiedzialne: OBEN;
- dyskusja z autorami książki *Zostali na Wschodzie. Słownik inteligencji polskiej w ZSRS 1945–1991* (21 lutego). Odpowiedzialne: OBEN;
- promocja książki i spotkanie z autorem *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* (7 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
- II Dolnośląski Konkurs Poetycki „W podziękowaniu za dar życia bł. ks. Jerzego Popiełuszki” (15 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
- IX edycja Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” (17 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
- „Hip-hopowa lekcja patriotyzmu, czyli raper Tadek w Brzegu Dolnym” (22 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
- warsztaty dla nauczycieli „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (24 marca). Odpowiedzialne: OBEN;
- otwarcie wystawy IPN „Gospodarka III Rzeszy” oraz sesja naukowa „Obozy pracy przymusowej we Wrocławiu” (4 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN;
- pierwsze zajęcia w Przystanku Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy (8 maja). Odpowiedzialne: OBEN;
- „Przedszkolaki dla Solidarności Walczącej” – Przystanek Historia IPN im. Kornela Morawieckiego (11 maja). Odpowiedzialne: OBEN;
- warsztaty drukarskie dla młodzieży – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu (15 maja). Odpowiedzialne: OBEN;
- Dzień Dziecka we wrocławskim ZOO – Wrocław (1 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN.
- „Wielkie sprzątanie terenu byłego niemieckiego obozu pracy przymusowej Burgweide” (17 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN;
- wręczenie Nagrody im. Grażyny Langowskiej – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu (22 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN;
- otwarcie wystawy „Wrocław 1948. Stolica Polski” (4 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN;
- uroczystość beatyfikacyjna rodziny Ulmów w Markowej (10 września). Odpowiedzialne: OBEN;
- zajęcia z historii na kwaterze ofiar komunizmu Cmentarza Osobowickiego we Wrocławiu (8 listopada). Odpowiedzialne: OBEN;
- obchody rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości w Duszpasterstwie Nieśłyszących we Wrocławiu (12 listopada). Odpowiedzialne: OBEN;
- Światowy Dzień Ubogich, Katowice (19 listopada). Odpowiedzialne: OBEN;
- okolicznościowe spotkanie edukacyjne poświęcone 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości, Przeworno (21 listopada). Odpowiedzialne: OBEN;
- uroczystości upamiętniające 105. rocznicę zwycięskiej bitwy Polaków o Lwów w 1918, Wrocław (22 listopada). Odpowiedzialne: OBEN.

Fanpage Przystanek Historia Wrocław / Założenie fanpage’a na profilu Facebook miało na celu zainteresowanie odwiedzających bogatą ofertą Centrum Edukacyjnego IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego, promowanie jego działań oraz informowanie o bieżących i planowanych wydarzeniach; informacje są aktualizowane, a posty pojawiają się zazwyczaj codziennie. Odpowiedzialne: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego.

Przystanek Historia (IPNtv) / Udział pracownika AIPN w programie na temat działalności wywiadu PRL, m.in. w kontekście nielegalnego przejmowania spadków po emigrantach (15 maja). Odpowiedzialne: AIPN.

pap.pl / Wypowiedź archiwistki OA do materiału M. Replewicza *Zdjęcia – ikony Holocaustu. Porażające fotografie z tzw. Raportu Stroopa. Kaci ukręcili stryczek na własną szyję* (16 maja). Odpowiedzialne: OA.

Kanał YouTube IPN Wrocław:

- sesja naukowa „»Sowieci do domu«. 30. rocznica wycofania armii rosyjskiej z Polski”. Odpowiedzialne: OBBH;
- debata „Bomby w Zagłębiu Miedziowym. Dlaczego?”. Odpowiedzialne: OBBH;
- debata „Jak rozmawiać o Wołynie 80 lat później?”. Odpowiedzialne: OBBH.

przystanekhistoria.pl / Artykuł pracownika OA *Bronisław Dyba – producent mosiężnych przypinek patriotycznych w rzeczywistości PRL*. Odpowiedzialne: OA.

4. Wydarzenia

4.1. Kongres Pamięci Narodowej

CENTRALA

Kongres Pamięci Narodowej (od 13 do 15 kwietnia) zorganizowany przez IPN na stadionie PGE Narodowym im. Kazimierza Górskiego był pierwszym wydarzeniem na tę skalę skierowanym do wszystkich, którym historia naszej ojczyzny nie jest obojętna. Trzy dni Kongresu wypełniły panele dyskusyjne – wzięli w nich udział historycy, politycy, publicyści, świadkowie historii, działacze społeczni oraz blogerzy. Hasło przewodnie brzmiało: „Historia mówi przez pokolenia”. Dyskutowano m.in. nad stanem wiedzy historycznej młodego pokolenia oraz metodami nauczania o kształtujących naszą tożsamość narodową losach Polski i Polaków w XX w.

Kongres został podzielony na strefy: Archiwalną, Wydawniczą, Naukową, Edukacyjną, Nowych Technologii, Rekonstrukcji oraz Strefę Malucha i Strefę Komiksu.

W Strefie Naukowej zorganizowano 24 panele dyskusyjne poświęcone historii Polski XX w. Dało to możliwość podjęcia dyskusji z historykami, publicystami, dziennikarzami, weteranami, świadkami historii i uczestnikami życia politycznego. Świadomi ogromnej roli działaczy społecznych w upowszechnianiu wiedzy historycznej, postaraliśmy się, aby nie zabrakło także ich głosu. Dobrą okazją do wymiany doświadczeń były rozmowy z przedstawicielami organizacji trzeciego sektora, w których wzięło udział kilkuset społeczników.

Każdy dzień wydarzenia poświęcony był innej tematyce. Pierwszego dnia poruszono kwestie związane z polityką pamięci oraz polityką historyczną. Ekspertiści odpowiadali na pytania o znaczenie skutecznie prowadzonej polityki historycznej i jej wpływ na wizerunek państw oraz narodów. Omówili stan wiedzy historycznej młodego pokolenia, efektywność edukacji historycznej oraz sposoby zainteresowania najmłodszych historią.

Drugi dzień wypełniły tematy związane z II wojną światową oraz powojennymi rozliczeniami z przeszłością. Poruszono m.in. wątki pomocy Żydom pod okupacją niemiecką, zbrodni niemieckich w okupowanym kraju oraz zaangażowania Polski w walkę z totalitaryzmami.

W ostatnim dniu Kongresu rozmowy dotyczyły fenomenu „Solidarności”, transformacji ustrojowej w Polsce, mechanizmów ówczesnych przemian oraz towarzyszących im sukcesów i porażek.

Każdy dzień zamykała uroczysta gala i wręczenie przyznawanych przez IPN nagród:

- „Kustosz Pamięci Narodowej”,
- Sygnety Wydawnictwa IPN w Konkursie na Najlepszą Książkę Roku,
- Najlepszy Debiut Historyczny Roku w Konkursie im. Władysława Pobóg-Malinowskiego,
- Medal „Reipublicae Memoriae Meritum”.

Ważny punkt Kongresu Pamięci Narodowej stanowiła 4. edycja Międzynarodowego Festiwalu Filmowego o Totalitaryzmach „Echa Katynia”. Była to – jak co roku – doskonała okazja do obejrzenia polskich i zagranicznych filmów ukazujących zmagania jednostki z systemami totalitarnymi. Projekcjom towarzyszyły liczne panele dyskusyjne i spotkania z twórcami.

Wychodzimy z założenia, że najlepiej uczy się przez zabawę i odkrywanie, dlatego zadbałszy o wyjątkową oprawę Strefy Edukacyjnej.

Niewątpliwą atrakcją dla młodzieży była Strefa Nowych Technologii, czyli otwarta strefa z grami rodzaju point and click, które można obsługiwać w technologii Virtual Reality. Młodzi adepci historii oraz miłośnicy wirtualnej rozrywki skorzystali z „Gry Szyfrów” złożonej z czterech misji. Przybliżyła ona przebieg wojny polsko-bolszewickiej, a także sukcesy polskiej kryptologii – przesądziły one o naszym zwycięstwie i uchroniły Europę przed zalewem rewolucji bolszewickiej. Zaprezentowana została aplikacja „Szybowcowa ’87” pozwalająca za pomocą gogli VR odkryć mieszkanie – konspiracyjną drukarnię z lat osiemdziesiątych. Oba tytuły są już dostępne na platformie Steam.

Edukatorzy IPN zaprosili w „Edukacyjną podróż historyczną” przez pięć działów ze stanowiskami multimedialnymi, na których dostępne były gry, quizy i wiele innych atrakcji: „Walka o niepodległość i granice”, „II Rzeczpospolita”, „II wojna światowa”, „Powojenny opór antykomunistyczny”, „»Solidarność« (do 1989 r.)”. Przed stadionem odbyły się rekonstrukcje historyczne stanowiące doskonałą okazję do obejrzenia z bliska pojazdów i samolotów z minionych lat.

Biuro Nowych Technologii zorganizowało hackathon dla młodych programistów ze szkół ponadpodstawowych. Eliminacje ogólnokrajowe trwały już od 17 lutego. W I etapie konkursu zespoły proponowały koncepcję scenariusza historyczno-edukacyjnej gry komputerowej związanej z historią Polski w latach 1917–1990. Inspiracją dla uczestników mógł być pierwszy projekt gamingowy BNT „Gra Szyfrów”, która w 2022 r. została włączona do programu nauczania jako treści rekomendowane. Laureatów I etapu zaproszono na organizowany w dniach 13–15 kwietnia Kongres Pamięci Narodowej w Warszawie, gdzie czekało na nich nowe wyzwanie – rozwiązanie zadania przygotowanego przez IPN. Mieli na to 16 godzin. Główną nagrodą były okulary wirtualnej rzeczywistości Gogle Oculus Quest II i trzy zestawy gogli dla szkoły. Uczniowie mogli zatem przez rywalizację zgłębiać tajniki programowania, a także zdobywać wiedzę na temat historii własnej ojczyzny.

Podczas Kongresu odbył się wielki finał Olimpiady Gier Planszowych, który skupił ponad 200 graczy z całego kraju. Rozegrali oni turnieje gier wydanych przez IPN, m.in. „ZnajZnak”, „Miś Wojtek”, „Bitwa Warszawska”, „ORP Orzeł” i „Niepodległa”.

Sercem Instytutu Pamięci Narodowej jest Archiwum IPN, w którym znajdują się ponad 93 km dokumentów, zdjęć, nagrań audio i wideo, a także artefaktów. Ekspersi AIPN w Strefie Edukacyjnej przygotowali trzy inspirujące ekspozycje:

- fragmenty wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służyć«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”, czyli kolekcji uzyskanej od Związku Sokolstwa Polskiego w Ameryce;
- „Archiwum Pełne Pamięci” – projekt skierowany do osób prywatnych z prośbą o przekazywanie dokumentów uzupełniających naszą historię i ukazujących ją oczyma ludzi i rodzin, którym przyszło trwać w trudnych realiach;
- wystawę grafik obozowych Marii Hiszpańskiej-Neumann i najcenniejsze archiwalia z okresu II wojny światowej.

Odwiedzający ekspozycje poznali zadania i pracę Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej oraz znaczenie programu dokumentacyjnego „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945”.

Podczas Kongresu można było odwiedzić towarzyszące mu wystawy multimedialne:

- „20 – 40 – 22” prezentującą wielkie zwycięstwo 1920 r. oraz zagładę polskich elit w 1940 r. – podróż po najtrudniejszych momentach polskiej historii widzianej przez pryzmat konkretnych postaci historycznych. Odpowiedzialne: BEN;
- „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – międzynarodowy projekt edukacyjno-memoratywny poświęcony wysiłkowi Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej, losom ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS z Armią Polską gen. Władysława Andersa, bohaterskim czynom polskich lotników w bitwie o Anglię oraz walce polskich żołnierzy pod Tobrukiem, Narwikiem i Monte Cassino. Odpowiedzialne: BWM;
- „Patrioci. Żołnierze. Żydzi” ukazującą sylwetki Żydów walczących o niepodległość i granice Polski w latach 1914–1921 oraz ich późniejsze losy. Odpowiedzialne: BEN.

W sekcji Wydawnictwa IPN pokazano nowości wydawnicze i bestsellery, a także komiksy i gry planszowe dla najmłodszych.

Wyjątkowym wydarzeniem były warsztaty „Drużyna Inki” prowadzone przez Biuro Przystanków Historia. Podczas zajęć uczestnicy poznali historię sanitariuszki „Inki” – Danuty Siedzikówny – i jej rodziny. Historyczny wstęp wprowadził do szkolenia z pierwszej pomocy przedmedycznej, po którym każdy uczestnik otrzymał apteczkę podręczną.

Najmłodsi uczestnicy Kongresu Pamięci Narodowej zaznajomili się z historią niedźwiedzia Wojtka, którą zaprezentowano w formie spektaklu teatralnego. Miś Wojtek traktowany przez towarzyszy broni 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa jak żołnierz, przygarnięty został jako mały niedźwiadek, przeszedł z Armią Polską cały szlak bojowy z Iranu przez Irak, Syrię, Palestynę, Egipt aż do Włoch, gdzie brał udział w walce.

Archiwum IPN

- Podczas Kongresu Pamięci Narodowej Archiwum IPN przygotowało ekspozycję, na którą składały się fragmenty wystawy muzealno-archiwalnej „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”, wystawa grafik obozowych więźniarki FKL Ravensbrück Marii Hiszpańskiej-Neumann z prezentacją zasobu Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej i projektu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945” oraz przestrzenna instalacja z wykorzystaniem multimediiów, ukazująca najcenniejsze kolekcje prywatne uzyskane w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. W koordynowanym przez BEN dziale „Edukacyjna podróż historyczna” znalazło się sześć gablot, w których umieszczono artefakty z zasobu Archiwum IPN; przygotowano także dokumenty do ekspozycji w dziale „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.
- Pracownik AIPN dr hab. Witold Wasilewski wziął udział w panelu tematycznym „Więcej niż 20 tysięcy. Prawdziwa skala zbrodni katyńskiej”.
- Przy okazji 4. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego o Totalitaryzmach „Echa Katynia” pracownicy AIPN przeprowadzili warsztaty dla nauczycieli „Jak korzystać z archiwów IPN w pracy edukacyjnej”.
- Archiwiści opiekowali się gośćmi honorowymi imprezy: harcerką Szarych Szeregów i weteranką operacji „Ostra Brama” ppłk Stanisławą Kocielownic ps. „Iskierka” oraz prezesem Polish Falcons of America Timothyem Kuzmą. Pracownicy AIPN pomagali także przy obsłudze przedsięwzięć innych biur, m.in. ekspozycji BEN oraz festiwalu filmowego.

Biuro Badań Historycznych

- Podczas Kongresu Pamięci Narodowej BBH zorganizowało 13 paneli dyskusyjnych, w których uczestniczyli wybitni historycy z kraju i zagranicy, szefowie zagranicznych instytucji partnerskich, politycy oraz pracownicy naukowcy IPN. Debaty historyczne poświęcone były poniższym tematom:
 - „Edukacja dla pamięci” – dyskusja dotyczyła stanu wiedzy historycznej Polaków oraz diagnozy obszarów, w których jest ona szeroka i wąska. Zaprezentowano wyniki badań socjologicznych na ten temat zleconych przez IPN; w wydarzeniu udział wzięli: prof. Krzysztof Malicki (Uniwersytet Rzeszowski), dr Barbara Fedyszak-Radziejowska (doradca prezydenta RP), prof. Andrzej Szpociński (Instytut Studiów Politycznych PAN), prof. Zdzisław Krasnodębski (poseł do Euro-parlamentu), prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz moderator Adam Hlebowicz (dyrektor BEN);
 - „Polityka pamięci i polityka historyczna – doświadczenie krajów Europy Środkowo-Wschodniej okiem historyków” – dyskusja o wpływie polityki pamięci oraz polityki historycznej na rzeczywistość oraz znaczeniu dobrze prowadzonej polityki historycznej dla państwa i narodu; w wydarzeniu udział wzięli: prof. Hans-Jürgen Bömelburg (Justus-Liebig-Universität Gießen), prof. Jan Draus (Uniwersytet Rzeszowski), prof. Andrzej Nowak (Uniwersytet Jagielloński), prof. Wojciech Roszkowski (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego) oraz moderator dr hab. Konrad Białecki (OBBH Poznań);
 - „Polityka pamięci i polityka historyczna – doświadczenie krajów Europy Środkowo-Wschodniej okiem szefów instytucji” – celem panelu dyskusyjnego było przedstawienie doświadczeń państw Europy Środkowo-Wschodniej związanych z działalnością instytucji pamięci w aspekcie rozli-

czania i badania zbrodni obu dwudziestowiecznych totalitaryzmów oraz ścigania ich sprawców; w wydarzeniu udział wzięli: dr Réka Földváryné Kiss (Nemzeti Emlékezet Bizottsága), dr Peter Jašek (Ústav pamäti národa), dr Ladislav Kudrna (Ústav pro studium totalitních režimů), prezes IPN dr Karol Nawrocki, Giora Zwillig (Arolsen Archives) oraz moderator red. Krzysztof Ziemięc;

- „Reparacje wojenne w XX wieku okiem naukowców” – celem dyskusji było przedstawienie ustaleń nauki na temat reparacji w stosunkach polsko-niemieckich; w wydarzeniu udział wzięli: dr Konrad Graczyk (BBH), radca prawny Beata Komarnicka-Nowak, prof. Bogdan Musiał, dr Krzysztof Rak (Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej) oraz moderator red. Rafał Dudkiewicz;
- „Reparacje wojenne w XX wieku okiem polityków” – celem panelu było przedstawienie poglądów zaproszonych polityków na kwestię reparacji oraz prezentacja przez min. Arkadiusza Mularczyka strat wojennych poniesionych przez państwo polskie pod okupacją niemiecką; w wydarzeniu udział wzięli: Arkadiusz Mularczyk (MSZ), dr Jarosław Sellin (MKiDN) oraz moderator red. Krzysztof Ziemięc;
- „W starciu z totalitaryzmami. Polska w latach 1939–1945” – celem panelu było przedstawienie stanu wiedzy o losach Polski w starciu z dwudziestowiecznymi totalitaryzmami w historiografii zachodniej; w wydarzeniu udział wzięli: prof. Stéphane Courtois, prof. Stephen Hicks (Rockford University), prof. Grzegorz Kucharczyk (Instytut Historii PAN), David Satter (Johns Hopkins University School of Advanced International Studies i University of Illinois) oraz moderator red. Krzysztof Ziemięc;
- „Pomoc Żydom pod okupacją niemiecką – perspektywa europejska” – celem panelu była analiza polityki penalizacyjnej Niemców wobec osób ratujących Żydów oraz różnic w systemie karania za pomoc udzielaną osobom narodowości żydowskiej w całej okupowanej Europie, a także próba oceny skali zbrodni sądowych popełnionych na osobach udzielających pomocy; w wydarzeniu udział wzięli: dr Konrad Graczyk (BBH), prof. Bogdan Musiał, dr Aleksandra Namysło (OBBH Katowice), dr Andrei Zamoiski (Freie Universität Berlin) oraz moderator dr Martyna Grądzka-Rejak (BBH);
- „Walka i opór społeczności żydowskiej podczas okupacji niemieckiej w Polsce” – celem panelu była ocena współczesnej wiedzy na temat oporu zbrojnego Żydów podczas II wojny światowej; w wydarzeniu udział wzięli: prof. Grzegorz Berendt (Muzeum II Wojny Światowej), dr Alicja Gontarek (OBBH Lublin), dr hab. Sebastian Piątkowski (Delegatura IPN w Radomiu), dr Mateusz Szpytma (wiceprezes IPN) oraz moderator dr Tomasz Domański (Delegatura IPN w Kielcach);
- „Zbrodnie niemieckie w okupowanej Polsce” – celem dyskusji było omówienie kwestii eksterminacji ludności żydowskiej i zbrodni popełnionych na narodzie polskim oraz braku odpowiedzialności karnej za te zbrodnie. W wydarzeniu udział wzięli: dr hab. Grzegorz Bębnik (OBBH Katowice), dr Tomasz Ceran (Delegatura IPN w Bydgoszczy), dr Tomasz Domański (Delegatura IPN w Kielcach), dr Tomasz Sudoł (BBH) oraz moderator dr hab. Monika Tomkiewicz (BBH);
- „Dziedzictwo i fenomen »Solidarności« oraz opozycji antykomunistycznej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku” – celem dyskusji była analiza pod kątem historycznym, socjologicznym, kulturowym i pokoleniowym fenomenu oraz dziedzictwa ruchu społecznego „Solidarności” – wyjątkowego w skali światowej. W wydarzeniu udział wzięli: prof. Piotr Franaszek (Uniwersytet Jagielloński), dr hab. Filip Musiał (Oddział IPN Kraków), dr Sebastian Pilarski (BBH), prof. Wojciech Polak (Uniwersytet Mikołaja Kopernika), ks. dr hab. Jarosław Wąsowicz SDB oraz moderator dr hab. Cecylia Kuta (OBBH Kraków);
- „Transformacja ustrojowa w Polsce – mechanizmy, osiągnięcia, zaniechania okiem naukowców” – uczestnicy dyskusji poruszyli m.in. zagadnienia dotyczące przemian politycznych, społecznych i gospodarczych oraz ich odbioru przez historyków i społeczeństwo. W wydarzeniu udział wzięli: dr hab. Sławomir Cenckiewicz (Akademia Sztuki Wojennej), prof. Antoni Dudek (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego), prof. Andrzej Zybertowicz (doradca prezydenta RP) oraz moderator dr Sebastian Pilarski (BBH);

- „Transformacja ustrojowa w Polsce – mechanizmy, osiągnięcia, zaniechania okiem uczestników życia publicznego” – podczas dyskusji politycy znani z okresu przemian ustrojowych w Polsce wypowiedzieli się na temat przyczyn, przebiegu oraz skutków transformacji ustrojowej na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych w Polsce. W wydarzeniu udział wzięli: prof. Ryszard Bugaj (Instytut Nauk Ekonomicznych PAN), dr Piotr Naimski (były sekretarz stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów) oraz moderator red. Krzysztof Ziemięc;
- „Stosunki polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej” – dyskusja dotyczyła stanu wiedzy na temat zbrodni wołyńskiej. W wydarzeniu udział wzięli: dr Tomasz Bereza (OBBH Rzeszów), ks. prof. Józef Marecki (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II), prof. Mieczysław Ryba (Katolicki Uniwersytet Lubelski), Ewa Siemaszko oraz moderator dr Joanna Karbarz-Wilińska (OBBH Gdańsk).

Biuro Edukacji Narodowej

- 4. edycja Międzynarodowego Festiwalu Filmowego o Totalitaryzmach „Echa Katynia”: projekcje nagradzanych filmów, spotkania z twórcami oraz warsztaty edukacyjne. Festiwal to 25 produkcji, wyselekcjonowanych z różnych zakątków świata: filmy zarówno krótko-, jak i pełnometrażowe, w tym także nominowany do Oscara w kategorii pełnometrażowy film dokumentalny *Dom z drzazg* oraz kandydaci do tej nagrody jak *Kalev* (Estonia).
 - W konkursie filmów pełnometrażowych nagrodę główną dla reżysera filmu otrzymał Viesturs Kairiss za *Styczeń* (łotewski kandydat do Oscara). Jest to autobiograficzne spojrzenie na przewroty polityczne z początku lat dziewięćdziesiątych, które zmieniły życie mieszkańców byłego Związku Sowieckiego. To wciąż aktualna historia o sztuce, miłości i wojnie.
 - Laureatem nagrody głównej w konkursie filmów krótko- i średnometrażowych został Miłosz Kozioł. Jego film *Rotmistrz Pilecki* w sposób syntetyczny, w formie siedmiu aktów, pokazuje losy Witolda Pileckiego, jego dramatyczne wybory życiowe, motywacje i tragiczną śmierć.
 - Nagrodę im. Janusza Kurtyki zdobyła Vedrana Pribačić. Reżyserka w swoim dziele *Bigger than trauma* postawiła pytanie, co można zrobić, aby odzyskać radość życia mimo traumatycznej przeszłości. To poruszający obraz kobiet, które uczestniczyły w specjalnym projekcie „Jestem większa niż moja trauma”. Przez kilka lat filmowcy towarzyszyli czterem kobietom, które 27 lat wcześniej, podczas wojny na Bałkanach, przeżyły okrutne gwałty i zmagaly się z ogromną traumą. Bohaterki filmu dzielą się historiami swojego życia, konfrontują swoje traumy i szukają samoakceptacji.
- Wydarzenia towarzyszące festiwalowi filmowemu:
 - warsztaty „Jak korzystać z archiwum IPN w pracy edukacyjnej?” (15 kwietnia);
 - zaprezentowanie efektów pracy z warsztatów „Twórcze archiwa”, które odbyły się w dniach 31 marca – 2 kwietnia. Uczestnicy zajęć nauczyli się podstaw montażu oraz opowiadania historii w twórczy sposób. Podczas festiwalu zaprezentowano wybrane filmy stworzone przez uczestników;
 - po raz drugi zorganizowano Pitching Forum. Jest to przestrzeń do prezentacji dla reżyserów, scenarzystów i producentów filmów dokumentalnych o tematyce historycznej, które są na etapie rozwoju projektu, developmentu i pisania scenariusza. W ramach forum przed ekspertami z IPN, producentami, nadawcami tv oraz instytucjami finansującymi zaprezentowano 8 wyselekcjonowanych projektów.
- Przestrzeń zorganizowana przez BEN została podzielona na kilka stref tematycznych. Przedszkolaki i dzieci dopiero rozpoczynające naukę w szkole miały zapewnione atrakcje w Strefie Malucha. Najmłodsi mogli posłuchać historii dotyczących zwierząt towarzyszących żołnierzom podczas II wojny światowej, poznać symbole narodowe, nauczyć się słów Mazurka Dąbrowskiego czy też wziąć udział w grach podwórkowych.
- „Zwierzęca Brygada” – warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży w wieku od 4 do 17 lat, podczas których zaprezentowano trójkę zwierząt, które towarzyszyły polskim żołnierzom podczas II wojny światowej: wróbelka Kubusia, pieska Kiwi i małpkę Betty. Zajęcia przeprowadzono w Strefie Malucha; towarzyszył im quiz tematyczny. Na zakończenie uczestnicy kolorowali magnesy na lodówkę.

- Dla nieco starszych odbiorców przygotowana została „Edukacyjna podróż historyczna”, podzielona na pięć stref opowiadających o losach Polski i Polaków w XX stuleciu. W części „Walka o niepodległość i granice” ukazano zmagania o odzyskanie niepodległej ojczyzny po I wojnie światowej. Wielką atrakcją stanowiło stoisko obsługiwane przez grupę rekonstrukcyjną, która prezentowała mundury, a także uzbrojenie wykorzystywane przez żołnierzy biorących udział w Wielkiej Wojnie. Kolejne strefy, czyli „II Rzeczpospolita” i „II wojna światowa”, dawały możliwość wzięcia udziału w krótkim kursie szyfrowania, zapoznania się z wynalazkami polskich gigantów nauki czy też zagrań w gry edukacyjne „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1939–1945” oraz „Polskie Państwo Podziemne”. O historii powojennej opowiadały strefy „Opór antykomunistyczny” i „Solidarność”. Zwiedzający zaznajamiali się tam z historią PRL, mogli np. samodzielnie wydrukować ulotki, materiały wzorowane na grafikach i tekstach używanych przez działaczy opozycji antykomunistycznej, a także otrzymać magnesy oraz przypinki z wizerunkami postaci historycznych.
- Prowadzone już od lat przez Biuro Edukacji Narodowej projekty edukacyjne „Opowiedziane” oraz „Bohaterowie Niepodległej” również zostały przedstawione na Kongresie i umieszczone w dwóch odrębnych strefach. Zespół projektu „Opowiedziane”, który do tej pory zgromadził ponad 2 tys. notacji ze świadkami historii, zaprezentował niektóre z nich. Odwiedzający za pomocą ekranów multimedialnych mogli się zapoznać z fragmentami notacji zrealizowanymi w ramach projektu. Edukatorzy zachęcali młodzież do prowadzenia dialogu z dziadkami, rodzicami czy innymi osobami mogącymi przekazać im wiedzę o minionych wydarzeniach.
- W strefie „Bohaterowie Niepodległej” prezentowane były wydane przez BEN broszury dotyczące ważnych postaci z historii Polski. Broszury można było zabrać ze sobą do domu, a na miejscu obejrzeć filmy animowane powstałe na bazie publikacji z tej serii.
- Podczas Kongresu odbył się także finał I edycji Olimpiady Gier Planszowych. Impreza zgromadziła 206 uczestników. Młodsze dzieci rywalizowały w grach „Miś Wojtek” i „ZnajZnak”, natomiast dla starszych przeznaczone były: „Niepodległa”, „ORP Orzeł” oraz „Bitwa Warszawska”.
- Wielkoformatowe gry planszowe IPN: „ORP Orzeł”, „Bitwa Warszawska”, „303. Bitwa o Anglię”, „7. W obronie Lwowa” zaprezentowane w Strefie Rekonstrukcji. Odpowiedzialna: Centrala BEN.
- Biuro Edukacji Narodowej zaprezentowało również dwie wystawy multimedialne: „20 – 40 – 23” ukazującą losy pięciu niezwykłych bohaterów, którzy w 1920 r. walczyli na frontach wojny polsko-bolszewickiej, a 20 lat później stali się ofiarami zbrodni katyńskiej. Natomiast ekspozycja „Patrioci. Żołnierze. Żydzi” prezentowana w formie mobilnego pawilonu przypomina sylwetki kilkudziesięciu Żydów, którzy walczyli o niepodległość i granice Polski w latach 1914–1921, oraz ich późniejsze losy.

Biuro Współpracy Międzynarodowej

- W związku z wydarzeniem BWM zaprojektowało i zaprezentowało pierwszą, wyjątkową i unikalną interaktywną wystawę immersyjną w ramach flagowego projektu IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”. Na potrzeby ekspozycji przygotowano globus z iluminacją szlaków bojowych, interaktywny panel sterowania, dziewięć barwnych filmów i animacji ukazujących losy żołnierzy armii gen. Andersa i cywilów z wykorzystaniem ok. 500 koloryzowanych fotografii archiwalnych, 30 relacji świadków historii oraz kilkudziesięciu artefaktów z zasobów Archiwum IPN, a także pozyskanych z innych instytucji. Wszystkie materiały powstały w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. W czasie Kongresu BWM odpowiadało za obsługę strefy wystawienniczej, w tym oprowadzanie gości zagranicznych i grup zorganizowanych. Ekspozycję odwiedziło ok. 10 tys. zwiedzających: m.in. ambasador Anna Maria Anders – córka gen. Władysława Andersa, Bożenna Wójcik – córka komendantki chorągwi afrykańskiej ZHP Zdzisławy Wójcik oraz ppłk Stanisława Kocielowicz ps. „Iskierka”, w czasie wojny harcerka Szarych Szeregów.
- W ramach towarzyszącej Kongresowi konferencji naukowej BWM przygotowało merytorycznie i logistycznie trzy panele dyskusyjne dotyczące następujących tematów: „Sprawiedliwość okresu przemian”, „Realizacja projektu »Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności«” oraz „Panel blogerów. Jak

mówić, żeby zainteresować młodych historią”. W dyskusjach zorganizowanych przez BMW uczestniczyło ok. 500 słuchaczy.

- O swoich doświadczeniach w kwestii rozliczeń z przeszłością, oprócz przedstawicieli pionu śledczego IPN, opowiedzieli: Constantin Buchet – przewodniczący Krajowej Rady ds. Badań Archiwów Securitate, prokurator Thomas Will – szef Centrali Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu, dr Dragana Spencer – badaczka z Uniwersytetu w Greenwich, Miroslav Lehky – czesko-słowacki działacz na rzecz praw człowieka, były prokurator, a także Kamil Nedvědícký – pierwszy zastępca szefa czeskiego USTR.
- O realizacji projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” dyskutowali: Anna Maria Anders, ambasador RP we Włoszech, która objęła to przedsięwzięcie patronatem honorowym, prezes IPN dr Karol Nawrocki, inicjator projektu, ambasador RP w Uzbekistanie Radosław Gruk, który współpracował przy inauguracji wystawy w tym kraju, Magdalena Pszczółkowska – konsul generalna RP w Toronto, gdzie od 2022 r. prezentowane są „Szlaki Nadziei”. W sesji uczestniczyły ponadto Sandra Thompson, dyrektor Muzeum Weteranów Alabamy (Alabama Veterans Museum) w Athens (USA) oraz Jane Mufamadi, szefowa Parku Wolności (Freedom Park) w RPA, gdzie odbyła się pierwsza uroczysta odsłona wystawy na terenie Afryki.
- Do udziału w panelu „Jak mówić, żeby zainteresować młodych historią” zaproszono ludzi mediów, blogerów i ekspertów.
- BMW zapewniło obsługę medialną i przekrój całościowy informacji o Kongresie Pamięci Narodowej w języku angielskim przez anglojęzyczną stronę internetową, media społecznościowe i bezpośrednie informacje dla dziennikarzy i korespondentów zagranicznych. Odpowiedzialne: BMW.

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji

- Z myślą o Kongresie Pamięci Narodowej BPiI przygotowało stoisko prezentujące pracę antropologów i archeologów. Dla dzieci stworzono „archeologiczną piaskownicę”, w której – pod okiem specjalistów – młodzi odkrywcy mogli się zapoznać ze specyfiką odkrywania przedmiotów ukrytych w ziemi. Uczestnicy tej zabawy edukacyjnej korzystali z prawdziwych narzędzi archeologicznych, których zastosowanie omawiali archeolodzy z BPiI.
- Dla starszych uczestników przygotowano plansze edukacyjne ukazujące zarówno prace archeologiczne, identyfikacyjne, jak i zdjęcia przedmiotów odnalezionych w jamach grobowych. Młodzi ludzie mogli wziąć udział w zajęciach prowadzonych przez antropologów, podczas których poznawali budowę szkieletu ludzkiego, a także samodzielnie wykonać niektóre zadania, w tym ułożenie modelu łańcucha DNA.
- Podczas panelu dyskusyjnego „Poszukiwania i identyfikacja ofiar wojen i represji – misja i powinność” dr hab. Krzysztof Szwagrzyk, zastępca prezesa IPN i dyrektor Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN, ppłk Dariusz Wudarczewski (Defense Prisoner of War/Missing in Action Accounting Agency w USA), Áron Máthé (Komitet Pamięci Narodowej na Węgrzech) oraz dr Ladislav Kudrna (Instytut Badania Reżimów Totalitarnych w Czechach) przedstawiali doświadczenia z pracy w swoich krajach w tym obszarze. Była to również okazja do prezentacji osiągnięć Instytutu Pamięci Narodowej w dziedzinie poszukiwań i identyfikacji.
- Pracownicy BPiI przygotowali także obszerną fotorelację oraz trzy relacje wideo prezentujące Kongres Pamięci Narodowej.

Biuro Wydarzeń Kulturalnych

- Koncert *Droga do Warszawy* – projekt muzyczny zespołu Petersburski Junior Band. W programie znalazły się przeboje artystów-żołnierzy, którzy stworzyli zespół „Polska Parada”, przemierzający szlak bojowy z 2. Korpusem Polskim gen. Władysława Andersa. To właśnie oni – m.in. Nina Oleńska, Renata Bogdańska, Jerzy Petersburski, Feliks Konarski, Gwidon Borucki, Henryk Wars, Kazimierz Krukowski, Alfred Schutz, Emanuel Schlechter, Gorni Kramer i Marian Hemar – dawali nadzieję żołnierzom podziwiającym podczas bombardowań występy na prowizorycznych scenach i słuchającym piosenek – znanych już albo przyszłych przebojów.

- Koncert *Gra szyfrów* – dwudziestominutowy koncert prezentujący soundtrack z „Gry Szyfrów”.
- Koncert *Treny Katyńskie* – utwór kameralny na sekstet złożony z instrumentów smyczkowych i dętych oraz głos solowy (alt). Ideą dzieła Adama Tańskiego jest pogłębione kontemplowanie ofiary, jaką złożyli obywatele Rzeczypospolitej rozstrzelani przez NKWD wiosną 1940 r. Mimo martyrologicznego kontekstu kompozytor odszedł od dramatycznego stylu, skupiając się na sferze osobistej refleksji.

Biuro Nowych Technologii

- Strefa Nowych Technologii została zorganizowana przede wszystkim z myślą o najmłodszych uczestnikach. Zaaranżowano specjalną przestrzeń (ok. 800 m kw.), w której młodzież za pomocą komputerów i gogli VR zapoznawała się z „Grą Szyfrów” oraz „Szybowcą ’87”. Łącznie dostępnych było 18 stanowisk gamingowych. Wielkie zainteresowanie wzbudziła prezentacja w formie hologramu bohatera „Gry Szyfrów”, jednego z najwybitniejszych oficerów polskiego wywiadu gen. bryg. Jana Kowalewskiego, który opowiadał o swoich sukcesach w walce z bolszewikami. Przygotowano też kącik nauczyciela. Dostępny był w nim raport *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych*, a także pierwszy podcast z cyklu „Najnowsza historia, najnowsze technologie”, mającego oswoić słuchaczy z nowymi technologiami i metodami ich wykorzystania w procesie edukacji.
- Panel dyskusyjny „Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych” – prowadzący dyskusję red. Marcin Wikło („Sieci”) w rozmowie z dyrektorką BNT Magdaleną Hajduk, Moniką Trocką (Centrum GovTech), przedsiębiorcą Andrzejem Horochem, prof. Janem Pomorskim (UMCS), dyrektorem Narodowego Centrum Kultury prof. dr. hab. Rafałem Wiśniewskim, dr. hab. Marleną Plebańską i dyrektorem Uniwersyteckiego Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Tczewie Krzysztofem Zielińskim omówili kluczowe wnioski z raportu BNT *Immersyjna edukacja historyczna – w stronę nowych ścieżek edukacyjnych*. Zwrócili też uwagę na liczne wyzwania – zarówno szanse, jak i zagrożenia związane z rozwojem nowych technologii oraz przemianami społecznymi.
- „Histhack” – konkurs-maraton programowania dla uczniów szkół ponadpodstawowych z całej Polski. Celem wydarzenia było nie tylko zachęcanie uczniów do poznawania przeszłości za pomocą atrakcyjnych narzędzi, lecz także oddanie głosu samej młodzieży, by na konkretnych przykładach pokazała, w jaki sposób chce się uczyć najnowszej historii Polski. Na pierwszym etapie (online) uczestnicy przygotowywali scenariusze gier komputerowych dotyczących dowolnych wydarzeń w Polsce XX w. Na etapie drugim (na stadionie PGE Narodowy) 16 finałowych drużyn podjęło się przygotowania gotowego projektu edukacji historycznej wykorzystującego nowe technologie.

Biuro Rzecznika Prasowego

- „Reparacje wojenne w XX w. okiem publicystów” – debata z udziałem historyka, publicysty, wykładowcy Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, dyrektora Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, redaktora naczelnego magazynu „W Sieci Historii” prof. Jana Żaryna, publicysty, prezesa Polskiej Agencji Prasowej Wojciecha Surmacza, dziennikarza i publicysty „W Polityce”, „Sieci” oraz TV Republika Wojciecha Biedronia. Prowadzenie: historyk, publicysta, prezes Fundacji „Łączka”, redaktor naczelny miesięcznika „Nasza Historia”, komentator TV Republika oraz TVP Tadeusz Płużański.
- „Transformacja ustrojowa w Polsce – mechanizmy, osiągnięcia, zaniechania okiem publicystów” – debata z udziałem opozycjonisty, współzałożyciela Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża oraz NSZZ „Solidarność”, publicysty, członka Kolegium IPN Krzysztofa Wyszowskiego, dziennikarki, publicystki, redaktorki naczelnej grupy Polska Press Doroty Kani, publicysty, specjalisty w dziedzinie historii służb specjalnych Piotra Woyciechowskiego, dziennikarza, publicysty, zastępcy redaktora naczelnego „Tygodnika Solidarność” i redaktora naczelnego portalu tysol.pl Cezarego Krysztopy. Prowadzenie: dr Rafał Leśkiewicz, dyrektor Biura Rzecznika Prasowego, rzecznik prasowy IPN.

Wydawnictwo IPN

Od 13 do 15 kwietnia w Strefie Wydawnictwa IPN prezentowano ofertę wydawniczą Instytutu – publikacje drukowane i elektroniczne. Zorganizowano dyskusję o książce *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla* i spotkanie z redakcją „Biuletynu IPN”. Obyła się też pierwsza gala wręczenia nagród w Konkursie na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

- Pracownik OBEN Marek Gajewski opowiadał na temat wystawy multimedialnej „Walka o granice”, o Powstaniu Sejneńskim i udzielał wyjaśnień. Pozostali pracownicy obecni w dziale „Walka o niepodległość i granice” tworzyli magnesy i przypinki przedstawiające postacie historyczne. Odpowiedzialne: OBEN.
- W Strefie Malucha pracownicy OBEN wspierali panel „Zwierzęca Brygada”, podczas którego dzieci w wieku od 6 do 9 lat poznawały zwierzęta towarzyszące polskim żołnierzom w okresie II wojny światowej (psa Kiwi, małpkę Betty, wróbelka Kubusia). Najmłodsi wypełniali specjalne karty pracy oraz tworzyli magnesy z wybranym zwierzęciem. Podczas panelu „Polak mały” zapoznali się z filmem edukacyjnym IPN i utrwaliли wiedzę na temat polskich symboli narodowych. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pomoc pracowników oddziału w prowadzeniu Strefy Malucha i Strefy Wystaw.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- Przygotowanie stoiska poświęconego historii „Solidarności”, m.in. podziemnej drukarni, wystaw „Mowa murów” oraz „Głosy oporu i agresji”; udział w pracy stoiska poświęconego historii II Rzeczypospolitej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Udział pracowników OBBH w panelach dyskusyjnych. Odpowiedzialne: OBBH.
- Pomoc pracowników pozostałych pionów w organizacji Kongresu Pamięci Narodowej. Odpowiedzialne: OA, BPiL.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

- Koordynacja działu „II Rzeczpospolita” z poddziałami „Giganci nauki” i „Polska morska”. Odpowiedzialny: kierownik REN.
- Udział pracowników delegatury w zajęciach z odwiedzającymi. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

- Przygotowanie przez edukatorów działu „Walka o niepodległość i granice” poświęconego wydarzeniom z lat 1914–1922: ukazano postaci polskich Ojców Niepodległości, wysiłek zbrojny w czasie I wojny światowej, zwycięskie polskie powstania (Sejneńskie, Wielkopolskie, trzy Powstania Śląskie) oraz wojnę polsko-bolszewicką; zaprezentowano bogatą ofertę edukacyjną IPN. Odpowiedzialne: OBEN.
- Przygotowanie w dziale „Walka o niepodległość i granice” repliki bramy tryumfalnej na cześć Wojska Polskiego wkraczającego w czerwcu 1922 r. do Katowic z Królewskiej Huty (w technice 3D). Odpowiedzialne: OBEN.
- Udział pracownika OBBH dr Aleksandry Namysło w debacie „Pomoc Żydom pod okupacją niemiecką – perspektywa europejska”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Udział pracownika OBBH dr. hab. Grzegorza Bębniaka w debacie „Zbrodnie niemieckie w okupowanej Polsce”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Dr Sebastian Rosenbaum i dr Mirosław Węcki otrzymali nagrodę w Konkursie na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN za publikację: Wojciech Korfanty, *„Górny Śląsk to wielka rzecz”*. Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego I kadencji (1922–1929).

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- Przygotowanie stoiska w dwóch punktach edukacyjnych w dziale „Edukacyjna podróż historyczna” oraz w Strefie Malucha. Pracownicy obsługiwali Olimpiadę Gier IPN, a także zabezpieczali przejazd grup uczestników na Kongres Pamięci Narodowej. W Strefie Malucha prowadzone były warsztaty „Historia w kolorach. Polak mały”. Odpowiedzialne: OBEN.
- W dziale „Edukacyjna podróż historyczna” koordynacja części dotyczącej II wojny światowej, w której zaprezentowano stoiska warsztatowe: „IV rozbiór Polski”, „Polskie Państwo Podziemne”, „First to Fight”, „Znak ma moc”, „Skrzydłata historia” oraz „Śledztwo katyńskie”; urządzenie punktu dystrybucji plakatów edukacyjnych z Krakowskiej Galerii Plakatu IPN, punktu dystrybucji broszur na temat II wojny światowej, punktu realizacji przypinek oraz nieśmiertelników. Zaprezentowane zostały multimedialne wersje gier planszowych IPN. Odpowiedzialne: OBEN Kraków, Łódź, Szczecin, Rzeszów, Poznań, REN Delegatury IPN w Kielcach, Delegatura IPN w Radomiu.
- Z OBBH Kraków w Kongresie uczestniczyło 7 osób – 5 zaangażowanych było w opiekę nad gośćmi podczas wyjazdu z Krakowa, a 2 pozostałe w działania merytoryczne: dr hab. Cecylia Kuta przygotowała i prowadziła dyskusję panelową „Dziedzictwo i fenomen »Solidarność« oraz opozycji antykomunistycznej lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku”, dr Marcin Chorążki brał udział w projekcie edukacyjnym „Polak mały”.

Delegatura IPN w Kielcach

- Zajęcia edukacyjne na temat II wojny światowej w dziale poświęconym temu okresowi – skoncentrowane na tematyce zbrodni katyńskiej i przeprowadzone na podstawie opracowanego w IPN warsztatu edukacyjnego „Śledztwo katyńskie”. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.
- Zaangażowanie pracowników REN w organizację finału pierwszej edycji ogólnopolskiej Olimpiady Gier Planszowych Instytutu Pamięci Narodowej (w charakterze sędziów rozgrywek). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

- Przekazywanie w Strefie Komiksu historii Korpusu Ochrony Pogranicza przy wykorzystaniu broszur, animacji i komiksów – ze wsparciem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Nauka tworzenia komiksów dla dzieci i młodzieży z autorem rysunków do komiksu *Reduta Tynne*; zajęcia z animacji poklatkowej – uczestnicy próbowali odtwarzać sceny z okresu II wojny światowej na podstawie komiksów wydanych przez Oddział IPN Lublin *Reduta Tynne* i *Kopistka Zaza*. Odpowiedzialne: OBEN.
- W Strefie Malucha przygotowano miejsce na gry i zabawy podwórkowe z czasów PRL oraz wystawy artefaktów z tego okresu. Odpowiedzialni: Centrala IPN, OBEN.

Delegatura IPN w Radomiu

- Odpowiedzialność za stoisko „Gry podwórkowe i zabawy z PRL” w Strefie Malucha oraz za stoisko w dziale „II wojna światowa”, gdzie wykonywane były nieśmiertelniki i białe-czerwone opaski.
- Dr hab. Sebastian Piątkowski otrzymał nagrodę w Konkursie na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN za publikację *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna*; brał również udział w panelu dyskusyjnym „Walka i opór społeczności żydowskiej podczas okupacji niemieckiej w Polsce”.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- Przygotowanie stoisk w dziale „II wojna światowa” i w Strefie Komiksu; warsztaty z wykorzystaniem edukacyjnej gry planszowej „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1939–1945” oraz puzzli „IV rozbiór Polski”, a także komiksów edukacyjnych *Waleczny Tadzio*, *Major Hubal* i *Operacja „Dorsze”*. Odpowiedzialne: OBEN.

- Udział naczelnika OBEN w debacie na temat losów polskich dzieci podczas II wojny światowej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Praca przy obsłudze sal, w których odbywały się dyskusje panelowe, i stanowiska Wydawnictwa IPN. Odpowiedzialne: OBBH.
- Przygotowanie informacji na stronę www i dla mediów społecznościowych oddziału, odpowiedzialność za przygotowanie relacji z wydarzeń na stronę www IPN w biurze prasowym. Odpowiedzialny: asystent prasowy.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- Prowadzenie przez naczelnika OBBH Poznań dr. hab. Konrada Białeckiego panelu „Polityka pamięci i polityka historyczna – doświadczenie krajów Europy Środkowo-Wschodniej okiem historyków”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Udział pracownika OBBH dr. Adama Pleskaczyńskiego w dyskusji „O Pamięć Naszą i Waszą. Groby i miejsca pamięci weteranów walk o niepodległość Polski w kraju i za granicą”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Udział pracowników OBEN i OBL w „Edukacyjnej podróży historycznej” w działach:
 - „Walka o niepodległość i granice”, gdzie pracowali z koleżankami i kolegami z Oddziałów IPN Katowice i Białystok, prezentowali Powstanie Wielkopolskie i 17. Pułk Ułanów Wielkopolskich. Odpowiedzialne: OBEN, OBL;
 - „II Rzeczpospolita”, gdzie przybliżali zwiedzającym postać posłanki Zofii Sokolnickiej i pogromców Enigmy: Mariana Rejewskiego, Jerzego Różyckiego oraz Henryka Żygalskiego. Odpowiedzialne: OBEN, OBL;
 - „II wojna światowa”, gdzie zapraszali chętnych do samodzielnego namalowania znaku Polski Walczącej i poznania jego historii. Odpowiedzialne: OBEN, OBL.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- Udział pracowników OBEN w przedsięwzięciach „Edukacyjnej podróży historycznej” – jeden z nich był koordynatorem poddziału „Opór antykomunistyczny 1944–1989”. Odpowiedzialne: OBEN.
- Udział pracownika OBBH dr. Tomasza Berezy w debacie „Stosunki polsko-ukraińskie w czasie II wojny światowej”.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

- Przygotowanie przez pracowników OBEN działów edukacyjnych związanych tematycznie m.in. z dziejami Polski Podziemnej i historią „Solidarności”: wyposażenie działów w maszyny do produkcji plaketek, zakładki magnetyczne do książek, gry, torby z logo IPN, znaczki „PPP”, kostki Story Cube do gry, Story Line, szablony do tworzenia rysunków dla najmłodszych. Odpowiedzialni: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- Organizacja i koordynacja kampanii reklamowej w autobusach, tramwajach i Warszawskiej Kolei Dojazdowej przez asystenta prasowego.
- Pracownicy pełnili funkcję przewodników dla grup zorganizowanych z Mazowsza.
- Pracownicy zaangażowani byli w następujące działania:
 - warsztaty i oprowadzanie grup w Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8”. Odpowiedzialne: OBBH;
 - organizacja i obsługa stoiska Strefa Komiksu w Strefie Edukacyjnej; odpowiedzialność za udział w Kongresie twórców serii komiksów dla dzieci i młodzieży „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego”, „W Imieniu Polski Walczącej” i „Wilcze Tropy”; trzydniowe indywidualne lub grupowe warsztaty poświęcone procesowi powstawania komiksu historycznego, prowadzone przez autora scenariuszy Sławomira Zajączkowskiego oraz rysowników: Agatę Ronek, Huberta Ronka i Krzysztofa Wyrzykowskiego; zagadki i łamigłówki historyczne nawiązujące do komiksów IPN

z nagrodami w postaci książek, komiksów i materiałów edukacyjnych. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;

- przygotowanie stanowiska na Stadionie Narodowym. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN;
- prowadzenie warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych, gier i quizów na podstawie materiałów edukacyjnych przygotowanych na Kongres. Odpowiedzialne: OBEN;
- pokaz filmów zrealizowanych na podstawie serii komiksów o Antku Srebrnym; nauka przez zabawę: kostki Rubika, gry memo, łamigłówki, gry planszowe. Odpowiedzialne: OBEN;
- relacje z kongresowych wydarzeń umieszczane na bieżąco w mediach społecznościowych oddziału; relacje ze wskazanych dyskusji naukowych i publicystycznych umieszczanych na Twitterze Centrali IPN; kontakty z dziennikarzami i historykami. Odpowiedzialny: asystent prasowy.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- Organizacja stoiska OBEN w Strefie Rekonstrukcji Historycznych i praca przy nim; możliwość samodzielnego wykonania na bawełnianych torbach nadruków z symbolami oporu przeciwko władzy komunistycznej z lat osiemdziesiątych.
- Prelekcja dr. Krzysztofa Łagojdy podczas festiwalu filmowego „Echa Katynia”. Odpowiedzialne: OBBH.
- Szeroka reklama Kongresu Pamięci Narodowej na profilach oddziału w mediach społecznościowych i stronie www; asystent prasowy uczestniczył w działaniach medialnych.
- Dr hab. Jerzy Kirszak, prof. dr hab. Bogusław Polak i dr hab. Michał Polak z BBH otrzymali nagrodę w Konkursie na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN w kategorii „Wydawnictwa albumowe” za publikację *General broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć*.

Delegatura IPN w Opolu

- Szeroka reklama Kongresu Pamięci Narodowej na profilach delegatury w mediach społecznościowych oraz stronie www; uczestnictwo asystenta prasowego w działaniach medialnych podczas Kongresu.

4.1.1. Regionalne Kongresy Pamięci Narodowej

Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej

Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej, zorganizowany przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie, odbył się w dniach 4–5 października 2023 r. w G2A Arena Centrum Wystawienniczo-Kongresowym Województwa Podkarpackiego w Jasionce.

Oferta kongresowa była adresowana do wszystkich grup wiekowych i zawierała: debaty historyczne (m.in. na temat świadomości historycznej, sportu i historii, pomocy Polaków dla ludności żydowskiej), konferencję naukową o prasie i wydawnictwach emigracyjnych, gry edukacyjne, wystawy multimedialne i immersyjne (m.in. „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”), pokazy filmowe, warsztaty archiwalne, prezentację pracy pionów archiwalnego, upamiętnień, poszukiwań i identyfikacji, rekonstrukcje historyczne, ofertę dla nauczycieli, koncert muzyczny (...w drodze).

Pierwszego dnia Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej dr hab. Krzysztof Malicki, profesor Uniwersytetu Rzeszowskiego, zaprezentował raport *Edukacja dla pamięci* zawierający wyniki zleconych przez IPN badań na temat wiedzy historycznej Polaków i ich postaw wobec przeszłości – tym razem w odniesieniu do województwa podkarpackiego. Bezpośrednio po prezentacji raportu odbyła się debata panelowa „Świadomość historyczna mieszkańców województwa podkarpackiego. Rola organizacji społecznych”. Po raz pierwszy wyniki raportu *Edukacja dla pamięci* zostały przedstawione podczas konferencji otwierającej kwietniowy Kongres Pamięci Narodowej 13–15 kwietnia 2023 r. w Warszawie.

W trakcie dwóch dni Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej 30 panelistów uczestniczyło w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy

(1939–1990)”. Dyskutowano o politycznej funkcji polskiej prasy emigracyjnej oraz jej roli w sferze kultury. Wygłoszone referaty zostaną opublikowane w wydawnictwie pokonferencyjnym.

Zorganizowano również 4 debaty z udziałem naukowców i przedstawicieli środowisk społecznych i sportowych: „Świadomość historyczna mieszkańców województwa podkarpackiego. Rola organizacji społecznych”, „Sport, patriotyzm, historia”, „Miłość bliźniego w niehumanitarnych czasach – świadectwo rodziny Ulmów z Markowej” oraz „Wołyń i Podkarpacie – związki (nie)oczywiste”.

Najliczniejszą grupę gości Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej stanowiły dzieci i młodzież. Z myślą o nich przygotowano bogatą ofertę edukacyjną, prezentowaną przez pracowników IPN w ramach poszczególnych stoisk tematycznych. Były to m.in. wystawy – zarówno tradycyjne, plenerowe, jak i interaktywne:

- wystawa „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” zaprezentowała wysiłek Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Władysława Andersa;
- multimedialna wystawa „20 – 40 – 20” przybliżyła wielkie zwycięstwo w wojnie polsko-bolszewickiej 1920 roku oraz zbrodnię katyńską z 1940 r.;
- na wystawie „Patrioci. Żołnierze. Żydzi”, która ma formę mobilnego pawilonu ekspozycyjnego, dzięki interaktywnym ekranom i narracji lektora zwiedzający mogli się zapoznać z niezwykłymi i nieznanymi historiami bohaterów walki o niepodległość, a później jej obrony.

W strefie Archiwum IPN zwiedzający samodzielnie rozszyfrowywali historię ukrytą w dawnych dokumentach, z wykorzystaniem multimedii i nowych technologii, a pod opieką doświadczonych archiwistów brali udział w warsztatach związanych z opracowaniem, zabezpieczeniem i digitalizacją dokumentów archiwalnych.

W G2A Arena tradycja spotkała się z nowoczesnością, a historia stała się dostępna w fascynujący sposób za pośrednictwem zaawansowanych technologii. Goście mogli się zapoznać z najnowszym projektem *Świadectwo poMOCY*, immersyjną etiudą w VR, przybliżającą losy rodziny Ulmów; podjąć próbę przetrwania Powstania Warszawskiego w grze „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”; łamać szyfry w popularnej „Grze Szyfrów” oraz zwiedzać wnętrze peerelowskiego mieszkania z tajną drukarnią w aplikacji VR „Szybowcowa ’87”. Dodatkową atrakcją w Mobilnym Przystanku Historia Przyszłości były hologramy Cyfrowych Bohaterów, podcasty o edukacji immersyjnej oraz quizy edukacyjne przygotowane na podstawie projektów BNT. Dzięki wykorzystaniu technologii wirtualnej rzeczywistości (VR), można się było wcielić w postaci historyczne i przenieść do kluczowych momentów w historii Polski.

W „Kinie filmów historycznych” prezentowane były filmy wyprodukowane przez IPN lub przy jego udziale. Były to m.in. następujące pozycje: *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*, reż. Maciej Fijałkowski, *Wiara ’44*, scen./reż. Korek Bojanowski, *Czarny sufit*, scen./reż. Arkadiusz Biedrzycki, *Stanisław Helski. Dłatego*, reż. Michał Torz czy *Zapora*, reż. Konrad Starczewski.

Nie zapomniano o najmłodszych, którzy zapoznawali się z historią misia Wojtka i ciekawie spędzali czas w Strefie Malucha. Trochę starsi poznawali historię Polski XX w. przez gry, quizy, układanie puzzli, rozwiązywanie szyfrów i odczytywanie więziennych grypsów, a nawet malowanie antyreżimowych haseł na murze. Uczyli się też, jak udzielać pierwszej pomocy, przy okazji poznawania historii Danuty Siedzikówny „Inki”, niezłomnej sanitariuszki Armii Krajowej. Z myślą o starszych dzieciach i młodzieży przygotowano także Strefę Komiksu.

Każdy dzień Kongresu wieńczyła uroczysta gala. Krzyżem Wolności i Solidarności zostali uhonorowani działacze opozycji antykomunistycznej z czasów PRL, a zasłużeni dla ocalenia pamięci o najnowszej historii Polski otrzymali od IPN medale „Reipublicae Memoriae Meritum”. Wręczone zostały także Nagrody Honorowe „Świadek Historii” dla osób z Podkarpacia upowszechniających wiedzę o najnowszej historii Polski.

Podczas wydarzenia można było kupić w promocyjnych cenach wydane przez IPN albumy, nowości, publikacje oddziałowe, komiksy dla młodzieży i gry edukacyjne oraz spotkać się z autorami naszych publikacji.

Ostatnim punktem Kongresu był koncert ...w drodze z cyklu „Artyści Andersa”, przygotowany przez Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN.

Archiwum IPN

- W formie przestrzennej instalacji multimedialnej AIPN zaprezentowało wybrane nabytki pozyskane do zasobu archiwalnego IPN w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. W nowocześnie zaprojektowanej przestrzeni ukazano odbiorcom najciekawsze archiwalia i artefakty związane z historią Polski XX w. Odpowiedzialne: AIPN.

Biuro Edukacji Narodowej

- „Zwierzęca Brygada” – warsztaty edukacyjne dla dzieci i młodzieży, w trakcie których zostały zaprezentowane postacie zwierząt towarzyszących polskim żołnierzom podczas II wojny światowej. Opowieść była realizowana w Strefie Malucha, a towarzyszył jej quiz tematyczny. Odpowiedzialne: BEN.
- Wystawy multimedialne IPN: „20 – 40 – 23” prezentująca wielkie zwycięstwo 1920 r. i tragedię 1940 r. oraz „Patrioci. Żołnierze. Żydzi” przedstawiająca sylwetki Żydów walczących o niepodległość i granice Polski w latach 1914–1921, a także ich późniejsze losy. Odpowiedzialna: Centrala BEN.
- Stoisko projektu notacyjnego Opowiedziane.edu.pl, gdzie odwiedzający mogli dzięki multimedialnym ekranom zapoznać się z fragmentami relacji świadków historii oraz archiwalnymi zdjęciami dotyczącymi wspominanych przez nich wydarzeń. W specjalnej aplikacji znalazło się 18 nagrań pogrupowanych tematycznie: zbrodnia katyńska, zbrodnia wołyńska, Powstanie Warszawskie, niemieckie obozy śmierci i żołnierze wyklęci. Odpowiedzialna: Centrala BEN.
- Prezentacja 9 filmów wyprodukowanych przez IPN: *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej, Wybraniec bogów, Fort, Paszporty Paragwaju, Zapora, Czarny sufit, 20 – 40 – 20, Wiara '44, Stanisław Helski. Dlatego*. Odpowiedzialna: Centrala BEN.
- Eliminacje regionalne do II edycji Olimpiady Gier Planszowych, w których wzięło udział 235 drużyn – łącznie 496 uczestników. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Biuro Współpracy Międzynarodowej

- Podczas Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej BWM przygotowało i obsługiwało strefę wystawienniczą z nowoczesną wystawą immersyjną „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, która miała swoją premierę na Kongresie Pamięci Narodowej w kwietniu 2023 r. Na potrzeby ekspozycji przygotowano globus z iluminacją szlaków bojowych, interaktywny panel sterowania, 9 barwnych filmów i animacji ukazujących losy żołnierzy armii gen. Andersa i cywilów z wykorzystaniem ok. 500 koloryzowanych archiwalnych fotografii, 30 relacji świadków historii oraz kilkudziesięciu artefaktów z zasobów Archiwum IPN, a także pozyskanych z innych instytucji. Wszystkie materiały udostępniono w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej. Strefę BWM odwiedziło ok. 6 tys. zwiedzających, w tym m.in. Ewa Haliniarz, córka mjr. Ryszarda Małaszkiewicza, żołnierza 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej gen. Sosabowskiego, którego sylwetkę prezentowała ekspozycja. Odpowiedzialne: BWM.

Biuro Wydarzeń Kulturalnych

- Koncert ...w drodze na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej, zorganizowany w ramach cyklu „Artyści Andersa”, to wydarzenie, podczas którego artyści przybliżyli widowni twórczość legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Mariana Hemara, Henryka Warsa i Alfreda Schutza. Była to okazja do spotkania z muzyką z okresu międzywojennego, wojennego i powojennego, która stanowiła tło ważnych wydarzeń historii Polski. Koncert jest częścią projektu edukacyjno-memoratywnego „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, realizowanego przez IPN w związku z 80. rocznicą rozpoczęcia wędrówki armii gen. Andersa ewakuowanej z ZSRS. Odpowiedzialne: BWK, OIPN Rzeszów.

Biuro Nowych Technologii

- Mobilny Przystanek Historia Przyszłości była to Strefa Nowych Technologii na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej. Goście mogli się tam zapoznać z projektem edukacyjnym *Świadectwo poMOCY* – immersyjną etiudą w VR przybliżającą losy rodziny Ulmów; podjąć próbę przeżycia podczas Powstania Warszawskiego w grze „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”; łamać bolszewickie szyfry w „Grze Szyfrów” oraz zwiedzać wnętrze peerelowskiego mieszkania z tajną drukarnią w aplikacji VR „Szybowcowa ’87”. Dodatkową atrakcją w Mobilnym Przystanku były hologramy Cyfrowych Bohaterów, podcasty o edukacji immersyjnej oraz quizy edukacyjne przygotowane na podstawie projektów BNT.
 - *Świadectwo poMOCY* to immersyjna etiuda filmowa w wirtualnej rzeczywistości (VR) opowiadająca o losach rodziny Ulmów, której premiera odbyła się 9 września 2023 r., w przededniu beatyfikacji rodziny Ulmów. Etiuda została zrealizowana na podstawie materiałów znajdujących się w zasobie Archiwum IPN, w tym fotografii z albumu Mateusza Szpytmy *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy*. Projekt jest już dostępny bezpłatnie na Steam;
 - „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” to taktyczna gra z elementami RPG oparta na wydarzeniach z Powstania Warszawskiego. Całość wiernie odwzorowuje realia historyczne. Komercyjna premiera gry odbyła się w 2019 r. IPN zawarł umowę licencyjną z wydawcą gry, dostrzegając jej potencjał edukacyjny. W rozbudowanej wersji projektu gracz ma szansę zapoznać się z 10 nowymi misjami. Pojawiają się dodatkowe postaci, archiwalne fotografie, dokumenty i plakaty związane z powstaniem. Gra została uzupełniona o kalendarium przedstawiające najważniejsze wydarzenia dzień po dniu;
 - „Gra Szyfrów” przenosi graczy do roku 1920. Od prawie dwóch lat trwa wojna polsko-bolszewicka. Toczy się walka o Korosteń – kluczowy węzeł kolejowy oraz bazę techniczno-zaopatrzeniową. Zadaniem gracza jest złamanie bolszewickich szyfrów, zapewnienie łączności radiowej oraz neutralizacja budzących postrach pociągów pancernych. Wszystkie przestrzenie powstały na bazie materiałów źródłowych, misje graczy to udokumentowane wydarzenia historyczne, a każdy z bohaterów ma inne, kluczowe dla wyników bitwy zadanie. Gra dostępna jest bezpłatnie na PC, urządzenia mobilne i gogle VR. W roku sprawozdawczym w internetowym plebiscycie Muzeum Historii Polski projekt ten został wybrany Wydarzeniem Historycznym Roku 2022 r.;
 - „Cyfrowi Bohaterowie” to projekt, który powstał przy użyciu technologii digital human, polegającej na przenoszeniu rzeczywistych osób do świata wirtualnego. Dzięki systemowi złożonemu z ponad czterdziestu precyzyjnych kamer, połączonych ze skomplikowanymi algorytmami, zeskanowano ruch twarzy bohaterów, a następnie na tej podstawie w sposób automatyczny stworzono modele cyfrowe zeskanowanych osób, w pełni oddające ich unikatowe cechy.
 - „Szybowcowa ’87” to działająca w technologii VR aplikacja, która przenosi użytkownika do tajnej drukarni „Solidarności Walczącej”, gdzie może się zapoznać z materiałami poligraficznymi wytworzonymi przez „SW”, przeniesionymi do świata cyfrowego na podstawie oryginalnych dokumentów z zasobu archiwalnego IPN. „Szybowcowa ’87” jest dostępna za darmo na platformie Steam;
 - „Najnowsza historia, najnowsze technologie” to seria podcastów o edukacji immersyjnej. Powstały przede wszystkim jako wsparcie dla edukatorów, którzy chcieliby rozpocząć lub kontynuować wprowadzanie do swoich zajęć lekcyjnych metod nauczania i projektów opartych na nowych technologiach;
 - materiały edukacyjne oraz quizy dla edukatorów przygotowane na bazie opisanych wyżej projektów. Odpowiedzialne: BNT.

Wydawnictwo IPN

- Podczas Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej na stanowisku z publikacjami IPN można było nabyć albumy, nowości wydawnicze, publikacje oddziałowe, komiksy dla młodzieży i gry edukacyjne. Można się było również spotkać z autorami publikacji:

- dr. Mirosławem Surdejem i dr. Pawłem Fornalem, redaktorami książki *Władzy raz zdobytej... Początki systemu komunistycznego w Polsce 1944–1947*, Rzeszów–Warszawa 2023;
- dr. Tomaszem Berezą, autorem książki *Przesiedleni znad Sanu – zamordowani nad Horyniem. Losy Polaków deportowanych przez Sowietów z obwodu drohobyckiego w ramach „oczyszczania” pasa granicznego (1940–1944)*, Rzeszów–Warszawa 2020;
- dr. Krzysztofem Tochmanem, autorem książki *Samozwańczy oficer. Zygmunt Augustowski. Z dziejów „Wachlarza” Okręgu Wileńskiego AK i komunistycznej bezpieki*, Rzeszów–Warszawa 2022;
- dr. hab. Dariuszem Iwaneczką, redaktorem książki *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon*, Rzeszów–Warszawa 2022.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- „Historia w kolorach. Polak mały” – obsługa stanowiska dla dzieci przez pracowników OBEN na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Radomiu

- W Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej w Jasionce koło Rzeszowa uczestniczyło 5 pracowników delegatury:
 - prof. dr. hab. Marek Wierzbicki wziął udział w konferencji naukowej „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy (1939–1990)” z referatem *Działalność wydawnicza Związku Harcerstwa Polskiego na Obczyźnie 1939–1990*;
 - dr. hab. Sebastian Piątkowski był jednym z uczestników panelu dyskusyjnego na temat pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w czasie II wojny światowej i okupacji niemieckiej;
 - pozostali pracownicy obsługiwali stanowisko przeznaczone do wykonywania nieśmiertelników.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- W czasie Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej OBUWiM było odpowiedzialne za trzy strefy:
 - strefę Wojska Polskiego, w której można było poznać zawód żołnierza na stanowisku 3. Podkarpackiej Brygady Obrony Terytorialnej oraz 21. Brygady Strzelców Podhalańskich. Znajdowały się tam również dwa pojazdy KTO Rosomak i moździerz samobieżny RAK. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - strefę rekonstrukcji historycznej, w której zaprezentowano historyczne pojazdy i uzbrojenie: TKS, Fiat 508, działo przeciwpancerne Bofors oraz czołg Sherman. Wokół pojazdów zostały zorganizowane zajęcia edukacyjne i prezentacja wyposażenia z epoki, szczególnie z okresu II wojny światowej, prowadzone przez rekonstruktorów w mundurach żołnierzy gen. Stanisława Maczka. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - strefę upamiętnień, w której pracownicy OBUWiM prowadzili warsztaty muralistyczne. Ich uczestnicy mogli stworzyć własne kartonale oraz zobaczyć pracę muralisty wykonującego wizerunek gen. Stanisława Maczka. Prowadzący warsztaty zaprezentowali również bohaterów polskiej historii w przestrzeni publicznej województwa podkarpackiego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- OBBH w Rzeszowie w ramach Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej zorganizowało 4 debaty: „Sport, patriotyzm, historia”; „Świadomość historyczna mieszkańców województwa podkarpackiego. Rola organizacji społecznych”; „Miłość bliźniego w nieludzkich czasach – świadectwo rodziny Ulmów z Markowej”; „Wołyn i Podkarpacie – związki (nie)oczywiste” oraz konferencję naukową „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy 1939–1990”. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- Udział dr. hab. Patryka Pleskota, naczelnika OBBH w Warszawie, w charakterze prelegenta w ogólnopolskiej konferencji naukowej „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy 1939–1990”, zorganizowanej w czasie Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej. Odpowiedzialne: OBBH.

4.2. Uroczystości rocznicowe

CENTRALA

- 79. rocznica akcji pacyfikacyjnej w Jurkowie / Udział pracownika BBH w uroczystościach rocznicowych – przemówienie i złożenie kwiatów na grobie ofiar akcji represyjnej w Jurkowie – 1 lutego. Odpowiedzialne: BBH (Zespół Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945).
- 80. rocznica ujawnienia prawdy o zbrodni katyńskiej / Ogólnopolska konferencja naukowa „Kapelani Katyńscy” poświęcona kapelanom Wojska Polskiego zamordowanym wiosną 1940 r. przez funkcjonariuszy NKWD. Pracownicy BBH wygłosili referaty *Duszpasterstwo i życie religijne w Armii Polskiej w ZSRS w latach 1941–1942*; *Życie religijne w Kozielsku w świetle pamiętników, notatek i zapisków polskich oficerów z lat 1939–1940*. Ponadto omówiono publikację *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, zawierającą m.in. pamiętniki, zapiski, karty pocztowe, listy oraz inne dokumenty wydobyte z bezimiennych grobów w Katyniu w 1943 r., prezentowano też wystawę IPN „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit”. Konferencja odbyła się w Sali Kolumnowej Sejmu RP w Warszawie, uczestniczyli w niej m.in. marszałkowie Sejmu RP Elżbieta Witek i Ryszard Terlecki, prezes IPN dr Karol Nawrocki oraz zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski. Organizatorzy: IPN we współpracy z Kancelarią Sejmu RP – 12 kwietnia. Odpowiedzialne: BBH.
- 79. rocznica bitwy o Monte Cassino / Na polskiej nekropolii w Monte Cassino uczczono pamięć żołnierzy 2. Korpusu Polskiego i ich dowódcy gen. Władysława Andersa. W uroczystości wzięli udział weterani i przedstawiciele polskich władz państwowych oraz burmistrz Cassino Enzo Salera – 18 maja. IPN reprezentował prezes dr Karol Nawrocki. Odpowiedzialne: BWM.
- 80. rocznica śmierci gen. Władysława Sikorskiego / Udział dyrektora BBH w uroczystościach na Gibraltarze upamiętniających ofiary katastrofy lotniczej z 4 lipca 1943 r., w której zginął premier rządu RP na uchodźstwie oraz wódz naczelny gen. Władysław Sikorski – 4 czerwca. IPN reprezentował prezes dr Karol Nawrocki. Odpowiedzialne: BBH, BIK.
- 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Wołyń – prezes IPN dr Karol Nawrocki wraz z towarzyszącą mu delegacją upamiętnił ofiary ludobójczej akcji nacjonalistów ukraińskich z OUN-UPA. Podczas pobytu w Ukrainie przedstawiciele IPN odwiedzili Kisielin i Ołykę, w miejscu, gdzie znajdują się zbiorowe mogiły Polaków zamordowanych w 1943 r., postawiono krzyż, pod którym złożono wieńiec i zapalono znicze – 8 lipca. Odpowiedzialne: BWM.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej / Uroczystości rocznicowe na skwerze Wołyńskim w Warszawie pod pomnikiem Ofiar Ludobójstwa zorganizowane we współpracy z Urzędem ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych – 11 lipca. Odpowiedzialne: BUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Uroczystości przy tablicy poświęconej ks. Janowi Ziei (na rogu ul. Sterniczkiej i Powstańców Śląskich w Warszawie), zorganizowane przez IPN, z udziałem przedstawicieli władz państwowych, samorządowych, społeczników, parafian, weteranów, członków opozycji antykomunistycznej oraz duchowieństwa z biskupem pomocniczym archidiecezji warszawskiej Michałem Janochą na czele – 19 października. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.
- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego:
 - pokaz filmu *Stanisław Helski. Dlatego* w kinie Iluzjon w Warszawie oraz debata „Rachunek sumienia III RP”, w czasie której zaproszeni goście – red. Rafał Ziemkiewicz oraz dr Grzegorz Majchrzak z BBH dyskutowali o tym, dlaczego wciąż nie osądzono sprawców zbrodni komunistycznych – 4 grudnia. Odpowiedzialne: BEN;
 - kampania społeczna „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności”, po raz jedenasty organizowana przez BEN i Kancelarię Prezydenta RP. 13 grudnia o godz. 19.30 na pl. Józefa Piłsudskiego prezydent RP i prezes IPN zapalili znicze w hołdzie ofiarom stanu wojennego, wydarzenie

było transmitowane w TVP. Wcześniej do przedstawicieli władz państwowych, samorządowych i kościelnych kierowano prośbę o zapalenie tego dnia symbolicznej świeczki w oknie – 13 grudnia. Odpowiedzialne: BEN.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

- 84. rocznica śmierci Romana Dmowskiego / Udział pracownika OBBH w uroczystościach zorganizowanych w Drozdowie w powstającym muzeum poświęconym Romanowi Dmowskiemu – 2 stycznia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 78. rocznica zbrodni w Myszyńcu / W Myszyńcu uczczono pamięć ofiar niemieckich zbrodni popełnionych w styczniu 1945 r., tuż przed ewakuacją niemieckich struktur administracyjnych i wojskowych z powiatu ostrołęckiego. Złożono także kwiaty na grobach ofiar niemieckich represji i mordu dokonanego 18 stycznia 1945 r. przez gestapo na ludności cywilnej – 15 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego / Zapalenie zniczy na grobie powstańca styczniowego Tomasza Malinowskiego na cmentarzu farnym w Białymstoku i wykonanie dokumentacji fotograficznej na profilu na Facebooku. Uczestnictwo w uroczystościach zorganizowanych przez burmistrza Choroszczy i Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy – msza św. w kościele pw. św. Jana Chrzyciela i św. Szczepana Męczennika, złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na tzw. Szubienicy w Choroszczy – 19, 22 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica bitwy o Siemiatycze 6–7 lutego 1863 r. / 6 lutego w siedzibie Poczty Polskiej w Białymstoku odbył się briefing promujący pierwszy znaczek i kartę pocztową z serii „Największe bitwy i potyczki Powstania Styczniowego na terenie województwa podlaskiego”; udział pracowników OBEN w uroczystościach rocznicowych w Siemiatyczach, dwa wykłady o bitwie dla uczniów szkół siemiatyckich oraz mieszkańców w ramach Przystanku Historia Siemiatycze; promocja znaczka okolicznościowego poświęconego bitwie – 6, 7 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / 8 lutego w Supraślu odbyło się otwarcie plenerowej wystawy „Armia Krajowa”. Złożono kwiaty pod pomnikiem Armii Krajowej w Białymstoku – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Współorganizacja koncertu *Panny Wyklęte* w Operze i Filharmonii Podlaskiej – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku – 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej / Uroczystości z wykładem w Zespole Szkół Samorządowych w Nowogrodzie – 5 kwietnia; prelekcja podczas uroczystości w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 4 w Łomży – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- II Kresowy Dzień Pamięci / Obchody rocznicy drugiej wywózki w głąb ZSRS, zbrodni katyńskiej, śmierci Jana Pawła II i tragedii w Smoleńsku w 2010 r. – złożenie kwiatów pod pomnikami w Augustowie poświęconymi zesłańcom oraz ofiarom tragedii smoleńskiej – 23 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica bitwy pod Waliłami / Współpraca z Nadleśnictwem Waliły przy organizacji rocznicy bitwy – stoisko edukacyjne OBEN na miejscu bitwy, promocja folderu filatelistycznego z kartą pocztową i znaczkiem dotyczącymi bitwy – 29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM.
- 79. rocznica bitwy o Monte Cassino / Udział w uroczystościach na cmentarzu Miejskim i pod pomnikiem Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie w Białymstoku – 18 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- 80. rocznica śmierci ppor. Jadwigi Dziekońskiej ps. „Jadzia” / W Centrum Kształcenia Zawodowego nr 6 w Białymstoku odbyły się uroczystości upamiętniające łączniczkę AK ppor. Jadwigę Dziekońską ps. „Jadzia”; prelekcja poświęcona łączniczce; gra miejska „Szlakiem Jadwigi Dziekońskiej »Jadzi«” – 19 maja, 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica aresztowań mieszkańców Łap i okolic / W Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy odbyła się promocja publikacji *Historie nieopowiedziane... Wspomnienia obozowe Heleny Perkowskiej i innych kobiet z lat 1944–1945* – pamiętnika mieszkanki Łap Heleny Perkowskiej i wspomnień innych kobiet aresztowanych z nią i osadzonych w FKL Ravensbrück – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN.

- Święto 1. Podlaskiej Brygady Obrony Terytorialnej im. gen. bryg. Władysława Liniarskiego ps. „Mściśław” / Wydarzenie połączone z przysięgą wojskową na dziedzińcu pałacu Branickich w Białymstoku – 27 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- 78. rocznica bitwy na Topile / Udział w uroczystościach upamiętniających bitwę między 1. Szwadronem 5. Wileńskiej Brygady AK a grupą operacyjną NKWD stoczoną 28 maja 1945 r. w Puszczy Białowieskiej – Topiło, Puszcza Białowieska, 28 maja. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego / IX Ogólnopolski Zjazd Szkół im. Witolda Pileckiego, zorganizowany we współpracy z XI Liceum Ogólnokształcącym im. rtm. Witolda Pileckiego w Białymstoku; promocja publikacji *Rotmistrz. Barwna biografia Witolda Pileckiego* – 1 czerwca; spektakl *Numer 4859* – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica bitwy pod Pawłami / Udział w uroczystościach w Pawłach pod pomnikiem Bojowników Walczących o Polskę i Honor Narodu – upamiętnienie żołnierzy IV Uderzeniowego Batalionu Kadrowego, którzy 11 czerwca 1943 r. podjęli nierówną walkę z oddziałami niemieckimi – 12 czerwca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 82. rocznica spalenia Wielkiej Synagogi i około 800 Żydów w Białymstoku / Udział w uroczystościach pod pomnikiem-kopułą Wielkiej Synagogi – 27 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 160. rocznica bitwy pod Gruszkami / Promocja we współpracy z Poczta Polską całostki filatelistycznej „Gruszki, 29 czerwca 1863 r.” z serii „Największe bitwy i potyczki Powstania Styczniowego na terenie województwa podlaskiego” – Gruszki, 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica operacji „Ostra Brama” / Udział w głównych obchodach na wileńskim cmentarzu Na Rossie przy mauzoleum „Matka i Serce Syna”. Pracownicy OBEN wraz z przedstawicielami lokalnych stowarzyszeń odwiedzili miejsca pamięci i groby uczestników operacji AK „Ostra Brama” na cmentarzach w Kalwarii i na Antokołu w Wilnie oraz w Kolonii Wileńskiej – 7 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica bitwy pod Zbrzeźnicą / Promocja we współpracy z Poczta Polską całostki filatelistycznej „Zbrzeźnica, 7 lipca 1863 r.” z serii „Największe bitwy i potyczki Powstania Styczniowego na terenie województwa podlaskiego” – Brzeźnice, 9 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 75. rocznica śmierci ppor. Antoniego Wodyńskiego ps. „Odynec” / W Drohiczyne odbyły się uroczystości upamiętniające żołnierza AK zamordowanego w 1948 r. przez UB we Wrocławiu – 9 lipca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 80. rocznica mordu dokonanego na polskiej ludności Białostocczyzny / Uroczystości upamiętniające obywateli RP – ofiary niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu w okresie II wojny światowej; pod pomnikiem w miejscu masowych straceń w lesie Bacieczki w Białymstoku złożono kwiaty i zapalono znicze. Prelekcję o zbrodni popełnionej latem 1943 r. wygłosił pracownik OA. Wydarzenie współorganizowane przez Stowarzyszenie Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód”, parafię pw. św. Faustyny Kowalskiej w Białymstoku – 10 lipca. Odpowiedzialne: OBEN, OA.
- 82. rocznica mordu Żydów w Jedwabnem / Udział pracowników OBBH w uroczystościach rocznicowych, złożenie kwiatów pod pomnikiem Pamięci Mordu Żydów z Jedwabnego i okolic – Jedwabne, 10 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 78. rocznica oblawy augustowskiej / Obchody w Gibach upamiętniające ofiary największej zbrodni popełnionej na Polakach po II wojnie światowej – VI Rajd Rowerowy „Śladami Ofiar Oblawy Augustowskiej” 15 lipca; współorganizacja I Biegu Pamięci Ofiar Oblawy Augustowskiej w Mikaszówce 29 lipca. Wydarzenie współorganizowane przez parafię św. Anny w Gibach, gminę Giby, Gminny Ośrodek Kultury w Gibach, Stowarzyszenie Woda Las – 14–16, 29 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica zbrodni w lesie Pilickim w Bielsku Podlaskim / Obchody rocznicy w miejscu niemieckiej egzekucji 49 przedstawicieli polskiej inteligencji i ich rodzin – 15 lipca. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- Obchody Święta Policji / W wojewódzkich obchodach wziął udział autor wystawy „Policja Państwa w ochronie granicy wschodniej II Rzeczypospolitej 1923–1926”, przygotowanej na tę okazję – Białystok, 16 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.

- 80. rocznica wybuchu Powstania w Getcie Białostockim / W ramach uroczystości upamiętniających Powstanie w Getcie Białostockim przygotowano koncert *Psalmów Dawidowych* w kinie Ton w Białymstoku. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Historyczne im. Danuty Siedzikówny „Inki” – 18 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego / W Książnicy Podlaskiej w Białymstoku zaprezentowano spektakl *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego* na motywach książki Mirona Białoszewskiego. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Historyczne im. Danuty Siedzikówny „Inki” – 28 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica Powstania Warszawskiego / Pod pomnikiem Żołnierzom Armii Krajowej w Białymstoku pracownicy OBBH wraz z innymi uczestnikami obchodów oddali hołd bohaterskim obrońcom Warszawy – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH, OBUWiM.
- Święto 18. Łomżyńskiego Pułku Logistycznego im. gen. bryg. Mariana Raganowicza / Przysięga wojskowa na pl. Niepodległości w Łomży – 12 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 103. rocznica bitwy białostockiej:
 - spacer historyczny śladami walk 22 sierpnia 1920 r. o miasto zakończony zapaleniem na Cmentarzu Wojskowym w Białymstoku z okazji w ramach akcji „Światło Pamięci Niezwyciężonym”.
 - Wydarzenie współorganizowane przez Stowarzyszenie Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód” – 20 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - udział w miejskich uroczystościach pod pomnikiem marsz. Józefa Piłsudskiego – Białystok, 22 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 104. rocznica Powstania Sejneńskiego / Prezentacja wystaw „Powstanie Sejneńskie 1919” i „Województwo białostockie u progu niepodległości II Rzeczypospolitej” w Muzeum Kresów Rzeczypospolitej Obojga Narodów w Sejnach; złożenie kwiatów pod pomnikiem Powstania Sejneńskiego i Czynu Niepodległościowego Ziemi Sejneńskiej oraz tablicą ku czci Tadeusza Katelbacha, pierwszego powstańczego komendanta miasta – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM.
- 100. rocznica powstania Chorągwi Białostockiej ZHP / Otwarcie przygotowanej na tę okazję wystawy plenerowej „Nasze zuchy... Z dziejów ZHP Chorągwi Białostockiej” – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 130. rocznica urodzin gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego / Uroczystości powtórnego pochówku szczątków gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego na cmentarzu Miejskim w Białymstoku; prezentacja wystawy plenerowej „Generał brygady Ludwik Kmicic-Skrzyński (26 sierpnia 1893 – 14 lutego 1972). Ostatni kawalerzysta słynnej »siódemki Beliny«”. Wydarzenie współorganizowane przez Fundację „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego, Muzeum Wojska w Białymstoku – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM.
- 80. rocznica mordu popełnionego na mieszkańcach wsi Jasionowo / Przygotowanie w ramach współpracy zaproszeń na uroczystości upamiętniające ofiary mordu z 1943 r., rozpropagowanie ich w mediach społecznościowych, prelekcja podczas uroczystości. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Miejski w Lipsku – Lipsk, 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- 77. rocznica śmierci Danuty Siedzikówny „Inki” / Złożenie kwiatów w miejscach pamięci sanitariuszki 5. Wileńskiej Brygady AK w Gruszkach i Narewce; msza św. w intencji żołnierzy podziemia niepodległościowego w kościele pw. św. Jana Chrzyciela w Narewce – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 43. rocznica powstania NSZZ „Solidarność” w Czarnej Białostockiej / Pracownicy OBBH złożyli kwiaty pod tablicą pamiątkową i wraz z białostockimi działaczami związku uczcili bohaterów tamtych wydarzeń – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 95. rocznica urodzin Danuty Siedzikówny ps. „Inka” / W Podlaskim Instytucie Kultury w Białymstoku odbył się koncert *Perły* (scenariusz i reżyseria Dariusz Kowalski, aranżacja muzyczna Marcin Pospieszalski). Obchody współorganizowane ze Stowarzyszeniem Historycznym im. Danuty Siedzikówny „Inki” – 3 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica bitwy 9. Pułku Strzelców Konnych AK z Niemcami oraz 80. rocznica pacyfikacji wsi Grzędy w rejonie Osowe Grzędy / Uroczyste odsłonięcie tablicy poświęconej ofiarom pacyfikacji;

historyk z OBBH wygłosił prelekcję *Postawy mieszkańców powiatu grajewskiego (szczuczyńskiego) w okresie II wojny światowej* – 8 września. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH.

- 76. rocznica urodzin bł. ks. Jerzego Popiełuszki / Złożenie kwiatów pod pomnikiem w Suchowoli poświęconym męczennikowi reżimu komunistycznego; msza św., której przewodniczył bp Henryk Ciereszko, prezentacja wystawy „Dekalog ks. Jerzego. Wystawa o bł. ks. Jerzym Popiełuszcze” przygotowywanej przez oddział – 9 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzień Pamięci Ofiar Sybiru / Udział delegacji oddziału w uroczystościach pod pomnikiem Pamięci Ofiar Sybiru w Podgórzu – 10 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- Uroczystości upamiętniające pomordowanych i więzionych z parafii w Szumowie – ks. Piotra Piankę i ks. Aleksandra Łuniewskiego / Delegacja oddziału wzięła w uroczystościach zorganizowanych przez Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Szumowie, Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych Okręg Łomżyński i Ochotniczą Straż Pożarną w Szumowie – 10 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- 84. rocznica agresji sowieckiej na Polskę w 1939 r. / Marsz Cieni w Zambrowie, mający upamiętnić ofiary zbrodni katyńskiej: związanych z przedwojennym województwem białostockim oficerów WP, Policji Państwowej, KOP, Straży Więziennej. W trakcie marszu odczytano nazwiska oficerów rozstrzelanych przez Sowietów wiosną 1940 r. Marsz prowadził ulicami Zambrowa do pomnika katyńskiego na cmentarzu komunalnym, gdzie odmówiono modlitwę za zmarłych oraz zapalono znicze w ramach akcji „Światło Pamięci Niezwyčajnym”. Został zorganizowany pod patronatem dyrektora oddziału przez Stowarzyszenie „Grupa Wschód”, Stowarzyszenie Szwadron Kawalerii im. 10. Pułku Ułanów Litewskich. Włączono się także w projekt Sejmu RP „Warta pamięci” – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Powiatowy Dzień Sybiraka oraz odsłonięcie pomnika ppor. Bogdana Śleszyńskiego ps. „Łoś” / Delegacja oddziału wzięła udział w uroczystościach zorganizowanych przez starostwo łomżyńskie – 17 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- 160. rocznica bitwy pod Wincentą, jednej z bitew Powstania Styczniowego / Promocja online całostki filatelistycznej z serii „Największe bitwy i potyczki Powstania Styczniowego na terenie województwa podlaskiego” – „Wincenta, 18 września 1863 r.” – 18 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica bitwy pod Łukawicą / Promocja całostki filatelistycznej z serii „Największe bitwy i potyczki Powstania Styczniowego na terenie województwa podlaskiego” – „Łukawica, 19 września 1863 r.” – online 19 września, a podczas uroczystości w Łukawicy 1 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- 115. rocznica akcji pod Bezdanami / Delegacja oddziału wzięła udział w zorganizowanych przez Urząd ds. Kombatanów i Osób Represjonowanych uroczystościach w Kwaterze Polskiej w Ponarach pod Wilnem oraz w odsłonięciu tablicy upamiętniającej akcję pod Bezdanami, a także złożyła kwiaty w miejscu urodzenia marsz. Józefa Piłsudskiego w Zułowie – 22–23 września. Odpowiedzialne: OBBH.
- 160. rocznica pacyfikacji wsi Jaworówka w czasie Powstania Styczniowego / Delegacja OBEN wzięła udział w polowej mszy św. oraz uroczystościach upamiętniających ofiary pacyfikacji; złożono kwiaty i zapalono znicze w hołdzie pomordowanym i wywiezionym na Syberię – 24 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzień Polskiego Państwa Podziemnego:
 - w przeddzień święta w budynku Delegatury Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Białymstoku odsłonięto tablicę upamiętniającą por. Zygmunta Szymanowskiego ps. „Jezierza”; w uroczystości uczestniczyli przedstawiciele oddziału, pracownicy IPN wygłosili referaty na temat wileńskiej Armii Krajowej – 26 września. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - w związku z 90. rocznicą złożenia przyrzeczenia harcerskiego przez Ryszarda Kaczorowskiego, urodzonego w Białymstoku ostatniego prezydenta RP na uchodźstwie i patrona Chorągwi Białostockiej ZHP, odbyła się promocja książeczek z serii „Historie z Tej Ziemi” – *Harcierz Zenek Borowski* oraz *Ryszard Kaczorowski (1919–2010). Harcierz z Białegostoku prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie* – 27 września. Odpowiedzialne: OBEN.

- 100. rocznica urodzin Aleksandra Seredyńskiego / W Suwałkach odsłonięto tablicę informacyjno-historyczną na rondzie imienia Aleksandra Seredyńskiego – nauczyciela historii i opozycjonisty, działacza NSZZ „Solidarność” w Suwałkach – 10 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Prezentacja wystawy „Dekalog ks. Jerzego. Wystawa o bł. ks. Jerzym Popiełuszcze” – 22 października w Łomży oraz 3 listopada w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, gdzie naczelnik OBEN w Białymstoku opowiedziała gościom o ks. Popiełuszcze oraz o wystawie. Odpowiedzialne: OBEN.
- 105. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości – Narodowe Święto Niepodległości / Wykład pracownika OBEN podczas szkolnych uroczystości w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Marii Skłodowskiej-Curie w Łomży; internetowy konkurs fotograficzny „W kadrze”, w którym należało udostępnić zdjęcia z obchodów Święta Niepodległości na profilu facebookowym użytkownika i oznaczyć aktualne hasło konkursu: #KadryNiepodległejIPN; współorganizacja akcji „Światło Pamięci Niezwyciężonym” w dekadę stulecia odzyskania niepodległości, podczas której zapalono znicze na Cmentarzu Wojskowym w Białymstoku – 10 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 105. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości „Łomża dla Niepodległej” / Delegacja oddziału wzięła udział w miejskich uroczystościach przed tablicami upamiętniającymi Józefa Piłsudskiego oraz Leona Kaliwodę, a także przed tablicą poświęconą Romanowi Dmowskiemu w Drozdowie – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Upamiętnienie śmierci żołnierzy Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Stanisława Grajka ps. „Mazur”, Aleksandra Góralczyka ps. „Topór” i Władysława Sadłowskiego ps. „Twardy” / Uroczystości w miejscowościach Zalas oraz Dudy Puszczańskie – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- 108. rocznica urodzin gen. Stanisława Skalskiego / Promocja animacji komputerowej przedstawiającej postać i dokonania asa polskiego lotnictwa, która została opublikowana w mediach społecznościowych, a w konkursie „Zasługi dla Niepodległej” zdobyła I miejsce w kategorii animacji – 27 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica egzekucji w Sobolewie-Grabówce przeprowadzonej przez Niemców / Szkoła Podstawowa w Sobolewie, przy wsparciu Urzędu Miasta i Gminy Supraśl, zorganizowała uroczystości upamiętniające ofiary tej zbrodni z 1943 r. (według informacji wywiadu Armii Krajowej zamordowano wówczas 283 osoby); pracownik OA wygłosił w szkole prelekcję, następnie w miejscu upamiętniającym zamordowanych duchowni katolicy i prawosławni poświęcili ścianę pomnikową, wzniesioną w wyniku przeprowadzonych w 2023 r. prac renowacyjnych – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- 42. rocznica wprowadzenia w Polsce stanu wojennego:
 - pracownicy oddziału rozdali lampiony uczestnikom akcji „Zapal Światło Wolności” w Białymstoku – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN;
 - w Przystanku Historia IPN Suwałki odbył się pokaz filmu *Więźniowie bez wyroku* w reż. Dariusza Debernego, promocja akcji „Zapal Światło Wolności” oraz wykład dr. Jarosława Schabieńskiego na temat przebiegu stanu wojennego na Suwalszczyźnie – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN;
 - w Białymstoku i Suwałkach złożono wieńce i zapalono znicze na grobach ofiar stanu wojennego – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.

Delegatura IPN w Olsztynie

- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Delegatura zorganizowała w siedzibie Instytutu Północnego w Olsztynie panel dyskusyjny „Kto tworzył AK? Rozważania o Konfederacji Narodu i Uderzeniowych Batalionach Kadrowych” z udziałem historyków – 14 lutego.
- 77. rocznica bitwy pod Gajrowskimi / Obchody rocznicowe wokół Panteonu Niezłomnych Żołnierzy Wyklętych w Orłowie (gm. Wydminy) z udziałem pracownika delegatury – 16 lutego.
- Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką / Briefing prasowy naczelnika delegatury i wicekuratora olsztyńskiego w gmachu Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie; podczas spotkania zaprezentowano materiały edukacyjne IPN: info-

grafiki historyczne dotyczące Polaków – Sprawiedliwych wśród Narodów Świata: Antoniny i Jana Żabińskich, ks. Marcelego Godlewskiego i Zofii Kossak. Delegatura zorganizowała w Centrum Kulturalno-Bibliotecznym w Dobrym Mieście pokazy filmu IPN *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – o matce Matyldzie Getter – dla uczniów szkół z Dobrego Miasta – 23, 24 marca.

- 83. rocznica zbrodni katyńskiej / Pracownicy delegatury wzięli udział w uroczystościach rocznicowych organizowanych kolejno przez Zespół Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Olsztynie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie oraz Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki w Olsztynie. W Zespole Szkół Ekonomiczno-Handlowych oraz Warmińsko-Mazurskim Urzędzie Wojewódzkim prezentowano wystawę IPN „Zbrodnia Katyńska 1940. Zagłada polskich elit” – 13 kwietnia.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP / W 80. rocznicę „krwawej niedzieli” przedstawiciele delegatury złożyli kwiaty oraz zapalili znicze pod pomnikiem Ofiar Zbrodni Wołyńskiej, który znajduje się na cmentarzu przy ul. Poprzecznej w Olsztynie – 11 lipca.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego / Złożenie wiązanek oraz zapalenie zniczy przy kamieniu w Olsztynie upamiętniającym bohaterów Powstania Warszawskiego – 1 sierpnia.
- 84. rocznica napaści ZSRS na Polskę:
 - złożenie kwiatów pod pomnikiem Pamięci Zesłańców Syberyjskich przy ul. Sybiraków – 17 września;
 - złożenie kwiatów oraz zapalenie zniczy przy pamiątkowym głazie w Alei Ofiar Katyńskich na cmentarzu w Kortowie – 18 września.
- 39. rocznica śmierci ks. Jerzego Popiełuszki – Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Uroczystości w Olsztynie, złożenie kwiatów pod pomnikiem Wolności Ojczyzny na pl. Solidarności – 19 października.
- Narodowe Święto Niepodległości / Złożenie kwiatów pod pomnikiem Wolności Ojczyzny na pl. Solidarności w Olsztynie – 11 listopada.
- 42. rocznica stanu wojennego / Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy pod pomnikiem Wolności Ojczyzny na pl. Solidarności w Olsztynie – 13 grudnia.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego:
 - cmentarz w Lubieniu Kujawskim – uroczystość poświęcenia po gruntownej renowacji nagrobka Józefa Nowakowskiego, weterana Powstania Styczniowego; wręczenie miejscowej szkole podstawowej aktu przekazania opieki nad mogiłą – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - cmentarz w Dąbrówce koło Bobowa – uroczystość przy nagrobku powstańca styczniowego Ignacego Stanisława Kuchty – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - cmentarz w Nowym Mieście Lubawskim – uroczystość przy nagrobku powstańca styczniowego Franciszka Klonowskiego – 24 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 80. rocznica zbrodni ukraińskich popełnionych na polskich mieszkańcach wsi Parośla 9 lutego 1943 r. – początek ludobójstwa na Wołyniu / Naczelnik OBUWiM złożyła kwiaty i zapaliła znicze przed pomnikiem Pamięci Ofiar Eksterminacji Ludności Polskiej na Wołyniu. Rozprowadzono darmową publikację *Wołyń 1943. Ludobójstwo Polaków na Wołyniu 1939–1945. Świadectwa* – Gdańsk, 9 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji Polaków w głąb ZSRS / Pracownicy OBUWiM złożyli kwiaty i zapalili znicze pod pomnikami Zesłańcom Sybiru w Gdyni oraz Golgoty Wschodu w Gdańsku – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 103. rocznica zaślubin Polski z morzem / OBEN zorganizował zajęcia edukacyjne, złożono kwiaty pod pomnikami Antoniego Abrahama i gen. Józefa Hallera w Pucku – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Współpraca przy promocji obchodów i udział w nich – Gdańsk, 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - uroczystości pod pomnikiem Żołnierzy Wyklętych w Gdańsku z udziałem przedstawicieli rządu i sejmu, samorządu miasta, kombatanów, przedstawicieli organizacji społecznych i młodzieżowych oraz służb mundurowych; uroczysty apel pamięci i salwa honorowa, modlitwa, złożenie kwiatów pod pomnikiem; złożenie kwiatów na grobach Danuty Siedzików ps. „Inka” i Feliksa Selmanowicza ps. „Zagończyk” na cmentarzu garnizonowym. Podczas mszy św. w bazylice pw. św. Brygidy poświęcone zostało Serce dla „Inki” – bursztynowe wotum stworzone z biżuterii darczyńców. Zostanie ono wmontowane w jantarowy ołtarz świątyni – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - renowacja pomnika nagrobnego żołnierza AK, NSZ i NZW mjr. Tadeusza Korzeniowskiego na cmentarzu parafii pw. św. Wojciecha w Gdańsku; kolportaż plakatów oraz filmu z postaciami Żołnierzy Wyklętych i ich patriotycznymi wypowiedziami. Cykl obejmujący 13 plakatów i film pokazano w TV, na stronie internetowej IPN, w mediach społecznościowych IPN, w autobusach i pociągach Szybkiej Kolei Miejskiej Trójmiasta. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 85. rocznica ogłoszenia Pięciu Prawd Polaków spod Znak Rodła na I Kongresie Polaków w Berlinie / Konferencja popularnonaukowa dla młodzieży w hotelu Scandic w Gdańsku; przedstawiciel oddziału zaprezentował okolicznościowy ryngraf przygotowany z myślą o obchodach – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką / Pracownicy OBUWiM złożyli kwiaty pod tablicą upamiętniającą Karolinę (Sprawiedliwą wśród Narodów Świata) i Mikołaja Kmitów w Sanktuarium św. Maksymiliana przy kościele pw. św. Antoniego Padewskiego w Gdyni; znicze zapłonęły na mogile Sprawiedliwych wśród Narodów Świata Heleny i Józefa Malinowskich w Leśnej Jani, Klementyny i Józefa Stenclów w Chmielnie oraz Moniki Szwertfeger w Pomieczynie; pracownicy OBEN wygłosili prelekcje dla młodzieży – 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.
- 83. rocznica egzekucji 67 Polaków, patriotów z Wolnego Miasta Gdańska, w KL Stutthof / Odsłonięcie tablicy upamiętniającej Bogumiłę i Anastazego Wika-Czarnowskich w Gdańsku-Wrzeszczu (kolejne upamiętnienie w cyklu OBUWiM „W hołdzie Gdańskiemu Orłom”). Na cmentarzu Ofiar Zbrodni Niemieckich w Gdańsku-Zaspie zapalenie zniczy na nagrobkach osób pomordowanych – 22 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 18. rocznica śmierci Jana Pawła II / Gdański Marsz Wdzięczności z bazyliki Mariackiej w Gdańsku pod pomnik Poległych Stoczniowców, gdzie odmówiono modlitwę. W marszu uczestniczyło liczne grono gdańszczan, m.in. prezes IPN Karol Nawrocki oraz dyrektor oddziału. Organizatorzy: Fundacja Dzieło Nowego Tysiąclecia, Sanktuarium św. Jana Pawła II w Gdańsku Zaspie i Duszpasterstwo Parafialne Bazyliki Mariackiej – 2 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej:
 - złożenie kwiatów pod pomnikiem Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej zrealizowanym przez OBUWiM Gdańsk w Kadynach przy klasztorze Zakonu Braci Mniejszych Franciszkanów; uroczystości pod tablicą Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej w Tczewie – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - prelekcja *Katyń – dzieje zbrodni i kłamstwa 1940–1990* dla wychowanków Bursy nr 4 w Elblągu – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wraz z przedstawicielem Gdańskiej Rodziny Katyńskiej posadzenie Dębów Pamięci ku czci por. rez. WP Kazimierza Lustyka i asp. PP Kazimierza Skarbka na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 1 w Gdańsku; wystąpienie pracownika OBEN – 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- 45. rocznica powstania Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża / Złożenie kwiatów pod dwunastoma tablicami w Gdańsku i Gdyni upamiętniającymi działaczy WZZ (tablice były realizowane przez OBUWiM od 2018 r.) – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 120. rocznica urodzin bł. ks. Mariana Góreckiego oraz Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej / Msza św., uroczystość pod pomnikiem bł. ks. Mariana Góreckiego w Gdańsku – 2 maja. Odpowiedzialne: OBEN.

- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej, 80. rocznica krwawej niedzieli na Wołyniu:
 - pod gdańskim pomnikiem Pamięci Ofiar Eksterminacji Ludności Polskiej na Wołyniu odbyły się uroczystości ku czci ofiar ludobójstwa wołyńskiego; obchodom towarzyszyła msza św. odprawiona w kościele pw. św. Brygidy w Gdańsku – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w Gdańsku, Elblągu i Malborku odbyły się promocje publikacji *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* – 11, 12, 14 lipca. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego:
 - uroczystości upamiętniające pod pomnikiem rtm. Witolda Pileckiego na placu przed Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele rządu RP, parlamentarzyści, przedstawiciele służb mundurowych, instytucji publicznych oraz stowarzyszeń kombatanckich i patriotycznych – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - stoisko edukacyjne IPN na Targu Węglowym w Gdańsku – kolportaż materiałów edukacyjnych i malowanie patriotycznych toreb – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Święto Wojska Polskiego, 103. rocznica bitwy warszawskiej / Delegacja oddziału wzięła udział w wojewódzkich obchodach Święta Wojska Polskiego pod pomnikiem marsz. Józefa Piłsudskiego w Gdańsku – 14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 94. rocznica urodzin Anny Walentynowicz / Delegacja oddziału złożyła kwiaty pod pomnikiem legendarnej działaczki NSZZ „Solidarność” w Gdańsku-Wrzeszczu – 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 77. rocznica śmierci Danuty Siedzikówny ps. „Inka” i Feliksa Selmanowicza ps. „Zagończyk” / Uroczystość na cmentarzu garnizonowym w Gdańsku i złożenie kwiatów na grobach Danuty Siedzikówny i Feliksa Selmanowicza; złożenie kwiatów pod tablicą pamięci pomordowanych w więzieniu przy ul. Kurkowej w Gdańsku; uroczysta msza św. w kościele Salezjanów pw. św. Jana Bosko w Gdańsku-Oruni – 28 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 43. rocznica podpisania porozumień sierpniowych i powstania NSZZ „Solidarność” / Na pl. Solidarności w Gdańsku otwarto biograficzną wystawę elementarną „Lech Bądkowski” – 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / W Ośrodku Konferencyjnym Karwan Muzeum Zamkowego w Malborku pracowniczka OBEN wygłosiła wykład popularnonaukowy *Polska inspekcja celna w Wolnym Mieście Gdańsku, ze szczególnym uwzględnieniem placówki w Kałdowie* – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 82. rocznica morderstw rozpoczynających zbrodnię ponarską / Na placu między Bramą Wyżynną a Kątownią w Gdańsku otwarto wystawę „Ofiary zbrodni w Ponarach pod Wilnem 1941–1944” przygotowaną we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzina Ponarska – 13 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica agresji sowieckiej na Polskę i 30. rocznica wycofania wojsk sowieckich z Polski / W hotelu Scandic w Gdańsku zaprezentowano dwie okolicznościowe monety: „Sowiecka agresja na Polskę – 17 IX 1939 r.” i „30. rocznica wycofania wojsk sowieckich z Polski”. Otrzymały je osoby i placówki szczególnie zasłużone dla niepodległości Polski oraz w działalności edukacyjnej, m.in. Oddział IPN w Gdańsku, prezes Stowarzyszenia Rodzina Katyńska Hanna Śliwa-Wieleśiuk i prezes Stowarzyszenia „Godność” Czesław Nowak. Spotkanie zakończyła prelekcja naczelnika OBBH *Woj-ska sowieckie w Polsce 1944–1993*. Uczestnicy wydarzenia otrzymali bogato ilustrowane katalogi wystawy Oddziału IPN w Gdańsku „»Domy płoną, kobiety krzyczą. Zabawili się do woli«. Armia Czerwona w województwie gdańskim w 1945 roku” – 18 września. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH.
- Narodowe Święto Niepodległości:
 - w Borowie na Kaszubach koncert pieśni patriotycznych *Orlątko*, wieńczący warsztaty historyczno-muzyczne dla młodzieży z kaszubskich szkół, które prowadzili edukatorzy z OBEN – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
 - zajęcia z pakietem „Multihistoria” i grą „Niepodległa” w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cork, inaugurujące działalność Przystanku Historia w Irlandii – 18–19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;

- Turniej Debat Historycznych „Moja Niepodległa” dla szkół średnich z udziałem sześciu drużyn z województwa pomorskiego, które zmierzyły się z tezami dotyczącymi odzyskania przez Polskę niepodległości – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 53. rocznica Grudnia '70 na Wybrzeżu / Recital Wiesława Wodyka *Ofiarom Grudnia 1970* zorganizowany w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni – 17 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN i OBBH.
- 105. rocznica utworzenia Marynarki Wojennej / Na cmentarzu oksywskim w Kwaterze Pamięci Gdyni uroczystemu capstrzykowi i poświęceniu krzyża towarzyszyło otwarcie przygotowanej przez OA wystawy „Koniec odyssey? Powroty do Ojczyzny drogą morską. Gdynia–Gdańsk 1945–1948” – 27 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Dzień Darczyńcy / W czytelni akt OA zorganizowano spotkanie dla osób, które w 2023 r. przekazały swoje prywatne zbiory do zasobu archiwalnego IPN w Gdańsku. Wysłuchano relacji o działalności opozycyjnej lub historii rodzinnych, zaprezentowano zgromadzone w archiwum kolekcje publikacji bezdebitowych, druków ulotnych NSZZ „Solidarność”, unikatowych artefaktów i fotografii rodzinnych, pokazano materiały audiowizualne, wręczono darczyńcom kalendarze i upominki – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 / Na murach Aresztu Śledczego w Starogardzie Gdańskim odsłonięto tablicę upamiętniającą ofiary zbrodni pomorskiej – 2 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 42. rocznica ogłoszenia w Polsce stanu wojennego / W Morskim Kościele Misyjnym pw. Niepokalanego Serca Maryi w Gdańsku-Nowym Porcie odsłonięto tablicę pamięci o. Dominika Norberta Kabatka, gwardiana, duszpasterza gdańskich portowców, wspierającego ich w czasie strajków i w stanie wojennym – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

- 104. rocznica boju o Szubin / Na cmentarzu parafialnym w Szubinie pod pomnikiem-mogiłą Powstańców Wielkopolskich złożono kwiaty i zapalono znicze – 11 stycznia.
- 103. rocznica powrotu Torunia do wolnej Polski / Złożenie kwiatów przy grobie burmistrza Torunia z 1920 r. Ottona Steinborna na cmentarzu św. Jerzego, pod obeliskiem wojewody pomorskiego Stefana Łaszewskiego, pod pomnikiem gen. Józefa Hallera. Obchodom towarzyszył pokaz sprzętu wojskowego 12. Brygady Zmechanizowanej im. gen. broni Józefa Hallera – 18 stycznia.
- 103. rocznica powrotu Bydgoszczy do Macierzy / Uroczystość patriotyczna na Starym Rynku w Starym Fordonie w Bydgoszczy – 20 stycznia.
- 103. rocznica powrotu Fordonu do Macierzy / Powitanie żołnierzy WP w Starym Fordonie w Bydgoszczy – w ułanów wcielili się rekonstruktorzy z kilku miast; w gmachu Politechniki Bydgoskiej odbyła się konferencja popularnonaukowa „Fordon wobec niepodległości” – 20 stycznia.
- 103. rocznica powrotu Grudziądza w granice Polski / Złożono kwiaty pod pomnikiem marsz. Józefa Piłsudskiego; odprawiono mszę św. w intencji Grudziądza z asystą honorową Wojska Polskiego; odbył się występ patriotyczny młodzieży z Zespołu Szkół Ekonomicznych; otwarto wystawę plenerową „»Należy stworzyć niepodległe państwo polskie [...] z wolnym dostępem do morza«. Powrót Pomorza i Kujaw do Polski 1918–1920” – 23 stycznia.
- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego / Na cmentarzu parafialnym w Lubieniu Kujawskim zaprezentowano odnowiony grób weterana Powstania Styczniowego Józefa Nowakowskiego i przekazano opiekę nad nim placówkom oświatowym w Lubieniu Kujawskim – 24 stycznia.
- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu / Pod pomnikiem Pamięci Żydów w Bydgoszczy pracownik delegatury przedstawił historię i symbolikę dnia ustanowionego przez ONZ; złożono kwiaty na grobie około 150 żydowskich więźniarek zamordowanych w obozie w miejscowości Chorab pod Toruniem (podobóz KL Stutthof). W Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu odbyło się sympozjum „Oblicza pojednania” – 27 stycznia.

- 40. rocznica likwidacji wojskowych obozów internowania / Obchody upamiętniające zorganizowało Stowarzyszenie Osób Internowanych „Chełminiacy 1982”; złożono kwiaty w imieniu delegatury – Inowrocław, Sławęcinek, 2 lutego.
- 39. rocznica śmierci Piotra Bartoszczygo / Złożono kwiaty pod obeliskiem w RadłóWKu w miejscu zamordowania Piotra Bartoszczygo przez funkcjonariuszy SB oraz na jego grobie w Inowrocławiu; w Szkole Podstawowej w Sławęcinku zaprezentowano tekę edukacyjną *O wieś polską, wolną, niezależną, samorządną. Od PSL do NSZZ RI „Solidarność” (1944–1989)* – 7 lutego.
- 80. rocznica rzezi Polaków we wsi Parośla na Wołyniu – pierwszej zbrodni ukraińskich nacjonalistów o charakterze masowym / Przedstawiciele delegaturyłożyli kwiaty pod Tryptykiem Wołyńskim przy parafii Miłosierdzia Bożego w Toruniu, odwiedzili cmentarz parafii św. Jakuba, gdzie pochowano kapłanów diecezji łuckiej,łożyli kwiaty w parku Pamięci Narodowej w Toruniu – 9 lutego.
- 73. rocznica śmierci Sługi Bożego bp. Adolfa Piotra Szelążka / Prelekcję w kościele pw. św. Jakuba Apostoła w Toruniu wygłosił dyrektor Oddziału IPN Gdańsk – 12 lutego.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Odprawiono uroczystą mszę św. w kościele garnizonowym w Bydgoszczy; o rocznicy przypomniano podświetleniem siedziby delegatury – 12 lutego.
- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji Polaków w głąb ZSRS / Po uroczystym nabożeństwie w kościele pw. Świętych Polskich Braci Męczenników w Bydgoszczy przedstawiciele Związku Sybiraków i gościełożyli kwiaty pod pomnikiem Zesłańców Sybiru – 12 lutego.
- 104. rocznica zakończenia Powstania Wielkopolskiego / Uroczystości upamiętniające zawarcie korzystnego dla Polaków rozejmu w Trewirze uczczono przy pomniku Powstańców Wielkopolskich w Bydgoszczy – 16 lutego.
- 70. rocznica śmierci gen. bryg. Augusta Emila Fieldorfa ps. „Nil” / Na skwerze Żołnierzy Wyklętych-Niezlomnych w Grudziądzu odsłonięto tablicę upamiętniającą gen. Fieldorfa „Nila” – 24 lutego.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Złożono kwiaty na cmentarzu komunalnym przy ul. Kcyńskiej w Bydgoszczy w Kwaterze Żołnierzy Wyklętych. Organizatorami uroczystości poza delegaturą byli: wojewoda kujawsko-pomorski, Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych, marszałek województwa kujawsko-pomorskiego – 1 marca.
- 42. rocznica bydgoskiego marca 1981 r. / Uroczystości upamiętniające strajk chłopski w 1981 r.; złożenie kwiatów pod pomnikiem Bydgoskiego Marca. Organizatorami obchodów poza delegaturą byli: wojewoda kujawsko-pomorski, marszałek województwa kujawsko-pomorskiego, prezydent Bydgoszczy, przewodniczący NSZZ „Solidarność” Regionu Bydgoskiego, przewodniczący Kujawsko-Pomorskiej Rady Wojewódzkiej NSZZ RI „Solidarność” – 19 marca.
- 114. rocznica urodzin gen. Elżbiety Zawackiej oraz pięciolecie 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej w Bydgoszczy / W Bydgoszczy odsłonięto płaskorzeźbę upamiętniającą gen. Zawacką – 21 marca.
- Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką:
 - pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*, prelekcja *Sprawiedliwi wśród narodów świata z dawnego woj. pomorskiego* w siedzibie delegatury – 24 marca;
 - msza św. w Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Gwiazdy Nowej Ewangelizacji i św. Jana Pawła II w Toruniu; w kaplicy Pamięci odsłonięto kolejne nazwiska Polaków, którzy ratowali Żydów – 27 marca.
- Upamiętnienie Zdzisława Badochy ps. „Żelazny” / Złożenie kwiatów pod obeliskiem w Tleniu upamiętniającym „Żelaznego” – 27 marca.
- Upamiętnienie Karola Szalowa / Zapalenie zniczy na grobie powstańca wielkopolskiego Karola Szalowa w Kcyni – 28 marca.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej:
 - udział w uroczystościach zorganizowanych przez Rodzinę Katyńską w Bydgoszczy – 13 kwietnia;
 - udział w uroczystościach w Zespole Szkół Budowlanych w Bydgoszczy; prelekcja dla uczniów i nauczycieli *Zbrodnia Katyńska 1940* – 18 kwietnia.

- 42. rocznica podpisania porozumienia bydgoskiego legalizującego rolniczą „Solidarność” / Pod tablicą upamiętniającą strajk chłopski w 1981 r. w Bydgoszczy spotkali się członkowie „Solidarności” rolniczej, delegacje środowisk rolniczych oraz przedstawiciele administracji państwowej. Uroczystości odbyły się w Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Minikowie – 17 kwietnia.
- 80. rocznica wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim / Złożenie kwiatów pod tablicą na budynku szkoły w Rypinie upamiętniającą Józefa Kolasińskiego, Sprawiedliwego wśród Narodów Świata, który pomagał Żydom zamkniętym w getcie w Warszawie – 27 kwietnia.
- Święto Narodowe Trzeciego Maja / Podczas tradycyjnych uroczystości na Rynku Staromiejskim w Toruniu złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą działaczy opozycji antykomunistycznej, uczestników protestów społecznych w Toruniu 1 i 3 maja 1982 r. – 3 maja.
- 42. rocznica rejestracji NSZZ RI „Solidarność” / Odsłonięto tablicę pamiątkową u zbiegu ul. Podgórznej i Staszica; złożono kwiaty pod poświęconą strajkowi rolników z 1981 r. tablicą na murze Urzędu Marszałkowskiego – Toruń, 12 maja.
- 79. rocznica bitwy pod Monte Cassino / Przed siedzibą delegatury zaprezentowano wystawę „Polski wysiłek zbrojny w II wojnie światowej”; wykłady w szkołach w Chojnicach i Czersku – 19 maja.
- Upamiętnienie Kazimierza Czerwińskiego / W Dobrzejewicach odsłonięto tablicę poświęconą Kazimierzowi Czerwińskiemu ps. „Bryzga”, por. broni pancernych PSZ, por. AK i cichociemnemu – 19 maja.
- Dzień Pamięci Ofiar Niemieckiego Obozu Wysiedleńczego w Smukale / Na cmentarzu wojennym przy ul. Baranowskiego w Bydgoszczy odbyły się uroczystości upamiętniające ofiary niemieckiego obozu wysiedleńczego z okresu II wojny światowej – odsłonięto tablicę informacyjną – 20 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, Delegatura IPN w Bydgoszczy.
- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego:
 - udział przedstawicieli delegatury w ogólnopolskiej akcji IPN: zapalenie zniczy pamięci przy ul. Witolda Pileckiego w Bydgoszczy – 25 maja;
 - na Rynku w Grudziądzu zaprezentowano wystawę plenerową IPN; na frontowej ścianie Szkoły Podstawowej nr 21 odsłonięto baner z wizerunkiem bohatera. W Centrum Kultury Teatr odbył się koncert zespołu Forteca, chóru The G-Singers oraz Boni Cantores, a przy kościele parafialnym na os. Lotnisko zasadzono dąb poświęcony pamięci rotmistrza Pileckiego – 26 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.
- 100. rocznica odsłonięcia pomnika Powstańców Wielkopolskich w Brzozie / W Brzozie pod Bydgoszczą odsłonięto ufundowaną przez IPN tablicę z informacjami dotyczącymi historii pomnika oraz bitwy o Brzozę w 1919 r. – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM, Delegatura IPN w Bydgoszczy.
- Uroczystość nadania imienia Błękitnej Armii Technikum i Branżowej Szkole I stopnia w Golubiu-Dobrzyniu / Otwarto biograficzną wystawę elementarną poświęconą gen. Józefowi Hallerowi; odsłonięto tablicę pamiątkową oraz mural poświęcony Błękitnej Armii – 5 czerwca.
- Uroczystości związane z 100. rocznicą święceń kapłańskich ks. Piotra Sosnowskiego, ks. Ambrożego Lewandowskiego i ks. kan. Józefa Wenckiego w Sypniewie / Prelekcja *Zbrodnia pomorska a duchowieństwo rocznika 1923* – 17 czerwca.
- 104. rocznica bitwy pod Murowańcem / W przeddzień rocznicy odbyło się widowisko plenerowe z rekonstrukcją historyczną tej jednej z większych bitew Powstania Wielkopolskiego, warsztatami, prezentacją wystawy i gram. Organizatorzy: Chorągiew Kujawsko-Pomorska ZHP, Hufiec Bydgoszcz Miasto – Murowaniec, 18 czerwca.
- 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Przed budynkiem delegatury ustawiono wystawę plenerową „Sąsiedzka krew. Ludobójstwo wołyńsko-galicyjskie 1943–1945”. Zorganizowano promocję książki *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego* z udziałem autora. Złożono kwiaty pod pomnikiem ku czci Polaków pomordowanych na Kresach przez nacjonalistów ukraińskich, pod tablicą pamięci poległych i pomordowanych w latach 1943–1945 oraz ocalałych w Inowrocławiu, pod tablicą w kościele pw. św. Jakuba w Toruniu, w memorialnym kompleksie w parku Pamięci Narodowej w Toruniu – Bydgoszcz, Inowrocław, Toruń, 10–11 lipca.

- Święto Wojska Polskiego / Przedstawiciel delegatury złożył wiązanekę pod pomnikiem w Bydgoszczy ku czci żołnierzy Oddziału Wydzielonego „Wisła” – 15 sierpnia.
- 84. rocznica zamordowania przez Niemców mieszkańców Gorzenia / W Gorzeniu odbyła się uroczystość upamiętniająca zamordowanych przez Niemców jesienią 1939 r. mieszkańców miasta oraz żołnierza WP. Przy drodze z Nakła do Bydgoszczy odsłonięto i poświęcono tablicę pamiątkową – 27 sierpnia.
- Święto Lotnictwa Polskiego / Złożono wieńce pod pomnikiem Lotników na bydgoskim Błoni, odbył się apel pamięci – 25 sierpnia.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej:
 - w uroczystościach zorganizowanych przez Urząd Miasta w Bydgoszczy wzięła udział naczelnik delegatury – 1 września;
 - w uroczystościach zorganizowanych przez Garnizon Toruń, Urząd Marszałkowski i Urząd Miejski Toruń wzięł udział pracownik delegatury – 1 września;
 - w upamiętnieniu ofiar zbrodni niemieckich w obozie Selbstschutz Westpreussen w Karolewie w powiecie sępoleńskim wzięł udział pracownik delegatury – 3 września.
- 84. rocznica powstania Polskiego Państwa Podziemnego / Uroczysty pogrzeb państwowy Mariana Olejniczaka i pochówek w Kwaterze Żołnierzy Wyklętych na cmentarzu przy ul. Kcyńskiej w Bydgoszczy. Marian Olejniczak był łącznikiem AK, po wojnie został skazany na karę śmierci, wyrok wykonano w 1949 r. Jego szczątki zostały odnalezione przez pracowników BPiI IPN podczas prac poszukiwawczych w lipcu 2021 r. na cmentarzu komunalnym przy ul. Kcyńskiej w Bydgoszczy (tzw. bydgoskiej Łączce) – 27 września.
- 84. rocznica napaści sowieckiej na Polskę, Dzień Sybiraka / W uroczystościach na Starym Rynku w Bydgoszczy, zorganizowanych przez Związek Sybiraków Oddział w Bydgoszczy, wzięła udział naczelnik delegatury – 17 września.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 roku / Uroczystości wojewódzkie w parku Pamięci w Toruniu z udziałem pracownika delegatury; otwarcie przygotowanej przez IPN wystawy „Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce” – 2 października.
- 250-lecie Komisji Edukacji Narodowej oraz 50-lecie nadania imienia KEN Liceum Ogólnokształcącemu w Chełmży / W czasie uroczystości pracownik delegatury wygłosił referat – 12 października.
- 39. rocznica śmierci ks. Jerzego Popiełuszki – Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Przed Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy otwarto wystawę o ks. Popiełuszcze „Zdawałoby się im, że go unicestwili, a to on przeszedł do nieśmiertelności”, w wernisażu wzięli udział wojewoda kujawsko-pomorski, naczelnik delegatury oraz autorka wystawy – 19 października.
- Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Uroczystości zorganizowane w Niepokalanowie przez uczestników Stowarzyszenia Rajd Katyński z udziałem pracownika delegatury – 22 października.
- 41. rocznica powołania wojskowych obozów internowania / W całym kraju powstało 13 takich ośrodków, do których trafiło ponad 1,5 tys. opozycjonistów. W uroczystościach rocznicowych wzięła udział naczelnik delegatury oraz prokurator z OKŚZpNP w Bydgoszczy – 7 listopada.
- Rocznicza odzyskania przez Polskę niepodległości / Msza św. w intencji Ojczyzny w katedrze bydgoskiej pw. św. Marcina i Mikołaja; odśpiewanie Mazurka Dąbrowskiego w ramach akcji „Niepodległa do hymnu”; uroczystość patriotyczna pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego na dziedzińcu Inspektora-tu Wsparcia Sił Zbrojnych z udziałem naczelnik delegatury – 11 listopada.
- 42. rocznica rozpoczęcia strajku rolników w 1981 r. / W Toruniu w uroczystościach zorganizowanych przez Urząd Marszałkowski oraz NSZZ RI „Solidarność” udział wzięł pracownik delegatury – 12 listopada.
- 67. rocznica wystąpienia bydgoszczan przeciwko władzy komunistycznej / 18 listopada 1956 r. mieszkańcy Bydgoszczy manifestowali na ulicach przeciwko dyktaturze komunistycznej, a także w solidarności z narodem węgierskim, krwawo spacyfikowanym przez Sowietów; celem marszu

stała się zagłuszarka sygnału zagranicznych rozgłośni radiowych. Udział w obchodach wzięła naczelnik delegatury – 20 listopada.

- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego:
 - organizatorami uroczystości w Kujawsko-Pomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Bydgoszcy byli przewodniczący Zarządu Regionu Bydgoskiego NSZZ „Solidarność”, Delegatura IPN w Bydgoszcy, Stowarzyszenie Osób Represjonowanych w PRL „Przymierze” w Bydgoszcy, Stowarzyszenie Idee Solidarności 1980–89 – 13 grudnia;
 - w uroczystości przed tablicą poświęconą działaczom „Solidarności” i innych organizacji niezależnych internowanym i więzionym przez władze PRL w Zakładzie Karnym w Potulicach po wprowadzeniu stanu wojennego wziął udział prokurator z OKŚZpNP – 13 grudnia;
 - podczas uroczystości zorganizowanej w sali widzeń Zakładu Karnego we Włocławku i składania kwiatów pod tablicą pamiątkową delegaturę reprezentował pracownik REN – 13 grudnia.
- Dzień Pamięci Ofiar Kopalni Wujek / Udział pracownika delegatury w uroczystościach, które odbyły się w Zespole Szkół nr 1 w Bydgoszcy – 16 grudnia.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE

- Dzień Pamięci Ofiar Tragedii Górnośląskiej 1945 r.:
 - w Ośrodku Kulturalnym w Czerwionce zorganizowano spotkanie „Wokół Tragedii Górnośląskiej 1945 – ocalić od zapomnienia” dla członków organizacji inicjujących obchody, władz samorządowych, gminnych oraz mieszkańców. Pracownik OBEN wystąpił z wykładem *Różne oblicza Tragedii Górnośląskiej 1945* – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w ramach obchodów zorganizowanych przez Związek Górnośląski i Bibliotekę Miejską w Rudzie Śląskiej wygłoszono wykład dla mieszkańców Rudy Śląskiej i samorządowców *Tragedia Górnośląska 1945* – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - uroczysta sesja z udziałem władz miejskich, zaproszonych gości i ponad 80 uczniów szkół ponadpodstawowych z Cieszyna; przedstawiono sylwetki dowódców oddziałów, historię zgrupowań partyzanckich, metody walki i represji władz komunistycznych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - obchody rocznicowe zorganizowane przez Stowarzyszenie Ziemi Częstochowskiej „Solidarność i Niezawisłość”; pokaz filmu dokumentalnego *Czas „Jaguara” – bitwa o Polskę* – 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wernisaż wystawy „Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948” zorganizowany przez Radę Miasta Tychy i Klub „Gazety Polskiej” w Tychach; wykład *Czy rotmistrz Pilecki był żołnierzem podziemia niepodległościowego?* – Tychy, 14 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką:
 - w Multikinie w Katowicach odbył się pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w kinie Kosmos w Katowicach zorganizowano pokaz filmu *Filip* – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 150. rocznica urodzin Wojciecha Korfatego:
 - sesja popularnonaukowa dla młodzieży i nauczycieli bytomskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Bytomskim Centrum Kultury; wykład *Wojciech Korfata a przyłączenie Górnośląska do Polski*; prezentacja wystawy „Bramy do Polski 1922” – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wojewódzkie obchody 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfatego na pl. Sejmu Śląskiego w Katowicach; złożenie kwiatów na grobie Korfatego na cmentarzu przy ul. Francuskiej w Katowicach; widowisko artystyczne z udziałem Grzegorza Płonki, Zespołu Pieśni i Tańca „Tysiąclatki”, Dariusza Niebudka oraz Harcerskiej Grupy Historycznej im. kpt. Roberta Oszka – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;

- wernisaż wystawy „Wojciech Korfanty 1873–1939” na Zamku w Sztumie – oddziale Muzeum Zamkowego w Malborku; wykład o Wojciechu Korfantom – 21 kwietnia. Odpowiedzialny: OBEN;
- konferencja naukowo-dydaktyczna dla nauczycieli „»Aby z Polski zrobić taką Polskę, jaka jest godna naszych marzeń...« – Wojciech Korfanty”, przeprowadzona w Szkole Podstawowej nr 19 w Rybniku, zorganizowana we współpracy ze Stowarzyszeniem Korzenie.pl w Rybniku oraz Akademią Humanistyczno-Ekonomiczną w Łodzi – Filią w Wodzisławiu Śląskim – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH;
- piknik rodzinny Muzeum-Wy-Dźwięki – impreza o charakterze masowym w Muzeum Śląskim w Katowicach. Organizatorzy: Muzeum Śląskie, Tauron Lab i Fundacja Soundscape, OBEN pełnił funkcję opiekuna merytorycznego – 19 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 75. rocznica śmierci rtm. Witolda Pileckiego / O 21.30, w godzinę śmierci rtm. Witolda Pileckiego, oddział uczcił rtm. Witolda Pileckiego zniczami pamięci na skwerze rtm. Witolda Pileckiego w Katowicach i w Częstochowie przy tablicy poświęconej bohaterowi. Wydarzenie zorganizowane przez XV Liceum Ogólnokształcące im. rtm. Witolda Pileckiego w Katowicach, Boguszowickie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Ślady”, Hufiec ZHP Lubliniec im. 74. Górnośląskiego Pułku Piechoty – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- 101. rocznica utworzenia Policji Województwa Śląskiego / Z okazji obchodów w Szkole Policji w Katowicach opublikowano broszurę *Policja Województwa Śląskiego w II RP. Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej Instytutu Pamięci Narodowej* – pdf na stronie internetowej edukacja.ipn.gov.pl – 17 czerwca (w sierpniu ukazała się drukiem). Odpowiedzialne: OBEN.
- 103. rocznica bitwy pod Torczynem, X Święto Pułkowe 27. Pułku Piechoty / Mszą św. w intencji gen. bryg. Janusza Gąsiorowskiego, żołnierzy 27. Pułku Piechoty i 7. Dywizji Piechoty w kościele pw. św. Jakuba Apostoła w Częstochowie rozpoczęły się uroczystości rocznicowe. Główna część obchodów odbyła się pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego, a część konferencyjna w Sali Reprezentacyjnej Ratusza (Muzeum Częstochowskie). Wydarzenie zorganizowane przez Ogólnokrajowy Związek Byłych Żołnierzy Konspiracyjnego Wojska Polskiego, Stowarzyszenie Historyczne Reduta Częstochowa, Urząd Miasta Częstochowa, Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica egzekucji 36 mieszkańców Żywocic i sąsiednich wiosek na Śląsku Cieszyńskim dokonanych przez niemieckich okupantów / Uroczystości zorganizowane w Żywocicach (Czechy) w Muzeum Tragedii Żywocickiej przez miasto statutarne Hawierzów w Republice Czeskiej, Zarząd Główny Polskiego Związku Kulturalno-Oświatowego w Republice Czeskiej (Rada Kultury – Sekcja Historii Regionu), Czeski Związek Bojowników o Wolność, Muzeum Ziemi Cieszyńskiej i Czeskosłowacki Związek Legionistów – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 135. rocznica urodzin podinsp. Augusta Bańczyka / W Szkole Policyjnej w Katowicach odbyła się uroczystość upamiętniająca podinsp. Augusta Bańczyka, zastępcę głównego komendanta Policji Województwa Śląskiego, zorganizowana przez Ogólnopolskie Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 z siedzibą w Katowicach. Wygłoszono wykład poświęcony historii i tradycji górnośląskiej policji – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 104. rocznica wybuchu I Powstania Śląskiego, 132. rocznica urodzin Alfonsa Zgrzebnioka, Święto Wojska Polskiego / „Świętujemy u siebie” – piknik rodzinny na pl. św. Jana Pawła II w Rybniku zorganizowany przez Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki i Urząd Miasta w Rybniku. OBEN sprawował opiekę merytoryczną. Zaprezentowano wystawę plenerową „Bramy do Polski 1922” połączoną z prelekcją na temat Powstań Śląskich – 16 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej:
 - akcja „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” – na cmentarzu parafialnym w Gliwicach-Bojkowie przy grobach chor. Edwarda Szewczuka i kpr. Michała Plewaka, którzy we wrześniu 1939 r. uczestniczyli w obronie Westerplatte, wystawiono posterunek honorowy, a młodzież szkolna zaprezentowała część artystyczną związaną z rocznicą wybuchu II wojny światowej – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN;

- odsłonięcie muralu poświęconego żołnierzom Straży Granicznej i 74. Górnośląskiego Pułku Piechoty, którzy 1 września 1939 r. bronili granicy państwowej pod Lublińcem na odcinku Pusta Kuźnica – Kokotek. Mural powstał na ścianie jednego z budynków w Ośrodku Szkoleniowo-Wypoczynkowym „Kokotek” Hufca ZHP Lubliniec. W wydarzeniu wzięli udział rekonstruktorzy ze Stowarzyszenia Historycznego Reduta Częstochowa, kultywujący tradycje 7. Dywizji Piechoty i 74. Górnośląskiego Pułku Piechoty, oraz Stowarzyszenia Historycznego Batalionu Obrony Narodowej z Wielunia. Organizator: Hufiec ZHP Lubliniec im. 74. Górnośląskiego Pułku Piechoty – 2 września. Odpowiedzialne OBEN;
- odsłonięcie tablicy poświęconej ppłk. dypl. Adamowi Nadachowskiemu i żołnierzom 83. Pułku Strzelców Poleskich walczących pod Parzymiechami 1 września 1939 r. oraz upamiętnienie ofiar niemieckich zbrodni z 1939 r. W wydarzeniu uczestniczył pracownik OBEN, który był też konsultantem merytorycznym tablicy. Organizatorzy: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Parzymiechach, Urząd Gminy Lipie – 8 września. Odpowiedzialne: OBEN;
- obchody III Święta Pułkowego 7. Pułku Artylerii Lekkiej w Złotym Potoku: na cmentarzu parafialnym w Złotym Potoku odczytano apel pamięci oraz złożono kwiaty i zapalono znicze w kwaterze wojennej żołnierzy 7. DP poległych w walkach z Niemcami we wrześniu 1939 r.; w Muzeum Regionalnym im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku wykład pracownika OBEN 7. *Dywizja Piechoty w bitwie pod Janowem 3–4 IX 1939. Podstawowe fakty, nieznane epizody i ich bohaterowie*. Organizatorzy: Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego w Złotym Potoku, Stowarzyszenie Historyczne Reduta Częstochowa – 10 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica niemieckich represji przeciw polskiej ludności cywilnej Jaworzna i okolic / Wieczornica *Polskie dzieci wojny* w Atelier Kultury w Jaworznie, będąca historycznym wspomnieniem tragicznych wydarzeń w Jaworznie w 1943 r. oraz akcji represyjnych i wywózek polskich dzieci do niemieckich obozów koncentracyjnych. Zgromadzona publiczność mogła wysłuchać m.in. wykładu pracownika OBEN *Długa noc okupacji. Rok 1943 w Jaworznie* oraz spotkać się z Józefą Posch-Kotyrbą, uwięzioną jako pięcioletnie dziecko po akcjach pacyfikacyjnych leśniczówek w Jeziorkach i Bieczynie i osadzoną w niemieckich obozach dla Polaków, m.in. w Pogrzebieniu i Potulicach. Pokazano film dokumentalny *Kinderlager Pogrzebin* w reż. Krzysztofa Korwin-Piotrowskiego. Organizatorzy: Muzeum Miasta Jaworzna, Urząd Miejski w Jaworznie, Towarzystwo Opieki nad Oświecimiem – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 150. rocznica urodzin Wojciecha Korfanteo / Odsłonięcie upamiętniającego Wojciecha Korfanteo muralu na elewacji bloku przy dzisiejszej ul. Sienkiewicza 42–48 – w miejscu, gdzie stał dom rodzinny Korfantych – oraz piknik dla mieszkańców osiedla. Przedstawiciel IPN wygłosił prelekcję *Korfanty znany nie tylko na Śląsku*, a uczestnicy mogli zapoznać się z przygotowanymi przez IPN publikacjami oraz wystawą o Wojciechu Korfancie. Organizator: Katowicka Spółdzielnia Mieszkaniowa, Fundacja „Da Moc”; oddział objął wydarzenie patronatem honorowym – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 105. rocznica obrony Lwowa / Uroczystość upamiętnienia obrońców Lwowa – por. Marii Szymańskiej-Jasińskiej (1892–1985) i ks. Alfreda Dobieckiego (1880–1951) zorganizowana na cmentarzu parafialnym i cmentarzu Ojców Bonifratrów w Katowicach przez Śląski Klub Miłośników Historii i Kultury Lwowa w Bogucicach – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego / Spektakl teatralny *Wiljo na poziomie 650* w reż. Joanny Lorenc, zagrany przez aktorów Teatru dla Dorosłych z Bierunia, oparty na wydarzeniach z 1981 r., a po nim panel historyczny z udziałem uczestników strajku w Kopalni Węgla Kamiennego „Ziemowit” i prelekcja przedstawiciela OBEN – 14 grudnia. Odpowiedzialne OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji obywateli RP w głąb ZSRS / Współorganizacja uroczystości przed tablicą pamięci na pl. im. Ojca Adama Studzińskiego w Krakowie – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Udział w uroczystości w kościele garnizonowym i przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Jana Matejki w Krakowie – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica bitwy o Miechów / Uroczystości rocznicowe w Miechowie z udziałem pracownika OBBH, zorganizowane przez Miechowskie Starostwo Powiatowe – 17 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - współorganizacja z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim w Krakowie uroczystości w bazylice archikatedralnej św. Stanisława i św. Wacława na Wawelu oraz pochodu patriotycznego przez Rynek Główny do Galerii Wielkich Polaków w parku im. Henryka Jordana – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystąpienie pracownika WSdSPiI na uroczystej sesji w Urzędzie Gminy w Szerzynie – 5 marca. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- 30. rocznica śmierci ks. Kazimierza Jancarza / Organizacja i udział w uroczystości odsłonięcia tablicy w parafii pw. Podwyższenia Krzyża św. w Luborzycu; uczestnictwo pracowników OBBH w panelu dyskusyjnym „Kazimierz Jancarz – jakim go pamiętamy?” – 2 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej / Współorganizacja uroczystości pod Krzyżem Katyńskim na pl. im. Ojca Adama Studzińskiego i mszy św. w kościele garnizonowym w Krakowie; złożenie kwiatów pod tablicą pamięci ofiar zbrodni katyńskiej, zawieszoną na budynku Wojskowego Centrum Rekrutacji w Krakowie. Tablica została ufundowana przez oddział i Wojewódzki Sztab Wojskowy w Krakowie – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica rozbicia więzienia PUBP w Miechowie / Udział w uroczystościach w Miechowie. Wydarzenie współorganizowane przez Stowarzyszenie Żołnierzy Armii Krajowej 106. DP Inspektoratu „Maria” w Krakowie, Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość” Obszar Południowy w Krakowie – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 78. rocznica oswobodzenia FKL Ravensbrück, KL Sachsenhausen i KL Dachau / Uroczystości upamiętniające ofiary niemieckich obozów koncentracyjnych współorganizowane przez Stowarzyszenie Ne Cedat Academia oraz Stowarzyszenie Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück – Kraków, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 35. rocznica strajku kwietniowo-majowego w Kombinacie Huta im. Lenina / Udział pracownika OBBH w uroczystościach rocznicowych w Krakowie zorganizowanych przez Komisję Robotniczą Hutników NSZZ „Solidarność” i Arcelor Mittal Poland S.A. – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 79. rocznica starcia żołnierzy AK z Niemcami w Łęgu / Złożenie kwiatów i przemowa pracownika WSdSPiI pod pomnikiem przy ul. Centralnej w Krakowie – 8 maja. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- 83. rocznica pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz / Współpraca z Małopolskim Urzędem Wojewódzkim w Krakowie przy organizacji wydarzeń rocznicowych na pl. Teodora Axentowicza w Krakowie – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica pacyfikacji Krzeczowa / Koordynowanie działań i udział w przygotowaniu obchodów rocznicowych zorganizowanych w Krzeczowie przez Małopolski Urząd Wojewódzki w Krakowie oraz Urząd Gminy Lubień – 25 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 80. rocznica pacyfikacji Waksmundu / Złożenie kwiatów przez pracownika WSdSPiI na grobach ofiar – Waksmund, 4 lipca. Odpowiedzialne: WSdSPiI.
- 80. rocznica „krwawej niedzieli” na Wołyniu / W Narodowym Dniu Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II RP na cmentarzu Rakowickim w Krakowie odbyły się uroczystości, w których wzięli udział m.in. dyrektor oddziału, wojewoda małopolski i konsul generalny Ukrainy w Krakowie – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica akcji „III Most” / Prelekcja pracownika OBBH na temat akcji „III Most” w gminie Radłów, w Wale-Rudzie – 23 lipca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego / O 17.00, w godzinę „W”, na Rynku Głównym przed bazyliką Mariacką krakowianie i turyści uczcili minutą ciszy bohaterów powsta-

- nia. W mieście zawyły syreny alarmowe. Przedstawiciele oddziału uczestniczyli we mszy św. w bazylice Mariackiej oraz w uroczystościach z udziałem Wojska Polskiego przed Grobem Nieznanego Żołnierza na pl. Jana Matejki. Organizatorzy: Oddział IPN Kraków, wojewoda małopolski, Okręg Małopolski Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica likwidacji tzw. Zigeunerlager w KL Auschwitz-Birkenau / W Europejskim Dniu Pamięci o Holokauście Romów i Sinti w uroczystościach wzięli udział pracownik OA i członek Rady Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau – 2 sierpnia. Odpowiedzialne: OA.
 - 80. rocznica pacyfikacji miejscowości Łyszkowice / Na cmentarzu w Koniuszy pracownik WSdsPiI złożył kwiaty na grobach ofiar niemieckiej zbrodni – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 79. rocznica pacyfikacji Skalbmierza / Udział w uroczystych obchodach zorganizowanych przez miasto i gminę Skalbmierz – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - 131. rocznica urodzin gen. Władysława Andersa / Udział w uroczystości zorganizowanej we współpracy z Jednostką Strzelecką 2077 i złożenie kwiatów pod popiersiem generała w parku im. Henryka Jordana w Krakowie – 10 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - 82. rocznica męczeńskiej śmierci św. o. Maksymiliana Kolbego w KL Auschwitz / Udział pracownika OBBH w uroczystościach zorganizowanych w diecezji bielsko-żywieckiej w Miejscu Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau – 14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - 81. rocznica deportacji Żydów z Proszowic / W uroczystościach wzięli udział pracownik OA, przedstawiciel Zarządu Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Krakowie i członek Rady Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau – Proszowice, 29 sierpnia. Odpowiedzialne: OA.
 - 84. rocznica śmierci strz. Franciszka Warzechy, którego nagrobek został odnowiony przez IPN / Udział pracowników oddziału w uroczystościach w Płazie (pow. chrzanowski); wykład dotyczący walk we wrześniu 1939 r. wygłoszony przez pracownika oddziału – 4 września. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 80. rocznica pacyfikacji niemieckich z 1943 r. w Rabie Wyżnej i Bielance / Złożenie kwiatów na mogiłach ofiar przez pracownika oddziału – 9 września. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 80. rocznica niemieckiej akcji pacyfikacyjnej 17 października 1943 r. we wsi Maciejów / Złożenie kwiatów na miejscu zbrodni i grobie ofiar przez pracowników oddziału – 17 października. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 80. rocznica niemieckich egzekucji przy ul. Mazowieckiej (21 października 1943 r.) i ul. Prądnickiej (29 października 1943 r.) w Krakowie / Udział w uroczystościach upamiętniających ofiary – 20 października. Odpowiedzialne: OBBH.
 - 80. rocznica niemieckich pacyfikacji z 1943 r. w Dzianiszu, Chocholowie i Miętustwie / Złożenie kwiatów na mogiłach ofiar przez dyrektora i pracowników oddziału – 23 października. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - Dzień Wszystkich Świętych / Delegacja pracowników oddziału zapaliła znicze na grobach żołnierzy podziemia niepodległościowego i weteranów walk o niepodległość w Krakowie, Rabce, Grywałdzie, Spytkowicach, Jachówce, Rzykach, Wadowicach, Płazie – 1 listopada. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 80. rocznica niemieckich pacyfikacji z 1943 r. w miejscowości Nowe Bystre / Złożenie kwiatów na mogiłach ofiar przez delegację oddziału – 6 listopada. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 105. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę / Uroczystości powiatowe w Miechowie / Pracownik oddziału złożył kwiaty pod pomnikiem czynu niepodległościowego mieszkańców Miechowa – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
 - 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji miejscowości Czerwienne / Przedstawiciele oddziału uczcili pamięć czterech osób zabitych przez Niemców w 1943 r. w Czerwieniu (pow. nowotarski); złożyli kwiaty na grobie w Miętustwie i pod pomnikiem na cmentarzu w miejscowości Ciche Górne – 17 listopada / Odpowiedzialne: WSdsPiI.
 - 80. rocznica niemieckiej egzekucji z 1943 r. pod figurą Boga Ojca w Krakowie-Podgórzu / Udział pracownika oddziału w uroczystościach – 20 listopada. Odpowiedzialne: WSdsPiI.

- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji wsi Trąbki, Sułów i Biskupice 10 grudnia 1943 r. / Przedstawiciele oddziału złożyli kwiaty na grobie ofiar w Biskupicach – 10 grudnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji wsi Wołowice 26 grudnia 1943 r. / Złożenie wianki kwiatów na grobie ofiar w Czernichowie – 22 grudnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 80. rocznica niemieckiej oblawy na obóz oddziału partyzanckiego AK „Wilk” w Gorcach w 1943 r. / Udział przedstawicieli oddziału w uroczystościach na Turbaczu w Gorcach – 28 grudnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.

Delegatura IPN w Kielcach

- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego / Zapalenie znicza przed pomnikiem poległych powstańców na Karczówce w Kielcach; złożenie wieńców i zapalenie zniczy przed odsłoniętym pomnikiem powstańców na Białogonie w Kielcach – 22 stycznia.
- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu / Zapalenie zniczy przy pomniku Menora w Kielcach i modlitwa dla uczczenia pamięci Żydów z kieleckiego getta i wszystkich ofiar zagłady – 27 stycznia.
- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji obywateli RP w głąb ZSRS / Pod pomnikiem Sybiraków na cmentarzu Starym w Kielcach i pod pomnikiem katyńskim na cmentarzu Partyzanckim w Kielcach złożone zostały wieńce i znicze – 10 lutego.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Pod pomnikiem Armii Krajowej w Kielcach złożono wieńce i zapalono znicze. Oficjalnej uroczystości towarzyszyła gra miejska dla młodzieży „Z miłości do Polski. Armia Krajowa”. Uroczystość współorganizowana przez delegaturę, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej, Urząd Miasta Kielce, Kuratorium Oświaty w Kielcach, Garnizon Kielce, 10. Świętokrzyską Brygadę Obrony Terytorialnej – 14 lutego.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - odsłonięcie w II Liceum Ogólnokształcącym w Sandomierzu tablicy upamiętniającej antykomunistyczną organizację Młode Białe Orły; prelekcja o powojennym oporze antykomunistycznym na Kielecczyźnie i ziemi sandomierskiej; otwarcie wystawy „Zapomniane ogniwo. Konspiracyjne organizacje młodzieżowe na ziemiach polskich w latach 1944/45–1956” – 28 lutego;
 - współorganizacja i udział w uroczystościach w Kielcach – msza św. w bazylice katedralnej w intencji Żołnierzy Wyklętych; złożenie wieńców pod ścianą straceń na terenie dawnego więzienia kieleckiego przy ul. Zamkowej; uroczystości na skwerze im. Stefana Żeromskiego pod pomnikiem Armii Krajowej; uroczystość na cmentarzu na Piaskach pod pomnikiem poświęconym żołnierzom AK, NSZ i WiN pomordowanym przez UB i przy kwaterze nazywanej Kielecką Łączką – 1 marca.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej:
 - VIII Kielecki Marsz Katyński z udziałem przedstawicieli lokalnych władz, instytucji, organizacji społecznych i młodzieży na skwer Pamięci Ofiar Katynia przed monumentem Sen; złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przed pomnikiem katyńskim na cmentarzu Partyzanckim w Kielcach oraz przed pomnikiem Sybiraków na cmentarzu Starym – 13 kwietnia; uroczystości przed pomnikiem Trzech Krzyży w Hucie Szklanej; złożenie wieńców pod monumentem zwanym Świętokrzyską Gólgotą Wschodu – w wydarzeniu wziął udział przedstawiciel delegatury – 21 kwietnia;
 - Marsz Katyński w Busku-Zdroju spod pensjonatu Sanato do Szkoły Podstawowej nr 1; marsz poprowadzili członkowie Grupy Teatralno-Rekonstrukcyjnej „Pegaz” z Publicznej Szkoły Podstawowej nr 1 w Busku-Zdroju ubrani w historyczne mundury polskich oficerów oraz pilnujących ich sowieckich żołnierzy – 14 kwietnia;
 - posadzenie Dębu Pamięci w Łopusznie ku czci ofiary zbrodni katyńskiej Józefa Wertki – 21 kwietnia.
- Święto Narodowe Trzeciego Maja / Kieleckie obchody rozpoczęły się mszą św. w intencji Ojczyzny w katedrze; uczestnicy przemaszerowali do parku Miejskiego pod pomnik Stanisława Staszica, gdzie odbyła się główna część uroczystości zorganizowanych przez Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach – 3 maja.

- Narodowy Dzień Zwycięstwa / Na oficjalnej uroczystości przed Wojewódzkim Domem Kultury w Kielcach zgromadzili się przedstawiciele władz państwowych i samorządowych, żołnierze, kombataneci i uczniowie. Delegaturę reprezentowała kierownik Referatu Badań Historycznych, która wystąpiła z prelekcją o zakończeniu II wojny światowej oraz sytuacji wewnętrznej Polski zdominowanej przez komunistów. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego i Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach – 8 maja.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji wsi Wola Szczygiełkowa / Udział pracownika delegatury w uroczystościach rocznicowych oraz wygłoszenie prelekcji. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Rozwoju Miejscowości Wola Szczygiełkowa, radną Rady Miejskiej w Bodzentynie, sołtysa i Radę Sołecką – Wola Szczygiełkowa, 14 maja.
- 80. rocznica niemieckiego mordy dzieci żydowskich w Kielcach / Na cmentarzu na Pakoszu w Kielcach odbyła się uroczystość upamiętniająca 45 dzieci żydowskich zamordowanych przez Niemców. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie im. Jana Karskiego w Kielcach – 23 maja.
- 32. rocznica powołania Straży Granicznej i 22. rocznica sformowania Straży Granicznej w Kielcach / Karpacki Oddział SG w Nowym Sączu zorganizował uroczystość jubileuszową, w której wzięli udział pracownicy delegatury. Poprzedziła je msza św. w kieleckiej katedrze, po której przemaserowano na pl. Wolności w Kielcach, gdzie odbył się uroczysty apel – 26 maja.
- 83. rocznica śmierci gen. Bolesława Roi / Współorganizowana przez delegaturę i Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach uroczystość odbyła się pod tablicą na elewacji budynku przy ul. Kapitulnej 2 w Kielcach, gdzie mieściło się dowództwo 2. Dywizji Piechoty Legionów Polskich. Zaprezentowano należącą do gen. Bolesława Roi odznakę 3. Brygady Legionów Polskich – 27 maja.
- 78. rocznica bitwy pod Palonkami i Kotkami / Wystąpienie przedstawicielki Klubu „Gazety Polskiej” w Busku-Zdroju pod pomnikiem ku czci Brygady Świętokrzyskiej NSZ i oddziału por. Stanisława Sikorskiego ps. „Jarema” między miejscowościami Palonki i Kotki; prelekcja pracownika delegatury *Powstanie i działalność Brygady Świętokrzyskiej Narodowych Sił Zbrojnych i walki oddziału pod dowództwem Stanisława Sikorskiego Jaremy*. Wydarzenie zorganizowane przez Klub „Gazety Polskiej” w Busku-Zdroju i Nadleśnictwo Chmielnik – 27 maja.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji Bodzentyna / Podczas uroczystości w Bibliotece Publicznej im. Adeli Nawrot i Centrum Kultury w Bodzentynie pracownik delegatury wygłosił prelekcję *Niemieckie akcje represyjne i terrorystyczne w gminie Bodzentyn w 1943 r.* Program słowno-muzyczny przygotowali uczniowie Szkoły Podstawowej w Psarach. Po mszy św. odprawionej w kościele parafialnym w Bodzentynie złożono kwiaty na miejscowym cmentarzu i zapalono znicze. Wydarzenie zorganizowane przez miasto i gminę Bodzentyn, Bibliotekę Publiczną im. Adeli Nawrot i Centrum Kultury w Bodzentynie – 1 czerwca.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji wsi Strużki / Uroczystość została rozpoczęta mszą św. przy kapliczce Najświętszej Maryi Panny w miejscowości Strużki w gminie Osiek. Po przemówieniach i występie artystycznym złożono kwiaty przed pomnikiem pomordowanych. Pracownik delegatury wygłosił prelekcję. Wydarzenie zorganizowane przez miasto i gminę Osiek, sołectwo Strużki – 4 czerwca.
- Święto 2. Pułku Artylerii Lekkiej Legionów / Po mszy św. odprawionej w kościele garnizonowym w Kielcach złożono wieńce i zapalono znicze pod pomnikiem kieleckich artylerzystów oraz pod tablicą pamiątkową na stadionie. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Rodzin i Sympatyków 2. PALL – 12 czerwca.
- 80. rocznica niemieckiej zbrodni w Wólce / Prelekcja pracownika delegatury *Pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w okresie II wojny światowej*. Wydarzenie zorganizowane przez wójta gminy Kije – Włoszczowice, 12 czerwca.
- 83. rocznica pierwszego masowego transportu więźniów do KL Auschwitz / Pod pomnikiem pomordowanych i zmarłych w niemieckich obozach koncentracyjnych na cmentarzu Partyzanckim w Kielcach złożono wieńce i zapalono znicze – 14 czerwca.

- 80. rocznica utworzenia zgrupowań partyzanckich płk. Jana Piwnika „Ponurego” i mjr. Eugeniusza Kaszyńskiego „Nurta”:
 - prelekcja pracownika RBH w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach podczas wernisażu wystawy „Historia Zgrupowań Partyzanckich AK »Ponury«” – 16 czerwca;
 - uroczystości na leśnej polanie Wykus niedaleko Starachowic z udziałem przedstawicieli wojska, policji, organizacji społecznych, leśników i uczniów – gośćmi specjalnymi byli łączniczka AK por. Marianna Fudala ps. „Zuzia” oraz ppłk AK Stefan Michalczak ps. „Brzoza”, „Jodła”, wręczono Honorowe Policyjne Odznaki Zasługi im. „Ponurego” (uroczystości odbyły się także w Wąchocku). Wydarzenia zorganizowane przez Środowisko Świętokrzyskich Zgrupowań Partyzanckich Armii Krajowej „Ponury”-„Nurt” i Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Obwód Świętokrzyski. Uczestniczył w nich zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski – 17–18 czerwca.
- 83. rocznica rozstrzelania polskich patriotów w lesie Brzask / Uroczystość przy zbiorowej mogile pomordowanych w lesie Brzask: msza św. w intencji ofiar, wystąpienie pracownika delegatury. Wydarzenie zorganizowane przez Starostwo Powiatowe w Skarżysku-Kamiennej – 24 czerwca.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji Rakówki i Jamna / Uroczystość pod pomnikiem poświęconym ofiarom niemieckiego okupanta w Rakówce: msza św. w intencji pomordowanych mieszkańców wsi Rakówka i Jamno, prelekcja pracownika delegatury *Pacyfikacja wsi Rakówka*, złożenie wieńców. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Gminy w Rakowie – 24 czerwca.
- 30. rocznica powstania Muzeum Katyńskiego w Warszawie / Muzeum jest instytucją zaprzyjaźnioną z delegaturą, która zarejestrowała dla niego 50 notacji. Podczas uroczystości w Warszawie przekazano Muzeum Katyńskiemu 15 notacji z udziałem członków rodzin ofiar zbrodni katyńskiej z Kielecczyzny. Wydarzenie zorganizowane przez Muzeum Katyńskie w Warszawie – 29 czerwca.
- 80. rocznica niemieckiej pacyfikacji Dębna / Udział pracownika delegatury. Wydarzenie zorganizowane przez Związek Kombatantów RP, Byłych Więźniów Politycznych Nowa Słupia, rodziny pomordowanych, proboszcza parafii w Dębnie i Radę Sołecką Dębno – 2 lipca.
- 77. rocznica pogromu Żydów w Kielcach / Złożono kwiaty pod tablicą pamiątkową na kamienicy przy ul. Planty 7/9 w Kielcach. Uroczystość odbyła się również na cmentarzu żydowskim w Kielcach. Obecni wzięli udział w ekumenicznej modlitwie w intencji zamordowanych i w intencji pokoju na Ukrainie, w Polsce, Europie i na świecie. Sprzed pomnika Menora przy al. IX Wieków Kielc wyruszył Marsz Pamięci, który zakończył się przy kamienicy na Plantach. Wydarzenie zorganizowane przez Region Świętokrzyski NSZZ „Solidarność”, Stowarzyszenie im. Jana Karskiego w Kielcach – 4 lipca.
- 80. rocznica śmierci gen. Władysława Sikorskiego / Uroczystość z udziałem pracowników Delegatury odbyła się przed obeliskiem poświęconym gen. Sikorskiemu w Kielcach; przedstawiciel delegatury wygłosił prelekcję *General Władysław Sikorski – żołnierz, polityk, patriota*. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Pamięci Narodowej „Czwartak” – 4 lipca.
- Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej / W spotkaniu uczestniczył naczelnik delegatury. Uroczystość zorganizowano w Kazinach pod pomnikiem ku czci mieszkańców powiatu jędrzejowskiego rozstrzelanych w kazińskim lesie przez Niemców. Wydarzenie zorganizowane przez Starostwo Powiatowe w Jędrzejowie, Urząd Miasta i Gminy w Wodzisławiu – 12 lipca.
- 80. rocznica pacyfikacji Michniowa, Dzień Walki i Męczeństwa Wsi Polskiej / Obecni na uroczystościach przy Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie wzięli udział w mszy św. w intencji pomordowanych przez Niemców mieszkańców Michniowa oraz wszystkich mieszkańców polskich wsi zamordowanych i poległych za Ojczyznę. Złożono wieńce przed mogiłą pomordowanych michniowian; odbył się koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu kieleckiego Chóru Fermata. W uroczystościach uczestniczyli przedstawiciele delegatury. Wydarzenie współorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Nadleśnictwo Suchedniów, Muzeum Wsi Kieleckiej – 12 lipca.
- 78. rocznica rozbicia więzienia UB w Kielcach / Widowisko historyczne „Rozbić więzienie UB” – udział w uroczystych obchodach rocznicy rozbicia więzienia UB w Kielcach przy ul. Zamkowej 4

- w nocy z 4 na 5 sierpnia 1945 r. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznych „Jodła” – 28 lipca.
- 79. rocznica Akcji „Burza” i bitwy pod Pielaszowem / Uroczystości rozpoczęła msza św. w kościele pw. św. Józefa w Sandomierzu. Zebrani przeszli na cmentarz katedralny przed mogiłę Pielaszowiaków, gdzie głos zabrał m.in. naczelnik delegatury. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Miasta w Sandomierzu, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Koło w Sandomierzu – 30 lipca.
 - 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego / Na cmentarzu Starym w Kielcach złożono kwiaty i zapalono znicze na grobie powstańca warszawskiego Wacława Wilka-Wilczyńskiego ps. „Mały”. W uroczystości wziął udział naczelnik delegatury oraz pracownik OBUWiM Kraków. W kościele garnizonowym odprawiono mszę św. w intencji poległych za wolność Ojczyzny; obchody odbyły się też na skwerze Szarych Szeregów przed pomnikiem Harcerzy Poległych za Ojczyznę – 1 sierpnia.
 - Zakończenie 58. Marszu Pierwszej Kompanii Kadrowej / Do Kielc dotarło blisko 350 uczestników marszu. W ciągu sześciu dni pokonali liczącą 120 km trasę z krakowskich Oleandrów. Na pl. Wolności uczestnikom wręczono odznaczenia państwowe i odznaki marszowe, a delegacje złożyły kwiaty pod pomnikiem Józefa Piłsudskiego. Wydarzenie zorganizowane przez Stowarzyszenie Marsz Szlakiem Pierwszej Kompanii Kadrowej. Delegaturę IPN w Kielcach reprezentował jej pracownik – 12 sierpnia.
 - V Rajd Rowerowy Szlakiem Brygady Świętokrzyskiej NSZ Zagnańsk – Lasocin / Udział w uroczystości upamiętniającej sformowanie 11 sierpnia 1944 r. Brygady Świętokrzyskiej NSZ – 12 sierpnia.
 - 84. rocznica wybuchu II wojny światowej na Westerplatte / Udział pracowników delegatury w obchodach, złożenie wieńca i zniczy pod Pomnikiem Obrońców Wybrzeża w Gdańsku. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Marszałkowski w Kielcach, Ochotnicze Hufce Pracy, Społeczny Komitet „Pamiętamy o Westerplatczykach” bp. Mariana Florczyka – 30 sierpnia – 1 września.
 - 43. rocznica podpisania porozumień sierpniowych oraz powstania NSZZ „Solidarność” w Opatowie / Udział pracownika delegatury w uroczystościach rocznicowych, nabożeństwie oraz odsłonięciu tablicy pamiątkowej na ścianie kamienicy przy ul. Sienkiewicza 5 w Opatowie. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Miasta i Gminy w Opatowie – 31 sierpnia.
 - 84. rocznica wybuchu II wojny światowej:
 - podczas obchodów rocznicy w Kielcach naczelnik delegatury wygłosił przemówienie nawiązujące do upamiętnianych wydarzeń. Obchody zorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Wojewódzki Dom Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach;
 - w Gdyni przedstawiciel delegatury zapalił znicze na grobach płk. Stanisława Dąbka oraz adm. Józefa Unruka – 1 września.
 - Akcja „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” / Symboliczne przypomnienie pochodzących z Kielecczyny żołnierzy broniących Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte we wrześniu 1939 r. – zapalenie zniczy na ich grobach w różnych miejscowościach województwa świętokrzyskiego przez przedstawicieli delegatury – 1 września.
 - Uroczystości „Koneckiego Września” / Uroczystości poświęcone mieszkańcom ziemi koneckiej poległym i zamordowanym w czasie II wojny światowej. Przedstawiciel delegatury złożył kwiaty przed pomnikiem mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Końskich i pomnikiem partyzantów na koneckim cmentarzu – 2 września.
 - 84. rocznica bombardowania Kielc w pierwszych dniach II wojny światowej / Upamiętnienie poległych wówczas Polaków; udział pracownika RBH delegatury w uroczystości, zapalenie zniczy na grobach poległych. Spotkanie zorganizowane przez Stowarzyszenie Pamięci Narodowej „Czwartak” – 6 września.
 - 84. rocznica kapitulacji bohaterskiej obrony Westerplatte / Uroczystości poświęcone kieleckim obrońcom Westerplatte pochodzącym z Kielecczyny: msza św. w intencji Ojczyzny i poległych żołnierzy w bazylice katedralnej Wniebowzięcia NMP w Kielcach; na placu przed Wojewódzkim

Domem Kultury w Kielcach odśpiewano hymn państwowy, odczytano apel pamięci, złożono kwiaty i zapalono znicze przed tablicą poświęconą obrońcom Westerplatte. Obchody zorganizowane przez Społeczny Komitet „Pamiętamy o Westerplaczykach” – 7 września.

- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej i bitwy pod Kajetanowem / Msza św. w kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Wiśniówce w intencji poległych żołnierzy oraz ofiar II wojny światowej; uroczystości w Kajetanowie przed pomnikiem bitwy stoczonej 5–7 września 1939 r. przez żołnierzy Grupy WP „Kielce” pod dowództwem płk. Kazimierza Głabisza i ppłk. Bronisława Kowalczewskiego, pracownik RBH wygłosił referat, przed pomnikiem złożono kwiaty oraz zapalono znicze. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Gminy w Zagnańsku, Szkołę Podstawową im. Armii Krajowej w Kajetanowie, parafię pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Wiśniówce – 10 września.
- 80. rocznica zamordowania Polaków przez niemiecką żandarmerię w Celinach / Odsłonięcie pomnika ofiar zbrodni z 4 maja 1943 r., złożenie kwiatów oraz wygłoszenie prelekcji *Zbrodnie niemieckie na Kielecczyźnie w latach II wojny światowej* przez pracownika RBH – 10 września.
- Beatyfikacja rodziny Ulmów w Markowej / Udział naczelnika delegatury oraz pracownika RBH – 10 września.
- Poświęcenie sztandaru Hufca Pracy w Skarżysku-Kamiennej im. gen. Antoniego Hedy-Szarego / Udział pracownika RBH w uroczystości oraz wygłoszenie referatu przybliżającego sylwetkę gen. Antoniego Hedy ps. „Szary” – 15 września.
- 84. rocznica agresji ZSRS na Polskę / Msza św. w kościele garnizonowym w Kielcach w intencji zmarłych i zamordowanych; główne uroczystości przed pomnikiem Matki Polki Sybiraczki na kieleckiej Kadzielni: referat pracownika RBH, wręczenie odznak honorowych za zasługi dla Związku Sybiraków, złożenie kwiatów i zapalenie zniczy. Wydarzenie zorganizowane przez Związek Sybiraków Oddział Wojewódzki Kielce, Stowarzyszenie „Kielecka Rodzina Katyńska”, Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych w Kielcach, Urząd Miasta Kielce – 17 września.
- 84. rocznica utworzenia Polskiego Państwa Podziemnego, obchody Dnia Polskiego Państwa Podziemnego / Naczelnik delegatury wygłosił przemówienie i złożył kwiaty przy pomniku Armii Krajowej „Jodła” na skwerze Żeromskiego w Kielcach. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach – 27 września.
- Uroczystości na Pękowcu w miejscu obozu i bunkrów oddziału partyzanckiego AK w latach 1943–1945 / Zapalenie zniczy przez pracownika RBH przed pomnikiem mjr. Mieczysława Tarchalskiego „Marcina” oraz zwiedzanie zrekonstruowanego bunkra partyzanckiego. Uroczystości zorganizowane przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie / – 30 września.
- 110. rocznica nadania pierwszych nominacji oficerskich w I Pułku Piechoty Legionów przez Józefa Piłsudskiego w październiku 1914 r. w Jakubowicach / Msza św., przemarsz ulicami miejscowości, wystąpienia okolicznościowe, złożenie kwiatów; delegaturę reprezentowali pracownicy REN. Wydarzenie zorganizowane przez Gminę Ożarów, Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury im. Aleksandra Patkowskiego w Ożarowie, Polską Grupę Zbrojeniową – 7 października.
- 78. rocznica zamordowania przez bezpiekę żołnierzy AK Franciszka Koniecznego i Józefa Kuli / W imieniu delegatury kwiaty na grobach złożył pracownik RBH – 18 października.
- 80. rocznica egzekucji trzech żołnierzy AK w Sielcu koło Staszowa, którzy stracili życie z rąk niemieckich żandarmów w 1943 r. / W uroczystości wzięła udział kierownik RBH oraz przedstawiciel OBUWiM IPN w Krakowie; złożono kwiaty oraz zapalono znicze przed tablicą memoratywną w Sielcu, która powstała przy współudziale IPN w 2019 r. – 22 października.
- 105. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę – Narodowe Święto Niepodległości:
 - w bazylice katedralnej w Kielcach odprawiono mszę św. w intencji Ojczyzny, następnie odbył się przemarsz przed pomnik Marszałka Józefa Piłsudskiego na pl. Wolności na oficjalną część uroczystości. W wydarzeniu uczestniczył naczelnik delegatury. W obchodach w Zagnańsku i Wiśniówce uczestniczył pracownik RBH. Organizatorzy: Świętokrzyski Urząd Wojewódzki w Kielcach, Urząd Gminy w Masłowie, Urząd Gminy w Zagnańsku – 11 listopada;

- w Fałkowie odsłonięto pomnik marsz. Józefa Piłsudskiego oraz żołnierzy Legionów i Wojska Polskiego, którzy stanęli do walki o niepodległość i granice Polski w latach 1914–1920; udział pracownika RBH – 11 listopada.
- 84. rocznica „Wigilii Hubalowej” / Udział pracownika RBH w uroczystościach w rocznicę Wigilii, którą świętował Oddział Wydzielony Wojska Polskiego pod dowództwem mjr. Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Bielawach i Anielinie (woj. łódzkie) – 1 grudnia.
- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce:
 - msza św. w bazylice katedralnej w Kielcach, złożenie kwiatów przed pomnikiem bł. ks. Jerzego Popiełuszki, zapalenie zniczy przy tablicy poświęconej pamięci Stanisława Raka – kieleckiej ofiary stanu wojennego. Kierownik RBH wygłosiła referat *Bilans represji wobec mieszkańców regionu świętokrzyskiego w okresie stanu wojennego* – 13 grudnia;
 - odsłonięcie pomnika poświęconego „Solidarności” i św. Janowi Pawłowi II w Staszowie, kierownik RBH wygłosiła prelekcję dotyczącą dekady lat osiemdziesiątych XX w. – 13 grudnia.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego – akcja „Oddaj hołd weteranom Powstania 1863 r.” / Dyrektor oddziału oraz młodzież z lubelskich szkół zapalili znicze na grobach weteranów na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Lipowej (12 mogił powstańców styczniowych) oraz komunalnym przy ul. Białej w Lublinie (4 mogiły) – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.
- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu / Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przy pomniku Ofiar Getta Lubelskiego, otwarcie wystawy IPN „Zagłada Żydów europejskich”, która przybliży podstawowe wiadomości na temat tej zbrodni niemieckiej popełnionej w czasie II wojny światowej – 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 83. rocznica masowych deportacji Polaków w głąb ZSRS / W Lublinie odbyły się obchody upamiętniające zesłańców. Po mszy św. w intencji zmarłych i pomordowanych poczty sztandarowe, przedstawiciele władz rządowych i samorządowych Lubelszczyzny, delegacje instytucji i stowarzyszeń oraz uczniów lubelskich szkół przeszły pod pomnik Matki Sybiraczki na pl. Dzieci z Pahlitua. W uroczystościach wziął udział pracownik OA i prezes Stowarzyszenia Sybiraków-Borowiczan – 10 lutego. Odpowiedzialne: OA.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Uroczystości przy grobie płk. Kazimierza Tumidajskiego, komendanta Lubelskiego Okręgu AK – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - odczyt pracownika OA o Żołnierzach Niezłomnych dla młodzieży Liceum Plastycznego w Lublinie – 1 marca. Odpowiedzialne: OA;
 - konferencja popularnonaukowa „Żołnierze Niezłomni – historia i przywracanie pamięci” w siedzibie oddziału; film *Na literę B* – 2 marca. Odpowiedzialne: OA, OBPiL.
- XXIV Dzień Imienin Marszałka Józefa Piłsudskiego / Po mszy św. w intencji marsz. Józefa Piłsudskiego i jego żołnierzy złożono kwiaty pod pomnikiem na pl. Litewskim w Lublinie. W imieniu dyrektora oddziału udział w uroczystościach wziął pracownik OA – 19 marca. Odpowiedzialne: OA.
- Dzień Pamięci o Holokauście i Przeciwdziałaniu Zbrodniom przeciwko Ludzkości, 80. rocznica wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim / W sali konferencyjnej oddziału i w Izbie Pamięci Żydów Lublina przeprowadzono projekt edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Lubelszczyzny „Na granicy dwóch światów” – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Święto Konstytucji 3 Maja / Pracownicy OBEN wzięli udział w pikniku patriotycznym na pl. Litewskim w Lublinie, dystrybuowali materiały edukacyjne oraz zachęcali do obejrzenia wystawy elementarnej „Polskie symbole narodowe” – 3 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin
- 88. rocznica śmierci marsz. Józefa Piłsudskiego / Związek Piłsudczyków Oddział Lublin, Związek Strzelecki „Strzelec” i Związek Oficerów Rezerwy RP Okręg Lubelski zorganizowały obchody urodzin marsz. Józefa Piłsudskiego. Po mszy św. nastąpił przemarsz pod pomnik i złożenie kwiatów. IPN reprezentował pracownik OA – 12 maja. Odpowiedzialne: OA.

- 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Premiera opracowanej przez oddział wystawy „Kościoły i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego”, na której wybrane grafiki autorstwa Włodzimierza Sławosza Dębskiego, pochodzące ze zbiorów Towarzystwa Przyjaciół Krzemienia i Ziemi Wołyńsko-Podolskiej w Lublinie, zestawiono z archiwalnymi fotografiami kościołów i kaplic na Wołyniu oraz współczesnymi zdjęciami tych samych obiektów lub miejsc. Otwarcia ekspozycji dokonał dyrektor oddziału w obecności Ulesławy Lübek, wnuczki Włodzimierza Sławosza Dębskiego – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 43. rocznica lubelskiego Lipca '80 / Piknik edukacyjny zorganizowany we współpracy m.in. z Zarządem Dzielnicy Hajdów-Zadębie – 23 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.
- Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego i Akcji „Burza” / Na pl. Litewskim w Lublinie przygotowano koncert patriotyczny *Zaśpiewajmy w holdzie Powstańcom Warszawskim!*; dyrektor oddziału przedstawił krótki rys historyczny Powstania Warszawskiego, oprawę muzyczną zapewnili artyści scen lubelskich z Centrum Inicjatyw Artystycznych w Lublinie, część utworów patriotycznych i powstańczych zaśpiewano wspólnie z publicznością, która otrzymała śpiewnik przygotowany specjalnie na tę okazję – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej:
 - udział przedstawicieli oddziału w uroczystościach rocznicowych oraz poświęcenie wyremontowanego przez IPN nagrobka mjr. Romualda Kompfa we Włodawie – 1 września. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - otwarcie wystawy „Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Polakach 1939–1945” – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.
- 84. rocznica napaści Związku Sowieckiego na Polskę / W ramach akcji „Warta Pamięci” w Zespole Szkół im. Henryka Sienkiewicza w Grabowcu oraz w Szkole Podstawowej w Dołhobyczowie im. Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej pracownik oddziału wygłosił prelekcję poświęconą wkroczeniu Armii Czerwonej na Lubelszczyznę we wrześniu 1939 r. Dyrekcjom szkół przekazano przygotowaną przez oddział wystawę „Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Polakach 1939–1945” – 15 września. Odpowiedzialne: OA.
- Dzień Archiwisty / Spotkanie *Co gryzie archiwistę zakładowego?*, zorganizowane w Sali Błękitnej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego przez Archiwum Państwowe w Lublinie. Dyrektora oddziału reprezentował pracownik odpowiedzialny za oddziałowe archiwum zakładowe – 29 września. Odpowiedzialne: OA.
- 80. rocznica likwidacji getta we Włodawie / Międzynarodowa konferencja naukowa w ramach projektu „Getto we Włodawie w 80. rocznicę likwidacji – dokończyć historię”, pracownik OBBH wygłosił referat *Ludność żydowska z Włodawy i okolic w obozach pracy a pomoc ludności polskiej w latach 1940–1943 – wybrane przykłady* – 12–13 października. Odpowiedzialne: OBBH.
- 60. rocznica śmierci Józefa Franczaka ps. „Laluś” / Prelekcja edukacyjna dla młodzieży red. Tadeusza Płużańskiego i prezentacja filmu *Niezlomni. Sierż. Józef Franczak „Laluś”* – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.
- Dzień Darczyńcy / Spotkanie z udziałem darczyńców i młodzieży szkół średnich w siedzibie oddziału poświęcone było projektowi „Archiwum Pełne Pamięci”; dawni działacze NSZZ „Solidarność” w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-Eda” w Poniatowej przekazali do IPN kompletną dokumentację komisji zakładowej z lat osiemdziesiątych, podzielili się z młodzieżą wspomnieniami z tamtego okresu – 5 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- 81. rocznica wybuchu Powstania Zamojskiego / Odsłonięcie pomnika Powstania Zamojskiego na terenie Muzeum Historycznego Inspektoratu Zamojskiego AK im. Stanisława Prusa „Adama” w Bondyrzu, w uroczystości wzięli udział prezes IPN, dyrektorzy BUWiM i BEN, dyrektor oddziału, przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej. Pomnik został sfinansowany przez IPN i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Zamość. Uroczystości towarzyszyła konferencja naukowa oraz promocja książki *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce / Działania edukacyjne dla młodzieży oraz mieszkańców w przestrzeni miejskiej Lublina (w rejonie Dworca Głównego PKS, skrzyżowania ulic Krakowskie Przedmieście, Lipowa i Aleje Racławickie oraz w Miasteczku Akademickim wokół Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego) oraz dla zorganizowanych grup uczniów szkół podstawowych i średnich w siedzibie oddziału; przejazd dla młodzieży szkół średnich zabytkowymi autobusami MPK Lublin do dawnej Fabryki Samochodów Ciężarowych oraz pod pomnik Krzyż Wdzięczności, złożenie kwiatów przy Drodze Męczenników Majdanka 14, a także przejazd ul. Królewską przed historyczną siedzibą NSZZ „Solidarność”; prezentacja wystawy elementarnej IPN „Stan wojenny 1981–1983” na pl. Litewskim. Współorganizatorzy: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, wojewoda lubelski, marszałek województwa lubelskiego, prezydent Lublina, Kuratorium Oświaty w Lublinie, Ochotnicze Hufce Pracy, Dzielnica Hajdów-Zadębie, Młodzieżowy Dom Kultury, Region Środkowowschodni NSZZ „Solidarność” – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Delegatura IPN w Radomiu

- 80. rocznica transportu około 1000 radomian do KL Lublin (Majdanek) / Po obchodach rocznicy w Ośrodku Kultury i Sztuki „Resursa Obywatelska” złożono kwiaty przed pomnikiem Pamięci Ofiar Pomordowanych w Niemieckich Obozach Koncentracyjnych na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Limanowskiego w Radomiu, udział naczelnik delegatury – 12 stycznia.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Uroczystości pod pomnikiem Okręgu Radomsko-Kieleckiego AK krypt. „Jodła” w Radomiu. Naczelnik delegatury złożyła kwiaty. Wydarzenie zorganizowane przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Radom, dowódcę 42. Bazy Lotnictwa Szkolnego w Radomiu, prezydenta Radomia – 14 lutego.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Pamięć żołnierzy podziemia niepodległościowego uczczono podczas uroczystości przed pierwszym w Polsce pomnikiem Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” przy ul. Władysława Beliny-Prażmowskiego w Radomiu. Naczelnik delegatury złożyła kwiaty – 1 marca.
- 83. rocznica pierwszych masowych egzekucji na Firleju / Pamięć pomordowanych uczczono podczas uroczystości na cmentarzu komunalnym na Firleju, gdzie pracownik delegatury złożył kwiaty pod pomnikiem ku czci zamordowanych – 4 kwietnia.
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej / Przed pomnikiem katyńskim na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Limanowskiego w Radomiu kwiaty złożyła naczelnik delegatury. Wydarzenie zorganizowane przez dowódcę Garnizonu Radom, prezydenta Radomia, Stowarzyszenie Rodzina Katyńska w Radomiu, Stowarzyszenie Rodzina Policyjna 1939 w Radomiu – 13 kwietnia.
- 80. rocznica wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim / Uroczystość pod pomnikiem Pamięci Żydów Radomia z udziałem mieszkańców Radomia, działaczy organizacji społecznych oraz władz miejskich. Naczelnik delegatury złożyła kwiaty – 19 kwietnia.
- 47. rocznica radomskiego Czerwca '76 / Odprawiono mszę św. przy kamieniu węgielnym pomnika skrzywdzonych w czerwcu 1976 r., naczelnik delegatury złożyła kwiaty. Wydarzenie zorganizowane przez prezydenta Radomia, Stowarzyszenie Radomski Czerwiec 76, Zarząd Regionu Ziemi Radomskiej NSZZ „Solidarność” – 25 czerwca.
- 85. rocznica urodzin ks. Czesława Sadłowskiego / Delegacja IPN z zastępcą prezesa IPN oraz naczelnikiem delegatury na czele udała się z życzeniami i prezentami do ks. Czesława Sadłowskiego przebywającego w parafii w Zbroszy Dużej – 5 grudnia.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Uroczystości pod pomnikiem Armii Krajowej przy ul. Żeligowskiego 2 w Łodzi – wartę honorową wystawili członkowie Grupy Rekonstrukcji Historycznej im. 10. Batalionu Saperów z Łodzi; pracownicy OBUWiM zapalili znicze na pomnikach i grobach żołnierzy AK – cmentarzu Starym, cmentarzu św. Rocha na Radogoszczu i cmentarzu rzymskokatolickim w Łodzi-Łagiewnikach. Dyrektor oddziału wziął udział w święcie IV Liceum Ogólnokształ-

ącego w Piotrkowie Trybunalskim, którego patronem jest gen. Stefan Rowecki „Grot” – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- Dzień Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką / Obchody pod pomnikiem Sprawiedliwych w Parku Ocalałych w Łodzi. W wydarzeniu wzięli udział m.in. przedstawiciele instytucji, urzędów i służb – 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Dzień pamięci o mjr. Henryku Dobrzańskim ps. „Hubal” w Anielinie / Pracownik WSdsPiI wziął udział w uroczystościach rocznicowych, reprezentując dyrektora oddziału – 30 kwietnia. Odpowiedzialne: WSdsPiI.
- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego / O 21.30, w godzinę śmierci rtm. Witolda Pileckiego, zapalono znicze pod jego popiersiem w parku miejskim im. Witolda Pileckiego w Wieluniu i pod tablicą na budynku przy ul. Witolda Pileckiego w Bełchatowie – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego / Uroczystość na cmentarzu Starym w Łodzi przy grobie uczestniczki Powstania Warszawskiego Barbary Nazdrowicz ps. „Wiewiórka” – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- 104. rocznica wyzwolenia Wolsztyna / Podczas uroczystości zorganizowanej przez Urząd Miasta i Gminy Wolsztyn pracownik OBEN wygłosił dwie prelekcje o Powstaniu Wielkopolskim – dla uczniów oraz dla władz i mieszkańców Wolsztyna – 5 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 78. rocznica zakończenia walk o Poznań / Udział w uroczystościach oraz złożenie kwiatów pod pomnikami Cytadelowców i Żołnierzy Alianckich – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej:
 - udział w uroczystościach i złożenie kwiatów pod pomnikiem Ofiar Katynia i Sybiru przy Centrum Kultury Zamek w Poznaniu – 13 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - IX Marsz Katyński w Wolsztynie – 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica akcji pod Arsenalem / Udział pracownika OBEN w uroczystościach, wygłoszenie podczas ogniska harcerskiego na dziedzińcu Urzędu Miasta Poznania gawędy o odbiciu Jana Bytnara ps. „Rudy” przez Grupy Szturmowe Szarych Szeregów. Organizatorem była Wielkopolska Chórągw Harcerzy ZHR – 26 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 175. rocznica Wiosny Ludów i walk o Grodzisk Wielkopolski „Szlakiem Grodziskiej Wiosny Ludów” / W Grodzisku Wielkopolskim odbyła się gra miejska, podczas której pracownik OBEN wystąpił z wykładem *Droga do niepodległości*. Organizatorzy gry: Zespół Szkół Technicznych im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Grodzisku Wielkopolskim i Szkoła Podstawowa nr 4 im. kpt. Józefa Rejdycha w Grodzisku Wielkopolskim. IPN ufundował gry w nagrodę dla laureatów – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 100. rocznica wizyty marsz. Ferdynanda Focha w Poznaniu / Przygotowanie filmu dokumentalnego *Ferdynand Foch w Poznaniu* we współpracy z „Głosem Wielkopolskim”; prezentacja wystawy „Z wizytą u wdzięcznych przyjaciół. W stulecie podróży Ferdynanda Focha po Polsce”; sesja popularnonaukowa „Marszałek Ferdynand Foch w Poznaniu. W stulecie wizyty” we współpracy z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i Urzędem Miasta Poznań – 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.
- 79. rocznica bitwy o Monte Cassino / Uczestnictwo delegacji oddziału w uroczystości upamiętniającej udział mieszkańców gminy Zbąszyń w walkach o Monte Cassino, zorganizowanej w ramach projektu Fundacji TRES i OBBH „Dalekie drogi do wolności” – prezentacja wystawy „Czas zwykłych Bohaterów”; sesja popularnonaukowa, podczas której przedstawiono wyniki kwerend archiwalnych; wręczenie nagród laureatom konkursu wiedzy „Dalekie drogi do wolności. Armia Andersa” oraz laureatom konkursu plastycznego – Zbąszyń, 22 maja. Odpowiedzialni: OBBH, OA, dyrektor oddziału.
- 100. rocznica urodzin cichociemnego Przemysława Bystrzyckiego / Zapalenie znicza oraz złożenie kwiatów na jego grobie na cmentarzu Zasłużonych Wielkopolan – 22 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego / Zapalenie zniczy pod tablicą upamiętniającą rotmistrza w klasztorze oo. Dominikanów i pod pomnikiem Witolda Pileckiego – Śrem, 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBBH, OA.
- 63. rocznica Wydarzeń Zielonogórskich / Udział delegacji IPN w uroczystościach rocznicowych; prezentacja wystawy „Wydarzenia zielonogórskie 30 maja 1960 r.” w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze – 30 maja, 1–11 czerwca. Odpowiedzialni: OBEN, dyrektor oddziału.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady / Udział w obchodach i wygłoszenie przemówienia o okolicznościach aresztowania profesorów i studentów Uniwersytetu Poznańskiego we wrześniu 1939 r. oraz ich losach. Podczas obchodów złożono kwiaty na mogiłach Polaków zamordowanych w lasach Pałędzko-Zakrzewskich – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 40. rocznica powstania poznańskiego oddziału Solidarności Walczącej / Dyskusja panelowa „Idea solidaryzmu Kornela Morawieckiego: między historią a teraźniejszością” – 16 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 67. rocznica Poznańskiego Czerwca 1956 / Udział delegacji oddziału w uroczystościach, prezentacja podczas konferencji prasowej zdjęcia z dedykacją Roberta De Niro dla uczestników protestów, artykuł „*Chłopiec z ferajny*”. *Robert De Niro oddaje hołd uczestnikom Poznańskiego Czerwca 1956 roku* na portalu przystanekhistoria.pl (o wizycie Roberta De Niro w 1992 r. pod pomnikiem Poznańskiego Czerwca) – 22–28 czerwca. Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, OBUWiM.
- 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Udział delegacji w uroczystościach w Zielonej Górze (9 lipca) i Poznaniu (11 lipca); wykład o zbrodni wołyńskiej dla osadzonych w Zakładzie Karnym w Krzywańcu (17 lipca). Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, OBUWiM, OBEN.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego:
 - zapalenie zniczy na grobach weteranów Powstania Warszawskiego w Poznaniu i Zielonej Górze, udział delegacji w uroczystości pod pomnikiem Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej w Poznaniu, odczyt o ppłk. Adamie Borysie ps. „Pług” – organizatorze i pierwszym dowódcy batalionu „Parasol” – 1 sierpnia;
 - spotkanie dla osadzonych w Zakładzie Karnym w Krzywańcu na temat przebiegu Powstania Warszawskiego oraz zbrodni popełnionych przez Niemców – 16 sierpnia. Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, OBUWiM, OBBH, OBEN.
- 103. rocznica bitwy warszawskiej / Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy na grobach bohaterów wojny z bolszewikami i w miejscach pamięci w Poznaniu, Mosinie i Kościanie – 14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 43. rocznica podpisania porozumień sierpniowych i powstania NSZZ „Solidarność” / Udział delegacji w uroczystości pod pomnikiem Poznańskiego Czerwca 1956 roku – 31 sierpnia. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / Zapalenie zniczy na grobach ofiar wrześniowych bombardowań w Poznaniu-Junikowie i Miłostowie, udział delegacji oddziału w poznańskiej uroczystości – 1 września. Odpowiedzialni: OBUWiM, dyrektor oddziału.
- Narodowy Dzień Polskich Dzieci Wojny / Odsłonięcie sfinansowanego przez IPN pomnika upamiętniającego polskie więźniarki niemieckiego obozu pracy przymusowej w Siedlcu – 10 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 84. rocznica niemieckiej zbrodni na polskich mieszkańcach Ślesina i okolic / Udział w uroczystości upamiętniającej ofiary i odsłonięcie tablicy pamiątkowej – 15 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 84. rocznica sowieckiej agresji na Polskę i Dzień Sybiraka / Udział delegacji oddziału w poznańskiej uroczystości – 19 września. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- 84. rocznica wydania rozkazu utworzenia obozów dla polskich oficerów, żołnierzy i policjantów przez władze ZSRS / Udział w uroczystości złożenia kwiatów pod tablicą upamiętniającą ofiary Katynia w kościele pw. św. Jana Kantego w Poznaniu – 22 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- 84. rocznica powstania Polskiego Państwa Podziemnego / Udział delegacji oddziału w poznańskiej uroczystości – 19 września. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- Upamiętnienie ofiar pierwszego niemieckiego obozu koncentracyjnego na okupowanych przez Niemców ziemiach polskich / Udział delegacji oddziału w uroczystości upamiętnienia ofiar KL Posen – 10 października. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- 83. rocznica powstania Batalionów Chłopskich / Udział w uroczystości, podczas której złożono kwiaty pod pomnikiem Tadeusza Kościuszki w Poznaniu – 18 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 67. rocznica Powstania Węgierskiego 1956 r. / Udział delegacji oddziału w uroczystościach pod tablicami Petera Mansfelda oraz Romka Strzałkowskiego na poznańskich Jeźcach; wykład w Przystanku Historia IPN w Poznaniu przybliżający historię wydarzeń sprzed 67 lat – 23 października. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- 83. rocznica utworzenia obozu przesiedleńczego Lager Głowna w Poznaniu / Udział w uroczystości i wygłoszenie okolicznościowego przemówienia – 5 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowe Święto Niepodległości:
 - współorganizacja „II Paderewski Festiwal” ze Stowarzyszeniem Wielkopolan Bona Fide, pod patronatem starosty poznańskiego – 9–13 listopada;
 - współorganizacja z Instytutem Polskim w Berlinie koncertu *Wieczór pieśni polskiej* w bazylice św. Jana w Berlinie – 12 listopada. Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, asystent prasowy.
- 100. rocznica otrzymania przez Ferdynanda Focha stopnia marszałka Polski i jego podróży do naszego kraju / Udział delegacji w uroczystościach w Paryżu – 23–25 listopada. Odpowiedzialne: OBBH.
- Dzień Darczyńcy / Wraz z Archiwum Państwowym w Poznaniu zorganizowano spotkanie z osobami, które w 2023 r. przekazały do Oddziału IPN w Poznaniu oraz AP w Poznaniu dokumenty i fotografie stanowiących istotne źródło do dziejów historii najnowszej – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- 40. rocznica powstania Ruchu Młodzieży Niezależnej w Zielonej Górze / Debata historyków i działaczy w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze – 8 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, OBBH.
- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce / Udział delegacji w poznańskiej uroczystości – 13 grudnia. Odpowiedzialny: dyrektor oddziału.
- 105. rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego / Współorganizacja koncertu *Śpiewanki Powstańcze 2023* na pl. Kolegiackim w Poznaniu, udział delegacji w uroczystości w Poznaniu i Lusowie (27 grudnia), Warszawie (28 grudnia) i Poznaniu (29 grudnia). Odpowiedzialni: dyrektor oddziału, OBUWiM.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego:
 - mogiły powstańców styczniowych na cmentarzu Starym w Rzeszowie, wpisane wcześniej do ewidencji mogił prowadzonej przez IPN, oznaczono tabliczkami „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski”; zaprezentowano wykaz grobów powstańczych na Podkarpaciu (ponad 300) przygotowany przez OBUWiM – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - żywa lekcja historii przeprowadzona przez naczelnika OBUWiM z grupą rekonstrukcyjną dla młodzieży Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Krasnem; po mszy św. w kościele pw. Wniebowzięcia NMP naczelnik OBUWiM zaprezentował sylwetkę rtm. Jana Newlin Mazarackiego. Na cmentarzu komunalnym poświęcono krzyż powstańczy na mogile Jana Newlin Mazarackiego – 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu na Podkarpaciu / Uroczystości rocznicowe w 24 miejscowościach województwa podkarpackiego: modlitwy za pomordowanych Żydów; prelekcje, wykłady o stosunkach polsko-żydowskich, kulturze żydowskiej i Holokauście; filmy, wystawy oraz prezentacje wspomnień ocalałych – 27 stycznia – 3 lutego. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK:

- uroczystości w Rzeszowie – msza św., przemarsz pod pomnik Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej Podokręgu „Rzeszów” – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- uroczystości w Brzostku – msza św., odsłonięcie i poświęcenie pomnika upamiętniającego żołnierzy AK w Brzostku, sfinansowanego przez Oddział IPN Rzeszów – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Dodatek specjalny oddziału do gazet „Super Nowości” i „Nowiny”; pracownicy OBBH wygłosili sześć wykładów – 15 lutego – 15 marca. Odpowiedzialne: OBBH.
- 42. rocznica porozumień rzeszowsko-ustrzyckich / Wspólnie z wojewodą podkarpackim zorganizowano pokaz filmu *Chłopski bunt '81* oraz debatę z udziałem dyrektora Oddziału IPN Rzeszów – 20 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- 30. rocznica śmierci mjr. Wacława Kopisty / OBEN zorganizowało w Rzeszowie sesję popularnonaukową połączoną z prezentacją filmu *Rzeszowski Cichociemny ps. „Kra”* przygotowanego przez TVP3 Rzeszów – 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica pacyfikacji wsi Pantalowice / Złożenie kwiatów i zapalenie zniczy pod krzyżem upamiętniającym zamordowanych mieszkańców Pantalowic i na mogile na cmentarzu parafialnym; msza św. w kościele parafialnym pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Pantalowicach w intencji ofiar; odsłonięcie i poświęcenie tablicy pamiątkowej pod pomnikiem ku czci zamordowanych – 4 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Święto 10. Pułku Strzelców Konnych / Organizacja wydarzenia i stanowiska edukacyjnego podczas pikniku w Łańcucie – 23 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica pacyfikacji przez Niemców Staroniwy / Współorganizacja uroczystości: modlitwa za pomordowanych Polaków przy zbiorowej mogile na cmentarzu Staroniwa w Rzeszowie, msza św. w kościele pw. św. Judy Tadeusza, odczytanie listy zamordowanych pod pomnikiem pamięci Polaków rozstrzelanych 1 czerwca 1943 r.; w dolnym kościele: konferencja z wystąpieniami krewnych ofiar i naczelnika OBUWiM oraz przedstawienie przygotowane przez dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 16 w Rzeszowie. Wydarzenie zorganizowane przez Urząd Miejski w Rzeszowie, 21. Brygadę Strzelców Podhalańskich, parafię pw. św. Judy Tadeusza w Rzeszowie – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 80. rocznica pacyfikacji przez Niemców wsi Pstrągowa / Msza św. w kościele pw. Józefa Robotnika w Pstrągowej w intencji ofiar, część artystyczna w wykonaniu uczniów z Zespołu Szkół w Pstrągowej, poświęcenie i odsłonięcie po remoncie i konserwacji pomnika ku czci ofiar. Na odnowionym pomniku znalazły się nowe tablice z nazwiskami zamordowanych – 11 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Benefis prof. Jana Drausa w Rzeszowie / Organizatorem uroczystości był Oddział IPN Rzeszów – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej, 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Podczas obchodów w woj. podkarpackim, których organizatorem lub współorganizatorem był oddział, odbyły się konferencja naukowa i sesje popularnonaukowe, prelekcje i wykłady poświęcone stosunkom polsko-ukraińskim, „Rajd Pamięci”, akcja „Zapał znicz pamięci”, udzielano wywiadów i publikowano artykuły prasowe – 15 czerwca – 28 lipca. Odpowiedzialne: OBBH i inne jednostki.
- 79. rocznica Powstania Warszawskiego:
 - współorganizacja uroczystości pod pomnikiem Pamięci Żołnierzy AK Podokręgu „Rzeszów” w Rzeszowie, msza św. w intencji poległych i pomordowanych w kościele pw. Świętego Krzyża – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - warsztaty edukacyjne w Rzeszowie poświęcone Powstaniu Warszawskiemu – wykład *Kubuś – opowieść o powstańczym samochodzie pancernym*, konkursy plastyczny i historyczny – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 81. rocznica Akcji „Reinhardt” / Współorganizacja obchodów w Jasienicy Rosielnej – odsłonięcie tablicy informacyjnej poświęconej ofiarom; zapalenie zniczy na zbiorowej mogile ze szczątkami ponad 600 ofiar – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- 84. rocznica paktu Ribbentrop–Mołotow / Otwarcie wystawy plenerowej „Zbrodnie niemieckie i sowieckie na Polakach 1939–1945” w Przemyśle z udziałem prezesa IPN Karola Nawrockiego – 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica powstania Polskiego Państwa Podziemnego i święto Wojsk Obrony Terytorialnej / Msza św. w kościele Świętego Krzyża w Rzeszowie, apel pamięci i salwa honorowa pod pomnikiem Pamięci Żołnierzy Armii Krajowej Okręgu Rzeszów, złożenie wieńców; na zakończenie odegrano Pieśń reprezentacyjną Wojska Polskiego. Oddział był współorganizatorem uroczystości – 27 września. Odpowiedzialne: OBUWIM.
- 81. rocznicy zamordowania braci Deców / Delegacja IPN złożyła kwiaty przy pomniku w Pantalowicach, który m.in. upamiętnia tragiczną śmierć Władysława Deca, zapalono znicze na grobie Bronisława, Stanisława i Tadeusza Deców na cmentarzu w Jaworniku Polskim. Oficjalną część uroczystości rozpoczęła msza św. w kościele pw. Matki Bożej Bolesnej w Grzegorzówce-Wólce, następnie odsłonięto tablicę w miejscu egzekucji Bronisława, Stanisława i Tadeusza Deców, zamordowanych za udzielanie pomocy Żydom. Tablica została sfinansowana przez oddział – 3 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWIM.
- Beatyfikacja rodziny Ulmów w Markowej:
 - prezentacja przed kościołem parafialnym pw. św. Doroty w Markowej opracowanej przez oddział wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, kolportaż katalogu wystawy – 9 września;
 - pracownicy OBEN i OBBH udzielili wywiadów dla TVP, TVP Rzeszów oraz Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II Wojny Światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej – 10 września. Odpowiedzialny: OIPN w Rzeszowie.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu / W 78. rocznicę wyzwolenia KL Auschwitz-Birkenau oddano hołd pod pomnikiem Ofiar Hitlerowskich Obozów Koncentracyjnych na cmentarzu Centralnym w Szczecinie. Znicze zapłonęły pod pomnikiem Dzieciom Potulic, przy tablicy upamiętniającej Gminę Żydowską w miejscu dawnej synagogi, pod tablicami ku czci więźniów filii KL Stutthof w Policach-Mścięcinie – 27 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Uroczystości rocznicowe pod pomnikiem Na Chwałę Armii Krajowej, złożenie kwiatów pod tablicą Żołnierzom Armii Krajowej przed budynkiem Urzędu Miasta Szczecin – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 58. rocznica utworzenia 8. Flotyli Obrony Wybrzeża / Uroczysty apel oraz złożenie kwiatów pod pomnikiem „Tym, którzy przywrócili Pomorze Macierzy” w Porcie Wojennym w Świnoujściu – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Święto Narodowe Trzeciego Maja / Udział naczelnika OBEN w uroczystościach rocznicowych w Szczecinie – 3 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- 78. rocznica zakończenia II wojny światowej w Europie / Podczas uroczystości na cmentarzu Centralnym w Szczecinie uczestnicy oddali hołd żołnierzom sił zbrojnych RP, którzy walczyli w kraju i na obczyźnie, a także tym, którym przyszło bić się w formacjach stworzonych przez ZSRS i w pełni podporządkowanych dowództwu sowieckiemu – 8 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 88. rocznica śmierci marsz. Józefa Piłsudskiego / W obchodach zorganizowanych przez Związek Piłsudczyków RP Okręg Szczecin przy pomniku Marszałka na pl. Szarych Szeregów wziął udział dyrektor Oddziału IPN Szczecin – 12 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 79. rocznica bitwy o Monte Cassino:
 - W Gorzowie Wielkopolskim złożono kwiaty na grobach Konstantego Chwiesiuka i Włodzimierza Komorowskiego na cmentarzu komunalnym przy ul. Żwirowej. Dyrektora oddziału reprezentował pracownik Delegatury IPN w Gorzowie Wielkopolskim – 18 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - uroczystości zorganizowane przez oddział i Dowódcę Garnizonu Stargard w Stargardzie na cmentarzu komunalnym przy ul. Kościuszki – zaprezentowano nowy, sfinansowany przez IPN

- pomnik nagrobny na mogile Jana Magryna, uczestnika walk o Monte Cassino; złożono kwiaty na grobach żołnierzy spod Monte Cassino Jana Magryna i Romana Młodzieniaka – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- uroczystości w Szczecinie pod tablicą upamiętniającą Tadeusza Sokołowskiego na terenie Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 im. prof. Tadeusza Sokołowskiego Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie; złożenie wiązanek na grobach weteranów płk. prof. dr. n. med. Tadeusza Sokołowskiego, sierż. Romana Naboczuka oraz Karola Jasińskiego na cmentarzu Centralnym – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - uroczystości w Koszalinie pod pomnikiem gen. Władysława Andersa; dyrektora oddziału reprezentował pracownik Delegatury IPN w Koszalinie; złożono kwiaty na grobie ppor. Stanisława Krudosa – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 25. rocznica powstania 12. Brygady Zmechanizowanej im. gen. broni Józefa Hallera / Odsłonięcie tablicy edukacyjnej prezentującej żołnierską drogę gen. broni Józefa Hallera na skwerze Hallerczyków w Szczecinie, gdzie w 2021 r. powstał pomnik Ławeczka Generała Józefa Hallera. Odsłonięcia tablicy dokonali dyrektor oddziału, dowódca 12. Brygady Zmechanizowanej gen. bryg. Roman Łytkowski i Monika Kieliszak z Agencji Mienia Wojskowego – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 75. rocznica mordu politycznego dokonanego przez komunistów na rtm. Witoldzie Pileckim:
 - uroczystość nadania Technikum Ekonomicznemu im. rtm. Witolda Pileckiego w Szczecinie nowego sztandaru – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - o 21.30, w godzinę śmierci rtm. Witolda Pileckiego, w Gorzowie Wielkopolskim, Gryfinie, Koszalinie, Polczynie-Zdroju i Szczecinie zapłonęły znicze pamięci – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 98. rocznica urodzin płk Danuty Szyksznian ps. „Sarenka” / Spotkanie zorganizowane przez oddział i Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej w pierwszą rocznicę śmierci Danuty Szyksznian, oddział reprezentowany był przez dyrektora – 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 40. rocznica powstania Ruchu Młodzieży Niezależnej w Gorzowie Wielkopolskim / Po mszy św. w kościele pw. św. Antoniego Padewskiego i św. Stanisława Kostki w Gorzowie Wielkopolskim odsłonięto tablicę upamiętniającą RMN; w Lubuskim Urzędzie Wojewódzkim w Gorzowie Wielkopolskim wręczono byłym działaczom antykomunistycznym odznaczenia państwowe nadane przez prezydenta RP oraz szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych. W imieniu prezydenta Andrzeja Dudy wiceprezes IPN dr hab. Karol Polejowski odznaczył byłych działaczy opozycji antysystemowej Krzyżami Wolności i Solidarności – 10 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 47. rocznica strajków w Elektrowni Dolna Odra w Nowym Czarnowie / Udział naczelnika OBEN w uroczystościach rocznicowych – 23 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Pod pomnikiem Ofiar Nacjonalistów Ukraińskich w latach 1939–1947 na cmentarzu Centralnym w Szczecinie odbyły się uroczystości upamiętniające ofiary ludobójstwa dokonanego przez OUN-UPA w województwach południowo-wschodnich II RP – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 80. rocznica sformowania 2. Korpusu Polskiego / Dyrektor oddziału, naczelnik OBUWiM i pracownik Delegatury IPN w Koszalinie zostawili kwiaty pod pomnikiem gen. Władysława Andersa – 21 lipca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 103. rocznica bitwy warszawskiej:
 - na Jasnych Błoniach w Szczecinie, pod Pomnikiem Czynu Polaków, odbyła się uroczysta zbiórka szczecińskiego garnizonu. Oddział IPN Szczecin reprezentowany był przez dyrektora – 12 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - pracownicy OBUWiM zapalili znicze na grobach uczestników bitwy warszawskiej na cmentarzu Centralnym w Szczecinie – 14 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - wojewódzkie obchody Święta Wojska Polskiego w Gorzowie Wielkopolskim: złożenie kwiatów pod pomnikiem marsz. Józef Piłsudskiego, msza św. w katedrze gorzowskiej, apel połączony

- z wręczeniem awansów i odznaczeń wojskowych na pl. Grunwaldzkim. Dyrektora oddziału reprezentował zastępca naczelnika OBL – 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
- uroczystości w Koszalinie pod pomnikiem marsz. Józefa Piłsudskiego połączone z nadaniem wyższych stopni wojskowych. Oddział IPN w Szczecinie reprezentowała zastępca dyrektora – 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 43. rocznica podpisania porozumienia sierpniowego w Szczecinie / Odsłonięcie pomnika upamiętniającego styczniowy strajk 1971 r. w Szczecinie w obecności prezydenta Andrzeja Dudy; przemarsz pod bramy stoczni szczecińskiej, gdzie złożono hołd uczestnikom sierpniowego strajku. Pomnik powstał z inicjatywy NSZZ „Solidarność” oraz Stowarzyszenia Grudzień ’70 – Styczeń ’71, był współfinansowany przez IPN – 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 84. rocznica wybuchu II wojny światowej:
 - udział w ogólnopolskiej akcji „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” – współorganizacja wojewódzkich obchodów na Międzynarodowym Cmentarzu Wojennym w Stargardzie, gdzie pochowanych jest 61 polskich żołnierzy, którzy walczyli z Niemcami, trafili do niewoli i zostali osadzeni w niemieckich obozach jenieckich;
 - przedstawiciele oddziału oddali hołd 11 obrońcom Westerplatte pochowanym w 8 miejscowościach w woj. zachodniopomorskim, m.in. ppor. Michałowi Pryczce, pochowanemu na cmentarzu komunalnym w Wierzchowie – 1 września. Odpowiedzialne: OBEN, OBUWiM.
 - 84. rocznica agresji sowieckiej na Polskę / Uroczystości przy pomniku Sybiraków na cmentarzu Centralnym w Szczecinie – 15 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - Dzień Polskiego Państwa Podziemnego / Złożenie kwiatów pod tablicą gen. bryg. Leopolda Okulickiego, ostatniego komendanta głównego AK, umieszczoną na budynku Urzędu Miasta w Szczecinie; obchody pod pomnikiem Na Chwałę Armii Krajowej na cmentarzu Centralnym w Szczecinie; złożenie kwiatów w kaplicy Armii Krajowej w bazylice achikatedralnej pw. św. Jakuba Apostoła w Szczecinie. Oddział był współorganizatorem uroczystości – 27 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Uroczystości z udziałem przedstawicieli oddziału odbyły się pod pomnikiem bł. ks. Jerzego Popiełuszki przy parafii pw. św. Stanisława Kostki w Szczecinie – 19 października. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - Narodowe Święto Niepodległości:
 - w Goleniowie zorganizowano uroczystość odsłonięcia pomnika rtm. Witolda Pileckiego;
 - w Szczecinie odbyły się obchody wojewódzkie i miejskie na Wałach Chrobrego – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - Dzień Darczyńcy / Do siedziby oddziału zostały zaproszone osoby, które przekazały do zasobu archiwalnego IPN rodzinne pamiątki; dyrektor oddziału wręczył gościom dyplomy uznania za udział w projekcie „Archiwum Pełne Pamięci” – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
 - Prezentacja nowych pomników nagrobnych Ignacego Wojciechowskiego oraz Zygmunta Nowickiego, weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, na cmentarzu komunalnym w Stargardzie – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce;
 - społeczna akcja IPN „Ofiarom stanu wojennego. Zapal Światło Wolności” w Szczecinie – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - upamiętnienie ofiar stanu wojennego: pl. Solidarności, brama Stoczni Szczecińskiej, pl. Grunwaldzki – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 53. rocznica Grudnia ’70:
 - obchody w Szczecinie na cmentarzu Centralnym, zorganizowane przy współpracy ze Stowarzyszeniem Społecznym „Grudzień 70 – Styczeń 71” i NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - uroczystości rocznicowe pod bramą Stoczni Szczecińskiej, a następnie pod pomnikiem Ofiar Grudnia 1970 r. z udziałem przedstawicieli oddziału – 17 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Delegatura IPN w Koszalinie

- 41. rocznica śmierci Janka Stawisińskiego / Złożenie kwiatów na cmentarzu komunalnym w Koszalinie na grobie koszalińskiego górnika z KWK „Wujek” – 25 stycznia.
- 78. rocznica ewakuacji Stalagu Luft IV Gross Tychow / Udział w uroczystościach i sesji naukowej w Zespole Szkół w Tychowie – 4 lutego.
- 40. rocznica zwolnienia więzionych z Wojskowych Obozów Internowania / Udział w uroczystościach rocznicowych na cmentarzu komunalnym w Koszalinie – 6 lutego.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Udział w uroczystościach zorganizowanych przez Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie – 14 lutego.
- Dzień Patrona Szkoły im. Żołnierzy Armii Krajowej w Warszkwie / Udział pracownika delegatury w obchodach – 12 maja.
- 80. rocznica powstania 2. Korpusu Polskiego / Udział w uroczystościach, złożenie kwiatów pod pomnikiem gen. Władysława Andersa – 21 lipca.
- Święto Wojska Polskiego / Udział w miejskich obchodach w Koszalinie – 15 sierpnia.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / Udział przedstawicieli delegatury w uroczystościach upamiętniających na cmentarzu komunalnym w Koszalinie – 1 września.
- Narodowy Dzień Pamięci Dzieci Wojny / Wystąpienie pracownika OBEN w Szczecinie na apelu pamięci w zespole szkół w Karlinie – 10 września.
- Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych / Spotkanie dla uczniów kilku koszalińskich szkół poświęcone bł. ks. Jerzemu Popiełuszcze, zorganizowane w Koszalińskiej Bibliotece Publicznej, połączone z otwarciem wystawy „Dekalog ks. Jerzego. Wystawa o bł. ks. Jerzym Popiełuszcze”; pracownik delegatury przedstawił życie i działalność kapłana – 18 października.

Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim

- 104. rocznica podpisania rozejmu w Trewirze / W Skwierzynie odbyła się uroczystość nadania skwerowi przy pomniku Pamięci nazwy „Powstańców Wielkopolskich” – 16 lutego.
- 43. rocznica podpisania porozumień sierpniowych, 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / Udział w uroczystościach pod białym krzyżem „Solidarności” na fasadzie kościoła pw. Najświętszej Marii Panny Królowej Polski w Gorzowie Wielkopolskim i pomnikiem ks. Witolda Andrzejewskiego na Starym Rynku – 31 sierpnia.
- Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego / Upamiętnienie powstańców, udział w uroczystości rocznicowej zorganizowanej w Starym Polichnie – 27 grudnia.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

- 80. rocznica powołania Kierownictwa Dywersji Komendy Głównej Armii Krajowej / Uroczyste odsłonięcie na budynku PAST-y tablicy poświęconej dwóm dowódcom warszawskiego okręgu Kedywu: mjr. Jerzemu Lewińskiemu ps. „Chuchro” i ppor. Józefowi Rybickiemu ps. „Andrzej”, których główny punkt odpraw znajdował się w nieistniejącym już budynku przy ul. Zielnej 40 (naprzeciwko PAST-y). Tablicę odsłanili córka ppor. Romana Rybickiego – Hanna Rybicka i dyrektor oddziału – 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Uroczystość upamiętnienia więźniów obozu przejściowego NKWD w Ostrówku / Odsłonięcie i poświęcenie nowego pomnika poświęconego więźniom obozu NKWD w Ostrówku; prelekcja dyrektora oddziału i krótkie wystąpienia gości – 22 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Organizacja uroczystości przez pracowników Izby Pamięci „Strzelecka 8”. W ramach obchodów pracownicy OBEN wzięli udział w uroczystościach w dawnym areszcie Głównego Zarządu Informacji WP przy ul. Świerszcza 2 i prowadzili Praski Marsz Pamięci z prelekcjami w miejscach ważnych wydarzeń związanych z historią oraz zbrodniami popełnionymi na działaczach polskiego podziemia antykomunistycznego w Warszawie. Wernisaż wystawy „»Ostatni leśnik«. Mazowsze i Podlasie w ogniu 1948–1953”; w Centrum Kultury w Łomiankach dyrektor oddziału wystąpił z wykładem *Żołnierze ostatniego powstania* – 1 marca. Odpowiedzialne: OBBH, OBEN.

- Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką:
 - pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*, dyskusja o pomocy udzielanej przez Polaków Żydom w czasie II wojny światowej w kościele pw. Wszystkich Świętych w Warszawie – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - odsłonięcie tablicy upamiętniającej ks. Michała Kubackiego oraz ks. Jana Stanka, którzy podczas II wojny światowej pomagali osobom pochodzenia żydowskiego. Uroczystość zorganizowana została przez Radę i Zarząd Dzielnicy Praga Północ Miasta Stołecznego Warszawy oraz oddział – 24 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej / Naczelnik OBBH złożył kwiaty w kaplicy Katyńskiej po mszy św. w bazylice Świętego Krzyża – 13 kwietnia. Odpowiedzialne: OBBH.
- 70. rocznica śmierci gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” / W Rembertowie podczas święta 2. Regionalnej Bazy Logistycznej dyrektor BUWiM i dyrektor oddziału odsłanili popiersie gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” – patrona tej jednostki – 19 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego / O 21.30, w godzinę śmierci rtm. Witolda Pileckiego, wicedyrektor oddziału złożył wiązanki i zapalił znicze przy symbolicznym grobie rtm. Pileckiego w Panteonie Żołnierzy Polski Walczącej na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach, przy pomniku rtm. Pileckiego w al. Wojska Polskiego na Żoliborzu i pod znajdującą się niedaleko tablicą upamiętniającą miejsce i dzień aresztowania rtm. Pileckiego. Wicedyrektor wziął udział w oficjalnych uroczystościach organizowanych tego dnia przy pomniku rtm. Pileckiego na Żoliborzu – 25 maja. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa.
- 80. rocznica aresztowania dowódcy AK gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grota” / W Warszawie odbyły się uroczystości w rocznicę aresztowania dowódcy AK gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grota”. Upamiętnianie rozpoczęło się w miejscu aresztowania przy ul. Spiskiej na warszawskiej Ochocie, gdzie kwiaty złożył pracownik OBEN. W południe uroczystości odbyły się pod pomnikiem gen. dyw. Stefana Roweckiego „Grota”. Obchody zorganizował Urząd ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych – 30 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej / Wicedyrektor oddziału i pracownik OBUWiM złożyli kwiaty pod tablicami upamiętniającymi zbrodnię wołyńską w kościele oo. Dominikanów pw. św. Jacka, w bazylice archikatedralnej pw. św. Jana Chrzciciela i na budynku Domu Polonii w Warszawie. Na kanale YouTube oddziału odbyła się premiera krótkiej animacji (shorta) o zbrodni wołyńskiej z udziałem dyrektora BUWiM – 11 lipca. Odpowiedzialny: asystent prasowy.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego:
 - Wielkopolska Barykada '44 – Wspólna Sprawa 1944 – celem wydarzenia na dziedzińcu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego było przybliżenie historii uczestników Powstania Warszawskiego pochodzących z Wielkopolski; organizatorzy zaproponowali formę żywych lekcji historii – na stanowisku OBEN prezentowane były: komiks *Przemarsz przez piekło* z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego”, gra uliczna „Poczty Powstańczej Warszawy”, sylwetki powstańców – patronów warszawskich ulic; uczestnicy, którzy rozwiązały specjalnie przygotowany quiz o Powstaniu Warszawskim, otrzymali nagrody – unikatowe przypinki Harcerskiej Poczty Polowej; wydarzenie współorganizowane z Fundacją Kochania Poznania pod patronatem honorowym Prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - premiera krótkiej animacji (shorta) z udziałem zastępcy dyrektora oddziału na kanale YouTube oddziału – 1 sierpnia. Odpowiedzialny: asystent prasowy;
 - premiera quizu historycznego o Powstaniu Warszawskim opracowanego na aplikację mobilną ActionTrack; kod QR był udostępniany przez media społecznościowe, strony internetowe oraz bezpośrednio uczestnikom wydarzeń edukacyjnych towarzyszących obchodom rocznicy wybuchu powstania (został pobrany przez 150 osób). Odpowiedzialne: OBEN;
 - prezentacja wystawy plenerowej IPN „Powstanie Warszawskie 1944. Bitwa o Polskę” u zbiegu ul. Świerszcza i Cienistej przed willą Jasny Dom we Włochach (Warszawa); ekspozycja przedsta-

- wia podstawowe informacje o powstańczym zrywie w sierpniu i we wrześniu – jest to pierwsza w całości kolorowa wystawa o Powstaniu Warszawskim – sierpień. Odpowiedzialne: OBEN;
- uroczystości związane z pochówkiem szczątków dziewięciu ofiar Powstania Warszawskiego w kościele pw. św. Grzegorza Wielkiego przy ul. Wolskiej w Warszawie; w uroczystości wzięli udział weterani walk o stolicę i przedstawiciele władz; IPN reprezentowali wiceprezes dr hab. Karol Polejowski oraz dyrektor oddziału. Po mszy św. odbył się pogrzeb w asyście żołnierzy Wojska Polskiego na cmentarzu Powstańców Warszawy, zorganizowany przez Oddział IPN Warszawa i BUWiM. Szczątki powstańców odnaleziono podczas prac archeologicznych w maju i czerwcu 2023 r. przy ul. Koźmińskiej 7, na terenie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Słabowidzących nr 8 – 4 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - Powstanie Warszawskie na Pradze – pierwsze strzały – inscenizacja historyczna z udziałem rekonstruktorów, pokaz uzbrojenia i sprzętu oraz wspólne śpiewanie piosenek powstańczych na warszawskiej Pradze; w realistyczny sposób zainscenizowano walkę w okresie poprzedzającym godzinę „W”; zorganizowano wystawę broni polskiej i niemieckiej oraz wyposażenia z okresu II wojny światowej – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - 79. rocznica wyzwolenia „Gęsiówki” przez powstańców warszawskich / Uroczystości pod tablicami upamiętniającymi to wydarzenie (skwer między ul. Mordechaja Anielewicza i ul. Okopową). IPN reprezentował pracownik OBBH. Więzienie przy ulicy Gęsiej w Warszawie (dziś ul. Mordechaja Anielewicza), nazywane Gęsiówką, zostało zdobyte piątego dnia powstania przez żołnierzy batalionu „Zośka”. Powstańcy uwolnili żydowskich więźniów, z których większość zadeklarowała chęć przyłączenia się do zrywu – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.
 - 80. rocznica akcji „Góral” (12 sierpnia):
 - na kanale IPNtv odbyła się premiera filmu animowanego przygotowanego na podstawie komiksu historycznego *Akcja Góral. 12 sierpnia 1943 r.* – 5 sierpnia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Warszawa;
 - przed Domem Polonii na Krakowskim Przedmieściu otwarto wystawę „Kedyw. Miecz i Tarcza Armii Krajowej w Warszawie” – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - na kanale YouTube oddziału odbyła się premiera krótkiej animacji o akcji „Góral” z udziałem dyrektora oddziału – 12 sierpnia. Odpowiedzialny: asystent prasowy.
 - w związku z 80. rocznicą powołania Kedywu oddział przygotował terenową grę miejską „W imieniu Rzeczypospolitej. Akcje Kedywu Armii Krajowej w okupowanej Warszawie” – podążając ulicami stolicy, uczestnicy poznają 11 akcji zbrojnych wybranych spośród tych najsłynniejszych i mniej znanych; mogą przejść trzy trasy lub tylko wybrane z nich; gra przeznaczona jest do samodzielnej realizacji (także indywidualnie) – 12 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
 - 103. rocznica bitwy warszawskiej / W Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie prezentowano wystawę „Wojna światów 1920” – 18 sierpnia – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN.
 - 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / Udział w ogólnopolskiej akcji „Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte” – dyrektor oddziału złożył kwiaty i zapalił znicze w miejscach pochówku trzech obrońców Wojskowej Składnicy Tranzytowej na Westerplatte: na grobie Stefana Ludwika Grodeckiego na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie, na grobie Jana Gryczmana na cmentarzu Bródnowskim w Warszawie, pod tablicą pamięci Karola Szwedowskiego na cmentarzu parafialnym w Legionowie (tablica została ufundowana przez Oddział IPN w Warszawie w 2022 r.) – 1 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
 - 79. rocznica wkroczenia Armii Czerwonej i „ludowego” Wojska Polskiego na warszawską Pragę / Izba Pamięci „Strzelecka 8” w Warszawie – uroczystości upamiętniające zamordowanych i zdręczonych przez NKWD i UB w katowniach praskich w latach 1944–1954: prelekcja pracownika Izby Pamięci *Obóz NKWD nr 10 w Rembertowie*, występ słowno-muzyczny w wykonaniu Moniki Olszewskiej oraz zwiedzanie zabytkowych piwnic. Wieczorem odprawiona została msza św. w kościele pw. Matki Bożej Loretańskiej, następnie delegacje złożyły kwiaty pod tablicami upamiętniającymi więzionych i zamordowanych przez NKWD i UB (m.in. przy ul. Strzeleckiej 8, Cyryla i Metode-

go 4, Sierakowskiego 7), o miejscach represji opowiedział pracownik Izby Pamięci. Współorganizatorzy: Stowarzyszenie Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury, Związek Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych Okręg Mazowiecki – 14 września. Odpowiedzialne: OBBH, Izba Pamięci „Strzelecka 8” w Warszawie.

- Narodowe Święto Niepodległości:
 - wizyta delegacji oddziału w Atenach na zaproszenie Szkoły Polskiej im. Zygmunta Miney-ki przy Ambasadzie RP w Atenach. Historycy z OBEN przeprowadzili warsztaty dla uczniów związane z odzyskaniem przez Polskę niepodległości w 1918 r. oraz wojną polsko-bolszewicką 1919–1921. Następnie edukatorzy uczestniczyli w „Run of Poland” – pięciokilometrowym Biegu Niepodległości w Metropolitan Park Antoni Tritsi-Ilion, a po jego zakończeniu wręczyli nagrody najmłodszym zwycięzcom (dzieci do 12 lat), którzy przebiegli symboliczny dystans 1111 m. Odbyła się również loteria dla dzieci z grami i materiałami edukacyjnymi IPN. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się komiksy historyczne. Prezentowano wystawę elementarną IPN „Wojna z bolszewikami. Bitwa Warszawska 1920 r.” – 3–5 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa;
 - w Izbie Pamięci „Strzelecka 8” spotkanie *Niepodległą piosenką uczcijmy* – wspólnie śpiewano pieśni patriotyczne, przybliżono ich historię, słuchano tych utworów w wykonaniu Sebastiana Boguszewskiego – śpiewaka operowego i konferansjera. Można było zwiedzić zabytkowe piwnice z inskrypcjami wyrytymi na ścianach przez więźniów byłego aresztu WUBP w Warszawie, który w latach 1945–1948 miał swoją siedzibę w kamienicy przy ulicy Strzeleckiej 8. Organizatorzy: Izba Pamięci „Strzelecka 8”, Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury – 7 listopada. Odpowiedzialne: OBBH, Izba Pamięci „Strzelecka 8”;
 - w Prokuraturze Okręgowej przy ul. Chocimskiej 28 w Warszawie prezentowana była wystawa IPN „Ojcowie Niepodległości”, a na budynku Prokuratury Regionalnej przy Krakowskim Przedmieściu w Warszawie siatki edukacyjne „Ojcowie Niepodległości” – listopad. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica wypędzenia przez Niemców nasielskiej społeczności żydowskiej / Jednym z elementów obchodów zorganizowanych przez władze samorządowe gminy Nasielsk było odsłonięcie tablicy pamiątkowej na rynku w Nasielsku, sfinansowanej przez OBUWiM. Dyrektor oddziału wygłosił krótkie przemówienie – 3 grudnia. Odpowiedzialne: Oddział IPN w Warszawie.
- 43. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce:
 - w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyło się spotkanie poświęcone książce *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981*, w rozmowie oprócz autora publikacji uczestniczyła m.in. Ewa Rurarz, córka ambasadora, oraz Mariusz M. Brymora, autor opracowania polskiej wersji wspomnień Romualda Spasowskiego – 13 grudnia. Odpowiedzialni: OBBH, asystent prasowy.
 - w Izbie Pamięci „Strzelecka 8” w Warszawie odbył się koncert polskiej muzyki klasycznej, który poprowadził Sebastian Boguszewski, śpiewak operowy, konferansjer i pedagog muzyczny – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, Izba Pamięci „Strzelecka 8”.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- 79. rocznica powołania 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej:
 - uroczystości rocznicowe w Polanicy-Zdroju – 14 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w kościele pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego upamiętniono 27. Wołyńską Dywizję Piechoty AK. Uroczystość rozpoczęła się mszą św. w intencji żołnierzy 27. WDP AK poległych i zagnionych w czasie walk, zamęczonych i straconych przez służby bezpieczeństwa w kraju i Związku Sowieckim oraz zmarłych śmiercią naturalną i żyjących – 29 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego / Delegacja pracowników IPN wraz z przedstawicielami władz wojewódzkich, miejskich, Uniwersytetu Wrocławskiego oraz wojska uczciła rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego przed tablicą poświęconą studentom Uniwersytetu Wrocławskiego uczestniczącym w tym zrywie – 22 stycznia. Odpowiedzialne: Oddział IPN Wrocław, OBUWiM.

- Międzynarodowy Dzień Pamięci o Ofiarach Holokaustu / Uroczystości zorganizowane przez Gminę Żydowską we Wrocławiu – złożenie kwiatów pod Synagogą pod Białym Bocianem przez dyrektora oddziału – 27 stycznia. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław.
- 80. rocznica zbrodni ukraińskich popełnionych na polskich mieszkańcach wsi Parośla 9 lutego 1943 r. – początek ludobójstwa na Wołyniu / Uroczystości z udziałem władz samorządowych, Komendy Garnizonu Wrocław, Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu – 29 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK:
 - spotkanie ze świadkiem historii, żołnierzem AK Stanisławem Wołczaskim – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - uroczystości pod pomnikiem Żołnierzy AK na cmentarzu Świętej Rodziny we Wrocławiu w obecności kombatanów, władz wojewódzkich, wojska i środowisk kultywujących pamięć o AK – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji Polaków w głąb ZSRS / Obchody odbyły się w Sanktuarium Golgoty Wschodu we Wrocławiu. Udział w nich wzięli parlamentarzyści, władze miasta, województwa, oficerowie Wojska Polskiego, przedstawiciele instytucji pielęgnujących pamięć, młodzież szkolna i świadkowie historii – sybiracy – 10 lutego. Odpowiedzialni: Oddział IPN Wrocław, OBUWiM.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych:
 - uroczystości wojewódzkie na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu pod pomnikiem pamięci ofiar terroru komunistycznego 1945–1956; dyrektor oddziału złożył kwiaty – 1 marca. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław;
 - uroczystości rocznicowe w Oleśnicy – 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - uroczystości rocznicowe w Popielówku i Lubomierzu – prelekcja o organizacji Żandarmeria Sił Podziemnych – 1 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - państwowy pogrzeb na cmentarzu parafialnym w Piotrówce szczątków żołnierza niezłomnego Jana Mulaka ps. „Śmiech”, dowódcy NSZ w powiatach Wielkie Strzelce i Gliwice; prezesa IPN reprezentował dyrektor oddziału – 3 marca. Odpowiedzialne: OBUWiM, WSdsPiI;
 - organizacja konkursu historycznego i plastycznego dla uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz młodzieży ze szkół ponadpodstawowych z powiatu górowskiego – 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzień Polonii Wrocławskiej / Udział dyrektora oddziału w obchodach na Ostrowie Tumskim – 6 marca. Odpowiedzialny: Oddział IPN Wrocław.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej:
 - udział oddziału w wojewódzkich obchodach pod pomnikiem Ofiar Zbrodni Katyńskiej we Wrocławiu;
 - uroczystości w parku Klonowym w Oleśnicy przy ul. Cmentarnej – 12–13 kwietnia. Odpowiedzialne: Oddział IPN Wrocław.
- 80. rocznica wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim:
 - uroczystości Gminy Żydowskiej pod pomnikiem Bohaterów Getta Warszawskiego we Wrocławiu; złożenie kwiatów przez dyrektora oddziału – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – prelekcja pracownika OBBH dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej „Leonardo” – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica zamachu bombowego żołnierzy AK na Dworcu Głównym / Oddział zorganizował uroczystość przed tablicą upamiętniającą akcję AK – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: Oddział IPN Wrocław, OBUWiM.
- 70. rocznica egzekucji kpt. Włodzimierza Pawłowskiego / Uroczystości upamiętniające egzekucję komendanta organizacji „Rzeczpospolita Polska Walcząca” kpt. Włodzimierza Pawłowskiego ps. „Kresowiak”, „Oreński”, „Myszkowski”, ofiary komunistycznej zbrodni sądowej. Oddano hołd jego pamięci przy mogile – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

- 79. rocznica bitwy o Monte Cassino:
 - zajęcia terenowe z uczniami Szkoły Podstawowej nr 73 im. Władysława Andersa na cmentarzu Grabiszyńskim we Wrocławiu (uporządkowanie grobów żołnierzy 2. Korpusu Polskiego, prelekcja dotycząca ich życiorysów oraz samej bitwy) – 10 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - udział w uroczystościach rocznicowych w Szkole Podstawowej nr 73 – 12 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego / Delegacja IPN z przedstawicielami władz wojewódzkich, miejskich oraz wojska uczciła rocznicę śmierci rotmistrza przed jego pomnikiem we Wrocławiu. O 21.30, w godzinę śmierci rotmistrza, IPN współorganizował uroczystości przed pomnikiem w Łagiewnikach; zapalono znicze pamięci pod pomnikiem rotmistrza na Promenadzie Starej – 25 maja. Odpowiedzialne: OBUWiM, OBEN.
- 83. rocznica pierwszego masowego transportu polskich więźniów do KL Auschwitz / uroczystość przy grobach więźniów z pierwszego transportu – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 40. rocznica mszy św. odprawionej we Wrocławiu przez papieża Jana Pawła II:
 - uroczystości odbyły się na terenie torów wyścigów konnych, przy obelisku upamiętniającym pielgrzymkę Jana Pawła II do stolicy Dolnego Śląska – 21 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM, dyrektor Oddziału IPN Wrocław;
 - przygotowanie filmu dokumentalnego *Feliks Jakimowicz – w latach 1981–1989 fotograf, dokumentalista*. Odpowiedzialne: OBEN.
- 80. rocznica ludobójstwa na Kresach Południowo-Wschodnich / Pracownik OBEN wygłosił wykład *Kto tego nie widział, nigdy w to nie uwierzy* w Miejsko-Gminnej Bibliotece Publicznej w Wołowie – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego:
 - w godzinę „W” odbyły się uroczystości przed pomnikiem rtm. Witolda Pileckiego we Wrocławiu. Współorganizatorem był oddział – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBUWiM;
 - w hołdzie powstańcom warszawskim zapalono znicze ułożone na kształt symbolu Polski Walczącej – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 103. rocznica bitwy warszawskiej, Święto Wojska Polskiego / W ramach wydarzenia zorganizowanego przez Świdnickie Stowarzyszenie Patriotyczne odprawiona została msza św., po której złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą triumf Polaków w wojnie polsko-bolszewickiej. Zebranych gościom przedstawiono rys historyczny bitwy warszawskiej. W Świdnicy odbył się piknik patriotyczny, którego uczestnicy mogli skorzystać z oferty BNT i poznać „Grę Szyfrów” oraz aplikację „Szybowcowa ’87” – 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- 84. rocznica wybuchu II wojny światowej / O godz. 4.45 odbyły się uroczystości na Cmentarzu Żołnierzy Polskich na Wzgórzu Oporowskim, oddział był ich współorganizatorem – 1 września. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 55. rocznica odsłonięcia pomnika ku czci robotników przymusowych z obozu pracy Burgweide / Koordynowane przez oddział przeniesienie pomnika na teren poobozowy, nieopodal miejsca, gdzie znajdował się obozowy cmentarz (16 sierpnia), oraz ponowne odsłonięcie pomnika – 11 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- 4. rocznica śmierci Kornela Morawieckiego / Zapalenie zniczy na skwerze Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dzień Edukacji Narodowej / Okolicznościowy wykład pracownika oddziału *Edukacja w służbie wartości* wygłoszony w Szkole Podstawowej im. Marii Krasickiej w Węglińcu – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- 105. rocznica rozpoczęcia walk o Lwów / Udział delegacji oddziału w uroczystym spotkaniu Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, podczas którego zaprezentowano film dokumentalny *Orlęta Lwowskie* (reż. Andrzej Gajewski) – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- 105. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę:

- wykład pracownika oddziału *Pierwsza biało-czerwona. Historia polskiej flagi znad niemieckiego obozu Burgweide*, wygłoszony w Bibliotece w Wilkszynie w ramach akcji #WilkszynoHymnu – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- we współpracy z Duszpasterstwem Niesłyszących we Wrocławiu i Fundacją „Fontis” zorganizowano wykład *Polskie drogi do niepodległości* tłumaczony na język migowy oraz zaprezentowano film dokumentalny *Cud nad Wisłą*, utrzymany w stylu kina niemego (reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki) – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- udział przedstawicieli oddziału w szkolnej uroczystości w III Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Świdnicy, spotkanie informacyjne z nauczycielami dotyczące struktury, działalności oraz misji IPN, prelekcja *Bohaterowie naszej niepodległości* – 15 listopada. Odpowiedzialne: OBEN;
- spotkanie edukacyjne w Gminnej Bibliotece w Przewornie, w czasie którego wygłoszono wykład *Zerwał nasz Orle biały kajdany... Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r.* oraz zaprezentowano film dokumentalny *Cud nad Wisłą* (reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki) – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- 75. rocznica zamordowania żołnierzy podziemia antykomunistycznego / Uroczyste spotkanie na cmentarzu Osobowickim przy kwaterach więziennych 75 lat po zamordowaniu przez władze komunistyczne mjr. Ludwika Marszałka ps. „Zbroja” (dowódcy Obwodu Dębica i kierownika Okręgu Dolnośląskiego WiN), ppor. AK Władysława Ciska (studenta Politechniki Wrocławskiej i kierownika Wydziału Informacji wrocławskiego WiN), ppor. AK Stanisława Dydy (studenta Uniwersytetu Wrocławskiego i kierownika Wydziału Organizacyjnego wrocławskiego WiN) i por. AK Jana Klamuta – 27 listopada. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- 105. rocznica wybuchu Powstania Wielkopolskiego – Narodowy Dzień Zwycięskiego Powstania Wielkopolskiego / Uroczyste spotkanie przy grobie powstańca wielkopolskiego Jana Dzierżkaja-Morawskiego na cmentarzu św. Wawrzyńca we Wrocławiu – 27 grudnia. Odpowiedzialne: OBUWiM.

Delegatura IPN w Opolu

- 83. rocznica pierwszej masowej deportacji Polaków w głąb ZSRS / Przedstawiciele delegatury w Opolu towarzyszyli prezes Koła Związku Sybiraków w Opolu przy symbolicznej mogile sybiraków na opolskim cmentarzu komunalnym – znajduje się tam kwatera sybiraków, którzy po powrocie do Polski osiedlili się w Opolu – 10 lutego.
- 81. rocznica przekształcenia ZWZ w AK / Obchody pod pomnikiem Armii Krajowej w Opolu – msza św., przemówienia okolicznościowe, złożenie kwiatów. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele delegatury IPN w Opolu – 14 lutego.
- 100. rocznica powstania Dzielnicy I Związku Polaków w Niemczech / Delegatura we współpracy z Urzędem Miasta zorganizowała obchody ustanowienia Dzielnicy I Związku Polaków w Niemczech – msza św., przemarsz pod pomnik Bojowników o Polskość Śląska Opolskiego, otwarcie wystawy „»Jesteśmy Polakami!«». Związek Polaków w Niemczech” na Rynku w Opolu. Obchody zakończyła uroczysta sesja Rady Miasta w Opolu – 18 lutego.
- Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych / Główne uroczystości pod pomnikiem Żołnierzy Podziemia Niepodległościowego w Opolu; odbyła się sesja popularnonaukowa o Żołnierzach Wyklętych (28 lutego); udzielono wsparcia organizacyjnego biegowi „Wilczym Tropem” – 1 marca.
- 78. rocznica wyzwolenia Stalagu 344 Lamsdorf / Pod pomnikiem Martyrologii Jeńców Wojennych w Łambinowicach odbyły się uroczystości upamiętniające 78. rocznicę wyzwolenia Stalagu 344 Lamsdorf. W uroczystościach wzięła udział naczelnik delegatury – 17 marca.
- 83. rocznica zbrodni katyńskiej / Uroczystości odbyły się pod pomnikiem Ofiar Zbrodni Katyńskiej w Opolu. W wydarzeniu wzięł udział przedstawiciel delegatury – 13 kwietnia.
- 102. rocznica wybuchu III Powstania Śląskiego / Wojewódzkie obchody 102. rocznicy wybuchu III Powstania Śląskiego na Górze Świętej Anny, a także Dzień Flagi Rzeczypospolitej. Uroczystości

rozpoczęła msza św. w intencji poległych powstańców śląskich; zgromadzeni udali się pod pomnik Czynu Powstańczego. Wydarzenie zorganizowane przez Opolski Urząd Wojewódzki – 2 maja.

- 232. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja / W Opolu odbyły się wojewódzkie uroczystości zorganizowane przez Opolski Urząd Wojewódzki – 3 maja.
- 5. rocznica powołania 13. Śląskiej Brygady Obrony Terytorialnej / W Opolu żołnierze WOT świętowali rocznicę powołania swojej jednostki. Złożyli kwiaty przed tablicą upamiętniającą żołnierzy AK. Odbył się piknik wojskowy, podczas którego przedstawiciele Wojsk Obrony Terytorialnej prezentowali sprzęt wykorzystywany w codziennej służbie, m.in. podstawową broń jednostki MSBS Grot, czyli modułowy system broni strzeleckiej – 17 czerwca.
- 80. rocznica zbrodni wołyńskiej / Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej:
 - w Opolu uczczono pamięć pomordowanych Polaków; uroczystości zorganizowane przez Opolski Urząd Wojewódzki – 11 lipca;
 - w Skoroszycach obchody rozpoczęła msza św. w intencji polskich ofiar ludobójstwa na Wołyniu w 1943 r.; zgromadzeni udali się pod pomnik Poległym za Wolność Naszą i Waszą; uroczystości zorganizowała gmina Skoroszycy – 16 lipca.
- 79. rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego / Obchody pod pomnikiem Armii Krajowej w Opolu w obecności przedstawicieli władz rządowych, samorządowych, instytucji społecznych, a także kombatanów i uczestników Powstania Warszawskiego. Wydarzenie zorganizowane przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej w Opolu, Opolski Urząd Wojewódzki – 1 sierpnia.
- 43. rocznica powstania NSZZ „Solidarność” / Obchody przy skwerze Solidarności w Opolu. Wydarzenie zorganizowane przez Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Śląska Opolskiego – 31 sierpnia.
- 77. rocznica operacji „Lawina” / Uroczystości w Malerzowicach Wielkich i Starym Grodkowie upamiętniające żołnierzy NSZ z oddziału kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek”, którzy zginęli w operacji „Lawina” zorganizowanej przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego oraz NKWD. Organizatorzy: Urząd Wojewódzki w Opolu, Stowarzyszenie Rodzin Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych VII Okręgu Śląskiego – 11 września.
- 84. rocznica agresji ZSRS na Polskę oraz Dzień Sybiraka / Uroczystości upamiętniające oraz obchody Dnia Sybiraka z udziałem przedstawicieli delegatury. Organizator: Urząd Wojewódzki w Opolu – 15 września.
- 150. rocznica urodzin Wojciecha Korfanteo / W Muzeum Czynu Powstańczego w Górze Świętej Anny – Oddziale Muzeum Śląska Opolskiego uroczystie otwarto wystawę plenerową IPN „Wojciech Korfanty”, której towarzyszyły prelekcje pracowników Instytutu Śląskiego. W uroczystości brał udział przedstawiciel delegatury – 16 września.
- 105. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę / Udział pracowników delegatury w uroczystościach zorganizowanych przez Urząd Wojewódzki i Urząd Miejski w Opolu – 11 listopada.
- 42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce / W siedzibie delegatury odbyło się spotkanie ze świadkiem historii – Wiesławem Ukleją, działaczem opozycji antykomunistycznej, który opowiedział o swoich doświadczeniach z czasów stanu wojennego – 13 grudnia.

4.3. Nagrody, konkursy

Nagroda „Kustosz Pamięci Narodowej”

Nagroda przyznawana jest za szczególnie aktywny udział w upamiętnianiu historii narodu polskiego w latach 1939–1989, a także za działalność publiczną zbieżną z ustawowymi celami IPN.

15 grudnia 2022 r. opublikowany został komunikat o otwarciu naboru kandydatur do XXII edycji nagrody IPN „Kustosz Pamięci Narodowej”. Podczas kampanii promocyjnej mającej rozpowszechnić informację o możliwości zgłaszania kandydatur wysłano komunikat do prasy oraz pisma do najważniejszych urzędów centralnych, samorządów, instytucji kultury i członków kapituły nagrody. Łącznie do IPN wpłynęło 114 wniosków o przyznanie nagrody.

Największe uznanie kapituły i tytuł „Kustosza Pamięci Narodowej” otrzymali: Arkadiusz Gołębiewski, ks. infułat Jan Sikorski, Stowarzyszenie Grupa Historyczna „Zgrupowanie Radosław”, Polish Falcons of America oraz Stanisław Maria Jackowski (pośmiertnie). O każdym z laureatów został przygotowany dwuminutowy film dokumentalny zawierający materiały archiwalne i wypowiedzi osób znających jego dorobek. Uroczystość wręczenia nagród została objęta patronatem honorowym prezydenta RP Andrzeja Dudy. Gala wręczenia nagród odbyła się ostatniego dnia Kongresu Pamięci Narodowej na PGE Narodowym w Warszawie – 15 kwietnia. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

Nagroda Semper Fidelis

W lipcu 2023 r. IPN ogłosił nabór kandydatur do V edycji nagrody Semper Fidelis, którą honoruje się osoby, instytucje i organizacje działające na rzecz upamiętniania dziedzictwa Kresów Wschodnich Rzeczypospolitej w kraju i za granicą. W 2023 r. nagrodą zostali uhonorowani: Lubelska Wojewódzka Komenda Ochotniczych Hufców Pracy, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich z siedzibą we Wrocławiu, Kresowe Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze im. Orłąt Lwowskich w Żarach, Tomasz Kuba Kozłowski oraz Stanisław Szarzyński. Dodatkowo kapituła przyznała wyróżnienie dr. hab. Wojciechowi Drelicharzowi. Gala wręczenia nagród odbyła się 15 grudnia na Zamku Królewskim w Warszawie. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa, BUWiM.

Krzyż Wolności i Solidarności

Krzyż Wolności i Solidarności został ustanowiony przez Sejm RP 5 sierpnia 2010 r. Po raz pierwszy przyznano go w czerwcu 2011 r. przy okazji obchodów 35. rocznicy protestów społecznych w Radomiu. Ustawą o orderach i odznaczeniach prezes IPN otrzymał prerogatywę występowania do prezydenta RP z wnioskiem o odznaczenie nim zasłużonych działaczy opozycji antysystemowej z lat 1956–1989. Źródłem ustanowienia Krzyża Wolności i Solidarności jest Krzyż Niepodległości z II RP. W 2023 r. odbyły się 42 uroczystości organizowane przez Centralę i jednostki terenowe, podczas których prezes IPN lub jego zastępcy wręczyli 400 Krzyży Wolności i Solidarności działaczom opozycji niepodległościowej.

10 lutego w Warszawie dyrektor Oddziału IPN Warszawa wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie w miejscu jej zamieszkania. Odpowiedzialne: OA Warszawa.

24 lutego w Łodzi zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 29 działaczom opozycji antykomunistycznej (7 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Łódź.

9 marca podczas uroczystości pogrzebowej w Myślenicach zastępca dyrektora Oddziału IPN Kraków przekazał w imieniu prezydenta RP odznaczenie rodzinie zmarłego Stanisława Nowackiego. Odpowiedzialne: OA Kraków.

10 marca w Bydgoszczy prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia 16 osobom (4 pośmiertnie). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

20 marca w Nowym Dworze zastępca dyrektora Oddziału IPN Gdańsk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

24 marca w Łodzi dyrektor Oddziału IPN Łódź wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Łódź.

20 marca w Bydgoszczy zastępca dyrektora Oddziału IPN w Gdańsku w imieniu prezydenta RP wręczył podczas wizyty domowej odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Gdańsk.

14 kwietnia w Krakowie zastępca dyrektora Oddziału IPN Kraków wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie przebywającej w szpitalu. Odpowiedzialne: OA Kraków.

19 kwietnia w Poznaniu dyrektor Oddziału IPN Poznań wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Poznań.

27 kwietnia w Warszawie zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA.

12 maja w Lublinie zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 26 osobom (6 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Lublin.

26 maja w Krakowie zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 21 osobom (9 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Kraków.

2 czerwca w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 22 osobom (1 pośmiertnie). Odpowiedzialne: AIPN, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL.

We Wrocławiu dyrektor Oddziału IPN Wrocław w imieniu prezydenta RP wręczył podczas wizyt domowych odznaczenia 2 osobom, które ze względu na stan zdrowia nie mogły być obecne na uroczystości 5 czerwca we Wrocławiu i 6 lipca w Świdnicy. Odpowiedzialne: OA Wrocław.

5 czerwca w Katowicach dyrektor Oddziału IPN Katowice wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Katowice.

7 czerwca w Sandomierzu i Skarżysku-Kamiennej dyrektor Oddziału IPN Kraków wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia 2 osobom. Odpowiedzialne: OA Kraków.

10 czerwca w Gorzowie Wielkopolskim zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia 8 osobom. Odpowiedzialne: OA Szczecin.

15 czerwca w Kielcach zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 10 osobom (1 pośmiertnie). Odpowiedzialny: WA Delegatury IPN w Kielcach.

26 czerwca w Radomiu zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 10 osobom (2 pośmiertnie). Odpowiedzialny: WA Delegatury IPN w Radomiu.

29 czerwca w Białymstoku zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 18 osobom (3 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Białystok.

6 lipca w Świdnicy dyrektor Oddziału IPN Wrocław w imieniu prezydenta RP wręczył podczas wizyty domowej odznaczenie 1 osobie, która ze względu na stan zdrowia nie mogła być obecna na uroczystości.

16 sierpnia w Krakowie dyrektor Oddziału IPN Kraków wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Kraków.

31 sierpnia w Gdańsku prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 22 osobom (3 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Gdańsk.

4 września w Katowicach dyrektor Oddziału IPN w Katowicach wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Katowice.

7 września w Zabierzowie Bocheńskim podczas uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej Tadeuszowi Frąsowi dyrektor Oddziału IPN Kraków w imieniu prezydenta RP przekazał rodzinie odznaczenie przyznane pośmiertnie Tadeuszowi Frąsowi.

8 września we Wrocławiu zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 23 osobom (2 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Wrocław.

4 października na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 18 osobom (3 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Rzeszów.

6 października w Katowicach zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane ponad 25 osobom (6 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Katowice.

9 października w Poznaniu zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane ponad 15 działaczom opozycji antykomunistycznej z lat 1956–1989 (5 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Poznań.

18 października w Szczecinie zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 13 osobom (2 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Szczecin.

27 października we Wrocławiu zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 15 osobom (1 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Wrocław.

4 listopada w Katowicach dyrektor Oddziału IPN Katowice wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenie 1 działaczowi opozycji antykomunistycznej. Odpowiedzialne: OA Katowice.

7 listopada w Dusznikach-Zdroju podczas wizyty domowej dyrektor Oddziału IPN Wrocław przekazał odznaczenie przyznane pośmiertnie 1 osobie. Odpowiedzialne: OA Wrocław.

8 listopada w Fundacji Kościuszkowskiej w Nowym Jorku prezes IPN dr Karol Nawrocki w imieniu prezydenta RP uhonorował odznaczeniami 6 osób – polskich obywateli, którzy niejednokrotnie byli zmuszeni do emigracji, jednak pomimo represji ze strony reżimu komunistycznego wykazali się niezłomną postawą w obronie niepodległej Ojczyzny. Odpowiedzialne: AIPN.

13 listopada w Sile pod Olsztynem zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia 8 osobom. Odpowiedzialny: WA Delegatury IPN w Olsztynie.

16 listopada w Opolu zastępca prezesa IPN dr. hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 4 osobom (1 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Wrocław.

17 listopada w Krakowie zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 32 osobom (6 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Kraków.

28 listopada w Lublinie zastępca prezesa IPN dr hab. Krzysztof Szwagrzyk wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 31 osobom (5 pośmiertnie). Odpowiedzialne: OA Lublin.

13 grudnia w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył w imieniu prezydenta RP odznaczenia przyznane 23 działaczom opozycji niepodległościowej z lat 1956–1989 (2 pośmiertnie). Odpowiedzialne: AIPN.

Nagroda „Świadek Historii”

Nagroda Honorowa IPN „Świadek Historii” jest przyznawana osobom fizycznym oraz instytucjom i stowarzyszeniom szczególnie zasłużonym dla upamiętniania historii narodu polskiego oraz wspierającym pion edukacyjny IPN w realizacji działalności ustawowej w obszarach edukacyjnym, naukowym i wydawniczym. Nagrodę przyznaje kapituła, której przewodniczącym jest prezes Instytutu Pamięci Narodowej.

18 stycznia podczas gali w pałacu Branickich w Białymstoku prezes IPN dr Karol Nawrocki uhonorował nagrodą „Świadek Historii”: Barbarę Sokólską, ks. Waldemara Sawickiego, Jana Litwińczuka, Adama Mariusza Niebrzydowskiego, Augustowsko-Suwalskie Towarzystwo Naukowe, 1. Batalion Zmechanizowany Szwoleżerów Mazowieckich 15. Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej im. Zawiszy Czarnego. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

16 marca podczas gali w Sali Białej Bazaru Poznańskiego prezes IPN dr Karol Nawrocki uhonorował nagrodą „Świadek Historii” za rok 2022: Henryka Lisiaka, Małgorzatę Rogal-Dropińską, Arkadiusza Szlachetkę. Odpowiedzialny: asystent prasowy Oddziału IPN Poznań.

5 października podczas gali kończącej Podkarpacki Kongres Pamięci Narodowej prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył nagrody honorowe „Świadek Historii” przyznane podczas XII rzeszowskiej edycji nagrody. Laureatami zostali: Andrzej Borch, Henryk Cząstka, Sławomir Zawisław, Stanisław Wnorowski, Jerzy Tadeusz Dębicki (pośmiertnie) oraz Towarzystwo Miłośników Ziemi Lubaczowskiej.

8 grudnia podczas gali XIV edycji nagrody „Świadek Historii” w siedzibie Oddziału IPN Białystok wręczono nagrody laureatom: ks. prałatowi dr. Adamowi Szotowi, Janinie Maciukiewicz, Teresie Szadkowskiej-Łakomy, Józefowi Walczyńskiemu, Oddziałowi Związku Sybiraków w Olsztynie, Stowarzyszeniu Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód”. Odpowiedzialne: OA Białystok.

18 grudnia podczas gali XII edycji nagrody „Świadek Historii” dla województw małopolskiego i świętokrzyskiego, zorganizowanej w Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach, prezes IPN dr Karol Nawrocki wręczył nagrody: Mariuszowi Kowalskiemu, Pawłowi Kurtyce, Andrzejowi Rogowi, Krzysztofowi Witkowskiemu, Centrum Dokumentacji Zsyłek, Wypędzeń i Przesiedleń UKEN w Krakowie, Oddziałowi Związku Sybiraków w Krakowie. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

21 grudnia podczas gali XIV edycji nagrody „Świadek Historii” w Sali Białej Bazaru Poznańskiego uhonorowani zostali: Stowarzyszenie „Ułana Karpackiego”, prof. Przemysław Matusik i Tomasz Woźniak. Odpowiedzialny: asystent prasowy Oddziału IPN Poznań.

Medal „Reipublicae Memoriae Meritum”

Odnaczenie zostało ustanowione w 2015 r. przez prezesa IPN. Przyznawane jest tym instytucjom, organizacjom i osobom fizycznym, które działają na rzecz trwałego upamiętniania wydarzeń i postaci z historii narodu polskiego w latach 1917–1990 oraz wspierają IPN w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej. Medal dzieli się na trzy stopnie: złoty, srebrny i brązowy.

1 marca w Olmontach odbyła się uroczystość wręczenia złotego medalu Janowi Litwińczukowi. Odpowiedzialne: OBUWiM.

29 marca w Dolnośląskim Urzędzie Wojewódzkim odbyła się uroczystość wręczenia złotych medali Dorocie Rasale-Świtoń, Ryszardowi Saczyńskiemu i Stanisławowi Ułaszewskiemu. Odpowiedzialne: Oddział IPN Wrocław, OBUWiM Wrocław.

15 kwietnia w Warszawie podczas Kongresu Pamięci Narodowej odnaczeni zostali: medalem złotym – Maciej Jabłoński, Tomasz Karasiński, Kazimierz Krajewski, Zbigniew Wawer (pośmiertnie); medalem srebrnym – Marcin Zarzecki, Magdalena Pszczółkowska. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

27 kwietnia w Muzeum Sztuk Użytkowych w Zamku Królewskim w Poznaniu prezes IPN Karol Nawrocki wręczył medal złoty Zenononowi Wechmannowi, medale srebrne Tadeuszowi Dzwonkowskiemu oraz Gminnemu Komitetowi Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Trzemesznie, medal brązowy Maciejowi Myczce. Odpowiedzialny: asystent prasowy Oddziału IPN Poznań.

20 września w Sali Koncertowej Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego w Warszawie prezes IPN Karol Nawrocki wręczył złoty medal Janowi Józefowi Kasprzykowi.

27 września w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie medale otrzymali: por. Bartłomiej Czech-Kosiński, Jadwiga Duda, por. Czesław Grzanka, Jacek Janiec, Małgorzata Janiec, Ryszard Kowal, Piotr Litka, Józef Parys, Kajetan Rajski, por. Edmund Rogalski, Marcin Siudziński, Michał Siwiec-Cielebon.

4 października na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej medale srebrne wręczono Wiesławowi Hapowi, ks. prałatowi Władysławowi Jagustynowi, medale brązowe zaś Andrzejowi Klimczakowi, Erykowi Mateckiemu, Adamowi Pawlusiowi.

11 października w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie dyrektor BUWiM oraz zastępca dyrektora Oddziału IPN Warszawa wręczyli medale po raz pierwszy przyznane przez warszawski oddział IPN. Medale złote otrzymali: Irena Biernacka, Aneta Hoffman, Artur Kondrat, Grzegorz Rąkowski, prof. dr hab. Zdzisław Winnicki, medale srebrne: Honorata Gawryłowska (Gawvrylovskiene), Edyta Karakotsoglou, Piotr Szakacz, medale brązowe: Krzysztof Krzemiński, Patryk Markuszewski, Remigiusz Stefani, Anna Szarejko, Dżianis Zvonik.

11–12 października w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku podczas konferencji Polsko-Gruzińskiej Komisji Historyków dr. David Kolbaia, przewodniczący Komisji, otrzymał złoty medal z rąk zastępcy prezesa IPN dr. hab. Karola Polejowskiego.

27 listopada w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie dyrektor Oddziału wręczył medale 10 osobom.

15 grudnia w Bydgoszczy złoty medal wręczono Hannie Sowińskiej, srebrny Zygmuntowi Krzemieniowi, medale złote zaś Tadeuszowi Antkowiakowi i Markowi Biernackiemu. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Konkurs „Książka Historyczna Roku” o nagrodę im. Oskara Haleckiego

Konkurs organizowany jest przez Telewizję Polską, Polskie Radio, Instytut Pamięci Narodowej oraz Narodowe Centrum Kultury. Jego ideą jest popularyzowanie dziejów Polski w XX w. oraz promowanie czytelnictwa książek historycznych. Do XIV edycji konkursu zostały zgłoszone 104 pozycje książkowe w czterech kategoriach: „Najlepsza książka naukowa poświęcona dziejom Polski i Polaków XX w.”, „Najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski w XX w.”, „Najlepsze wydawnictwo źródłowe poświęcone historii Polski i Polaków w XX w.” (publikacja opracowana zgodnie ze standar-

dami naukowymi, opatrzona wstępem naukowym oraz przypisami), „Najlepsze wspomnienia dotyczące historii Polski i Polaków w XX w.” (dzienniki, relacje lub wywiady, które nie muszą spełniać rygorów przyjętych przy publikacjach o charakterze naukowym). Do konkursu mogły być zgłaszane książki oraz publikacje elektroniczne (e-booki) wydane w języku polskim po raz pierwszy między 1 stycznia 2022 r. a 28 lipca 2023 r. Prawo zgłaszania książek do konkursu miały wydawnictwa oraz rektorzy wyższych uczelni. Zwycięzców wyłoniło jury, a także czytelnicy, którzy od 2 do 31 października 2023 r. w drodze głosowania internetowego wybierali najlepszą książkę w kategorii naukowej i popularnonaukowej.

27 listopada w Studiu Muzycznym Polskiego Radia im. Agnieszki Osieckiej zostały wręczone nagrody w następujących kategoriach:

- „Najlepsza książka naukowa poświęcona dziejom Polski i Polaków w XX wieku” – jury nagrodiło pracę Pawła Skibińskiego *Kościół wobec totalitaryzmów (1917–1989). Światowy katolicyzm i doświadczenie Polaków*, nagrodę czytelników otrzymała książka Jarosława Molendy *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przygód Tomka Wilmowskiego*.
 - „Najlepsza książka popularnonaukowa poświęcona historii Polski w XX w.” – jury uhonorowało książkę Piotra Nowaka *Filozofowie (w trzech słowach)*, czytelnicy zaś książkę Wojciecha Königsberga i Bartłomieja Szyprońskiego *Zlikwidować! Agenci Gestapo i NKWD w szeregach polskiego podziemia*.
 - „Najlepsze wydawnictwo źródłowe poświęcone historii Polski i Polaków w XX w.” – pięcioczęściowa publikacja *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, cz. 1–4, opracowana przez Danutę Jastrzębską-Golonkę, Ewę Kowalską, Ewę Dulną-Rak i Katarzynę Ziębik oraz *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska* opracowana przez Danutę Jastrzębską-Golonkę i Ewę Kowalską.
 - „Najlepsze wspomnienia dotyczące historii Polski i Polaków w XX wieku” – jury uhonorowało *Wspomnienia zebrane* Walerego Sławka opracowane przez Pawła Samusia.
- Jury przyznało również honorowe wyróżnienia następującym osobom i ich pracom:
- Mateusz Hübner, *Fundusz Kultury Narodowej Józefa Piłsudskiego. Zamysł i realizacja*;
 - Rafał Łatka, *Prymas Stefan Wyszyński w realiach PRL*;
 - Przemysław Słowiński, *Ten drugi Piłsudski. Biografia Bronisława Piłsudskiego – zesłańca, podróżnika i etnografa*;
 - Aurelia Wyleżyńska, *Kroniki wojenne*, t. 1–2, oprac. Grażyna Pawlak i Marcin Urynowicz.
- Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

Konkurs im. Władysława Pobóg-Malinowskiego na Najlepszego Debiut Historyczny Roku

Konkurs organizowany jest przez IPN i Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk od 2008 r. Jego celem jest promowanie wyników prac młodych badaczy zajmujących się najnowszą historią Polski i zachęcanie ich do kontynuowania kariery naukowej. Adresatami konkursu są autorzy prac magisterskich i doktorskich z historii Polski i Polaków w XX w. Nagrodą w konkursie jest dyplom, opublikowanie części lub całości pracy przez wydawnictwo IPN i IH PAN oraz honorarium wypłacane po podpisaniu umowy wydawniczej: 10 tys. zł w przypadku najlepszych prac magisterskich, 25 tys. zł w przypadku najlepszych prac doktorskich.

W XV edycji konkursu wzięli udział autorzy prac obronionych między 1 listopada 2021 a 31 października 2022 r. Zgłoszono 10 prac magisterskich i 10 rozpraw doktorskich. Posiedzenie Komisji Konkursowej XV edycji konkursu odbyło się 20 grudnia 2022 r. w siedzibie IH PAN przy Rynku Starego Miasta 29/31.

Uroczyste rozdanie nagród odbyło się 14 kwietnia, w czasie Kongresu Pamięci Narodowej zorganizowanego przez IPN w dniach 13–15 kwietnia 2023 r. na PGE Narodowym w Warszawie.

W kategorii rozpraw doktorskich laureatami są:

- I nagroda: nie przyznano;
- II nagroda: *Relacje Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Włoskiej Partii Komunistycznej w latach 1948–1990* – Bartosz Gromko (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego);

- Wyróżnienie: *Brygadowe Koło Młodych „Pogoń” 1949–1967* – Renata Maria Żegunia (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu);
- Wyróżnienie: *Obóz w okupowanym Konstantynowie k. Łodzi (1940–1943) w systemie obozów przesiedleńczych Kraju Warty* – Monika Jania-Szczechowiak (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu);
- Wyróżnienie: *Przyczyny i charakter ubóstwa popegeerowskiego w świetle koncepcji Amartyi Kumara Sena. Studium przypadku wojewódzkiego zachodniopomorskiego* – Damian Szymczak (Uniwersytet Łódzki);
- Wyróżnienie: *Codziennosc i świąteczność środowiska robotniczego Nowej Huty w latach 1949–1989. Perspektywa socjohistoryczna* – Artur Jatkowski (Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie).

W kategorii prac magisterskich laureatami są:

- I nagroda: *Reforma rolna w Polsce i Czechosłowacji w latach 1944–1948* – Mariusz Fornagiel (Uniwersytet Jagielloński);
- II nagroda: nie przyznano;
- Wyróżnienie: *Życie i posługa kapłańska Franciszka Strzyża (1876–1942)* – Tomasz Nocoń (Uniwersytet Śląski);
- Wyróżnienie: *Sprawa Jana Kaima (1947–1949)* – Michał Puchalski (Uniwersytet Warszawski).

We wrześniu 2023 r. rozpoczęto kolejną, XVI edycję konkursu. Zgłoszenia przyjmowano do 29 grudnia. Uroczyste ogłoszenie laureatów oraz rozdanie nagród planowane jest w 2024 r. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.

Konkurs na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN

13 kwietnia podczas Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie laureatami I edycji konkursu zostali: Jarosław Wąsowicz, Witold Bagiński, Magdalena Dźwigał, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki, Sebastian Piątkowski, Jerzy Kirszak, Bogusław Polak, Michał Polak i Jarosław Molenda. Kapituła nagrody przyznała wyróżnienia Krzysztofowi Tochmanowi, Dariuszowi Iwaneczce i Grzegorzowi Rąkowskiemu. Laureaci otrzymali statuetkę sygnetu i dyplom, a sześć najwyższej ocenionych przez Kapitułę książek zostanie wydanych w języku obcym. Retransmisja wydarzenia dostępna jest na profilu IPNtvPL w serwisie YouTube. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

Nagroda im. Grażyny Langowskiej

Nagroda dla nauczycieli i wychowawców szczególnie zaangażowanych w swoją pracę oraz krzewienie wartości patriotycznych. Została ustanowiona z inicjatywy Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” i w 2023 r. przyznana po raz trzeci. Patronką nagrody jest Grażyna Langowska (1946–2009), wybitna nauczycielka i kurator oświaty, działaczka NSZZ „Solidarność”, posłanka na Sejm RP.

Nagroda przyznawana jest w trzech kategoriach: dla nauczyciela lub wychowawcy działającego w epoce „Solidarności” (fundatorem nagrody jest Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej), dla nauczyciela szkoły polonijnej (fundatorem nagrody jest Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”) oraz dla nauczyciela, wychowawcy, instruktora lub opiekuna za krzewienie postawy patriotycznej w młodym pokoleniu (fundatorem nagrody jest Instytut Pamięci Narodowej). Odpowiedzialne: BEN.

29 maja Oddział IPN Łódź uhonorował nagrodą Małgorzatę Goździecką, nauczycielkę historii XXXII Liceum Ogólnokształcącego im. Haliny Poświatowskiej w Łodzi. Komisja konkursowa doceniła aktywność laureatki w organizowaniu spotkań młodzieży szkolnej ze świadkami historii i osobami zasłużonymi dla lokalnej społeczności oraz współpracę ze Stowarzyszeniem Rodzin Ofiar Obozów Koncentracyjnych i Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej w ramach projektu „Dziedzictwo patriotyczne Armii Krajowej”. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

13 czerwca w Centrum Edukacyjnym Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej nagrodę przyznaną przez IPN otrzymał Krzysztof Fiołka, nauczyciel XXI Liceum Ogólnokształcącego im. św. Stanisława Kostki w Lublinie, laureat lubelskiej nagrody regionalnej im. Grażyny Langowskiej wręczonej w Lublinie 22 maja. Odpowiedzialne: BEN, OBEN Lublin.

22 czerwca w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu nagrodę przyznaną przez Oddział IPN Wrocław otrzymała Małgorzata Skrobot, nauczycielka Szkoły Podstawowej nr 17 we Wrocławiu. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

6 lipca w Delegaturze IPN w Bydgoszczy nagrodę regionalną otrzymała Danuta Kopińska-Kołowalik, nauczycielka I Liceum Ogólnokształcącego im. Cypriana Kamila Norwida z Oddziałami Dwujęzycznymi w Bydgoszczy. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

9 grudnia w Przystanku Historia IPN w Poznaniu za wyróżniającą się pracę i wychowywanie młodzieży w duchu patriotycznym nagrodę dla nauczyciela z Wielkopolski otrzymał Janusz Waliszewski, nauczyciel z zespołu Szkół Technicznych w Pleszewie. Nagroda została wręczona przez dyrektora Oddziału IPN Poznań, dyrektora BEN i wielkopolskiego kuratora oświaty podczas V Wielkopolskiego Forum Pamięci Narodowej. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Ogólnopolski konkurs „Audycja Historyczna Roku”

W 2023 r. do X edycji konkursu zgłoszono 79 filmów i audycji. Tegoroczna edycja została wzbogacona o nową kategorię – „Młodzi twórcy”, by zachęcić także osoby do 26 roku życia do pogłębiania wiedzy z zakresu historii najnowszej i podejmowania starań o jej atrakcyjne upowszechnianie.

30 listopada podczas gali w siedzibie Oddziału IPN Białystok wręczono nagrody:

1. Grand Prix Prezesa IPN: *Wyzwolony prorok naszych czasów* – Andrzej Urbański, Polskie Radio, Regionalna Rozgłośnia w Gdańsku – Radio Gdańsk SA.
2. Kategoria „Losy” – Nagroda im. Prezydenta Ryszarda Kaczorowskiego: *Lidia Lwow-Eberle. Pro memoria* – Dorota Kania, Anna Zapert, Telewizja Polska SA.
3. Kategoria „Historia regionalna” – Nagroda Dyrektora Oddziału IPN w Białymstoku: *Przewodniczka matek* – Aleksandra Sadokierska, Polskie Radio, Regionalna Rozgłośnia w Białymstoku – Radio Białystok SA.
4. Kategoria „Młodzi twórcy”: *Zapomniane dziewczęta. Historia Przysposobienia Wojskowego Kobiet oczami Haliny Wiśniewskiej* – Marta Muranowicz, Mirella Paradowska, Tomasz Kielemoniuk.

Wyróżnienia:

1. Wyróżnienie za specjalne wartości poznawcze: *Więźniowie bez wyroku* – Dariusz Deberny, Telewizja Polska SA Oddział Opole.
2. Wyróżnienie specjalne dyrektora Oddziału IPN Gdańsk: *Achtung! Tu śmiać się nie wolno* – Agata Kukawka, Krystian Lachor, Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.
3. Wyróżnienie specjalne dyrektora Oddziału IPN Lublin: *Janusz Rożek – dwa lata przed Lubelskim Lipcem* – Magda Grydniewska, Polskie Radio, Regionalna Rozgłośnia w Lublinie – Radio Lublin SA.
4. Wyróżnienia specjalne dyrektora Oddziału IPN Łódź: *Podarta kartka* – Agata Kopaczewska, Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu; *Czas stąd uciec* – Krystian Lachor, Jakub Juhnke, Akademia Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.
5. Wyróżnienie specjalne dyrektora Oddziału IPN Szczecin: *Za wiele ran. Czerwiec 1976 r. na Pomorzu Zachodnim* – Monika Kwasigroch i Edyta Strub, Oddział IPN w Szczecinie.

Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Nagroda „Stukot ’56”

Została ustanowiona w 2022 r. w celu promowania wartości, w których imię protestowali robotnicy w Poznaniu 28 czerwca 1956 r. Nazwa nawiązuje do odgłosu wydawanego przez charakterystyczne buty, okuloki, noszone przez robotników poznańskich fabryk i zakładów pracy. Przejmujący stukot tysięcy chodaków jest obecny we wspomnieniach wielu świadków tamtych wydarzeń. Laureaci nagrody są „stukotem dla współczesnych”. Swoimi dokonaniem urzeczywistniają wartości poznańskiego Czerwca ’56 w naszych czasach. Te wartości znalazły swój wyraz w hasłach wypisanych na pomniku Poznańskiego Czerwca 1956: „O Boga, za wolność, prawo i chleb”. To one ze względu na swoją doniosłość i uniwersalność są kategoriami konkursu. Od 2023 r. mecenasem wspierającym konkurs jest Oddział IPN Poznań.

28 czerwca nagrody odebrali: w kategorii „O Boga” – fundacja Orszak Trzech Króli; w kategorii „Za wolność” – mjr Zenon Wechmann, przewodniczący Wojewódzkiej Rady Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz prezes Wielkopolskiego Oddziału Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego; w kategorii „Za prawo i chleb” – Hospicjum Palium z Poznania.

Nagroda Honorowa IPN „Ambasador Polskiej Historii”

Przyznawana osobom fizycznym oraz instytucjom i stowarzyszeniom spoza Polski szczególnie zasłużonym w upamiętnianiu historii narodu polskiego oraz wspierającym IPN w realizacji działalności ustawowej w obszarach edukacyjnym, naukowym i wydawniczym. Nagrodę przyznaje kapituła, której przewodniczącym jest prezes IPN.

17 października w Warszawie odbyła się gala kolejnej edycji nagrody. Wyróżnienie to otrzymali: Anna Alwast z Kanady (pośmiertnie), Jacek Fastyn z RPA, Artur Szulc ze Szwecji, Grzegorz Tymiński ze Stanów Zjednoczonych, Apulijskie Stowarzyszenie Polsko-Włoskie z Włoch oraz Związek Polaków we Włoszech. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

4.4. Inne koncerty, spektakle, filmy itp.

CENTRALA

Koncerty

- Koncert *Kolęda przetrwania* – w kościele pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Gdańsku: kolędy, również obozowe i okupacyjne, oraz pastorałki w wykonaniu zespołu Zagan Acoustic; koncertowi towarzyszyła wystawa czasowa „Stutthof idzie! Ewakuacja więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof 25 stycznia – 12 marca 1945 roku” przygotowana wspólnie z Muzeum Stutthof w Sztutowie; Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN opracowało bezpłatne foldery z fragmentami wspomnień byłych więźniów obozów koncentracyjnych i zagłady o Wigilii oraz okresie świątecznym w łagrach – 6 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Promocja płyty *Kolęda na inny czas* – w kościele pw. Chrystusa Króla w Gdańsku; płyta z nieznanymi tekstami kolęd, które powstawały w łagrach sowieckich, niemieckich obozach koncentracyjnych i obozach jenieckich – 13 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Kolęda przetrwania* – w kościele pw. Jana Chrzciciela i św. Brata Alberta w Gdyni; koncertowi towarzyszyła wystawa czasowa „Stutthof idzie! Ewakuacja więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof 25 stycznia – 12 marca 1945 roku”, przygotowana wspólnie z Muzeum Stutthof w Sztutowie – 14 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Tych lat nie odda nikt* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w Teatrze Capitol w Warszawie. Zaprezentowano utwory legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Mariana Hemara, Henryka Warsa i Alfreda Schutza – 15 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Wydarzenie muzyczne *Boży obiad* w Myszyńcu – poświęcone pamięci ofiar pacyfikacji przez Niemców kurpiowskiej wsi Bandysie w październiku 1944 r.; śpiewacy wykonywali pieśni pogrzebowe, wspominające pomordowanych – 15 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Kolęda przetrwania* – w kościele pw. św. Hiacynta i Franciszka w Ostródzie; koncertowi towarzyszyła wystawa czasowa „Stutthof idzie! Ewakuacja więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof 25 stycznia – 12 marca 1945 roku”, przygotowana wspólnie z Muzeum Stutthof w Sztutowie – 21 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Dźwięki nieutracone... Melodie lat 20. i 30.* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w kinie Ton w Białymstoku. Zaprezentowano twórczość legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Mariana Hemara i Henryka Warsa – 22 stycznia. Odpowiedzialne: BWK, OBEN Białystok.
- Koncert *Hemar ODnowa* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi; koncert zainaugurował Dni Pamięci organizowane

- w Łodzi po raz trzynasty przy okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu – 27 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Kolęda przetrwania* – w kościele pw. Michała Archanioła w Sępólnie; koncertowi towarzyszyła wystawa czasowa „Stutthof idzie! Ewakuacja więźniów obozu koncentracyjnego Stutthof 25 stycznia – 12 marca 1945 roku”, przygotowana wspólnie z Muzeum Stutthof w Sztutowie – 28 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Widowisko *Sprawiedliwi* – w pałacu Poznańskich w Łodzi; nowe aranżacje piosenek do tekstów Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Antoniego Słonimskiego, Władysława Broniewskiego, Mariana Hemara, Władysława Szlengla, Jeszajahu Szpigla, Icchaka Kacenelsona, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima – 30 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert promujący płytę *Kolęda na inny czas* – w warszawskim kościele pw. Świętego Krzyża – 31 stycznia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert *Dźwięki nieutracone... Melodie lat 20. i 30.* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w Filharmonii Sinfonia Baltica im. Wojciecha Kilara w Słupsku. Zaprezentowano twórczość legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Mariana Hemara i Henryka Warsa – 2 lutego. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert *Na pierwszy znak* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w Teatrze Miejskim w Inowrocławiu. Zaprezentowano twórczość legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Jana Tyszkiewicza i Henryka Warsa – 17 lutego. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert muzyki z „Gry Szyfrów” – w Filharmonii Śląskiej. Podczas festiwalu muzyki z gier komputerowych Game Music Fest wystąpił kwartet artystów z Opery Bałtyckiej w Gdańsku pod dyrekcją Przemysława Treszczotki, autora ścieżki dźwiękowej do tej gry – 18 lutego. Odpowiedzialne: BNT.
 - Koncert *...w drodze* – z cyklu „Artyści Andersa” (projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”) w bydgoskim kinoteatrze Klub Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych. Zaprezentowano twórczość legendarnych kompozytorów i autorów tekstów: Jerzego Petersburskiego, Mariana Hemara, Henryka Warsa i Alfreda Schutza. Wystąpili Maria Malinowska – sopran oraz Łukasz Reks – baryton. Towarzyszył im męski kwartet wokalny oraz kwartet smyczkowy pod kierunkiem Tomasza Chyły – 10 marca. Odpowiedzialne: BWK, Delegatura IPN w Bydgoszczy.
 - Widowisko *Sprawiedliwi* – w Łodzi; ukazanie historii Polaków, którzy narażali lub tracili życie, niosąc pomoc Żydom pod okupacją niemiecką – 23 marca. Odpowiedzialne: BWK.
 - Widowisko *Sprawiedliwi* – w Szczecinie; ukazanie historii Polaków, którzy narażali lub tracili życie, niosąc pomoc Żydom pod okupacją niemiecką – 24 marca. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert *Totus Tuus* w rocznicę śmierci Jana Pawła II – w Gdańsku; przy wtórze chorału gregoriańskiego oraz pieśni maryjnych przedstawiono życie Karola Wojtyły we wspomnieniach jego bliskich – 26 marca. Odpowiedzialne: BWK.
 - Koncert *Totus Tuus* w rocznicę śmierci Jana Pawła II – w Warszawie; przy wtórze chorału gregoriańskiego oraz pieśni maryjnych przedstawiono życie Karola Wojtyły we wspomnieniach jego bliskich – 2 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Festiwal „Sztuka Żle Obecna” – podczas Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu; festiwal jest poświęcony twórcom wykluczonym i cenzurowanym przez władze komunistyczne w Polsce – 14 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Festiwal „Sztuka Żle Obecna” – w kościele pw. św. Jakuba i św. Agnieszki w Nysie – 16 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Festiwal „Sztuka Żle Obecna” – w Studiu Polskiego Radia w Warszawie – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Festiwal „Sztuka Żle Obecna” – w Sali Koncertowej Nowa Miodowa przy Zespole Państwowych Szkół Muzycznych nr 1 w Warszawie – 23 kwietnia. Odpowiedzialne: BWK.
 - Majowa rocznica urodzin św. Jana Pawła II – Koncert *Totus Tuus* w wykonaniu kwartetu wokального „Floridus” prezentuje historię życia papieża we wspomnieniach bliskich Karola Wojtyły, które malują

ją obraz człowieka głęboko zakorzenionego w wierze i z troską patrzącego na losy rodziny, ojczyzny i świata; całość dopełniona muzyką religijną z różnych okresów historii – 17 maja (w Ostrowi Mazowieckiej) oraz 28 maja (w Lutomiersku). Odpowiedzialne: BWK.

- Koncert *Totus Tuus* w Gdańsku – wydarzenie artystyczne upamiętniające Jana Pawła II i jego zasługi dla Polski. Koncert związany jest z pamiątką wizytą Jana Pawła II w Gdańsku w 1987 r. – 11 czerwca. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Bunt wznieci słowo poety* – Warszawa, Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. W 79. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego zostały przywołane słynne obrazy pacyfikacji Mokotowa, zbrojnej walki wszystkich środowisk oraz buntu, który narastał przez lata okupacji. Widowisko słowno-muzyczne w wykonaniu Kapeli Henryka Małolepszego, uczestników VIII Letnich Warsztatów Teatru Piosenki w Tarcynie (40 osób od 7 do 24 roku życia), zespołu ludowego „Tarczynianie” – w roli ludności Mokotowa. Scenariusz, reżyseria, śpiew: Agata Klimczak-Kołąkowska – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.
- 41. rocznica zbrodni lubińskiej – koncert w wykonaniu sekstetu wokalnego proMODERN w kościele pw. Matki Bożej Częstochowskiej w Lubinie. W programie z okazji 41. rocznicy tragicznych wydarzeń w Lubinie znalazła się muzyka sakralna przeznaczona na Wielki Tydzień, a także będąca parafrazą katolickiej mszy *Requiem*. Łaciński tekst poszczególnych dzieł jest duchowym komentarzem o sensie ludzkiego cierpienia i związanym z nim przebaczeniem, które uwalnia do nowego życia – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Modlitwa Pokoju* w 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej – to wydarzenie zainicjowane przez Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w 2019 r., organizowane w miejscu szczególnym – kościele pw. św. Marii Magdaleny w Łambinowicach, na który swoje spojrzenia kierowali jeńcy obozów Lamsdorf (Łambinowice). Koncert prowadził dr Adam Tański (organy). W towarzystwie zespołu wokalnego wykonał utwory m.in. Witolda Lutosławskiego, Stanisława Moniuszki, Gabriela Fauré i Norberta Blachy. Muzyczne impresje poprzedzały fragmenty dzienników, relacji i wierszy jeńców przetrzymywanych w obozach Lamsdorf podczas obu wojen światowych, które odczytał aktor Leszek Zduń, oraz wizualizacja multimedialna przygotowana przez Marcina Bareję. Na tę ostatnią złożą się fotografie archiwalne i współczesne ze zbiorów Centralnego Muzeum Jeńców Wojennych oraz Muzeum Powstania Warszawskiego – 1 września. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Historia szabłą pisana, historia sercem śpiewana* w Lublinie. Koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu chóru młodzieży z lubelskich szkół podstawowych, wieńczący kilkumiesięczne warsztaty historyczno-muzyczne (13 maja – 1 listopada), oraz zespołu The Fedor Family. W programie koncertu znalazły się pieśni patriotyczne z różnych okresów walki o wolność i niepodległość Polski oraz pieśni legionowe i żołnierskie – 10 listopada. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *W hołdzie niepodległości* w Szczepankowie – 11 listopada. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Orlątko* w Borowie – Koncert pieśni patriotycznych wieńczący kilkumiesięczne warsztaty historyczno-muzyczne (13 maja – 1 listopada) dla młodzieży ze szkół na Kaszubach. Na potrzeby warsztatów powstało 15 aranżacji znanych i mniej znanych utworów, głównie z lat 1914–1918 – 12 listopada. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert pieśni patriotycznych w Sile z okazji 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości – 13 listopada. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Cena za prawdę* w Teatrze Polskim w Warszawie w rocznicę wprowadzenia w Polsce stanu wojennego – widowisko poświęcone kobietom internowanym w Gołdapi w czasie stanu wojennego. Transporty z aresztowanymi z całego kraju docierały do Gołdapi każdego miesiąca, łącznie internowano tu prawie czterysta kobiet. Dzięki koncertowi przybliżyliśmy postaci bohaterkich Polek tworzących opozycję antykomunistyczną, m.in. Stanisławę Sobieraj, Halinę Mikołajską, Alinę Pienkowską, Annę Walentynowicz, Ewę Ernestynę Sułkowską-Bierezin. Wystąpili: Golec uOrkiestra, Sławomir Uniątkowski, Katarzyna Cerekwicka, Krystyna Prońko, Roksana Węgiel, Warszawska Orkiestra Sentymentalna, Skubas, Kamil Bednarek, Józefina oraz Siostry Melosik – 13 grudnia. Odpowiedzialne: BWK.

- Koncert *Osły i ludzie* poświęcony pamięci Przemysława Gintrowskiego / W Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki przy ul. Marszałkowskiej 21/25 w Warszawie, podobnie jak w ubiegłych latach, odbył się koncert ku pamięci słynnego barda. Wystąpili: Katarzyna Mielnik i Hadrian Filip Tabęcki. Wydarzenie organizowane przez CPH co roku, wspólnie z Katolicką Inicjatywą Kulturalną – 19 grudnia. Odpowiedzialne: BPH.

Teatr

- Sztuka *Obywatel Junod* – o aresztowaniu Eugeniusza Bodo przez NKWD pod zarzutem szpiegostwa, przesłuchaniach i śmierci artysty:
 - spektakl w Siedlcach – 26 lutego. Odpowiedzialne: BWK;
 - spektakl w Nowym Dworze Gdańskim – 4 marca. Odpowiedzialne: BWK;
 - spektakl w Bydgoszczy – 5 marca. Odpowiedzialne: BWK.
- Spektakl słowno-muzyczny *Czyste serce* – poświęcony Łukaszowi Cieplińskiemu w Sali Teatralnej Naczelnej Organizacji Technicznej w Gdańsku – 28 lutego, 1 marca. Odpowiedzialne: BWK.
- Spektakl *Irena* – w Teatrze Polskim w Warszawie, objęty Patronatem Honorowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy – 25, 26 marca. Odpowiedzialne: BWK.
- Spektakl *Historia Misia Wojtka* – przedstawienie teatralne adresowane do dzieci w wieku przedszkolnym. Aktorzy w przystępny sposób opowiadają o szlaku armii gen. Andersa, z którą wędrował oswojony niedźwiedź brunatny Wojtek. Spektakl opracowany jest tak, aby w jak największym stopniu zaangażować młodego odbiorcę. *Historia Misia Wojtka* to dwóch aktorów oraz scenografia i rekwizyty mieszczące się w kilku walizkach podróżnych. Dzięki temu możliwe jest zagranie przedstawień w kilku miejscach jednego dnia oraz prezentacja spektaklu w ramach Zagranicznych Przystanków Historia. Liczba uczestników: ok. 11 tys., liczba spektakli: 145 – 1 września – 31 grudnia. Odpowiedzialne: BPH.

Filmy

- Serial *Rojst Millenium* – AIPN udzieliło pomocy w organizacji i realizacji zdjęć do serialu w reż. Jana Holoubka – 26 lutego. Odpowiedzialne: AIPN.
- Film *Stanisław Heliski. Dłatego* – premiera w Dolnośląskim Centrum Filmowym we Wrocławiu. Projekcji towarzyszył panel dyskusyjny z udziałem reżysera Michała Torza, Aldony Helskiej – wdowy po Robertcie Helskim, Adama Konopackiego – przyjaciela Helskiego z czasów opozycyjnych, i pracownika OBBH Wrocław. W wydarzeniu uczestniczyło 200 osób – 2 czerwca. Odpowiedzialne: BEN.
- Film *Poznaj losy swoich bliskich, ofiar niemieckich zbrodni z lat 1939–1945. Ocal pamięć rodziny* – na kanale IPNtv opublikowano film promujący projekt gromadzenia danych o stratach osobowych i ofiarach represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945 w bazie straty.pl – 20 czerwca. Odpowiedzialne: AIPN.
- Film *Wiara '44* – premiera pierwszego filmu dokumentalnego o znaczeniu wiary oraz roli duchownych w Powstaniu Warszawskim w kinie Muranów w Warszawie. Po pokazie odbyła się dyskusja z udziałem reżysera i scenarzysty Korka Bojanowskiego, Marceliny Koprowskiej – autorki książki *Życie religijne podczas Powstania Warszawskiego*, dyrektora BEN i duchownego pracującego w BPiI. W wydarzeniu uczestniczyło 250 osób – 27 lipca. Odpowiedzialne: BEN.
- Pokaz filmu *Historia jednej zbrodni* – na kilka dni przed beatyfikacją rodziny Ulmów, zamordowanych 24 marca 1944 r. przez Niemców za pomoc Żydom, w warszawskim kinie Iluzjon odbył się pokaz filmu w reż. Mariusza Pilisa. Po projekcji odbyła się dyskusja, w której udział wzięli zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma, reżyser Mariusz Pilis i historyk z OBUWiM Kraków. Instytut był organizatorem wydarzenia – 4 września. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.
- Przygotowanie kopii ekranowej filmu *Mother of Glory* na potrzeby pokazu podczas otwarcia wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku – 29 września. Odpowiedzialne: AIPN.

- Pomysł i konsultacja filmu dokumentalnego *Kłamstwa i mity PRL* z pracownikiem BBH IPN. Film składa się z 10 odcinków, był emitowany na antenie TVP Historia – 9 października – 11 grudnia. Odpowiedzialne: BBH, Oddział IPN w Szczecinie. Odpowiedzialne: BBH.
- *Przyjaciele, czyli o rozumieniu braterstwa w PRL* – film dokumentalny w reżyserii Aleksandry Fudali-Barańskiej. Dotyczy wizyt przedstawicieli zaprzyjaźnionych krajów bloku komunistycznego w latach 60. i 70. w ówczesnym województwie katowickim. W dokumencie zostały wykorzystane znajdujące się w archiwum TVP Katowice bogate materiały z przebiegu tych wizyt, tj. newsy tworzone na potrzeby ówczesnych dzienników telewizyjnych, materiały prasowe oraz zdjęcia agencji fotograficznych uwieczniające te wyjątkowe wizyty. Całość uzupełniają nagrania Polskiego Radia, w których zachowały się fragmenty przemówień zagranicznych gości do „ludu pracującego miast i wsi”. Zachowane w archiwum relacje filmowe komentują historycy Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. Do udziału w filmie zostali również zaproszeni ówcześni dziennikarze z prasy, radia i telewizji, którzy relacjonowali te wizyty w macierzystych redakcjach. Poruszony został też wątek wyjątkowych prezentów darowanych „przyjaciołom” z bloku wschodniego, takich jak górniczy mundur dla Fidela Castro i nadanie mu tytułu Honorowego Górnika Polski Ludowej czy kryształ i wyroby z węgla dla Leonida Breżniewa. Przypomniane zostały też anegdoty związane z wizytami i zabawne sytuacje, do których doszło w trakcie takich spotkań, a których opisy zachowały się w dokumentach służb. Przywołanie tych wydarzeń obrazuje zależność Polski wobec ZSRS, pokazuje pewną asymetrię we wzajemnych stosunkach, a w konsekwencji uwypukla wartość dzisiejszej niezależności naszego państwa. Premiera telewizyjna filmu odbyła się 28 grudnia na antenie TVP 3 Katowice. Odpowiedzialne OBBH i OBEN Katowice.
- *Pies Ciapka* – animowany film edukacyjny dla dzieci klas I–III z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły”. Podczas oglądania filmu dzieci poznają Ciapka – maskotkę polskiego 305 Dywizjonu bombowego w Wielkiej Brytanii oraz historię zmagania polskich lotników walczących u boku zachodnich aliantów, a przez to dowiadują się o roli, jaką odegrali polscy żołnierze w czasie II wojny światowej. Film zamieszczony na platformie YouTube. Liczba odbiorców: nieograniczona. Odpowiedzialne: BPH.

Projekty gamingowe

- „Gra Szyfrów” – BNT uczestniczyło w jednych z największych targów gamingowych na świecie – Pax East w Bostonie, gdzie kolejny raz zaprezentowano „Grę Szyfrów” – 23–26 marca. Odpowiedzialne: BNT.
- Premiera projektu „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” na targach Gamescom w niemieckiej Kolonii BNT premierowo zaprezentowało wzbogaconą wersję gry „Warsaw Rising”; przeprowadzono pokazy „Gry Szyfrów” na VR – 23–27 sierpnia. Odpowiedzialne: BNT.
- „Gra Szyfrów” i „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” na Pax West / BNT zaprezentowało swoje projekty „Grę Szyfrów” i „Warsaw Rising” na największych targach gamingowych na Zachodnim Wybrzeżu Stanów Zjednoczonych – Pax West w Seattle, 1–4 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Edycja mobilnych gier miejskich AIPN dla nauczycieli we współpracy z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli / 16 września i 7 października nauczyciele przedmiotów humanistycznych z mazowieckich szkół podstawowych i ponadpodstawowych wzięli udział w warsztatach metodycznych w formie gier miejskich: „Losy Ewy i Jerzego Stolarskich” oraz „Spacer z historią i sztuką”. Podsumowanie i omówienie warsztatów metodycznych przeprowadzono 18 października w formie spotkania online z nauczycielami oraz metodykiem z MSCDN – 16 września, 7 października i 18 października. Odpowiedzialne: AIPN.
- Mobilna gra miejska „Losy Ewy i Jerzego Stolarskich” / zorganizowano edycję gry dla uczniów CX Liceum Ogólnokształcącego im. Roberta Schumana w Warszawie – 20 listopada. Odpowiedzialne: AIPN.

Inne

- **XVI Katyński Marsz Cieni** – spod Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie wyruszył Katyński Marsz Cieni. Marsz jest hołdem dla blisko 22 tysięcy polskich obywateli zamordowanych przez

Sowietów w 1940 r. w Katyniu i innych miejscach kaźni na Wschodzie. Cykliczne wydarzenie organizowane jest przez Grupę Historyczną „Zgrupowanie Radosław” i IPN – 16 kwietnia. Odpowiedzialne Biuro Prezesa.

- **Międzynarodowy Festiwal Filmowy „Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci” (Festiwal NNW)** – wydarzenie organizowane w Teatrze Muzycznym w Gdyni, którego partnerem instytucjonalnym był Instytut Pamięci Narodowej. Podczas festiwalu wręczono nagrody dla najlepszych filmów polskich i zagranicznych. Nagrodę główną Złoty Opornik w Konkursie Polskich Filmów Dokumentalnych za najlepszy dokument Festiwalu NNW otrzymał film wyprodukowany przez IPN *Stanisław Helski. Dłatego* w reżyserii Michała Torza. Statuetkę „Drzwi do Wolności” otrzymał zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma – 27–30 września. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.
- **Noc Muzeów** w Archiwum IPN – w siedzibie Archiwum przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie odbyła się kolejna edycja Nocy Muzeów pod hasłem „Nie dla zysku ani sławy, ale dla Ojczyzny sprawy! – polscy emigranci w USA!”; pokaz części wystawy „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce”; interaktywny system wystawienniczy prezentujący archiwalia uzyskane w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”; ekspozycja oryginałów archiwaliów dotyczących zasłużonych przedstawicieli Polonii amerykańskiej. Goście odwiedzali magazyn, pracownię konserwacji dokumentów i pracownię digitalizacji; dla najmłodszych przygotowano strefę zabaw i gier historycznych; starsi sprawdzali swoją wiedzę w konkursie „Oś czasu”. BEN prezentowało projekty „Opowiedziane.pl” i „Bohaterowie Niepodległej”, a w strefie BNT można było zagrać w „Grę Szyfrów” i „Szybowcową ’87” – 13 maja. Odpowiedzialne: AIPN, BEN, BNT.
- **BohaterON** – kampania, której celem jest uhonorowanie uczestników Powstania Warszawskiego oraz promowanie historii Polski XX w. Co roku w ramach akcji każdy uczestnik mógł napisać i wysłać kartkę z życzeniami do powstańca. Instytut Pamięci Narodowej wsparł inicjatywę organizacyjnie i merytorycznie, organizując warsztaty dla nauczycieli. 12 października 2023 r., w czasie gali wieńczącej kampanię, IPN otrzymał statuetkę Złotego BohaterONa, natomiast zastępca prezesa dr hab. Krzysztof Szwagrzyk otrzymał Statuetkę BohaterONa Specjalnego 2023 im. Powstańców – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: Biuro Prezesa.
- **Szarża pod Krojantami** – widowisko historyczno-militarne, zorganizowane we współpracy z grupami rekonstrukcyjnymi z całej Polski w 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej i szarży 18. Pułku Ułanów Pomorskich na zmotoryzowany oddział Wehrmachtu pod Krojantami. W wydarzeniu wziął udział prezes IPN. Liczba uczestników: 5000 – 3 września. Odpowiedzialne: BPH.
- **Projekt edukacyjny „Drużyna Inki”** – lekcje historii połączone z nauką pierwszej pomocy przedmedycznej. Patronką naszych działań jest Danuta Siedzikówna ps. „Inka”. 45-minutowe zajęcia interdyscyplinarne. Po wstępie historycznym prowadzone jest teoretyczne i praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy. Po zajęciach każdy uczestnik otrzymuje miniapteczkę z nr alarmowym 112. Projekt realizowany jest na terenie całej Polski. Liczba zajęć: 150, liczba uczestników: 5 tys., czas trwania: 12 października – 15 października. Odpowiedzialne: BPH.
- **Odśloniecie muralu patriotycznego „Bohaterom walk o wolność i niepodległość Polski”** upamiętniającego 100-lecie Stadionu Miejskiego im. 10. Pułku Piechoty w Łowiczu. Mural przedstawia płk. Franciszka Jachecia, kpt. Andrzeja Drozda oraz plut. Zdzisława Lelonkiewicza – 11 listopada. Odpowiedzialne: BPH.
- **Dzień Darczyńcy** w Archiwum IPN. Ustanowiony 6 grudnia Dzień Darczyńcy jest okazją do uhonorowania osób, które wybrały IPN na miejsce zdeponowania swoich pamiątek, ale także do wspólnego odkrywania historii zebranych w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. Z tej okazji odbył się briefing prasowy poświęcony przekazaniu do zasobu Instytutu pamiątek po żołnierzu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie Antonim Siczku i śniadanie prasowe z udziałem zaproszonych gości – darczyńców i ambasadorów projektu. Ponadto za pośrednictwem mediów społecznościowych w formie modeli 3D przybliżono najciekawsze nabytki z każdej jednostki terenowej IPN ofiarowane przez naszych darczyńców. Każdy z niemal 2 tys. uczestników projektu „Archiwum Pełne Pamięci” otrzy-

mał od prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego pisemne podziękowanie za wkład w rozwój ważnego społecznie projektu – 6 grudnia. Odpowiedzialne: AIPN.

- Otwarcie wystawy „Banknoty opozycji antykomunistycznej w Polsce z lat 80 XX w.”, współorganizowane przez Polskie Towarzystwo Numizmatyczne – 14 grudnia. Odpowiedzialne: BPH.
- Przygotowanie scenariusza wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, autorzy: dr Wojciech Hanus (IPN Rzeszów), dr Maciej Korcuć (IPN Kraków) i dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN, prezentacja przy Pałacu Prezydenta RP w Warszawie, 21 lipca; w Lublinie 9 września.

Dni Wydawnictwa IPN – edycja 2023

Inauguracja II Dni Wydawnictwa IPN odbyła się 19 sierpnia w magazynie centralnym w Warszawie oraz w siedmiu oddziałach i jednej delegaturze IPN. Na odwiedzających czekało ponad 950 tytułów w cenach obniżonych o 40 proc. (niektóre książki kosztowały 5 zł). Przy zakupach za co najmniej 40 zł goście otrzymywali w prezencie zeszyt ćwiczeń *Obrona Grodna 1939 r. Łamigłówki* z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939–1946”. Każdy, kto wydał 50 zł, mógł zakreślić kołem fortuny i wygrać atrakcyjną nagrodę. 19 sierpnia odbyły się spotkania z autorami – Jackiem Pawłowiczem, Danielem Koresiem, Pawłem Zielonym, Elżbietą Kowalczyk, Filipem Gańczakiem i Konradem Graczykiem. Najmłodszych czytelników do wspólnego rysowania zachęcali ilustratorzy – Krzysztof Wyrzykowski i Hubert Ronek. Zaprezentowano wystawę plenerową „Polonica emigracyjne. Ze zbiorów instytucji członkowskich Stałej Konferencji Muzeów, Archiwów i Bibliotek Polskich na Zachodzie”. Od 19 do 25 sierpnia prowadzono sprzedaż publikacji w księgarniach stacjonarnych IPN w całej Polsce.

Tabela 1. Sprzedaż podczas inauguracji Dni Wydawnictwa 19 sierpnia 2023 r. w porównaniu z 2022 r.

Punkt sprzedaży Oddział / Delegatura	2023		2022	
	Wartość w zł	Liczba egzemplarzy	Wartość w zł	Liczba egzemplarzy
Centrala	9607,60	741	11233,40	1787
Białystok	–	–	323,00	57
Gdańsk	611,80	33	635,80	43
Kraków	3938,60	240	3417,89	501
Lublin	1039,40	115	862,00	94
Poznań	2970,00	269	2916,60	345
Rzeszów	567,60	49	–	–
Wrocław	2086,42	140	1183,27	88
Szczecin	1627,30	135	–	–
Bydgoszcz	782,60	92	1340,80	142
Razem	23231,32	1814	21912,76	3057

O szczegółach Dni Wydawnictwa IPN informowały plakaty, ulotki i media społecznościowe. Podsumowanie można obejrzeć na kanale IPNtvPL w serwisie YouTube. Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN.

W okresie sprawozdawczym Wydawnictwo IPN było obecne na Światowym Kongresie Kopernikańskim (19 lutego), na V Sąddeckich Targach Książki w Krynicy-Zdroju (24–25 lutego), w czasie biegu „Wilczym Tropem” (5 marca), na Poznańskich Targi Książki (10–12 marca), na Kongresie Pamięci Narodowej IPN (13–15 kwietnia), na Bydgoskich Targach Książki (14–15 kwietnia), na Targach Wy-

dawców Katolickich w Warszawie (20 – 23 kwietnia), na Targach Książki w Białymstoku (21–23 kwietnia), w czasie Świąta 10. Pułku Strzelców Konnych w Łąncucie (23 kwietnia), podczas Nocy Muzeów w Archiwum IPN oraz w Izbie Pamięci „Strzelecka 8” w Warszawie (13–14 maja), na „Pikniku nad Odrą” na Wałach Chrobrego w Szczecinie (13–14 maja), na Chełmskich Targach Książki (15 maja), na Targach Książki i Mediów Vivaldi na Stadionie PGE Narodowy w Warszawie (18–21 maja), podczas Nocy Muzeów w Krakowie w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” (19–20 maja), podczas Nocy Muzeów w OA Wrocław (20 maja), na Międzynarodowych Targach Książki w Warszawie, gdzie odbyła się inauguracja mobilnej księgarni IPN (25–28 maja), na XIII Warszawskim Pikniku Archiwalnym w Pałacu Staszica (3 czerwca), na 7. Festiwalu Książki w Opolu (2–4 czerwca), na Targach Książki nad Odrą w Kędzierzynie-Koźlu (6 czerwca), na Przystanku Żywej Historii na Pustyni Błędowskiej (9–11 czerwca), na X Wrocławskiej Prezentacji Grup Rekonstrukcji Historycznych, pojazdów militarnych i służb mundurowych Rekon 2023 (17 czerwca), na Książkobranii na Targach Książki we Wrocławiu (23–25 czerwca), na „Święcie morza” w Niechorzu (27–29 czerwca), na Pierwszym Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą w Jachrance (6–7 lipca), na Jarmarku Jakubowym w Szczecinie – sprzedaż publikacji z mobilnej księgarni IPN (21–24 lipca), na 600-leciu Łodzi – sprzedaż z mobilnej księgarni IPN (29 lipca), na pikniku wojskowym w Ossowie – sprzedaż z mobilnej księgarni IPN (15 sierpnia), na pikniku na stadionie PGE Narodowy z okazji Świąta Wojska Polskiego (15 sierpnia), na „Żaglach 2023” w Szczecinie (18–20 sierpnia), podczas XII edycji akcji Narodowe Czytanie (9 września), na XXXII Krajowej Wystawie Rolniczej w Częstochowie (2–3 września), na Targach Książki w Katowicach (3–5 listopada), na XXXI Targach Książki Historycznej w Warszawie (30 listopada – 3 grudnia). Odpowiedzialne: Wydawnictwo IPN, BNT, Centrala IPN, OIPN w całej Polsce.

ODDZIAŁ IPN BIAŁYSTOK

Koncerty

- Koncert *Panny Wyklęte* – zorganizowany we współpracy z marszałkiem województwa podlaskiego, Fundacją East oraz Operą i Filharmonią Podlaską – Europejskim Centrum Sztuki w Białymstoku w operze białostockiej. Koncert stanowił hołd poległym w walce o niepodległość, miał promować kulturę polską i podkreślić rolę kobiet w zmaganiach o wolność. Goście zapelnili 850-osobową salę Opery – 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert *Na zawsze w naszej pamięci* – w Muzeum Rzeźby Alfonsa Karnego w Białymstoku (Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku); koncert promujący wydaną przez Oddział IPN Białystok płytę z utworami Macieja Ciesielskiego – 26 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert *Psalmy Dawidowe* – w kinie Ton w Białymstoku z okazji 80. rocznicy Powstania w Getcie Białostockim odegrano psalmy w przekładach Biblii Tysiąclecia, Towarzystwa Świętego Pawła, Leopolda Staffa i Czesława Miłosza w aranżacji muzycznej Mateusza Pospieszalskiego – 18 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert *Perły* – w Podlaskim Instytucie Kultury w Białymstoku. Przedsięwzięcie muzyczne zostało zorganizowane w ramach obchodów 95. rocznicy urodzin Danuty Siedzikówny „Inki”. Reżyserem koncertu był Dariusz Kowalski. Aranżacja muzyczna: Marcin Pospieszalski. Koncert powstał we współpracy ze Stowarzyszeniem Historycznym im. Danuty Siedzikówny „Inki” – 3 września. Odpowiedzialne: OBEN.

Teatr

- Spektakl *Perły polskiego kabaretu* w wykonaniu Teatru T-3 na podstawie tekstów Mariana Hemara i Juliana Tuwima, scen z Kabaretu Dudek oraz piosenek z repertuaru Wiesława Gołasa, Mieczysława Fogga, Wojciecha Młynarskiego, Jeremiego Przybory i Jerzego Wasowskiego – 13 maja. Odpowiedzialne: OA.
- Spektakl *Numer 4859* – w siedzibie oddziału w związku z 75. rocznicą śmierci rtm. Witolda Pileckiego. Spektakl powstał we współpracy z XI Liceum Ogólnokształcącym im. rtm. Witolda Pileckiego w Białymstoku – 2 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Spektakl *Pamiętnik z Powstania Warszawskiego* – w Książnicy Podlaskiej z okazji 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Spektakl powstał we współpracy ze Stowarzyszeniem Historycznym im. Danuty Siedzikówny „Inki” – 28 lipca. Odpowiedzialne: OBEN.

Filmy

- Ogólnopolska akcja projekcji filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – pokaz filmowy w siedzibie oddziału – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Jan Bułhak – fotografik. Okres wileński* – część pierwsza filmu dokumentalnego; jego premiera odbyła się w Supraślu podczas podsumowania konkursu fotograficznego im. Jana Bułhaka „Zabytki architektury w krajobrazie Polski północno-wschodniej”. Film powstał w celu popularyzacji wśród młodzieży twórczości Jana Bułhaka, artysty i propagatora fotografii ojczystej – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Nestor – opowieść o Janie Bułhaku* – druga część filmu dokumentalnego; jego premiera odbyła się w Supraślu podczas podsumowania konkursu fotograficznego im. Jana Bułhaka „Zabytki architektury w krajobrazie Polski północno-wschodniej”. Przedstawia kolejne etapy rozwoju twórczości artysty po spaleniu jego wileńskiej pracowni fotograficznej wraz z dorobkiem życia w czasie walk o Wilno w 1944 r.; wykorzystano wywiady z żyjącymi bliskimi znanego fotografa i przywołano nieznane wcześniej fakty z jego życia – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu *Mocny człowiek* połączony z akompaniamentem Orkiestry Ludwika Sarskiego w kinie Ton w Białymstoku. *Mocny człowiek* to przedwojenny film niemy, będący adaptacją trzytomowej powieści Stanisława Przybyszewskiego z 1912 r. Pokaz we współpracy z Biurem Wydarzeń Kulturalnych IPN w ramach projektu kulturalno-memoratywnego „Kultura (nie)ocalona” – 24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN, BWK.
- Film *Więźniowie bez wyroku* w reż. Dariusza Debernego w Przystanku Historia IPN Suwałki – w ramach obchodów 42. rocznicy wprowadzenia w Polsce stanu wojennego – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Śladami Powstania Styczniowego na Podlasiu* został zaprezentowany w białostockim Oddziale IPN 15 grudnia, natomiast 19 grudnia w Domu Kultury w Łapach. Projekcją towarzyszyły spotkania z reżyserem – Lidią Trojanowską. Po zakończeniu seansów uczestnicy chętnie dzielili się swoimi przemyśleniami dotyczącymi doświadczeń poprzednich pokoleń Polaków i przekazywaniu ich obecnemu pokoleniu. Białostocki Oddział IPN włączył się w organizację spotkań filmowych łączących pokolenia. Teatralno-Filmowe Międzypokoleniowe Centrum Edukacyjne, we współpracy z Fundacją w Dobrym Tonie – 15 i 19 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Noc Muzeów 2023 „(nie)KULTURALNIE kontrolowani” – prezentacja dokumentów dotyczących inwigilowania środowisk twórczych w PRL; zwiedzanie magazynów archiwalnych z omówieniem projektu „Archiwum Pełne Pamięci”. Biura przedstawiły swoje osiągnięcia: katalogi tematyczne (OBL), akcję „Dokop się do historii” z prezentacją wyników prowadzonych prac poszukiwawczych i identyfikacyjnych (WSdsPiI), zrealizowane miejsca pamięci (OBUWiM). OBEN zorganizowało spacer dla chętnych po Białymstoku, turniej gier planszowych, warsztaty plastyczne dla najmłodszych, projekcję filmów dokumentalnych i edukacyjnych. W strefie VR dostępne były „Gra Szyfrów” i aplikacja „Szybowcowa ’87”; prezentowany był spektakl *Perły polskiego kabaretu* w wykonaniu Teatru T-3 na podstawie tekstów Mariana Hemara i Juliana Tuwima – 13 maja. Odpowiedzialne: OA.
- „Bohaterowie niezapomniani – żołnierze Armii Krajowej spoczywający na nekropoliach województwa podlaskiego” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych; jego celem jest przywracanie pamięci o bohaterach, którzy walczyli o wolność i niepodległość Polski, a także objęcie opieką miejscich spoczynku. 30 maja konkurs został rozstrzygnięty. 20 czerwca laureaci wyjechali do Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. Odpowiedzialne: OBUWiM Białystok.

- Teatralno-Filmowe Międzypokoleniowe Centrum Edukacyjne – IPN włączył się w organizację spotkań filmowych. To spotkania, które łączą pokolenia. Pokazy *Śladami Powstania Styczniowego na Podlasiu* odbyły się 15 grudnia w białostockim Oddziale IPN oraz 19 grudnia w Domu Kultury w Łapach. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura w Olsztynie

Inne

- Spotkania online w ramach cyklu „Przez historię z Niezwyciężonymi”. Zdalna formuła spotkań pozwoliła dotrzeć do nauczycieli i uczniów z odległych zakątków województwa. Tym samym liczba uczniów uczestniczących w projekcie przekroczyła 5 tys.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

Koncerty

- Koncert pieśni patriotycznych *Pieśni z ziemi niełudzkiej* – w wykonaniu Andrzeja Kołakowskiego i Michała Olejnika, Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert z okazji Dnia Flagi, Sierakowice. Koncert w wykonaniu uczniów z Niepublicznej Szkoły Muzycznej I stopnia w Gowidlinie oraz grup juniorskich KZPiT Sierakowice pod kierunkiem Sławomira Bronka i Natalii Bigus – 3 maja. Odpowiedzialne: BWK.
- Koncert *Byśmy byli jedno* – w kościele pw. Chrystusa Króla w Gdańsku; poświęcony historii Kościoła w Polsce w czasach komunizmu. Narracja toczyła się wokół Stefana Wyszyńskiego, Karola Wojtyły oraz Franciszka Blachnickiego – 12 sierpnia. Odpowiedzialne: BNT, OBEN.
- Koncert *Orlątko* w Borowie – koncert pieśni patriotycznych wieńczący kilkumiesięczne warsztaty historyczno-muzyczne dla młodzieży ze szkół na Kaszubach. Na potrzeby warsztatów powstało 15 aranżacji znanych i mniej znanych utworów, głównie z lat 1914–1918 – 12 listopada. Odpowiedzialne: BWK.
- Recital Wiesława Wodyka *Ofiarom Grudnia 1970* w kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Gdyni w 53. rocznicę Grudnia 1970 na Wybrzeżu – Wiesław Wodyk zaprezentował pieśni patriotyczne oraz własną interpretację ballady o Janku Wiśniewskim – 17 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN i OBBH.

Teatry

- *Teatr Misia Wojtka* – w siedzibie Oddziału IPN Gdańsk był prezentowany spektakl przybliżający dzieciom w wieku przedszkolnym losy niedźwiedzia Wojtka – żołnierza 2. Korpusu Polskiego dowodzonego przez gen. Władysława Andersa. Na Pomorzu teatr dotarł m.in. do Dębogórze, Pucka, Malborka, Sztumu, Kartuz, Rewy, Banina i Tuchomia; obejrzało go ponad tysiąc dzieci – 8–16 lutego. Odpowiedzialne: BPH, OBEN.

Filmy

- Pokazy filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – w Elblągu, Tczewie, Starogardzie Gdańskim, Gdańsku i Słupsku – 20–24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Polska w Gdańsku* (1939) – cyfrowa rekonstrukcja reportażu z 1939 r., wykonana przez Ośrodek Dokumentacji i Zbiorów Programowych TVP na zlecenie Oddziału IPN Gdańsk. Film jest interesującym zapisem śladów polskości w przestrzeni publicznej Gdańska w ostatnich miesiącach przed wybuchem II wojny światowej. W filmie możemy zobaczyć organizowanie się polskich gdańszczan, głównie w strukturach klubu sportowego „Gedania”. Zrekonstruowany film ma być prezentowany szerszej publiczności w 2024 r. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Benefis Czesława Nowaka – w Sali Białej Filharmonii Bałtyckiej w Gdańsku odbył się jubileusz 85. urodzin Czesława Nowaka, zasłużonego działacza „Solidarności”. Udział w spotkaniu wzięło 130 osób, m.in. prezes IPN dr Karol Nawrocki – 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Noc Muzeów z IPN Centrum Wirtualnych Rekonstrukcji – pokazy VR „Śladami Obrońców Wybrzeża. Wirtualna podróż w czasie do 1939 r.”, w której ramach zaprezentowano: zwiedzanie z przewodnikiem wirtualnie odtworzonej baterii helskiej im. Heliodora Laskowskiego z całym wyposażeniem; zwiedzanie i obsługa największych polskich armat Boforsa 154,2 wz. 35; zwiedzanie terenu 21 baterii przeciwlotniczej i w pełni zrekonstruowanych armat 75 mm Schneider wz. 92/93; zwiedzanie terenu 32 baterii „duńskiej” 105 mm; zwiedzanie stanowisk baterii przeciwdesantowej armat 75 mm Schneider wz. 97 na podstawach morskich; zwiedzanie schronów baterii z pokazem procesu rozładunku i załadunku amunicji; pokaz pojedynku z pancernikami, grupami trałowców i niszczycielami oraz wspierania obrońców Kępy Oksywskiej w ich samotnej walce; obsługę baterii z poziomu centrali artyleryjskiej i stanowiska Dowodzenia Kierowania Ogniem oczami kmdr. Zbigniewa Przybyszewskiego; wirtualną strzelnicę z użyciem i pokazem polskiej najslawniejszej broni z 1939 r. – 13 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wakacyjne Miasteczko Edukacyjne – Szkolna Grupa Rekonstrukcji Historycznej Batalion AK „Czata 49” / Na terenie Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Gdańsku był realizowany projekt kierowany do dzieci i młodzieży, które spędzają wakacje w Trójmieście. Pracownicy oddziału przekazali wiedzę o najnowszej historii Polski, w tym z zakresu symboliki Polskiego Państwa Podziemnego – 3–7 lipca. Odpowiedzialni: OBEN.
- Narodowe Święto Niepodległości / Turniej Debat Historycznych „Moja Niepodległa” dla szkół średnich. W turnieju wzięło udział 6 drużyn z województwa pomorskiego, które zmierzyły się z tezami związanymi z odzyskaniem przez Polskę niepodległości – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Zajęcia z pakietem „Multihistoria” i grą „Niepodległa” w Szkole Polskiej przy Ambasadzie RP w Dublinie z siedzibą w Cork w Irlandii w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości oraz inauguracji działalności Przystanku Historia Dublin – 18–19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Turniej Debat Historycznych „Moja Niepodległa” dla szkół średnich w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości. W turnieju wzięło udział 6 drużyn z województwa pomorskiego – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Bydgoszczy

Filmy

- Projekcja filmu *Barbarka 1939* w siedzibie delegatury – film został zrealizowany przez Instytut Filmowy Unisławskiego Towarzystwa Historycznego. Prace nad nim trwały ponad trzy lata. Objęły nie tylko liczne kwerendy archiwalne, lecz także poszukiwanie świadków oraz nagrania relacji krewnych osób zamordowanych w lasach Barbarki. *Barbarka 1939* ukazuje początek wojny na Pomorzu oczyma świadków tamtych wydarzeń – 6 marca.
- Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – 24 marca.

Inne

- Europejska Noc Muzeów w delegaturze – zwiedzanie magazynów archiwalnych; wystawy „Polski wysiłek zbrojny w II wojnie światowej”, „Żołnierze podziemia antykomunistycznego z bydgoskiej »Łączki«” i „Damy Wyklęte” – ekspozycja dziewięciu portretów autorstwa uczniów Liceum Sztuk Plastycznych we Włocławku; ekspozycje dokumentacji archiwalnej: „Polska i Polacy po wrześniu 1939 r.”, „Program Lebensborn”, „Metody kryminalistyczne w PRL”, „Subkultury metalowców”; wykłady *Jak odróżnić naukę od propagandy?*, *Sprawiedliwi wśród Narodów Świata z Pomorza i Kujaw* oraz *Marynarka Wojenna II RP w 1939 r.*; czytanie przez bydgoskich poetów wierszy inspirowanych polską historią i tradycją; rozgrywki gier planszowych IPN dla najmłodszych. Podczas Nocy Muzeów delegaturę bydgoską odwiedziło 236 osób – 13 maja.
- Prezentacja wystawy multimedialnej IPN 20 – 40 – 20 – podczas ogólnopolskiej konferencji i zjazdu Rodzin Katyńskich w Mogilnie zaprezentowano wystawę multimedialną IPN, przeprowadzono warsztaty „Śledztwo katyńskie”/ Federacja Rodziny Katyńskie – 9 września.

ODDZIAŁ IPN KATOWICE**Koncerty**

- *Siła Miłości – koncert pamięci ofiar obozu w Ravensbrück* – odbył się w Studiu Koncertowym im. Jerzego Haralda w Polskim Radiu Katowice; towarzyszył gali finałowej konkursu „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück”. Honorowy patronat nad wydarzeniem objęła Dama Orderu Orła Białego prof. Wanda Półtawska, była więźniarka FKL Ravensbrück. W programie znalazły się wiersze więźniarek polskich: Grażyny Chrostowskiej, Teresy Harsdorf-Bromowicz, Zofii Górskiej-Romanowicz, Marii Rutkowskiej-Kurcysz i Zofii Karpińskiej, fragment wspomnień Wandy Półtawskiej oraz multimedialna prezentacja grafik Marii Hiszpańskiej-Neumann – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Tęskni dzioucha do syneczka* – koncert tradycyjnych pieśni powstańców śląskich w wykonaniu Zespołu Śpiewaków Miasta Katowice „Camerata Silesia” pod batutą Anny Szostak. Zorganizowany w sali koncertowej Willi Goldsteinów w Katowicach podczas promocji płyty o tym samym tytule. Płyta została zrealizowana w ramach zadania „...A Ślązacy dobry lud: Wojciech Korfanty in memoriam” i zawiera łącznie trzynaście pieśni, z czego jedenaście to pieśni powstańców śląskich w opracowaniu Sabiny Meck, a dwie to jej nowe, autorskie kompozycje, podejmujące temat Śląska i jego tradycji. Uczestnicy wydarzenia mieli okazję wysłuchać utworów z płyty – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Teatr

- Spektakl teatralny *Wilijo na poziomie 650* – Chorzowskie Centrum Kultury, III LO im. S. Batorego w Chorzowie – spektakl teatralny *Wilijo na poziomie 650* zorganizowany z okazji 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego – 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Filmy

- Pokaz filmu *Czas „Jaguara” – bitwa o Polskę* – w Przystanku Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Film jest poświęcony ppor. Stanisławowi Lisieckiemu ps. „Jaguar”, żołnierzowi AK i Konspiracyjnego Wojska Polskiego, jednemu z ostatnich żołnierzy podziemia niepodległościowego na ziemi częstochowskiej – 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu *Mulier fortis. Kobieta mężna*:
 - w kinoteatrze Rialto w Katowicach. W najnowszym zapisie dokumentalnym poświęconym Zofii Kossak refleksją na temat jej osoby dzielą się członkowie rodziny Anna Fenby Taylor i François Rosset oraz Barbara Gruszka-Zych, prof. Krystyna Heska-Kwaśniewicz, dr Joanna Jurgała-Jureczka, prof. Ryszard Koziołek, dr Andrzej Sznajder, ks. prof. Jerzy Szymik, Krzysztof Zanussi, abp Damian Zimoń, prof. Jan Żaryn – 7 lutego. Odpowiedzialne: OBEN;
 - premierowa emisja filmu na kanale TVP Historia – 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w Tarnowskich Górach dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku; wykład pracownika OBEN – 3 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach; dyskusja z udziałem ks. prof. Jerzego Szymika, dr Joanny Jurgały-Jureczki, prof. Krystyny Heski-Kwaśniewicz oraz dyrektora oddziału – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – w multikinie Katowice dla uczniów szkół ponadpodstawowych; wykład pracownika OBEN Katowice *Sytuacja Żydów w Europie przed i w trakcie II wojny światowej* – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu *Filip* – zorganizowany we współpracy z Instytutem Filmowym Silesia Film w kinie Kosmos w Katowicach; wykład pracownika OBEN Katowice *Sytuacja Żydów w Europie przed i w trakcie II wojny światowej* – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Śląski pirat – marzenie o morzu i polskim Śląsku* – zrealizowany w koprodukcji Oddziału IPN Katowice z Muzeum Śląskim w Katowicach. Film edukacyjny poświęcony Robertowi Oszkowi, urodzonemu w Zabrze bohaterowi wojny polsko-bolszewickiej oraz III Powstania Śląskiego. Pre-

miera na kanale IPNtv odbyła się 30 maja w 127. rocznicę urodzin kpt. Roberta Oszka. W filmie wystąpili członkowie Grupy Rekonstrukcji Historycznej Rowery Zabytkowe Zabrze. Odpowiedzialne: OBEN.

- Prezentacja filmu dokumentalnego. *Kinderlager Pogrzebin* w reżyserii Krzysztofa Korwin-Piotrowskiego w 80. rocznicę niemieckich represji przeciw polskiej ludności cywilnej Jaworzna i okolic – wieczornica „Polskie dzieci wojny” w ATELier Kultury w Jaworznie. Organizatorzy uroczystości: Muzeum Miasta Jaworzna, Urząd Miejski w Jaworznie, Towarzystwo Opieki nad Oświęcimiem – 14 września. Odpowiedzialne OBEN.
- *Przyjaciele, czyli o rozumienia braterstwa w PRL* – film dokumentalny w reżyserii Aleksandry Fudali-Barańskiej. Dotyczy wizyt przedstawicieli zaprzyjaźnionych krajów bloku komunistycznego w latach 60. i 70. w ówczesnym województwie katowickim. W dokumencie zostały wykorzystane znajdujące się w archiwum TVP Katowice bogate materiały z przebiegu tych wizyt, tj. newsy tworzone na potrzeby ówczesnych dzienników telewizyjnych, materiały prasowe oraz zdjęcia agencji fotograficznych uwieczniające te wyjątkowe wizyty. Całość uzupełniają nagrania Polskiego Radia, w których zachowały się fragmenty przemówień zagranicznych gości do „ludu pracującego miast i wsi”. Zachowane w archiwum relacje filmowe komentują historycy Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach. Do udziału w filmie zostali również zaproszeni ówcześni dziennikarze prasy, radia i telewizji, którzy relacjonowali te wizyty w macierzystych redakcjach. Poruszony został też wątek wyjątkowych prezentów darowanych „przyjaciołom” z bloku wschodniego, takich jak górniczy mundur dla Fidela Castro i nadanie mu tytułu Honorowego Górnika Polski Ludowej czy kryształ i wyroby z węgla dla Leonida Breżniewa. Przypomniane zostały też anegdoty związane z wizytami i zabawne sytuacje, do których doszło w trakcie takich spotkań, a których opisy zachowały się w dokumentach służb. Przywołanie tych wydarzeń obrazuje zależność Polski wobec ZSRS, pokazuje pewną asymetrię we wzajemnych stosunkach, a w konsekwencji uwypukla wartość dzisiejszej niezależności naszego państwa. Premiera telewizyjna filmu odbyła się 28 grudnia na antenie TVP 3 Katowice. Odpowiedzialne OBBH i OBEN.

Inne

- Wieczornica *Polskie dzieci wojny* – w 80. rocznicę niemieckich akcji represyjnych przeciw polskiej ludności cywilnej Jaworzna i okolic. Współorganizatorzy: Muzeum Miasta Jaworzna, Urząd Miejski w Jaworznie, Towarzystwo Opieki nad Oświęcimie – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Dziennik dla moich dzieci* w reżyserii Márty Mészáros w ramach projektu edukacyjnego „Historia na ekranie”, w którym pracownicy OBEN Katowice brali udział w wyborze prezentowanych w ramach projektu filmów oraz współtworzyli ich obudowę merytoryczną – przeprowadzali prelekcje wprowadzające do tematu przed seansami, a także – wspólnie z filmoznawcami z Instytucji Filmowej „Silesia Film” – nagrywali w Polskim Radiu Katowice audycje radiowe poświęcone poszczególnym tytułom. Pracownik OBEN Katowice wygłosił wykład *Węgry pod rządami komunistów* przed projekcją filmu *Dziennik dla moich dzieci*. Współorganizatorzy: Instytucja Filmowa „Silesia Film” w Katowicach, Polskie Radio Katowice – 28 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN KRAKÓW

Koncerty

- *Zapora. Nigdy się nie poddam* – widowisko poświęcone mjr. Hieronimowi Dekutowskiemu ps. „Zapora” w Filharmonii Krakowskiej. Jako soliści wystąpili: Kasia Moś, Izabela Szafrąńska, Janusz Radek i Staszek Plewniak oraz finaliści Ogólnopolskiego Festiwalu Piosenki Niezłomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima”. Towarzyszyły im chór i orkiestra Filharmonii oraz orkiestra i sekcja rytmiczna. Dyrygował Janusz Wierzgacz – autor muzyki do pieśni napisanych przez Jerzego Łysińskiego. Rolę mjr. Dekutowskiego odegrał Dariusz Wieteska; wystąpiła Grupa Rekonstrukcyjno-Filmowa Bemowo – 20 lutego; premiera telewizyjna w ogólnopolskim paśmie TVP 3 Regiony – 1 marca. Odpowiedzialni: OBEN, asystent prasowy.

Filmy

- Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – Nowy Sącz – 29 i 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Wystawa „Przerwana historia. Losy krakowskich Żydów w czasie II wojny światowej” – na pl. Bohaterów Getta w Krakowie. Ekspozycję zobaczyli uczestnicy Marszu Pamięci, który 12 marca, w przeddzień 80. rocznicy rozpoczęcia przez Niemców likwidacji getta krakowskiego, przeszedł na miejsce dawnego KL Płaszów – 12 marca – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OA.
- Plakaty edukacyjne i spoty dla Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Krakowie – w związku z rocznicą Marca '68, Narodowym Dniem Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką, 81. rocznicą powstania Armii Krajowej, 45. rocznicą powstania Wolnych Związków Zawodowych, Narodowym Dniem Pamięci Żołnierzy Wyklętych, 70. rocznicą śmierci gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”, 80. rocznicą pacyfikacji Krzeczowa, 83. rocznicą pierwszego masowego transportu Polaków do KL Auschwitz, rocznicą śmierci gen. Władysława Sikorskiego, 80. rocznicą ludobójstwa na Wołyniu, rocznicą wybuchu Powstania Warszawskiego, rocznicą bitwy warszawskiej, rocznicą podpisania paktu Ribbentrop–Mołotow, Dniem Wolności i Solidarności; plakat i zaproszenie na inaugurację wystawy „Ks. Władysław Gurgacz TJ. Kapelan Polski Podziemnej” w Nowym Sączu, zaproszenie na wystawę poświęconą Armii Krajowej w Podegrodziu, plakat i spot na 75. rocznicę śmierci rtm. Witolda Pileckiego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Noc Muzeów w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie – w wydarzeniu wzięło udział ok. 850 osób. Dla zwiedzających przygotowaliśmy pokazy rekonstruktorów, nowe wystawy, eksponaty i archiwalia z kolekcji naszych biur, gry VR oraz tradycyjne, warsztaty dla dzieci, książki w promocyjnej cenie i upominki oraz gorący poczęstunek. Głównym elementem prezentowanym w ramach Nocy Muzeów była wystawa „Sztuka Okopowa”, prezentująca artefakty związane z pozostałościami po dwóch konfliktach wojennych toczących się w Europie w XX w. Prezentowane były przedmioty użytku codziennego, pamiątki wojenne, artefakty osobiste oraz dewocjonalia i pamiątki religijne – 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności. Tobruk 1941” – Przystanek Żywej Historii, zorganizowany na Pustyni Błędowskiej (w gminie Klucze) to przedsięwzięcie łączące różne formy edukacji, mające na celu promowanie ważnych wydarzeń historycznych. Na Pustynię Błędowską przybyło 160 rekonstruktorów, którzy od piątku 9 czerwca odtwarzali dla widzów formacje polskie, angielskie, australijskie, francuskie, niemieckie i włoskie walczące w Afryce Północnej oraz na śródziemnomorskim teatrze działań wojennych w latach 1940–1943. Zaprezentowano m.in. mundury i wyposażenie wojsk walczących pod Tobrukiem, pojazdy pancerne i terenowe, a także modę cywilną z lat 30. XX w. Wydawnictwo IPN zachęcało do odwiedzania mobilnej księgarni, w której miłośnicy historii zaopatrywali się w najnowsze publikacje. Również Lasy Państwowe oraz Wojsko Polskie wystawiły swoje stoiska. Firma Cobi prezentowała klocki „Mała Armia” oraz inne kolekcje. Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Krakowie przedstawiło najciekawsze propozycje edukacyjne i zapoznało publiczność ze sztandarowym projektem IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” dokumentującym wysiłek zbrojny Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa – 9–11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Rolki komentujące rocznice historyczne, publikowane na Facebooku oddziału – nagrania przez dr. Michała Wenklara rolek związanych z rocznicami powstania Polskiego Państwa Podziemnego (27 października), objęcia przez Józefa Hallera dowództwa Armii Polskiej we Francji (4 października), zamordowania trzech członków II ZG WiN (13 października), wprowadzenia stanu wojennego (13 października), przejścia władzy przez Edwarda Gierka (20 grudnia); nagranie przez dr hab. Cecylię Kutę rolki na temat ofiar stanu wojennego (13 października); nagranie przez dr hab. Macieja Zakrzewskiego rolki na temat przejścia władzy z rąk austriackich w 1918 r. (31 października);

nagranie przez dr Annę Czocher rolki na temat Sonderaktion Krakau (6 listopada); nagranie przez dr. Andrzeja Malika rolki na temat demontowania pomnika Lenina w Nowej Hucie 10 XII 1989 r. (10 grudnia). Odpowiedzialny: asystent prasowy.

- Galeria Plakatu IPN w Krakowie / w internetowej galerii zamieszczono do pobrania plakaty rocznicowe: 45. rocznica wyboru Karola Wojtyły na papieża (16 października), Narodowy Dzień Pamięci Duchownych Niezłomnych (19 października), 60. rocznica śmierci Józefa Franczaka.
- Warsztaty dla studentów Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie – tematem spotkania była tzw. historia mówiona i praktyczne metody gromadzenia oraz archiwizacji nagrań świadków historii. Studenci zapoznali się z funkcjonowaniem projektu notacyjnego IPN. Warsztaty przygotował pracownik oddziału IPN Kraków – 9 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Cykl spotkań (4x90 minut) dla studentów archiwistyki Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie z pracownikami różnych pionów Oddziału IPN w Krakowie i zaznajomienie ich z pracą Instytutu, koordynacja pracownik WSdPiI – październik – grudzień. Odpowiedzialny: OIPN Kraków.

Delegatura IPN w Kielcach

Koncert

- Koncert *Rzuciliśmy życie na szanice* – w Centrum Kongresowym Targi w Kielcach odbył się koncert w wykonaniu Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Na scenie wystąpili chórzyscy, tancerze baletowi oraz soliści przy akompaniamencie orkiestry symfonicznej – 26 lutego.
- Koncert *Byśmy byli jedno* – w Sanktuarium Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Widowisko, które przygotowało Biuro Wydarzeń Kulturalnych IPN, opowiada historię Kościoła w Polsce w czasach komunizmu. Narracja koncertu toczy się wokół działalności Stefana Wyszyńskiego, Karola Wojtyły oraz Franciszka Blachnickiego – Święty Krzyż – 7 października. Odpowiedzialne: Referat Obsługi Kancelaryjnej, BWK.

Teatr

- Premiera spektakl słowno-muzyczny *Nigdy więcej* – w Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie w związku z upamiętnieniem ofiar w 80. rocznicę pacyfikacji Michniowa, dokonanej przez Niemców w czasie II wojny światowej. Spektakl przygotował Teatr Klasyki Polskiej. Głównym organizatorem była Fundacja „Kaganek” Świętokrzyskiej Grupy Przemysłowej Industria S.A., a partnerami Instytut Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach, Muzeum Wsi Kieleckiej – 6 października.

Filmy

- Film dokumentalny *Dźwięki Auschwitz* – pracownik WSdPiI udzielił wypowiedzi w filmie – luty.
- VIII Kielecki Przegląd Filmów Fabularnych „Historia w filmie” w kinie Fenomen w Wojewódzkim Domu Kultury im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Kielcach – 25 kwietnia.
- Film *Żeby nie było śladów* – w kinie Fenomen podczas VIII Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych „Historia w filmie”; prelekcja pracownika delegatury *Sprawa Grzegorza Przemyka* – 16 maja.
- Film *Mistrz* – w kinie Fenomen podczas VIII Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych „Historia w filmie”; prelekcja pracownika delegatury *Przeżyć kolejny dzień... – KL Auschwitz* – 13 czerwca.
- Film *Cudak* – w kinie Fenomen podczas VIII Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych „Historia w filmie”; prelekcja pracownika delegatury *Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej* – 11 lipca.
- Film *Triumf woli* – udział pracownika delegatury w dyskusji i projekcji filmu Leni Riefenstahl w cyklu „Filmowe Piątki” zorganizowanym przez Polskie Radio Kielce – 14 lipca.

- Film *Pierścionek z orłem w koronie* – w kinie Fenomen podczas VIII Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych „Historia w filmie”; prelekcja pracownika delegatury – 1 sierpnia.
- Film *Hubal*, reż. Bohdan Poręba – pokaz filmu w ramach VIII edycji Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych o Najnowszej Historii Polski w Kinie Fenomen – WDK Kielce oraz prelekcja otwarta pracownika delegatury – 5 września.
- Film *303. Bitwa o Anglię*, reż. David Blair – pokaz filmu w ramach VIII edycji Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych o Najnowszej Historii Polski w Kinie Fenomen – WDK Kielce oraz prelekcja otwarta pracownika delegatury – 17 października.
- Film *Mistrz*, reż. Maciej Barczewski – pokaz filmu w ramach VIII edycji Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych o Najnowszej Historii Polski w Kinie Fenomen – WDK Kielce oraz prelekcja otwarta pracownika delegatury – 24 października.
- Film *Piłsudski*, reż. Michał Rosa – pokaz filmu w ramach VIII edycji Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych o Najnowszej Historii Polski w Kinie Fenomen – WDK Kielce oraz prelekcja otwarta pracownika delegatury – 14 listopada.
- Film *Chrzczyny*, reż. Jakub Skoczeń / pokaz filmu w ramach VIII edycji Kieleckiego Przeglądu Polskich Filmów Fabularnych o Najnowszej Historii Polski w Kinie Fenomen – WDK Kielce oraz prelekcja otwarta pracownika delegatury – 12 grudnia.

ODDZIAŁ IPN LUBLIN

Koncerty

- *Kolędowanie z historią w tle* – recital Karola Śliwińskiego w sali konferencyjnej oddziału z gościnnym udziałem młodzieży pochodzenia polskiego z Białorusi i urodzonego na Ukrainie Antona Blazheieva – 10 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Koncert pieśni patriotycznych* – z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych OBEN zorganizowało koncert dla młodzieży szkolnej w siedzibie Radio Lublin. Lubelska Orkiestra Muzyki rozrywkowej Feelharmonia wykonała z chórem szkolnym z XXVII Liceum Ogólnokształcącego im. Zesłańców Sybiru w Lublinie kilkanaście pieśni patriotycznych – 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Zaśpiewajmy w hołdzie Powstańcom Warszawskim!* – koncert z okazji Narodowego Dnia Pamięci Powstania Warszawskiego i akcji „Burza” na pl. Litewskim w Lublinie. Wystąpili artyści z Centrum Inicjatyw Artystycznych w Lublinie, a część utworów patriotycznych i powstańczych zaśpiewano wraz z publicznością – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Koncert pieśni patriotycznych* w ramach Obchodów Narodowego Święta Niepodległości, w Oddziale IPN w Lublinie odbył się koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Karola Śliwińskiego, młodego wokalisty, który tekstami pieśni i muzyką przybliżył polską historię młodemu pokoleniu. Uczeń XXIX Liceum Ogólnokształcącego im. cc mjr Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora” w Lublinie oraz Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. Tadeusza Szeligowskiego w Lublinie przedstawił znane oraz mniej rozpoznawane dziś pieśni i piosenki, które towarzyszyły polskim formacjom wojskowym w różnych momentach historii bądź były ich losami inspirowane. Każdy utwór poprzedzał komentarz historyczny. Wydarzeniu towarzyszyła prelekcja „Z orłem na czapce”, w czasie której Grzegorz Szał, dyrektor Muzeum Znaki Czasu, przedstawił niektóre ze zgromadzonych przez siebie eksponatów – 7 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Filmy

- Film *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*:
 - w Miejskim Centrum Kultury w Piaskach – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w siedzibie oddziału z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Filmy *Moje życie. Irena Karczewska* i *Życie za życie* – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- II edycja projektu edukacyjnego „IPN Młodych” – w siedzibie Oddziału IPN w Lublinie zaprosiliśmy dzieci i młodzież do udziału w wielu aktywnościach. Dzieci miały mogły m.in. obejrzeć spektakl w wykonaniu Teatru „Kropka Po Prostu”, wziąć udział w warsztatach „Odszyfruj Polskę”, prowadzonych przez Skautów Europy, uczestniczyć w warsztatach „Zwierzęca Brygada” podczas, których dzieci poznawały historię Polski z perspektywy kilku niezwykłych zwierząt, które towarzyszyły naszym żołnierzom w czasie II wojny światowej i dzieliły z nimi niebezpieczeństwa oraz trudy wojny. Nasi goście wzięli również udział w warsztatach rysowania komiksu. Ponadto uczniowie Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. C.K. Norwida w Lublinie tworzyli animacje pełnometrażowe w technice poklatkowej z wykorzystaniem klocków konstrukcyjnych COBI, a parking Oddziału IPN zamieniono w galerię i pracownię malarską. Uczennice Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. C.K. Norwida w Lublinie malowały murale inspirowanego komiksem *Reduta Tynne*. Księgarnia IPN zmieniła się w Pokój Zagadek poświęcony historii ratowania słynnych obrazów Jana Matejki w czasie II wojny światowej. Na parkingu przed Archiwum IPN zostały przedstawione stroje, artefakty i uzbrojenie polskie z XVII i XX w. W czasie wydarzenia oddział odwiedziło ok. 1000 osób – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN, OA.
- 105. rocznica odzyskania niepodległości przez Polskę – w siedzibie lubelskiego oddziału przy ul. Wodopojnej 2 odbył się turniej szachowy upamiętniający odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r. Udział w wydarzeniu wzięło 16 szkół podstawowych oraz 13 szkół ponadpodstawowych: łącznie 120 osób. Uczniowie nie tylko mogli sprawdzić swoje umiejętności w królewskiej grze, ale również obejrzeli film o polskich symbolach narodowych oraz wysłuchali wykładu Piotra Flisiaka o wkładzie szachistów polskich w odzyskanie niepodległości. Najlepsi zawodnicy otrzymali upominki, a wszyscy uczestnicy turnieju dyplomy – 9–10 listopada. Odpowiedzialne: OA.
- Dzień Darczyńcy – ustanowiony dla uhonorowania organizacji i osób, które przekazały dokumenty i rodzinne pamiątki do archiwów państwowych / Spotkanie z udziałem darczyńców i młodzieży szkół średnich w siedzibie oddziału poświęcone było projektowi „Archiwum Pełne Pamięci”. Byli działacze NSZZ „Solidarność” w Zakładach Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-Eda” w Poniatowej przekazali do IPN kompletną dokumentację komisji zakładowej z lat osiemdziesiątych, podzielili się z młodzieżą wspomnieniami z tamtego okresu – 5 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

Delegatura IPN w Radomiu**Inne**

Dzień Darczyńcy – pozyskanie spuścizny po Antonim Siczku, byłym żołnierzu Wojska Polskiego, sybiraku, żołnierzu Armii Polskiej w ZSRS oraz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, weteranie spod Monte Cassino do zasobu archiwalnego Delegatury IPN w Radomiu. Po ponad 5 latach rozmów z Zofią Janus, córką Antoniego, dr Krzysztof Busse doprowadził do przekazania do zasobu archiwalnego radomskiej delegatury IPN pamiątek. To unikatowe materiały, które wpisują się zarówno w realizowany przez pion archiwalny Instytutu projekt „Archiwum Pełne Pamięci” oraz sztandarowy projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”.

Spuścizna po Antonim Siczku jest niezwykle interesująca ze względu na różnorodność eksponatów. Znalazły się wśród nich dokumenty osobiste, w tym legitymacje potwierdzające nadanie orderów i odznaczeń (w tym Krzyż Pamiątkowy Monte Cassino i Odznaka Pamiątkowa 5. Kresowej Dywizji Piechoty) oraz liczne fotografie z pobytu na Bliskim Wschodzie i we Włoszech. Przekazano szereg pamiątek osobistych, jak różaniec wręczony podczas audiencji przez papieża Piusa XII, elementy wyposażenia, jak oryginalne naszywki, żołnierski nóż składany „Churchill”, pas główny, własnoręcznie wykonaną szkatułkę, a także dwie walizy sygnowane nazwiskiem i numerem mobilizacyjnym.

Zgromadzone dokumenty i eksponaty obrazują wojenne losy polskiego żołnierza, który w 1939 r. wyruszył na wojnę w obronie Ojczyzny, przeszedł gehennę sowieckich łagrów, a później wyrwał się z nieludzkiej ziemi. Szczególny walor mają zdjęcia obrazujące szlak bojowy 2. Korpusu Polskiego.

Kontakty z Zofią Janus zaowocowały także nagraniem notacji zawierającej wspomnienia dotyczące jej ojca, Antoniego Siczka. Przekazane artefakty zostały zaprezentowane w Dniu Darczyńcy w Warszawie, w siedzibie Archiwum IPN w czasie briefingu prasowego – 6 grudnia. Odpowiedzialni: AIPN, BRP.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

Teatr

Spektakl *Historia Misia Wojtka*:

- przedstawienia w placówkach edukacyjnych w Sieradzu, Łasku, Tuszynie, Bełchatowie i Radomsku dla ok. 3 tys. uczniów i przedszkolaków – maj, czerwiec. Odpowiedzialne: BPH, OBEN;
- spektakl podczas obchodów 131. rocznicy urodzin gen. Władysława Andersa w krosniewickim Błoni, przed domem rodzinnym generała – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: BPH, OBEN.

Filmy

- Film *Stanisław Sojczyński „Warszyc”* – udział pracownika OBBH jako konsultanta historycznego oraz narratora. Film został opublikowany w internecie – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBBH.
- Film *Konwój humanitarny z Belgii do Polski* – prezentacja w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi z udziałem autora André Pakulskiego, który opowiedział o jednym ze swoich 30 transportów humanitarnych w 1984 r. – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmowy *Czarna seria polskiego dokumentu* – w kinie Charlie w Łodzi dla uczniów szkół średnich z udziałem Jerzego Hoffmana, współautora jednego z prezentowanych filmów *Uwaga, chuligani*. Seansowi towarzyszył panel dyskusyjny na temat okoliczności politycznych powstania tzw. czarnej serii i jej inspiracji społeczno-kulturowych. Przedsięwzięcie zorganizowane przy współpracy z Navicula.m – 4 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi; prelekcja pracownika OBEN na temat form pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w czasie II wojny światowej – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film dokumentalny *Powstańcze wspomnienia w obiektywie IPN – II Batalion Szturmowy „Odwet” Armii Krajowej* – premiera filmu dokumentalnego na profilu FB oddziału. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Konkurs internetowy w 78. rocznicę zakończenia zbrodniczej działalności niemieckiego obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi – 10 stycznia w Łodzi trzem osobom wręczono nagrody – 3 monety kolekcjonerskie NBP o nominale 10 zł i 3 egzemplarze książki Artura Ossowskiego *„Dzieci z zielonego autobusu”. Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)*. Odpowiedzialne: OBUWiM Łódź.
- „Drużyna Inki” – są to lekcje historii połączone z nauką pomocy przedmedycznej. Zajęcia skierowane były do uczniów szkół ponadpodstawowych w Łodzi (10–12 października) i Zgierzu (27 listopada). Podczas pierwszej części zajęć młodzież zapoznała się z historią Danuty Siedzikówny „Inki”, sanitariuszki 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej oraz jej rodziny. Natomiast drugą część stanowiło praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej. Odpowiedzialne: BPH, OBEN.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

Filmy

- Film *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – w siedzibie Przystanku Historia IPN w Poznaniu – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film dokumentalny *Ferdynand Foch w Poznaniu* – zrealizowany we współpracy oddziału z redakcją „Głosu Wielkopolskiego” w cyklu „Głos Historii”. W filmie wystąpili m.in. pracownicy oddziału – Poznań, 8 maja. Odpowiedzialne: OBBH.

- Film *Kamień znaczy pamięć* – premiera i debata w Przystanku Historia IPN w Poznaniu – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBUWiM.
- Film *Błogosławiona* – wyprodukowany przez Fundację Rozwoju Miasta Poznania we współpracy m.in. z oddziałem; premiera w kinie Pałacowym – Centrum Kultury Zamek w Poznaniu – 10 czerwca. Odpowiedzialny: dyrektor Oddziału IPN Poznań.
- Film *Fort VII – obóz krwawej zemsty* na V Wielkopolskim Forum Pamięci Narodowej – premiera najnowszego filmu zrealizowanego przez Oddział IPN w Poznaniu i „Głos Wielkopolski” – 9 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

Koncerty

- Koncert Zaduszkowy jest tradycyjnym podsumowaniem akcji „Zapał znicz pamięci”, podczas której przypominamy ofiary pierwszych miesięcy II wojny światowej. Gośćmi wydarzenia są przedstawiciele szkół, stowarzyszeń, muzeów, samorządów, drużyn harcerskich, które angażują się w akcję „Zapał znicz pamięci”. Każdego roku teatr przygotowuje nowy spektakl, w tym roku była to premiera płyty *Impressions* autorstwa Gosi i Kuby Marciniaków. Po koncercie składane są wieńce oraz znicze pod tablicą upamiętniającą ofiary gestapo, którego urząd podczas wojny mieścił się w budynku teatru – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- II Paderewski Festiwal to wielkie święto upamiętniające Ignacego Jana Paderewskiego – jednego z największych działaczy niepodległościowych, światowej sławy pianisty, kompozytora, człowieka, który rozpalil serca poznaniaków do rozpoczęcia Powstania Wielkopolskiego. W ramach festiwalu odbyły się koncerty i wykłady przybliżające biografię Paderewskiego i jego twórczość. Wydarzenia odbywały się na terenie całego powiatu poznańskiego, a także za granicą – w Szwajcarii i Niemczech. Instytut Pamięci Narodowej był partnerem festiwalu zorganizowanego przez Stowarzyszenie Wielkopolan Bona Fide, pod patronatem starosty poznańskiego Jana Grabkowskiego, 9–13 listopada. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.
- Koncert *Wieczór pieśni polskiej* był częścią II Paderewski Festiwal. Został zorganizowany z okazji Narodowego Święta Niepodległości we współpracy z Instytutem Polskim w Berlinie. Podczas koncertu w wykonaniu Marzeny Michałowskiej (sopran) i Małgorzaty Sajny-Mataczyńskiej (fortepian) zostały wykonane utwory Ignacego Jana Paderewskiego, Fryderyka Chopina, Karola Szymanowskiego, Mieczysława Karłowicza, Ewy Fabiańskiej-Jelińskiej i Grażyny Bacewicz. Proponowany wybór pieśni ukazuje bogactwo nastrojów i treści. Ich zróżnicowana tematyka oparta jest wyłącznie na polskiej poezji romantycznej i młodopolskiej oraz tekstach ludowych – 12 listopada. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.
- Dwa koncerty *Tryptyk Śląski* odbyły się w Nowym Tomyślu i Grodzisku Wielkopolskim. *Tryptyk Śląski* opowiada burzliwą historię Śląska. Poszczególnym utworom towarzyszą wyświetlane na scenie materiały archiwalne (zdjęcia, dokumenty, mapy), które jak najwierniej oddają ducha tej historii. Koncert obejmuje utwory z trzech albumów *Tryptyku* – *Iskry w popiele*, *Dwa żywioły* oraz *Kwiaty na haldzie* – inspirowanych setną rocznicą Powstań Śląskich i historią Śląska – 1 i 2 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.
- Koncert *Kolęda nadziei* w wykonaniu Zagan Acoustic został zorganizowany przez Instytut Pamięci Narodowej w ramach Przystanku Historia Berlin, wspólnie z Ambasadą RP w Berlinie, Instytutem Polskim w Berlinie i Polską Misją Katolicką w Berlinie w bazylice św. Jana w Berlinie. Gości powitali i świąteczne życzenia złożyli: Ambasador RP w Berlinie Dariusz Pawłoś, dyrektor Instytutu Polskiego w Berlinie Marzena Kępowicz oraz dyrektor poznańskiego oddziału IPN dr hab. Rafał Reczek – 17 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.
- *Śpiewanki Powstańcze 2023* upamiętniły 105. rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego. Koncert został zorganizowany na Placu Kolegiackim w Poznaniu we współpracy z Instytutem Poznańskim – 27 grudnia. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Poznań, asystent prasowy.

Inne

- Cykl spotkań w Przystanku Historia IPN:
 - „Wtorek z Dokumentem”: *Polskie drogi. Wojenne losy Lucjana Batorowicza* – opowieść o losach Lucjana Batorowicza od łagru sowieckiego przez służbę w armii gen. Andersa na Bliskim Wschodzie po udział w walkach 1. Dywizji Pancерnej gen. Stanisława Maczka we Francji, w Belgii i Holandii w 1944 i 1945 r. – 10 stycznia. Odpowiedzialne: OA;
 - „Poniedziałek z Filmem”: *Czarny sufit* – emisja wyprodukowanego przez IPN filmu o Józefie Mackiewicz z okazji 120. rocznicy urodzin pisarza; transmisja na żywo dyskusji dr. Jacka Bartosiaka, dr. hab. Sławomira Cenckiewicza i Rafała Ziemkiewicza z warszawskiego kina Atlantic – 30 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN;
 - wystawa „Znaczkę poczty podziemnej z lat 1981–1989 z kolekcji Edwina Klessy” – ok. 350 kart wystawowych, 2700 znaczków, bloczków, arkusików, kopert i kart pocztowych; panel dyskusyjny oraz prelekcje na temat znaczków pocztowych wydawanych w podziemiu w latach 1981–1989. Dla publiczności zorganizowano dni otwarte – 22 lutego – 12 marca. Odpowiedzialne: OBBH;
 - „Wtorek z Dokumentem”: *Poczta podziemna w PRL* – spotkanie poświęcone znaczkom poczty podziemnej wydawanym w latach 1980–1989 przez środowiska antysystemowe w Polsce – 14 marca. Odpowiedzialne: OA;
 - „Wtorek z Dokumentem”: *Dzieci Tulacze* – spotkanie poświęcone losom małych Polaków podczas II wojny światowej; prezentacja darowizn przekazanych do zasobu OA w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” – 9 maja. Odpowiedzialne: OA.
- Podczas konferencji prasowej zaprezentowano zdjęcie z dedykacją Roberta De Niro „To the Heroic Poznan Citizens of June 1956 anticommunism uprising with admiration + respect! Robert De Niro” i przekazano je przedstawicielom stowarzyszeń kombatanckich, władzom miasta oraz Muzeum Powstania Poznańskiego – Czerwiec 1956. 26 kwietnia 2023 r. minęła 31. rocznica wizyty w Poznaniu Roberta De Niro, który przybył na zaproszenie swojego przyjaciela Wojciecha Fibaka i pokłonił się pod pomnikiem Poznańskiego Czerwca 1956 roku – 27 czerwca. Odpowiedzialny: Oddział IPN Poznań.
- Dzień Darczyńcy / W ramach obchodzonego w Polsce Dnia Darczyńcy zorganizowano wraz z Archiwum Państwowym w Poznaniu spotkanie z osobami, które w roku sprawozdawczym przekazały do Oddziału IPN Poznań oraz AP w Poznaniu dokumenty i fotografie stanowiące istotne źródło do dziejów historii najnowszej – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.
- V edycja Wielkopolskiego Forum Pamięci Narodowej w Przystanku Historia IPN w Poznaniu. Głównym organizatorem jest Oddział IPN Poznań. Partnerem tegorocznego wydarzenia było Stowarzyszenie Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych z siedzibą w Poznaniu. Forum od lat cieszy się dużym zainteresowaniem uczestników z uwagi na jego edukacyjny i społeczny charakter oraz tematykę poruszanych na nim zagadnień. W tym roku tematem przewodnim spotkania były zbrodnie niemieckich narodowych socjalistów dokonane na najsłabszych: pacjentach szpitali psychiatrycznych i domów opieki, a także wycieńczonych więźniach obozów koncentracyjnych. Gościem specjalnym forum był Florian Schwanninger (Dyrektor Miejsca Nauki i Pamięci Zamku Hartheim) – 9 grudnia. Odpowiedzialne: OIPN Poznań.

ODDZIAŁ IPN RZESZÓW

Filmy

- „Filmowe Wtorki z IPN” w kinie Zorza – pokazy filmów *Życie na podsłuchu* (17 stycznia), *Orzeł. Ostatni patrol* (21 lutego), *Niepokonani* (21 marca), *Czarny sufit* (11 kwietnia), *Kamerdyner* (30 maja), *Joanna* (27 czerwca). W pokazach wzięło udział ok. 850 osób. Odpowiedzialni: dyrektor Oddziału IPN Rzeszów, OBEN.
- Film *Rzeszowski Cichociemny ps. „Kra”* – z okazji 30. rocznicy śmierci mjr. Wacława Kopisty. Film obejrzało ok. 70 osób – Rzeszów, 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.

- Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w cyklu „Kadr z Historii” – w kinie Zorza w Rzeszowie z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Noc Muzeów – w nocy z 12 na 13 maja w budynku oddziału odbyły się: prezentacja materiałów archiwalnych IPN – zbiorów prywatnych pozyskanych w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, prezentacja wystawy „Wyszyńskiego i Wojtyły gramatyka życia”, pokaz grupy rekonstrukcji historycznej, prezentacja edukacyjnych gier planszowych, konkurs „Bohaterowie naszej historii”, warsztaty edukacyjne „Śledztwo katyńskie”, gra miejska „Znajdź w Rzeszowie” i mobilna gra miejska Action Track „Szlakiem rzeszowskiej Solidarności”, prezentacja działań BL IPN, sprzedaż publikacji IPN. W budynku Sądu Okręgowego w Rzeszowie umożliwiono zainteresowanym zwiedzanie sali pamięci, w której znajduje się przygotowana przez IPN ekspozycja poświęcona zamkowi Lubomirskich jako miejscu zbrodni niemieckich i komunistycznych. Odpowiedzialne: OBEN.
- Piknik Militaryny Blizna – głównym wydarzeniem pikniku w Parku Historycznym Blizna była inscenizacja zdobycia poligonu rakietowego przez żołnierzy AK podczas akcji „Burza” w lipcu 1944 r. Odbyły się pokazy sprzętu i wyposażenia wojskowego przygotowane przez strzelców ze Związku Strzeleckiego „Strzelec” Józefa Piłsudskiego, żołnierzy Wojsk Obrony Terytorialnej oraz grupy rekonstrukcyjne z województwa podkarpackiego. Podczas pikniku pracownik OBEN oprowadzał gości po wystawie IPN „Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie 1939–1944/45” i wziął udział w nagraniu dokumentującym całe przedsięwzięcie. Film udostępniono następnie m.in. w serwisie internetowym YouTube – 6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN SZCZECIN

Koncerty

- Koncert rapera Tau z okazji 81. rocznicy utworzenia AK – w sali Iluzjon w Centrum Kultury Euroregionu „Stara Rzeźnia” w Szczecinie; uczestniczyło ok. 150 osób – 14 lutego. Odpowiedzialne: OBEN.
- XX Koncert Pieśni Patriotycznych *W hołdzie bohaterom polskiej wolności* – współorganizacja koncertu na pl. Lotników w Szczecinie; utworzenie strefy edukacyjnej IPN – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.

Teatr

- *Moje serce zostało we Lwowie, czyli Marian Hemar w Radiu Wolna Europa* – spektakl teatralny opowiadający o pracy Mariana Hemara w Radiu Wolna Europa. Międzynarodowy Dom Kultury w Międzyzdrojach – 27 października. Odpowiedzialne: BWK, OIPN w Szczecinie.

Filmy

- Film *Czarny sufit* – w kinie Pionier w Szczecinie; dwa seanse: dla uczniów szkół średnich, dla członków szczecińskich stowarzyszeń społecznych oraz działaczy opozycji antysystemowej; łączna liczba uczestników: ok. 75 – 31 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej*:
 - kino Zamek w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie; prelekcja pracownika OBEN; liczba uczestników: ok. 30 – 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - Przystanek Historia IPN w Szczecinie; prelekcja pracownika OBEN; liczba uczestników: ok. 30 – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Na zawsze melomani* – w kinie Zamek w Zamku Książąt Pomorskich w Szczecinie:
 - przed projekcją zespół Cafe Jazz Event zagrał standardy muzyki jazzowej; liczba uczestników: ok. 50 – 26 marca. Odpowiedzialne: OBEN;
 - projekcja dla uczniów Zespołu Szkół Muzycznych im. Feliksa Nowowiejskiego w Szczecinie; liczba uczestników: 40 – 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN.

- Film *Był jazz* – w multikinie Szczecin z udziałem uczniów Zespołu Szkół Muzycznych im. Feliksa Nowowiejskiego w Szczecinie; poprzedzony dyskusją z udziałem reżysera Feliksa Falka i Igora Mertyna; liczba uczestników: 60 – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Żołnierze Rzeczypospolitej. Udawać Greka* – dwa pokazy:
 - w Centrum Kultury w Chojnie; wernisaż wystawy „Burza we Lwowie” przygotowanej przez Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie – 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN;
 - w Przystanku Historia IPN w Szczecinie z udziałem uczniów VII Liceum Ogólnokształcącego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Szczecinie. Po pokazie odbył się panel dyskusyjny z reż. Arturem Janickim oraz historykami IPN; liczba uczestników: ok. 100 – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Prawo i pięść* – pokaz filmu w reż. Jerzego Hoffmana dla uczniów szczecińskich szkół średnich w Multikinie Szczecin, w którym wzięło udział 120 osób. Po projekcji – dyskusja o filmie – 27 października. Odpowiedzialne: OBEN.

Inne

- Cykl spotkań w Przystanku Historia IPN:
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny wokół filmu *Był jazz*. Moderator dyskusji J. Wojewoda – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przystanek Historia IPN Gorzów Wlkp. – panel dyskusyjny „Centralna Agencja Fotograficzna – odbicie rzeczywistości”. Moderator dyskusji J. Palicki – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny „Wolność krzyżami się mierzy – historia krzyża pamiątkowego Monte Cassino”/moderator dyskusji A. Zarzycka – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przystanek Historia IPN Gorzów Wlkp. – panel dyskusyjny „Dekalog księdza Jerzego Popiełuszki” (moderator dyskusji J. Palicki) – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny „Rotmistrz Witold Pilecki 1901 – 1948”. Moderator dyskusji A. Zarzycka – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przystanek Historia IPN Koszalin – panel dyskusyjny „Pommernstellung – wojna wywiadów”. Moderator dyskusji R. Semołoniak – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny „Dzieci Wołynia”. Moderator dyskusji S. Kaniewski – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny „Kresowe rezydencje”. Moderator dyskusji A. Zarzycka – 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
 - Przystanek Historia IPN Koszalin – panel dyskusyjny „Albert Forster – gdański namiestnik Adolfa Hitlera”. Moderator dyskusji R. Semołoniak – 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN, Delegatura IPN w Koszalinie.
 - Przystanek Historia IPN Szczecin – panel dyskusyjny „Grupa Ładosia i działania polskiej dyplomacji w ratowaniu Żydów w trakcie II wojny światowej” – Regionalny Ośrodek Debaty Międzynarodowej w Szczecinie – 29 czerwca.
- Dzień Darczyńcy / Do siedziby oddziału zostały zaproszone osoby przekazujące do zasobu archiwalnego IPN rodzinne pamiątki. Podczas spotkania dyrektor oddziału wręczył gościom dyplomy uznania za udział w projekcie „Archiwum Pełne Pamięci” – 6 grudnia. Odpowiedzialne: OA.

ODDZIAŁ IPN WARSZAWA

Koncerty

- W Izbie Pamięci IPN „Strzelecka 8” w Warszawie odbył się koncert polskiej muzyki klasycznej, który poprowadził Sebastian Boguszewski, śpiewak operowy, konferansjer i pedagog muzyczny – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, Izba Pamięci IPN „Strzelecka 8”.

Filmy

- Prapremiera publiczna filmu dokumentalnego *Traktat PRL–RFN* w reżyserii Jacka Kubiaka w Berlinie. Ze strony polskiej w filmie wypowiadał się wielokrotnie dr Robert Spałek. Pokaz został zorganizowany przez pełnomocnika rządu RFN ds. polskich i współpracy transgranicznej. Dokument ma być wykorzystywany m.in. w działalności Przystanku Historia IPN Berlin – 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film *Kamienny ślad. Natolin* – w Ursynowskim Centrum Kultury Alternatywy w Warszawie odbyła się premiera fabularyzowanego dokumentu o pierwszej zbiorowej egzekucji niemieckiej w parku Natolińskim 13 listopada 1939 r.; wykład o masowych egzekucjach obywateli RP w Warszawie i miejscowościach podwarszawskich („warszawski pierścień śmierci”) – 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Film animowany *Akcja „Góral”. 12 sierpnia 1943* – w związku z 80. rocznicą akcji „Góral” Oddział IPN w Warszawie przygotował film animowany, powiązany z komiksem *Akcja „Góral”. 12 sierpnia 1943*. Film wg scenariusza Sławomira Zajączkowskiego, rysunków Krzysztofa Wyrzykowskiego, koncepcji serii, wkładki historycznej i konsultacji historycznej dr. Tomasza Łabuszewskiego i dr. Kazimierza Krajewskiego, premiera na IPNtv – 5 sierpnia. Odpowiedzialne: Oddział IPN Warszawa, Wydawnictwo IPN.
- Film dokumentalny *Marian Chodacki – bohater odkryty na nowo* – film dokumentalny o Marianie Chodackim przygotował Oddział IPN Warszawa we współpracy ze Służbą Wywiadu Wojskowego. Obraz składa się z wypowiedzi badaczy i współscenarzystów filmu: Dominika Smyrgały (Akademia Sztuki Wojennej), Tomasza Kroka (Oddział IPN Warszawa). Kwestie lektora przeplatane są oryginalnymi fotografiami i kopiami dokumentów związanych z życiem, a także służbą Mariana Chodackiego w Oddziale II Sztabu Generalnego i Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Premiera na kanale IPNtv – 3 października. Odpowiedzialne: OBBH, asystent prasowy.
- Film dokumentalny *Sumienie Hioba. Rzecz o ks. Bolesławie Stefańskim* według scenariusza Tomasza Plaskoty i w reżyserii Piotra Zarębskiego. Ks. Bolesław Stefański ps. „Przybylski” (1910–1964) to m.in. żołnierz Armii Krajowej, odznaczony orderem Virtuti Militari za działalność bojową w trakcie akcji „Burza” 1944 r., kapelan oddziału Narodowego Zjednoczenia Wojskowego w Markach, pierwszy kapłan skazany w komunistycznej Polsce na karę śmierci zamienioną na wieloletnie więzienie. Film został dofinansowany ze środków warszawskiego oddziału IPN – 22 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert *W kręgu muzyki polskiej* – zorganizowany w 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Izbie Pamięci Strzelecka 8 – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBBH, Izba Pamięci IPN „Strzelecka 8”.

Inne

- Organizacja cyklicznych wydarzeń, zajęć dla dzieci i dorosłych, organizacja wydarzeń rocznicowych, pokazów filmów i ekspozycji wystaw w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Miedzeszynie, Izbie Pamięci Rodziny Maklakiewiczów w Mszczonowie, Żoliborskim Centrum Aktywizacji Seniorów, Fundacji „Willa Jasny Dom”, Dziennym Domie dla Osób Starszych w Wilanowie, Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii na Bielanach, Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy Dzielnicy Żoliborz, Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy Dzielnicy Wola, Ursynowskim Centrum Kultury „Alternatywy”, parafii Wszystkich Świętych w Warszawie – cały okres sprawozdawczy. Odpowiedzialne: OBEN.
- Konkurs „»Armia Krajowa to ja«. Życie i działalność gen. Stefana Roweckiego »Grota«” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych z Mazowsza, miał na celu popularyzację wiedzy o gen. Stefanie Roweckim „Grocie”, historii powojennej Polski oraz kształtowanie postaw patriotycznych. Etap szkolny konkursu odbył się 1 lutego – uczestnicy rozwiązywali test wiedzy zawierający zadania otwarte i zamknięte. Etap wojewódzki – w którym należało przygotować audycje radiowe zgodnie z kryteriami podanymi w regulaminie – został rozstrzygnięty 19 maja. Przyznano trzy nagrody. Odpowiedzialne: OBBH Warszawa, Izba Pamięci „Strzelecka 8”.

- Festiwal Polskiego Patriotyzmu w budynku Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie – prelegentem w debatach był naczelnik OBBH. Organizator wydarzenia: Fundacja Projekt Patriotyzm – 24 czerwca. Odpowiedzialne: OBBH.
- Obóz adaptacyjno-językowy dla repatriantów i członków ich rodzin – uczestnicy obozu zapoznają się z polskimi przepisami prawnymi, specyfiką funkcjonowania organizacji rządowych i pozarządowych, a także doskonałą znajomością języka polskiego. Ważnym elementem obozów jest przedstawienie repatriantom polskiej historii i tradycji. W ramach obozu odbyły się dwa spotkania z edukatorami OBEN w Warszawie na temat polskich symboli narodowych: 12 lipca w Płocku i 23 sierpnia w Warszawie (udział 60 osób) – Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą, MSWiA – 12 lipca oraz 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

Koncerty

- Koncert rapera Tadeusza Polkowskiego „Tadka” – w Dolnobrzeskim Ośrodku Kultury; Polkowski upamiętnił żołnierzy wyklętych i zbrojne podziemie antykomunistyczne po II wojnie światowej – 22 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- *Zapiski oficera Armii Czerwonej* – monodram Piotra Cyrwusa podczas otwarcia Przystanku Historia im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN, OBBH, dyrektor Oddziału IPN Wrocław.
- Koncert rapera Tadeusza Polkowskiego „Tadka” na pl. Solnym we Wrocławiu – Polkowski upamiętnia żołnierzy wyklętych i zbrojne podziemie antykomunistyczne po II wojnie światowej. Koncert był jednym z wydarzeń towarzyszących Dniom Wydawnictw IPN – 19 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Koncert *Muzyczna wędrówka z Historią w tle* w Gminnym Ośrodku Kultury w Długołęce – 24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Filmy

- Film *Miasto 44* – pokaz w kinie Plenerowym w Brzegu we współpracy z Urzędem Miasta w Brzegu oraz Brzeskim Centrum Kultury; prelekcja wprowadzająca – 11 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu *Historia jednej zbrodni* w Dolnośląskim Centrum Filmowym oraz dyskusja z udziałem ekspertów: dr. Wojciecha Hanusa z OBBH Rzeszów, dr. Marcina Chorążkiego z OBBH Kraków, a zarazem głównego historyka Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów oraz Mariusza Pilisa, reżysera prezentowanego filmu – 18 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu dokumentalnego *Orlęta Lwowskie* (reż. Andrzej Gajewski) w 105. rocznicę rozpoczęcia walk o Lwów. Udział delegacji oddziału w uroczystym spotkaniu Towarzystwa Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich, podczas którego zaprezentowano film dokumentalny – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu dokumentalnego *Cud nad Wisłą*, utrzymanego w stylu kina niemego (reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki) w 105. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. W ramach współpracy oddziału z Duszpasterstwem Niesłyszących we Wrocławiu i Fundacją „Fontis” wygłoszono również tłumaczony na język migowy wykład *Polskie drogi do niepodległości* – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Pokaz filmu dokumentalnego *Cud nad Wisłą*, utrzymanego w stylu kina niemego (reż. Krzysztof Nowak-Tyszowiecki) w 105. rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości. W Gminnej Bibliotece w Przewornie zorganizowano spotkanie edukacyjne, w czasie którego wygłoszono również wykład *Zerwał się nasz Orle biały kajdany... Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r.* – 21 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Dr hab. Tomasz Balbus wystąpił w filmie dokumentalnym wyprodukowanym przez Fundację Kultury im. Stefana Kudelskiego na zlecenie Ministerstwa Obrony Narodowej (w ramach cyklu poświęco-

nego patronom brygad WOT), przedstawiając sylwetkę ppłk. Ludwika Marszałka „Zbroi”, patrona 16 Dolnośląskiej Brygady WOT – 18 grudnia. Odpowiedzialne: OA Wrocław.

Inne

- Festiwal Harcerski „Bumerang” – współorganizacja z 4. Regionalną Bazą Logistyczną we Wrocławiu; opieka merytoryczna i wykład pracownika OBEN *Harcerstwo w odrodzonej RP* – 18 marca. Odpowiedzialne: OBEN.
- Turniej Piłki Nożnej w 43. rocznicę porozumień wałbrzyskich na stadionie w Wałbrzychu. W turnieju współorganizowanym wraz z Klubem Piłkarskim Górnik Wałbrzych wzięło udział 50 zawodników – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN.
- Współorganizacja Festiwalu Piosenki Harcerskiej i Patriotycznej razem z ZHP Hufiec Wałbrzych oraz Urzędem Miasta i Gminy Boguszów Gorce – 4 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.
- Turniej Niepodległej – Hala Widowiskowo-Sportowa w Trzebnicy. W turnieju piłkarskim dla dzieci współorganizowanym z burmistrzem Miasta i Gminy Trzebnica wzięło udział 60 zawodników – 12 listopada. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Opolu

Filmy

- Film *Siostry Miłosierdzia* – film opowiada o ratowaniu Żydów z Opola i Prószkowa przez siostry franciszkanki szpitalne w latach trzydziestych i czterdziestych XX w. Zdjęcia wykonano w Opolu, Prószkowie koło Opola, mieście Pirna w Saksonii oraz Terezynie w Czechach. Film miał swoją premierę na antenie TVP 3 Opole – 6 stycznia.
- *Stanisław Helski. Dlatego* – prezentacja filmu połączona z dyskusją. Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu – 12 września.

5. Nowe technologie w edukacji historycznej

Multimedia

CENTRALA

- Prezentacja „Gry Szyfrów” na Game Music Fest – w Katowicach odbył się festiwal poświęcony zagadnieniu muzyki w grach wideo. BNT przygotowało na tę okazję mobilne stanowisko VR oraz warsztaty edukacyjne dla grup zainteresowanych kryptologią, szyframi i tematyką konspiracji – warsztaty przeprowadzono w Hali Widowiskowo-Sportowej Spodek w Katowicach i w Filharmonii Śląskiej – 17–18 lutego. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja projektów gamingowych IPN na Światowym Kongresie Kopernikańskim – podczas trzydniowych obrad Światowego Kongresu Kopernikańskiego BNT zaprezentowało w Toruniu mobilny showroom z sześcioma stanowiskami gamingowymi. Goście zapoznawali się z „Grą Szyfrów” oraz „Szybowcową ’87” – 19–21 lutego. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja „Gry Szyfrów” w Krasicy – podczas XXXV Konferencji Europa Karpat zaprezentowano stanowiska gamingowe z „Grą Szyfrów” – 24–26 lutego. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja „Gry Szyfrów” w Grudziądzu – w grudziądzkim Centrum Kultury Teatr odbył się regionalny Kongres Polska Wielki Projekt, podczas którego zaprezentowano „Grę Szyfrów” w formie VR i PC – 16 marca. Odpowiedzialne: BNT.
- „Cyfrowi Bohaterowie” – przy użyciu najnowszych technologii odtworzono w formie cyfrowej postaci, które odegrały ważną rolę w polskiej historii. Cyfrowe wizerunki Andrzeja Gwiazdy i Krzysztofa Wyszowskiego – odtworzonych jako pierwszych – zaprezentowano z okazji rocznicy powstania Wolnych Związków Zawodowych Wybrzeża. „Cyfrowych bohaterów” zobaczyć można na kanale IPNtv na YouTube oraz w formie hologramu – 29 kwietnia. Odpowiedzialne: BNT.
- Mobilny Przystanek Historia Przyszłości – odwiedził trzy miasta: Poznań (12–22 maja), Olsztyn (29 maja – 9 czerwca) i Gdańsk (12–25 czerwca). Podczas immersyjnych lekcji historii można było zapoznać się w specjalnie przygotowanym wnętrzu z projektami BNT: „Grą Szyfrów” przedstawiającą wydarzenia z czasów wojny polsko-bolszewickiej, „Szybowcową ’87” przybliżającą dzieje tajnej wrocławskiej drukarni Solidarności Walczącej, a także z podcastami edukacyjnymi przede wszystkim dla nauczycieli. Goście mieli okazję obejrzeć hologramy i posłuchać wspomnień Andrzeja Gwiazdy oraz Krzysztofa Wyszowskiego o działalności w antykomunistycznej opozycji, zebranych w ramach projektu „Cyfrowi Bohaterowie”. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja „Gry Szyfrów” podczas Europejskiej Nocy Muzeów 2023 – 13 maja w AIPN w Warszawie i w Oddziale IPN Białystok, a 19 maja w Oddziale IPN Kraków odbyły się pokazy „Gry Szyfrów”. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa Nowych Technologii na Targach Książki i Mediów Vivalto – podczas targów Vivalto na Stadionie PGE Narodowym w Warszawie zaprezentowane zostały „Gra Szyfrów” i „Szybowcowa ’87” – 18–21 maja. Odpowiedzialne: BNT.
- Projekty BNT na pikniku z okazji Dnia Dziecka w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym w Warszawie – podczas zorganizowanego przez Radio dla Ciebie oraz Fundację Panda pikniku stanął namiot BNT ze strefą VR, w której można było zagrać w „Grę Szyfrów” i zapoznać się z projektem „Szybowcowa ’87” – 4 czerwca. Odpowiedzialne: BNT.

- Strefa Nowych Technologii na Festiwalu Smaku i Folkloru w Kałuszynie – nad Zalewem Karczunek w Kałuszynie BNT zaprezentowało swoje projekty VR: „Grę Szyfrów” i aplikację „Szybowcowa ’87” – 11 czerwca. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa BNT na CD-Action Expo – w Hali Stulecia we Wrocławiu zorganizowano największą imprezę dla graczy w tej części Polski. BNT zaprezentowało swoje immersyjne projekty: „Gra Szyfrów” oraz „Szybowcowa ’87” – 1–2 lipca. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa BNT na I Światowym Kongresie Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą – w Jachrance pod Warszawą odbył się I Światowy Kongres Edukacji i Nauki Polskiej za Granicą. Wypracowano konkretne propozycje systemowych rozwiązań, które zostały przekazane ministrowi edukacji i nauki. W czasie Kongresu prezentowane były projekty BNT: „Gra Szyfrów”, „Szybowcowa ’87”, hologramy i materiały edukacyjne (podcasty, quizy, scenariusze lekcji historii) wspierające proces nauczania historii Polski – 5–9 lipca. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa BNT na pikniku popularnonaukowym z okazji Święta Wojska Polskiego oraz rocznicy bitwy warszawskiej w Świdnicy – jedną z atrakcji była Strefa BNT z immersyjnymi projektami: „Grę Szyfrów” oraz aplikację „Szybowcowa ’87” – 13 sierpnia. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja „Gry Szyfrów” na pikniku popularnonaukowym w Bydgoszczy z okazji 118. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego – na stoisku BNT w Młynach Rothera chętni mogli w „Grze Szyfrów” przenieść się w czasie, by w wirtualnej rzeczywistości lub na monitorze komputera wcielić się w rolę kryptologa łamiącego sowieckie szyfry podczas wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. – 19 sierpnia. Odpowiedzialne: BNT.
- „Gra Szyfrów” – archiwistka z Centrali AIPN brała udział w testach projektu gamingowego pod kątem dostosowania go do języka migowego oraz w weryfikacji tłumaczenia na język migowy polskiej i amerykańskiej wersji gry. Prace te dotyczyły ponad 1000 filmów. Odpowiedzialne: AIPN.
- Prezentacja projektów Biura Nowych Technologii IPN podczas Letniej Szkoły Historii Najnowszej IPN – w Palczewie odbyła się XVII edycja Letniej Szkoły Historii Najnowszej, organizowanej przez IPN. Dyrektor BNT wygłosiła wykład *Immersyjna edukacja historyczna*. W trakcie prezentacji dyrektor omówiła, w jaki sposób nowe technologie mogą być wykorzystane w procesie edukacji historycznej. Przedstawione przykłady interaktywnych aplikacji i gier pokazały, jak technologia może wspierać nauczycieli w tworzeniu fascynujących lekcji historii – 5–9 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Premiera projektu „Świadectwo poMOCY” i jego prezentacja na czasowej wystawie w Rzeszowie – przed budynkiem rzeszowskiego OIPN Biuro Nowych Technologii zaprezentowało wystawę „Świadectwo poMOCY”, w ramach której odbywały się pokazy immersyjnej etiudy filmowej VR o tym samym tytule – 10–24 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja projektów BNT podczas inauguracji cyklu immersyjnych zajęć edukacyjnych w Przystanku Historia IPN w Szczecinie – W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Szczecinie odbyły się interaktywne warsztaty historyczne. Zajęcia dla ponad 150 uczniów szkół szczecińskich przeprowadzono z wykorzystaniem immersyjnych projektów Biura Nowych Technologii IPN – 19 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Prezentacja projektów BNT w ramach wydarzenia „Plac Szembeka – wiem, bo jestem stąd” – wydarzenie kulturalne, zorganizowane przez Centrum Rozwoju Przemysłów Kreatywnych. Było to wyjątkowe przedsięwzięcie artystyczne i edukacyjne – skierowane do mieszkańców prawobrzeżnej Warszawy – mające na celu wzbudzenie poczucia tożsamości i lokalnego patriotyzmu przez poznawanie fascynującej historii Grochowa i okolic. BNT zaprezentowało projekty: „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”, „Grę Szyfrów” oraz „Świadectwo poMOCY” – 24 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa BNT na 15. Festiwalu Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci w Gdyni – w ramach tegorocznego festiwalu na pl. Grunwaldzkim w Gdyni BNT zaprezentowało immersyjne projekty: „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”, „Grę Szyfrów”, „Szybowcowa ’87” oraz „Świadectwo poMOCY” – 21–30 września. Odpowiedzialne: BNT.
- Strefa BNT na Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej – w Rzeszowie BNT zaprezentowało: „Grę Szyfrów”, „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”, „Świadectwo poMOCY”, „Szybowco-

- wą '87", podcasty „Najnowsza Historia, Najnowsze Technologie”, hologramy „Cyfrowi Bohaterowie” i „Jan Kowalewski” oraz quizy edukacyjne – 4–5 października. Odpowiedzialne: BNT.
- Udział BNT w targach gamingowych Poznań Game Arena – w Poznaniu odbyły się największe i najważniejsze w Europie Środkowo-Wschodniej targi gier komputerowych oraz rozrywki multimedialnej. Odwiedzający Strefę Nowych Technologii IPN mieli możliwość zapoznać się z projektami: „Świadek poMOCY”, „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów”, „Grą Szyfrów” oraz aplikacją „Szybowcowa '87” na VR – 6–8 października. Odpowiedzialne: BNT.
 - Prezentacja Strefy BNT podczas finału I Turnieju Klas Mundurowych – zakończenie I Turnieju Klas Mundurowych organizowanego przez OIPN w Szczecinie oraz 2. Brygadę Zmechanizowaną Legionów im. Marszałka Józefa Piłsudskiego pod honorowym patronatem zachodniopomorskiego kuratora oświaty w Drawsku na terenie Centrum Szkolenia Bojowego. Podczas tego wydarzenia BNT IPN zaprezentowało wszystkie swoje immersyjne projekty edukacyjne – 12 października. Odpowiedzialne: BNT, OIPN Szczecin.
 - Udział BNT w zjeździe Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia – w Warszawie odbył się zjazd Platformy Europejskiej Pamięci i Sumienia (PEMC), zorganizowany przez IPN. BNT przygotowało dwie immersyjne strefy tematyczne. W pierwszej, „Świadek”, zaprezentowano poruszającą etiudę stworzoną w technologii VR, która przybliży bohaterską historię błogosławionej rodziny Ulmów. Na drugim panelu można było zagrać w grę „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” – taktyczną produkcję obrazującą losy osób walczących w Powstaniu Warszawskim – 5–7 grudnia. Odpowiedzialne: BNT.
 - Prapremiera autorskiej gry BNT – „Lotnicy – wojna w przestworzach”:
 - podczas pięciodniowego wydarzenia, w dniach 11–15 grudnia, na warszawskim lotnisku Bemowo w ramach immersyjnej lekcji historii blisko 1,5 tys. uczniów z całej Polski przedpremierowo zobaczyło najnowszą grę IPN „Lotnicy – wojna w przestworzach”. Ponadto 12 grudnia z udziałem prezesa Karola Nawrockiego odbył się briefing prasowy wzbogacony pokazami rozgrywki i zakończony koncertem muzyki z gry w wykonaniu orkiestry kameralnej. Odpowiedzialne: BNT;
 - BNT zaprezentowało grę „Lotnicy – wojna w przestworzach” w wersji środowiska Windows na 20 stanowiskach gamingowych oraz 4 stanowiskach w technologii wirtualnej rzeczywistości (Virtual Reality – VR). Dla nauczycieli przygotowano scenariusze lekcji, które opracowano z wykorzystaniem gry. Dodatkową atrakcją dla uczestników była obecność rekonstruktorów oraz przygotowane przez nich stanowiska rekonstruktorskie, nawiązujące do wydarzeń i scenografii przedstawionej w grze, m.in. kompletne stanowisko przeciwlotnicze z armatą przeciwlotniczą Bofors 40 mm. Młodzież miała okazję zapoznać się z projektem gamingowym o wysokim walorze edukacyjnym, a po rozgrywce zweryfikować swoją wiedzę, rozwiązując quiz w formie cyfrowej. Opinia uczniów na temat gry zostanie uwzględniona w przygotowaniu ostatecznej wersji projektu, który swoją premierę będzie miał na edukacyjnych targach BETT London 24 stycznia 2024 r. w Londynie. Tego dnia gra zostanie udostępniona na platformie steam.com do bezpłatnego pobrania. Odpowiedzialne: BNT.
 - Etiuda edukacyjna o rodzinie Ulmów – BWM przygotowało film z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów. Premiera odbyła się online 10 września. Pracownicy BWM w całości odpowiadali za scenariusz, reżyserię, dobór materiałów, wybór muzyki i tłumaczenia. Sprawowali też nadzór nad nagraniem przez lektora poszczególnych ścieżek dźwiękowych. W ciągu pierwszego miesiąca tylko na kanale IPNtv film obejrzało ponad 20 tys. widzów, nie licząc innych kanałów sieci społecznościowych, pokazów zbiorowych i udostępnień. Film prezentowany był na całym świecie, także za pośrednictwem partnerów zagranicznych i sieci placówek dyplomatycznych. Etiuda edukacyjna z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów została przygotowana w czterech wersjach językowych (lektorskich): polskiej, angielskiej, hiszpańskiej i włoskiej. Film został wyróżniony podczas Festiwalu Filmów Polonijnych „Losy Polaków”. Odpowiedzialne: BWM.
 - Spot o powstawaniu multimedialnej immersyjnej wystawy „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” (w wersji polskiej i angielskiej). Odpowiedzialne: BWM.

- Animacja (w wersji polskiej i angielskiej) przedstawiająca losy Wandy Barbary Kociuby na podstawie *Pamiętnika z Syberii*, przekazanego do „Archiwum Pełnego Pamięci”. Animacje powstały na podstawie odręcznych rysunków z pamiętnika, a lektor odczytuje zapisane relacje z pobytu rodziny na Syberii i jej losów podczas ewakuacji z ZSRS na Bliski Wschód. Odpowiedzialne: BWM.
- 8 animacji w dwóch wersjach językowych – polskiej i angielskiej (*Exodus, W drodze do Ziemi Obiecanej, ZSRS, Azja Środkowa, Iran, Indie, Afryka, Meksyk*), przedstawiających, na podstawie pozyskanych zdjęć z AIPN oraz z instytucji zagranicznych, losy Polaków podczas II wojny światowej na różnych kontynentach. Odpowiedzialne: BWM.

Delegatura IPN w Olsztynie

- Mobilny Przystanek Historia Przyszłości – projekt realizowany przez Centralę IPN przy współudziale Delegatury IPN w Olsztynie. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się nie tylko z „Grą Szyfrów” – innowacyjnym projektem gamingowym, stworzonym przez Instytut Pamięci Narodowej, lecz także z grą „Szybowca ’87”, przybliżającą dzieje tajnej wrocławskiej drukarni „Solidarności Walczącej”, a także z podcastami edukacyjnymi skierowanymi do nauczycieli. Ponadto odwiedzający Przystanek mogli posłuchać wspomnień Andrzeja Gwiazdy i Krzysztofa Wyszowskiego, dotyczących działalności w opozycji antykomunistycznej, zebranych w ramach realizacji projektu „Cyfrowi Bohaterowie”. Odpowiedzialne: BNT, Delegatura IPN w Olsztynie.

ODDZIAŁ IPN GDAŃSK

- Mobilny Przystanek Historia Przyszłości – na placu przed budynkiem Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego zaprezentowano Mobilny Przystanek Historia Przyszłości przygotowany przez BNT – 12–25 czerwca. Odpowiedzialni: OBEN.

ODDZIAŁ IPN ŁÓDŹ

- Prezentacje multimedialne, emitowane na telebimach Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych 1 marca, 80. rocznicy ataku oddziału partyzanckiego AK pod dowództwem por. Stanisława Sojczyńskiego na niemieckie więzienie w Radomsku w sierpniu 1943 r., 103. rocznicy bitwy warszawskiej w 1920 r. oraz Europejskiego Dnia Pamięci o Ofiarach Stalina i Nazizmu 23 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wykonanie prezentacji multimedialnej w związku z upamiętnieniem 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej, publikowanej na telebimach Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wykonanie prezentacji multimedialnej w związku z Narodowym Dniem Polskich Dzieci Wojny, publikowanej na telebimach Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej. Odpowiedzialne: OBEN.
- Wykonanie prezentacji multimedialnej w związku z 84. rocznicą agresji sowieckiej na Polskę, publikowanej na telebimach Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej. Odpowiedzialne: OBEN.

ODDZIAŁ IPN POZNAŃ

- Kampania w środkach komunikacji miejskiej w Poznaniu i w Warszawie pod tytułem „Razem wczoraj – razem dziś. Wielkopole w Powstaniu Warszawskim”. Emisja spotów w autobusach i tramwajach – 31 lipca – 6 sierpnia. Odpowiedzialne: OBBH.

ODDZIAŁ IPN WROCŁAW

- Przystanek Historia IPN im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy – podczas otwarcia placówki wykorzystano aplikację „Szybowcowa ’87” – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN.
- Szkoła Podstawowa nr 96 im. Leonida Teligi we Wrocławiu – warsztaty łączące zagadnienia historyczne z elementami edukacji cyfrowej. Na warsztatach uczniowie, poznając historię odzyskania niepodległości, deportacji obywateli polskich do Związku Sowieckiego podczas II wojny światowej, ewakuacji osób cywilnych ze Związku Sowieckiego i polskich osiedli dla dzieci i młodzieży w Indiach, z wykorzystaniem programu graficznego GIMP oraz tabletów graficznych koloryzowali

fotografie, infografiki historyczne, mapy. Dodatkowo, używając programu do montażu i edycji materiałów audiowizualnych Magix, stworzyli materiały filmowe. W warsztatach wykorzystano materiały audiowizualne (filmy, nagrania dźwiękowe, skany fotografii) z zasobu archiwalnego IPN – 17, 27 listopada, 7 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN.

- „Szybowcowa ’87” – podczas Pikniku Solidarności w Centrum Nauki i Sztuki – Stara Kopalnia było wydzielone osobne pomieszczenie do korzystania z gry przez uczestników wydarzenia – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN.

Delegatura IPN w Opolu

- „Szybowcowa ’87” – prezentacja aplikacji podczas otwarcia nowej siedziby IPN w Opolu. Uczestnicy wydarzenia mogli zapoznać się z działaniem aplikacji – 11 października.

CZĘŚĆ II

DZIAŁALNOŚĆ USTAWOWA POSZCZEGÓLNYCH PIONÓW IPN

1. Działalność archiwalna

Archiwum IPN zachęca osoby prywatne, organizacje i instytucje, by w ramach projektu „Archiwum Pełne Pamięci” (APP) przekazywały swoje zbiory do zasobu AIPN i pomogły w ten sposób zachować pamięć o losach Polaków w XX w. Do tej pory projekt zdobył zaufanie 2241 darczyńców. Oprócz zabezpieczenia cennych pamiątek przeszłości dla przyszłych pokoleń ma on funkcję edukacyjną, ponieważ uświadamia, jaka jest wartość materialnych śladów dla podtrzymywania narodowej tożsamości. W 2023 r. zorganizowano po raz pierwszy w całym kraju obchody Dnia Darczyńcy, dowodząc, że Instytut docenia ofiarność wszystkich ofiarodawców.

Równie istotnym zadaniem pionu archiwalnego jest kontynuacja programu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945”, którego celem jest stworzenie listy obywateli polskich zabitych lub represjonowanych przez niemieckiego okupanta. Baza internetowa programu straty.pl w 2023 r. powiększyła się o 416 tys. nowych rekordów. Problematyka elektronicznych baz danych zawierających informacje o ofiarach represji niemieckich i sowieckich była tematem zorganizowanych przez AIPN warsztatów z udziałem przedstawicieli instytucji polskich i zagranicznych.

Wśród wystaw przygotowanych przez pion archiwalny na wyróżnienie zasługują dwie: „»Błogosławieni sprawiedliwi, albowiem...« Opowieść o Rodzinie Ulmów” poświęcona polskiej rodzinie beatyfikowanej w 2023 r. oraz „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” promująca zasób AIPN, eksponowana w Warce, a następnie (w rozbudowanej postaci) w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku; towarzyszyło jej wiele inicjatyw o charakterze popularyzatorskim i edukacyjnym.

Zainaugurowano także projekt wystawienniczo-edukacyjny „Historia w artefaktach zapisana”.

Za jedno z najważniejszych osiągnięć na polu naukowym uznać należy zorganizowaną wspólnie z Uniwersytetem Warszawskim międzynarodową konferencję na temat przyszłości i problemów edycji źródeł do historii XX w. Ponadto odbyły się siódma edycja cyklu konferencji „Educare necesse est...” oraz piętnaste spotkanie z okazji Światowego Dnia Dziedzictwa Audiowizualnego. Archiwum współorganizowało także konferencję naukową „Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945” oraz I Seminarium Archiwistów Rodzinnych.

Pełną informację o zasobie IPN liczącym 93,55 km akt zapewnia system Cyfrowe Archiwum (CA), ułatwiający zarazem zarządzanie zbiorami archiwalnymi Instytutu. W 2023 r. do bazy wprowadzono ponad półtora miliona nowych rekordów i wdrożono kolejne funkcjonalności, w tym moduł ewidencjonowania wniosków o zastrzeżenie danych osobowych.

Ogólnie dostępnym źródłem informacji o dokumentach historycznych przechowywanych w IPN jest inwentarz archiwalny, którego nową wersję uruchomiono w 2023 r. Zawiera on ponad 2,7 mln opisów jednostek archiwalnych (j.a.).

Jednym z priorytetowych zadań pozostaje cyfryzacja zasobu. Obecnie Repozytorium Cyfrowe – zintegrowane z CA – zawiera elektroniczne wersje blisko 690 tys. j.a. Zbiór kopii cyfrowych wzbogacił się w 2023 r. o prawie 61 tys. j.a., 66 tys. obrazów fotografii oraz ponad 1 mln skanów kart kartotecznych.

Użytkownicy Archiwum chętnie korzystają ze zdigitalizowanych archiwaliów, o czym świadczy liczba prawie 69 tys. j.a. w wersji cyfrowej udostępnionych na wniosek podmiotów zewnętrznych – w dużej części zdalnie, za pomocą aplikacji pliki.ipn.gov.pl (około 44 tys.) – oraz prawie 203 tys. j.a. pobranych z Repozytorium na potrzeby zadań realizowanych przez pracowników Instytutu.

W 2023 r. pion archiwalny przyjął prawie 59 tys. nowych spraw, a zakończył ponad 56 tys., w tym wszczęte przed 2023 r. Na poziomie zbliżonym do poprzedniego roku kształtowała się liczba kwerend w pomocach ewidencyjnych – w okresie sprawozdawczym wykonano ich ponad 300 tys.

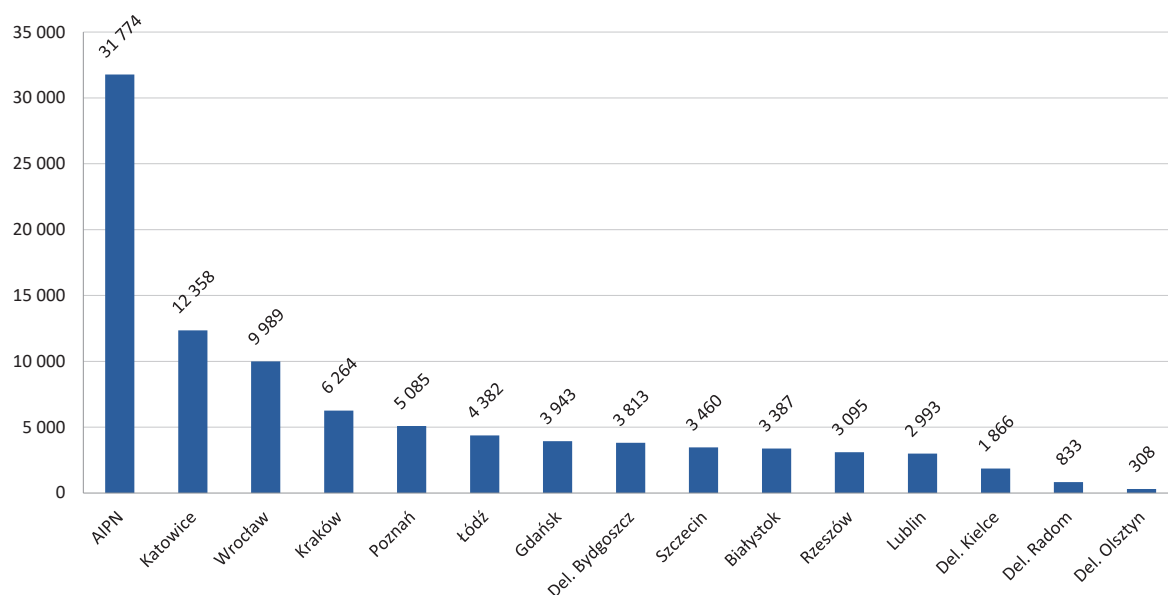
Szczególną formę upamiętniania zasług opozycjonistów przeciwstawiających się komunistycznemu reżimowi stanowi Krzyż Wolności i Solidarności. Archiwum opracowuje wnioski o przyznanie tego wyróżnienia i organizuje uroczystości jego wręczania nagrodzonym osobom. W 2023 r. do Kancelarii Prezydenta RP skierowano 378 wniosków o nadanie odznaczenia oraz przygotowano 42 uroczystości.

1.1. Zasób

1.1.1. Stan zasobu

Zasób archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej liczy 93 552 m.b. Jedną trzecią zbiorów zgromadzono w Centrali IPN w Warszawie (AIPN), pozostała część jest rozdzielona między archiwa 10 oddziałów i 4 delegatur. Stan zasobu poszczególnych jednostek organizacyjnych ukazuje wykres 1.

Wykres 1. Zasób archiwalny IPN (w metrach bieżących – stan na 31 grudnia 2023 r.)

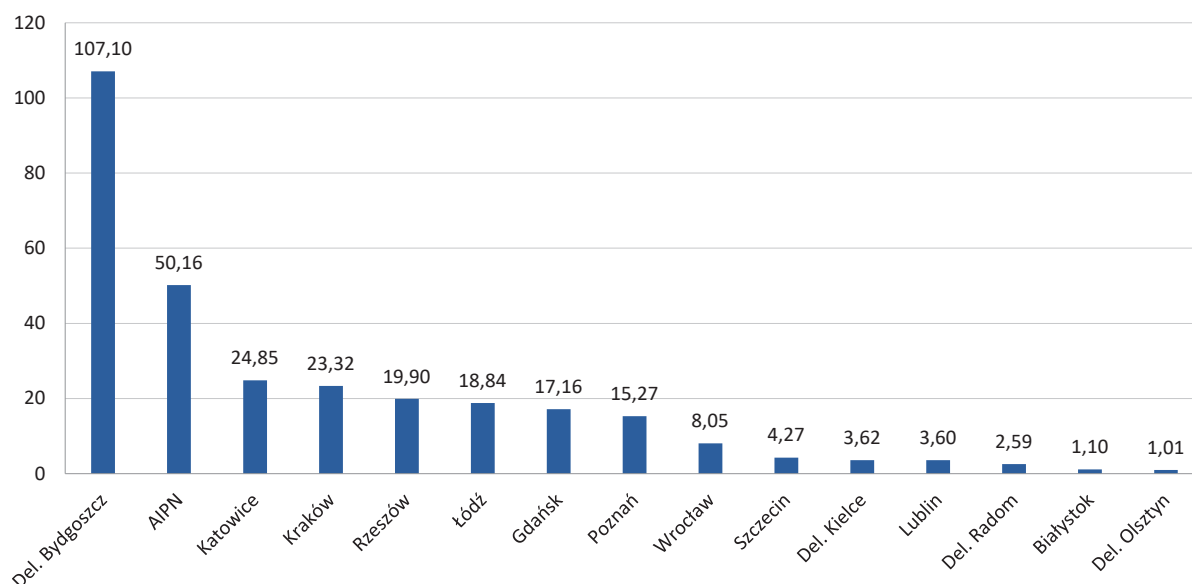

Zasób ewidencyjny – złożony w większości z kartotek – obejmuje obecnie 11 075,40 m.b., w tym 6441,01 m.b. zgromadzono w AIPN w Warszawie, a 4634,39 m.b. w jednostkach terenowych pionu archiwalnego.

Na zbiór materiałów audiowizualnych składa się około 39 mln zdjęć (według danych szacunkowych), 3290 j.a. z nagraniami filmowymi i 3389 j.a. z nagraniami dźwiękowymi.

W 2023 r. do zasobu Instytutu włączono około 300 m.b. materiałów archiwalnych. Oprócz dokumentacji aktowej wśród nabytków znalazło się m.in. 340 j.a. z dokumentacją filmową, 134 j.a. z nagraniami dźwiękowymi oraz 7,6 m.b. pomocy archiwalnych. W ramach współpracy międzynarodowej uzyskano dokumentację w postaci 84 381 negatywów oraz plików cyfrowych, które odpowiadają 528 j.a. Archiwum wzbogaciło się też o materiały w formie cyfrowej pochodzące z darowizn. Szczegółowe dane o wielkości nabytków w poszczególnych jednostkach pionu archiwalnego IPN przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Nabytki pozyskane przez IPN w 2023 r. (w metrach bieżących)

W 2023 r. kontynuowano proces dyslokacji dokumentów spełniających kryteria art. 25 ust. 1 Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. 2023, poz. 102), zwanej dalej ustawą o IPN-KŚZpNP, oraz akt pracowników służby zagranicznej i dokumentów osobowych wytworzonych lub gromadzonych do 31 grudnia 1990 r. przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych, przekazywanych na podstawie art. 90 ustawy o służbie zagranicznej (Dz.U. 2023, poz. 406).

Około 84 m.b. pozyskano w wyniku przeglądów prowadzonych w archiwach sądów i prokuratur powszechnych, np. dokumentację spraw o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, akta spraw sądowych dotyczących zakończonych procesów lustracyjnych oraz akta spraw o zbrodnie komunistyczne prowadzone na podstawie ustawy o IPN-KŚZpNP.

Z organów administracji publicznej przejęto 23,5 m.b., z których większość stanowiły materiały wytypowane przez MSZ. Z jednostek Policji pozyskano 8,6 m.b., z jednostek więziennictwa – 6,8 m.b., a z archiwów wojskowych – prawie 3 m.b.

Największą grupę nabytków w okresie sprawozdawczym stanowiły zbiory przekazane przez 358 darczyńców – osoby prywatne i organizacje (około 156 m.b.) – w ramach projektu APP. W jego realizację – poszukiwanie nowych darczyńców i prowadzenie intensywnej akcji promocyjnej i informacyjnej w Polsce i za granicą – był zaangażowany pion archiwalny Instytutu w całym kraju. Dzięki włożonej pracy w okresie sprawozdawczym nawiązano współpracę z organizacjami polonijnymi: Fundacją Jana Pawła II w Rzymie, Muzeum i Archiwum im. Bolesława Orlińskiego w Kanadzie, Stowarzyszeniem Polskich Kombatantów – Koło nr 20 w Toronto oraz Związkiem Polaków w Niemczech. A w kraju podjęto współpracę z Polskim Związkiem Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych oraz z NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” w celu kompleksowego zabezpieczenia ich zbiorów.

Szczególnie cennym zbiorom poświęcono konferencje prasowe. W siedzibie Centrali Archiwum IPN w Warszawie zaprezentowano dary Krystyny Krzeczowskiej z Leicester w Wielkiej Brytanii, Bartłomieja Stanisława Moszoro, konsula honorowego RP w Rosario w Argentynie, oraz Związku Polaków w Niemczech, natomiast w Krakowie przedstawiono listy więzienne Stanisława Mierzwy подарowane przez jego syna Wojciecha.

Okazją do uhonorowania osób, które wybrały IPN na miejsce zdeponowania swoich pamiątek, stał się obchodzony 6 grudnia Dzień Darczyńcy. W całym kraju zorganizowano uroczyste spotkania z dar-

czyńcami, a do uczestników projektu rozesłano w imieniu prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego pisemne podziękowanie za wkład w rozwój tego ważnego społecznie przedsięwzięcia. Tego dnia w Centrali AIPN odbył się specjalny briefing prasowy poświęcony przekazaniu do zasobu pamiątek po żołnierzu Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie Antonim Siczku i śniadanie prasowe z udziałem darczyńców oraz ambasadorów projektu.

Projekt miał też wymiar edukacyjny. Informacje o nabytkach były publikowane na stronie internetowej APP i w mediach społecznościowych, gdzie można obejrzeć m.in. najciekawsze dary z każdej jednostki terenowej IPN w postaci modeli 3D. Inną formą przybliżenia wybranych nabytków APP jest nowoczesnie zaprojektowana, przestrzenna instalacja multimedialna prezentowana wielokrotnie podczas imprez z udziałem IPN.

Fundacja im. Janusza Kurtyki doceniła APP jako inicjatywę przyczyniającą się do promocji polskiej historii i jej upamiętnienia, wyróżniając realizujące ten projekt AIPN nagrodą w konkursie Przeszłość/Przyszłość w kategorii „Strażnicy Ksiąg”.

Wśród wielu interesujących nabytków pozyskanych w 2023 r. do zasobu archiwalnego IPN na szczególną uwagę zasługuje dar Krystyny Krzeczowskiej z Wielkiej Brytanii zawierający pamiątki po jej rodzicach – żołnierzach 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa: kpt. Edwardzie Krzeczowskim i sanitariuszce Janinie Krzeczowskiej z domu Broszkiewicz. W kolekcji tej znalazły się m.in.: zdjęcia, dokumenty, odznaczenia, a przede wszystkim mały notesik-pamiętnik z kory brzozonej z wpisami znajomych, z którymi Janina Krzeczowska pracowała w 1941 r. na oddziale izolacyjnym szpitala w Asino na Syberii. Jej pamiętnik wraz ze 146 innymi obiektami pochodzącymi z 30 instytucji z Estonii, Litwy, Łotwy, Polski i Ukrainy został zgłoszony do wpisania na Międzynarodową Listę Pamięci Świata UNESCO.

Katarzyna Maleszko-Dembińska ofiarowała archiwum osobiste gen. dyw. Stefana Dembińskiego, weterana I wojny światowej i wojny polsko-bolszewickiej, który w czasie II wojny światowej pełnił m.in. funkcję szefa Gabinetu Wojskowego Prezydenta RP. Wśród podarowanych materiałów znalazła się grudka ziemi polskiej zabranej 21 września 1939 r. w Klimcu koło Skolego oraz rękopisy wspomnień generała. IPN przejął również zbiory instytucji i organizacji działających za granicą, w tym Związku Polaków w Niemczech i Związku Tobrukczyków w Londynie. Licząca 100 m.b. kolekcja Związku Polaków w Niemczech powiększyła zasób Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Spośród licznych kolekcji, które wzbogaciły zasoby archiwów oddziałów i delegatur IPN, na wspomnienie zasługują: zbiór pamiątek po Józefie Leszczyńskim, weteranie wojny polsko-bolszewickiej, a następnie wieloletnim sołtysie wsi Lesznia w gminie Suraż, dokumentujący jego osobiste losy i historię lokalną; kolekcja obrazująca losy rodziny Czułczyńskich (m.in. zesłanie w głąb ZSRS, ewakuację do Iranu i pobyt na Bliskim Wschodzie) wraz z mosiężnym kuflem z Teheranu ozdobionym grawerunkiem przedstawiającym mapę Bliskiego Wschodu z miejscami pobytu polskich uchodźców; materiały kończącego swoją działalność katowickiego Okręgowego Zarządu Związku Represjonowanych Politycznie Żołnierzy-Górników; dokumentacja związana z życiem i działalnością działaczki ludowej Heleny Mierzwę z domu Ściborowskiej, żony wybitnego polityka PSL Stanisława Mierzwę; dokumentacja po byłej Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” Zakładów Zmechanizowanego Sprzętu Domowego „Predom-EDA” w Poniatowej (niezwykle cenna historycznie, bowiem zachowała się w całości w nienaruszonym stanie); archiwum osobiste Stanisława Radzyńskiego, żołnierza AK ps. „Bryza”, uczestnika Powstania Warszawskiego, w tym zgromadzone przez niego unikatowe artefakty; zbiór dokumentów Kazimierza Kaniewskiego, uczestnika Powstania Wielkopolskiego, wojny polsko-bolszewickiej, żołnierza września 1939 r. i Armii Polskiej na Bliskim Wschodzie, w tym notes i kalendarz z jego zapiskami z czasów II wojny światowej; spuścizna po Oddziale Lubuskiego Światowego Związku Żołnierzy AK zawierająca dokumentację aktową i materiały ikonograficzne; dar Danuty Mazur, która przekazała pamiętnik spisany przez jej matkę Helenę jako pamiątkę losów rodziny wywiezionej na Syberię w 1940 r.; bogaty zbiór zgromadzony przez Rafała Górskiego w czasie działalności opozycyjnej w latach osiemdziesiątych XX w., zawierający m.in. prasę bezdebitową oraz znaczki wydawane przez podziemną pocztę; przekazaną przez Krystynę Klemens korespondencję z rodziną żydowską uratowaną od

zagłady podczas II wojny światowej przez jej babcię; przekazane przez Zofię Janus pamiątki po jej ojcu Antonim Siczku, który w okresie II wojny światowej był żołnierzem Wojska Polskiego, sybirakiem, żołnierzem Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie i uczestnikiem bitwy o Monte Cassino.

Oprócz archiwaliów przejętych od podmiotów zewnętrznych pion archiwalny włączył do zasobu historycznego 18,73 m.b. dokumentacji przekazanej przez jednostki pionu śledczego IPN.

Archiwiści w całym kraju uczestniczyli we współpracy z jednostkami Policji, archiwami wojskowymi, jednostkami więziennictwa, sądami, Strażą Graniczną oraz administracją publiczną w przeglądzie dokumentacji pod kątem typowania materiałów zawierających informacje z zakresu ustawowego zainteresowania IPN. Przejrzano m.in. 41 tys. j.a., spośród których jako spełniające kryteria przyjęcia do zasobu uznano ponad 4200 j.a.

Zasób Instytutu zmniejszył się o 1,8 m.b. dokumentacji niespełniającej kryterium określonego w art. 25 ustawy o IPN-KŚZpNP, w związku z czym została ona zwrócona poprzednim dysponentom, przede wszystkim archiwom wojskowym i Policji.

1.1.2. Zabezpieczenie i przechowywanie zasobu

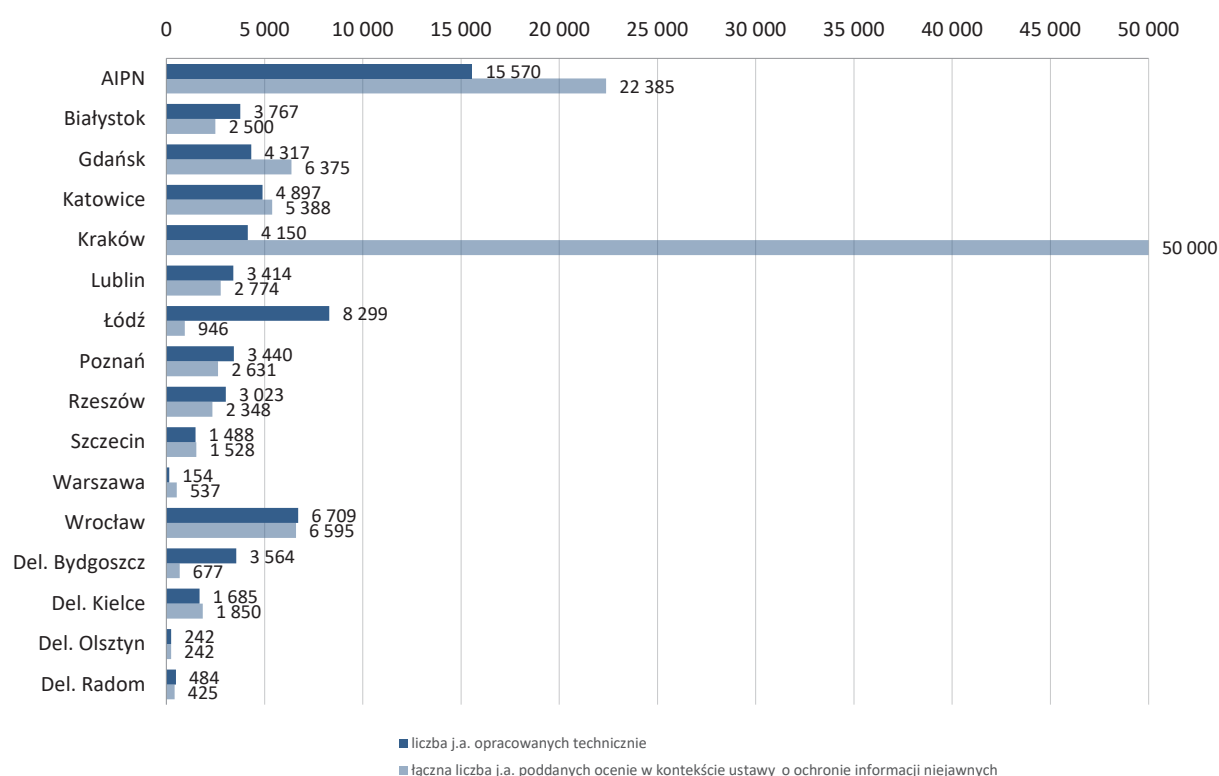
Jednostki archiwalne przed udostępnieniem lub przekazaniem do digitalizacji są opracowywane technicznie i porządkowane. W 2023 r. w ten sposób przygotowano 65 203 j.a.

Udostępniane archiwalia podlegają weryfikacji w kontekście przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych. Czynnościom tym poddano łącznie 107 201 j.a. (o ponad połowę więcej niż w 2022 r.).

Pozyskiwane nabytki są porządkowane i ewidencjonowane. W Centrali AIPN takim działaniom poddano 19 zespołów, łącznie 9,7 m.b. (1341 j.a.) dokumentacji aktowej i fotograficznej. Ponadto spośród dokumentacji pozyskanej w postaci cyfrowej uporządkowano 124 j.a. (8467 plików) i zewidencjonowano 401 j.a. (41 523 pliki).

Szczegółowe dane dotyczące opracowania technicznego oraz weryfikacji klauzul w poszczególnych jednostkach organizacyjnych IPN przedstawia wykres 3.

Wykres 3. Opracowanie techniczne i weryfikacja klauzul (liczba j.a. w poszczególnych jednostkach)

Zabezpieczaniem konserwatorskim zasobu zajmuje się specjalistyczna pracownia działająca w Archiwum IPN w Centrali. Oddziały i delegatury Instytutu we własnym zakresie wykonują tylko podstawowe zabiegi zabezpieczające, takie jak podklejanie rozdarć, prasowanie, laminowanie filmoplastem R pojedynczych dokumentów czy wykonywanie oprav.

Pracownia konserwacji AIPN w Warszawie prowadzi zarówno działania prewencyjne, jak i profesjonalne zabiegi konserwatorskie. W okresie sprawozdawczym zabiegom takim poddano 18 377 kart z 396 j.a. z zasobu Centrali, oddziałów i delegatur IPN oraz archiwalia pozyskane w ramach projektu APP.

Metody konserwacji uzależniono od formy fizycznej archiwaliów i artefaktów, stanu ich zachowania, wrażliwości materiału, rodzaju zniszczeń i wartości historycznej. Celem prac było zahamowanie degradacji, wzmocnienie strukturalne obiektów, właściwe opakowanie umożliwiające bezpieczne przechowywanie oraz zwiększenie walorów estetycznych.

Wśród prac przeprowadzonych w 2023 r. wyróżnić można konserwację m.in.: wspomnianego wyżej pamiętnika Janiny Krzeczowskiej pisanego na korze brzozonej (obiekt zgłoszony do wpisania na Międzynarodową Listę Pamięci Świata UNESCO); dokumentów z archiwum osobistego ppłk. Władysława Zarzyckiego, komendanta garnizonu Okręgu Wileńskiego AK i więźnia sowieckich łagrów; archiwaliów i artefaktów (gogle zdobyte w bitwie pod Gazalą, miniatura, fotografie) gen. Mieczysława Sawickiego, pilota PSZ na Zachodzie oraz działacza emigracyjnego; raportu Jürgena Stroopa i kolejnych egzemplarzy „Dziennika Związkowego” – polskojęzycznej gazety codziennej ukazującej się w USA. Na planowaną w Berlinie wystawę poświęconą ofiarom Sądu Wojskowego Rzeszy (Reichskriegsgericht) wykonano kopię okładki segregatora „Mein Kleeblatt”, którego oryginał zawiera zbiór grypsów wysyłanych przez Polki więzione w więzieniu Moabit w Berlinie w 1943 r. Pracownia konserwacji przygotowała oryginały obiektów wytypowanych na ekspozycje m.in. podczas kongresów Pamięci Narodowej w Warszawie i Jasionce, na wystawę czasową „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku oraz w związku z działaniami promującymi projekt APP.

Archiwalia zagrożone skażeniami mikrobiologicznymi są dezynfekowane w komorze fumigacyjnej. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono w Centrali 10 procesów dezynfekcji, którym poddano m.in. nabytki pozyskane zza granicy oraz wytypowane dokumenty z zasobu AIPN.

Zasób IPN przechowywany jest w 117 pomieszczeniach magazynowych. W 2023 r. wypożyczono z nich łącznie 200 096 j.a., natomiast zwrócono 189 203 j.a.

Archiwalia są zabezpieczane przez pakowanie w pudła lub koperty bezkwasowe. W magazynach Centrali uporządkowano i przepakowano w ten sposób m.in. 510 m.b. materiałów po byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (GKBZpNP), dokumentów cywilnych organów bezpieczeństwa państwa i wojskowych organów wymiaru sprawiedliwości; uporządkowano i zabezpieczono w nowych opakowaniach ponad 17 tys. zdjęć, 290 szklanych negatywów oraz ponad 18 tys. negatywów celuloidowych ze zbiorów Głównej Komisji; uporządkowano i zabezpieczono ponad 12 tys. kart uposażeń z Wyższej Szkoły Oficerskiej im. Feliksa Dzierżyńskiego w Legionowie, 2030 kart uposażeń ze Stołecznego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Warszawie oraz 8150 fotografii dotyczących Centrali Przesiedleńczej w Poznaniu w latach 1939–1944.

W OA Katowice przepakowano w pudła bezkwasowe 140 m.b. akt różnej proveniencji, w OA Łódź umieszczono w teczkach bezkwasowych ponad 3340 j.a., a w OA Kraków przepakowano w bezkwasowe koperty i opisano zbiór fotografii z zespołu byłej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, obejmujący 1849 j.a.

Kontynuowano prace porządkowe i zabezpieczające zbiorów akt paszportowych, m.in. w AIPN objęły one 94 tys. książeczek paszportowych i ponad 38 tys. kwestionariuszy paszportowych (łącznie około 350 m.b.), w OA Katowice ułożono około 560 m.b. ze zbiorów akt urzędów spraw wewnętrznych z Tych, Chorzowa, Katowic i Piekar Śląskich, w OA Poznań przepakowano do kartonów bezkwasowych 554,4 m.b. akt paszportowych, w OA Kraków uporządkowano zbiory książeczek paszportowych

liczące ponad 205 m.b., w OA Wrocław uporządkowano 22,70 m.b. akt paszportowych WUSW we Wrocławiu, w OA Białystok przywrócono prawidłowy układ akt paszportowych wytworzonych przed 1975 r., przekazanych przez Komendę Wojewódzką Policji.

W magazynach archiwalnych w całym kraju prowadzono też wiele innych prac porządkowych i zabezpieczających różne rodzaje dokumentacji. W Centrali uaktualniono topografię w Cyfrowym Archiwum dla 1210 m.b. dokumentacji oraz przeprowadzono dyslokację 650 m.b. akt w związku z odtwarzaniem struktury zespołów archiwalnych. W OA Kraków trwają prace skontrolne nad zespołem mikrofilmów paszportowych (29 799 j.a.). W OA Łódź porządkowano zbiór fotografii zgromadzonych przez Okręgową Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, przedstawiających wydarzenia z okresu okupacji niemieckiej na terenie Kraju Warty, a także zmieniono rozmieszczenie 6 m.b. archiwaliów przechowywanych w magazynie akt jawnych.

W okresie sprawozdawczym ukończono proces porządkowania i ewidencjonowania zbioru mikrofilmów szpulowych z materiałami operacyjnymi byłego Departamentu II MSW, dzięki czemu w zasobie Centrali IPN stało się dostępnych 1714 j.a., zawierających sfotografowane dokumenty pozyskane operacyjnie w placówkach dyplomatycznych państw spoza Układu Warszawskiego.

W Oddziale IPN Katowice w 2023 r. udało się odzyskać 0,8 m.b. akt RUSW Chrzanów i WUSW Katowice w wyniku prac nad tzw. worami ewakuacyjnymi.

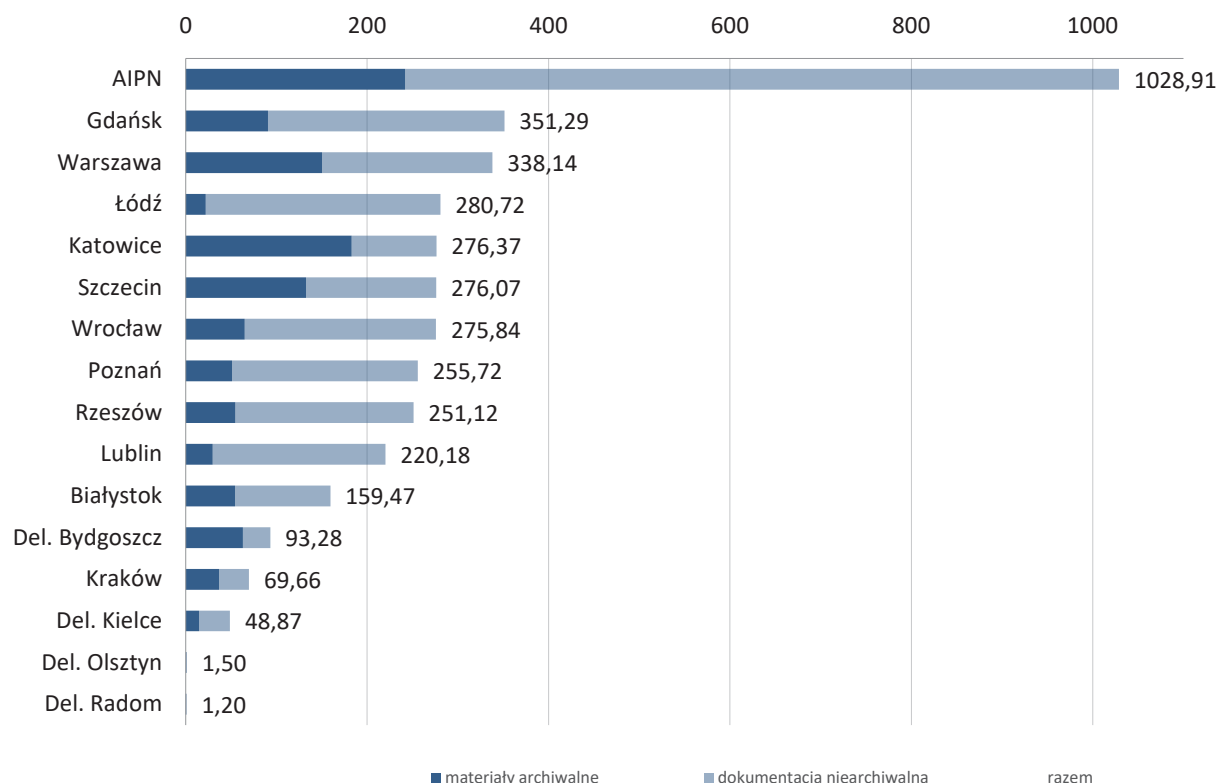
Wiele prac związanych z porządkowaniem, opisem, weryfikacją i zabezpieczeniem, w tym w ramach przygotowania do procesu digitalizacji, przeprowadzono w zasobie ewidencyjnym. W Centrali największy zakres miały działania związane z przygotowaniem do skanowania kartotek osobowych robotników przymusowych skierowanych do pracy za pośrednictwem niemieckiego Urzędu Pracy w Krakowie oraz kartoteki gestapo w Ciechanowie/Płocku (ponad 60 m.b. kart). Do skanowania przygotowano ponadto 6 m.b. kartotek oficerów i chorążych Wojskowej Służby Wewnętrznej oraz 126 j.a. dzienników archiwalnych MSW. Pracom zabezpieczającym poddano 15 m.b. kartotek zdjęć sygnalitycznych oraz uporządkowano 9 m.b. kartoteki kryptonimowej Departamentu I MSW. Prace przygotowawcze przed digitalizacją w oddziałach objęły m.in. część kartoteki paszportowej WUSW w Krakowie, 6,2 m.b. kartoteki paszportowej w Szczecinie; 0,81 m.b. kart ewidencyjnych członków ORMO oraz kart daktyloskopijnych w Gdańsku; w OA Poznań 10 j.a. pomocy ewidencyjnych.

W OA Poznań uporządkowano i zabezpieczono ok. 18 m.b. kartoteki paszportowej WUSW w Poznaniu oraz ok. 2 m.b. kartotek OKŚZpNP w Poznaniu i Zielonej Górze. W OA Katowice działaniom zabezpieczającym i porządkowym poddano 9,53 m.b. różnych kartotek i pomocy ewidencyjnych. W OA Lublin uporządkowano 7,7 m.b. kartoteki faktologicznej i paszportowej. W OA Białystok porządkowano dopływy do kartoteki osobowej funkcjonariuszy KWMO/WUSW w Białymstoku i Olsztynie oraz opracowano część nieskanowanej kartoteki osobowej funkcjonariuszy KWMO/WUSW w Olsztynie. W OA Kraków karty z kartoteki osobowej funkcjonariuszy MO WUSW w Krakowie umieszczono w kopertach bezkwasowych.

Archiwa zakładowe IPN przechowują 3928,32 m.b. (360 973 j.a.) materiałów archiwalnych i dokumentacji niearchiwalnej. Dokumentacja kategorii A liczy 1190,38 m.b. (114 355 j.a.), a kategorii B – 2737,95 m.b. (246 618 j.a.). W 2023 r. przejęto 306,77 m.b. (92,78 m.b. kategorii A i 213,99 m.b. kategorii B). Z zasobu archiwów zakładowych udostępniono 4219 j.a.

Szczegółową strukturę zasobu archiwów zakładowych przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Stan zasobu archiwów zakładowych w poszczególnych jednostkach z podziałem na dokumentację archiwalną i niearchiwalną (w metrach bieżących)

1.2. Opracowanie zasobu

Zadanie cyfrowego opracowania zasobu Instytutu jest realizowane przede wszystkim za pośrednictwem systemu informatycznego Cyfrowe Archiwum. Zawiera on informacje o całym zasobie archiwalnym IPN, stanowi nowoczesne elektroniczne narzędzie do administrowania zbiorami oraz środowisko pracy dla archiwistów i użytkowników, dające możliwość szybkiego i sprawnego dotarcia do informacji i dokumentów cyfrowych. Składa się obecnie z 20 modułów i różnych funkcjonalności o zróżnicowanym poziomie dostępu. Cyfrowe Archiwum stanowi również podstawę publikowanego na stronie internetowej IPN inwentarza archiwalnego.

1.2.1. Cyfrowe Archiwum

W 2023 r. do CA zaimplementowano 22 modyfikacje zrealizowane w ramach pierwszego etapu umowy z wykonawcą systemu oraz zgłoszonych przez użytkowników 38 wniosków dotyczących rozbudowy. Wspomnieć należy o uruchomieniu modułu pozwalającego na ewidencjonowanie w CA wniosków o zastrzeżenie danych osobowych i sensytywnych, który zastąpił poprzednio stosowaną aplikację Zastrzeżenia. W trakcie wdrażania jest funkcja tworzenia i realizacji w systemie elektronicznych zapytań ewidencyjnych. Wprowadzono też moduł zarządzania treścią na stronie internetowej inwentarza archiwalnego IPN, usprawniający czynności związane z dodawaniem i aktualizowaniem opisów j.a., nazw aktotwórców oraz opisów archiwów IPN udostępnianych w inwentarzu.

System CA w skali kraju obejmował łącznie 17 689 483 rekordy opisujące poszczególne jednostki archiwalne oraz 24 965 513 rekordów w indeksie osobowym. Ponadto w systemie były dostępne 865 492 rekordy odpowiadające zapisom ewidencyjnym. W 2023 r. we wszystkich jednostkach pionu archiwalnego do CA dodano 122 581 opisów j.a., edytowano 82 741 opisów j.a. i zweryfikowano

198 704 opisy j.a. Indeks osobowy uzupełniono o 1 427 831 nowych rekordów oraz wprowadzono 33 398 zapisów ewidencyjnych. Szczegółowe dane zawiera tabela 1.

Tabela 1. Cyfrowe Archiwum i inwentarz – liczba rekordów wprowadzonych, edytowanych i zweryfikowanych w 2023 r.

Jednostki organizacyjne	Cyfrowe Archiwum				Inwentarz archiwalny IPN*
	Opisy j.a. – rekordy dodane	Opisy j.a. – rekordy edytowane	Opisy j.a. – rekordy zweryfikowane	Indeks osobowy – rekordy dodane	
AIPN	38380	14489	39025	1129915	28097
Białystok	661	5311	6030	13977	6065
Gdańsk	5086	3087	8120	22307	7416
Katowice	4745	16371	22212	37697	15069
Kraków	49324	2424	53872	54841	21537
Lublin	2965	7180	10155	12668	10136
Łódź	3321	5416	9200	37663	9034
Poznań	5338	3892	9091	13248	8435
Rzeszów	1256	1444	3028	3326	1874
Szczecin	966	2173	4742	15580	4590
Wrocław	1574	14727	17200	45702	15509
Del. Bydgoszcz	2260	5546	8737	32476	5770
Del. Kielce	5988	492	6547	8020	6510
Del. Olsztyn	342	161	503	194	502
Del. Radom	375	28	242	217	251
Razem	122581	82741	198704	1427831	140795

* Liczba rekordów oznaczonych w CA jako przekazane do inwentarza w 2023 r.

System zawiera również 23 333 hasła geograficzne oraz 381 haseł osobowych. W 2023 r. dodano do tych indeksów 728 nazw miejscowości i 14 biogramów.

Bazę uzupełniano także o indeksy osobowe przygotowane przez pracowników pionu archiwalnego w okresie pracy zdalnej. Partia indeksów zaimportowana w 2023 r. liczyła 1 016 596 rekordów.

W związku z digitalizacją pomocy ewidencyjnych w Centrali IPN opracowano dla CA 122 747 opisów, przede wszystkim zakończono opis kart z kartoteki osobowej funkcjonariuszy i pracowników resortu spraw wewnętrznych obejmującej łącznie 374 m.b., kartoteki funkcjonariuszy Służby Więziennej oraz żołnierzy Wojskowej Służby Wewnętrznej. Prace związane z weryfikacją i wprowadzaniem nowych rekordów na podstawie pomocy ewidencyjnych były kontynuowane również w oddziałach i delegaturach Instytutu.

1.2.2. Inwentarz archiwalny

W okresie sprawozdawczym przygotowywano do wdrożenia nową wersję strony internetowej inwentarza inwentarz.ipn.gov.pl, którą zaprezentowano 18 grudnia w związku z 25. rocznicą uchwalenia przez Sejm RP ustawy o IPN-KŚZpNP. Od tej pory opisy poszczególnych jednostek archiwalnych będą dodawane i aktualizowane na bieżąco, bezpośrednio z systemu CA. Strona nie tylko uzyskała nową formę wizualną, lecz także wzbogaciła się o funkcjonalności, które ułatwiają i usprawniają korzystanie z serwisu. Zmodyfikowano wyszukiwarkę przez dodanie panelu wyszukiwania zaawansowanego, wprowadzono też

opcję „Kwerenda” pozwalającą użytkownikowi na zapisywanie wyników wyszukiwania. Dzięki zmianom strona jest dostępna na różnych urządzeniach (w tym mobilnych), w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, ponadto daje możliwość korzystania z wersji kontrastowej i powiększania tekstu.

Łączna liczba rekordów dostępna na stronie internetowej inwentarza z końcem 2023 r. wynosiła 2 735 366. Liczbę nowych rekordów, które w okresie sprawozdawczym w systemie CA zostały przygotowane do publikacji w inwentarzu, prezentuje tabela 1.

Do najciekawszych archiwaliów, których opisy udostępniono w okresie sprawozdawczym – oprócz danych o aktualnych nabytkach, darach i kolekcjach prywatnych – można zaliczyć m.in.: zbiór fotografii zgromadzonych przez GKBZpNP oraz zespół akt gestapo w Ciechanowie/Płocku z lat 1939–1945.

1.2.3. Opracowanie dokumentacji audiowizualnej

Narzędziem służącym do opracowania dokumentacji audiowizualnej jest moduł multimedialny CA. W okresie sprawozdawczym wprowadzono do systemu 5991 nowych rekordów, a 5265 zmodyfikowano. Największą liczbę nowych opisów w 2023 r. zamieściły OA Gdańsk, Kraków i Szczecin. Łącznie baza zawiera 183 538 rekordów opisujących fotografie, filmy i nagrania dźwiękowe, w tym 73 490 opracowanych w Centrali IPN w Warszawie.

Z zasobu Centrali w module znalazły się m.in. opisy zdjęć rodziny Ulmów, zdjęcia z albumów żołnierzy 2. Korpusu Bolesława Skoczni i Tadeusza Chotomskiego vel Chodubskiego; rozpoczęto też opracowywanie fotografii Henryka Śmigacza. Jednostki terenowe wprowadziły do bazy m.in. zdjęcia z kolekcji działacza NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” Jana Beszty-Borowskiego; fotografie dokumentujące służbę w PSZ na Zachodzie m.in. Józefa Knajskiego, Tadeusza Mąkoszy i Ryszarda Szkubacza; przekazany przez KWP w Katowicach zbiór fotografii wykonanych na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w., przedstawiających działaczy NSZZ „Solidarność” i KPN; zdjęcia poety i opozycjonisty Jacka Bierezina i jego żony Ewy Sułkowskiej-Bierezin oraz zdjęcia sygnałiczne członków organizacji niepodległościowych w latach 1944–1947 (z zasobu OA Poznań).

1.3. Digitalizacja zasobu

Z cyfrowym opracowaniem zasobu związany jest proces jego digitalizacji. W związku z dużą liczbą udostępnianych dokumentów większość kopii powstaje na bieżące zapotrzebowanie użytkowników Archiwum. Równolegle prowadzona jest digitalizacja planowa, której podlegają przede wszystkim akta o dużym znaczeniu historycznym, archiwalia poddawane zabiegom konserwatorskim oraz mikrofilmy i mikrofisz – w oryginałach często nieczytelne i wymagające specjalistycznego sprzętu. Planowo digitalizowano również kartoteki oraz dokumentację audiowizualną.

Pion archiwalny dysponuje 218 skanerami, w tym w pracowniach digitalizacji w Centrali IPN znajduje się 66 urządzeń, a w oddziałach i delegaturach łącznie 152. W grudniu 2023 r. wyposażenie pracowni digitalizacji w Centrali uzupełnione zostało o pierwszy w AIPN skaner do digitalizacji obiektów trójwymiarowych, uruchomiono też skaner do taśm filmowych 16 i 35 mm, co pozwoli IPN niezależnie się od instytucji zewnętrznych w kwestii tworzenia kopii cyfrowych tego typu materiałów.

Dostęp do zasobu w formie elektronicznej i zarządzanie nim umożliwia moduł CA Repozytorium Cyfrowe. W ramach realizacji zadań służbowych mogą z niego bezpośrednio korzystać pracownicy IPN, natomiast wnioskodawcom zewnętrznym kopie cyfrowe przesyła się z zastosowaniem aplikacji pliki.ipn.gov.pl lub udostępnia w czytelniach poprzez moduł DigiArch. Z końcem okresu sprawozdawczego w Repozytorium znajdowało się 689 991 j.a. (około 115 mln plików o pojemności 1,3 petabajta danych), z czego w 2023 r. wprowadzono 65 304 j.a. zdigitalizowane przez pion archiwalny oraz przekazane do zasobu w formie cyfrowej.

W okresie sprawozdawczym wykonano kopie 50 407 j.a. dokumentacji aktowej, przy czym najwięcej kopii wzorcowych materiałów aktowych sporządzono w AIPN oraz w oddziałowych archiwach we Wrocławiu i w Gdańsku.

Efektem digitalizacji dokumentów w formie mikrofilmów i mikrofisz były kopie 10 050 j.a. w większości wykonane w ramach działalności planowej przez OA Katowice i AIPN.

W Centrali poddano digitalizacji i obróbce graficznej m.in. mikrofilmy szpulowe wyłączone ze zbioru wyodrębnionego i włączone do zbioru ogólnego (557 j.a.) oraz dokumentację mikrofilmową przekazaną w ramach APP ze spuścizny Ewy i Jerzego Stolarskich (147 j.a.). Dla OA Kraków sporządzono kopie z 310 j.a. w postaci mikrofisz. W ramach planowej digitalizacji zeskanowano mikrofilmy szpulowe ze zbioru GKBZpNP oraz mikrofisz z zasobu AIPN.

W oddziałach i delegaturach oprócz mikrofilmów planowo digitalizowano akta wojewódzkich urzędów spraw wewnętrznych, wojskowych sądów rejonowych, wydziału do spraw wyznań i dokumentację niemieckich władz okupacyjnych.

Cyfrowy zbiór fotografii powiększył się o 65 696 obrazów, w większości sporządzonych w AIPN. Spośród oddziałów i delegatur najwięcej kopii tego typu archiwaliów wykonano w OA Gdańsk i OA Łódź.

W pracowni Centrali kontynuowano planową digitalizację fotografii przekazanych przez GKBZpNP (spisy imienne ludności polskiej z Kraju Warty sfotografowanej dla celów rasowych) oraz porządkowanie i skanowanie materiałów fotograficznych Biura „C” MSW w celu umieszczenia ich kopii elektronicznych w Repozytorium Cyfrowym CA. W okresie sprawozdawczym zakończono porządkowanie większości skanów fotografii ze zbioru po GKBZpNP i umieszczono je w Repozytorium Cyfrowym.

Wykonano kopie 89 j.a. materiałów filmowych. Ponadto do CA wprowadzono m.in. opisy do zbioru zapisanych na taśmach VHS wywiadów ze świadkami historii: Włodzimierzem Bernhardtem, Zdzisławem Buchowieckim, Marianem Gołębińskim, Janem Nowakiem-Jeziorańskim i Zofią Korbońską, które obejmują wydarzenia z lat 1901–2007. W przypadku nagrań video w Centrali udzielono pomocy oddziałowym archiwom Instytutu w zakresie digitalizacji 12 nośników. Podjęto próbę wywołania 16 taśm 16 i 8 mm przekazanych do zasobu IPN przez Stanisława Lewandowskiego, żołnierza Armii Polskiej gen. Władysława Andersa i trenera żeglarskiej kadry narodowej. Udało się odzyskać zawartość czterech nośników, na pozostałych materiałach obraz się nie zachował.

Digitalizowano również nośniki audio. Większość z 243 j.a. skopiowano w Centrali, gdzie przeprowadzano digitalizację również na potrzeby jednostek terenowych (81 nośników dźwiękowych). Rozpoczęto prace inwentaryzacyjne nad materiałami audio przekazanymi przez Ładysława Piotrowskiego, byłego pracownika Radia Wolna Europa.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono digitalizację 380 jednostek materiałów audio zapisanych na niestandardowych nośnikach, z czego 90 na tzw. drutofonach Pierce’a.

W 2023 r. wykonano łącznie 1 082 689 skanów kart kartotecznych. W Centrali największą liczbę kopii sporządzono z kartoteki osobowej robotników przymusowych skierowanych do pracy w III Rzeszy za pośrednictwem niemieckiego Urzędu Pracy w Krakowie (Arbeitsamt Krakau), kartoteki ewidencyjno-operacyjnej wojskowych organów bezpieczeństwa państwa polskiego (Wojskowej Służby Wewnętrznej oraz Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego) oraz kartoteki osobowej gestapo w Ciechanowie/Płocku. Zeskanowano również kartotekę dzieci urodzonych na terenie Niemiec w latach 1940–1946. Ponadto są digitalizowane i systematycznie umieszczane w Repozytorium pomoce ewidencyjne (dzienniki rejestracyjne i archiwalne). W 2023 r. zeskanowano w AIPN w Warszawie 114 pozycji.

W oddziałach i delegaturach wykonano 372 890 skanów kart kartotecznych (łącznie około 99 m.b. kartotek). Największy zakres miały prace w OA Wrocław (kartoteka paszportowa WUSW w Wałbrzychu), OA Katowice (przede wszystkim kartoteka zagadnieniowa) i w OA Poznań (w większości kartoteki paszportowe WUSW w Poznaniu oraz kartoteki pomocnicze WUSW w Poznaniu i Pile). Ponadto wprowadzano i weryfikowano opisy kart w CA oraz wykonywano kopie innych pomocy ewidencyjnych.

Liczbę kopii wzorcowych wykonanych w 2023 r. przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Digitalizacja zasobu – liczba kopii wzorcowych wykonanych w 2023 r.

Jednostki organizacyjne	Dokumentacja aktowa		Mikrofilmy i mikrofiszce		Dokumentacja fotograficzna		Dokumentacja filmowa		Dokumentacja dźwiękowa		Kartoteki
	j.a.	GB	j.a.	GB	obrazy	GB	j.a.	GB	j.a.	GB	Liczba wykonanych skanów
AIPN	16547	30986,44	3333	3873,55	46959	6477,00	65	1650,00	239	507,00	709799
Białystok	2119	1977,29	108	41,14	616	18,65	0	0,00	0	0,00	8153
Gdańsk	4341	3636,53	0	0,00	10254	433,71	22	61,05	2	9,23	2732
Katowice	3664	8498,72	5265	1011,01	546	17,42	0	0,00	0	0,00	76804
Kraków	1870	5187,13	304	1041,72	702	19,06	2	27,10	0	0,00	60194
Lublin	2785	2811,00	333	152,73	754	8,30	0	0,00	0	0,00	23848
Łódź	2185	3871,10	0	0,00	4617	70,05	0	0,00	0	0,00	0
Poznań	2521	3988,00	10	3,23	65	3,06	0	0,00	0	0,00	74158
Rzeszów	1903	2723,67	0	0,00	99	4,51	0	0,00	0	0,00	2406
Szczecin	2260	4267,40	507	302,35	904	50,25	0	0,00	2	2,90	30666
Warszawa	1087	2909,84	100	91,65	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Wrocław	6166	10840,83	28	29,77	0	0,00	0	0,00	0	0,00	83126
Del. Bydgoszcz	1614	3227,26	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	2732
Del. Kielce	773	1920,31	62	71,62	180	6,39	0	0,00	0	0,00	8071
Del. Olsztyn	242	338,12	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Del. Radom	330	919,89	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0
Razem	50407	88103,53	10050	6618,77	65696	7108,40	89	1738,15	243	519,13	1082689

1.3.1. Reprografia

Zgodnie z art. 33 ustawy o IPN-KŚZpNP wydawanie kopii dokumentów wnioskodawcom jest bezpłatne z wyjątkiem sporządzania i wydawania kopii w celu prowadzenia badań naukowych lub publikacji materiału prasowego, za które pobierana jest opłata. Stawki opłat, sposób ich naliczania i pobierania określa rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 15 września 2010 r. w sprawie opłat za usługi reprodukcyjne Instytutu Pamięci Narodowej (Dz.U. 2013, poz. 1329). Zamówienia na kopie płatne realizują oddziały i delegatury. W 2023 r. wykonano 838 zamówień, z czego najwięcej w OA Warszawa (374) w związku z dużą liczbą wniosków naukowych i dziennikarskich realizowanych przez ten oddział.

Ogółem pion archiwalny sporządził skany użytkowe z 12 973 j.a. (664 205 plików cyfrowych) udostępnione na 2355 nośnikach elektronicznych, a także wykonał 305 235 kart wydruków oraz 169 413 kart kserokopii.

1.4. Udostępnianie zasobu

Archiwum udziela informacji osobom zainteresowanym, prowadzi kwerendy i udostępnia dokumenty wnioskodawcom zewnętrznym (osobom fizycznym i prawnym) oraz pracownikom i prokuratorom Instytutu w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

W 2023 r. do pionu archiwalnego wpłynęły łącznie 361 834 pisma, zapytania i wnioski, zrealizowano 356 704. Łączną liczbę spraw, wniosków i zapytań wpływających i zrealizowanych z podziałem na jednostki organizacyjne przedstawia tabela 3.

Tabela 3. Liczba spraw, wniosków, kwerend, zapytań realizowanych w 2023 r.*

Jednostki organizacyjne	Liczba spraw, kwerend i zapytań wpływających	Liczba spraw, kwerend i zapytań zrealizowanych
AIPN	74565	69514
Białystok	21429	20823
Gdańsk	23422	23551
Katowice	22746	22821
Kraków	24649	25056
Lublin	21066	20816
Łódź	20932	20854
Poznań	21898	22156
Rzeszów	22266	22078
Szczecin	21085	20501
Warszawa	6723	6159
Wrocław	23278	23357
Del. Bydgoszcz	20183	20520
Del. Kielce	18747	18476
Del. Olsztyn	773	737
Del. Opole	329	316
Del. Radom	17743	18969
Razem	361834	356704

* W tym wnioski o udostępnienie dokumentów realizowane przez komórki udostępniania, wnioski o przyznanie odznaczenia KWiS, kwerendy przeprowadzane w związku z realizacją tzw. ustawy dezubekizacyjnej, zapytania kierowane do komórek informacji i sprawdzeń.

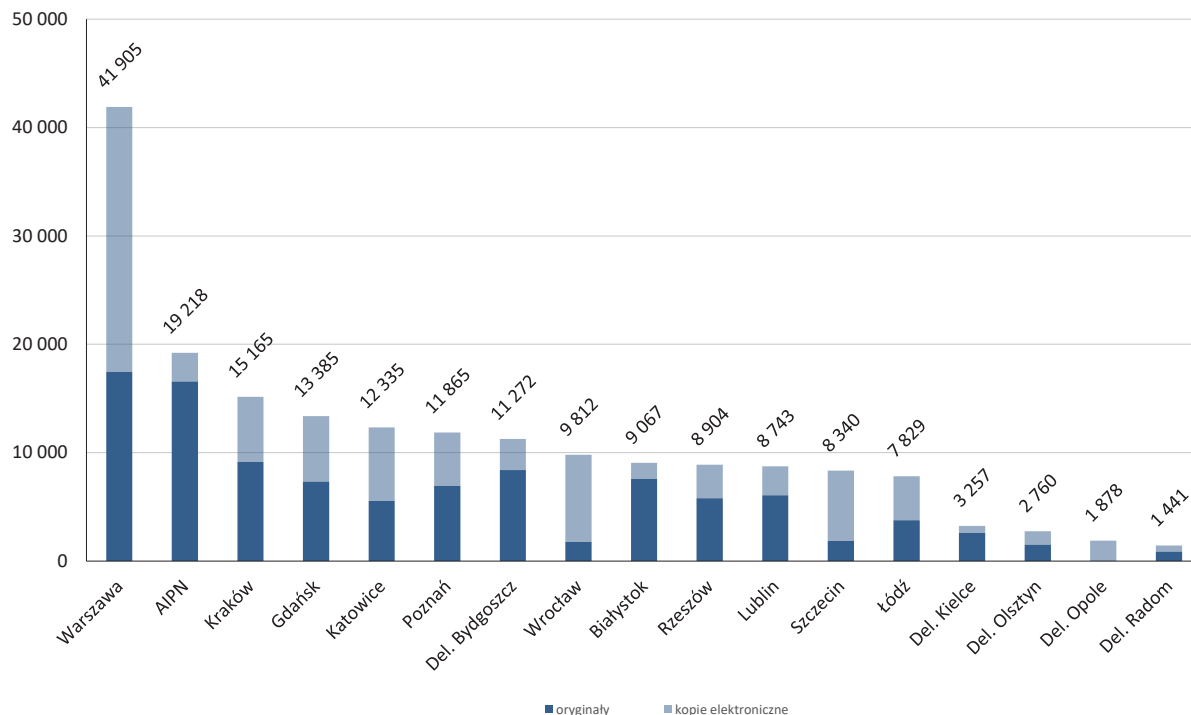
W ramach realizacji wniosków udostępniono bądź wypożyczono 187 176 j.a., w tym około 45 proc. (83 867 j.a.) w formie elektronicznej.

Wnioskodawcy zewnętrzni, przede wszystkim naukowcy i dziennikarze, mogą zapoznać się z zamówionymi aktami poprzez aplikację pliki.ipn.gov.pl. W 2023 r. w ten sposób przekazano użytkownikom

w ramach realizowanych dla nich wniosków kopie cyfrowe 43 753 j.a., co stanowi wartość większą o około 20 proc. w odniesieniu do roku poprzedniego.

Liczbę udostępnionych j.a. przedstawia wykres 5.

Wykres 5. Liczba jednostek archiwalnych udostępnionych lub wypożyczonych w ramach realizacji wniosków w 2023 r.

1.4.1. Udostępnianie dokumentów i informacji o zasobie podmiotom zewnętrznym

Do pionu archiwalnego IPN wpływały przede wszystkim wnioski podmiotów realizujących zadania ustawowe (art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o IPN-KŚZpNP), w tym sądów, prokuratur, urzędów administracji publicznej, Policji, osób fizycznych; wnioski o udostępnienie do wglądu dokumentów dotyczących wnioskodawcy lub zmarłej osoby najbliższej względnie zmarłej osoby spokrewnionej (art. 30 ust 1 ustawy o IPN-KŚZpNP); wnioski o udostępnienie dokumentów w celu prowadzenia badań naukowych lub publikacji materiału prasowego (art. 36 ust. 1 pkt. 2 i 3 ustawy o IPN-KŚZpNP). Dane dotyczące realizacji spraw dla podmiotów zewnętrznych ilustrują tabela 4 i wykres 6.

W kategorii wnioski podmiotów realizujących zadania ustawowe zarejestrowano 11 372 sprawy, przede wszystkim prowadzone dla organów wymiaru sprawiedliwości i ścigania oraz organów administracji państwowej i samorządowej. W 2023 r. zmniejszyła się w tej grupie liczba pism z sądów w sprawach dotyczących odwołań byłych funkcjonariuszy od decyzji organów emerytalnych.

W okresie sprawozdawczym nadal utrzymywał się trend wzrostowy liczby wniosków o udostępnienie dokumentów dotyczących wnioskodawcy, zmarłej osoby najbliższej lub zmarłej osoby spokrewnionej. Zarejestrowano 6628 spraw, czyli o prawie 40 proc. więcej w stosunku do poprzedniego roku. Wnioskodawcom udostępniono 29 001 j.a. Obecnie z tej możliwości korzystają przede wszystkim osoby szukające informacji o swoich zmarłych przodkach i krewnych.

Naukowcy i dziennikarze skierowali łącznie 6381 wniosków. Spośród 71 501 j.a., z którymi się zapoznali, dwie trzecie stanowiły kopie cyfrowe, w większości udostępnione przez wspomnianą wyżej aplikację pliki.ipn.gov.pl. Postęp w cyfryzacji zasobu powoduje, że w niektórych przypadkach cały proces

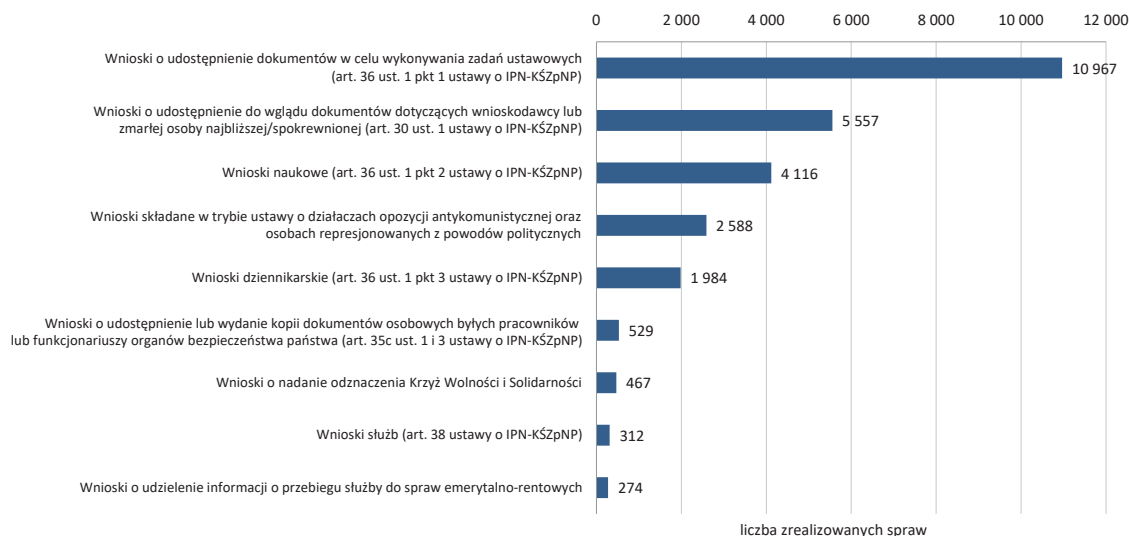
udostępniania – od złożenia wniosku po przesłanie zamówionych kopii – może odbywać się drogą elektroniczną.

Do AIPN zwracały się jednostki wojskowe o przeprowadzenie kwerend w związku z koniecznością wystawienia asyst honorowych w czasie uroczystości pogrzebowych. W 2023 r. w Centrali IPN zrealizowano 775 takich spraw, w tym 448 kwerend na potrzeby wniosków realizowanych w oddziałach i delegaturach IPN.

Oprócz realizacji wniosków związanych z udostępnianiem dokumentów archiwiszczy odpowiadają na zapytania podmiotów zewnętrznych, informując o zadaniach archiwum, zasadach dostępu do akt oraz o możliwości uzyskania pomocy w innych instytucjach. Tylko w Centrali IPN Wydział Udostępniania odpowiedział na 1047 tego typu pism.

Tabela 4. Sprawy realizowane dla podmiotów zewnętrznych w 2023 r.

Jednostki organizacyjne	Liczba spraw		Liczba udostępnionych/wypożyczonych jednostek archiwalnych	
	Wpływających	Zrealizowanych ostatecznie	Razem	W tym w formie elektronicznej
AIPN	4147	4113	5840	2456
Białystok	1711	1662	4990	1353
Gdańsk	2928	2827	8559	3529
Katowice	2365	2229	6899	3909
Kraków	3026	2777	11664	6017
Lublin	1538	1281	5136	2674
Łódź	1847	1773	6224	3566
Poznań	1863	1831	6238	3566
Rzeszów	1628	1528	5691	2507
Szczecin	1762	1659	6487	4746
Warszawa	6313	5794	40816	24170
Wrocław	2706	2563	6474	4791
Del. Bydgoszcz	1167	1207	8467	1807
Del. Kielce	602	562	1285	461
Del. Olsztyn	247	216	2038	1039
Del. Opole	319	306	1865	1836
Del. Radom	446	364	1024	536
Razem	34615	32692	129697	68963

Wykres 6. Liczba spraw zrealizowanych dla podmiotów zewnętrznych (wybrane kategorie)

Wnioski o nadanie odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności

W 2023 r. do Centrali i jednostek pionu archiwalnego wpłynęło łącznie 465 wniosków o nadanie odznaczenia Krzyż Wolności i Solidarności, a zrealizowano – wraz ze sprawami z lat wcześniejszych – 467 wniosków. W Centrali Instytutu opracowano 103 wnioski oraz zweryfikowano 364 sprawy przekazane z oddziałów i delegatur IPN. Do Kancelarii Prezydenta RP przesłano 378 wniosków spełniających wymogi formalne i sygnowanych podpisem prezesa IPN.

Pion archiwalny odpowiadał za organizację 42 uroczystości wręczenia odznaczeń (w tym za granicą – w Kanadzie i USA), podczas których prezes IPN i jego zastępcy wręczyli 2 krzyże kawalerskie Orderu Odrodzenia Polski i 400 odznaczeń Krzyż Wolności i Solidarności.

Informacje o działaczach opozycji antykomunistycznej uhonorowanych Krzyżem Wolności i Solidarności można znaleźć na stronie odznaczeni-kwis.ipn.gov.pl, która obejmuje łącznie 7073 biogramy. W 2023 r. archiwiści w Centrali, oddziałach i delegaturach wprowadzili do bazy 445 notek biograficznych.

Realizacja ustawy o działaczach opozycji i osobach represjonowanych z powodów politycznych

Pion archiwalny IPN realizuje wnioski składane w trybie ustawy z 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz.U. 2023, poz. 388). Dotyczą one wydania decyzji administracyjnej prezesa IPN w sprawie spełnienia warunków, o których mowa w art. 4 ustawy o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz o wydanie dowodów potwierdzających spełnienie warunków, o których mowa w art. 2 lub art. 3 ustawy. Realizowano także wnioski Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych składane w trybie art. 5 ust. 5 ustawy o przekazanie informacji o treści zgromadzonych przez Instytut dokumentów dotyczących warunków, o których mowa w art. 2 i art. 3 oraz o przekazanie uwierzytelnionych kopii tych dokumentów.

W 2023 r. liczba spraw zarejestrowanych na podstawie ustawy jest zbliżona do tej odnotowanej rok wcześniej – łącznie przyjęto 2852, a zrealizowano 2588 (wraz ze sprawami wszczętymi przed 2023 r.). W sprawach prowadzonych na podstawie art. 4 ustawy wydano 1352 decyzje administracyjne.

Realizacja ustawy dezubekizacyjnej

Pion archiwalny realizował sprawy wynikające z przepisów Ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2023, poz. 1280 ze zm.).

W okresie sprawozdawczym Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA złożył 6 wniosków o wydanie informacji o przebiegu służby wskazanego funkcjonariusza na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy. Informacje sporządzane były zgodnie z art. 13a ustawy na podstawie akt osobowych funkcjonariusza znajdujących się w zasobie IPN – łącznie udzielono odpowiedzi dotyczących 180 osób.

Z wydziałów pracy i ubezpieczeń społecznych sądów okręgowych wpłynęło w skali kraju 1768 spraw w związku z odwołaniami od decyzji wydawanych przez organa emerytalne w sprawie ponownego ustalenia wysokości świadczenia emerytalno-rentowego, składanymi przez byłych funkcjonariuszy.

Byli pracownicy lub funkcjonariusze organów bezpieczeństwa państwa mogą wnioskować o wydanie kopii swoich dokumentów osobowych na podstawie art. 35c ust. 3 ustawy o IPN-KŚZpNP. W 2023 r. jednostki pionu archiwalnego przyjęły 293 takie wnioski. Wpłynęły także 274 pisma byłych funkcjonariuszy w sprawie weryfikacji informacji o przebiegu służby.

1.4.2. Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej

Centrum udziela kompleksowych informacji o Polakach i obywatelach polskich innych narodowości – ofiarach represji niemieckich i sowieckich w okresie II wojny światowej i po jej zakończeniu (1939–1956). Takie wnioski składają zarówno komórki organizacyjne IPN, jak i podmioty zewnętrzne zainteresowane losami osób najbliższych aresztowanych, zmarłych lub zaginionych.

W 2023 r. do Centrum wpłynęło 11 634 zapytań, udzielono 11 069 odpowiedzi zawierających informacje pochodzące z materiałów pozostających w dyspozycji Instytutu, a także dane i adresy dotyczące innych archiwów, w których mogą znajdować się informacje o poszukiwanych osobach. Prawie 1000 osób złożyło zapytanie przez kwestionariusz zamieszczony na stronie Centrum.

W realizacji wielu projektów upamiętniających ofiary totalitarnych reżimów Centrum współpracuje z innymi instytucjami. Wspólnie z Fundacją Fort III Pomiechówek tworzona jest internetowa baza więźniów, licząca około 3 tys. rekordów oraz blisko 10 tys. fotografii. Inny projekt z udziałem pracowników Centrum ma na celu upamiętnienie miejsc pochówku obywateli polskich zmarłych i zamordowanych w ZSRS w latach 1939–1956. W ramach współpracy z Arolsen Archives przy projekcie #everynamecounts AIPN przekazało do indeksowania kopie cyfrowe kartotek, dotyczących represji niemieckich, liczących łącznie 75 m.b.

Zarówno działalność Centrum, jak i opisany niżej projekt straty.pl są promowane podczas różnych przedsięwzięć z udziałem pracowników AIPN.

1.4.3. Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945

Pion archiwalny kontynuuje realizację programu dokumentacyjnego, którego celem jest stworzenie imiennej listy możliwie wszystkich obywateli polskich, którzy w latach 1939–1945 zostali zamordowani lub byli represjonowani pod okupacją niemiecką. Na podstawie zasobu archiwalnego IPN uzupełniana jest ogólnodostępna internetowa baza straty.pl – indeks ofiar i osób represjonowanych zawierający podstawowe dane o represjach oraz wykorzystanych materiałach źródłowych. W ramach kwerendy archiwalnej przeprowadzonej w Centrali i oddziałach IPN wytypowano ponad 446 000 j.a. mogących zawierać informacje dotyczące represji niemieckich.

W 2023 r. archiwiści opracowali 160 704 j.a., na podstawie których wprowadzili do bazy 398 434 nowe rekordy. Zajmowali się też łączeniem i weryfikacją informacji już wprowadzonych do bazy, dotyczących tych samych osób, ale pochodzących z różnych źródeł. W wyniku tych działań scalono 244 162 rekordy. Wsparcie dla projektu zadeklarował pion śledczy IPN, którego pracownicy mają wzbogacić program o dane pochodzące z zakończonych śledztw. W okresie sprawozdawczym na podstawie 1186 tomów akt śledczych wprowadzili do bazy 17 757 rekordów i zweryfikowali 15 659 już istniejących. W projekt zaangażowanych jest ponad 100 osób.

Baza straty.pl jest rozbudowywana również na podstawie ankiet dotyczących represji przesyłanych przez osoby prywatne. Równolegle do prac dokumentacyjnych prowadzono prace nad modyfikacją bazy.

1.4.4. Wnioski służbowe

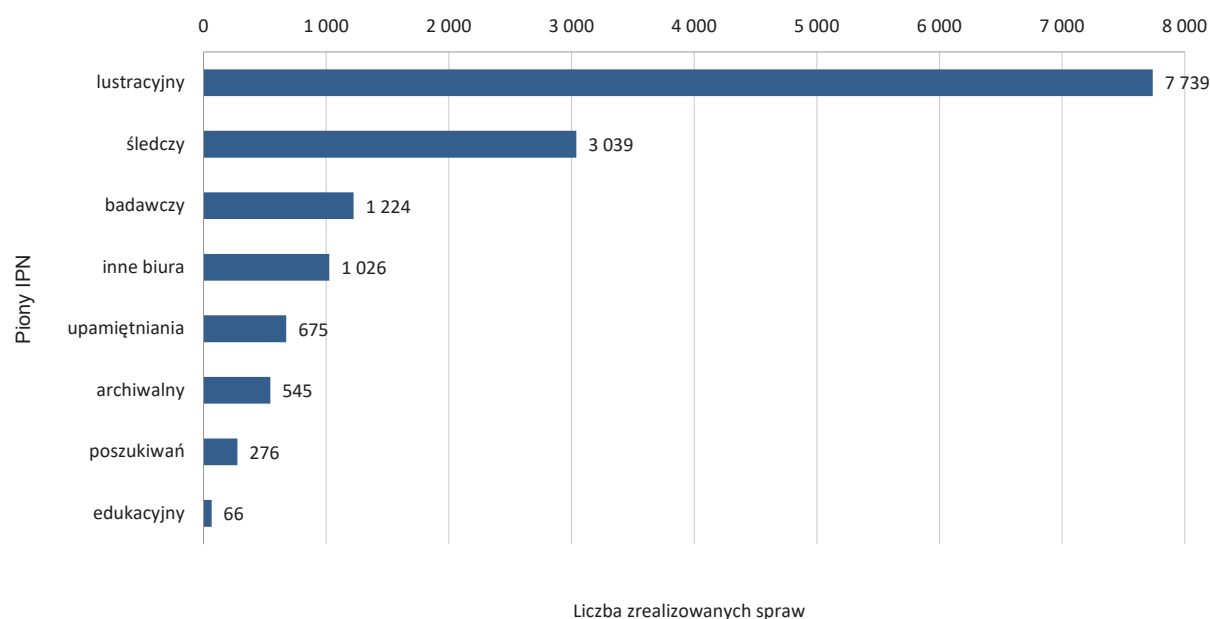
Dzięki digitalizacji zasobu IPN prokuratorzy i pracownicy biur merytorycznych w coraz szerszym zakresie korzystają z bezpośredniego wglądu w kopie akt zgromadzone w Repozytorium Cyfrowym. Pisemne wnioski o udostępnienie dokumentów do celów służbowych dotyczą teraz udostępnienia dokumentów niejawnych, dokumentów w formie oryginałów lub przeprowadzenia przez archiwistów szczegółowej kwerendy połączonej z udostępnieniem wytypowanych materiałów.

Do komórek udostępniania wpłynęły 14 824 wnioski służbowe. W całym kraju pracownicy pionu archiwalnego udostępnili prokuratorom i innym pracownikom Instytutu 34 533 j.a. w oryginale oraz 7546 j.a. w postaci kopii cyfrowych (szczegółowe dane prezentuje tabela 5). Ponadto pracownicy innych pionów merytorycznych IPN pobrali łącznie 202 564 cyfrowe kopie akt znajdujące się w Repozytorium Cyfrowym.

Na potrzeby kwerend prowadzona jest także wysyłka akt pomiędzy jednostkami pionu archiwalnego. W związku z wypożyczeniami zrealizowano 9010 spraw, przesyłając 15 400 j.a.

Tabela 5. Realizacja wniosków służbowych przez pion archiwalny w 2023 r.

Jednostki organizacyjne	Liczba spraw		Liczba wypożyczonych jednostek archiwalnych	
	Wpływających	Zrealizowanych ostatecznie	Razem	W tym w formie elektronicznej
AIPN	3551	3315	9310	195
Białystok	906	907	3877	70
Gdańsk	918	992	2759	1656
Katowice	2091	2106	3579	1113
Kraków	978	959	3036	4
Lublin	648	626	2523	5
Łódź	581	563	1345	235
Poznań	587	658	4926	789
Rzeszów	1744	1784	2650	30
Szczecin	413	397	1074	997
Warszawa	410	365	1089	272
Wrocław	540	527	1627	1539
Del. Bydgoszcz	626	589	2120	408
Del. Kielce	558	557	1284	144
Del. Olsztyn	73	69	604	76
Del. Opole	10	10	13	6
Del. Radom	190	166	263	7
Razem	14824	14590	42079	7546

Wykres 7. Liczba wniosków służbowych z poszczególnych pionów IPN zrealizowanych w 2023 r.

Pracownicy pionu archiwalnego prowadzili rozległe kwerendy do ogólnopolskich śledztw, projektów badawczych oraz edukacyjnych. Wśród nich wymienić można m.in. kwerendę dla pionu śledczego i udostępnienie materiałów w ramach śledztwa w sprawie ks. Franciszka Blachnickiego; kwerendy w związku z projektem gamingowym Biura Nowych Technologii poświęconym lotnikom polskim z lat II wojny światowej; kwerendy dla Biura Wydarzeń Kulturalnych poświęcone m.in. polskim kompozytorom prześladowanym przez aparat bezpieczeństwa PRL oraz kobietom internowanym w ośrodku odosobnienia w Gołdapi; kwerendę do projektu uhonorowania uczniów Zespołu Szkół w Miętnej w związku z ich udziałem w strajku szkolnym w obronie krzyży w 1984 r.

1.4.5. Kwerendy i sprawdzenia w zasobie ewidencyjnym

Pion archiwalny na podstawie danych z zasobu ewidencyjnego udziela informacji do kwerend prowadzonych przez pracowników IPN oraz w odpowiedzi na zapytania służb specjalnych.

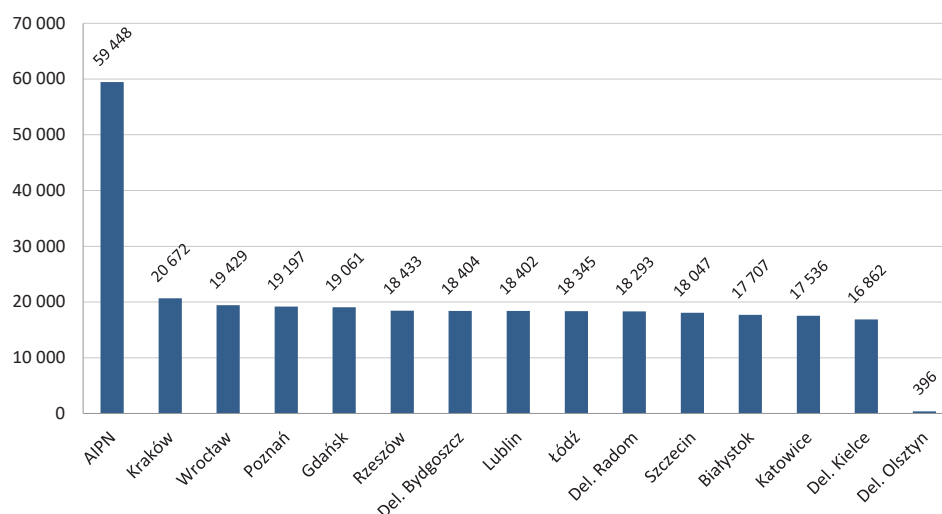
W 2023 r. jednostki pionu archiwalnego przyjęły 302 890 zapytań. W wyniku sprawdzeń przeprowadzonych w zasobie ewidencyjnym udzielono odpowiedzi na 300 232 zapytania, w tym również złożone w poprzednim okresie sprawozdawczym.

Wpływ największej liczby zapytań odnotowano w Centrali AIPN (63 987) oraz w OA Krakowie (19 980).

Większość kwerend realizowana była dla pionu lustracyjnego (wpłynęło 197 650 zapytań, udzielono 197 733 odpowiedzi), a ponad jedna czwarta przypadła na komórki archiwum w związku z realizowanymi wnioskami (wpłynęły 83 564 zapytania, udzielono 81 884 odpowiedzi). Pracownicy innych pionów IPN złożyli 5076 zapytań (zrealizowano 5189). W tej kategorii najliczniejsze były kwerendy dla pionu upamiętniania (4181 nowych zapytań). Wzrosła też liczba zapytań kierowanych przez pracowników pionu badawczego – wpłynęło 749 zapytań, czyli siedmiokrotnie więcej niż w 2022 r.

Służby specjalne skierowały 16 600 zapytań, a udzielono odpowiedzi na 15 426 zapytania, przy czym prawie wszystkie w Centrali IPN. Szczegółowe dane dotyczące liczby zrealizowanych zapytań ewidencyjnych prezentuje wykres 8.

Wykres 8. Liczba zrealizowanych zapytań w 2023 r.

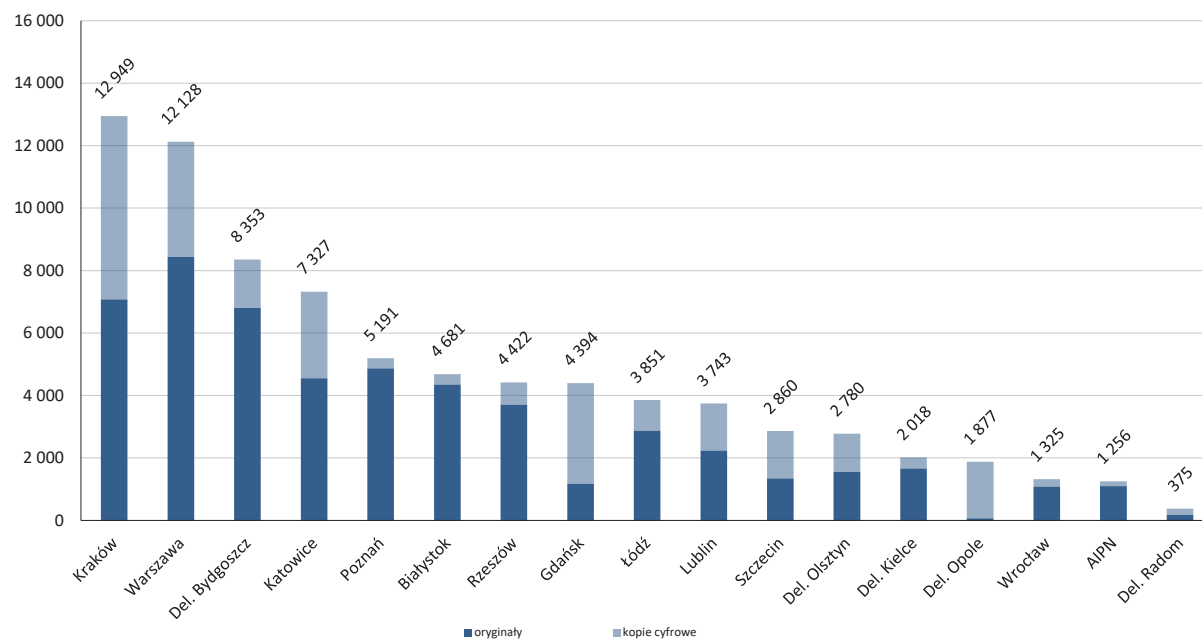
1.4.6. Praca czytelnia

Wnioskodawcy mogą zapoznać się z udostępnionymi dokumentami w czytelnich akt oddziałów, delegatur i punktów zamiejscowych IPN, a także w pracowni naukowej w siedzibie AIPN w Warszawie. Zapewniają one użytkownikom dostęp do elektronicznych pomocy archiwalnych oraz archiwaliów w formie cyfrowej za pośrednictwem modułów CA: DigiArch służącego do przeglądania kopii z Repozytorium Cyfrowego oraz modułu multimedialnego. W czytelnia OA Warszawa oraz pracowni w Centrali IPN można skorzystać z elektronicznej kopii bazy Arolsen Archives. Czytelnie dysponują również podręcznymi księgozbiorami.

W 2023 r. zarejestrowano 9729 wizyt, podczas których udostępniono 79 530 j.a., w tym jedną trzecią w formie elektronicznej – 26 466 j.a.

Szczegółowe dane dotyczące liczby jednostek archiwalnych udostępnionych w czytelnich IPN w 2023 r. prezentuje wykres 9.

Wykres 9. Liczba jednostek udostępnionych w czytelnich w poszczególnych jednostkach (z podziałem na oryginały i kopie cyfrowe)

1.5. Działalność naukowa i popularyzatorska

Zadania związane z publikacją wyników badań nad zasobem, opracowywaniem edycji źródłowych oraz przygotowywaniem i realizacją projektów edukacyjnych w Centrali AIPN wypełnia Wydział Badań i Edukacji Archiwalnej. W niektórych jednostkach terenowych Instytutu za edycję źródeł odpowiadają wydzielone stanowiska, ale w aktywność naukową i popularyzatorską angażują się także pracownicy innych komórek pionu archiwalnego.

1.5.1. Publikacje

W okresie sprawozdawczym w ramach prac Wydziału opublikowano czwarty tom słownika biograficznego *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*. Kontynuowano również edycję źródeł *Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki*, której trzeci tom ukazał się pod tytułem *Sprawa ks. Jerzego Popiełuszki w dokumentach wywiadu MSW*. Wydano zbiór dokumentów *Polska pod reżimem komunistycznym. Rok 1945. Anatomia okupacji kraju w raportach cywilnych i wojskowych instytucji Rządu RP na Uchodźstwie*. Wydział przygotował też monografię prof. Henryka Strońskiego *Marchlewszczyzna 1925–1935. Polski rejon narodowościowy na sowieckiej Ukrainie*. Ponadto opublikował dwie publikacje w języku angielskim: tłumaczenie książki poświęconej najważniejszej kolekcjom pozyskanym w ramach projektu APP „...Let Us Save Every Piece of History!” *The Archive Full of Remembrance* oraz wybór tekstów z „Przeglądu Archiwalnego IPN” *The Archival Review of the Institute of National Remembrance. An Anthology of Selected Texts from 2008–2017*.

Wydawnictwa naukowe lub popularyzatorskie przygotowywali również pracownicy oddziałowych archiwów i wydziałów archiwalnych delegatur. W OA Kraków opracowano polską i angielską wersję broszury-mapy *Getto żydowskie w Krakowie. Utworzone przez Niemców 3 marca 1941 roku, zlikwidowane 14 marca 1943 roku / Jewish Ghetto in Kraków. Created by Germans on 3rd of March 1941. Liquidated on 13th and 14th of March 1943*. W OA Wrocław wydano publikację popularyzującą postać Sergiusza Kościakowskiego „Fakira” oraz kalendarz z materiałami przybliżającymi pisarza Sergiusza Piaseckiego. W serii „Bohaterowie Niepodległej” ukazała się broszura poświęcona Stefanii Perzanowskiej opracowana przez archiwistę z Delegatury w Radomiu. Pracownica tej delegatury była współautorką albumu *Czterdzieści siedem mgnień radomskiego Czerwca 1976*. Kalendarz „Solidarność” w Białymstoku (1980–1981) został przygotowany na podstawie materiałów z zasobu archiwalnego OA Białystok. W oddziale tym zredagowano także tom trzeci antologii wierszy z konkursu „Historia najnowsza Polski w poezji dzieci i młodzieży”.

Ponadto pracownik OA Gdańsk stał się współautorem jedenastego tomu serii „Ludzie Sierpnia ’80 w Gdyni” wydawanej przez Fundację Pomorska Inicjatywa Historyczna, a archivistka z OA Katowice została autorką pracy *Zniknąć, żeby nie zdradzić. Tadeusz Podolski (1919–1954). Strategia przetrwania w ostatnich latach życia* opublikowanej przez Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Tarnów.

W 2023 r. ukazał się piętnasty tom „Przeglądu Archiwalnego IPN” – periodyku naukowego redagowanego przez AIPN. Znajduje się on w wykazie czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych MEiN, figuruje też w renomowanych międzynarodowych i polskich bazach indeksacyjnych.

1.5.2. Działalność naukowa, popularyzatorska i edukacyjna

Archiwum IPN w Centrali kontynuowało inicjatywę popularyzacji spuścizny Sokolstwa Polskiego w Ameryce przekazanej w ramach projektu APP. Jej głównym przedsięwzięciem jest wystawa „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” prezentowana najpierw w Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce, a następnie w nowej, wzbogaconej wersji w Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku. Wśród wydarzeń towarzyszących wspomnieć można o promocji wydawnictw nawiązujących do ekspozycji, rozstrzygnięciu konkursu na komiks i etiudę filmową, a także zorgani-

waniu kilkunastu lekcji archiwalnych prowadzonych przez pracowników AIPN w Warce i w Gdańsku oraz seminarium dla nauczycieli „Warszawa – Warka – Waszyngton”. W nowych lokalizacjach eksponowano również planszową wystawę zewnętrzną poświęconą historii Sokolstwa Polskiego w Ameryce.

W związku z beatyfikacją rodziny Ulmów AIPN we współpracy z Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów przygotowało wyjątkową wystawę zatytułowaną „»Błogosławieni Sprawiedliwi, albowiem...« Opowieść o Rodzinie Ulmów”, na którą złożyły się archiwalia ze zbiorów IPN, przedmioty osobiste wydobyte podczas ekshumacji rodziny oraz pamiątki ze zbiorów prywatnych krewnych Ulmów. Uroczysty wernisaż odbył się 9 września w siedzibie Muzeum w Markowej. Ekspozycja ze względu na duże zainteresowanie zwiedzających będzie przedłużona do jesieni 2024 r.

Wystawy przygotowały też jednostki terenowe. W OA Gdańsk powstały dwie ekspozycje: „Konic odysei? Powroty do Ojczyzny drogą morską. Gdynia–Gdańsk 1945–1948” oraz – we współpracy z OBEN Gdańsk – „Ofiary zbrodni w Ponarach pod Wilnem 1941–1944”. Z okazji 80. rocznicy likwidacji krakowskiego getta OA Kraków zaprezentowało ekspozycję plenerową „Przerwana historia. Losy krakowskich Żydów w czasie II wojny światowej”. W przygotowaniu wystawy z okazji obchodów 80. rocznicy powstania Zgrupowań Partyzanckich AK „Ponury” uczestniczyła Delegatura IPN w Kielcach. Elementem obchodów rocznicy robotniczego protestu z 1976 r. była wystawa „Człowiek z buntu. Awers i rewers rzeczywistości PRL” stworzona przez Resursę Obywatelską we współpracy z Delegaturą IPN w Radomiu. Archiwistka z OA Wrocław opracowała prezentowaną w Wilnie i Mejszagole wystawę „Kobiety z cienia”, ukazującą sylwetki Polek zaangażowanych w walkę o niepodległość ojczyzny w XX w.

Pion archiwalny przygotowuje konferencje umożliwiające badaczom prezentację dorobku naukowego i wymianę doświadczeń. W 2023 r. najważniejszym takim przedsięwzięciem była zorganizowana przez AIPN wspólnie z Wydziałem Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego międzynarodowa konferencja naukowa „Przyszłość i problemy edycji źródeł do historii XX w.”, podczas której badacze polscy i zagraniczni dzielili się spostrzeżeniami związanymi z problematyką edycji źródłowych.

Ponadto w 2023 r. AIPN kontynuowało konferencje naukowe: w siódmej edycji cyklu „Educaré necesse est...” odbyła się konferencja „Kobieta w społeczeństwie od średniowiecza do końca XX w.” zorganizowana wspólnie z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli (MSCDN), Wydziałem Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, Archiwum Państwowym (AP) w Warszawie i Archiwum Głównym Akt Dawnych, a z okazji Światowego Dnia Dziedzictwa Audiowizualnego – konferencja „Zwizualizować przeszłość. Od celuloideu do rozszerzonej rzeczywistości”, przygotowana przez archiwistów z Centrali IPN. Archiwum w Centrali współorganizowało ze Stowarzyszeniem Archiwistów Polskich i AP w Warszawie I Seminarium Archiwistów Rodzinnych, a wspólnie z AP w Płocku przygotowało konferencję naukową „Źródła archiwalne do historii Mazowsza Płockiego w latach 1939–1945”. W siedzibie AIPN w Warszawie odbyły się także międzynarodowe warsztaty dotyczące elektronicznych baz danych zawierających informacje o ofiarach represji niemieckich i sowieckich. W spotkaniu tym wzięli udział przedstawiciele instytucji z Polski, Niemiec, USA, Estonii i Litwy.

Wydaniu publikacji pionu archiwalnego towarzyszyły działania promocyjne. W Centrali IPN zaprezentowano m.in. wydawnictwa: *Polskie ślady w Solurze i Zuchwilu / Polnische Spuren in Solothurn und Zuchwil*, „Ramię krzep – Ojczyźnie służ”. 135. rocznica powstania Sokolstwa Polskiego w Ameryce oraz 4 tom *Leksykonu bezpieki*. Podczas Targów Książki w Katowicach jeden z paneli dotyczących periodyków wydawanych przez Instytut poświęcono w całości „Przeglądowi Archiwalnemu IPN”. OA Kraków wspólnie z Gminą Wyznaniową Żydowską w Krakowie zorganizowało prezentację książki autorstwa jednego ze swoich pracowników *Żydzi Krakowa w dobie zagłady (ZAL/KL Plasow)*.

Pion archiwalny kontynuował prace związane z rozwojem portali i baz internetowych zainicjowanych w latach poprzednich, w tym m.in. Bazy Ofiar Zbrodni Wołyńskiej, która zawiera ponad 43 tys. zapisów dotyczących ofiar i faktów zbrodni oraz ponad 2700 miejsc na interaktywnej Mapie Miejsc Zbrodni oraz Bazy Internowanych w Stanie Wojennym w PRL liczącej ponad 9 tys. biogramów.

Archiwum IPN do popularyzacji historii i swojego zasobu obficie korzystało z możliwości, jakie daje Internet. Ciekawe materiały archiwalne oraz relacje z organizowanych przez pion archiwalny wydarzeń udostępniano na profilu AIPN na Facebooku. W ramach promocji projektu APP publikowano m.in. adaptacje audio książek „...aby każdy okrucieństwo historii zostało uratowane!” oraz *Pamiętnik Basi*. Swoją zasob OA Katowice promowało na stronie internetowej i na profilu portalu społecznościowego w cyklu „Migawki archiwalne”, natomiast OA Rzeszów kontynuowało serię „Co kryje Oddziałowe Archiwum IPN w Rzeszowie”.

Archiwiści uczestniczyli również w audycjach radiowych i telewizyjnych, w tym m.in. w cyklu Radia Olsztyn „Leksykon historyczny IPN”, w cyklach audycji Radia Plus Radom „Historia, jakiej nie znacie” oraz Radia Radom „Skrzydlaty Radom”. W serii programów „Historia każdego dnia” w TVP 3 Poznań występowali pracownicy OA Poznań, a cykl programów dokumentalno-historycznych „W archiwach” na antenie TVP 3 Łódź współtworzyli archiwiści z Oddziału IPN Łódź. We Wrocławiu i w Wilnie odbyły się pokazy premierowe filmu „*Fakir*”. *W imieniu Rzeczypospolitej* zrealizowanego na zlecenie OA Wrocław.

Wśród przedsięwzięć edukacyjnych prowadzonych przez WBiEA wyróżnić trzeba nowy projekt wystawienniczo-edukacyjny „Historia w artefaktach zapisana”. Jego celem jest popularyzacja zbiorów IPN przez prezentację artefaktów z zasobu Archiwum w formie miniwystaw ukazujących oryginalne przedmioty oraz biografie osób, do których one należały. Ekspozycjom towarzyszy oferta edukacyjna dla szkół. Pierwsza edycja projektu realizowana jest wspólnie z Izbą Pamięci IPN „Strzelecka 8”, gdzie zaprezentowano wystawy dotyczące płk. Jerzego Brońskiego, st. sierż. Mieczysława Dziemieszkiewicza ps. „Rój” i kpt. Tadeusza Starzyńskiego. Zainaugurowano ten projekt również w pułtuskiej siedzibie Akademii im. Aleksandra Gieysztora, filii Akademii Finansów i Biznesu Vistula.

Wydział kontynuował współpracę z MSCDN, w ramach której zorganizowane zostały kolejne edycje warsztatów metodycznych dla nauczycieli: „Kobiety w historii Polski XX w.” oraz „Polacy ratujący Żydów”. Z udziałem Biura Przystanków Historia IPN przygotowano również seminarium dla nauczycieli poświęcone projektowi APP.

Zarówno Archiwum w Centrali, jak i jednostki terenowe, samodzielnie i we współpracy z innymi biurami Instytutu, angażowały się w różnorodne formy działań edukacyjnych: lekcje archiwalne, zajęcia dla studentów, warsztaty dla nauczycieli, gry miejskie czy spotkania dla słuchaczy Instytutu Trzeciego Wieku. Działania edukacyjne i promocyjne prowadzono również poza granicami kraju: w Belgii, Holandii, Wielkiej Brytanii, na Słowacji i na Węgrzech.

Archiwiści prezentowali też działalność i osiągnięcia IPN na imprezach otwartych. Najważniejsze przedsięwzięcia tego rodzaju to Kongresy Pamięci Narodowej w Warszawie i w Jasionce. Podczas kolejnej Nocy Muzeów niektóre z archiwów otworzyły się dla zwiedzających, którym przygotowano liczne atrakcje. Okazją do zaprezentowania działalności Instytutu były też imprezy związane z obchodami Międzynarodowego Dnia Archiwów. Wśród innych inicjatyw popularyzujących zasób wymienić należy kontynuowany przez OA Kraków cykl otwartych spotkań „Archiwalne Środy” w krakowskim Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia”. OA Poznań przedstawiało materiały zgromadzone w ramach projektu APP na spotkaniach „Wtorek z dokumentem” w poznańskim Przystanku Historia IPN. Delegatura w Kielcach zorganizowała z udziałem młodzieży szkolnej w kwietniu VIII Marsz Katyński w ramach uroczystości upamiętniającej ofiary zbrodni katyńskiej.

Wśród konkursów przygotowanych przez archiwistów należy wyróżnić przeprowadzoną przez OA Białystok VI edycję konkursu poetyckiego „Historia najnowsza Polski w poezji dzieci i młodzieży”, w której ocenie jury poddano 99 utworów autorstwa uczniów szkół z województw podlaskiego oraz warmińsko-mazurskiego. Komisja konkursowa przyznała 26 nagród i wyróżnień w trzech kategoriach wiekowych. Nagrody wręczono 26 października w auli Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

2. Działalność popularyzatorska i edukacyjna

Misja edukacyjna to jeden z najważniejszych obszarów działania Instytutu Pamięci Narodowej, wpisany w jego ustawową działalność. Biuro Edukacji Narodowej IPN realizuje tę misję w sposób nowoczesny i wszechstronny, prezentując bogatą tematycznie ofertę, dostosowaną do wymagań odbiorców w kraju i za granicą. Wśród najważniejszych inicjatyw zrealizowanych przez BEN w roku sprawozdawczym wymienić należy trzy poniższe.

W 2023 r. dotarliśmy do najdalszych zakątków globu: w kwalifikacjach do III Polonijnego Turnieju Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek” wzięło udział 360 uczestników z 15 krajów i 5 kontynentów. Pobiliśmy frekwencyjne rekordy – w kwalifikacjach do IV edycji Turnieju uczestniczyło ponad 1000 uczniów ze szkół polonijnych z całego świata, m.in. z Australii, Egiptu, Islandii, Kanady, Kataru, Ukrainy, Wielkiej Brytanii i USA.

W roku sprawozdawczym wkroczyliśmy na nieznany ląd: Instytut Trzeciego Wieku, nowa inicjatywa edukacyjna IPN dla seniorów z Warszawy i Mazowsza, w pierwszym semestrze zgromadziła niemal stu słuchaczy. Seniorzy poszerzają wiedzę z najnowszej historii Polski, historii sztuki współczesnej, filmu i literatury. Inauguracja pierwszej filii Instytutu Trzeciego Wieku, która odbędzie się w styczniu 2024 roku w Delegaturze IPN w Radomiu, to dowód ogromnego sukcesu projektu.

W minionym roku udowodniliśmy, że kino kocha niezwykle bohaterów: najnowsza produkcja IPN, film *Stanisław Helski. Dłatego* w reżyserii Michała Torza, zdobyła Nagrodę Główną 15. Międzynarodowego Festiwalu Filmowego Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci w Gdyni w konkursie „Dokument polski”. Od chwili premiery produkcja cieszy się niesłabnącym zainteresowaniem: doczekała się emisji w TVP 1 oraz TVP Historia, pokazów filmowych w całej Polsce oraz premiery na kanale IPNtv w serwisie YouTube, gdzie w zaledwie dwa tygodnie film obejrzało ponad 4 tysiące widzów.

Za działalność popularyzatorską i edukacyjną upowszechniającą najnowszą historię Polski odpowiada również powstałe w 2022 r. Biuro Przystanków Historia (BPH). Zgodnie z zarządzeniem Prezesa IPN dr. Karola Nawrockiego nr 33/2023 z 14 listopada 2023 r. nastąpiła reorganizacja Biura Przystanków Historia i obecnie w jego skład wchodzi: Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, Samodzielna Sekcja Planowania i Realizacji Projektów, Samodzielna Sekcja Projektów Aranżacyjnych oraz Samodzielna Sekcja Organizacyjna.

Zadaniem BPH jest dotarcie do jak największej liczby odbiorców w kraju i zagranicą. Poprzez przedsięwzięcia edukacyjne i popularyzujące BPH przekazuje wiedzę o polskiej historii najnowszej różnym środowiskom i grupom wiekowym – od grup przedszkolnych poczynając, a na dorosłych kończąc. W działaniach BPH prowadzonych w formie stacjonarnej i online za pośrednictwem IPNtv uczestniczą rzesze odbiorców.

BPH współpracuje zarówno z innymi biurami i oddziałami IPN, jak i z instytucjami oświatowymi, kombatanckimi, wydawniczymi oraz polonijnymi.

W 2023 r. do najważniejszych działań BPH należały:

- realizacja projektów dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych: „Historia misia Wojtka”, „Drużyna Inki”, „Łączka i inne miejsca poszukiwań”, „Tadeusz Pietrzykowski – żołnierz, bohater, mistrz”, cykl spotkań „Rodzinna sobota” oraz warsztaty i zajęcia lekcyjne;

- realizacja projektów dla nauczycieli: konkurs „Sprawiedliwi z Markowej” na scenariusz lekcji o rodzinie Ulmów zorganizowany wspólnie z MEiN, a także seminaria i warsztaty;
- działalność popularyzatorska: organizacja zagranicznych Przystanków Historia, cykli spotkań otwartych, wystaw, koncertów i udział w piknikach historycznych.

2.1. Kształcenie nauczycieli – seminaria i szkolenia

I Gorajskie Seminarium Historyczne – seminarium dla nauczycieli, samorządowców i uczniów poświęcone najnowszym dziejom Wielkopolski – organizator: Zespół Szkół Leśnych im. inż. Jana Kloski, partnerzy: Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile, Oddział IPN Poznań, Muzeum Ziemi Czarnkowskiej w Czarnkowie, Towarzystwo Pamięci Powstania Wielkopolskiego 1918–1919 – Goraj, 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

XVII edycja konferencji „Polonijne spotkania z historią najnowszą – województwo śląskie” – szkolenie dla nauczycieli polonijnych – wykłady o historii Polski w latach 1918–1989 ze szczególnym uwzględnieniem II wojny światowej i fenomenu Polskiego Państwa Podziemnego, represji niemieckich i sowieckich wobec obywateli polskich, zbrodni wołyńskiej, podziemia niepodległościowego po 1944 r., walki Kościoła z systemem komunistycznym oraz cenzurą w PRL – Częstochowa, Katowice i Opole, 3–11 lipca. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Aby z Polski zrobić taką Polskę, jaka jest godna naszych marzeń...” – Wojciech Korfanty – konferencja naukowo-dydaktyczna dla nauczycieli rybnickich szkół – przedstawienie sylwetki Wojciecha Korfanteo jako człowieka i polityka; wykłady: *Wojciech Korfanty – polski „Garibaldi”?* *Rozważania na temat postrzegania Wojciecha Korfanteo poza granicami Polski*, *Wojciech Korfanty w czasie powstań śląskich i plebiscytu*, *Wojciech Korfanty prywatnie*; wystąpienie honorowego gościa konferencji Konstantego Wolnego, wnuka marszałka Sejmu Śląskiego Konstantego Wolnego – gość podzielił się osobistymi wspomnieniami – Rybnik, 27 kwietnia – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Antoni Żubryd ps. »Zuch« – Żołnierz Wyklęty” – konferencja edukacyjna online dla nauczycieli historii i WOS z Podbeskidzia – prezentacja filmu *List do syna* o okolicznościach śmierci Antoniego Żubryda – 13 marca – liczba uczestników: ok. 20. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Aplikacje mobilne i gry edukacyjne – możliwości wykorzystania w nauczaniu historii” – warsztaty dla nauczycieli w Centrum Edukacji Nauczycieli – przedstawienie możliwości aplikacji mobilnych typu Action Track oraz gier edukacyjnych IPN w nauczaniu historii – Białystok, 30 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Bohater lokalny – pomysły na to, jak uczyć historii regionalnej” – seminarium online dla nauczycieli w ramach cyklu szkoleń metodycznych – wykład i prezentacja materiałów edukacyjnych – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Człowiek stworzony do zmartwychwstania i trudne losy Polaków w czasie II wojny światowej” – warsztaty we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego Białostockiego Centrum Edukacji – prezentacja materiałów edukacyjnych IPN dotyczących losów Polaków w czasie II wojny światowej – Białystok, 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Dziedzictwo przodków jako fundament budowy wspólnoty kulturowej oraz narzędzie do kreowania społeczeństwa obywatelskiego” – wykład *Edukacja regionalna drogą do budowania własnej tożsamości i kształtowania społeczeństwa obywatelskiego* podczas seminarium dla nauczycieli Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Oświęcimiu – Oświęcim, 19 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Gra stanowiskowa” na lekcji historii – szkolenie dla nauczycieli na podstawie materiału edukacyjnego „Mój rówieśnik. Losy obywateli Polski w czasie II wojny światowej” we współpracy z Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Sieradzu (25 października) oraz Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Tarnowie (5 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Gry planszowe IPN” – szkolenie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu, 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Historia najnowsza w wystawach elementarnych IPN” – szkolenie dla nauczycieli współorganizowane z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego Białostockiego Centrum Edukacji – omówienie stron internetowych: edukacja.ipn.gov.pl oraz wystawy.ipn.gov.pl; prezentacja oferty wystaw i materiałów edukacyjnych towarzyszących wystawom elementarnym IPN – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Historia z bliska. Co kryją archiwa IPN?” – warsztaty dla nauczycieli w ramach Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – Wieliczka, 8 grudnia. Odpowiedzialne: OA i OBEN Kraków.

Instytut Trzeciego Wieku – projekt dla seniorów z Warszawy i Mazowsza – wykłady, pokazy filmów, spacer edukacyjny i wizyty studyjne w muzeach. Instytut realizuje zajęcia dydaktyczne z historii XX w., historii sztuki współczesnej, historii filmu dokumentalnego w XX w., historii literatury w XX w.; zajęcia w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, Archiwum IPN i muzeach: na Zamku Królewskim, w Muzeum Narodowym, Muzeum Historii Żydów Polskich Polin, Muzeum Niepodległości, Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego oraz Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku – październik–grudzień. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec” – konferencja popularnonaukowa w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – przybliżenie losów wybranych postaci z pokolenia Baczyńskiego, związanych z regionem częstochowskim, m.in. Stanisława Krzemińskiego, Zygmunta Choroby, Hieronima Dudwała, Jerzego Kurpińskiego oraz wyjątkowo – jako postaci symbolicznej – ks. Franciszka Blachnickiego – 28 marca – liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Jak można uczyć o II wojnie światowej” – szkolenie dydaktyczno-metodyczne dla nauczycieli historii szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa warmińsko-mazurskiego – omówienie na wykładach i podczas warsztatów najważniejszych zagadnień z metodyki nauczania o II wojnie światowej – Giżycko, 30 maja. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Jak uczyć o II wojnie światowej” – szkolenie dla nauczycieli – Wojewódzki Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Skierniewicach – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Jest wojna głodowa i wojna kul – los dzieci w czasie II wojny światowej” – warsztaty dla nauczycieli w Autorskiej Szkole Klanzy, Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego w Białymstoku – otwarte lekcje z wykorzystaniem pakietów Oddziału IPN Warszawa, przedstawienie oferty edukacyjnej IPN dotyczącej II wojny światowej – Białystok, 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Jesień Narodów 1989” – warsztaty dla nauczycieli zorganizowane w ramach Małopolskiego Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – tematy: upadek komunizmu w Europie, sytuacja w poszczególnych krajach bloku komunistycznego w 1989 r. – Kraków, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Katyńskie groby w cieniu polityki: propagandowe wykorzystanie – zakłamywanie – przemilczanie” – szkolenie dla nauczycieli w Przystanku Historia IPN w Poznaniu – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Kształcenie postaw patriotycznych w przedszkolu. Wykorzystanie zasobów internetowych IPN w pracy z dziećmi” – szkolenie online współorganizowane z Suwalskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli – omówienie strony internetowej edukacja.ipn.gov.pl, prezentacja oferty edukacyjnej IPN dla najmłodszego odbiorcy: filmików i materiałów z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły”, materiałów edukacyjnych z serii „Polak Mały”, „Symbole naszej historii”, „Zwierzęca brygada” oraz edukacyjnych gier planszowych „Polak mały”, „Miś Wojtek” – 17 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Kto Ty jesteś?” – szkolenie dla nauczycieli i opiekunów grup przedszkolnych – omówienie kreatywnych metod pracy z dziećmi na tematy historyczne – Lublin, 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Losy dzieci polskich podczas II wojny światowej” – seminarium wyjazdowe dla nauczycieli z województwa mazowieckiego – oprowadzanie po terenie Kinder-KL Litzmannstadt – byłego niemieckiego obozu pracy dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi; zwiedzanie Stacji Rade-

gast – Oddział Muzeum Tradycji Niepodległościowych – miejsca pamięci deportacji z łódzkiego getta z wykładem kierownik Stacji Radegast, Izabeli Tereli, *Losy dzieci w getcie łódzkim*; warsztaty „Mój rówieśnik. Losy obywateli Polski w czasie II wojny światowej” – Łódź, 7 października. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa, OBEN Łódź.

Muzealny Klub Nauczyciela – seminaria i szkolenia dla nauczycieli organizowane przez Muzeum Dom Rodziny Pileckich w Ostrowi Mazowieckiej – szkolenie przeprowadzone przez pracownika IPN „O znaczeniu historii mówionej w edukacji” – Ostrów Mazowiecka, 16 listopada. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Muzeum – Edukacja – Dostępność. Edukacyjny potencjał Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego” – seminarium dla nauczycieli we współpracy z Podkarpackim Zespołem Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie i Muzeum Centralnego Okręgu Przemysłowego w Stalowej Woli – wykład historyka OBEN Rzeszów *Profesor – politykiem. Wizyty Prezydenta RP Ignacego Mościckiego w Centralnym Okręgu Przemysłowym* – Stalowa Wola, 7 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką” – warsztaty we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Doradztwa Metodycznego w Białymstoku – przedstawienie materiałów edukacyjnych IPN dotyczących losów Polaków w czasie II wojny światowej – Białystok, 22 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Niemieckie zbrodnie w Lasach Pałędzia i Dąbrówki w latach 1939–1942” – wyjazdowe szkolenie dla nauczycieli z gm. Dopiewo – marsz na trasie 5 km, podczas którego zapoznano nauczycieli z historią ludobójstwa popełnionego przez Niemców w tych lasach – kompleks Lasów Pałędzko-Zakrzewskich, 9 listopada – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Od przeszłości do teraźniejszości” – cykl 4 warsztatów przedmiotowo-metodycznych online we współpracy z Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli – wsparcie nauczycieli nowego przedmiotu historia i teraźniejszość – wykład merytoryczny, prezentacja materiałów edukacyjnych IPN związanych z tematami: dwudziestowieczne totalitaryzmy, problemy niepodległej Polski po I wojnie światowej, relacje komunistycznych Chin ze Związkiem Sowieckim w latach siedemdziesiątych XX w. i stan wojenny – m.in. 21 marca i 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Odzyskanie niepodległości przez Polskę w listopadzie 1918 r.” – warsztaty dla nauczycieli w Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach – dwie prelekcje pracowników OBEN Białystok na temat okoliczności odzyskania niepodległości w latach 1918–1920 oraz Powstania Sejneńskiego w sierpniu 1919 r. – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Odzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 r.” – szkolenie dla nauczycieli z wykorzystaniem wybranych materiałów edukacyjnych IPN: wystawy „Ojcowie Niepodległości”, teki edukacyjnej *Polski gen wolności* oraz wyboru źródeł *Polskie drogi do niepodległości 1914–1918* – Poznań, 15 listopada – liczba uczestników: 15. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Pacyfikacja wsi w Bezirk Białystok” – warsztaty dla nauczycieli z regionu łomżyńskiego w Centrum Edukacji Nauczycieli w Łomży – zapoznanie uczestników z okolicznościami pacyfikacji wsi Sikory-Tomkowieta, Wnory-Wandy i Krasowo-Częstki; prezentacja materiałów archiwalnych do wykorzystania na zajęciach oraz materiałów edukacyjnych IPN o represjach niemieckich wobec ludności polskiej – 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Podziemie polsko-litewskie” – warsztaty dla nauczycieli w Centrum Edukacji Nauczycieli – wykład współautorki wystawy „Podziemie łączy / Pograndis jungia” Ilony Lewandowskiej o współdziałaniu polskiego i litewskiego podziemia w czasie II wojny światowej i późniejszej walce z reżimem komunistycznym – Suwałki, 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Polacy ratujący Żydów” – konferencja dla nauczycieli współorganizowana z Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach – omówienie przez pracowników IPN postaci podlaskich Sprawiedliwych, przedstawienie materiałów edukacyjnych IPN na temat Polaków ratujących Żydów – Suwałki, 13 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBBH Białystok.

„Polacy ratujący Żydów” – seminarium online dla nauczycieli z województwa śląskiego – zapoznanie uczestników z najważniejszymi materiałami edukacyjnymi oraz multimediami dotyczącymi

Polaków ratujących Żydów – Sala Sejmu Śląskiego w Katowicach, 21 września – liczba uczestników: ok. 70; 24 listopada – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką” – seminarium dla nauczycieli w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – Kraków, 26 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Polak mały” – warsztaty w Przedszkolu Samorządowym nr 1 w Białymstoku – otwarta lekcja dla nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego i przedszkolnego na podstawie materiałów edukacyjnych IPN – Białystok, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Polygon rakietowy Blizna 1943–1944” – seminarium dla nauczycieli – wykład merytoryczny, prezentacja wybranych materiałów edukacyjnych – Jasło, 21 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBBH Rzeszów.

„Polityka historyczna władz komunistycznych w PRL w kontekście badań nad początkami państwa polskiego w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w.” – wyjazd studyjny dla nauczycieli – zwiedzanie stanowisk archeologicznych w Gieczu i Ostrowie Lednickim, gdzie o prowadzonych na zlecenie władz PRL w latach 1948–1966 badaniach archeologicznych nad początkami państwa polskiego (tzw. program Millenium), ich politycznym i społecznym kontekście oraz najnowszych interpretacjach wyników opowiedziała dr Aldona Andrzejewska z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego – Giecz i Ostrów Lednicki, 29 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Polskie drogi do Niepodległości – wykład dla nauczycieli współorganizowany z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Bielsku-Białej – omówienie międzynarodowego aspektu sprawy polskiej w czasie I wojny światowej i uwarunkowań geopolitycznych sprzyjających odzyskaniu niepodległości w 1918 r. – Bielsko-Biała, 27 listopada – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Polskie Państwo Podziemne na Rzeszowszczyźnie” – seminarium online dla nauczycieli w ramach cyklu szkoleń metodycznych – wykład merytoryczny, prezentacja materiałów edukacyjnych i gry historycznej IPN „Polskie Państwo Podziemne” – 21 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBBH Rzeszów.

„Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie” – zajęcia dla nauczycieli ze szkół polonijnych m.in. na Białorusi i Litwie, w Czechach, Hiszpanii, Holandii, Szwecji i Wielkiej Brytanii, zorganizowane przez Wspólnotę Polską w Warszawie – wykorzystanie pomocy edukacyjnych i gier opracowanych przez Oddział Łódź w nauczaniu młodzieży polonijnej ze szczególnym uwzględnieniem prototypu nowej gry „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1939–1945” – Łódź, 25 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Polskie Siły Zbrojne w czasie II wojny światowej – historia do odkrycia” – szkolenie dla nauczycieli z powiatu rybnickiego we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Rybniku – Rybnik, 6 czerwca – omówienie roli PSZ w walce z III Rzeszą i projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”; referaty: *Szlak bojowy 2. Korpusu Polskiego, Lotnicy z województwa śląskiego w Polskich Siłach Zbrojnych 1940–1945, Projekt IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”* – odzyskanie pamięci o zbrojnym udziale Polaków w pokonaniu III Rzeszy – uczestniczyło 48 osób; szkolenie we współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Bielsku-Białej – 25 września – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Powstania Śląskie – nowe ustalenia badawcze i propozycje dydaktyczne” – szkolenie dla nauczycieli we współpracy z OBEN Katowice – Łódź, 28 października. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Poznański Czerwiec 1956” – szkolenie dla nauczycieli w Przystanku Historia IPN w Poznaniu – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„»Prawda czasu – prawda ekranu«. Film a życie codzienne w PRL” – warsztaty filmowe dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych – Wrocław, 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Radom – miasto z wyrokiem?” – szkolenie dla nauczycieli z regionu radomskiego o proteście robotniczym w czerwcu 1976 r.; prezentacja wystawy „Krok ku wolności” – Radom, 30 maja. Odpowiedzialni: REN i asystent prasowy Delegatury IPN w Radomiu.

„Ravensbrück. Obóz koncentracyjny dla kobiet” – seminarium online dla nauczycieli – omówienie historii obozu, pseudooperacji medycznych na więźniarkach, działalności Konspiracyjnej Drużyny

Starszych Harcerzy „Mury”, egzekucji, twórczości więźniarek Marii Hiszpańskiej-Neumann i Grażyny Chrostowskiej – 4 marca – liczba uczestników: ok. 90. Odpowiedzialni: OBEN Katowice, Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie.

„Rozstrzelać Polaków – naród ukarany” – seminarium online dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych z województwa warmińsko-mazurskiego we współpracy z Warmińsko-Mazurskim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie – omówienie historii operacji antypolskiej NKWD w latach 1937–1938 i zbrodni katyńskiej – Olsztyn, 30 sierpnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

Seminarium dla nauczycieli – zorganizowane przy współpracy z Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy – prezentacja oferty edukacyjnej REN w Bydgoszczy – Gostycyn, 23 października. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Stan wojenny po 42 latach” – seminarium dla nauczycieli – wykłady: *Stan wojenny z (najnowszej) perspektywy prawnokarnej*, *Stan wojenny w świadomości historycznej wiedzy Polaków*; seminarium archiwalne „Źródła mówią” i warsztaty „Jak mówić, żeby uczniowie Cię słyszeli... i słuchali?” – Bydgoszcz, 7 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Szkolenie dla nauczycieli z regionu radomskiego o Polskim Państwie Podziemnym w regionie radomskim – Leśny Przystanek Historia IPN w Puszczy Kozienickiej, 11 października. Odpowiedzialny: RBH Delegatury IPN w Radomiu.

„Szlaki Nadziei – armia gen. Andersa” – cykl szkoleń dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych, kolejna edycja certyfikowana przez MEiN i IPN – 10 oddziałów IPN i 2 delegatury IPN – wykłady i warsztaty o wysiłku zbrojnym PSZ podczas II wojny światowej, walkach polskich żołnierzy o Narwik, Anglię i Tobruk, o układzie Sikorski–Majski i utworzeniu Armii Polskiej w ZSRS, o losach ludności cywilnej deportowanej w głąb ZSRS; prezentacja materiałów edukacyjnych IPN. Cykl szkoleń podzielono na dwie części – część pierwsza zakończona galą wręczenia certyfikatów i zaświadczeń uczestnikom – Warszawa, 28 czerwca – liczba uczestników: 285 nauczycieli. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – ogólnopolskie szkolenia dla nauczycieli poruszające zagadnienia: od kampanii wrześniowej po walki Polaków o Narwik, Francję, udział w bitwie o Anglię i Tobruk – wykład oraz warsztaty z wykorzystaniem gry edukacyjnej „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1939–1945” – 14 marca – liczba uczestników: 54; losy Polaków w Związku Radzieckim, podpisanie układu Sikorski–Majski i jego konsekwencje, utworzenie Armii Polskiej, poszukiwanie zaginionych oficerów, zbrodnia katyńska, przesunięcie Armii Polskiej do Kazachstanu i Uzbekistanu – wykład i warsztaty „Śledztwo katyńskie” – 30 marca – liczba uczestników: 45; ewakuacja Armii Polskiej z ZSRS, ewakuacja do Iranu, osiedla polskie w Afryce Środkowej, emigracja i ewakuacja do Indii, najdłuższy szlak: Australia – Nowa Zelandia – Meksyk – wykład oraz warsztaty „Dzieci na tułacznych szlakach” – 21 kwietnia – liczba uczestników: 49; szkolenia dla przedmiotów humanistycznych z województwa zachodniopomorskiego – 22 września – liczba uczestników: 15 nauczycieli. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk, OBEN Szczecin.

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności” – szkolenie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych – Wrocław, 3 i 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Śledztwo katyńskie” – warsztaty edukacyjne dla polonijnych nauczycieli przedmiotów humanistycznych w ramach konferencji dla nauczycieli szkół polonijnych z całego świata, zorganizowanej przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą – krótki rys historyczny zbrodni katyńskiej; warsztaty polegające na wytypowaniu osób zamordowanych w Katyniu na podstawie pamiątek (graficznie przedstawionych materiałów edukacyjnych IPN) – Warszawa, 26 kwietnia. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Tragedia An-24 SP-LTF. Czy katastrofa?” – konferencja edukacyjna online dla nauczycieli historii i WOS z Podbeskidzia – prezentacja aktualnego stanu wiedzy o katastrofie samolotu pasażerskiego LOT-u 2 kwietnia 1969 r. na zboczu góry Policy niedaleko Zawoi – 26 stycznia – liczba uczestników: ok. 14. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Ulmowie i inni Sprawiedliwi. Na ratunek Żydom w czasie II wojny światowej” – seminarium dla nauczycieli – Gdańsk, 6 października – uczestniczyło 27 pedagogów. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Urzeczeni swojszczyzną... – refleksje, dialogi i wyzwania w edukacji regionalnej” – międzynarodowa konferencja naukowo-dydaktyczna zorganizowana w ramach „Międzynarodowego Forum Nauczycieli Regionalistów” dla dyrektorów szkół, nauczycieli edukacji regionalnej, studentów i gości z zagranicy – omówienie różnych aspektów edukacji regionalnej, także regionalnej i lokalnej edukacji patriotycznej; panel dyskusyjny z udziałem naczelnika OBEN Katowice – Katowice, 26 października – liczba uczestników: 70. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„W cieniu Zagłady. Losy Żydów w okresie okupacji niemieckiej” – seminarium online dla nauczycieli współorganizowane z Małopolskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli – wykłady z prezentacjami: dr Roman Gieroń (OBBH Kraków), *Zagłada Żydów w dystrykcie krakowskim*; dr Paweł Naleźniak (OBEN Kraków), *Powstanie w Getcie Warszawskim 1943*; Michał Masłowski (OBEN Kraków), *Materiały edukacyjne IPN w nauczaniu o losach Żydów w czasie II wojny światowej* – Kraków, 19 kwietnia – uczestniczyło ok. 80 nauczycieli z małopolskich szkół. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Warsztaty online dla nauczycieli – uczestników Marszu Żywych – zorganizowane online przez MEiN przy współpracy z IPN – 3 kwietnia. Odpowiedzialne: Centrala BEN, OBEN Łódź.

„Westerplatte – edukacja i pamięć” – konferencja edukacyjna dla nauczycieli z województwa świętokrzyskiego we współpracy z Kuratorium Oświaty w Kielcach – popularyzacja wiedzy na temat obrony Westerplatte we wrześniu 1939 r. ze szczególnym uwzględnieniem historii westerplatteczków pochodzących z obecnego województwa świętokrzyskiego; wsparcie nauczycieli (również przedmiotów innych niż historia) przez dostarczenie narzędzi oraz inspiracji do pracy z uczniami; przekazanie materiałów edukacyjnych, m.in. publikacji Jakuba Mularczyka *Z Kielc na Westerplatte. Losy obrońców Wojskowej Składnicy Tranzytowej* (Kielce, 2022) – Kielce, 18 września – liczba uczestników: ponad 40. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Wojna polsko-bolszewicka” – szkolenie metodyczne dla nauczycieli – wykład, prezentacja materiałów edukacyjnych – Przemyśl, 31 maja. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Wojna polsko-bolszewicka” – warsztaty dla nauczycieli w Centrum Edukacji Nauczycieli w Łomży – wykład pracownika OBBH o wojnie polsko-bolszewickiej ze specjalnym uwzględnieniem walk o Łomżę, prezentacja materiałów edukacyjnych IPN – 10 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBBH Białystok.

Wyjazd studyjny dla nauczycieli do Katowic – w Roku Wojciecha Korfanteo dla nauczycieli historii z regionu łódzkiego do Muzeum Śląskiego oraz do Śląskiego Centrum Wolności i Solidarności – 30 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Wykorzystanie aplikacji mobilnych oraz gier edukacyjnych IPN przy realizacji podstawy programowej” – warsztaty we współpracy z Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku – zaprezentowanie edukacyjnych możliwości aplikacji mobilnych oraz gier IPN – Białystok, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Wykorzystanie gier w edukacji historycznej” – szkolenie dla nauczycieli w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli – Ciechanów, 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Zabić Polaków. Operacja polska NKWD 1937–1938” – seminarium metodyczne dla nauczycieli – wykłady merytoryczne, prezentacja materiałów edukacyjnych – Przemyśl (15 lutego), Dębica (23 lutego), Przeworsk (28 marca), online (30 maja). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Zagłada Romów i Sinti” – cykl szkoleń online dla nauczycieli we współpracy z ośrodkami doskonalenia nauczycieli – Tarnów, 28 lutego i 22 maja; Olsztyn, 15 marca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Zapał znicz pamięci. Zbrodnie niemieckie w edukacji historycznej” – konferencja edukacyjna – wstęp do zaplanowanej na 22 października akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci” m.in. dla wielkopolskich nauczycieli, metodyków z regionalnych ośrodków doskonalenia nauczycieli, dyrektorów i pracowników muzeów oraz przedstawicieli rodzin ofiar niemieckich zbrodni skupionych w Stowarzyszeniu Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych – przybliżenie tematyki stanowiącej wiodący motyw XV edycji akcji organizowanej przez pionierów edukacyjnych IPN w Poznaniu, Gdańsku, Bydgoszczy, Łodzi i Katowicach, Radio Poznań i rozgłośnie lokalne Polskiego Radia; podzielenie się z uczestnikami dorobkiem edukacyjnym IPN; przedstawienie metodyki pracy wielkopolskich nauczy-

cieli doświadczonych w edukacji w zakresie martyrologii – Przystanek Historia w Poznaniu, 18 października – liczba uczestników: ponad 80. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Zbrodnia katyńska” – szkolenie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych szkół podstawowych (klas VII i VIII) i ponadpodstawowych w Muzeum Katyńskim – omówienie zagadnień związanych ze zbrodnią katyńską, prezentacja metod edukacyjnych do wykorzystania na lekcjach o losie Polaków pod okupacją sowiecką w czasie II wojny światowej, wykład *Problematyka zbrodni katyńskiej*, prelekcja o pracach archeologicznych przy poszukiwaniu miejsc ukrycia ciał obywateli RP zamordowanych w 1940 r., film fabularny *20–40–20*, zwiedzanie Muzeum Katyńskiego; część warsztatowa: prezentacja materiału edukacyjnego IPN „Śledztwo katyńskie”; opracowanie scenariusza lekcji o zbrodni katyńskiej oraz dyskusja o sposobach przekazywania uczniom trudnych zagadnień historycznych – Warszawa, 27 maja. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Zbrodnia katyńska – na tropach śledztwa” – warsztaty dla nauczycieli w Centrum Edukacji Nauczycieli w Suwałkach – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zbrodnia pomorska 1939” – szkolenie dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych i promocja teki edukacyjnej w Powiatowej Bibliotece Publicznej w Świeciu – 17 marca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Życie codzienne w PRL” – warsztaty dla nauczycieli w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – Kraków, 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Życie za życie. Polacy ratujący Żydów jako obraz dziedzictwa cywilizacyjnego Europy” – seminarium współorganizowane z Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku – omówienie przez pracowników IPN postaci podlaskich Sprawiedliwych, przedstawienie materiałów edukacyjnych IPN na temat Polaków ratujących Żydów – Białystok, 26 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBBH Białystok.

2.2. Konkursy i projekty

2.2.1. Ogólnopolskie projekty i konkursy własne

XV edycja akcji medialno-edukacyjnej „Zapal znicz pamięci” – zachęcanie do zapalenia „znicza pamięci” ofiarom niemieckich zbrodni dokonanych w ramach „politycznego oczyszczania gruntu” – operacji „Tannenberg” i „Intelligenzaktion”; nadsyłane przez uczestników akcji zdjęcia udostępniane są na stronach internetowych IPN (23 października), liczba uczestników: ponad 400. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk, Łódź, Katowice, Poznań i REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Aleksandra Piłsudska na tle historii Polek 1905–1939” – trzyetapowy ogólnopolski konkurs historyczny online dla uczniów szkół ponadpodstawowych; etap pierwszy: trzyosobowe drużyny przygotowały projekt gazety i audycji radiowej; etap drugi: autorzy najlepszych 12 prac odpowiadali na zestaw pytań otwartych; etap trzeci (finałowy): test online sprawdzający wiedzę z dziejów udziału kobiet w ruchu niepodległościowym i życiu politycznym II Rzeczypospolitej oraz biografii Aleksandry Piłsudskiej, finał 11 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Być jak Inka” – międzyszkolny konkurs z udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej w I Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu, 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Drużyna Inki” – projekt edukacyjny dla szkół podstawowych: warsztaty dla uczniów przybliżające życiorys sanitariuszki 5. Wileńskiej Brygady AK Danuty Siedzikówny „Inki”, teoretyczne i praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy przedmedycznej: Nakło nad Notecią i Białe Błota (5, 19 i 20 kwietnia); Radom (16–18 maja); Zespół Szkół Ekonomicznych, Szkoła Podstawowa nr 2 w Gorzowie Wielkopolskim, Publiczna Szkoła Podstawowa w Różankach i Szkoła Podstawowa w Brójcach (19–21 czerwca), dla 400 osób; Szkoła Podstawowa w Zwierzynie (17 października), dla 88 osób; Zespół Szkół w Rzepinie (18 października), dla ok. 120 osób; Liceum Ogólnokształcące w Międzyrzeczu (19 października), dla ok. 115 osób; Zespół Szkół Odzieżowych w Gorzowie Wielkopolskim (20 października), dla ok. 200 osób; szkoły na terenie OBEN Katowice (28 i 29 listopada), dla łącznie 290 uczniów. Odpowie-

działalne: BPH we współpracy z OBEN Gdańsk, Katowice i Szczecin oraz Delegatury IPN w Bydgoszczy, Gorzowie Wielkopolskim i Radomiu.

„Epizody z najnowszej historii Polski w komiksie” – trzecia międzynarodowa edycja konkursu dla uczniów z całego świata w wieku od 11 do 20 lat piszących w języku polskim (styczeń – kwiecień); zainteresowanie uczniów historią Polski w latach 1917–1990, utrwalenie w pamięci postaw i czynów Polaków zasługujących na uznanie, kształtowanie umiejętności opowiadania o dziejach przy użyciu współczesnych środków artystycznego wyrazu; zadanie uczestników polegało na wykonaniu komiksu przedstawiającego epizod rozgrywający się na tle wydarzeń historycznych w latach 1917–1990, zakończenie konkursu i wystawa prac laureatów 2 czerwca. Odpowiedzialna: Centrala BEN we współpracy ze wszystkimi OBEN i Delegaturami IPN.

Historia Misia Wojtka – cykl spektakli dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów najmłodszych klas szkół podstawowych – zapoznanie widzów podczas przedstawienia z dziejami Polaków podczas II wojny światowej na przykładzie historii niedźwiedzia Wojtka przygarniętego przez żołnierzy 2. Korpusu Polskiego pod dowództwem gen. Władysława Andersa – Przystanek Historia IPN w Szczecinie, 7 grudnia; liczba uczestników: 250. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Internetowy konkurs wiedzy o rtm. Witoldzie Pileckim – konkurs online w związku z 75. rocznicą śmierci Witolda Pileckiego; popularyzowanie historii najnowszej, propagowanie patriotyzmu; liczba uczestników: 56, bezbłędnie na 20 pytań dotyczących życia Witolda Pileckiego odpowiedziało 12; ogłoszenie zwycięzców, 8 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku” – V edycja ogólnopolskiego projektu edukacyjnego dla uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, mającego na celu zapoznanie uczniów z historią dawnych ziem wschodnich Rzeczypospolitej, uświadomienie im los Polaków mieszkających za obecną wschodnią granicą, kształtowanie świadomości, że Polacy ci nadal są częścią ojczyzny. Na projekt składają się sesje naukowo-edukacyjne i warsztaty, wykłady, pokazy filmów, ale najważniejszą jego częścią jest konkurs wiedzy. Zadaniem uczestników jest przygotowanie pracy pisemnej lub multimedialnej na wybrany przez siebie temat – na podstawie dostępnej literatury, zgromadzonych dokumentów, wspomnień i materiału ikonograficznego. Do konkursu zgłoszono 101 prac. W etapie centralnym wyłoniono 30 laureatów, którzy wzięli udział w wyjeździe edukacyjnym na Litwę (5–9 września). Odpowiedzialne: Centrala BEN, wszystkie OBEN, REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Łączka i inne miejsca poszukiwań...” – VI edycja ogólnopolskiego projektu edukacyjnego; wspieranie wychowania patriotycznego oraz przywiązania do „małych ojczyzn”, kształtowanie empatii wobec ofiar systemów totalitarnych i poszanowanie dla życia ludzkiego; spotkania na żywo lub online z archeologami, antropologami, archiwistami i historykami: przedstawienie miejsc poszukiwań i tajemnic ich pracy; zadanie końcowe: nakręcenie dwuminutowej etiudy filmowej; gala kończąca projekt: Warszawa, 25 maja. Odpowiedzialne: BPH we współpracy z Centralą BPiI, WSdSPiI Gdańsk, Centralą BEN, OBEN Gdańsk, REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Na powstańczym szlaku – uczestnicy Powstania Wielkopolskiego 1918–1919” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych, studentów, osób pełnoletnich; pogłębianie wiedzy o uczestnikach Powstania Wielkopolskiego; uczestniczyło 18 uczniów z 9 szkół i osoby pełnoletnie, w tym także spoza Wielkopolski oraz Polacy mieszkający na stałe za granicą, grudzień 2022 – czerwiec 2023. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Nieznane miejsca pamięci w mojej okolicy” – konkurs fotograficzno-literacki dla uczniów szkół podstawowych i średnich w całej Polsce, polonijnych i polskich za granicą; zadanie: upamiętnienie w formie zdjęcia lub zdjęć (maksymalnie trzech) jednego miejsca pamięci związanego z historią Polski w XX w., napisanie krótkiego utworu literackiego; spośród zgłoszeń z Polski, Litwy, Francji i Stanów Zjednoczonych wybrano zwycięzców w dwóch kategoriach wiekowych: od 11 do 14 lat i od 15 do 19 lat (w każdej miejsce: pierwsze, drugie i trzecie) oraz wyróżnionych; kwiecień – wrzesień. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Olimpiada Gier Planszowych IPN – ogólnopolski turniej gier planszowych IPN dla uczniów, harcerzy, członków organizacji młodzieżowych, studentów, dorosłych i graczy z klubów gier planszowych;

popularyzacja najnowszej historii Polski za pomocą gier IPN: „ZnajZnak”, „Bitwa Warszawska”, „Miś Wojtek”, „Gwiazdzysta Eskadra” („303”, „111”, „7”), „Niepodległa” i „ORP Orzeł”. W roku sprawozdawczym zakończono I edycję Olimpiady i rozpoczęto II edycję. W ramach I edycji przeprowadzono eliminacje lokalne i kwalifikacje regionalne: Warszawa (23 stycznia), Białystok (23–24 lutego), Gdańsk (12–13 stycznia), Olsztyn (3 marca), Łódź (9 marca), Bydgoszcz (23 marca), finał: Warszawa podczas Kongresu Pamięci Narodowej (15 kwietnia). Łączna liczba uczestników I edycji: 1677. W październiku rozpoczęła się II edycja Olimpiady, przeprowadzono eliminacje lokalne: Rzeszów (4–5 października), Kraków (19–20 października), Wrocław (23–24 października), Radom (9 listopada), Lublin (16–17 listopada), Katowice (23–24 listopada), Gdańsk (6 grudnia), Kielce (7 grudnia), Opole (12 grudnia). Do końca roku sprawozdawczego w II edycji wzięło udział 1998 osób. Odpowiedzialni: Centrala BEN, OBEN Białystok, Gdańsk, Katowice, Kraków, Lublin, Łódź, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa, Wrocław, REN Delegatury IPN w Bydgoszczy, REN Delegatury IPN w Kielcach, Delegatura IPN w Olsztynie – Wieloosobowe Stanowisko ds. Edukacji Narodowej, Delegatura IPN w Opolu – Wieloosobowe Stanowisko ds. Edukacji Narodowej, Delegatura IPN w Radomiu – WSdsEN.

„Piosenką zło zwyciężaj” – konkurs im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki; współorganizatorzy: Fundacja im. ks. Jerzego Popiełuszki „Dobro”, parafia św. Stanisława Kostki w Warszawie, Muzeum Podlaskie w Białymstoku, burmistrz Suchowoli; patronat: wojewoda podlaski, Polskie Radio Białystok, TVP 3 Białystok, Kurier Poranny; zadanie: przesłanie nagrań z utworami patriotycznymi na temat błogosławionego i czasów, w których żył; eliminacje online, 16–19 października, wyłonionych zostało 17 laureatów; finał: Dom Pielgrzyma przy parafii św. Stanisława Kostki w Warszawie, 22 października; uczestnicy gali złożyli kwiaty przy grobie bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Policjanci i żołnierze w służbie historii” – ogólnopolski konkurs – od 8 lutego – dla uczniów klas mundurowych w ramach współpracy IPN z Komendą Główną Policji; cel: zainteresowanie młodzieży najnowszą historią Polski ze szczególnym uwzględnieniem historii służb mundurowych w czasach II Rzeczypospolitej i II wojny światowej oraz ich wkładu w budowę niepodległego państwa polskiego; zadanie: odkrycie i opisanie sylwetek policjantów i żołnierzy, których postawa jest wzorem służby Polsce i Polakom, oraz miejsc pamięci z nimi związanych; uczestniczyło: 31 zespołów dwu- i trzyosobowych; w etapie finałowym konkursu – 26 czerwca – wyróżniono 12 zespołów i wyłoniono 12 zespołów laureatów. Laureaci konkursu (35 uczniów i 10 nauczycieli) wzięli udział w wyjeździe edukacyjnym na Węgry i do Rumunii, 7–14 października. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Polonijny Turniej Edukacyjnej Gry Planszowej „Miś Wojtek” – III edycja turnieju dla uczniów szkół polonijnych z całego świata zorganizowanego we współpracy z Fundacją Polonica; upamiętnienie wędrowni Armii Polskiej gen. Władysława Andersa ewakuowanej z ludnością cywilną z ZSRS podczas II wojny światowej; kwalifikacje online (uczestniczyło 296 uczniów szkół polonijnych z 20 krajów); finał w Warszawie, 14–19 maja (do finału dostało się 40 trzyosobowych drużyn, m.in. z Australii, Egiptu, Islandii, Kataru, Kazachstanu i USA). Ponadto przeprowadzono kwalifikacje stacjonarne do finału IV edycji turnieju (w Belgii, Irlandii, Islandii, Katarze, Litwie, Ukrainie, USA, Turcji oraz Wielkiej Brytanii – w Anglii i Szkocji) i online (w Australii, Belgii, Egipcie, Francji, Holandii, Irlandii, Islandii, Katarze, Kazachstanie, Łotwie, Ukrainie, Włoszech, Turcji, USA, Kanadzie, Wielkiej Brytanii – w Anglii i Szkocji), 29 września – 3 grudnia; awans wywalczyły 24 drużyny (144 osoby). Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Polskie symbole narodowe” – projekt centralny dla najmłodszych poświęcony symbolom i barwom narodowym (luty–kwiecień). Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Sejm Dzieci i Młodzieży – XXIX sesja projektu edukacyjnego realizowanego przez Kancelarię Sejmu RP we współpracy z IPN, MEiN oraz Ośrodkiem Rozwoju Edukacji; temat przewodni „»Zginąć, ale z honorem« (Krystyna Budnicka). Bohaterska walka zbrojna żydowskich organizacji bojowych z Niemcami z perspektywy 80 lat – o ludzki, społeczny i narodowy honor oraz godność na przykładzie Powstania w Getcie Warszawskim”; kształtowanie postaw obywatelskich, szerzenie wiedzy o zasadach pracy sejmowej i o demokracji parlamentarnej, aktywizowanie młodych ludzi do działania na rzecz środowisk lokalnych; realizowany w ramach tego projektu konkurs polega na wykonaniu zadania rekrutacyjnego

w dwuosobowych zespołach przez uczniów w wieku 13–18 lat; początek konkursu: 28 lutego, ogłoszenie wyników: 28 kwietnia; po jednym z najwyższej ocenionych zespołów z każdego województwa, czyli 16 dwuosobowych zespołów, zaproszono do udziału w seminarium 21 maja oraz w posiedzeniu komisji 20 maja w Centrum Szkoleniowym Ośrodka Rozwoju Edukacji w Sulejówku; 230 zakwalifikowanych dwuosobowych zespołów (spośród 346 zgłoszonych) zaproszono do udziału w zajęciach 31 maja w Warszawie oraz w posiedzeniu Sejmu Dzieci i Młodzieży 1 czerwca gmachu Sejmu RP. Odpowiedzialna: Centrala BEN we współpracy ze wszystkimi OBEN oraz Delegaturami IPN w Bydgoszczy, Gorzowie Wielkopolskim, Kielcach i Olsztynie.

„Spotkania z historią” – projekt centralny (luty–kwiecień); spotkania z historią dla osadzonych. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Sprawiedliwi z Markowej” – ogólnopolski konkurs przeznaczony dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych uczących historii oraz innych przedmiotów przygotowany we współpracy z MEiN i Kuratorium Oświaty w Rzeszowie; zadanie konkursowe: przygotowanie scenariusza 45-minutowej lekcji o rodzinie Ulmów i stosunkach polsko-żydowskich w czasie II wojny światowej; wpłynęło 9 prac konkursowych, komisja wytypowała 3 prace przechodzące do dalszego etapu. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Sztafeta pamięci. Losy mojej rodziny w czasie II wojny światowej” – VII edycja ogólnopolskiego konkursu dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz osób dorosłych zorganizowanego we współpracy ze Stowarzyszeniem Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych; cel: zachęcenie do rodzinnych dyskusji o historii i wspólne przeżywanie przeszłości umacniające międzypokoleniowe więzi i poczucie identyfikacji z ojczyzną, przypomnienie martyrologii Polaków i przybliżenie historii obozów koncentracyjnych zlokalizowanych na terenie dzisiejszej Austrii i Niemiec oraz życia codziennego naszych rodaków pod okupacją niemiecką; zadanie: przygotowanie pracy pisemnej o losach przodków w latach 1939–1945; ogłoszenie wyników: 19 maja. W dniach 14–18 czerwca odbył się „Wyjazd Pamięci” dla laureatów, ich opiekunów i rodzin ofiar niemieckich obozów do miejsc pamięci (m.in. dawne KL Mauthausen i KL Gusen oraz tzw. zamek śmierci Hartheim). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Szybowcowa ’87” – projekt centralny – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu, Przystanek Historia IPN w Brzegu, Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy; zajęcia dla młodzieży o drukarni Solidarności Walczącej, możliwość skorzystania z aplikacji VR „Szybowcowa ’87” – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Teatr Misia Wojtka” – cel projektu: zapoznanie najmłodszych odbiorców z podstawową wiedzą o II wojnie światowej przez promowanie postaci niedźwiedzia Wojtka; Sztum (8 grudnia), liczba uczestników: ok. 150. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Turniej Debat Historycznych IPN – VIII edycja ogólnopolskiego projektu edukacyjnego przygotowanego we współpracy z Fundacją Projekty Edukacyjne; popularyzowanie najnowszej historii Polski wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z wykorzystaniem formuły debaty oksfordzkiej; turnieje regionalne, m.in. w Bydgoszczy (4 kwietnia), Gdańsku (czerwiec), Katowicach (22 marca, 19 kwietnia), Krakowie (20 kwietnia), Lublinie (24 kwietnia), Łodzi (20 kwietnia), Warszawie (27 kwietnia); uczestniczyło 13 drużyn ze szkół ponadpodstawowych z całej Polski – finał we współpracy z Fundacją Projekty Edukacyjne pod patronatem honorowym marszałek Sejmu RP oraz ministra edukacji i nauki: gmach Sejmu RP, 5–6 czerwca. Odpowiedzialna: Centrala BEN we współpracy ze wszystkimi OBEN oraz REN Delegatur IPN w Bydgoszczy, Kielcach i Olsztynie.

„W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek KL Ravensbrück” – IX edycja Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego dla uczniów szkół podstawowych (klasy VIII) i ponadpodstawowych, zorganizowanego we współpracy z Miastem Ruda Śląska i Stowarzyszeniem Rodzina Więźniarek Niemieckiego Obozu Koncentracyjnego Ravensbrück; zadanie: wybór fragmentu prozy i utworu poetyckiego, przygotowanie recytacji; etap półfinałowy – 15 marca, finałowy – 26 kwietnia; spośród ok. 300 uczestników konkursu z całej Polski do finału przeszło 28. W dniach 19–22 maja odbył się wyjazd edukacyjny

finalistów do Niemiec, gdzie odwiedzili m.in. Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück. Odpowiedzialne: OBEN Katowice we współpracy ze wszystkimi OBEN oraz Delegaturami IPN w Bydgoszczy, Kielcach i Olsztynie.

„Wołyń 1943. Pamiętamy” – projekt edukacyjny dla młodzieży i nauczycieli polskich z całego świata – 11 lipca; jego efektem była publikacja na kanale IPNtv 13 filmów z wierszami o tematyce wołyńskiej recytowanymi w języku polskim i angielskim, niemieckim, francuskim, litewskim oraz węgierskim. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Wybitni ziemianie w okresie międzywojennym. Gospodarka, kultura, nauka, dyplomacja” – finał ogólnopolskiego konkursu dla uczniów klas VI–VIII szkół podstawowych i młodzieży szkół ponadpodstawowych w Goszycach koło Krakowa, 2 czerwca; konkurs zorganizowany we współpracy z Polskim Towarzystwem Ziemiańskim Oddział w Krakowie, Fundacją im. Zofii i Jana Włodków w Krakowie i Biblioteką Raczyńskich w Poznaniu; zadanie: przygotowanie pracy pisemnej lub multimedialnej; trzy etapy: szkolny, wojewódzki i ogólnopolski; uczestnicy z województw: małopolskiego, śląskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, lubelskiego, mazowieckiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, kujawsko-pomorskiego; do finału zakwalifikowano 66 uczniów, autorów 18 prac pisemnych i 20 multimedialnych. Odpowiedzialne: OBEN Kraków, Oddziały BEN w całej Polsce.

„Zabytki architektury w krajobrazie Polski północno-wschodniej” – konkurs fotograficzny im. Jana Bułhaka; popularyzacja wśród młodzieży twórczości Jana Bułhaka, artyści i propagatora fotografii ojczystej, ukazującej piękno polskich ziem i zabytków; wpłynęło 138 prac, nagrodzono 15; gala finałowa i wernisaż zwycięskich prac: Centrum Kultury i Rekreacji w Supraślu (13 czerwca). Wokół konkursu powstały także: audycja radiowa *Fotografia ojczysta w obiektywie Jana Bułhaka – popularyzatora polskiej kultury narodowej* oraz dwa filmy dokumentalne *Jan Bułhak fotografik. Okres wileński – część I* oraz *Nestor – opowieść o Janie Bułhaku*. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zapał zniczy pamięci dla westerplattej” – cel: uczczenie pamięci obrońców Westerplatte – ogólnopolska akcja zapalania zniczy na grobach bohaterskich żołnierzy; pracownicy OBEN odwiedzili wyznaczone mogiły żołnierzy służących na Westerplatte w Brzostkowie, Kazimierzy Wielkiej, Kazimierzy Małej i Zborówku (1 września). Odpowiedzialne: OBEN Kraków

„Zasłużeni dla Niepodległej” – konkurs graficzny; zadanie: przygotowanie pracy graficznej (plakatu), modelu lub animacji postaci bądź wydarzenia związanego z historią najnowszej Polski; spośród 316 prac graficznych oraz animacji komisja konkursowa wybrała 28 laureatów, przyznając trzy miejsca w poszczególnych kategoriach; 19 uczniom przyznano wyróżnienia; uroczysta gala finałowa: Podlaski Urząd Wojewódzki w Białymstoku, 29 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Znam historię polskich symboli narodowych” – finał konkursu: Szkoła Podstawowa nr 93 we Wrocławiu (21 marca); dyrektor Oddziału IPN Wrocław wręczył nagrody laureatom. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

2.2.2. Regionalne projekty i konkursy własne

„1939–1945. Wojenne losy Polski i Polaków” – konkurs wojewódzki dla uczniów szkół podstawowych z województwa wielkopolskiego; zainteresowanie uczniów najnowszą historią Polski, poszerzenie wiedzy o historii Polski w latach 1939–1945 oraz kształtowanie postaw patriotycznych; liczba uczestników: 35; finał: Zespół Szkół Zawodowych nr 6 w Poznaniu (30 maja). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

VI Rejonowy Konkurs Historyczny „Kocham Polskę” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych z Bielska-Białej oraz powiatów bielskiego i żywieckiego; kształtowanie świadomości patriotycznej i obywatelskiej, rozwijanie zainteresowań historią Polski, budzenie dumy narodowej oraz przywiązania do tradycji narodowych; zakres tematyczny tegorocznej edycji – powstania: styczniowe, wielkopolskie, sejneńskie i śląskie; zadanie: test, do którego uczestnicy przygotowywali się na podstawie podanej literatury; liczba uczestników: 40; finał: Bielsko-Biała, 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

VIII Turniej Historyczny IPN „»Dziś Teleranka nie będzie...« Stan wojenny w Polsce” – II edycja zorganizowana przez Oddział IPN Lublin, poświęcona wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce; do rywalizacji stanęło 15 drużyn, m.in. z Lublina, Puław, Parczewa, Milejowa, Mełgi, Jastkowa, Bodaczowa i Zemborzyca Tereszyńskich; drużyny z największą liczbą punktów rywalizowały podczas finału – Lublin, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„A kiedy przyjdą podpalić dom... Represje wobec mieszkańców Kielecczyny w czasie II wojny światowej” – konkurs wojewódzki dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa świętokrzyskiego we współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kuratorium Oświaty w Kielcach oraz Muzeum Wsi Kieleckiej; upowszechnienie wiedzy na temat skali oraz form niemieckich represji wobec mieszkańców regionu świętokrzyskiego w latach 1939–1945; zadanie: przygotowanie pracy pisemnej (indywidualnie) lub multimedialnej (zespołowo) na temat represji; uczestniczyło blisko 80 uczniów, którzy złożyli 47 prac; rozstrzygnięcie konkursu: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, 15 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Akademia historii XX wieku” – cykl wykładów dla młodzieży z klas VII i VIII szkół podstawowych oraz młodzieży szkół ponadpodstawowych, Brzesko, 14 lutego; wykłady w cyklach tematycznych we współpracy z różnymi podmiotami w Małopolsce, Zakopane, 23 listopada; w projekt włączyło się Starostwo Powiatowe w Zakopanem, w którym przeprowadzono dyskusję o zbrodni ukraińskich nacjonalistów na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; spotkanie w parafii św. Jakuba w Brzesku „1920 – wojna polsko-bolszewicka”. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Będziemy pracowali dla tych, wobec których jesteśmy odpowiedzialni. Posłowie na Sejm Śląski II RP” – konkurs dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych pod patronatem honorowym marszałka województwa śląskiego i śląskiego kuratora oświaty; popularyzacja sylwetek posłów i posłanek na Sejm Śląski II RP, upowszechnienie wiedzy na temat województwa śląskiego w dwudziestolecie międzywojennym ze szczególnym uwzględnieniem życia politycznego; zadanie: przygotowanie vloga poświęconego posłowi lub posłance na Sejm Śląski II RP; uczestniczyło 10 uczniów; rozstrzygnięcie konkursu: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach (5 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Bohaterowie walk o wolność Polski 1918–1989” – wojewódzki konkurs fotograficzny dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych w województwie pomorskim; uczestnik mógł nadesłać maksymalnie trzy zdjęcia upamiętniające ludzi zasłużonych w walce o niepodległość w latach 1918–1989; spośród 60 zgłoszonych prac jury wybrało 45; rozstrzygnięcie konkursu: Gdańsk, 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Czarna Seria Polskiego Dokumentu” – projekt dla młodzieży szkolnej; cel: przybliżenie tematyki zmian społecznych, kulturowych i politycznych u schyłku lat stalinowskich i w okresie odwilży na podstawie filmów dokumentalnych, dyskusja. Inauguracja: Szczecin, 26–27 października, termin realizacji: październik 2023 r. – październik 2024 r. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Dawna Łódź medyczna” – spacer połączony z elementami gry miejskiej dla studentów Wojskowego Centrum Kształcenia Medycznego w Łodzi, Łódź, 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Drogi do wolności – historia Polski w XX wieku” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych województwa kujawsko-pomorskiego; popularyzacja wiedzy o historii Polski w latach 1914–1939; pierwszy etap na platformie cyfrowej Kahoot!; finał: 45-minutowy test z pytaniami zamkniętymi oraz krótka wypowiedź pisemna; wyłoniono po troje laureatów na poziomie szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, tytuł honorowy „Herosa Historii” otrzymały dwie osoby z największą liczbą punktów – 11 i 20 stycznia, liczba uczestników: 85; gala finałowa: siedziba Delegatury IPN w Bydgoszczy, 20 stycznia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Finał XIII Wojewódzkiego Turnieju Wiedzy Historycznej „Historia, Pamięć, Tożsamość, Terazniejszość” – konkurs dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych we współpracy z OBEN Gdańsk, I Społeczną Szkołą Podstawową Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Gdańsku, III Społeczną Szkołą Podstawową Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Gdańsku, Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną im. Josepha Conrada Korzeniowskiego w Gdańsku; temat przewodni: Grudzień

1970; uczestniczyło 21 uczniów ze szkół podstawowych z miejscowości: Bolszewo, Brusy, Gdańsk, Gdynia, Kielno, Kwidzyn, Malbork, Nowa Wieś Przywidzka, Rumia, Somonino i Sopot – Gdańsk, 22 marca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„gdy nad głowami świszczą kule...» – poezja i proza II wojny światowej” – IV wojewódzki konkurs recytatorski pod patronatem świętokrzyskiego kuratora oświaty w ramach upamiętnienia powstania Polskiego Państwa Podziemnego; zadanie: prezentacja utworu poetyckiego i fragmentu prozy na temat II wojny światowej; Kielce, 29 września, liczba uczestników: 40. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Historia z policją – wykłady dla funkcjonariuszy policji z województwa kujawsko-pomorskiego o zbrodni pomorskiej 1939 r. i policjantach cichociemnych; wizyta w archiwum Delegatury IPN w Bydgoszczy – 16 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Historia z WOT” – projekt historyczny dla żołnierzy 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej; wykłady: *Wojna polsko-bolszewicka na Kujawach i Pomorzu* oraz *Zbrodnia pomorska 1939* – 6 marca, 7 kwietnia i 9 sierpnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Józef Piłsudski” – test wiedzy online na podstawie wystawy o takim samym tytule na profilu IPN w Lublinie na Facebooku, 5 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Klasy Patronackie IPN” – projekt dla uczniów szkół ponadpodstawowych aktywizujący młodzież w środowiskach lokalnych; inauguracja w Szkole Policji w Słupsku i w Muzeum Zamkowym w Malborku. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Konkurs recytatorski twórczości Żołnierzy Wyklętych „Na znojną walkę” – konkurs dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa warmińsko-mazurskiego; zapoznanie uczestników z losem żołnierzy powojennego podziemia antykomunistycznego; zadanie: zaprezentowanie jednego z wierszy napisanych przez Żołnierzy Wyklętych; liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

Konkurs wiedzy o Żołnierzach Wyklętych – dla uczniów szkół ponadpodstawowych współorganizowany z posłem na Sejm RP Maciejem Małeckim, samorządami i organizacjami pozarządowymi powiatów sochaczewskiego, żyrardowskiego i gostynińskiego z Mazowsza, przy wsparciu Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych (luty, marzec), udział wzięło kilkuset uczniów. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Kresy Zachodnie. Nie tylko Korfanty” – IV edycja online projektu dla nauczycieli, opiekunów i młodzieży szkolnej województwa śląskiego; zwrócenie uwagi na najnowszą historię pogranicza śląsko-małopolskiego, wpływu wielkiej polityki na losy mieszkańców ziem ważnych dla Polski i jej rozwoju gospodarczego; podczas pięciu konferencji online młodzież poznała sylwetki osób ważnych dla województwa śląskiego i całej Polski: Stanisława Szukalskiego, Alfreda Faltera, Konstantego Wolnego, Ernesta Wilimowskiego i Zofii Kossak; liczba uczestników: ok. 30 osób, zakończenie: 30 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Lekcja historii” – projekt edukacyjny realizowany we współpracy z TVP 3 Bydgoszcz; cykl programów edukacyjnych poświęconych ważnym zagadnieniom i postaciom z dwudziestowiecznej historii Polski: film dokumentalny i rozmowa historyków w studiu telewizyjnym podczas jego premiery; *Matka bydgoskiej niepodległości* o Wincentynie Teskowej (13 kwietnia), *Zielona Solidarność* (12 maja), *Noblista z Wąbrzeźna* (9 czerwca), *Urodziny* (15 września), *Makabryczna noc w Inowrocławiu* (15 października), *Jedyne takie archiwum* (10 listopada), *Za wolność i ziemię* (8 grudnia). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Małe wielkie skarby” – konkurs, którego celem było zachęcenie do rodzinnych, międzypokoleniowych dyskusji o historii, rozwijanie umiejętności obserwacji i dokumentowania miejsc, przedmiotów i symboli związanych z historią rodziny, upowszechnianie i popularyzacja fotografii podtrzymujących pamięć o ważnych wydarzeniach z historii Polski oraz kształtowanie postaw patriotycznych wśród dzieci i młodzieży. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Moja Niepodległa” – Regionalny Turniej Debat Historycznych dla uczniów szkół średnich z okazji 105. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości; liczba uczestników: 45. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Na tropach historii**” – projekt edukacyjny dla klas policyjnych zorganizowany we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Bydgoszczy – cykl prelekcji, prezentacja materiałów archiwalnych i wystaw dotyczących najnowszej historii Polski: „Zbrodnie pomorska 1939. Początek ludobójstwa niemieckiego w okupowanej Polsce”, „Stan wojenny 1981–1983” – 24 listopada, 15 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Na wakacyjnym szlaku... w IPN**” – cykl wakacyjnych spotkań z dziećmi – prezentacja gier edukacyjnych IPN oraz ciekawostek z AIPN, Bydgoszcz, 27 i 29 czerwca – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – konkurs online na platformie cyfrowej Kahoot!, 1 marca – liczba uczestników: 63. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Ojcowie Niepodległości**” – test wiedzy online na podstawie wystawy pod tym samym tytułem – na profilu Facebook IPN w Lublinie, 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„**Pierwszy Komendant**” – wakacyjny konkurs historyczny online na platformie cyfrowej Kahoot! – osiem konkursów poświęconych gen. Stefanowi Roweckiemu „Grotowi”, 7 lipca – 25 sierpnia; liczba uczestników: ponad 300. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Prekursorki, konspiratorki, buntowniczk – Polki w XX wieku**” – konkurs wojewódzki pod honorowym patronatem wojewody świętokrzyskiego zorganizowany przez Delegaturę IPN w Kielcach w związku z przypadającym w 2023 Rokiem Aleksandry Piłsudskiej; zadanie: przygotowanie pracy konkursowej poświęconej wybitnej Polce, która swoją działalnością przyczyniła się do odzyskania niepodległości w 1918 r., podjęła działania w jej obronie podczas II wojny światowej lub po 1945 r. działała na rzecz suwerenności Polski w kraju i za granicą, propagując jej dobre imię; zgłoszono 240 prac z 52 szkół z województwa świętokrzyskiego; rozstrzygnięcie konkursu: Kielce, 12 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Propaganda PRL**” – konkurs na platformie cyfrowej Kahoot! – 12 stycznia; liczba uczestników: 100. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Quiz wiedzy na temat życia i twórczości Eugeniusza Bodo – konkurs online z okazji 80. rocznicy śmierci artysty. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Stan wojenny. Pamiętam – znam!**” – konkurs wiedzy historycznej dla szkół średnich regionu kujawsko-pomorskiego; cel: wyłonienie drużyny, która wykaże się najgłębszą znajomością historii Polski w latach 1981–1983; Bydgoszcz, 18 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Światowy Dzień Sybiraka**” – w 84. rocznicę napaści ZSRS na Polskę – konkurs online, na platformie cyfrowej Kahoot! – 17 września. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**W kadrze**” – w 105. rocznicę odzyskania niepodległości – internetowy konkurs fotograficzny polegający na udostępnieniu zdjęć z obchodów Święta Niepodległości na profilu facebookowym użytkownika z oznaczeniem hasła konkursu #KadryNiepodległejIPN; komisja nagrodziła 13 użytkowników Facebooka; konkurs ma charakter cykliczny. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**W krzyżowym ogniu – wojna obronna Polski 1939**” – konkurs w ramach obchodów 84. rocznicy wybuchu II wojny światowej – cel: pogłębienie wiedzy uczestników na temat wojny obronnej Polski w 1939 r. przez przygotowanie tematycznego klipu wideo w formie shorta – 17 września – 25 listopada, liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„**Wokół symboli narodowych**” – cykliczny konkurs dla uczniów II i III klas szkół podstawowych z województwa zachodniopomorskiego oraz północnej części województwa lubuskiego; cel: upowszechnianie i popularyzacja znajomości historii Polski ze szczególnym uwzględnieniem symboli narodowych; finał w szkołach uczestniczących – 10 listopada, ogłoszenie wyników – pierwszy tydzień grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„**»Wrona orla nie pokona« – wspomnienia ze stanu wojennego**” – konkurs we współpracy z Archiwum Państwowym w Rzeszowie; zadanie: przygotowanie pracy w formie wywiadu, wspomnień lub rozmowy ze świadkiem historii na temat wydarzeń w okresie stanu wojennego; nadesłano sześć prac spełniających wymagania regulaminowe; laureatom przyznano nagrody w dwóch kategoriach wiekowych. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Wydobyci z niepamięci” – projekt notacyjny; rejestracja na taśmie filmowej spotkań z prokuratorami, archeologami, antropologami, operatorami filmowymi, projektantami cmentarzy wojskowych, historykami, członkami Federacji Rodzin Katyńskich i Stowarzyszenia „Memoriał” zaangażowanymi na początku lat dziewięćdziesiątych XX w. w prace ekshumacyjne w Katyniu, Miednoje i Piatichatkach; z materiałów powstanie film dokumentalny. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Wystawa IPN w Twojej Szkole” – wypożyczanie wystaw IPN szkołom oraz placówkom kulturalnym i oświatowym w miastach Kujaw i Pomorza; wystawom towarzyszą foldery i katalogi, a także propozycje zajęć dla młodzieży; wypożyczono 10 wystaw. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Z Gryfem w tle. Poznaj najnowszą historię Pomorza Zachodniego 1945–1990” – edycja pod hasłem „Śladami Polaków w przedwojennym Szczecinie”; finał w szkołach uczestniczących – 31 stycznia, liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Z Gryfem w tle. Poznaj najnowszą historię Pomorza Zachodniego. Dziki zachód. Pierwsze lata polskiego Pomorza Zachodniego” – dwuetapowy konkurs dla uczniów szkół ponadpodstawowych z województwa zachodniopomorskiego; cel: popularyzacja znajomości historii regionalnej oraz budowanie tożsamości lokalnej i narodowej z podkreśleniem roli Szczecina i regionu w najnowszych dziejach Polski; eliminacje do VIII edycji konkursu – 18 grudnia, liczba uczestników: 19. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Zwyczajni? Niezwyčajni? Polacy ratujący Żydów w latach II wojny światowej” – projekt edukacyjny dla uczniów klas VIII szkół podstawowych i szkół średnich w związku z beatyfikacją rodziny Ulmów; warsztaty dla 6 grup uczniów. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Źródła mówią” – dwuczęściowy projekt edukacyjny dla uczniów i studentów: prelekcja z analizą źródeł historycznych z zasobu IPN, w tym dokumentów aparatu represji PRL, zwiedzanie AIPN i prezentacja materiału archiwalnego; odbyło się 47 lekcji dla ogółem prawie 1250 osób (tematyka lekcji: zbrodnia pomorska 1939, warsztaty „Bydgoskie ścieżki pamięci”, „Zwierzęca brygada”), Bydgoszcz (cyklicznie w ciągu roku). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy we współpracy z OA Bydgoszcz.

2.2.3. Projekty i konkursy we współpracy

I Festiwal Piosenki i Pieśni Patriotycznej „Polak mały” – w przedszkolu „Wesołe Przedszkole” w Polanicy-Zdroju (30 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

I Turniej Strzelecki Armii Krajowej im. pplk. Janusza Kamockiego ps. „Mamut” – zorganizowany przez Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Kraków i Koło Myślenice Kraków; przekazanie 40 publikacji dla uczestników turnieju – Kraków, 20 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

II Dolnośląski Konkurs Poetycki „W podziękowaniu za dar życia błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki” – konkurs współorganizowany ze Szkołą Podstawową w Międzybórz. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

III Edycja Międzynarodowego Konkursu „Niedźwiedź Wojtek – żołnierz gen. Andersa” – konkurs przygotowany we współpracy z Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli, Szkołą Bez Granic im. Niedźwiedzia Wojtka w Edynburgu, Zespołem Szkolno-Przedszkolnym nr 4, Szkołą Podstawową nr 14 im. Orłąt Lwowskich w Rzeszowie i Zrzeszeniem Nauczycieli Polskich w Ameryce; zadanie: przygotowanie kartki pocztowej, komiksu lub opowiadania w polskiej wersji językowej przedstawiających epizod związany z niedźwiedziem Wojtkiem, rozgrywający się na tle działań Armii Polskiej na Wschodzie lub 2. Korpusu Polskiego; nadesłano ponad 250 prac; finał (18 maja). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

IV Bieg Pamięci ze Światłem Pokoju – projekt edukacyjno-sportowy przygotowany we współpracy z Zespołem Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batki w Chorzowie i władzami gmin: Bieruń, Mikołów, Mokre, Borowa Wieś, Przyszowice i Gliwice – uczczenie ofiar „marszu śmierci”, który w styczniu

1945 r. wyruszył z KL Auschwitz w kierunku Gliwic – bieg sztafetowy spod bramy obozu trasą „marszu śmierci” – 13 stycznia; liczba uczestników: ok. 200. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

IV Dolnośląski Konkurs Historyczny „Żołnierze Niezłomni – Żołnierze Wyklęci” – współorganizowany ze Szkołą Podstawową w Bystrzycy Kłodzkiej (3 marca) i Szkołą Podstawową w Międzybórz (10 marca). Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

IV edycja Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy o Powstaniu Warszawskim – zorganizowanego we współpracy z wojewodą kujawsko-pomorskim, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej, Szkołą Podstawową nr 57 – uczczenie ofiary krwi i bohaterstwa żołnierzy AK; udział wzięło 38 szkół z województwa; spośród kilkuset uczniów wyłoniono 16 laureatów i 48 finalistów, Bydgoszcz (18 kwietnia). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

IV edycja Przeglądu Piosenki Patriotycznej w Proszowicach – zorganizowany przez Publiczne Samorządowe Przedszkole nr 2 w Proszowicach; przekazanie 40 publikacji *Historia w kolorach* oraz komiksów z serii o Antku Srebrnym dla organizatorów projektu (9 listopada), liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

IV Festiwal Piosenki Harcerskiej im. płk. hm. Jana Pertkiewicza w Żabnie – współorganizowany z gminą Żabno i Chorągwią Krakowską Związku Harcerstwa Polskiego im. Tadeusza Kościuszki; piosenki harcerskie i patriotyczne wykonało 11 zespołów z gminy, powiatu tarnowskiego i miasta Tarnowa; w jury był Zygmunt Pertkiewicz – syn patrona konkursu; Gminne Centrum Kultury w Żabnie, 17 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

IV Podhalański Festiwal Modelarski „Ciupaga 2023” – zorganizowany przez Grupę Modelarską Nowy Targ konkurs na modele samolotów w polskich barwach wojskowych; przekazanie 50 publikacji na nagrody dla uczestników – Nowy Targ, 27–28 maja, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

V Pomorski Konkurs Wiedzy o Żołnierzach Wyklętych – dla uczniów szkół podstawowych, współorganizowany z Akademickim Liceum Ogólnokształcącym „Lingwista” w Gdańsku; uczniowie w trzysobowych składach rywalizowali w kilku konkurencjach; finał: Gdańsk (23 lutego). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

VI edycja Powiatowego Konkursu Historycznego „Rotmistrz Witold Pilecki – Bohater, dla którego nie istniały granice odwagi i poświęcenia” – w Publicznej Szkole Podstawowej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego w Jodłówce pod honorowym patronatem dzieci rtm. Witolda Pileckiego: Zofii Pileckiej-Optułowicz i Andrzeja Pileckiego; konkurs zorganizowany przez Stowarzyszenie Moc Radości w Jodłówce w ramach projektu „Lekcja patriotyzmu z Rotmistrzem Witoldem Pileckim – VI edycja”, współfinansowany przez województwo małopolskie; uczestnicy: 15 szkół podstawowych z powiatu bocheńskiego – 16 maja. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

VI Międzypowiatowy Konkurs Recytatorski Poezji Tadeusza Kryzi – współorganizowany ze Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej – Okręg Tarnów i Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Woli Radłowskiej; przybliżenie postaci Tadeusza Kryzi i jego twórczości, upamiętnienie Żołnierzy Wyklętych i historii małej ojczyzny, Wola Radłowska, 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

VI Rajd Górski Pamięci kpt. Tadeusza Paolone – Tymbark, 19 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

VII Wojewódzki Turniej Wiedzy Historycznej „Historia, Pamięć, Tożsamość, Teraźniejszość” – temat edycji: „Tajna Organizacja Wojskowa »Gryf Pomorski«”; turniej zorganizowany we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Żołnierzy Niezłomnych w Poblóciu; popularyzacja wiedzy na temat lokalnej organizacji wojskowej walczącej z Niemcami w czasie II wojny światowej – Poblócie, 15 lutego, liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

VII Ogólnopolski Festiwal Piosenki o Wolności – dla dzieci, młodzieży i dorosłych w wieku od 10 do 24 lat z całej Polski; zorganizowany we współpracy ze Śląskim Centrum Wolności i Solidarności w Katowicach; 40 uczestników finału (wokalistek, wokalistów, zespołów) wyłonionych przez jury w preeliminacjach spośród 170 chętnych (24 marca) zaprezentowało na Scenie w Malarni Teatru Ślą-

skiego w Katowicach swoje interpretacje powojennych utworów o wolności – Katowice, 22 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

VIII edycja Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności – wsparcie organizacyjne olimpiady zorganizowanej przez Instytut Bezpieczeństwa i Informatyki Uniwersytetu KEN w Krakowie; wręczenie nagród, wykład pracownika IPN – Kraków, 2 listopada, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

VIII edycja Wojewódzkiego Turnieju Poezji i Prozy „Zawsze wierni” – konkurs zorganizowany przez Powiatowe Centrum Edukacji Kulturalnej w Ropczycach i Katolickie Stowarzyszenie Wychowawców w Sędziszowie Małopolskim; rozbudzanie zainteresowań literaturą oraz historią najnowszą Polski i jej bohaterami, wzmacnianie poczucia tożsamości narodowej; liczba uczestników: 114; do finałowych przesłuchań zakwalifikowano 32 uczestników; udział IPN: patronat honorowy, jury konkursu, przekazanie nagród, reprezentacja przy ogłoszeniu wyników i wręczeniu nagród w Ropczycach. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

VIII Gorlicki Konkurs Pieśni Patriotycznej w Gorlicach – dla uczniów szkół z powiatów: gorlickiego, nowosądeckiego, limanowskiego, nowotarskiego, tatrzańskiego i tarnowskiego, współorganizowany z Zespołem Państwowych Szkół Muzycznych w Gorlicach, Biurem Poselskim Poseł na Sejm Barbary Bartuś, Gorlickim Centrum Kultury w Gorlicach, Karpackim Oddziałem Straży Granicznej w Nowym Sączu, małopolskim kuratorem oświaty, Szkołą Muzyczną I st. w Bobowej i Młodzieżowym Domem Kultury w Gorlicach; partnerzy: Stowarzyszenie „Nasze Miasto” w Gorlicach, Stadnina Koni Huculskich „Gładyszów” w Regietowie; uczestniczyło 33 solistów oraz 4 zespoły – Gorlice, 19 stycznia – 26 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

VIII Festiwal Piosenki Niezlomnej i Niepodległej im. Henryka Rasiewicza „Kima” – organizator: Stowarzyszenie Passionart; zadanie: wykonanie dwóch dowolnych utworów patriotycznych, partyzanckich lub obozowych związanych z historią Polski; każdy uczestnik mógł dodatkowo zaprezentować utwór *Na znojną walkę* „Kima”. W okresie sprawozdawczym odbyły się eliminacje wojewódzkie. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBEN Rzeszów.

VIII Wojewódzki Konkurs „Żołnierze Wyklęci. Niezlomni Bohaterowie” – dla uczniów klas VI–VIII szkół podstawowych z województwa śląskiego mający na celu przywracanie pamięci o heroizmie i poświęceniu żołnierzy podziemia antykomunistycznego; konkurs współorganizowany z posłanką do Parlamentu Europejskiego Jadwigą Wiśniewską; zadanie: przygotowanie i nadesłanie prezentacji multimedialnej, filmu, utworu muzycznego/teledysku lub animacji komputerowej na temat postaci oraz historii Żołnierzy Wyklętych; liczba uczestników: 552; finał: Ogólnokształcąca Szkoła Muzyczna I i II stopnia im. Fryderyka Chopina w Bytomiu, 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

IX Regionalna Olimpiada Historyczna Wiedzy o Armii Krajowej, jej poprzedniczkach i następczyniach – dla uczniów podlaskich szkół organizowana we współpracy z Centrum Kształcenia Zawodowego w Wysokiem Mazowieckiem; I etap (14 lutego): test, w którym udział wzięło 86 uczestników; II etap (14 marca) – ustny, zakwalifikowano 24 uczniów; laureaci wzięli udział w wyjeździe edukacyjnym na Pomorze, podczas którego odwiedzili m.in. Muzeum Westerplatte i Wojny 1939, ORP „Błyskawica” – Muzeum Marynarki Wojennej, Muzeum Obrony Wybrzeża na Helu, Muzeum II Wojny Światowej oraz Europejskie Centrum Solidarności – 29–31 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

IX Zielona Wierchosławicka Dycha (bieg „O złoty sierp Wincentego Witosa”) – organizator: stowarzyszenie Inicjatywy Społeczne Wierchosławice; wsparcie organizacyjne oraz przekazanie 120 broszur i publikacji edukacyjnych organizatorowi, Wierchosławice, 17 września, liczba uczestników: ok. 70. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

X edycja Powiatowego Konkursu Wiedzy poświęconego Józefowi Piłsudskiemu – zorganizowany przez Zespół Szkół Ekonomiczno-Gastronomicznych w Tarnowie; wsparcie organizacyjne i przekazanie 60 publikacji na nagrody dla laureatów – 26 października, liczba uczestników: ok. 60. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

X Krakowskie Zaduszki za Żołnierzy Wyklętych – Niezlomnych – organizator: Fundacja „Szwadrony Kultury”; współpraca IPN w realizacji uroczystości zaduszkowych, organizacji mszy św. w Ba-

zylice Mariackiej w Krakowie oraz części edukacyjnej: pokazów filmów *Pan major Łupaszka* A. Gołębiewskiego oraz *Jastrząb – żołnierz Łupaszki* D. Walusiaka; panel dyskusyjny „Co dalej z Żołnierzami Wyklętymi. Ideały i duch?” – Kraków, 5 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

XII Małopolski Konkurs Pieśni i Poezji Patriotycznej – zorganizowany przez XXV Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego w Krakowie; wsparcie organizacyjne IPN oraz przekazanie publikacji oraz gier edukacyjnych dla laureatów – Kraków, 16 listopada, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

XII Podbeskidzki Konkurs Historyczny „Solidarni” – we współpracy ze Stowarzyszeniem „Podbeskidzie Wspólna Pamięć”; zadanie: udzielenie odpowiedzi na 35 pytań; udział wzięło 58 uczniów z 20 szkół na Podbeskidziu, Bielsko-Biała (7 lutego). Odpowiedzialne: OA Katowice, OBEN Katowice.

XV Miejski Konkurs Poezji i Piosenki Patriotycznej w Gdyni – współorganizowany ze Szkołą Podstawową nr 26 w Gdyni dla uczniów klas I–VIII, Gdynia (26 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

XVII Konkurs Modeli Redukcyjnych „Ogniwo 2023” w Dębicy – organizator: Koło Historyczno-Modelarskie „Ogniwo” w Zespole Szkół Ekonomicznych im. Janusza Korczaka w Dębicy, patronat: IPN Oddział Rzeszów; zaprezentowano ponad 300 prac, w tym 120 modeli i dioram (seniorzy); w kategoriach konkursowych 174 modele wystawiło 46 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych (juniorzy); równolegle konkurs historyczny poświęcony 80. rocznicy utworzenia Polskiego Zespołu Myśliwskiego, zwanego Cyrkiem Skalskiego, Dębica. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

XVII Festiwal Piosenki Patriotycznej i Wojskowej – współorganizowany ze Szkołą Podstawową w Błazowej Dolnej im. Armii Krajowej i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Błazowej dla uczniów szkół podstawowych w dwóch kategoriach wiekowych: klasy 0–III, klasy IV–VIII; wykonawcy zaprezentowali solo, w duecie lub w zespole (do 10 osób) piosenkę patriotyczną lub wojskową dostosowaną do wieku; liczba uczestników: 50, Błazowa. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

XVIII Międzynarodowy Festiwal Modelarski Bytom 2023 – we współpracy z Młodzieżowym Domem Kultury nr 2 w Bytomiu oraz Uczniowskim Klubem Sportowym KARB przy MDK 2 w Bytomiu; zadanie: prezentacja samodzielnie wykonanych modeli redukcyjnych w danej klasie startowej; ponad 300 zawodników zaprezentowało 1400 modeli w trzech kategoriach wiekowych (młodzik, junior, senior); przyznano Nagrody Specjalne Dyrektora Oddziału IPN Katowice w kategorii „Wojsko Polskie 1914–1945” – Bytom, 25–26 marca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice, OBBH Katowice.

XXIII edycja Dolnośląskiego Konkursu Historycznego „Od Solidarności do III Rzeczypospolitej” – organizator: Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk – Szkoła Podstawowa nr 17 we Wrocławiu, 15 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

XXV Międzynarodowy Konkurs Plastyczny „Ludzie ludziom zgotowali ten los” im. Augusta Kowalczyka – dla dzieci i młodzieży zorganizowany we współpracy z Młodzieżowym Domem Kultury nr 1 im. Artystów Rodu Kossaków w Tychach – szerzenie wiedzy o KL Auschwitz i upamiętnianie ofiar masowej zagłady; zadanie: wyrażenie w formie plastycznej własnych refleksji nawiązujących do słów Zofii Nałkowskiej „Ludzie ludziom zgotowali ten los”; prace oceniano w dwóch kategoriach wiekowych: od 11 do 15 oraz od 16 do 21 lat; szczególną uwagę poświęcono Zofii Posmysz (numer obozowy 7566), ocalałej z KL Auschwitz pisarce i scenarzystce, autorce m.in. *Pasażerki i Wakacji nad Adriatykiem*; wpłynęło ok. 300 prac z Polski, Czech i Ukrainy; finał: 24 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

XXIX Rajd Górski „Szlakiem Walk Legionów Polskich na Ziemi Limanowskiej” – wsparcie organizacyjne i przekazanie publikacji IPN Jednostce Strzeleckiej nr 2007 Związku Strzeleckiego „Strzelec” w Tymbarku – Tymbark, 3 października – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

XLIX Ogólnopolska Olimpiada Historyczna „Historia XX wieku” – współorganizowana dla uczniów szkół ponadpodstawowych przez Polskie Towarzystwo Historyczne we współpracy z IPN (wsparcie merytoryczne, przekazanie nagród dla uczestników), finał: Gdańsk, 2 kwietnia. Odpowiedzialni: Centrala BEN, OBEN Gdańsk.

„42. rocznica wprowadzenia stanu wojennego w Polsce” – konkurs zorganizowany przez IV Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki w Krakowie; wsparcie organizacyjne IPN i przekazanie 25 publikacji dla laureatów – Kraków, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Akademia źródeł historycznych” – druga edycja konferencji podsumowująca projekt popularyzujący wiedzę o źródłach do historii z udziałem nauczycieli z województwa świętokrzyskiego, którzy wzięli udział w projekcie, oraz ich uczniów; partnerzy projektu zainicjowanego przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach: Delegatura IPN w Kielcach, Archiwum Państwowe w Kielcach, Muzeum Historii Kielc – dwa wykłady i udział w grze miejskiej z aplikacją Action Track „Stefan Artwiński – historia ukryta w źródłach”; Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, 29 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Akcja»Burza«. Armia Krajowa w walce o niepodległość przeciw dwóm totalitaryzmom” – I etap regionalny konkursu tematycznego dla uczniów szkół podstawowych, organizowanego we współpracy z Małopolskim Urzędem Marszałkowskim w Krakowie i Fundacją Centrum Dokumentacji Czynu Niepodległościowego w Krakowie na zlecenie małopolskiego kuratora oświaty w Krakowie – wrzesień – grudzień. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Akcja Krwiodawstwa – zorganizowana przez Wojskowy Klub Honorowych Dawców Krwi „Aorta” oraz 11. Małopolską Brygadę Obrony Terytorialnej – wsparcie akcji krwiodawstwa, przekazanie 100 publikacji na rzecz Honorowych Dawców Krwi, Kraków – Rząska, 24 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Akcja Krwiodawstwa z JW NIL – zorganizowana w jednostce wojskowej „Nil” w Krakowie; przekazanie 265 publikacji dla biorących udział w akcji żołnierzy i cywilów – 2 lutego, liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Akcja upamiętnienia walk 1 Brygady Pancерnej gen. Stanisława Maczka – zorganizowana przez Beskidzkie Stowarzyszenie Maczkowców w Porąbce – przekazanie 120 publikacji edukacyjnych IPN oraz gier planszowych dla uczestników uroczystości na cmentarzach wojennych we Francji oraz Holandii, Breda, Oosterhout, 28–29 października, liczba uczestników: ok. 60. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Bitwa pod Laskami i Anielinem 1914” – konkurs historyczny współorganizowany dla uczniów szkół podstawowych, Laski, 20 października. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Radomiu.

Cracovia Pasy Cup Memorial im. Rotmistrza Witolda Pileckiego – zorganizowany przez Pierwszy Klub Honorowych Dawców Krwi Cracovia Pasy; przekazanie 100 publikacji edukacyjnych na nagrody dla uczestników Halowego Turnieju Piłki Nożnej promującego akcję krwiodawstwa, Proszowice, 4 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Droga do Niepodległości 1795–1918” – konkurs historyczny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Małopolski we współpracy z posłanką na Sejm Barbarą Bartuś i Zespołem Szkół Zawodowych im. Stanisława Wyspiańskiego w Bobowej; patronat honorowy: minister obrony narodowej Mariusz Błaszczak; IPN: wsparcie merytoryczne przy organizacji konkursu; finał: Bobowa, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Drogi do Niepodległej” – I edycja konkursu plastyczno-literackiego „Kobiety – Matki Niepodległości” we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 5 w Otwocku, Otwock (31 marca). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Dzieje polskiej nauki i techniki” – V edycja konkursu we współpracy z Zespołem Szkół Samochodowych i Ogólnokształcących w Bielsku-Białej; zachęcenie młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych z województwa śląskiego do zgłębiania wiedzy o polskich uczonych, konstruktorach, badaczach oraz poznawania osiągnięć polskiej myśli technicznej; zadanie: znalezienie informacji o polskim uczonym, badaczu, konstruktorze, przedsiębiorcy lub szczególnego rodzaju konstrukcji, budowli; liczba uczestników: 40; finał: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach, 30 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Epizody Niepodległości: „Sądeccy żołnierze i oficerowie w służbie Polsce w latach 1914–1945 i ich losy” – projekt współrealizowany z Muzeum Okręgowym w Nowym Sączu; IPN: inauguracja projektu oraz koordynacja działań związanych z konkursem historycznym, Kraków, Nowy Sącz, 9 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Gra terenowa „Śladami Niepodległości” – zrealizowana przez Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Juliusza Słowackiego STO w Krakowie; wsparcie organizacyjne i przekazanie 40 gier edukacyjnych oraz publikacji – Kraków, 20 listopada, liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Gwiazdkowy Turniej Gier Historycznych” – zorganizowany we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach dla uczniów szkół w Żółkiewce i Siedliskach Drugich; gry planszowe: „Miś Wojtek”, „ZnajZnak”, Fajslawice, 20 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Historia i tożsamość – dwie drogi do niepodległości 2022/2023” – zorganizowany przez Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach i Delegaturę IPN w Kielcach projekt, którego celem jest edukacja patriotyczna, wychowanie obywatelskie i zainteresowanie historią Polski; temat przewodni: 160. rocznica wybuchu Powstania Styczniowego oraz 250. rocznica powołania Komisji Edukacji Narodowej; osiem spotkań (konferencja zdalna i stacjonarna oraz sześć webinarów); najaktywniejsi uczestnicy zostali nagrodzeni (19 nauczycieli z 16 szkół i placówek województwa świętokrzyskiego), zakończenie: Kielce, 5 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Konkurs Historyczno-Literacki „Gloria victis – chwała zwyciężonym” – zorganizowany przez I Liceum Ogólnokształcące w Olkuszu; wsparcie organizacyjne, przekazanie pakietów edukacyjnych, w tym gier edukacyjnych, publikacji IPN oraz broszur dla uczestników; udział w komisji konkursowej; Olkusz, 24 marca, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Konkurs „Mały patriota” – Przedszkole Miejskie w Chocianowie (26 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Konkurs „Test wiedzy o AK” – wręczenie nagród laureatom: Szkoła Podstawowa nr 23 we Wrocławiu, 3 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Kujawsko-Pomorski Festiwal Projektów Edukacyjnych – XIII edycja, festiwal zorganizowany we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Centrum Edukacji Nauczycieli, gala finałowa: Toruń, 7 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Memoriał im. Artystów Piątki Krakowskiej – memoriał piosenki patriotycznej, poetyckiej oraz harcerskiej zorganizowany przez 5. Krakowską Drużynę Harcerską „Wichry” ZHR w Staromiejskim Domu Kultury w Krakowie, 1 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Młody dokumentalista 2023/2024” – współorganizowany z Kuratorium Oświaty w Krakowie małopolski konkurs literacko-dokumentalny pod hasłem „...bo ratujemy życie” z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów oraz w związku z obchodzonym Rokiem Rodziny Ulmów, Kraków, 6 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Moja Mała Ojczyzna” – konkurs historyczno-fotograficzny dla uczniów szkół podstawowych z województwa podkarpackiego współorganizowany z Archiwum Państwowym w Rzeszowie; zadanie: sfotografowanie i opisanie miejsca, zabytku o wartości historycznej; liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Namioty Wyklętych” – projekt zorganizowany przez Stowarzyszenie Studentów dla Rzeczypospolitej, przekazanie uczestnikom 196 publikacji – 1 marca, Kraków, liczba uczestników: ok. 450. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Nie tylko w klasie, ciekawe formy przekazu treści historycznych” w ramach Akademii Źródeł Historycznych 2023/2024 inicjatywa dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych z województwa świętokrzyskiego współorganizowana ze Świętokrzyskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach; opracowana przez REN w Kielcach gra miejska „56 – 66 – 76” oparta na aplikacji Action Track; inauguracja: 27 października w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia”, udział wzięło 30 uczniów i nauczycieli. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Nieznany Prezydent Narutowicz” – cykl wykładów upamiętniających 100. rocznicę śmierci prezydenta Gabriela Narutowicza dla szkół średnich województwa opolskiego oraz rozwiązanie kart pracy dotyczących biografii prezydenta – 10 szkół województwa opolskiego; liczba uczestników: ok. 200. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

„Nigdy więcej wojny” – regionalny konkurs historyczno-plastyczny zorganizowany we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 336 w Warszawie, 5 stycznia – 10 marca. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„O nich nie zapomni świat... bohaterowie XX w.” – międzyszkolny konkurs historyczny we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 285 w Warszawie. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Obchody 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego w Gminie Żurawica – w ramach Programu Dotacyjnego Biura Programu „Niepodległa”; organizatorzy: samorząd Gminy Żurawica, Gminny Ośrodek Kultury w Żurawicy z siedzibą w Wyszatycach; pracownik IPN przeprowadził cykl tematycznych zajęć o Powstaniu Styczniowym dla uczniów klas VI–VIII wszystkich szkół podstawowych z gminy Żurawica. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Historyczny Konkurs Szkolny o Podziemiu Niepodległościowym po 1945 r. zorganizowany dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 im. Mikołaja Kopernika w Olkuszu; przekazanie przez IPN 100 broszur edukacyjnych, Olkusz, 1 marca, liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Bochni – konkurs historyczny zorganizowany przez Starostwo Powiatowe w Bochni; przekazanie 22 publikacji edukacyjnych IPN, Bochnia, 1 marca, liczba uczestników: ok. 45. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Obchody Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Radwanowicach – konkurs plastyczny i bieg terenowy „Wilczym Tropem” dla uczniów Integracyjnej Szkoły Podstawowej w Radwanowicach; przekazanie 120 broszur edukacyjnych IPN, Radwanowice, 10 marca, liczba uczestników: ok. 120. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Obchody upamiętniające wybuch II wojny światowej – festyn szkolny dla uczniów Szkoły Podstawowej im. Wojska Polskiego w Zawadzie zorganizowany przez Stowarzyszenie Zawada; wsparcie akcji upamiętnienia poległego 5 września 1939 r. żołnierza WP kpr. Konrada Winklera; Zawada, 5 września, liczba uczestników: ok. 150. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Ocaleni z »niełudzkiej ziemi«. Polskie dzieci na tułaczach szlakach 1940–1950” – konkurs regionalny dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych szkół ponadpodstawowych we współpracy z OBEN Łódź, MEiN i Polską Izbą Turystyki; popularyzacja zagadnień związanych z deportacją obywateli polskich do Związku Sowieckiego w latach 1940–1941, epopeją Armii Polskiej gen. Władysława Andersa, losami ewakuowanej z nią ze Związku Sowieckiego ludności cywilnej; zadanie: opracowanie scenariusza lekcji, przeprowadzenie zajęć na podstawie konspektu i nagranie filmiku dokumentującego przebieg lekcji; rozstrzygnięcie: Łódź, 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Ogólnopolski Bieg „Tropem Wilczym” w Olpinach – bieg zorganizowany przez Stowarzyszenie Historyczno-Patriotyczne „Pro Patria”; przekazanie 100 publikacji IPN (w tym biuletynów, broszur itp.) na nagrody dla uczestników – 1 maja, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Ogólnopolski Konkurs „Sprawiedliwi z Markowej” – dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych zorganizowany przez MEiN. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Olimpiada Historyczna – zorganizowana przez Uniwersytet KEN w Krakowie oraz Polskie Towarzystwo Historyczne; przekazanie 20 publikacji dla uczestników regionalnej edycji olimpiady; Kraków, 15 listopada, liczba uczestników: ok. 60. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Otwarte ogólnopolskie mistrzostwa młodzików i juniorów w strzelectwie sportowym – zorganizowane przez Zarząd Wojewódzkiej Ligi Obrony Kraju w Krakowie; przekazanie na nagrody 80 broszur edukacyjnych oraz publikacji IPN w zakresie wojskowości; Tarnów, 27–28 maja, liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Oznakowanie Szlaku Pamięci Narodowej w Lasach Zakrzewsko-Palędzkich w gminie Dopiewo – współudział w tworzeniu nowego Szlaku Pamięci Narodowej w ramach projektu finansowanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego; szlak składa się z 8 nowych tablic informacyjnych z mapą przy wejściach do lasu oraz 20 nowych drewnianych słupków z namalowaną białą-czerwoną flagą, informujących o jego drogach; konsultacja merytoryczna: OBEN Poznań (styczeń–sierpień). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Pamięć o bohaterach wciąż żywa” – I Gminny Konkurs Recytatorski Poezji Wojennej i Niepodległościowej zorganizowany we współpracy ze Szkołą Podstawową im. Kazimierza Wielkiego w Binarowej, Binarowa, 16 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Piknik popularnonaukowy z okazji 118. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego – przygotowany we współpracy z Centrum Nauki i Kultury Młyny Rothera, Centrum Szyfrów Enigma, Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką w Bydgoszczy, Polskim Towarzystwem Turystyczno-Krajoznawczym, Centrum Edukacyjnym ROBOproject i Stowarzyszeniem Freelab – popularyzujący wśród mieszkańców Bydgoszczy świadomość, że jest ona miastem rodzinnym Mariana Rejewskiego; prezentacja na tarasie Młynów Rothera wystawy biograficznej o Marianie Rejewskim i filmu *Kryptolog*; stanowisko z grami IPN, działania edukacyjne związane z kryptologią i matematyką; liczba uczestników: ok. 700; Bydgoszcz, 19 sierpnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Podlascy Żydzi” – konkurs zorganizowany przez Zespół Szkół Technicznych im. gen. Władysława Andersa w Białymstoku; zadanie: wykonanie pracy w formie pracy plastycznej w technice dowolnej, prezentacji multimedialnej lub pracy literackiej w dwóch kategoriach: szkoła podstawowa i szkoła ponadpodstawowa; udział pracownika OBEN Białystok w jury (24 listopada); ogłoszenie wyników: Białystok, 30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Polska, moja ojczyzna” – gminny konkurs historyczny zorganizowany we współpracy ze szkołami z Warszawy i Mazowsza, Gołosza (gm. Błędów), 30 maja. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Polska moja Ojczyzną” – konkurs dla uczniów Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Głębowicach; wsparcie materiałami edukacyjnymi i publikacjami IPN; Głębowice, 2 października, liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Polskę znamy i kochamy” – konkurs wiedzy patriotycznej zorganizowany przez Szkołę Podstawową nr 123 w Krakowie; wsparcie organizacyjne i przekazanie gier oraz publikacji; Kraków, 24 października, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Polski 2. Korpus – Bohaterowie Monte Cassino” – konkurs edukacyjny zorganizowany przez hufiec Niezależnego Związku Harcerstwa „Czerwony Mak” w Skawinie; przekazanie 10 gier edukacyjnych oraz 80 publikacji edukacyjnych; Kraków, 28 sierpnia, liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Powstanie Warszawskie” – konkurs przygotowany we współpracy z wojewodą kujawsko-pomorskim, prezydentem Bydgoszczy, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy, Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej, Szkołą Podstawową nr 57; wzięło w nim udział 38 szkół z województwa; spośród kilkuset uczniów wyłoniono 16 laureatów i 48 finalistów; gala wręczenia nagród: Bydgoszcz, 2 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Przez historię z »Niezwykłymi«” – III edycja projektu edukacyjnego Delegatury IPN w Olsztynie we współpracy z Warmińsko-Mazurskim Kuratorium Oświaty; cel: przedstawienie uczniom szkół województwa warmińsko-mazurskiego historii Polski w latach 1945–1989 na podstawie filmu animowanego IPN *Niezwykłości*; wykłady historyków i edukatorów z Delegatury IPN w Olsztynie; od września do grudnia trzy spotkania poświęcone konferencji jałtańskiej, zakończeniu II wojny światowej, oblacie augustowskiej, Żołnierzom Wyklętym, UB i wojskom NKWD w Polsce; rozpoczęcie edycji: Olsztyn, 24 października. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Olsztynie.

Rajd pieszy śladami służby Zdzisława Bossowskiego, dowódcy plutonu „Regina II” AK – zorganizowany przez Stowarzyszenie Historyczno-Patriotyczne „Pro Patria”; wsparcie organizacyjne, przekazanie materiałów edukacyjnych dla uczestników; Bistuszowa, 15 października – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Regionalna Rada Olimpijska w Łodzi – uczestnictwo w spotkaniach organizowanych przez Regionalną Radę Olimpijską w Łodzi w Starych Skoszewach, Lipinach, Opocznie, Zgierzu i Łowiczu; zajęcia wychowania fizycznego, wykład dr Aleksandry Rybińskiej-Bieleckiej o Januszu Kusocińskim. Odbiorcami było blisko 600 uczniów, a wystawę IPN „Janusz Kusociński” obejrzało ponad 1000 uczniów. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Rodzina Ulmów – dziedzictwo dla pokoleń” – projekt edukacyjny związany z beatyfikacją rodziny Ulmów realizowany od czerwca do grudnia przez uczniów LXXII LO im. gen. Jakuba Jasińskiego w Warszawie we współpracy i pod patronatem OBEN Warszawa; projekcje filmów, spotkania i dyskusje na temat pomocy Polaków Żydom podczas II wojny światowej, lekcje, warsztaty, uroczystości w szko-

le, gromadzenie przez uczniów pod kierunkiem nauczycieli materiałów i przygotowanie wystawę oraz prezentacji multimedialnej poświęconych rodzinie Józefa i Wiktorii Ulmów; uroczysta gala finałowa: 21 września, program artystyczny i otwarcie wystawy uczniowskiej; wyjazd najbardziej aktywnych uczniów do Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej (5 grudnia), liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Rowerowy Rajd Patriotyczny z okazji Narodowego Święta Niepodległości w Radłowie – zorganizowany przez parafię pw. św. Jana Chrzciciela w Radłowie; przekazanie 80 publikacji IPN dla uczestników – 24 listopada, liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach” – współorganizacja z gorzowskim Kuratorium Oświaty, Wojewódzkim Ośrodkiem Metodycznym w Gorzowie oraz WiMBP w Gorzowie konferencji edukacyjnej – odczyty, dyskusja panelowa z byłymi przywódcami młodzieżowej opozycji; Gorzów Wielkopolski, 28 września, liczba uczestników: 200. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Quiz wiedzy historycznej o dwudziestolecu międzywojennym na Śląsku – dla uczniów klas VIII szkół podstawowych z województwa śląskiego zorganizowany we współpracy z Instytucją Filmową Silesia Film w Katowicach; dwuosobowe zespoły – 16 uczestników; zadanie: odpowiedzi na pytania dotyczące życia politycznego, gospodarki, społeczeństwa i kultury województwa śląskiego w międzywojniu; OBEN Katowice: przygotowanie pytań, jurorzy; rozstrzygnięcie konkursu: kinoteatr Rialto w Katowicach, 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Quiz wiedzy o Wojciechu Korfantym – przygotowany we współpracy z Instytucją Filmową Silesia Film w Katowicach dla uczniów klas VIII szkół podstawowych; cel: rozbudzenie zainteresowań historycznych i filmoznawczych, przywrócenie pamięci o roli i znaczeniu Wojciecha Korfanteo na Górnym Śląsku i poza nim, kształtowanie umiejętności poszukiwania i analizowania informacji, utrwalanie postaw patriotycznych i obywatelskich oraz rozwijanie zainteresowań i twórczych pasji w kinoteatrze Rialto w Katowicach, 8 listopada, liczba uczestników: 24. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Sprawiedliwi z Markowej” – konkurs MEiN oraz IPN zorganizowany w związku z beatyfikacją rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych; zadanie: przygotowanie scenariusza 45-minutowej lekcji i przeprowadzenie zajęć dla uczniów w swojej szkole. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin i Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Symboliczne spotkania z niepodległością” – projekt organizowany we współpracy z Wojewódzką Biblioteką im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi; wykład otwarty Katarzyny Helik *Co wiemy o Orle Białym, barwach białoczerwonych i Mazurku Dąbrowskiego? – polskie symbole narodowe*. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Szkolny Konkurs Katyński” – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Oławie, 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Tak jak ptaki na wolności – czyli harcerze w obliczu II wojny światowej” – konkurs współorganizowany z Chorągwią Krakowską ZHP im. Tadeusza Kościuszki i Starostwem Powiatowym w Tarnowie; patronat: wojewoda małopolski, starosta tarnowski, Kuratorium Oświaty w Krakowie, naczelnik ZHP – uczniowie nadsyłali prace plastyczne, pisemne i multimedialne, Kraków, 31 stycznia – 26 kwietnia; rozdanie nagród 28 laureatom: Kraków, 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Turniej Debat Oksfordzkich dotyczący Powstania Warszawskiego – zorganizowany przez Szkołę Podstawową nr 8 w Trzebinii; przekazanie nagród 20 uczestnikom turnieju – Trzebinia, 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Turniej Gier Planszowych w Opolu – udział wzięło ok. 150 uczniów, Opole (12 grudnia). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

Turniej historycznych gier planszowych – współorganizowany przez Zespół Szkół Technicznych im. Mościckiego w Tarnowie-Mościcach pod honorowym patronatem wicemarszałka województwa małopolskiego oraz dyrektora Oddziału IPN Kraków; uczniowie szkół z Tarnowa i sąsiednich powiatów rywalizowali w dwóch kategoriach gier planszowych: „Gwiazdzista eskadra” (gry wojenne: „303”,

„111: Alarm dla Warszawy” i „7. W obronie Lwowa”) oraz „ZnajZnak” – Tarnów, 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Turniej Klas Mundurowych – I edycja turnieju przygotowanego we współpracy z siedmioma partnerami, m.in. Komendą Wojewódzką Policji w Szczecinie, 14. Zachodniopomorską Brygadą Obrony Terytorialnej w Szczecinie, 12. Szczecińską Dywizją Zmechanizowaną i Centralnym Wojskowym Centrum Rekrutacji; rywalizacja w konkurencjach sportowo-obronnych, sprawdzian wiedzy historycznej, przygotowanie przez OBEN Szczecin Strefy Edukacyjnej i Strefy Nowoczesnych Technologii – Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych Drawsko im. płk. Franciszka Sadowskiego, 10–12 października, liczba uczestników: 150. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„W służbie Ojczyźnie” – konkurs dla uczniów i nauczycieli województwa podlaskiego we współpracy z 1. Podlaską Brygadą Obrony Terytorialnej – zachęcenie uczniów do zdobywania i doskonalenia umiejętności z zakresu wojskowości i survivalu; I etap to 12 zajęć edukacyjnych (wykładów, warsztatów), II etap to dwudniowe proobronne zajęcia wojskowe w jednostce wojskowej w Białymstoku przeprowadzone przez instruktorów WOT; uczestniczyło 240 uczniów i 20 nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych – 10 marca – 4 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Władysław Anders – Wielki Polak XX wieku” – XI edycja Międzyszkolnego Konkursu Historycznego we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 4 im. gen. Władysława Andersa w Łomży; patronat: Oddział IPN Białystok; OBEN Białystok: udział w pracach komisji konkursowej; finał: Łomża, 31 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Wojewódzki Konkurs Genealogiczny „Poznając historię rodziny, odkrywamy dzieje narodu” – we współpracy ze Szkołą Podstawową nr 57 z Bydgoszczy i Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy; zadanie: opis historii przodków na podstawie źródeł historycznych ze szczególnym uwzględnieniem osób, którzy stanęły w obronie wolności; Bydgoszcz, 9 marca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Wojsko na ziemi łomżyńskiej – historia i teraźniejszość” – konkurs plastyczny we współpracy z 18. Łomżyńskim Pułkiem Logistycznym; gala: Pułkowy Klub Wojskowy w Łomży, 15 grudnia, wykład o działaniach militarnych na ziemi łomżyńskiej w lipcu i sierpniu 1920 r. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Wolna i Niepodległa – Niezlomni Bohaterowie 2023” – projekt zorganizowany przez Szkołę Podstawową w Wierchosławicach; wsparcie organizacyjne, przekazanie 106 publikacji dla uczestników; Wierchosławice, 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Wołyń. Pamięć pokoleń” – II edycja konkursu historycznego dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej z województwa śląskiego i dolnośląskiego we współpracy ze Światowym Kongresem Kresowian z siedzibą w Bytomiu – upowszechnianie wiedzy o ofiarach ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów, okolicznościach wysiedlenia ludności polskiej z Kresów Wschodnich II RP, recepcji kresowego dziedzictwa; zadanie: przygotowanie pracy pisemnej na jeden z zaproponowanych tematów lub rejestracja względnie transkrypcja relacji bezpośrednich lub pośrednich świadków jednego z wydarzeń wskazanych przez organizatorów, liczba uczestników: 42; zakończenie: Częstochowa, 2 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Wódz i polityk – życie i działalność gen. Władysława Sikorskiego” – wojewódzki konkurs historyczny dla uczniów szkół ponadpodstawowych województwa świętokrzyskiego zorganizowany we współpracy i z inicjatywy Technikum nr 2 im. gen. Władysława Sikorskiego w Zespole Szkół Mechanicznych w Kielcach – patronat honorowy: poseł do Parlamentu Europejskiego prof. Ryszard Legutko, świętokrzyski kurator oświaty; zadanie: odpowiedzi na pytania dotyczące gen. Władysława Sikorskiego, na platformie cyfrowej Kahoot!, udział wzięło 28 uczniów z 14 szkół, finał: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, 6 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Wspólna przeszłość kluczem do przyszłości” – debata oksfordzka we współpracy z prezydentem Włocławka, marszałkiem województwa kujawsko-pomorskiego, Kujawsko-Pomorskim Kuratorium Oświaty i III Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Konopnickiej we Włocławku – uczestniczyli ucz-

niowie III Liceum Ogólnokształcącego we Włocławku, IV Liceum Ogólnokształcącego im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego we Włocławku, Zespołu Szkół Ekonomicznych we Włocławku, Zespołu Szkół Katolickich im. ks. Jana Długosza we Włocławku; wykład: *Józef Piłsudski – polityk budzący podziw czy głęboką niechęć*; warsztaty „Polacy ratujących Żydów”; Włocławek, 26 stycznia, 22 lutego. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Z ziemi włoskiej do Polski – Szlaki Nadziei**” – konkurs dla szkół objętych patronatem Stowarzyszenia „Ułana Karpackiego” współorganizowany ze Stowarzyszeniem „Ułana Karpackiego”; cel: upowszechnianie wśród młodzieży szkolnej, harcerzy i uczniów klas mundurowych wiedzy o działaniach 2. Korpusu Polskiego (marzec – wrzesień); spośród ok. 300 uczestników do finału zakwalifikowano ok. 20; gala z sejmikiem szkół: Gubin, 28–29 września. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„**Zaczęło się na Westerplatte...**” – VI edycja międzyszkolnego (powiatowego) konkursu multimedialno-plastycznego zorganizowanego przez Szkołę Podstawową nr 12 im. Bohaterów Westerplatte w Kielcach; patronat honorowy: Delegatura IPN w Kielcach; pokonkursowa wystawa prac i projekcja filmu *Ekspertyza. Identyfikacja obrońców Westerplatte*; rozstrzygnięcie: Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach, 19 maja. Odpowiedzialne: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Zajęcia edukacyjne dla uczniów w Izbie Pamięci Prezydentów RP na uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie – dla uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich; cel: przybliżenie młodym ludziom postaci prezydentów RP na uchodźstwie od 1939 do 1990 r.; Warszawa, 7 listopada – 28 grudnia. Odpowiedzialne: BEN Centrala.

„**Zapomniani żołnierze polskiego podziemia zbrojnego**” – konkurs historyczny zorganizowany przez Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila” w Krakowie; przekazanie nagród i publikacji, Kraków 1 marca, liczba uczestników: ok. 450. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„**Żołnierze Niezłomni**” – konkurs zorganizowany przez Fundację „Ku Korzeniom” i Zespół Szkół im. Zjednoczonej Europy w Oławie; finał: Oława, 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„**Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Naszej Wolności**” – IX edycja konkursu dla uczniów szkół ponadpodstawowych; wręczenie nagród laureatom: II Liceum Ogólnokształcące w Brzegu, 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„**Żołnierze Wyklęci – Bohaterowie Niezłomni**” – konkurs historyczny i plastyczny dla uczniów szkół podstawowych z gminy Jerzmanowice w Zespole Szkół im. św. Królowej Jadwigi w Jerzmanowicach – 28 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

2.3. Lekcje i warsztaty

„**II Korpus Polski i bitwa pod Monte Cassino**” – zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół ponadpodstawowych w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 7 maja. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„**II wojna światowa na ziemiach polskich**” – zajęcia dla uczniów w Szkole Podstawowej w Strzelcach Małych (10 maja), Mosińskiej Bibliotece Publicznej (8 września), Szkole Podstawowej w Opocznie (20 października), Szkole Podstawowej im. dr. Henryka Jordana w Ksawerowie (17 listopada i 14 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„**II wojna światowa w fotografii Juliana Bryana**” – zajęcia w ramach warsztatów „A więc wojna... Wrzesień 1939 r.” w Szkole Podstawowej im. dr. Henryka Jordana w Ksawerowie – 17 listopada, 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„**IV rozbiór Polski**” – warsztaty dla uczniów Szkoły w Oddziale Psychiatrii Dziecięcej Świętokrzyskiego Centrum Psychiatrii w Kielcach – 11 września. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„**IV rozbiór Polski**” – zajęcia na podstawie puzzli edukacyjnych IPN w ramach projektu Wojskowego Centrum Rekrutacji „Zostań Żołnierzem RP” – Szkoła Podstawowa w Uhowie (10 maja), Szkoła Podstawowa nr 1 w Łapach (5 czerwca), Szkoła Podstawowa nr 24 w Białymstoku (12 czerwca). Odpowiedzialni: OBEN Białystok.

„IV rozbiór Polski” – zajęcia w szkołach regionu na podstawie puzzli edukacyjnych IPN – Olsztyn (19 września), Olsztynek (3 października). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

5. Wileńska Brygada Armii Krajowej na Pomorzu – prelekcja w Szkole Podstawowej nr 57 w Gdańsku, Szkole Podstawowej w Somoninie, Szkole Podstawowej w Nowej Wsi Przywidzkiej i dla członków Stowarzyszenia Wejherowska Wspólnota Pokoleń – liczba uczestników: ok. 230. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„A więc wojna!” – zajęcia dla uczniów szkół średnich przybliżające sytuację polityczną i militarną w przeddzień II wojny światowej i wydarzenia września 1939 r., m.in. bitwę nad Bzurą, obronę Warszawy i walki na Podkarpaciu – Zespół Szkół nr 2 w Łąncucie (6 września), Zespół Szkół nr 3 w Jaśle (22 maja i 27 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„A więc wojna...” *Polski wrzesień 1939 roku* – prelekcja historyczna i warsztaty – Gdańsk, 29 września. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Agresja III Rzeszy na Rzeczpospolitą” – lekcje dla uczniów wrocławskich szkół podstawowych, licealnych i techników na temat oblężenia Warszawy w obiektywie fotoreportera Juliana Bryana i propagandy niemieckiej – Wrocław, wrzesień – liczba uczestników: ok. 1000. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Agresja sowiecka na Polskę” – lekcja w ramach projektu „Warta Pamięci” na temat przebiegu i konsekwencji sowieckiej agresji w 1939 r. – Szkoła Podstawowa nr 1 w Rudniku nad Sanem (12 września), II Liceum Ogólnokształcące im. Konstytucji 3 Maja w Krośnie (14 września). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Agresja sowiecka na II Rzeczpospolitą 17 września 1939 roku – wykład o agresji sowieckiej z 1939 r. i zbrodni katyńskiej podczas obchodów rocznicowych w Szkole Podstawowej w Więclawicach Starych (15 września) i Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Ryczowie (19 września). Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Agresja sowiecka w 1939 r.” – zajęcia dla klas IV i V Szkoły Podstawowej w Łempicach w ramach projektu „Warta Pamięci” na podstawie komiksu *Wojenna odyseja Antka Srebrnego 1939–1944. Zeszyt 1. Obrona Grodna 1939 r.* – 15 września – liczba uczestników: 18. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Akcja „Mosty” – wykłady dla uczniów szkół ponadpodstawowych o akcji dywersyjnej „Mosty” inaugurującej wybuch III Powstania Śląskiego – Zespół Szkół Technicznych w Rybniku, 7 grudnia – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Aparat represji w Polsce Ludowej” – zajęcia dla uczniów – okoliczności powstania aparatu represji i jego rola w umacnianiu władzy komunistów, formy represji i inwigilacji, zmiany strukturalne i formy działania w różnych okresach PRL – Zespół Szkół Technicznych w Leżajsku (27 marca), Zespół Szkół Mechanicznych w Rzeszowie (3 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Armia gen. Andersa” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 4 im. gen. Władysława Andersa w Łomży poświęcone ich patronowi i Armii Polskiej w ZSRS – 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Armia Krajowa – prelekcje o historii AK ze szczególnym uwzględnieniem pionu zbrojnego Polskiego Państwa Podziemnego dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Ostródzie (10 lutego) i Zespołu Szkół Budowlanych w Olsztynie (10 lutego); prelekcja o powstaniu oraz roli AK w walce o wolną Polskę dla uczniów Szkoły Podstawowej w Konarzycach (12 maja). Odpowiedzialne: OBEN Białystok, Delegatura IPN w Olsztynie.

„Atomowa zagłada” – lekcja muzealna w Muzeum Zimnej Wojny w Podbojsku dla uczniów Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie (20 stycznia), podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy „Odnova” w Bobolicach (15 i 20 czerwca) i żołnierzy dobrowolnej służby zasadniczej w siedzibie Wojskowego Klubu 8. Pułku Przeciwlotniczego Legionów w Koszalinie (10 września). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

August Emil Fieldorf (1895–1953) – wykład dla uczniów X Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku – 9 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Azyl Państwa Żabińskich” – warsztaty „Historia na wakacjach” poświęcone tematyce Polaków ratujących Żydów w czasie II wojny światowej pod okupacją niemiecką – historia Antoniny i Jana Żabińskich, którzy udzielali schronienia Żydom w warszawskim ogrodzie zoologicznym – półkolonie letnie – Warszawa, 19 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Barlinek w oczach aparatu bezpieczeństwa PRL – prelekcja w siedzibie Muzeum w Barlinku – 12 października – liczba uczestników: ok. 25. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Baśka Murmańska” – zajęcia dla dzieci i młodzieży – Szkoła Podstawowa nr 5 w Redzie (7 listopada), Przedszkole nr 57 w Gdańsku (8 listopada), II STO w Gdańsku (10 listopada) – liczba uczestników: ok. 95. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Baśka Murmańska” – cykl zajęć edukacyjnych dla uczniów Szkoły Podstawowej w Janowicach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Pisarach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Lasocinie (16 listopada), Szkoły Podstawowej w Ożarowie (23 listopada). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę?” – warsztaty poświęcone złamaniu przez poznańskich kryptologów maszyny szyfrującej Enigma: wykład, część praktyczna – zapoznanie uczestników z kilkoma technikami szyfrowania. Warsztaty były realizowane dla uczniów w szkołach w Poznaniu i w województwie wielkopolskim oraz dla uczestników warsztatów historycznych „Historia na wakacjach” w maju i czerwcu (łącznie 7 wykładów). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Bitwa jurajska 1914 – wykład dla społeczności lokalnej o bitwie jurajskiej, zwłaszcza o udziale w niej żołnierzy Legionów Polskich, prezentacja z wykorzystaniem slajdów archiwów i zdjęć związanych z działaniami wojennymi na ziemi olkuskiej w latach 1914–1915 – Załęże, 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Bitwa o Monte Cassino” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – Zespół Szkół nr 6 im. Mikołaja Reja w Szczecinie (16 maja), Ośrodek Dokumentacji i Historii Regionu Muzeum Tadeusza Kantora w Wielopolu Skrzyńskim (19 maja), Szkoła Podstawowa w Ociece (26 maja), Publiczna Szkoła Podstawowa w Kamionce (7 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBEN Szczecin.

Bitwa pod Janowem 3–4 IX 1939 – prelekcja dla uczniów szkół podstawowych o bitwie 7. Dywizji Piechoty z niemieckim IV i XV Korpusem Armijnym, sylwetkach najważniejszych bohaterów i wartych odwiedzenia miejscach pamięci związanych z omawianymi wydarzeniami – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 16 listopada – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

BohaterON – prelekcja dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 10 w Rumii, podsumowanie projektu o Powstaniu Warszawskim. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Bohaterowie II wojny światowej – wykład oraz warsztaty „Symbole związane z II wojną światową” dla uczniów Katolickiej Szkoły Podstawowej im. Świętej Rodziny z Nazaretu w Krakowie – 21 czerwca – liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Bohaterowie Niepodległej – prelekcje z okazji Narodowego Święta Niepodległości w Szkole Podstawowej Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich im. Kard. Stefana Wyszyńskiego w Lisewie Kościelnym – 14 listopada. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Bohaterowie są zawsze samotni... Pulkownika Kuklińskiego zmagania z Czerwonym Imperium – prelekcja historyczna i quiz – Gdańsk, 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Bohaterowie Westerplatte z Kielecczyny – wykład w Miejskiej i Gminnej Bibliotece Publicznej w Pińczowie – 11 września. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Bombka z Memmingen” – zajęcia edukacyjne na podstawie słuchowiska *Bombka z Memmingen* – Szkoła Podstawowa nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku (5 i 11 grudnia), Szkoła Podstawowa im. kard. Stefana Wyszyńskiego w Troszynie (6 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Bunt młodych. Nielegalne organizacje młodzieżowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956” – zajęcia w Liceum Ogólnokształcącym w Drawsku Pomorskim (17 stycznia), Zespole Szkół Technicznych w Szczecinku (2 marca), Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Czaplinku (6 marca), Zespole

Szkół nr 1 w Koszalinie (7 marca), Szkole Podstawowej w Gwdzie Wielkiej (8 marca), Szkole Podstawowej nr 3 w Koszalinie (8 marca), Szkole Podstawowej w Wierzbrowie (9 marca), Centrum Kultury i Biblioteki Publicznej Gminy Świeszyno (30 maja). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Bunt młodych w PRL – muzyką w system – wykład dla młodzieży w Szkole Podstawowej im. Polskiej Niezapominajki w Szczodrem – 15 grudnia – liczba uczestników: 24. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Być zwyciężonym i nie ulec...” – zajęcia online dla uczniów klas VIII na temat historycznego kontekstu lektury szkolnej *Kamienie na szaniec* Aleksandra Kamińskiego – Szkoła Podstawowa nr 3 w Łomiankach – 18–27 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Cel: Jasna Góra? Wybrane zagadnienia z działań polskiego i niemieckiego lotnictwa nad Częstochową we wrześniu 1939 r. – wykład o działaniach niemieckich eskadr bombowych, szturmowych i myśliwskich z 4. Floty Powietrznej Luftwaffe (Luftflotte 4), w tym grupy lotnictwa szturmowego dowódcy do zadań specjalnych gen. Wolframa von Richthofena – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 16 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Cena agresji. Niemieckie straty osobowe i materialne na częstochowskim odcinku frontu w pierwszych dniach września 1939 r. Wybrane aspekty – wykład dla dorosłych o stratach osobowych i materialnych dywizji niemieckiej 10. Armii w walce przeciwko Wołyńskiej Brygadzie Kawalerii, 7. Dywizji Piechoty i Krakowskiej Brygadzie Kawalerii – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego – 25 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Ciapek z Dywizjonu 305” – warsztaty dla dzieci poświęcone historii psa towarzyszącego polskim lotnikom z Dywizjonu 305 – 30 października i 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Cichociemni” – warsztaty na temat żołnierzy AK w szeregach cichociemnych podczas II wojny światowej dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 279 w Warszawie (12 stycznia – 60 uczestników), Szkoły Podstawowej Sióstr Prezentek im. Jana Pawła II w Rzeszowie (20 lutego), Zespołu Szkół Elektronicznych i Licealnych w czytelni Pod Sowami w Warszawie (20 marca – 30 uczestników), Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Prusa w Warszawie (19 kwietnia – 28 uczestników), młodzieży w Bibliotece Publicznej przy ul. Chłodnej w Warszawie (25 kwietnia – 40 uczestników), uczniów Szkoły Podstawowej nr 112 w Warszawie (3–4 października – 50 uczestników), Zespołu Szkół nr 28 w czytelni Pod Sowami (27 października – 30 uczestników), Szkoły Podstawowej nr 80 w Warszawie (28 listopada – 27 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBEN Warszawa.

Cichociemni – elita dywersji – wykład dla uczniów szkół ponadpodstawowych w ramach projektu „Akademia historii Polski XX w.” w parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Matki Kościoła i św. Jakuba Apostoła w Brzesku we współpracy z ks. prałatem Józefem Drabikiem, proboszczem tej parafii – 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Cichociemni: „Straż przednia wyzwolenia Polski” – prelekcja o cichociemnych z województwa kujawsko-pomorskiego w Niepublicznej Szkole Podstawowej Stowarzyszenia „KMK KOS” w Kosowie – 4 maja – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Cichociemni z Pomorza i Kujaw – cykl wykładów o cichociemnych z regionu dla uczniów szkół podstawowych w Kosowie i Nakle nad Notecią – liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?” – warsztaty, podczas których zwierzęta opowiadają dzieciom o wydarzeniach historycznych dla starszych grup przedszkolnych i szkolnych. W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” odbyły się warsztaty: „Miś Wojtek” – dla dzieci z Przedszkola Samorządowego nr 16 w Kielcach (5 maja); Szkoły Podstawowej nr 15 im. Tadeusza Kościuszki w Kielcach (10 i 31 maja); Szkoły Podstawowej w Podchojnach (7 czerwca) oraz Przedszkola Niepublicznego AQQ w Kielcach (30 czerwca); „Baśka Murmańska” – dla Przedszkola Samorządowego nr 16 w Kielcach (14 czerwca); Przedszkola Niepublicznego AQQ w Kielcach (27 czerwca); „Kasztanka” – dla Przedszkola Niepublicznego AQQ w Kielcach (22 czerwca). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? – miś Wojtek” – zajęcia w Zespole Szkół nr 110 dla Dzieci Przewlekłe Chorych przy Szpitalu Klinicznym im. Karola Jonschera w Poznaniu (6 i 20 czerwca), w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Ostrzeszowie (6 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Co kryją archiwa IPN?” – warsztaty dla uczniów – część pierwsza: zwiedzanie magazynu akt jawnych OA Katowice, zapoznanie się ze strukturą archiwum, jego zasobem i procedurami korzystania ze zgromadzonych materiałów; część druga: zajęcia z analizy źródłowej zanonimizowanych dokumentów z zasobu – Katowice, 28 i 29 marca, 29 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice, OA Katowice.

„Czy zwierzę może być żołnierzem?” – zajęcia dla uczniów z klas 0–IV o niedźwiedziu Wojtku i innych zwierzętach towarzyszących żołnierzom na wojennym szlaku; wykorzystanie kart pracy i animowanego filmu z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły” – Szkoła Podstawowa nr 1 w Żukowie (31 stycznia i 24 kwietnia), Szkoła Podstawowa w Poblöciu (17 maja), Szkoła Podstawowa nr 6 w Gdańsku (2 października) – liczba uczestników: ok. 320. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Czym była PRL?” – zajęcia związane z wprowadzeniem stanu wojennego dla uczniów Zespołu Szkół Elektrycznych w Kielcach – 6 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Dekada Gierka, działalność IPN – wykład dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 137 im. prof. Wiktora Zina w Krakowie – 15 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Dekada Gierka w dokumentach Służby Bezpieczeństwa” – warsztaty dla młodzieży ze szkół w Radziszowie – Kraków, 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Dekalog księdza Jerzego Popiełuszki – prelekcja dla uczniów Liceum Katolickiego w Gorzowie Wielkopolskim – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Deportacje Polaków do ZSRS w latach 1940–1941” – zajęcia dla młodzieży szkolnej – IV Liceum Ogólnokształcące w Rzeszowie (27 marca), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 (26 kwietnia), Szkoła Podstawowa nr 1 im. Bohaterów Walk Chłopskich w Harcu (7 czerwca), Szkoła Podstawowa w Jodłowej (8 listopada), IV Liceum Ogólnokształcące w Rzeszowie (5 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Deportacje Polaków do ZSRS w latach 1940–1946” – zajęcia dla uczniów szkół licealnych i starszych klas szkoły podstawowej – cel: przybliżenie historii Polaków deportowanych w głąb ZSRS. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Dramat września 1939 roku – wykład dla uczniów XLII Liceum Ogólnokształcącego w Krakowie im. Adama Mickiewicza – 2 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Drogi do Niepodległości” – cykl zajęć edukacyjnych dla Szkoły Podstawowej w Janowicach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Pisarach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Lasocinie (16 listopada), Szkoły Podstawowej w Ożarowie (23 listopada). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Drogi do Niepodległości – wykład dla uczniów w Młodzieżowym Centrum Kultury w Legnicy – 24 listopada – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Drogi do Niepodległości” – zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych na temat różnych form walki o niepodległość pod zaborami – Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Przemyśle – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau – wykład w Wyższym Międzydiecezjalnym Seminarium Duchownym w Częstochowie z okazji Narodowego Dnia Pamięci Duchownych Niezłomnych – 19 października. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Duchowni katolicy z Kraju Warty w niemieckich obozach w Konstantynowie Łódzkim i KL Dachau – wykład w Miejskim Ośrodku Kultury w Konstantynowie Łódzkim dla słuchaczy miejscowego Uniwersytetu Trzeciego Wieku – 10 maja. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Działania bojowe 7. Dywizji Piechoty 1–4 IX 1939 – prelekcja dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, przybliżenie historii działań bojowych 7. Dywizji Piechoty Wojska Polskiego – Gminna Biblioteka Publiczna w Olsztynie koło Częstochowy – 14 września – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Działania lotnictwa niemieckiego i polskiego w rejonie Częstochowy we wrześniu 1939 r. – wykład dla dorosłych – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 25–29 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Dzieci i młodzież w czasie II wojny światowej” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 37 w Rzeszowie – 18 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Dzieci na tułacznych szlakach” – zajęcia z elementami warsztatu poświęcone tułaczce polskich dzieci w czasie II wojny światowej – Biblioteka Pedagogiczna w Pruszczu Gdańskim – 6–8 lutego – liczba uczestników: ok. 200. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Dzieci w Powstaniu Warszawskim – warsztaty w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Wałbrzychu, Szkoły Podstawowej nr 8 im. gen. Karola Rólow-Miałowskiego w Oławie, Szkoły Podstawowej nr 38 we Wrocławiu, Zespołu Szkół Zawodowych im. Marii Skłodowskiej-Curie w Oleśnicy – 9 listopada – 15 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Dzieci z zielonego autobusu. Historia niemieckiego obozu dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi – wykład w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika Katowicach (13 września), w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Szczecinie (7 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Dzieciństwo w PRL” – zajęcia dla uczestników półkolonii Rzeszowskiego Domu Kultury dla uczniów młodszych klas szkół podstawowych – przedstawienie realiów życia ich rówieśników w PRL – 10 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Dziedzictwo Powstania Styczniowego” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej – prezentacja artystycznych form utrwalenia pamięci o powstaniu, przedstawienie kultu powstańców pod zaborami i w niepodległej Polsce oraz znaczenia pamięci o zrywie dla kolejnych pokoleń – Gminny Ośrodek Kultury i Czytelnictwa w Skołyszynie (21 lutego), Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii (8 marca). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Dzień pamięci o ofiarach Wojskowych Obozów Internowań” – zajęcia dla uczniów szkoły średniej w Bydgoszczy – spotkanie ze świadkiem historii, warsztaty źródłoznawcze – 25 października. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

„Dziś, jutro, pojutrze” – warsztaty edukacyjne dla uczniów na temat Szarych Szeregów – Szkoła Podstawowa w Starych Zawadach (9 stycznia – 25 uczestników), Zespół Szkół nr 33 w Warszawie (13 stycznia – 50 uczestników), Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii na Bielanach (9 marca – 15 uczestników), Szkoła Podstawowa nr 3 w Łomiankach (18 kwietnia – 60 uczestników), Izba Pamięci Rodziny Maklakiewiczów w Mszczonowie (18 maja – 30 osób), Szkoła Podstawowa nr 360 w Warszawie (29 maja – 30 osób), Zespół Szkół nr 28 w czytelni Pod Sowami (12 października – 30 osób), Szkoła Podstawowa nr 375 w Warszawie (17 listopada – 60 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Edukacja najmłodszych – Polak mały, Miś Wojtek” – zajęcia edukacyjne w Przedszkolu Niepublicznym „Mali Podróżnicy” (15 marca), Szkole Podstawowej nr 28 w Białymstoku (31 marca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Edukacja w praktycznej działalności IPN” – zajęcia ze studentami historii Uniwersytetu Łódzkiego w ramach współpracy z Pracownią Dydaktyki i Technologii Informacyjnej Instytutu Historii – przedstawiono obszary działań pionu edukacji IPN, zaprezentowano wybrane pomoce dydaktyczne, omówiono przykłady działań interdyscyplinarnych na lekcjach historii – 11 maja. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Ferie z IPN” – warsztaty edukacyjne dla dzieci w wieku od 7 do 10 lat w Siemiatyckim Ośrodku Kultury podczas ferii zimowych – przedstawienie historii niedźwiedzia Wojtka, wykonanie przez uczniów zakładki do książek przedstawiających misia, gry IPN – 23 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„First to Fight” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej w Kielnie poświęcone najważniejszym postaciom i wydarzeniom w dziejach polskiego wysiłku zbrojnego podczas II wojny światowej – 15 maja – liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Focke-Wulf Fw 190” – zajęcia modelarskie dla dzieci: sklejanie modelu niemieckiego samolotu z okresu II wojny światowej – Lublin, 26 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Giganci nauki” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 52 w Lublinie – 30 marca – liczba uczestników: ok. 90. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Giganci nauki i techniki wojskowej – prelekcja w Zespole Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Marianowie: zapoznanie uczniów z uczonymi z ziemi łomżyńskiej, którzy wyróżnili się w dziedzinach biologii, geologii, chemii, inżynierii, przemysłu i techniki wojskowej – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Giganci nauki. Losy ludzi, odkryć, wynalazków” – zajęcia dla grupy z Oddziału III Rehabilitacji Psychiatrycznej przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym im. prof. Mieczysława Kaczyńskiego w Lublinie – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Golgota pomorskiego nauczycielstwa w czasie II wojny światowej – prelekcja historyczna – Poznań (18 października), Słupsk (27 października). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Gospodarka PRL” – zajęcia dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Chrobrego w Piotrkowie Trybunalskim – 13 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Gra edukacyjna IPN „Giganci nauki” – prezentacja gry edukacyjnej IPN „Giganci nauki” – Londyn, 28 października. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Gra „Miś Wojtek” – prezentacja gry połączona z rozgrywkami w Szkole Podstawowej w Ligocie Polskiej – 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„GraTerapia” – warsztaty dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej „Misericordia”: wykład o polskich lotnikach w bitwie o Anglię, rozgrywki w grę planszową IPN „303. Bitwa o Anglię” (13 czerwca); warsztaty dla pacjentów Dziennego Oddziału Psychiatrycznego ExCordis w Lublinie: wykład o codzienności w PRL, rozgrywki w grę planszową „Kolejka” – 2 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Grudzień ’70 – prelekcje w Szkole Podstawowej w Dobrowie (5 czerwca), II Liceum Ogólnokształcącym w Chojnicach (12 grudnia – liczba uczestników: ok. 50). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, OBEN Gdańsk

„Harczerze podczas II wojny światowej” – zajęcia dla uczniów starszych klas Szkoły Podstawowej w Głogowie Małopolskim (8 maja), Publicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 w Stalowej Woli (17 maja). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Henryk Flame. Król Podbeskidzia – wykład dla uczniów szkół ponadpodstawowych o Henryku Flammem, najbardziej znanym Żołnierzu Wyklętym z Podbeskidzia – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika – 20 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Historia Flotylli Pińskiej – wykład dla dzieci i młodzieży z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 21 we Wrocławiu – 9 listopada – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Historia hymnu Polski” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej w Gwoźnicy Dolnej – 18 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Historia Ireny Sendlerowej” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół licealnych w Krasnem – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Historia misia Wojtka” – zajęcia dla uczniów młodszych klas – Szkoła Podstawowa w Świlczy (20 stycznia), Szkoła Podstawowa w Książnicach (27 lutego), Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Brzegu (14–16 lutego i 7–10 marca), Szkoła Podstawowa w Radomyślu Wielkim (1 marca), Szkoła Podstawowa nr 7 w Rzeszowie (4 maja), Publiczna Szkoła Podstawowa w Zaleszanach (11 maja), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 (15 maja, 12 października), Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Błędowej Zgłobieńskiej (17 i 24 maja), Zespół Szkół Społecznych nr 2 w Rzeszowie (31 maja), Szkoła Podstawowa w Jaworniku Niebyleckim (22 listopada), Szkoła Podstawowa w Gwoźnicy Górnej (24 listopada), Szkoła Podstawowa w Polanie (24 listopada), Szkoła Podstawowa w Rymanowie (19 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBEN Wrocław.

„Historia na wakacjach” – warsztaty historyczne dla dzieci w wieku od 7 do 10 lat w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu poświęcone polskim

symbolom narodowym oraz historii niedźwiedzia Wojtka i Baśki Murmańskiej; quizy z nagrodami – 3–7 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Historia niemieckiego obozu dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi – prelekcja w Domu Kultury w Pabianicach – 20 marca. Odpowiedzialne OBEN Łódź.

„Historia przez pokolenia. Stan wojenny” – zajęcia dla młodzieży dotyczące grudniowego zamachu wojskowego ekipy gen. Wojciecha Jaruzelskiego z 1981 r. i jego dramatycznych skutków dla państwa i narodu polskiego – prezentacja źródeł historycznych dotyczących stanu wojennego w Delegaturze IPN w Bydgoszczy – 8, 13 i 18 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Historia ryngrafu – wykład dla uczniów pomorskich szkół ponadpodstawowych – 6 marca – liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Historia symboli narodowych – wykład w sali kinowej w Reczu – 9 listopada – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Historia w kolorach: Polak mały” – warsztaty dla dzieci – Zespół Szkół w Jerzmanowicach, Szkoła Podstawowa nr 114 w Krakowie, Przedszkole Samorządowe nr 92 w Krakowie (11, 12 i 16 maja), Przedszkole nr 142 w Krakowie (7 listopada), Przedszkole Akademii „Elfów” w Krakowie (9 listopada), Przedszkole nr 42 Sióstr Urszulanek w Krakowie (9 listopada), Samorządowe Przedszkole nr 67 w Krakowie (16 listopada), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 w Krakowie (21 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„I nazywali to Wojskiem Polskim...” Wojskowe Obozy Internowania w Polsce (1982–1983) – wykład w Fabryce Aktywności Miejskiej w Łodzi (6 września) i Bibliotece „Czterech Kultur” w Łodzi (9 października). Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„I ty możesz zostać kryptologiem” – warsztaty w ramach konferencji CYBER-MIL w siedzibie Akademii im. Jakuba Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim – 9 października – liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Jak uczyć o gorzowskiej opozycji – wykład w ramach konferencji „Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach” – Gorzów Wielkopolski, 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Jaki był ten PRL? – wykład w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Zespole Placówek Oświatowych nr 3 we Wrocławiu – 14 grudnia – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Józef Piłsudski – wykład i prezentacja gier wielkoformatowych „Obrona Lwowa” dla uczestników Złotu „Strzelca” w podkrakowskich Liszkach – 20 maja – liczba uczestników: ok. 250. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Józef Piłsudski i jego żołnierze” – zajęcia poświęcone powstaniu i historii Legionów Polskich dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 27 im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego (21 czerwca), Szkoły Podstawowej w Słupi Jędrzejowskiej (1 grudnia). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Józef Piłsudski – twórca Niepodległej” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Polskiej w Atenach (3–4 listopada – 85 uczestników), liceum Polskiej Szkoły przy Ambasadzie RP w Hadze (18 listopada – 25 osób). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Kapral Miś Wojtek” i „Gry podwórkowe z PRL” – warsztaty i lekcje dla uczniów Szkoły Miśrzoństwa Sportowego w Świdniku – 16 maja, 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Kasztanka Józefa Piłsudskiego” – warsztaty edukacyjne dla uczniów Szkoły Polskiej w Atenach (3–4 listopada – 130 osób) oraz Polskiej Szkoły przy Ambasadzie RP w Hadze (15 listopada – 20 osób). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Kasztanka Piłsudskiego i inne zwierzęta na tropie historii” – warsztaty dla dzieci na temat historii odzyskiwania przez Polskę niepodległości – 1 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Katyń – dzieje zbrodni i kłamstwa 1940–1990 – prelekcja historyczna z elementami pogadanki z okazji Dnia Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej dla uczniów Szkoły Podstawowej w Lubawie (26 kwietnia) i wychowanków Bursy nr 4 w Elblągu (11 maja) – liczba uczestników: ok. 150. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Katyń. Fakty – opinie – kłamstwa” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – losy polskich jeńców na Wschodzie, sowieckie przygotowania do zbrodni

ni i jej przebieg, ukrywanie faktów i manipulacja propagandowa po ujawnieniu mordu w 1943 r.; zapoznanie się z materiałami źródłowymi niemieckiej i sowieckiej propagandy na temat zbrodni – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 20 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Katyń – ludobójstwo nieprzedawnione – wykład dla młodzieży szkół powiatu tatrzańskiego we współpracy ze Starostwem Powiatowym w Zakopanem – Kraków, 22 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Katyń – ocalić od zapomnienia” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Zespołu Szkół nr 1 w Kluczborku – prelekcja, projekcja filmu, wywiad z Marią Czernek, wdową po funkcjonariuszu Policji Państwowej II RP Janie Borkowskim. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

„Kiedyś wyklęta – dzisiaj ikona i natchnienie młodego pokolenia. Życie i legenda Danuty Siedzikówny »Inki« – zajęcia w Zespole Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kartuzach prezentujące sylwetkę i tragiczne losy młodej sanitariuszki 5. Wileńskiej Brygady AK – 28 lutego – liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Kierownictwo Dywersji Armii Krajowej – wykład w Liceum Ogólnokształcącym z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Adama Mickiewicza w Piastowie – 29 września – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

KL Auschwitz 1940–1945 – prelekcja historyczna z elementami pogadanki dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Gdańsku – 23 lutego – liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„KL Auschwitz-Birkenau” – zajęcia dla uczniów Zespołu Szkół w Oleszycach – 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Klacz Kasztanka i jej Marszałek” – lekcja dla klas edukacji wczesnoszkolnej o marsz. Józefie Piłsudskim, jego roli w odzyskaniu przez Polskę niepodległości oraz w wojnie z bolszewikami 1919–1920 r. – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 1 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Kobiety w polskim podziemiu niepodległościowym” – zajęcia edukacyjne w Szkole Podstawowej im. Hugona Kołłątaja w Uhowie – 4 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Kolejka” – warsztaty dla młodzieży polskiej z okolic Wilna z wykorzystaniem gry edukacyjnej IPN „Kolejka” – Ostróda, 30 czerwca – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Komisja Edukacji Narodowej i jej spuścizna – prelekcja na temat szkolnictwa polskiego w Szkole Podstawowej im. gen. Stanisława Maczka w Rzeszowie – 29 września. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce – prelekcje dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 7 w Białym Borze (22 maja), I Liceum Ogólnokształcącego w Wałczu (25 maja), Szkoły Podstawowej w Zegrzu Pomorskim (29 maja), Szkoły Podstawowej w Chwalimiu Starym (6 czerwca), dla podopiecznych Ośrodka Rehabilitacyjno-Readaptacyjnego dla młodzieży „Czсібór” w Rudkach koło Wałcza (19 lipca). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatury IPN w Koszalinie i Gorzowie Wielkopolskim.

Konspiracyjna organizacja młodzieżowa „Międzymorze” – wykład o Żołnierzach Wyklętych i młodszych braciach żołnierzy AK podczas Powiatowych Obchodów Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych w Dąbrowie Tarnowskiej; współorganizacja ze Starostwem Powiatowym w Dąbrowie Tarnowskiej – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku” – warsztaty dla uczestników ogólnopolskiego projektu edukacyjnego – prelekcja *Znaczenie Kresów dla odrodzonej Polski* dla szkolnego Koła Miłośników Kresów w Liceum Ogólnokształcącym im. Tadeusza Kościuszki w Ropczycach (16 lutego), prelekcja online *Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku* dla uczestników z województwa podkarpackiego (17 lutego), prelekcja online *Martyrologia Polaków na Kresach w XX wieku* (3 marca) oraz warsztaty edukacyjne w Szkole Podstawowej w Kamieńcu Żąbkowickim (23 stycznia), Szkole Podstawowej nr 43 we Wrocławiu (16 marca), VII Liceum Ogólnokształcącym we Wrocławiu (17 marca), Szkołach Podstawowych w Budzowie i Grodziszczu (26 maja). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBEN Wrocław.

„Krótki kurs szyfrowania” – warsztaty „Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę?” – część wykładowa, część praktyczna: zapoznanie uczestników z kilkoma technikami szyfrowania – Gniezno, 13 października. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Kryzys bydgoski i początki rolniczej „Solidarności” – prelekcja w III Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Bydgoszczy – 13 czerwca – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Kryzysy PRL” – zajęcia dla uczniów IV Liceum Ogólnokształcącego w Rzeszowie na temat działania aparatu bezpieczeństwa w PRL oraz powstania i działalności ruchu antykomunistycznego w latach 1945–1989 – 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Kryzysy w PRL: Czerwiec 1956” – zajęcia w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach dla uczniów Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Kielcach – 29–30 listopada. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Ks. Jerzy Popiełuszko” – zajęcia dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Lubaczowie (30 stycznia), dla uczniów Zespołu Szkół Mechanicznych w Rzeszowie (14 grudnia) – życie ks. Jerzego Popiełuszki i działania aparatu represji w PRL na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Kształtowanie granic II RP” – warsztaty dla uczniów – Pruszcz Gdański, 13–15 listopada – liczba uczestników: 211. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Kształtowanie się granic II RP 1918–1923” – zajęcia dla uczniów Zespołu Szkół Stowarzyszenia Przyjaciół Szkół Katolickich w Łodzi na podstawie planszowej gry edukacyjnej IPN „Walka o granice II Rzeczypospolitej 1918–1924” – 27 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Kształtowanie społeczeństwa obywatelskiego w Polsce w latach osiemdziesiątych – wykład dla uczniów XXVI Liceum Ogólnokształcącego w Łodzi w Filii Biblioteki Miejskiej nr 35 w Łodzi – 20–21 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„»Kto ratuje jedno życie...« Udział Polaków w ocaleniu Żydów w czasie II wojny światowej na przykładzie rodziny Ulmów” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 6 im. Józefa Mackiewicza we Wrocławiu, prezentacja filmu *Sprawiedliwi wśród narodów świata* w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 18 września – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Ku Polsce idziemy przez krwawe stygmaty” – warsztaty na temat udziału młodzieży w odyskaniu niepodległości w latach 1914–1918 dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Bolesława Limanowskiego w czyteln Pod Sowami w Warszawie (30 stycznia – 28 uczestników), Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Grójcu (27 marca – 28 uczestników), w Bibliotece Publicznej przy ul. Chłodnej w Warszawie (20 kwietnia – 40 uczestników), w Liceum Ogólnokształcącym im. Romualda Traugutta w Warszawie (10 listopada – 60 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Kurs bojowy! Część I: Działania lotnictwa Armii „Kraków” nad Częstochową we wrześniu 1939 roku – wykład dla starszych odbiorców o działaniach eskadr Armii „Kraków”, m.in. 26. Eskadry Obserwacyjnej oraz 24. Eskadry Rozpoznawczej, która 2 września jako pierwsza zaatakowała z powietrza oddziały niemieckiego XVI Korpusu Armijnego w rejonie Częstochowy – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 15 marca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Kurs bojowy! Część II: Wybrane aspekty działań Brygady Bombowej nad częstochowskim niebem we wrześniu 1939 roku – wykład dla starszych odbiorców o działaniach Brygady Bombowej głównie 2 i 3 września 1939 r. – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Lekcja historii i spotkanie ze świadkiem historii Jerzym Jeżewiczem – działaczem „Solidarności”, więźniem niemieckiego obozu dla dzieci w Łodzi w czasie II wojny światowej; prezentacja wystawy „PRL: propaganda a rzeczywistość” – Lublin, 5 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Lekcja muzealna dla uczniów Zespołu Szkół w Karlinie i Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie w siedzibie Muzeum Zimnej Wojny w Podborsku – 29 września. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Lekcja o podziemiu niepodległościowym – zajęcia w siedzibie Oddziału IPN Lublin dla pacjentów i personelu Oddziału III Rehabilitacji Psychiatrycznej przy Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Lublinie (9 marca), uczniów z Zespołu Szkół w Krasnobrodzie (28 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Losy Polaków pod okupacją sowiecką i niemiecką” – zajęcia w Zespole Szkół nr 52 w Białymstoku (13 listopada), Zespole Szkół w Niecikach (14 listopada) i Szkole Podstawowej w Wąsoczku (16 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Losy polskich dzieci zesłańców syberyjskich ewakuowanych z ZSRS z Armią Polską gen. Władysława Andersa – wykład przygotowany przez IPN i wygłoszony przez organizatorów Zlotu Środowisk Patriotycznych – Groń Jana Pawła II, 21 maja. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Magik – najmłodszy kawaler Virtuti Militari” – warsztaty edukacyjne w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym nr 3 w Miedzeszynie – 14 listopada – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Majowa wędrówka po Powązkach Wojskowych” – terenowe warsztaty edukacyjne na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach we współpracy z Miejską Biblioteką Publiczną na Żoliborzu – ofiary represji komunistycznych i Żołnierze Wyklęci – 20 maja – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Media w Powstaniu Warszawskim” – zajęcia edukacyjne w III Liceum Ogólnokształcącym w Suwałkach – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Medyczne szkolnictwo wojskowe w latach 1921–1939. Rola 4 Szpitala Okręgowego w Łodzi w wyszkoleniu i kształceniu kadry medycznej – wykład inauguracyjny w Wojskowym Centrum Kształcenia Medycznego z okazji Święta Wojskowej Służby Zdrowia – Łódź, 4 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Miłość bez jutra. Kres powstania – kres życia? – wykład dla osadzonych w Areszcie Warszawa-Białoleka – 25 maja – liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Miś Wojtek” – turniej gry w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Psarach – 1 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Miś Wojtek” – warsztaty w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach dla grup z Przedszkola Samorządowego nr 16 w Kielcach (5 maja), ze Szkoły Podstawowej nr 15 im. Tadeusza Kościuszki w Kielcach (10 i 31 maja), ze Szkoły Podstawowej w Podchojnach (7 czerwca), z Przedszkola Niepublicznego AQQ w Kielcach (30 czerwca); warsztaty złożone z prelekcji i filmu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły. Miś Wojtek” w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie Filia nr 7 (24 stycznia), w Szkole Podstawowej nr 2 w Lubaczowie (30 stycznia), Przedszkolu nr 24 w Rzeszowie (31 stycznia), Przedszkolu nr 37 w Rzeszowie (8 lutego), Szkole Podstawowej w Stalowej Woli (15 lutego), Szkole Podstawowej Sióstr Prezentek im. Jana Pawła II w Rzeszowie (20 lutego), Szkole Podstawowej nr 37 w Rzeszowie (22 lutego), dla młodzieży ze Szkoły przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie (3 marca), w Szkole Polskiej im. Królowej Rychy przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii (7 marca), Szkole Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem (11 marca), dla młodzieży w Polskiej Misji Katolickiej w Offenbach nad Menem (12 marca), w Szkole Podstawowej nr 11 w Rzeszowie (21 kwietnia); z cyklu „Wtorki z Historią” dla Szkoły Podstawowej nr 45 w Szczecinie (20 czerwca – 25 osób). Odpowiedzialni: OBEN Rzeszów, OBEN Szczecin, REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Miś Wojtek” – zajęcia dla wychowanków pomorskich przedszkoli i szkół podstawowych (w tym Szkoły Podstawowej nr 4 w Rumii) – łączna liczba uczestników: 240. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Miś Wojtek” – zajęcia na podstawie gry planszowej IPN „Miś Wojtek” w szkołach regionu – Szczesne (9 listopada), Olsztyn (16 listopada); Bartąg (4 grudnia). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

„Młody dokumentalista 2023/2024” – dwa webinaria w ramach przygotowania uczestników do konkursu – z udziałem dr. Tomasza Domańskiego z Delegatury IPN w Kielcach (16 listopada); z udziałem Bernadetty Cich z Instytutu Dziennikarstwa, Mediów i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Pa-

pieskiego Jana Pawła II i Radosława Kurka z Oddziału IPN Kraków (21 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Młodzież w Powstaniu Warszawskim” – zajęcia w Zespole Szkół Plastycznych w Rzeszowie – 8 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Młodzież w PRL” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – wzorce wychowawcze lansowane przez władze komunistyczne w PRL w latach 1945–1989 i opór młodzieży wobec nich, model szkoły w tym okresie, powszechna służba wojskowa jako element indoktrynacji; zajęcia odbyły się w Archiwum Państwowym w Rzeszowie (4 i 10 stycznia), Szkole Polskiej przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii we Frankfurcie nad Menem (11 marca), Zespole Szkół w Tyczynie (20 marca), w siedzibie IPN w Rzeszowie dla uczniów Szkoły Podstawowej w Zgłobniu (25 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Młodzież Wyklęta” – warsztaty edukacyjne poświęcone młodzieżowej konspiracji antykomunistycznej w latach 1944–1955 dla uczniów Zespołu Szkół im. Prezydenta Mościckiego w Zielonce (7 marca – 150 uczestników), wychowanków Młodzieżowego Domu Wychowawczego w Miedzeszynie (22 marca – 30 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Mokra 1 września 1939 r. O boju Wołyńskiej Brygady Kawalerii pod Moką raz jeszcze – wykład dla dorosłych z cyklu „II wojna światowa w regionie częstochowskim. Nowe fakty, nieznani bohaterowie, zapomniane epizody”. Dodatkową atrakcją była prezentacja repliki polskiego karabinu przeciwpancernego wz. 35 z krótkim przedstawieniem jego historii oraz przykładów użycia na częstochowskim odcinku frontu – 11 października – liczba uczestników: 27. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Monte Cassino 1944 – prelekcje o szlaku bojowym 2. Korpusu Polskiego z uwzględnieniem bitwy o Monte Cassino w 79. rocznicę zwycięstwa – II Liceum Ogólnokształcące im. gen. Władysława Andersa w Chojnicach, Szkoła Techniczna im. Dywizjonu 303 Bydgoskiego Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Chojnicach, Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Czersku – 18 maja – łączna liczba uczestników: ok. 120. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Mój przyjaciel Luluś – wykład o Żołnierzach Niezłomnych połączony z projekcją filmu dla uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Michałowicach – 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Muzyką w system – wykład o buncie młodzieży w PRL – Szkoła Mistrzostwa Sportowego we Wrocławiu – 9 września – liczba uczestników: 50 uczniów. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Na partyzanckich ścieżkach – wykład o Żołnierzach Niezłomnych dla uczniów Szkoły Podstawowej w Ryczowie, projekcja filmu *Antek Srebrny* – 8 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Na ratunek Żydom – błogosławiona rodzina Ulmów – prelekcja dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Tczewie – 13 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Na ziemiach piastowskich! Powojenne dzieje ziemi lubuskiej” – zajęcia dla uczniów w Szkole Podstawowej nr 2 poświęcone powojennym losom ich małej ojczyzny – 15 maja. Odpowiedzialni: OBEN Poznań, Punkt Zamiejscowy w Zielonej Górze.

Najważniejsze postacie i symbole II wojny światowej – wykład dla klas I–IV w Szkole Podstawowej nr 2 w Sułoszowej – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych – sylwetki niezłomnych” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Podstawowej w Tymieniu (2 marca), Szkoły Podstawowej nr 18 w Koszalinie (6 marca). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady – prelekcja dla uczniów VIII klasy Szkoły Podstawowej nr 6 im. Szarych Szeregów w Łodzi; spotkanie z Piotrem Firkowskim, synem więźnia KL Auschwitz, KL Neuengamme i KL Bergen-Belsen, projekcja filmu *Dzień jak co dzień* z udziałem Mirosława Firkowskiego (1922–2014), który przedstawił obozową rzeczywistość KL Auschwitz – Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Marszałka Józefa Piłsudskiego – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Narodowy Dzień Polskich Dzieci Wojny – zajęcia dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Klanza w Białymstoku z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych *Losy polskich dzieci w czasie*

II wojny światowej i Obrona Grodna 1939 r. (seria „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego”) oraz puzzli „IV rozbiór Polski” – 12 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Nauka historii z grami edukacyjnymi IPN**” – zajęcia dla uczniów XXXII Liceum Ogólnokształcącego im. Armii Krajowej w Łodzi na podstawie gier planszowych IPN – 23 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Niemiecki obóz przy ul. Przemysłowej w Łodzi – wykład w Mosińskiej Bibliotece Publicznej w związku z przypadającym 10 września Narodowym Dniem Polskich Dzieci Wojny – 18 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„**Nie tylko »Alek«, »Rudy« i »Zośka« – Szare Szeregi na Pomorzu i Kujawach**” – spotkanie z Instruktorskim Kręgiem Seniora ZHP „Wędrowniczki po Zachodnim Stoku” im. Olgi i Andrzeja Małkowskich – Bydgoszcz, 21 września. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

„**Niepodległa**” – zajęcia z grą planszową IPN – liczba uczestników: 152. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Niezwykła historia Tajnej Organizacji Wojskowej „Gryf Pomorski” – prelekcja w Szkole Podstawowej w Pobłociu z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Niezwykły rok 1918 – wykład w sali kinowej w Reczu – 9 listopada – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialni: OBEN Szczecin, Oddział IPN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„**Nikt wówczas nie wiedział, co może go spotkać...**» *Śladami Dzieci Zamojszczyzny w Lublinie*” – warsztaty dla V Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie dotyczące akcji wysiedleńczo-kolonizacyjnej na Zamojszczyźnie – 1 grudnia – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

O nim zapomnieć nie wolno – prelekcje z okazji 75. rocznicy śmierci rtm. Witolda Pileckiego dla grup szkolnych w Staszowskim Ośrodku Kultury (25 maja), w Bibliotece Publicznej w Pińczowie (29 maja). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Oblawa Augustowska**” – zajęcia w Zespole Szkół Mechanicznych w Białymstoku – 19 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956**” – zajęcia edukacyjne dla uczniów klas VII–VIII szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – przedstawienie historii obozu w Jaworznie, który powstał w 1943 r. jako podobóz Neu-Dachs, filia KL Auschwitz, w 1945 r. został przekształcony w Centralny Obóz Pracy Jaworzno czynny do końca 1949 r., w 1951 r. – po przebudowie – urządzono w nim eksperymentalne Centralne Więzienie dla Młodocianych Więźniów Politycznych zlikwidowane z końcem 1955 r.; jego miejsce zajęło Centralne Więzienie Jaworzno czynne do sierpnia 1956 r. – Jaworzno, 14 marca i 4 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„**Obrona Grodna przed Sowietami we wrześniu 1939 r.**” – zajęcia edukacyjne w III Liceum Ogólnokształcącym w Suwałkach – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Od 7 do 303 – Polskie siły lotnicze – wykład dla 45 uczniów w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 28 września. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„**Od Katynia do Łączki**” – terenowe warsztaty edukacyjne dla młodzieży ze Świdnika poświęcone ofiarom represji komunistycznych i Żołnierzom Wyklętym pogrzebanym na „Łączce” – Cmentarz Wojskowy na Powązkach – 21 marca – liczba uczestników: 45. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„**Od Kościuszki do Paderewskiego. Polskie drogi do niepodległości**” – zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i średnich – Szkoła Podstawowa nr 8 w Jaśle (23 listopada), Szkoła Podstawowa w Jareniówce (28 listopada), Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Jarosławiu (30 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„**Od niepodległości do zwycięstwa**” – zajęcia edukacyjne z elementami wykładu dla uczniów liceum Polskiej Szkoły przy Ambasadzie RP w Hadze – 18 listopada – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„**Odyseja misia Wojtka – historia 2. Korpusu Polskiego**” – zajęcia dla klas VI–VIII w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 21 we Wrocławiu – 21 września – liczba uczestników: 70. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Odzyskana niepodległość – wykład dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 w Olkuszu – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Odzyskanie niepodległości” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Zespołu Szkół Specjalnych w Opolu – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

„Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 roku” – zajęcia dla VII klasy szkoły podstawowej poświęcone procesowi odzyskania niepodległości przez Polskę z uwzględnieniem historii lokalnej – prelekcja, prezentacja multimedialna (archiwalne materiały z lokalnej prasy z omawianego okresu), wykorzystanie gry edukacyjnej IPN „Twórcy niepodległości” – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie (23 października), Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach (29 listopada) – liczba uczestników: 20. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r. i jej walka o kształt granic (z uwzględnieniem Powstania Sejneńskiego) – wykład dla uczniów III Liceum Ogólnokształcącego w Suwałkach – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Odzyskanie przez Polskę niepodległości 11 listopada 1918 r.” – historia odzyskiwania niepodległości przez Polskę w latach 1918–1920, multimedialna prezentacja wybranych zdjęć i dokumentów o tej tematyce; zajęcia przeprowadzono w Szkole Podstawowej w Turośli (6 listopada), III Liceum Ogólnokształcącym i Katolickim Liceum Ogólnokształcącym w Łomży (7 listopada), Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. M. Skłodowskiej-Curie w Łomży (9 listopada), Zespole Szkół w Turośni Kościelnej oraz w Szkole Podstawowej nr 9 w Suwałkach (9 listopada), Zespole Szkół Muzycznych w Białymstoku (5 grudnia), Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Rudce (11 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Ogień i inni... Żołnierze Wyklęci – wykład dla uczniów szkół ponadpodstawowych – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 2, 29 i 31 marca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Ojcowie Niepodległości” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Krasnem – 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Ojcowie Niepodległości” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Piątkowej (13 listopada) i w siedzibie Oddziału IPN Rzeszów dla uczniów Zespołu Szkół Gospodarczych w Rzeszowie (28 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Ojcowie Niepodległości” – zajęcia edukacyjne dla osadzonych w Areszcie Śledczym w Koszalinie – 9 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Ojcowie Niepodległości – wykład dla osadzonych w Zakładzie Karnym w Wołowie – 27 listopada – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Okupacja na Górnym Śląsku 1939–1945 – wykład dla młodzieży szkół ponadpodstawowych – Chorzów, 30 marca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Oni szli Szarymi Szeregami” – warsztaty poświęcone działalności harcerzy w okresie II wojny światowej dla szkół podstawowych w Kielcach (październik), Bielinach oraz Psarach (grudzień). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Operacja antypolska NKWD – wykład dla słuchaczek Międzyzakonnego Formacyjnego Studium Teologicznego w Krakowie – 21 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Operacja „Dorsze” – pomoc struktur PPP alianckim jeńcom wojennym – wykład dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku na Teofilowie w Łodzi – 23 marca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Opowieść o odzyskaniu przez Polskę niepodległości” – zajęcia dla młodszych klas szkoły podstawowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Strzyżowie – prelekcja, prezentacja multimedialna, pokaz filmu *Kasztanka* z cyklu „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”, gry historyczne – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Orient zesłańców – podkomendni gen. Władysława Andersa na tułacznych szlakach (1942–1945) – wykład dla słuchaczy Salezjańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku – 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Orlęta” – warsztaty o młodzieży w Armii Ochotniczej w 1920 r. dla słuchaczy z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Miedzeszynie (8 lutego – 30 uczestników), uczniów Szkoły Podstawowej nr 3 w Łomiankach (18 kwietnia – 60 uczestników), seniorów z Żoliborskiego Centrum Aktywizacji Seniorów (22 lutego – 20 uczestników), Szkoły Polskiej im. Zygmunta Mineyki przy Ambasadzie RP w Atenach (3–4 listopada – 75 uczestników), III Liceum Ogólnokształcącego w Płocku (21 listopada – 57 uczestników), Zespołu Szkół nr 28 w czytelni Pod Sowami (24 listopada – 28 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Orlęta Grodzieńskie” – zajęcia dla uczniów szkół podstawowych – temat: historia walk o Grodno w 1939 r. i bohaterstwo jego obrońców, także dzieci i młodzieży – Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia Nr 7 – 7 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Orlęta Lwowskie” – zajęcia dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 7 w Stalowej Woli (Rzeszów, 31 maja), uczestników półkolonii Orląt Związku Strzeleckiego z Gminy Boguchwała w Lutoryżu (10 sierpnia), młodzieży z Internatu Zespołu Szkół Kształcenia Ustawicznego w Rzeszowie (25 października), uczniów Zespołu Szkół nr 3 w Jasle (27 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Orla WRON-a nie pokona” – warsztaty edukacyjne o formach oporu stosowanych przez młodzież w okresie stanu wojennego i o konspiracji młodzieżowej w latach osiemdziesiątych – Biblioteka Publiczna przy ul. Chłodnej w Warszawie (19 stycznia – 28 uczestników), XXXV Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa w Warszawie (24 maja – 50 osób), Zespół Szkół nr 28 w czytelni Pod Sowami (20 października – 30 uczestników), Biblioteka Publiczna Gminy Grodzisk Mazowiecki (1 grudnia – 120 osób), CLX Liceum Ogólnokształcącego w Warszawie (7 grudnia – 60 uczestników), Zespół Szkół nr 33 w Warszawie (8 grudnia – 30 uczestników), Zespół Szkół nr 21 w Warszawie (11 grudnia – 32 uczestników), Zespół Szkół im. Prezydenta Ignacego Mościckiego w Zieloncu (12 grudnia – 300 uczestników), Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy nr 3 w Miedzeszynie (12 grudnia – 30 uczestników), Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta (13 grudnia – 57 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Pakt zbrodniarzy” – warsztaty dla młodzieży szkolnej wokół wystawy „Pakt zbrodniarzy” w Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce – 19 września – liczba uczestników: 120. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Pamięci Żołnierzy Grupy Wawelberga – wykład dla dorosłych – tło historyczne powołania pierwszej polskiej formacji dywersyjnej – Komenda Wojewódzka Policji w Katowicach 14 listopada – liczba uczestników: ok. 60. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Pierwsza dekada Polski Ludowej – wykład dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Koninie – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Pierwsze dni II wojny światowej w regionie częstochowskim – prelekcja dla uczniów szkół ponadpodstawowych o najważniejszych bitwach stoczonych przez Wojsko Polskie z Niemcami pod Częstochową we wrześniu 1939 r., dramacie ludności cywilnej i zniszczeniach wojennych – Przystanek Historia IPN im. Gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie – 10 marca, 24 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Plk Łukasz Ciepliński” – zajęcia dla uczniów w Zespole Szkół Ekonomicznych w Łańcucie – 16 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Plk Łukasz Ciepliński – wprowadzenie do spektaklu *Czyste serce – rzecz o Łukaszu Cieplińskim* – prelekcja dla uczniów trójmiejskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych – liczba uczestników: ok. 1100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Pływające ZOO” – spotkania z grupami przedszkolnymi przybliżające historię żaglowca „Dar Pomorza” i jego rejsów w latach II RP – Przedszkole nr 14 w Gdańsku – 14 października – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Podróż w czasie – realia życia codziennego w PRL – wykład dla uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Koninie w ramach Festiwalu Nauki – 22 listopada – liczba uczestników: 165. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„**Pogromcy Enigmy**” – zajęcia dla pacjentów Szpitala Klinicznego im. Karola Jonschera w Poznaniu w Zespole Szkół nr 110 dla Dzieci Przewlekłe Chorych – 20 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Polacy pomagający Żydom w czasie II wojny światowej – prelekcja przed projekcją filmu o matce Matyldzie Getter w multikinie w Słupsku – liczba uczestników: ok. 200. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Polacy ratujący Żydów**” – cykl zajęć dla uczniów – 18 października, 19 grudnia – liczba uczestników: 262. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką – wykład dla uczniów współorganizowany z Miejską Biblioteką Publiczną w Libiążu na temat Holokaustu oraz wybranych postaci Sprawiedliwych wśród Narodów Świata (Libiąż, 24 marca); dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 im. Wacława Potockiego w Bieczu o relacjach między Polakami a Żydami i prześladowaniu Żydów przez okupanta niemieckiego (Biecz, 11 marca); dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 20 im. Natalii Machałowej w Kielcach wprowadzenie do projekcji filmu *Historia Kowalskich* (1 czerwca). Odpowiedzialni: OBEN Kraków, REN Delegatury IPN w Kielcach.

Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej – wykład dla uczniów Zespołu Szkół Chemicznych w Krakowie – 14 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„**Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej**” – lekcje w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w regionie – Olsztynek (11 września), Olsztyn (20 października). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

„**Polacy ratujący Żydów podczas II wojny światowej oraz bl. rodzina Ulmów**” – zajęcia poświęcone Polakom, którzy podjęli się ratowania Żydów podczas okupacji niemieckiej, w tym szczególnie rodzinie Ulmów – Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 4 w Łomży (7 września), Szkoła Podstawowa nr 31 w Białymstoku (8 września), Szkoła Podstawowa w Domanowie (18 września), Zespół Szkół Podstawowych w Radziłowie (18 września), Przedszkole Samorządowe nr 1 w Białymstoku (20 września), Przedszkole Samorządowe nr 64 w Białymstoku (21 września), Szkoła Podstawowa nr 54 w Białymstoku (26 września), Bursa Szkolna w Białymstoku (27 września), VIII Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku (28 września), XIV Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku, Przedszkole Samorządowe nr 73 w Białymstoku, Zespół Szkół Specjalnych w Siemiatyczach (24 października). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Polak mały**” – zajęcia dla przedszkolaków – liczba uczestników: ok. 400. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Polak mały, Miś Wojtek, Pies Ciapek**” – zajęcia edukacyjne dla najmłodszych w Szkole Podstawowej im. Sybiraków w Rafałowie (4 maja), Szkole Podstawowej nr 28 w Białymstoku (10 maja). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Polak mały – polskie symbole narodowe**” – warsztaty dla klas III szkół podstawowych w Grodzisku Mazowieckim w Mediatece (11–13 września dla 250 uczestników), dla grupy dziecięcej Szkoły Polskiej w Atenach (w ramach delegacji zagranicznej – 4 listopada dla 20 osób), dla uczniów Polskiej Szkoły przy Ambasadzie RP w Hadze (15, 17–18 listopada dla 150 uczestników). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„**Polak mały**”, „**Zwierzęca brygada**” – cykl zajęć edukacyjnych dla przedszkolaków i uczniów klas I–III szkoły podstawowej – cel: przybliżanie historii na podstawie gier edukacyjnych IPN „Polak mały” oraz „Zwierzęca Brygada”, poznawanie symboli narodowych – październik i listopad. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

Policja Państwowa 1919–1939 – prelekcja przy okazji posadzenia Dębu Pamięci ku czci asp. Stefana Najdy na terenie Szkoły Podstawowej w Jezioroku – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Policjanci i żołnierze w służbie historii**” – szkolenie dla uczestników projektu współorganizowane z Komendą Wojewódzką Policji w Krakowie oraz Komendą Powiatową Policji w Wieliczce – prezentacja przez asp. szt. Piotra Lachmana z KP Policji w Wieliczce przedwojennego umundurowania

i wyposażenia funkcjonariuszy Policji Państwowej; prelekcje pracowników OBEN Kraków o cichociemnych, zaangażowaniu policjantów w obronę II RP we wrześniu 1939 r. i o wymierzonych w nich niemieckich i sowieckich represjach – Kraków, 27 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Polscy lotnicy w czasie II wojny światowej” – zajęcia poświęcone historii walk polskich lotników w czasie II wojny światowej w Młodzieżowym Ośrodku Turystycznym Brama Bieszczad w Olchowej (27 czerwca), dla uczestników kolonii Caritas Diecezji Rzeszowskiej w Ośrodku Wypoczynkowo-Rehabilitacyjnym w Myczkowcach (30 czerwca, 13 i 21 lipca, 4 i 18 sierpnia), dla uczestników obozu patriotyczno-historycznego i laureatów konkursu fotograficznego „Siła poświęcenia – Żołnierze Wyklęci” w Harcerskiej Bazie Obozowej „Nasieczne” w Caryńskim (3 i 12 lipca), dla uczestników półkolonii zorganizowanych przez Rzeszowski Dom Kultury (4 i 11 lipca); najmłodszym pokazano film *Ciapek* z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?”. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Polscy Sprawiedliwi wśród Narodów Świata – wykład dla uczniów Krakowskiej Szkoły Montessori – 18 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Polska niepodległa – wykład dla uczniów Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 w Krakowie – 31 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Polska technika wojskowa w II wojnie światowej – prelekcja na temat polskich osiągnięć konstrukcyjnych w zakresie techniki wojskowej – III Liceum Ogólnokształcące w Suwałkach – 20 października. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Polski gen wolności” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej w Sobkowie poświęcone Powstaniu Styczniowemu – 12 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Polski wysiłek zbrojny w czasie I wojny światowej” – cykl zajęć edukacyjnych dla Szkoły Podstawowej w Janowicach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Pisarach (9 listopada), Szkoły Podstawowej w Lasocinie (16 listopada) i Szkoły Podstawowej w Ożarowie (23 listopada). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Polskie drogi do niepodległości – prelekcja dla osadzonych w Areszcie Śledczym w Gdańsku-Przeróbce – liczba uczestników: ok. 60. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Polskie drogi do niepodległości – prelekcja w szkole Cosinus w Gdańsku – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Polskie drogi do niepodległości 1914–1918” – warsztaty w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na temat odzyskania przez Polskę niepodległości – praca z mapą, tekstem źródłowym i materiałem ikonograficznym – 3, 4 i 5 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Polskie Państwo Podziemne” – zajęcia edukacyjne w Zespole Szkół nr 4 w Bielsku Podlaskim (27 września), I Liceum Ogólnokształcącym Łapach (5 października). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Polskie Państwo Podziemne – wykład dla uczniów Szkoły Podstawowej w Pomlewie – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Polskie Państwo Podziemne – wykład w Zespole Szkół nr 1 w Chęcinach – 27 września. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Polskie Państwo Podziemne” – warsztaty dla uczniów szkół średnich w Szczecinie na podstawie edukacyjnej gry historycznej w związku z 84. rocznicą powstania Polskiego Państwa Podziemnego – 27 września. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Polskie podziemie niepodległościowe – wykłady dla uczniów i dorosłych mieszkańców Działdowa z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Polskie podziemie niepodległościowe po II wojnie światowej” – cykl 25 prelekcji dla ponad 500 uczniów. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Polskie powojenne podziemie niepodległościowe – wykład dla młodzieży szkół podstawowych z Bochni – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie” – zajęcia w Szkole Podstawowej w Łasinie w związku z wystawą „Szlaki nadziei. Odyseja Wolności. Losy Polaków w czasie II wojny światowej” – 6 czerwca – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie – szlakiem pancerniaków gen. Stanisława Maczka – wykład dla słuchaczy Salezjańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łodzi – 24 października. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Polskie symbole narodowe” – lekcje dla uczniów II Społecznej Szkoły Podstawowej STO w Gdańsku (10 listopada – ok. 200 uczniów) i Szkoły Podstawowej nr 5 w Redzie (17 listopada – ok. 40 osób): Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Polskie symbole narodowe” – zajęcia edukacyjne online na temat flagi, hymnu i godła Polski dla uczniów klas I–III Szkoły Podstawowej nr 3 w Łomiankach (17–20 stycznia), uczniów Szkoły Podstawowej w Parsęku (23 marca), podopiecznych Przedszkola Gminnego w Sianowie (25 kwietnia), uczniów Zespołu Szkół Podstawowych w Balicach (Kraków, 29 kwietnia), uczniów Zespołu Szkół Społecznych nr 3 Białostockiego Towarzystwa Oświatowego w Białymstoku (6 czerwca), uczestników półkolonii w Siemiatyckim Ośrodku Kultury (8 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBEN Kraków, OBEN Szczecin, OBEN Warszawa, Delegatura IPN w Koszalinie.

Polskie symbole narodowe – prelekcja dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Międzyrzeczu – 18 listopada – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Polskie symbole narodowe” – zajęcia edukacyjne dla klas I–III szkół podstawowych – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 27 października, 7 i 13 listopada – liczba uczestników: 45. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Polskie symbole narodowe” – warsztaty dotyczące polskich symboli narodowych, Bałki Murmańskiej oraz Kasztanki dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 40, Szkoły Podstawowej nr 32 i Szkoły Podstawowej nr 83 we Wrocławiu – listopad. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Polskie symbole narodowe”, „Życie codzienne w II RP” – zajęcia dla dzieci, pacjentów Wojewódzkiego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej Centrum Leczenia Chorób Płuc i Rehabilitacji w Łodzi – 31 maja. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Połanieckie prelekcje historyczne: **Organizacja „Odwet” i oddział partyzancki „Jędrusie”** – wykład dla uczniów Zespołu Szkół im. Oddziału Partyzanckiego AK „Jędrusie” w Połancu z okazji 50-lecia istnienia szkoły i 80. rocznicy pacyfikacji pobliskiej wsi Strużki – 2 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej” – zajęcia dla uczniów w Szkole Podstawowej w Połomii (29 marca), Bibliotece Pedagogicznej w Tarnobrzegu Filia w Nisku (17 kwietnia), Samorządowym Liceum Ogólnokształcącym w Stalowej Woli (20 kwietnia), w Lubaczowie – organizator: Muzeum Kresów w Lubaczowie (9 maja i 6 czerwca), w Zespole Szkół w Lutczy (26 maja), Szkole Mistrzostwa Sportowego „Resovia” w Rzeszowie (30 maja), Szkole Podstawowej nr 3 w Świdniku (Rzeszów, 13 czerwca), Szkole Podstawowej w Tyczynie (14 czerwca), Zespole Szkół nr 3 w Jaśle (22 maja), Szkole Podstawowej w Maławie (11 października), szkole przy Szpitalu św. Michała Archaniola w Łańcucie (16 października), Szkole Podstawowej w Jaśliskach (18 października), Szkole Podstawowej w Starej Wsi (19 października), Szkole Podstawowej w Równem (20 października), Zespole Szkół przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim nr 2 w Rzeszowie (24 października), Szkole Podstawowej nr 14 w Rzeszowie (26 października), Szkole Podstawowej w Golcowej (21 listopada), Szkole Podstawowej w Lutoryżu (12 grudnia) i Szkole Podstawowej w Mogielnicy (12 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Pomoc Polaków dla ludności żydowskiej w latach 1939–1945” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Zespole Szkół Budowlanych im. Tadeusza Kościuszki w Brzozowie (3 października), Szkole Podstawowej im. prof. Karola Olszewskiego w Broniszowie (16 listopada), Zespole Szkół w Chorzelowie (24 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Pomoc udzielana przez Polaków ludności żydowskiej podczas okupacji niemieckiej” – zajęcia dla uczniów łapskich szkół w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Postawy warte naśladowania” – zajęcia edukacyjne o wartościowych postaciach m.in. sportowcach-patriotach i gigantach nauki dla uczniów Niepublicznej Szkoły Podstawowej im. Dzieci z Fatimy w Lublinie – 18 października. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Powstanie Styczniowe w perspektywie roku 1918 – prelekcja dla żołnierzy 9. Braniewskiej Brygady Kawalerii Pancernej oraz młodzieży szkolnej – Braniewo, 8 lutego – liczba uczestników: 170. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Powstanie Warszawskie” – warsztaty dla młodszych klas szkoły podstawowej; wykład *Kubuś – opowieść o powstańcym samochodzie pancernym*, konkursy plastyczne i historyczne – sala konferencyjna Oddziału IPN Rzeszów – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Powstanie Warszawskie” – zajęcia dla uczestników warsztatów historycznych „Historia na wakacjach” – Poznań, 21 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Powstanie Warszawskie i ogólnopolska kampania »BohaterON – włącz historię!«” – zajęcia edukacyjne dla Szkoły Podstawowej nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku – 25–27 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Powstańcze anioły – wykład o powstańcach warszawskich w dawnym areszcie Informacji WP we Włochach – 19 października – liczba uczestników: 20. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Poznajcie misia...” – warsztaty dla dzieci o niedźwiedziu Wojtku z Armii Polskiej gen. Władysława Andersa – 10 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Praca ze źródłem historycznym” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – samodzielna analiza wybranych źródeł historycznych – Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Przemyślu Filia w Przeworsku (16 maja), Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej w Nisku (15 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Prelekcja o działalności IPN – w siedzibie Oddziału IPN Gdańsk – 3 kwietnia, 2 czerwca – łączna liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Orlęta Lwowskie – prelekcja z okazji Biegu Orłąt Lwowskich w Szkole Podstawowej w Kolbudach – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Rotmistrz Witold Pilecki – prelekcja dla mieszkańców Świdnicy w związku z pokazem filmu *Raport Pileckiego* w Świdnickim Stowarzyszeniu Patriotycznym – 2 października – liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Prezentacja gier planszowych IPN – warsztaty przeprowadzono w Zespole Szkół Ekonomicznych i Ogólnokształcących nr 6 w Łomży (6 grudnia), Liceum Ogólnokształcącym w Wysokiem Mazowieckiem (7 grudnia), Zespole Szkół Rolniczych w Sokółce (6 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„PRL – państwo totalitarne?” – dyskusja na temat funkcji państwa w PRL w Zespole Szkół Technicznych w Kolnie – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Propaganda okresu PRL” – zajęcia poświęcone wykorzystaniu propagandy przez władze PRL do fałszowania rzeczywistości i okłamywania społeczeństwa – Szkoła Podstawowa nr 47 w Białymstoku (11 stycznia), XIV Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku (4 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Protesty robotnicze w Łodzi na tle życia codziennego w PRL” – zajęcia dla uczniów VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Asnyka w Łodzi i gimnazjum w Lachendorf (Niemcy) – zwiedzanie m.in. dawnych zakładów „Uniontex” i siedziby Zarządu Regionu Ziemi Łódzkiej NSZZ „Solidarność”, gra planszowa „Kolejka” – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Prowadziłem Polaków w góry i na morze... Generał Mariusz Zaruski – żołnierz Niepodległej, państwowiec, wychowawca młodzieży – prelekcje dla uczniów Szkoły Podstawowej im. Mariusza Zaruskiego w Kolbudach (ok. 500 osób), uczniów Klas Patronackich IPN (ok. 120 osób) i dla uczestników

II Regat Żeglarskich im. gen. Mariusza Zaruskiego w Rewie (26 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Pulkownik Leopold Lis-Kula” – zajęcia dla uczniów przybliżające szlak bojowy legendarnego skauta, strzelca, legionisty, członka POW i oficera WP płk. Leopolda Lisa-Kuli: prelekcja, konkurs wiedzy o bohaterze – Szkoła Podstawowa im. Leopolda Lisa-Kuli w Kosinie koło Łańcuta (10 marca), uczestnicy półkolonii Orląt Związku Strzeleckiego z gminy Boguchwała w Lutoryżu (10 sierpnia), Publiczna Szkoła Podstawowa ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Ociece (28 października), Szkoła Podstawowa nr 27 im. Ignacego Jana Paderewskiego w Rzeszowie (20 listopada), Szkoła Podstawowa im. bł. ks. Jerzego Popiełuszki w Skrzyszowie (23 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Pulkownik Łukasz Ciepliński” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Radomyślu Wielkim (1 marca), w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6 w Rzeszowie (11, 12 i 15 maja) – liczba uczestników: ok. 100; w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Łańcucie (10 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„»Puść mnie matko do powstania«. Powstania śląskie 1919–1920–1921” – warsztaty Centrum Edukacyjnego IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych: praca z materiałami edukacyjnymi (infografiką, mapą, plakatami, wystawami) przygotowanymi przez OBEN Katowice; dla klas wyższych arkusz do analizy SWOT – 31 maja, 15 czerwca, 15 listopada – liczba uczestników: 80. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Ramię krzep, Ojczyźnie służ...” – zajęcia przy wystawie czasowej – Gdańsk, 24 listopada – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Ravensbrück – obóz koncentracyjny dla kobiet” – zajęcia dla uczniów: przedstawienie historii jedynej obozu koncentracyjnego dla kobiet w okresie II wojny światowej, pseudooperacji medycznych na więźniarkach, działalności Konspiracyjnej Drużyny Starszych Harcerek „Mury”, egzekucji, pracy przymusowej, życia codziennego w obozie, biografii wybranych więźniarek, śmiertelności – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach, 21 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Rocznica odzyskania niepodległości – wykład dla Medycznej Szkoły Policealnej w Otwocku – 8 listopada – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Rodzina Ulmów” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – przedwojenne losy Józefa i Wiktorii Ulmów, okoliczności udzielenia schronienia Żydom i tragicznej śmierci – Wojewódzka i Miejska Biblioteki Publicznej w Rzeszowie Filia nr 7 (20 września i 29 listopada), WiMBP w Rzeszowie Filia nr 3 (27 września), Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu i jej filia w Stalowej Woli (9 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Rok 1939 – przedświatek wolności – wykład i film *Tu stoję* w Zespole Szkół im. Prezydenta Ignacego Mościckiego w Zielonce (26 maja – 150 osób), w Areszcie Śledczym w Warszawie-Białoleczę (19 maja – 20 osób). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Romuald Traugutt w Polsce Ludowej” – zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych o przekazie oficjalnym i podziemnym na temat Powstania Styczniowego i postaci Romualda Traugutta w Polsce w latach 1944–1989 – 26 maja. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Rotmistrz Pilecki” – organizacja we współpracy z Uniwersytetem Ignatianum w Krakowie 3 spotkań edukacyjnych dla młodzieży szkolnej z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, prezentacja filmu *Rotmistrz Pilecki* – Kraków, 1 marca – łączna liczba uczestników: 700. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Rotmistrz Witold Pilecki – wykład o rtm. Witoldzie Pileckim dla seniorów z Dziennego Domu dla Osób Starszych w Wilanowie (15 marca – 25 uczestników) i uczniów Zespołu Szkół nr 3 w Łańcucie (12 stycznia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBEN Warszawa.

„Ruch oporu na Śląsku i sylwetka Władysława Kubosza – dowódcy Inspektoratu Rybnickiego AK” – zajęcia dla uczniów klas VII i VIII szkoły podstawowej – 6 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Ryszard Kaczorowski 1919–2010” – zajęcia edukacyjne w XIV Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku – 6 i 9 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Sąsiedzi II RP – przyjaciele czy wrogowie? – wykład – 18 listopada – liczba uczestników: ok. 20. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Siostra Matylda Getter – na ratunek Żydom w czasie II wojny światowej – prelekcje historyczne dla uczniów trójmiejskich szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz szkół średnich z Malborka jako wprowadzenie do filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – łączna liczba uczestników: ok. 420. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Sowiecka agresja na Polskę 17 września 1939 r.” – zajęcia edukacyjne w ramach projektu „Warta Pamięci” dla Zespołu Szkół Podstawowych nr 2 w Augustowie (12 września), Szkoły Podstawowej nr 6 w Augustowie (12 września), Szkoły Podstawowej w Gibach (13 września), Zespołu Szkół Technicznych w Kolnie (20 września). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Sowiecka agresja na Polskę – 17 września 1939 r. – wykład dla dorosłych – omówienie genezy sowieckiej inwazji, w tym m.in. sytuacji międzynarodowej przedwojennej Polski, stosunków dyplomatycznych między RP a ZSRS, stanu działań wojennych w przededniu inwazji, jej przebiegu i konsekwencji, zwłaszcza zbrodni katyńskiej i represji wymierzonych w ludność polską – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach, 24 listopada – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Spełniałem tylko swój obowiązek». Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” – lekcje w Zespole Szkół Budowlanych w Olsztynie i Szkole Podstawowej w Olsztynie. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

Spółeczeństwo obywatelskie w Polsce 1980–1983 – wykład dla młodzieży w Bibliotece „Czterech Kultur” w Łodzi – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Społeczeństwo polskie pod okupacją niemiecką podczas II wojny światowej” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 (29 maja), Szkół Podstawowych nr 1 i nr 3 w Leżajsku (5 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Sportowcy-patrioci – wykład dla młodzieży szkół ponadpodstawowych w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu – 13 września – liczba uczestników: 55. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Sprawiedliwi – prelekcja z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką przed filmem *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w Miejskim Centrum Kultury w Piaszkach (17 lutego) i siedzibie Oddziału IPN Lublin (24 marca). Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Sprawiedliwi wśród Narodów Świata – wykład dla uczniów klas V–VIII w Szkole Podstawowej nr 2 w Sułoszowej – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Srebrni na szlakach Niepodległej” – warsztaty edukacyjne dla uczniów Polskiej Szkoły przy Ambasadzie RP w Hadze – 17 listopada – liczba uczestników: 18. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Stanisław Sojczyński (1910–1947) – nauczyciel, żołnierz, konspirator – wykład dla słuchaczy Salezjańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Łodzi – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Stan wojenny” – zajęcia w Zespole Szkół Mechanicznych im. św. Józefa w Białymstoku (27 listopada), Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Łomży (5 grudnia), Zespole Szkół im. Armii Krajowej w Brańsku (11 grudnia), Szkole Podstawowej w Ostrożanach (14 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Stan wojenny – wykład dla Zespołu Szkół Przemysłu Spożywczego w Kielcach – 21 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Stan wojenny w Gorzowie Wielkopolskim – wykład dla uczniów III Liceum Ogólnokształcącego w Gorzowie Wielkopolskim – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Stan wojenny w Polsce 1981–1983” – lekcje w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych w Olsztynie – 12, 15, 18 i 19 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

„Stan wojenny” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Przemyśle – 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Stan wojenny 1981 – wykład, warsztaty – malowanie symboli oporu w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Psarach – 4 grudnia – liczba uczestników: 24. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia – wykład w Staszowskim Centrum Kultury – 3 października. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

Straty kultury polskiej jako konsekwencja II wojny światowej – prelekcja – 8 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Straty kultury polskiej we Lwowie od 1939 roku – pomniki, tablice i inne upamiętnienia – wykład na zakończenie etapu wojewódzkiego konkursu „Kresy – polskie ziemie wschodnie w XX wieku” – Kraków, 7 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Straż przednia wyzwolenia Polski – cichociemni z regionu – prelekcja dla kadetów Jednostki Strzeleckiej przy współpracy z Jednostką Strzelecką 4051 Włocławek im. gen. broni Władysława Andersa (25 listopada) i dla uczniów Szkoły Podstawowej w Rzeczkowie (30 listopada). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Stutthof – niemiecki nazistowski obóz koncentracyjny i zagłady 1939–1945 – prelekcja i warsztaty – 2 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Sylwetka rotmistrza Pileckiego” – zajęcia dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, podczas wykładu przedstawiono działalność niepodległościową rtm. Witolda Pileckiego pod rządami totalitaryzmu komunistycznego i narodowosocjalistycznego – Miejska Biblioteka Publiczna w Mysłowicach – 20 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Symbole naszej historii” – zajęcia dla młodszych klas szkoły podstawowej: prelekcja, prezentacja, film, konkursy, gry historyczne – Chorzów (2 lutego), Książnice (27 lutego), Rzeszów (24 kwietnia), Mielec (26 kwietnia), Szkoła Polska im. Królowej Rychezy przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii (8 marca), Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem (11 marca), Szkoła Podstawowa nr 37 w Rzeszowie (18 kwietnia), Szkoła Podstawowa nr 37 w Rzeszowie (24 kwietnia), Szkoła Podstawowa w Klatkach (27 kwietnia), Szkoła Mistrzostwa Sportowego „Stal” w Rzeszowie (27 kwietnia), Dom Pomocy Społecznej dla Osób w Podeszłym Wieku oraz Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Rzeszowie (sala konferencyjna Oddziału IPN Rzeszów, 28 kwietnia), Zespół Szkolno-Przedszkolny w Krasnem (4 maja), Szkoła i Biblioteka w Zalesiu (5 maja), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia Nr 7 (9 i 26 maja), Publiczna Szkoła Podstawowa nr 5 w Stalowej Woli (10 maja), Publiczna Szkoła Podstawowa w Zaleszanach (11 maja), Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnobrzegu (16 maja), Szkoła Podstawowa w Medyni Głogowskiej (sala konferencyjna Oddziału IPN Rzeszów, 26 maja), Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna w Świlczy (5 czerwca), Zespół Szkół w Turbii (6 czerwca), Przedszkole św. Rodziny w Rzeszowie (26 czerwca), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 (11 lipca), Rzeszowski Dom Kultury Filia w Zwięzycy – dla uczestników półkolonii (31 lipca), Szkoła Podstawowa w Malawie (11 października), Szkoła Podstawowa nr 8 w Jaśle (23 października). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Sytuacja Żydów w Europie przed II wojną światową i w jej trakcie – prelekcja edukacyjna dla uczniów klas VIII szkoły podstawowej i uczniów szkół ponadpodstawowych – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach, 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Szare Szeregi. Organizacja harcerzy ZHP podczas II wojny światowej” – zajęcia edukacyjne dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 371 w Warszawie – 7 grudnia – liczba uczestników: 28. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Szkolenia dla policjantów z historii najnowszej – we współpracy z Komendą Wojewódzką Policji w Rzeszowie – tematy szkoleń: „Zabić Polaków. »Operacja polska« NKWD 1937–1938” i „Konspiracja niepodległościowa po 1944 roku” – Rzeszów, 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów, OBH Rzeszów.

Szkoła w trakcie przemian – lata 1988–1991 w polskiej szkole na tle wydarzeń społeczno-politycznych – wykład okolicznościowy dla uczniów i nauczycieli na temat wpływu sytuacji społeczno-politycznej w PRL pod koniec lat osiemdziesiątych XX w. na świadomość młodego pokolenia, jego postawę buntu i oporu przeciwko władzy komunistycznej – III Liceum Ogólnokształcące w Chorzowie – 17 listopada – liczba uczestników: 65. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Szlakiem Władysława Andersa – uczestnika Powstania Wielkopolskiego” – rajd edukacyjny w Krośniewicach dla słuchaczy Salezjańskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku – lekcja historii w terenie poświęcona wybranym aspektom biografii gen. Władysława Andersa – Krośniewice, 25 kwietnia – liczba uczestników: 43. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Shoah – zagłada Żydów w czasie II wojny światowej – prelekcja dla uczniów Liceum Sztuk Plastycznych w Gronowie Górnym z elementami pogadanki z okazji 80. rocznicy wybuchu Powstania w Getcie Warszawskim – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Sztuka w służbie propagandy” – interaktywna lekcja historii w VIII Liceum Ogólnokształcącym w Opolu dla uczniów klas maturalnych. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

„Śledztwo katyńskie” – warsztaty edukacyjne dla nauczycieli i uczniów we Wrocławiu (7 lutego), dla funkcjonariuszy dolnośląskiej policji w Izbie Pamięci w Komendzie Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu (10 marca, 15 i 25 maja, 6 czerwca), dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Przemyśle (12 kwietnia), dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, słuchaczy Uniwersytetów Trzeciego Wieku oraz członków stowarzyszeń historycznych województwa śląskiego (16 maja), dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 we Wrocławiu (31 maja), uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej nr 5 w Stalowej Woli (6 czerwca), uczniów Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Izbie Pamięci w Komendzie Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu (15 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Katowice, OBEN Rzeszów, OBEN Wrocław (wspólnie z OBUWiM Wrocław).

„Śledztwo katyńskie” – warsztaty dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 im. Stefana Artwińskiego w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach (13 października), dla uczniów Zespołu Szkół nr 2 im. Stefana Roweckiego „Grota” w Jędrzejowie (26 października). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

„Świat żydowski przed Zagładą i po niej” – cykl zajęć edukacyjnych dla uczniów szkół podstawowych (klasy VII i VIII) i ponadpodstawowych, przygotowujący do wizyty w Miejscu Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 13 października, 12 grudnia – liczba uczestników: 260. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Święto bazy” – zajęcia patriotyczne dla dzieci w Przedszkolu z Oddziałami Integracyjnymi nr 326 w Warszawie – 7 listopada – liczba uczestników: 24. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Święto Niepodległości” – udział w akademii z okazji święta 11 listopada w Szkole Podstawowej im. 16. Pułku Ułanów Wielkopolskich w Grupie – 10 listopada. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Tajna Organizacja Wojskowa „Gryf Pomorski” – warsztaty dla uczniów Szkoły Podstawowej w Miechucinie – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Tajne przez poufne” oraz „Kapral Miś Wojtek” – cykl 17 autorskich warsztatów dla uczniów szkół podstawowych w Lublinie – 13–24 lutego, 7–10 marca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„To będzie nasz atak! – czyli jak SB inwigilowała rzeszowskich harcerzy” – zajęcia dla uczniów szkół ponadpodstawowych – omówienie metod pracy operacyjnej SB (wykorzystanie osobowych źródeł informacji, obserwacja, podsłuch telefoniczny, perlustracja korespondencji) – Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące im. Anny Jenke w Jarosławiu – 11 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„To nie na darmo...” Grudzień ’70 na Wybrzeżu Gdańskim – prelekcja i warsztaty – 12 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Tragedia górnośląska 1945 r.” – zajęcia edukacyjne dla młodzieży szkół ponadpodstawowych o internowaniu cywilów w 1945 r. na Górnym Śląsku w kontekście podobnych działań prowadzonych przez organy represji ZSRS na Pomorzu, w innych rejonach Polski, w Rumuni i na Węgrzech – 29 stycznia, 16 i 19 lutego, 14 kwietnia, 26 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Trudna niepodległość” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych poświęcone problemom gospodarczym i społecznym II RP, wynikającym z nich napięciom oraz wystąpieniom antyrządowym w latach trzydziestych XX w. (na przykładzie powiatu ropczyckiego) – Gminna Biblioteka Publiczna w Iwierzycach (6 czerwca), Szkoła Podstawowa w Kozodrzy (17 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Turniej gry planszowej IPN „ZnajZnak”, prelekcja o Żołnierzach Wyklętych – dla młodzieży z Zespołu Szkół im. Komisji Edukacji Narodowej w Tymbarku z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – Tymbark, 2 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Uczniowie wyklęci” – warsztaty edukacyjne poświęcone młodzieżowej konspiracji antykomunistycznej w latach 1944–1955 – Zespół Szkół w Tarczynie (2 marca – 60 osób), Biblioteka Publiczna przy ul. Chłodnej w Warszawie (9 marca – 25 osób; 12 maja – 45 osób), Izba Pamięci Rodziny Małkiewiczów w Mszczonowie – dla uczniów klas IV (18 maja – 40 osób), Liceum Ogólnokształcące im. Romualda Traugutta w Warszawie (4 kwietnia – 27 osób). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Ulmowie – wykład dla uczniów klas V–VIII Zespołu Szkolno-Przedszkolnego im. Tadeusza Kościuszki w Ryczowie – 1 czerwca – liczba uczestników: ok. 80. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Uskok – wykład dla uczniów oraz prezentacja filmu dokumentalnego w Zespole Szkół Chemicznych w Krakowie – 7 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Utrwalone na fotografii – świat rodziny Ulmów” – lekcja historii, projekcja filmu *Historia jednej zbrodni* – Środowiskowy Dom Samopomocy w Bychawie – 7 września – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Użyteczność. Dziedzictwo Konstytucji – walką i pracą” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej w Wilkołazie – przedstawienie okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja oraz procesów, które doprowadziły do utraty, a następnie odzyskania niepodległości przez Polskę – 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

W białym piekle. Deportacje Polaków w latach 1940–1941 – prelekcje dla uczniów Szkoły Podstawowej w Zegrzu Pomorskim (19 stycznia), Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie (30 stycznia) i Społecznej Szkoły Podstawowej w Koszalinie (1 lutego). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

„Wanda Półtawska – bohaterka z Lubelszczyzny” – warsztaty dla młodzieży szkół średnich – Lublin, 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Warszawa – miasto dwóch powstań” – zajęcia o Powstaniu w Getcie Warszawskim i Powstaniu Warszawskim dla uczniów w Zespole Szkół Zawodowych PBO w Zielonej Górze – 16 maja. Odpowiedzialni: OBEN Poznań, Punkt Zamiejscowy w Zielonej Górze.

Warsztaty – zajęcia dla uczniów klas VII–VIII Szkoły Podstawowej nr 24 w Łodzi z wykorzystaniem gier IPN w ramach Dnia Gier Planszowych – 10 października. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Warsztaty edukacyjne z wykorzystaniem gier IPN – zajęcia z grami edukacyjnymi IPN – „Znaj-Znak”, „Polskie Państwo Podziemne”, „Miś Wojtek”, „Twórcy niepodległości”, „First to Fight. Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie 1939–1945” – Szkoła Podstawowa nr 37 w Białymstoku (7 marca), Liceum Ogólnokształcące w Dąbrowie Białostockiej (17 marca), Autorska Szkoła Klanzy – Liceum Ogólnokształcące w Białymstoku (20 marca); zajęcia z grami edukacyjnymi IPN we współpracy z Wojskowym Centrum Rekrutacji w Białymstoku – Szkoła Podstawowa nr 2 w Mońkach (8 lutego), Szkoła Podstawowa nr 1 w Mońkach (9 lutego), Szkoła Podstawowa nr 19 w Białymstoku (8 i 9 marca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Warsztaty edukacyjne dla młodzieży szczecińskiej na podstawie materiału edukacyjnego „Polak mały” – 22 listopada – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Warsztaty edukacyjne dla młodzieży z wykorzystaniem materiału edukacyjnego „Twórcy Niepodległości” – 13 listopada – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Warsztaty edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych na podstawie materiału edukacyjnego „Mój rówieśnik. Losy obywateli Polski w czasie II wojny światowej” – Przystanek Historia IPN w Szczecinie – 11 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Warsztaty edukacyjno-teatralne dla uczestników regionalnego etapu konkursu „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek KL Ravensbrück” – zajęcia przeprowadzone przez białostockiego aktora Bernarda Banię – przygotowanie uczniów szkół podlaskich do wystąpienia podczas przesłuchań konkursowych; prelekcja o historii więźniarek KL Ravensbrück – Białystok, 15 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Warsztaty dla uczestników obozu harcerskiego w Pobierowie zorganizowanego przez Hufiec ZHP Łagiewniki im. Synów Pułku – zajęcia na podstawie materiału edukacyjnego „Mój rówieśnik. Losy obywateli Polski w czasie II wojny światowej”, gra „303” – 17–18 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Warta Pamięci” – lekcja na temat agresji sowieckiej w 1939 r. w ramach projektu „Warta Pamięci” w Szkole Podstawowej w Wytycznie (12 września), Szkole Podstawowej nr 2 we Włodawie (12 września), Szkole Podstawowej w Komarowie Osadzie (14 września), Szkole Podstawowej w Tyszowcach (14 września). Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Witold Pilecki – prelekcja i wernisaż wystawy elementarnej dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Złotowie – 6 listopada. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

Witold Pilecki – życie i działalność Bohatera – prelekcja w siedzibie 2. Brygady Zmechanizowanej w Złocieńcu dla żołnierzy dobrowolnej służby zasadniczej (20 września) i dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 17 w Koszalinie (26 września). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

„Włocławskie ścieżki pamięci” – zajęcia w Szkole Podstawowej w Tuchowie z wykorzystaniem gry edukacyjnej – 8 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Bydgoszczy.

„Wojciech Korfanty” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie Filia nr 7 – 25 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Wojciech Korfanty (1873–1939)” – warsztaty dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych – praca z materiałami edukacyjnymi (biograficzną wystawą elementarną, infografikami, plakatami) przygotowanymi przez OBEN Katowice i materiałami źródłowymi (fotografiami, tekstami) – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach – 16, 19 maja. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Wojenne dzieciństwo” – terenowa lekcja historii dla uczniów Publicznej Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Żelechlinku przybliżająca m.in. historię niemieckiego obozu dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi oraz germanizację polskich dzieci w okresie II wojny światowej – Żelechlinek, 21 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Wojna polsko-bolszewicka – wykład w ramach projektu „Akademia historii XX wieku” dla uczniów z parafii św. Jakuba Apostoła w Brzesku – 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Wojna z bolszewikami. Bitwa Warszawska 1920” – oprowadzanie po wystawie IPN uczniów Szkoły Polskiej w Atenach – 3–4 listopada – liczba uczestników: 80. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Wokół polskich symboli narodowych” – zajęcia w Przedszkolu w Nowym Aleksandrowie (8 listopada), Szkole Podstawowej nr 9 w Suwałkach (9 listopada), Szkole Podstawowej w Niecikach (14 listopada), Szkole Podstawowej w Wąsoczku (16 listopada), Oddziale Przedszkolnym nr 51 w Białymstoku (17 listopada), Szkole Podstawowej im. ks. Michała Sopoćki w Księżynie (17 listopada), Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Rudce (11 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Wrzesień 1939” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych na temat sytuacji politycznej i militarnej w przeddzień II wojny światowej, wydarzeń Września ’39, zwłaszcza w obecnym województwie podkarpackim – Dom Pomocy Społecznej w Rzeszowie (1 września), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 (28 września). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Wybory 4 czerwca” – zajęcia w II Liceum Ogólnokształcącym w Tczewie – 4 czerwca – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Wybrane akcje zbrojne Armii Krajowej – wykład dla żołnierzy 16. Batalionu Desantowo-Szturmowego – Kraków, 27 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Wykład dla młodzieży o historii polskiego sportu – w Szkole Mistrzostwa Sportowego we Wrocławiu – 16 października – liczba uczestników: 60 . Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Wykład edukacyjny – wykład dla uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Olbierzynie o polskich odkrywcach, wynalazcach, naukowcach (ze szczególnym uwzględnieniem Lubelszczyzny) i patronie szkoły inż. Jerzym Rudlickim; projekcja filmu IPN z cyklu „Giganci nauki” o inż. Rudlickim – Lublin, 24 marca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Oferta edukacyjna i dorobek dydaktyczny IPN – wykład dla studentów historii specjalności nauczycielskiej Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu – 8 maja. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Światło w głębokiej ciemności. Życie religijne w niemieckich obozach koncentracyjnych – wykład dr Eileen Groth Lyon, profesor w Zakładzie Historii Uniwersytetu Stanowego Nowy Jork we Fredonii – Kraków, 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Z Basią i Adasiem w daleką podróż bez kanapek” – zajęcia dla dzieci z wykorzystaniem metody storytellingu – przybliżenie losu dziesiątek tysięcy dzieci zesłanych na Wschód – Lublin, 25 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Z dala od bursztynowego brzegu. Dzieje Flotyli Pińskiej 1919–1939” – zajęcia edukacyjne dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego Centrum Naukowo-Biznesowego „Feniks” w Białymstoku – przedstawienie historii Flotyli Pińskiej, klejenie modeli kartonowych monitora rzeczno-ORP „Warszawa” – 28 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBEN Wrocław.

„Z Misiem Wojtkiem na Monte Cassino” – warsztaty dla dzieci przybliżające historię niedźwiedzia Wojtka z Armii Polskiej gen. Andersa – Lublin, 17 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Z Misiem Wojtkiem na szlaku polskich żołnierzy” – lekcje dla uczniów szkół podstawowych – wykład i edukacyjna gra planszowa „Miś Wojtek” – Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie, 5 maja. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Zagłada i Polacy ratujący Żydów – prelekcja dla uczniów Szkoły Podstawowej w Ogardach – 19 czerwca – liczba uczestników: ok. 25. Odpowiedzialne OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Zagłada Żydów w czasie II wojny światowej” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – Miejska Biblioteka Publiczna w Lubaczowie (30 stycznia), Szkoła Podstawowa w Lisich Jamach (30 stycznia), Centrum Dziedzictwa Kulturowego i Informacji Turystycznej w Tyczynie (7 lutego), Archiwum Państwowe w Rzeszowie (23 lutego), Liceum Ogólnokształcące w Nisku (20 kwietnia), Biblioteka Pedagogiczna w Tarnobrzegu (24 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Zajęcia edukacyjne dla uczniów w Izbie Pamięci Prezydentów RP na Uchodźstwie w Świątyni Opatrzności Bożej w Warszawie – dla uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich – cel: zainteresowanie młodzieży postaciami prezydentów RP na uchodźstwie i emigracją polityczną po II wojnie światowej – Warszawa, 7 listopada – 28 grudnia. Odpowiedzialna: BEN Centrala.

Zajęcia edukacyjne w byłym więzieniu PUBP w Koszalinie – dla uczniów szkół z regionu koszalińskiego – prezentacja umundurowania funkcjonariuszy UB i Żołnierzy Wyklętych, wystawa „Bunt młodych – młodzieżowe organizacje niepodległościowe na Pomorzu Zachodnim 1945–1956”, pokaz multimedialny sylwetek Żołnierzy Wyklętych – Koszalin, 27 lutego – 1 marca. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Zajęcia edukacyjne wokół publikacji *Historie nieopowiedziane... Wspomnienia obozowe Heleny Perkowskiej i innych kobiet z lat 1944–1945* – dla uczniów łąpskich szkół w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy Łapy – 19 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Zajęcia w przedszkolu – zajęcia poświęcone historii symboli narodowych w Przedszkolu „Planeta Dzieci”, Przedszkolu „Hoguś”, Przedszkolu nr 51, Przedszkolu nr 69 we Wrocławiu – 3, 6 i 10 listopada – liczba uczestników: ok. 500. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Zajęcia z grami planszowymi „Miś Wojtek” – Miejska Biblioteka Publiczna w Braniewie (8 maja), Szkoła Podstawowa w Łebnie (25 kwietnia), Szkoła Podstawowa „Lingwista” w Gdańsku (23 maja), Szkoła Podstawowa w Staniszewie (11 grudnia) – liczba uczestników: ok. 220. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Zajęcia z grą „Miś Wojtek” – zajęcia w Szkole Podstawowej nr 39 w Gdańsku (5 września – ok. 50 uczniów), Szkole Podstawowej nr 12 w Gdańsku (26 października – ok. 70 uczniów). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Zajęcia z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów – zajęcia o Polakach ratujących Żydów w czasie II wojny światowej – Zespół Szkół Zawodowych PBO w Zielonej Górze (12 września – 70 uczniów), Szkoła Podstawowa im. Ryszarda Peryta (13 września – ok. 100 uczniów), Centrum Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego w Zielonej Górze (16 września – 40 uczniów), Zespół Szkół w Czerwieńsku (18 września – 100 uczniów), Zespół Szkół Technicznych im. Mikołaja Kopernika w Zielonej Górze (28 września – 25 uczniów), Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 3 „Ekonomik” w Zielonej Górze (29 września i 21 listopada – 60 uczniów). Odpowiedzialne: OBEN Poznań – Punkt Zamiejscowy w Zielonej Górze.

„Zawiszacy” – warsztaty poświęcone najmłodszym harcerzom Szarych Szeregów – Szkoła Podstawowa nr 80 w Warszawie – 14 listopada – liczba uczestników: 27. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Zbrodnia katyńska – wykłady dla uczniów klas VI–VIII Szkoły Podstawowej w Konieczkowej (16 lutego), Szkoły Podstawowej w Stalowej Woli (19 kwietnia), Szkoły Podstawowej nr 104 w Krakowie (20 kwietnia), dla szkół z Brzeska w ramach projektu „Akademia historii Polski XX w.” w parafii pw. św. Jakuba Apostoła (Brzesko, 24 kwietnia), w Gminnym Ośrodku Kultury w Służewie (7 kwietnia – ok. 50 osób), dla uczniów Szkoły Podstawowej w Ratyniu (15 maja). Odpowiedzialni: OBEN Kraków, OBEN Poznań, OBEN Rzeszów, REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Zbrodnia katyńska” – zajęcia z wykorzystaniem materiałów *Śledztwo katyńskie*, poprzedzone prelekcją – dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 w Mońkach (19 stycznia), Liceum Ogólnokształcącego w Mońkach (19 stycznia), Zespołu Szkół Technicznych w Łomży (13 kwietnia), Zespołu Szkół Katolickich w Łomży (19 kwietnia), XIV Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku (25 kwietnia), Szkoły Podstawowej nr 2 w Czarnej Białostockiej (w Oddziale IPN Białystok, 25 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zbrodnia katyńska 1940” – warsztaty na podstawie teki *Śledztwo katyńskie* w Zespole Szkół nr 1 im. Anny Wazówny w Golubiu-Dobrzyniu – 12 maja – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Zbrodnia katyńska” – zajęcia dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych – wykład o zbrodni katyńskiej i praca uczniów na podstawie materiału edukacyjnego *Śledztwo katyńskie* – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach, 27 października – 8 grudnia, liczba uczestników: ok. 200 osób. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Zbrodnia katyńska i kłamstwo katyńskie” – zajęcia dla uczniów – Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii (9 marca), Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii z siedzibą we Frankfurcie nad Menem (11 marca), Zespół Szkół Technicznych w Leżajsku (27 marca), Szkoła Podstawowa w Laszkach (28 marca), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 (18 i 28 kwietnia), Szkoła Podstawowa w Soninie (26 kwietnia), Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Przemyślu (18 maja), Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Jarosławiu (18 maja), Liceum Ogólnokształcące im. Mikołaja Kopernika w Nowym Żmigrodzie (22 maja), Szkoła Podstawowa w Jodłowej (8 listopada), I Liceum Ogólnokształcące w Łańcucie (16 listopada), Szkoła Podstawowa w Jaworniku Niebyleckim (22 listopada), Szkoła Podstawowa w Gwoźnicy Górnej (24 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Zbrodnia katyńska – na tropach śledztwa” – prelekcje na temat sowieckiego mordy, warsztaty „Śledztwo katyńskie” w X Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku (6 listopada), Liceum Ogólnokształcącym w Dąbrowie Białostockiej (28 listopada), XIII Liceum Ogólnokształcącym w Białymstoku (28 listopada). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zbrodnia wołyńska” – zajęcia dla uczniów szkół średnich w I Liceum Ogólnokształcącym w Łańcucie – 16 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Zło dobrem zwyciężaj – ks. Jerzy Popiełuszko – prelekcja dla osadzonych w Oddziale Zewnętrznym Aresztu Śledczego w Dobrowie – 22 maja. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

„ZnajZnak – Polska morska” – zajęcia dla uczniów Szkoły Podstawowej „Lingwista” poświęcone najważniejszym wydarzeniom, postaciom i miejscom związanym z historią Pomorza w II RP – 24 maja – liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Znak ma moc” – warsztaty na temat historii i społecznej funkcji znaku Polski Walczącej podczas niemieckiej okupacji Polski – część pierwsza: zapoznanie uczniów z historią powstania oraz znaczeniami „kotwicy”; część druga: malowanie przez uczniów znaku metodami stosowanymi przez młodzież w czasie wojny – Przystanek Historia IPN w Poznaniu, 13 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Zoo azylem dla ludzi – niezwykła historia rodziny Żabińskich” – zajęcia poświęcone historii Jana i Antoniny Żabińskich – Szkoła Podstawowa nr 51 im. Bronisława Szwarca (28 września, 9 października), Szkoła Podstawowa im. gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego w Lusowie (14 listopada) – liczba uczestników: 92. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Żołnierz i sanitariuszka u krawcowej” – warsztaty plastyczne dla dzieci – prezentacja munduru polskiego żołnierza z okresu II wojny światowej, prace plastyczne dzieci przedstawiające umundurowanie polskiego żołnierza i stroju sanitariuszki – 20 stycznia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Żołnierze lwowskiej AK w sowieckich łagrach 1944–1959 – wykład dla uczniów ze szkół w Brzesku w ramach projektu „Akademia historii Polski XX w.” – parafia pw. św. Jakuba Apostoła w Brzesku, 15 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Żołnierze Wyklęci” – lekcje, prelekcje i wykłady poświęcone walce żołnierzy podziemia antykomunistycznego po zakończeniu II wojny światowej – IV Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie (27 lutego), Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Olbiercinie (w siedzibie Oddziału IPN Lublin, 27 lutego), Zespół Szkół Ekonomiczno-Handlowych w Olsztynie (27 lutego), IX Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie (28 lutego), Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Ryglcach (28 lutego), Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. prof. Czesława Majorka w Ryglcach (28 lutego), Szkoła Podstawowa nr 2 w Olsztynie (6 marca), Szkoła Podstawowa im. Haliny Grabowskiej „Zety” (Chłina, 8 marca), II Liceum Ogólnokształcące w Olsztynie (9 marca); wykłady i prelekcje z pokazem multimedialnym „Polskie antykomunistyczne podziemie niepodległościowe po II wojnie światowej” dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Toruniu, Tucholi, Inowrocławiu, Chełmnie, Chojnicach, Sampaławie, Potulicach, Kurzętniku, Mycielewie, Grudziądzu, Więcborku (marzec – ok. 1000 osób). Odpowiedzialni: OBEN Kraków, OBEN Lublin, REN Delegatury IPN w Bydgoszczy, Delegatura IPN w Olsztynie.

„Żołnierze Wyklęci” – zajęcia edukacyjne dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej, szkół ponadpodstawowych oraz osób dorosłych – Szkoła Podstawowa w Niebylcu (17 lutego), Szkoła Podstawowa w Baryczy (23 lutego), Szkoła Podstawowa w Bukowsku (24 lutego), Zespół Szkół Mechanicznych w Rzeszowie (27 lutego), Szkoła Podstawowa w Golcowej (28 lutego), Zespół Szkół Gospodarczych im. Mikołaja Spytka Ligęzy w Rzeszowie (1 marca), Centrum Kulturalno-Biblioteczne w Sokołach (1 marca), Szkoła Podstawowa w Woli Zgłobieńskiej (3 marca), Zespół Szkół w Turośni Kościelnej (3 marca), Szkoła Podstawowa nr 16 im. Tadeusza Kościuszki w Białymstoku (7 marca), Szkoła Polska przy Konsulacie Generalnym RP w Kolonii (9 marca), Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie Filia nr 7 i 9 (2 i 17 marca), Szkoła Podstawowa w Perlejewie (15 marca), Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących nr 5 w Łomży (16 marca), Zakład Karny w Jaśle (20 marca), I Liceum Ogólnokształcące w Kolnie (21 marca), Szkoła Podstawowa nr 2 w Sanoku (22 marca), Szkoła Podstawowa nr 7 w Białymstoku (27 marca), Szkoła Podstawowa nr 8 w Białymstoku (21 kwietnia), Szkoła Mistrzostwa Sportowego „Resovia” w Rzeszowie (30 maja), Zespół Szkół Miejskich nr 51 w Jaśle (2 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok, OBEN Rzeszów.

„Żołnierze Wyklęci” – zajęcia dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej i szkół ponadpodstawowych – Zespół Szkół Technicznych im. Bohaterów Września w Jaśle – 15 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Żołnierze Wyklęci – Żołnierze Niezłomni – wykład dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 im. Kazimierza Wielkiego w Grybowie o działalności podziemia niepodległościowego po 1944 r. z uwzględnieniem historii lokalnej – 10 marca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Zwierzęca brygada” – zajęcia o zwierzętach towarzyszących polskim żołnierzom – Zespół Szkół w Księżynie (26 września), Szkoła Podstawowa im. Hugona Kołłątaja w Uhowie (4 grudnia), Szkoła Podstawowa im. kard. Stefana Wyszyńskiego w Troszyczynie (6 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zwierzęca brygada” – zajęcia z pakietem edukacyjnym „Zwierzęca brygada” – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Zwierzęca brygada” – warsztaty edukacyjne przybliżające historię niedźwiedzia Wojtka z Armii Polskiej gen. Andersa – Zamość, 4 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Zwierzęca brygada” – warsztaty dla dzieci o zwierzętach w PSZ – 27 października. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Zwierzęca brygada na tropie historii” – warsztaty dla dzieci poświęcone zwierzętom w PSZ – Lublin, 8 maja, 22 i 24 listopada, 8 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Zwycięstwo bez wolności – wykład dla uczniów Zespołu Szkół Mechanicznych w Kielcach o sytuacji Polski zdominowanej przez komunistów po zakończeniu II wojny światowej – Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Kielcach – 9 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Życie codzienne na Kaszubach i Kociewiu w okresie II wojny światowej – prelekcje dla uczniów Szkoły Podstawowej w Sztutowie – 14 czerwca – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Życie codzienne w okupowanej Wielkopolsce – wykład dla uczniów Szkoły Podstawowej w Cieninie Kościelnym – 5 września – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Życie codzienne w PRL” – zajęcia dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Sopocie i II Liceum Ogólnokształcącego w Kwidzynie (łącznie liczba uczestników: ok. 100), dla uczestników warsztatów historycznych „Historia na wakacjach” (20 lipca), dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 2 im. Władysława Stanisława Reymonta w Tuszynie z wykorzystaniem gry planszowej „Kolejka” (15 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk, OBEN Łódź, OBEN Poznań.

Żydzi „miasta paragrafu śmierci” – lekcja w ramach projektu edukacyjnego Oddziału IPN Lublin „Na granicy dwóch światów” – 19 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Żywa lekcja historii na Polanie Śmierci w Starym Grodkowie – we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Historii i Wojskowości im. rtm. Witolda Pileckiego – omówienie historii operacji „Lawina” oraz okoliczności ustanowienia Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych; lekcja dla uczniów Szkół Podstawowych w Grodkowie, Paczkowie i Skoroszycach. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

2.4. Wyjazdy edukacyjne, rajdy i gry miejskie

„Wiem, upamiętniam. Represje wobec mieszkańców województwa białostockiego w czasie okupacji niemieckiej w latach II wojny światowej” – wyjazd edukacyjny laureatów konkursu pod tym samym tytułem dla uczniów szkół średnich oraz klas VIII szkół podstawowych – miejsca pamięci o niemieckich represjach wymierzonych w ludność i o zagładzie Żydów: Sikory-Tomkowięta, Tykocin (dawna synagoga), Ostrów Mazowiecka (Muzeum – Dom Rodziny Pileckich), Kraków (Muzeum Armii Krajowej im. gen. Emila Fieldorfa „Nila”, spacer szlakiem historii krakowskich Żydów), Michniów (Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie) – 24–26 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Wyjazd edukacyjny do Lipska i Kamiennej Starej – dla żołnierzy 18. Białostockiego Pułku Rozpoznawczego im. gen. bryg. Nikodema Sulika połączony z wykładem o karierze wojskowej patrona pułku, niemiecko-sowieckich zmaganiach wojennych w latach 1941–1944 w rejonie Lipska i Kamiennej Starej oraz fortyfikacjach sowieckich z okresu II wojny światowej nad rzeką Biebrzą – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Wyjazd edukacyjny do miejsc pamięci związanych z żołnierzami podziemia niepodległościowego w Warszawie – dla uczestników projektu „Łączka i inne miejsca poszukiwań” i ich opiekunów – były areszt śledczy przy ul. Rakowieckiej (obecnie Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL), kwatery „Ł” na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w Warszawie – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Wyjazd Pamięci do Górnej Austrii – współorganizowany ze Stowarzyszeniem Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych dla laureatów ogólnopolskiego konkursu „Sztafeta pamięci. Losy mojej rodziny w czasie II wojny światowej” – przybliżenie skali zbrodni w niemieckich obozach koncentracyjnych w Austrii, złożenie hołdu zamordowanemu tam polskiemu obywatelowi, spotkanie ze świadkami historii – Mauthausen, Gusen, Ebensee, tzw. zamek śmierci Hartheim – 14–18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Wyjazd Pamięci do Niemiec – współorganizowany z Konsulatem Generalnym RP w Monachium i Stowarzyszeniem Rodzin Polskich Ofiar Obozów Koncentracyjnych (partner) – w Miejscu Pamięci Dachau uczestnicy wzięli udział w uroczystości odsłonięcia tablicy poświęconej o. Marianowi Żelazkowi SVD (1918–2006), byłemu więźniowi Fortu VII w Poznaniu, KL Dachau i KL Mauthausen-Gusen, misjonarzowi wśród trędowatych w Indiach w latach 1950–2005, słudze Bożemu Kościoła katolickiego, nominowanemu do pokojowej Nagrody Nobla; odwiedzili miejsca związane z martyrologią polskich dzieci w Markt Indersdorf, Burgkirchen an der Alz, pozostałości po tajnym kompleksie obozowym Mühldorfer Hart w Bawarii; spotkali się z kustoszami pamięci w tych miejscach – 24–26 maja. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Wyjazd edukacyjny na „Bydgoską Łączkę” – dla uczestników projektu „Łączka i inne miejsca poszukiwań” – liczba uczestników: 95. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Wyjazd edukacyjny na Węgry i do Rumunii – dla laureatów tegorocznej edycji konkursu „Policjanci i Żołnierze w Służbie Historii” zorganizowanego we współpracy z MON do miejsc związanych z historią XX w. – 7–14 października – uczestniczyło 35 uczniów i 10 nauczycieli. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

2.4.1. Spacery edukacyjne

V Marsz Pamięci w Lasach Pałędzia i Dąbrówki – prelekcje historyczne na trasie marszu zorganizowanego przez Stowarzyszenie Miłośników Dopiewa „Sami Swoi” – 13 października. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Akcja »Główki«: śladami akcji zbrojnych Armii Krajowej w okupowanej przez Niemców Warszawie” – spacer edukacyjny dla laureatów projektu edukacyjnego „Epizody z Najnowszej Historii Polski w Komiksie” – miejsca wybranych akcji zbrojnych polskiego podziemia w Warszawie w czasie II wojny światowej – 2 czerwca. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„Atomowa zagłada” – spacer współorganizowany z Muzeum Zimnej Wojny w Podboresku – zagadnienia związane z zimną wojną oraz widmem konfliktu nuklearnego. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Koszalinie.

„Cmentarz Osobowicki” – zajęcia dla młodzieży ze Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Psarach w kwaterze ofiar komunizmu wrocławskiego cmentarza Osobowickiego – 8 listopada – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Cmentarz Wojskowy w Białymstoku” – spacer edukacyjny dla uczniów X Liceum Ogólnokształcącego w Białymstoku (16 listopada) i studentów Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. prof. Edwarda Szczepanika w Suwałkach (29 listopada) po białostockich nekropoliach wojskowych. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Drukarze i rewolucjoniści – historia wolnego słowa w Łodzi” – wycieczka po Łodzi zorganizowana dla uczestników Kursu Liderów Samorządności – 23 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Gdańsk '39” – spacery edukacyjne po miejscach związanych z wydarzeniami września 1939 r. w Gdańsku (m.in. 6 września) – liczba uczestników: 89. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Kaszuńska 28” – spacer edukacyjny z cyklu „Śladami zbrodni. Miejsca szczecińskiej bezpieki” z okazji Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych – uczniowie VII Liceum Ogólnokształcącego w Szczecinie (1 marca – ok. 40 osób), młodzież i nauczyciele Zespołu Szkół Ponadpodstawowych w Wolinie (17 maja – ok. 30 osób; 17 października – 23 osoby), Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Wolinie i Okręgowy Ośrodek Wychowawczy w Szczecinie (14 czerwca – ok. 40 osób), uczniowie i nauczyciele Zespołu Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Szczecinie (4 października – 19 osób), uczniowie i nauczyciele Centrum Edukacji Zawodowej i Turystyki w Świnoujściu (15 listopada – 26 osób). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Korzenie Gdyni” – spacer edukacyjny przybliżający początki Gdyni – 14 listopada – liczba uczestników: 16. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Leśnicki Dzień Pamięci o Ofiarach Pracy Przymusowej – współorganizacja odsłonięcia pomnika, prelekcja i spacer z przewodnikiem – Wrocław-Leśnica, 24 października. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Miasto ruin, miasto pionierów. Gorzów 1945” – spacer historyczny dla uczniów Szkoły Podstawowej Stowarzyszenia Wychowanków Katolickich po ulicach Gorzowa Wielkopolskiego trasą pionierów, którzy przybyli do miasta 27 i 28 marca 1945 r. (25 stycznia – liczba uczestników: 25) i dla kleryków z Zielonogórsko-Gorzowskiego Wyższego Seminarium Duchownego z omówieniem losów ks. Witolda Andrzejewskiego (8 września – liczba uczestników: 10). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Nocny Szlak Kulturowy” – spacer historyczny „Między Landsbergiem a Gorzowem. Dwa oblicza miasta”, którego celem było ukazanie realiów życia w III Rzeszy do czasu wkroczenia Armii Czerwonej – 2 września – liczba uczestników: 60. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Obóz dwóch totalitaryzmów. Jaworzno 1943–1956” – współorganizowany z Muzeum Miasta Jaworzna – zwiedzanie terenu poobozowego dla uczniów klas VII–VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych – historia obozu dwóch totalitaryzmów w Jaworznie: podobozu Neu-Dachs – filii KL Auschwitz (1943 r.) – przekształconego w Centralny Obóz Pracy Jaworzno (1945–1949), potem w eksperymentalne Centralne Więzienie dla Młodocianych Więźniów Politycznych (1951–1955) i Centralne Więzienie Jaworzno (do 1956 r.) – 14 marca, 4 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Obóz pracy Burgweide i leśnicka filia KL Gross-Rosen” – wykład dla żołnierzy o pracy przymusowej we Wrocławiu w czasie II wojny światowej połączony z wycieczką na Cmentarz Żołnierzy Polskich na Grabiszynie – 19 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Pogrzebana pamięć” – warsztaty i spacer edukacyjny na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach – BohaterOn (6 października, liczba uczestników: 80) oraz zajęcia dla Katolickiej Szkoły Podstawowej im. św. Kazimierza w Gdańsku (19 października, liczba uczestników: 40). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Poznański Czerwiec po 67 latach” – 7 spacerów edukacyjnych przy pomocy aplikacji w systemie ActionTrack po poznańskiej dzielnicy Jeżyce dla uczniów szkół podstawowych i średnich – zajęcia poświęcone Poznańskiemu Czerwcowi ’56 r. – maj–czerwiec. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„Przeszliśmy – Niepokonani” – repremiera w aplikacji ActionTrack trasy historycznej dla uczniów lubelskich szkół powstałej we współpracy z XXVII Liceum Ogólnokształcącym im. Zesłańców Sybiru w Lublinie, Związkiem Sybiraków Oddział w Lublinie, Lubelskim Stowarzyszeniem Pamięci Zesłańców Sybiru – miejsca w Lublinie upamiętniające Polaków deportowanych w głąb ZSRS, historia dzieci z Pahlitua – 10 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Rzeszowianie w walce o niepodległość” – spacer dla uczniów Zespołu Szkół Mechanicznych w Rzeszowie szlakiem miejsc świadczących o udziale rzeszowian w walce o niepodległość: od tablicy pamiątkowej rzeszowskich Strzelców obok domu Jana Kotowicza i Tarczy Legionów pod pomnik Leopolda Lisa-Kuli – 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Spacer edukacyjny dla grupy młodzieży z Wrocławia – dla uczestników obozu patriotyczno-historycznego zorganizowanego przez Biuro Przystanków Historia – popularyzacja historii najnowszej Gdańska: okresu II wojny światowej (m.in. wycieczka na Westerplatte) i czasu „Solidarności” – 9 i 10 sierpnia – liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Szablą czy księgą? Romantycy i pozytywiści na cmentarzu Starym w Łodzi – twórcy polskiej niepodległości i państwowości” – spacer po cmentarzu Starym w Łodzi dla młodzieży z XXIII Liceum Ogólnokształcącego im. ks. prof. Józefa Tischnera w Łodzi – 30 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„Szlakami Żołnierzy Niezłomnych” – spacer dla nauczycieli po najważniejszych miejscach związanych z podziemiem niepodległościowym lat 1945–1963, Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Krakowie – 21 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Szlakiem gorzowskiej opozycji” – spacer edukacyjny dla słuchaczy Centrum Edukacji Zawodowej i Biznesu – 21 marca, 1 lipca – łączna liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Szlakiem niepodległości” – spacer edukacyjny po Krakowie dla uczniów klas VII i VIII Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Niepołomicach przez miejsca związane z 1918 r. i odzyskaniem niepodległości – 14 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Szlakiem plk. Leopolda Lisa-Kuli” – spacer historyczny – miejsca związane z plk. Lisem-Kulą, m.in.: pomnik i miejsca jego pobytu i działalności w Rzeszowie – dla uczniów i czytelników Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie Filia nr 7 (13 marca, 24 kwietnia, 13 listopada), dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Kołaczycach (30 marca), dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 11 w Rzeszowie (21 kwietnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Szlakiem pomników polskiej pamięci” – spacer historyczny dla uczniów Zespołu Szkół nr 4 im. Armii Krajowej w Szczecinie – 30 października – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Szlakiem Żołnierzy Wyklętych” – spacer historyczny dla uczniów IX Liceum Ogólnokształcącego z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Św. Królowej Jadwigi w Rzeszowie – miejsca związane z bohaterami drugiej konspiracji (m.in.: pomnik Żołnierzy Wyklętych, zamek – dawne więzienie) – 17 maja. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Śladami bitwy o Białystok z 22 sierpnia 1920 r.” – spacer z okazji 103. rocznicy zwycięskiego dla strony polskiej starcia między żołnierzami I Brygady Piechoty Legionów Polskich a Armią Czerwoną w sierpniu 1920 r. – 20 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Śladami Danuty Siedzikówny” – spacer edukacyjny ukazujące miejsca związane z Danutą Siedzikówną – łączna liczba uczestników: ok. 300. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Śladami Polaków w Wolnym Mieście Gdańsku” – spacer historyczny, cz. 2: „Śródmieście” – 18 marca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Śladami polskich bohaterów” – spacer edukacyjny dla uczniów Szkoły Podstawowej nr 18 w Koszalinie – 4 października – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Koszalinie.

„Śladami koszalińskich pomników bohaterów narodowych” – spacer historyczny po Koszalinie dla podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Koszalinie (14 czerwca – liczba uczestników: 25) oraz dla uczniów Zespołu Szkół nr 1 w Koszalinie (26 października, liczba uczestników: 30). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

„Śladami Żołnierzy Niezłomnych” – spacer edukacyjny dla żołnierzy 16. Batalionu Powietrzno-Desantowego po najważniejszych miejscach w Krakowie związanych z podziemiem niepodległościowym lat 1945–1963 – 30 października. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Wirtualny spacer w czasie i przestrzeni przez cmentarz Łyczakowski i Cmentarz Obrońców Lwowa szlakiem sześciu pokoleń walczących o niepodległość ojczyzny” – 26 października. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Wyspa przemysłu – wyspa wolności, niezwykła historia gorzowskiego Zawarcia” – spacer edukacyjny dla członków Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Zawarcia – dzieje gorzowskiego przemysłu i jego twórców – 15 lipca – liczba uczestników: 25. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Wywiad AK w walce z niemiecką bronią V” – spacer dla uczestników I Gminnych Manewrów Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych Gminy Ostrów – młodych strażaków i ich rodziców – po Par-

ku Historycznym w Bliźnie i związana z tematem prelekcja – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„**Zaślubiny Polski z morzem**” – zajęcia w Pucku przybliżające wydarzenia 10 lutego 1920 r. – 10, 15, 22 lutego – liczba uczestników: ok. 360. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

2.4.2. Gry miejskie

„**Bodo znany i nieznany**” – mobilna gra miejska dla mieszkańców Kielc, towarzysząca wystawie biograficznej „Eugeniusz Bodo”. Partnerem inicjatywy był Teatr im. Stefana Żeromskiego w Kielcach – listopad. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Gdańsk 1970**” – gra dla uczniów Zespołu Szkół Technicznych nr 1 w Kartuzach – miejsca związane z buntem robotników w Gdańsku '70 – 22 lutego – liczba uczestników: 20. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Kobiety w okupowanej Łodzi 1939–1945**” – gra miejska we współpracy z Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi dla uczniów szkół średnich – wojenna historia łodzianek: Maryli Biedermannówny, Haliny Kłęb-Szwarc, Marii Jasińskiej i Chavy Rosenfarb, oraz życie codzienne w mieście przemianowanym przez Niemców w 1940 r. na Litzmannstadt – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

„**Korzenie Gdyni**” – uczestnicy gry poznali miejsca związane z początkami budowy portu i miasta – 22 listopada – liczba uczestników: ok. 20. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Olsztyńska Solidarność**” – gra miejska w aplikacji ActionTrack dla uczniów IV Liceum Ogólnokształcącego w Olsztynie – historia olsztyńskiej „Solidarności” – 13 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

„**Orla wrona nie pokona**” – gra miejska w aplikacji ActionTrack dla uczniów z powiatu olkuskiego – historia olkuskiej „Solidarności” i losy jej członków po wprowadzeniu stanu wojennego, miejsca historyczne związane z wydarzeniami z lat 1980–1989 – 13 stycznia i 18 grudnia – liczba uczestników: 70. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„**Patriotyczna gra terenowa – odkrywamy zagadki Niepołomic**” – dla młodzieży i rodzin, zorganizowana w Niepołomicach z okazji Narodowego Święta Niepodległości przez Urząd Miasta i Gminy Niepołomice, Zespół Szkół im. Ojca Świętego Jana Pawła II w Niepołomicach, Wojskowe Centrum Rekrutacji, ASG Kraków – Arena, Stowarzyszenie Kawalerii Ochotniczej im. Krakowskiej Brygady Kawalerii w Barwach 5. Dywizjonu Artylerii Konnej, Nadleśnictwo Niepołomice – Lasy Państwowe, Fundację „Pola Chwały” – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„**Poczty powstańczej Warszawy**” – gra miejska, której uczestnicy (uczniowie Szkoły Podstawowej nr 214 w Warszawie) wcielają się w rolę Zawiszek – harcerzy, którzy w czasie Powstania Warszawskiego roznosili listy – 27, 28 i 29 września – liczba uczestników: 90. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa

„**Stefan Artwiński – historia ukryta w źródłach**” – gra miejska przy wykorzystaniu aplikacji ActionTrack poświęcona Stefanowi Artwińskiemu, kieleckiemu farmaceucie, niepodległościowemu konspiratorowi i prezydentowi Kielc zamordowanemu przez Niemców w listopadzie 1939 r. – w ramach projektu edukacyjnego „Akademia źródeł historycznych” – zespoły złożone z nauczycieli i ich uczniów poznały historię bohatera – źródła historyczne jako podstawa zadań – Kielce, 29 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Sulikowe ścieżki**” – gra terenowa we współpracy z 18. Białostockim Pułkiem Rozpoznawczym na placu ćwiczebnym w Hryniewiczach – upowszechnianie wiedzy o gen. bryg. Nikodemie Suliku, bitwie o Monte Cassino i innych walkach 2. Korpusu Polskiego; wykład o 2. Korpusie Polskim we Włoszech – Białystok, 16 września – liczba uczestników: 100. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„**Szlakiem Jadwigi Dziekońskiej »Jadzi«**” – gra dla młodzieży przybliżająca postać łączniczki AK ppor. Jadwigi Dziekońskiej ps. „Jadzia” i miejsca z nią związane – start drużyn sprzed budynku dworca PKP w Białymstoku – trasa ulicami Białegostoku związanymi z łączniczką – zakończenie pod pomnikiem Dziekońskiej w parku jej imienia – 15 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Szlakiem Powstańców Wielkopolskich” – gra terenowa na ulicach Gorzowa Wielkopolskiego we współpracy m.in. z Kołem Towarzystwa Pamięci Powstania Wielkopolskiego i Muzeum Lubuskim – 21 października – liczba uczestników: ok. 40. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

„Szlakiem walk o niepodległość” – gra miejska, której uczestnicy otrzymali zadanie odnalezienia zaznaczonych na planie Rzeszowa miejsc pamięci walk o niepodległość w okresie zaborów i I wojny światowej oraz rozwiązywanie otrzymanych zadań – uczniowie Zespołu Szkół w Strażowie (23 marca) i Niepublicznej Szkoły Podstawowej w Błędowej Zgłobieńskiej (20 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Śladami Grudnia 1970 w Elblągu” – gra miejska przybliżająca miejsca pamięci związane z Grudniem 1970 r. w Elblągu – 9 października – liczba uczestników: 52. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„Śladami Solidarności w Gdańsku” – gra miejska przybliżająca miejsca związane z działalnością opozycji przedsierpniowej i wydarzeniami Sierpnia '80 w Gdańsku – 4 kwietnia, 23 maja, 12 września i 4 października – łączna liczba uczestników: ok. 220. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„W imieniu Rzeczypospolitej. Akcje Kedywu Armii Krajowej w okupowanej Warszawie” – gra online w aplikacji ActionTrack z okazji 80. rocznicy powołania Kierownictwa Dywersji Armii Krajowej – trzy trasy wzdłuż miejsc jedenastu akcji Kedywu w Warszawie – 17–23 marca, 24 marca – 30 kwietnia, 12 sierpnia i 16 października (dla 30 osób ze Szkoły Podstawowej nr 214 w Warszawie). Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„W szeregach niezłomnych” – gra online w aplikacji ActionTrack o żołnierzach podziemia niepodległościowego z Mazowsza – opracowana ze Szkołą Podstawową Integracyjną nr 317 w Warszawie i firmą Good Books z Wrocławia – prezentowana m.in. w Cegłowie, Kałuszynie, Łomży, Magnuszewie, Nasielsku, Nowej Wsi, Nowym Mieście nad Pilicą, Płońsku, Rawie Mazowieckiej, Rzeczyca, Warce – 15 marca – 30 kwietnia – odnotowano ponad 1 tys. pobrań. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

2.4.3. Rajdy

I Bieg Pamięci Ofiar Oblawy Augustowskiej – 29 lipca, Miklaszówka – dwie trasy: krótsza Pro Memoria licząca symboliczne 1945 m i 21-kilometrowa w kierunku granicy państwa, dokąd prawdopodobnie wywożono ofiary w lipcu 1945 r. – we współpracy ze Stowarzyszeniem „Woda Las” – łączna liczba uczestników: ponad 100. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

III Marsz Szlakiem 7. Dywizji Piechoty – 4 września, Częstochowa – współpraca: Wydział Edukacji Urzędu Miasta Częstochowy, Zespół Szkół im. Jana Kochanowskiego, Zespół Szkół Technicznych, Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących im. Stefana Żeromskiego, Zespół Szkół Samochodowych oraz Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego – przedsięwzięcie dla młodzieży z częstochowskich klas mundurowych – cel: przypomnienie i upamiętnienie żołnierzy 7. DP Wojska Polskiego broniących we wrześniu 1939 r. Częstochowy i regionu – liczba uczestników: ok. 200 osób. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

VI Rajd Rowerowy Śladami Ofiar Oblawy Augustowskiej z lipca 1945 r. – 15 lipca, Giby – we współpracy z gminą Giby, Gminnym Ośrodkiem Kultury w Gibach oraz parafią w Gibach – na zakończenie rekonstrukcja historyczna sceny zatrzymywania i przesłuchiwanie mieszkańców Zelwy. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

VII Edukacyjny Rajd Motocyklowy Szlakiem 24 DP – odcinek specjalny w 80. rocznicę ujawnienia Zbrodni Katyńskiej – 5–6 sierpnia – trasa: Rzeszów – Mielec – Turza – Twierdza Przemyśl – Fort I Salis-Soglio – Kalwaria Pałacowska – Borownica – Tarnawka – liczba uczestników: ponad 100. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

VIII Rajd Szlakiem Żołnierzy Wyklętych im. kpt. Jana Kempańskiego „Błyska” i por. Kazimierza Skalskiego „Zapory” – 27 maja, Lasy Taczanowskie – we współpracy ze Stowarzyszeniem „Dolina Giszki” w Sowinie Błotnej, Polskim Towarzystwem Historycznym Koło w Pleszewie, Drużyną Tradycji 70. Pułku Piechoty w Pleszewie i Niepubliczną Szkołą Podstawową im. Rotmistrza Witolda

Pileckiego w Sowinie Błotnej – pieszy rajd patroli (maksymalnie po 10 osób) upamiętniający żołnierzy Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej „Warta” oraz Konspiracyjnego Wojska Polskiego – elementy survivalu (zasadki UB i NKWD, legitymowanie przez lotne patrole partyzantów) – zadania sprawdzające wiedzę historyczną oraz znajomość terenu – elementy gry terenowej – podstawy kursu pierwszej pomocy. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

XIII Rajd Szlakami Żołnierzy 1. Pułku Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej – 2–4 czerwca, rejon Słopnic – trasa: Beskid Wyspowy od Młynczysk przez Cichoń, Magoń, Mogielnicę do Słopnic Górnych. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

XV Podlaski Pieszy Rajd Śladami 5. i 6. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej – 10–14 sierpnia, Drohiczyn i okolice – we współpracy ze Stowarzyszeniem Kulturalnym „A La Longue” – na szlakach żołnierzy podziemia niepodległościowego – zadania na trasach – gra miejska w Drohiczyźnie – zajęcia proobronne z żołnierzami 1. Podlaskiej Brygady Obrony Terytorialnej (m.in. praca z mapą, medycyna pola walki, maskowanie). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

XVIII edycja Rajdu Szlakami Żołnierzy Wyklętych mjr. Józefa Kurasia „Orla”, „Ognia” – 4–6 października, Gorce – we współpracy z Fundacją Podhalańskiego Instytutu Nauk Społecznych w Spytkowicach, Stowarzyszeniem Historii Spytkowic oraz Podhalańską Grupą Rekonstrukcji Historycznej „Błyskawica” z Raby Wyżnej – trasa przez miejsca związane z historią największego zgrupowania partyzanckiego na Podhalu w latach 1945–1947. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

XXI Rajd Historyczno-Turystyczny „Szlakiem Żołnierzy Wyklętych im. Edwarda Biesoka” – 17–19 maja – we współpracy z Boguszowickim Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym „Ślady” w Rybniku – temat przewodni: losy Edwarda Biesoka ps. „Edek” ze zgrupowania NSZ Henryka Flamego, zabitego w potyczce z milicjantami na górze Błatnia w maju 1946 r. – 10 drużyn uczniów ze szkół podstawowych z województwa śląskiego; dzień pierwszy: wjazd kolejką na Szyndzielnię, przejście do schroniska na Klimczoku i do schroniska na Błatniej, wykład o zgrupowaniu NSZ Henryka Flamego ps. „Bartek” i akcji „Lawina”, zajęcia survivalowe; dzień drugi: wykład o Edwardzie Biesoku, test historyczny, konkurencje sprawnościowe przygotowane przez harcerzy, ogłoszenie wyników i wręczenie nagród; dzień trzeci: zejście do Bielska-Białej Wapienicy. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

XXI Rajd Pieszy Szlakiem Żołnierzy 5. Wileńskiej Brygady AK mjr. „Łupaszk” – cykliczny rajd dla młodzieży szkolnej z Kalisk przez Lipową Tucholską, Śliwice, Czarną Wodę, Bartel Wielki i Bąk – główny organizator: Stowarzyszenie Historyczne im. 5. Wileńskiej Brygady AK – 24–28 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

XXII Rajd Historyczno-Turystyczny „Na straży granic. Formacje graniczne II Rzeczypospolitej” – 3–6 października, Góry Sowie – współpraca: Boguszowickie Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Ślady” – rajd poświęcony formacjom granicznym II RP, m.in. Korpusowi Ochrony Pogranicza, Wojskowej Straży Granicznej, Strzelcom Granicznym i Straży Granicznej – liczba uczestników: 42. Odpowiedzialne OBEN Katowice.

„80. rocznica zrzutu broni dla Armii Krajowej” – 23 września, Środa Wielkopolska – Janowo – rajd rowerowy nawiązujący do pierwszego zrzutu zaopatrzenia dla AK w okupowanej Wielkopolsce; początek trasy – Rynek w Środzie Wielkopolskiej, koniec – miejsce pamięci w Janowie, gdzie uczestnicy wysłuchali prelekcji o działalności AK i Polskiego Państwa Podziemnego w tzw. Kraju Warty, ze szczególnym uwzględnieniem zrzutu nocą z 14 na 15 września 1943 r.; powrót trasą Romanowo – Dębicz – Środa Wielkopolska – liczba uczestników: 30 osób. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Niepodległościowy Rajd Rowerowy – 11 listopada, Szczecin – we współpracy ze Szczecińskim Klubem Rowerowym Gryfus w Szczecinie z okazji Narodowego Święta Niepodległości; przejazd przez Szczecin, odśpiewanie hymnu narodowego przed pomnikiem marsz. Józefa Piłsudskiego – liczba uczestników: ponad 300 rowerzystów ze Szczecina i Pomorza Zachodniego. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Pamięci ewakuacji oflagu IIC Woldenberg” – 25–28 stycznia – trasa harcerskiego rajdu: Dobiegniew – Tuczo – Barlinek – Działdowo; zajęcia edukacyjne dla 30 osób z wykorzystaniem gier i filmów o życiu jeńców w oflagu IIC – liczba uczestników na trasie: ok. 20, podczas finałowej uroczystości: 80. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Pierwszy Rowerowy Rajd Pamięci Ofiar Niemieckich Obozów na Dolnym Śląsku. W 80. rocznicę utworzenia AL Fünfteichen – gmina Jelcz-Laskowice, 23 września – organizacja rajdu. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Rajd edukacyjny i konkurs wiedzy historycznej dla młodzieży szkolnej „Śladami bohaterów »Kamieni na szaniec« – akcja pod Czarnocinem» – 26 września – temat przewodni: akcja AK o kryptonimie „Madryt” przeprowadzona przez harcerzy Grup Szturmowych Szarych Szeregów pod dowództwem Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”, polegająca na wysadzeniu mostu kolejowego na rzece Wolbórze koło Czarnocina, na trasie pociągów dostarczających broń i amunicję dla armii niemieckiej na froncie wschodnim; drużyny rozwiązywały zadania z zakresu bronioznawstwa, wiedzy o historii i kulturze, matematyki oraz pierwszej pomocy. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Rajd Pamięci w 80. rocznicę Zbrodni Wołyńskiej – 6 lipca – we współpracy z Miastem i Gminą Cieszanów – trasa: Podlesie (cmentarz ewangelicki, miejsce spoczynku ofiar napadu UPA nocą z 8 na 9 sierpnia 1944 r.) – Basznia Dolna (cmentarz parafialny, miejsce spoczynku ofiar OUN-UPA zamordowanych w latach 1944–1946) – Tymce – Hrymaczki (nieistniejąca miejscowość, symboliczny grób Szczepana Soronia) – Rudka (nieistniejąca miejscowość, pomnik ku czci ofiar napadu UPA 19 kwietnia 1944 r.) – Brusno Nowe (cmentarz parafialny, miejsce spoczynku ofiar OUN-UPA zamordowanych w latach 1944–1946); wykłady pracowników IPN w miejscach martyrologii Polaków w powiecie lubaczowskim, zapalenie zniczy i złożenie kwiatów w miejscach pamięci i na cmentarzach – udział wzięli harcerze z 16. DHW „Sokół”, 37. DSH „Leśne Sowy” z Oleszyc i Jednostka Strzelecka 2033 im. gen. Józefa Kustronia w Lubaczowie. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Rajd Strzelecki płk. Leopolda Lisa-Kuli – 11 marca – trasa: Kosiny – Markowa – organizator: Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego „Inicjatywa” w Kosinie, współorganizatorzy: Związek Strzelecki „Strzelec” Józefa Piłsudskiego w Rzeszowie, Hufiec ZHP Łańcut, Klub Pol-Survival PTTK Rzeszów – prelekcje pracownika IPN *Leopold Lis-Kula – bohater z Kosiny* (w miejscu narodzin Lisa-Kuli w Kosinie, przy jego pomniku) i *Pułkownik Leopold Lis-Kula – żołnierz Niepodległości* (Gminny Ośrodek Kultury w Kosinie, gdzie znajduje się mural płk. Lisa-Kuli); edukator IPN przeprowadził konkurs historyczny dla uczestników. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Rajd Szlakami Niepodległości – 15 listopada – rajd pieszy na trasie Jaroszewiec – Bydlin, dla uczniów i nauczycieli IV Liceum Ogólnokształcącego w Olkuszu; cel: przedstawienie uczniom historii walk w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej w 1914 r. oraz udziału Legionów Polskich w bitwie pod Krzywopłotami – wydarzenie cykliczne, organizowane przez nauczycieli historii. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Rajd Szlakiem 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej – 21–23 lipca we współpracy ze Stowarzyszeniem Historycznym im. 5. Wileńskiej Brygady Armii Krajowej – trasa: Jedwabne – Rozogi; uczestnicy poznali tereny działań 5. Wileńskiej Brygady AK; koncert słowno-muzyczny *Grypsy z celi śmierci* poświęcony pamięci płk. Łukasza Cieplińskiego, turniej gier planszowych IPN, złożenie kwiatów i zapalenie zniczy przed tablicą upamiętniającą ppor. Henryka Wielickę ps. „Lufa” – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Białystok, Delegatura IPN w Olsztynie.

Śladami walk o niepodległość na Rostoczu (1939–1945) – 13–15 czerwca – trasa: Bełzec – Chyże – Pasiaki Ulów – wzgórze Wapielnia – Łasochy – Rebizanty – Kościółek – (Skwarki) – Oseredek – Błudek – Ruda Różaniecka – Góra Grochy – Lipsko – Narol; rajd dla uczniów szkół średnich z Łańcuta i Rzeszowa przybliżający wydarzenia z okresu II wojny światowej i czasu tuż po wkroczeniu armii sowieckiej na Rostocze. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„Zagłada polskich elit 1939–1945” – 7 czerwca – trasa: Grotniki – Las Łućmierski – Zgierz; rajd edukacyjny i konkurs wiedzy historycznej na temat martyrologii mieszkańców ziemi łódzkiej w czasie okupacji niemieckiej we współpracy z Muzeum Miasta Zgierza – uczestnicy poznali historię akcji eksterminacyjnej łódzkiej inteligencji (Intelligenzaktion) przeprowadzonej jesienią 1939 r. oraz egzekucji w 1942 r. 100 zgierzan, których ciała pogrzebano w zbiorowych mogiłach w Lesie Łućmierskim; zadania sprawnościowe i wystawa poświęcona rodzinie Zachertów oraz technikom tkackim w Muzeum Miasta Zgierza. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

2.4.4. Inne

IV Ogólnopolska Konferencja i Zjazd Rodzin Katyńskich w Mogilnie – we współpracy z Rodziną Katyńską Ziemi Mogileńskiej i Federacją Rodzin Katyńskich – prezentacja filmu „20 – 40 – 20” i warsztaty „Śledztwo katyńskie” – 8 września. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

XI edycja biegu „Tropem Wilczym” – Opole i Stary Grodków (woj. opolskie), 5 marca. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

XI Marsz dla Życia i Rodziny oraz Festiwal dla Życia – we współpracy z Centrum Życia i Rodziny – stoisko edukacyjne IPN podczas pikniku rodzinno-patriotycznego – 18 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

XII edycja marszu „Śladami gen. Nila – od zmierzchu do świtu” – organizatorzy: Jednostka Wojskowa NIL oraz Fundacja Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”; patronat: od lat Oddział IPN Kraków – w nocy uczestnicy wydarzenia pokonali prawie 50 km górzystej trasy w Beskidzie Wyspowym i Makowskim – Myślenice, 2–3 września. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

31. edycja Targów Dobrych Książek we Wrocławiu – Hala Stulecia we Wrocławiu – w Targach uczestniczyła Księgarnia IPN – 30 listopada – 3 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

75. rocznica śmierci rotmistrza Witolda Pileckiego – uroczystości w Grudziądzu z udziałem przedstawiciel REN – wystawa plenerowa IPN, odsłonięcie baneru z wizerunkiem Witolda Pileckiego na frontowej ścianie Szkoły Podstawowej nr 21; koncert zespołu Forteca, chóru The G-Singers oraz Boni Cantores w Centrum Kultury Teatr (25 maja), posadzenie dębu poświęconego pamięci rtm. Pileckiego przy kościele parafialnym na os. Lotnisko (28 maja). Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Akcja „Zapał Światło Wolności” – w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego Delegatura IPN w Bydgoszczy upamiętniła ofiary stanu wojennego iluminacją na elewacji budynku – 13 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym” – bieg w Dobrocinie na dystansie 1963 metrów (odwołanie do roku, w którym zginął ostatni żołnierz wyklęty Józef Franczak), zorganizowany przez Grupę Rekonstrukcji Historycznej 58. Pułku Piechoty, Obywatelski Ruch Patriotyczny i Sołectwo Dobrocin – 5 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Bieg Tropem Wilczym” – we współpracy z ZHP w Bydgoszczy, ze stowarzyszeniem Inowrocławski Klub Dyskusyjny w Inowrocławiu, ze Śliwickim Gminnym Ośrodkiem Kultury w gminie Śliwice – 5 marca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Bieg z okazji 5-lecia 8. Kujawsko-Pomorskiej Brygady Obrony Terytorialnej im. gen. bryg. Elżbiety Zawackiej – współorganizacja biegu mającego na celu upamiętnienie cc gen. Elżbiety Zawackiej – 10 października. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

BulletRun – przy współpracy z Fundacją Rozwoju Sportu i Promocji Obronności „Murawa”, ministrem sportu i turystyki, marszałkiem województwa kujawsko-pomorskiego i wojewodą kujawsko-pomorskim; patronat: REN w Bydgoszczy – udział edukatora w ramach działań historycznych podczas zawodów sportowych łączących biegi z przeszkodami i zadania o charakterze militarnym; cel: upamiętnienie mjr. cc Aleksandra Stpiczyńskiego i innych cichociemnych z regionu; organizacja stoiska promocyjnego – 22 października. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Dyskusja panelowa na temat losów dzieci polskich i żydowskich w czasie II wojny światowej – w ramach współpracy IPN z Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej – 25 marca. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Dzień otwarty Straży Granicznej w Gdańsku – we współpracy z Morskim Oddziałem Straży Granicznej w Gdańsku – stoisko edukacyjne Oddziału IPN Gdańsk – 14 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Europejska Noc Muzeów – Noc w Archiwum IPN – prezentacja zasobu Archiwum IPN, ekspozycja dokumentacji archiwalnej; wystawy „Polski wysiłek zbrojny w II wojnie światowej”, „Ocaleni z niepamięci. Żołnierze podziemia antykomunistycznego z bydgoskiej Łączki”, „Damy Wyklęte” z oprawą źródłową: dziewięć portretów autorstwa młodzieży z Liceum Sztuk Plastycznych we Włocławku; wykłady: *Jak odróżnić naukę od propagandy?*, *Sprawiedliwi wśród Narodów Świata z Pomorza i Kujaw*,

Marynarka Wojenna II RP w 1939 r.; wieczór poezji: *Najważniejsze są korzenie!*; dla najmłodszych: rozgrywki gier planszowych IPN – 13 maja – liczba uczestników: 236. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Marsz Cieni w Zambrowie – we współpracy ze Stowarzyszeniem Grupa Wschód – przemarsz kilkudziesięciu podlaskich rekonstruktorów w mundurach żołnierzy WP, PP i innych formacji mundurowych ulicami Zambrowa na miejscowy cmentarz pod pomnik ofiar zbrodni sowieckich z okresu II wojny światowej – Zambrów, 17 września – liczba uczestników: 100. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Młodzież z Wileńszczyzny w IPN – młodzież na wakacjach zorganizowanych przez Salezjańskie Stowarzyszenie Wychowania Młodzieży i Stowarzyszenie Bydgoscy Patriotci w Delegaturze IPN w Bydgoszczy: gra edukacyjna „Bydgoskie ścieżki pamięci”, przedstawienie pracy w archiwum, przekazanie wydawnictw i gier edukacyjnych IPN – 21 lipca, Bydgoszcz – liczba uczestników: ok. 30. Odpowiedzialni: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy, Wydział Archiwalny Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Msza św. w intencji rodziny Ulmów – w związku z włączeniem rodziny Ulmów do grona błogosławionych, Kościół Garnizonowy pw. św. Elżbiety we Wrocławiu – 8 września. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Noc Muzeów w Białymstoku – spektakl *Perły polskiego kabaretu* w wykonaniu Teatru T-3, prezentacja dokumentów dotyczących inwigilowania środowisk twórczych, strefa VR z aplikacjami „Gra Szyfrów” i „Szybowcowa ’87”, zwiedzanie magazynu Archiwum IPN; dla najmłodszych warsztaty plastyczne w ramach projektu „Dokop się do historii” (wykonywanie drewnianych zakładki do książek, wycinanki, kolorowanki patriotyczne, układanie puzzli); turniej gier planszowych, spacer z przewodnikiem po miejscach pamięci w Białymstoku, filmy *Co by było, gdyby zwierzęta mówiły?*, *Pokojówka* i *Czarny sufit* – 13 maja, Białystok. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Noc Muzeów w Krakowie – pokazy rekonstruktorów, eksponaty i archiwalia, gry VR oraz tradycyjne, warsztaty dla dzieci, książki w promocyjnej cenie i upominki; wystawa „Sztuka okopowa” – prezentacja artefaktów z obu wojen światowych, które stały się narzędziami artystycznymi dla żołnierzy różnych armii, przedmiotów użytku codziennego, pamiątek wojennych, dewocjonaliów – Kraków, 19 maja – liczba uczestników: ok. 850. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

O historii „Fakira” w Kędzierzynie-Koźlu – rozmowa z prof. Tomaszem Balbusem, autorem trzutomowej biografii bohatera – we współpracy ze Stowarzyszeniem Patriotycznym Kędzierzyna Koźla – projekcja filmu „*Fakir*”. *W imieniu Rzeczypospolitej* – 21 maja. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

Obchody 42. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego we Wrocławku – udział Delegatury IPN w Bydgoszczy w obchodach – 13 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Papieski Festyn Rodzinny w Elblągu – we współpracy z NSZZ „Solidarność” Regionu Elbląskiego – stoisko edukacyjne IPN – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Piknik rodzinny Radia Gdańsk – Dzień Otwarty Radia Gdańsk – stoisko edukacyjne IPN – 26 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Pokaz filmu *Historia jednej zbrodni* – Dolnośląskie Centrum Filmowe – pokazowi filmu towarzyszyła dyskusja z udziałem ekspertów z Oddziałów IPN Rzeszów i Kraków, głównego historyka Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów oraz Mariusza Pilisa, reżysera prezentowanego filmu – 18 września – liczba uczestników: 250 osób. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – Nyski Dom Kultury – poprzedzony prelekcją o życiu siostry franciszkanki Matyldy Getter, po filmie konkurs sprawdzający wiedzę zebranych gości na temat biografii bohaterki filmu oraz historii II wojny światowej – 27 marca – liczba uczestników: 400. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

„Porzućcie nadzieję, którzy tu wchodzą” – we współpracy z Aresztem Śledczym w Katowicach – uczestnicy zapoznali się w areszcie z materiałami źródłowymi na temat obiektu w dwóch systemach totalitarnych, poznali sylwetki niektórych osób tam więzionych za walkę z Niemcami i komunistami – 12 stycznia, 2 i 23 lutego, 23 i 30 marca, 24 maja, 7 września, 26 października, 23 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Prelekcje i warsztaty podczas wyprawy edukacyjnej na polskie cmentarze wojenne we Włoszech – wyprawa 60 osób: opiekunów i laureatów konkursu Oddziału IPN Łódź „Ocaleni z »niehumanitarnej ziemi«. Polskie dzieci na tułaczach szlakach 1940–1950”, na polskie cmentarze wojenne we Włoszech: Monte Cassino – Loreto – Bolonia; wyjazd zorganizowany przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego oraz MEiN – 4–10 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Rocznica bitwy pod Murowańcem – uroczystość z udziałem mieszkańców, przedstawicieli władz i delegacji, w tym REN Delegatury IPN w Bydgoszczy, upamiętniająca starcie z Powstania Wielkopolskiego – 18 czerwca. Odpowiedzialny: REN IPN w Bydgoszczy.

„Seminarium w drodze” – wyjazd z grupą społeczności parafii Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski w Przewornie na uroczystość beatyfikacji rodziny Ulmów; w czasie podróży przeprowadzono cykl wykładów: *Fenomen Polskości. Bóg – Honor – Ojczyzna, Źródła kształtowania narodowego socjalizmu w Niemczech, Kto ratuje jedno życie... Udział Polaków w ocaleniu Żydów w czasie II wojny światowej, Stolica Apostolska a holokaust* oraz zaprezentowano filmy historyczne nawiązujące do rodziny Ulmów – 9–10 września. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Spotkania z historią” – we współpracy z Książnicą Podlaską – wykład o nieznanym historii jednego z oddziałów jazdy ochotniczej wojny polsko-bolszewickiej 1919–1920 – Dywizjonu Huzarów Śmierci por. Józefa Siły-Nowickiego – 17 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Spotkanie z seniorami – we współpracy ze Stowarzyszeniem Bliżej Siebie Białystok – Eindhoven – zorganizowane w ramach cyklu „Poznaj swoje miasto”; podczas spotkania z grupą kilkudziesięciu seniorów pracownik OBEN przybliżył historię wojskową Białegostoku z okresu międzywojennego – 19 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Stoisko historyczno-edukacyjne na imprezie plenerowej „Żywe spotkania z historią” – we współpracy ze Stowarzyszeniem „Aktywne Osiedle” i klubem „Aktywni” na terenie zielonym przy ul. Barszchańskiej 5 w Białymstoku – 9 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Spotkanie opłatkowe – udział przedstawicieli Oddziału IPN Wrocław w spotkaniu zorganizowanym przez Związek Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej – 14 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Spotkanie opłatkowe – udział przedstawicieli Oddziału IPN Wrocław w spotkaniu zorganizowanym przez Stowarzyszenie „Niezlomni” – 20 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Spotkanie patriotyczno-historyczne „I Ty możesz służyć Ojczyźnie” – organizator: Stowarzyszenie Patriotyczne „Jednostka Sokołów” w Jelczu – wprowadzenie przez pracowników Oddziału IPN Wrocław słuchaczy w problematykę Powstania Warszawskiego i moderowanie spotkania z powstańcem kpt. Stanisławem Wołczaskim – 4 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Spotkanie z byłym działaczem antykomunistycznym Wiesławem Ukleją – siedziba Delegatury IPN w Opolu – wspomnienia z okresu stanu wojennego – uczestnicy: dwie grupy studentów, w tym członkowie Naukowego Koła Historyków Uniwersytetu Opolskiego – 13 grudnia. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

Spotkanie z prof. Januszem Odziemkowskim – Instytut Historii Uniwersytetu Opolskiego, współorganizator: kierownik Instytutu Historii UO – wykład oraz pytania od publiczności – liczba uczestników: ok. 50 osób – studenci, uczniowie, profesorowie – 6 października. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

Spotkanie ze świadkami historii podczas projekcji filmu *Stanisław Helski. Dlatego* – Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu – byli działacze NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” Jerzy Gneciak i Janina Piekarz, przedstawiciel OBBH Wrocław i reżyser dzielili się wspomnieniami z czasów działalności w opozycji antykomunistycznej – 12 września. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Opolu.

Stoiska historyczno-edukacyjne z grami planszowymi i prezentacją materiałów edukacyjnych – podczas Święta 18. Białostockiego Pułku Rozpoznawczego (22 czerwca) i Festiwalu Rock na Bagnie (30 czerwca) – prezentacja wystawy „Wojna polsko-bolszewicka 1919–1920 r. Kierunek północno-wschodni”; w ramach projektu prowadzonego wspólnie z Wojskowym Centrum Rekrutacji „Zawód Żołnierz” stoisko edukacyjne OBEN IPN – Uhowo (10 maja), Łapy (5 czerwca), Białystok (12 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Stoiska edukacyjne Oddziału IPN Kraków – impreza plenerowa „Mocni Pomocni” Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Filii nr 7 i Szkoły Podstawowej nr 153 im. ks. prof. Józefa Tischnera w Krakowie; piknik rodzinny „Przygoda z Tatą” zorganizowany przez Urząd Wojewódzki w Krakowie (18 czerwca); Bieg Pustelnika w Wysowej oraz quizy interaktywne i edukacyjna gra terenowa (Wysowa-Zdrój, 19 sierpnia); cykliczne wydarzenie plenerowe „Historie Frontowe” w Porąbce zorganizowane przez gminę Porąbka, miejscowy ośrodek kultury i Beskidzkie Stowarzyszenie Maczkowców; I Bieg Patriotyczny „Ku Wolności” pamięci ppor. Jana Zydronia (Uszew, 22 lipca); uroczystości upamiętniające 160. rocznicę bitwy pod Krzykawką i walczącego po stronie powstańców styczniowych dowódcę włoskich ochotników Francesco Nullo (wręczenie uczestnikom gry terenowej „Ślady Wolności” nagród ufundowanych m.in. przez Oddział IPN w Krakowie); piknik z okazji 79. rocznicy zrzutów alianckich dla żołnierzy 1. Pułku Strzelców Podhalańskich AK (Słupnice, 9 lipca). Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności. Tobruk 1941” – Pustynia Błędowska – Klucze – przedsięwzięcie w ramach Przystanku Żywej Historii łączące różne formy edukacji – 160 rekonstruktorów odtwarzających formacje polskie, angielskie, australijskie, francuskie, niemieckie i włoskie walczące w Afryce Północnej oraz na śródziemnomorskim teatrze działań wojennych w latach 1940–1943; prezentacja m.in. mundurów i wyposażenia wojsk pod Tobrukiem, pojazdów pancernych i terenowych, mody cywilnej z lat trzydziestych XX w.; przedstawienie projektu IPN „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”; księgarnia mobilna Wydawnictwa IPN – 9–11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

„Światelko Pamięci” – akcja na grobach i miejscach pamięci w Dzień Zaduszny – 2 listopada. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Światło Pamięci Niezwyciężonym w 103. rocznicę bitwy o Białystok” – akcja we współpracy ze Stowarzyszeniem Pasjonatów Historii Ziemi Podlaskiej oraz Kolekcjonerów Militariów „Grupa Wschód” – zapalenie zniczy na Cmentarzu Wojskowym w Białymstoku – 20 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Święto Kawalerii 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich – współorganizowane ze Stowarzyszeniem Szwadronu Kawalerii 2. Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich w Starogardzie Gdańskim – udział w pikniku historyczno-patriotycznym – 10–11 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Tablice informacyjne przy pomniku Burgweide i krzyżu w Lesie Sołtysowickim – przygotowanie dwóch tablic i umieszczenie w miejscach pamięci – wrzesień. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Turniej Niepodległej – Hala Widowiskowo-Sportowa w Trzebnicy – turniej piłkarski dla dzieci współorganizowany z burmistrzem Miasta i Gminy Trzebnica – 12 listopada – liczba zawodników: 60. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Turniej Piłki Nożnej w 43. rocznicę porozumień wałbrzyskich – Stadion w Wałbrzychu – turniej współorganizowany z Klubem Piłkarskim Górnik Wałbrzych – 2 września – liczba zawodników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Tropem Wilczym. Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych” – XI edycja rajdu w Parku Historycznym Blizna zorganizowanego przez Centrum Kultury i Bibliotek Gminy Ostrów z siedzibą w Kamionce – wernisaż wystawy IPN „Śladami zbrodni komunistycznych na Rzeszowszczyźnie z lat 1944–1956”, prelekcja edukatora OBEN – 5 marca. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Udział w odsłonięciu tablicy upamiętniającej w Dobrzejewicach – tablica na ścianie budynku szkoły podstawowej poświęcona porucznikowi broni pancernych PSZ i AK, cichociemnemu Kazimierzowi Czerwińskiemu ps. „Bryzga” – 19 maja. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Uroczysta inauguracja roku akademickiego w Akademii Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu – udział Oddziału IPN Wrocław – 2 października. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Uroczystości państwowe związane z 30. rocznicą wycofania armii sowieckiej z Polski – Legnica – udział Oddziału IPN Wrocław w uroczystościach zorganizowanych przez ministra obrony narodowej i Kancelarię Marszałka Sejmu – 17 września. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Uroczystości upamiętniające ofiary zbrodni ludobójstwa dokonanej przez ukraińskich nacjonalistów na Polakach, mieszkańcach Kresów RP – zorganizowane przez Towarzystwo Miłośników

Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich Oddział w Tarnowie – wystąpienie pracownika OBEN Kraków, prezentacja wystawy IPN „Sąsiedzka krew. Ludobójstwo wołyńsko-galicyjskie” przed budynkiem Starostwa Powiatowego w Tarnowie – 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Uroczystości upamiętniające żołnierzy i kapelanów Armii Krajowej oddziału partyzanckiego por. Jana Stachury ps. „Adam” i Placówki „Witolda” – Glisne, 15 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

Uroczystość prezentacji i poświęcenia nowego nagrobka na mogile chor. Stanisława Leśniaka oraz oznaczenie go tabliczką „Grób weterana walk o wolność i niepodległość Polski” – chor. Stanisław Leśniak był członkiem Związku Strzeleckiego, żołnierzem Legionów Polskich, wojny polsko-bolszewickiej, wojny obronnej 1939 r. i PSZ – 7 września. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Wakacyjne Miasteczko Edukacyjne – we współpracy ze Szkolną Grupą Rekonstrukcji Historycznej Batalion AK „Czata 49” na terenie Szkolnego Schroniska Młodzieżowego w Gdańsku – projekt dla dzieci i starszych uczniów spędzających wakacje w Trójmieście: zajęcia o najnowszej historii Polski i symbolice Polskiego Państwa Podziemnego – 3–7 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Wernisaż wystawy „Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948” – przed budynkiem Delegatury IPN w Bydgoszczy; prelekcja dla harcerzy o pracy archiwalnej IPN – 28 czerwca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Wizyta repatriantów ze Wschodu – zajęcia w siedzibie Delegatury IPN w Bydgoszczy we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą dla repatriantów, głównie z Białorusi, Gruzji, Kazachstanu, Rosji i Ukrainy – prezentacja działalności IPN, prelekcja o Marianie Rejewskim, omówienie specyfiki pracy archiwalnej – 23 sierpnia – liczba uczestników: 30. Odpowiedzialni: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy, Wydział Archiwalny Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Zapal Światło Wolności” – Katedra św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu – w związku z rocznicą wybuchu stanu wojennego w ramach akcji „Zapal Światło Wolności” pracownicy IPN, działacze Solidarności Walczącej i radni miejscy ułożyli przed katedrą znicze w kształcie biało-czerwonej flagi jako symbol pamięci o ofiarach stanu wojennego – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Zapal Światło Wolności” – udział w akcji upamiętniającej ofiary stanu wojennego; lampiony zapewnione przez białostocki Oddział IPN zostały rozdane wśród uczestników uroczystości – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Zbrodnia pomorska 1939” – Gorzeń – uroczystości upamiętniające zamordowanych przez Niemców w 1939 r. mieszkańców Gorzenia oraz żołnierza Wojska Polskiego – odsłonięcie tablicy pamiątkowej – 27 sierpnia. Odpowiedzialny: REN Bydgoszcz.

„Znak ma moc” – warsztaty na stoisku edukacyjnym podczas dni Wydawnictwa IPN – 19 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

2.5. Materiały edukacyjne

2.5.1. Teki edukacyjne i materiały dla nauczycieli

„Bombka z Memmingen”, „BohaterON – włóż historię” – scenariusz zajęć dla uczniów klas IV–VI i VII–VIII szkoły podstawowej na podstawie słuchowiska IPN *Bombka z Memmingen* o Wigilii Bożego Narodzenia w niemieckiej niewoli, do której po upadku Powstania Warszawskiego trafił szesnastoletni Aureliusz Dembiński ps. „Zagłoba”. Scenariusz zawiera ćwiczenia, dzięki którym uczeń poznaje historię opartą na prawdziwych wydarzeniach, rozwija umiejętność słuchania ze zrozumieniem, a także poznaje definicję słuchowiska i potrafi wymienić jego cechy. Scenariusz zawiera szablon bombki wykonanej przez Dembińskiego w Stalagu VII B Memmingen w 1944 r., a zadaniem ucznia jest wykonanie kopii patriotycznej ozdoby. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Czas grozy. Zbrodnia Wołyńska 1943–1945 – teka edukacyjna i materiały uzupełniające dla nauczycieli i uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Ze względu na drastyczny charakter omawianych wydarzeń dobór treści dostosowano do wieku i wrażliwości młodzieży. Zawarte w tece materiały mogą stanowić pomoc w przygotowaniu lekcji, warsztatów, projektu indywidualnego lub grupowego. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

FKL Ravensbrück. Obóz koncentracyjny dla kobiet 1939–1945. Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej, Ewelina Małachowska – dodatek edukacyjny do wystawy dla nauczycieli i osób zajmujących się dydaktyką historii; zawiera najważniejsze informacje o funkcjonowaniu niemieckich obozów koncentracyjnych, załozce i więźniarkach, pseudomedycznych operacjach przeprowadzanych na polskich ofiarach, konspiracji Polek w obozie, egzekucjach i śmiertelności. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

MultiHistoria „Twórcy niepodległej Polski”, Justyna Kesler, Agnieszka Dymek, Renata Demczuk – pakiet edukacyjny złożony z 12 kart obrazkowych z postaciami historycznymi i związanymi z nimi obiektami, miejscami oraz wydarzeniami; narzędzie dydaktyczne stanowiące uzupełnienie pracy z podręcznikami do historii i edukacji patriotycznej. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Oferta edukacyjna na rok szkolny 2023/2024 – projekt i koncepcja graficzna: Karolina Zielazek-Szeska, koordynator: Marta Szczesiak-Ślusarek. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Policja Województwa Śląskiego w II RP. Materiały edukacyjne do wystawy elementarnej, Aleksandra Korol-Chudy we współpracy ze Szkołą Policji w Katowicach – dodatek edukacyjny do wystawy dla nauczycieli i osób zajmujących się dydaktyką historii; zawiera propozycje ułatwiające przygotowanie lekcji: teksty źródłowe, ćwiczenia i propozycje tematów esejów. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Wojciech Korfanty, Grzegorz Bębniak, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki – drugie wydanie katalogu przygotowanego w 2019 r. przez Muzeum w Gliwicach we współpracy z OBBH Katowice do mobilnej wystawy „Wojciech Korfanty”. Publikacja zawiera ok. 70 ilustracji i poszerza materiał ikonograficzny przedstawiony na wystawie. Odpowiedzialne: OBEN Katowice, OBBH Katowice.

Zwierzęca brygada, Magdalena Wujda – pakiet edukacyjny dla dzieci od 7 roku życia z broszurą: historie 14 zwierząt, które towarzyszyły polskim żołnierzom; karty i zadania rysunkowe sprawdzające wiedzę. Treści dostosowano do wieku odbiorców, mają pozytywną opinię psychologa dziecięcego. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

2.5.2. Infografiki

General Nikodem Sulik (1893–1954) – historia uczestnika wojny polsko-bolszewickiej, komendanta Okręgu ZWZ Wilno, dowódcy 5. Kresowej Dywizji Piechoty – infografika powstała w związku z nadaniem 22 czerwca 18. Białostockiemu Pułkowi Rozpoznawczemu imienia gen. bryg. Nikodema Sulika. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

2.5.3. Gry edukacyjne

2.5.3.1. Gry planszowe

„Inowrocławskie ścieżki pamięci” – gra dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych; dzięki trzem wariantom rozgrywek także dla dorosłych; przekazuje wiedzę o dziejach Bydgoszczy, Torunia, Włocławka, a także Polski w XIX i XX w. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„Cichociemni” – edukacyjna gra planszowa. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

„III Dywizjon Lotniczy (1000 elementów)” – puzzle historyczne przedstawiające scenę z wojny polsko-bolszewickiej 1920 r. Układance towarzyszy bogato ilustrowana broszura edukacyjna *Nie tylko 7. Eskadra Myśliwska* autorstwa dr. Mariusza Niestrawskiego. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

2.5.3.2. Gry oparte na aplikacjach mobilnych

„**Śladami Armii Krajowej w Gdańsku**” – gra na aplikację mobilną ActionTrack. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Solidarność 1980**” – gra mobilna dla wszystkich chętnych – ukazuje najważniejsze miejsca związane z narodzinami NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Symbole naszej historii. Układanka**” – aplikacja multimedialna, układanka multimedialna dostępna na system Android, wykorzystywana na urządzeniach mobilnych w czasie wydarzeń edukacyjnych organizowanych przez Oddział IPN Rzeszów. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

„**Śladami Inki w Gdańsku**” – gra mobilna dla uczniów szkół podstawowych, średnich oraz wszystkich chętnych – ukazuje miejsca pobytu legendarnej sanitariuszki w Gdańsku, również areszt i miejsce pochówku. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

2.5.4. Komiksy i publikacje popularnonaukowe

Historie nieopowiedziane... Wspomnienia obozowe Heleny Perkowskiej i innych kobiet z lat 1944–1945, Mirosław Perkowski, Patrycja Sanejko – materiał dla nauczycieli pomocny w przygotowaniu lekcji z historii regionalnej – pamiętnik mieszkanki Łap Heleny Perkowskiej z fragmentami wspomnień innych kobiet aresztowanych 27 maja 1944 r. i osadzonych w FKL Ravensbrück. Zawiera 150 biogramów kobiet, zbiór fotografii z albumu rodzinnego Heleny i zdjęcia przedstawiające okupację niemiecką w Łapach. Odpowiedzialne OBEN Białystok.

Harcerz Zenek Borowski, tekst i opracowanie merytoryczne Magdalena Dzienis-Todorczuk, Białystok 2023 (seria „Historie z Tej Ziemi”). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Kalendarz Nauczyciela 2023/2024. Oferta edukacyjna Oddziałowego Biura Edukacji Narodowej. Rok szkolny 2023/2024, red. Magdalena Dzienis-Todorczuk, Białystok 2023. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Oszek. Zmagania z legendą, Zbigniew Tomecki, Gabriela Becla – czarno-biały komiks przedstawiający fikcyjną historię śledztwa dziennikarskiego prowadzonego po śmierci bohatera w 1938 r. Na kanwie śledztwa opowiedziano autentyczną historię kpt. Roberta Oszka, marynarza z Zabrze na Górnym Śląsku, uczestnika I wojny światowej, wojny polsko-bolszewickiej oraz III Powstania Śląskiego. Komiks zawiera opracowaną przez Zbigniewa Gołusza wkładkę historyczną oraz fotografie bohatera komiksu. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

2.6. Wystawy i ich ekspozycje

2.6.1. Wystawy w kraju

W okresie sprawozdawczym IPN przygotował 62 nowe wystawy, w tym „**Harcerze. Bohaterowie. Sportowcy. Zjazdy koleżeńskie »Zośki« i »Parasola« 1945–1948**” (Centrala BEN) prezentowaną m.in. w Jeleniej Górze, Karpaczu, Szklarskiej Porębie i Zakopanem oraz „**Gospodarka III Rzeszy**” (Centrala BEN) pokazywaną m.in. w Gdańsku, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu. Warto wspomnieć również następujące:

„**Armia sowiecka w Legnicy 1945–1993**” – wystawa prezentowana od września do końca listopada w Legnicy w kilku miejscach, m.in. w rynku. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„**Kedyw. Miecz i tarcza Armii Krajowej w Warszawie**” – 24 plansze przedstawiające 18 najważniejszych akcji Kedywu Komendy Głównej AK i Komendy Okręgu Warszawskiego, udział jednostek Kedywu w Powstaniu Warszawskim oraz los żołnierzy represjonowanych przez komunistyczne sądy

w Polsce pojałtańskiej; wystawa pokazywana m.in. na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie od 11 do 25 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa we współpracy z AAN i WBH.

„Ocaleni. Wołanie o pamięć” – wystawa powstała w związku z 80. rocznicą ludobójstwa na Kreśtach Południowo-Wschodnich; prezentowana m.in. w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Kornela Morawieckiego we Wrocławiu od 10 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„»Prosimy Cię, Boże, o walkę krwawą...«. 80. rocznica Powstania w Getcie Warszawskim” – wystawa plenerowa ukazuje heroizm młodych Żydów z Żydowskiej Organizacji Bojowej oraz Żydowskiego Związku Wojskowego; prezentowana m.in. na skwerze Hoovera w Warszawie od 19 do 28 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Wrocław 1948. Stolica Polski” – wystawa przypomina wielkie imprezy propagandowe – Kongres Ziem Odzyskanych i Światowy Kongres Intelktualistów w Obronie Pokoju, a zarazem brutalną walkę z podziemiem niepodległościowym i instalację systemu komunistycznego; prezentowana w pobliżu Hali Stulecia we Wrocławiu od 4 do 30 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej” – wystawa pod patronatem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego ukazuje zasięg rozliczeń z Niemcami w różnych krajach Europy oraz zbrodnie i odpowiedzialne za nie osoby, które nigdy nie stanęły przed sądami lub zostały uniewinnione mimo obciążających zeznań lub dowodów winy; prezentowana m.in. na pl. Artystów w Kielcach od 28 czerwca do 31 lipca. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Na szczególną uwagę zasługują wcześniej powstałe wystawy: **„Wojciech Korfanty”** i **„Powstania śląskie 1919–1921”** przygotowane przez OBEN Katowice, prezentowane z okazji 150. rocznicy urodzin Wojciecha Korfatego oraz uchwalenia przez Sejm RP roku 2023 Rokiem Wojciecha Korfatego.

2.6.2. Wystawy za granicą

Wśród prezentacji zagranicznych na szczególną uwagę zasługuje nowa wystawa **„Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”** o tragicznej historii rodziny Ulmów z Markowej, pokazywana m.in. w katedrze w Alcali (Hiszpania), w Konsulacie RP w Nowym Jorku i na ogrodzeniu kościoła Ojców Franciszkanów na Piaskach przy ul. Trockiej w Wilnie (23 sierpnia). Pokazy zorganizowała Polska Fundacja Narodowa. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Tej samej tematyce poświęcona była wystawa **„Samarytanie z Markowej. Ulmowie – Polacy zamordowani przez Niemców za pomoc Żydom”**, którą od 1 do 6 sierpnia prezentowano podczas Światowych Dni Młodzieży w Lizbonie (Portugalia), 14 września na Uniwersytecie Katolickim w Rosario (Argentyna), od 10 października do 10 grudnia w kościele pw. św. Franciszka z Asyżu w Panamie oraz od 2 do 10 grudnia w parafii. św. Marii Magdaleny we Frankfurcie nad Odrą (Niemcy). Odpowiedzialna: Centrala BEN.

W Instytutach Polskich w Berlinie i Düsseldorfie (Niemcy) zaprezentowano wystawę **„»Jesteśmy Polakami!«. Związek Polaków w Niemczech”**. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

W Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym (POSK) w Londynie otwarto 29 października wystawę **„Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton”** – 12 pastelowych portretów wybitnych emigracyjnych twórców niezłomnych ze środowiska polskiego wychodźstwa w Wielkiej Brytanii. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk, OBEN Kraków.

Nową wystawę plenerową IPN **„Nie tylko Siwiec”** otwarto 8 września w Bratysławie (Słowacja) oraz w Pradze (Czechy). Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Kolejną prezentację w Niemczech miała wystawa **„Zagłada polskich elit. Akcja AB – Katyń”**, którą pokazano w Herdorf. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Szczegółowy spis wystaw nowych i powstałych w latach ubiegłych z miejscami ich prezentacji zawiera załącznik nr 3.

2.6.3. Wystawy elementarne

Projekt „Wystawy elementarne IPN” ma na celu przygotowanie wystaw, których narracja skupiona jest na kwestiach podstawowych i ważnych dla społeczeństwa. Ekspozycje opracowane w języku polskim i angielskim są gotowe do samodzielnego pobrania ze strony internetowej IPN i wydrukowania przez zainteresowane instytucje, w tym szkoły oraz osoby fizyczne. W okresie sprawozdawczym IPN przygotował 18 nowych wystaw elementarnych – poniżej opisano wybrane.

„**Czesław Kaczmarek**” – autorstwa dr. Michała Zawiszy przybliży najważniejsze wydarzenia z życia duchownego, duszpasterza polonijnego, prezesa Diecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Płocku, od 1938 r. ordynariusza kieleckiego, jedynego członka Episkopatu Polski sądanego przez komunistów. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Elżbieta Zawacka**” – ukazuje postać kurierki Komendy Głównej Armii Krajowej, jedynej kobiety wśród cichociemnych, uczestniczki Powstania Warszawskiego. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Eugeniusz Bodo**” – prezentuje sylwetkę wybitnego aktora międzywojennej Polski, którego barwne życie w świetle jupiterów skończyło się w ponurym sowieckim łagrze. Partnerem wystawy jest portal stare-kino.pl. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

„**Eugeniusz Kwiatkowski**” – ukazuje postać naukowca, wicepremiera, ministra przemysłu i handlu (1926–1930), ministra skarbu (1935–1939) II Rzeczypospolitej, którego nazwisko zwykle łączy się z powstaniem Gdyni i Centralnego Okręgu Przemysłowego. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

„**Franciszek Blachnicki**” – poświęcona ks. Franciszkowi Blachnickiemu, harcerzowi, żołnierzowi Września '39, konspiratorowi, więźniowi gestapo, kapłanowi, więźniowi politycznemu PRL, założycielowi Ruchu Światło-Życie, inicjatorowi Krucjaty Wstrzemięźliwości, Krucjaty Wyzwolenia oraz Chrześcijańskiej Służby Wyzwolenia Narodów, naukowcowi zaangażowanemu w posoborową odnowę Kościoła, ojcu duchownemu wspólnot życia konsekrowanego: Instytutu Niepokalanej Matki Kościoła i Wspólnoty Chrystusa Sługi. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„**Niemiecka operacja »Tannenberg« w Polsce**” – wystawa przygotowana w Oddziale IPN Poznań. Na 18 planszach przedstawiono podstawowe informacje dotyczące genezy i sposobu przeprowadzenia akcji pod kryptonimem „Tannenberg”, a także skutków działania niemieckich grup operacyjnych (Einsatzgruppen) oraz współpracujących z nimi niemieckich formacji paramilitarnych w Polsce w 1939 r. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

„**Paweł Cymś**” – ukazuje postać powstańca wielkopolskiego, powstańca śląskiego, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej oraz wojny obronnej 1939 r., pracownika Banku Handlowego w Gdańsku, urzędnika Komisariatu Generalnego w Gdańsku, sekretarza Spółdzielni Stolarskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej, sekretarza gminy w Bystrej. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

„**Polskie ośrodki samoobrony na Wołyniu 1943–1944**” – opowiada o polskich ośrodkach samoobrony, które powstawały na Wołyniu w latach 1943–1944 jako spontaniczne formy powstrzymywania rzezi ludności polskiej. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„**Stanisław Maczek**” – poświęcona legendarnemu dowódcy 1. Dywizji Pancерnej, przypomina kolejne etapy życia bohatera i zwraca uwagę na barwne detale jego biografii. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„**Wydarzenia zielonogórskie 30 maja 1960 r.**” – przedstawia protest mieszkańców Zielonej Góry przeciwko odebraniu przez komunistyczne władze Domu Katolickiego parafii pw. św. Jadwigi Śląskiej, starcia na ulicach ok. 5 tys. tysięcy mieszkańców z milicjantami i oddziałami ZOMO, aresztowania oraz procesy, w których zapadały kilkuletnie wyroki więzienia. Wystawa była prezentowana w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Cypriana Norwida w Zielonej Górze od 1 do 12 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań – Punkt Zamiejscowy w Zielonej Górze.

„**Zofia Kossak (-Szczucka, -Szatkowska)**” – poświęcona wybitnej pisarce i charyzmatycznej konspiratorce, przedstawiająca jej bogaty dorobek literacki, niezwykle życiorys i odważną postawę życiową. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

2.7. Projekty multimedialne

2.7.1. Notacje

Centrala

Wydział Notacji i Opracowań Multimedialnych BEN od wielu lat koordynuje wielowymiarowy projekt notacyjny polegający na nagrywaniu relacji świadków historii. Wywiady są archiwizowane, zabezpieczane oraz opracowywane merytorycznie. W okresie sprawozdawczym zarejestrowano wspomnienia 123 świadków historii (ich spis w załączniku nr 6). Nagrania umieszczane są cyklicznie na portalu opowiedziane.ipn.gov.pl. Fragmenty notacji są również publikowane w każdym numerze „Biuletynu IPN”. Podczas Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej (4–5 października) prezentowane było stoisko projektu „Opowiedziane” wraz z dwoma multimedialnymi stanowiskami, które umożliwiły zapoznanie się z fragmentami opracowanych notacji.

W okresie sprawozdawczym nawiązano współpracę z NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność” w celu przeprowadzenia notacji. Pracownicy Centrali BEN są też w stałym kontakcie z Instytutem Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, Stowarzyszeniem Grupy Oporu oraz uczestniczą w seminariach Polskiego Towarzystwa Historii Mówionej.

2.7.2. Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”

W dniach 13–15 kwietnia Biuro Edukacji Narodowej zorganizowało 4. Międzynarodowy Festiwal Filmowy o Totalitaryzmach „Echa Katynia”. Tematyką było szeroko rozumiane zagadnienie totalitaryzmu, a kolejna rocznica mordu katyńskiego stała się okazją do przypomnienia o zbrodniczych systemach XX w.

Do udziału w wydarzeniu zaproszono twórców różnych gatunków filmowych z całego świata. W organizowanym podczas festiwalu konkursie filmów zaprezentowano 20 tytułów: *Bettina* – reż. Lutz Pehnert, *Bigger than trauma* – reż. Vedrana Pribačić i Mirta Puhlovski, *Dom z drzazg* – reż. Simon Lereng Wilmont, *Kalev* – reż. Ove Musting, *Klondike* – reż. Maryna Er Gorbach, *Metronom* – reż. Alexandru Belc, *Slobodni* – reż. Slavomír Zrebný, *Slovo* – reż. Beata Parkanova, *Styczeń* – reż. Viesturs Kairiss, *The Kiev Trial* – reż. Sergei Loznitsa, *The city and the city* – reż. Christos Passalis, Syllas Tzoumerkas, *The Northeast Winds* – reż. Nikoloz Bezhanishvili, *August 17 at 5 p.m.* – reż. Patrice Guillain, *Boys in November* – reż. Tóth Péter Pál, *Memorial* – reż. Vasyl Bortnichuk, *Plus* – reż. Bohdan Romanko, *Rotmistrz Pilecki* – reż. Miłosz Kozioł, *Swallow flying to the south* – reż. Mochi Lin, *Under the trees* – reż. Felat Erkozan, *We have left* – reż. Anfisa Perez.

Zaprezentowano również filmy produkowane i koprodukowane w poprzednich latach przez IPN: *Czarny sufit* – reż. Arkadiusz Biedrzycki, *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* – reż. Maciej Fijałkowski, *Wybraniec bogów* – reż. Tomasz Matuszczak, Rafał Pękała, Konrad Starczewski, *Marsz cieni* – reż. Lesław Dobrucki, *Pokojówka* – reż. Rafał Bryll.

Podczas festiwalu oprócz projekcji filmów odbyły się spotkania z reżyserami, trzy debaty („Więcej niż 20 tysięcy. Prawdziwa skala Zbrodni Katyńskiej”, „Wojna oczami dzieci”, „Trudna przeszłość, nowa przyszłość. Relacje polsko-ukraińskie”) oraz warsztaty filmowe dla młodzieży i nauczycieli.

Po raz drugi zorganizowano pitching forum dla reżyserów, scenarzystów i producentów filmów dokumentalnych o tematyce historycznej, które są na etapie rozwoju projektu, developmentu i pisania scenariusza. Twórcy brali udział w warsztatach, a następnie prezentowali swoje projekty organizatorom.

2.7.3. Inne projekty multimedialne o charakterze edukacyjnym

Na zawsze w naszej pamięci – płyta z utworami muzycznymi Macieja Ciesielskiego: dziewięć utworów dedykowanych ludziom, którzy poświęcili swoje życie Polsce – Żołnierzom Wyklętym i ofiarom

obławy augustowskiej. Wyprodukowano teledysk do utworu *Testament* zamieszczony na kanale YouTube IPN Białystok. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Olsztyńskie ślady Łupaszki – pięć nagrań wideo o żołnierzach Wileńskiego Okręgu AK, którzy przybyli do Olsztyna. Krótkie filmy były zamieszczone od 23 do 28 lutego na profilu Facebook Delegatury IPN w Olsztynie i wyświetlane w szkołach województwa warmińsko-mazurskiego. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

Opowiedziane.edu.pl – portal Archiwum Historii Mówionej IPN, na którym do 31 grudnia opublikowano łącznie 178 relacji świadków historii (308 godzin nagrań), np. Janiny Jankowskiej, Stefana Pastewki i Maksymiliana Biskupskiego. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

2.8. Inne działania popularyzujące wiedzę

I Piłkarski Turniej Misia Wojtka – zorganizowany przez Klub Sportowy „Energetyk” – Siechnice, 18 marca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

I Turniej Szermierczy w Szpadzie im. Rotmistrza Witolda Pileckiego – zorganizowany przez AZS AWF Wrocław, Wrocławski Szermierczy Klub „Kolejarz”, Zuzannę Dodson – Wrocław, 26 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

XVII Europejska Noc Muzeów – tematem przewodnim była historia NSZZ „Solidarność”, od powstania do 1989 r. – możliwość wykonania własnoręcznie sitodruku, opaski Solidarności i Solidarności Walczącej oraz przypinki – 13 maja. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

XX Koncert Pieśni Patriotycznych – strefa edukacyjna IPN na pl. Lotników w Szczecinie – 27 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

XXI Ogólnopolskie Integracyjne Warsztaty Artystyczne w Łazach – organizacja oraz obsługa strefy edukacyjnej – 14 września – liczba uczestników: ok. 500. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

XXIV Bieg Solidarności – bieg uliczny zorganizowany we współpracy z Zarządem Regionu NSZZ „Solidarność” Gorzów Wielkopolski. Imprezę poprzedziła wizyta prezydenta RP i otwarcie miejsca pamięci Gorzowskiego Sierpnia '82 oraz rocznicowej wystawy przygotowanej przez szczeciński oddział IPN „Bitwa o wolność. Gorzów Wielkopolski” – 9 września – liczba uczestników: 200. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

150. rocznica urodzin Wojciecha Korfatego – prezentacja biograficznej wystawy elementarnej IPN „Wojciech Korfanty” na ogrodzeniu Oddziału IPN Lublin oraz otwarta lekcja historii dla młodzieży licealnej przeprowadzona przez dyrektora oddziału – 20 kwietnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Arkana kryptologii PRL: Dudek i Biuro „A” – dwuczęściowy wykład we współpracy z Centrum Szyfrów Enigma w Poznaniu o powstaniu, organizacji i działaniach Biura „A” MSW w latach 1955–1989 oraz wprowadzeniu i używaniu w MSW PRL serii urządzeń szyfrujących „Dudek” – 25 maja, 22 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

BezKresni 2023 – Wielka Akcja Dawców Zdrowia – akcja zbiórki krwi, zapoznanie uczestników z historią Kresów Rzeczypospolitej, upamiętnienie ofiar zbrodni wołyńskiej – Jelenia Góra, 11 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

„Błogosławieni Sprawiedliwi z Markowej – świat rodziny Ulmów” – projekt edukacyjny dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Lubelszczyzny przygotowany jako wydarzenie towarzyszące beatyfikacji rodziny Ulmów. Podczas zajęć „Fotografia życia rodziny Ulmów” uczestnicy analizowali zdjęcia wykonane przez Józefa Ulmę, a także fotografie z projekcji filmu dokumentalnego *Historia jednej zbrodni*. Wydarzeniu towarzyszyła prezentacja wystawy IPN „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów” – 6 września – liczba uczestników: ok. 100. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Cmentarz na gdańskiej Zaspie – między sacrum pamięci a profanum propagandy – wystąpienie Karoliny Masłowskiej podczas konferencji naukowej „Jeśli ludzie zamilkną, głazy będą wołać. Powojnie polskiej pamięci. Historia i upamiętnienie II wojny światowej na Pomorzu Gdańskim 1939–1945” – 30 listopada. Odpowiedzialni: OBEN Gdańsk, Muzeum II Wojny Światowej i Muzeum Stutthof.

Cykl „Spotkanie z ekspertem” w Książnicy Podlaskiej – wykład dyrektora Oddziału IPN Białystok dla uczniów białostockich szkół średnich o Armii Krajowej – Białystok, 13 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Cztery Norymbergi. Rozliczenia z niemieckimi zbrodniarzami po II wojnie światowej – wykład dr. Michała Zawiszy podczas prezentacji wystawy „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej” w Muzeum Dulag 121 – Pruszków, 4 listopada. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Dni Kultury Kresowej w Skwierzynie – zorganizowane pod hasłem „Silni wspólnotą” przez Skwierzyński Ośrodek Kultury w 2. rocznicę utworzenia sanktuarium Matki Bożej Klewańskiej – w ramach strefy edukacyjnej IPN odbyła się konferencja pamięci Kresów „Żywa lekcja historii” – 20 i 22 maja – liczba uczestników: ok. 800. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

Dni Marynarza Rzecznego. Święto Floty Pińskiej – piknik edukacyjno-historyczny – Wrocław, 2–3 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Działalność sądów doraźnych Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Białostockiem (II–VI 1946) – wykład pracownika OBBH Łódź w Miejsko-Gminnym Centrum Kultury i Sportu w Choroszczy – 6 marca. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Dzień Dziecka w ZOO we Wrocławiu – lekcja terenowa o misiu Wojtku dla dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 1 w Obornikach Śląskich i Szkoły Podstawowej w Szczodrem przy wybiegu niedźwiedzi brunatnej Przemisi, którą opiekuje się Oddział IPN we Wrocławiu – 1 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Dźwięki nieutracone... Melodie lat dwudziestych i trzydziestych – współorganizacja koncertu z cyklu „Artyści Andersa” w Filharmonii Sinfonia Baltica im. W. Kilara – Słupsk, 4 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Edukacyjno-historyczno-militarny piknik historyczny na terenie Zespołu Szkolnego w Cegłowie – przedsięwzięcie mające na celu umożliwienie rodzinom z dziećmi spędzenia aktywnie i bezpiecznie czasu wolnego oraz inspirowanie dzieci i młodzieży z województwa mazowieckiego do poznawania historii Polski, polskiego oręża i zwrócenia uwagi na potrzebę oraz ideę służby w jednostkach mundurowych. Na stanowisku edukacyjnym prezentowane były materiały, komiksy, gry i zajęcia związane z Powstaniem Warszawskim. Wydarzenie współorganizowane przez: Stowarzyszenie Odra-Niemen Oddział Mazowiecki, gminę Cegłów, Zespół Szkolny w Cegłowie i Gminną Bibliotekę Publiczną „Kulturoteka” w Cegłowie – 24 września. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Galeria Bohaterów Niepodległości” – kontynuacja projektu, w ramach którego przygotowano plakat Zofii Kossak (1989–1968). Plakat został udostępniony przede wszystkim placówkom szkolno-edukacyjnym i instytucjom kultury w celu popularyzacji wiedzy o Zofii Kossak w związku z przypadającymi rocznicami: 100. rocznicą jej osiedlenia się w Górkach Wielkich na Śląsku Cieszyńskim, 135. rocznicą urodzin i 55. rocznicą śmierci. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

„Galeria plakatu powstańczego” – plakaty w formacie A2, stworzone na podstawie koloryzowanych fotografii archiwalnych, przedstawiające sylwetki osób zaangażowanych w działania powstańcze i plebiscytowe na Górnym Śląsku po I wojnie światowej; każdy z nich opatrzono krótkim biogramem prezentowanego bohatera. Wydruki można odebrać bezpłatnie w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach lub pobrać w wersji cyfrowej z internetowej strony edukacyjnej IPN. W związku z obchodzoną 16 czerwca 5. rocznicą istnienia 13. Śląskiej Brygady Obrony Terytorialnej, której patronem jest ppłk. dypl. Tadeusz Puszczyński ps. „Konrad Wawelberg”, udostępniono plakat przedstawiający jego sylwetkę. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Konferencja edukacyjna dla młodzieży poświęcona Powstaniu Styczniowemu – współorganizowana w siedzibie Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego – wykład dyrektora Oddziału IPN Lublin; dyskusja w formule debaty oksfordzkiej między zespołami IX Liceum Ogólnokształcącego, XXI Liceum Ogólnokształcącego i Szkoły Podstawowej nr 6 w Lublinie współprowadzona przez pracownika OBEN Lublin; konkurs wiedzy z wykorzystaniem aplikacji Quizizz; występ chóru szkolnego IX Liceum Ogólnokształcącego

nokształcącego w Lublinie; udział rekonstruktorów z Towarzystwa Edukacji Patriotycznej im. gen. Karola Ziemskiego; prezentacja monety kolekcjonerskiej NBP „160. rocznica Powstania Styczniowego”; wystawa „Bohaterowie Powstania Styczniowego na Lubelszczyźnie” w Muzeum Narodowym w Lublinie. Nagrody ufundował Oddział IPN – Lublin, 7 lutego – liczba uczestników: ok. 250. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Lubelski Lipiec 1980 – piknik edukacyjny z okazji 43. rocznicy Lubelskiego Lipca – III Zlot Pojazdów PRL, wystawa IPN „Zaczęło się w Lipcu. »Solidarność« w Regionie Środkowo-Wschodnim 1980–1989”, lekcja historii przygotowana przez pracownika Oddziału IPN Lublin, gry podwórkowe z czasów PRL, konkurs wiedzy z nagrodą: przejazdem zabytkowym autobusem po miejscach związanych z Lubelskim Lipcem – 23 lipca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Nadeszła chwila bitwy”. Polskie Siły Zbrojne w 1944 r. – edukacyjny kalendarz ścienny na 2024 r., wydany w ramach projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, zawierający zdjęcia wykonane w 1944 r., poddane współczesnej koloryzacji. Kalendarz przedstawia najważniejsze wydarzenia z historii Polskich Sił Zbrojnych z 1944 r.: bitwy o Monte Cassino, pod Ankoną, Arnheim i Falaise i o wyzwolenie Bredy. Akcja upowszechniania prowadzona była w grudniu, a bezpłatne egzemplarze zostały przekazane do licznych szkół oraz wielu instytucji i osób prywatnych nie tylko na terenie województwa śląskiego, ale i reszty kraju. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Na granicy dwóch światów – warsztaty dla nauczycieli – upowszechnienie i utrwalenie wiedzy o losach społeczności żydowskiej w Polsce przed II wojną światową i pod okupacją niemiecką – lekcja pokazowa poświęcona nowomowie okupanta „Odczytać to co niewidzialne” o języku raportu Jürgena Stroopa *Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje*, film dokumentalny IPN *Pasporty Paragwaju*, zwiedzanie ekspozycji Izby Pamięci Żydów Lublina – 18 maja. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

„Na granicy życia, śmierci i nadziei” – projekt edukacyjny przygotowany w związku z obchodami 80. rocznicy buntu więźniów obozu zagłady w Sobiborze, adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Uczestnicy zwiedzili synagogę w Jeszywas Chachmej Lublin, wzięli udział w spacerze edukacyjnym po ulicy Lubartowskiej (niegdyś najdłuższej ulicy dzielnicy żydowskiej w Lublinie), obejrzel film dokumentalny *Lubelskie ślady akcji „Reinhardt”*, a także uczestniczyli w zajęciach edukacyjnych „Ostatni przystanek na ziemi – SS-Sonderkommando Sobibor” – 13 października – udział wzięło ok. 100 uczniów. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Narodowe Święto Niepodległości – organizacja i obsługa strefy edukacyjnej IPN podczas uroczystych wojewódzkich obchodów Narodowego Święta Niepodległości, zorganizowanych przed Urzędem Wojewódzkim w Szczecinie – 11 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Obchody święta 71. Pułku Piechoty – po uroczystej mszy św. pracownicy IPN wręczyli zgromadzonemu na uroczystości pamiątkowe wpinki wzorowane na odznace pułkowej i opatrzone krótkim opisem historii pułku – 24 września. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Obchody tygodnia tolerancji – prelekcja pracownika IPN w Szkole Podstawowej nr 2 w Mońkach na temat zagrożeń, jakie niesie ze sobą rasizm na przykładzie rasistowskich działań niemieckich z okresu II wojny światowej. Spotkanie zorganizował Wydział Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Mońkach – 15 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

„Od Markowej do Watykanu” – spotkanie z badaczem historii rodziny Ulmów dr. Mateuszem Szpytmą, zastępcą prezesa IPN, w kościele pw. Wszystkich Świętych w Warszawie w ramach cyklu działań szkół mazowieckich promujących proces beatyfikacyjny rodziny Ulmów – w wydarzeniu uczestniczyli m.in. uczniowie LXXII Liceum Ogólnokształcącego w Warszawie – 1 czerwca – liczba uczestników: 40. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

„Operacja »Tannenberg« i niemieckie zbrodnie w lasach Pałędzia i Dąbrówki w latach 1939–1942” – wystąpienie podczas konferencji dla nauczycieli i przewodników PTTK w Muzeum Martyrologii Wielkopolan – Fort VII. Celem konferencji było przybliżenie jej uczestnikom historii pierwszego obozu koncentracyjnego założonego przez Niemców na terenie okupowanej Polski w Forcie VII w Poznaniu oraz zbrodni dokonanej w lasach Pałędzia i Dąbrówki, gdzie niemieckie formacje policyjne

Einsatzgruppen i funkcjonariusze poznańskiego gestapo zamordowali tysiące więźniów Fortu VII. Prowadzenie: Tomasz Cieślak – 24 listopada. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Otwarta lekcja historii o przekształceniu Związku Walki Zbrojnej w Armię Krajową – przeprowadzona przez dyrektora Oddziału IPN Lublin i pracownika OBUWiM Lublin na cmentarzu komunalnym przy ul. Białej; zapalenie zniczy na grobach bohaterów z AK – Lublin, 14 lutego – liczba uczestników: ok. 50. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Pamiętamy o żołnierzach broniących Westerplatte – akcja upamiętniająca uczestników obrony Westerplatte, pierwszej bitwy II wojny światowej, w 84. rocznicę wybuchu II wojny światowej. Zapalono znicze na 21 grobach westerplatczyków, które znajdują się na terenie województwa świętokrzyskiego. Uroczystość zorganizowana we współpracy z władzami samorządowymi, żołnierzami WOT oraz lokalną społecznością – 1 września. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Piknik historyczno-patriotyczny podczas Festiwalu Oręża Polskiego w Janowie Lubelskim – z okazji Dnia Wojska Polskiego i 103. rocznicy bitwy warszawskiej – prezentacja wystawy IPN o wojnie polsko-bolszewickiej, udział pracowników OBEN Lublin w wielkoformatowej grze IPN „303. Bitwa o Anglię”, warsztaty artystyczne dla dzieci – 13 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Piknik rodzinny z okazji Dnia Dziecka w Otwocku – stanowisko edukacyjne OBEN Warszawa; zajęcia dla rodzin z dziećmi o napaści ZSRS na Polskę w 1939 r., dziejach PSZ i udziale Polaków w bitwie o Monte Cassino na podstawie serii komiksowych o Antku Srebrnym i misiu Wojtku, edukatorzy przygotowali gry planszowe i łamigłówki – 3 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Policja Państwowa województwa białostockiego 1919–1939 – wykład pracownika OBEN Białystok w Bibliotece Publicznej w Supraślu dla miejscowej społeczności i pasjonatów historii regionalnej – 12 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Polskie ślady w Kijowie – wykład otwarty Tomasza K. Kozłowskiego z Domu Spotkań z Historią w Warszawie na spotkaniu poświęconym Polakom w Kijowie, którzy stanowili niezwykle aktywną część lokalnej społeczności – siedziba Delegatury IPN w Bydgoszczy, 27 lutego – liczba uczestników: 20. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Bydgoszczy.

Poznaj znak Polski Walczącej – obchody 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego w Koszalinie – odwiedzający mieli okazję do tworzenia okolicznościowych butonów, koszulek, zapoznania się z planszami edukacyjnymi na temat znaku Polski Walczącej – 1 sierpnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin, Delegatura IPN w Koszalinie.

Prelekcja dotycząca agresji Niemiec na Polskę 1 września 1939 r. i jej pomorskich aspektów – w Malborku, Szymankowie i Tczewie podczas uroczystości upamiętniających wybuch II wojny światowej. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Prelekcje przed filmem *Raport Pileckiego* – edukatorzy Delegatury IPN w Kielcach w ramach współpracy z kinem „Helios” wprowadzali widzów (grupy szkolne) w tematykę filmu – Kielce, wrzesień. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Prezentacja oddziałowej oferty edukacyjnej – wzięli w niej udział dyrektorzy i nauczyciele placówek edukacyjnych z Lubelszczyzny – Lublin, 26 października. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Prezentacja oferty edukacyjnej Delegatury IPN w Kielcach – akcja podczas pikniku historyczno-militarnego zorganizowanego przez Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej 4. Pułku Piechoty Legionów w Kielcach (w ramach XI Konkursu o Laur Centralnego Okręgu Przemysłowego). Uczestnicy pikniku mieli możliwość zapoznania się z gramami edukacyjnymi i publikacjami IPN oraz wysłuchania prelekcji o kieleckich bohaterach Westerplatte – 6 września. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Prezentacja Mobilnego Przystanku Historia Przyszłości – na placu przed budynkiem Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego, przygotowany przez BNT – 12–25 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Replika pamiątkowej odznaki absolwentów konspiracyjnej Szkoły Podchorążych Rezerwy Agricola założonej przez Kedyw – produkcja repliki odznaki z tekstem informacyjnym w celu upowszechniania wiedzy o walce Kedywu w Warszawie. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Spotkanie ze Stanisławem Plużańskim – rozmowa z autorem książki *Mróz, głód i wszy. Życie codzienne Wyklętych*. Spotkanie zarejestrowane i opublikowane na kanale IPNtv na platformie YouTube – Izba Pamięci w Warszawie „Strzelecka 8”, 30 marca. Odpowiedzialna: Centrala BEN.

Strefa Nowych Technologii – organizacja wraz z Biurem Nowych Technologii IPN Centrala strefy edukacyjnej – Strefa Nowych Technologii w siedzibie Przystanku Historia IPN Szczecin. Uczniowie z 6 szkół z regionu mieli okazję uczestniczyć w innowacyjnym edukacyjnym projekcie gamingowym, pozwalającym przybliżyć historyczne postaci w cyfrowym świecie – 19 września – liczba uczestników: 130. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Turniej Klas Mundurowych – obsługa strefy edukacyjnej OBEN w Szczecinie podczas tegorocznej I edycji turnieju na terenie Centrum Szkolenia Wojsk Lądowych im. płk. dypl. Franciszka Sadowskiego (poligon drawski) – 12 października. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Udział w debacie na temat obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi i roli dr. Romana Hrabara w odnajdywaniu zgermanizowanych dzieci polskich – debata podczas III Zjazdu Byłych Więźniów Obozu zorganizowana przez Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu – 28 września. Odpowiedzialne: OBEN Łódź.

Udział w I Pleszewskiej Sesji Historycznej – prezentacja wystawy „Niemiecka operacja »Tannenberg« w Polsce” oraz wykład Tomasza Cieślaka (OBEN Poznań) na temat tej zbrodni. Organizatorzy: Drużyna Tradycji 70. Pułku Piechoty w Pleszewie, Centrum Kształcenia i Wychowania OHP w Pleszewie – 25 października. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Układanka wielkoformatowa „Łukasz Ciepliński i IV Zarząd WiN” – układanka manualna w formacie 90 × 90 cm wykorzystywana w czasie wydarzeń kulturalno-edukacyjnych realizowanych przez IPN Rzeszów. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

Ulmowie. Błogosławiona Rodzina – projekcja filmu dokumentalnego poprzedzona prelekcją dla mieszkańców Lubina – 9 września – liczba uczestników: ok. 35. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Uroczystość nadania Szkole Podstawowej w Borowej koło Dębina patronatu Danuty Siedzikówny „Inki” – odsłonięcie ufundowanej przez Oddział IPN Lublin tablicy pamiątkowej poświęconej Danucie Siedzikównie ps. „Inka”; wykład dyrektora Oddziału IPN Lublin o „Ince”; wystawa „Niezlomna, wyklęta, przywrócona pamięci. Danuta Siedzikówna »Inka« 1928–1946”; zapewnienie nagród dla uczniów wyróżnionych w międzyszkolnym konkursie „Żołnierze Wyklęci – Niezlomni Bohaterowie”, konkursie literackim „Listy do »Inki«” oraz plastycznym „Portret »Inki«” – Borowa, 16 marca. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Weterani Powstania Styczniowego – pierwsi kombatanci II RP – wykład Edyty Krężolek wygłoszony podczas posiedzenia Powiatowej Rady Kombatantów i Osób Represjonowanych przy Starościu Kieleckim. Uczestnikami spotkania byli członkowie Świętokrzyskiego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Związku Solidarności Polskich Kombatantów, Związku Sybiraków oraz Staropolskiego Stowarzyszenia Osób Represjonowanych – Kielce, 14 grudnia. Odpowiedzialny: REN Delegatury IPN w Kielcach.

Wielkie sprzątanie z historią w tle – akcja sprzątania na terenie byłego niemieckiego obozu pracy Burgweide z udziałem mieszkańców osiedla Sołtysowice, harcerzy, przedstawicieli Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu, uczniów oraz nauczycieli historii. Podczas akcji przypomniano, że w tym miejscu znajdował się największy obóz pracy przymusowej we Wrocławiu – 17 czerwca. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

Wyklęty kapłan – Bolesław Stefański – broszura wydrukowana dla Stowarzyszenia Marki-Pustelnik – Struga w ramach działań edukacyjnych związanych z postacią ks. Bolesława Stefańskiego oraz organizacja pokazów filmu *Sumienie Hioba. Rzecz o ks. Bolesławie Stefańskim*, który powstał także we współpracy z OBEN w Warszawie. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa.

Wykład Tomasza Cieślaka na temat niemieckich zbrodni dokonanych 9 grudnia 1939 r. w lesie koło Bukowca (pow. Wągrowiec) – wygłoszony podczas finału XV edycji akcji medialno-edukacyjnej „Zapał znicz pamięci” – 23 października. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Wykład o gen. bryg. Nikodemie Suliku i walkach 2. Korpusu Polskiego w Włoszech w latach 1944–1945 – wykład dla żołnierzy służby dobrowolnej wygłoszony przez pracownika OBEN Białystok w Klubie 18. Białostockiego Pułku Rozpoznawczego okazji nadania jednostce imienia gen. Nikodema Sulika – 28 maja. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Zaduszki patriotyczne – zorganizowane w ramach projektu „Wspomnij Bohatera” we współpracy z Archiwum Narodowym w Szczecinie oraz Towarzystwem Salezjańskim w Szczecinie, na cmentarzu Centralnym w Szczecinie oraz w kaplicy pw. Matki Bożej Wspomożenia Wiernych – 25 listopada – liczba uczestników: 50. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

„Zapal Światło Wolności” – przedsięwzięcie współorganizowane ze szczecińskimi stowarzyszeniami patriotycznymi pod pomnikiem Anioła Wolności w Szczecinie oraz w Kołobrzegu przy okazji panelu dyskusyjnego zorganizowanego w Muzeum Oręża Polskiego – 13 grudnia. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Zawody Klas Mundurowych – strefa edukacyjna IPN podczas finału konkursu na poligonie wojskowym w Drawsku Pomorskim – 25 maja. Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

Zbrodnia wielkopolska 1939 r. Operacja „Tannenberg” w Księżu – wykład Tomasza Cieślaka – Jarosławki, 22 października. Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

2.9. Kluby Historyczne im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”

W krakowskim Klubie Historycznym im. gen. Stefana Roweckiego „Grota” zorganizowano w roku sprawozdawczym wykład dr. Wojciecha Frazika o zdobywaniu Monte Cassino (24 maja), spotkanie z Adamem Macedońskim jako świadkiem historii i działaczem opozycji antykomunistycznej (28 czerwca), spotkanie poświęcone gen. Stanisławowi Sosabowskiemu z wykładem płk. dr. hab. Juliusza S. Tyma (6 września), wykład Dawida Golika *Zdrady, wyspy, wciąganie do współpracy...* (4 października), wykład Krzysztofa Pięciaka *Oddziały szturmowe Wojska Polskiego* (8 listopada), wykład wiceprezesa Fundacji Pamięci Policji Państwowej II RP Michała Chlipały *Krwawy wtorek 1923 w Krakowie* (22 listopada) oraz wykład dr. Wojciecha Paduchowskiego prezentujący historię z życia pewnej nowohuckiej rodziny (13 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

2.10. Krajowe Centra Edukacyjne IPN i Przystanki Historia

CENTRALNY PRZYSTANEK HISTORIA IPN IM. JANUSZA KURTYKI W WARSZAWIE

Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie (CPH) prowadzi działalność edukacyjno-popularyzatorską dla wszystkich zainteresowanych historią najnowszą – jest miejscem otwartym dla każdego, niezależnie od wieku. Zorganizowane grupy dzieci i młodzieży mogą uczestniczyć m.in. w warsztatach, grach, spacerach i projektach edukacyjnych, a starsi – w dyskusjach, wykładach, promocjach książek oraz pokazach filmów.

Działalność edukacyjną w ramach BPH prowadzi również Samodzielna Sekcja Planowania i Realizacji Projektów organizująca m.in. spektakle o niedźwiedziu Wojtku i zajęcia „Drużyna »Inki«”.

Przedsięwzięcia dla nauczycieli

- „II Rzeczpospolita – państwo wielu narodów. Wielokulturowy szlak Podlasia” – seminarium terenowe dla nauczycieli: zapoznanie uczestników z wybranymi mniejszościami narodowymi w województwie podlaskim – 8–11 czerwca – liczba uczestników: 40.
- „Archiwum Pełne Pamięci” – zorganizowane we współpracy z AIPN dwudniowe seminarium stacjonarno-terenowe dla nauczycieli w Warszawie i Warce: zwiedzanie pracowni konserwacji i digitalizacji oraz magazynów z zasobem archiwalnym IPN; prezentacja nowoczesnych metod edukacyjnych, np. storytellingu; nauka efektywnego wykorzystania źródeł historycznych podczas lekcji; prezentacja projektu „Archiwum Pełne Pamięci”; zwiedzanie przygotowanej przez AIPN wystawy „»Ramię

krzep – Ojczyźnie służ». Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce” i Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce – 17 i 18 marca – liczba uczestników: 20.

- „Historia harcerstwa” – seminarium doskonalące online dla nauczycieli na temat genezy, działalności i społecznego znaczenia harcerstwa ze szczególnym uwzględnieniem roli harcerzy w odzyskaniu niepodległości w 1918 r., działalności Polskiego Państwa Podziemnego i opozycji antykomunistycznej w PRL: wykłady znawców historii politycznej i społecznej XX w. oraz świadków historii, m.in. harcerza 1. Warszawskiej Drużyny Harcerskiej im. Romualda Traugutta „Czarna Jedynka” prof. Marka Barańskiego – 21 stycznia – liczba uczestników: 40.
- „Historia nie tylko na... papierze. Poezja XX wieku jako źródło historyczne” – seminarium online: przypomnienie postaci poetów, którzy odegrali ważną rolę w dziejach Polski – 21 października – liczba uczestników: 40.
- „Jak uczyć o historii najnowszej?” – stacjonarne warsztaty metodyczne dla nauczycieli: przedstawienie różnych metod oraz narzędzi do wykorzystania w pracy edukacyjnej; w roku sprawozdawczym odbyły się spotkania poświęcone metodzie interpretacji dziedzictwa, metodzie pytań i doświadczeń, użyciu dramy w nauce historii oraz czytaniu fotografii – 4 listopada, 9 grudnia – liczba uczestników: 45.
- „Powstanie w Getcie Warszawskim” – seminarium terenowo-stacjonarne we współpracy z Muzeum Getta Warszawskiego: wykłady, warsztaty, pokaz filmu – 20 maja – liczba uczestników: 35.
- „Ravensbrück – obóz koncentracyjny dla kobiet” – szkolenie online zorganizowane przez OBEN Katowice we współpracy z CPH dla nauczycieli przygotowujących uczniów do konkursu recytatorskiego „W kręgu poezji i prozy lagrowej więźniarek FKL Ravensbrück” i pedagogów zainteresowanych najnowszą historią Polski: prelekcje m.in. o poszukiwaniach szczątków polskich więźniarek na cmentarzu w Fürstenbergu, o oficjalnej i tajnej korespondencji z Ravensbrück i o postawach więźniarek politycznych – 4 marca – liczba uczestników: 60.
- „Trudne tematy. Jak rozmawiać z dzieckiem o wojnie?” – seminarium online dla nauczycieli: przedstawienie metod pracy z dziećmi na temat wojny i śmierci – 1 marca – liczba uczestników: 31.
- „Żywcem zamurowani... 83. rocznica zamknięcia murów getta warszawskiego” – seminarium stacjonarne we współpracy z Muzeum Getta Warszawskiego: prezentacja przygotowanych przez Muzeum Getta Warszawskiego i IPN materiałów edukacyjnych dotyczących historii okupowanej Warszawy i jej żydowskich mieszkańców – 25 listopada – liczba uczestników: 40.

Projekty i konkursy dla dzieci, młodzieży i dorosłych

- 11. Siedlecka Parada Niepodległości – pochód patriotyczny zorganizowany z rekonstruktorami z Fundacji Wojskowości, wieczorny koncert piosenek patriotycznych we współpracy z Fundacją Redakcja w Gdańsku – 11 listopada.
- „Drużyna »Inki«” – lekcje historii w całej Polsce połączone z nauką pierwszej pomocy przedmedycznej; zajęcia trwające 45 min: historyczny wstęp i teoretyczne oraz praktyczne szkolenie z pierwszej pomocy; uczestnik otrzymuje miniapteczkę z numerem 112. W ramach projektu zorganizowano terenowy Przystanek Historia Mrągowo, przeprowadzono wykład o Żołnierzach Wyklętych, na stanowisku przygotowanym przez „Patriotyczne Mrągowo” uczniowie mogli się zapoznać z różnymi rodzajami broni strzeleckiej używanej przez Wojska Obrony Terytorialnej. Czas trwania: 1–2 marca, 13–15 kwietnia, 4–5 października, 12 października – 15 grudnia – liczba uczestników: 13 tys.
- *Historia Misia Wojtka* – spektakl teatralny dla dzieci w wieku przedszkolnym o losach Armii Polskiej i 2. Korpusu Polskiego gen. Władysława Andersa na kanwie losów niedźwiedzia Wojtka. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa cykle przedstawień: na Podkarpaciu i Lubelszczyźnie. Czas trwania projektu: 1 stycznia – 31 grudnia – liczba uczestników: 21 tys.
- „Historia na wakacjach” – warsztaty historyczne dla dzieci w wieku od 7 do 10 lat w dni powszednie okresu wakacyjnego: gry i zabawy terenowe, wizyty w muzeach i miejscach historycznych, warsztaty z edukatorami Przystanku Historia IPN, konkursy z nagrodami – 3–7 lipca we Wrocławiu, 7–21 lipca w Poznaniu, 24–28 lipca w Gdańsku, 21–25 sierpnia w Warszawie – liczba uczestników: 140.
- „Łączka i inne miejsca poszukiwań”, edycja VI (2022/2023) – projekt edukacyjny dla uczniów klas VIII szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych; celem jest wspieranie wycho-

wania patriotycznego młodzieży oraz poszerzanie jej wiedzy o ofiarach systemów totalitarnych. Oficjalne rozpoczęcie: 15 listopada 2022 r. w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie; czas trwania: 1 listopada 2022 – maj 2023 r., finał – 25 maja na Zamku Królewskim – liczba uczestników: 350 (60 grup).

- „Łączka i inne miejsca poszukiwań”, edycja VII (2023/2024) – projekt edukacyjny dla uczniów klas VII i VIII szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych. Oficjalne rozpoczęcie – 25 października w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie; spotkania z uczestnikami odbywają się co miesiąc; czas trwania: 25 września 2023 – 24 kwietnia 2024 r. – liczba uczestników: 375 (62 grupy).
- Obozy patriotyczno-historyczne – w Nasicznem (Bieszczady) i Gdańsku dla laureatów konkursów przeprowadzonych między 1 marca a 15 maja w Oddziałach IPN Wrocław, Gdańsk, Warszawa oraz Białystok – 1–7 lipca, 8–14 lipca, 15–21 lipca, 7–12 sierpnia.
- Odsłonięcie muralu patriotycznego „Bohaterom walk o wolność i niepodległość Polski” upamiętniającego stulecie Stadionu Miejskiego im. 10. Pułku Piechoty – mural przedstawia płk. Franciszka Jachiecia, kpt. Andrzeja Drozda i plut. Zdzisława Lelonkiewicza – Łowicz, 11 listopada.
- *Osły i ludzie* – koncert poświęcony pamięci Przemysława Gintrowskiego zorganizowany z Katolicką Inicjatywą Kulturalną; wystąpili Katarzyna Mielnik i Filip Maciej Tabęcki – Centralny Przystanek Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, 19 grudnia.
- „Siła poświęcenia – Żołnierze Wyklęci” – ogólnopolski konkurs fotograficzny dla uczniów szkół podstawowych w wieku od 10 do 14 lat – zadanie: wykonanie fotografii nawiązującej do nazwy konkursu; nagroda dla 45 laureatów: pobyt na obozie historycznym w Nasicznem w Bieszczadach (1–7 lipca); czas trwania: 1 marca – 15 maja; finał: 22 maja.
- „Sprawiedliwi z Markowej” – zorganizowany z MEiN konkurs dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych na scenariusz lekcji o rodzinie Ulmów i innych Polakach ratujących Żydów podczas II wojny światowej; inauguracja – 7 września; planowane zakończenie w 2024 r.
- „Szarża pod Krojantami” – przystanek żywej historii zorganizowany we współpracy z grupami rekonstrukcyjnymi z całej Polski: połączenie różnych form edukacji, upowszechnianie wiedzy o ważnych wydarzeniach w historii Polski – Krojanty, 3 września – liczba uczestników: 5 tys.
- „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności. Tobruk 1941” – przystanek żywej historii zorganizowany we współpracy z grupami rekonstrukcyjnymi z całej Polski: połączenie różnych form edukacji, upowszechnianie wiedzy o ważnych wydarzeniach w historii Polski – Róża Wiatrów na Pustyni Błędowskiej, 10 czerwca – liczba uczestników: 7 tys.
- „Wielki test o Niepodległej” – ogólnopolski konkurs dla uczniów klas VI–VIII szkół podstawowych. Zgodnie z kolejnością zgłoszeń wybrano 40 uczniów, którzy 9 listopada wzięli udział w quizie historycznym w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie; przyznanie nagród rzeczowych laureatom.
- „Witold Pilecki – mój bohater” – ogólnopolski konkurs dla uczniów szkół podstawowych klas VI–VIII; zadanie: zaprojektowanie muralu z sylwetką Witolda Pileckiego; nagroda dla 3 szkół: jednodniowe zajęcia edukacyjne w Muzeum Domu Rodziny Pileckich w Ostrowi Mazowieckiej; czas trwania: 2–15 października; finał: 15 października.
- „Żołnierz – Bohater – Mistrz” – projekt edukacyjny poświęcony Tadeuszowi Pietrzykowskiemu „Teddy’emu”, polskiemu bokserowi, trenerowi, nauczycielowi i więźniowi KL Auschwitz, KL Neuengamme oraz KL Bergen-Belsen. Celem projektu jest ukazanie patriotycznej postawy Tadeusza Pietrzykowskiego; bierze w nim udział córka „Teddy’ego” opowiadająca jego historię; słuchacze mogą wziąć udział w treningu bokserskim. Liczba uczestników: ok. 4,5 tys.

Przedsięwzięcia dla dzieci i młodzieży

- Lekcje stacjonarne (190) oraz lekcje online (111) dla przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych o historii Polski w XX w. Największym zainteresowaniem cieszyły się następujące tematy:

- „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły? Miś Wojtek” – dla uczniów klas I–III szkół podstawowych;
- „Kasztanka” – dla uczniów klas I–III szkół podstawowych (również o bitwie warszawskiej);
- „»Oświęcim to była igraszka...«. Życie Witolda Pileckiego” – warsztaty dla uczniów klas VIII szkół podstawowych i uczniów szkół ponadpodstawowych;
- „Symbole narodowe” – dla grup przedszkolnych oraz uczniów klas I–III szkół podstawowych na podstawie filmu *Polskie symbole narodowe – Polak mały*;
- „Zbrodnia katyńska” – dla uczniów klas VIII szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych.
- Warsztaty specjalne (41) dla uczniów szkół podstawowych na temat pracy historyka i historii Polski w XX w. Największym zainteresowaniem cieszyły się następujące tematy:
 - „Warsztaty archeologiczne” – dla uczniów klas I–III szkół podstawowych; dzieci poznają tajniki pracy archeologa, szukają cennych przedmiotów w ziemi i je opisują;
 - „Moda XX w.” – warsztaty dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych; uczniowie odkrywają cechy charakterystyczne mody przedwojennej oraz powojennej i tworzą własny strój z wybranego okresu;
 - „Warszawa nieodbudowana” – warsztaty dla uczniów klas IV–VIII szkół podstawowych; uczniowie poznają historię warszawskich budynków zniszczonych w czasie II wojny światowej; na podstawie opisów tworzą własne modele nieodbudowanych budynków.
- Spacery edukacyjne (42) dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Największym zainteresowaniem cieszyły się następujące spacery:
 - „Powązki Wojskowe” – trasą przez Cmentarz Wojskowy na Powązkach do kwatery „Ł” i Panteonu – Mauzoleum Wyklętych-Niezlomnych, kwatery Harcerskiego Batalionu AK „Zośka” oraz pomnika Gloria Victis;
 - „Szlakiem Armii Krajowej” – przez miejsca najsłynniejszych działań AK, m.in. zamachu na kata Warszawy, dowódcę SS i Policji na dystrykt warszawski Generalnego Gubernatorstwa Franza Kutscherę, do dawnego budynku Towarzystwa Ubezpieczeniowego „Prudential”, na którym powstańcy warszawscy zatknęli polską flagę;
 - „Szlakiem Kamieni na szaniec” – trasą przez miejsca związane z działalnością Szarych Szeregów w Warszawie;
 - „Szlakiem powstańczej Warszawy” – trasą obok budynków ze śladami walk przez miejsca barykad, wojskowych kuchni i najsłynniejszego powstańczego ślubu przy ul. Moniuszki 11 oraz koło wejścia do kanałów w Śródmieściu;
 - „Śladami zbrodni na Pradze” – szlakiem miejsc zbrodni NKWD i MBP w Warszawie; trasa prowadzi m.in. obok budynku przy ul. Strzeleckiej 8 – pierwszej siedziby NKWD w Warszawie, VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Władysława IV – siedziby trybunału wojennego Armii Czerwonej w latach 1945–1946 oraz pozostałości „Toledo” – największego więzienia komunistycznego stolicy w pierwszych trzech latach powojennych;
 - „Warszawa Ireny Sendlerowej” – przez miejsca związane z działalnością Sprawiedliwej wśród Narodów Świata Ireny Sendlerowej, członka Rady Pomocy Żydom przy Delegaturze Rządu na Kraj („Żegoty”) – od Kładki Pamięci na ul. Chłodnej, przez gmach Sądów Grodzkich po cmentarz Powązkowski, gdzie została pochowana w 2008 r.
- „Ferie zimowe z historią najnowszą” – kurs online z historii Polski XX w. dla maturzystów – 13–17 lutego.
- „Jak Polacy zmieniali świat?” – warsztaty rodzinne dla uczniów klas I–III szkół podstawowych oraz ich rodziców; zapoznanie słuchaczy z postaciami polskich naukowców znanych lepiej na świecie niż w Polsce – 18 listopada, 16 grudnia – liczba uczestników: 80.
- „Niezlomne sylwetki Żołnierzy Wyklętych” – lekcja połączona z grą terenową na obozie historycznym w Bieszczadach dla laureatów konkursu fotograficznego – 9–12 lipca – liczba uczestników: 40.
- „Rodzinna sobota”, edycja 2022/2023 – warsztaty „Czy historyk może być detektywem?” dla uczniów klas I–III szkół podstawowych oraz ich rodziców: jak poznawać historię Polski przez badanie

źródeł, map oraz prace archeologiczne – 4 lutego, 4 marca, 13 maja, 17 czerwca – liczba uczestników: 140.

- Warsztaty dla klas ukraińskich I–III szkół podstawowych poświęcone ważnym wydarzeniom w historii Polski XX w. Liczba zajęć: 9 – liczba uczestników: 90.
- Warsztaty edukacyjne dla uczniów klas I–VIII szkół specjalnych poświęcone najnowszej historii Polski. Liczba zajęć: 12 – liczba uczestników: 200.

Materiały edukacyjne

Pies Ciapka – film animowany z serii „Co by było, gdyby zwierzęta mówiły” dla dzieci klas I–III o Ciapku, maskotce polskiego 305. Dywizjonu Bombowego w Wielkiej Brytanii, i walce polskich lotników u boku zachodnich aliantów.

Wystawy

CPH udostępniał swoje sale na wystawy przygotowane przez biura i oddziały IPN. W roku sprawozdawczym eksponowano wystawy: „Polski gen wolności. 150 lat walk o niepodległość” – OBEN Szczecin (9 listopada 2022 – 17 stycznia 2023 r.), „Janusz Kusociński” – OBEN Łódź (16 lutego – 17 marca), „»Jedynie prawda jest ciekawa«. Dziedzictwo Józefa Mackiewicza” – Centrala BBH (18 stycznia – 15 lutego), wystawa laureatów konkursu „Epizody najnowszej historii Polski w komiksie” – BEN (23 maja – 23 czerwca); „Wojna światów 1920” – Oddział IPN Warszawa (18 sierpnia – 17 września), „Bunt robotników. Grudzień ’70 – luty ’71” – OBEN Szczecin (13 listopada – 6 grudnia).

CPH współorganizował wystawy, również z podmiotami zewnętrznymi: „Nie tylko proces... Norymberga i jeńcy wojenni 1939–1945” (we współpracy z Centrum Dokumentacji Zjazdów NSDAP w Norymberdze, 17 marca – 14 maja), „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton” (we współpracy z OBEN w Krakowie, 12 lipca – 16 sierpnia), „Obrazy zatopione w pamięci. Pejzaże kresowe Mariusza Woszczyńskiego” (we współpracy z prof. Mariuszem Woszczyńskim, 18 września – 30 października), „80-lecie utworzenia 2. Korpusu Polskiego na Bliskim Wschodzie” (we współpracy z Okręgiem Warszawskim Polskiego Związku Filatelistów, 4–8 listopada), „Banknoty opozycji antykomunistycznej w Polsce lat 80. XX wieku” (we współpracy z Polskim Towarzystwem Numizmatycznym, 14 grudnia 2023 – 10 stycznia 2024 r.).

Cykle spotkań otwartych

W Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki odbywają się spotkania otwarte: dyskusje, wykłady, promocje książek i pokazy filmów.

Spotkania popularyzujące historię odbywały się w następujących cyklach:

1. „Między mitem a rzeczywistością – najważniejsze wydarzenia XX wieku” – dr hab. Filip Musiał – 4 dyskusje.
2. „Historie o historii” – dr Adam Podlewski – 4 dyskusje.
3. „Warszawa, jakiej nie znacie” – Marek Teler – 5 dyskusji.
4. „W oczekiwaniu na wolną Polskę” – dr Jędrzej Lipski – 4 dyskusje.
5. „Historia zza kulis” – Rafał Dudkiewicz – 6 dyskusji.
6. „Kulisy historii” – Rafał Dudkiewicz – 52 dyskusje.
7. „Oblicza historii” – Rafał Dudkiewicz – 3 dyskusje.
8. „Portrety” – Rafał Dudkiewicz – 9 dyskusji.
9. „Jak Polki zadziwiały świat” – Karolina Wanda Olszowska – 9 dyskusji.
10. „Tytani sportu” – Paweł Sztama – 8 dyskusji.
11. „Historia zapisana w fotografii” – Zygmunt Walkowski – 4 dyskusje.
12. „Uczy i bawi. Kultura popularna i historia” – dr Adam Podlewski – 2 dyskusje.
13. „Tajemnice bezpieki” – Piotr Woyciechowski – 8 dyskusji.

Nagrania ze spotkań są udostępnione w portalu YouTube na kanałach IPNtv oraz Przystanek Historia, a także zamieszczone na stronie internetowej CPH.

CPH systematycznie udostępnia informacje o ważnych wydarzeniach i postaciach z historii Polski oraz promuje swoją działalność w mediach społecznościowych: fanpage'u w serwisie Facebook, na profilu w serwisie Twitter/X oraz kanale w serwisie YouTube.

Statystyki:

Facebook: <https://www.facebook.com/przystanek.historia> – 9100 osób „lubiących”, 9629 obserwujących.

Twitter/X: <https://twitter.com/PrzystanekH> – 5223 osoby śledzące profil.

YouTube: https://www.youtube.com/channel/UCZ-Zo-6jy_8yAPVufe6hmuA

Strona internetowa: <https://centrumedu.ipn.gov.pl> – liczba odsłon: 21 400.

Instagram: <https://www.instagram.com/przystanekhistoria.ipn> – 338 osób obserwujących.

BIAŁYSTOK

Przystanek Historia IPN w Białymstoku współpracuje z Książnicą Podlaską im. Łukasza Górnickiego, w której gmachu odbywają się spotkania. W ich trakcie poruszana jest tematyka zarówno regionalna, jak i ogólnopolska. W okresie sprawozdawczym odbyły się następujące wykłady: dr. Marcina K. Schirmera z rozmową na temat publikacji *Polscy ziemianie w obronie ojczyzny podczas wojny z bolszewikami 1919–1921* (24 stycznia), Jerzego Rudnickiego *Flotylla Pińska – Flotylla Rzeczna Marynarki Wojennej RP i losy jej marynarzy* z prezentacją wystawy „Z dala od bursztynowego brzegu... W 100. rocznicę powstania Flotylli Pińskiej 1919–2019” (28 marca), dr. Dariusza Zdziecha o historii dzieci polskich ewakuowanych z ZSRS, które znalazły schronienie w Nowej Zelandii – z wystawą „Kiedyś byliśmy uchodźcami” (6 czerwca), spotkanie na temat gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego i dyskusja z udziałem historyków: Marka Gajewskiego (Oddział IPN Białystok), dr. Bartosza Janczaka (Oddział IPN Łódź), dr. Łukasza Radulskiego (Muzeum Wojska w Białymstoku), prowadzenie Waldemar Tyszuk (Oddział IPN Białystok) – 26 września, spotkanie z dr. Pawłem Kęską poświęcone bł. ks. Jerzemu Popiełuszcze – 24 października. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Na spotkaniu Przystanku Historia IPN w Łomży w Hali Kultury Paweł Niziołek wygłosił wykład *Czarne lato... Pacyfikacje wsi między Białymstokiem i Łomżą w lipcu 1943 r.* – 21 lutego. Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

W Przystanku Historia IPN w Siemiatyczach w Siemiatyckim Ośrodku Kultury odbyły się następujące wykłady: Marka Grajewskiego *Największe bitwy powstania styczniowego. Siemiatycze 6–7 lutego 1863 r.* (7 lutego), Marka Nadolskiego *Prace poszukiwawcze Wydziału Kresowego Biura Poszukiwań i Identyfikacji IPN* (28 marca), dr. Dariusza Zdziechy o historii dzieci polskich ewakuowanych z ZSRS, które znalazły schronienie w Nowej Zelandii – z wystawą „Kiedyś byliśmy uchodźcami” i filmem w reż. Marka Lechowicza *Wygrać z przeznaczeniem* (5 czerwca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Na spotkaniu Przystanku Historia IPN w Sokółce w kamienicy Tyzenhausa Jerzy Autuchiewicz wystąpił z wykładem *Literaci w PRL. Komunizm, socrealizm, opozycja* (29 marca). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

Na spotkaniu Przystanku Historia IPN w Suwałkach w Muzeum Okręgowym Paweł Wąs wygłosił wykład *Działalność sądów doraźnych Korpusu Bezpieczeństwa* (7 marca), a Jarosław Wasilewski – *Dien' Pobiedy, ale nie zwycięstwo. Suwalszczyzna w 1945 r.* (16 maja), odbyły się: spotkanie z dr. Pawłem Kęską poświęcone postaci bł. ks. Jerzego Popiełuszki (25 października), prezentacja filmu oraz wykład historyczny dr. Jarosława Schabieńskiego *Stan wojenny – 13 grudnia 1981 r.* (12 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Białystok.

GDAŃSK

Podczas uroczystej inauguracji Przystanku Historia w Starogardzie Gdańskim w miejscowym domu kultury odbyła się dyskusja panelowa „Zagłada dzieci pod okupacją niemiecką w latach II wojny światowej” z udziałem dr. Artura Ossowskiego, dr. Mateusza Maleszki, Mateusza Kubickiego i Ryszarda Szwocha (prowadzącego) – 17 marca. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Muzeum Zamkowym w Malborku: sześć spektakli *Historia misia Wojtka* dla dzieci przedszkolnych w Malborku (uczestniczyło 230 dzieci) i Sztumie (uczestniczyło 155 dzieci); inauguracja projektu klas patronackich regionu Kociewia i Żuław w Malborku (19 czerwca); promocja publikacji IPN *Ocaleni z ludobójstwa* (red. Joanna Karbarz-Wilińska i Bartosz Januszewski) z okazji 80. rocznicy ludobójstwa na Wołyniu (12 lipca); pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką (w dwóch pokazach wzięło udział 130 uczniów z malborskich szkół ponadpodstawowych), warsztaty „Drużyna Inki” dla ok. 90 dzieci w zamku w Sztumie (oddział MZM w Malborku) oraz *Historia misia Wojtka* – spektakl dla 250 dzieci przedszkolnych w zamku w Sztumie. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

Centrum Edukacyjne IPN „Przystanek Historia” w Elblągu: prelekcje o Żołnierzach Wyklętych (dla ponad 250 uczniów); pokaz filmu *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* z okazji Narodowego Dnia Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką w kinie Światowid w Elblągu (dwa pokazy dla ponad 150 uczniów), promocja publikacji IPN *Ocaleni z ludobójstwa* (red. Joanna Karbarz-Wilińska i Bartosz Januszewski) z okazji 80. rocznicy ludobójstwa na Wołyniu (12 lipca); gry miejskie „Śladami Grudnia '70 w Elblągu” dla ok. 280 uczniów, zajęcia w ramach projektu „Drużyna Inki” dla ok. 250 uczniów (listopad) i pokaz filmu *Historia jednej zbrodni*, połączony z prelekcją pracownika IPN, dla ok. 200 uczniów szkół średnich. Odpowiedzialne: OBEN Gdańsk.

KATOWICE

W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach odbyły się wykłady Jolanty Sowińskiej-Gogacz z Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu *Obóz na Przemysłowej – łódzkie ślady dzieci ze Śląska* (8 lutego), dr. Jarosława Nei *Pierwsi w kraju. Historia Komitetu WZZ w Katowicach 1978–1980* (22 lutego); zorganizowano panel dyskusyjny „Prymas Stefan Wyszyński: realista i prorok. Wokół tez książki Rafała Łatki *Prymas Stefan Wyszyński w realiach PRL*” z udziałem autora, dr. Andrzeja Grajewskiego oraz dr. Andrzeja Sznajdera (23 marca) i spotkania poświęcone publikacjom z udziałem historyków IPN: autorskie z dyrektorem Oddziału IPN we Wrocławiu dr. Kamilem Dworackim o książce *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce* (5 maja), autorskie z prof. Mirosławem Szumiłą o książce *Gierek. Droga do władzy* (18 maja), autorskie z historykiem z Uniwersytetu Warszawskiego dr. Jakubem Gałęziowskim o książce *Niedopowiedziane biografie. Polskie dzieci urodzone z powodu wojny* (14 czerwca), dyskusję „Przełom czy kontynuacja. Województwo śląskie po 1956 r.” wokół książki dr. hab. Adama Dziuby *„Nowa linia” na czasy po odwilży (1957–1961)* (22 czerwca).

Zorganizowano otwarcia i prezentacje wystaw: „Ewangelicy na rzecz niepodległej Polski w czasie powstań śląskich” (23 maja), „Pamięć i odpowiedzialność. »Operacja Polska« NKWD na Żytomierszczyźnie w latach 1937–1938” (25 lipca) oraz uroczysty finał regionalnego konkursu „Dzieje polskiej nauki i techniki” (30 maja) i podsumowanie projektu „Kresy Zachodnie w walce o Polskę 1919–1922” (14 czerwca).

Przeprowadzono szkolenia i konferencje dla nauczycieli w trybie stacjonarnym oraz online (m.in. „Szlaki Nadziei” – 13 stycznia i 3 lutego); przyjmowano liczne grupy młodzieży w ramach zajęć edukacyjnych dla szkół; nagrywano audycje radiowe i telewizyjne, odbywały się spotkania z przedstawicielami mediów.

Organizowano otwarcia oraz prezentacje wystaw: „Neu Dachs/Jaworzno. Obóz dwóch totalitaryzmów” (8 września) i „Marynarka Wojenna II RP w kolorze” (2 października), a także uroczystość wręczenia certyfikatów szkolenia MEN – IPN „Szlaki Nadziei – Armia gen. Andersa” (18 września), prezentację monety NBP „Sowiecka agresja na Polskę – 17 IX 1939 r.” (24 października)

Odbyły się spotkania poświęcone publikacjom z udziałem autorów: spotkanie autorskie z naczelnikiem OBEN Łódź Arturem Ossowskim na temat książki „*Dzieci z zielonego autobusu*”. *Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)* (13 września); spotkanie autorskie dotyczące książki „*A źródło wciąż bije...*”. *NSZZ »Solidarność« na Uniwersyte-*

cie Śląskim w latach 1980–2020 (26 września); spotkanie z prof. Jerzym Myszorem, autorem książki *Duszpasterze śląscy i ich czasy* (27 września); dyskusja wokół książki Michała Lutego *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”*. *Wspomnienia z lat 1980–1990* (7 grudnia), a także seminarium naukowe „Stan wojenny 1981–1983 a stany nadzwyczajne w Polsce w ostatniej dekadzie PRL i współcześnie” (13 grudnia). Organizowano również zajęcia dydaktyczne dla młodzieży – w tym zajęcia dla uczniów szkół podstawowych „Drużyna Inki” (29 listopada), prowadzono akcję społeczną „Nadeszła chwila bitwy” (28 listopada), nagrywano audycje radiowe i telewizyjne; tam też odbywały się spotkania z przedstawicielami mediów.

Wydarzenia organizowane były we współpracy z OBBH Katowice. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

Przystanek Historia IPN im. gen. Janusza Gąsiorowskiego w Częstochowie organizował wykłady dla szerokiej publiczności, wygłaszane m.in. przez historyka OBEN Adama Kurusa w ramach cyklu „II wojna światowa w regionie częstochowskim”: *Cena agresji. Niemieckie straty osobowe i materialne na częstochowskim odcinku frontu w pierwszych dniach września 1939 roku. Wybrane aspekty* (25 stycznia), *Cel: Jasna Góra? Wybrane zagadnienia z działań polskiego i niemieckiego lotnictwa nad Częstochową we wrześniu 1939 r.* (16 lutego), *Kurs bojowy! Część I: Działania lotnictwa Armii „Kra-ków” nad Częstochową we wrześniu 1939 roku* (15 marca), *Kurs bojowy! Część II: Wybrane aspekty z działań Brygady Bombowej na częstochowskim niebie we wrześniu 1939 roku* (27 kwietnia); prelekcje dla uczniów szkół ponadpodstawowych: *Pierwsze dni II wojny światowej w regionie częstochowskim* (10 marca i 24 kwietnia); konferencje popularnonaukowe – „Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec” (28 marca) i pokazy filmów dokumentalnych, m.in. *Czas „Jaguara” – bitwa o Polskę* (2 marca).

Odbýwały się także zajęcia edukacyjne dla dzieci ze szkół podstawowych (m.in. Z misiem Wojtkiem na szlaku polskich żołnierzy – 5 maja) oraz dla uczniów szkoły ponadpodstawowej prowadzone przez Jolantę Sowińską-Gogacz z Muzeum Dzieci Polskich – ofiar totalitaryzmu na temat obozu na ulicy Przemysłowej w Łodzi (6 czerwca).

W ramach XVII Polonijnego Spotkania z Historią Najnowszą Przystanek gościł uczestników projektu; w Częstochowie pracownik OBEN Katowice wystąpił z wykładem na temat działalności edukacyjnej (4 lipca); odbyła się uroczysta prezentacja monety okolicznościowej NBP „Wyklęci przez komunistów żołnierze niezłomni – Stanisław Sojczyński »Warszyc«”.

Wygłoszono dwa wykłady z cyklu „II wojna światowa w regionie częstochowskim”: *Mokra 1 września 1939 r. O boju Wołyńskiej Brygady Kawalerii pod Mokrą raz jeszcze* (11 października) i *Janów 1939 r. 7. Dywizja Piechoty w bitwie pod Janowem 3–4 września 1939 r. Część I: Podstawowe fakty dotyczące genezy i przebiegu bitwy* (6 grudnia) oraz wykład dla członków Częstochowskiego Klubu Seniorów Lotnictwa działającego przy Aeroklubie Częstochowskim, dotyczący działań lotnictwa niemieckiego i polskiego w rejonie Częstochowy we wrześniu 1939 r. (29 listopada). Zorganizowano tu również zajęcia edukacyjne dla uczniów szkół podstawowych dotyczące bitwy pod Janowem 3–4 IX 1939 r. (16 listopada) oraz odzyskania przez Polskę niepodległości w 1918 r. (23 października, 29 listopada), prowadzone przez pracowników OBEN Katowice. Zrealizowano także zajęcia w ramach projektu edukacyjnego „Drużyna »Inki«”, w których udział wzięli uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych z terenu Częstochowy i okolic (28 listopada).

Części wydarzeń w Przystanku współorganizowano z OBBH i Muzeum Częstochowskim oraz przedstawicielami stowarzyszeń i organizacji patriotycznych. Odpowiedzialne: OBEN Katowice.

KRAKÓW

W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach odbyła się promocja książki dr. Marcina Łuczковского *Aktywność polityczno-społeczna ziemiaństwa województwa kieleckiego w latach 1918–1939* (23 maja) i dyskusja o działalności politycznej, oddziaływaniu społecznym i aktywności gospodarczej ziemian w II Rzeczypospolitej z dr. Marcinem Chorażkim i dr. Robertem Piwką (prowadzącym).

W ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Duchownych Niezłomnych w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Kielcach od 3 listopada do 31 grudnia prezentowana była wystawa „Dekalog księdza Jerzego. Wystawa o błogosławionym księdzu Jerzym Popiełuszcze”. Podczas wernisażu

odbyło się spotkanie z Urszulą Gierasimiuk, autorką ekspozycji. Wystawę odwiedziło m.in. 150 uczniów Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Mikołaja Kopernika. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Kielcach.

W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie OBEN prowadzi działania edukacyjne oraz popularnonaukowe wspólnie z OBBH, OBUWiM, OA i WSdSPiI. Prezentowane były wystawy: „Londyn żywy. Emigracyjne portrety Barbary Kaczmarowskiej-Hamilton” oraz „Sztuka okopowa”. W sali wykładowej odbywały się nagrania Krakowskiej Łoży Historii Współczesnej, Klubu Historycznego im. gen. Stefana Roweckiego „Grota”, „Archiwalnych śród”, dyskusji na temat książek historycznych, a ponadto briefingi prasowe, wykłady i spotkania dla nauczycieli. Dokonano łącznie ponad 25 nagrań i rejestracji wydarzeń. Zorganizowano ponad 10 warsztatów dla dzieci na podstawie projektu „Historia w kolorach”, szkolenia przygotowujące do debat historycznych i konkursów edukacyjnych IPN oraz kilka warsztatów dla dzieci i młodzieży z cyklu „Najważniejsze wydarzenia i postaci w trakcie II wojny światowej”. Na antresoli prezentowane są zbiory Muzeum 20. Pułku Piechoty, mundury z okresu II wojny światowej i z czasów walk podziemia niepodległościowego. Eksponowane są również artefakty wydobyte podczas prac poszukiwawczych w Małopolsce. Ekspozycja jest stale uzupełniana. Odpowiedzialne: OBEN Kraków.

RADOM

Przystanek Historia IPN w Izbie Pamięci ks. Romana Kotlarza w Trablicach-Pelagowie – warsztaty „Historia dla smyka” w Przystanku (1–11 sierpnia). Uczestnicy warsztatów mieli możliwość przyswajania historii Polski za pomocą gier i zabaw. Brali udział w konkursach, a także odwiedzili muzea oraz miejsca pamięci w regionie radomskim. Mogli także w praktyczny sposób zapoznać się z oryginalnymi przedmiotami z czasów PRL. 11 listopada 2023 r. pracownicy delegatury IPN w Radomiu zorganizowali w Przystanku Historia IPN prezentację patriotyczną dla uczestników Biegu Niepodległości w gminie Kowala. Uczestnicy otrzymali pakiet gier i materiałów edukacyjnych przygotowany przez REN IPN Delegatura w Radomiu IPN. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Radomiu.

Leśny Przystanek Historia IPN w Puszczy Kozienickiej – obóz historyczny w Puszczy Kozienickiej, którego motywem przewodnim byli cichociemni. Młodzież wzięła udział w warsztatach historycznych, zajęciach pierwszej pomocy oraz medycyny pola walki, szkoliła się z obsługi broni, a także drukarki 3D (21–25 sierpnia); szkolenie dla nauczycieli z regionu radomskiego o Polskim Państwie Podziemnym w regionie radomskim – prowadzący prof. dr hab. Marek Wierzbicki (11 października). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Radomiu.

LUBLIN

W Przystanku Historia IPN w Chełmie zlokalizowanym w Sali Tradycji Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej odbyła się konferencja popularyzatorska „Fenomen 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej” zorganizowana z Oddziałem IPN Lublin – udział wzięli naukowcy, przedstawiciele władz Chełma i Oddziału IPN Lublin oraz młodzież z Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w Chełmie (20 stycznia); w ramach projektu „Ferie z historią beznudną” przeprowadzono warsztaty z tworzenia gier z wykorzystaniem platformy gamingowej Roblox, a także zajęcia plastyczne i modelarskie inspirowane komiksem *Kopistka Zaza* oraz historią Korpusu Ochrony Pogranicza (24 stycznia); podczas pikniku edukacyjnego, w którym uczestniczyło ok. 500 osób, przeprowadzono warsztaty „Kapral Miś Wojtek” i gry podwórkowe z okresu PRL (19 maja). Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

W Przystanku Historia IPN w Zamościu zlokalizowanym w Muzeum Fortyfikacji i Broni „Arsenał” odbyły się zajęcia dla dzieci i młodzieży o historii niezwykłych zwierząt, które towarzyszyły polskim żołnierzom na wszystkich frontach II wojny światowej (warsztaty „Zwierzęca Brygada”) oraz gry podwórkowe z okresu PRL (4 sierpnia). Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

Przystanek Historia IPN w Tomaszowie Lubelskim – 15 września na terenie Muzeum Regionalnego im. Janusza Petera w Tomaszowie Lubelskim dzieci i młodzież z tomaszowskich szkół podstawowych i średnich wzięły udział w otwartych lekcjach historii, grze terenowej, otwarciu wystawy i innych dzia-

laniach edukacyjnych skupionych wokół tematu agresji niemieckiej i sowieckiej na Polskę we wrześniu 1939 r.; zajęcia poprowadzili edukatorzy z Oddziału IPN w Lublinie oraz rekonstruktorzy z SRH Wrzesień 39. W wydarzeniu wzięło udział prawie 1300 uczniów tomaszowskich szkół. Odpowiedzialne: OBEN Lublin.

OLSZTYN

Przystanek Historia IPN w Olsztynie zorganizował promocję publikacji dr. hab. Karola Sacewicza *Antykomunizm socjalistów. PPS wobec KPRP/KPP (1918–1938)* oraz *Przeciw socjalistom. KPRP/KPP wobec PPS (1918–1938)* w Archiwum Państwowym w Olsztynie (25 stycznia). Zajęcia „Drużyna »Inki«” odbyły się w Szkole Podstawowej nr 7 im. Leona Kruczkowskiego (8 maja), Szkole Podstawowej im. Ireny Sendlerowej w Zyndakach oraz w Zespole Szkół Ogólnokształcących nr 5 w Olsztynie (20–21 listopada). W Archiwum Państwowym w Olsztynie odbyła się promocja książki *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* autorstwa dr. Rafała Sierchuły. Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Olsztynie.

POZNAŃ

Przystanek Historia IPN w Poznaniu współpracował z Biurem Przystanków Historia w przygotowaniu oddziałowych warsztatów historycznych „Historia na wakacjach” dla dzieci w wieku od 7 do 10 lat spędzających wakacje w mieście. Pracownicy OBEN na każdy dzień przygotowali autorskie zajęcia edukacyjne dla uczestników warsztatów (17–21 lipca). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Przystanek Historia IPN w Lesznie zorganizował promocję albumu *17 Pułk Ułanów Wielkopolskich* w Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Stanisława Grochowiaka (5 maja). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

Przystanek Historia w Gorzowie Wielkopolskim gościł wykład *Jak łamano Enigmę* (2 października). Odpowiedzialne: OBEN Poznań.

RZESZÓW

Przystanek Historia Stalowa Wola – w Miejskiej Bibliotece Publicznej odbył się przedpremierowy pokaz filmu dokumentalnego o historii bazyliki konkatedralnej pw. Matki Bożej Królowej Polski w Stalowej Woli *Kryptonim Kościół* i dyskusja panelowa w 50. rocznicę jej poświęcenia (29 listopada). Przedsięwzięcie zorganizowane wspólnie z Fundacją Uniwersytecką w Stalowej Woli. Odpowiedzialne: OBEN Rzeszów.

SZCZECIN

Przystanek Historia IPN w Szczecinie zorganizował panele dyskusyjne: na temat filmu *Był jazz* (11 maja), „Wolność krzyżami się mierzy – historia krzyża pamiątkowego Monte Cassino” (18 maja), „Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948” (25 maja), „Dzieci Wołynia” (1 czerwca), „Kresowe rezydencje” (22 czerwca), „Grupa Ładosia i działania polskiej dyplomacji w ratowaniu Żydów w trakcie II wojny światowej” (29 czerwca), panel dyskusyjny „Pokolenie Baczyńskiego” (14 września), panel dyskusyjny „Rodzina Ulmów jako przykład Polaków ratujących Żydów” (28 września), panel dyskusyjny „Józef Boś. Żołnierz niezłomny” (19 października), panel dyskusyjny z cyklu „Czarna seria polskiego dokumentu” (26 października), panel dyskusyjny „Tajemnica barw narodowych” (9 listopada), panel dyskusyjny „Henryk Sławik i Józef Antall senior – bohater trzech narodów” (30 listopada), panel dyskusyjny „Dzieci z zielonego autobusu” w ramach cyklu „Dziecięce historie” (7 grudnia), panel dyskusyjny „Ofiary szczecińskiego Grudnia ’70” (14 grudnia). Odpowiedzialne: OBEN Szczecin.

W Przystanku Historia IPN w Gorzowie Wielkopolskim odbyły panele dyskusyjne: „Centralna Agencja Fotograficzna – odbicie rzeczywistości” (16 maja), „Dekalog księdza Jerzego Popiełuszki” (18 maja), „Powstanie Warszawskie w oczach swojego pierwszego i zapomnianego historyka mjr. Zbigniewa Sujkowskiego” (26 września), „Ruch Młodzieży Niezależnej po 40 latach” (28 września), „Bez kalkulatora i komputera. Jak łamano Enigmę?” (9 października), „Umysł solidarnościowy. Geneza i ewolucja myśli

społeczno-politycznej „Solidarności” w latach 1980–1989” (17 października), „Wojskowe obozy specjalne XI 1982 – II 1983” (5 grudnia). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Gorzowie Wielkopolskim.

W Przystanku Historia IPN w Koszalinie przeprowadzono panele dyskusyjne: „Pommernstellung – wojna wywiadów” (25 maja), „Albert Forster – gdański namiestnik Adolfa Hitlera” (22 czerwca), „Major Zbigniew Leliwa-Sujkowski i jego studium – *Bitwa o Warszawę 1944 r.*” (28 września), „Admirał Józef Unrug” (26 października), „Historia wykopana z ziemi” (23 października), „Procesy polityczne z lat 80. na Pomorzu Środkowym” (7 grudnia) oraz „Odbiór NSZZ »Solidarność« w krajach ZSRR” (13 grudnia). Odpowiedzialna: Delegatura IPN w Koszalinie.

WARSZAWA

OBEN Warszawa prowadzi terenowe Przystanki Historia w Bibliotece Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki i w Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce.

W Grodzisku Mazowieckim przeprowadzono cykl warsztatów dla uczniów klas I–III szkół podstawowych w ramach projektu „Znaki wspólne. Nasze symbole narodowe” (11–13 września). W gmachu grodziskiej Mediateki zebrało się łącznie 250 uczniów. W 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego odbyły się wykłady dla uczniów szkół ponadpodstawowych z Grodziska Mazowieckiego (1 grudnia). Uczestniczyło 100 osób.

Działania Przystanku Historia w Ostrołęce koncentrowały się na ekspozycji wystaw i związanych z nimi zajęciami edukacyjnymi dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Od 4 do 22 września na dziedzińcu Muzeum Żołnierzy Wyklętych w Ostrołęce można było oglądać wystawę IPN „Pakt zbrodniarzy”, a edukatorzy z warszawskiego Oddziału IPN przeprowadzili wykłady i zorganizowali oprowadzanie po ekspozycji dla licealistów z Ostrołęki i okolic (19 września). Uczestniczyło 150 osób. Kolejna wystawa pokazywana była 24 listopada – 11 grudnia. Po wernisażu, podczas którego dr Tomasz Łabuszewski (jeden z autorów wystawy) wygłosił wykład poświęcony działalności Kedywu AK, w sali kinowej muzeum odbyła się projekcja filmu dokumentalnego wyprodukowanego przez Oddział IPN w Warszawie *Armia Krajowa. Armia inna niż wszystkie* (24 listopada). Uczestniczyło 100 osób. Odpowiedzialne: OBEN Warszawa

WROCŁAW

20 kwietnia odbyło się uroczyste otwarcie Centrum Edukacyjnego IPN „Przystanek Historia” im. ks. Jerzego Popiełuszki w Legnicy – zaprezentowano m.in. monodram Piotra Cyrwusa *Zapiski żołnierza Armii Czerwonej*. Od września do grudnia odbywały się tam prelekcje, warsztaty, zajęcia dla najmłodszych – symbole narodowe, historia misia Wojtka, dzieci w Powstaniu Warszawskim, agresja III Rzeszy na Rzeczpospolitą. Odpowiedzialne: OBEN Wrocław.

3. Badania naukowe

Biuro Badań Historycznych (BBH) – powstałe w 2016 r. w wyniku nowelizacji ustawy o IPN-KŚZpNP – odpowiada za działalność naukowo-badawczą Instytutu. Zgodnie z zapisami wspomnianej ustawy BBH prowadzi badania naukowe nad porozbiorową i najnowszą historią Polski, w tym historią polskiej emigracji oraz historią polskiego dziedzictwa kulturowego na Wschodzie w latach 1917–1990. W skład Centrali BBH wchodzi Wydział Historii Polski do 1945 r. oraz Wydział Historii Polski w latach 1945–1990. W miastach będących siedzibami oddziałów lub delegatur IPN działają odpowiednio oddziałowe biura badań historycznych (OBBH), referaty badań historycznych (RBH) lub wieloosobowe stanowiska do spraw badań historycznych.

3.1. Projekty badawcze

Ogólnopolska struktura organizacyjna IPN umożliwia pracownikom naukowym prowadzenie badań o charakterze przekrojowym oraz porównawczym, a także realizowanie projektów dokumentacyjnych. Zadania te wykonywane są w ramach Centralnych Projektów Badawczych (CPB), a w przypadku zagadnień o charakterze regionalnym – Oddziałowych Projektów Badawczych (OPB). Na podstawie zarządzenia prezesa IPN z 10 lutego 2022 r. w roku sprawozdawczym funkcjonowało 12 Centralnych Projektów Badawczych: „Uchodźstwo, emigracja niepodległościowa 1939–1990”, „Polacy w Rosji i Związku Sowieckim oraz w województwach wschodnich II RP (Kresy utracone)”, „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990”, „Struktury i metody działania aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989/90”, „Podziemie niepodległościowe 1944–1956 i ofiary represji zamordowane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego”, „„Solidarność» i opór społeczny 1956–1989”, „Transformacja ustrojowa PRL”, „II wojna światowa i okupacje ziem polskich 1939–1944/45”, „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990”, „Władze komunistyczne wobec kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989”, „Twórcy, dziennikarze i naukowcy wobec władz komunistycznych”, „„Ludowe» Wojsko Polskie jako element aparatu represji”. W ramach projektów centralnych i oddziałowych pracownicy naukowcy przygotowują: syntezy, monografie, wydawnictwa źródłowe, periodyki IPN, wydawnictwa słownikowe lub encyklopedyczne, a także organizują konferencje naukowe poświęcone problematyce będącej przedmiotem prowadzonych badań.

3.1.1. Centralne Projekty Badawcze

3.1.1.1. Uchodźstwo, emigracja niepodległościowa 1939–1990

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Uchodźstwo, emigracja niepodległościowa 1939–1990” jest dr hab. Krzysztof Kaczmarek (współpraca dr hab. Mirosław Supruniuk). W pracach uczestniczy 25 naukowców, w tym 10 spoza IPN. Zasadniczym celem CBP są badania nad dziedzictwem uchodźstwa i emigracji niepodległościowej w latach 1939–1990. Ich obszar obejmuje zarówno

dzieje polityczne polskiego uchodźstwa i historię myśli politycznej, jak i życie kulturalne oraz naukowe, a także szeroko pojętą emigracyjną codzienność.

W okresie sprawozdawczym ukazało się 5 publikacji zwartych: Paweł Chojnacki, *Gmina. Życie powszednie na południu Polskiego Londynu (lata pięćdziesiąte–osiemdziesiąte XX wieku). Dzieje Gminy Polskiej Londyn-Południe; Polska pod reżimem komunistycznym. 1945. Anatomia okupacji kraju w raportach cywilnych i wojskowych instytucji Rządu RP na Uchodźstwie*, red. i oprac. Jolanta Mysiakowska-Muszyńska, Wojciech J. Muszyński; Janusz Wróbel, *W ogniu wojen i rewolucji. Polacy w Chinach 1898–1949* oraz dwa tomy książki Patryka Pleskota *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1: 1920–1981, t. 2: 1981–2007. Ponadto opublikowano sześć artykułów naukowych.

Uczestnicy projektu ukończyli prace nad 3 publikacjami zwartymi: „*Jedynie prawda jest ciekawa...*”. *Józef Mackiewicz i jego dziedzictwo. Studia i szkice*, red. Małgorzata Ptasńska; Krzysztof Kaczmarek, *Studia i szkice z dziejów obozu narodowego oraz Polacy w zachodnich strefach okupacyjnych Niemiec w latach 1945–1949*, red. Krzysztof Kaczmarek i Rafał Sierchuła, a także 5 artykułami naukowymi.

W ramach projektu 4 i 5 października odbyła się w Jasionce koło Rzeszowa ogólnopolska konferencja naukowa „Emigracyjna prasa oraz ośrodki wydawnicze i wydawcy 1939–1990” – część Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej zorganizowana przez OBBH Rzeszów.

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace badawcze nad historią polskich wydawnictw emigracyjnych w Wielkiej Brytanii (Małgorzata Choma-Jusińska), emigracyjnymi dziejami Stronnictwa Narodowego (Krzysztof Kaczmarek) oraz środowiska Organizacji Polskiej (Rafał Sierchuła), historią Polskiego Narodowego Komitetu Demokratycznego (Robert Witalec), ucieczkami żołnierzy AK z Polski po II wojnie światowej (Marek Jedynak), dziejami polskiego uchodźstwa wojennego w Szwajcarii (Krzysztof Tochman) oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rządu RP na uchodźstwie w latach 1940–1945 (Waldemar Grabowski), które w perspektywie kilku najbliższych lat powinny zostać zwieńczone publikacjami. Kontynuowano także prace nad *Atlasem emigracji niepodległościowej 1939–1990*, t. 1 (Małgorzata Ptasńska, Rafał Habielski, Janusz Wróbel) i *Atlasem dziejów harcerstwa na obczyźnie* (Marek Wierzbicki, Patryk Pleskot).

Nawiązano współpracę z Centrum Badań nad Historią Polskiego Państwa na Uchodźstwie Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

3.1.1.2. Polacy w Rosji i Związku Sowieckim oraz w województwach wschodnich II RP (Kresy utracone)

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Polacy w Rosji i Związku Sowieckim oraz w województwach wschodnich II RP (Kresy utracone)” jest dr hab. Jan Szumski. W pracach uczestniczy 15 badaczy, w tym 6 spoza IPN. Głównym celem CBP jest zbadanie rosyjskiej i sowieckiej polityki represyjnej wobec Polaków oraz ukazanie roli Polaków w życiu politycznym, społecznym, naukowym i gospodarczym Rosji Sowieckiej, a następnie Związku Sowieckiego. W 2022 r. ramy tematyczne projektu zostały rozszerzone o nowy obszar badawczy i obecnie CPB obejmuje także studia nad Kresami – ich celem jest kompleksowe badanie województw wschodnich II RP (życia społeczno-politycznego oraz kwestii bezpieczeństwa w obliczu zagrożenia ze Wschodu).

W okresie sprawozdawczym ukazała się publikacja *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, wprowadzenie, wybór i oprac. Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski; opublikowano 6 artykułów naukowych.

Uczestnicy projektu ukończyli prace nad monografią pokonferencyjną *Sam jeden i inni. Wrocławskie odczytania twórczości Józefa Mackiewicza*, red. Małgorzata Misiak, oraz 4 artykułami naukowymi i popularnonaukowymi.

W ramach projektu zorganizowano 23 lutego w Sali Kolumnowej Sejmu wspólnie z Kancelarią Sejmu międzynarodową konferencję „Imperializm spod znaku dwugłowego orła i czerwonej gwiazdy. Ofiary komunizmu i imperializmu rosyjskiego w XX wieku”, a także cykl spotkań promujących wy-

dawnictwo *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, wprowadzenie, wybór i oprac. Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski.

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace badawcze nad monografią naukową *Życie codzienne żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych w ZSRS w latach 1941–1942* (Bartosz Janczak), edycją wspomnień żołnierza 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK Józefa Wójcika (red. Joanna Karbarz-Wilińska), monografią wieloautorską na temat relacji polsko-ukraińskich w XX w. (Paweł Libera, Mirosław Szumiło, Jan Szumski), monografią poświęconą działalności Delegatury Ambasady RP w Kujbyszewie w latach 1941–1942 i w Azji Środkowej oraz nad zbiorową monografią na temat powojennych deportacji Polaków za Ural (Dmitriy Panto). Kontynuowano prace nad dwiema publikacjami pokonferencyjnymi: *Niemieckie i sowieckie ustawodawstwo wobec Polaków i obywateli polskich 1939–1945*, red. Sebastian Pilarski, Dariusz Rogut oraz *Zwycięzcy i zwyciężeni – więźniowie obozów sowieckich*, cz. 2, red. Dariusz Rogut.

Ponadto uczestnicy projektu prowadzili prace badawcze nad językiem rozkazów gen. Andersa w trakcie odtwarzania Wojska Polskiego w ZSRS, książkową edycją miesięcznych sprawozdań wojewody nowogrodzkiego w 1935 r. przygotowywaną w ramach podprojektu „Sprawozdania wojewodów z województw wschodnich II RP” oraz ostatnią deportacją Polaków z lat 1951–1952 i życiem na zesłaniu.

3.1.1.3. Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990” jest dr hab. Adam Dziuba (współpraca dr Bogusław Tracz). W pracach uczestniczy 36 naukowców, w tym 6 spoza IPN. Zasadniczym celem CPB jest pogłębienie badań nad działalnością ruchu komunistycznego w Polsce dzięki zwiększeniu precyzji opisu jego celów, struktur, kadr i linii politycznej oraz wyjaśnieniu zasad funkcjonowania partii komunistycznej i jej przybudówek w realiach II RP, wojny i okupacji, a także gruntowne zbadanie reguł stawiających PPR/PZPR w roli partii władzy – z zastosowaniem analizy zasad nadzoru partyjnego nad organami administracji państwowej, organizacjami społecznymi i życiem gospodarczym w PRL – oraz przebadanie procesu zespolenia aparatu partyjnego z administracją.

W okresie sprawozdawczym ukazało się 5 publikacji zwartych: monografia Tomasza Kurpiera *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 1: *Schyłek stalinizmu i początek odwilży (1953–1955)*; monografia Adama Dziuby *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 3: *„Nowa linia” na czasy po odwilży (1957–1961)*; tom tekstów napisanych z okazji rocznicy bitwy warszawskiej *1920 rok – wojna światów*, t. 2: *Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej*, red. Elżbieta Kowalczyk, Konrad Rokicki; tom zbiorowy *Kryzys w partii – partia w kryzysie. Ostatnia dekada PZPR*, red. Tomasz Kozłowski, Michał Siedziako oraz monografia Piotra Haca *Rzeczywistość równoległa. Plany wprowadzenia w Polsce w latach 1987–1989 stanu wyjątkowego na tle rozmów rządzących z opozycją*. Ponadto opublikowano 15 artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Uczestnicy projektu ukończyli prace nad tomem zbiorowym dziesięciu anglojęzycznych tekstów *The Handbook of the Polish United Workers' Party*, red. Konrad Rokicki; publikacją *Słownik biograficzny I sekretarzy Komitetów Wojewódzkich PZPR*, t. 1, red. Rafał Drabik, Michał Mroczek, Piotr Brzeziński oraz nad 18 artykułami naukowymi i popularnonaukowymi. Zamknięto prace nad rocznikiem naukowym „Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja” nr 12, współwydawanym przez IPN i Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”, zajmującym się na swych łamach funkcjonowaniem partii komunistycznych w Polsce i krajach tzw. bloku wschodniego oraz ich działaczami.

W ramach CPB zorganizowano cztery ogólnopolskie konferencje naukowe: „Propaganda komunistyczna w czasach zimnej wojny 1944–1991” poświęconą analizie propagandy w makro- i mikroskali (28 marca, Warszawa, BBH Warszawa) – materiały pokonferencyjne ukażą się w roczniku „Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja” nr 12; „Udzielne księstwo? Relacje między partią komunistyczną a służbami bezpieczeństwa w PRL” poświęconą zakresowi zależności policji po-

litycznej od kierownictwa partii komunistycznej na szczeblu terenowym i centralnym (1 czerwca, Warszawa, OBBH Warszawa) – materiały pokonferencyjne ukażą się w roczniku „Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja”; „»Naród z Partią, Partia z Narodem«. Święta państwowe i oficjalne uroczystości w Polsce »ludowej«” na temat oficjalnego komunistycznego rytuału w PRL – narzędzia „mobilizacji mas”, implementacji ideologii i legitymizacji władzy (23–25 listopada, Kraków, OBBH Kraków i OBBH Katowice); „Podporządkowanie, lojalizm i niezależność. Funkcjonowanie legalnych i nielegalnych partii politycznych w powojennej Polsce 1944–1948–1950. Perspektywa krajowa, emigracyjna i zagraniczna” o dziejach partii politycznych w powojennej Polsce – od przygotowań „nielegalnych” organizacji do powrotu do jawnej działalności i ich stosunku do przewidywanych zmian krajowej sceny politycznej po likwidację ostatnich partii i stronnictw, wcześniej opozycyjnych lub półopozycyjnych, rozbitych względnie zwasalizowanych przez komunistów, a także stosunku m.in. zachodnich aliantów, ZSRS i polskiej emigracji do powojennych realiów politycznych w kraju (7 grudnia, Warszawa, OBBH Warszawa).

Ponadto w okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad 26 monografiami: „*Martwe dusze*”. *PZPR od czerwca 1989 do stycznia 1990* (Andrzej Boboli), *Bolesław Drobner (1883–1968). Od PPSD do PZPR* (Sebastian Drabik), *Czas technokratów. PZPR na scenie politycznej województwa katowickiego w dekadzie lat 60.* (Adam Dziuba), *Komunistyczna Partia Niemiec na Dolnym Śląsku 1918–1933/1934* (Kamil Frączkiewicz), *Kazimierz Mijał, KPP i maoizm w PRL* (Przemysław Gasztold), *Polska Partia Robotnicza w Wielkopolsce (1945–1948)* (Marcin Jurek), *Propaganda komunistyczna w garnizonie łódzkim w II RP* (Artur Kuprianis), *Biografia Stanisława Zarakowskiego* (Arkadiusz Kutkowski), *Wyzwolenie czy zniewolenie? Armia Czerwona w województwie pomorskim w 1945 r.* (Remigiusz Ławniczak), *KW PZPR w Lublinie w latach 1956–1975* (Konrad Majchrzyk), *KW PZPR w województwie białostockim 1956–1975* (Marcin Markiewicz), *Rola PZPR w życiu społeczno-gospodarczym i politycznym województwa kieleckiego w latach 1948–1975* (Adam Massalski), *Bestiariusz komunistów. Mitologizacja wroga w propagandzie politycznej Polski w okresie stalinowskim* (Rafał Opulski), *Obraz ziemiaństwa polskiego w propagandzie lat 1944–1956* (Tomasz Osiński), *Stronnictwo Demokratyczne w województwie kieleckim* (Robert Piwko), *Proces trwa* (Elżbieta Romanowska), *Jerzy Putrament – żelazny satelita gwiazd, partyjny nadzorca środowiska literackiego w PRL* (Konrad Rokicki), *1956. Kryzys systemu władzy i przebudzenie społeczeństwa* (Paweł Sasanka), *Fałszywie odrodzona. Kierownictwo Polskiej Partii Socjalistycznej w komunistycznym obozie władzy 1943–1948* (Robert Spalek), *Stanowisko władz Czechosłowacji wobec „polskiego kryzysu” w latach 1980–1982* (Mirosław Szumiło), *Północnokoreańskie sieroty wojenne w Polsce 1951–1959* (Sylvia Szyć), *Dekada „sukcesu”, manewru gospodarczego i zapaści ekonomicznej. PZPR na scenie politycznej województwa katowickiego w latach 70.* (Bogusław Tracz), *Struktury, ludzie i działalność PZPR na Pomorzu Gdańskim w warunkach lokalnych* (Marcin Wałdoch), *Komuniści na Białostocczyźnie 1918–1939* (Jarosław Wasilewski), *Generał Wojciech Jaruzelski – biografia polityczna* (Piotr Gontarczyk), *Czas przełomu. Destalinizacja, rok 1956 i koniec odwilży w województwie stalinogrodzkim/katowickim (1953–1961)*, t. 2 (Jarosław Neja).

Piotr Cichoracki, Kamil Frączkiewicz oraz Magdalena Gibiec kontynuowali prace nad publikacją źródłową *Sprawozdanie Wydziału Bezpieczeństwa MSW z ruchu komunistycznego i anarchistycznego (1 września 1930 – 31 grudnia 1932)*, Marcin Markiewicz we współpracy z Krzysztofem Sychowiczem – nad tomem zbiorowym *Pierwsi sekretarze KW PPR/PZPR w Białymstoku 1944–1975*, Michał Siedziako i Jakub Tyszkiewicz – nad tomem dokumentów *Wybory w Polsce w 1947. Perspektywa amerykańskich obserwatorów*, Elżbieta Romanowska i Piotr Romanowski – nad wyborem źródeł „*Mieliśmy prawo do związku*”. NSZZ „Solidarność” w prokuraturze PRL (1980–1981) na przykładzie Krakowa i Szczecina. Wybór dokumentów, Marcin Markiewicz – nad publikacją źródłową *Edycja protokołów posiedzeń Biura Politycznego, Sekretariatu i Biura Organizacyjnego KC PZPR za lata 1949–1957*, a Daniel Czerwiński – nad redakcją tomu zbiorowego *Dąbrowszczacy i wojna domowa w Hiszpanii. Kontekst międzynarodowy – późniejsze losy – spory o pamięć*. Ponadto finalizowano prace nad pierwszym tomem syntezy *PZPR i jej państwo*.

3.1.1.4. Struktury i metody działania aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989/90

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Struktury i metody działania aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989/90” jest dr hab. Filip Musiał. W pracach uczestniczy 30 badaczy, w tym jeden spoza IPN. Głównym celem CPB jest uzupełnienie stanu badań nad centralnymi strukturami MBP oraz urzędami wojewódzkimi i powiatowymi, co pozwoli na stworzenie syntezy cywilnego komunistycznego aparatu represji w latach 1944–1956. Dodatkowym celem jest uzupełnienie stanu badań, które pozwoli na syntetyczne ujęcie problematyki związanej z powszechnymi i wojskowymi sądami orzekającymi w sprawach uznanych za polityczne. Równolegle realizowane są cele częściowe prowadzące do uzupełnienia stanu badań prozopograficznych (istotnych dla celu podstawowego), a także dotyczące metod, form i środków pracy operacyjnej UB/SB. W ramach projektu wydawany jest rocznik „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”.

W okresie sprawozdawczym opublikowano: *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa (1944–1956)*, t. 4, red. Witold Bagieński, Magdalena Dźwigał, oraz 9 artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Ukończono prace nad rocznikiem naukowym IPN „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”, nr 12, oraz nad 3 monografiami: Adam Dziurok, *Osądzenie przestępstw okresu II wojny światowej przez Specjalny Sąd Karny w Katowicach w latach 1945–1946*; Marcin Kasprzycki, *Referat Służby Bezpieczeństwa w powiecie tarnowskim w latach 1957–1975*; Krzysztof Łagojda, *Cztery filary stalinizacji. Ziemia kłódzka w czasach systemu totalitarnego 1948–1956*. Sebastian Rosenbaum oraz Bogusław Tracz zakończyli prace nad publikacją źródłową Kryptonim „Reżyser”. *Służba Bezpieczeństwa wobec Kazimierza Kutza. Wybór źródeł*. Ponadto sfinalizowano prace nad publikacją pokonferencyjną *Need to Know*, vol. 2: *European Experiences*, red. Władysław Bułhak, Thomas W. Friis, Przemysław Gasztold, oraz nad 20 artykułami naukowymi.

W ramach CPB zorganizowano ogólnopolską konferencję naukową „Za kulisami bezpieki. Jednostki pomocnicze UB/SB na tle codziennego funkcjonowania aparatu represji PRL (1944–1990)”, której celem było uzupełnienie stanu badań nad pionami pomocniczymi UB/SB (18–19 maja w Krakowie – przygotowana przez OBBH Kraków) oraz międzynarodową konferencję „Need to Know XII and IIHA conference 2023: Intelligence and security on border regions and spheres of influence” opisaną szerzej w podrozdziale *Inne działania międzynarodowe* (17–19 października, Graz – Austria).

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad 25 monografiami: Sebastian Rosenbaum, *Departament Więziennictwa [i Obozów] MBP*; Justyna Dudek, *WUBP w Lublinie 1944–1956*; Krzysztof Filip, *Aparat bezpieczeństwa w województwie gdańskim w latach 1956–1975. Organizacja, kadry, podstawowe kierunki działania*; Paweł Fornal, *Służba Bezpieczeństwa w Krośnie w latach 1957–1975*, t. 1 oraz *Służba Bezpieczeństwa w Krośnie w latach 1975–1990*, t. 2; Wojciech Frazik, Filip Musiał, *Miecz i tarcza »ludowej« władzy w Małopolsce. Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego/Wojewódzki Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Krakowie 1945–1956*; Katarzyna Gruszka, *Struktury i kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa w województwie łódzkim w latach 1956–1990*; Rafał Kościński, *WUBP w Poznaniu 1944–1956*; Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska, *PUBP/PUdsBP w lokalnym aparacie władzy na przykładzie powiatu miechowskiego 1944–1956*; Marek Szymaniak, *Bydgoska Służba Bezpieczeństwa w latach 1975–1990. Obraz ewolucji wojewódzkich struktur organizacyjnych, zakresów, form i głównych kierunków działania komunistycznego aparatu represji*; Joanna Żelazko, *WUBP w Łodzi 1944–1956*; Bartosz Kapuściak, *Szpieg w Stanach Zjednoczonych. Wspomnienia Pawła Monata*; Piotr Rybarczyk, *Funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa publicznego w woj. bydgoskim wobec „odwilży” (1953–1956)*; Paweł Skubisz, *Obywatel Walewski*; Paweł Sztama, *Pułkownik Józef Różański i kadra kierownicza pionu śledczego Resortu/Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1944–1954*; Daniel Wicenty, *Funkcjonariusze SB 1956–1990 – portret socjologiczny*; Marek Hańderek, *Wywiad PRL wobec krajów zamorskich od lat 60. do lat 80.*; Monika Komaniecka-Łyp, *Obieg dokumentacji jawnej i niejawnej w normatywach aparatu bezpieczeństwa (1945–1990)*; Łucja Marek, „Przecieki”

z SB do struktur kościelnych na przykładzie woj. katowickiego; Grzegorz Wołk, *Departament II MSW wobec podziemia solidarnościowego w okresie „długiego stanu wojennego”*; Przemysław Piątek, *Praktyczne aspekty stosowania prawa karnego stanu wojennego w byłych województwach bielskim, częstochowskim i katowickim*; Marek Hańderek, *Działalność delegacji PRL w Komisji Nadzorczej Państw Neutralnych w Korei w latach 1953–1995*.

Władysław Bułhak oraz Przemysław Gasztold prowadzili prace nad trzecim tomem publikacji po-konferencyjnej *Need to Know. Foreign Intelligence during the Cold War. Lessons Learned*, natomiast Witold Bagieński, Paweł Niziołek oraz Grzegorz Wołk – nad kolejnym tomem leksykonu bezpieczeństwa.

Izabela Bożyk pracowała nad informatorem personalnym *Ludzie bezpieczeństwa województwa kieleckiego. Obsada stanowisk kierowniczych Urzędu Bezpieczeństwa i Służby Bezpieczeństwa w województwie kieleckim w latach 1944–1990*, zaś Paweł Sztama kontynuował prace redakcyjne nad materiałami źródłowymi *Raport Komisji Mazura*.

W ramach projektu przygotowywany jest słownik biograficzny *Ludzie władzy na ziemi kłodzkiej w latach 1945–1956* autorstwa Krzysztofa Łagojdy oraz album dokumentacyjny *Śladami zbrodni. Sie-dziby i działalność komunistycznego aparatu represji w latach 1944–1956 w województwie świętokrzy-skim* opracowywany przez Marka Jończyka.

3.1.1.5. Podziemie niepodległościowe 1944–1956 i ofiary represji zamordowane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Podziemie niepodległościowe 1944–1956 i ofiary represji zamordowane za działalność na rzecz niepodległego państwa polskiego” jest dr Tomasz Łabuszewski. W pracach uczestniczy 14 badaczy, w tym 3 spoza IPN. Głównym celem CPB jest opracowanie serii publikacji poświęconych polskiemu antykomunistycznemu podziemiu niepodległościowemu, m.in. monografii *Zrzeszenia WiN*, monografii poświęconych koncepcjom walki zbrojnej polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego, działalności propagandowej/informacyjnej oraz patologiom w szeregach podziemia niepodległościowego. Ponadto przedmiotem projektu jest sformułowanie postulatu badawczego dotyczącego zliczenia żołnierzy polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego.

W okresie sprawozdawczym opublikowano 37 artykułów naukowych i popularnonaukowych oraz ukończono prace nad 3 publikacjami zwartymi: Mirosław Surdej, *Wytrwać wolnymi. Studia z dziejów konspiracji niepodległościowej na Rzeszowszczyźnie w latach 1944–1956*; Tomasz Łabuszewski, Kazimierz Krajewski, *Trzy komendy XVI Okręgu NZW*; Tomasz Krok, *Sprawa Andrzeja Czaykowskiego „Gardy”*.

W ramach CPB zorganizowano ogólnopolską konferencję naukową „Ostatni głos wolnej Polski – działalność propagandowa i informacyjna polskiego antykomunistycznego podziemia niepodległościowego” poświęconą m.in. akcjom WiN i ROAK oraz prasie konspiracyjnej (28 lutego, Warszawa).

W okresie sprawozdawczym przygotowywano 11 opracowań zwartych: *Konspiracja antykomunistyczna na Mazowszu (na terenie b. Obszaru Warszawskiego AK) 1944–1956* (Tomasz Łabuszewski, Kazimierz Krajewski), *Zapomniane ziemie, Inspektorat Grodzieński AK-AKO-WiN* (Tomasz Łabuszewski), *Biografia Gracjana Fróga „Szczerbca”, Okręg XV NZW 1945–1948* (Michał Ostapiuk), *Zwalczanie bandytyzmu przez podziemie niepodległościowe po 1944 r. na przykładzie Rzeszowszczyzny* (Mirosław Surdej), *Rada i Rejon WiN Krosno* (Paweł Fornal), *Zrzeszenie WiN 1945–1947* (Michał Wenklar), *Działalność sądów doraźnych KBW* (Paweł Wąs), *Inspektorat Biała Podlaska AK-DSZ-WiN* (Mariusz Bechta), *Językowy obraz świata w memuarystyce polskich bojowników o niepodległość Ojczyzny. Język opisu rzeczywistości w dziennikach i wspomnieniach Żołnierzy Wyklętych* (Danuta Jastrzębska-Golonka), *Wina i kara – wymiar sprawiedliwości w polskiej konspiracji antykomunistycznej* (Bartłomiej Szyprowski) i *Okręg Pomorski DSZ-WiN* (Alicja Paczoska-Hauke).

Tomasz Łabuszewski i Kazimierz Krajewski pracowali nad komiksem „Zagra-Lin” równa się odwet. Berlin, 24 lutego, 10 kwietnia 1943 – Wrocław, 23 kwietnia 1943.

Uczestnicy projektu kontynuowali prace nad tomem studiów poświęconym walce zbrojnej, *Słownikiem biograficznym. Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956*, t. 7, oraz tomem studiów *Ostatni głos wolnej Polski*.

3.1.1.6. „Solidarność” i opór społeczny 1956–1989

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Solidarność i opór społeczny 1956–1989” jest dr hab. Cecylia Kuta (we współpracy z Marzeną Grosicką). W pracach uczestniczy 29 badaczy. Celem CBP są badania nad opozycją i oporem społecznym w latach 1956–1989, przypomnienie mniej znanych bądź marginalizowanych do tej pory bohaterów opozycji, popularyzowanie wiedzy o organizacjach opozycyjnych i wszelkich formach oporu po 1956 r., a także gromadzenie dokumentacji oraz relacji świadków historii. Istotnym elementem projektu są odbywające się każdego roku ogólnopolskie oraz regionalne konferencje naukowe, panele i sesje na temat różnych aspektów funkcjonowania opozycji, represji wobec jej działaczy oraz konkretnych wydarzeń z lat 1956–1989. Gromadzą one szerokie grono naukowców – historyków i prawników – oraz świadków i uczestników wydarzeń.

W okresie sprawozdawczym ukazały się: *Encyklopedia „Solidarność”. Opozycja w PRL 1976–1989*, t. 5, red. Jan Olaszek (red. nacz.), Piotr Abryszeński, Marcin Dąbrowski, Przemysław Zwiernik; publikacja pokonferencyjna *Autonomiczny Wydział Wschodni Solidarności Walczącej*, red. Cecylia Kuta; Piotr Abryszeński, Stanisław Kowalski (1938–1987) oraz *Politechnika Gdańska 1968–1980. Portret społeczno-polityczny*; Michał Luty, *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990*. Opublikowano 55 artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Ukończono prace nad publikacjami zwartymi: Tomasz Kurpierz, Jarosław Neja, *Strajki grudniowe 1981 r. w województwie katowickim. Studia i materiały*; Marta Marcinkiewicz, *Kryptonim „Horyzont”. Przygotowania do wprowadzenia stanu wyjątkowego w PRL w latach 1988–1989. Dokumenty i materiały*; Grzegorz Majchrzak, *Stan wojenny – znany, mniej znany i nieznany*; Przemysław Zwiernik, *Opór społeczny, kontestacja i opozycja w Wielkopolsce. Grudzień 1970 – czerwiec 1975*. Przygotowano 11 artykułów naukowych i popularnonaukowych.

Zorganizowano dwie ogólnopolskie konferencje naukowe: „Strajk 1988 roku w Hucie im. Lenina z perspektywy 35 lat” (25 kwietnia, Kraków) oraz „Wymiar sprawiedliwości w stanie wojennym i jego ofiary” (15–16 czerwca, Kraków). Oba wydarzenia przygotowane zostały przez OBBH Kraków. 12 września otwarto w Warszawie wystawę „Nie tylko Siwec” w trzech wersjach językowych: czeskiej (otwarcie 21 sierpnia w Pradze), słowackiej (otwarcie 21 sierpnia w Bratysławie) oraz polskiej. 24 kwietnia w Gdańsku odbyła się sesja naukowa „Idea i czyn. Wolne Związki Zawodowe Wybrzeża 1978–1980. 45. rocznica utworzenia organizacji”, a 27 kwietnia debata „O WZZ i nie tylko... Wokół biografii Stanisława Kowalskiego”. W Katowicach przeprowadzono dwie dyskusje wokół książki Michała Lutego *Dziesięć lat w śląsko-dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990* (3 listopada podczas Targów Książki i 7 grudnia). Uczestnicy projektu wygłosili liczne wykłady i referaty.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano prace nad portalem internetowym encyklopedii „Solidarność” encysol.pl oraz prowadzono prace nad następującymi publikacjami zwartymi: *Pierwsza „Solidarność”. Geneza, organizacja, konteksty* (Piotr Abryszeński, Piotr Brzeziński), *Uczelnie wyższe w Trójmieście w latach 1945–1970* (Piotr Abryszeński, Daniel Gucewicz), *Jaworowa 44. Konspiracyjna drukarnia rodziny Błażewiczów (1981–1990)* (Paweł Błażewicz), *NSZZ „Solidarność” Regionu Południowo-Wschodniego (1980–1990)* (Artur Brożyniak), *Ugrupowania antykomunistyczne w województwie przemyskim w latach 1977–1990* (Artur Brożyniak), *Zmiany w aparacie administracyjnym w województwie przemyskim w 1990 r.* (Artur Brożyniak), *Represyjne obozy wojskowe w PRL 1982–1984. Powołanie do wojska jako forma represji wobec związkowców NSZZ „Solidarność” i przedstawicieli opozycji politycznej na przykładzie Lubelszczyzny* (Marcin Dąbrowski), *NSZZ „Solidarność” Oddział Kraśnik w latach 1980–1989* (Marcin Dąbrowski), *Hutnicza „Solidarność”. Działalność struktur podziemnych w Nowej Hucie (13 grudnia 1981 – 4 czerwca 1989)* (Andrzej Malik), *Rok 1956 w Małopolsce* (Michał Wenklar), *Kroniki z protestu głodowego w Krakowie-Bieżanowie w 1985 roku* (Monika

Litwińska), *NSZZ „Solidarność” w województwie jeleniogórskim w latach 1980–1989* (Łukasz Sołtyś), *Zarys oporu społecznego w województwie toruńskim. Opozycja demokratyczna i NSZZ „Solidarność” Regionu Toruńskiego (1975–1989)* (Przemysław Wójtowicz), *Niezależny ruch studencki w Poznaniu. 1980–1989* (Przemysław Zwiernik), *Niezależna działalność wydawnicza w Zakładach Przemysłu Metalowego H. Cegielski – Poznań* (Przemysław Zwiernik), *Postawy społeczeństwa w okresie rządów Władysława Gomułki* (Jacek Wołoszyn), *Internowani w województwie katowickim (1981–1982)* (Tomasz Kurpierz, Jarosław Neja), *Postawy społeczeństwa w okresie rządów Władysława Gomułki* (Jacek Wołoszyn), monografia i wybór źródeł poświęconych działalności Grupy Roboczej Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” oraz Porozumienia na rzecz Przeprowadzenia Demokratycznych Wyborów w NSZZ „Solidarność” (Sebastian Pilarski), publikacja dotycząca „Solidarności” w Tarnowskim (Wojciech Paduchowski), dzieje „Solidarności” w latach 1980–1989 oraz geneza tego ruchu społecznego (Włodzimierz Suleja).

3.1.1.7. Transformacja ustrojowa PRL

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Transformacja ustrojowa PRL” jest dr hab. Daniel Wicenty. W pracach uczestniczy 4 badacze. Celem CPB jest analiza procesów społecznych, politycznych i gospodarczych kształtujących polską transformację ustrojową i z nią powiązanych, m.in. procesów kontrolowanych i spontanicznych, relacji elity – społeczeństwo, powstawania nowych form własności i ustroju gospodarczego, roli różnych segmentów elit komunistycznych w procesie transformacji, nowych zjawisk społecznych oraz studia metodologiczno-teoretyczne nad transformacją.

W okresie sprawozdawczym ukazała się praca zbiorowa *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy*, red. Michał Przeperski, Daniel Wicenty oraz 7 artykułów naukowych i popularnonaukowych.

W ramach CPB zorganizowano dyskusję panelową „Idea solidaryzmu Kornela Morawieckiego: między historią a teraźniejszością” na temat aktualności idei solidaryzmu Kornela Morawieckiego w dobie transformacji ustrojowej (16 czerwca, Poznań), a także 3 dyskusje o książce *Transformacja ustrojowa w Polsce. Nowe perspektywy* (4 lipca, Poznań; 7 czerwca, Warszawa; 27 marca, Gdańsk).

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad monografią poświęconą Federacji Młodzieży Walczącej (Region Gdańsk) – (Jan Hlebowicz), monografią naukową pod roboczym tytułem *Transformacja gospodarcza Polski 1989–1990* (Tomasz Kozłowski) oraz artykułem naukowym (Krzysztof Brzechczyn).

3.1.1.8. II wojna światowa i okupacje ziem polskich 1939–1944/45

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „II wojna światowa i okupacja ziem polskich 1939–1944/45” jest dr Konrad Graczyk. W pracach uczestniczy 39 badaczy. Celem CPB jest prowadzenie badań nad II wojną światową oraz okupacją niemiecką i sowiecką ziem polskich, opracowywanie monografii, edycji źródłowych dotyczących m.in. polityki okupanta niemieckiego i sowieckiego, „Intelligenzaktion”, zbrodni pomorskiej 1939 r., losów Polek w okupowanym Krakowie oraz okupacji w poszczególnych okupacyjnych jednostkach administracyjnych (*Kreishauptmannschaft*).

W okresie sprawozdawczym opublikowano 9 monografii: Mateusz Kubicki, *Las Zajęczek 1939–1945. Niemiecka zbrodnia na Pomorzu Gdańskim z lat II wojny światowej*; Mateusz Maleszka, *Niemiecki obóz przesiedleńczy w Smukale (1941–1943)*; *Opór, przystosowanie czy współpraca? Obywatele II RP wobec okupacji sowieckiej ziem polskich w latach 1939–1941*, red. Piotr Kardela, Krzysztof Sychowicz, Jarosław Wasilewski; *Wojenne peregrynacje Stanisława Bogdana Mączyńskiego*, red. Zbigniew Gołasz; Aleksandra Pietrowicz, Rafał Sierchuła, *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942*; *Zbrodnie Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii na Kresach południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej (1939–1945) w dokumentach. Studia i materiały*, red. Tomasz Bereza; *Polacy i Brytyjczycy w obliczu wybuchu drugiej wojny światowej*, red. Waldemar Grabowski; Marek Bem, *SS-Sonderkommando Sobi-*

bor. *Niemiecki obóz zagłady w Sobiborze 1942–1943; Sekcja Kontroli Delegatury Rządu na Kraj*, oprac. i red. Waldemar Grabowski.

Ukończono prace nad 3 publikacjami zwartymi: Tomasz Sudoł, *Zbrodnie wojenne Wehrmachtu na żołnierzach Wojska Polskiego we wrześniu – październiku 1939 r.*; Tomasz Ceran, *Zbrodnia pomorska 1939. Początek ludobójstwa w okupowanej Polsce*; Mateusz Kubicki, *Okupacja niemiecka w powiecie starogardzkim 1939–1945*.

Zorganizowano 3 konferencje naukowe: „Losy żołnierzy polskich formacji granicznych w II wojnie światowej” we współpracy ze Strażą Graniczną oraz Urzędem Gminy i Ośrodkiem Kultury w Górze Kalwarii (21 września, Góra Kalwaria), „Odpowiedzialność za działalność sądownictwa niemieckiego w okupowanej Polsce (1939–1945)” we współpracy z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości (25 września, Warszawa) oraz „Sojusznicy i wrogowie. Działalność niemieckich i sowieckich tajnych służb w okupowanej Polsce (1939–1945)” we współpracy z ABW (23 listopada, Wiązowna).

W okresie sprawozdawczym kontynuowano prace nad następującymi publikacjami zwartymi: *Atlas Powstania Warszawskiego* (red. Jacek Sawicki), *Terror okupacyjny na obszarze Kreishauptmannschaft Jaroslau 1939–1944* (Tomasz Bereza, Piotr Chmielowiec), *Wspólnota narodowa (Volksgemeinschaft) w III Rzeszy w latach 1933–1939. Teoria i praktyka*, t. 1–2 (Wojciech Wichert), *Praca przymusowa podczas II wojny światowej, jej pamięć i konsekwencje* (red. Wojciech Wichert, Tomasz Ślepowroński), *Wkład Polskiej Partii Socjalistycznej „Wolność – Równość – Niepodległość” w kształtowanie i funkcjonowanie Polskiego Państwa Podziemnego* (Maciej Żuczkowski), *Atak III Rzeszy Niemieckiej na ZSRS w czerwcu 1941 r. i jego reperkusje dla sprawy polskiej* (Maciej Żuczkowski), „Barka”. *Okręg Łódź Armii Krajowej* (Tomasz Toborek), wydanie krytyczne *Dziennika Hansa Franka* (Paweł Kosiński), *Biografia Friedricha Wilhelma Krügera* (Marcin Przeglętki), *Terror i niemiecki aparat terroru w powiecie okupacyjnym Krakau-Land* (Marcin Chorążki), *Polki w okupowanym Krakowie 1939–1945* (Anna Czocher), *Polityka władz nazistowskich wobec prowincji opolskiej w latach 1933–1939* (Miroslaw Węcki), *Zbrodnia pomorska 1939 roku. Dokumentacja terroru niemieckiego*, t. 1–2 (red. Tomasz Ceran, Izabela Mazanowska, Monika Tomkiewicz), *Intelligenzaktion w prowincji śląskiej 1940 r.* (Grzegorz Bębniak), *Z archiwum Hansa-Albrechta Herznera* (Grzegorz Bębniak), *Początki ruchu oporu na Górnym Śląsku* (Grzegorz Bębniak), *Mikołów podczas II wojny światowej. Casus górnośląskiego miasta* (Grzegorz Bębniak), *Rasa – historycy – wymyślona przeszłość* (Mateusz Maleszka), *Inspektorat Kielce Armii Krajowej w latach 1939–1945* (Paweł Żołądek), *Niemiecki obóz rasowy przy ul. Spornej w Łodzi* (Patrycja Resel), *Agentura łódzkiego gestapo rozpracowująca w latach II wojny światowej konspiracyjne organizacje narodowe. Studium przypadku* (Patrycja Resel).

3.1.1.9. Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990” jest dr Tomasz Domański. W pracach uczestniczy 18 badaczy, w tym 2 spoza IPN. Cele CPB koncentrują się na dziejach narodu żydowskiego w XX w. oraz relacjach polsko-żydowskich w tym samym czasie. Główny nacisk położono na okres II wojny światowej. Działania CPB sprowadzają się do czterech przedsięwzięć. Po pierwsze – przygotowanie monografii o pomocy Żydom podczas okupacji niemieckiej w poszczególnych województwach II RP (a następnie monografii o relacjach polsko-żydowskich na tych obszarach); w tym celu w ramach CPB utworzono serię wydawniczą „Pomoc Żydom na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką”. Po drugie – przygotowanie tomów *Represji za pomoc udzielaną Żydom*; w związku z tymi zadaniami realizowany jest podprojekt „Indeks Polaków represjonowanych za pomoc Żydom”. Po trzecie – edycja kolejnych numerów polsko- i anglojęzycznego czasopisma naukowego „Polish-Jewish Studies”, które uczestniczy w debacie o relacjach polsko-żydowskich w XX w., dowodząc, że możliwy jest wielogłos w tej dyskusji, że można w sposób rzetelny i zgodny z warsztatem historyka, czerpiąc z dziejów polsko-żydowskich relacji, badać zarówno pozytywne, jak i negatywne ich aspekty, aby powstał możliwie najpełniejszy obraz wzajemnych stosunków w warunkach niemieckiej i sowieckiej okupacji i pod rządami komunistów

po II wojnie światowej oraz obraz historii Żydów w Polsce (myśl polityczna, społeczna), a zwłaszcza Holokaustu na okupowanych ziemiach polskich. Po czwarte – badania indywidualne uczestników CPB; w tej części najobszerniej prowadzone są badania z zakresu *jewish studies*.

W okresie sprawozdawczym ukazały się następujące publikacje zwarte: *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 7: *Trzecia Rzesza i ziemie polskie do niej wcielone*, wybór i oprac. Sebastian Piątkowski; monografia Kingi Czechowskiej *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* oraz publikacja o charakterze popularyzatorskim w wersjach językowych polskiej i angielskiej *Nie tylko o Ulmach. O pomocy udzielanej Żydom przez Polaków podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945*, red. Tomasz Domański, Alicja Gontarek; *Not Only About the Ulmas. Assistance Offered on Polish Territory to Jewish People During the German Occupation 1939–1945*, ed. by Tomasz Domański, Alicja Gontarek.

Wydano czasopismo naukowe „Polish-Jewish Studies”, nr 3 (red. odpowiedzialni: Tomasz Domański, Alicja Gontarek); opublikowano 23 artykuły naukowe i popularnonaukowe oraz dodatek prasowy do „Tygodnika eM” *Pacyfikacje i terror na wsi kieleckiej w okresie II wojny światowej* przygotowany przez dr. Tomasza Domańskiego (16 lipca).

Uczestnicy projektu ukończyli prace nad czasopismem naukowym „Polish-Jewish Studies”, nr 4, oraz nad następującymi publikacjami: Dawid Wdowiński, *A my nie jesteśmy wybawieni*, wstęp i oprac. Martyna Grądzka-Rejak; Tomasz Domański, Tomasz Gonet, *Pomoc Żydom na terenie przedwojennego województwa stanisławowskiego podczas okupacji niemieckiej 1941–1944*; Paweł Kornacki, *Nie tylko Ulmowie – historie o Polakach ratujących Żydów na Podlasiu*; Paweł Kornacki, *Obraz zbrojnego podziemia na Białostocczyźnie we wspomnieniach funkcjonariusza UB Grzegorza Matujewicza*; Paweł Kornacki, *Stosunki polsko-żydowskie na ziemi łomżyńskiej w czasie Zagłady. Przyczynek do badań*; Paweł Kornacki, *Żydowskie oddziały zbrojne i grupy przetrwania w Okręgu Białystok w latach 1943–1944. Przyczynek do badań*; *Polacy ratujący Żydów w dystrykcie lubelskim w latach 1939–1944 – oblicza pomocy*, red. Rafał Drabik, Alicja Gontarek; Marcin Urynowicz, „*To są warunki jedynie uprzywilejowane dla państwa Izraela...*”. *Historia pierwszego wydania Dziennika Adama Czerniakowa w świetle korespondencji Yad Vashem*. Ukończono prace nad 20 artykułami naukowymi i popularnonaukowymi.

Zorganizowano konferencje „Opór Żydów przeciwko Niemcom na okupowanych ziemiach polskich” (21 kwietnia, Warszawa) – odpowiedzialne BBH Warszawa oraz „Niemiecki mord na Ulmach. Represje za pomoc ludności żydowskiej w kontekście realiów czasu Zagłady” (7 września, Warszawa) – przygotowana wspólnie z Kancelarią Prezydenta RP. W ramach cyklu „Relacje polsko-żydowskie w XX wieku. Badania – kontrowersje – perspektywy (Colloquium VI)” przygotowano we współpracy z Instytutem Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach konferencję „Stereotypizacja w badaniach nad relacjami polsko-żydowskimi” (29 czerwca, Kielce). Odbyły się dwa panele dyskusyjne „Walka i opór społeczności żydowskiej podczas okupacji niemieckiej w Polsce” (14 kwietnia podczas Kongresu Pamięci Narodowej) i „»Polish-Jewish Studies« jako przestrzeń naukowa nowych kierunków i perspektyw badawczych w obszarze studiów polsko-żydowskich” (3 listopada podczas Targów Książki w Katowicach). 30 listopada w Gliwicach odbyła się dyskusja panelowa z okazji beatyfikacji rodziny Ulmów „Represje za pomoc Żydom na ziemiach polskich w okresie II wojny światowej”. Zorganizowano liczne spotkania autorskie i seminaria poświęcone publikacji Kingi Czechowskiej *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939*.

W okresie sprawozdawczym kontynuowano prace nad następującymi publikacjami zwartymi: *Aktion „Reinhardt” w dystrykcie krakowskim – wybór źródeł* (red. Martyna Grądzka-Rejak, Roman Gieroń), *Procesy b. policjantów granatowych i kryminalnych z b. dystryktu radomskiego w latach 1945–1956* (Tomasz Domański), *Opór Żydów przeciwko Niemcom w czasie II wojny światowej* (red. Tomasz Domański, Alicja Gontarek), *Pomoc świadczona Żydom przez ludność polską w okresie II wojny światowej na okupowanych terenach województwa krakowskiego* (Roman Gieroń), *Zagłada Żydów na terenie byłego powiatu horodeńskiego w okresie okupacji niemieckiej 1941–1944* (Tomasz Gonet), *Polacy ratujący Żydów w dystrykcie lubelskim w latach 1939–1944 – oblicza pomocy* (Alicja Gontarek), *Fenomen czy norma? Położenie ludności żydowskiej w tzw. Ostoberschlesien w okresie II wojny światowej* (Alek-

sandra Namysło), *Fakty represji za pomoc Żydom w okresie II wojny światowej*, t. 2 (red. Aleksandra Namysło, Martyna Grądzka-Rejak), *Stefan Sendlak – zarys biografii* (Janusz Kłapeć), *Pogrom Żydów w Kielcach 1946. „Pod nadzorem – teoria chaosu kontrolowanego”* (Ryszard Śmietanka-Kruszelnicki), *Relacje polsko-żydowskie w Kreis Sokolow-Wengrow* (Damian Sitkiewicz) oraz monografią o pomocy udzielanej Żydom w województwie tarnopolskim (Michał Siekierka) i w województwie pomorskim (Kinga Czechowska). Aleksandra Namysło prowadziła prace badawcze nad zagładą Żydów w Zagłębiu Dąbrowskim, relacjami polsko-żydowskimi oraz ruchem oporu w krajach okupowanej Europy; Martyna Grądzka-Rejak – nad monografią o tzw. aryjskiej stronie i relacjach polsko-żydowskich w okupowanym Krakowie oraz monografią dotyczącą dziejów rodzin żydowskich w czasie okupacji niemieckiej (na wybranych przykładach), zaś Sebastian Piątkowski – nad publikacją dotyczącą Polaków z Ciepłowa i okolic zamordowanych w latach 1942–1943 za pomoc udzielaną Żydom.

Uczestnicy projektu prowadzili również prace nad licznymi artykułami, ekspertyzami, opiniami i recenzjami oraz udzielali konsultacji.

3.1.1.10. Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989” jest dr hab. Rafał Łatka. W pracach uczestniczy 33 badacze, w tym 19 spoza IPN. Zasadniczym celem CPB jest dalszy rozwój badań nad historią Kościoła katolickiego i innych związków wyznaniowych w Polsce w latach 1944–1989. Szczególny nacisk położono na badania nad Kościołem katolickim – wynika to z faktu, że siła i struktury Kościoła były nieporównywalne z innymi związkami wyznaniowymi. W 2023 r. kontynuowano prace zgodnie z rozpoczętymi w 2017 r. trzema ścieżkami badawczymi skoncentrowanymi na problemach dotychczas niepodjętych lub podejmowanych w niewystarczający sposób: „Biskupi w realiach komunistycznego państwa”, „Kościół katolicki w dokumentach”, „Urząd ds. Wyznań: struktury, działalność, ludzie”. W ramach pierwszej ze wspomnianych ścieżek prowadzone są badania dotyczące hierarchii Kościoła katolickiego w Polsce. Druga z serii badawczych ukierunkowana jest na wydawanie ważnych źródeł proveniencji zarówno kościelnej, jak i państwowej. Najważniejszym elementem tego projektu jest publikacja dziennika *Pro memoria* kard. Stefana Wyszyńskiego. W ramach ścieżki badawczej „Urząd ds. Wyznań: struktury, działalność, ludzie” przygotowywane są: monografia struktur centralnych UdsW, edycja najważniejszych dokumentów wytworzonych przez struktury centralne UdsW, monografie i edycje źródłowe poświęcone działalności wojewódzkich urzędów ds. wyznań (m.in. w: Białymstoku, Łodzi, Opolu, Poznaniu i we Wrocławiu).

W okresie sprawozdawczym ukazały się: praca zbiorowa *Prymas Stefan Wyszyński i episkopat Polski*, red. nauk. Rafał Łatka, Dominik Zamiatąła; monografia autorstwa Bogusława Wójcika „*Być pomocnikiem partii*”. *Towarzystwo Krzewienia Kultury Świeckiej w służbie PZPR i ideologii marksistowsko-leninowskiej (1969–1990)*; praca zbiorowa *Urząd do spraw Wyznań. Struktury – działalność – ludzie*, t. 3: *Struktury wojewódzkie i wybrane aspekty działalności w latach 1950–1975*, red. Rafał Łatka, a także Stefan Wyszyński, *Pro memoria*, t. 18: *1971* (oprac. Monika Wiśniewska).

Uczestnicy projektu sfinalizowali prace nad 8 publikacjami: edycją źródłową *Józef Keller, ksiądz, profesor, donosiciel, apostata, marksistowski religioznawca – przypadek tajnego współpracownika „Piotrowski” / „Ostrożny”* (oprac. Rafał Łatka, Patryk Pleskot), monografią *Historia Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny w Wielkim Kłinczu niedaleko Kościerzyny, od przybycia w 1937 r. do 1989 r.* (Leszek Molendowski), edycją źródłową *Urząd do spraw Wyznań i jego struktury terenowe w województwie opolskim w latach 1950–1989. Wybór źródeł z zasobów Archiwum Państwowego w Opolu oraz Oddziałowego Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej we Wrocławiu* (oprac. Zbigniew Bereszyński), monografią *Jan Paweł II w Szczecinie* (Zbigniew Stanuch, Grzegorz Wejman), pracą zbiorową *Księża dla władzy groźni*, t. 3 (red. Rafał Łatka), *Arcybiskup Jerzy Stroba (1909–1999)* (red. Konrad Białecki), pracą zbiorową *Miejsca święte pod nie świętym nadzorem. Polityka władz wobec*

sanktuariów w latach 1945–1989 (red. Konrad Białecki) oraz monografią *Wydziały do spraw wyznań we Wrocławiu, Wałbrzychu, Legnicy i Jeleniej Górze w latach 1975–1989/1990 – studium historyczno-prawne* (Tomasz Resler).

Zorganizowano międzynarodową konferencję naukową „Churches and religious associations behind the »Iron Curtain«. Part one: 1945–1956” wspólnie z Ústav pamäti národa (Słowacja) i Nemzeti Emlékezet Bizottsága (Węgry), poświęconą Kościołom i związkom wyznaniowym za żelazną kurtyną (6–7 września, Warszawa) oraz 3 ogólnopolskie konferencje naukowe: „Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski »ludowej«, cz. III” na temat sytuacji hierarchii Kościoła katolickiego w PRL (21–22 lutego, Warszawa) – zorganizowana przez BBH; „Kapelani Ludowego Wojska Polskiego 1943–1990” o duszpasterstwie wojskowym (19–21 września, Gdańsk) – przygotowana przez OBBH Gdańsk; „Materiały operacyjne jako źródło historyczne do badania dziejów Kościoła katolickiego w PRL”, której tematem przewodnim była refleksja nad specyfiką archiwaliów komunistycznej bezpieki; uczestnicy szukali odpowiedzi na pytania dotyczące metod rozpracowywania duchownych katolickich przez komunistyczny aparat bezpieczeństwa (27 czerwca, Warszawa) – przygotowana przez BBH.

W okresie sprawozdawczym uczestnicy projektu prowadzili także prace nad następującymi publikacjami zwartymi: 5 kolejnymi tomami dziennika prymasa Stefana Wyszyńskiego *Pro Memoria*, t. 12: 1966 (oprac. Łucja Marek), t. 16: 1964 (oprac. Zbigniew Stanuch), t. 19: 1972 (oprac. A. Poniński), t. 20: 1973 (oprac. Mariusz Krzysztofiński), t. 22: 1975 (oprac. Ewa Czaczkowska), edycją źródłową *Urząd ds. Wyznań: struktury, działalność, ludzie – źródła do dziejów aparatu wyznaniowego 1950–1975* (oprac. Bartłomiej Noszczak), pracą zbiorową *I pielgrzymka Jana Pawła II do Polski* (red. Konrad Białecki, Łucja Marek), pracą zbiorową *Urząd do spraw Wyznań: struktury, działalność, ludzie*, t. 5: *Kadry* (red. Rafał Łatka), edycją źródłową *Sobór oczami komunistów*, t. 2: *Sobór Watykański II w świetle dokumentów UdsW i PZPR* (oprac. Dariusz Misiejuk, Wojciech Kucharski), edycją źródłową *Konflikt o budowę przejścia podziemnego w okolicach Jasnej Góry 1979–1980. Wybór dokumentów* (oprac. Jarosław Durka), pracą zbiorową *Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski „ludowej”*, t. 3 (red. Rafał Łatka), *Komunistyczna bezpieka wobec bp. Michała Klepacza* (oprac. Ewelina Ślęzak), monografią z edycją źródeł *Wydział ds. Wyznań w Gdańsku* (Daniel Gucewicz), edycją źródeł *Działalność Kościoła katolickiego oraz funkcjonowanie Wydziałów ds. Wyznań w pierwszej połowie lat osiemdziesiątych w świetle materiałów kontrolnych UdsW* (oprac. Rafał Łatka), monografią z edycją źródeł *Wierni w walce o gdańskie kościoły po II wojnie światowej* (Daniel Gucewicz), monografią z edycją źródeł *Organizacja Urzędu do spraw Wyznań i wybrane aspekty jego działalności w latach 1950–1989* (Katarzyna Krzysztofek-Strzała, Marek Strzała, Michał Ożóg) oraz 15 monografiami: Ewelina Ślęzak, *Państwowy aparat wyznaniowy w Łodzi i województwie łódzkim w latach 1945–1975*; Dominik Zamiatąła, „*Między państwem a Kościołem*”. *Zrzeszenie Katolików „Caritas” w rzeczywistości politycznej Polski „ludowej”*; Michał Siedziako, *Szczeciński Klub Katolików: korzenie i działalność w latach 1980–1989*; Konrad Białecki, Bartłomiej Noszczak, Dominik Zamiatąła, *Urząd ds. Wyznań struktury centralne*; Elżbieta Wojcieszek, *Arcybiskupi i biskupi poznańscy w rzeczywistości politycznej PRL*; Rafał Łatka, *Episkopat Polski wobec stosunków państwo – Kościół i rzeczywistości społeczno-politycznej PRL 1956–1970*; Krzysztof Sychowicz, *Wydział ds. Wyznań w Białymstoku*; Bogusław Wójcik, *Wydziały do spraw Wyznań w Polsce południowo-wschodniej w latach 1950–1989*; Konrad Białecki, *Kościół Ewangelicko-Reformowany w Polsce w latach 1945–1989*; Krzysztof Sychowicz, *Walka z religią – województwo białostockie 1944–1989*; Ryszard Gryz, „*Niezlomny z Kielc*”. *Biskup Czesław Kaczmarek w starciu z systemem komunistycznym (1945–1963)*; Krzysztof Kierski, *Relacje rządców diecezji warmińskiej z władzami komunistycznymi Polski (1945–1989)*; Ewelina Ślęzak, *Laicyzacja życia społecznego w Łodzi i w województwie łódzkim 1945–1989*; Mateusz Szłapka, *Polityka władz wobec kościołów niereformowanych i związków wyznaniowych w Wielkopolsce w latach 1945–1989*; Zbigniew Stanuch, *Towarzystwo Chrystusowe dla Polonii Zagranicznej w latach 1945–1989. Organizacja. Duszpasterstwo. Relacje z władzami PRL i Episkopatem Polski*.

3.1.1.11. Twórcy, dziennikarze i naukowcy wobec władz komunistycznych

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „Twórcy, dziennikarze i naukowcy wobec władz komunistycznych” jest dr hab. Sebastian Ligarski. W pracach uczestniczy 8 badaczy, w tym 3 spoza IPN. Głównym celem CPB jest przedstawienie struktur, mechanizmów i działalności aparatu władzy wobec twórców kultury, dziennikarzy i pracowników nauki w PRL. Realizacji tego celu służą: przygotowywanie monografii i studiów, organizowanie konferencji naukowych oraz próby poszerzenia współpracy międzynarodowej dotyczącej tematyki projektu.

W okresie sprawozdawczym ukazała się publikacja *Polityka a media w Polsce w XX i XXI w. Wybrane zagadnienia*, red. Evelina Kristanova. Opublikowano 3 artykuły naukowe i 4 popularnonaukowe.

Ukończono prace nad publikacjami: *Filmowcy w rzeczywistości politycznej Polski Ludowej*, red. Filip Gańczak, Sebastian Ligarski; „Wytworzyła się u nas dotkliwa pustka”. *Memoriał Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Poznaniu w sprawie powołania Wydawnictwa Poznańskiego, 17 XI 1955 r.*, wstęp i oprac. Piotr Grzelczak; Jan Olaszek, *Opozycyjność naukowców. Studia z dziejów Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk w PRL*; Dorota Skotarczak, *Próby rozliczeń z „minionymi etapami” w kinie PRL* oraz nad 6 artykułami naukowymi i popularnonaukowymi.

W ramach projektu zorganizowano trzy konferencje naukowe: „Filmowcy w rzeczywistości politycznej PRL (12–13 maja, Szczecin) – przygotowana przez OBBH Szczecin; „Klatka na klatki. Cenzura filmowa w Polsce Ludowej” (28–29 maja, Warszawa) oraz „Oficjalna prasa w PRL. Odsłona trzecia” we współpracy z Filmoteką Narodową Instytutem Audiowizualnym (12–13 października, Szczecin).

W okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad 5 monografiami: *Polityczne funkcje filmu w PRL. Lata sześćdziesiąte* (Andrzej Boboli), *Sprawa Konrada Doberschuetza* (Piotr Grzelczak), *Rodowody społeczne i postawy polityczne inteligencji w woj. białostockim (1944–1956)* (Jerzy Autuchiewicz), *Wojskowa Agencja Fotograficzna* (Paweł Miedziński) oraz *Kadra i studenci Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku w politycznych, kulturowych i demograficznych realiach północno-wschodniej Polski (1968–1997)* (Paweł Niziołek). Cecylia Kuta kontynuowała prace nad publikacją popularnonaukową o postawach pisarzy w PRL, a Dorota Skotarczak – nad tematyką rozliczeń w kinie polskim i cenzury w pierwszej dekadzie PRL.

3.1.1.12. „Ludowe” Wojsko Polskie jako element aparatu represji

Koordynatorem Centralnego Projektu Badawczego „»Ludowe« Wojsko Polskie jako element aparatu represji” jest dr hab. Sławomir Cenckiewicz. W pracach uczestniczy 13 badaczy, w tym 9 spoza IPN. Główne cele CPB obejmują opracowanie zbiorowej, syntetycznej monografii naukowej »ludowego« Wojska Polskiego przedstawiającej usytuowanie komunistycznego wojska w systemie władz PRL, zależności między wojskiem a partią, a także działalność armii oraz jej wpływ na politykę i społeczeństwo.

W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad monografią „Ludowe” *Wojsko Polskie w systemie władz PRL*.

Ponadto prowadzono prace badawcze nad następującymi tematami: powstanie i pierwsze lata działalności „ludowego” wojska, w tym m.in. jego udział w walkach na froncie II wojny światowej i w zwalczaniu polskiego podziemia niepodległościowego; wojskowy wymiar sprawiedliwości w okresie PRL; wpływ „ludowego” wojska na życie polityczne w kraju, w tym m.in. powiązania z aparatem władz PRL, działalność wojska w okresie referendum i wyborów, jego rola w dławieniu buntów społecznych, a także w całym systemie represji politycznych; organa takie jak Główny Zarząd Polityczny Wojska Polskiego, Oddział/Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, Wojskowa Służba Wewnętrzna; włączenie LWP w sowieckie plany wojenne, w tym m.in. kwestie dotyczące przygotowania operacyjnego i strategicznego wyższej kadry dowódczej „ludowego” wojska oraz rola szkoleń przeprowadzanych w ZSRS; oddziaływanie „ludowego” wojska na społeczeństwo m.in. przez obowiązkową służbę wojskową, a także działalność i propaganda w szkolnictwie wojskowym, prasie, literaturze, filmie oraz sporcie.

3.1.2. Oddziałowe Projekty Badawcze

Projekty badawcze o charakterze regionalnym są realizowane przez poszczególne OBBH. Ich zakres merytoryczny obejmuje najczęściej wydzielone terytorium, a celem OPB jest m.in. realizacja postulatów i potrzeb różnych środowisk lokalnych zaangażowanych w pielęgnowanie historii danego obszaru. Projekty te stanowią również ważną płaszczyznę współpracy IPN z miejscowymi regionalistami i badaczami historii najnowszej.

OBBH Gdańsk kontynuowało oddziałowy projekt badawczy powołany w 2022 r. „Ludzie władzy w PRL – Pomorze”. Jego przedmiotem są studia nad regionalnymi elitami władzy komunistycznej, w tym analizy biograficzne, leksykograficzne i prozopograficzne oraz poświęcone strukturom instytucjonalnym, normatywnym oraz mechanizmom decyzyjnym. W okresie sprawozdawczym przydzielono hasła uczestnikom projektu, opracowano hasło wzorcowe oraz prowadzono prace nad poszczególnymi hasłami.

OBBH Katowice kontynuowało oddziałowy projekt „Powstania śląskie 1919–1921”, którego koordynatorem jest dr Mirosław Węcki. W okresie sprawozdawczym ukazały się dwie publikacje: Wojciech Korfanty, „*Sądu historii się nie obawiam*”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego II i III kadencji (1930–1935)* (wybór i oprac. Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki) – tom jest kontynuacją publikacji zawierającej przemówienia Korfantego w Sejmie Śląskim I kadencji (1922–1929); drugie wydanie albumu *Wojciech Korfanty 1873–1939* (oprac. Grzegorz Bębniak, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki) opublikowanego w 2018 r., a także dodatek prasowy w związku z obchodami Roku Wojciecha Korfantego *Wojciech Korfanty (1873–1939) – „Dziennik Zachodni” i „Nowa Trybuna Opolska”*, 23 czerwca. Ukończono prace nad publikacją *Rok 1921 na Górnym Śląsku. Wokół plebiscytu i III powstania śląskiego* (red. Sebastian Rosenbaum, David Skrabania, Mirosław Węcki) zawierającą teksty, które w 2022 r. zamierzano wydać w dwóch oddzielnych publikacjach *Plebiscyt górnośląski z 1921 roku – sto lat później. Akt samostanowienia czy geopolityczna rozgrywka?* (red. Sebastian Rosenbaum) oraz *Rok 1921 na Górnym Śląsku* (red. Mirosław Węcki). Wspólnie z Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach oraz Oberschlesisches Landesmuseum w Ratingen zorganizowano międzynarodową konferencję naukową „Górny Śląsk po 1922 r. Dwie drogi rozwoju” (18–19 października, Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach). 2 marca w Muzeum w Gliwicach odbyła się dyskusja wokół książki *Rok 1920 na Górnym Śląsku. Alianci – kampania plebiscytowa – powstanie* (red. Zbigniew Gołasz, Sebastian Rosenbaum) zorganizowana wspólnie z Muzeum w Gliwicach, a 20 maja w Muzeum w Tarnowskich Górach – dyskusja poświęcona Wojciechowi Korfantemu i Powstaniom Śląskim. W związku z obchodami roku Wojciecha Korfantego uczestnicy projektu w roli prelegentów brali udział w licznych spotkaniach, seminariach, sesjach oraz szkoleniach i lekcjach, a także występowali w mediach w charakterze ekspertów.

RBH Delegatury IPN w Kielcach prowadził projekt regionalny „Seria Świętokrzyska – Dzienniki, Wspomnienia, Pamiątniki, Listy”, którego koordynatorem jest dr Izabela Bożyk. W okresie sprawozdawczym Marzena Grosicka sfinalizowała prace nad publikacją wspomnień Władysława Zwiejskiego, zaś Marek Jończyk prowadził prace badawcze nad publikacją *Zapiski na marginesach. Pamiątnik internowanego Krzysztofa Kasprzyka*.

OBBH Lublin kontynuowało prace nad projektami „Dzieje Lubelszczyzny 1918–1980”, których koordynatorami są dr Tomasz Osiński i dr Małgorzata Choma-Jusińska. W okresie sprawozdawczym ukazała się publikacja *Dzieje Lubelszczyzny 1918–1939. Aspekty społeczne, gospodarcze, oświatowe i kulturalne* (red. Marcin Kruszyński, Tomasz Osiński, Robert Litwiński, Waldemar Kozyra, Dariusz Magier). Kontynuowano prace nad publikacją *Dzieje Lubelszczyzny 1971–1980. Aspekty społeczne, gospodarcze, oświatowe i kulturalne* (red. Małgorzata Choma-Jusińska, Mariusz Mazur) oraz *Dzieje Lubelszczyzny 1971–1980. Aspekty polityczne* (red. Małgorzata Choma-Jusińska, Mariusz Mazur). W ramach kolejnego projektu – „Dokumenty zbrodni wołyńskiej”, którego koordynatorem jest dr Edward Gigilewicz, ukazały się dwie publikacje: *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1 (oprac. Edward Gigilewicz, Leon Popek, Paweł Sokołowski, Tadeusz Zych), Edward Gigilewicz, Leon Popek, *Kościół i kaplice na*

Wołyńiu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego. 21 listopada zorganizowano w Lublinie promocję obu publikacji. W okresie sprawozdawczym prowadzono prace badawcze nad wydawnictwem źródłowym *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 2.

Powołano nowy projekt badawczy „Lubelszczyzna lipiec 1944 – styczeń 1945”, którego koordynatorem został dr Tomasz Osiński. Projekt powstał w związku z przypadającą w 2024 r. 80. rocznicą powołania PKWN. Jego celem jest podsumowanie dotychczasowego stanu badań nad takimi kwestiami, jak: aparat bezpieczeństwa państwa, wojsko, sądownictwo i prokuratura (jako integralnymi elementami aparatu represji) oraz zwrócenie uwagi na obszary niedostatecznie eksplorowane przez historyków. Realizacji celu posłuży przygotowanie i wydanie publikacji o charakterze albumowym opatrzonej krytycznym aparatem naukowym.

OBBH Łódź kontynuowało prace nad projektem „Łódź i region łódzki na tle historii Polski 1914/18–1989”, którego koordynatorem jest dr Tomasz Toborek. W okresie sprawozdawczym opublikowano dwa artykuły w ogólnopolskim dodatku prasowym *Wojenne dzieciństwo. Martyrologia dzieci polskich pod okupacją niemiecką* (tytuły prasowe wchodzące w skład grupy medialnej „Polska Press Grupa”, 23 I 2023). Witold Jarno i Artur Kuprianis ukończyli prace nad publikacją *4. Pułk Artylerii Ciężkiej w latach 1921–1939* – monografią oddziału związanego z regionem łódzkim, stacjonującego w międzywojniu w Łodzi, Częstochowie i Tomaszowie Mazowieckim. W związku z 81. rocznicą uruchomienia konspiracyjnej drukarni pisma „Na Zachodnim Szańcu” 26 kwietnia w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi zorganizowano seminarium popularnonaukowe „Łódzkie harcerstwo w czasach wojny i pokoju (1939–1956)”.

OBBH Poznań kontynuowało realizację czterech projektów regionalnych. W ramach pierwszego – „Wielkopolska w latach 1945–1989” koordynowanego przez dr. hab. Konrada Białeckiego – opublikowano w okresie sprawozdawczym 22 artykuły naukowe i 8 popularnonaukowych. Uczestnicy projektu ukończyli prace nad dwiema monografiami: *Armia Czerwona i czerwonoarmiści w Wielkopolsce w latach 1945–1946* (Maciej Kościuszko) i *Funkcjonowanie i działalność Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich/Hitlerowskich w Polsce w latach 1945–1984 ze szczególnym uwzględnieniem Oddziału w Poznaniu* (Tomasz Mielcarek) oraz 18 artykułami naukowymi. Zorganizowano konferencję popularnonaukową „O. Honoriusz Kowalczyk OP na tle swoich czasów” przy współdziale Fundacji im. O. Honoriusza Kowalczyka (24 lutego, Poznań) oraz przygotowano wystawę „Znaczkę poczty podziemnej z lat 1981–1989” z kolekcji Edwina Klessy, której wernisażowi towarzyszył panel dyskusyjny „Znaczkę poczty niezależnej w latach 1981–1989” (22 lutego, Poznań). Prowadzono prace nad 6 monografiami: *Dzieje Fundacji Zakłady Kórnickie w latach 1945–1953* (Piotr Grzelczak), *Zbrodnia poznańska 1947. Sprawa zabójstwa Jana Stachowiaka i jej konsekwencje* (Marcin Jurek), *Zakłady HCP w XX wieku* (red. Marcin Jurek), *Harcerstwo w Wielkopolsce w czasach PRL* (red. Elżbieta Wojcieszek), *Województwo poznańskie w latach 1950–1975* (red. Konrad Białecki, Rafał Reczek)

Drugi projekt – „Metodologiczne i teoretyczne problemy badania najnowszej historii Polski” – koordynuje prof. dr hab. Krzysztof Brzechczyn. W okresie sprawozdawczym opublikowano artykuł naukowy oraz zorganizowano dyskusję nad książką Karla Jaspersa *Problem winy*, podczas której omawiano formy odpowiedzialności zbiorowej w kontekście II wojny światowej.

Trzeci projekt – „Wielkopolska w okresie II wojny światowej” – koordynuje dr Rafał Sierchuła. W okresie sprawozdawczym opublikowano 7 artykułów naukowych i popularnonaukowych oraz ukończono prace nad kolejnym.

Koordynatorem czwartego projektu – „Wielkopolska w okresie XX-lecia międzywojennego” – jest dr Piotr Grzelczak. W okresie sprawozdawczym opublikowano dwie prace zwarte: *Ferdinand Foch w Poznaniu. W stulecie wizyty. Wraz z reprintem Pamiątki uroczystości wręczenia dyplomu doktora honorowego Marszałkowi Ferdynandowi Fochowi przez Wszechnicę Poznańską dnia 8 maja 1923 roku* (Piotr Grzelczak, Tomasz Schramm) oraz *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich* (Paweł Kochański), a także 12 artykułów naukowych i popularnonaukowych. Uczestnicy projektu ukończyli prace nad 3 artykułami naukowymi, a Piotr Grzelczak prowadził prace badawcze nad monografią *Pamięć powstania wielkopolskiego*.

OBBH Rzeszów kontynuowało prace nad projektem „Osobowy wykaz ofiar konfliktu polsko-ukraińskiego w latach 1939–1948”, którego koordynatorem jest dr Tomasz Bereza. W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad artykułem naukowym oraz kontynuowano weryfikację i wprowadzanie nowych metryk osobowych do bazy danych. Tomasz Bereza prowadził prace badawcze nad monografią dotyczącą konfliktu polsko-ukraińskiego w powiecie jarosławskim w latach 1939–1944. W ramach obchodów 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej zorganizowano konferencję naukową „W 80. rocznicę Zbrodni Wołyńskiej” (7 lipca, Cieszanów) wspólnie z gminą Cieszanów, a także 3 sesje popularnonaukowe: 15 czerwca w Jarosławiu, 14 lipca w Sanoku i 28 lipca w Brzozowie. 5 października odbyła się debata „Wołyń i Podkarpacie – związki (nie)oczywiste” w ramach Podkarpackiego Kongresu Pamięci Narodowej.

OBBH Szczecin kontynuowało prace nad projektem regionalnym „Świat wobec Szczecina” koordynowanym przez dr. hab. Sebastiana Ligarskiego. W okresie sprawozdawczym ukazała się publikacja Jakuba Tyszkiewicza *Szczecin widziany zza Atlantyku. Miasto w oczach dyplomacji i wywiadu USA oraz rozważaniach amerykańskich dotyczących granicy na Odrze i Nysie*. Jacek Tebinka i Ryszard Techaman prowadzili prace badawcze nad Szczecinem widzianym z perspektywy Wielkiej Brytanii.

OBBH Warszawa kontynuowało prace nad trzema regionalnymi projektami. Pierwszy – „Warszawa nie?pokonana” – koordynuje dr hab. Patryk Pleskot. W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad dwiema monografiami: *Przedsiębiorstwo MBP. Wybrane aspekty pozaoperacyjnej działalności Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w przestrzeni miejskiej Warszawy (1945–1954)* (Patryk Pleskot) i *Między urzędem a służbą. Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego m.st. Warszawy 1954–1956* (Tadeusz Ruzikowski) oraz albumem popularnonaukowym *Zgromadzenia publiczne o znaczeniu politycznym w Warszawie 1918–1939* (oprac. Michał Zarychta). Prowadzono prace nad 7 publikacjami: *Ekspansja symboliki komunistycznej w Warszawie po 1945 r.* (Konrad Rokicki), monografia na temat historii komunistów w czasie II wojny światowej na przykładzie Warszawy (Elżbieta Kowalczyk), monografia na temat KW MO w Warszawie (Tomasz Krok), monografia na temat ekshumacji w Warszawie w latach 1945–1956 (Bartłomiej Noszczak), monografia *W cieniu Warszawy. Struktury terenowe NSZZ „Solidarność” Regionu Mazowsze 1980–1981* (Tadeusz Ruzikowski), monografia *Zgromadzenia publiczne o znaczeniu politycznym w Warszawie 1918–1939* (Michał Zarychta), monografia *Struktury wojskowe Polskiej Partii Socjalistycznej „Wolność – Równość – Niepodległość” w Warszawie w latach 1939–1944* (Maciej Żuczkowski).

Drugi projekt – „Mazowsze i Podlasie w ogniu 1944–1956” – koordynuje Damian Sitkiewicz. W okresie sprawozdawczym prowadzono prace nad publikacją źródłową *Dokumenty Armii Krajowej Obwodu Węgrów* (Damian Sitkiewicz) oraz badania wstępne do pracy *Pierwsza dekada rządów komunistycznych w powiecie Mińsk Mazowiecki 1944–1956* (Damian Sitkiewicz).

Trzeci projekt – „Dopalenie Kresów” – koordynuje dr Elżbieta Kowalczyk. Opublikowano album Grzegorza Rąkowskiego *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie* (seria „Dopalenie Kresów”, t. 12) i prowadzono prace nad tomem czwartym *Kresowych rezydencji* (województwo wołyńskie).

W okresie sprawozdawczym powołano dwa nowe OPB. Pierwszy – „Migawki z okupowanej Warszawy” – koordynuje Monika Noszczak. W okresie sprawozdawczym ukończono prace nad publikacją *Migawki z okupowanej Warszawy. 1940* (red. Monika Noszczak) oraz prowadzono prace badawcze nad kolejnym tomem obejmującym lata 1941–1942. Drugi nowo powołany projekt – „Historia w komiksie” – koordynuje dr Tomasz Łabuszewski. W okresie sprawozdawczym opublikowano dwa komiksy: „*Targi mińskie*” 1942 r., scenariusz M. Konarski, rysunki H. Ronek, wkładka historyczna i konsultacja T. Łabuszewski (seria „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939–1944”, z. 11) oraz „*Zagra-Lin*” równa się odwet. Berlin, 24 lutego, 10 kwietnia 1943. Wrocław, 23 kwietnia 1943, scenariusz S. Zajączkowski, rys. K. Wyrzykowski, koncepcja serii, wkładka hist. T. Łabuszewski, K. Krajewski (seria „W Imieniu Polski Walczącej”, z. 6). Ponadto w ramach projektu prowadzono prace nad komiksem *Monte Cassino*.

OBBH Wrocław kontynuowało prace nad projektem regionalnym „Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w XX wieku”, którego koordynatorem jest dr Dariusz Dąbrowski. W okresie sprawozdawczym w ramach serii wydawniczej „Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w XX wieku” ukazała

się publikacja *Do domu, ku wolności. Rola Czechosłowacji w migracjach obywateli Polski w latach 1945–1948* (Jiří Friedl) oraz zorganizowano trzy spotkania seminaryjne w ramach cyklu seminariów „Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w XX wieku”: „Zwycięski luty 1948. Proces komunizacji Czechosłowacji na tle sytuacji w Polsce. Podobieństwa i różnice” (23 lutego, prowadzenie Adam Zitek), „System komunistyczny Polski i Węgier (1956–1989). Próba porównania” (14 marca, prowadzenie Miklós Mitrovits), „System komunistyczny w Polsce i Bułgarii w perspektywie porównawczej” (12 lipca, prowadzenie Tom Junes). Ukończono prace nad tomem złożonym z 8 artykułów powstałych na podstawie referatów wygłoszonych podczas seminariów organizowanych w 2021 i 2022 r. *Polska i Europa Środkowo-Wschodnia w XX wieku. Wykłady (seminaria)* (red. Dariusz Dąbrowski). Zorganizowano także promocje dwóch książek: 12 lipca – książki Toma Junesa *Pokolenia PRL. Ruch studencki w Polsce 1944–1989* i 14 marca – książki Miklósa Mitrovitsa *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989*.

3.2. Badania nad terrorem okupacyjnym

Celem prac Zespołu Pełnomocnika Prezesa IPN ds. badań nad terrorem okupacyjnym na ziemiach polskich w latach 1939–1945 jest opisanie terroru oraz represji stosowanych przez niemiecką i sowiecką administrację cywilną i wojskową podczas II wojny światowej na terenach II RP. Członkowie zespołu prowadzili w roku sprawozdawczym pracę nad monografiami autorskimi przedstawiającymi losy ludności cywilnej w poszczególnych powiatach Generalnego Gubernatorstwa, ziem polskich wcielonych do Rzeszy oraz Kresów Wschodnich (powiat wejherowski, buski, jędrzejowski, biłgorajski oraz województwo nowogródzkie). W toku prac opisywane są struktury aparatu represji, omawiany jest charakter jego działań (egzekucje, aresztowania, osadzenia w obozach koncentracyjnych i łagrach, wywózki na roboty przymusowe, wysiedlenia i przesiedlenia, konfiskaty, rabunki mienia itp.). Tworzone są również imienne listy ofiar oraz zbrodniarzy. Opublikowana została monografia Karoliny Trzeskowskiej-Kubasik *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko* zawierająca 12 438 nazwisk zamordowanych mieszkańców powiatu buskiego. Kontynuowano badania naukowe, których efekty zostaną zaprezentowane w kolejnych monografiach autorskich: Monika Tomkiewicz, *Terror niemiecki wobec ludności narodowości polskiej na terenie powiatu wejherowskiego powiatu miejskiego Gdynia w latach 1939–1945*; Rafał Drabik, *Powiat biłgorajski w trakcie II wojny światowej*; Karolina Trzeskowska-Kubasik, *Terror niemiecki na terenie Kraishauptmannschaft Jędrzejów w latach 1939–1945*; Soraya Kuklińska, *Terror okupacyjny na obszarze byłego województwa nowogródzkiego w latach 1941–1944*.

W roku sprawozdawczym Rafał Drabik zakończył redakcję i przygotował do druku wydanie polskie publikacji Marka Jana Chodakiewicza *Between Nazis and Soviets: Occupation Politics in Poland*. (Powiat kraśnicki w okresie 1939–1947).

Tematyka terroru okupacyjnego, zbrodni, ich ofiar oraz sprawców jest również przedmiotem przygotowywanych przez członków zespołu publikacji: *A po nocy przychodzi dzień. Polska pomoc dla ludności żydowskiej na terenie Kreis Biłgoraj* autorstwa Rafała Drabika, *Eksterminacja dzieci polskich robotnic przymusowych* autorstwa Karoliny Trzeskowskiej-Kubasik, *Węgrzy wobec niemieckiej i sowieckiej okupacji ziem polskich w latach 1939–1945* autorstwa Marii Zimy-Marjańskiej. Polityka okupanta niemieckiego w stosunku do polskich dóbr kultury oraz okupacyjny nadzór nad muzeami jest przedmiotem publikacji *Muzea w Generalnym Gubernatorstwie w latach 1939–1945* autorstwa Piotra Majewskiego.

Prowadzono także prace nad analizą historyczną protokołów sekcji zwłok więźniów KL Płaszów odnalezionych w Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie oraz listą załogi SS z niemieckiego obozu w Płaszowie.

Efektem prac zespołu w 2023 r. były liczne artykuły naukowe i popularnonaukowe, które ukazały się w periodykach IPN, na portalach: przystanekhistoria.pl, ciekawostkihistoryczne.pl, Regionalny Portal busko.com.pl, wszystkoconajwazniejsze.pl oraz w zewnętrznych czasopismach (m.in. „Muzealnictwo”, „Zeszyty Prawnicze”, „Tijdschrift voor Rechtsgeschiedenis/ Revue d’histoire du droit/ The Le-

gal History Review”, „Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Germanistische Abteilung”, „Przegląd Zachodni”, „Kronika Bydgoska”, „Kurier Lubelski”, „Janowskie Korzenie”, „Almanach Historyczny”, „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne”, „Niepodległość i Pamięć”, „W Sieci Historii”, „Genocidas Rezistencija Lietuvos Gyventojų Genocido ir Rezistencijos Tyrimo Centras Vilnius”, „Zeszyty Muzeum Stutthof”, „Kartuskie Zeszyty Muzealne”).

Członkowie zespołu udzielają wywiadów w mediach oraz biorą udział w ogólnopolskich i międzynarodowych konferencjach organizowanych przez IPN oraz inne instytucje.

3.3. Konferencje naukowe i popularnonaukowe, sympozja, debaty historyczne

Konferencje naukowe, popularnonaukowe i podobne wydarzenia zajmują szczególne miejsce w sferze aktywności pionu naukowego IPN. Organizacja tego rodzaju przedsięwzięć to jedna z najważniejszych form prezentowania dorobku historyków i aktualnego stanu badań nad historią Polski w XX w. Wiele konferencji, sesji czy paneli dyskusyjnych o charakterze naukowym jest wynikiem długoletnich prac prowadzonych w ramach realizowanych przez IPN centralnych i regionalnych projektów badawczych. Ta forma działalności pionu naukowego stanowi płaszczyznę nawiązywania współpracy z krajowymi i zagranicznymi placówkami naukowymi, ośrodkami badawczymi, uniwersytetami, uczelniami oraz instytucjami i organizacjami polonijnymi. Liczne konferencje, sympozja oraz debaty historyczne zorganizowane przez pion naukowy we współpracy z podmiotami zewnętrznymi opisano w pierwszej części sprawozdania, dotyczącej współpracy krajowej i międzynarodowej. Warto jednak podkreślić, że większość tego rodzaju przedsięwzięć została przygotowana samodzielnie przez BBH i OBBH. Wśród nich na uwagę zasługują wymienione poniżej wydarzenia.

Centrala BBH zorganizowała ogólnopolską konferencję naukową „Biskupi w rzeczywistości politycznej Polski »ludowej«, cz. III”, która odbyła się 21–22 lutego w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie. Wydarzenie przygotowano w ramach CPB „Władze komunistyczne wobec kościołów i związków wyznaniowych 1944–1989”.

21 kwietnia w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się konferencja „Opór Żydów przeciwko Niemcom na okupowanych ziemiach polskich” w ramach CPB „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990”.

28 marca w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Komunistyczna propaganda w czasach zimnej wojny 1945–1991” w ramach CPB „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990”.

27 czerwca zorganizowano w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie ogólnopolską konferencję naukową „Materiały operacyjne jako źródło historyczne do badania dziejów Kościoła katolickiego w PRL” w ramach CPB „Władze komunistyczne wobec kościołów i związków wyznaniowych 1944–1989”.

Na uwagę zasługuje zorganizowana 11 lipca w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie dyskusja panelowa „Zbrodnia Wołyńska z perspektywy 80 lat”, podczas której zaprezentowano wydawnictwo źródłowe *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1. W trakcie dyskusji zostały poruszone zagadnienia związane z sytuacją panującą na Kresach Wschodnich II RP w latach 1939–1945 i charakteryzującą ten obszar wielokulturowością żyjących obok siebie Polaków, Ukraińców, Żydów, Ormian i innych narodowości. Omówiono kwestie wzrostu dążeń nacjonalistycznych Ukraińców i eskalacji konfliktu na tle narodowościowym oraz dehumanizacji i ludobójstwa popełnionego na ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu

OBBH Białystok zorganizowało dwie ogólnopolskie konferencje naukowe: „Alternatywna rzeczywistość – wydarzenia z lat 1939–1956 a ich przebieg widziany oczyma działaczy partyjnych i funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa” prezentującą krytyczne spojrzenie na materiały historyczne (dokumenty archiwalne, wspomnienia, literaturę popularnonaukową, filmy propagandowe itp.) wytworzone przez działaczy komunistycznych oraz funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa (19–20 czerwca, Białystok)

oraz „W szponach dwóch totalitaryzmów – Wileńszczyzna i jej mieszkańcy (1939–1956)” poświęconą losom mieszkańców województwa wileńskiego, które w wyniku postanowień jałtańskich znalazło się poza granicami Rzeczypospolitej – w związku z jubileuszem 700-lecia Wilna (30 listopada – 1 grudnia, Białystok).

RBH Delegatury IPN w Bydgoszczy zorganizował cykl wykładów *Bohaterowie zielonej „Solidarności”* oraz 15 dyskusji poświęconych publikacjom wydanych przez IPN. W ramach cyklu emitowanego na kanale IPNtv wygłoszono 4 wykłady.

OBBH Gdańsk zorganizowało w ramach CPB „Władze komunistyczna wobec kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944–1989” konferencję ogólnopolską „Kapelani Ludowego Wojska Polskiego 1943–1990” (19–21 września, Gdańsk).

OBBH Katowice zorganizowało w ramach Targów Książki w Katowicach 4 listopada panel dyskusyjny „Wokół kultury pamięci Górnego Śląska w XX wieku – »CzasyPismo«”, poświęcony periodykowi „CzasyPismo” wydawanemu przez Oddział IPN w Katowicach. W Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” im. Henryka Sławika w Katowicach 13 grudnia zorganizowano seminarium naukowe „Stan wojenny 1981–1983 a stany nadzwyczajne w Polsce w ostatniej dekadzie PRL i współcześnie”, którego przedmiotem były zagadnienia związane z regulacjami dotyczącymi stanu wojennego z 1981 r., w szczególności w zakresie instrumentów represji ograniczających wolności oraz prawa człowieka i obywatela, wybranych okoliczności ich wprowadzenia oraz ich stosowania wobec społeczeństwa na tle planów władz komunistycznych z lat 1987–1989 dotyczących ewentualnego wprowadzenia w Polsce stanu wyjątkowego.

RBH Delegatury IPN w Kielcach zorganizował 3 listopada podczas Targów Książki w Katowicach panel dyskusyjny „»Polish-Jewish Studies« jako przestrzeń naukowa nowych kierunków i perspektyw badawczych w obszarze studiów polsko-żydowskich” w ramach CPB „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917–1990”.

OBBH Kraków zorganizowało 14 marca w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie panel dyskusyjny „Marzec ’68 w Krakowie”. Ponadto w Centrum Edukacyjnym IPN „Przystanek Historia” w Krakowie zorganizowano cztery ogólnopolskie konferencje naukowe: „Za kulisami bezpieki. Jednostki pomocnicze UB/SB na tle codziennego funkcjonowania aparatu represji PRL (1944–1990)” – (18–19 maja) w ramach Centralnego Projektu Badawczego „Struktury i metody działania aparatu bezpieczeństwa w Polsce 1944–1989/90”; „Wymiar sprawiedliwości w stanie wojennym i jego ofiary” (15–16 czerwca) w ramach Centralnego Projektu Badawczego „»Solidarność« i opór społeczny 1956–1989”; „Strajk 1988 roku w Hucie im. Lenina z perspektywy 35 lat” (25 kwietnia) w ramach Centralnego Projektu Badawczego „»Solidarność« i opór społeczny 1956–1989”; „»Naród z Partią, Partia z Narodem«. Święta państwowe i oficjalne uroczystości w Polsce »ludowej«” – wspólnie z OBBH Katowice w ramach Centralnego Projektu Badawczego „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990”. W Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie odbyła się 29 czerwca dyskusja o czasopiśmie „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”, nr 20.

OBBH Lublin zorganizowało konferencję naukową „Niemiecka akcja wysiedleńcza na Zamojszczyźnie” (25 kwietnia, Zwierzyniec). Celem wydarzenia było ukazanie genezy i przebiegu wysiedleń oraz losów osób wysiedlonych i sposobów ich upamiętnienia. Problematykę tę poruszono w 8 referatach wygłoszonych w trakcie spotkania. 15 maja w Lublinie odbyła się dyskusja panelowa poświęcona książce Mikłós Mitrovitsa *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989*. W dyskusji wzięli udział autor oraz historycy specjalizujący się w tematyce opozycji politycznej w okresie PRL.

OBBH Łódź zorganizowało dyskusję panelową połączoną z prezentacją publikacji *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1956). Leksykon* (31 maja, Instytut Europejski w Łodzi) oraz ogólnopolską konferencję naukową „Nie tylko Norymberga... Zbrodnie niemieckie na ziemiach polskich 1939–1945” (15–16 listopada, Łódź). Dwudniowej konferencji towarzyszyły: wystawa „Zbrodnie (nie)osądzone. Rozliczenia z niemieckimi sprawcami zbrodni z okresu II wojny światowej” przygotowana przez Delegaturę IPN w Kielcach, panel dyskusyjny „Niemieckie zbrodnie na polskich dzieciach.

Historia dwóch łódzkich obozów” oraz wykład prof. Witolda Kuleszy *Zbrodnia osądzona* na temat śledztwa i procesu przeciwko namiestnikowi III Rzeszy w Kraju Warty Arthurowi Greiserowi.

Delegatura IPN w Opolu zorganizowała konferencję popularnonaukową „Żołnierze podziemia antykomunistycznego. Historia i Pamięć” (28 lutego, Miejska Biblioteka Publiczna w Opolu).

OBBH Szczecin zorganizowało w ramach CPB „Władze PRL wobec środowisk twórczych, dziennikarskich i naukowych” konferencję naukową „Filmowcy w rzeczywistości politycznej PRL” (23–24 maja). W Przystanku Historia IPN w Szczecinie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa „Próba ognia. Polscy dowódcy wojskowi XX wieku i ich bitwy” poświęcona różnym aspektom dowodzenia przez polskich oficerów na szczeblu taktycznym i operacyjnym w okresie wojen światowych, a także walk o granice II RP (24–25 października).

OBBH Warszawa zorganizowało dwie ogólnopolskie konferencje naukowe: „Udzielne księstwo? Relacje między partią komunistyczną a służbami bezpieczeństwa w PRL” (1 czerwca, Warszawa) – w ramach CPB „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990” oraz „Podporządkowanie, lojalizm i niezależność. Funkcjonowanie legalnych i nielegalnych partii politycznych w powojennej Polsce 1944–1948–1950. Perspektywa krajowa, emigracyjna i zagraniczna” (7 grudnia, Warszawa) – w ramach CPB „Ruch komunistyczny i aparat władzy 1917–1990”.

3.4. Letnia Szkoła Historii Najnowszej IPN

W roku sprawozdawczym odbyła się XVII edycja Letniej Szkoły Historii Najnowszej IPN trwająca od 4 do 9 września w ośrodku konferencyjnym w Palczewie koło Warki.

Letnia Szkoła Historii Najnowszej jest najdłużej organizowaną przez IPN konferencją naukową, której początki sięgają 2007 r. Przedsięwzięcie od wielu lat cieszy się dużym zainteresowaniem. Jest skierowane do studentów ostatnich lat oraz doktorantów wydziałów politologicznych i historycznych, którzy podejmują badania nad historią najnowszej Polski. Zajęcia mają charakter wykładów, warsztatów oraz seminariów naukowych. Uczestnicy zobowiązani są do przygotowania dwudziestominutowych wystąpień dotyczących prowadzonych przez siebie badań, które następnie omawiane są podczas seminariów. Do ich prowadzenia zapraszani są specjaliści w poruszanej przez uczestników tematyce badań. Pokłosiem wydarzenia jest publikacja referatów w oddzielnej, recenzowanej serii wydawniczej IPN „Studia z historii najnowszej Polski”.

W XVII edycji LSHN IPN udział wzięło 17 młodych naukowców reprezentujących kilka ośrodków naukowych w Polsce. Istotnym celem zajęć jest także zapoznanie uczestników z metodologią badań historycznych dziejów najnowszych ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki źródeł archiwalnych zgromadzonych w IPN. Wygłoszone w tym roku wykłady dotyczyły m.in.: historii polskiego muzealnictwa w XX w., prawa konfliktów zbrojnych, systemu więziennictwa w PRL, badań nad terroryzmem w PRL, historii Kościoła katolickiego w PRL i wykorzystania warsztatu historyka w badaniach biograficznych.

Zajęcia ze słuchaczami prowadzili: dr Witold Bagieński, dr hab. Władysław Bułhak, dr hab. Adam Dziuba, Adrianna Garnik, dr Przemysław Gasztold, Magdalena Hajduk, dr Tomasz Kozłowski, dr hab. Wojciech Kucharski, dr Joanna Lubecka, dr hab. Rafał Łatka, dr hab. Piotr Majewski, dr hab. Patryk Pleskot, Anna Równy i Sylwia Szyk.

Wydarzenie było koordynowane przez pracowników BBH: dr. hab. Władysława Bułhaka, dr. Grzegorza Wołkę, Sylwię Szyk oraz Martę Mazurkiewicz. Idea szkoły będzie kontynuowana w 2024 r.

3.5. Ekspertyzy i opinie, recenzje, konsultacje

Jednym z ważnych i zarazem czasochłonnych zadań stawianych przed pracownikami BBH jest sporządzanie ekspertyz i opinii historycznych dotyczących najróżniejszej tematyki, przygotowywanych dla podmiotów zewnętrznych i na użytek wewnętrzny IPN. W większości przypadków ich pomysły sfinalizowanie wymaga szeroko zakrojonych kwerend archiwalnych i bibliotecznych. W roku

sprawozdawczym pion naukowy IPN przygotował łącznie ponad 180 różnego rodzaju pogłębionych ekspertyz i opinii naukowych, m.in. dla Ministerstwa Obrony Narodowej, Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie, Wojsk Obrony Terytorialnej, Sądu Apelacyjnego w Katowicach, sądów okręgowych w Gdańsku, Krakowie, Jeleniej Górze, Nowym Sączu oraz Wrocławiu, Starostwa Powiatowego w Pińczowie, prezydenta Grudziądza, urzędów miasta i gminy Końskie, Kańczuga i Daleszyce, Rady Dzielnicy w Tarnowie, Rady Miasta Wąbrzeźna, Rady Miasta Stołecznego Warszawy, Instytutu Pamięci Męczenników i Bohaterów Holocaustu Yad Vashem, Archiwum Akt Nowych, Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych, Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Zespołu Szkół Zawodowych w Skalmierzu, Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Łopusznie, Kancelarii Adwokackiej J. Ambicki, Zarządu Powiatowego PSL w Kościerzynie, Stowarzyszenia Solidarność Pamięci Strajkujących Górników Kopalni Węgla Kamiennego „Piaś” 14–28 grudnia ’81, Stowarzyszenia Rodzin Żołnierzy Narodowych Sił Zbrojnych VII Okręg Śląski, Stowarzyszenia 14. Pułku Piechoty Ziemi Kujawskiej we Włocławku, Kieleckiej Rodziny Katyńskiej i Związku Sybiraków w Kielcach oraz Stowarzyszenia Romów w Polsce.

Znaczną część prac tego rodzaju wykonano na zlecenia wewnętrzne pionu archiwalnego IPN związane z procedurami dotyczącymi przyznania statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub przyznania Krzyża Wolności i Solidarności (łącznie wykonano ich ponad 300). Zwłaszcza w tym pierwszym przypadku opinie wiązały się często z decyzjami kluczowymi dla rozstrzygnięcia spraw związanych z postępowaniem odszkodowawczym dla osób skazanych za czyny mogące mieć związek z działalnością niepodległościową.

Pracownicy BBH przygotowali również ponad 300 recenzji (jako recenzenci wewnętrzni i zewnętrzni) monografii autorskich, prac zbiorowych, publikacji popularnonaukowych, albumów, artykułów do czasopism naukowych, edycji źródeł, broszur popularnonaukowych, dysertacji doktorskich, wywiadu rzeki z kombatantem ZWZ/AK, wspomnień, gry miejskiej, periodyku bibliotecznego, materiałów edukacyjnych o najróżniejszym charakterze (m.in. komiksu oraz wystaw i katalogów do nich). Byli również konsultantami przy opracowywaniu wystaw, reportaży, artykułów, prelekcji popularyzatorskich, scenariusza gry komputerowej, a także przy produkcji ponad 40 filmów i audycji telewizyjnych, m.in. filmów *Paragraf 58* (reż. Bronisław Bubiak), *Historia jednej zbrodni* (reż. Mariusz Pilis), *Kurierskim szlakiem. Azymut Węgry* (reż. Grzegorz Kubaszkowski), *Tam gdzie moje owce, tam i pasterz* (reż. Tadeusz Doroszuk), *Pan Mecenas* (reż. Ewa Szakalicka), *Żołnierze Wyklęci Lech Neyman*, *Stanisław Kasznica* (reż. Tadeusz Płużański), *Przykazanie miłości. Historia rodziny Ulmów z Markowej* (reż. Marta Pietrasiewicz), filmu dokumentalnego o Władysławie Gałce dla Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego, filmu dokumentalnego o Helenie Żurowskiej (reż. Tadeusz Płużański), cyklu dla TVP 3 „Czyja będzie Polska? – Bohaterowie Niepodległej”, cyklu audycji dla TVP Lublin „Polacy na ratunek Żydom”, cyklu etiud filmowych „Nie tylko Ulmowie” oraz serii filmowej „Kłamstwa i mity PRL”.

3.6. Uzyskane stopnie naukowe

W okresie sprawozdawczym 9 pracowników pionu naukowego uzyskało stopień doktorski: Mateusz Kubicki z OBBH Gdańsk (na podstawie pracy *Okupacja niemiecka w powiecie starogardzkim 1939–1945* uchwałą Rady Dyscypliny Historia Wydziału Historycznego Uniwersytetu Gdańskiego), Andrzej Malik z OBBH Kraków (na podstawie pracy *Hutnicza „Solidarność”. Działalność struktur podziemnych w Nowej Hucie (13 grudnia 1981 – 4 czerwca 1989)* uchwałą Rady Dyscypliny Historia Uniwersytetu Jagiellońskiego), Renata Lesiakowska z OBBH Lublin (na podstawie pracy *Polacy z wyboru. Polonizowanie się Niemców w Królestwie Polskim drugiej połowy XIX wieku na podstawie publicystyki prasowej* uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie), Katarzyna Gruszka z OBBH Łódź (na podstawie pracy *Działalność wywiadu wojskowego PRL podczas wojny wietnamskiej (1965–1975)* uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego

Uniwersytetu Łódzkiego), Jakub Parol z OBBH Łódź na podstawie pracy *Mikołaj z Kutna wojewoda łęczycki i starosta generalny wielkopolski (ok. 1430–1493)* uchwałą Rady Wydziału Filozoficzno-Historycznego Uniwersytetu Łódzkiego), Damian Sitkiewicz z OBBH Warszawa (na podstawie pracy *Powiat miński w okresie okupacji niemieckiej 1939–1944* uchwałą Senatu Uniwersytetu w Siedlcach), Maciej Żuczkowski z OBBH Warszawa (na podstawie pracy *Polska Partia Socjalistyczna Wolność – Równość – Niepodległość w Polskim Państwie Podziemnym X 1939 – VII 1945* uchwałą Rady Naukowej Instytutu Historii Polskiej Akademii Nauk), Krzysztof Łagojda z OBBH Wrocław (na podstawie pracy *Totalitaryzm na peryferiach. Stalinizacja ziemi kłodzkiej w latach 1948–1956* uchwałą Rady Instytutu Historii Uniwersytetu Wrocławskiego), Kamil Frączkiewicz z OBBH Wrocław (na podstawie pracy *Komunistyczna Partia Niemiec na Śląsku 1919–1933* uchwałą Rady Instytutu Historii Uniwersytetu Wrocławskiego).

Ponadto stopień doktora uzyskali: Anna Maria Włoch z Centrali AIPN (na podstawie pracy *Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa publicznego w Warszawie w latach 1944–1954* uchwałą Rady Dyscypliny Historia Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie) i prok. Marcin Gołębiewicz z OKŚZpNP Warszawa (na podstawie pracy *Zawieszenia biegu przedawnienia zbrodni komunistycznych nie ściganych z przyczyn politycznych, popełnionych przez funkcjonariuszy publicznych, w latach 1944–1990* uchwałą Rady Naukowej Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk w Warszawie), natomiast stopień doktora habilitowanego uzyskał dr Robert Piwko, naczelnik Delegatury IPN w Kielcach (na podstawie pracy *Towarzysząc klasie robotniczej w marszu do socjalizmu! Stronnictwo Demokratyczne w województwie kieleckim w latach 1945–1975* uchwałą Rady Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach).

4. Budżet

4.1. Budżet w układzie klasyfikacji budżetowej

Budżet Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (IPN-KŚZpNP) został określony Ustawą z dnia 15 grudnia 2022 r. ustawa budżetowa na 2023 r. (Dz.U. 2023, poz. 256) w następujących wielkościach:

Tabela 1. Dochody i wydatki IPN-KŚZpNP według ustawy budżetowej na 2023 r. w tys. zł

Dochody budżetowe	2457
Wydatki budżetowe	535613
z tego:	
– dotacje	12180
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	12743
– wydatki bieżące	434869
– wydatki majątkowe	75821

Budżet Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu został zmieniony na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. 2023, poz. 1574) w następujących wielkościach:

Tabela 2. Dochody i wydatki IPN-KŚZpNP według ustawy budżetowej na 2023 r. w tys. zł

Dochody budżetowe	2457
Wydatki budżetowe	539254
z tego:	
– dotacje	12267
– świadczenia na rzecz osób fizycznych	12743
– wydatki bieżące	438423
– wydatki majątkowe	75821

4.1.1. Wykonanie dochodów budżetowych

Dochody budżetowe IPN-KŚZpNP zostały zaplanowane w wysokości 2 457 tys. zł, w tym w dziale 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa w wysokości 2 449 tys. zł oraz dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w wysokości 8 tys. zł.

Wykonanie dochodów budżetowych w dziale 751 – Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa wyniosło ogółem 3 741 tys. zł, co stanowi 152,8 proc. planu, w tym:

- **rozdział 75101** Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa – 2 647 tys. zł;
- **rozdział 75112** Jednostki podległe IPN-KŚZpNP – 1 094 tys. zł.
Dochody budżetowe w dziale 751 dotyczyły:
- wpływów z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczonych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 0630) – 3 tys. zł;
- wpływów ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielanych sędziom i prokuratorom na zaspokajanie ich potrzeb mieszkaniowych (§ 0700) – 625 tys. zł;
- wpływów z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze (§ 0750) – 114 tys. zł;
- wpływów z usług (§ 0830) – 153 tys. zł;
- wpływów ze sprzedaży wyrobów (§ 0840) – 1 585 tys. zł (sprzedaży publikacji i gier edukacyjnych);
- wpływów ze sprzedaży składników majątkowych (§ 0870) – 96 tys. zł;
- wpływów z pozostałych odsetek (§ 0920) – 197 tys. zł;
- wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940) – 377 tys. zł;
- wpływów z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów (§ 0950) – 409 tys. zł;
- wpływów z różnych dochodów (§ 0970) – 180 tys. zł;
- wpływów z różnic kursowych (§ 1510) – 2 tys. zł.

Wykonanie dochodów budżetowych w **dziale 921** – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego wyniosło ogółem 3 tys. zł, co stanowi 37,5 proc. planu i dotyczyło **rozdziału 92128** – Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa realizowana przez jednostki podległe Instytutowi Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Były to dochody z wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (§ 0940).

Tabela 3. Wykonanie dochodów budżetowych IPN-KŚZpNP na koniec w 2023 r.

Lp.	Wyszczególnienie	§	2023	
			Ustawa budżetowa	Wykonanie
			w tys. zł	
	Dział 751 – ogółem		2449	3737
1.	Wpływy z tytułu opłat i kosztów sądowych oraz innych opłat uiszczonych na rzecz Skarbu Państwa z tytułu postępowania sądowego i prokuratorskiego	0630	0	3
2.	Wpływy ze spłat oprocentowanych pożyczek udzielonych sędziom i prokuratorom na zaspokojenie ich potrzeb mieszkaniowych	0700	295	625
3.	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	0750	82	114
4.	Wpływy z usług	0830	137	153
5.	Wpływy ze sprzedaży wyrobów	0840	1500	1585
6.	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	0870	17	96
7.	Wpływy z pozostałych odsetek	0920	71	197
8.	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	0940	148	377

Lp.	Wyszczególnienie	§	2023	
			Ustawa budżetowa	Wykonanie
			w tys. zł	
9.	Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	0950	0	409
10.	Wpływy z różnych dochodów	0970	196	180
11.	Różnice kursowe	1510	3	2
	Dział 921 – ogółem		8	3
1.	Wpływy z usług	0830	1	0
2.	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	0940	4	3
3.	Wpływy z różnych dochodów	0970	2	0
4.	Różnice kursowe	1510	1	0

4.1.2. Wykonanie wydatków budżetowych

Plan wydatków IPN-KŚZpNP na 2023 r. został ustalony w ustawie budżetowej na 2023 r. oraz w ustawie o zmianie ustawy budżetowej na rok 2023 w wysokości 539 254 tys. zł i został zwiększony o:

- 1) 320 tys. zł decyzją MF/FG2.4143.3.44.2023.MF.440 na podstawie art. 154 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2022, poz. 1634 ze zm.) oraz w związku z §11 ust. 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. nr 226, poz. 1479 ze zm.) oraz Wnioskiem Prezesa IPN-KŚZpNP nr 13.4143.1.3.2023.WMF-A z dnia 22 lutego 2023 r. środki w wysokości 320 tys. zł przeznaczone są na zadanie: „zakup dwóch samochodów o napędzie elektrycznym” dla Oddziału IPN w Szczecinie z rezerw część 83 poz. 59,
- 2) 5 345 tys. zł decyzją MF/FS2.4143.3.102.2023.MF.6699 na podstawie art. 10b Ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. 2022, poz. 2666 ze zm.) oraz w związku z Wnioskiem Prezesa IPN-KŚZpNP z dnia 28 grudnia 2023 r. nr 13.4143.1.20.2023.WMF-A celem sfinansowania wypłaty kwot zwiększonego wynagrodzenia, o którym mowa w art. 10a ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

Plan wydatków Instytutu Pamięci Narodowej na 2023 r. wyniósł ostatecznie 544 919 tys. zł.

Wydatki w działach 751 oraz 921 dotyczą bieżącej działalności Instytutu związanej z realizacją zadań ustawowych określonych ustawą o IPN-KŚZpNP.

Wydatki w dziale 753 obejmują wypłaty uposażeń dla prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych. Uposażenia dla prokuratorów w stanie spoczynku są wypłacane prokuratorom, dla których Instytut był ostatnim miejscem zatrudnienia, a uposażenia rodzinne uprawnionym członkom rodziny prokuratora.

Strukturę wykonania wydatków budżetowych w części 13 – IPN-KŚZpNP poszczególnych działach i rozdziałach, według grup ekonomicznych określonych w ustawie budżetowej, przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 4. Wykonanie planu wydatków IPN-KŚZpNP w 2023 r.

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
	w tys. zł				proc.	
Część 13 – ogółem	434204	539254	544919	538765	98,9	124,1
Dotacje	6169	12267	11734	10744	91,6	174,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	10836	12743	13873	13833	99,7	127,7
Wydatki bieżące	389187	438423	452762	451957	99,8	116,1
Wydatki majątkowe	28012	75821	66550	62231	93,5	222,2
w tym:						
Dział 751 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	397948	482983	487341	486339	99,8	122,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	1391	1498	1345	1329	98,8	95,5
Wydatki bieżące	369438	416294	428076	427338	99,8	115,7
Wydatki majątkowe	27119	65191	57920	57672	99,6	212,7
w tym:						
Rozdział 75101 – Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa	188692	249479	252223	251506	99,7	133,3
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	726	766	703	701	99,7	96,6
Wydatki bieżące	164149	185939	196649	196182	99,8	119,5
Wydatki majątkowe	23817	62774	54871	54623	99,5	229,4
Rozdział 75112 – Jednostki podległe IPN-KŚZpNP	209256	233504	235118	234833	99,9	112,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	665	732	642	628	97,8	94,4
Wydatki bieżące	205289	230355	231427	231156	99,9	112,6
Wydatki majątkowe	3302	2417	3049	3049	100,0	92,3
Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	8811	9885	11192	11170	99,8	126,8
w tym:						
Rozdział 75302 – Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne	8811	9885	11192	11170	99,8	126,8
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	8811	9885	11192	11170	99,8	126,8
Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	27445	46386	46386	41256	88,9	150,3
Dotacje	6169	12267	11734	10744	91,6	174,2
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	634	1360	1336	1334	99,9	210,4
Wydatki bieżące	19749	22129	24686	24619	99,7	124,7
Wydatki majątkowe	893	10630	8630	4559	52,8	510,5
w tym:						
Rozdział 92118 – Muzea	6378	19897	19897	14836	74,6	232,6

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
	w tys. zł				proc.	
Dotacje	5654	11267	11267	10277	91,2	181,8
Wydatki majątkowe	724	8630	8630	4559	52,8	629,7
Rozdział 92127 – Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa	10533	14258	14251	14231	99,9	135,1
Dotacje	515	1000	467	467	100,0	90,7
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	617	1320	1315	1315	100,0	213,1
Wydatki bieżące	9232	9938	12469	12449	99,8	134,8
Wydatki majątkowe	169	2000	0	0	0	0,0
Rozdział 92128 – Działalność dotycząca miejsc pamięci narodowej oraz ochrony pamięci walk i męczeństwa realizowana przez jednostki podległe IPN-KŚZpNP	10534	12231	12238	12189	99,6	115,7
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	17	40	21	19	90,5	111,8
Wydatki bieżące	10517	12191	12217	12170	99,6	115,7

W porównaniu do 2022 r. wydatki w części 13 były w 2023 r. wyższe o 104 561 tys. zł, tj. o 24,1 proc.

4.1.2.1. Wykonanie wydatków w poszczególnych działach i grupach wydatków

4.1.2.1.1. Dział 751 – Urzędy naczelných organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa

Plan wydatków na 2023 r. określony w ustawie budżetowej wynosił 482 983 tys. zł i został zwiększony w związku z decyzją MF/FG2.4143.3.44.2023.MF.440 na podstawie art. 154 ust. 1 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2022, poz. 1634 ze zm.) oraz w związku z §11 ust. 8 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz.U. nr 226, poz. 1479 ze zm.) oraz Wnioskiem Prezesa IPN-KŚZpNP nr 13.4143.1.3.2023.WMF-A z dnia 22 lutego 2023 r. o 320 tys. zł oraz o 4 038 tys. zł w związku z decyzją MF/FS2.4143.3.102.2023.MF.6699 na podstawie art. 10b Ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. 2022, poz. 2666 ze zm.) oraz w związku z Wnioskiem Prezesa IPN-KŚZpNP z dnia 28 grudnia 2023 r. symbol: 13.4143.1.20.2023.WMF-A. Plan ostatecznie wynosił 487 341 tys. zł.

W 2023 r. wykonanie wydatków Instytutu w dziale 751 wyniosły 486 339 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu. W porównaniu do 2022 r. (397 948 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 88 391 tys. zł, tj. o 22,2 proc. Struktura wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych przedstawia się następująco:

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Plan po zmianach wynosił 1 345 tys. zł. Wydatki wyniosły 1 329 tys. zł, co stanowi 98,8 proc. planu po zmianach i przedstawiały się następująco:

- wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń (§ 3020) – 851 tys. zł;
- różne wydatki na rzecz osób fizycznych (§ 3030) – 448 tys. zł;
- nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń (§ 3040) – 30 tys. zł.

Wydatki dotyczyły świadczeń wynikających z przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, m.in.: zakupu środków ochrony osobistej i odzieży ochronnej dla pracowników, zwrotu kosztów zakupu okularów pracownikom zatrudnionym przy monitorach komputerowych, zakupu profilaktycznych posiłków i napojów dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnie uciążliwych, zakupu umundurowania dla pracowników wewnętrznej służby ochrony i wypłaty ekwiwalentu za jego czyszczenie, zwrotów kosztów podróży świadkom przesłuchiwanym w toku prowadzonych śledztw, wypłat diet członkom Kolegium Instytutu.

Ponadto wypłacono także odprawy pośmiertne.

Przyznano i wypłacono również nagrodę im. Grażyny Langowskiej w kategorii nauczyciela, który krzewi postawy patriotyczne w młodym pokoleniu, w związku z porozumieniem pomiędzy Stowarzyszeniem Wspólnota Polska a Instytutem Dziedzictwa Myśli Narodowej.

W porównaniu do 2022 r. (1 391 tys. zł) wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2023 r. były niższe o 62 tys. zł, tj. 4,5 proc.

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące stanowiły pozycję o największej wartości w strukturze wydatków działu 751. Dotyczyły prowadzenia działalności statutowej Instytutu, utrzymania obiektów oraz wypłaty wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń.

Plan po zmianach w tej grupie wynosił 428 076 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 427 338 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu po zmianach i w porównaniu do 2022 r. (369 438 tys. zł) były wyższe o 57 900 tys. zł, tj. o 15,7 proc.

Wydatki kształtowały się jak poniżej.

Wynagrodzenia osobowe

Wykonanie wydatków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe wyniosło ogółem 239 124 tys. zł, co stanowi 100,0 proc. planu po zmianach (239 150 tys. zł) i kształtowało się następująco:

– wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 4010)	– 188 715 tys. zł;
– wynagrodzenia osobowe sędziów i prokuratorów oraz asesorów i aplikantów (§ 4030)	– 35 629 tys. zł;
– dodatkowe wynagrodzenie roczne (§ 4040)	– 14 780 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (214 466 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 24 658 tys. zł, tj. o 11,5 proc.

Honoraria i wynagrodzenia bezosobowe

Wydatki na honoraria (§ 4090) zaplanowane w wysokości 986 tys. zł wyniosły 984 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu. Wydatki dotyczyły działań statutowych Instytutu, przede wszystkim działalności edukacyjnej i wydawniczej. Były to głównie wynagrodzenia przekazywane autorom za korzystanie z utworów oraz opłaty dla organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi z tytułu udzielonych licencji.

W porównaniu do 2022 r. (995 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 11 tys. zł, tj. o 1,1 proc.

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170) zaplanowane w wysokości 4 845 tys. zł wyniosły 4 838 tys. zł, co stanowi 99,9 proc. planu. Dotyczyły wynagrodzeń wypłaconych na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło związanych m.in. z prowadzoną działalnością edukacyjną, wydawniczą, artystyczną.

W porównaniu do 2022 r. (3 835 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 1 003 tys. zł, tj. o 26,2 proc.

Pochodne od wynagrodzeń

Pochodne od wynagrodzeń zaplanowano w wysokości 39 088 tys. zł, wykonanie wyniosło 39 019 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu po zmianach, w tym:

– składki na ubezpieczenia społeczne (§ 4110)	– 33 307 tys. zł;
– składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy (§ 4120)	– 4 170 tys. zł;
– wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający (§ 4710)	– 1 542 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (35 241 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 3 778 tys. zł, tj. o 10,7 proc.

Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych zaplanowano w wysokości 4 363 tys. zł i zrealizowano w wysokości 4 358 tys. zł, tj. 99,9 proc.

W porównaniu do 2022 r. (4 094 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 264 tys. zł, tj. o 6,4 proc.

Podatki i opłaty na rzecz budżetu państwa

Wydatki zaplanowano w wysokości 28 tys. zł i zrealizowano w 100,0 proc. Wydatki dotyczyły:

- cła (§ 4470) – 4 tys. zł;
- podatku od towarów i usług VAT (§ 4530) – 24 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (97 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 69 tys. zł, tj. o 71,1 proc.

Podatki i opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wydatki zaplanowano w wysokości 890 tys. zł, wykonanie wyniosło 890 tys. zł, co stanowi 100 proc. planu po zmianach i dotyczyły:

- podatku od nieruchomości (§ 4480) – 779 tys. zł;
- opłat na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego (§ 4520) – 111 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (754 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 136 tys. zł, tj. o 18,0 proc.

Zakup towarów i usług

Pozycja obejmuje wydatki związane z prowadzeniem działalności statutowej Instytutu oraz utrzymaniem zajmowanych obiektów. Wydatki zaplanowano w wysokości 124 098 tys. zł, wykonanie wyniosło ogółem 123 581 tys. zł, co stanowi 99,6 proc. planu po zmianach.

W odniesieniu do 2022 r. (96 025 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 27 566 tys. zł, tj. o 28,7 proc.

Wykonanie wydatków obejmuje:

1) grupę wydatków bieżących jednostki (§ 4000) w wysokości 115 790 tys. zł, w tym:

- zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210 – 12 938 tys. zł) w związku z bieżącym funkcjonowaniem IPN oraz realizacją zadań merytorycznych, m.in.: materiałów biurowych, papierniczych i eksploatacyjnych do sprzętu biurowego, drobnego wyposażenia, komputerów stacjonarnych, laptopów, drukarek, akcesoriów komputerowych, telefonicznych, materiałów i urządzeń niezbędnych do utrzymania systemów, instalacji i urządzeń technicznych, paliwa i materiałów eksploatacyjnych do samochodów służbowych, środków czystości, sprzętu AGD, niszczarek, urządzeń wielofunkcyjnych, mebli biurowych, kwiatów i wiązanek okolicznościowych, prenumeraty prasy; w porównaniu do 2022 r. (12 984 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 46 tys. zł, tj. o 0,4 proc.;
- zakup środków żywności (§ 4220 – 252 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (200 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 52 tys. zł, tj. o 26,0 proc.;
- zakup energii (§ 4260 – 12 928 tys. zł), w tym dostawy energii elektrycznej, ciepłej, gazu oraz wody; w porównaniu do 2022 r. (9 034 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 3 894 tys. zł, tj. o 43,1 proc.;
- zakup usług zdrowotnych (§ 4280 – 319 tys. zł) dotyczących badań okresowych i kontrolnych pracowników; w porównaniu do 2022 r. (237 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 82 tys. zł, tj. o 34,6 proc.;
- zakup usług pozostałych (§ 4300 – 72 564 tys. zł), w tym m.in.: wydatki eksploatacyjne i obsługa użytkowanych przez IPN obiektów, ochrona i monitoring, utrzymanie terenów wokół budynków i czystości pomieszczeń, pranie i odkażanie odzieży ochronnej, usługi transportowe i parkingowe, przeglądy techniczne, usługi pocztowe i kurierskie, opłata za częstotliwość radiową, wynajem powierzchni reklamowych, opłaty bankowe, ogłoszenia prasowe, monitoring mediów, druk wizytówek, wyrobienie pieczęci, druk dodatków prasowych, projekt broszur, kalendarza, obsługa prawna, doradztwo podatkowe, obsługa informatyczna Instytutu, w tym: transmisja danych, dostęp do sieci informatycznych, kluczy licencyjnych do programów komputerowych, praw autorskich i licencji, usługa serwisowa systemu księgowego, opieka serwisowa systemu kancelaryjnego, usługa HELP-

- DESK systemów, usługi asyst technicznych, usługa aplikacji portalowo-katalogowej, aktualizacja oprogramowania, dostęp do Pesel-Net, dostęp do serwisu Lex, subskrypcja oprogramowania, dostęp do serwisów internetowych, usługi serwisowe sprzętu biurowego, hosting serwisów internetowych, najem samochodów, wywóz odpadów komunalnych. Wydatki dotyczą również przedsięwzięć merytorycznych realizowanych przez Instytut w związku z prowadzoną działalnością ustawową, w tym m.in.: druk publikacji, broszur, plakatów, wystaw, organizacja wystaw, koncertów, konferencji, gali, debat, sesji naukowych, programów badawczych, kampanii informacyjno-edukacyjnych, rekonstrukcji historycznych, spektakli teatralnych; produkcja i koprodukcja filmów, konkursy edukacyjne, audycje radiowe, emisje spotów i reklam na telebimach, wykonanie murali, organizacja Turnieju Debat Historycznych oraz przeprowadzenie szkolenia merytorycznego z zasad debaty oksfordzkiej dla uczniów biorących udział w turnieju; usługi związane z prowadzonymi pracami poszukiwawczo-ekshumacyjnymi, m.in.: transport i pochówek szczątków ludzkich, badania identyfikacyjne szczątków ludzkich odnalezionych podczas prac poszukiwawczych, przechowywanie materiału biologicznego, izolacja DNA oraz doradztwo i konsultacje w zakresie genetyki, wydatki eksploatacyjne zajmowanych przez IPN obiektów, ochrona i monitoring, utrzymanie terenów wokół budynków i czystości pomieszczeń, usługi transportowe i parkingowe, przeglądy techniczne, usługi pocztowe i kurierskie, opłaty bankowe, ogłoszenia prasowe, obsługa informatyczna Instytutu; w porównaniu do 2022 r. (59 610 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 12 954 tys. zł, tj. o 21,7 proc.;
- opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych (§ 4360 – 704 tys. zł) dotyczą telefonii stacjonarnej, komórkowej i Internetu; w porównaniu do 2022 r. (731 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 27 tys. zł, tj. o 3,7 proc.;
 - zakup usług obejmujących tłumaczenia (§ 4380 – 971 tys. zł) dotyczących m.in.: tłumaczenia artykułów i dokumentów do publikacji i albumów wydawanych przez IPN, folderów i tekstów wystawienniczych, materiałów archiwalnych, jak również tłumaczeń konsekwentnych i symultanicznych podczas imprez edukacyjnych; w porównaniu do 2022 r. (760 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 211 tys. zł, tj. o 27,8 proc.;
 - zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii (§ 4390 – 138 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (76 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 62 tys. zł, tj. o 81,6 proc.;
 - opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe (§ 4400 – 14 976 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (5 993 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 8 983 tys. zł, tj. o 149,9 proc.;
- 2) zakup środków dydaktycznych i książek (§ 4240 – 41 tys. zł) na potrzeby bibliotek IPN; w porównaniu do 2022 r. (44 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 3 tys. zł, tj. o 6,8 proc.;
- 3) zakup usług remontowych (§ 4270 – 7 750 tys. zł), w tym m.in.: przegląd, naprawa i konserwacja urządzeń biurowych (serwerów, sprzętu komputerowego, drukarek, skanerów, faksów), konserwacja urządzeń wentylacyjnych, klimatyzacyjnych, grzewczych, dźwigów, konserwacja i serwis systemów zabezpieczeń elektronicznych, systemu alarmowego, wykrywania i sygnalizacji pożaru, sygnalizacji napadu i włamania, naprawa samochodów służbowych, remonty budynków; w porównaniu do 2022 r. (6 356 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 1 394 tys. zł, tj. o 21,9 proc.

Pozostałe wydatki

Wydatki zaplanowano w wysokości 14 628 tys. zł, wykonanie wyniosło 14 516 tys. zł, co stanowi 99,2 proc. planu po zmianach. Wydatki dotyczyły:

- wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (§ 4140 – 3 215 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (2 916 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 299 tys. zł, tj. o 10,3 proc.;
- nagród konkursowych (§ 4190 – 1 052 tys. zł) w konkursach edukacyjnych i historycznych organizowanych przez Instytut; w porównaniu do 2022 r. (831 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 221 tys. zł, tj. o 26,6 proc.;
- podróży służbowych krajowych (§ 4410 – 2 481 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (2 025 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 456 tys. zł, tj. o 22,5 proc.;

- podróży służbowych zagranicznych (§ 4420 – 3 329 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (3 324 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 5 tys. zł, tj. o 0,2 proc.;
- różnych opłat i składek (§ 4430 – 630 tys. zł), w tym m.in.: opłat za dozór techniczny dźwigów, opłat za RTV, ubezpieczeń majątkowych, w tym: ubezpieczenia OC i AC samochodów służbowych, budynków i sprzętu elektronicznego; w porównaniu do 2022 r. (599 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 31 tys. zł, tj. o 5,2 proc.;
- udzielonych pożyczek na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych sędziów i prokuratorów (§ 4450 – 0 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (170 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 170 tys. zł;
- składek do organizacji międzynarodowych (§ 4540 – 1 tys. zł); wydatki zrealizowano na tym samym poziomie, jak w 2022 r.;
- pozostałych odsetek (§ 4580 – 29 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (5 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 24 tys. zł, tj. o 480,0 proc.;
- kar i odszkodowań wypłaconych na rzecz osób fizycznych (§ 4590 – 50 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (20 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 30 tys. zł, tj. o 150,0 proc.;
- kosztów postępowania sądowego i prokuratorskiego (§ 4610 – 1 824 tys. zł), w tym m.in. zwrot opłat i kosztów postępowania sądowego, przejazdów prokuratorów z powodu czynności w toku postępowania, doręczeń pism i wezwań oraz kosztów opinii i badań podjętych w toku postępowania prokuratorskiego; w porównaniu do 2022 r. (2 054 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 230 tys. zł, tj. o 11,2 proc.;
- szkoleń pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej (§ 4700 – 1 883 tys. zł), w tym specjalistyczne szkolenia dla prokuratorów, dla pracowników Instytutu z zakresu archiwizacji, administracji państwowej, zarządzania kadrami, finansów, zagadnień informatycznych, zamówień publicznych, prawa budowlanego, prawa pracy, ZFŚS, bhp, dla pracowników Wewnętrznej Służby Ochrony; w porównaniu do 2022 r. (1 970 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 87 tys. zł, tj. o 4,4 proc.;
- różnic kursowych (§ 4950 – 22 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (16 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 6 tys. zł, tj. o 37,5 proc.

Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe zaplanowano w wysokości 57 920 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 57 672 tys. zł, co stanowi 99,6 proc.

Realizacja przedstawia się następująco:

- § 6050 – wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych – 33 442 tys. zł, co stanowi 99,9 proc. planu po zmianach;
- § 6060 – wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych – 24 230 tys. zł, tj. 99,1 proc. planu po zmianach.

Tabela 5. Wydatki majątkowe IPN-KŚZpNP w 2023 r. – Dział 751

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
	w tys. zł				proc.	
Wydatki majątkowe dział 751, z tego:	27119	65191	57920	57672	99,6	212,7
rozdział 75101 w tym:	23817	62774	54871	54623	99,5	229,3
§ 6050	15040	33460	33460	33442	99,9	222,4
§ 6060	8777	29314	21411	21181	98,9	241,3
rozdział 75112	3302	2417	3049	3049	100,0	92,3
§ 6060	3302	2417	3049	3049	100,0	92,3

Realizacja wydatków inwestycyjnych jednostek budżetowych – § 6050

Tabela 6. Realizacja wydatków inwestycyjnych w 2023 r.

Lp.	Nazwa inwestycji	Wydatki realizowane w 2023 roku (w tys. zł)
1	Inwestycje pozostałe polegające na budownictwie ujęte w § 6050 w tym:	33442
0.1.	Przebudowa i adaptacja budynku przy ul. Stefana Czarnieckiego 3 w Krakowie na potrzeby Oddziału IPN Kraków	20810
0.2.	Budowa nowego budynku przy ul. Stefana Czarnieckiego 3 w Krakowie na potrzeby Oddziału IPN Kraków	56
0.3.	Przebudowa budynku Delegatury IPN w Olsztynie przy ul. Stefana Okrzei 19 / ul. Henryka Sienkiewicza 6A	2603
0.4.	Rozbudowa siedziby Delegatury IPN w Kielcach	7379
0.5.	Stale Urządzenia Gaśnicze w budynkach Oddziałów IPN w: Białymstoku i Katowicach oraz w AIPN przy ul. Kłobuckiej 21 w budynku B w Warszawie – projekt	76
0.6.	Modernizacja kotłowni Oddziału IPN Białystok przy ul. Warsztatowej 1A	294
0.7.	Montaż systemu monitoringu i rejestracji temperatury oraz wilgotności powietrza w OA Szczecin przy ul. Klemensa Janickiego 30	118
0.8.	Modernizacja klimatyzacji w OA Szczecin przy ul. Klemensa Janickiego 30	48
0.9.	Modernizacja systemów bezpieczeństwa w siedzibie Oddziału IPN Rzeszów przy ul. Juliusza Słowackiego 18 oraz ul. Fryderyka Szopena 23	460
0.10.	Wykonanie mikroinstalacji fotowoltaicznej dla IPN-KŚZpNP w siedzibach Oddziałów IPN: Białystok (przy ul. Warsztatowej 1), Gdańsk (przy Al. Grunwaldzkiej 216), Lublin (przy ul. Wodopojnej 2) oraz w Delegaturze IPN w Bydgoszczy (przy ul. Wincentyny Teskowej 1)	837
0.11.	Modernizacja instalacji elektrycznej w zakresie kompensacji mocy biernej w budynku D w siedzibie Oddziału IPN Łódź, przy ul. Elizy Orzeszkowej 31/35	17
0.12.	Modernizacja instalacji elektrycznej w zakresie kompensacji mocy biernej w budynku IPN przy pl. Krasińskich 2/4/6 w Warszawie	16
0.13.	Modernizacja systemu SKD w budynku IPN przy pl. Krasińskich 2/4/6 w Warszawie	58
0.14.	Modernizacja instalacji w budynku Centrali IPN przy ul. Janusza Kurtyki 1 w Warszawie – projekt	31
0.15.	Modernizacja instalacji w budynku Centrali IPN przy ul. Janusza Kurtyki 1 w Warszawie – roboty	296
0.16.	Modernizacja systemu SAP w AIPN w budynku C przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie	293
0.17.	Wykonanie zasilania rezerwowego systemów ochrony w budynku IPN przy ul. Kłobuckiej 21B w Warszawie	27
0.18.	Modernizacja wentylacji w budynku AIPN przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie	18
0.19.	Przebudowa zjazdu z terenu IPN przy budynku B przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie	5

Ważniejsze efekty rzeczowe realizowanych w 2023 r. zadań inwestycyjnych (§ 6050)

Najważniejszą obecnie – realizowaną od kilku lat i kontynuowaną w 2023 r. – inwestycją jest adaptacja i rozbudowa nieruchomości zlokalizowanej w Krakowie przy ul. Stefana Czarnieckiego 3 w celu

rozwiązania problemów lokalowych Oddziału IPN Kraków. Zgromadzenie całego oddziału w jednym miejscu, w dostosowanych do jego potrzeb budynkach, zabezpieczy warunki niezbędne do realizacji celów statutowych oraz poprawi komfort obsługi interesantów. Realizacja inwestycji została podzielona na dwa etapy: pierwszy obejmuje adaptację istniejącego budynku Aresztu Śledczego na potrzeby edukacyjne i administracyjne oraz zagospodarowanie terenu od strony ul. Czarnieckiego, drugi – budowę na terenie przyległej do budynku działki nowego budynku, w którym zlokalizowane zostaną archiwa i pomieszczenia pełniące funkcje wystawienniczo-konferencyjne.

Prace projektowe w zakresie adaptacji zabytkowego budynku Aresztu zakończono w drugiej połowie 2021 r. i na początku 2022 r. przystąpiono do realizacji robót budowlanych, których zakończenie jest planowane na 2024 r. W 2023 r. zrealizowano większość robót budowlanych na zewnątrz budynku, tj. instalacje zewnętrzne, wymianę dachu, remont zabytkowej elewacji wraz z odtworzeniem elementów historycznych zdobień, budowę chodników i dróg wewnętrznych. Wewnątrz budynku prowadzono prace wykończeniowe, tj. wymianę instalacji wewnętrznych, roboty tynkarskie i okładzinowe podłóg i ścian (w tym odtworzenie historycznych posadzek na korytarzach), wykonanie stolarki drzwiowej w piwnicach, docieplenie połaci dachowej i wykonanie zabudów poddasza, montaż urządzeń wentylacji i węzła cieplnego, windy, rekonstrukcje zabytkowych zdobień malarskich, rekonstrukcje zabytkowych schodów kamiennych. W 2023 r. zrealizowano roboty budowlane na kwotę **20 521 tys. zł**. Całość prac była prowadzona pod nadzorem inwestora zastępczego, którego wynagrodzenie za 2023 r. wyniosło **281 tys. zł**. Dodatkowo opracowano projekt stacji ładowania samochodów elektrycznych za kwotę **8 tys. zł**.

Drugi etap – budowa nowego budynku – zaplanowany został na lata 2022–2026, przy czym w 2023 r. opracowano i uzgodniono z małopolskim wojewódzkim konserwatorem zabytków program funkcjonalno-użytkowy, który szczegółowo określa wielkość i rozmieszczenie poszczególnych pomieszczeń wewnątrz projektowanego budynku, jego architekturę i sposób zagospodarowania terenu z uwzględnieniem połączeń funkcjonalnych z istniejącym budynkiem. Na prace projektowe w 2023 r. wydatkowano kwotę w wysokości **56 tys. zł**. Opracowany program funkcjonalno-użytkowy stanowi opis przedmiotu zamówienia w prowadzonym obecnie postępowaniu przetargowym na budowę budynku w formule „za-projektuj i wybuduj”.

W 2021 r. IPN-KŚZpNP nabył nieruchomość położoną w Olsztynie przy ul. Stefana Okrzei 19 i ul. Henryka Sienkiewicza 6A – działkę o powierzchni 1 160,00 m kw. z budynkiem biurowym o powierzchni użytkowej 1 122,18 m kw. oraz garażami o powierzchni użytkowej 51,05 m kw. Realizowana inwestycja zakłada przebudowę i zmianę sposobu użytkowania budynków w celu uzyskania optymalnych rozwiązań funkcjonalnych oraz technicznych. Główny budynek, który będzie stanowił nową siedzibę Delegatury IPN w Olsztynie, zostanie dostosowany do nowych potrzeb, czyli Archiwum z częściami biurową, edukacyjną i wystawowo-konferencyjną. Warunki pracy pracowników przełożą się na lepszą obsługę interesantów (stały punkt przyjmowania wniosków, punkt informacyjny, szatnie), ponadto obiekt zostanie dostosowany dla osób starszych, niepełnosprawnych i innych ze szczególnymi potrzebami. Znajdzie się w nim przestrzeń dla dzieci i młodzieży, czyli odbiorców, do których Instytut zamierza skierować swoje działania. Zostaną również stworzone odpowiednie warunki do przechowywania, zabezpieczenia i opracowywania materiałów archiwalnych. W Olsztynie powstanie miejsce do cyklicznych spotkań w ramach Przystanku Historia IPN, a także nowatorskie pod względem technologicznym rozwiązanie w postaci showroomu promujące historię w sposób przystępny dla młodego pokolenia. W nowej siedzibie otwarta zostanie księgarnia z publikacjami wydawanymi przez Instytut. W 2023 r. przeprowadzono postępowania przetargowe na wyłonienie generalnego wykonawcy robót oraz inwestora zastępczego. Podpisano kontrakty na kwoty 18 491 tys. z wykonawcą robót budowlanych oraz 467 tys. zł z inwestorem zastępczym. Przekazanie terenu robót nastąpiło w listopadzie 2023 r., po czym wykonawca przystąpił do prac rozbiórkowych, pogłębienia piwnic oraz prac instalacyjnych. W 2023 r. w ramach rozliczenia zrealizowanych robót oraz udzielonej zaliczki wydatkowano na inwestycję kwotę **2 603 tys. zł**. Zakończenie i przekazanie obiektu do użytkowania jest przewidziane na 2025 r.

W Delegaturze IPN w Kielcach przy ul. Na Stadion 1 realizowana jest inwestycja polegająca na rozbudowie obecnej siedziby o dodatkowy, połączony komunikacyjnie budynek, w którym realizowane

będą funkcje konferencyjno-wystawiennicze, biurowe oraz archiwalne. Obecnie powierzchnia magazynowa Archiwum IPN oraz Archiwum Zakładowego została maksymalnie wykorzystana, przez co brakuje miejsca na przechowywanie i opracowanie dokumentacji. Nie ma miejsca na prowadzenie m.in. lekcji archiwalnych i seminariów, więc większość wystaw wewnętrznych i plenerowych, konferencji, szkoleń, warsztatów i innych form edukacyjnych realizowana jest w wynajmowanych komercyjnie obiektach. Dzięki rozbudowie siedziby delegatury na powierzchni obecnie zajmowanej działki stworzone zostaną odpowiednie warunki do przechowywania, zabezpieczenia i opracowywania materiałów archiwalnych, a także właściwe warunki ich udostępniania. Inwestycja pozwoli również na poprawę warunków pracy pracowników delegatury oraz na otwarcie obiektu dla szerszych kręgów odbiorców, a w konsekwencji znacząco usprawni obsługę interesantów. W 2023 r. zrealizowano większość robót budowlanych zewnętrznych i wewnętrznych. Obecnie na końcowym etapie realizacji są prace wykończeniowe i malarzkie, trwają rozruchy urządzeń i instalacji, zakończono prace związane z zagospodarowaniem terenu. Realizacja robót budowlanych jest finalizowana, a wykonawca przystąpił już do procedury kontroli budynku przez odpowiednie służby, co stanowi ostatni element przed uzyskaniem pozwolenia na użytkowanie obiektu. W 2023 r. wydatkowano na przedmiotową inwestycję kwotę **6 203 tys. zł** obejmującą – poza robotami budowlanymi realizowanymi przez generalnego wykonawcę – również wynagrodzenie inwestora zastępczego oraz przyłączenie do sieci dystrybucyjnej PGE Dystrybucja S.A.

Drugim etapem inwestycji będzie zmiana funkcji pomieszczeń dotychczasowego magazynu głównego oraz modernizacja systemów ochrony w istniejącym budynku. W drugiej połowie 2022 r. zlecono opracowanie dokumentacji projektowej przedmiotowego zadania, a w 2023 r. podpisano umowę z wykonawcą robót. Z uwagi na konieczność przyspieszenia prac w celu wcześniejszego oddania całego obiektu do użytkowania na potrzeby Delegatury IPN w Kielcach w 2023 r. rozpoczęto roboty budowlane w magazynie głównym oraz kupiono główne urządzenia, dokonano wymiany docieplenia ścian oraz docieplenia i pokrycia dachu istniejącej części budynku. W ramach tej części zadania wydano wraz z udzieloną zaliczką kwotę wysokości **1 162 tys. zł**.

Na wniosek Biura Ochrony w Centrali IPN planowane jest objęcie automatycznym systemem gaszenia wszystkich archiwów IPN. W związku z ogromną liczbą zasobów archiwalnych stanowiących niezwykle cenną bazę wiedzy oraz dorobek historyczny konieczne jest wyposażenie pomieszczeń, w których są przechowywane, w odpowiednio dostosowany system ochrony przeciwpożarowej. Stałe Urządzenia Gaśnicze na gaz obojętny INERGEN – IG 541 to proste pod względem konstrukcyjnym i jednocześnie najbardziej niezawodne urządzenia do gaszenia pożarów powierzchni zamkniętych, charakteryzujące się brakiem efektów ubocznych pożaru, takich jak zalanie czy uszkodzenia mechaniczne gaszonych elementów. Zamontowanie systemu zostało poprzedzone opracowaniem dokumentacji projektowej. W 2023 r. zlecono opracowanie dokumentacji dla pomieszczeń archiwów zlokalizowanych w Oddziałach IPN w Białymstoku i Poznaniu oraz podlegającym Centrali w Warszawie Archiwum przy ul. Kłobuckiej 21, budynek B, na co wydatkowano kwotę w wysokości **76 tys. zł**. Opracowanie dokumentacji w pozostałych lokalizacjach oraz montaż systemów planowany jest na lata 2024–2026.

W budynku Oddziału IPN Białystok przy ul. Warsztatowej 1A zrealizowano inwestycję związaną z modernizacją kotłowni. Zamontowano nowe kotły i pompy, dzięki czemu poprawiona została efektywność zasilania budynków w czynnik grzewczy i wyeliminowano występowanie awarii, do których dochodziło wcześniej. Inwestycja pozwoli na zapewnienie optymalnych warunków panujących w pomieszczeniach w budynku oddziału, a tym samym poprawi w istotny sposób warunki pracy pracowników. Dzięki zamontowaniu kotłów nowej generacji i armatury kotłowej zmniejszy się zużycie paliwa gazowego. Montaż nowoczesnej automatyki kotłowej umożliwi optymalizację kosztów eksploatacyjnych oraz wydajności układów grzewczych. Zakres inwestycji obejmował dostawę i montaż nowych elementów wyposażenia kotłowni, konfigurację i uruchomienie zmodernizowanej kotłowni oraz nadzór inspektora nadzoru inwestorskiego. Łączny koszt inwestycji wyniósł **294 tys. zł**.

W Oddziale IPN Szczecin przy ul. Klemensa Janickiego 30 zrealizowano inwestycję związaną z montażem systemu monitoringu i rejestracji temperatury oraz wilgotności powietrza we wszystkich pomieszczeniach archiwalnych w budynku. Dotychczasowe urządzenia były przestarzałe i nie obej-

mowały wszystkich magazynów archiwalnych. Nowy system usprawni pracę Archiwum, pozwoli na tworzenie wizualizacji, wykresów i raportów oraz wiele innych funkcji, a także rzetelną rejestrację temperatury i wilgotności powietrza w pomieszczeniach, gdzie magazynowane są cenne zasoby archiwalne. Łączny koszt inwestycji wyniósł **118 tys. zł**. Ponadto w siedzibie Oddziału IPN Szczecin przy ul. Klemensa Janickiego 30 wykonano modernizację 3 szaf klimatyzacji precyzyjnej HiRef w pomieszczeniach Archiwum Zakładowego, co pozwoli utrzymywać optymalne warunki przechowywania dokumentów. Wartość inwestycji wyniosła **48 tys. zł**.

W Oddziale IPN Rzeszów przy ul. Juliusza Słowackiego oraz ul. Fryderyka Szopena wykonano modernizację systemów ochrony technicznej budynków. Modernizacja dotyczyła systemów nadzoru wizyjnego CCTV, kontroli dostępu KD i sygnalizacji pożaru SSP w budynku przy ul. Słowackiego oraz systemu kontroli dostępu KD w budynku przy ul. Szopena wraz ze zintegrowaniem wizualnym modernizowanych i istniejących systemów w obu budynkach. Funkcjonujące w budynkach systemy były przestarzałe, mocno wyeksploatowane i mimo konserwacji oraz napraw coraz częściej zdarzały się usterki i awarie. Modernizacja i zintegrowanie wszystkich systemów podniesie znacznie poziom bezpieczeństwa. Na zakres rzeczowy inwestycji po opracowaniu projektu wykonawczego złożyły się następujące elementy: demontaż starych systemów, dostawa i montaż nowych urządzeń, połączenie z istniejącymi systemami, uruchomienie i konfiguracja nowych instalacji, szkolenie użytkowników oraz wykonanie dokumentacji powykonawczej. Całość prac związanych z modernizacją systemów zabezpieczeń zrealizowano w 2023 r. i wydatkowano na to kwotę w wysokości **460 tys. zł**, co obejmowało również nadzór autorski wykonawcy projektu.

W 2023 r. kontynuowano prace związane z sukcesywnym wyposażaniem budynków oddziałów i delegatur w mikroinstalacje fotowoltaiczne. Nowoczesne ekologiczne instalacje o mocach 17,99 kWp, 49,60 kWp, 35,97 kWp, 31,32 kWp zainstalowano na dachach budynków IPN odpowiednio w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku i Lublinie. Rozbudowanie źródeł zasilania budynków w energię elektryczną o odnawialne źródła energii w postaci instalacji fotowoltaicznych znacząco wpłynie na obniżenie opłat za energię przy jednoczesnym zminimalizowaniu szkodliwego oddziaływania na środowisko przy procesie jej wytwarzania. Wszystkie prace, tj. opracowanie dokumentacji projektowej, roboty budowlane, a także nadzór z branży elektrycznej, związane z realizacją powyższych instalacji zostały rozliczone na łączną kwotę **837 tys. zł**.

W Oddziale IPN Łódź przy ul. Elizy Orzeszkowej 31/35 w budynku D po dokładnej analizie faktur za energię elektryczną oraz przeprowadzeniu pomiarów kompensacji mocy biernej dokonano modernizacji instalacji elektrycznej w zakresie doposażenia jej w kompensator mocy biernej, aby zapewnić optymalne użytkowanie instalacji elektrycznej i obniżyć koszty energii elektrycznej w zakresie mocy biernej. Wydatek poniesiony na tę inwestycję to **17 tys. zł**, a szacowany czas zwrotu jej kosztów to około 15–17 miesięcy. Podobną realizację wykonano w Warszawie przy pl. Krasińskich 2/4/6 w obiekcie częściowo użytkowanym przez IPN, jednak w przypadku tej realizacji zakres robót był większy – zainstalowano kompensatory o znacznie większych mocach wraz z filtrami aktywnymi. Cała inwestycja kosztowała 158 tys. zł, a stosownie do udziału w trwałym zarządzie budynku IPN poniósł koszt rzędu **16 tys. zł**. Montaż kompensatorów mocy biernej wraz z modernizacją instalacji elektrycznej wykonano również w istniejącym budynku Delegatury IPN w Kielcach, na co wydatkowano kwotę w wysokości **14 tys. zł**.

W Warszawie przy pl. Krasińskich 2/4/6 zmodernizowano system kontroli dostępu (SKD). Wynikiem inwestycji jest system autonomiczny, niezależny od systemu funkcjonującego w całym Kompleksie Urbanistycznym Wymiaru Sprawiedliwości. Ze względu na specyfikę znajdujących się tam pomieszczeń (pomieszczenia Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) konieczne było zapewnienie w pełni sprawnego technicznie i niezawodnego systemu kontroli dostępu. Na zakres inwestycji złożyło się opracowanie dokumentacji projektowej, a następnie montaż, instalacja i uruchomienie całego systemu. Całość prac została zafakturowana na kwotę **58 tys. zł**.

W budynku Centrali IPN przy ul. Janusza Kurtyki 1 w Warszawie wykonano modernizację instalacji elektrycznej w zakresie oprav oświetleniowych w garażu podziemnym. Wymieniono oprawy świetlówkowe na nowoczesne oprawy ledowe z czujkami reagującymi na ruch, co pozwoli na oświetlanie

wyłącznie tej części powierzchni, która jest aktualnie użytkowana. Wykonanie tego proekologicznego zadania miało na celu wygenerowanie oszczędności przy stale rosnących cenach energii elektrycznej oraz było konieczne z uwagi na znaczne wyeksploatowanie opraw świetłówekowych. Kwota wydatkowana na to przedsięwzięcie wyniosła **235 tys. zł** i obejmowała sporządzenie dokumentacji projektowej oraz roboty budowlane. Ponadto w budynku wykonano przebudowę w celu wyodrębnienia pomieszczeń dla pracowników Biura Prawnego, na co wydatkowano kwotę rzędu **47 tys. zł**. Dodatkowo opracowano projekt przebudowy zewnętrznej instalacji kanalizacyjnej przy budynku za **9 tys. zł** oraz dokonano modernizacji instalacji kanalizacyjnej poprzez zamontowanie dodatkowej awaryjnej pompy ściekowej wraz z osprzętem sterującym w części budynku na 9 p. za kwotę **36 tys. zł**.

W budynku C Archiwum IPN przy ul. Kłobuckiej 21 w Warszawie dokonano modernizacji systemu wykrywania i sygnalizacji pożaru AlgoRex, który oprócz swojej podstawowej funkcji steruje systemem automatycznego gaszenia w pomieszczeniach magazynowych Archiwum. Dokonano montażu nowej centrali oraz wymieniono czujki zasycające – w efekcie zwiększono niezawodność systemu i zminimalizowano ryzyko generowania przez system fałszywych alarmów. Roboty zostały wykonane na kwotę **293 tys. zł**. W budynku B wykonano przyłączy zasilania rezerwowego systemów bezpieczeństwa (SKD, SSWiN, SSP) – ma to związek z wdrażaniem nowych procedur bezpieczeństwa w zakresie ochrony materiałów zawierających informacje niejawne oraz zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom Archiwum IPN. Łączny koszt wspomnianej inwestycji wyniósł **27 tys. zł**. W związku z planowanymi na kolejny rok inwestycjami w obiekcie przy ul. Kłobuckiej 21, związanymi z wykonaniem instalacji wentylacji pomieszczeń 07, 07.1 i 09 w piwnicy oraz pomieszczeniu rotomatu na parterze w budynku C, a także przebudową zjazdu z terenu działki należącej do IPN przy ul. Kłobuckiej 21, w 2023 r. opracowano dokumentację projektową za łączną kwotę **23 tys. zł**. Roboty objęte ww. dokumentacją będą realizowane w kolejnym roku budżetowym.

Realizacja wydatków na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych § 6060 w rozdziale 75101

Wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły ogółem 21 181 tys. zł, w tym:

- prawa autorskie i licencje do utworów i publikacji – kwota 1 279 tys. zł

W 2023 r. w ramach wykonywania zadań edukacyjnych IPN kupił prawa autorskie lub uczestniczył w charakterze producenta bądź koproducenta w trzech produkcjach filmowych; nabyto prawa autorskie i licencje do 9 utworów literackich oraz prawa do gry edukacyjnej „Czterdziesty czwarty”; zakupiono prawa autorskie do dwóch widowisk artystycznych oraz aranżacji 3 wystaw.

- środki transportu – kwota 527 tys. zł

W celu promocji wydawnictw IPN podczas imprez plenerowych nabyto za kwotę 443 tys. zł specjalistyczny samochód z zabudową umożliwiającą prezentację i sprzedaż publikacji, a w celu realizacji bieżących zadań transportowych za kwotę 84 tys. zł wykupiono po okresie najmu długoterminowego samochód osobowy marki Skoda.

- sprzęt techniczny i meble – kwota 3 175 tys. zł, w tym m.in.:

- zrealizowano wystawę przedstawiającą siedmiu członków rodziny Ulmów, którą prezentowano w Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej im. Rodziny Ulmów w Markowej;
- projekt aranżacji Centralnego Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie oraz projekt studia multimedialnego w Centrali IPN;
- sprzęt wystawienniczy w celu realizacji wystaw i prezentacji edukacyjnych: pięć infokiosków, gablotę wystawienniczą dla Archiwum IPN oraz ekspozytor w formie osi czasu, ekspozytor wystawienniczy na potrzeby realizacji projektu „Szlaki Nadziei. Odyseja Wolności”, wielomodułowy uniwersalny zestaw wystawienniczy do prezentacji projektu „Archiwum Pełne Pamięci”, wystaw „»Ramię krzep – Ojczyźnie służ«. Historia Sokolstwa Polskiego w Ameryce”, „#StolenMemory – Skradziona Pamięć” i na potrzeby Centrum Informacji o Ofiarach II Wojny Światowej, prezydent wystaw w formie osi czasu, telewizor o przekątnej ekranu 65 cali i rozdzielczości 4k;

- wyposażenie nowego Centralnego Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie, w którym znajdują się: księgarnia Wydawnictwa IPN, część wystawiennicza, sala konferencyjna, strefa gier i VR Biura Nowych Technologii, sala edukacyjna, press room – studio nagrań;
- dwa profesjonalne zestawy urządzeń do realizacji pomiarów geodezyjnych w terenie w oparciu o dane GPS: zestaw GNSS TOPCON HiPer HR oraz TOPCON FC-6000 GSM zakupione na potrzeby Biura Poszukiwań i Identyfikacji;
- dwa aparaty fotograficzne z osprzętem w celu dokumentowania stanowisk archeologicznych oraz odnalezionych artefaktów;
- regały przesuwne w związku z brakiem miejsca na nowe nabytki pozyskane do zasobu Archiwum IPN; inwestycja pozwoliła na zwiększenie ogólnej powierzchni przeznaczonej na przechowywanie archiwaliów o ok. 320 m.b.;
- rozbudowa systemu sygnalizacji włamania i napadu z uwagi na zmianę przeznaczenia pomieszczenia magazynowego w budynku C przy ul. Kłobuckiej 21;
- zestaw do skanowania 3D oraz zestaw do digitalizacji marki Hasselblad wraz z kolumną do reprodukcji cyfrowych na potrzeby digitalizacji zbiorów archiwalnych – zarówno fotografii, jak i artefaktów;
- aparat fotograficzny oraz dwie kamery i specjalistyczny obiektyw filmowy w celu dokumentowania wydarzeń edukacyjnych oraz bieżącej działalności Instytutu;
- 6 biurowych urządzeń wielofunkcyjnych oraz systemu konferencyjnego na wyposażenie siedziby IPN przy ul. Janusza Kurtyki 1 w Warszawie;
- zakup nieruchomości – za kwotę 2 938 tys. zł kupiono w Opolu budynek o powierzchni 540 m kw z działką o powierzchni 866 m kw. Obecnie Delegatura IPN w Opolu wynajmuje pomieszczenia na czwartej kondygnacji Instytutu Śląskiego, które są w złym stanie technicznym i nie zaspokajają potrzeb delegatury. Brak sali konferencyjnej uniemożliwia działalność popularyzatorską, organizowanie spotkań, zapraszanie gości oraz przedstawicieli instytucji współpracujących z delegaturą, a brak pomieszczeń magazynowych i miejsc parkingowych wymusza najem i angażowanie środków. Delegatura potrzebuje również powierzchni na właściwe zorganizowanie Wydziału Archiwalnego, w którym znajdują się punkt przyjmowania wniosków, czytelnia, pracownia naukowa i wydzielone pomieszczenie na Archiwum Zakładowe. Zakupiona nieruchomość przy ul. Augustyna Kośnego 62 jest budynkiem nowoczesnym z komfortowymi, doświetlonymi pomieszczeniami, w których łatwo zorganizować miejsca pracy i prowadzić działalność statutową IPN. Dodatkowym walorem jest usytuowanie w centrum Opola (budynek mieści się ok. 750 m od ścisłego centrum). Nieruchomość posiada własną działkę, na której jest zlokalizowany parking i będzie istniała możliwość zorganizowania na tym terenie wystaw plenerowych IPN.
- sprzęt informatyczny – kwota 1 401 tys. zł, w tym:
 - skanery płaskie: Epson Expression 12000 XL Pro, Epson Perfection V850 Pro;
 - skaner taśm filmowych wraz z pakietem niezbędnych akcesoriów;
 - komputer z monitorem do obsługi skanera;
 - zestaw komputerowy składający się z stacji o podwyższonej wydajności wraz z dwoma monitorami 27 calowymi;
 - sprzęt sieciowy: switchy i routery;
 - macierze dyskowe i rozbudowa macierzy dyskowej Storwize V7000G2;
 - serwery;
 - zestawy komputerowe PC.
- wartości niematerialne i prawne w zakresie IT – kwota 11 861 tys. zł, w tym m.in.:
 - wdrożenie modułów aplikacji Teta Me „Wnioski pracownicze”, „Moje PITY”, „Raporty wdrożenia” wraz z licencjami;
 - licencje do systemu kontroli dostępu do sieci Cisco ISE. License Support – ISE VM common (CON-ECMUS-RISE9KVM);
 - licencje dla systemu FUDO;

- modernizacja aplikacji „Pełnomocnik” wspierającej pracę Biura Ochrony;
- modyfikacja, dodanie nowych funkcjonalności w aplikacji „Indeks Represjonowanych”;
- rozwój Elektronicznego Systemu Ewidencji Wydatków;
- rozwój aplikacji Cyfrowe Archiwum;
- licencja wyłączna na grę „Warsaw Rising – Miasto Bohaterów” w wersji PC bez ograniczeń terytorialnych, w pięciu wersjach językowych (polskiej, angielskiej, francuskiej, niemieckiej, rosyjskiej), z polskim narratorem, z możliwością eksploatacji na polach: PC, mobile, komiks;
- prawa do opracowanej i wykonanej gry opowiadającej o polskich lotnikach w czasie II wojny światowej – gry 3D typu FPP (First Person Perspective), działającej w środowiskach: Windows oraz w wirtualnej rzeczywistości;
- aplikacja VR, dzięki której przybliżona zostanie historia rodziny Ulmów (małżonków Józefa i Wiktorii oraz ich siedmiorga dzieci, w tym jednego nienarodzonego) zamordowanych 24 marca 1944 r. przez Niemców za ukrywanie Żydów;
- prawa do stworzonej realistycznej cyfrowej kopii trzech awatarów, w tym ppłk. Jana Kowalewskiego, Jana Zumbacha oraz niedźwiedzia Wojtka;

Realizacja wydatków na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych § 6060 w rozdziale 75112

Wydatki na zakupy inwestycyjne wyniosły ogółem 3 049 tys. zł, w tym:

- prawa autorskie i licencje – kwota 38 tys. zł, w tym licencja do filmu *Akcja Bollwerk*, licencje na procesory oprogramowania do obsługi systemu kopii zapasowych;
- sprzęt techniczny – kwota 1 019 tys. zł, w tym m.in.: urządzenie do archiwizacji i zabezpieczenia nagrań z kamer IT, integrator czasu rzeczywistego, wideo-projektor, urządzenia wielofunkcyjne i skanery, centralny zasilacz awaryjny, kompensatory mocy biernej, klimatyzatory do serwerowni, 20 kWp instalacja fotowoltaiczna, kserokopiarki monochromatyczne, szafa ognioodporna, systemy wystawiennicze, zestaw multimedialny, plansze do wystawy „Śmierć za człowieczeństwo. Rodzina Ulmów”, winda dla niepełnosprawnych, depozytor kluczy;
- środki transportu – kwota 698 tys. zł
zakup samochodów służbowych z powodu dużego zapotrzebowania na środki transportu: konieczność przewozu osób oraz mienia (np. paneli wystawowych) do miejsc organizacji wystaw i konferencji, których organizatorami są oddziały;
- sprzęt informatyczny – kwota 1 164 tys. zł, w tym m.in.: stacja graficzna, serwery, macierze dyskowe, komputery graficzne, UPS HPE R/T3000 wraz z ERM (Extended Runtime Module) oraz UPS Network Management Module 1Gb serwer do DKI, pamięć RAM w serwerze HPE DL 360 G10, rozbudowa serwera HPE DL 380 stacje graficzne, przełączniki sieciowe, tablet Apple Ipad, przełącznik FC wraz z modułami oraz kartami HBA do serwerów;
- wartości niematerialne i prawne w zakresie IT – kwota 130 tys. zł, w tym m.in.: system eAuditor i Hyprovision do zarządzania infrastrukturą i bezpieczeństwem IT oraz do kompleksowej ochrony przed przypadkowym i celowym wyciekiem danych, licencja do oprogramowania wspomagającego zarządzanie infrastrukturą IT.

4.1.2.1.2. Dział 753 – Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne

Wydatki w dziale 753 są realizowane w ramach rozdziału 75302 Uposażenia prokuratorów w stanie spoczynku oraz uposażenia rodzinne (§ 3110 Świadczenia społeczne). Plan wydatków na 2023 r. określony w ustawie budżetowej wynosił 9 885 tys. zł i został zwiększony o 1 307 tys. zł decyzją MF/FS2.4143.3.102.2023.MF.6699 na podstawie art. 10b ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 (Dz.U. 2022, poz. 2666 ze zm.) oraz w związku z Wnioskiem Prezesa IPN z dnia 28 grudnia 2023 r. nr 13.4143.1.20.2023.WMF-A celem sfinansowania wypłaty kwot zwiększonego wynagrodzenia, o którym mowa art. 10a ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023.

Wykonanie wydatków wyniosło 11 170 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu po zmianach.

Do pobierania ww. uposażeń było uprawnionych 57 osoby, w tym 51 do uposażeń w stanie spoczynku i 6 do uposażeń rodzinnych.

W porównaniu do 2022 r. (8 811 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 2 359 tys. zł, tj. o 26,8 proc.

4.1.2.1.3. Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Plan wydatków na 2023 r. określony w ustawie budżetowej wynosił 46 386 tys. zł.

W 2023 r. wykonanie wydatków IPN-KŚZpNP w dziale 921 wyniosło 41 256 tys. zł, co stanowi 88,9 proc. planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. (27 445 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 13 811 tys. zł, tj. o 50,3 proc.

W 2023 r. dokonano blokady wydatków na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 177 ust. 3 pkt 2 ustawy o finansach publicznych w dziale 92118 Muzea łącznie na kwotę 4 720 tys. zł, decyzją 13.4143.12.1.2023.BD z dnia 10 października 2023 r. – 4 000 tys. zł (§ 6220) oraz decyzją 13.4143.12.2.2023.BD z dnia 13 listopada 2023 r. – 720 tys. zł (§ 2550).

Struktura wydatków w poszczególnych grupach ekonomicznych przedstawia się jak poniżej.

Dotacje

Zgodnie z ustawą z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski (Dz.U. 2018, poz. 2529) Instytut może udzielać dotacji w celu sfinansowania albo dofinansowania zadań związanych z opieką nad grobami, w szczególności na pokrycie nakładów koniecznych na wykonywanie czynności związanych z budową, remontem, utrzymaniem grobów. Od kwietnia 2022 r. Instytut udziela dotacji podmiotowej z budżetu państwa dla państwowej instytucji kultury – Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL. Zgodnie z ustawą o IPN-KŚZpNP prezes Instytutu został organizatorem muzeum.

Plan po zmianach wynosił 11 734 tys. zł i został zrealizowany w wysokości 10 744 tys. zł, tj. 91,6 proc.

Wykonane wydatki obejmują:

- dotacje podmiotowe z budżetu dla państwowej jednostki kultury (§ 2550) – 10 277 tys. zł;
- dotacje celowe z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych (§ 2800) – 102 tys. zł;
- dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji fundacjom (§ 2810) – 48 tys. zł;
- dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji stowarzyszeniom (§ 2820) – 200 tys. zł;
- dotacje celowe z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych (§ 2830) – 117 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (6 169 tys. zł) wydatki na dotacje w 2023 r. były wyższe o 4 575 tys. zł, tj. o 74,2 proc.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych

Plan po zmianach wynosił 1 336 tys. zł i został zrealizowany w wysokości 1 334 tys. zł, tj. 99,9 proc. Wydatki przedstawiały się następująco:

- wydatki osobowe niezaliczane do wynagrodzeń (§ 3020) – 19 tys. zł;
- różne wydatki na rzecz osób fizycznych (§ 3030) – 1 315 tys. zł;

Na wydatki złożyły się zwrot kosztów zakupu okularów pracownikom zatrudnionym przy monitorach komputerowych oraz świadczenia pieniężne na pokrycie kosztów sprawowania opieki nad grobami weteranów walk o niepodległość Polski.

W porównaniu do 2022 r. (634 tys. zł) wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych w 2023 r. były wyższe o 700 tys. zł, tj. o 110,4 proc.

Wydatki bieżące

Wydatki bieżące dotyczyły prowadzenia działalności statutowej IPN, utrzymania obiektów oraz wypłaty wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń.

Plan po zmianach w tej grupie wynosił 24 686 tys. zł. Wydatki wyniosły 24 619 tys. zł, co stanowi 99,7 proc. planu po zmianach. W porównaniu do 2022 r. (19 749 tys. zł) były o 4 870 tys. zł wyższe, tj. o 24,7 proc.

Wykonanie wydatków kształtowało się jak poniżej.

Wynagrodzenia osobowe

Wydatki na wynagrodzenia osobowe wyniosły ogółem 8 660 tys. zł, co stanowi 99,9 proc. planu po zmianach i kształtowały się następująco:

- wynagrodzenia osobowe pracowników (§ 4010) – 8 132 tys. zł;
- dodatkowe wynagrodzenie roczne (§ 4040) – 528 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (7 854 tys. zł) były wyższe o 806 tys. zł, tj. o 10,3 proc.

Honoraria i wynagrodzenia bezosobowe

Wydatki na honoraria (§ 4090) zaplanowane w wysokości 64 tys. zł zrealizowano w 100,0 proc. W porównaniu do 2022 r. (25 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 39 tys. zł, tj. o 156,0 proc.

Wydatki na wynagrodzenia bezosobowe (§ 4170) zaplanowane w wysokości 803 tys. zł zostały zrealizowane w wysokości 803 tys. zł, tj. 100,0 proc. Wydatki dotyczyły wynagrodzeń wypłaconych na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło za wykonanie upamiętnień.

W porównaniu do 2022 r. (180 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 623 tys. zł, tj. o 346,1 proc.

Pochodne od wynagrodzeń

Pochodne od wynagrodzeń zaplanowano w wysokości 1 734 tys. zł, wykonanie wyniosło 1 702 tys. zł, co stanowi 98,2 proc. planu po zmianach, w tym:

- składki na ubezpieczenia społeczne (§ 4110) – 1 440 tys. zł;
- składki na Fundusz Pracy oraz Fundusz Solidarnościowy (§ 4120) – 183 tys. zł;
- wpłaty na PPK finansowane przez podmiot zatrudniający (§ 4710) – 79 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (1 534 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 168 tys. zł, tj. o 11,0 proc.

Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych

Wydatki na Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych zaplanowano w wysokości 172 tys. zł, zrealizowano w wysokości 165 tys. zł, co stanowi 95,9 proc. planu po zmianach.

W porównaniu do 2022 r. (155 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 10 tys. zł, tj. o 6,5 proc.

Podatki i opłaty na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Wydatki zaplanowano w wysokości 16 tys. zł, wykonanie wyniosło 16 tys. zł, co stanowi 100,0 proc. planu, i dotyczyły one:

- podatku od nieruchomości (§ 4480) – 14 tys. zł;
- opłat na rzecz budżetów jednostek samorządu terytorialnego (§ 4520) – 2 tys. zł.

W porównaniu do 2022 r. (14 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 2 tys. zł, tj. o 14,3 proc.

Zakup towarów i usług

Pozycja obejmuje wydatki związane z prowadzeniem działalności statutowej przez pion upamiętniania walk i męczeństwa oraz utrzymaniem zajmowanych obiektów. Wydatki zaplanowano w wysokości 12 788 tys. zł, wykonanie wyniosło 12 776 tys. zł, co stanowi 99,9 proc. planu po zmianach.

W porównaniu do 2022 r. (9 667 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 3 109 tys. zł, tj. o 32,2 proc.

Wykonanie wydatków obejmuje:

1) grupę wydatków bieżących jednostki (§ 4000) w wysokości 9 129 tys. zł, w tym:

- zakup materiałów i wyposażenia (§ 4210 – 480 tys. zł) w związku z bieżącym funkcjonowaniem IPN-KŚZpNP oraz realizacją zadań merytorycznych, m.in.: zniczy i wiązanek upamiętniających wydarzenia historyczne; materiałów biurowych i drobnego wyposażenia urządzeń biurowych, sprzętu IT, telefonów, paliwa do samochodów służbowych; w porównaniu do 2022 r. (299 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 181 tys. zł, tj. o 60,5 proc.;
- zakup środków żywności (§ 4220 – 5 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (6 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 1 tys. zł, tj. o 16,7 proc.;
- zakup energii (§ 4260 – 738 tys. zł), w tym dostawy energii elektrycznej, ciepłej, gazu oraz wody; w porównaniu do 2022 r. (217 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 521 tys. zł, tj. o 240,1 proc.;
- zakup usług zdrowotnych (§ 4280 – 5 tys. zł) dotyczących badań okresowych i kontrolnych pracowników; w porównaniu do 2022 r. (4 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 1 tys. zł, tj. o 25 proc.;
- zakup usług pozostałych (§ 4300 – 7 556 tys. zł), w tym m.in.: wydatki eksploatacyjne i porządkowe użytkowanych obiektów, usługi transportowe, pocztowe i kurierskie, monitoring, wykonanie tablic pamiątkowych oraz nagrobków upamiętniających weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, porządkowanie polskich cmentarzy, w szczególności grobów osób zasłużonych i weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, organizacja uroczystości upamiętniających ważne wydarzenia historyczne; w porównaniu do 2022 r. (5 635 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 1 921 tys. zł, tj. o 34,1 proc.;
- opłaty z tytułu zakupu usług telekomunikacyjnych (§ 4360 – 20 tys. zł) dotyczą telefonii stacjonarnej, komórkowej i Internetu; w porównaniu do 2022 r. (20 tys. zł) wydatki w 2023 r. były na tym samym poziomie;
- zakup usług obejmujących tłumaczenia (§ 4380 – 2 tys. zł); w 2022 r. wydatki zrealizowano w tej samej wysokości;
- zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii (§ 4390 – 51 tys. zł), w porównaniu do 2022 r. (2 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 49 tys. zł, tj. o 2 450 proc.;
- opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe (§ 4400 – 272 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (222 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 50 tys. zł, tj. o 22,5 proc.;

2) zakup środków dydaktycznych i książek (§ 4240 – 1 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (1 tys. zł) wydatki w 2023 r. były na tym samym poziomie;

3) zakup usług remontowych (§ 4270 – 3 646 tys. zł), w tym m.in.: prace remontowo-konserwacyjne mogił i nagrobków, prace restauratorskie pomników, tablic pamiątkowych i kwater a także konserwacja instalacji i urządzeń biurowych; w porównaniu do 2022 r. (3 259 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 387 tys. zł, tj. o 11,9 proc.

Pozostałe wydatki

Wydatki zaplanowano w wysokości 442 tys. zł, wykonanie wyniosło 433 tys. zł, co stanowi 98,0 proc. planu po zmianach. Wydatki dotyczyły:

- wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (§ 4140 – 140 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (129 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 11 tys. zł, tj. o 8,5 proc.;
- nagrody konkursowe (§ 4190 – 105 tys. zł), w 2022 r. nie było wydatku w tym paragrafie;
- podróży służbowych krajowych (§ 4410 – 71 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (57 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 14 tys. zł, tj. o 24,6 proc.;
- podróży służbowych zagranicznych (§ 4420 – 65 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (90 tys. zł) wydatki w 2023 r. były niższe o 25 tys. zł, tj. o 27,8 proc.;
- różnych opłat i składek (§ 4430 – 6 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (4 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 2 tys. zł, tj. o 50,0 proc.;

- szkoleń pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej (§ 4700 – 46 tys. zł); w porównaniu do 2022 r. (37 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 9 tys. zł, tj. o 24,3 proc.

Wydatki majątkowe

Wydatki majątkowe zaplanowano w wysokości 8 630 tys. zł. Wykonanie wydatków wyniosło 4 559 tys. zł, co stanowi 52,8 proc.; w porównaniu do 2022 r. (893 tys. zł) wydatki w 2023 r. były wyższe o 3 666 tys. zł, tj. o 410,5 proc.

Tabela 7. Wydatki majątkowe IPN-KŚZpNP w 2023 r.

Wyszczególnienie	Rok 2022	Rok 2023				
	Wykonanie	Ustawa budżetowa	Plan po zmianach	Wykonanie	5:4	5:2
	w tys. zł				proc.	
dział 921 z tego:	893	10630	8630	4559	52,8	510,5
rozdział 92118	724	8630	8630	4559	52,8	629,7
§ 6220	724	8630	8630	4559	52,8	629,7
rozdział 92127	169	2000	0	0	0	0
§ 6050	169	2000	0	0	0	0

Realizacja przedstawia się następująco:

- § 6220 dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych innych jednostek sektora finansów publicznych – 4 559 tys. zł, w tym:
 - nakłady na rzeczowe aktywa trwałe – kwota 804 tys. zł: zakup klimatyzatora, systemu zabezpieczeń, sprzętu do nagrywania, samochodu, depozytora kluczy, sprzętu audiowizualnego, pojazdu historycznego GAZ;
 - budowa i rozbudowa Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL – kwota 3 755 tys. zł.

4.2. Budżet Instytutu w układzie zadaniowym

W 2023 r. Instytut Pamięci Narodowej realizował zadania w ramach budżetu zadaniowego, zgodnie z następującą klasyfikacją zadaniową:

Funkcja 1. Zarządzanie państwem

Zadanie 1.9. Działalność ustawowa Instytutu Pamięci Narodowej

Na realizację zadania zaplanowano 487 341 tys. zł, wykonanie wydatków wyniosło 486 339 tys. zł, co stanowi 99,8 proc.

I. Cel zadania: Upowszechnianie wiedzy o najnowszej historii Polski na podstawie zgromadzonego materiału archiwalnego i ściganie zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Miernik: Liczba zrealizowanych wniosków o udostępnienie dokumentów (w szt.)

Plan miernika – 44 850 szt.; wykonanie – 41 835 szt. (93,3 proc. planu)

II. Cel zadania: Prowadzenie działalności edukacyjnej i badań naukowych oraz popularyzacja ich wyników

Miernik: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć (w szt.)

Plan miernika – 3961 szt.; wykonanie – 4782 szt. (120,7 proc. planu)

III. Cel zadania: Poszukiwanie miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego

Miernik: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć (w szt.)

Plan miernika – 103 szt.; wykonanie – 109 szt. (105,8 proc. planu)

W ramach zadania 1.9. Instytut realizował następujące podzadania:

Podzadanie 1.9.1. Gromadzenie, opracowywanie, digitalizacja i udostępnianie dokumentów z archiwum IPN

Na realizację podzadania zaplanowano 186 274 tys. zł, wydatki wyniosły 185 918 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu.

Cel podzadania: udostępnianie dokumentów w postaci cyfrowej wszystkim kategoriom wnioskodawców

Miernik: Liczba uporządkowanych i opracowanych dokumentów udostępnianych w postaci cyfrowej wszystkim kategoriom wnioskodawców (w szt.)

Plan miernika – 232 920 szt.; wykonanie – 263 025 szt. (112,9 proc. planu).

Podzadanie 1.9.2. Prowadzenie śledztw w sprawie zbrodni nazistowskich, komunistycznych oraz przeciwko ludzkości i innych

Na realizację zadania zaplanowano 46 463 tys. zł, wydatki wyniosły 46 366 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu.

Cel podzadania: Zagwarantowanie obywatelom konstytucjonalnego prawa do wszechstronnego i bez nieuzasadnionej zwłoki wyjaśnienia przez uprawniony organ wszystkich okoliczności dotyczących zbrodni nazistowskich, komunistycznych, wojennych, przeciwko ludzkości, pokojowi i innych

Miernik: Liczba postępowań zakończonych przez prokuratorów IPN w ciągu roku kalendarzowego (w szt.)

Plan miernika – 1080 szt.; wykonanie – 1128 szt. (104,4 proc. planu)

Podzadanie 1.9.3. Opracowywanie i publikowanie informacji w BIP IPN oraz katalogach tematycznych, prowadzenie rejestru oświadczeń lustracyjnych i ich analiza, przygotowywanie postępowań lustracyjnych

Na realizację zadania zaplanowano 46 349 tys. zł, wydatki wyniosły 46 192 tys. zł, co stanowi 99,7 proc. planu.

Cel podzadania: Publikacja w BIP IPN zgodnie z art. 22 ust. 1 i 2 ustawy lustracyjnej z 2006 r. oraz katalogach z art. 52a pkt 6, 7 i 8 ustawy o IPN z 1998 r. oraz przygotowanie postępowań lustracyjnych

Miernik: Liczba osób, odnośnie do których zebrano i ostatecznie zweryfikowano informacje (liczba całkowita)

Plan miernika – 26 170; wykonanie – 26 995 szt. (103,2 proc. planu)

Podzadanie 1.9.4. Działalność edukacyjna, wystawiennicza, badawcza, wydawnicza i dokumentacyjna

Na realizację zadania zaplanowano 208 255 tys. zł, wydatki wyniosły 207 863 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu.

I. Cel podzadania: Upowszechnianie wiedzy na temat najnowszej historii Polski

Miernik: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć/publikacji (w szt.)

Plan miernika – 3399 szt.; wykonanie – 4167 szt. (122,6 proc. planu)

II. Cel podzadania: Prowadzenie badań naukowych nad najnowszą historią Polski i ich upowszechnianie

Miernik: Liczba publikacji naukowych (szt.)

Plan miernika – 562 szt.; wykonanie – 615 szt. (109,4 proc. planu)

III. Cel podzadania: Prowadzenie prac poszukiwawczych miejsc spoczynku osób poległych w walkach o niepodległość i zjednoczenie Państwa Polskiego i upowszechnianie ich wyników

Miernik: Liczba zrealizowanych przedsięwzięć (szt.)

Plan miernika – 103 szt.; wykonanie – 109 szt. (105,8 proc. planu)

Funkcja 9. Kultura i dziedzictwo narodowe

Zadanie 9.1. Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą

Podzadanie 9.1.1. Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i za granicą

Na realizację zadania zaplanowano 46 386 tys. zł, wydatki wyniosły 41 256 tys. zł, co stanowi 88,9 proc. planu.

Cel podzadania: Utrzymanie i ochrona miejsc pamięci narodowej

Mierniki:

1) Liczba obiektów wprowadzonych do ewidencji miejsc pamięci narodowej (szt.),

Plan miernika – 3813 szt.; wykonanie – 3496 szt. (91,7 proc. planu)

2) Liczba przeprowadzonych lustracji miejsc pamięci narodowej (szt.),

Plan miernika – 890 szt.; wykonanie – 895 szt. (100,6 proc. planu)

Funkcja 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny

Zadanie 13.2. Świadczenia społeczne

Na realizację zadania zaplanowano 11 192 tys. zł, wydatki wyniosły 11 170 tys. zł, co stanowi 99,8 proc. planu.

Podzadanie 13.2.6. Uposażenia dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne

Odstąpiono od definiowania celu oraz miernika ze względu na kategorię wydatków.

Wykonanie wydatków w układzie zadaniowym w 2023 r. przedstawia się następująco:

Tabela 8. Wykonanie wydatków w układzie klasyfikacji zadaniowej IPN-KŚZpNP w 2023 r.

Kod klasyfikacji zadaniowej (nr funkcji/ zadania/ podzadania/ działania)	Nazwa działania	Plan (po zmianach)	Wykonanie	4:3.
		w tys. zł		proc.
1.9.	Działalność ustawowa Instytutu Pamięci Narodowej	487341,00	486339	99,8
1.9.1.	Gromadzenie, opracowywanie, digitalizacja i udostępnianie dokumentów z archiwów IPN	186274,00	185918	99,8
1.9.1.1.	Gromadzenie, opracowywanie i digitalizacja dokumentów	111874	111827	100,0
1.9.1.2.	Udostępnianie dokumentów	74400	74091	99,6
1.9.2.	Prowadzenie śledztw w sprawie zbrodni nazistowskich, komunistycznych oraz przeciwko ludzkości i innych	46463	46366	99,8
1.9.2.1.	Sprawowanie nadzoru służbowego i instancyjnego, środki odwoławcze, prowadzenie postępowań skargowych, wizytacje i kontrole oraz realizacja zadań wynikających ze skontrum	6909	6845	99,1
1.9.2.2.	Prowadzenie postępowań karnych dotyczących zbrodni komunistycznych, nazistowskich, wojennych przeciwko ludzkości i pokojowi oraz innych przewidzianych w ustawach	39554	39521	99,9
1.9.3.	Opracowywanie i publikowanie informacji w BIP IPN oraz katalogach tematycznych, prowadzenie rejestru oświadczeń lustracyjnych i ich analiza, przygotowywanie postępowań lustracyjnych	46349	46192	99,7
1.9.3.1.	Opracowywanie i publikowanie informacji w BIP IPN oraz w katalogach tematycznych	23633	23573	99,7
1.9.3.2.	Przygotowywanie i prowadzenie postępowań lustracyjnych	22716	22619	99,6

Kod klasyfikacji zadaniowej (nr funkcji/ zadania/ podzadania/ działania)	Nazwa działania	Plan (po zmianach)	Wykonanie	4:3.
		w tys. zł		proc.
1.9.4.	Działalność edukacyjna, wystawiennicza, badawcza, wydawnicza i dokumentacyjna	208255	207863	99,8
1.9.4.1.	Działalność edukacyjna, wystawiennicza, badawcza, wydawnicza i dokumentacyjna	208255	207863	99,8
9.1.	Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą	46386	41256	88,9
9.1.1.	Ochrona materialnego dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej w kraju i zagranicą	46386	41256	88,9
9.1.1.2.	Opieka nad miejscami pamięci narodowej oraz grobami i cmentarzami wojennymi	19897	14836	74,6
9.1.1.7.	Opieka nad miejscami pamięci narodowej oraz grobami i cmentarzami wojennymi	14859	14823	99,8
9.1.1.9.	Upamiętnianie wydarzeń historycznych	11630	11597	99,7
13.2.	Świadczenia społeczne	11192	11170	99,8
13.2.6.	Uposażenia dla sędziów i prokuratorów w stanie spoczynku i uposażenia rodzinne	11192	11170	99,8
13.2.6.2.	Uposażenia dla prokuratorów w stanie spoczynku oraz dodatki do tych uposażeń	10133	10133	100,0
13.2.6.3.	Uposażenia rodzinne oraz dodatki do tych uposażeń	1059	1037	97,9
Razem 1.9. + 9.1. + 13.2.		544919	538765	98,9

4.3. Zatrudnienie

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie pracowników w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wynosiło 2493,82 etatu.

IPN jest instytucją o rozbudowanej strukturze organizacyjnej, realizuje bowiem złożone cele publiczne służące polityce historycznej Rzeczypospolitej Polskiej. Specyficzny charakter Instytutu i wypełnianie przez niego ustawowej misji wymaga powiązania ze sobą różnych dyscyplin naukowych i prawnych. Uzyskanie efektu synergii możliwe jest dzięki połączeniu pracy śledczej, lustracji, badań naukowych w dziedzinie historii najnowszej, edukacji publicznej i popularyzacji wyników badań, archiwistyki, tworzenia trwałych upamiętnień, poszukiwania oraz identyfikacji bohaterów narodowych zamordowanych przez funkcjonariuszy wrogich Polsce systemów totalitarnych i wreszcie działalności wydawniczej. Wszystkie te poczynania prowadzone są w formule nowoczesnej komunikacji społecznej, w której istotną rolę odgrywają technologie informatyczne tak ważne w publicznym dyskursie adresowanym do młodszych pokoleń Polaków. Ze względu na interdyscyplinarność IPN zatrudnienie w nim znaleźli przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych i grup zawodowych: prawnicy, historycy, edukatorzy, archiwiści, archeolodzy, antropolodzy, genetycy, informatycy, twórcy i animatorzy kultury. Wspiera ich zespół pracowników obsługi bieżącej z zakresu finansów, zamówień publicznych, kadr oraz ochrony. Zaznaczyć należy, że zarówno struktura organizacyjna, jak i polityka kadrowa wymagają stałej pracy nad jak najbardziej efektywnym wykorzystaniem potencjału pracowników IPN.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w Instytucie zatrudnionych było 2547 osób na 2498,93 etatu, z czego 109 stanowiły etaty prokuratorskie (74 w Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Pol-

skiemu i 35 w Biurze Lustracyjnym). Podział etatów między poszczególne biura IPN przedstawiony został w poniższej tabeli uwzględniającej pracowników poszczególnych pionów Centrali i Oddziałów IPN.

Tabela 9. Zatrudnienie w IPN według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Komórki organizacyjne IPN	Liczba etatów	Procent*
Archiwum IPN oraz biura oddziałowe	829,77	33,21
Biuro Badań Historycznych oraz biura oddziałowe	197,25	7,89
Biuro Edukacji Narodowej oraz biura oddziałowe	169,88	6,80
Biuro Poszukiwań i Identyfikacji, biuro oddziałowe oraz wieloosobowe stanowiska w oddziałach	68,70	2,75
Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa oraz biura oddziałowe	91,50	3,66
Biuro Lustracyjne oraz biura oddziałowe (łącznie z prokuratorami)	219,78 (w tym 35 prokuratorów)	8,80
Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz komisje oddziałowe (łącznie z prokuratorami)	147,25 (w tym 74 prokuratorów)	5,89
Wydawnictwo IPN	61,50	2,46
Biuro Prezesa, Biuro Nowych Technologii, Biuro Rzecznika Prasowego wraz z samodzielnymi stanowiskami asystentów prasowych, Biuro Współpracy Międzynarodowej, Biuro Wydarzeń Kulturalnych, Biuro Przystanków Historia	123,55	4,94
pozostałe komórki organizacyjne centrali oraz oddziałów (w tym pracownicy ochrony)	589,75 (w tym 162,38 pracowników ochrony)	23,60 (w tym 6,50 pracownicy ochrony)

* procent w stosunku do zatrudnienia ogółem w etatach na 31 grudnia 2023 r.

Spośród 2547 pracowników Instytutu 2261 ma wykształcenie wyższe, co stanowi 88,77 proc. zatrudnionych, w tym pięć osób ma tytuł naukowy profesora, 46 – stopień naukowy doktora habilitowanego i 246 – stopień naukowy doktora.

Tabela 10. Wykształcenie pracowników w IPN według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Wykształcenie pracowników	Liczba osób	Procent*
wyższe (licencjackie, magisterskie)	2261	88,77
średnie (ogólnokształcące, średnie zawodowe, policealne)	244	9,58
inne (zasadnicze, podstawowe)	42	1,65

* procent w stosunku do zatrudnienia ogółem w osobach na 31 grudnia 2023 r.

Tytuł lub stopień naukowy	Liczba osób
profesor	5
doktor habilitowany	46
doktor	246

IPN zatrudnia osoby mające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności – ich przeciętne zatrudnienie w 2023 r. wynosiło 44,40 etatu. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. było zatrudnionych 46 osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności na 45 etatach.

Instytut oferuje możliwość zdobywania doświadczenia zawodowego w ramach staży zawodowych, praktyk studenckich i wolontariatów, dzięki czemu w 2023 r. 78 osób niebędących pracownikami IPN wykonywało czynności w ramach staży zawodowych – 12 osób, praktyk studenckich – 41 osób oraz wolontariatu – 25 osób.

5. Poszukiwania i identyfikacja

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji (BPiI) realizuje działania badawczo-historyczne, poszukiwawcze oraz identyfikacyjne w ramach ustawowych zadań poszukiwania miejsc spoczynku osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym, represji totalitarnych lub czystek etnicznych od 8 listopada 1917 do 31 lipca 1990 r.

5.1. Badania historyczne

Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN prowadzi badania naukowe zmierzające do ustalenia okoliczności śmierci ofiar zbrodni przeciwko narodowi polskiemu i wytypowania miejsca ich pochówku w celu przeprowadzenia prac poszukiwawczych. Badania historyczne prowadzone są na podstawie:

- kwerend w zasobie archiwalnym IPN, Wojskowego Biura Historycznego, Polskiego Czerwonego Krzyża, a także w zbiorach archiwalnych innych podmiotów publicznych i prywatnych oraz kościelnych, w tym zagranicznych;
- gromadzonych i analizowanych relacji świadków;
- poszukiwania i opracowywania dokumentacji historycznej.

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji zarejestrowano 345 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano również kwerendy rozpoczęte w latach ubiegłych. Badania historyczne prowadzone są przez Wydział Analiz Historycznych oraz Wydział Kresowy w Centrali, a także przez pracowników pionu poszukiwań i identyfikacji w oddziałach i delegaturach IPN. Warto podkreślić, że do Biura Poszukiwań i Identyfikacji w okresie sprawozdawczym wpłynęła liczna korespondencja wykraczająca poza zakres spraw badawczych, wymagająca podjęcia odpowiednich działań. Ponadto znaczącą część badań historyczno-archiwalnych stanowią badania genealogiczne związane z poszukiwaniem krewnych zmarłych ofiar represji totalitarnych w celu pozyskania materiału DNA do badań porównawczych. Odnalezienie krewnych jednej ofiary wymaga sprawdzenia i weryfikacji od kilku do nawet kilkuset osób spokrewnionych.

Poniżej zostały wymienione przykładowe sprawy będące w 2023 r. przedmiotem prac badawczych oraz kwerend archiwalnych prowadzonych w pionie poszukiwań i identyfikacji IPN.

5.1.1. Badania historyczne dotyczące miejsc pochówku w Polsce

Wydział Analiz Historycznych

W 2023 r. w Wydziale Analiz Historycznych zarejestrowano 150 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Wydział oprócz prowadzenia spraw własnych nadzoruje merytorycznie i koordynuje prace badawcze pracowników pionu w oddziałach i delegaturach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia liczby i danych ofiar zbrodni niemieckich rozstrzelanych w okresie okupacji na terenie Palmir i w okolicy – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące nieznanых miejsc pochówku więźniów politycznych okresu stalinowskiego pochowanych w kwaterach komunalnych Cmentarza Wojskowego przy ul. Powązkowskiej w Warszawie – kontynuacja;

- badania historyczne dotyczące możliwości ustalenia danych ofiar egzekucji niemieckich oraz miejsca ich pochówku w tzw. ogrodach sejmowych w Warszawie – kontynuacja;
- badania historyczno-archiwalne dotyczące ustalenia danych krewnych osób pomordowanych przez funkcjonariuszy komunistycznych za przynależność do ruchu ludowego w powiatach płockim i sierpeckim;
- badania historyczne dotyczące zgłoszenia możliwości istnienia pochówków z okresu wojny i okupacji na terenie budowanej ścieżki rowerowej w Pruszkowie-Tworkach.

W Wydziale Analiz Historycznych kontynuowano także badania historyczne związane z tworzeniem bazy danych dotyczących nieupamiętnionych i ulegających zatarciu miejsc pochówku obywateli polskich na obszarze byłego ZSRS. Głównym celem projektu jest pozyskiwanie i gromadzenie dokumentacji w celu typowania miejsc do prowadzenia prac poszukiwawczych. Projekt realizowany jest przy wsparciu Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Do 31 grudnia 2023 r. wprowadzono do bazy dane 8745 zmarłych osób. Uzupełnianiem danych zajmują się – poza prowadzeniem bieżących spraw – obecnie dwie osoby w Wydziale Analiz Historycznych BPiI i jedna w Wydziale Informacji i Sprawdzień Archiwum IPN.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Białystok

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Białystok zarejestrowano 17 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące domniemanego miejsca pochówku żołnierzy WP poległych w okolicach Zabłudowa – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia lokalizacji pochówków ofiar zbrodni komunistycznych na cmentarzu św. Rocha w Białymstoku – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Ryszarda Sosnowskiego ps. „Wydra”, żołnierza 5. Wileńskiej Brygady AK oraz 3. Wileńskiej Brygady NZW;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku nieznanego z nazwiska żołnierza polskiego podziemia niepodległościowego zastrzelonego w miejscowości Ogrodniki (gm. Narew);
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku żołnierzy WP zamordowanych przez żołnierzy niemieckich na terenie koszar w Zambrowie w nocy z 12 na 13 września 1939 r.;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Adolfa Bykowskiego, członka NSZ z powiatu sokólskiego, aresztowanego w czerwcu 1946 r. i zaginionego w niewyjaśnionych okolicznościach prawdopodobnie w budynku WUBP w Białymstoku;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku ks. Franza Zagermanna postrzelonego 25 lutego 1945 r. przez żołnierzy sowieckich w Unikowie;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Romualda Sinoffa, policjanta polskiego aresztowanego jesienią 1939 r. przez Sowieców w powiecie łomżyńskim.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Gdańsk

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Gdańsk zarejestrowano 17 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku nieznanego partyzanta polskiego w miejscowości Olszanica (gm. Sadlinki);
- badania historyczne dotyczące wytypowania miejsca pochówku Jana Pałki, żołnierza AK i WiN z okolic Kraśnika, skazanego za działalność niepodległościową i osadzonego w więzieniu w Gdańsku, gdzie zmarł w 1952 r. i został pochowany na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku zwłok odnalezionych w 1945 r. w laboratorium niemieckiego profesora Rudolfa Spannera w Gdańsku;

- badania historyczne dotyczące poszukiwań miejsca pochówku amerykańskiego pilota por. Roberta K. Walkera, dowódcy samolotu bombowego B-17, który został zestrzelony 9 kwietnia 1944 r. nad Osiekami Lęborskimi (gm. Choczewo, pow. wejherowski);
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Jana Góreckiego aresztowanego przez Sowietów w lutym 1945 r., zmarłego prawdopodobnie w obozie (szpitalu obozowym) w Ciechanowie w maju 1945 r.;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Teodora Wandtkego, żołnierza 18. Pułku Ułanów Pomorskich, który dostał się do niewoli niemieckiej, a następnie został zamordowany najprawdopodobniej w Chojnicach w tzw. dolinie śmierci.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Delegatura IPN w Bydgoszczy

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Delegatury IPN w Bydgoszczy zarejestrowano 22 nowe sprawy badawczo-historyczne. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Franciszka Rochowiaka ps. „Franciszek”, kierownika Okręgowej Delegatury Rządu na Pomorze, na cmentarzu komunalnym nr 2 przy ul. Grudziądzkiej w Toruniu – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności śmierci i miejsca pochówku trzech ofiar zbrodni niemieckich, mieszkańców wsi Czarze (dziś: gm. Dąbrowa Chełmińska);
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności śmierci i miejsca pochówku szczątków przeora klasztoru Ojców Bonifratrów z Wilna o. Bronisława Pliszki, na cmentarzu parafialnym w Nakle nad Notecią;
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności śmierci Franciszka Flaszyńskiego, żołnierza WP, który zginął w 1939 r.;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Seweryna Kotowskiego, żołnierza WP, który zginął we wrześniu 1939 r.;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku oraz danych żołnierza WP poległego 3 września 1939 r. w miejscowości Kupno (gm. Wąpielsk, pow. rypiński);
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Antoniego Dyjaka, żołnierza WP, który zginął we wrześniu 1939 r. w okolicach Bydgoszczy;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Eugeniusza Jaroszewskiego, żołnierza WP, który zginął w 1939 r. w okolicach Jabłonowa Pomorskiego.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Katowice

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Katowice zarejestrowano 13 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku ofiar komunizmu na cmentarzu w Tarnowskich Górach – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Alojzego Kocmana, członka SZP w Cieszynie skazanego 15 czerwca 1942 r. przez niemiecki Wyższy Sąd Krajowy w Katowicach za zdradę stanu na karę 6 lat ciężkiego więzienia i zmarłego w więzieniu raciborskim 21 września 1942 r.;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Jana Dyrki, żołnierza ROAK poległego w obławie w 1946 r., na cmentarzu parafialnym pw. św. Józefa Robotnika w Tarnowskich Górach;
- badania historyczne dotyczące domniemanej mogiły Jana Pezdy, partyzanta NSZ ze zgrupowania kpt. Henryka Flamego ps. „Bartek”;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc pochówku osób zmarłych w areszcie PUBP w Zawierciu;

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Jana Gazurka, przedwojennego nauczyciela z Istebnej, który został aresztowany przez gestapo i był więziony w Cieszynie, Zwickau oraz Raciborzu, gdzie zmarł w 1942 r.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Kraków

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Kraków zarejestrowano 13 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc spoczynku ofiar represji niemieckich oraz komunistycznych pochowanych na cmentarzu Rakowickim w Krakowie – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca spoczynku Zbigniewa Człowiekowskiego ps. „Gordon”, uczestnika kampanii wrześniowej, który zginął najprawdopodobniej w 1943 r. na dworcu PKP w Tarnowie;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku grupy partyzantów zamordowanych w Uściu Gorlickim;
- badania historyczne dotyczące ustalenia danych ofiar egzekucji niemieckich w Kościelisku;
- badania historyczne dotyczące weryfikacji informacji na temat domniemanego grobu Stefana Pacygi, Józefa Moslera oraz Kazimierza Stolarza/Stolorza na cmentarzu parafii pw. św. Piotra Apostoła w Wadowicach;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Zofii Carnelli-Jasieńskiej ps. „Ina”, żołnierza AK, łączniczki szefa sztabu Komendy Okręgu AK.

Oddziałowe Biuro Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Lublin

W 2023 r. w Oddziałowym Biurze Poszukiwań i Identyfikacji Oddziału IPN Lublin zarejestrowano 37 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia pełnej liczby osób straconych w więzieniu w Siedlcach, na terenie miasta Siedlce (m.in. na poligonie, w lesie Sekuła) i powiatu siedleckiego oraz ustalenie miejsc ich pochówków – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia indywidualnych i zbiorowych miejsc pochówków osób straconych i zmarłych w więzieniu na Zamku w Lublinie w latach 1944–1954 oraz poległych w operacjach przeciwpartyzanckich na Lubelszczyźnie, pogrzebanych na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej w Lublinie – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności śmierci oraz miejsca pochówku Zygmunta Gajewskiego, sołtysa wsi Bęczyn, byłego więźnia łagrów sowieckich, urodzonego w Urzędowie (pow. kraśnicki), zaginionego po styczniu 1953 r.;
- badania historyczne dotyczące miejsca pochówku Edwarda Taraszkiewicza ps. „Żelazny”, Stanisława Torbicza ps. „Kazik” i Teodora Kaszczuka poległych 6 października 1951 r. w obławie UB-KBW w miejscowości Zbereże (pow. włodawski);
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji w sprawie mogiły w Lesie Gzowickim (pow. radomski) kryjącej szczątki osób pomordowanych w okresie okupacji niemieckiej;
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności odnalezienia szczątków ludzkich na posesji przy ul. Długiej 4 w Garwolinie, na której zlokalizowane były kolejno placówki Kripo, NKWD, PUBP i KP MO;
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji na temat domniemanego miejsca pochówku Jana Dąbrowskiego i trzech innych osób straconych przez Niemców 23 grudnia 1943 r. niedaleko torów kolejowych w miejscowości Borowina Gąsiecka (pow. łukowski);
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Władysława Winiarza, żołnierza oddziału AK pod dowództwem Aleksandra Sarkisowa ps. „Szaruga”, poległego 2 lutego 1944 r. pod Marysinem (pow. lubelski).

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Łódź

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Łódź zarejestrowano 22 nowe sprawy badawczo-historyczne. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku por. Bronisława Kupisa ps. „Abażur” straconego 28 maja 1947 r. w więzieniu przy ul. Sterlinga 16 w Łodzi;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Wawrzyńca Jurka zmarłego 10 stycznia 1943 r. w więzieniu w Sieradzu;
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji na temat potencjalnych miejsc pochówku ofiar zbrodni niemieckich na cmentarzu na Mani w Łodzi;
- badania historyczne dotyczące ustalenia ewentualnych miejsc pochówków ofiar zbrodni niemieckich na cmentarzu na Radogoszczu w Łodzi;
- badania historyczne dotyczące ustalenia ewentualnych miejsc pochówków ofiar zbrodni niemieckich na cmentarzu przy ul. Ogrodowej w Łodzi;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc ewentualnych pochówków ofiar zbrodni niemieckich na cmentarzu na Żarzewie w Łodzi;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku ofiar zbrodni popełnionych przez niemieckiego okupanta w Żyrardowie i okolicy;
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji na temat miejsc pochówków dzieci – więźniów niemieckiego obozu przy ul. Przemysłowej w Łodzi na cmentarzu Kurczaki w Łodzi – kontynuacja.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Poznań

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Poznań zarejestrowano 16 nowych spraw badawczo-historycznych. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia lokalizacji nieznanych mogił osób pomordowanych w czasie okupacji niemieckiej na terenie Lasów Pałędzko-Zakrzewskich – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc pochówków zmarłych więźniów Zakładu Karnego we Wronkach – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia okoliczności ewakuacji i śmierci jeńców amerykańskich ze Stalagu III-C w Kostrzynie nad Odrą;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Stanisława Macieja Wintera ps. „Jan Hryniewicz” straconego 28 czerwca 1945 r. w ogrodzie różanym Zamku Cesarskiego w Poznaniu;
- badania historyczne dotyczące ofiar niemieckiego obozu dla dzieci w Kiekrzu;
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji na temat domniemanych miejsc pochówków ofiar Poznańskiego Czerwca 1956 r. w Poznaniu-Ławicy;
- badania historyczne dotyczące ustalenia możliwości odnalezienia miejsca spoczynku Stefana Majchrzaka przetrzymywanego w Polizeigefängnis der Sicherheitspolizei und Arbeitserziehungslager in Posen-Lenzingen (więzienie policji bezpieczeństwa i wychowawczy obóz pracy w Żabikowie).

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Rzeszów

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Rzeszów zarejestrowano 22 nowe sprawy badawczo-historyczne. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc pochówków ofiar zbrodni niemieckich w Olchowcach (dzielnicy Sanoka) – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku Józefa Witka zamordowanego w 1946 r. przez funkcjonariuszy PUBP w Rzeszowie;
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji o domniemanym pochówku żołnierza WP lub ofiary zbrodni systemu totalitarnego w miejscowości Chmielów;

- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji o domniemanych miejscach pochówków ofiar zbiorowych egzekucji dokonanych w latach 1939–1944 przez okupanta niemieckiego na terenach pomiędzy Jarosławiem a Muniną (w tzw. wądołach jarosławskich);
- badania historyczne mające na celu weryfikację informacji o domniemanym miejscu pochówku szczątków ofiar nacjonalistów ukraińskich w Jaworniku Ruskim.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Szczecin

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Szczecin z powodu nieobsadzenia etatu nie zarejestrowano nowych spraw badawczo-historycznych. Nie kontynuowano także badań rozpoczętych w poprzednich latach. Dwie nowe sprawy dotyczące nieznanymi miejsc pochówku ofiar totalitaryzmów zarejestrowane zostały w Wydziale Analiz Historycznych w Warszawie.

Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji Oddział IPN Wrocław

W 2023 r. w pionie poszukiwań i identyfikacji Oddziału IPN Wrocław zarejestrowano 3 nowe sprawy badawczo-historyczne. Kontynuowano także badania rozpoczęte w poprzednich latach.

- badania historyczne dotyczące działalności niepodległościowej oraz ustalenia okoliczności śmierci i miejsca pochówku Władysława Szpaka zmarłego w Centralnym Więzieniu Karnym w Strzelcach Opolskich we wrześniu 1951 r. – kontynuacja;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsc pochówków ofiar represji niemieckich zgilotynowanych w latach 1939–1945 w więzieniu przy ul. Kleczkowskiej we Wrocławiu;
- badania historyczne dotyczące ustalenia miejsca pochówku więźniów politycznych Zakładu Karnego nr 1 we Wrocławiu: Heleny Motykówny, Idziego Piszczalki, Romana Roszowskiego, Edwarda Szemberskiego, partyzantów z grupy Franciszka Olszówki ps. „Otto”, „Rudy”, skazanych wyrokiem WSR we Wrocławiu na karę śmierci i pogrzebanych na cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu;
- badania historyczne dotyczące nieznanymi masowych mogił z okresu II wojny światowej w miejscowości Sieniawka (daw. niem. Kleinschönaue) koło Bogatyni, związanych z przebywaniem na tamtym terenie więźniów KL Gross-Rosen oraz KL Auschwitz.

5.1.2. Badania historyczne dotyczące miejsc pochówku poza granicą Polski

Wydział Kresowy i Wydział Analiz Historycznych

W 2023 r. w Wydziale Kresowym wszczęto 26 nowych spraw badawczo-historycznych dotyczących poszukiwań miejsc pochówku obywateli polskich zmarłych bądź zamordowanych na terenach Kresów Wschodnich II RP oraz w Związku Sowieckim. Kontynuowano także badania rozpoczęte przez Wydział Kresowy i Wydział Analiz Historycznych w poprzednich latach. Przykłady prowadzonych spraw oraz badań:

- badania historyczne dotyczące ustalenia danych osób narodowości polskiej zmarłych i pochowanych na cmentarzu w miejscowości Majkain-Zołoto w Kazachstanie (Wydział Analiz Historycznych);
- badania historyczne dotyczące ustalenia liczby i danych ofiar zbrodni sowieckich popełnionych na obywatelach polskich w obwodzie samarkandzkim w Uzbekistanie (Wydział Analiz Historycznych);
- badania historyczne i kwerendy genealogiczne dotyczące Polaków – ofiar NKWD zamordowanych na terenie dawnego majątku Tuskulanum w Wilnie w latach 1945–1947 (Wydział Kresowy);
- kwerendy genealogiczne mające na celu ustalenie danych krewnych żołnierzy AK, których szczątki ekshumowano na Litwie, m.in. Franciszka Hojana ps. „Szary”, Jarosława Skrodzkiego ps. „Zeks”, Edwarda Borkowskiego, Mariana Kończy ps. „Głaz”, Jana Podworskiego ps. „Sęp” – kontynuacja (Wydział Kresowy);
- badania historyczne dotyczące miejsca spoczynku żołnierzy AK pochowanych w lipcu 1944 r. w zbiorowej mogile na Kalwarii Wileńskiej w Wilnie oraz kwerendy genealogiczne mające na celu ustalenie danych ich krewnych (Wydział Kresowy);
- badania historyczne dotyczące miejsca pochówku Władysława Komara ps. „Malutki”, żołnierza AK, który został zamordowany w Podbrzeziu na Litwie w 1944 r. (Wydział Kresowy);

- badania historyczne i kwerendy dotyczące miejsca spoczynku żołnierza AK zmarłego wskutek ran odniesionych w bitwie pod Krawczunami 13 lipca 1944 r., pochowanego w miejscowości Gudele na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące ustalenia danych żołnierzy AK pochowanych w okolicach miejscowości Krzyżówka na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące żołnierza AK Zygmunta Maculewicz ps. „Zyga” pochowanego w okolicy miejscowości Gudzie na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące danych żołnierza AK pochowanego w miejscowości Podbrzezie na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące ustalenia miejsca spoczynku żołnierza AK Konstantego Mackiewicza ps. „Kowal”, którego zwłoki pochowano potajemnie na cmentarzu parafialnym w miejscowości Troki na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące ustalenia danych 24 żołnierzy AK poległych 18 listopada 1944 r. i pochowanych w okolicach miejscowości Posol na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące ustalenia danych i okoliczności śmierci żołnierza WP pochowanego w miejscowości Norulańce na Litwie (Wydział Kresowy);
- badania historyczne dotyczące miejsca pochówku krewnych żołnierza 5. Wileńskiej Brygady AK Henryka Urbanowicza (Wydział Kresowy);
- badania historyczne dotyczące żołnierzy i cywilów pochowanych w 1944 r. na terenie dawnego cmentarza parafii pw. św. Rafała na Pióromoncie w Wilnie (Wydział Kresowy);
- kwerendy w celu uzyskania informacji z ksiąg zgonów/brulionów zgonów o zmarłych śmiercią tragiczną na Wileńszczyźnie w latach 1939–1946 w parafiach: Butrymańce (pw. św. Michała Archanioła), Dukszty (pw. św. Anny), Korwie (pw. św. Józefa), Małe Soleczniki (pw. św. Jerzego), Podborze (pw. Wniebowzięcia NMP), Wilno (pw. św. Apostołów Piotra i Pawła), Wilno (pw. św. Jakuba Apostoła), Wilno (pw. św. Rafała Archanioła), Wilno (pw. Opatrzności Bożej i Serca Jezusowego), Nowa Wilejka (parafie pw. św. Kazimierza oraz pw. NMP Królowej Pokoju) – (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące więźniów NKWD na Litwie ze szczególnym uwzględnieniem osób zmarłych i zamordowanych w więzieniu na Łukiszkach w Wilnie oraz miejsc ich pochówków (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące niemieckich i sowieckich obozów jenieckich na Litwie ze szczególnym uwzględnieniem Polaków zmarłych lub zamordowanych i pochowanych na terenie obozów w Macikai (Szyłokarczmie) i Zoknai (Szawle) – (Wydział Kresowy);
- badania historyczne związane z opracowaniem ewidencji miejsc pochówku oraz ustaleniem listy ofiar, a także żyjących krewnych Polaków zamordowanych na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1939–1945 ze szczególnym uwzględnieniem zbrodni w miejscowości Huta Pieniacka na Ukrainie – kontynuacja (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy genealogiczne dotyczące ustalenia krewnych żołnierzy WP poległych i pochowanych w okolicach miejscowości Dobrostany i Wola Dobrostańska (rej. gródecki na Ukrainie) – (Wydział Kresowy);
- badania historyczne i kwerendy dotyczące miejsc pochówków żołnierzy z oddziału Tadeusza Kuncewicz ps. „Podkowa”, którzy zginęli podczas ucieczki na terenie b. Czechosłowacji w lipcu 1945 r. (Wydział Kresowy).

5.2. Poszukiwania

W 2023 r. BPiI IPN przeprowadziło prace poszukiwawcze w 58 lokalizacjach w Polsce i na Litwie (w tym prace poszukiwawcze, nadzory archeologiczne i pobrania materiału kostnego) oraz wykonało 52 wizje lokalne. Badania archeologiczne zostały zrealizowane przez pracowników Wydziału Archeologii oraz Wydziału Kresowego. W wizjach lokalnych brali udział również pracownicy Wydziału Analiz Historycznych, Wydziału Logistyki oraz Wieloosobowych stanowisk ds. poszukiwań i identyfikacji w oddziałach IPN.

5.2.1. Poszukiwania w Polsce

Warszawa (Praga-Północ, m.st. Warszawa). W lutym na terenie dawnego Aresztu Śledczego nr III (tzw. Toledo) przy ul. Namysłowskiej kontynuowano nadzór archeologiczny nad budową nowego osiedla. Obszar badań znajdował się na działce sąsiadującej bezpośrednio z miejscem, w którym w 2021 r. odnaleziono ludzkie szczątki. Sprawdzono ok. 100 m kw. Szczątków ludzkich nie odnaleziono.

Wyrzysk (pow. piliński, woj. wielkopolskie). W marcu na cmentarzu parafialnym przy ul. Podgórznej pobrano materiał biologiczny ze szczątków matki poszukiwanego żołnierza NSZ i przekazano do dalszych badań.

Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie). Na początku kwietnia na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej kontynuowano trwające od 2017 r. prace w poszukiwaniu szczątków ofiar terroru komunistycznego straconych lub zmarłych w więzieniu na Zamku w Lublinie w latach 1944–1954. Opierając się na odtworzonym na podstawie ksiąg cmentarnych pierwotnym wykazie pochówków, wytypowano trzy lokalizacje. W każdej z nich pod współczesnymi mogiłami natrafiono na szczątki. Charakter ich pochówku wskazywał, że były to ofiary terroru komunistycznego. Ekshumowano szczątki trzech osób, które przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie. Zabezpieczono przedmioty osobiste: guziki, medalik. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Lublinie.

Krotoszyn (pow. krotoszyński, woj. wielkopolskie). W kwietniu na dawnym cmentarzu ewangelickim przy ul. Rawickiej przeprowadzono prace w poszukiwaniu szczątków ppor. Zygmunta Borostowskiego ps. „Bora” i jego podkomendnych poległych pod Benicami 26 maja 1946 r. w walce z siłami UB, MO i 6. PAL. Na wytypowanym terenie odkryto dwie mogiły zbiorowe ze szczątkami siedmiu i pięciu osób. Ciała były złożone w jamach grobowych w sposób odbiegający od regularnych pochówków. Nie znaleziono żadnych przedmiotów. Podjęte szczątki zostały przekazane do badań antropologicznych i genetycznych.

Bielsko-Biała (pow. bielski, woj. śląskie). W pierwszej połowie kwietnia przeprowadzono poszukiwania na cmentarzu parafialnym przy ul. Grunwaldzkiej. Odkryto zbiorową mogiłę ze szczątkami pięciu osób. W trakcie wstępnych oględzin zaobserwowano na kościach liczne ślady obrażeń, które mogły powstać w wyniku rozstrzelania. Charakter pochówku wskazuje, że mogą to być ofiary terroru komunistycznego. Przy szczątkach odnaleziono również liczne, drobne przedmioty osobiste, m.in. polskie guziki wojskowe wz. 28, guziki tekstylne, różaniec, miniaturową figurkę świętego, grzebień, monetę, pozostałości papieru (gazety lub książeczki), pociski karabinowe i bardzo liczne pozostałości tekstylne. Szczątki podjęto i przekazano do dalszych badań antropologicznych oraz genetycznych. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Katowicach.

Trzeźniów (pow. brzozowski, woj. podkarpackie). Pod koniec kwietnia na cmentarzu parafialnym przy ul. Trzeźniów przeprowadzono poszukiwania szczątków dwóch żołnierzy Samodzielnego Batalionu Operacyjnego NSZ „Zuch” dowodzonego przez Antoniego Żubryda, zamordowanych w obławach PUBP w Brzozowie w 1946 r. Przebadano ok. 35 m kw. Szczątków poszukiwanych osób nie odnaleziono.

Rembertów (Warszawa, woj. mazowieckie). W kwietniu i maju na terenie jednostki wojskowej 4226 w Rembertowie przeprowadzono poszukiwania miejsc pochówku ofiar terroru niemieckiego i komunistycznego. W latach 1944–1945 znajdował się tam obóz NKWD dla jeńców wojennych, a wcześniej niemiecki obóz pracy przymusowej dla Polaków (filia Stalag 333). Kontynuowano poszukiwania rozpoczęte w 2022 r. Odnaleziono dziesięć jam grobowych i podjęto z nich szczątki 31 osób. Prace zostały objęte śledztwem przez OKŚZpNP w Warszawie.

Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie). W maju odbył się piąty etap poszukiwań na terenie Górnek Czechowskich. Badania skoncentrowano w centralnej części wąwozu, w rejonie tzw. mogiły legionisty, gdzie w listopadzie 2022 r. ujawniono szczątki ludzkie. Część szczątków została wówczas podjęta i przekazana do dalszych badań. Podczas kontynuacji prac natrafiono na szczątki zgrupowane w trzech zbiorowych mogiłach oraz liczne kości luźne poza nimi. Ujawniono i podjęto kompletne lub częściowo kompletne szczątki około 40 osób. Przy większości szkieletów zachowały się destrukty obuwnia. Odnaleziono

lezione liczne artefakty: klamry, haftki, sprzączki, fragmenty grzebieni, guziki plastikowe i metalowe, kosmetyki (m.in. pomadkę do ust) oraz przedmioty codziennego użytku oraz zachowane przy niektórych szkieletach guziki formacji mundurowych II RP – szczególnie liczne guziki wojskowe z orzełkiem w koronie. Zidentyfikowano guziki Związku Strzeleckiego, a także guzik Straży Pożarnej. Szczątki podjęto i przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie w celu wykonania dalszych badań. Prace prowadzone były w ramach śledztwa OKŚZpNP w Lublinie.

Kępa Oksywska (pow. pucki, woj. pomorskie). W połowie maja przeprowadzono badania archeologiczne w celu weryfikacji miejsca pochówku żołnierza WP poległego we wrześniu 1939 r. Przeszukano obszar w obrębie upamiętnienia – nie natrafiono na żaden pochówek. Przy poszerzaniu wykopu znaleziono w warstwie przemieszanej słoik, a w nim zamknięte trzy guziki z orłem w koronie. Poniżej ujawniono niewielką jamę grobową, w której znajdowały się niedbale złożone szczątki ludzkie i dorzucone do nich obuwie wojskowe. Na podstawie sposobu wtórnego złożenia szczątków oraz braku elementów umundurowania, które z pewnością znajdowały się w pierwotnej jamie grobowej, należy przypuszczać, że doszło do splądrowania grobu, kradzieży przedmiotów znajdujących się przy ofierze oraz zbezczeszczenia mogiły. Podjęte szczątki zostały przekazane do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Muczne (pow. bieszczadzki, woj. podkarpackie). W maju, czerwcu i lipcu prowadzono prace poszukiwawcze w obrębie wsi Muczne, w okolicy dawnej leśniczówki Brenzberg, gdzie w sierpniu 1944 r. oddział OUN-UPA dokonał zbrodni na 74 polskich uchodźcach ze wschodu. Poszukiwano również szczątków leśnika, jego rodziny i pracownicy, którzy w listopadzie 1944 r. mieli zostać zamordowani przez członków UPA, a ich ciała wrzucono podobno do studni przy leśniczówce. Obszar sprawdzono przy pomocy wykrywaczy metali. W miejscach wcześniej wytypowanych na podstawie zeznań świadków i zdjęć lotniczych założono wykopy sondażowe o łącznej powierzchni ok. 1200 m kw. Przebadano również dwie studnie, a w miejscach niedostępnych dla sprzętu ciężkiego wykonywano odwierty geologiczne. Nie natrafiono na szczątki ludzkie, ślady po jamach grobowych ani przedmioty osobiste. Odslonięto kamienne fundamenty pozostałe po ówczesnych zabudowaniach.

Białystok (pow. białostocki, woj. podlaskie). W drugiej połowie maja przeprowadzono prace poszukiwawcze na cmentarzu parafii Wszystkich Świętych (dawniej św. Rocha) w Białymstoku – w miejscu, które wielokrotnie było wskazywane jako miejsce pochówku szczątków ofiar terroru komunistycznego. Z analiz historycznych przeprowadzonych przez zespół BPiI wynikało, że pole więziennych pochówków nie sięgało tak daleko. Ponieważ jednak lokalizacja ta było wielokrotnie wskazywana (również rodzinom ofiar) jako miejsce pogrzebania ich bliskich, zdecydowano się na weryfikację wskazanego obszaru. Podczas poszukiwań nie odnaleziono szczątków ofiar.

Warszawa (m.st. Warszawa). Pod koniec maja przeprowadzono prace poszukiwawcze w piwnicach przedwojennej willi Jasny Dom w warszawskich Włochach, gdzie od lutego do października 1945 r. miał siedzibę GZI WP. Szacuje się, że w czasie funkcjonowania aresztu przetrzymywano w nim łącznie ponad tysiąc osób (kobiet i mężczyzn, w tym żołnierzy podziemia niepodległościowego). Celem badań była weryfikacja, czy w piwnicach obiektu znajdują się ukryte pochówki więźniów. Na ślady pochówków nie natrafiono.

Nowy Nart (pow. niżański, woj. podkarpackie). Na przełomie maja i czerwca na terenie leśnym należącym do Nadleśnictwa Kolbuszowa przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu weryfikacji domniemanego miejsca pochówku partyzanckiego. Według zeznań świadków w lesie między Nowym Nartem a Stecami znajdował się grób polskich partyzantów, którzy zginęli podczas okupacji niemieckiej. Prace przeprowadzono w obrębie upamiętnienia, gdzie natrafiono na szczątki trzech osób, na których widoczne były ślady postrzałów. Szczątki podjęto i przekazano do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Łódź (pow. łódzki, woj. łódzkie). W czerwcu we współpracy z Instytutem Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego przeprowadzono kolejny etap poszukiwań na terenie dawnego poligonu wojskowego na osiedlu Brus przy ul. Krańcowej w Łodzi. Celem było odnalezienie grobów ofiar terroru niemieckiego i komunistycznego – w szczególności Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc” i siedmiu żołnierzy

KWP straconych w lutym 1947 r. na mocy wyroku WSR w Łodzi. Przebadano obszar o powierzchni ok. 30 arów – szczątków ludzkich nie odnaleziono. Prace będą kontynuowane.

Bielsk Podlaski (pow. bielski, woj. podlaskie). W drugiej połowie czerwca na dziedzińcu posesji przy zbiegu ulic Jarosława Dąbrowskiego oraz Żwirki i Wigury przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu odnalezienia pochówków ofiar terroru komunistycznego na obszarze, który należał w latach 1944–1956 do UBP. W poprzednich latach przebadano – w ramach śledztwa OKŚZpNP w Białymstoku – prawie w całości zabudowania dawnego klasztoru karmelitów trzewickich w Bielsku Podlaskim w poszukiwaniu ofiar represji komunistycznych. Odnaleziono szczątki kilku osób. Obecnie poszukiwane są szczątki kolejnych ofiar. Odsłonięto obszar o łącznej powierzchni 216 m kw. Szczątków ludzkich nie odnaleziono. Prace będą kontynuowane w kolejnych etapach.

Warszawa (Praga-Północ, m.st. Warszawa). W lipcu odbył się kolejny etap prac poszukiwawczo-ekshumacyjnych przy ul. Namysłowskiej w pasie zieleni między blokami. Natrafiono na jamę grobową, w której odnaleziono szczątki jednej osoby oraz przemieszane szczątki ludzkie. Badania prowadzone były w miejscu dawnego więziennego dziedzińca oraz na terenie, do którego przylegało południowo-wschodnie skrzydło budynku więzienia. Odnaleziono także pozostałości po murach więziennych. Szczątki podjęto i przekazano do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej w Warszawie. Prace prowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Warszawie.

Kraków (pow. krakowski, woj. małopolskie). W pierwszej połowie lipca, podczas kolejnego etapu badań, przeprowadzono poszukiwania na cmentarzu Rakowickim w celu odnalezienia szczątków żołnierzy AK zmarłych w kwietniu 1944 r. w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie oraz partyzantów, którzy zginęli podczas walki z organami aparatu represji, a ich ciała w latach 1946–1947 zostały przewiezione do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie. Przebadano pięć grobów – trzy ziemne i dwa murowane. W jednym natrafiono na nienaruszone pochówki dwóch osób, przy których znajdowały się m.in. resztki obuwia, guziki oraz dwa medaliki. W pozostałych grobach odnaleziono przemieszane szczątki pochodzące prawdopodobnie z Zakładu Medycyny Sądowej lub Zakładu Anatomii Opisowej UJ. Szczątki podjęto i przekazano do dalszych badań do Zakładu Medycyny Sądowej w Krakowie. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Krakowie.

Knyszyn (pow. moniecki, woj. podlaskie). Na początku lipca na cmentarzu parafialnym w Knyszynie przy ul. Obozowej przeprowadzono badania archeologiczne w celu pobrania materiału biologicznego ze szczątków rodziców poszukiwanego żołnierza. Materiał genetyczny przekazano do dalszych badań.

Zgorzelec (pow. zgorzelecki, woj. dolnośląskie). Na początku lipca na cmentarzu komunalnym w Zgorzelcu przy ul. Słowiańskiej przeprowadzono badania archeologiczne w celu pobrania materiału biologicznego ze szczątków brata poszukiwanego żołnierza. Materiał genetyczny przekazano do dalszych badań.

Katowice (pow. katowicki, woj. śląskie). W pierwszej połowie lipca na cmentarzu komunalnym w Katowicach-Panewnikach odbył się kolejny etap poszukiwań szczątków Jerzego Kuczki, który we wrześniu 1948 r. został skazany przez WSR na 3 lata więzienia, gdzie w lipcu 1949 r. zmarł. Odnaleziono szczątki jednej osoby, na podstawie cech antropologicznych można przypuszczać, że należały one do poszukiwanego. Podjęto je i przekazano do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Słupno – Struga (pow. wołomiński, woj. mazowieckie). W drugiej połowie lipca przeprowadzono poszukiwania na terenie leśnym należącym do Nadleśnictwa Drewnica w Ząbkach. Zgodnie z informacją podaną przez świadka w miejscu wskazanym mu przez ojca stał przez wiele lat drewniany krzyż, a w mogile pod krzyżem miały znajdować się szczątki żołnierza AK i jeszcze jednej osoby, straconych w latach 1945–1950. Przebadano ok. 300 m kw., szczątków ludzkich ani śladów po mogile nie odnaleziono.

Łódź (pow. łódzki, woj. łódzkie). W połowie lipca na cmentarzu rzymskokatolickim w Łodzi przy ul. Kurczaki przeprowadzono prace poszukiwawczo-ekshumacyjne w celu odnalezienia szczątków Zdzisława Kafarskiego, zmarłego 13 kwietnia 1944 r. w obozie prewencyjnym Sicherheitspolizei dla polskich dzieci w Łodzi – na obszarze wydzielonym z łódzkiego getta. Umieszczano tam dzieci w wieku od 6 do 16 lat określane jako „przestępcy kryminalni”, a także dzieci z niewielkim upośledzeniem psychicznym lub niepełnosprawnością fizyczną. Najnowsze szacunki historyków wskazują, że przez obóz

przeszło 2–3 tys. polskich dzieci, a liczba jego ofiar sięga ok. 200. Więźniowie umierali z głodu, chorób i wycieńczenia. Ujawniono szczątki, których wstępna ocena antropologiczna wskazuje, że należą do kilkunastoletniego chłopca. Podjęto je i przekazano do dalszych badań antropologicznych i genetycznych. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Łodzi.

Prymusowa Wola (pow. opoczyński, woj. łódzkie). Pod koniec lipca na terenie leśnym należący do Nadleśnictwa Opoczno przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu weryfikacji miejsca, gdzie miała znajdować się mogła zbiorowa ze szczątkami 4 lub 6 żołnierzy podziemia niepodległościowego zamordowanych tam przez NKWD lub PUBP z Opoczna w 1945 lub 1946 r. Przebadano ok. 300 m kw. Na szczątki ludzkie ani ślady po mogile nie natrafiono.

Surminy (pow. gołdapski, woj. warmińsko-mazurskie). Pod koniec lipca na terenie leśnym w okolicy wsi Surminy przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu weryfikacji miejsca pochówku Jana Sadowskiego ps. „Błady”, który zginął w tej okolicy w czerwcu bądź lipcu 1951 r. i został pochowany przez żołnierzy podziemia. Według zeznań świadków w kwietniu 1952 r. funkcjonariusze UB przy pomocy miejscowej ludności mieli dokonać częściowej ekshumacji jego zwłok i zabrać ze sobą głowę. Sprawdzone obszar wskazywany przez świadka, jednak śladów po mogile ani szczątków ludzkich nie odnaleziono.

Kędzierzyn Koźle (pow. kędzierzyńsko-kozielski, woj. opolskie). W sierpniu prowadzono nadzór archeologiczny podczas badań wykopaliskowych, których celem było odnalezienie szczątków załogi amerykańskiego bombowca B-24 Liberator poległej w grudniu 1944 r. Prace prowadzone były przez firmę archeologiczną Alta z USA na zlecenie amerykańskiej agencji DPAA we współpracy z IPN. Odnaleziono fragmenty wraku samolotu. Obecnie znaleziska są poddawane specjalistycznym analizom. Nie odkryto szczątków ludzkich.

Pobitno (dzielnica Rzeszowa, woj. podkarpackie). W pierwszej połowie sierpnia na cmentarzu Pobitno w Rzeszowie przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu weryfikacji miejsca pochówku Józefa Gajdy ps. „Zawisza”, który we wrześniu 1948 r. został skazany przez WSR na karę śmierci. Analiza ksiąg cmentarnych pozwoliła wytypować miejsce domniemanego pochówku. Natrafiono na dwie jamy grobowe i je zbadano. Ze względu na brak zgodności profilu biologicznego poszukiwanej ofiary z profilem odnalezionych szczątków odstąpiono od ich podjęcia.

Warszawa (Ursynów, m.st. Warszawa). Na początku września przeprowadzono prace poszukiwawcze w warszawskim Natolinie na obszarze Zespołu Pałacowo-Parkowego zarządzanego przez Fundację „Centrum Europejskie Natolin”. Według relacji świadka na terenie, który należał do jednostki wojskowej, w 1948 r. funkcjonariusze UB zamordowali i ukryli ciała pięciu ofiar. Sprawdzone powierzchnię ok. 30 m kw., jednak szczątków ludzkich nie odnaleziono.

Wronki (pow. szamotulski, woj. wielkopolskie). W pierwszej połowie września przeprowadzono badania archeologiczne na cmentarzu parafialnym pw. św. Katarzyny przy ul. Sierakowskiej 50 we Wronkach w poszukiwaniu szczątków jednej z ofiar represji komunistycznych z Centralnego Więzienia MBP we Wronkach (1945–1956), pochowanej prawdopodobnie w wytypowanym miejscu. Odnaleziono szczątki jednej osoby, które zostały podjęte i przekazane do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Tarnowskie Góry (pow. tarnogórski, woj. śląskie). Na początku drugiej połowy września przeprowadzono badania archeologiczne na cmentarzu parafialnym pw. św. Józefa Robotnika w Tarnowskich Górach w poszukiwaniu miejsca spoczynku Jana Dyrki, żołnierza plutonu specjalnego Bronisława Musialika ps. „Giętki” w Zgrupowaniu ROAK Władysława Musialika ps. „Bolesław”. Odkryto szczątki jednej osoby, które zostały podjęte i przekazane do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Palmiry (pow. nowodworski, woj. mazowieckie). W drugiej połowie września przeprowadzono prace poszukiwawcze w Palmirach, gdzie w latach 1939–1941 dochodziło do masowych egzekucji ludności polskiej dokonywanych przez niemieckiego okupanta. Ofiarami zbrodni byli więźniowie polityczni przywożeni z warszawskich więzień i aresztów, m.in. przedstawiciele polskiej elity kulturalnej i intelektualnej. W wyniku kwerendy oraz zestawienia zdjęć lotniczych sprzed i po ekshumacji wykonanych przez PCK w latach czterdziestych XX w. wytypowano sześć obszarów, w obrębie których przebadano

łączną powierzchnię ok. 530 m kw. Natrafiono na kilka obiektów antropogenicznych z lat czterdziestych bądź pięćdziesiątych, które nie zawierały śladów pochówków. Ponieważ wyznaczone miejsca znajdowały się na terenie dawnej składnicy amunicji, a w okolicach cmentarza w Palmirach przeprowadzano od 1947 r. detonacje niewybuchów i niewypałów zwożonych z Warszawy, w pracach uczestniczyli saperzy z Jednostki Wojskowej w Kazuniu Nowym.

Lasy Palędzko-Zakrzewskie (pow. poznański, woj. wielkopolskie). W pierwszej połowie października przeprowadzono poszukiwania na terenie Lasów Palędzko-Zakrzewskich w celu odnalezienia nieoznaczonych mogił ofiar niemieckich zbrodni z lat 1939–1942, głównie więźniów Fortu VII. W 1944 r. w ramach Akcion 1005 Niemcy rozkopali groby i spalili ciała. Według zeznań świadków nie zniszczono wszystkich mogił. Po zakończeniu wojny przeprowadzono prace poszukiwawcze, w wyniku których oznaczono i upamiętniono dziewięć grobów zbiorowych, tworząc Kwaterę Duchownych, Kwaterę Studentów Uczelni Poznańskich oraz Kwaterę Siedmiu Grobów. Kwerenda archiwalna pozwoliła stwierdzić, iż brakuje prawdopodobnie upamiętnienia co najmniej kilku mogił. Do badań w roku sprawozdawczym wytypowano m.in. obszary w rejonie Kwatery Siedmiu Grobów. Przebadano obszar ok. 35 arów – szczątków ludzkich ani śladów po jamach grobowych nie odnaleziono.

Warszawa (Wola, m.st. Warszawa). W pierwszej połowie października i listopada przeprowadzono kolejne etapy prac poszukiwawczych na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Powązkowskiej w celu weryfikacji granic pierwotnego pola pochówków w kwaterze F II, opracowania sekwencji pochówków z lat 1950–1953 znajdujących się pod współczesnymi chodnikami oraz korelacji zebranych danych z dostępnymi już informacjami. Prace ze względów bezpieczeństwa przeprowadzono w dwóch etapach. Podczas czynności w obrębie wykopu zarejestrowano dwa rzędy pochówków wychodzące częściowo poza obręb badanej powierzchni. Odsłonięte szczątki poddano oględzinom antropologicznym w celu weryfikacji pod kątem poszukiwanych osób. Nie podjęto żadnych szczątków ludzkich.

Poznań (os. Junikowo, woj. wielkopolskie). W październiku przeprowadzono prace poszukiwawczo-ekshumacyjne szczątków ofiary służb bezpieczeństwa z lat osiemdziesiątych XX w. W trakcie czynności na cmentarzu komunalnym nr 2 przy ul. Grunwaldzkiej 305 odnaleziono i podjęto szczątki jednej osoby, a następnie przekazano je do dalszych badań w Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Krakowie.

Gdańsk (pow. gdański, woj. pomorskie). Na początku drugiej połowy października przeprowadzono prace poszukiwawcze na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku. Badania miały na celu odnalezienie szczątków ofiary MO z 1949 r. Odsłonięto dwie jamy grobowe, jednak w żadnej z nich nie odnaleziono szczątków poszukiwanej ofiary.

Serski Las (pow. augustowski, woj. podlaskie). W drugiej połowie października przeprowadzono weryfikację na dawnym cmentarzu wiejskim, gdzie – zgodnie z informacją podaną przez świadka – podczas budowy wieży komunikacyjnej natrafiono na szczątki ofiar obławy augustowskiej. Odnaleziono szczątki ludzkie bez zachowanego układu anatomicznego. Przeprowadzona analiza archeologiczna i antropologiczna wykluczyła ich związek z ofiarami obławy augustowskiej.

Warszawa (Praga-Północ, m.st. Warszawa). We wrześniu i październiku prowadzono nadzór archeologiczny na terenie dawnego Aresztu Śledczego nr III w Warszawie (tzw. „Toledo”) przy ul. Namysłowskiej. We wrześniu podczas prac budowlanych natrafiono na pojedyncze, przemieszane szczątki ludzkie, które na wniosek OKŚZpNP w Warszawie podjęto i przekazano do dalszych badań w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej w Warszawie. W październiku nadzór archeologiczny obejmował miejsce w obrębie ceglanego muru i jego fundamentu, które były – zgodnie z wcześniejszymi założeniami – podczas nadzoru w całości rozbierane. W miejscu tym ujawniono kilka obiektów, których ze względu na zakres prac budowlanych nie udało się zweryfikować. W związku z tym prace na tym obszarze będą kontynuowane.

Rawicz (pow. rawicki, woj. wielkopolskie). W drugiej połowie października przeprowadzono badania archeologiczne na cmentarzu parafialnym przy ul. Spokojnej w celu pobrania materiału biologicznego ze szczątków rodziców poszukiwanego żołnierza. Pobrany materiał genetyczny przekazano do dalszych badań.

Bielsk Podlaski (pow. bielski, woj. podlaskie). Pod koniec drugiej połowy października przeprowadzono drugi etap prac poszukiwawczych na cmentarzu parafialnym w Bielsku Podlaskim w celu odnalezienia miejsc pochówku osób, które zginęły w wyniku represji komunistycznych w latach 1949–1950 w miejscowym PUBP, a także w walkach oddziałów podziemia antykomunistycznego oraz obławach prowadzonych przez grupy operacyjne w okolicy Bielska Podlaskiego. W zachodniej części sondażu natrafiono na fragment jamy zawierającej przynajmniej trzy osobne pochówki trumienne. Nie było możliwości ich weryfikacji, ponieważ znaczna część jamy znajdowała się poza obszarem zaplanowanego wykopu. Prace będą kontynuowane.

Włodawa (pow. włodawski, woj. lubelskie). W drugiej połowie października przeprowadzono poszukiwania w kompleksie leśnym we Włodawie w celu odnalezienia miejsca pochówku żołnierzy podziemia niepodległościowego poległych w obławach UB-KBW w powiecie włodawskim. Obszar wytypowano na podstawie zeznania żołnierza KBW, który na polecenie przełożonych uczestniczył w zabezpieczeniu pochówku partyzantów przez funkcjonariuszy UB. Według przekazanych informacji ciała pogrzebano w rejonie dawnego „poligonu”, względnie „strzelnicy” zlokalizowanej za Włodawą w kierunku Chełma. Na podstawie analiz archiwalnych zdjęć lotniczych, dawnych planów i map sztabowych oraz informacji uzyskanych od mieszkańców Włodawy zidentyfikowano nieczynny poligon strzelecki na pograniczu Włodawy i Dobropola. Przebadano fragment terenu o powierzchni około 10 arów, jednak nie ujawniono szczątków ludzkich. Z uwagi na rozległy obszar poszukiwań prace będą kontynuowane.

Wrocław (pow. wrocławski, woj. dolnośląskie). W pierwszej połowie listopada przeprowadzono kolejny etap prac poszukiwawczych na terenie cmentarza Osobowickiego we Wrocławiu. Celem badań było m.in. odnalezienie szczątków ofiary zbrodni komunistycznej skazanej na karę śmierci w 1946 r. przez WSR we Wrocławiu. Do wytypowania miejsca poszukiwań doprowadziła analiza dokumentacji więziennej, ksiąg cmentarnych oraz zdjęć lotniczych. Odsłonięto pojedyncze szczątki kostne, prawdopodobnie jednej osoby, które podjęto, a następnie przekazano do dalszych badań antropologicznych i genetycznych.

Łódź (pow. łódzki, woj. łódzkie). W pierwszej połowie listopada przeprowadzono drugi etap badań archeologicznych na cmentarzu pw. św. Wojciecha w Łodzi w celu odnalezienia szczątków dzieci – ofiar niemieckiego obozu przy ul. Przemysłowej. Poszukiwano miejsc pochówków nastoletnich chłopców, m.in.: Edmunda Agacińskiego, Zygmunta Flaszynskiego, Tadeusza Kalbarczyka i Henryka Słaboszewskiego, którzy ponieśli śmierć w obozie w 1944 r. Ujawniono i podjęto szczątki trzech osób, które przekazano do dalszych badań antropologicznych i genetycznych. Prace zostały objęte śledztwem przez OKŚZpNP w Łodzi.

Lublin (pow. lubelski, woj. lubelskie). W listopadzie na cmentarzu rzymskokatolickim przy ul. Unickiej kontynuowano wieloetapowe, trwające od 2017 r. prace poszukiwawcze, których celem było odnalezienie szczątków ofiar terroru komunistycznego straconych lub zmarłych w więzieniu na Zamku w Lublinie w latach 1944–1954. Bazując na odtworzonym na podstawie ksiąg cmentarnych pierwotnym wykazie pochówków, wytypowano kolejne trzy lokalizacje. Ujawniono przemieszane, złożone wtórnie szczątki prawdopodobnie sześciu osób. Podjęto je i przewieziono do Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej UM w Lublinie. Prace przeprowadzono w ramach śledztwa OKŚZpNP w Lublinie.

Racibórz (pow. raciborski, woj. śląskie). W listopadzie przeprowadzono kolejny etap prac poszukiwawczych na cmentarzu parafialnym Jeruzalem w Raciborzu w celu potwierdzenia, czy grób będący w przekonaniu rodziny miejscem symbolicznym jest rzeczywistym miejscem spoczynku Alojzego Kocmana, członka SZP w Cieszynie skazanego w 1942 r. przez Wyższy Sąd Krajowy w Katowicach za zdradę stanu na 6 lat ciężkiego więzienia i zmarłego w więzieniu raciborskim w 1942 r. Odkryto szczątki jednej osoby, które podjęto i przekazano do dalszych badań antropologicznych i identyfikacji genetycznej.

Warszawa (Bródno, m.st. Warszawa). W drugiej połowie listopada przeprowadzono czwarty etap prac poszukiwawczych w obrębie kwatery 43 L na cmentarzu Bródnowskim w celu odnalezienia pochówków ofiar więzienia karno-śledczego Warszawa III, tzw. Toledo. Relacje świadków wskazywały na to, że ciała zamordowanych mogły być grzebane nie tylko na terenie dawnego więzienia, ale również na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Powązkowskiej w kwaterze Ł II oraz na Cmentarzu Bródnowskim. Sprawdzone

pusty obszar między rzędem 6 kwatery 43 L a drogą wewnętrzną biegnącą przy tamtejszym upamiętnieniu. W obrębie przebadanego miejsca nie natrafiono na jamy grobowe ani przemieszane szczątki ludzkie.

Warszawa (Wola, m.st. Warszawa). W drugiej połowie listopada wykonywano nadzór archeologiczny na Cmentarzu Wojskowym przy ul. Powązkowskiej na terenie kwatery C, gdzie planowane było urządzenie dwóch tradycyjnych rodzinnych grobów murowanych o głębokości ok. 2 m. Celem nadzoru była weryfikacja znajdujących się w tym miejscu pochówków z lat 1948 i 1949, która umożliwi ustalenie dalszej sekwencji grobów w obrębie badanej kwatery.

5.2.2. Poszukiwania za granicą

- **Niemcy**

Fürstenberg nad Hawelą (pow. Oberhavel, Niemcy). Pod koniec sierpnia odbył się kolejny etap prac poszukiwawczych w miejscowości Fürstenberg nad Hawelą. Na cmentarzu wykonano nieinwazyjne badania geofizyczne w celu zlokalizowania miejsc, w których mogą znajdować się skupiska urn z prochami ofiar zbrodni niemieckich. W czasie wojny znajdowało się tam krematorium, w którym spopieliano ciała ofiar z pobliskiego obozu. Prochy umieszczano w glinianych urnach z metalowymi tabliczkami imiennymi. Przebadano ok. 10 tys. m kw. i zarejestrowano 27 anomalii, które będą poddawane dalszej weryfikacji.

Wydział Kresowy przeprowadził prace poszukiwawcze i ekshumacyjne w 9 miejscach na terenie Litwy. W 22 miejscach dokonano rekonesansu terenowego, m.in. w miejscowościach: Chmielniki, Czurańce, Doliny, Janczyny, Miżany, Podlipki, Poszyle, Rakliszki Nowe, Skajszatyle, Stancowszczyzna i Zerwiny na Litwie.

Archeolog BPiI na wniosek Fundacji Wolność i Demokracja brał udział w charakterze obserwatora w pracach poszukiwawczych prowadzonych w miejscowości Puźniki na Ukrainie.

- **Litwa**

Gudele (gm. Zujuny, rej. wileński). We wrześniu przeprowadzono drugi etap prac poszukiwawczych w miejscu domniemanej mogiły żołnierza AK, który zmarł w wyniku ran odniesionych w bitwie pod Krawczunami. Szczątków nie odnaleziono.

Krzyżówka (gm. Pogiry, rej. wileński). We wrześniu prowadzono drugi etap prac poszukiwawczych mogiły trzech żołnierzy AK. Z przeprowadzonej kwerendy wynika, że przed rozpoczęciem operacji „Ostra Brama” (w czerwcu lub lipcu 1944 r.) żołnierze zostali obrzuceni granatami przez oddział policji litewskiej pod dowództwem Jonasa Stańczykasa. Ciało poległego Jana Ladowskiego ps. „Kotek” zabrała matka i pochowała na cmentarzu w Czarnym Borze. Pozostałych miejscowa ludność pogrzebała w miejscu śmierci. Szczątków nie odnaleziono.

Wilno (Rossa, rej. wileński). We wrześniu przeprowadzono wstępny etap prac w jednej z kaplic rodzinnych na cmentarzu na Rossie. W wyniku przeprowadzonej kwerendy ustalono, że został tam pochowany Władysław Komar ps. „Malutki”, żołnierz AK, zatrzymany 20 czerwca 1944 r. przez litewskich policjantów w Podbrzeziu. W trakcie przesłuchania podjął nieudaną próbę ucieczki i został zastrzelony. Ciało pierwotnie pochowano na cmentarzu w Podbrzeziu. Dzięki staraniom żony jego zwłoki zostały ekshumowane i przeniesione do podziemi jednej z cmentarnych kaplic na Rossie. Odsłonięto wejście do krypty oraz zamurowane ściany, w których złożone zostały trumny. Przy użyciu kamery endoskopowej sprawdzono, że w komorach znajdują się pochówki. Prace będą kontynuowane.

Gudzie (gm. Rukojnie, rej. wileński). Prace poszukiwawcze przeprowadzono w miejscu domniemanego pochówku szczątków Zygmunta Maculewicz ps. „Zyg”, który został śmiertelnie ranny podczas ataku na niemieckie ciężarówki w okolicy wsi Kotłówka. Z powodu zagrożenia wynikającego z ruchu wojsk niemieckich ciało pogrzebano najprawdopodobniej w okolicy wsi Gudzie. W badanym miejscu szczątków nie odnaleziono.

Podbrzezie (gm. Podbrzezie, rej. wileński). Prace przeprowadzono w domniemanym miejscu pochówku żołnierza AK, który zginął w 1944 r. podczas walki z Niemcami lub Litwinami. Szczątków nie odnaleziono.

Troki (gm. Troki, rej. wileński). We wrześniu prowadzono prace poszukiwawcze na dawnym cmentarzu katolickim w Trokach, gdzie został potajemnie pochowany Konstanty Mackiewicz ps. „Kowal”, żołnierz AK. Na przełomie 1943 i 1944 r. we wsi Pokrępie (Pokrempė) doszło do potyczki oddziału AK z sowiecką partyzantką. Rannego partyzanta przewieziono do szpitala w Trokach, gdzie zmarł. Szczątków nie odnaleziono. Prace będą kontynuowane.

Posol (gm. Butrymańce, rej. solecznicki). We wrześniu prowadzono drugi etap prac poszukiwawczych miejsca spoczynku 24 żołnierzy AK z oddziału Franciszka Wojciechowicza ps. „Bocian”, poległych 18 listopada 1944 r. Według mieszkańców tamtejszej okolicy miejsce pochówku znajduje się w lesie między miejscowościami Raściuny i Posol, na lewym brzegu rzeki Solczycy. Szczątków nie odnaleziono. Prace będą kontynuowane w kolejnym etapie.

Norulańce (gm. Merkiny, rej. orański). We wrześniu przeprowadzono prace poszukiwawcze w celu odnalezienia szczątków polskiego żołnierza poległego prawdopodobnie w 1920 r. Przy szczątkach odkryto elementy umundurowania i oporządzenia wojskowego, w tym polskie guziki wojskowe (wz. 1917) oraz trzewiki wojskowe. Szczątki zostały przekazane do ekspertyzy antropologicznej w Katedrze Anatomii, Histologii i Antropologii Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Wileńskiego.

Wilno (Kalwaria Wileńska, rej. wileński). We wrześniu i październiku prowadzono prace poszukiwawcze i ekshumacyjne szczątków żołnierzy AK poległych w bitwie pod Krawczunami. 14 lipca 1944 r. w Kalwarii Wileńskiej między kaplicami stacji Drogi Krzyżowej zostali pochowani żołnierze 2. Zgrupowania AK mjr. Mieczysława Potockiego ps. „Węgielny”. Liczba pierwotnie tam pogrzebanych szacowana jest od 30 do 76. W wyniku kwerendy ustalono, że w 1979 r. przeprowadzono ekshumację części szczątków i przeniesiono je do grobu na pobliskim cmentarzu parafialnym. Ustne przekazy oraz inskrypcje na grobie wskazywały, że przeniesiono tam szczątki jedynie 46 żołnierzy. W przebadanej części mogiły odkryto fragmenty 9 szkieletów, przy których znaleziono elementy wyposażenia i oporządzenia wojskowego oraz przedmioty osobiste wskazujące, że szczątki należą do żołnierzy AK. Zostały one przekazane do ekspertyzy antropologicznej w Katedrze Anatomii, Histologii i Antropologii Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Wileńskiego. Prace będą kontynuowane w 2024 r.

- **Ukraina**

Pużniki (nieistniejąca już wieś w gm. Koropiec, pow. buczacki, woj. tarnopolskie II RP). W maju, lipcu oraz sierpniu na wniosek Fundacji Wolność i Demokracja archeolog BPiI brał udział w charakterze obserwatora w pracach poszukiwawczych prowadzonych z inicjatywy fundacji, których celem było odnalezienie grobu Polaków zamordowanych przez UPA w lutym 1945 r. W wyniku kilku etapów prac odkryto mogiłę zbiorową. Prace ekshumacyjne nie zostały przeprowadzone.

5.3. Identyfikacja

Do zadań Wydziału Identyfikacji należy w szczególności prowadzenie Bazy Materiału Genetycznego IPN, kontakt z krewnymi ofiar, pobieranie materiału biologicznego z zabezpieczonych szczątków oraz od krewnych ofiar, prowadzenie czynności przez specjalistów z dziedziny antropologii sądowej i medycyny sądowej podczas prac ekshumacyjnych, dokonywanie oględzin antropologicznych i medyczno-sądowych oraz wydawanie opinii w tym zakresie. W ramach administrowania Bazą Materiału Genetycznego wydział zapewnia realizację wniosków prokuratorów pionu śledczego IPN o wydanie w związku z prowadzonymi postępowaniami karnymi danych i informacji z bazy, w tym prób materiału porównawczego i wyników badań. Zadaniem wydziału jest także planowanie, zlecanie i weryfikacja wykonania umów w zakresie badań genetycznych przez jednostki współpracujące z IPN oraz analiza otrzymywanych wyników badań, a także wykonywanie analiz porównawczych wyników badań genetycznych dzięki zaawansowanym funkcjonalnościom systemu Combined DNA Index System (CODIS). Pracownicy wydziału biorą udział w konferencjach naukowych oraz uczestniczą w projektach popularyzujących działalność IPN.

Zadaniem Wydziału Identyfikacji jest prowadzenie i zwiększanie zasobności Bazy Materiału Genetycznego w celu wykorzystania zgromadzonego materiału biologicznego i informacji genetycznej

w dalszym procesie identyfikacji. Rejestracji danych w Bazie dokonuje się w sposób ciągły, co zapewnia stałe jej poszerzanie o materiał pochodzący od żyjących i nieżyjących krewnych poszukiwanych osób oraz o informacje i wyniki badań genetycznych dotyczących ekshumowanych szczątków. Od ustawowego powołania Bazy Materiału Genetycznego IPN w 2016 r. do końca grudnia 2023 r. zarejestrowano łącznie 4175 prób materiału biologicznego do badań genetycznych, w tym 2215 prób materiału porównawczego pochodzącego od krewnych poszukiwanych ofiar i 1959 prób pozyskanych z ekshumowanych szczątków. W 2023 r. w Bazie Materiału Genetycznego zarejestrowano 770 prób materiału biologicznego do badań genetycznych, w tym 300 prób materiału porównawczego pochodzącego od krewnych poszukiwanych ofiar i 470 prób pozyskanych z ekshumowanych szczątków.

Gromadzenie materiału porównawczego w Bazie możliwe jest m.in. dzięki zgłoszeniom osób poszukujących swoich zaginionych krewnych. Wydział Identyfikacji prowadzi rozmowy z rodzinami ofiar i centralnie koordynuje wszystkie pobrania materiału porównawczego – zarówno te od osób zgłaszających się do biura za pośrednictwem skrzynki mailowej genetyka@ipn.gov.pl oraz infolinii, jak i inicjowane przez poszczególne OBPII. W 2023 r. przy pomocy kontaktu mailowego genetyka@ipn.gov.pl i infolinii przyjęto 64 zgłoszenia od krewnych poszukujących swoich bliskich – ofiar reżimów totalitarnych.

Wydział Identyfikacji uczestniczy bezpośrednio w pracach poszukiwawczych, zapewniając merytoryczne wsparcie antropologów sądowych i medyków sądowych w miejscu odnalezienia szczątków. Działania BPiI podejmowane w 2023 r. doprowadziły do odnalezienia w 17 lokalizacjach szczątków kostnych co najmniej 130 osób, z czego szczątki 99 osób ekshumowano w ramach prac objętych śledztwami prokuratorów Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Szczątki 31 osób podjęto w wyniku prac biura nieobjętych śledztwami. Poza granicami Polski przebadano 2 lokalizacje (Litwa – Kalwaria Wileńska i Norułańce), w których odnaleziono łącznie szczątki 10 osób.

Pracownicy Wydziału Identyfikacji pobrali w 2023 r. 87 prób materiału kostnego ze szczątków odnalezionych podczas prac poszukiwawczo-archeologicznych, z czego 11 prób pobrano w ramach prowadzonych postępowań karnych. Specjaliści zatrudnieni w Wydziale Identyfikacji, w tym antropolodzy, biolodzy oraz genetycy, postanowieniami prokuratorów oddziałowych komisji zostali powołani w charakterze biegłych w 9 postępowaniach karnych (sygn.: S 5.2000.Zk, S 21.2000.Zk, S 66.2018.Zk, S 9.2018.Zk, S 36.2019.Zn, S 72.2020.Zk, S 53.2022.Zk, S 19.2023.Zk, S 37.2019.Zk).

Gromadzenie danych i informacji w Bazie Materiału Genetycznego, w tym rejestracja danych o osobach zaginionych i ich krewnych oraz rejestracja informacji dotyczących prób materiału kostnego zabezpieczonych z ekshumowanych szczątków, umożliwiając wykorzystanie zasobów Bazy przez pion śledczy IPN. Na potrzeby prowadzonych postępowań karnych w 2023 r. na wniosek prokuratorów udostępniono dane genetyczne dotyczące 23 prób materiału porównawczego (17 wymazów z jamy ustnej oraz 6 wyników profilowania materiału porównawczego) oraz 1 próbę materiału kostnego (wyniki profilowania).

Wydział Identyfikacji koordynuje proces zlecania przez BPiI badań genetycznych, dokonuje merytorycznego planowania zakresu prowadzonych badań, weryfikuje poprawność otrzymanych wyników i wykonuje analizy porównawcze uzyskanych profili. W 2023 r. zlecono badania genetyczne mające na celu uzyskanie profili DNA łącznie 916 osób (315 prób materiału kostnego i 601 prób materiału porównawczego od krewnych ofiar).

W 2023 r. w ramach obowiązujących umów ramowych Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie wykonał 19 zleceń na profilowanie łącznie 684 prób (369 prób materiału porównawczego i 315 prób materiału kostnego), natomiast Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu Collegium Medicum im. L. Rydygiera w Bydgoszczy wykonał 4 zlecenia na profilowanie łącznie 232 prób materiału porównawczego. Zwiększenie ilości uzyskanych profili w stosunku do 2022 r. oraz lat poprzednich wpływa bezpośrednio na zwiększenie prawdopodobieństwa uzyskania kolejnych identyfikacji. W 2023 r. badania genetyczne szczątków ekshumowanych w sprawach objętych postępowaniami karnymi: S. 9.2018.Zk, S 18.2021.Zn, S 52.2014.Zk oraz S 36.2019.Zn zostały zlecone w porozumieniu z prokuratorami właściwych oddziałowych komisji. W pozostałych przypadkach badania genetyczne ekshumowanych szczątków były zlecane przez BPiI.

Na podstawie porozumienia z Federalnym Biurem Śledczym Stanów Zjednoczonych od 2019 r. w IPN funkcjonuje system informatyczny służący m.in. do gromadzenia i automatycznego porównywania profili DNA w celu określenia pokrewieństwa: Combined DNA Index System (CODIS). Od 2020 r. trwają systematyczne prace związane z rejestracją w systemie CODIS uzyskanych przez IPN profili DNA. Zasoby systemu stanowią profile DNA ustalone w wyniku badań genetycznych zleczanych przez BPiI zewnętrznym laboratoriom genetycznym w trybie ustawy o zamówieniach publicznych oraz profile DNA ustalone przez laboratoria w trybie postępowania karnego, przekazane do Bazy przez prokuratorów pionu śledczego IPN. CODIS jest narzędziem wspierającym Bazę Materiału Genetycznego IPN. Umożliwia skuteczne wykorzystywanie danych zarejestrowanych w Bazie zgodnie z celem ustawowym i zadaniami Instytutu. Zwiększając funkcjonalność systemu dla potrzeb identyfikacyjnych, pracownicy BPiI zarejestrowali w 2023 r. w programie CODIS 795 profili genetycznych – zarówno pochodzących od krewnych ofiar (510 profili), jak i pozyskanych ze szczątków NN odnalezionych w wyniku prac ekshumacyjnych (285 profili). Obecnie w systemie CODIS znajduje się łącznie 2280 profili genetycznych.

Analizy genetyczne prowadzone w BPiI IPN dzięki funkcjonalnościom systemu CODIS mogą być z powodzeniem zlecane i wykorzystywane na potrzeby postępowań karnych prowadzonych przez prokuratorów pionu śledczego IPN, stanowiąc dodatkowe narzędzie procesowe umożliwiające określenie tożsamości ofiar zbrodni. Wykorzystanie CODIS umożliwia identyfikację ofiar, których profilem DNA zewnętrzne laboratoria genetyczne dysponują, a jedynie brak odpowiedniego narzędzia informatycznego uniemożliwia identyfikację. W związku z szerokimi zasobami Bazy Materiału Genetycznego w zakresie materiału porównawczego w postaci gotowych profili DNA, wystosowano do prokuratorów oddziałowych komisji propozycje wsparcia przez BPiI procesu identyfikacji szczątków kostnych objętych dziewięcioma postępowaniami karnymi (w sprawach o sygn.: S 66.2018.Zk, S 39.2021.Zn, S 36.2019.Zn, S 52.2014.Zk, S 18.2021.Zn, S 21.2000.Zk, S 11.2023.Zn, S 92.2016.Zk, S 46.2016.Zi). Wnioski prokuratorów oddziałowych KŚZpNP o dokonanie przez BPiI w systemie CODIS analiz uzyskanego profilu kostnego odnotowano w sześciu sprawach: S 66.2018.Zk, S 39.202.Zn, S 36.2019.Zn, S 52.2014.Zk, S 18.2021.Zn, S 21.2000.Zk.

W 2023 r. odbyły się dwie uroczystości wręczenia not identyfikacyjnych, podczas których ogłoszono nazwiska łącznie 40 zidentyfikowanych przez IPN ofiar.

8 marca w Belwederze ogłoszono nazwiska ofiar totalitaryzmów: Mieczysława Adamca, Wincentego Cebuli, Jana Chowańskiego, Ryszarda Chrzanowskiego, Wacława Czepińskiego, Henryka Filipeckiego, Ireneusza Kiwacza, Józefa Kłysia, Mariana Kostępskiego, Jana Kwaka, Eugeniusza Lisa, Mariana Olejniczaka, Józefa Orkisa, Stanisława Pisarskiego, Jana Sałapatka, Stanisława Serwy, Stanisława Sołeckiego, Antoniego Tkocza, Marii Turowskiej i Wacława Wątroby.

1 grudnia w Belwederze podano do wiadomości publicznej nazwiska następujących ofiar: Edwarda Borkowskiego, Napoleona Ciukszy, Walentego Czaińskiego, Leopolda lub Józefa Dańca, Wojciecha Duśki, Edmunda Kasprzyka, Ludwika Kawika, Ludwika Kłóski, Jana Kowalskiego (syna Stanisława), Jana Kowalskiego ps. „Bystry”, Józefa Lewickiego, Mariana Misiaka, Tadeusza Obtulowicza, Alojzego Ogrockiego, Tomasza Piątka, Witolda Polińskiego, Henryka Skąleckiego, Henryka Szwejcera, Eugeniusza Tomasika i Władysława Wójcika.

Wykorzystanie systemu CODIS umożliwiło identyfikację szczątków 21 spośród wszystkich 40 zidentyfikowanych osób.

Wydział Identyfikacji nadzoruje zabezpieczenie oraz przechowywanie ludzkich szczątków kostnych ekshumowanych podczas prac w kraju i za granicą, w tym w ramach postępowań karnych. W 2023 r. zarejestrowano łącznie 38 protokołów przyjęcia i wydania szczątków z chłodni IPN (22 protokoły przyjęcia i 16 protokołów wydania szczątków), w tym 25 sporządzonych w związku z przyjęciem lub wydaniem szczątków zabezpieczonych w ramach postępowań karnych.

W ramach działalności edukacyjnej pracownicy Wydziału Identyfikacji IPN w 2023 r. wzięli udział w Kongresie Pamięci Narodowej, Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej, Projekcie „Łączka i inne miejsca poszukiwań” prowadzonym w Białymstoku, Gdańsku, Katowicach i Warszawie oraz

w wykładach Instytutu Trzeciego Wieku organizowanych przez IPN. Pracownik Wydziału Identyfikacji uczestniczył w spotkaniach Zespołu Eksperckiego ds. Międzynarodowych z udziałem zagranicznych gości oraz delegacji przybywających do IPN.

5.4. Organizacja prac poszukiwawczych

Wydział Logistyki BPiI zajmuje się organizacją prac poszukiwawczych w zakresie technicznym i formalnoprawnym: procesem przygotowania projektów umów i porozumień oraz korespondencją z podmiotami zewnętrznymi w sprawach dotyczących planowanych badań.

W ramach organizowania prac poszukiwawczych przygotowano we współpracy z Biurem Prawnym IPN 50 umów o udostępnienie (użyczenie/dzierżawę) nieruchomości w 58 lokalizacjach na terenie całego kraju i za granicą:

- 17 umów z osobami fizycznymi;
- 7 umów z przedsiębiorcami;
- 8 umów z instytucjami kościelnymi;
- 6 umów z jednostkami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe;
- 8 umów z jednostkami samorządu terytorialnego lub ich jednostkami organizacyjnymi;
- 1 umowę z Rejonowym Zarządem Infrastruktury w Gdyni;
- 1 umowę z Robotniczą Spółdzielnią Mieszkaniową w Warszawie;
- 1 umowę z Fundacją Centrum Europejskie Natolin;
- 1 umowę z Kampinoskim Parkiem Narodowym.

W Wydziale Logistyki przygotowano ponadto i zawarto następujące umowy/porozumienia:

- umowę o współpracy z 31. Wojskowym Oddziałem Gospodarczym i Jednostką Wojskową w Tomaszowie Mazowieckim w zakresie oczyszczenia terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych podczas prac poszukiwawczych na terenie dawnego poligonu wojskowego zlokalizowanego na osiedlu Brus w Łodzi;
- umowę o współpracy z 26. Wojskowym Oddziałem Gospodarczym w Zegrzu i Jednostką Wojskową nr 2189 w Nowym Dworze Mazowieckim w zakresie oczyszczenia terenu z przedmiotów wybuchowych i niebezpiecznych podczas prac poszukiwawczych na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego;
- umowę z Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku dotyczącą udostępnienia eksponatów pochodzących z prac poszukiwawczych;
- umowę badawczą z Uniwersytetem Wileńskim na wykonanie badań genetycznych szczątków ludzkich odnalezionych podczas prac poszukiwawczych na Litwie w 2023 r.;
- porozumienie o współpracy ze Stowarzyszeniem Odra-Niemen w zakresie udziału członków Stowarzyszenia w pracach poszukiwawczych na terytorium Litwy;
- porozumienie w sprawie udostępnienia materiałów Kampinoskiego Parku Narodowego w celu prowadzenia działalności naukowej.

W dwóch lokalizacjach przeprowadzono prace na podstawie:

- zgody wydanej przez Nadleśnictwo Stuposiany – prace poszukiwawcze na terenie miejscowości Muczne w województwie podkarpackim (maj i czerwiec 2023 r.);
- zgody wydanej przez władze miasta Fürstenberg – prace nieinwazyjne na cmentarzu w miejscowości Fürstenberg w Niemczech (sierpień 2023 r.).

Ponadto zostały zawarte 4 aneksy do wcześniej obowiązujących umów:

- do umowy z Uniwersytetem Wileńskim – badania genetyczne na terenie Litwy,
- do umowy z osobą fizyczną – prace na terenie Warszawy – willa Jasny Dom;
- do umowy z przedsiębiorcą – prace na terenie Warszawy przy ul. Namysłowskiej;
- do umowy z jednostką samorządu terytorialnego – prace na terenie Cmentarza Wojskowego przy ul. Powązkowskiej w Warszawie.

Badania archeologiczne na podstawie 17 decyzji administracyjnych wydanych przez właściwych wojewódzkich konserwatorów zabytków przeprowadzono w następujących lokalizacjach:

- Krotoszyn w woj. wielkopolskim, pozwolenie wydał Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz parafialny w miejscowości Trześniów, pozwolenie wydał Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Łódź, teren dawnego poligonu na osiedlu Brus, pozwolenie wydał Łódzki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Warszawa, ul. Świerszcza, willa Jasny Dom, pozwolenie wydał Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Bielsk Podlaski w woj. podlaskim, pozwolenie wydał Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz komunalny w Katowicach, pozwolenie wydał Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Muczne w woj. podkarpackim, trzy pozwolenia wydał Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz komunalny w Rzeszowie, pozwolenie wydał Podkarpacki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Warszawa Natolin, pozwolenie wydał Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz parafialny w miejscowości Wronki w woj. wielkopolskim, pozwolenie wydał Wielkopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz w miejscowości Tarnowskie Góry w woj. śląskim, pozwolenie wydał Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- Cmentarz Wojskowy na Powązkach w Warszawie, pozwolenie wydał Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz parafialny w Bielsku Podlaskim, pozwolenie wydał Podlaski Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz Bródnowski w Warszawie, pozwolenie wydał Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków;
- cmentarz Osobowicki we Wrocławiu, pozwolenie wydał Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

Prace ekshumacyjne na podstawie 19 decyzji administracyjnych wydanych przez właściwego państwowego inspektora sanitarnego przeprowadzono w następujących lokalizacjach:

- cmentarz komunalny w Zgorzelcu w woj. dolnośląskim, pozwolenie wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
- cmentarz komunalny w Katowicach, dwa pozwolenia wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
- cmentarz parafialny w Rawiczu w woj. wielkopolskim, pozwolenie wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
- cmentarz parafialny w Bielsku Podlaskim w woj. podlaskim, pozwolenie wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
- cmentarz Osobowicki we Wrocławiu, cztery pozwolenia wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny;
- cmentarz parafialny w Łodzi, siedem pozwoleń wydał Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny.

W ramach działań związanych z pracami poszukiwawczymi BPiI przygotowano 44 delegacje zagraniczne, w tym: 3 delegacje do Gruzji, 2 – do Estonii, 5 – na Ukrainę, 29 – na Litwę, 3 – do Niemiec, 1 – do Francji i 1 do Hiszpanii (delegacje dotyczyły prac poszukiwawczych, rekonesansów, kwerend archiwalnych, konferencji naukowych i uroczystości pogrzebowych).

W BPiI podpisano umowy o świadczenie wolontariatu z ośmioma wolontariuszami, którzy pracowali podczas prac poszukiwawczych w Rembertowie (przy ul. Marsa 4 osoby) oraz w Trześniowie (na cmentarzu parafialnym 4 osoby).

W 2023 r. w BPiI zarejestrowano 4399 pism korespondencji zewnętrznej (w tym 2877 przychodzących i 1522 wychodzące) oraz 2193 pism korespondencji wewnętrznej, co daje łącznie sumę 6592 jednostek korespondencyjnych.

5.5. Działalność edukacyjna i informacyjna

Samodzielna Sekcja Informacji i Sprawozdawczości jest komórką organizacyjną BPiI, do której zadań należy m.in.: opracowywanie informacji o bieżącej i programowej działalności pionu poszukiwań i identyfikacji, działalność popularyzatorska, współpraca z Biurem Prezesa i Biurem Rzecznika Prasowego, przygotowywanie komunikatów prasowych oraz kontakty z dziennikarzami. W ramach współpracy z BEN, BBH i innymi komórkami sekcja podejmuje działania w zakresie przygotowywania projektów edukacyjnych. Stałym elementem edukacyjnym jest wystawa „Dowody zbrodni. Przedmioty z Łączki w Pawilonie X więzienia na Rakowieckiej” eksponowana w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie (otwarta 1 marca 2018 r.).

5.5.1. Strona internetowa

Z uwagi na duże zainteresowanie społeczne pracami poszukiwawczymi BPiI IPN prowadzi systematyczną działalność informacyjną za pośrednictwem strony internetowej (poszukiwania.ipn.gov.pl), która prezentuje bieżącą aktywność pionu; daje także możliwość zapoznania się z działaniami poszukiwawczymi zarówno z okresu działalności Biura (2016–2023), jak i z wcześniejszymi działaniami IPN (2003–2016). Na stronie poszukiwania.ipn.gov.pl opublikowano ponad 70 wpisów informujących o bieżącej działalności Biura.

5.5.2. Projekt „Łączka i inne miejsca poszukiwań”

25 maja 2023 r. na Zamku Królewskim w Warszawie odbył się finał VI edycji projektu „Łączka i inne miejsca poszukiwań”. Celem projektu jest przybliżenie uczniom ostatnich klas szkół podstawowych i szkół średnich działalności IPN w zakresie poszukiwania i identyfikacji szczątków ofiar totalitaryzmów. Podczas gali finałowej zaprezentowano 15 etiud filmowych przygotowanych przez uczestników jako podsumowanie całorocznej pracy. Etiudy prezentowały sylwetki polskich bohaterów, a także ilustrowały misję poszukiwania i identyfikacji szczątków wypełnianą przez Instytut. W VI edycji wystartowało łącznie 350 osób w 60 zespołach.

25 października 2023 r. w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie zainaugurowano VII edycję projektu „Łączka i inne miejsca poszukiwań”. Do udziału zgłosiło się 375 uczniów w 62 zespołach. Zajęcia realizowane są w oddziałach i delegaturach IPN w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Poznaniu i Warszawie w systemie hybrydowym (stacjonarnie oraz online).

Projekt został objęty Patronatem Narodowym Prezydenta RP Andrzeja Dudy. Realizowany jest we współpracy Biura Poszukiwań i Identyfikacji, Biura Edukacji Narodowej i Biura Przystanków Historia.

5.5.3. Media społecznościowe

W ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej Biuro prowadzi w serwisie Facebook stronę „Biuro Poszukiwań i Identyfikacji IPN”. 31 grudnia 2023 r. stronę obserwowało 21 209 osób (wzrost o 5,3 proc. w stosunku do 2022 r.). Opublikowane treści zyskały ponad 484 tys. wyświetleń (wzrost o 28,4 proc. w stosunku do 2022 r.). W serwisie X (dawny Twitter) konto „Poszukiwania IPN” obserwują 15 273 osoby. Publikowane treści zostały wyświetlone ponad milion razy. W okresie sprawozdawczym w kanałach społecznościowych zamieszczono łącznie ok. 600 wpisów informujących zarówno o bieżącej działalności Biura, jak i o przypadających rocznicach. Treści publikowane w serwisie Twitter/X są regularnie i często cytowane w materiałach prasowych w kraju i za granicą, co uzasadnia konieczność prowadzenia kampanii informacyjnych za pośrednictwem kanałów społecznościowych. Informacje publikowane w kanałach społecznościowych są systematycznie tłumaczone i publikowane na anglojęzycznych profilach prowadzonych przez IPN.

W ramach działalności Samodzielnej Sekcji Informacji i Sprawozdawczości gromadzona jest dokumentacja fotograficzna i wideo z realizowanych prac terenowych. W 2023 r. zgromadzono w archiwum ok. 18 tys. jednostek (zdjęć i ujęć wideo). Cały zasób multimedialny Biura obejmuje ok. 87 tys. jednostek. W 2023 r. w mediach społecznościowych opublikowano kilkadziesiąt etiud filmowych popularyzujących działalność Biura.

Znaną formą popularyzacji działalności Biura jest podcast internetowy #PowracamyPoSwoich, przygotowywany zarówno w wersji wideo, jak i w formie słuchowiska. Dotychczas wyemitowano 12 odcinków wideo poświęconych historii poszukiwań szczątków ofiar totalitaryzmów, pracom poszukiwawczym na „Łączę”, działalności Biura na dawnych Kresach Wschodnich oraz historiom i sylwetkom ofiar, których szczątki zostały odnalezione i zidentyfikowane w ramach działalności pionu poszukiwań. Biuro zajmuje się nie tylko przygotowaniem merytorycznym, ale i realizacją multimedialną.

6. Upamiętnianie walk i męczeństwa

Zadania Instytutu Pamięci Narodowej związane z upamiętnianiem historycznych wydarzeń, miejsc i postaci w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego w kraju i za granicą oraz miejsc walki i męczeństwa innych narodów na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r. polegają w szczególności na:

- inicjowaniu opieki nad miejscami walk i męczeństwa oraz trwałego upamiętniania faktów, wydarzeń i postaci związanych z tymi miejscami;
- dokonywaniu trwałych upamiętnień faktów, wydarzeń i postaci związanych z miejscami walki i męczeństwa;
- ocenianiu stanu opieki nad miejscami i trwałymi obiektami pamięci narodowej, w szczególności nad grobami i cmentarzami wojennymi oraz miejscami walk narodowowyzwoleńczych i cmentarzami ofiar terroru totalitarnego;
- opiniowaniu pod względem historycznym wniosków o trwałe upamiętnienie miejsc i wydarzeń historycznych;
- współdziałaniu ze środowiskami i organizacjami emigracyjnymi i polonijnymi oraz polskimi poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w sprawowaniu opieki nad miejscami walk i męczeństwa narodu polskiego za granicą.

Ponieważ Instytut Pamięci Narodowej nie jest organem administracji rządowej w sprawach, które mogą mieć wpływ na realizację polityki państwa oraz umów międzynarodowych dotyczących miejsc pamięci narodowej, grobów i cmentarzy wojennych, podejmuje takie działania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Za realizację powyższych zadań, opisanych w rozdziale 6b ustawy o IPN-KŚZpNP, odpowiada powołane 1 sierpnia 2016 r. Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa, podejmujące następujące działania:

- zajmowanie stanowisk, wydawanie opinii oraz występowanie z wnioskami w sprawach opieki nad miejscami walk i męczeństwa oraz trwałego upamiętniania związanych z tymi miejscami faktów i wydarzeń;
- sprawowanie opieki nad miejscami walk i męczeństwa narodu polskiego w Polsce i za granicą, zwłaszcza polskimi cmentarzami wojennymi;
- poszukiwanie i upamiętnianie miejsc męczeństwa Polaków oraz miejsc ich pochówku poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej;
- ekshumacje i przenoszenie szczątków Polaków poległych lub pomordowanych za granicą na cmentarze w Polsce;
- popieranie tworzenia lokalnych izb pamięci i muzeów walk o niepodległość;
- finansowanie i przeprowadzanie prac mających na celu trwałe upamiętnianie faktów, wydarzeń i postaci związanych z miejscami walk i męczeństwa.

Zgodnie z Ustawą z 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski IPN realizuje zadania związane z:

- prowadzeniem ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski;
- podejmowaniem działań dotyczących opieki nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, w szczególności przez dofinansowanie zadań związanych z opieką nad tymi grobami;

- udzielaniem dotacji celowych oraz przyznawaniem świadczeń pieniężnych na pokrycie kosztów sprawowanej opieki nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

Szczegółowe zestawienia upamiętnień (nowych oraz poddanych renowacji) realizowanych przez pion upamiętniania walk i męczeństwa IPN w 2023 r., a także grobów wojennych i grobów weteranów, na których wykonano nowe nagrobki lub wyremontowano dotychczasowe, znajdują się w załącznikach nr 9, 10 i 11.

6.1. Budowa i remonty upamiętnień

6.1.1. Wykonanie nowych upamiętnień

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala) zrealizowało w roku sprawozdawczym 37 nowych upamiętnień. W kraju sfinansowano lub dofinansowano powstanie 34 upamiętnień, m.in. w Szczecinie wykonanie pomnika w postaci śruby okrętowej, poświęconego uczestnikom i organizatorom szczecińskiego Grudnia '70 i Stycznia '71, a w Terespole – w postaci ławeczki multimedialnej poświęconej Andrzejowi Bajowi ps. „Bay”, „Wilski”, „Wujek”, porucznikowi piechoty WP, członkowi POW, kawalerowi Krzyża Niepodległości i Krzyża Walecznych, burmistrzowi Terespolu w latach 1935–1939.

W Warszawie BUWiM sfinansowało tablice upamiętniające: prof. Pereca Willenberga oraz jego syna Samuela Willenberga ps. „Igo”, uczestnika buntu w niemieckim nazistowskim obozie zagłady w Treblince, a także uczestnika Powstania Warszawskiego na budynku przy ul. Marszałkowskiej 60, natomiast prof. Edwarda Lipińskiego, działacza opozycji antykomunistycznej w PRL na dziedzińcu Szkoły Głównej Handlowej.

W Gródku zrealizowano wykonanie tablicy poświęconej 44 ofiarom niemieckiego bombardowania lotniczego okolic tej miejscowości 3 września 1939 r.; w parku Promenada w Mysłowicach upamiętniono na murze imitującym ściany baraku niemieckie Policyjne Więzienie Zastępcze Rosengarten, a po wojnie komunistyczny obóz pracy; w Polczynie-Zdroju sfinansowano tablicę poświęconą polskim dzieciom – ofiarom akcji germanizacyjnej.

Liczne upamiętnienia realizowane są na wniosek jednostek samorządowych, instytucji państwowych oraz organizacji społecznych. W Pruszkowie wykonano tablicę poświęconą Janowi Iwańczykowi ps. „Kruk”, którą umieszczono przy głównym wejściu do Komendy Powiatowej Policji; w Pawłowie Kościelnym sfinansowano pomnik Nieznanego Żołnierza ku czci obrońców ojczyzny oraz poległych i pomordowanych w walce z najeźdźcami sowieckim i niemieckim w latach 1914–1951, który umieszczono na cmentarzu parafialnym.

W okresie sprawozdawczym BUWiM sfinansowało lub dofinansowało 3 upamiętnienia poza granicami kraju, w tym popiersie marsz. Józefa Piłsudskiego w Victorii (Kanada), tablicę w Liverpool (Wielka Brytania) poświęconą polskim żołnierzom służącym na polskich okrętach uczestniczących w walkach o Atlantyk oraz tablicę w Blackburn (Wielka Brytania) upamiętniającą powstanie 2. Korpusu Polskiego.

OBUWiM Białystok zrealizowało 14 upamiętnień, w tym tablicę poświęconą Rodzinom Żołnierzy Wyklętych w Hodyszewie (gm. Nowe Piekuty), tablicę upamiętniającą 80. rocznicę pacyfikacji wsi Grzędy oraz tablicę informacyjno-historyczną opisującą postać działacza NSZZ „Solidarność” w Suwałkach Aleksandra Serebyńskiego.

OBUWiM Gdańsk wykonało 14 upamiętnień, m.in. w Nowym Mieście Lubawskim popiersie bł. ks. Franciszka Rogaczewskiego, polskiego patrioty z Wolnego Miasta Gdańska, założyciela Klubu Sportowego „Drwęca” zamordowanego przez Niemców w czasie II wojny światowej. W ramach cyklu „Gdańskie Orły” sfinansowało także tablice upamiętniające polskich patriotów z Wolnego Miasta Gdańska: zamordowanego przez Niemców podczas II wojny światowej redaktora naczelnego „Gazety Gdańskiej” Henryka Wieczorkiewicza, działaczy m.in. Gminy Polskiej Związku Polaków oraz Towarzystw Ludowych Balbinę i Michała Bellwonów, oraz rozstrzelanego przez Niemców w masowej egzekucji 11 stycznia 1940 r. ks. Bernarda Wieckiego. W miejscowości Korne wykonano tablicę poświęconą wójtowi gminy Kościerz-

na Rudolfowi Lassie oraz synowi Tomasza Rogali, znanego działacza i bojownika o polskość Kaszub i powrót Pomorza do Polski, Władysławowi Rogali, którzy zostali zabici 14 września 1939 r. przez żołnierzy niemieckich. W Sopocie sfinansowano tablicę poświęconą sierż. Józefowi Franczakowi ps. „Lalek”.

W rocznicę ogłoszenia stanu wojennego 13 grudnia odsłonięto zrealizowane w Kościele Morskim w Gdańsku Nowym Porcie epitafium upamiętniające franciszkanina Dominika Kabattka, duszpasterza gdańskich portowców, których wspierał w czasie strajków i w okresie stanu wojennego.

OBUWiM Katowice zrealizowało 7 nowych upamiętnień i 2 tablice edukacyjne, m.in. w Dębowcu obelisk ku czci żołnierza drugiej konspiracji zamordowanego podczas oblawy przez UB plut. Wiesława Purzyckiego, w Bielsku-Białej tablicę upamiętniającą legendarnego boksera z KL Auschwitz, członka obozowego ruchu oporu Tadeusza Pietrzykowskiego, a w Chorzowie tablicę poświęconą powstańcowi śląskiemu, posłowi na Sejm Śląski i senatorowi II RP Rudolfowi Kornkemu.

OBUWiM Kraków wykonało 18 nowych upamiętnień, m.in. w Nowym Sączu tablicę upamiętniającą żołnierza Legionów Polskich i wojny polsko-bolszewickiej, oficera Oddziału II Sztabu Generalnego WP oraz dyplomata ppłk. Mariana Chodackiego, w Luborzycy tablicę poświęconą duszpasterzowi ludzi pracy w latach osiemdziesiątych XX w. ks. Kazimierzowi Jancarzowi w 30. rocznicę jego śmierci; w Kaszowie tablicę ku czci ofiar niemieckiej pacyfikacji 1 lipca 1943 r., a w Krakowie – zamordowanego przez Niemców w 1944 r. małżeństwa Jadwigę i Zygmunta Karłowskich, żołnierzy AK, organizatorów sieci punktów sanitarnych w posiadłościach ziemiańskich w Małopolsce.

OBUWiM Lublin zrealizowało 23 nowe upamiętnienia, m.in. tablice upamiętniające żołnierzy AK/WiN w Białej Podlaskiej, Bełżycach, Borowej, Kolonii Zawalów, Sokołowie Podlaskim i Wisznicach, a także zamordowanych przez Niemców mieszkańców wsi Różaniec oraz Wola Obszańska. Wykonano ponadto tablice informacyjne w kwaterach wojennych na Porytowym Wzgórzu i w Solcu.

OBUWiM Łódź wykonało 4 nowe upamiętnienia, w tym tablicę poświęconą młodzieżowej organizacji antykomunistycznej Biały Orzeł w Ostrowie Wielkopolskim oraz tablicę upamiętniającą por. nawigatora Jana Rudka, żołnierza WP i PSZ w Płoszowie.

OBUWiM Poznań zrealizowało 7 upamiętnień, m.in. w lesie koło Puszczykowa pomnik ku czci mjr. Bolesława Rubaszewskiego, siedmiu nieznanym z nazwiska żołnierzom WP oraz powojennego podziemia antykomunistycznego – ofiar komunistycznych zbrodni sądowych w latach 1945–1946; w Siedlcu pomnik upamiętniający młode polskie więźniarki niemieckiego obozu pracy przymusowej.

OBUWiM Rzeszów wykonało 11 nowych upamiętnień, w tym w Błazowej Dolnej mural upamiętniający ks. Michała Pilipca ps. „Ski”, kapelana AK zamordowanego przez komunistów w lasach głogowskich w grudniu 1944 r., i w Iwoniczu tablicę poświęconą zamordowanym przez Niemców w 1943 r. mieszkańcom domu opieki prowadzonego przez Ojców Bonifratrów.

OBUWiM Szczecin zrealizowało 13 upamiętnień, m.in. w Gorzowie Wielkopolskim tablicę z okazji 40. rocznicy powstania Ruchu Młodzieży Niezależnej; w Goleniowie pomnik rtm. Witolda Pileckiego oraz tablicę poświęconą robotnikom przymusowym w III Rzeszy Niemieckiej podczas II wojny światowej w Szczecinie; w Unieściu tablicę upamiętniającą członków i sympatyków NSZZ „Solidarność” internowanych w stanie wojennym w Wojskowym Obozie Internowania – została ona zamontowana na głazie narzutowym przy kościele pw. Matki Bożej Gwiazdy Morza.

OBUWiM Warszawa zrealizowało 10 nowych upamiętnień, m.in. w Warszawie tablicę poświęconą żołnierzom Okręgu Armii Krajowej Warszawa-Miasto, którzy podczas Powstania w Getcie Warszawskim w 1943 r. udzielili zbrojnej pomocy żydowskim bojownikom, organizując antyniemieckie akcje dywersyjne, a także tablicę upamiętniającą ks. Michała Kubackiego i ks. Jana Stanka, którzy podczas II wojny światowej pomagali osobom pochodzenia żydowskiego; w Ostrówku pomnik ku czci więźniów obozu przejściowego NKWD; w Nasielsku dwie tablice – jedną poświęconą mieszkańcom Nasielska, którzy zginęli z rąk Sowietów 1 kwietnia 1945 r., a drugą – upamiętniającą wypędzenie nasielskiej społeczności żydowskiej w 1939 r.

OBUWiM Wrocław wykonało 4 upamiętnienia, m.in. w Opolu pomnik Wojciecha Korfantego, a w parku Klonowym w Oleśnicy tabliczki i postumenty poświęcone jedenastu ofiarom zbrodni katyńskiej w 83. rocznicę ich śmierci – posadzono także jednaście Dębów Pamięci.

6.1.2. Remonty upamiętnień

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala) zrealizowało 6 remontów upamiętnień, w tym renowację pomnika Obrońców Ziemi Łżeckiej na pl. 11 Listopada w Łży oraz pomnika ku czci poległych za ojczyznę w Wilczogębach. Przeprowadzono też prace konserwatorskie pomnika ofiar I wojny światowej na Cmentarzu Wojennym w Łambinowicach.

Na szczególną uwagę zasługuje przeprowadzenie prac konserwatorskich pomnika marsz. Józefa Piłsudskiego na terenie Zakładu Opieki Długoterminowej Szpitala Specjalistycznego im. Ludwika Rydygiera w Makowie Podhalańskim oraz prace remontowo-konserwatorskie pomnika twórcy Legionów Polskich we Włoszech gen. Jana Henryka Dąbrowskiego w miejscu jego urodzenia w Pierzchowie.

OBUWiM Białystok odrestaurowało w Białymstoku pomnik ks. Stanisława Suchowolca w 40. rocznicę jego święceń kapłańskich oraz w Kalininie (dziś: Twer, Rosja) pomnik poświęcony policjantom z Grajewa zamordowanym przez NKWD wiosną 1940 r.

OBUWiM Katowice wyremontowało pomnik ku czci ofiar zbiorowej egzekucji w 1940 r. w Jaworznie oraz obelisk upamiętniający więźniów KL Auschwitz-Birkenau oraz powstańców śląskich w Żytnej. Ponadto zakończono pierwszy etap remontu upamiętnienia ofiar egzekucji z 3 września 1939 r. w Orzeszu.

OBUWiM Kraków przeprowadziło wymianę zniszczonej tablicy poświęconej żołnierzom Zgrupowania AK „Żelbet” oraz Batalionu AK „Skała” w Korzkwi, a także współfinansowało we współpracy z Urzędem Miasta renowację pomnika Katyńskiego na cmentarzu komunalnym w Nowym Targu.

OBUWiM Łódź przeprowadziło remont pomnika upamiętniającego 30 mieszkańców Inowłodzi i okolic rozstrzelanych przez Niemców w lutym 1944 r. w tzw. Molkowym Rowie (drugi etap prac rozpoczętych w 2022 r.) oraz renowację pomnika w Tomaszowie Mazowieckim ku czci pastora Ludwika Maya zamordowanego przez Niemców w KL Dachau.

OBUWiM Poznań wykonało remont pomników powstańców wielkopolskich: Jana Drożdżyńskiego w Miechcinie oraz Józefa Kusza w Waszkowie.

OBUWiM Rzeszów przeprowadziło remont tablicy informacyjnej w kwaterze Żołnierzy Wyklętych na cmentarzu komunalnym Wilkowyja w Rzeszowie.

OBUWiM Wrocław wykonało rewitalizację upamiętnień związanych z największym podczas II wojny światowej obozem pracy przymusowej Burgweide we Wrocławiu: odrestaurowano krzyż upamiętniający więźniów obozu oraz przeniesiono w nowe miejsce, osadzono i ponownie odsłonięto głaz poświęcony ofiarom obozu.

6.2. Groby wojenne – budowa i remonty, ekshumacje

W 2023 r. **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** zgodnie z art. 531 ustawy o IPN-KŚZpNP, tj. „Organy właściwe w sprawach wydawania zezwoleń na wykonywanie trwałych znaków i obiektów upamiętniających walki i męczeństwo wydają zezwolenie po zasięgnięciu opinii Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej”, wydało ponad 170 opinii w sprawie planowanych prac remontowych przy mogiłach wojennych, związanych z nowym wystrojem obiektów, ich urządzeniem oraz zmianą treści inskrypcji na tablicach pamiątkowych i imiennych oraz w innych sprawach dotyczących problematyki grobownictwa wojennego.

Opinie wydawano na wnioski Fundacji Zapomniane, która poszukuje, lokalizuje, bada i upamiętnia zapomniane groby ofiar Holokaustu, oddziałowych biur upamiętniania walk i męczeństwa, urzędów wojewódzkich (Dolnośląski UW, Kujawsko-Pomorski UW, Podkarpacki UW, Śląski UW, Warmińsko-Mazurski UW oraz Wielkopolski UW) oraz urzędów gmin (w ramach programów „Mazowsze dla miejsc pamięci 2023”, „Mazowsze dla miejsc pamięci 2024”, Fundacji Orlen, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz środków pozyskanych z Kancelarii Prezesa Rady Ministrów) – m.in. dotyczyły one remontu cmentarza 860 ofiar II wojny światowej w Leksandrowej (gm. Nowy Wiśnicz) oraz cmentarza wojennego w Melnie (gm. Gruta), na których spoczywa 268 żołnierzy WP.

W związku z trwającą agresją Rosji na Ukrainę do Centrali BUWiM wpływały zgłoszenia od mieszkańców, społeczników oraz urzędów wojewódzkich dotyczące usunięcia z cmentarzy żołnierzy Armii Czerwonej pomników centralnych, symboli czerwonej gwiazdy oraz emblematów sierpa i młota, aktualizacji treści napisów lub likwidacji całych obiektów przez ekshumację szczątków żołnierzy i ich przeniesienie w inne miejsca. W przypadku wspomnianych elementów infrastruktury nie obowiązuje Ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu i innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki. Pomniki centralne są elementem wyposażenia cmentarzy wojennych i nie stosuje się do nich zapisów ww. ustawy (art. 5a pkt 3 ust. 2). Z uwagi na powyższe każde działanie w tym kierunku wymaga przede wszystkim, zgodnie z ustawą o grobach i cmentarzach wojennych, uzyskania zezwolenia wojewody oraz zgody MKDiN odpowiedzialnego za realizację umowy międzyrządowej.

Opinie i stanowiska wyrażano także w sprawach związanych z procedurą lub możliwościami dokonania ekshumacji szczątków polskich obywateli – ofiar wojny z zagranicy.

Podobnie jak w latach poprzednich na wnioski rodzin prowadzono działania zmierzające do ustalenia miejsc pochówku polskich żołnierzy oraz cywilnych ofiar poległych i zmarłych podczas II wojny światowej na terytorium Polski. Przeprowadzono również na wnioski Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge weryfikację nazwisk żołnierzy niemieckich pochowanych na terytorium Polski.

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala) nadal było zaangażowane w nowelizację ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych, do której włączono Ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski oraz zapisy związane z ekshumacjami. Kontynuowano prace z KPRM w sprawie aplikacji CMP (Cyfryzacja Miejsc Pamięci), w skład której wejdzie ewidencja grobów weteranów znajdujących się zarówno w kraju, jak i poza jego granicami.

6.2.1. Wykonywanie nowych nagrobków

Jednym z najważniejszych zadań **Biura Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** związanych z wykonywaniem nowych nagrobków było urządzenie godnego miejsca pochówku ofiar niemieckiego obozu przesiedleńczego i więzienia karno-śledczego zamordowanych przez Niemców w latach 1939–1945 na terenie Fortu III w Pomiechówku, który był miejscem kaźni tysięcy Polaków i Żydów z terenu północnego Mazowsza. W efekcie trzyletnich prac ekshumacyjnych prowadzonych przez BUWiM na terenie Fortu III odnaleziono i ponownie pochowano szczątki 146 osób oraz fragmenty szkieletów ponad 130 osób. 31 lipca 2023 r. w Forcie III w Pomiechówku, w miejscu urządzonego cmentarza, odbyła się uroczystość upamiętniająca wspomniane ofiary niemieckiej zbrodni.

OBUWiM Białystok zrealizowało w Kuzawie nowy nagrobek na mogile 7 cywilnych ofiar niemieckiej egzekucji ekshumowanych w Czeremsze w 2017 r.

OBUWiM Kraków wykonało nowe nagrobki na 6 mogiłach wojennych, m.in. na cmentarzu parafialnym w Kozłowie nagrobki rodzin Książków i Kucharskich zamordowanych przez Niemców 29 stycznia 1943 r. za pomoc udzielaną ludności żydowskiej oraz na cmentarzu parafialnym w Kielcach nagrobek na zbiorowej mogile trzech żołnierzy WP poległych we wrześniu 1939 r. w walkach z Niemcami.

OBUWiM Lublin wykonało nowe nagrobki na 3 grobach indywidualnych oraz 4 mogiłach zbiorowych, m.in. w Trawnikach w kwaterze wojennej żołnierzy WP poległych w 1920 r. oraz na cmentarzu w Zamościu na 2 mogiłach zbiorowych żołnierzy WP poległych i zmarłych od ran w 1939 r.

OBUWiM Rzeszów zrealizowało w Krośnie nowy nagrobek na mogile Kazimierza Człowiekowskiego ps. „Niemsta”, żołnierza NOW, TOW i AK, którego szczątki zostały odnalezione podczas prac poszukiwawczych IPN.

OBUWiM Szczecin wykonało na cmentarzu Centralnym w Szczecinie nowy nagrobek na mogile Janusza Wrzodaka, ofiary buntu grudniowego na Wybrzeżu.

6.2.2. Remonty grobów wojennych

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala) sfinansowało wykonanie prac remontowych mogił wojennych na wniosek podmiotów zewnętrznych lub z inicjatywy własnej na 8 cmentarzach w Polsce i poza jej granicami. Działania te były poprzedzone zaopiniowaniem zaproponowanych projektów urządzenia mogił, aktualizacją inskrypcji oraz weryfikacją nazwisk i danych ofiar z uwzględnieniem umieszczenia na mogiłach stopni wojskowych i symboli przynależności do armii.

Prace remontowe zostały wykonane m.in. na Cmentarzu Bohaterów 1917–1921 w Przemyśle przy mogiłach żołnierzy WP z 1920 r., na cmentarzu wojennym w Ołtarzewie przy mogiłach żołnierzy WP poległych w 1939 r., na cmentarzu parafialnym w Polichnie Czwartej przy mogile mieszkańców wsi Polichna rozstrzelanych przez Niemców we wrześniu 1939 r. w Słodkowie. Przeprowadzono również remont pomnika na mogile powstańca warszawskiego i kuriera Komendy Głównej AK Tadeusza Bejta na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Poza granicami kraju, w miejscowości Sielec na Ukrainie, wykonano remont mogiły zbiorowej 17 Polaków zamordowanych przez UPA.

OBUWiM Białystok wykonało 2 remonty grobów wojennych: w Nadleśnictwie Waliły mogiły wojennej bojowników poległych w walkach o niepodległość Polski oraz na cmentarzu miejskim w Białymstoku pomnika ku czci żołnierzy WP z 1920 r. i września 1939 r., stanowiącego element urządzenia kwatery wojennej.

OBUWiM Katowice przeprowadziło remont 4 grobów wojennych, m.in. na cmentarzu parafialnym w Orzeszu grobu powstańca śląskiego Ludwika Pisarka zamordowanego 3 września 1939 r. w Zawiesi, w Markłowicach grobu wojennego ofiar „marszu śmierci” i w Będzinie grobu wojennego żołnierza drugiej konspiracji Józefa Pawlika, ofiary zbrodni sądowej.

OBUWiM Kraków wyremontowało na cmentarzu parafialnym w Liszkach zbiorową mogiłę mieszkańców wsi – ofiar niemieckiej pacyfikacji z 4 lipca 1943 r.

OBUWiM Lublin przeprowadziło remont w Łęcznej kwatery zbiorowej żołnierzy WP poległych we wrześniu 1939 r. oraz na cmentarzu parafialnym w Iłży grobu wojennego członka POW Maksymiliana Jakubowskiego. Na cmentarzu parafialnym w Głowaczowie zakończono prace remontowe mogiły zbiorowej żołnierzy WP poległych w 1939 r.

OBUWiM Łódź wykonało na cmentarzu parafialnym w Budziszewicach remont grobu wojennego oficera ZWZ/AK ppor. Kazimierza Piechowiaka ps. „Judym” rozstrzelanego przez Niemców 4 marca 1942 r.

OBUWiM Rzeszów zrealizowało remont pomnika na zbiorowej mogile Żydów zamordowanych w Markowej, ekshumowanych i pochowanych na cmentarzu wojennym Jagiełła-Niechciałki.

OBUWiM Warszawa przeprowadziło w Forcie III w Pomiechówku remont zbiorowej mogiły ofiar niemieckiego obozu przesiedleńczego i więzienia karno-śledczego zamordowanych przez Niemców w latach 1941–1945. Na Cmentarzu Wojennym Żołnierzy Września 1939 r. w Ołtarzewie wyremontowano pierwszy i drugi rząd krzyży kwatery.

6.2.3. Ekshumacje

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, prezes IPN wydawał zgodnie ze swoimi kompetencjami decyzje zezwalające na ekshumację na wnioski podmiotów zewnętrznych.

Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala) przeanalizowało dokumenty i przygotowało do podpisu prezesa IPN 194 decyzje na wnioski Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge oraz 17 decyzji na wnioski innych podmiotów. Wnioski VDK dotyczyły przeprowadzenia prac mających na celu przeniesienie licznych polowych mogił żołnierzy niemieckich poległych podczas II wojny światowej na wyznaczone cmentarze zbiorcze. Wpłynęły również wnioski o ekshumację szczątków żołnierzy Armii Czerwonej odnajdowanych przy budowie dróg i autostrad.

Podobnie jak w latach poprzednich prowadzono – na podstawie otrzymanych zgłoszeń – prace ekshumacyjne, dzięki którym szczątki poległych żołnierzy oraz ofiar cywilnych I i II wojny światowej

zostały przeniesione z pobojuwisk bądź prowizorycznych miejsc pochówku na cmentarze wojenne. W związku z tym wydano 12 decyzji ekshumacyjnych z urzędu, a prace ekshumacyjne przeprowadzono w 8 miejscach.

Od 30 marca do 1 kwietnia 2023 r. ekshumowano z grobu wojennego na cmentarzu parafialnym w Markowej szczątki 8 Polaków zamordowanych przez Niemców 24 marca 1944 r. za przechowywanie Żydów.

Przeprowadzono również ekshumacje szczątków żołnierzy WP w miejscowościach Wieloboki, Machliny, Wydry i Siemianowice Śląskie, żołnierza AK w Bujalach Mikoszach i powstańca styczniowego w Dietrzkowicach. Prace ekshumacyjne cywilnych ofiar okupacji niemieckiej zostały wykonane w Czeremsze i Woli Moszczenickiej.

6.3. Groby weteranów walk o wolność i niepodległość Polski

W 2023 r. **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** kontynuowało prace związane z realizacją ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, podejmując działania związane z wpisami do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i poza jej granicami oraz z prowadzeniem systemu wsparcia finansowego ze środków publicznych (dotacje celowe i świadczenia pieniężne) opieki sprawowanej nad grobami weteranów. Prace remontowe mogił weteranów w kraju i za granicą podejmowano również z urzędu.

6.3.1. Ewidencja grobów weteranów

W 2023 r. do prowadzonej przez **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski wpisano 2000 mogił, tj. 36 proc. ogólnej liczby mogił wpisanych do ewidencji grobów (7200). Wpisów dokonano po rozpatrzeniu wniosków osób prywatnych (rodzin, krewnych lub społeczników) zamieszkałych zarówno w kraju, jak i za granicą, stowarzyszeń, muzeów, parafii, jednostek administracji samorządowej, wojewódzkiej i rządowej, a także z urzędu.

Najwięcej spraw, podobnie jak w latach poprzednich zostało opracowanych przez **OBUWiM Poznań**, które na wnioski „Genealogii Powstania Wielkopolskiego” Facebook opiniowało wpisy do ewidencji grobów uczestników Powstania Wielkopolskiego, a na wnioski Zarządu Okręgu Wielkopolskiego Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej – wpisy grobów żołnierzy AK.

OBUWiM Gdańsk i **OBUWiM Warszawa** opiniowały wpisy do ewidencji grobów żołnierzy AK i uczestników Powstania Warszawskiego oraz wojny polsko-bolszewickiej znajdujących się przede wszystkim (odpowiednio) na cmentarzu Srebrzysko w Gdańsku oraz na cmentarzach warszawskich. **OBUWiM Katowice** opiniowało głównie wpisy grobów powstańców śląskich, natomiast **OBUWiM Lublin**, **OBUWiM Łódź**, **OBUWiM Kraków** i **OBUWiM Rzeszów** – groby powstańców styczniowych i legionistów, **OBUWiM Białystok** – groby żołnierzy AK i WiN, natomiast **OBUWiM Szczecin** i **OBUWiM Wrocław** – groby żołnierzy z okresu II wojny światowej.

Na wnioski Zgromadzenia Sióstr Niepokalanego Poczęcia NMP w Jarosławiu dokonano wpisu 11 grobów sióstr zakonnych – nauczycielek tajnego nauczania i uczestniczek walk w czasie II wojny światowej, natomiast na wnioski rzymskokatolickiej katedralnej parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Żywcu wpisano do ewidencji 36 grobów żołnierzy Legionów Polskich.

Nadal realizowano wnioski dotyczące grobów uczestników walk II wojny światowej znajdujących się na terenie Belgii, Holandii, Kanady oraz Wielkiej Brytanii.

Pracownicy BUWiM podczas wizji lokalnych na cmentarzach oraz w wyniku przeszukiwania stron internetowych typowali mogiły osób, których groby mogłyby się kwalifikować do wpisania do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski. Podjęto również działania zmierzające do wpisania grobów Polaków walczących w 1. Dywizji Pancerniej gen. Stanisława Maczka lub w 2. Korpu-

sie Polskim gen. Władysława Andersa znajdujących się w kwaterze polskiej na cmentarzu św. Barbary w Utrechcie w Holandii. Nadal do wnioskodawców w kraju i za granicą wysyłane były tabliczki „Grób weterana” w celu umieszczenia ich na wpisanych do ewidencji mogiłach. Wysyłka oznaczeń spowodowała, że w 2023 r. wnioski zarówno do BUWiM (Centrala), jak i do oddziałowych biur upamiętniania walk i męczeństwa złożyło o wiele więcej osób prywatnych niż w latach poprzednich.

W 2023 r. do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski wpisano 35 grobów uczestników Powstania Listopadowego, 157 uczestników Powstania Styczniowego, 117 żołnierzy Legionów Polskich, 441 uczestników Powstania Wielkopolskiego, 59 uczestników Powstań Śląskich, 125 uczestników wojny polsko-bolszewickiej oraz ponad 1000 uczestników walk II wojny światowej (w tym 400 żołnierzy AK, z których 197 było uczestnikami Powstania Warszawskiego).

Wpisane w 2023 r. do ewidencji mogiły znajdują się również poza granicami naszego kraju: w Belgii, na Białorusi, w Kanadzie, na Litwie, w Holandii i w Wielkiej Brytanii.

6.3.2. Realizacja wniosków o udzielenie dotacji celowych i świadczeń pieniężnych

Na podstawie ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski udzielano świadczeń pieniężnych i dotacji celowych na pokrycie kosztów sprawowania opieki nad grobami weteranów walk o niepodległość Polski. Warunkiem uzyskania środków pieniężnych na ten cel jest wpisanie grobu, którego ma dotyczyć opieka, do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski.

Wymieniona ustawa stanowi, że fundacje, stowarzyszenia, kościoły lub związki wyznaniowe, inne osoby prawne oraz jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, sprawujące opiekę nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski wpisanymi do ewidencji, mogą się ubiegać o dotację celową z budżetu państwa w celu sfinansowania albo dofinansowania zadań związanych z opieką nad tymi grobami, w szczególności na pokrycie nakładów koniecznych do wykonywania czynności związanych z budową, remontem, przeniesieniem lub utrzymaniem tych grobów.

Na mocy tej ustawy również osoba fizyczna sprawująca opiekę nad wpisaniem do ewidencji grobem weterana walk o wolność i niepodległość Polski może ubiegać się o przyznanie świadczenia pieniężnego na pokrycie całości lub części kosztów sprawowanej opieki, w szczególności na pokrycie nakładów koniecznych do wykonywania czynności związanych z budową, remontem, przeniesieniem lub utrzymaniem grobu.

W celu uzyskania środków finansowych należy złożyć odpowiedni wniosek do prezesa IPN. Wypłata świadczenia pieniężnego lub dotacji celowej następuje po podpisaniu odpowiedniej umowy między wnioskodawcą a IPN, która zobowiązuje wnioskodawcę do odpowiedniego rozliczenia przyznanej kwoty.

W 2023 r. udzielono 66 świadczeń pieniężnych oraz 17 dotacji celowych.

6.3.3. Budowa i remonty grobów weteranów

Na podstawie ustawy o grobach weteranów walk o wolność i niepodległość Polski IPN może z urzędu podejmować działania dotyczące opieki nad grobami weteranów walk o wolność i niepodległość Polski, w szczególności ponosić koszty budowy i utrzymania takich grobów, w tym ich remontów.

W 2023 r. **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** wykonało m.in. nagrobek gen. bryg. Ludwika Kmicica-Skrzyńskiego, żołnierza Legionów Polskich, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej, wojny obronnej 1939 r., którego doczesne szczątki sprowadzono z Wielkiej Brytanii – nagrobek znajduje się na cmentarzu miejskim w Białymstoku.

Na cmentarzu komunalnym w Żarach wykonano remont nagrobka na mogile Edwarda Sassenki ps. „Wilczur”, a na cmentarzu Powązkowskim w Warszawie prace renowacyjne mogiły Mariana Chodackiego, żołnierza Legionów Polskich i uczestnika wojny polsko-bolszewickiej 1920 r., oficera wywiadu.

W Warszawie na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach poddano renowacji groby Jakuba Fuśniaka, Władysława Jezierskiego i Jana Szypowskiego.

Przeprowadzono również razem z **OBUWiM Poznań** prace remontowe kwatery uczestników Powstania Styczniowego na cmentarzu garnizonowym na stoku Cytadeli w Poznaniu.

Poza granicami kraju wykonano m.in. nagrobek na mogile gen. Mieczysława Sawickiego na cmentarzu św. Piotra w Iwer (Wielka Brytania) oraz przeprowadzono prace renowacyjne nagrobka na mogile Jana Tarwida na cmentarzu Nowa Rossa w Wilnie (Litwa).

OBUWiM Białystok wykonało remonty 3 grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski na cmentarzu miejskim w Białymstoku: Adolfa Białokoza, Aleksandra Komara i Władysława Małasa.

OBUWiM Gdańsk poddało renowacji 8 grobów weteranów, m.in. wyremontowano nagrobek na mogile żołnierza Powstania Styczniowego Antoniego Pikarskiego na cmentarzu Oliwskim w Gdańsku oraz nagrobek na mogile żołnierza AK, NSZ i NZW mjr. Tadeusza Korzeniowskiego na cmentarzu parafii pw. św. Wojciecha w Gdańsku.

OBUWiM Katowice przeprowadziło remonty 3 grobów powstańców śląskich, weteranów walk o wolność i niepodległość Polski: na cmentarzu rzymskokatolickim w Chorzowie – Szczepana Zielonki, w Katowicach – Józefa Rudzkiego, a w Wodzisławiu – Franciszka Pukowca.

OBUWiM Kraków wykonało renowację grobu działacza WiN, długoletniego więźnia reżimu komunistycznego Jana Piskora na cmentarzu Rakowickim w Krakowie oraz przeprowadziło kompleksowe prace konserwatorskie nagrobka na mogile Aleksandra Krzystyniaka ps. „Szarotka” w Nowym Targu. Wykonano również nowe nagrobki na 7 mogiłach, m.in. na grobie powstańca warszawskiego Wacława Wilk-Wilczyńskiego w Kielcach.

OBUWiM Lublin wykonało nowe nagrobki na 8 mogiłach weteranów oraz wyremontowało 10 grobów. W związku z rocznicą wybuchu Powstania Styczniowego 11 realizacji dotyczyło grobów weteranów tego zrywu niepodległościowego, w tym mogił Józefa Tabiszewskiego w Chełmie, Andrzeja Stafisza we Frampolu, Józefa Sobieszczańskiego w Gościeradowie i Teodora Żmijewskiego w Górznie.

OBUWiM Łódź przeprowadziło remonty 4 grobów weteranów, m.in. nagrobka na mogile uczestnika wojny polsko-bolszewickiej plut. Bronisława Aleksandrowicza na cmentarzu parafialnym w Poddebicach oraz nagrobka na mogile uczestniczki Powstania Warszawskiego, więźniarki KL Mauthausen-Gusen Kazimierzy Trzeciak na cmentarzu parafialnym w Woli Przerębskiej.

OBUWiM Poznań sfinansowało renowację nagrobków na 5 mogiłach weteranów, w tym na cmentarzu komunalnym w Lesznie na mogile powstańca wielkopolskiego Mariana Dzidka. Wykonano nowe nagrobki na 3 mogiłach weteranów, uczestników Powstania Listopadowego, Powstania Styczniowego i Wiosny Ludów, m.in. Eugeniusza i Laury oraz Henryka i Edmunda Otto-Trąmpczyńskich na cmentarzu komunalnym nr 1 Miłostowo w Poznaniu.

OBUWiM Szczecin wykonało nowe nagrobki na mogile Stanisława Kostasia na cmentarzu komunalnym w Resku oraz na mogile Marcina Kalmana w Gorzowie Wielkopolskim.

OBUWiM Warszawa przeprowadziło remonty 3 grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski m.in. w Warszawie na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach nagrobka na mogile ppłk. Bronisława Pileskiego, uczestnika wojny polsko-bolszewickiej, obrońcy ojczyzny w 1939 r., odznaczonego Krzyżem Virtuti Militari i Krzyżem Walecznych, a także na cmentarzu Północnym nagrobka na mogile ppor. Genowefy Kułakowskiej, pielęgniarki w Służbie Pomocniczej I Armii Sztapu Głównego WP, żołnierza AK, uczestniczki Powstania Warszawskiego.

OBUWiM Wrocław wykonało na cmentarzu Osobowickim nowy nagrobek na mogile płk. dypl. Jana Maksymiliana Sokołowskiego, żołnierza Legionów Polskich, oficera WP II RP i AK, kawalera Orderu Virtuti Militari, współpracownika Solidarności Walczącej oraz na mogile Pauliny Sokołowskiej, więźniarki KL Auschwitz, FKL Ravensbrück i KL Buchenwald.

Ponadto na cmentarzu parafii pw. św. Jerzego w Dzierżoniowie zrealizowano nowy pomnik nagrobny na mogile żołnierza 1. Pułku Piechoty Legionów Polskich wachm. Emila Naganowskiego.

6.4. Opiniowanie upamiętnień i nazw

6.4.1. Realizacja ustawy o IPN-KŚZpNP

W związku z realizacją art. 53k pkt 1 oraz art. 53l Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2023 r. **Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa (Centrala)** wszczęło łącznie 410 spraw, a także kontynuowało realizację wniosków z lat poprzednich. W ramach prowadzonych postępowań przygotowano łącznie 404 opinie dotyczące przede wszystkim projektów nowych pomników, tablic i innych trwałych upamiętnień poświęconych historycznym wydarzeniom, miejscom oraz postaciom w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego oraz innych narodów na terytorium Polski. Zgodnie z właściwością ustawową opiniowaniu podlegają planowane lub istniejące miejsca pamięci upamiętniające postacie, miejsca i wydarzenia w okresie od 8 listopada 1917 r. do 31 lipca 1990 r.

Wpływające sprawy pochodzą od bardzo zróżnicowanych podmiotów, m.in. instytucji centralnych, samorządów, organizacji pozarządowych, instytucji wojskowych oraz osób prywatnych. Podczas przygotowania każdej odpowiedzi przeprowadzana jest szczegółowa kwerenda archiwalna (AIPN, archiwa państwowe, Arolsen Archives) oraz bibliograficzna, która w wielu przypadkach stanowi podstawę do zaproponowania korekt przewidzianych napisów czy koncepcji planowanych miejsc pamięci.

Wnioski dotyczą w głównej mierze upamiętniania wydarzeń z okresu II wojny światowej, żołnierzy podziemia niepodległościowego walczących z narzuconym systemem komunistycznym po 1944 r. oraz ofiar represji komunistycznych z lat 1944–1989.

Wśród opiniowanych inicjatyw dominują – jak w poprzednich latach – te dotyczące upamiętnienia lokalnych bohaterów lub wydarzeń, których powstanie ma duże znaczenie dla mieszkańców danej miejscowości czy regionu, wpływa bowiem na wzmacnianie tożsamości i poczucia wspólnoty lokalnej.

Wśród analizowanych spraw można wymienić:

- Biała Podlaska – na wniosek Zakonu Braci Mniejszych zaopiniowano tablicę pamiątkową poświęconą żołnierzom AK oraz żołnierzom podziemia antykomunistycznego;
- Białobrzegi – na wniosek Urzędu Miasta i Gminy zaopiniowano projekt pomnika Bronisława Mroczkowskiego (1903–1922), harcerza i ochotnika w wojnie polsko-bolszewickiej;
- Białystok – na wniosek Centralnej Rady Romów w Polsce zaopiniowano projekt tablicy upamiętniającej Romów i Sinti zamordowanych w czasie II wojny światowej w niemieckim obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau;
- Białystok – na wniosek Urzędu Miejskiego w Białymstoku zaopiniowano projekt tablicy upamiętniającej Eugeniusza Marcina Kazimirowskiego (1873–1939), uczestnika walk o wolność i niepodległość Polski;
- Bodzanów – na wniosek Urzędu Miasta i Gminy zaopiniowano projekt upamiętnienia obrońców granicy polsko-niemieckiej: kpr. Feliksa Grabowskiego i funkcjonariusza SG Wojciecha Wiśniowskiego, śmiertelnie postrzelonych przez Niemców 26 sierpnia 1939 r.;
- Boguty-Pianki – na wniosek Urzędu Gminy zaopiniowano projekt miejsca pamięci poświęconego mieszkańcom wysiedlonym na Wschód pod zaborem rosyjskim i podczas II wojny światowej;
- Brwinów – na wniosek Urzędu Gminy przedstawiono opinię w sprawie renowacji tablicy upamiętniającej ofiary II wojny światowej;
- Cegłów – na wniosek Urzędu Miasta i Gminy zaopiniowano remont pomnika upamiętniającego mieszkańców zamordowanych przez Niemców 28 czerwca 1943 r. za pomoc Żydom;
- Chełmno nad Nerem – na wniosek Muzeum Martyrologicznego w Żabikowie zaopiniowano tablicę upamiętniającą Berthę Gotthelft vel Sybil Morel, niemiecką aktorkę żydowskiego pochodzenia kina niemego, zamordowaną w 1942 r. w niemieckim obozie zagłady Kulmhof;
- Czerwin – na wniosek Urzędu Gminy zaopiniowano pomnik prymasa Polski kard. Stefana Wyszyńskiego;

- Jedlnia – na wniosek Stowarzyszenia „Jedlnia” zaopiniowano projekt napisu poświęconego mieszkańcom tej miejscowości poległym w wojnie polsko-bolszewickiej i podczas II wojny światowej oraz pomordowanym w latach 1939–1945;
- Kalisz – na wniosek Archiwum Państwowego w Kaliszu zaopiniowano tablicę pamiątkową upamiętniającą żołnierzy podziemia antykomunistycznego;
- Kotuń – na wniosek Urzędu Gminy przedstawiono opinię w sprawie remontu pomnika ofiar II wojny światowej;
- Łądek-Zdrój – na wniosek Łądeckiego Towarzystwa Historyczno-Eksploracyjnego zaopiniowano projekt tablicy upamiętniającej ofiary ukraińskich nacjonalistów;
- Łętowo – na wniosek Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego na Rzecz Ochrony Dziedzictwa Narodowego Kultury i Sztuki „Stary Młyn” w Bodzanowie przedstawiono opinię w sprawie upamiętnienia ofiary zbrodni komunistycznej Tadeusza Bejta (1923–1949), kuriera Komendy Głównej AK, powstańca warszawskiego, działacza podziemia antykomunistycznego;
- Kozienice – na wniosek Organizacji Międzyzakładowej NSZZ „Solidarność” przy Enea Wytwarzanie sp. z o.o. zaopiniowano projekt tablicy upamiętniającej utworzenie NSZZ „Solidarność” w elektrowni Kozienice;
- Krzepice – na wniosek Urzędu Miejskiego przedstawiono opinię w sprawie renowacji panteonu poświęconego „Poległym Bohaterom Ziemi Krzepickiej”;
- Magnuszew – na wniosek Urzędu Miasta i Gminy zaopiniowano projekt pomnika poległych w wojnie polsko-bolszewickiej 1919–1921;
- Miejsce Piastowe – na wniosek Urzędu Gminy przedstawiono opinię w sprawie projektu pomnika upamiętniającego ofiary zbrodni katyńskiej pochodzące z tej miejscowości;
- Mielęszyn – na wniosek Urzędu Gminy zaopiniowano remont pomnika upamiętniającego ofiary zbrodni niemieckiej z 9 września 1939 r.;
- Mława – na wniosek Związku Sybiraków Oddział w Mławie zaopiniowano projekt pomnika ofiar zbrodni wołyńskiej;
- Mosina – na wniosek Urzędu Miejskiego przedstawiono opinię w sprawie remontu pomnika upamiętniającego powstańców wielkopolskich oraz poległych i pomordowanych w czasie II wojny światowej;
- Płock – na wniosek Urzędu Miasta zaopiniowano remont monumentu upamiętniającego 13 Polaków, m.in. żołnierzy AK, powieszonych przez Niemców 18 września 1942 r.;
- Płońsk – na wniosek Urzędu Miejskiego przedstawiono opinię w sprawie renowacji miejsca pamięci poświęconego mieszkańcom Płońska i okolic, zamordowanym przez Niemców w zbiorowej egzekucji 17 stycznia 1945 r.;
- Pułtusk – na wniosek Urzędu Miejskiego zaopiniowano remont pomnika upamiętniającego żołnierzy AK straconych przez Niemców we wrześniu 1944 r.;
- Radom – na wniosek komitetu społecznego przedstawiono opinię w sprawie pomnika upamiętniającego ofiary zbrodni wołyńskiej;
- Rybitew – na wniosek Urzędu Gminy Leoncin przedstawiono stanowisko w sprawie renowacji miejsca pamięci poświęconego ofiarom egzekucji przeprowadzonej przez Niemców we wrześniu 1944 r.;
- Sabnie – na wniosek Muzeum Treblinka zaopiniowano projekt upamiętnienia mieszkańców gminy Sabnie osadzonych w latach II wojny światowej w niemieckim obozie karnym Treblinka I;
- Serpelice – na wniosek Urzędu Gminy Sarnaki zaopiniowano remont pomnika upamiętniającego poległych i pomordowanych w czasie II wojny światowej;
- Sierpc – na wniosek Urzędu Miejskiego przedstawiono opinię w sprawie renowacji miejsca pamięci poświęconego ofiarom niemieckiej egzekucji w 1940 r.;
- Stare Gralewo – na wniosek Urzędu Gminy Raciąż przedstawiono opinię w sprawie remontu pomnika ofiar niemieckiej egzekucji 4 sierpnia 1942 r.;
- Szydłowiec – na wniosek Towarzystwa Patriotycznego im. ks. Romana Kotlarza zaopiniowano projekt tablicy upamiętniającej ks. Romana Kotlarza (1928–1976);

- Świderki – na wniosek społecznego komitetu zaopiniowano projekt miejsca pamięci ku czci mieszkańców miejscowości zamordowanych 20 kwietnia 1945 r. przez funkcjonariuszy komunistycznych organów bezpieczeństwa;
- Warszawa – na wniosek Biura Stołecznego Konserwatora Zabytków zaopiniowano tablicę upamiętniającą ofiary zbrodni dokonanej przez RONA podczas Powstania Warszawskiego 11 sierpnia 1944 r.;
- Witaszyce – na wniosek Stowarzyszenia na Rzecz Witaszyc zaopiniowano projekt miejsca pamięci ku czci powstańców wielkopolskich pochodzących z tej miejscowości oraz obrońców ojczyzny z września 1939 r.;
- Włoszakowice – na wniosek Urzędu Gminy zaopiniowano remont pomnika ofiar II wojny światowej pochodzących z tej miejscowości;
- Zamość – na wniosek Zespołu Szkół Ponadpodstawowych nr 2 w Zamościu przedstawiono stanowisko w sprawie upamiętnienia Mikołaja Cichonia (1922–1997).

6.4.2. Realizacja Ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz.U. 2018, poz. 1103)

W 2023 r. wszczęto łącznie 151 spraw związanych z zaopiniowaniem nazw oraz pomników mogących naruszać ustawę, a także kontynuowano sprawy z lat poprzednich. Łącznie w okresie sprawozdawczym wydano 157 opinii. Za ich przygotowanie odpowiada Centrala we wsparciu oddziałowych biur upamiętniania walk i męczeństwa, które realizują kwerendy archiwalne oraz biblioteczne.

Działania IPN w tym zakresie można – jak w latach poprzednich – podzielić na dwa segmenty:

- 1) opinie dotyczące nazw miejsc publicznych formułowane na wniosek wojewodów na podstawie art. 2 ustawy; dodatkowo sformułowano liczne opinie na zapytania samorządów, które w związku z planowanym nadaniem nowych nazw ulic, rond i placów zwracały się z prośbą o ocenę, czy planowane zamierzenie nie będzie stało w sprzeczności z ustawą. Jest to bez wątpienia pozytywny efekt wprowadzenia ustawy, pozwala bowiem uniknąć upamiętniania osób lub organizacji, które swoją działalnością przyczyniły się do ugruntowania systemu totalitarnego oraz zniewolenia Polski;
- 2) opinie dotyczące pomników i tablic formułowane na wniosek wojewodów na podstawie art. 5b ustawy; udzielono również licznych odpowiedzi na pytania innych podmiotów w sprawie trwałych znaków upamiętniających mogących stać w sprzeczności z ustawą. Wnioskodawcami byli m.in. posłowie, samorządy, instytucje publiczne oraz organizacje pozarządowe.

W sprawach dotyczących nazw miejsc publicznych (pkt 1) przygotowano 89 opinii dotyczących 116 istniejących lub planowanych patronów miejsc publicznych, w tym na wniosek wojewodów przygotowano 13 opinii, uznając wszystkie zgłoszone nazwy za zgodne z ustawą. Dla innych podmiotów sformułowano 76 opinii – za niezgodne z ustawą uznano 9 nazw.

Wśród opiniowanych nazw można wymienić:

- Bielsko-Biała – na wniosek Urzędu Miasta zaopiniowano planowane nazwanie miejsca publicznego imieniem aktora Bohdana Smolenia;
- Emów – na wniosek Urzędu Gmina Wiązowna przedstawiono stanowisko wobec planowanego nazwania ronda imieniem gen. Mirosława Hermaszewskiego;
- Lubin – na wniosek Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu zaopiniowano nazwanie ulicy imieniem kompozytora Wojciecha Kilara;
- Poznań – na wniosek Zarządu Geodezji i Katastru Miejskiego zaopiniowano planowane nazwanie ulicy imieniem kompozytorki i skrzypaczki Grażyny Bacewicz;
- Warszawa – na wniosek dyrektora Zespołu Szkół nr 35 zaopiniowano planowane nadanie placówce oświatowej imienia działaczki komunistycznej Zofii Jaroszewicz ps. „Kasia”.

W sprawach dotyczących upamiętnień (pkt 2) na wniosek wojewodów wydano 24 opinie o pomnikach i tablicach, uznając 22 z nich za niezgodne z ustawą. W odpowiedzi na zapytania innych podmiotów sformułowano 45 opinii wobec istniejących trwałych znaków upamiętniających.

Wśród opiniowanych obiektów można przywołać następujące przykłady:

- Chełm – na wniosek Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Delegatura w Chełmie przedstawiono opinię w sprawie tablicy poświęconej komunistycznemu Związkowi Walki Młodych;
- Czerмна – na wniosek Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie zaopiniowano obiekt propagandowy działaczy prosowieckiej Armii Ludowej;
- Częstochowa – na wniosek Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach zaopiniowano tablicę upamiętniającą działaczy prosowieckich Polskiej Partii Robotniczej z Dzielnicy Raków;
- Golczewo – na wniosek Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie zaopiniowano obiekt propagandowy Armii Czerwonej;
- Huta Deręgowska – na wniosek Urzędu Gminy i Miasta w Ulanowie przedstawiono stanowisko wobec upamiętnienia funkcjonariusza komunistycznej Milicji Obywatelskiej;
- Jasło – na wniosek Podkarpackiego Wojewódzkiego Inspektora Nadzoru Budowlanego przedstawiono opinię w sprawie obiektu propagandowego poświęconego prosowieckiej Polskiej Partii Robotniczej;
- Kępa Piotrawińska – na wniosek Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie zaopiniowano obiekt propagandowy Armii Czerwonej;
- Nowogard – na wniosek Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie zaopiniowano obiekt propagandowy tzw. polsko-sowieckiego braterstwa broni, noszący obecnie nazwę Kombatanatów RP;
- Pabianice – na wniosek Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi zaopiniowano tablicę poświęconą strajkowi robotniczemu z 1933 r.;
- Wyszaków – na wniosek Urzędu Miejskiego zajęto stanowisko w sprawie obiektu poświęconego jeńcom sowieckim więzionym przez Niemców w czasie II wojny światowej.

7. Ściganie zbrodni

Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (GK) w 2023 r. realizowała zadania ustawowe w formie tożsamej z latami ubiegłymi. Zakres kompetencji prokuratorów pionu ścigania w tym okresie nie uległ zmianie i obejmuje ściganie zbrodni komunistycznych, zbrodni nazistowskich oraz innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, wskazanych w art. 1 pkt 1 lit. a Ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (zwanej dalej: ustawą o IPN-KŚZpNP). Do zadań prokuratorów należy także ściganie sprawców występów wskazanych w art. 54 i 55 przywołanej ustawy, dopuszczających się niszczenia, ukrywania, zmiany treści i uchylania się od przekazania dokumentów archiwalnych podlegających obowiązkowemu przekazaniu do zasobu archiwalnego IPN oraz publicznego i wbrew faktom zaprzeczania zbrodniom określonym w przywołanym powyżej art. 1 pkt 1 ustawy o IPN-KŚZpNP.

Kolejnym zadaniem pionu śledczego IPN jest gromadzenie i analiza materiałów dowodowych w sprawach o stwierdzenie nieważności orzeczeń wydanych przez sądy wojskowe i sądy powszechne na podstawie przepisów Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Realizując dyspozycję art. 45b ustawy o IPN-KŚZpNP, prokuratorzy z urzędu występują do sądów okręgowych z wnioskami o stwierdzenie nieważności wydanych w okresie państwa komunistycznego orzeczeń stanowiących represję za działalność niepodległościową oraz uczestniczą w posiedzeniach sądowych rozpoznających tego rodzaju wnioski skierowane przez prokuratorów i strony postępowania.

W ramach prowadzonych postępowań karnych oraz na podstawie unormowań zawartych w art. 53d ustawy o IPN-KŚZpNP prokuratorzy uczestniczą także w realizacji działań IPN związanych z poszukiwaniem miejsc spoczynku osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym, w tym wskutek represji lub czystek etnicznych, oraz w upamiętnianiu ofiar przez prowadzenie prac ekshumacyjnych i uzyskiwanie opinii genetycznych pozwalających na identyfikację odnalezionych szczątków.

W opisie działalności KŚZpNP w okresie sprawozdawczym należy zwrócić uwagę na ten zakres pracy Komisji, na który w roku sprawozdawczym położono szczególny nacisk i który pozostawał w centrum zainteresowania opinii publicznej. Obszarem działalności budzącym zainteresowanie oraz wymagającym znacznego zaangażowania ze strony prokuratorów Komisji były postępowania karne w sprawach zbrodni komunistycznych popełnionych w Polsce w okresie stanu wojennego w ramach przedsięwzięcia określonego mianem „Archiwum zbrodni”, o którym poinformował prezes IPN na konferencji 14 sierpnia 2022 r. w Kwidzynie. Celem projektu jest podjęcie na nowo lub wszczęcie śledztw w sprawach zbrodni komunistycznych popełnionych w latach osiemdziesiątych XX w. Postępowania te obejmują bardzo szeroki przekrój zdarzeń kwalifikowanych jako zbrodnie komunistyczne oraz jako zbrodnie przeciwko ludzkości i odnoszą się zarówno do przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu osób pokrzywdzonych, jak i do bezprawnego pozbawienia wolności tych osób, czego szczególnym przejawem są czyny określane jako zbrodnie sądowe polegające na wydawaniu decyzji o zatrzymaniach i tymczasowych aresztowaniach oraz wymierzaniu przez sądy wieloletnich kar pozbawienia wolności w ramach represyjnego systemu prawnego skierowanego na zorganizowane i zinstytucjonalizowane

przez organy państwa komunistycznego zwalczanie przeciwników politycznych w okresie obowiązywania stanu wojennego w Polsce.

W ramach projektu „Archiwum zbrodni” w 2023 r. kontynuowano analizę śledztw zakończonych przez prokuratorów prokuratury powszechnej oraz prokuratorów IPN w minionych latach. Na wydanie decyzji o podjęciu na nowo śledztw w tych sprawach pozwoliło zaistnienie nowych możliwości dowodowych związanych m.in. z procesem systematycznego uzupełniania i opracowywania zasobu archiwalnego IPN oraz rozwojem nauki pozwalającym na przeprowadzenie niedostępnych we wcześniejszym okresie badań kryminalistycznych. Działania pionu archiwalnego prowadzą do ujawniania nowych dowodów, w tym nieznanych do tej pory dokumentów, które dają podstawy do wszczęcia śledztw lub podjęcia śledztw już zakończonych, co stwarza kolejną szansę na wykrycie i pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sprawców zbrodni.

W ramach projektu przeanalizowano również dostępne, ale dotychczas niebędące przedmiotem ocen procesowych informacje o zdarzeniach związanych z tłumieniem przez władze komunistyczne przejawów niezadowolenia społecznego i prześladowaniem osób internowanych. Wspomniane działania doprowadziły do ponownego podjęcia postępowań zakończonych w okresie wcześniejszym oraz wszczęcia nowych śledztw w licznych tego rodzaju sprawach. Wśród takich postępowań zwraca uwagę śledztwo w sprawie zbrodni lubińskiej polegającej na tym, że 31 sierpnia 1982 r. funkcjonariusze MO brutalnie zaatakowali uczestników pokojowej demonstracji, używając m.in. broni palnej, środków chemicznych i pałek szturmowych. Kontynuowane są postępowania w sprawie pobicia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej 14 sierpnia 1982 r. osób internowanych osadzonych w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie; śledztwo w sprawie pobicia przez funkcjonariuszy MO osób demonstrujących w czasie obchodów świąt 1 i 3 maja 1982 r. w Gdańsku; pobicia przez funkcjonariuszy MO 14 grudnia 1981 r. w Hucie Baildon w Katowicach robotników, którzy protestowali przeciwko bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego; pobicia przez funkcjonariuszy MO 1 września 1982 r. w Częstochowie młodzieży szkolnej wracającej z mszy św. inaugurującej nowy rok szkolny; pobicia przez funkcjonariuszy MO 13 października 1982 r. osób biorących udział w demonstracji w Krakowie-Nowej Hucie; pobicia przez funkcjonariuszy MO 14 grudnia 1981 r. w Lublinie studentów protestujących przeciwko bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego; pobicia przez funkcjonariuszy MO w nocy z 16 na 17 grudnia 1981 r. strajkujących robotników w Lubelskich Zakładach Naprawy Samochodów; pobicia przez funkcjonariuszy MO osób zatrzymanych w czasie demonstracji we Wrocławiu 31 sierpnia 1982 r. W 2023 r. podjęto śledztwo w sprawie pobicia przez funkcjonariuszy Służby Więziennej 25 marca 1982 r. osób internowanych, osadzonych w Ośrodku Odosobnienia w Iławie oraz w sprawie stosowania przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego represji, które doprowadziły do śmierci działacza konspiracyjnych struktur NSZZ „Solidarność” Jana S. 30 czerwca 1983 r. w Gdańsku.

W zakresie spraw z kategorii tzw. zbrodni sądowych prokuratorzy Komisji prowadzą wcześniej wszczęte i wszczynają kolejne postępowania, w toku których weryfikują okoliczności związane z działaniami funkcjonariuszy państwa komunistycznego – ówczesnych sędziów i prokuratorów – pod kątem dopuszczenia się przez nich „świadomego i celowego przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków służbowych” w trakcie wydawania decyzji procesowych na etapie postępowań przygotowawczych i sądowych. Działania te doprowadzały do pozbawienia wolności oraz izolowania przez umieszczanie w aresztach i zakładach karnych osób wyrażających niezadowolenie z wprowadzenia stanu wojennego oraz sprzeciwiających się bezprawnemu ograniczeniu swobód obywatelskich. Takie decyzje prokuratorów i orzeczenia sądów stanowiły celową realizację założeń represyjnej polityki państwa komunistycznego, naruszały ówczesnie obowiązujące przepisy prawa wewnętrznego i międzynarodowego i tym samym wypełniały znamiona zbrodni przeciwko ludzkości w rozumieniu art. 3 ustawy o IPN-KŚZpNP.

Po skompletowaniu materiału dowodowego prokuratorzy Komisji Ścigania sformułowali w 2023 r. postanowienia o przedstawieniu zarzutów popełnienia komunistycznych zbrodni przeciwko ludzkości związanych z przekroczeniem uprawnień i bezprawnym pozbawieniem wolności pokrzywdzonych wobec 62 byłych sędziów i prokuratorów. Było to możliwe przede wszystkim wobec tych z ówczesnych

funkcjonariuszy wymiaru sprawiedliwości, którzy nie są objęci ochroną immunitetową z uwagi na wcześniejsze zrzeczenie się przez nich statusu sędziego lub prokuratora. W pozostałej grupie sędziów i prokuratorów, wciąż korzystających z ochrony immunitetowej, możliwość pociągnięcia ich do odpowiedzialności karnej uzależniona jest od uprzedniego uzyskania zgody właściwego Sądu Dyscyplinarnego. W 2023 r. opracowano i skierowano do Sądu Najwyższego 26 wniosków o wyrażenie zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej 22 sędziów i prokuratorów. Złożone wnioski dotyczyły czynów ocenionych przez prokuratorów Komisji jako zbrodnie sądowe. Innymi słowy, sędziowie i prokuratorzy ci występowali (m.in. oskarżali lub wydawali wyroki skazujące) w kilkudziesięciu sprawach, w których zatrzymano lub doprowadzono do skazania uczestników protestów społecznych z okresu stanu wojennego.

W 2023 r. zapadły jedynie 2 orzeczenia sądowe zezwalające na pociągnięcie do odpowiedzialności byłego sędziego sądu wojskowego z okresu stanu wojennego, którego nazwisko pojawia się w wielu sprawach sądowych z tego okresu, oraz byłego prokuratora. Zmiany ustawowe w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i prokuratorów zahamowały proces rozpoznawania przez Sąd Najwyższy złożonych przez prokuratorów pionu ścigania wniosków o uchylenie immunitetów. Pokreślić należy, że jedynie uzyskanie orzeczeń zezwalających na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej pozwala na kontynuowanie śledztw przeciwko byłym sędziom i prokuratorom chronionych immunitetem, a w konsekwencji – na skierowanie w tych sprawach aktów oskarżenia.

Konsekwentne stanowisko prawne prezentowane przez prokuratorów pionu śledczego IPN w prowadzonych przez nich sprawach i wnoszonych do sądów środkach odwoławczych doprowadziło do ukształtowania się linii orzecznictwa uznającej przestępstwa popełniane przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie stanu wojennego za nieulegające przedawnieniu zbrodnie przeciwko ludzkości. W szczególności Sąd Najwyższy zaakceptował stanowisko prokuratora KŚZpNP wynikające wprost z przepisów prawa międzynarodowego, że zbrodnie przeciwko ludzkości mogą stanowić nawet czyny zgodne z przepisami prawa wewnętrznego, jeżeli popełnione były w ramach rozległego lub systematycznego, świadomego ataku skierowanego przeciwko ludności cywilnej i stanowiły prześladowanie jakiegokolwiek możliwej do zidentyfikowania grupy lub zbiorowości z powodów politycznych, rasowych, narodowych, etnicznych, kulturowych, religijnych, płci lub z innych powodów powszechnie uznanych za niedopuszczalne na podstawie prawa międzynarodowego. Oznacza to, że nawet w przypadku, gdy działania funkcjonariuszy państwa komunistycznego znajdowały podstawę w przepisach prawa krajowego, mogą być uznane za przestępstwo na podstawie norm prawa międzynarodowego, co uzasadnia pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej.

Wniosek prokuratora Komisji Ścigania o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku doprowadził finalnie do podjęcia przez skład całej Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego uchwały z dnia 19 września 2023 r., sygn. II ZZP 2/22, rozstrzygającej o prawnej dopuszczalności pociągnięcia do odpowiedzialności karnej sędziów wydających niesprawiedliwe wyroki w okresie stanu wojennego i kwalifikowanie takich czynów jako zbrodni przeciwko ludzkości. Szczęólnego podkreślenia wymaga, że jest to pierwsze orzeczenie Sądu Najwyższego akceptujące koncepcję zbrodni sądowej przedstawianą dotychczas wyłącznie w doktrynie prawa (Witold Kulesza, „*Crimen laesae iustitiae*”. *Odpowiedzialność karna sędziów i prokuratorów za zbrodnie sądowe według prawa norwimerskiego, niemieckiego, austriackiego i polskiego*, Łódź 2013; Adam Strzembosz, Maria Stanowska, *Sędziowie warszawscy w czasie próby 1981–1988*, Warszawa 2005). Uchwała powyższa ma moc zasady prawnej i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego.

Oprócz spraw z okresu stanu wojennego, w 2023 r. w dalszym ciągu prowadzono istotne – głównie z uwagi na wiedzę historyczną (choć nadal żyją członkowie rodzin ofiar zbrodni nazistowskich i coraz rzadziej same ofiary) – postępowania w sprawach niezakończonych śledztw dotyczących zbrodni popełnionych przez niemieckiego okupanta w czasie II wojny światowej. Dotyczą one zwłaszcza funkcjonowania obozów koncentracyjnych. Przykładami tego rodzaju postępowań są między innymi: śledztwo w sprawie zbrodni dokonanych w latach 1941–1944 na więźniach niemieckiego obozu pracy przymusowej Treblinka I; śledztwo w sprawie zbrodni dokonanych w latach 1940–1945 na więźniach

niemieckiego obozu koncentracyjnego Gross-Rosen; śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych w okresie od 2 września 1939 r. do 9 maja 1945 r. w niemieckim obozie dla jeńców cywilnych, a następnie w obozie koncentracyjnym Stutthof w Sztutowie i jego podobozach. Z szerokim zainteresowaniem spotkały się ustalenia śledztwa w sprawie ofiar niemieckiej eksterminacji ludności polskiej z okolic Działdowa, w którego toku ujawniono około 17 ton spopielonych szczątków i prochów ludzkich co najmniej 8 tys. osób. W toku innych śledztw ujawniono również kolejną masową mogiłę w Działdowie, w której odnaleziono szczątki ludzkie mogące pochodzić od więźniów byłego hitlerowskiego obozu zagłady KL Soldau oraz masową mogiłę ofiar zamordowanych w czasie II wojny światowej w Chojnicach ze szczątkami około 500 osób. W ramach tych postępowań oraz licznych kolejnych prowadzonych w sprawach zbrodni z okresu II wojny światowej prokuratorzy Komisji w dalszym ciągu pozyskują nowe dowody i informacje pozwalające na ustalenie osób pokrzywdzonych czy danych bezpośrednich sprawców zbrodni nazistowskich. Postępowania te dokumentują także okoliczności popełnienia przez funkcjonariuszy III Rzeszy i osoby z nimi kolaborujące zbrodni wojennych, ludobójstwa i zbrodni przeciwko ludzkości. W przypadku ustalenia, że pokrzywdzony został zamordowany w wyniku wykonania wyroku sądu niemieckiego, prokuratorzy GK kierują na podstawie porozumienia zawartego z Centralą Ścigania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu wnioski do Centrali o uchylenie takich wyroków. Podstawę wniosków stanowią przepisy niemieckiej Ustawy z dnia 25 sierpnia 1998 r. o uchyleniu narodowosocjalistycznych niesprawiedliwych wyroków sądów karnych, a Centrala w Ludwigsburgu przekazuje je właściwym organom sądowym Republiki Federalnej Niemiec. Od czerwca 2023 r. skierowano 23 takie wnioski.

Położenie nacisku na wyżej przedstawione zagadnienia nie wpłynęło negatywnie na realizację pozostałych ustawowych zadań pionu śledczego IPN, w tym na prowadzenie postępowań karnych oraz innych zadań ustawowych Komisji Ścigania, z których za jedno z bardziej angażujących należy uznać działanie w zakresie czynności podejmowanych w związku z opracowywaniem wniosków o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych przez sądy państwa komunistycznego. W okresie sprawozdawczym skierowano do sądów okręgowych w całym kraju 317 takich wniosków, co było poprzedzone procesem gromadzenia i analizą materiałów archiwalnych związanych z zapadłymi orzeczeniami. W 2023 r. wnioski skierowane przez prokuratorów KŚZpNP doprowadziły do stwierdzenia nieważności 551 orzeczeń wydanych w stosunku do 551 skazanych wówczas osób.

Odnotowania wymaga również fakt, że od lipca 2022 r. GK uczestniczy w realizacji programu „Straty osobowe i ofiary represji pod okupacją niemiecką w latach 1939–1945”, w którego ramach tworzona jest baza danych o ofiarach zbrodni i stratach wojennych. Pracownicy pionu śledczego IPN niebędący prokuratorami prowadzą analizę informacji zawartych w aktach zakończonych oraz prowadzonych śledztw w celu wyselekcjonowania informacji o osobach pokrzywdzonych działaniami okupanta niemieckiego w latach 1939–1945. GKŚZpNP przekazała do tak powstającej bazy danych informacje o 17 757 osobach oraz okolicznościach związanych z popełnionymi na szkodę tych osób zbrodniami nazistowskimi.

Prokuratorzy Komisji Ścigania uczestniczą również w konferencjach naukowych na temat zbrodni popełnionych przez funkcjonariuszy systemów totalitarnych, by upowszechniać wiedzę o zbrodniach niemieckich i komunistycznych oraz przedstawiać środowiskom naukowym i opinii publicznej wyniki postępowań prowadzonych przez pion śledczy IPN. Podczas Kongresu Pamięci Narodowej zorganizowanego przez IPN w dniach 13–15 kwietnia 2023 r. na Stadionie PGE Narodowy w Warszawie prokurator GK przygotował oraz prowadził panel dyskusyjny poświęcony sprawiedliwości okresu przemian ustrojowych, w którym udział wzięli goście zagraniczni i Dyrektor Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępca Prokuratora Generalnego. 17 czerwca 2023 r. w Instytucie Wymiaru Sprawiedliwości prokurator GK wygłosił referat o realizacji zadań śledczych przez prokuratorów KŚZpNP i metodyce ich pracy.

25 września 2023 r. prokuratorzy GK uczestniczyli w konferencji „Odpowiedzialność za działalność niemieckiego sądownictwa w okupowanej Polsce (1939–1945)” zorganizowanej przez GK we współpracy z Biurem Badań Historycznych IPN i Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości. Podczas konferencji, na której obecni byli m.in. prezes IPN oraz minister sprawiedliwości – prokurator generalny, prokura-

tor GK wygłosił referat *Odpowiedzialność za niemieckie nazistowskie zbrodnie sądowe w świetle działalności prokuratorów Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu*.

Poniżej zostaną przedstawione szczegółowe dane ilustrujące działalność KŚZpNP w zakresie prowadzonych śledztw, postępowań sądowych, w tym postępowań unieważnieniowych, oraz realizację innych obowiązków służbowych prokuratorów.

7.1. Stan zatrudnienia prokuratorów w Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Struktura organizacyjna GKŚZpNP nie uległa zmianie w okresie sprawozdawczym i składa się z jednostki nadrzędnej, jaką jest GK z siedzibą w Warszawie, oraz jedenastu oddziałowych komisji działających w Białymstoku, Gdańsku, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu. W oddziałowych komisjach w Białymstoku, Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Szczecinie i Wrocławiu prokuratorzy właściwych miejscowo komisji wykonują czynności służbowe w delegaturach umiejscowionych odpowiednio w Olsztynie, Bydgoszczy, Kielcach, Radomiu, Gorzowie Wielkopolskim, Koszalinie i Opolu.

Stan zatrudnienia w 2023 r. w GK i oddziałowych komisjach kształtował się następująco: ogółem na koniec 2023 r. zatrudnionych było 75 prokuratorów, w tym 7 prokuratorów GK wraz z Dyrektorem Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu – Zastępcą Prokuratora Generalnego oraz 68 prokuratorów w oddziałowych komisjach. Według stanu na koniec 2023 r. obowiązki służbowe faktycznie wykonywało 7 prokuratorów GK i 62 prokuratorów oddziałowych komisji (7 prokuratorów oddziałowych komisji pozostawało na długotrwałych zwolnieniach lekarskich).

Tabela 1. Stan zatrudnienia od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r.

Komisja	Stan zatrudnienia na 1 I 2023 r.	Stan zatrudnienia na 31 XII 2023 r.	Liczba prokuratorów faktycznie wykonujących obowiązki na 1 I 2023 r.	Liczba prokuratorów faktycznie wykonujących obowiązki na 31 XII 2023 r.
Białystok	6	5	5	3
Gdańsk	8	8	7	6
Katowice	5	5	5	5
Kraków	5	5	5	5
Lublin	9	9	9	9
Łódź	5	5	5	5
Poznań	4	4	4	4
Rzeszów	7	7	6	6
Szczecin	5	5	5	5
Warszawa	9	9	9	8
Wrocław	6	6	6	6
Główna Komisja	7	7	7	7
Razem	76	75	73	69

7.2. Działalność śledcza Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w liczbach

Prokuratorzy oddziałowych komisji prowadzili w 2023 r. łącznie 1776 postępowań karnych, z których na 1 stycznia 2023 r. niezakończone z lat poprzednich pozostały 562 postępowania przygotowawcze, w tym 439 dotyczących zbrodni komunistycznych (Zk), 111 dotyczących zbrodni nazistowskich

(Zn) oraz 12 w sprawach innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne (Zi), w tym 6 postępowań dotyczących art. 54–55 ustawy o IPN-KŚZpNP. Od stycznia do grudnia 2023 r. zarejestrowano 1214 nowych postępowań: 921 spraw dotyczących zbrodni komunistycznych, 249 spraw dotyczących zbrodni nazistowskich oraz 44 postępowania w sprawach innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, w tym 13 postępowań dotyczących art. 54–55 ustawy o IPN-KŚZpNP.

W okresie sprawozdawczym zakończono 1125 postępowań: 876 spraw Zk, 210 spraw Zn oraz 39 spraw Zi, w tym 9 z art. 54–55 ustawy o IPN-KŚZpNP. 31 grudnia 2023 r. niezakończonych pozostawało 651 zarejestrowanych postępowań karnych.

Na potrzeby prowadzonych w 2023 r. postępowań przygotowawczych przesłuchano 2078 osób w charakterze świadków. W 44 sprawach wydano postanowienia o przedstawieniu zarzutów 116 osób podejrzanym – udało się ogłosić 101 osobom (przesłuchano je w charakterze podejrzanych). Nadmienić należy, że część z ogłoszonych w 2023 r. postanowień o przedstawieniu zarzutów została wydana przez prokuratorów przed 2023 r. W przypadku 23 podejrzanych przesłuchanie było niemożliwe z uwagi na ich zły stan zdrowia lub inne przeszkody procesowe.

W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego w 2023 r. wzrosła liczba wydanych postanowień o przedstawieniu zarzutów, a tym samym liczba osób podejrzanych i liczba skierowanych aktów oskarżenia oraz objętych nimi osób – skierowano 13 aktów oskarżenia wobec 18 osób. Postanowieniami o umorzeniu śledztwa zakończono łącznie 989 postępowań (art. 17 § 1 pkt 1 – 11 kpk i art. 322 kpk). Na zasadzie art. 17 § 1 pkt 1 – 11 kpk zakończono 688 postępowań, w 301 postępowaniach decyzje o umorzeniu śledztwa oparto o dyspozycję art. 322 kpk – niewykrycie sprawcy przestępstwa. W przypadku decyzji wieloczynowych odnośnie do 1844 czynów w 565 postępowaniach postanowienie o umorzeniu zapadło na podstawie art. 322 kpk, a w kolejnych 488 sprawach w stosunku do 2043 czynów postępowania umorzono na zasadzie art. 17 § 1 pkt 5 kpk wobec potwierdzonej śmierci sprawców. W przypadku 80 postępowań prokuratorzy odmówili wszczęcia śledztwa, bieg 12 śledztw został zawieszony z uwagi na długotrwałą przeszkodę uniemożliwiającą kontynuowanie postępowań, a 31 spraw zakończono w inny sposób, włączając materiały tych postępowań do innych śledztw. W tym samym okresie wydano postanowienia o podjęciu z zawieszenia 9 śledztw oddziałowych komisji oraz 76 niezakończonych śledztw po byłej Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (GKBZpNP).

Tabela 2. Postępowania przygotowawcze prowadzone w 2023 r.

Jednostka	Pozostało z poprzedniego okresu	W tym			Wpływ	W tym			Zalutowano	W tym		
		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55
Białystok	50	44	5	1/0	68	59	8	1/0	81	73	7	1/0
Gdańsk	47	24	21	2/0	96	68	28	0/0	74	44	28	2/0
Katowice	61	48	13	0/0	82	61	20	0/1	83	63	20	0/0
Kraków	51	42	8	0/1	82	54	26	1/1	81	59	22	0/0
Lublin	95	65	28	2/0	121	37	81	3/0	101	38	61	2/0
Łódź	31	26	5	0/0	84	77	5	0/2	75	69	4	0/2
Poznań	56	42	14	0/0	81	51	28	0/2	76	52	23	0/1
Rzeszów	22	18	3	1/0	304	269	10	24/1	296	265	8	23/0
Szczecin	50	47	3	0/0	97	90	7	0/0	97	93	4	0/0

Jednostka	Pozostało z poprzedniego okresu	W tym			Wpływ	W tym			Załatwiono	W tym		
		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55		Zk	Zn	Zi/Zi 54–55
Warszawa	65	53	8	0/4	91	58	29	0/4	68	39	24	0/5
Wrocław	34	30	3	0/1	108	97	7	2/2	93	81	9	2/1
Razem	562	439	111	6/6	1214	921	249	31/13	1125	876	210	30/9

Tabela 3. Sprawy zakończone w 2023 r. z uwzględnieniem sposobu zakończenia

Oddziałowa Komisja	Akty oskarżenia	Umorzone art. 322 kpk, art. 17 § 1 pkt 5 kpk	Odmowy wszczęcia	W inny sposób	Zawieszono
Białystok	0	71	9	1	0
Gdańsk	0	57	11	5	1
Katowice	0	77	2	2	2
Kraków	2	72	3	3	1
Lublin	0	91	7	3	0
Łódź	2	64	7	2	0
Poznań	0	67	4	5	0
Rzeszów	0	292	3	1	0
Szczecin	3	69	20	4	1
Warszawa	2	60	3	3	0
Wrocław	4	69	11	2	7
Razem	13	989	80	31	12

Tabela 4. Umorzenia na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk i art. 322 § 1 kpk

Oddziałowa Komisja	Umorzenia w zakresie art. 17 § 1 pkt 5 kpk		Umorzenie w zakresie art. 322 § 1 kpk	
	czyny	sprawy	czyny	sprawy
Białystok	83	36	107	20
Gdańsk	57	18	85	21
Katowice	449	57	289	63
Kraków	325	40	212	22
Lublin	51	21	141	81
Łódź	41	20	54	30
Poznań	92	47	83	43
Rzeszów	287	142	519	190
Szczecin	263	52	70	42
Warszawa	99	31	66	45
Wrocław	296	24	218	8
Razem	2043	488	1844	565

Tabela 5. Informacja o zawieszonych śledztwach od stycznia do grudnia 2023 r.

Oddziałowa Komisja	Zawieszone postępowania stan na 1 I 2023 r.	Liczba postępowań zawieszonych w 2023 r.	Liczba postępowań podjętych	Zawieszone postępowania stan na 31 XII 2023 r.	Podjęte zawieszone postępowania po byłej Komisji BZpNP w 2023 r.
Białystok	4	0	3	1	6
Gdańsk	2	1	1	2	14
Katowice	2	2	2	2	0
Kraków	2	1	1	2	16
Lublin	2	0	0	2	24
Łódź	2	0	0	2	1
Poznań	0	0	0	0	0
Rzeszów	2	0	1	1	5
Szczecin	3	1	1	3	4
Warszawa	0	0	0	0	1
Wrocław	2	7	0	9	5
Razem	21	12	9	24	76

Tabela 6. Postanowienia o przedstawieniu zarzutów w 2023 r.

Oddziałowa Komisja	Wydano postanowienia o przedstawieniu zarzutów		Ogłoszono postanowienia o przedstawieniu zarzutów	Nie ogłoszono postanowienia o przedstawieniu zarzutów
	Sprawy	Liczba podejrzanych		
Białystok	4	5	5	0
Gdańsk	1	31	28	3
Katowice	8	18	14	4
Kraków	9	23	20	4
Lublin	1	1	1	0
Łódź	0	0	0	0
Poznań	6	6	5	2
Rzeszów	1	1	1	0
Szczecin	7	16	15	2
Warszawa	1	3	5	0
Wrocław	6	12	7	8
Razem	44	116	101	23

Postanowienia prokuratorów o umorzeniu śledztw lub odmowie ich wszczęcia, kończące postępowanie na etapie postępowania przygotowawczego, zostały w 2023 r. zaskarżone w 22 sprawach: w jednej sąd pozostawił zażalenie bez rozpoznania z powodów formalnych; w jednej zapadło rozstrzygnięcie uchylające postanowienie prokuratora; w jednym postępowaniu zażalenie zostało uwzględnione przez referenta w trybie wskazanym w art. 463 § 1 i art. 465 § 1 kpk. W 2023 r. sądy nie uwzględniły zażeń i utrzymały w mocy postanowienia prokuratorów o zakończeniu postępowania w 21 postępowaniach. Dwa złożone zażalenia nie zostały rozpoznane. Analizując dane dotyczące zaskarżonych postanowień prokuratorów, należy wziąć pod uwagę, że sądy w 2023 r. wydały orzeczenia także w stosunku do spraw, które zaskarżono jeszcze w roku poprzednim.

Tabela 7. Zaskarżone w 2023 r. postanowienia prokuratora o zakończeniu postępowania

Oddziałowa Komisja	Liczba zaskarżonych postanowień	Utrzymane w mocy postanowienia prokuratora	Uchylone	Nierozpoznane	Uwzględnione zażalenia przez prokuratora	Odmówiono przyjęcia zażalenia
Białystok	5	7*	0	0	0	0
Gdańsk	1	2**	1	0	0	0
Katowice	3	1	0	1	0	1
Kraków	4	5***	0	0	0	0
Lublin	0	0	0	0	0	0
Łódź	1	1	0	0	0	0
Poznań	1	1	0	0	0	0
Rzeszów	3	2	0	0	1	0
Szczecin	1	0	0	1	0	0
Warszawa	2	1	0	1	0	0
Wrocław	1	1	0	0	0	0
Razem	22	21	1	3	1	1

* dwa orzeczenia dotyczyły postępowań nie z 2023 r.

** jedno orzeczenie dotyczyło postępowania nie z 2023 r.

*** jedno orzeczenie dotyczyło postępowania nie z 2023 r.

Wśród spraw zarejestrowanych w okresie sprawozdawczym należy wyodrębnić – jak w latach ubiegłych – grupę niezakończonych decyzjami merytorycznymi spraw dotyczących zbrodni nazistowskich, podjętych z zawieszenia, a poprzednio prowadzonych przez byłą Główną Komisję Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce (GKBZHwP) i byłą Główną Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (GKBZpNP). Prokuratorzy Komisji są zobligowani do podjęcia takich śledztw, kontynuowania ich i zakończenia decyzją merytoryczną. W okresie sprawozdawczym podjęto 76 niezakończonych śledztw i doprowadzono do procesowego zakończenia 92 postępowania pozostające w biegu w 2023 r. Obecnie z pierwotnej liczby 5131 niezakończonych postępowań, które były sukcesywnie podejmowane i kończone w latach ubiegłych, na podjęcie oczekuje jeszcze – według danych na koniec grudnia 2023 r. – 1445 śledztw zainicjowanych w byłej GKBZHwP i byłej GKBZpNP.

Tabela 8. Załatwianie spraw ujawnionych w trakcie prac skontrum

Oddziałowa Komisja	Liczba spraw podjętych / do podjęcia w 2023 r.	Liczba spraw zakończonych decyzjami merytorycznymi w 2023 r.
Białystok	6/177	3
Gdańsk	14/39	19
Katowice	0/0	3
Kraków	16/313	15
Lublin	24/310	24
Łódź	1/312	0
Poznań	0/13	0
Rzeszów	5/236	5
Szczecin	4/16	3
Warszawa	1/11	13
Wrocław	5/18	7
Razem	76/1445	92

Należy zwrócić uwagę na specyfikę postępowań przygotowawczych prowadzonych przez oddziałowe komisje, odmienną od spraw prowadzonych w jednostkach organizacyjnych Prokuratury Powszechnej. Postępowania prowadzone w pionie śledczym IPN charakteryzują się wieloczynowością rozpoznawanych zdarzeń, dużą liczbą osób pokrzywdzonych w poszczególnych sprawach oraz odmiennie sformułowanymi przez ustawodawcę niektórymi z celów prowadzenia śledztw należących do właściwości KŚZpNP. Prokuratorzy pionu śledczego IPN mają m.in. za zadanie wyjaśnić istotne okoliczności ujawnionych przestępstw bez względu na uzyskane potwierdzenie śmierci sprawców czynu, co ma ogromny wpływ na długotrwałość postępowań. Czas trwania śledztw jest przedłużony również koniecznością prowadzenia postępowań osobiście przez prokuratora (wszystkie czynności, z wyjątkiem czynności biegłych specjalistów, są wykonywane przez referenta sprawy) oraz oczekiwaniem na opinie specjalistyczne, zwłaszcza z zakresu badań genetycznych. Wszystkie śledztwa „Zn” podejmowane do dalszego prowadzenia po byłych GKBZHwP i GKBZpNP w momencie ich rejestracji są wykazywane jako sprawy długotrwałe – okres ich prowadzenia przekracza nierzadko pięć lat.

Tabela 9. Ogólna liczba spraw na 1 stycznia 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa w oddziałowych komisjach przekroczył 1 rok, 3 lata i 5 lat, ze wskazaniem kategorii tych spraw (Zk, Zn, Zi)

Oddziałowa Komisja	Liczba spraw na 1 I 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 1 rok,			Liczba spraw na 1 I 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 3 lata			Liczba spraw na 1 I 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 5 lat			Razem
	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	
Białystok	6	0	0	0	1	0	4	1	0	12
Gdańsk	5	2	2	1	6	0	6	5	0	27
Katowice	2	4	0	2	0	0	6	1	0	15
Kraków	5	0	0	5	0	0	2	3	0	15
Lublin	2	4	0	1	0	0	4	4	1	16
Łódź	14	0	0	1	0	0	1	4	0	20
Poznań	0	0	0	1	0	0	1	1	0	3
Rzeszów	1	0	0	0	0	0	8	1	1	11
Szczecin	4	0	0	0	1	0	2	2	0	9
Warszawa	4	1	1	2	0	1	7	4	0	20
Wrocław	8	1	0	1	0	0	0	1	0	11
Razem	51	12	3	14	8	1	41	27	2	159

Tabela 10. Ogólna liczba spraw na 31 grudnia 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa w oddziałowych komisjach przekroczył 1 rok, 3 lata i 5 lat, ze wskazaniem kategorii tych spraw (Zk, Zn, Zi)

Oddziałowa Komisja	Liczba spraw na 31 XII 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 1 rok			Liczba spraw na 31 XII 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 3 lata			Liczba spraw na 31 XII 2023 r., w których okres prowadzenia śledztwa przekroczył 5 lat			Razem
	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	Zk	Zn	Zi	
Białystok	8	0	0	0	1	0	4	4	1	18
Gdańsk	5	0	0	2	1	0	7	9	0	24
Katowice	16	0	0	1	0	0	7	0	0	24
Kraków	9	1	1	2	0	0	6	3	0	22

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	Liczba postępowań, w których wystąpiono z wnioskami o międzynarodową pomoc prawną / liczba skierowanych wniosków	Liczba wniosków, w których wystąpiono o udzielenie międzynarodowej pomocy prawnej, ze wskazaniem państw, do których wnioski skierowano								Liczba wniosków o pomoc prawną zrealizowanych w 2023 r.
		Niemcy	Wielka Brytania	Francja	Słowacja	Ukraina	Czechy	USA	Inne (jakie)	
Poznań	4/11	11	–	–	–	–	–	–	–	15
Rzeszów	4/4	2	–	–	–	–	–	2	–	4
Szczecin	2/2	1	–	1	–	–	–	–	–	2
Warszawa	1/1	1	–	–	–	–	–	–	–	2
Wrocław	4/5	1	–	2	–	–	–	1	1 Nowa Zelandia	6
Główna Komisja	–/–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Razem	46/59	39	1	3	1	6	1	3	5	57

Tabela 12. Realizacja międzynarodowej pomocy prawnej w 2023 r.

Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	Liczba wniosków, których realizacja trwa powyżej 1 roku, i państwa, do których wnioski te skierowano	Wnioski skierowane do Komisji w 2023 r. i państwa, z których wnioski te wpłynęły	Wnioski o pomoc prawną z zagranicy / pozostające w realizacji wnioski o pomoc prawną z zagranicy i państwa, z których wnioski te skierowano	
			Liczby wniosków zrealizowanych	Liczby wniosków pozostających w realizacji
Białystok	–	–	–	–
Gdańsk	–	–	–	–
Katowice	–	–	–	–
Kraków	1 Ukraina	–	–	–
Lublin	1 Rosja	–	–	–
Łódź	1 Izrael	–	–	–
Poznań	4 Niemcy	–	–	–
Rzeszów	–	–	–	–
Szczecin	1 Kazachstan	–	–	–
Warszawa	–	2 Białoruś	3 Białoruś	–
Wrocław	1 USA 2 Belgia	–	–	–
Główna Komisja	–	1 Francja	–	1 Rosja 1 Białoruś 1 Francja
Razem	11	3	3	3

Przedstawione w tabeli nr 13 dane ukazują statystyczne obciążenie prokuratorów postępowaniami przygotowawczymi w sprawach Zk, Zn i Zi: liczbę spraw prowadzonych i zakończonych w oddziałowych komisjach w odniesieniu do liczby zatrudnianych w nich prokuratorów. W 2023 r. prowadzili oni średnio 28,6 postępowań przygotowawczych, a zakończyli średnio po 18,1 postępowań. Największą efektywność pracy osiągnięto w komisjach w Rzeszowie, Białymstoku i Poznaniu.

Tabela 13. Obciążenie prokuratorów prowadzonymi postępowaniami przygotowawczymi w 2023 r.

Oddziałowa Komisja	Liczba spraw prowadzonych w 2023 r.	Liczba spraw zakończonych w 2023 r.	Liczba prokuratorów faktycznie pracujących w komisji na dzień 31 XII 2023 r.	Średnie obciążenie prowadzonymi sprawami prokuratora w 2023 r.	Średnie załatwienie spraw przez prokuratora w 2023 r.
Białystok	118	81	3	39,3	27
Gdańsk	143	74	6	23,8	12,3
Katowice	143	83	5	28,6	16,6
Kraków	133	81	5	26,6	16,2
Lublin	216	101	9	24	11,2
Łódź	115	75	5	23	15
Poznań	137	76	4	34,2	19
Rzeszów	326	296	6	54,3	49,3
Szczecin	147	97	5	29,4	19,4
Warszawa	156	68	8	19,5	8,5
Wrocław	142	93	6	23,6	15,5
Razem	1776	1125	62	28,6	18,1

Prokuratorzy Komisji kontynuowali w okresie sprawozdawczym analizę akt spraw zakończonych w sądach okręgowych, prowadzonych na podstawie Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Prokuratorzy oddziałowych komisji przeanalizowali 801 zakończonych w latach ubiegłych postępowań sądowych w sprawach o unieważnienie orzeczeń oraz o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, co pozwoliło ujawnić nieznane uprzednio zbrodnie komunistyczne i dało podstawę do zainicjowania czynności w 124 postępowaniach przygotowawczych.

Tabela 14. Analiza spraw odszkodowawczych i unieważnieniowych

Oddziałowa Komisja	Liczba spraw odszkodowawczych i unieważnieniowych poddanych analizie do 31 XII 2023 r.	Liczba spraw unieważnieniowych poddanych analizie w 2023 r.	Liczba postępowań zainicjowanych w wyniku przeglądu spraw dokonanych w 2023 r.
Białystok	6637	156	9
Gdańsk	4042	66	43
Katowice	3319	80	16
Kraków	2967	170	19
Lublin	1863	13	7
Łódź	0	0	0
Poznań	3169	107	29
Rzeszów	521	26	0
Szczecin	512	0	0
Warszawa	3780	25	1
Wrocław	2821	158	0
Razem	29631	801	124

7.3. Działalność Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawach o unieważnienie orzeczeń w trybie wskazanym w art. 45b ustawy o IPN-KŚZpNP

Prokuratorzy Komisji realizują również zadania określone w art. 45b ustawy o IPN-KŚZpNP w zakresie kierowania do sądów wniosków o unieważnienie wyroków wydawanych w okresie rządów komunistów w Polsce wobec osób represjonowanych za działalność opozycyjną, na podstawie unormowań prawnych wynikających z Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Działalność prokuratorów w tym zakresie stanowi element realizacji podstawowych zadań IPN i zmierza do weryfikacji represyjnych orzeczeń sądów w okresie od połowy lat czterdziestych do końca lat osiemdziesiątych XX w. W 2023 r. prokuratorzy Komisji skierowali 317 wniosków o unieważnienie wyroków wobec 318 osób. W tym samym okresie sądy wydały 551 orzeczeń dotyczących 551 osób w sprawach, w których występowali prokuratorzy Komisji. Wnioski prokuratorów zostały uwzględnione w 445 sprawach, a w 106 sądy ich nie uwzględniły. Zapadłe rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji zostały zaskarżone przez prokuratorów w 18 sprawach, a sądy odwoławcze uwzględniły złożone środki odwoławcze w 11 sprawach. W przypadku 14 spraw odwołań nie uwzględniono. Przedstawione dane statystyczne wskazują na sukcesywny spadek liczby kierowanych wniosków w porównaniu z 2022 r., kiedy takich wniosków skierowano 430 wobec 526 osób. Sytuacja ta stanowi naturalny proces wyczerpywania w kolejnych latach od 2016 r. dostępnych materiałów dowodowych pozwalających na kierowanie przedmiotowych wniosków.

Tabela 15. Sprawy o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

Oddziałowa Komisja	Sprawy wpisane do rejestru Ns w 2023 r.	Wnioski o unieważnienie skierowane do sądu / co do ilu osób	Orzeczenia sądu / co do ilu osób	Wniosek uwzględniony / nieuwzględniony	Liczba spraw, w których skierowano środek odwoławczy	Liczba spraw, w których sąd uwzględnił / nie uwzględnił środka odwoławczego	Odwolanie od orzeczeń / liczba osób
Białystok	38	24/24	32/28	25/7	0	1/0	0/0
Gdańsk	26	6/6	23/21	12/11	1	0/0	1/1
Katowice	26	2/2	31/32	18/13	0	0/0	0/0
Kraków	89	51/51	84/84	67/17	9	5/9	9/9
Lublin	64	32/32	63/66	50/13	1	1/0	1/1
Łódź	40	26/26	34/34	32/2	0	0/0	0/0
Poznań	136	79/77	127/127	105/22	5	2/3	5/5
Rzeszów	81	41/41	44/44	41/3	1	0/0	1/1
Szczecin	52	16/16	33/33	27/6	1	1/1	1/1
Warszawa	55	19/22	39/41	31/8	0	1/1	0/0
Wrocław	51	21/21	41/41	37/4	0	0/0	0/0
Razem	658	317/318	551/551	445/106	18	11/14	18/18

7.4. Udział prokuratorów Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w postępowaniach sądowych w związku z realizacją zadań ustawowych

W 2023 r. prokuratorzy KŚZpNP skierowali do sądów 13 aktów oskarżenia przeciwko 18 oskarżonym, z czego 4 akty oskarżenia skierowali prokuratorzy oddziałowej komisji we Wrocławiu, 3 akty oskarżenia – prokuratorzy oddziałowej komisji w Szczecinie, po 2 akty oskarżenia – prokuratorzy oddziałowych komisji w Krakowie, Łodzi i Warszawie. Wśród skierowanych w okresie sprawozdawczym aktów oskarżenia 9 spraw dotyczyło tzw. zbrodni sądowych, przy czym 8 dotyczyło zbrodni sądowych popełnionych w okresie stanu wojennego, a jeden – zbrodni sądowych popełnionych w latach sześćdziesiątych. Dwa akty oskarżenia dotyczyły działalności funkcjonariuszy MO w czasie stanu wojennego. Jeden akt oskarżenia dotyczył uchylania się od przekazania dokumentów archiwalnych IPN, jeden – działalności funkcjonariuszy SB, którzy w celu osiągnięcia określonych korzyści majątkowych fałszowali dokumenty.

Z punktu widzenia procesowego postępowanie oddziałowej komisji jest uznawane za zakończone w momencie skierowania aktu oskarżenia do właściwego sądu, jednak zaangażowanie prokuratora w sprawę się nie kończy, gdyż uczestniczy on w przebiegu postępowań sądowych do momentu uzyskania prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe. Udział w postępowaniu sądowym prokuratora wyraża się w aktywnym popieraniu w sądach pierwszej instancji aktów oskarżenia i innych wniosków oraz uczestnictwie w prowadzonym przez sąd postępowaniu dowodowym. Prokurator dokonuje również oceny zapadłych rozstrzygnięć sądowych i zależnie od tej oceny formułuje i sporządza środki odwoławcze, ustosunkowuje się do złożonych środków odwoławczych kierowanych przez strony, a następnie uczestniczy w ich rozpoznawaniu przed sądami drugiej instancji. Prokuratorzy uczestniczyli w 95 rozprawach sądów pierwszej i drugiej instancji, wzięli udział w 890 posiedzeniach sądowych w sprawach karnych oraz w sprawach o uznanie za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

W okresie sprawozdawczym sądy wydały 11 wyroków nieprawomocnych i 4 wyroki prawomocne. W 2023 r. sądy umorzyły 3 postępowania ze względu na śmierć dwóch oskarżonych. W jednym przypadku postępowanie umorzono w stosunku do Józefa O. występującego w kilku aktach oskarżenia skierowanych przez prokuratorów pionu śledczego IPN. Dwa z takich postępowań, w których Józef O. został uznany za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i skazany przez sądy pierwszej instancji, od których to wyroków złożyli apelację obrońcy oskarżonego, zostały połączone i rozpatrzone łącznie przez Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie. 30 marca 2023 r. zapadł wyrok uchylający zaskarżone wyroki w sprawie Józefa O., a sąd umorzył postępowanie karne wobec wyżej wymienionego z powodu jego śmierci.

Józef O. został skazany za to, że od 24 marca do maja 1950 r. jako kierownik sekcji I Wydziału ds. funkcjonariuszy WUBP w Rzeszowie prześladował Władysława K. z powodu podejrzenia o przynależność do „wrogiej grupy politycznej”, znęcając się nad nim fizycznie i psychicznie podczas długotrwałych przesłuchań, także nocnych, usiłując zmusić go do złożenia określonych zeznań. Zmuszał pokrzywdzonego do siedzenia na krześle przez sześć dni i sześć nocy, pozbawiając go odpoczynku, grożąc wieloletnim pozbawieniem wolności i fałszywie zapewniając, że w przypadku przyznania się do zarzucanych mu czynów grozi mu jedynie czternastodniowy areszt. Prokurator oskarżył także Józefa O. o to, że od 29 kwietnia do 31 sierpnia 1950 r. stosował w Rzeszowie represje wobec Romana B. z powodu podejrzenia o przynależność do „wrogiej grupy politycznej” związanej ze Stronnictwem Narodowym. Pozbawił go wolności mimo braku podstaw faktycznych i prawnych, osadził w areszcie, gdzie pokrzywdzony był przetrzymywany początkowo bez postanowienia o tymczasowym aresztowaniu, a następnie na podstawie postanowienia wydanego przez prokuratora wprowadzonego w błąd. W celu zmuszenia pokrzywdzonego do przyznania się do stawianych mu zarzutów nie podejmował żadnych czynności, wykorzystując długotrwałe pozbawienie wolności jako formę przymusu.

Druga sprawa, w której Józef O. został skazany przez sąd pierwszej instancji, dotyczyła jego działalności od 2 sierpnia 1945 r. do 31 października 1945 r. w Kolbuszowej (woj. podkarpackie), gdzie jako

funkcjonariusz PUBP w porozumieniu z innymi nieustalonymi co do liczby i tożsamości funkcjonariuszami tego Urzędu pozbawił wolności Bronisława M., Czesława M., Józefa D. i Jana D., których przetrzymywał bez podstaw faktycznych i prawnych. W celu zmuszenia pokrzywdzonych do przyznania się do popełnienia określonych czynów i złożenia wyjaśnień na temat ich domniemanej przynależności do NSZ znęcano się nad nimi w areszcie.

Wyroki skazujące zapadły w czterech sprawach, przy czym w dwóch przypadkach sprawy zakończyły się ostatecznie uchYLENIEM wyroku i przekazaniem sprawy do sądu pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Pierwszy wyrok skazujący dotyczył Włodzimierza C., któremu zarzucono, że 29 grudnia 1981 r. jako sędziego Sądu Rejonowego w Częstochowie bezprawnie pozbawił wolności Annę W., skazując ją za popełnienie przestępstwa z art. 46 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym, polegającego na „kontynuowaniu działalności związkowej w ramach NSZZ »Solidarność«” przez przepisanie na maszynie ulotki, na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Prokurator oddziałowej komisji uznał, że działalność prowadzona przez pokrzywdzoną w okresie stanu wojennego nie wyczerpała znamion przestępstwa również w świetle ówczesnie obowiązujących przepisów prawa, albowiem przepisanie ulotki nie było kontynuowaniem działalności związkowej, lecz stanowiło wyłączenie wyraz sprzeciwu pokrzywdzonej wobec sytuacji w kraju. Zastosowanie wobec Anny W. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania, a następnie wydanie wyroku skazującego ją na karę pozbawienia wolności były w ocenie prokuratora aktami bezprawia i represji. 1 września 2023 r. Sąd Rejonowy w Częstochowie uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów i skazał go na karę roku pozbawienia wolności w zawieszeniu na 2 lata. 21 listopada 2023 r. prokurator złożył apelację od powyższego wyroku, wnosząc o zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu i zmianę wymiaru kary.

Drugi wyrok skazujący zapadł w sprawie przeciwko byłemu prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie Eugeniuszowi M., któremu zarzucono, że w okresie od sierpnia do listopada 1982 r. bezprawnie pozbawił wolności Mariana S., przypisując mu „sporządzanie, przechowywanie i kolportowanie pism zawierających fałszywe wiadomości mogące osłabić gotowość obronną PRL”. W śledztwie ustalono, że pokrzywdzony, wówczas pracownik jednego z zakładów w Nowej Hucie, członek KPN i podziemnych struktur NSZZ „Solidarność”, został 6 sierpnia 1982 r. zatrzymany przez funkcjonariuszy SB w Krakowie, ponieważ rozpowszechniał ulotki i wydawnictwa bezdebitowe o treści zawierającej „nieprawdziwe wiadomości mogące osłabić gotowość obronną PRL”. W trakcie przesłuchania w jego miejscu zamieszkania znaleziono ulotki, plakaty oraz wydawnictwa Regionalnej Komisji Wykonawczej „Solidarność Małopolska”. Zatrzymany został przesłuchany i tymczasowo aresztowany na mocy decyzji Eugeniusza M. W rzeczywistości ulotki oraz pozostałe wydawnictwa zawierały opis realiów stanu wojennego w Polsce, a nie informacje godzące w „gotowość obronną państwa”. Działanie pokrzywdzonego nie stanowiło zatem przestępstwa, nawet przy uwzględnieniu obowiązujących wówczas przepisów prawa karnego oraz reżimu prawnego stanu wojennego. Zastosowanie wobec niego tymczasowego aresztowania było działaniem bezprawnym i stanowiło akt represji. 14 lutego 2023 r. Wojskowy Sąd Garnizonowy w Lublinie uznał oskarżonego winnym popełnienia zarzucanego mu czynu i skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 2 lat oraz zobowiązał go do przeproszenia pokrzywdzonego w ciągu 30 dni od daty uprawomocnienia się wyroku. 29 marca 2023 r. oskarżony złożył apelację od powyższego wyroku, a 28 lipca 2023 r. Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględniając wspomnianą apelację, uchylił w całości zaskarżony wyrok i przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Trzeci wyrok skazujący zapadł przeciwko Leonardowi B., któremu zarzucono, że w nocy z 12 na 13 grudnia 1981 r. w miejscowości Chorkówka (woj. podkarpackie) jako komendant posterunku MO w Chorkówce, w porozumieniu z komendantem wojewódzkim MO w Krośnie, jego zastępcą do spraw SB, naczelnikiem Wydziału Śledczego i nieustalonymi co do liczby i tożsamości funkcjonariuszami MO, podczas i w związku z urzędowaniem dopuścił się zbrodni komunistycznej, pozbawiając wolności Franciszka T. – mimo braku podstaw prawnych i faktycznych – ze względu na podejrzenie

o przynależność do NSZZ „Solidarność”. W trakcie zatrzymania użyto przemocy: Franciszek T. był wleczony mimo mrozu w piżamie, bez butów za nogi po schodach i podwórku do samochodu. Prokurator oskarżył także Leonarda B. o użycie w trakcie aresztowania chemicznych środków obezwładniających wobec rodziny Franciszka T. – jego żony i dwóch nieletnich synów. W grudniu 1981 r. Leonard B. groził Januszowi T., synowi aresztowanego, odpowiedzialnością karną za uszkodzenie lampy w samochodzie milicyjnym oraz zabójstwem ojca w celu zmuszenia Janusza T. do podpisania oświadczenia, że nie widział, aby w trakcie zatrzymania Franciszka T. użyto siły wobec jego rodziny. W 1982 r. Leonard B. używał także kilkakrotnie przemocy w Chorkówce wobec Władysława T., drugiego syna Franciszka T., zatrzymując go i umieszczając siłą w samochodzie oraz grożąc mu zatrzymaniem w areszcie i przesłuchaniami, w celu zmuszenia go do informowania o działalności ojca. 7 lutego 2023 r. Sąd Rejonowy w Krośnie uznał Leonarda B. za winnego dopuszczenia się czynów zarzuconych mu aktem oskarżenia i wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności, zawieszając wykonanie kary na okres 5 lat oraz zasądził od skazanego pokrycie części kosztów sądowych. 10 marca 2023 r. prokurator złożył do Sądu Okręgowego w Krośnie apelację od wyroku, w całości na niekorzyść skazanego. 4 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Krośnie nie uwzględnił w całości apelacji obrońcy i jednocześnie uwzględniając apelację prokuratora, częściowo uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia sądowi pierwszej instancji. W pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Ostatni wyrok skazujący zapadł w sprawie Stefana B., byłego oficera śledczego PUBP w Szczecinie. Prokurator zarzucił Stefanowi B., że od 30 października do listopada 1950 r. jako oficer śledczy PUBP w Szczecinie w porozumieniu z innymi funkcjonariuszami przekroczył w Nowogardzie i w Szczecinie swoje uprawnienia, sporządzając wbrew zgromadzonemu w postępowaniu materiałowi dowodowemu, a następnie składając w Wojskowej Prokuraturze w Szczecinie wniosek o tymczasowe aresztowanie Józefa G. i nakłaniając w ten sposób prokuratora wojskowego Kazimierza G. do bezprawnego pozbawienia Stefana B. wolności na okres powyżej 7 dni. Następnie wydał wobec tymczasowo aresztowanego postanowienie o pociągnięciu go do odpowiedzialności karnej za rzekomą zdradę stanu mającą polegać na czynieniu przygotowań „do zmiany przemocą ustroju Państwa Polskiego” poprzez rozpowszechnianie od początku 1946 r. do 21 października 1950 r. w Nastazinie „nieprawdziwych wiadomości o stosunkach gospodarczych i politycznych Polski i Związku Sowieckiego, o mającej nastąpić III wojnie światowej i o spółdzielczości produkcyjnej na wsi, wzbudzających w słuchaczach wrogie nastroje przeciwko państwu”. Na podstawie zebranego materiału dowodowego, którego obiektywna ocena powinna skutkować niezwłocznym zwolnieniem podejrzanego z aresztu, sporządził akt oskarżenia przekazany w grudniu 1950 r. do szczecińskiego WSR. 27 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie uznał Stefana B. za winnego popełnienia czynów zarzucanych mu w akcie oskarżania i skazał go na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem na rok. Sąd orzekł także podanie wyroku do wiadomości publicznej na stronie internetowej IPN oraz wymierzył mu karę grzywny w wysokości 500 zł i zasądził od niego pokrycie kosztów sądowych w wysokości 230 zł.

Prokuratorzy oddziałowych komisji skierowali do sądów apelacje i zażalenia jako środki odwoławcze w 9 sprawach. Sądy drugiej instancji w 5 przypadkach wydały orzeczenia: w 2 przypadkach wyrok utrzymano w mocy, w 3 – zmieniono wcześniejsze orzeczenia.

Utrzymano w mocy wyrok sądu pierwszej instancji skazujący dwie osoby oskarżone o to, że od 1 stycznia 2020 r. do 18 września 2020 r. w Warszawie uchylały się od przekazania IPN archiwalnych dokumentów (310 kart) wytworzonych przez organy III Rzeszy Niemieckiej w latach 1939–1944, w tym przez jednostkę NSDAP w Łodzi.

Drugi wyrok dotyczył byłych funkcjonariuszy SB Komendy Wojewódzkiej MO w Jeleniej Górze, Zdzisława B. i Wiktora D., którym prokurator zarzucił znęcanie się nad zatrzymanym i doprowadzanym na rozmowy ostrzegawcze przewodniczącym Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” w Fabryce Narzędzi w Jeleniej Górze Kazimierzem M. Pokrzywdzonemu grożono pozbawieniem życia jego i członków jego rodziny. Działania te doprowadziły Kazimierza M. do targnięcia się 28 października 1982 r. na życie. Wyrokiem z 30 marca 2021 r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze uniewinnił obojga

oskarżonych. 8 listopada 2021 r. Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze uchylił zaskarżony wyrok z 2021 r. i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze do ponownego rozpoznania. 11 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze znów uniewinnił oskarżonych. Prokurator złożył apelację od tego wyroku rozpatrzoną przez sąd drugiej instancji w ten sposób, że co do jednego ze skazanych utrzymano w mocy wyrok sądu pierwszej instancji, a co do drugiego sprawę umorzono ze względu na jego śmierć.

W okresie sprawozdawczym sądy odwoławcze zmieniły wyroki w stosunku do trzech osób, a w stosunku do dwóch wyroki te uchylono i sprawy przekazano do ponownego rozpatrzenia przez sądy pierwszej instancji.

Ostatnim etapem postępowania sądowego jest ewentualne wniesienie kasacji w danej sprawie i jej rozpoznanie przez Sąd Najwyższy. Na podstawie Zarządzenia Prokuratora Generalnego nr 23/18 z 30 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia zakresu czynności Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego i pozostałych zastępców Prokuratora Generalnego, Dyrektor Głównej Komisji w zastępstwie Prokuratora Generalnego wnosi do Sądu Najwyższego kasacje od prawomocnych orzeczeń sądowych w postępowaniach lustracyjnych. W związku z tym dyrektor GKŚZpNP kieruje do Sądu Najwyższego nie tylko kasacje w sprawach należących do właściwości Komisji Ścigania, ale także w sprawach należących do właściwości Biura Lustracyjnego.

W okresie sprawozdawczym zarejestrowano 9 spraw, w których toczyło się postępowanie w sprawie wniesienia kasacji przez Zastępcę Prokuratora Generalnego – Dyrektora Głównej Komisji. Do Sądu Najwyższego skierowano ostatecznie 9 kasacji: 6 kasacji od prawomocnych orzeczeń lustracyjnych, jedną kasację w trybie przepisów Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego oraz dwie kasacje od orzeczeń wydanych w sprawach, w których akty oskarżenia skierowali prokuratorzy oddziałowych komisji.

Jedna z dwóch wymienionych jako ostatnie kasacji dotyczyła Leonarda P., któremu zarzucono, że od stycznia do kwietnia 1983 r. jako funkcjonariusz WUSW w Legnicy znęcał się nad pozbawionym wolności Stanisławem Z. w celu uzyskania od niego określonych wyjaśnień i informacji – przez poddawanie go przesłuchaniom, w czasie których m.in. uderzał go pięściami w okolice żołądka i nerek, polecając uprzednio przyjąć pozycję klęczącą na podstawionym krześle. Bicie trwało aż do upadku pokrzywdzonego na podłogę. Zadawał Stanisławowi Z. uderzenia pałką milicyjną po piętach, kiedy ten klęczał na krześle. Zachowanie oskarżonego stanowiło zbrodnie przeciwko ludzkości przez naruszenie praw człowieka: prawa do zdrowia, bezpieczeństwa osobistego, godności i humanitarnego traktowania oraz było formą represji z powodu działalności pokrzywdzonego w nielegalnym, pozostającym w opozycji do ówczesnej władzy NSZZ „Solidarność”.

5 stycznia 2022 r. Sąd Rejonowy w Legnicy uznał Leonarda P. winnym popełnienia zarzuconych mu czynów i wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 2 lat. 27 lutego 2022 r. obrońca skazanego złożył apelację od tego wyroku. Sąd Okręgowy w Legnicy uchylił 12 lipca 2022 r. zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie z powodu przedawnienia karalności czynu zabronionego (art. 17 § 1 pkt 6 kpk). Dyrektor GK skierował 15 maja 2023 r. do Sądu Najwyższego kasację w przedmiotowej sprawie, wnosząc o uchylenie orzeczenia z 2022 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Legnicy.

Druga skierowana w 2023 r. kasacja w sprawach prowadzonych przez prokuratorów KŚZpNP dotyczyła Aleksandra R. Akt oskarżenia skierował w jego sprawie 6 lipca 2006 r. prokurator Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Lublinie, zarzucając oskarżonemu, że od 8 marca do 23 lipca 1952 r. jako funkcjonariusz WUBP w Lublinie znęcał się fizycznie i psychicznie nad zatrzymanym do sprawy karnej Józefem Z., bijąc go pięścią po brzuchu oraz plując mu w twarz. Dopiero cztery lata po skierowaniu aktu oskarżenia (13 stycznia 2010 r.) sąd zawiesił postępowanie z uwagi na zły stan zdrowia oskarżonego, a jedenaście lat później, 28 maja 2021 r., Sąd Rejonowy Lublin-Zachód umorzył postępowanie karne wobec oskarżonego z powodu przedawnienia karalności zarzucanego czynu. Prokurator zaskarżył powyższe postanowienie i wniósł 2 czerwca 2021 r. o jego

uchylenie. Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z 22 lipca 2021 r. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, w następstwie czego 24 marca 2022 r. Dyrektor GK wniósł kasację od tego orzeczenia. Postanowieniem z 8 czerwca 2022 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z 13 lipca 2022 r. uchylił zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego Lublin-Zachód z 28 maja 2021 r. i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Sąd Rejonowy Lublin-Zachód postanowieniem z 19 grudnia 2022 r. umorzył postępowanie karne wobec Aleksandra R. z uwagi na inną okoliczność wyłączającą ściganie (art. 17 § 1 pkt 11 kpk.). Opierając się na opinii biegłych lekarzy, sąd uznał, że stan zdrowia oskarżonego stanowi trwałą i nieusuwalną przeszkodę uniemożliwiającą mu dożywcio udział w procesie. 3 lipca 2023 r. Dyrektor GK skierował do Sądu Najwyższego kasację od tego orzeczenia, wnosząc o jego uchylenie oraz przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu Lublin-Zachód do ponownego rozpoznania. Kasacja nie została jeszcze rozpoznana przez Sąd Najwyższy.

W okresie sprawozdawczym Sąd Najwyższy wydał orzeczenia w 11 sprawach, w tym w 8 sprawach należących do właściwości Biura Lustracyjnego, w dwóch sprawach unieważnieniowych i w jednej sprawie należącej do właściwości KŚZpNP.

Sąd Najwyższy rozpatrzył w 2023 r. kasacje skierowane nie tylko w bieżącym roku sprawozdawczym, ale także w latach 2021–2022. Uwzględnił kasacje Dyrektora GK, uchylając zaskarżone orzeczenia i kierując sprawę do ponownego rozpatrzenia w 5 sprawach należących do właściwości Biura Lustracyjnego, w jednej sprawie unieważnieniowej i w jednej sprawie należącej do właściwości KŚZpNP. W 4 sprawach kasacja została oddalona: jedna kasacja dotyczyła postępowania unieważnieniowego, trzy – postępowań BL.

Sąd Najwyższy uwzględnił kasację dyrektora GK w sprawie pacyfikacji strajkujących górników KWK „Wujek”, a konkretnie Romana S., któremu zarzucono w akcie oskarżenia, że 16 grudnia 1981 r. w Katowicach jako funkcjonariusz państwa komunistycznego – członek plutonu specjalnego Pułku Manewrowego KW MO w Katowicach, działając wspólnie z innymi członkami tego plutonu, dopuścił się zbrodni komunistycznej, stanowiącej zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającą na użyciu broni palnej w stosunku do strajkujących górników kopalni „Wujek”, w wyniku czego śmierć poniosło 9 osób, a 21 osób doznało poważnych obrażeń ciała.

Sąd Okręgowy w Katowicach uznał 13 grudnia 2019 r. Romana S. winnym tego, że 16 grudnia 1981 r. w Katowicach jako funkcjonariusz plutonu specjalnego Pułku Manewrowego KW MO w Katowicach, działając wspólnie z innymi członkami tego plutonu, dopuścił się zbrodni komunistycznej podczas ataku na strajkujących górników KWK „Wujek”, którzy protestowali przeciwko bezprawnemu wprowadzeniu stanu wojennego. Za ten czyn sąd wymierzył oskarżonemu Romanowi S. karę 7 lat pozbawienia wolności i złagodził ją – na podstawie ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii – o połowę, tj. do 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności. 18 lutego 2020 r. apelację od wyroku złożył prokurator Oddziałowej Komisji ŚZpNP w Katowicach, zaskarżając wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego i wnosząc o zmianę kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu, wyeliminowanie z podstaw wymierzenia kary wobec oskarżonego przepisu art. 5 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 7 grudnia 1989 r. o amnestii oraz wymierzenie oskarżonemu kary 10 lat pozbawienia wolności. 2 marca 2020 r. apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł także obrońca oskarżonego, zaskarżając wyrok w całości na jego korzyść. 19 czerwca 2020 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach utrzymał w mocy zaskarżony wyrok. Kasację od wyroku wniósł 31 maja 2021 r. dyrektor GKŚZpNP. 15 września 2021 r. Sąd Najwyższy przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do uzupełnienia uzasadnienia wyroku. Na mocy wyroku z 17 maja 2023 r. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach i przekazał sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 23 listopada 2023 r. uwzględnił apelację prokuratora, uznając, że czyny popełnione przez oskarżonego wyczerpują znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, a co do orzeczonej kary utrzymał w mocy wyrok Sądu Okręgowego z 13 grudnia 2019 r.

Tabela 16. Posiedzenia, rozprawy w 2023 r.

Oddziałowa Komisja	Liczba rozpraw pierwsza instancja	Liczba rozpraw druga instancja	Posiedzenia sądowe (w tym Ns)
Białystok	0	0	51
Gdańsk	4	0	42
Katowice	13	1	48
Kraków	36	1	159
Lublin	1	0	94
Łódź	7	0	60
Poznań	1	0	187
Rzeszów	9	1	68
Szczecin	11	0	48
Warszawa	7	2	86
Wrocław	1	0	47
GKŚZpNP	0	4	0
Razem	90	9	890

Trzeba również wskazać na postępowania sądowe inicjowane w celu uzyskania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej byłych sędziów i prokuratorów orzekających w okresie państwa komunistycznego. W 2023 r. prokuratorzy oddziałowych komisji skierowali do Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego 26 wniosków o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej sędziów i prokuratorów. Wnioski obejmowały łącznie 52 czyny w ocenie prokuratora wyczerpujące znamiona przestępstw stanowiących zbrodnie komunistyczne i zbrodnie przeciwko ludzkości. Dotychczas Sąd Najwyższy rozpoznał jeden wniosek skierowany w 2023 r. przez Oddziałową Komisję we Wrocławiu, odmawiając wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Uchwała jest nieprawomocna. W 2023 r. Sąd Najwyższy rozpoznał ponadto 3 wnioski o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej skierowane w latach poprzednich – w dwóch przypadkach sąd odmówił wyrażenia zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej, w jednym przypadku wyraził zgodę. Wszystkie uchwały są nieprawomocne.

7.5. Udział prokuratorów w identyfikacji osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych lub czystek etnicznych

Jednym z zadań IPN realizowanym przy udziale prokuratorów KŚZpNP jest identyfikacja osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych od 8 listopada 1917 do 31 lipca 1990 r. W 2023 r. czynności podjęte przez prokuratorów oddziałowych komisji, związane z przeprowadzeniem ekshumacji w trybie art. 210 kpk w śledztwach prowadzonych w sprawach zbrodni komunistycznych, nazistowskich i zbrodni ludobójstwa, doprowadziły do identyfikacji 15 osób, które straciły życie wskutek walki z narzuconym systemem totalitarnym lub wskutek represji totalitarnych między 8 listopada 1917 r. a 31 lipca 1990 r. i zostały pochowane w skrytych mogiłach. Stwierdzenia te oparto o ustalenia śledcze oraz opinie powołanych biegłych z zakresu antropologii, medycyny sądowej i genetyki sądowej. Zidentyfikowane w 2023 r. osoby to głównie żołnierze AK, BCh, NSZ, KW i NZW, którzy w latach 1946–1949 za swoją niepodległościową działalność zostali skazani wyrokami Wojskowych Sądów Rejonowych na kary śmierci, a następnie pochowani w bezimiennych mogiłach. Zidentyfikowano także szczątki żołnierza BCh, który został skazany na karę śmierci przez

sąd niemiecki w okresie II wojny światowej. W 2023 r. prokuratorzy przeprowadzili czynności ekshumacyjne w ramach 17 śledztw, ujawniając 162 szczątki ludzkie, uzyskali opinie biegłych z zakresu genetyki pozwalające na ustalenie profili genetycznych 85 odnalezionych osób oraz przekazali prezesowi IPN 50 profili genetycznych uzyskanych w toku śledztw.

Tabela 17. Prace ekshumacyjne w 2023 r. prowadzone przez prokuratorów

Oddziałowa Komisja	Postępowania, w których prowadzono w 2023 r. czynności ekshumacyjne	Ujawnione szczątki	Liczba profili genetycznych uzyskanych w 2023 r.	Liczba profili genetycznych przekazanych Prezesowi IPN w 2023 r.
Białystok	0	0	9	9
Gdańsk	3	86	2	2
Katowice	2	11	8	28
Kraków	4	22	12	1
Lublin	2	4	3	0
Łódź	1	4	1	0
Poznań	0	0	0	0
Rzeszów	2	1	0	0
Szczecin	0	0	0	0
Warszawa	3	34	50	8
Wrocław	0	0	0	2
Razem	17	162	85	50

7.6. Nadzór służbowy nad działalnością Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dyrektor GKŚZpNP jest przełożonym służbowym wszystkich prokuratorów Komisji, a prokuratorzy Głównej Komisji sprawują w zakresie im zleconym nadzór służbowy i instancyjny nad pracą prokuratorów oddziałowych komisji. Oddziałowe komisje są kierowane przez naczelników, którzy sprawują bieżący nadzór nad prokuratorami wykonującymi czynności służbowe w poszczególnych oddziałowych komisjach. Wewnętrzny nadzór służbowy naczelników komisji realizowany jest poprzez analizę czynności podejmowanych przez podległych im prokuratorów oraz czuwanie nad sprawnością i merytoryczną poprawnością prowadzonych postępowań. Oceniając podstawy uzasadniające przedłużenie okresu trwania śledztw, naczelnicy, działając w oparciu o dyspozycję art. 310 § 2 kpk, wydają postanowienia o przedłużeniu okresu prowadzenia śledztw na czas do jednego roku. Prokuratorzy GK w oparciu o wskazany art. 310 § 2 kpk dokonują oceny zasadności kierowanych z oddziałowych komisji wniosków o przedłużenie prowadzonych śledztw na czas powyżej roku. Zapoznają się przy tym z aktami sprawy i oceniają poprawność i sprawność prowadzonych postępowań. W 2023 r. prokuratorzy GK wydali 681 postanowień w trybie przewidzianym w art. 310 § 2 kpk o przedłużeniu okresu trwania śledztwa na dalszy czas oznaczony, z czego 528 spraw dotyczyło zbrodni komunistycznych, 138 zbrodni nazistowskich, a 15 innych zbrodni przeciwko pokojowi, ludzkości i zbrodni wojennych. W oparciu o zarządzenia dyrektora GK wskazani prokuratorzy GK sprawują zwierzchni nadzór służbowy w sprawach o skomplikowanym charakterze, istotnych dla realizacji celów ustawowych KŚZpNP. Na początku 2023 r. zwierzchnim nadzorem służbowym było objętych 13 śledztw, a na koniec 2023 r. nadzór służbowy sprawowany był nad 15 śledztwami. W ciągu roku objęto nadzorem służbowym 9 postępowań, uchylono nadzór w przypadku 7.

Innym elementem sprawowania nadzoru nad pracą podległych prokuratorów jest prowadzenie przez prokuratorów i pracowników GK na mocy zarządzeń dyrektora GKŚZpNP wizytacji w oddziałowych komisjach w celu oceny sposobu wypełniania ustawowych zadań przez pracowników tych jednostek i sposobu kierowania oddziałowymi komisjami przez naczelników. W 2023 r. przeprowadzono wizytacje OKŚZpNP w Szczecinie i Krakowie. Ustalenia zespołów wizytacyjnych stały się podstawą do opracowania i przekazania przez dyrektora GKŚZpNP zaleceń powizytacyjnych zawierających ocenę sposobu funkcjonowania skontrolowanych komisji oraz nakazujących usunięcie stwierdzonych w trakcie wizytacji uchybień. W ramach wewnętrznego planu pracy Wydziału Nadzoru nad Śledztwami GKŚZpNP prokuratorzy GK przeprowadzili bieżące kontrole w oddziałowych komisjach (dwie wizytacje, osiem kontroli harmonogramowych), oceniając przyczyny uzasadniające kontynuowanie postępowań długotrwałych, kontrolując poprawność prowadzenia spraw i postępowań skargowych oraz spraw, w których nastąpiło uchylenie decyzji prokuratora przez sąd, oceniając sprawność i prawidłowość realizacji zadań służbowych, prawidłowość podziału obowiązków służbowych oraz pracę naczelników jako kierowników jednostek. Ustalenia pokontrolne stanowiły po akceptacji przez naczelnika Wydziału Nadzoru nad Śledztwami GKŚZpNP podstawę do kierowania wystąpień i zaleceń w celu poprawy poziomu merytorycznego czynności procesowych wykonywanych przez prokuratorów oraz usprawnienia sposobu funkcjonowania KŚZpNP.

W zakresie swych obowiązków służbowych dotyczących nadzoru nad pracą podległych im prokuratorów naczelnicy oddziałowych komisji rozpoznają skargi skierowane na prokuratorów oddziałowych komisji. Skargi kierowane wobec naczelników KŚZpNP oraz prokuratorów GK rozpoznaje dyrektor GK. W okresie sprawozdawczym skierowano 5 skarg na prokuratorów oddziałowych komisji w Białymstoku, Katowicach, Lublinie, Warszawie i we Wrocławiu. Cztery skargi nie zostały po ich rozpoznaniu uwzględnione przez naczelników tych komisji. W jednym przypadku sprawa pozostaje w toku. W tym samym okresie do GK wpłynęły 3 skargi. Jedna skarga została rozpatrzona, jednak nie uznano jej za zasadną. Druga została przekazana do rozpatrzenia Oddziałowej Komisji w Lublinie. Kolejna skarga, która wpłynęła 27 grudnia 2023 r., nie została jeszcze rozpatrzona.

Kolejnym elementem pracy jest realizacja obowiązków wynikających z Ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. Prokuratorzy GK i oddziałowych komisji udzielili w 2023 r. odpowiedzi lub przekazali informacje w przypadku 38 zapytań złożonych przez zainteresowane podmioty w trybie wskazanej ustawy o dostępie do informacji publicznej. Odpowiedzi bezpośredniej udzielili w 18 sprawach, a w 20 przypadkach przekazali informacje do innych podmiotów przygotowujących taką odpowiedź. W GK zarejestrowano 12 wniosków o udzielenie informacji w trybie powyższej ustawy. W 7 sprawach udzielono odpowiedzi, w 4 przypadkach odmówiono udzielenia informacji najczęściej ze względu na fakt, że wniosek skierowano w sprawie, która nie podlegała ustawie o dostępie do informacji publicznej. W jednym przypadku wniosek przekazano według właściwości do dyrektora Oddziału IPN Kraków. Dodatkowo prokuratorzy GK rozpoznali 3 spory kompetencyjne między prokuratorami oddziałowych komisji.

Tabela 18. Wnioski o udzielenie informacji publicznej

Jednostka	Liczba spraw, w których udzielono odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej	Liczba spraw, w których udzielono informacji innemu podmiotowi, na potrzeby przygotowania odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej
Białystok	2	2
Gdańsk	0	0
Katowice	2	4
Kraków	6	0
Lublin	0	3
Łódź	0	4

Jednostka	Liczba spraw, w których udzielono odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej	Liczba spraw, w których udzielono informacji innemu podmiotowi, na potrzeby przygotowania odpowiedzi w trybie dostępu do informacji publicznej
Poznań	0	3
Rzeszów	0	3
Szczecin	0	0
Warszawa	1	1
Wrocław	0	0
GKŚZpNP	7	0
Razem	18	20

Dyrektor GK w okresie sprawozdawczym wydał 21 zarządzeń regulujących pracę GK, wśród których znalazły się zarządzenia wydane w związku z realizacją planu najważniejszych działań GK o przeprowadzeniu wizytacji oddziałowych komisji w Szczecinie i w Krakowie. Nowymi zarządzeniami zmieniono podział czynności prokuratorów GK oraz zakres obowiązków pracowników administracyjnych. Wydano jedenaście zarządzeń dotyczących zwierzchniego nadzoru służbowego nad prowadzonymi postępowaniami. Sześć zarządzeń dotyczyło przekazania sprawy do dalszego prowadzenia innej oddziałowej komisji z wyłączeniem zasad określających właściwość miejscową.

7.7. Szkolenia prokuratorów i pracowników Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

GKŚZpNP w 2023 r. zorganizowała trzy ogólnopolskie szkolenia dla prokuratorów, pracowników sekretariatów oraz historyków KŚZpNP. Od 22 do 24 marca 2023 r. odbyło się szkolenie prokuratorów i pracowników sekretariatów GK i oddziałowych komisji, w którym wzięło udział 42 prokuratorów oraz 20 pracowników sekretariatów. Tematy zajęć szkoleniowych dla prokuratorów dotyczyły kwestii związanych z udostępnianiem dokumentów z akt i informacji z postępowań przygotowawczych na podstawie ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz procedowanymi zmianami w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów i prokuratorów. Odbyło się także posiedzenie Zgromadzenia Prokuratorów GKŚZpNP, które przyjęło sprawozdanie dyrektora GKŚZpNP z działalności GK oraz sprawozdanie z działalności Kolegium GKŚZpNP. Zostało również zaprezentowane sprawozdanie z działalności Rzecznika Dyscyplinarnego dla prokuratorów GK i oddziałowych komisji. Dyrektor GKŚZpNP wraz z naczelnikiem Wydziału Nadzoru nad Śledztwami GKŚZpNP odbyli także naradę służbową z naczelnikami OKŚZpNP. Szkolenie pracowników sekretariatów dotyczyło zagadnień związanych z obiegiem korespondencji pomiędzy oddziałowymi komisjami a delegaturami oddziałów IPN, obowiązującą instrukcją kancelaryjną rzeczowego wykazu akt i symboli literowo-liczbowych oraz prowadzeniem urzędów ewidencyjnych w oddziałowych komisjach.

Drugie ze szkoleń odbyło się od 22 do 23 czerwca 2023 r. Wzięło w nim udział 23 prokuratorów, 11 historyków oddziałowych komisji oraz 8 historyków z BBH IPN. Przedmiotem szkolenia były zagadnienia praktyczne związane ze współpracą prokuratorów i historyków IPN przy realizacji przedsięwzięcia określanego mianem „Archiwum zbrodni”, a w szczególności z procesem gromadzenia dowodów z dokumentów w poszczególnych śledztwach prowadzonych w tej kategorii spraw. Omówiono kwestie związane zarówno z przeprowadzonymi już kwerendami archiwalnymi i ich wynikami, jak też z kwerendami planowanymi do wykonania. Zaprezentowano przebieg dotychczasowych poszukiwań konkretnych dokumentów, z których dowód nie został jeszcze w śledztwach przeprowadzony i zwrócono się do historyków o udzielenie pomocy w ustaleniu miejsca, gdzie mogą one być przechowywane.

Trzecie szkolenie odbyło się od 15 do 17 listopada 2023 r. i uczestniczyło w nim 18 prokuratorów, 16 pracowników sekretariatów oraz 11 historyków oddziałowych komisji. Zajęcia dla prokuratorów

dotyczyły bieżącej problematyki związanej z prowadzeniem śledztw w sprawach o bezprawie sądowe okresu stanu wojennego w Polsce oraz zagadnień praktycznych związanych z uchwałą Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego z dnia 19 września 2023 r. Poruszono także kwestie związane z wypełnianiem formularzy rejestracyjnych do Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej oraz przedstawiono uwagi i wnioski wynikające ze sprawowania w 2023 r. nadzoru służbowego nad śledztwami prowadzonymi w Oddziałowych Komisjach Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W trakcie szkolenia odbyła się narada służbowa dyrektora GKŚZpNP z prokuratorami GKŚZpNP i Naczelnikami Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Zajęcia dla pracowników sekretariatów dotyczyły wybranych zagadnień praktycznych związanych z realizacją zadań służbowych przez sekretariaty GK i oddziałowych komisji w prowadzonych śledztwach w świetle zarządzenia ministra sprawiedliwości w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów oraz innych działów administracji w powszechnych jednostkach organizacyjnych prokuratury. Omówiono także czynności sekretariatów związane z kierowaniem wniosków do Centrali Badania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu o potwierdzenie nieważności wyroków sądów niemieckich wydanych wobec obywateli polskich w czasie II wojny światowej. Szkolenie historyków oddziałowych komisji dotyczyło w całości realizacji projektu straty.pl.

7.8. Realizacja obowiązków pionu śledczego IPN innych niż wynikające z ustawy o IPN-KŚZpNP

Prokuratorzy i pracownicy Komisji Ścigania uczestniczą również w innych działaniach związanych z realizacją zadań IPN w sferze edukacyjnej, informacyjnej, badań naukowych oraz współpracy z instytucjami rządowymi, samorządowymi oraz stowarzyszeniami. Wśród działań informacyjnych podkreślić należy rolę rzecznika prasowego GK, który jest odpowiedzialny za kształtowanie współpracy GK ze środkami masowego przekazu i czuwa nad formą i treścią przekazywanych informacji z toczących się postępowań przygotowawczych. Rzecznik prasowy GKŚZpNP był w 2023 r. współorganizatorem siedmiu konferencji prasowych, których przedmiotem były ustalenia poczynione w śledztwach pozostających w zainteresowaniu opinii publicznej. W każdej z konferencji udział wzięli prezes IPN oraz dyrektor GKŚZpNP, zaś w poszczególnych z nich minister sprawiedliwości – prokurator generalny, wiceministrowie sprawiedliwości, zastępca prezesa IPN, wojewoda podkarpacki.

Konferencje przeprowadzono:

- w Kamieniu Pomorskim 2 marca – konferencja prasowa z udziałem zastępcy prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP związana z przekazaniem do Muzeum Ziemi Kamieńskiej w Kamieniu Pomorskim artefaktów odnalezionych w toku śledztwa oddziałowej komisji w Szczecinie w miejscu ukrycia zwłok Józefa Bosia – żołnierza konspiracji niepodległościowej zamordowanego 11 września 1952 r. w miejscowości Krzepocin przez funkcjonariuszy WUBP w Szczecinie;
- w Warszawie 14 marca – konferencja prasowa z udziałem ministra sprawiedliwości – prokuratora generalnego, prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP, dotycząca ustaleń poczynionych w śledztwie Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Katowicach w sprawie zabójstwa ks. Franciszka Blachnickiego;
- w Poznaniu 16 marca – konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP, której przedmiotem było śledztwo Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Szczecinie w sprawie pobicia Wojciecha Cieślewicza – 29-letniego dziennikarza „Głosu Wielkopolski” przez funkcjonariuszy ZOMO 13 lutego 1982 r. w Poznaniu, w następstwie czego zmarł 2 marca 1982 r.;
- w Warszawie 13 czerwca – konferencja prasowa z udziałem wiceministra sprawiedliwości, prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP dotycząca śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku i przedstawienia 33 byłym funkcjonariuszom Służby Więziennej zarzutów udziału w pobiciu ponad stu osób internowanych w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie 14 sierpnia 1982 r.;

- w Gdańsku 30 czerwca – konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP, której przedmiotem było śledztwo Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi w sprawie spowodowania śmierci Jana Samsonowicza w nocy z 29 na 30 czerwca 1983 r. w Gdańsku;
- w Rzeszowie 10 lipca – konferencja prasowa z udziałem wiceministra sprawiedliwości, zastępcy prezesa IPN, wojewody podkarpackiego i dyrektora GKŚZpNP dotycząca śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Rzeszowie w sprawie dokonanych przez funkcjonariuszy UB w latach 1944–1956 zabójstw osób osadzonych w więzieniu karno-śledczym na terenie Zamku Lubomirskich i odnalezienia ukrytych szczątków kilkudziesięciu osób – ofiar represji komunistycznych;
- w Chojnicach 2 października – konferencja prasowa z udziałem prezesa IPN i dyrektora GKŚZpNP dotycząca śledztwa Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku, w toku którego ujawniono w okolicach Chojnic nieznaną dotąd zbiorową mogiłę Polaków – ofiar masowych egzekucji dokonanych jesienią 1939 r. przez formacje Selbstschutzu oraz oddziały SS i Wehrmachtu.

W 2023 r. rzecznik prasowy GKŚZpNP przekazał też dziennikarzom z krajowych i zagranicznych redakcji radiowych, telewizyjnych i prasowych, rzecznikowi prasowemu IPN oraz rzecznikowi prasowemu Prokuratury Krajowej łącznie 65 pisemnych informacji ze śledztw toczących się w Oddziałowych Komisjach Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu oraz w kwestiach związanych z działalnością KŚZpNP. Opracował ponadto, a następnie spowodował opublikowanie na stronie internetowej IPN łącznie 33 komunikatów prasowych informujących o ustaleniach poczynionych w śledztwach budzących zainteresowanie opinii publicznej, dotyczących m.in. wniesienia aktów oskarżenia i zapadłych wyroków sądów, wydania postanowień o przedstawieniu zarzutów czy zakończonych postępowań. Przygotował materiały do 6 wywiadów prasowych i telewizyjnych udzielonych przez dyrektora GKŚZpNP Polskiej Agencji Prasowej, Grupie Medialnej „Polska Press”, „Dziennikowi Zachodniemu”, „Gazecie Polskiej” i Telewizji Polskiej – ich przedmiotem były interesujące dziennikarzy śledztwa prowadzone w oddziałowych komisjach oraz realizacja przez prokuratorów innych zadań ustawowych. Utrzymywał bieżące kontakty ze środkami masowego przekazu, udzielając wielokrotnie dziennikarzom informacji ustnych w sprawach ich interesujących, dotyczących działalności GK i Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Innym elementem publicznej działalności prokuratorów GKŚZpNP jest ich aktywność na forum międzynarodowym. W 2023 r. GKŚZpNP kontynuowała współpracę z Eurojust Genocide Network. Prokurator GK uczestniczył w roku sprawozdawczym dwukrotnie w posiedzeniach punktów kontaktowych Europejskiej Sieci Eurojust zajmującej się koordynowaniem ścigania sprawców odpowiedzialnych za popełnienie zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości oraz zbrodni wojennych w Hadze – punkty reprezentują państwa członkowskie Unii Europejskiej oraz państwa posiadające status obserwatora (Stany Zjednoczone, Kanada, Szwajcaria, Wielka Brytania). Podczas spotkania przedstawiono bieżące informacje dotyczące śledztw prowadzonych przez prokuratorów KŚZpNP oraz udzielano odpowiedzi na pytania odnoszące się do ich działalności śledczej. Wykonując stałe zobowiązania opisanego powyżej punktu kontaktowego, przesłano do Eurojust informację statystyczną dotyczącą śledztw prowadzonych przez prokuratorów KŚZpNP. Prokurator GK uczestniczył jako członek polskiej delegacji w Międzynarodowej Konferencji Dyplomatycznej w Lublanie – jej przedmiotem było opracowanie Międzynarodowej Konwencji dotyczącej Pomocy Prawnej w sprawach zbrodni ludobójstwa, zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni wojennych – oraz w spotkaniu studyjnym z przedstawicielami Państwa Palestyny zorganizowanym przez IPN w Warszawie 17 marca. W roku sprawozdawczym wznowiono również współpracę z prokuratorami z Centrali Ścigania Zbrodni Narodowosocjalistycznych w Ludwigsburgu w zakresie kierowania do Niemiec przez prokuratorów KŚZpNP wniosków o potwierdzenie przez właściwe organy wymiaru sprawiedliwości RFN nieważności wyroków wydanych przez sądy III Rzeszy w okresie II wojny światowej wobec obywateli polskich. Skierowano 23 tego rodzaju wnioski.

Prokurator GK uczestniczył w pracach Zespołu ds. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i osób współpracujących z Zespołem, który funkcjonuje w MSZ na podstawie zarządzenia nr 73 Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2007 r. w sprawie utworzenia Zespołu do spraw Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

W ramach udziału w konferencjach, sympojach krajowych i zagranicznych prokurator GK przygotował oraz prowadził podczas Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie panel dyskusyjny poświęcony sprawiedliwości okresu przemian ustrojowych, natomiast prokurator oddziałowej komisji w Katowicach wziął udział w konferencji zorganizowanej przez Centrum Dokumentacji Pontyfikatu Jana Pawła II na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, gdzie przedstawiał nieznane we Włoszech ustalenia polskiego śledztwa w sprawie zamachu na życie papieża Jana Pawła II. Główna Komisja we współpracy z BBH IPN oraz Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości zorganizowała w Warszawie 25 września pod patronatem ministra sprawiedliwości konferencję „Odpowiedzialność za działalność niemieckiego sądownictwa w okupowanej Polsce (1939–1945)”. Prokuratorzy oddziałowej komisji w Szczecinie uczestniczyli w ramach współpracy z Muzeum Historii Ziemi Kamieńskiej w konferencji dotyczącej żołnierza niezłomnego Józefa Bosia, w zorganizowanej przez miasto Polczyn-Zdrój konferencji „Germanizacja i wynarodowienie polskich dzieci – historia i teraźniejszość” oraz w Wielkopolskim Forum Pamięci Narodowej w Poznaniu.

Kontynuowano prace zespołu złożonego z prokuratora GK, zastępcy naczelnika Oddziałowego Archiwum IPN w Krakowie, a także historyka na co dzień pracującego w Oddziale IPN w Katowicach – zespół ten działa w związku z wydaniem przez prezesa IPN zarządzenia nr 24/17 w sprawie powołania zespołu koordynującego poszukiwanie, przetwarzanie i przekazywanie na potrzeby prowadzonych śledztw materiałów dotyczących zbrodni popełnionych w niemieckich obozach koncentracyjnych i obozach zagłady. W 2023 r. nadal koncentrowano się na czynnościach związanych z opracowywaniem bazy informatycznej dotyczącej niemieckiego obozu koncentracyjnego KL Stutthof. Uzyskano akty urodzenia 12 członków załogi obozowej w języku niemieckim i rosyjskim oraz przekazano je do śledztwa prowadzonego w oddziałowej komisji w Gdańsku. Uzupełniono bazę informatyczną zespołu o wiele polskich i międzynarodowych dokumentów archiwalnych. Wytypowano również ponad 70 rekordów z danymi członków załogi KL Stutthof, które w ramach obrotu zagranicznego zostaną przekazane celem sprawdzenia i korekty przez Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltungen zur Aufklärung nationalsozialistischer Verbrechen w Ludwigsburgu. W 2023 r. odtworzono na podstawie posiadanego materiału archiwalnego strukturę organizacyjną wraz z obsadą personalną SS-Sonderlager Stutthof i KL Stutthof.

Prokuratorzy GK współpracowali z urzędami centralnymi: Sejmem RP, Senatem RP i Prokuraturą Krajową, opiniując i przedstawiając stanowiska prawne w związku z opracowywanymi aktami ustawowymi, w tym projektami ustawy o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego, ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, a także rozpatrywanej potrzeby ratyfikacji konwencji ONZ w sprawie ochrony wszystkich osób przed wymuszonym zaginięciem („zatrzymaniem, aresztowaniem, uprowadzeniem lub inną formą pozbawienia wolności, dokonany przez przedstawicieli państwa albo przez osoby lub grupy osób działające z upoważnieniem, pomocą lub milczącą zgodą państwa, po którym następuje odmowa przyznania faktu pozbawienia wolności lub ukrywanie losów bądź miejsca pobytu takiej osoby, co powoduje, że znajduje się ona poza ochroną prawa”) i związanych z ewentualną ratyfikacją konwencji oraz proponowanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości rozwiązań legislacyjnych w prawie wewnętrznym. Dyrektor GKŚZpNP udzielił odpowiedzi na dwa wystąpienia senatora RP złożone w trybie interwencji senatorskiej oraz na jedno wystąpienie marszałka Senatu RP. Dodatkowo prokuratorzy GKŚZpNP przekazali swoje stanowisko w sprawie pięciu projektów aktów wewnętrznych IPN – zarządzeń prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

7.9. Wybrane postępowania KŚZpNP prowadzone w 2023 r. obrazujące pracę prokuratorów

Opisane poniżej postępowania wybrano jako charakterystyczne dla działalności prokuratorów Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

S 83.2022.Zi (OKŚZpNP w Białymstoku)

Śledztwo dotyczyło zbrodni przeciwko ludzkości, polegającej na zabójstwie w dniu 23 września 1939 r. w Indurze (pow. grodzieński II RP) co najmniej 15 osób narodowości polskiej przez miejscowych komunistów, dokonanej w związku z przynależnością pokrzywdzonych do grupy polskiej inteligencji o określonym światopoglądzie, zwolenników suwerennego i niepodległego bytu Rzeczypospolitej Polskiej.

W nocy z 16 na 17 września 1939 r. sowieckie oddziały dywersyjne wyszły z konspiracji. Ich zadanie polegało m.in. na przygotowaniu listy osób, które z racji antykomunistycznej postawy miały być likwidowane w pierwszej kolejności. Na listach tych umieszczono nazwiska ziemian, osadników wojskowych, urzędników państwowych, zarządców majątków ziemskich. Na czele struktur komunistycznych w Indurze stanął Siergiej Prytycki. Jednocześnie rozpoczęły się aresztowania osób umieszczonych na wspomnianych listach. Zatrzymano m.in. legionistę Eugeniusza Orczykowskiego, mężczyznę o nazwisku Jeremak – instruktora rolniczego, księdza, dwóch studentów o nieustalonych personaliach, prezesa Kasy Stefczyka Jana Barańskiego, byłego komendanta policji w Indurze Adolfa Rzewulskiego, burmistrza Sańskiego, a także urzędnika samorządowego Henryka Karpieja. Osoby te umieszczono w piwnicy Kasy Stefczyka w Indurze. Ustalono, że osadzono tam nie mniej niż 16 osób. Zatrzymanych zabierano na tzw. badanie i bito do nieprzytomności. Około północy z 23 na 24 września 1939 r. miejscowi komuniści weszli do piwnicy, w której byli osadzeni Polacy, i zaczęli do nich strzelać. Ich zwłoki najprawdopodobniej wrzucono do znajdującego się obok dołu z wapnem. Zamordowano wszystkie znajdujące się tam osoby z wyjątkiem Henryka Karpieja, który został ciężko ranny. Postępowanie zakończono wobec śmierci Siergieja Prytyckiego i niewykrycia pozostałych sprawców zbrodni.

S 18.2023.Zk (OKŚZpNP w Białymstoku)

Śledztwo prowadzone jest w sprawie komunistycznej zbrodni przeciwko ludzkości polegającej na przekroczeniu 18 stycznia 1982 r. uprawnień przez funkcjonariusza Służby Więziennej – naczelnika Ośrodka Odosobnienia dla Internowanych w Suwałkach i innych funkcjonariuszy państwa komunistycznego.

Na początku stycznia 1982 r. w utworzonym w budynku Aresztu Śledczego w Suwałkach Ośrodka Odosobnienia dla Internowanych zostali osadzeni nie tylko internowani z dawnego województwa suwalskiego, lecz również grupa internowanych z Białegostoku i Łomży. 18 stycznia 1982 r. komendant Ośrodka Odosobnienia dla Internowanych w Suwałkach, a zarazem naczelnik Aresztu Śledczego Zdzisław Roman K. przeprowadził demonstrację siły. Akcja przeprowadzona pod pozorem przeszukiwania cel i osób internowanych miała poniżyć uwięzionych i ich zastraszyć. Osadzonym z poszczególnych cel kolejno polecano opuszczanie pomieszczeń i przejście do łazni więziennej. Internowani przechodzili obok funkcjonariuszy rozstawionych po obu stronach korytarzy, którzy byli wyposażeni w sprzęt do tłumienia wystąpień więźniów: pałki i kaski z opuszczonymi przyłbicami, a także tarcze. Za pracownikami SW stali funkcjonariusze SB. W łazni w otoczeniu funkcjonariuszy przybyłym nakazano rozbierać się do naga, a następnie wybrani funkcjonariusze dokonywali przeszukania ubrań. W pomieszczeniu, gdzie zgromadzono osadzonych, było bardzo zimno, dlatego tę represję pokrzywdzeni nazwali „zimną łaznią”. Obok niektórych internowanych przy ławie stał funkcjonariusz z gumową pałką i podkasanymi rękawami. Uwięzieni słyszeli wielokrotnie przed tym wydarzeniem wypowiedzi funkcjonariuszy SB, że należy internowanych rozstrzelać – dlatego po wprowadzeniu do pomieszczenia obawiali się śmierci. Po rozebraniu się części internowanych kazano kłaść się na ławkach, a funkcjonariusze zaglądali w różne części ich ciała, poszukując ukrytych przedmiotów. Po przeszukaniach naczelnik Zdzisław Roman K. krzychał do poszczególnych grup rozebranych internowanych, że „skończyły się pieszczoty” i nastaną rygor oraz dyscyplina. Śledztwo pozostaje w toku.

Ns 25.2023 (OKŚZpNP w Białymstoku)

26 września 2023 r. OKŚZpNP w Białymstoku skierowała do Sądu Okręgowego w Białymstoku wniosek o unieważnienie wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Białymstoku z 14 kwietnia 1951 r. skazującego Mieczysława J. na karę 4 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności za czyn opisany w art. 24

§ 1 w zw. z art. 23 § 1 Dekretu z dnia 13 czerwca 1946 r. o przestępstwach szczególnie niebezpiecznych w okresie odbudowy państwa (tzw. mały kodeks karny).

Mieczysław J. został skazany za przechowywanie od 15 kwietnia 1947 r. do 20 maja 1949 r. we wsi Kowalewsczyzna (pow. Wysokie Mazowieckie) archiwum AK-WiN z okresu od 1942 r. do końca 1945 r. z pismami, których treść miała pozostać nieznana ówczesnej władzy państwowej. Zgromadzony materiał dowodowy wskazuje na to, że 15 kwietnia 1947 r. Mieczysław J. otrzymał od żołnierza AK Henryka Dobrzynieckiego archiwum zawierające materiały dotyczące działalności konspiracyjnej prowadzonej w latach 1942–1945. Mieczysław J. ukrył te dokumenty w stercie kamieni na polu we wsi Kowalewsczyzna. Ujawniając swoją działalność podziemną, nie poinformował o ukrywaniu archiwum. Materiały te zostały odnalezione przez funkcjonariuszy UB. Sąd Okręgowy w Białymstoku postanowieniem z 30 października 2023 r. powyższy wniosek uwzględnił.

S 49.2023.Zk (OKŚZpNP w Gdańsku)

Śledztwo prowadzone było w sprawie fizycznego i psychicznego znęcania się w 1951 r. w Gdyni nad marynarzami z 50. Batalionu Obsługi Lotnisk w Gdyni-Babich Dołach przez funkcjonariuszy Informacji Wojskowej w toku prowadzonego przeciwko nim śledztwa w celu zmuszenia ich do składania fałszywych zeznań. Pokrzywdzeni byli członkami tajnej organizacji niepodległościowej Krajowa Policja Bezpieczeństwa działającej na Pomorzu w latach 1950–1951. Jednym z jej dowódców był Stanisław Marciniak, który zwerbował do niej swojego kuzyna Jana Majczynę ps. „Sęp” odbywającego służbę wojskową w tej jednostce. Ten namówił do wstąpienia do KPB pięciu służących z nim marynarzy. Rozpowszechniali oni opinie krytyczne o polityce komunistycznych władz, badali nastroje wśród kadry i planowali dokonanie akcji zbrojnych mających na celu zdobycie broni i amunicji oraz dokonanie ucieczki z kraju. Do realizacji planów nie doszło z uwagi na zdemaskowanie ich przez konfidenta Informacji Wojskowej i rozbicie KPB przez organy bezpieczeństwa. Wszystkich marynarzy – członków organizacji aresztowano. W toku śledztwa stosowano wobec nich tortury, żeby przyznali się do popełniania zarzucanych im przestępstw. Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni skazał Jana Majczynę na karę śmierci, którą w drodze łaski zmieniono na karę dożywotniego więzienia, a jego kolegów na kary długoletniego więzienia. Śledztwo umorzono wobec śmierci wykrytych sprawców i niewykrycia pozostałych, których nie udało się zidentyfikować na podstawie zeznań świadków i oględzin zachowanych akt sprawy oraz innych dokumentów.

S 12.2023.Zk (OKŚZpNP w Gdańsku)

Śledztwo dotyczy zbrodni komunistycznej będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości popełnionej 14 sierpnia 1982 r. w Kwidzynie przez funkcjonariuszy Służby Więziennej polegającej na fizycznym i psychicznym znęcaniu się nad internowanymi umieszczonymi w Ośrodku Odosobnienia w Zakładzie Karnym w Kwidzynie.

Na terenie Zakładu Karnego w Kwidzynie utworzono 6 kwietnia 1982 r. Ośrodek Odosobnienia dla osób internowanych. Początkowo do Ośrodka Odosobnienia kierowani byli internowani z Ośrodków Odosobnienia w Lublinie, Suwałkach i we Włodawie. Na przełomie lipca i sierpnia 1982 r. w ramach przemieszczeń do Ośrodka Odosobnienia w Kwidzynie skierowano internowanych z Ośrodków Odosobnienia z Gębarzewa, Iławy, Łowicza i Włocławka. Spowodowało to utrudnienie w odwiedzinach internowanych przez najbliższych. 14 sierpnia 1982 r. oczekujące przed Zakładem Karnym rodziny nie zostały wpuszczone na jego teren. Internowani zebrali się więc w proteście na placu przed pawilonami, w których byli osadzeni. Komendant Ośrodka Odosobnienia podjął decyzję o przywróceniu porządku przy użyciu siły. Uruchomiono motopompę, zaczęto polewać internowanych z dwóch prądnic wodą pod ciśnieniem. Internowani zasłaniaли się stołkami i krzesłami przygotowanymi na odwiedziny. Zaczęli się wycofywać do pawilonów mieszkalnych. Do akcji przystąpiła ponad 60-osobowa grupa funkcjonariuszy SW Zakładu Karnego w Kwidzynie i Zakładu Karnego w Sztumie, uzbrojonych w pałki gumowe, kaski ochronne lub hełmy typu wojskowego i tarcze ochronne. Funkcjonariusze szturmowali zza leżącej wody i bili pałkami tych, którzy pozostali z tyłu. Protestujący pospiesznie weszli do pawilonów.

W ślad za internowanymi do pawilonów mieszkalnych wkroczyli funkcjonariusze SW. Wszystkie cele zostały zamknięte. Około godz. 14.00 zaczęto otwierać cele, wywołując znajdujących się w nich internowanych. Po obu stronach korytarza stali funkcjonariusze SW. Zmuszano internowanych do przejścia przez szpaler z cel do świetlicy, bijąc ich pałkami. Tych, którzy upadli, kopano. W świetlicy odbyła się selekcja, wybierano tych, którzy mieli ponownie przebiec przez korytarz. Internowanych bito również w celach. W wyniku akcji funkcjonariuszy SW zostało pokrzywdzonych 135 internowanych. W śledztwie wydano i ogłoszono postanowienia o przedstawieniu zarzutów wobec 31 funkcjonariuszy SW.

Ns 21.2023 (OKŚZpNP w Gdańsku)

29 listopada 2023 r. skierowano wniosek do Wojskowego Sądu Okręgowego w Poznaniu o unieważnienie wyroku Sądu Marynarki Wojennej w Gdyni zapadłego w dniu 16 listopada 1951 r. skazującego Czesława Stefaniaka za przynależność do tajnej organizacji niepodległościowej Krajowa Policja Bezpieczeństwa, mającej na celu przeciwstawienie się komunistycznej propagandzie i walkę zbrojną o niepodległy byt Państwa Polskiego, na karę 15 lat więzienia. Skazany służył w 50. Batalionie Obsługi Lotnisk w Gdyni-Babich Dołach. Do organizacji zwerbował jego i pięciu marynarzy kolega z jednostki – wspomniany w omówieniu sprawy powyżej Jan Majczyzna ps. „Sęp”. KPB była organizacją niepodległościową o charakterze zbrojnym działającą na terenie Pomorza w latach 1950–1951. Posiadała ona też swoją komórkę organizacyjną w Marynarce Wojennej – posterunek kierowany przez Jana Majczyznę. Jej członkowie zostali zdekonspirowani przez konfidenta Informacji Wojskowej. Wszystkich sześciu z nich aresztowano. Po procesie skazano ich dowódcę na karę śmierci, którą później darowano w drodze łaski, a pozostałych na kary długoletniego więzienia. Jedynie w stosunku do Czesława Stefaniaka nie unieważniono dotychczas dotyczącego go wyroku. Stało się tak najprawdopodobniej dlatego, że zmarł on w 1958 r., a wszyscy jego najbliżsi krewni już nie żyją.

S 25.2023.Zk (OKŚZpNP w Katowicach)

Śledztwo w sprawie skazania dwóch czternastoletnich mieszanek Tarnowskich Gór, uczennic I klasy miejscowego technikum Urszuli K. i Iwony K. przez Sąd Powiatowy w Bytomiu w lutym 1954 r. na umieszczenie w zakładzie poprawczym, gdzie spędziły po kilka miesięcy.

Zatrzymane w listopadzie 1953 r. uczennice zostały uznane przez sąd winnymi sporządzenia i rozpowszechniania w październiku i listopadzie 1953 r. w Tarnowskich Górach ulotek o treści antypaństwowej, zawierających „fałszywe informacje mogące wyrządzić istotną szkodę interesom PRL”. Urszula K. i Iwona K. sporządzały ulotki odręcznie na kartkach papieru, protestując w nich przeciwko ówczesnym władzom, ustrojowi i ZSRS oraz ograniczeniom praw obywatelskich. Rozrzucały je w różnych miejscach Tarnowskich Gór. Zatrzymano je na skutek donosu jednej z koleżanek. Śledztwo przeciwko uczennicom prowadzili funkcjonariusze UB z Tarnowskich Gór i Katowic, którzy stosowali wobec nich różne formy znęcania się fizycznego i psychicznego: bicie po twarzy, długotrwałe nocne przesłuchania, groźenie aresztowaniem najbliższych oraz wywózką do ZSRS. Podkreślenia wymaga okoliczność, że działalność dwóch dziewcząt nie stanowiła realnego zagrożenia ani dla ówczesnych władz, ani dla ustroju. Nie zachodziła konieczność uruchamiania całej procedury śledczej i sądowej, a w konsekwencji orzeczenia wobec nich surowej kary umieszczenia w zamkniętych zakładach poprawczych wśród starszych i mocno zdemoralizowanych dziewcząt. W 1999 r. wyrok Sądu Powiatowego w Bytomiu został unieważniony.

S 79.2023.Zn (OKŚZpNP w Katowicach)

Śledztwo w sprawie zbrodni przeciwko ludzkości wobec ludności cywilnej obszaru okupowanego popełnionej przez przedstawicieli władzy państwa niemieckiego – zabójstw przez zastrzelenie między 1 a 15 września 1939 r. w Katowicach około 200 osób.

Celem śledztwa było uporządkowanie dotychczasowych ustaleń faktycznych poczynionych w innych sprawach OKŚZpNP w Katowicach dotyczących realizacji Unternehmen Tannenberg (operacji Tannenberg) na Górnym Śląsku we wrześniu 1939 r. Nowe ustalenia poczyniono na podstawie informacji znajdujących się w aktach Sądów Grodzkich o uznaniu za zmarłych oraz w aktach śledztwa byłej

KBZpNP w sprawie Udo von Woyrscha. Ustalono, że sprawcami zbrodni byli członkowie grupy operacyjnej do specjalnych zadań (Einsatzgruppe zur besonderen Verwendung – z.b.V.) Udo von Woyrscha złożonej z jednostek policji bezpieczeństwa i służby przebywającej na Śląsku i Zagłębiu (od 7 do 16 września i od 23 do 26 września 1939 r.); dawni członkowie Freikorpsu oraz samowolnych grup tzw. niemieckiej policji porządkowej (od 1 do 4 września 1939 r.), oraz członkowie Freikorpsu, żołnierze Wehrmachtu i policji bezpieczeństwa oddziału operacyjnego Ludwika Hahna (od 4 do 5 września 1939 r.). Ofiarami zbrodni byli, oprócz katowiczian, mieszkańcy ościennych miast, przede wszystkim powstańcy śląscy, harcerze i członkowie Oddziałów Młodzieży Powstańczej oraz osoby, które manifestowały przywiązanie do polskości i wrogość wobec niemieczyzny. Masowe egzekucje były wykonywane na podwórzu narożnej kamienicy przy ul. Zamkowej 5 oraz w lasach panewnickich, gdzie po wojnie ekshumowano jedynie trzy mogiły. Szacuje się, że opisana zbrodnia pochłonęła wówczas około 200 osób; w ramach śledztwa ustalono tożsamość 103 zamordowanych.

Ns 1.2023 (OKŚZpNP w Katowicach)

Postępowanie dotyczyło unieważnienia orzeczenia Kolegium ds. Wykroczeń przy Prezydencie Miasta Tychy z dnia 14 maja 1982 r., na mocy którego Eugeniusz H. został ukarany grzywną w kwocie 5 tys. zł za udział w 15-minutowym strajku na terenie Oddziału Zakładu Transbud w Tychach 13 maja 1982 r. Strajk był protestem przeciwko wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego. Przyjęto, że Eugeniusz H. działał na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego w rozumieniu art. 1 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Krótkotrwały strajk, w którym Eugeniusz H. brał udział, miał charakter niepodległościowy i był protestem przeciwko wprowadzonemu i trwającemu w Polsce stanowi wojennemu. Świadczą o tym zapisy w materiałach archiwalnych i sama data strajku, czyli 13 maja 1982 r., a więc kolejna miesięcznica wprowadzenia stanu wojennego. Sąd Okręgowy w Katowicach podzielił to stanowisko i postanowieniem z dnia 24 października 2023 r. unieważnił powyższe orzeczenie Kolegium ds. Wykroczeń.

S 70.2022.Zk (OKŚZpNP w Krakowie)

5 stycznia 2023 r. skierowano do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Lublinie akt oskarżenia przeciwko Eugeniuszowi M. – byłemu prokuratorowi wojskowemu. Postępowanie przygotowawcze w tej sprawie dotyczyło stosowania represji ze strony przedstawiciela komunistycznego wymiaru sprawiedliwości wobec Mariana S.

Marian S., członek NSZZ „Solidarność” i KPN, zaangażowany był po wprowadzeniu stanu wojennego w działalność antysystemową polegającą na kolportowaniu wydawnictw związkowych. Przestępcze działanie prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie Eugeniusza M. polegało na tym, że w toku postępowania przygotowawczego zastosował względem Mariana S. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, mimo że działania podjęte przez ówczesnego podejrzanego nie stanowiły przestępstwa – także w świetle obowiązujących w PRL przepisów prawa. Oskarżonemu zarzucono przekroczenie uprawnień skutkujące pozbawieniem wolności pokrzywdzonego od 7 sierpnia do 6 listopada 1982 r. Działanie Eugeniusza M. stanowiło przejaw stosowania systemowych represji wobec osób zaangażowanych w działalność opozycyjną, prezentujących i wyrażających poglądy polityczne sprzeciwiające się niedemokratycznej formie sprawowania władzy w PRL. Pozbawienie Mariana S. prawa do wyrażania przekonań i opinii dotyczących życia politycznego i społecznego przez jego uwięzienie, a tym samym faktyczną eliminację z życia publicznego, było represją stanowiącą poważne prześladowanie z przyczyn politycznych, wyczerpującą znamiona zbrodni komunistycznej i zbrodni przeciwko ludzkości.

S 40.2022.Zk (OKŚZpNP w Krakowie)

26 czerwca 2023 r. skierowano do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Lublinie akt oskarżenia przeciwko Leszkowi P., Romanowi D. i Eugeniuszowi M. Postępowanie przygotowawcze w tej sprawie dotyczyło stosowania represji ze strony przedstawicieli komunistycznego wymiaru sprawiedliwości wobec osób uczestniczących po wprowadzeniu stanu wojennego w drukowaniu i kolportowaniu biu-

letynu „Wiadomości Nowosądeckie”: Józefa J., Zbigniewa L., Mieczysława G., Tadeusza N., Tadeusza Z., Tadeusza P., Krzysztofa W. i Krzysztofa W.-K.

Przestępcze działanie prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Krakowie Eugeniusza M. polegało na tym, że w toku rozprawy domagał się uznania pokrzywdzonych za winnych i wymierzenia im wieloletnich kar pozbawienia wolności. Wyrokiem z 6 maja 1982 r. sygn. So.W. 292/82 Sąd w składzie: Roman D. jako przewodniczący i sędziowie Jan N. (obecnie nieżyjący) oraz Leszek P. uznał winę pokrzywdzonych i wymierzył im kilkuletnie kary pozbawienia wolności. W związku z powyższym oskarżonym zarzucono przekroczenie uprawnień polegające na pozbawieniu wolności pokrzywdzonych (odnośnie do prokuratora w postaci podżegania), chociaż, podejmując przypisane im działania, nie wypełnili znamion zarzuconych im przestępstw – nawet przy uwzględnieniu rygorów stanu wojennego. Działanie oskarżonych utożsamiających się z istniejącym wówczas ustrojem politycznym polegało na stosowaniu wobec pokrzywdzonych represji z powodu prezentowanych i wyrażanych przez nich przekonań i poglądów społeczno-politycznych, a tym samym naruszyło ich prawa do wyrażania przekonań i opinii. Stosowane represje w ocenie prokuratora stanowiły poważne prześladowania z przyczyn politycznych, stanowiące zbrodnię komunistyczną i zbrodnię przeciwko ludzkości.

S 28.2022.Zk (OKŚZpNP w Krakowie)

Śledztwo dotyczyło zbrodni komunistycznej stanowiącej zbrodnię sądową, polegającą na zabójstwie poprzez skazanie na karę śmierci i wykonanie wyroku wobec członków niepodległościowego podziemia zbrojnego Henryka A., Zdzisława Ł. i Tadeusza P. Postępowanie prowadzono we współpracy z pionem poszukiwań i identyfikacji IPN w związku z prowadzoną przez Instytut działalnością polegającą na ujawnianiu miejsc pochówku i identyfikacji ofiar terroru komunistycznego.

Jak ustalono w toku postępowania, pokrzywdzeni byli członkami podziemnej organizacji niepodległościowej „Armia Podziemna”, działającej na terenie Wolbromia i okolic. Prowadzili działalność propagandową wymierzoną we władze komunistyczne oraz dokonywali napadów na aktywistów PZPR i funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa. W 1950 r. zostali ujęci przez UB, a w 1951 r. po brutalnym śledztwie oskarżeni przed sądem wojskowym, który 22 stycznia 1951 r. po pokazowym procesie (sygn. akt Sr 21/51) skazał ich na karę śmierci. Wyrok wykonano w więzieniu przy ul. Montelupich w Krakowie 6 marca 1951 r., a ciała zamordowanych pochowano w bezimiennym grobie na cmentarzu Rakowickim. W 2022 r. wytypowano miejsce pochówku pokrzywdzonych, z którego ekshumowano szczątki ludzkie i poddano je badaniom sądowo-lekarskim, a następnie badaniom identyfikacyjnym DNA. Opinia z zakresu genetyki sądowej pozwoliła na zidentyfikowanie dwóch spośród trzech pochowanych osób jako pokrzywdzonych. Śledztwo w tej sprawie umorzono wobec stwierdzenia, że ustaleni sprawcy czynu zabronionego – członkowie składu orzekającego Wojskowego Sądu Rejonowego w Krakowie oraz prokurator wojskowy biorący udział w rozprawie i domagający się wydania wyroku skazującego pokrzywdzonych na karę śmierci – zmarli.

Ns 76.2023 (OKŚZpNP w Krakowie)

W toku postępowania ustalono, że Józef S. jako dowódca grupy dokonał 8 sierpnia 1945 r. „napadu” na kasę Miejskiej Kolei Elektrycznej w Krakowie. Działania te zostały podjęte na rozkaz majora „Urba-na”, a zdobyte w ten sposób środki przeznaczono w całości na pomoc dla rodzin żołnierzy AK.

Józef S. został zatrzymany 8 stycznia 1946 r., a następnie skazany przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie wyrokiem z 31 lipca 1946 r. na karę 3 lat więzienia. Po rozpoznaniu wniosku prokuratora OKŚZpNP w Krakowie Sąd Okręgowy w Krakowie stwierdził nieważność opisanego powyżej wyroku w odniesieniu do Józefa S. jako wydanego za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

S 123.2022.Zk (OKŚZpNP w Lublinie)

Śledztwo, w którego toku wyjaśniano okoliczności bezprawnego pozbawienia wolności Stanisława K. podejrzewanego przez organy bezpieczeństwa o przynależność do oddziałów niepodległościowych, w tym do AK.

Stanisław K. brał udział w wojnie obronnej z Niemcami w 1939 r. W październiku 1940 r. wstąpił do podziemnej organizacji niepodległościowej w Warszawie, w której działał do czerwca 1944 r. Wówczas został przerzucony na Lubelszczyznę – do oddziału partyzanckiego pod dowództwem Stanisława Ł. ps. „Mały”. 20 października 1944 r. Stanisław K. został zatrzymany w miejscowości Zakrzówek, a następnie przewieziony do Lublina, do więzienia na Zamku, gdzie przebywał do 18 listopada 1944 r., kiedy na rozkaz kierownika WUBP w Lublinie Stanisława S. został przekazany funkcjonariuszom NKWD w celu deportacji do ZSRS. Tego samego dnia transport kolejowy został odprawiony z Lublina do obozu NKWD nr 270 w miejscowości Borowicze. Pokrzywdzony przebywał tam w ekstremalnie ciężkich warunkach do 22 stycznia 1946 r., kiedy został odesłany transportem kolejowym do Polski. Wolność uzyskał po przekroczeniu granicy w Białej Podlaskiej 6 lutego 1946 r. Postępowanie zostało umorzone wobec śmierci kierownika WUBP w Lublinie Stanisława S. i niewykrycia pozostałych sprawców.

S 126.2021.Zk (OKŚZpNP w Lublinie)

Śledztwo w sprawie zbrodni komunistycznej stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, popełnionej przez sędziów Sądu Marynarki Wojennej w Gdyni, którzy przy orzekaniu w okresie obowiązywania w kraju stanu wojennego przekroczyli swoje uprawnienia.

Sędziowie Sądu Marynarki Wojennej w Gdyni dopuścili się bezprawnego pozbawienia wolności Kazimierza Cz. od 13 lipca 1982 r. do 25 marca 1983 r. Kazimierzowi Cz. zarzucano, że w nocy z 12 na 13 lipca 1982 r. wykonał około 50 napisów, rysunków i haseł, m.in. o treści „Solidarność”, „Solidarność zwycięży”, „Precz z PZPR” na terenie Stoczni Gdańskiej (wówczas im. Lenina), na murach budynków i w ich wnętrzach. Według członków składu orzekającego miał żyć i wyszydząć PRL, jej ustrój i naczelne organy. Wyrokiem z 19 sierpnia 1982 r. Sąd Marynarki Wojennej w Gdyni uznał oskarżonego winnym zarzucanego mu czynu i skazał go na karę roku pozbawienia wolności. W składzie orzekającym był m.in. sędzia Andrzej F., któremu prokurator IPN przedstawił zarzut przekroczenia uprawnień przez skazanie Kazimierza Cz. w sytuacji, gdy materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dawał podstaw do przyjęcia, że oskarżony swoim zachowaniem wypełnił znamiona zarzucanego mu czynu. Andrzej F. orzekał w sposób dowolny, sprzeczny z dowodami zgromadzonymi w postępowaniu karnym. Jak ustalono, pozostali członkowie składu orzekającego sędziowie Andrzej S. i Andrzej G. już zmarli.

Ns 80.2022 (OKŚZpNP w Lublinie)

Postępowanie, w którego toku Sąd Okręgowy w Lublinie, działając na wniosek prokuratora oddziałowej komisji w Lublinie, postanowieniem z 25 maja 2023 r. stwierdził nieważność wyroku z 26 stycznia 1945 r. byłego Wojskowego Sądu Garnizonowego w Lublinie wydanego wobec Aleksego K. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 17 lutego 1945 r. zmieniającego wcześniej zapadły wyrok.

Aleksy K. od niemal samego początku okupacji niemieckiej należał do Narodowej Organizacji Wojskowej, a od 1942 r. był członkiem AK, pełniąc służbę w Biurze Informacji i Propagandy. Przez cały okres okupacji był konspiracyjnym prezesem Zarządu Powiatowego Stronnictwa Narodowego w Lubartowie, prowadząc jednocześnie kancelarię adwokacką. Po wkroczeniu Armii Czerwonej i Wojska Polskiego na Lubelszczyznę został aresztowany przez NKWD w Lubartowie 8 grudnia 1944 r. Aleksey K. skazany został na karę śmierci, którą Najwyższy Sąd Wojskowy w dniu 17 lutego 1945 r. zmienił na karę 10 lat więzienia. Decyzja ta nie została ogłoszona Aleksowi K., bowiem uciekł w nocy z 18 na 19 lutego 1945 r. z grupą żołnierzy z Batalionu Ochrony Jeńców. Aleksey K. ujawnił się po amnestii w lutym 1947 r., 28 maja 1948 r. został ponownie aresztowany przez funkcjonariuszy WUBP w Lublinie. Sprawę przeciwko Aleksemu K. prowadzono wspólnie z Departamentem III MBP. Po zwolnieniu z aresztu pokrzywdzony był przez wiele lat inwigilowany przez komunistyczne władze. Świadom tego opuścił Lubelszczyznę i osiadł w Szczecinie.

S 55.2022.Zk (OKŚZpNP w Łodzi)

Śledztwo w sprawie przeciwko byłemu prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Łodzi Józefowi C., wobec którego 25 lipca 2023 r. skierowano akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie pod zarzutem popełnienia zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości.

Zbrodnia Józefa C. polegała na przekroczeniu swoich uprawnień i wydaniu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu na miesiąc Henryka D., Ludwika J. i Longina C. 19 grudnia 1981 r. w Łodzi. Zatrzymanym przypisał zorganizowanie strajku powszechnego w Miejskim Przedsiębiorstwie Komunikacyjnym w Łodzi 14 grudnia 1981 r. mimo wprowadzenia stanu wojennego i objęcia tego zakładu pracy militaryzacją. Z ustaleń śledztwa wynika, że osoby pozbawione przez oskarżonego wolności nie popełniły 14 grudnia 1981 r. czynu zabronionego, który mógłby być powodem do podjęcia decyzji o ich tymczasowym aresztowaniu, gdyż tegoż dnia nie był jeszcze opublikowany dekret z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym. Zastosowanie wobec Henryka D., Ludwika J. i Longina C. tymczasowego aresztowania było zatem działaniem bezprawnym i stanowiło akt represji będący poważnym prześladowaniem z powodu prezentowanych przez pokrzywdzonych przekonań i poglądów społeczno-politycznych. Sprawa przeciwko Józefowi C. pozostaje w toku przed Wojskowym Sądem Okręgowym w Warszawie.

S 52.2022.Zk (OKŚZpNP w Łodzi)

Śledztwo w sprawie przeciwko byłemu prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Łodzi Henrykowi B., wobec którego 11 grudnia 2023 r. skierowano akt oskarżenia do Wojskowego Sądu Okręgowego w Warszawie pod zarzutem popełnienia zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości.

Zbrodnia Henryka B. polegała na przekroczeniu swoich uprawnień przez wydanie postanowienia o tymczasowym aresztowaniu na trzy miesiące Aleksandra M., Pawła N., Urszulę K., Jerzego C., Tomasza D. i Stanisława R. i bezprawnym pozbawieniu ich wolności od 28 stycznia do 12 lutego 1982 r. w Łodzi. Z analizy akt postępowań karnych prowadzonych przez oskarżonego wynika, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie przeciwko tym osobom w sposób oczywisty nie dawał podstaw do przyjęcia, że popełnili oni jakiegokolwiek przestępstwa polegające na rozpowszechnianiu ulotek zawierających fałszywe wiadomości, jak też ogłaszaniu informacji mogących wywołać niepokój publiczny. Zastosowanie wobec nich tymczasowego aresztowania było działaniem bezprawnym i stanowiło akt represji będący poważnym prześladowaniem z powodu prezentowanych przez pokrzywdzonych przekonań i poglądów społeczno-politycznych. Sprawa przeciwko Henrykowi B. będzie rozpoznawana przed Wojskowym Sądem Okręgowym w Warszawie.

S 55.2023.Zk (OKŚZpNP w Łodzi)

Śledztwo jest prowadzone w sprawie zbrodni komunistycznej, stanowiącej jednocześnie zbrodnię przeciwko ludzkości, polegającej na stosowaniu przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego represji, które doprowadziły do śmierci Jana S. 30 czerwca 1983 r. w Gdańsku.

Jan S. był działaczem opozycyjnym zaangażowanym w tworzenie struktur NSZZ „Solidarność” w Akademii Medycznej w Gdańsku oraz członkiem Ruchu Młodej Polski, prowadzącym działalność związkową skierowaną przeciwko ówczesnej władzy. Postanowieniem z dnia 28 czerwca 2023 r. OKŚZpNP w Łodzi podjęła na nowo śledztwo umorzone postanowieniem Prokuratury Wojewódzkiej w Gdańsku z dnia 29 czerwca 1992 r. (śledztwo sygn. V Ds. 46/91), w którym uznano, że Jan S. popełnił samobójstwo przez powieszenie. Analiza materiału dowodowego zebranego w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. doprowadziła do wniosku, że należy zweryfikować tezę wykluczającą samobójczą śmierć prześladowanego przez funkcjonariuszy SB działacza opozycyjnego, który mógł zostać zabity na tle politycznym. W toku obecnie prowadzonego śledztwa przeprowadzane są nowe dowody, w tym kwerendy w Archiwum IPN i innych archiwach, przesłuchania świadków.

Planowane jest przeprowadzenie ekshumacji szczątków Jana S. w celu poddania ich badaniu przez biegłych z zakresu medycyny sądowej, jak też przeprowadzenie ekspertyzy z zakresu toksykologii i uzyskania stosownych opinii, co może doprowadzić do ustalenia rzeczywistej przyczyny jego zgonu.

Ns 12.2023 (OKŚZpNP w Łodzi)

Postępowanie, w wyniku którego prokurator OKŚZpNP w Łodzi skierował do Sądu Okręgowego w Łodzi wniosek o stwierdzenie nieważności wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi z 7 stycznia 1950 r. w zakresie skazania tym wyrokiem Wacława O. na karę 15 lat więzienia i przepadek mienia na rzecz Skarbu Państwa oraz postanowienia Sądu Najwyższego w Warszawie z 31 marca 1950 r. w zakresie dotyczącym utrzymania wymienionego wyroku w mocy.

Ksiądz Wacław O. został skazany za udzielanie pomocy organizacji Konspiracyjne Wojsko Polskie od stycznia 1947 r. do 2 sierpnia 1949 r. we wsi Wąączew (pow. Sieradz). Pomoc polegała na kilkukrotnym przenocowaniu członków tej organizacji oraz wydaniu im czterech fałszywych metryk urodzenia. Ksiądz Wacław O. został skazany na niezwykle surową karę więzienia, co było wyrazem szczególnej represji wobec duchownego. Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 11 lipca 2023 r. uwzględnił wniosek prokuratora OKŚZpNP w Łodzi, uznając, że czyn przypisany Wacławowi O. był bez wątpliwości związany z działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

S.16.2023.Zn (OKŚZpNP w Poznaniu)

Śledztwo prowadzono w sprawie bezzasadnego skazania na karę śmierci Stefana W. i Zbigniewa J. wyrokiem Sondergericht Posen z 7 listopada 1940 r.

Stefan W., z zawodu litograf, zajmował się na zlecenie Zbigniewa J. od 1940 r. podrabianiem niemieckich przepustek umożliwiających przekraczanie granicy między wcielonym do III Rzeszy Krajem Warty a Generalnym Gubernatorstwem; przepustki rozpowszechniał Zbigniew J. Na skutek wpadki zostali aresztowani, a orzekający w tej sprawie niemiecki sąd w uzasadnieniu wyroku stwierdził, że „oskarżeni poprzez swoją fałszerską działalność miesiącami sabotowali ochronę granic Rzeszy i umożliwiali ucieczkę osobom poszukiwanym oraz wyjazd osobom niepożądanym w Warthegau. Zbrodnie oskarżonych mogą być ukarane tylko karą śmierci”. Orzeczone kary zostały wykonane w więzieniu przy ul. Młyńskiej w Poznaniu 28 stycznia 1941 r. Śledztwo zostało umorzone z uwagi na zgon niemieckich sędziów i prokuratora Sondergericht Posen.

S.39.2022.Zk (OKŚZpNP w Poznaniu)

Śledztwo prowadzone w sprawie zbrodni komunistycznej o znamionach zbrodni przeciwko ludzkości, popełnionej 29 marca 1974 r. w Berlinie przez funkcjonariusza Ministerstwa Bezpieczeństwa Państwowego NRD poprzez dokonanie z przyczyn politycznych zabójstwa obywatela polskiego Czesława K.

29 marca 1974 r. 38-letni Czesław K. zgłosił się do Ambasady PRL w Berlinie Wschodnim. Groził wysadzeniem budynku, jeśli nie zostanie mu umożliwiony wyjazd do Berlina Zachodniego. Placówka powiadomiła Ministerstwo Bezpieczeństwa Państwowego NRD i tam zapadła decyzja, by Polaka „unieszkodliwić poza budynkiem Ambasady PRL”. Gdy Czesław K. minął punkt kontrolny na berlińskim przejściu granicznym Friedrichstraße, funkcjonariusz Stasi Manfred N. oddał do niego strzał w plecy. Ciężko ranny Czesław K. zmarł wkrótce w szpitalu. Po 2000 r. prokuratura berlińska zakwalifikowała śmierć Czesława K. jako umyślne zabójstwo podlegające przedawnieniu, nie postawiono jednak nikomu zarzutów. W 2021 r. na wniosek prokuratora poznańskiej OKŚZpNP Sąd Okręgowy w Poznaniu wydał Europejski Nakaz Aresztowania byłego funkcjonariusza Stasi Manfreda N. Postanowieniem z 13 grudnia 2022 r. Oberlandesgericht w Dreźnie uznał ekstradycję za niedopuszczalną, nakazał jednak prokuraturze niemieckiej w Berlinie podjęcie umorzonego śledztwa w tej sprawie i prowadzenie go w zakresie morderstwa Czesława K., które nie uległo przedawnieniu. Z najnowszych ustaleń wynika, że Prokuratura w Berlinie skierowała do sądu akt oskarżenia przeciwko Manfredowi N.

Sprawa Ns (OKŚZpNP w Poznaniu)

Postępowanie o uznanie za nieważne wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Poznaniu z 25 września 1946 r. zapadłego na sesji wyjazdowej w Szamotułach, skazującego Aleksandrę H. za usiłowanie dokonania zbrojnego zamachu na PUBP w Szamotułach w celu uwolnienia m.in. osadzonej tam jej kuzynki, tj. z art. 27 Kodeksu Karnego Wojska Polskiego w zw. z art. 1 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 16 listopada 1945 roku, na karę 3 lat więzienia.

Aleksandra H. w 1945 r. była członkiem partyzanckiego oddziału AK pod dowództwem Władysława Tomczaka ps. „Zadora”, działającego na terenie pow. szamotulskiego i obornickiego, w którym wraz z kuzynką pełniła funkcję sanitariuszki, za co została skazana przez WSO w Poznaniu na karę 5 lat więzienia, darowaną w całości na mocy amnestii. Po aresztowaniu w 1946 r. innych członków oddziału AK, w tym jej kuzynki, Aleksandra H. podjęła działania zmierzające do uwolnienia ich z aresztu PUBP w Szamotułach, gdzie zostali osadzeni. Nie zdołała tego dokonać wobec odmowy udzielenia pomocy przez jednego ze strażników aresztu oraz innego przebywającego na wolności członka tego samego oddziału AK, co doprowadziło do jej ponownego aresztowania. Skierowano do Sądu Okręgowego w Poznaniu wnioski o uznanie za nieważne przedmiotowego orzeczenia. Sąd unieważnił wskazany wyrok 6 października 2023 r., podkreślając w uzasadnieniu postanowienia, że poprzez działania mające na celu uchronienie przed szykanami ze strony ówczesnych władz komunistycznych innych działaczy antykomunistycznych działających w strukturach dawnej AK przeciwstawiała się aktywnie ówczesnemu ustrojowi i dążyła do uzyskania przez Polskę faktycznej niepodległości, co było niewątpliwie działalnością na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.

S 151.2022.Zk (OKŚZpNP w Rzeszowie)

Śledztwo przeprowadzone było w sprawie zbrodni komunistycznej będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, polegającej na przekroczeniu uprawnień przez nieustalonych funkcjonariuszy państwa komunistycznego zatrudnionych w PUBP w Lubaniu Śląskim i Rzeszowie poprzez bezprawne zatrzymanie i pozbawienie wolności w 1946 r. Józefa Witka, dowódcy placówki AK w Tyczynie, co stanowiło represję i poważne prześladowania za przynależność i działalność w organizacjach niepodległościowych.

Po wybuchu II wojny światowej Józef Witek został jednym z pierwszych konspiratorów organizacji Orła Białego i ZWZ. W okresie akcji „Burza” drużyna Józefa Witka przeprowadziła wiele akcji sabotażowych i dywersyjnych w województwie rzeszowskim. W związku z licznymi aresztowaniami członków AK na terenie powiatu rzeszowskiego i okolic Józef Witek zaczął się ukrywać i wyjechał do Lubania Śląskiego. 29 marca 1946 r. został zatrzymany przez funkcjonariuszy PUBP w Lubaniu Śląskim, a następnie przekazany do dyspozycji PUBP w Rzeszowie. Postanowieniem z dnia 1 czerwca 1946 r. funkcjonariusz WUBP w Rzeszowie umorzył prowadzone przeciwko Józefowi Witkowi śledztwo, podając jako przyczynę fakt pozbawienia pokrzywdzonego życia podczas ucieczki w trakcie przesłuchania 30 maja 1946 r. Przeprowadzone przez Prokuraturę Wojewódzką w Rzeszowie w 1997 r. śledztwo wykazało, że Józef Witek został pozbawiony życia poprzez zadanie kilku uderzeń kolbą karabinu w głowę i te obrażenia były bezpośrednią przyczyną jego zgonu. Sprawcą zbrodni był – jak ustalono – funkcjonariusz PUBP w Rzeszowie, nieżyjący już Władysław H. Ciało zmarłego Józefa Witka nie wydano rodzinie, dotychczas nie zdołano odnaleźć miejsca jego pochówku. Niezależnie od tych ustaleń w toku śledztwa OKŚZpNP w Rzeszowie bezspornie ustalono, że w czasie pozbawienia wolności w Rzeszowie nieznanymi funkcjonariuszami PUBP w Rzeszowie znęcali się nad Józefem Witkiem, stosując wobec niego różne formy przemocy i doprowadzając go do utraty przytomności, co też pośrednio mogło przyczynić się do śmierci pokrzywdzonego. Nie zdołano jednak ustalić tożsamości sprawców, co musiało skutkować umorzeniem śledztwa.

S 361.2021.Zk (OKŚZpNP w Rzeszowie)

Śledztwo prowadzone w sprawie zbrodni komunistycznych wyczerpujących znamiona zbrodni przeciwko ludzkości, popełnionych w latach 1944–1956 w Rzeszowie przez funkcjonariuszy państwa ko-

munistycznego, polegających na dokonaniu zabójstw osób o nieustalonych danych personalnych, które zostały osadzone w więzieniu na terenie Zamku Lubomirskich za prowadzenie działalności na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, co stanowiło represje i poważne prześladowania tych osób.

Przedmiotem śledztwa zostały objęte wszystkie zdarzenia mogące mieć związek z wymienionymi czynami, w tym z pozbawieniem wolności w tym miejscu w latach 1944–1956 członków podziemia niepodległościowego, a także stan osobowy służby więziennej w tym okresie, dotychczasowe ustalenia w zakresie ujawniania szczątków ludzkich na terenie przylegającym do Zamku w okresie wcześniejszym, a także w trakcie prac remontowych w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. W toku śledztwa przeprowadzono prace poszukiwawczo-sondazowe na dziedzińcu zewnętrznym i jednym z bastionów Zamku. Ujawniono ludzkie szczątki, które ekshumowano z pierwotnego grobu ziemnego i przekazano do Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego w Szczecinie w celu poddania opinianiu antropologicznemu i genetycznemu. Podjęte zostaną czynności mające na celu zidentyfikowanie ujawnionych szczątków.

Ns 3.2023 (OKŚZpNP w Rzeszowie)

29 maja 2023 r. OKŚZpNP w Rzeszowie skierowała wniosek o stwierdzenie nieważności wyroku byłego Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 18 kwietnia 1950 r. zapadłego na sesji wyjazdowej w Sanoku, dotyczącego Michała Z., skazanego za to, że w 1949 r. w gromadzie Rudenka kilkakrotnie w różnych okresach rozpowszechniał wiadomości skierowane przeciwko ustrojowi państwa i stosunkom z ZSRS oraz zwierzchnikom obu państw, przygotowując psychicznie otoczenie do usiłowania zmiany ustroju w drodze przemocy. Skazano go na rok i 6 miesięcy pozbawienia wolności. Z zebranego materiału dowodowego wynika, że Michał Z. przez władze komunistyczne został uznany za „kułaka i bogacza wiejskiego szerzącego wrogą szeptaną propagandę”. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Krośnie z 18 lipca 2023 r. stwierdzono nieważność orzeczenia zgodnie z wnioskiem prokuratora.

S 96.2022.Zk (OKŚZpNP w Szczecinie)

23 października 2023 r. Oddziałowa Komisja w Szczecinie wniosła do Sądu Rejonowego w Szczecinie akt oskarżenia przeciwko trzem byłym funkcjonariuszom ZOMO, którzy 15 września 1982 r. wzięli udział w pobiciu Stanisława M. zatrzymanego w związku z manifestacją uliczną skierowaną przeciwko bezprawiu stanu wojennego.

Z ustaleń poczynionych w śledztwie wynikało, że Stanisław M. został zatrzymany przez oskarżonych około godz. 21.00 na pl. Zwycięstwa w Szczecinie w związku z podejrzeniem udziału w odbywającej się tam demonstracji ulicznej. W trakcie legitymowania jeden z funkcjonariuszy ZOMO uderzył Stanisława M. ręką w twarz, po czym trzej funkcjonariusze obezwładnili pokrzywdzonego, a następnie w czasie prowadzenia do zaparkowanego nieopodal radiowozu milicyjnego zadawali mu uderzenia pięściami w głowę. W radiowozie kilkakrotnie uderzyli go pałką milicyjną w twarz i głowę, narażając go na bezpośrednie niebezpieczeństwo ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia i spowodowali obrażenia ciała. Przeprowadzone w tej sprawie śledztwo wykazało, że działania oskarżonych wyczerpały znamiona zbrodni komunistycznej, będącej jednocześnie zbrodnią przeciwko ludzkości, w postaci poważnej represji motywowanej względami politycznymi wobec osoby uważanej za przeciwnika ówczesnej władzy.

S 68.2021.Zk (OKŚZpNP w Szczecinie)

28 marca 2023 r. Oddziałowa Komisja w Szczecinie skierowała do Sądu Rejonowego w Koszalinie akt oskarżenia przeciwko Halinie K., byłej sędzi Sądu Wojewódzkiego w Koszalinie.

Oskarżonej zarzucono, że 24 lipca 1961 r. bezprawnie pozbawiła wolności Eugeniusza K., skazując go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności za „rozpowszechnianie fałszywych wiadomości, mogących obniżyć powagę naczelnych organów Państwa Polskiego”. W toku śledztwa ustalono, że pracownik budowlany Eugeniusz K. śpiewał podczas przejazdów pociągami do pracy oraz w miejscu prac zaśpiewane piosenki, które satyrycznie przedstawiały sytuację gospodarczą i polityczną Polski, ale teksty tych

piosenek nie zawierały fałszywych wiadomości mogących obniżyć powagę organów państwa. Uznanie zatem Eugeniusza K. winnym i wymierzenie mu kary, którą skazany odbył w całości, było działaniem bezprawnym oraz stanowiło akt represji wobec osoby uważanej za przeciwnika politycznego. Prokurator Oddziałowej Komisji w Szczecinie podjął działania zmierzające do stwierdzenia nieważności tego wyroku. Po rozpoznaniu wniosku prokuratora Sąd Okręgowy w Koszlinie unieważnił wyrok skazujący w sprawie Eugeniusza K., stwierdzając w uzasadnieniu rozstrzygnięcia między innymi, że „skazanie Eugeniusza K. stanowiło represję, której celem było zastraszenie obywateli przez terror, kierowany wobec osób niepodzielających oficjalnej linii politycznej prezentowanej przez ówczesne władze państwowe”.

S 6.2022.Zk (OKŚZpNP w Szczecinie)

14 kwietnia 2023 r. Oddziałowa Komisja w Szczecinie skierowała do Sądu Rejonowego w Szczecinie akt oskarżenia przeciwko Cezaremu Ł., byłemu pracownikowi Służby Bezpieczeństwa Rejonowego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Gryfinie.

Oskarżonemu zarzucono, że jako funkcjonariusz państwa komunistycznego od 12 sierpnia 1989 r. do 30 listopada 1989 r. działając w krótkich odstępach czasu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej dla innej osoby, poświadczył nieprawdę w dokumentacji operacyjnej dotyczącej lokalu kontaktowego o kryptonimie „Messa”, na skutek czego doszło do wyłudzenia łącznej kwoty 20 tys. zł z funduszu operacyjnego. W toku śledztwa ustalono, że Cezary Ł., tworząc dokumentację operacyjną, sporządził zawierające nieprawdę raporty o wyrażeniu zgody przez właściciela na przekazanie mieszkania do wykorzystania przez SB, a następnie fikcyjną umowę korzystania z tego mieszkania oraz dwa pokwitowania odbioru gotówki. Poczynione ustalenia wskazują, że tego typu rozmowy z właścicielem nigdy się nie odbyły, a on sam nie wiedział o fakcie wciągnięcia jego mieszkania do dokumentacji SB jako lokalu kontaktowego. Z uzyskanej opinii biegłego z zakresu badań pisma ręcznego wynika, że podpisy na umowie i pokwitowaniach odbioru gotówki zostały podrobione.

S 20.2023.Zk (OKŚZpNP w Szczecinie)

Oddziałowa Komisja prowadziła śledztwo w sprawie tymczasowego aresztowania w maju 1952 r. przez prokuratora Prokuratury Wojewódzkiej w Koszalinie oraz skazania 6 października 1952 r. przez tamtejszy Sąd Wojewódzki członków młodzieżowej organizacji antykomunistycznej pod nazwą „Chór Walki z Komunizmem” ze Szczecinka: Tadeusza W., Kazimierza R., Mariana K., Józefy W. i Teresy M.

W trakcie śledztwa funkcjonariusze UB znęcali się fizycznie i psychicznie nad nimi, bijąc pokrzywdzonych po całym ciele, kopiąc, uderzając głową o ścianę, zmuszając do siedzenia na butelce oraz prowadząc całonocne przesłuchania. Członkowie organizacji zostali oskarżeni i skazani za założenie i uczestnictwo w związku, którego istnienie i cel miały pozostać tajemnicą wobec władzy państwowej, a także za sporządzenie w celu rozpowszechnienia antypaństwowej ulotki pod nazwą „Rodacy”. Dodatkowo Józefa W. i Teresa M. zostały oskarżone o zniszczenie portretów Lenina z jego *Dzieł zebranych* przez wyrwanie ich z książki oraz pomalowanie pastą do podłogi i wywieszenie na terenie bursy PCK. 3 października 1952 r. Sąd Wojewódzki w Koszalinie skazał pokrzywdzonych na kilkuletnie kary pozbawienia wolności. Wyrok sądu zapadł, mimo że zebrany wówczas materiał dowodowy nie pozwalał na przyjęcie, że pokrzywdzeni popełnili zarzucane im przestępstwa, gdyż ich zachowanie stanowiło realizację dozwolonego na mocy obowiązującej wówczas ustawy konstytucyjnej z 19 lutego 1947 r. prawa do wolności poglądów. Pokrzywdzeni zostali uznani przez stalinowski wymiar sprawiedliwości za przeciwników wdrażanego w kraju ustroju. Śledztwo w powyższej sprawie umorzono z powodu śmierci sprawców zbrodni komunistycznych, czyli funkcjonariuszy UB, prokuratorów i sędziego Sądu Wojewódzkiego w Koszalinie oraz niewykrycia pozostałych funkcjonariuszy.

S 112.2020.Zi 54-55 (OKŚZpNP w Warszawie)

7 lutego 2023 r. prokurator skierował do Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy akt oskarżenia przeciwko Leszkowi S. oskarżonemu o to, że od 11 lutego 2014 r. do 19 sierpnia 2020 r. ukrywał w domu w Warszawie dokumenty wytworzone i zgromadzone przez organa bezpieczeństwa państwa i zawiera-

jące informacje z zakresu działania IPN oraz zapisy informacji z niektórymi kopiami tych dokumentów, podlegające przekazaniu IPN na podstawie art. 25 i art. 28 ust. 1 ustawy o IPN-KŚZpNP oraz uchylał się od ich przekazania, a od 11 czerwca 2020 r. do 25 sierpnia 2020 r. w Warszawie usiłował udaremnić przekazanie do zasobu archiwalnego IPN wspomnianych dokumentów przez podjęcie działań zmierzających do przekazania ich do USA – 25 sierpnia 2020 r. zgłosił wymienione dokumenty i zapisy informacji do procedury wywozu za granicę RP w Mazowieckim Urzędzie Celno-Skarbowym w Warszawie jako „Archiwum Teresy Torańskiej”, to jest o przestępstwo art. 54 ust. 1 ustawy o IPN-KŚZpNP i inne.

S 144.2020.Zk (OKŚZpNP w Warszawie)

29 grudnia 2023 r. prokurator skierował do Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia akt oskarżenia przeciwko Henrykowi T. – byłemu zastępcy naczelnika Wydziału V-1 KSMO oraz Władysławowi B. – byłemu funkcjonariuszowi Wydziału III-2 KSMO.

Oskarżonym zarzucono popełnienie zbrodni komunistycznych stanowiących jednocześnie zbrodnie przeciwko ludzkości, polegających na przekroczeniu uprawnień w ten sposób, że w okresie od 22 października 1982 r. do 10 listopada 1982 r. w Warszawie udzielili pomocy funkcjonariuszom Sztabu Generalnego WP, MSW, WSW, KG MO oraz zastępcy szefa ds. Służby Bezpieczeństwa KSMO i naczelnikowi Wydziału III-2 KSMO w wykonaniu wydanych z przekroczeniem uprawnień służbowych zarządzeń organizacyjnych w sprawie typowania rezerwistów na ćwiczenia wojskowe oraz poborowych do odbycia zasadniczej służby wojskowej, typując czterech działaczy opozycji, w tym NSZZ „Solidarność”, do odbycia zasadniczej służby wojskowej albo ćwiczeń rezerwy i udzieleniu przełożonym informacji o ich działalności opozycyjnej, ułatwiając bezprawne oraz dokonane z przekroczeniem uprawnień zakwalifikowanie tych osób do odbycia zasadniczej służby wojskowej albo do odbycia trzymiesięcznych ćwiczeń wojskowych żołnierzy rezerwy, co stanowiło poważne prześladowanie wobec osób należących do określonej grupy o innych poglądach politycznych, czym działali na szkodę interesu prywatnego pokrzywdzonych. Śledztwo Oddziałowej Komisji w Warszawie dotyczyło mniej znanej odsłony bezprawia stanu wojennego – tworzenia tzw. wojskowych ośrodków internowań.

Ns 15.2023 (OKŚZpNP w Warszawie)

16 listopada 2023. r. Sąd Okręgowy w Warszawie na wniosek prokuratora stwierdził nieważność wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 15 października 1948 r., postanowienia Najwyższego Sądu Wojskowego z 23 grudnia 1948 r. o utrzymaniu w mocy wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie z 15 października 1948 r. oraz wyroku z 3 marca 1960 r. Sądu Najwyższego wydanych wobec Zofii M., która udzieliła swoim znajomym: Stefanowi Korbońskiemu i jego żonie Zofii w 1947 r. pomocy w zorganizowaniu ucieczki z Polski. Za czyn ten represjonowana została skazana na karę 7 lat pozbawienia wolności, karę dodatkową utraty praw publicznych i obywatelskich praw honorowych na okres 3 lat i przepadek całego mienia na rzecz Skarbu Państwa.

S 58.2022.Zk (OKŚZpNP we Wrocławiu)

19 stycznia 2023 r. w sprawie został sporządzony i skierowany do sądu akt oskarżenia przeciwko byłemu prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Bydgoszczy Markowi A. o bezprawne tymczasowe aresztowanie ośmiu działaczy szczecińskiej „Solidarności” oraz bezpodstawne sporządzenie przeciwko nim aktu oskarżenia i podżeganie składu sędziowskiego Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Szczecinie do uznania ich za winnych popełnienia zarzucanych im czynów i skazania na surowe kary bezwzględnego pozbawienia wolności.

Wszyscy pokrzywdzeni byli przed wprowadzeniem stanu wojennego członkami NSZZ „Solidarność”, a po 13 grudnia 1981 r. rozpoczęli kolportaż nielegalnej dla ówczesnych władz gazetki, w której prezentowali swoje krytyczne stanowisko wobec wprowadzenia stanu wojennego i jego wykonawców oraz informowali społeczeństwo o faktach niepodawanych do publicznej wiadomości przez komunistyczną władzę. Od marca do kwietnia 1982 r. byli zatrzymani, a następnie zostali tymczasowo aresztowani przez prokuratora Wojskowej Prokuratury Garnizonowej w Szczecinie pod zarzutem działalności

w nielegalnej organizacji i przekazywania w pisemkach treści nieprawdziwych, mogących wywołać rozruchy i niepokoje społeczne. W sprawie tej wdrożono tryb doraźny, w którym zastosowanie tego środka zapobiegawczego było obligatoryjne. 16 grudnia 1982 r. zostali wszyscy skazani przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Szczecinie na kary bezwzględnego pozbawienia wolności w granicach od roku do 2 lat.

S 77.2022.Zk (OKŚZpNP we Wrocławiu)

5 września 2023 r. prokurator skierował do Wojskowego Sądu Garnizonowego we Wrocławiu akt oskarżenia przeciwko Ryszardowi Sz., oskarżając go o to, że 13 lutego 1982 r. w Świdnicy jako wiceprokurator Wojskowej Prokuratury Garnizonowej we Wrocławiu, działając ze względów politycznych przekroczył swoje uprawnienia, wydając postanowienie o wszczęciu śledztwa przeciwko Robertowi B. o przestępstwo z art. 48 ust. 2 i 3 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o stanie wojennym z zastosowaniem przepisów art. 1 ust. 1 pkt 5 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r., tj. w trybie doraźnym.

Ryszard Sz. sporządził i ogłosił postanowienie o przedstawieniu zarzutów Robertowi B. o to, że „w okresie od 13 II 1981 r. do 12 II 1982 r. w Świdnicy sporządzał, przechowywał i przenosił ulotki i inne materiały zawierające fałszywe wiadomości mogące wywołać niepokój publiczny i rozruchy” oraz wydał postanowienie o jego tymczasowym aresztowaniu, mimo że ten swym zachowaniem nie wypełnił znamion zarzuconego mu przestępstwa, co skutkowało bezprawnym pozbawieniem wolności Roberta B. na okres powyżej dni 7 i stanowiło działanie na szkodę interesu prywatnego oraz represję i poważne prześladowania o znamionach zbrodni przeciwko ludzkości z powodu prowadzonej przez Roberta B. działalności antykomunistycznej.

S 38.2023.Zk (OKŚZpNP we Wrocławiu)

13 grudnia 2023 r. prokurator skierował do Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu akt oskarżenia przeciwko Andrzejowi B., byłemu sędziemu Sądu Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy, o niedopełnienie obowiązków w zakresie rzetelnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przeciwko trzem działaczom szczecińskiej „Solidarności”, w wyniku czego utrzymany został stan bezprawnego pozbawienia wolności pokrzywdzonych, wobec których bezpodstawnie zastosowano izolacyjne środki zapobiegawcze.

Oskarżony jako sędzia Wojskowego Sądu Garnizonowego w Poznaniu rozpoznawał zażalenia obrońców podejrzanych na postanowienia prokuratora wojskowego o przedłużeniu tymczasowego aresztowania działaczy szczecińskiej „Solidarności” podejrzanych o druk i kolportaż biuletynu „Komitet Obrony Solidarności”, uznanego przez ówczesne władze za nielegalny.

S 53.2021.Zk (OKŚZpNP we Wrocławiu)

21 grudnia 2023 r. prokurator skierował do Wojskowego Sądu Garnizonowego we Wrocławiu akt oskarżenia przeciwko Januszowi K., byłemu prokuratorowi Wojskowej Prokuratury Garnizonowej we Wrocławiu, o bezprawne utrzymanie tymczasowego aresztowania, a następnie bezprawne oskarżenie działacza wrocławskiej „Solidarności” oraz o nakłanianie członków składu orzekającego Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu do utrzymania stanu bezprawnego pozbawienia wolności innego członka NSZZ „Solidarność”.

Pokrzywdzeni po wprowadzeniu stanu wojennego i rozwiązaniu struktur NSZZ „Solidarność” kontynuowali działalność związkową, m.in. poprzez sporządzanie i kolportaż wydawnictw związkowych, które uznawane były przez ówczesne władze za nielegalne. Wyrokiem Sądu Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu 24 września 1982 r. (sygn. akt SOW 950/82) pokrzywdzonych oraz sześciu innych działaczy wrocławskiej „Solidarności” skazano na kary bezwzględnego pozbawienia wolności.

S 17.2023.Zn (OKŚZpNP we Wrocławiu)

Postanowieniem z 10 lutego 2023 r. umorzone zostało śledztwo dotyczące zbrodniczej działalności Ernsta Gorkiego z powodu śmierci sprawcy.

Ernst Gorke był szefem gestapo we Wrocławiu od grudnia 1939 r. do sierpnia 1942 r., kiedy wysłany został do Pragi. Miał nieograniczoną władzę, bowiem prezydentowi rejencji, szefowi SD i wyższemu dowódcy policji we Wrocławiu składał jedynie cykliczne sprawozdania ze swojej działalności, które każdorazowo były przyjmowane bez uwag i poprawek. Od grudnia 1939 r. do lipca 1941 r. złożył ich szesnaście. Z częściowo zachowanych dokumentów wyłania się obraz jego zbrodniczej działalności. Ernst Gorke realizował eksterminacyjną politykę III Rzeszy Niemieckiej wobec innych narodów, zwłaszcza słowiańskich, a ze szczególną nienawiścią odnosił się do Polaków. Kierował aresztowanych do obozów koncentracyjnych – od grudnia 1939 r. do lipca 1941 r. wysłał do obozów 5228 osób. Jest odpowiedzialny za utworzenie w 1941 r. przez wrocławskie gestapo w obozie koncentracyjnym Gross-Rosen na Dolnym Śląsku II Oddziału Politycznego, odpowiedzialnego za dokonywanie masowych zabójstw jeńców sowieckich. Wydał polecenie aresztowania członków Związku Polaków w Niemczech – organizacji z siedzibą we Wrocławiu, liczącej około tysiąca członków, zdelegalizowanej przez władze niemieckie, oraz nakazał aresztowanie żon działaczy, którzy wcześniej uciekli do Polski (prezesa i redaktora „Nowin Codziennych” Stefana Szczepaniaka, Władysława Łangowskiego i Franciszka Nowaka): Stefanii Szczepaniak, Marii Łangowskiej i Stanisławy Nowak. Przed sądem postawiono 16 osób, z których 14 zostało skazanych, w tym jedna na karę śmierci, a wszystkie, także te uniewinnione, wywieziono po wyroku na mocy decyzji Ernsta Gorkego do obozów koncentracyjnych, gdzie większość z nich straciła życie.

8. Lustracja

Biuro Lustracyjne Instytutu Pamięci Narodowej (BL IPN) zajmuje się realizacją zadań określonych w Ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (t.j. Dz.U. 2023, poz. 102), zwanej dalej ustawą o IPN-KŚZpNP, jak również w Ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (t.j. Dz.U. 2023, poz. 342), zwanej dalej ustawą lustracyjną, na pięciu głównych polach:

- przyjmowanie i rejestracja oświadczeń lustracyjnych (art. 1 pkt 2c, art. 52a pkt 1 ustawy o IPN-KŚZpNP);
- sygnalizowanie odpowiednim organom o niewywiązywaniu się z obowiązków nałożonych przez ustawę (art. 52a pkt 4 ustawy o IPN-KŚZpNP); czynności te wykonuje Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania;
- opracowanie katalogów tematycznych (art. 1 pkt 2b, art. 52a pkt 6, 7 i 8 ustawy o IPN-KŚZpNP) oraz informacji o osobach pełniących funkcje publiczne (art. 22 i 23 ustawy lustracyjnej), publikowanych w Biuletynie Informacji Publicznej IPN (BIP); czynności te wykonuje Sekcja Udostępniania i Publikacji oraz Wydział Przygotowywania i Publikowania Katalogów;
- analiza oświadczeń lustracyjnych i zbieranie materiałów niezbędnych do ich właściwej oceny, a także przygotowywanie i obsługa postępowań lustracyjnych (art. 1 pkt 2c, art. 52a pkt 2 i 3 ustawy o IPN-KŚZpNP);
- udział prokuratorów BL w charakterze oskarżycieli w postępowaniach lustracyjnych; czynności te wykonują referaty przygotowywania postępowań lustracyjnych (oddziałowe biura lustracyjne) oraz Wydział Przygotowywania i Nadzoru nad Postępowaniami Lustracyjnymi (centrala).

W roku sprawozdawczym do BL wpłynęło 12 487 nowych oświadczeń lustracyjnych (liczba dotyczy oświadczeń wprowadzonych do aplikacji ABeL, którym nadano numer) od osób pełniących funkcje publiczne lub kandydujących do ich objęcia. Znaczny przyrost liczby oświadczeń wynika z zapisów art. 7 i 11 Ustawy z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o służbie cywilnej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2023, poz. 1195), zwanej dalej ustawą o służbie cywilnej.

Łącznie w zasobie BL znajduje się obecnie 484 302 zarejestrowanych oświadczeń lustracyjnych. Od początku działalności BL zakończono 162 462 postępowania.

W trzech katalogach tematycznych opublikowano informacje dotyczące 12 108 nowych osób, łącznie od momentu powołania pionu lustracyjnego w strukturach IPN zamieszczono ponad 177 tys. wpisów katalogowych.

W katalogu osób pełniących najważniejsze funkcje publiczne w 2023 r. zamieszczono dotychczas niepublikowane dane dotyczące 178 osób.

Powyższe katalogi, zamieszczone w BIP IPN na stronie internetowej (<http://katalog.bip.ipn.gov.pl>), wykazują co miesiąc ponad 320 tys. odsłon, co wskazuje na stale wysoki poziom zainteresowania opinii publicznej tą częścią działalności BL.

W roku sprawozdawczym zainicjowano procedury weryfikujące prawdziwość oświadczeń lustracyjnych w 13 592 sprawach. W tym czasie zweryfikowano 14 638 oświadczeń lustracyjnych, a prokuratorzy skierowali 199 wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego z uwagi na uzasadnioną

wątpliwość co do prawdziwości badanego oświadczenia; przedstawili również 13 stanowisk w tzw. postępowaniach autolustracyjnych.

W 191 sprawach zapadły prawomocne orzeczenia sądowe, w tym 147 orzeczeń uznających, że kwestionowane oświadczenia lustracyjne są niezgodne z prawdą. Podkreślić należy, że od dnia wejścia w życie ustawy lustracyjnej z 2006 r. do końca 2023 r. zapadło 1849 prawomocnych orzeczeń sądowych uznających, iż analizowane oświadczenia lustracyjne były niezgodne z prawdą w zakresie niewykazania faktu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego względnie współpracy z nimi. W tych przypadkach osoby składające nieprawdziwe oświadczenia lustracyjne zostały mocą orzeczeń sądowych pozbawione pełnionych funkcji publicznych oraz orzekano wobec nich zakazy pełnienia takich funkcji w przyszłości na okres od 3 do 10 lat.

W 2023 r. odnotowano ponad 77 tys. sprawdzeń w udostępnionej na stronie internetowej IPN aplikacji „System informacji o złożeniu oświadczenia lustracyjnego” (<https://data-oswiadczenia.ipn.gov.pl>). Jest ona przeznaczona dla użytkowników zewnętrznych i umożliwia osobom, które na podstawie zapisów ustawowych były zobowiązane do złożenia oświadczenia lustracyjnego, sprawdzenie w systemie daty złożenia oświadczenia lustracyjnego, nazwy organu, któremu oświadczenie przedłożono, i funkcji publicznej. System nie udziela natomiast informacji o treści oświadczenia lustracyjnego.

Szczegółowe zestawienie danych dotyczących działalności BL i podległych mu oddziałowych biur lustracyjnych za 2023 r. przedstawiono poniżej.

8.1. Ewidencja oświadczeń lustracyjnych i publikacja informacji

Wydział Ewidencji Oświadczeń Lustracyjnych, Sygnalizowania i Publikacji tworzą dwie sekcje: Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania oraz Sekcja Udostępniania i Publikacji. Wydział liczy 15 pracowników wraz z naczelnikiem i jego zastępcą.

8.1.1. Przyjmowanie oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o ich uprzednim złożeniu (SEiS)

Podobnie jak w latach ubiegłych, głównym zadaniem sekcji było przyjmowanie oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego, nadesłanych do BL przez organy wymienione w art. 8 ustawy lustracyjnej.

W roku sprawozdawczym praca SEiS BL koncentrowała się na realizacji zadań związanych z wyborami do Sejmu i Senatu RP oraz na obowiązkach wynikających z wejścia w życie ustawy o służbie cywilnej.

Dyrektor Biura Lustracyjnego pismem z 19 lipca 2023 r. przekazał Państwowej Komisji Wyborczej wskazówki dla komisji wyborczych dotyczące zasad przyjmowania od kandydatów oświadczeń lustracyjnych i informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia w wyborach parlamentarnych. W piśmie przypomniano o obowiązujących przepisach dotyczących realizacji ustawy lustracyjnej oraz zawarto wykaz adresów i numerów kontaktowych. Ponadto zwrócono się z prośbą do PKW o przekazanie tych informacji komisarzom wyborczym.

Od 30 sierpnia do 18 września 2023 r. do Biura Lustracyjnego wpłynęło 1841 zapytań o treść oświadczeń lustracyjnych kandydatów do parlamentu, którzy złożyli informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego. W dwóch przypadkach, po stwierdzeniu braku oświadczeń w zasobie BL, poinformowano właściwe komisje wyborcze o konieczności złożenia przez kandydata oświadczenia lustracyjnego.

W wyborach parlamentarnych, które odbyły się 15 października 2023 r., wzięło udział 6693 kandydatów na posłów i senatorów. Państwowa Komisja Wyborcza przekazała za pismem z 18 grudnia 2023 r. do BL 725 oświadczeń lustracyjnych oraz 1581 informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego. Ponadto Okręgowa Komisja Wyborcza w Legnicy przekazała we wrześniu 2023 r. bezpośrednio do BL 21 oświadczeń lustracyjnych oraz 44 informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego.

Niezależnie od obsługi wyborów BL było zobowiązane do realizacji zapisów art. 12 ust. 5 ustawy o służbie cywilnej, w związku z czym do BL wpłynęło 1879 list członków korpusu służby cywilnej oraz list urzędników państwowych i innych pracowników, przekazanych przez kierowników urzędów na podstawie art. 12 ust. 1 przywołanej ustawy. Zawierały one dane dotyczące 47 066 członków korpusu służby cywilnej, urzędników państwowych i innych pracowników urodzonych przed 1 sierpnia 1972 r. W wyniku porównania danych z list z danymi z rejestru oświadczeń lustracyjnych BL odnaleziono na listach przekazanych przez kierowników urzędów dane 49 osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne potwierdzające pracę lub służbę w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracę z tymi organami w rozumieniu przepisów ustawy lustracyjnej oraz dane 6 osób, wobec których zapadły prawomocne wyroki sądowe stwierdzające złożenie przez nie niezgodnych z prawdą oświadczeń lustracyjnych.

W związku z obowiązkiem wynikającym z art. 12 ust. 5 ustawy o służbie cywilnej BL przekazało 17 listopada 2023 r. do Biura Prezesa IPN 46 projektów pism dla kierowników urzędów z informacją, o której mowa w wyżej przywołanej ustawie.

Jednocześnie z początkiem lipca 2023 r. do BL zaczęły napływać oświadczenia lustracyjne i informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego członków korpusu służby cywilnej, urzędników państwowych i innych pracowników urodzonych przed 1 sierpnia 1972 r. Wstępnej weryfikacji poddano 29 543 oświadczenia lustracyjne i 3282 informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego (sprawdzono druk oświadczenia lustracyjnego, sposób jego wypełnienia i zarejestrowano w systemie eKancelaria – stan na 31 grudnia 2023 r.). Działania te będą kontynuowane w 2024 r., a dokładna liczba oświadczeń lustracyjnych oraz informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego przyjętych w związku z nowelizacją ustawy o służbie cywilnej zostanie wykazana w następnym okresie sprawozdawczym, po sprawdzeniu całości otrzymanej korespondencji.

W 2023 r. do zasobu oświadczeń lustracyjnych przyjęto łącznie 12 487 oświadczeń (wprowadzono je do aplikacji ABEL i nadano im numer). Ponadto odnotowano wpływ 10 661 informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia.

Spośród wszystkich oświadczeń lustracyjnych, które wpłynęły do BL w 2023 r., 3063 dokumenty zwrócono organom przesyłającym ze względu na braki formalne, wyjaśniając jednocześnie przyczyny zwrotu. Powyższa liczba nie obejmuje dodatkowych 1259 takich dokumentów, które zostaną zwrócone w 2024 r.

Tabela 1. Zwrot oświadczeń lustracyjnych

Powód zwrotu	Liczba
Sprzeczne w treści	495 oświadczeń
Druk „Ściśle tajne”	145 oświadczeń
Inne (funkcje, wiek, oświadczenia niewłaściwie przekazane, brak podpisu oraz informacje o złożeniu oświadczenia na druku niekonstytucyjnym bądź z tytułu pełnienia funkcji niepodlegającej lustracji, a także na drukach innych niż przewidziane w ustawie lustracyjnej)	803 oświadczenia 273 informacje
Kolejne oświadczenie	1347 oświadczeń
Suma zwrotów (oświadczeń lustracyjnych i informacji o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego)	2790 oświadczeń 273 informacje

Ponadto Sekcja Ewidencji i Sygnalizowania prowadziła korespondencję dotyczącą potwierdzenia złożenia oświadczenia lustracyjnego, udostępnienia treści oświadczenia, oryginału bądź jego kserokopii w związku z wnioskami od uprawnionych osób prywatnych i organów. W sumie na ww. wnioski podmiotów udzielono odpowiedzi dotyczących 75 osób.

Stałym elementem pracy SEiS było wykonywanie poświadczonych za zgodność kserokopii oświadczeń lustracyjnych, co jest niezbędne przy rozpoczęciu przez oddziałowe biura lustracyjne przygotowawczego postępowania lustracyjnego (Ppl). W 2023 r. wykonano 13 235 takich kserokopii.

Tabela 2. Liczba kserokopii wykonanych dla OBL

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Liczba
Białystok	760
Gdańsk	1380
Katowice	1428
Kraków	1395
Lublin	1026
Łódź	1291
Poznań	744
Rzeszów	1257
Szczecin	1290
Warszawa	1167
Wrocław	1497
Razem	13235

Do innych czynności wykonywanych przez pracowników SEiS należało:

- wprowadzanie na bieżąco do aplikacji ABeL (stanowiącej elektroniczny zapis oświadczenia) wpływających oświadczeń lustracyjnych oraz zatwierdzanie danych;
- selekcjonowanie oświadczeń lustracyjnych pod kątem art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej w związku z ustawowym obowiązkiem publikowania w BIP informacji zawartych w dokumentach organów bezpieczeństwa państwa, a dotyczących osób pełniących funkcje publiczne wymienione w art. 22 ust. 1 cyt. ustawy oraz informowanie Sekcji Udostępniania i Publikacji o wpływie oświadczeń lustracyjnych tych osób;
- udzielanie odpowiedzi (najczęściej telefonicznych) na zapytanie o datę złożenia oświadczenia lustracyjnego;
- obsługiwanie bazy „Źródło”;
- obsługiwanie systemu eKancelaria oraz wykonywanie wszelkich czynności kancelaryjnych związanych z ekspedycją poczty.

Reasumując, w zasobie BL znajdują się 484 302 zaewidencjonowane oświadczenia lustracyjne oraz 112 103 informacje o uprzednim złożeniu oświadczenia lustracyjnego – według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Wśród oświadczeń lustracyjnych przechowywanych w zasobie BL znajduje się 3590 oświadczeń, w których osoby je wypełniające oświadczyły, że pracowały lub pełniły służbę w organach bezpieczeństwa państwa bądź z nimi współpracowały.

8.1.2. Przygotowanie i publikowanie informacji o osobach pełniących funkcje publiczne wymienione w art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej (SUiP)

Sekcja Udostępniania i Publikacji przygotowała w ramach realizowania zadań wynikających z ustawy lustracyjnej 13 publikacji, które ukazały się: 24 stycznia, 21 lutego, 17 marca, 24 kwietnia, 23 maja, 27 czerwca, 26 lipca, 25 sierpnia, 25 września, 17 października, 24 listopada, 5 grudnia oraz 28 grudnia 2023 r.

W ich efekcie w Biuletynie Informacji Publicznej IPN, w tzw. katalogu osób pełniących funkcje publiczne, zamieszczono niepublikowane dotychczas informacje dotyczące 178 osób obejmujących funkcje publiczne wymienione w art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej (szczegółowy wykaz w tabeli nr 3).

Tabela 3. Nowe wpisy w katalogu osób pełniących funkcje publiczne z art. 22 ust. 1 (dane osób wcześniej nieobjętych katalogiem)

Pkt art. 22	Funkcja publiczna	24 I 2023	21 II 2023	17 III 2023	24 IV 2023	23 V 2023	27 VI 2023	26 VII 2023	25 VIII 2023	25 IX 2023	17 X 2023	24 XI 2023	5 XII 2023	28 XII 2023	Razem
Pkt 3	Posel Sejmu RP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	85	0	0	85
	Senator RP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	0	0	8
Pkt 4	Członek Rady Ministrów	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	4
Pkt 5	Sędzia Sądu Najwyższego	0	1	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	3
Pkt 7	Sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Pkt 8	Członek Trybunału Stanu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8
Pkt 12	Prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	3
	Prezes Sądu Apelacyjnego	0	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	4
Pkt 14	Członek Kolegium IPN	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Pkt 15	Prokurator Prokuratury Krajowej	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Prokurator regionalny	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Pkt 17	Podsekretarz stanu	0	0	0	1	0	1	0	0	1	0	1	0	3	7
Pkt 20	Członek zarządu województwa	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	1	4
	Burmistrz	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3
	Wójt	2	0	0	1	0	2	0	2	0	0	1	0	0	8
	Starosta powiatu	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
	Wicestarosta powiatu	0	1	0	0	0	0	0	0	4	0	2	1	0	8
	Członek zarządu powiatu	0	5	1	2	0	3	2	3	1	0	3	1	3	24
Razem		3	11	4	6	2	7	3	6	9	1	102	6	18	178

Oprócz tego dokonano 907 modyfikacji już istniejących wpisów, uzupełniając wyniki kwerend archiwalnych, odnotowując zmiany funkcji publicznych, aktualizując dane osobowe oraz daty objęcia funkcji publicznych. W ramach modyfikacji 27 rekordów uzupełniono o sentencje zarządzeń wydanych przez prokuratorów IPN i informacje o prawomocnych orzeczeniach sądowych w zakończonych postępowaniach lustracyjnych.

Aktualizując wykaz osób pełniących funkcje publiczne, usunięto z BIP łącznie 304 wpisy katalogowe dotyczące osób, które przestały pełnić funkcje publiczne wymienione w art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

Tabela 4. Uzupełnienia i modyfikacje istniejących wpisów

Data edycji katalogu	Modyfikacje: uzupełnienia wpisów, zmiany funkcji publicznych, reelekcje, zarządzenia prokuratorów IPN, orzeczenia sądowe			Wpisy wycofane z BIP
	Liczba modyfikacji z podziałem na poszczególne publikacje	Zarządzenia prokuratorów IPN, orzeczenia sądowe (w ramach uzupełnień)	Zarządzenia prokuratorów IPN i orzeczenia sądowe dot. nowo opublikowanych osób	
24 I 2023	20	0	1	9
21 II 2023	32	3	3	8
17 III 2023	76	2	2	6
24 IV 2023	66	3	1	8
23 V 2023	10	2	1	2
27 VI 2023	12	2	3	13
26 VII 2023	13	4	1	11
25 VIII 2023	4	0	3	6
25 IX 2023	14	2	3	13
17 X 2023	6	2	1	5
24 XI 2023	505	0	12	159
5 XII 2023	43	1	0	17
28 XII 2023	106	6	2	47
Razem	907	27	33	304

W 2023 r. BL zleciło pisemnie oddziałowym biurom lustracyjnym opracowanie łącznie 38 wpisów katalogowych do wykazu osób pełniących funkcje publiczne; 17 wpisów katalogowych zostało opracowanych na podstawie nowo zarządzonych kwerend archiwalnych. Pozostałe 21 opracowano na podstawie materiałów uzyskanych z wcześniej zgromadzonych i będących w posiadaniu oddziałowych biur lustracyjnych wyników kwerend archiwalnych.

Należy również zaznaczyć, że do 31 grudnia 2023 r. zostały wprowadzone przez pracowników Sekcji Udostępniania i Publikacji 103 nowe rekordy. Pracownicy SUIP przeprowadzili w 2023 r. również kwerendę w zasobie Cyfrowego Archiwum pod kątem odnalezienia nowych informacji odnoszących się do 560 osób, opublikowanych na stronie internetowej BIP w związku z art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej. W rezultacie na podstawie materiałów udostępnionych przez Archiwum IPN, oddziałowe archiwa IPN oraz wspomniany zasób Cyfrowego Archiwum dokonano uzupełnienia wpisów o informacje i materiały dotychczas w nich nieujęte. Ze względu na ciągły proces opracowywania i uzupełniania wymienionego zasobu podobne działania będą kontynuowane w kolejnym okresie sprawozdawczym.

W związku z postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 8 sierpnia 2023 r. w sprawie zarządzenia wyborów do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej aktualizacja wykazu osób pełniących funkcje publiczne, przeprowadzona 24 listopada 2023 r., dotyczyła w głównej mierze osób wybranych 15 października 2023 r. w wyborach do Sejmu i Senatu RP. W jej rezultacie w BIP opublikowano informacje odnoszące się do 93 nowych osób (szczegółowy wykaz w tabeli nr 5).

Tabela 5. Dane szczegółowe – wybory parlamentarne

	Posel RP	Senator RP
Nowe osoby	85	8
Reelekcje	316	66
Przywrócenie do BIP	19	8
Zmiany funkcji	38	18
Dodanie funkcji	2	0
Wycofani z BIP	128	23

W 2023 r. pracownicy SUIP przygotowali 23 notatki sygnałowe odnoszące się do osób, które złożyły oświadczenie lustracyjne, co do których w zasobie Archiwum IPN zachowały się materiały podające w wątpliwość prawdziwość złożonego oświadczenia lustracyjnego.

W ramach czynności służbowych pracownicy Sekcji weryfikowali wpisy katalogowe, przekazywane do weryfikacji centralnej przez oddziałowe biura lustracyjne oraz te utworzone w BL oraz sporządzali notatki służbowe z analizy materiałów archiwalnych. Opracowywali także niezbędne dane statystyczne związane z poszczególnymi publikacjami informacji dotyczących osób wymienionych w art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej, pozyskiwali dane osobowe osób pełniących funkcje publiczne, odnotowywali w kolejnych publikacjach sentencje zarządzeń lustracyjnych i prawomocnych orzeczeń sądowych, monitorowali zmiany na określonych stanowiskach publicznych oraz wykonywali inne czynności służbowe – w tym monitorowali fakt rejestracji i wszczęcia procedury analizy oświadczeń lustracyjnych, udzielali odpowiedzi na zapytania kierowane przez osoby i instytucje zewnętrzne oraz przygotowali do archiwizacji dokumenty zgromadzone w trakcie prac SUIP w 2020 r., które następnie zostały przekazane do Archiwum Zakładowego IPN.

Ponadto wykonywali prace na rzecz Sekcji Ewidencji i Sygnalizowania w zakresie udzielania informacji telefonicznej na zapytania interesantów o datę złożenia oświadczenia lustracyjnego oraz weryfikacji danych personalnych z wykorzystaniem aplikacji „Źródło”.

W celu aktualizacji wykazu osób pełniących funkcje publiczne pod kątem zmian personalnych w obrębie stanowisk wymienionych w art. 22 ust. 1 cyt. ustawy bazowano na oficjalnej korespondencji urzędowej, którą w 2023 r. przesyłały: Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Sąd Najwyższy, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Biuro Kadr IPN, Prokuratura Krajowa oraz w zakresie pkt. 20 art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej oddziałowe biura lustracyjne. W wyjątkowych sytuacjach pracownicy SUIP kontaktowali się z niektórymi instytucjami drogą telefoniczną lub mailową w celu szybkiego potwierdzenia informacji niezbędnych do publikacji danych w BIP. Realizując zadania ustawowe, przeprowadzano również monitoring ogólnodostępnych środków masowego przekazu, w głównej mierze prasy i Internetu, regularnie dokonywano przeglądu określonych stron serwisów informacyjnych oraz stron internetowych: Kancelarii Prezydenta RP, Sejmu RP, Senatu RP, Parlamentu Europejskiego, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Sądu Najwyższego, Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Stanu, Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, Biura Rzecznika Praw Dziecka, Urzędu Ochrony Danych Osobowych, Biura Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców, Najwyższej Izby Kontroli, Prokuratury Generalnej RP, Narodowego Banku Polskiego, Sądów Apelacyjnych, Wojskowych Sądów Okręgowych, Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Prokuratury Krajowej, Prokuratur Regionalnych, Państwowej Komisji Wyborczej, poszczególnych ministerstw oraz organów administracji samorządowej wymienionych w pkt. 20 i 21 art. 22 ust. 1 ustawy lustracyjnej.

8.2. Przygotowywanie i publikowanie katalogów w Biuletynie Informacji Publicznej IPN

Biuro Lustracyjne wraz z oddziałowymi biurami lustracyjnymi, wypełniając zadania określone zapisami w art. 1 pkt 2b, w art. 52a pkt 6, 7 i 8, w art. 52aa pkt 3 oraz w art. 52b pkt 1 i 2a ustawy o IPN-KŚZpNP, na podstawie zachowanych dokumentów archiwalnych przygotowuje i publikuje następujące katalogi tematyczne: pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy organów bezpieczeństwa państwa PRL, osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa państwa PRL oraz osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w PRL. Katalogi są zamieszczone na stronie internetowej <http://katalog.bip.ipn.gov.pl> w BIP IPN.

W 2023 r. BL przygotowało w trzech wyżej wymienionych katalogach tematycznych łącznie 12 publikacji, które zawierały informacje o odnalezionych materiałach archiwalnych dotyczących 12 850 osób. W tej liczbie nowe publikacje obejmują 12 108 osób, a modyfikacje już istniejących wpisów – 742 osoby. Modyfikacje wcześniejszych publikacji wiązały się z wprowadzaniem uzupełnień dzięki odnalezionym w materiałach archiwalnych nieznanych uprzednio danych, z dopisaniem informacji o zarządzeniach prokuratorskich i orzeczeniach sądowych po zbadaniu zgodności z prawdą oświadczenia lustracyjnego, a także składanych przez osoby uzupełnień, sprostowań, uaktualnień oraz dokumentów na podstawie art. 35b ust. 1 ustawy o IPN-KŚZpNP.

Tabela 6. Liczba osób w katalogach tematycznych, których dane opublikowano w 2023 r.

Rodzaj katalogu	Wpisy nowe	Wpisy zmodyfikowane
Katalog funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa PRL	8736	579
Katalog osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL	1520	111
Katalog osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w PRL	1852	52
Razem	12108	742

Przygotowywanie wpisów do katalogu osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa państwa PRL wymaga przeprowadzenia w zasobie archiwalnym IPN szczegółowej kwerendy, co ma bezpośredni wpływ na liczbę danych przygotowywanych do publikacji.

W 2023 r. BL oraz oddziałowe biura lustracyjne przeprowadziły 2291 kwerend archiwalnych w celu odnalezienia materiałów źródłowych dotyczących postaci wytypowanych do publikacji w katalogu osób rozpracowywanych.

W katalogu osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL w pierwszej kolejności publikowane są informacje o osobach, które:

- otrzymały w Instytucie Pamięci Narodowej status „pokrzywdzonego” na podstawie art. 6 ustawy o IPN-KŚZpNP (uchylonego 15 marca 2007 r. w wyniku nowelizacji ustawy);
- złożyły do Instytutu wnioski o udostępnienie dokumentów (art. 30 ustawy o IPN-KŚZpNP);
- lub wobec których:
- prowadzone było postępowanie o nadanie Krzyża Wolności i Solidarności;
- prowadzone było postępowanie o nadanie statusu działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby rozpracowywanej z powodów politycznych;
- BL prowadzi sprawdzenie lustracyjne.

W dalszej kolejności są publikowane informacje o osobach wytypowanych na podstawie zachowanych akt operacyjnych i śledczych oraz zapisów w zachowanej dokumentacji ewidencyjnej, wytworzonych przez cywilne i wojskowe organy bezpieczeństwa państwa PRL.

W 2023 r. BL oraz oddziałowe biura lustracyjne kontynuowały wysyłanie pism z prośbą o udzielenie zgody na publikację danych w katalogu osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa państwa PRL. Instytut Pamięci Narodowej zwrócił się o zgodę na publikację do 1297 osób (wymóg ustawowy), w tym także do krewnych osób zmarłych (taką możliwość dopuszcza nowelizacja art. 52a pkt 7 ustawy o IPN-KŚZpNP z 18 marca 2010 r.). Zgodę na publikację danych w katalogu wyraziło 448 osób. Wprowadzona w 2016 r. nowelizacja ustawy o IPN-KŚZpNP dopuszcza również możliwość publikowania danych w katalogu osób rozpracowywanych bez konieczności uzyskania zgody na publikację w sytuacji, gdy od chwili śmierci wytypowanej osoby upłynęło co najmniej 20 lat, a w razie bezsprzecznego ustalenia braku osób uprawnionych do wyrażenia zgody umieszczenie w katalogu następuje na podstawie decyzji prezesa Instytutu Pamięci Narodowej (nowelizacja art. 52a pkt 7 ustawy o IPN-KŚZpNP z 29 kwietnia 2016 r.).

W katalogu osób rozpracowywanych opublikowano dotychczas informacje o ponad 20 500 osobach będących w zainteresowaniu służb państwa komunistycznego bądź przez nie inwigilowanych, a także represjonowanych. W roku sprawozdawczym przybliżono w formie krótkich biogramów wiele znanych postaci ze środowisk m.in. kultury, nauki, sportu, wojskowości i opozycji antykomunistycznej. Noty te opublikowano w katalogu na stronach internetowych IPN. Opinii publicznej zaprezentowano informacje dotyczące m.in. powieściopisarki i publicystki Zofii Kossak, pisarza i eseisty Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, aktora i reżysera Władysława Sheybala, działacza opozycji demokratycznej w PRL ks. Romana Kotlarza oraz kompozytora i pianisty Jana Krzysztofa Markowskiego.

Katalog osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe jest opracowywany na podstawie kwerend prowadzonych przede wszystkim poza IPN (m.in. w Archiwum Akt Nowych, Archiwum Sejmu RP, Archiwum Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, w archiwach państwowych, uniwersyteckich), natomiast wpisy do katalogu funkcjonariuszy są przygotowywane na podstawie zgromadzonych w zasobie archiwalnym IPN akt osobowych pracowników, funkcjonariuszy i żołnierzy cywilnych oraz wojskowych organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990. Ponadto wymienione wyżej dwa katalogi są obecnie uzupełniane o informacje określone w art. 52b ust. 1 pkt 5 ustawy o IPN-KŚZpNP, który dotyczy zapisów ewidencyjnych, tj. informacji zawartych w dziennikach rejestracyjnych, dziennikach archiwalnych, kartotekach oraz dokumentach o podobnym charakterze.

Z uwagi na równoczesne wykonywanie przez BL licznych zadań nakreślonych przez ustawodawcę – prowadzenie sprawdzeń i przygotowywanie postępowań lustracyjnych oraz opracowywanie katalogów tematycznych i wykazu osób pełniących funkcje publiczne – przygotowywanie publikacji i publikowanie katalogów tematycznych nie jest jednorazowym aktem, lecz procesem ciągłym i rozłożonym w czasie.

W 2023 r. BL oraz oddziałowe biura lustracyjne wprowadziły do aplikacji ABEL i przygotowały do publikacji w BIP dane dotyczące ponad 9 tys. osób w trzech katalogach tematycznych oraz w wykazie osób pełniących funkcje publiczne. Szczegółową pracę jedenastu oddziałowych biur lustracyjnych oraz BL w roku sprawozdawczym w zakresie przygotowywania wpisów katalogowych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Zestawienie liczby wpisów przygotowywanych oraz przekazanych do publikacji w katalogach tematycznych i wykazie osób pełniących funkcje publiczne przez oddziałowe biura lustracyjne oraz Biuro Lustracyjne

Katalog/OBL-BL	Białystok	Gdańsk	Katowice	Kraków	Lublin	Łódź	Poznań	Rzeszów	Szczecin	Warszawa	Wrocław	Biuro Lustracyjne	Razem
Katalog funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL													
Liczba osób, których dane przygotowywano do publikacji	167	23	28	35	1	72	360	56	82	14	90	40	968
Liczba osób, których dane przekazano do publikacji	306	141	148	376	250	146	243	234	157	358	260	120	2739
Razem	473	164	176	411	251	218	603	290	239	372	350	160	3707
Katalog osób rozpracowywanych przez organy bezpieczeństwa PRL													
Liczba osób, których dane przygotowywano do publikacji	129	103	169	154	18	55	360	257	31	17	34	0	1327
Liczba osób, których dane przekazano do publikacji	170	158	149	270	48	81	65	70	158	41	133	321	1664
Razem	299	261	318	424	66	136	425	327	189	58	167	321	2991
Katalog osób zajmujących kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w PRL													
Liczba osób, których dane przygotowywano do publikacji	68	15	3	108	2	209	1	141	0	13	33	31	624
Liczba osób, których dane przekazano do publikacji	124	247	122	125	99	132	159	137	25	198	104	191	1663
Razem	192	262	125	233	101	341	160	278	25	211	137	222	2287
Wykaz osób pełniących funkcje publiczne wymienione w art. 22 ustawy lustracyjnej													
Liczba osób, których dane przygotowywano do publikacji	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Liczba osób, których dane przekazano do publikacji	8	6	11	5	6	5	12	2	6	5	9	103	178
Razem	8	6	12	5	6	5	12	2	6	5	9	104	180
Razem we wszystkich katalogach	972	693	631	1073	424	700	1200	897	459	646	663	807	9165

8.3. Przygotowywanie postępowań lustracyjnych

8.3.1. Sprawy zainicjowane zgodnie z treścią art. 52a pkt 2 i 3 ustawy o IPN-KŚZpNP

Na podstawie wymogów ustawowych i procedur realizowanych przez BL prokuratorzy oddziałowych biur lustracyjnych zgodnie z treścią art. 52a ust. 2 i 3 ustawy o IPN-KŚZpNP analizują oświadczenia lustracyjne, zbierają informacje niezbędne do ich prawidłowej oceny i przygotowują postępowania lustracyjne. W toku prowadzonych czynności, zgodnie z treścią art. 52e ust. 3, 3a, 4, mogą żądać nadesłania akt i dokumentów (zarówno przez AIPN, jak i przez inne instytucje i archiwa). Analizują je, koordynują prowadzoną w sprawie kwerendę archiwalną, przesłuchują świadków – przede wszystkim funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa PRL, którzy wytworzyli analizowaną dokumentację, a także osoby rozpracowywane, których dotyczą wytworzone dokumenty – oraz powołują biegłych (głównie z zakresu badania pisma ręcznego). W razie ustalenia, że zgromadzony w ten sposób materiał dowodowy uzasadnia wątpliwość co do zgodności z prawdą badanego oświadczenia, wysyłają do osoby, która je złożyła, zawiadomienie o możliwości złożenia wyjaśnień zgodnie z treścią art. 52e ust. 3 i w konsekwencji przyjmują takie wyjaśnienia.

W każdej sprawie prokurator sporządza decyzję końcową:

- wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego;
- stanowisko w toku postępowania autolustracyjnego kierowane do sądu (art. 20 ust. 5 ustawy lustracyjnej);
- w przypadku braku wątpliwości co do zgodności z prawdą badanego oświadczenia – zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez dalszego biegu.

Tak jak w poprzednich latach (2008–2022) prokuratorzy korzystają z pomocy historyków i archiwistów pracujących w BL i oddziałowych biurach lustracyjnych w wytyczaniu kierunków i zakresu poszukiwań materiałów archiwalnych, m.in. w zasobach Instytutu oraz w analizie wielu materiałów, mając na uwadze specyfikę tych działań, ich zakres i obszerność.

W roku sprawozdawczym oddziałowe biura lustracyjne zainicjowały 13 592 nowe postępowania mające na celu weryfikację prawdziwości złożonych oświadczeń. Kontynuowano bieg 5449 spraw niezakończonych w 2022 r. Zakończono łącznie 14 638 spraw, w tym:

- skierowano 199 wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do prawdziwości badanych oświadczeń;
- skierowano 13 stanowisk w tzw. postępowaniach autolustracyjnych prowadzonych na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy lustracyjnej; w 2023 r. od osób zainteresowanych wpłynęło do sądów 15 wniosków o wszczęcie postępowania autolustracyjnego w tym trybie; w 2 sprawach sąd odmówił wszczęcia postępowania;
- wydano 12 586 zarządzeń o pozostawieniu spraw bez dalszego biegu wobec braku wątpliwości co do zgodności z prawdą badanych oświadczeń;
- w 1829 sprawach wydano zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez dalszego biegu z innych przyczyn (np. na podstawie art. 17 § 1 pkt 5 kpk wobec śmierci osoby lustrowanej i in.);
- 11 spraw wykreślono jako załatwione w inny sposób (np. przekazane według właściwości do innego biura).

Tabela 8. Informacje o wpływie i załatwieniu spraw przygotowujących postępowanie lustracyjne w 2023 r.

Miesiąc	Pozostałość z poprzedniego okresu	Wpływ do Ppl	Zakończono ogółem	Liczba wniosków o autolustrację od osób zainteresowanych (art. 20 ust.5)	Odmowa wszczęcia postępowania autolustracyjnego	Etap postępowania		Zakończenie				
						Sprawy, w których przeprowadzono czynności z art. 52e ust.3 ustawy o IPN	Liczba przesłuchanych świadków	Stanowisko prokuratora w sprawie autolustracji	Skierowanie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z uwagi na brak wątpliwości	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z innych przyczyn, m.in. zgonu, błędu	Załatwiono w inny sposób
Styczeń	5449	1379	1877	0	0	25	50	1	12	1657	207	0
Luty	4985	1280	1458	0	0	19	56	0	12	1180	265	1
Marzec	4773	1282	1740	1	0	25	67	2	19	1581	138	0
Kwiecień	4315	1281	1384	3	0	31	61	1	14	1246	121	2
Maj	4214	1213	1324	3	1	36	77	0	10	1168	146	0
Czerwiec	4103	1264	1406	0	1	39	81	2	22	1211	169	2
Lipiec	3961	735	1122	1	0	38	54	0	6	964	151	1
Sierpień	3574	760	1032	1	0	24	63	1	23	876	132	0
Wrzesień	3302	795	967	0	0	45	48	0	15	742	208	2
Październik	3130	1234	839	2	0	49	63	3	29	752	54	1
Listopad	3525	1247	808	4	0	32	44	0	14	642	150	2
Grudzień	3964	1122	681	0	0	16	33	3	23	567	88	0
Razem		13592	14638	15	2	379	697	13	199	12586	1829	11

Prezentowane wyniki statystyczne uzyskano przy nieznacznie zmniejszonym stanie kadrowym prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych:

- w OBL w Białymstoku jeden prokurator prowadził 1187 spraw (421 spraw niezakończonych w 2022 r. i 766 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 1187 spraw rocznie (98,9 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Gdańsku trzech prokuratorów prowadziło 1746 spraw (352 sprawy niezakończone w 2022 r. i 1394 sprawy zarejestrowane od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadały 582 sprawy rocznie (48,5 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Katowicach czterech prokuratorów prowadziło 1887 spraw (338 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1549 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 471,8 sprawy rocznie (39,3 sprawy miesięcznie);

- w OBL w Krakowie czterech prokuratorów prowadziło 2348 spraw (970 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1378 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 587 spraw rocznie (48,9 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Lublinie dwóch prokuratorów prowadziło 1378 spraw (341 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1037 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 689 spraw rocznie (57,4 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Łodzi trzech prokuratorów prowadziło 2163 sprawy (732 sprawy niezakończone w 2022 r. i 1431 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 721 spraw rocznie (60,1 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Poznaniu jeden prokurator prowadził 1040 spraw (305 spraw niezakończonych w 2022 r. i 735 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 1040 spraw rocznie (86,7 sprawy miesięcznie); należy zaznaczyć, iż prokuratorska obsada kadrowa w tym OBL wynosi 2 etaty – jeden z prokuratorów przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim, a w lipcu 2023 r. decyzją prokuratora generalnego został przeniesiony w stan spoczynku;
- w OBL w Rzeszowie trzech prokuratorów prowadziło 1974 sprawy (718 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1256 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 658 spraw rocznie (54,8 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Szczecinie trzech prokuratorów prowadziło 1760 spraw (466 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1294 sprawy zarejestrowane od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 586,7 sprawy rocznie (48,9 sprawy miesięcznie);
- w OBL we Wrocławiu trzech prokuratorów prowadziło 1775 spraw (379 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1396 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 591,7 sprawy rocznie (49,3 sprawy miesięcznie);
- w OBL w Warszawie trzech prokuratorów prowadziło 1783 sprawy (427 spraw niezakończonych w 2022 r. i 1356 spraw zarejestrowanych od stycznia do grudnia 2023 r.), tym samym średnio na prokuratora przypadało 594,3 sprawy rocznie (49,5 sprawy miesięcznie); należy zaznaczyć, że prokuratorska obsada kadrowa w tym OBL wynosi 4 etaty – jeden z prokuratorów przebywał na zwolnieniu lekarskim przez cały 2023 r.

Tabela 9. Statystyka obciążenia w 2023 r. w oddziałowych biurach lustracyjnych

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Liczba spraw zarejestrowanych – stan na 1 I 2023 r.	Liczba spraw zarejestrowanych w 2023 r.	Liczba postępowań prowadzonych od 1 I do 31 XII 2023 r.	Liczba spraw załatwionych w 2023 r.	Liczba prokuratorów OBL – stan faktyczny na 31 XII 2023 r.	Obciążenie jednego prokuratora d/f	Średnie załatwienie spraw przez prokuratora e/f	Liczba spraw przypadających miesięcznie na jednego prokuratora
Białystok	421	766	1187	911	1	1187,0	911,0	98,9
Gdańsk	352	1394	1746	1454	3	582,0	484,7	48,5
Katowice	338	1549	1887	1571	4	471,8	392,8	39,3
Kraków	970	1378	2348	1541	4	587,0	385,3	48,9
Lublin	341	1037	1378	1179	2	689,0	589,5	57,4
Łódź	732	1431	2163	1339	3	721,0	446,3	60,1
Poznań	305	735	1040	863	1	1040,0	863,0	86,7

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Liczba spraw zarejestrowanych – stan na 1 I 2023 r.	Liczba spraw zarejestrowanych w 2023 r.	Liczba postępowań prowadzonych od 1 I do 31 XII 2023 r.	Liczba spraw załatwionych w 2023 r.	Liczba prokuratorów OBL – stan faktyczny na 31 XII 2023 r.	Obciążenie jednego prokuratora d/f	Średnie załatwienie spraw przez prokuratora e/f	Liczba spraw przypadających miesięcznie na jednego prokuratora
Rzeszów	718	1256	1974	1446	3	658,0	482,0	54,8
Szczecin	466	1294	1760	1449	3	586,7	483,0	48,9
Wrocław	379	1396	1775	1531	3	591,7	510,3	49,3
Warszawa	427	1356	1783	1354	3	594,3	451,3	49,5
Razem	5449	13592	19041	14638	30	634,7	487,9	52,9

Zróżnicowanie liczby spraw przypadających na prokuratora w poszczególnych jednostkach zależy od wielu czynników. Pierwszym elementem warunkującym obciążenie danego oddziałowego biura lustracyjnego sprawami są limity zapytań kwerendowych w tzw. kwerendach wstępnych, uzgadniane corocznie z Archiwum IPN.

Przydział tych limitów został jednak zróżnicowany ze względu na liczbę etatów prokuratorów w poszczególnych oddziałowych biurach lustracyjnych. Określenie limitu było każdorazowo uzależniane od stanu osobowego (kadrowego) danej jednostki i od jakości (charakteru) spraw pozostających w biegu w danym OBL, a w ostatnim okresie także obciążeniem oddziałowych biur lustracyjnych liczbą postępowań lustracyjnych pozostających w prowadzeniu przez sądy.

W toku prowadzonych czynności weryfikujących prawdziwość badanych oświadczeń lustracyjnych przesłuchano łącznie 697 świadków. Należy jednak wspomnieć, że przesłuchania świadków w toku procedur lustracyjnych są związane z istotnym obciążeniem czasowym – świadkowie są bowiem w przeważającej większości funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa państwa i osobami rozpracowywanymi, których dotyczyły przekazywane informacje, będącymi obecnie w podeszłym wieku i często z uwagi na stan zdrowia oraz przebyte choroby nie są w stanie stawić się na przesłuchanie w siedzibie OBL. Wiąże się to zatem z koniecznością prowadzenia przesłuchań w miejscu zamieszkania świadka, na ogół odległym. Czynność przesłuchania świadka prowadzona jest bezpośrednio przez prokuratora i nie ma możliwości zlecenia jej np. policji.

Zgodnie z treścią art. 52e ust. 3 ustawy o IPN do 379 osób, których oświadczenia analizowano, skierowano pismo informujące o możliwości złożenia wyjaśnień.

Tabela 10. Informacje o wpływie i załatwieniu spraw według oddziałów w 2023 r.

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Pozostałość z poprzedniego okresu	Wpływ do Ppl	Zakończono ogółem	Liczba wniosków o autolustrację od osób zainteresowanych (art. 20 ust.5)	Odmowa wszczęcia postępowania autolustracyjnego	Etap postępowania		Zakończenie				
						Sprawy, w których przeprowadzono czynności z art. 52e ust.3 ustawy o IPN	Liczba przesłuchanych świadków	Stanowisko prokuratora w sprawie autolustracji	Skierowanie wniosku o wszczęcie postępowania lustracyjnego	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z uwagi na brak wątpliwości	Zarządzenie o pozostawieniu sprawy bez biegu z innych przyczyn, m.in. zgonu, błędu	Załatwiono w inny sposób
Białystok	421	766	911	0	0	16	25	0	6	830	73	2
Gdańsk	352	1394	1454	2	1	51	85	0	23	1245	185	1
Katowice	338	1549	1571	0	0	43	109	2	29	1423	117	0
Kraków	970	1378	1541	1	0	33	32	2	13	1321	205	0
Lublin	341	1037	1179	0	0	42	78	3	29	1048	99	0
Łódź	732	1431	1339	2	1	37	58	1	13	1244	80	1
Poznań	305	735	863	2	0	15	22	1	10	790	61	1
Rzeszów	718	1256	1446	3	0	36	64	2	13	1351	80	0
Szczecin	466	1294	1449	1	0	34	47	0	18	1298	132	1
Wrocław	379	1396	1531	3	0	46	58	1	26	1090	410	4
Warszawa	427	1356	1354	1	0	26	119	1	19	946	387	1
Razem		13592	14638	15	2	379	697	13	199	12586	1829	11

Zbiornicze koszty zakończonych postępowań w 2023 r. (wezwania, zwroty kosztów dojazdu dla świadków, opinie biegłych) kształtowały się jak w poniższej tabeli.

Tabela 11. Koszty postępowań prowadzonych i zakończonych w oddziałowych biurach lustracyjnych w 2023 r.

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Poniesione koszty postępowań w zł
Białystok	43525,80
Gdańsk	38626,20
Katowice	17512,84
Kraków	42406,95
Lublin	31296,88
Łódź	34020,98

Oddziałowe Biuro Lustracyjne	Poniesione koszty postępowań w zł
Poznań	32518,51
Rzeszów	40902,68
Szczecin	38001,92
Wrocław	43952,63
Warszawa	31132,23
Razem	393897,62

Na uwagę zasługuje także fakt, że w okresie sprawozdawczym odnotowano 191 prawomocnych orzeczeń sądowych, w tym w 147 sprawach stwierdzono niezgodność z prawdą złożonych i analizowanych przez sąd oświadczeń lustracyjnych. W jednej sprawie sąd podzielił stanowisko prokuratora BL złożone w trybie art. 20 ust. 5a ustawy lustracyjnej i orzekł o zgodności z prawdą złożonego oświadczenia (postępowanie autolustracyjne).

W 33 przypadkach sąd orzekł o zgodności z prawdą złożonych oświadczeń lustracyjnych, nie podzielając stanowiska zajmowanego przez prokuratora BL. W 10 sprawach sądy umorzyły postępowania lustracyjne z różnych przyczyn (m.in. śmierci lustrowanego, działania lustrowanych w usprawiedliwionym błędzie lub z powodu wycofania wniosku o autolustrację).

Należy też wspomnieć, że w okresie sprawozdawczym odnotowano 3 tzw. orzeczenia reformatoryjne sądów odwoławczych, które zmieniły orzeczenia sądów I instancji.

Odnosząc się do powyższych danych w świetle podnoszonych często w mediach zarzutów dotyczących niskiej skuteczności wniosków o wszczęcie postępowania lustracyjnego, stwierdzić należy, że opinie takie są nieuzasadnione. Ostatnie sześć lat pracy BL pokazuje stale utrzymujący się wysoki poziom spraw wygranych przez prokuratorów – w roku sprawozdawczym w blisko 82 proc. orzeczeń sąd wydał orzeczenie zgodne ze stanowiskiem prokuratora. Mając na względzie szczególnie charakter tych procedur i ich specyfikę, należy uznać te wyniki za bardzo dobre.

Materiał dowodowy zgromadzony w tych sprawach to dokumentacja archiwalna wytworzona – w zdecydowanej większości – przez funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwa PRL w latach 1944–1990. Obecnie są to osoby w podeszłym wieku, często przewlekłe chorujące, mające problemy z odtworzeniem zdarzeń sprzed wielu lat. Często świadkowie ci składają na różnych etapach postępowania odmienne w treści zeznania, powołując się na problemy z pamięcią. Wielu autorów badanych dokumentów nie można przesłuchać z powodu ich śmierci. Funkcjonariusze aparatu bezpieczeństwa zeznający w postępowaniach lustracyjnych w charakterze świadków niejednokrotnie dla ochrony swoich dawnych źródeł informacji, a także z innych powodów, składają zeznania, z których wynika, że fałszowali dokumentację operacyjną jednoznacznie wskazującą na fakt współpracy poszczególnych osób z organami bezpieczeństwa państwa w różnych formach, podając w ten sposób w wątpliwość wiarygodność podstawowego materiału dowodowego, który zachował się w tych sprawach. Zeznania są składane w poczuciu bezkarności za przestępstwo fałszerstwa dokumentów lub poświadczania nieprawdy co do okoliczności mających znaczenie prawne w sporządzanych materiałach o charakterze operacyjnym (przedawnienie karalności czynu).

Niejednokrotnie materiał dowodowy zgromadzony na etapie przygotowywania postępowania lustracyjnego przez prokuratora jest uzupełniany także przez lustrowanego o jego wyjaśnienia, posiadane dokumenty lub dane świadków dopiero na etapie postępowania sądowego.

Sąd orzekający musi ocenić, czy dana osoba swoim działaniem wypełniła wszystkie przesłanki tajnej i świadomej współpracy w rozumieniu art. 3a ustawy lustracyjnej, dookreślone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (II KK 160/06) i Trybunału Konstytucyjnego (K 39/97):

- współpraca musi polegać na kontaktach z organami bezpieczeństwa państwa i przekazywaniu informacji tym organom;
- musi mieć charakter świadomy;
- winna być tajna, co oznacza, że fakt nawiązania współpracy oraz jej przebieg mają pozostać tajemnicą, w szczególności wobec tych osób i środowisk, których miały dotyczyć przekazywane informacje;
- musi wiązać się z operacyjnym zdobywaniem informacji przez organy bezpieczeństwa państwa;
- nie może ograniczać się do samej deklaracji woli, lecz winna realizować się w świadomie podejmowanych konkretnych działaniach w celu urzeczywistnienia podjętej współpracy.

Wszystkie zaistniałe wątpliwości rozstrzyga się – zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 5 § 2 kpk – na korzyść lustrowanych.

Należy też podkreślić, że często ocena materiału dowodowego dokonana przez sąd I instancji skrajnie różni się od oceny sądu odwoławczego lub nawet Sądu Najwyższego, o czym świadczą opisane powyżej przypadki zmiany orzeczenia sądu I instancji przez sąd odwoławczy lub zmiany prawomocnych orzeczeń przez Sąd Najwyższy. Procedur lustracyjnych i ich wyników nie można zatem w sposób prosty przyrównać do procedur karnych, o czym niech świadczy bardzo obszerne, chociaż niejednolite orzecznictwo, w tym orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wniosek o wszczęcie postępowania lustracyjnego nie jest aktem oskarżenia.

Poziom skomplikowania materii w sprawach lustracyjnych jest również nieporównywalny z innymi sprawami, czemu dał wyraz ustawodawca, przekazując orzekanie w tych sprawach zawodowym składom sędziów sądu okręgowego. Prawdopodobieństwo skazania w następstwie aktu oskarżenia jest tym samym z wielu przyczyn znacznie większe aniżeli stwierdzenie nieprawdziwości oświadczenia lustracyjnego w następstwie wniosku prokuratora z przyczyn podanych powyżej.

Należy wskazać, że art. 52e ustawy o IPN-KŚZpNP zobowiązuje prokuratora BL do występowania z wnioskiem o wszczęcie postępowania lustracyjnego zawsze wtedy, gdy powstaje wątpliwość co do zgodności z prawdą badanego oświadczenia. O zasadności kierowanych do sądu w tym trybie wniosków świadczy fakt, że w roku sprawozdawczym na 199 skierowanych wniosków sądy nie odmówiły wszczęcia postępowania w żadnej ze spraw.

Trzeba podkreślić, że w roku sprawozdawczym zarówno wnioski o wszczęcie postępowania lustracyjnego, jak i prawomocne orzeczenia o złożeniu niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego dotyczyły osób pełniących różne funkcje publiczne z art. 4 ustawy lustracyjnej.

W tym miejscu zasadne jest odnotowanie, że w toku prowadzonych postępowań prokuratorzy wnikliwie analizują materiały archiwalne wytworzone przez organy bezpieczeństwa państwa PRL pod kątem ich wiarygodności i rzetelności. Działania te pozwalają na sformułowanie wniosku, że podnoszone wobec tych dokumentów zarzuty o ich powszechnej „fikcyjności” i masowym tworzeniu fałszywych rejestracji nie znajdują potwierdzenia.

Udział prokuratorów w postępowaniach lustracyjnych prowadzonych przed sądami w roku sprawozdawczym przedstawiał się następująco:

- w OBL Białystok jeden prokurator odnotował 19 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Gdańsk trzech prokuratorów odnotowało 72 dni wokandowe przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Katowice czterech prokuratorów odnotowało 86 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Kraków czterech prokuratorów odnotowało 55 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Lublin dwóch prokuratorów odnotowało 94 dni wokandowe przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Łódź trzech prokuratorów odnotowało 31 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;

- w OBL Poznań jeden prokurator odnotował 14 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Rzeszów trzech prokuratorów odnotowało 33 dni wokandowe przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Szczecin trzech prokuratorów odnotowało 38 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Wrocław trzech prokuratorów odnotowało 70 dni wokandowych przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi;
- w OBL Warszawa trzech prokuratorów odnotowało 62 dni wokandowe przed właściwymi sądami okręgowymi oraz sądami odwoławczymi.

W okresie sprawozdawczym prokuratorzy skierowali 30 apelacji od orzeczeń sądów I instancji o zgodności z prawdą; sądy apelacyjne jako sądy odwoławcze uwzględniły 12 apelacji, 13 apelacji nie zostało rozpoznanych do końca 2023 r., w 5 sprawach sądy odwoławcze nie uwzględniły złożonych apelacji.

Prokuratorzy złożyli także 25 zażaleń – 17 z nich zostało uwzględnionych, w 5 sprawach sąd nie uwzględnił zażalenia, 3 sprawy pozostają w toku.

8.3.2. Wydział Przygotowywania i Nadzoru nad Postępowaniami Lustracyjnymi Biura Lustracyjnego

W wydziale tym obowiązki pełni obecnie sześciu prokuratorów (trzech na mocy decyzji prokuratora generalnego jest oddelegowanych do oddziałowych biur lustracyjnych w Krakowie i Rzeszowie, gdzie pełnią funkcję naczelników biur oraz prokuratora OBL), którzy nadzorują pracę 11 oddziałowych biur lustracyjnych. W zakresie ich obowiązków pozostaje nadzór nad postępowaniami Ppl prowadzonymi w poszczególnych oddziałach, analiza decyzji końcowych, monitorowanie postępowań prowadzonych przed sądami, a także środków odwoławczych. W ramach kompetencji prokuratorzy wydziału wizytują także podległe im jednostki stacjonarnie, przeprowadzając w roku sprawozdawczym kontrole w oddziałowych biurach lustracyjnych w Gdańsku, Katowicach i Warszawie. Za nadzór nad sprawozdawczością prokuratorską oraz sprawami administracyjnymi odpowiada kierownik sekretariatu BL wraz z pracownikami sekretariatu.

W roku sprawozdawczym trzech prokuratorzy BL (Centrali) opracowali i skierowali do dyrektora Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zastępcy prokuratora generalnego, 6 wniosków o wniesienie kasacji w celu wystąpienia przez niego do Sądu Najwyższego, zgodnie z treścią art. 21b ust. 6 ustawy lustracyjnej. Należy zaznaczyć, że dyrektor GKŚZpNP jako zastępca prokuratora generalnego ma obecnie kompetencje w zakresie kierowania w zastępstwie prokuratora generalnego skarg kasacyjnych również od orzeczeń zapadłych w sprawach lustracyjnych.

Dyrektor GKŚZpNP, zastępca prokuratora generalnego przychylił się do 5 wniosków skierowanych w 2023 r. i skierował kasacje do Sądu Najwyższego, 1 wniosek czeka na rozpoznanie. W roku sprawozdawczym dyrektor GKŚZpNP, zastępca prokuratora generalnego, przychylił się również do 1 wniosku skierowanego do niego przez BL w 2022 r. i skierował kasację do Sądu Najwyższego.

Do 31 grudnia 2023 r. Sąd Najwyższy rozpoznał 8 kasacji wniesionych przez prokuratora generalnego w roku sprawozdawczym i latach ubiegłych (w 5 przypadkach Sąd Najwyższy uwzględnił kasacje, 3 kasacje zostały oddalone jako oczywiście bezzasadne).

Skargi nadzwyczajne wniesione do Sądu Najwyższego w 2021 r. i 2022 r. nadal czekają na wyznaczenie terminów wokand.

W tym samym okresie pełnomocnicy osób lustrowanych złożyli 12 kasacji od prawomocnych orzeczeń sądowych. W odniesieniu do 5 kasacji Sąd Najwyższy orzekł o ich oddaleniu jako oczywiście bezzasadnych, w 1 sprawie termin wokandy wyznaczono na 2024 r., w pozostałych przypadkach Sąd Najwyższy nie wyznaczył jeszcze terminów wokand.

W roku sprawozdawczym prokuratorzy Biura Lustracyjnego występowali przed Sądem Najwyższym w rozprawach związanych z kasacjami złożonymi przez obrońców lustrowanych (6 rozpraw) i kasacjami zastępcy prokuratora generalnego (8 rozpraw) oraz kasacją rzecznika praw obywatelskich (jedna rozprawa).

8.4. Działania analityczno-studyjne

Sekcja Analityczno-Studyjna działa w ramach Wydziału Przygotowywania i Nadzoru nad Postępowaniami Lustracyjnymi. W roku sprawozdawczym w sekcji pracowały trzy osoby.

Do zadań Sekcji Analityczno-Studyjnej należy:

- dokonywanie analiz akt postępowań przygotowujących postępowania lustracyjne pod kątem oceny prawidłowości i rzetelności przeprowadzonej w sprawie kwerendy archiwalnej;
- analiza dostępnych pomocy ewidencyjnych i materiałów archiwalnych z zasobu IPN oraz innych archiwów dotyczących osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne;
- analiza materiałów archiwalnych mogących mieć znaczenie w postępowaniach Ppl;
- współpraca z prokuratorami BL (w zakresie prawidłowości prowadzenia kwerendy) przy postępowaniach przygotowujących postępowania lustracyjne objęte nadzorem;
- udział w wizytach kontrolnych w oddziałowych biurach lustracyjnych;
- bieżące wsparcie merytoryczne oddziałowych biur lustracyjnych w prowadzonych postępowaniach;
- analiza we współpracy z prokuratorami BL zarządzeń prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych o pozostawieniu sprawy bez dalszego biegu pod kątem oceny prawidłowości i rzetelności przeprowadzonej w sprawie kwerendy archiwalnej;
- dokonywanie sprawdzeń w elektronicznej bazie „Źródło” pod kątem odnalezienia informacji o danych osobowych, miejscu zamieszkania lub zgonie osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne, zaś czynności związane z weryfikacją prawdziwości ich treści nie zostały zakończone.

W 2023 r. w ramach pracy sekcji:

- w trakcie analizowania poszczególnych akt postępowań przygotowujących postępowania lustracyjne ujawniono zapisy świadczące o możliwej współpracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa PRL odnośnie do 150 osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne, w których zaprzeczyły służbie lub pracy w organach bezpieczeństwa państwa PRL względnie współpracy z nimi. W wyniku powyższych czynności do oddziałowych biur lustracyjnych skierowano pisma z poleceniem wszczęcia i przeprowadzenia postępowań przygotowujących procedurę lustracyjną;
- we współpracy z Sekcją Udostępniania i Publikacji Wydziału Ewidencji Oświadczeń Lustracyjnych, Sygnalizowania i Publikacji BL ujawniono zapisy świadczące o możliwej współpracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa PRL odnośnie do 26 osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne, zaprzeczając służbie lub pracy w organach bezpieczeństwa państwa PRL względnie współpracy z nimi. W wyniku powyższych czynności do oddziałowych biur lustracyjnych skierowano pisma z poleceniem wszczęcia i przeprowadzenia postępowań przygotowujących procedurę lustracyjną;
- we współpracy z prokuratorami BL dokonano analizy 504 zarządzeń wydanych przez prokuratorów oddziałowych biur lustracyjnych pod kątem ujawnienia nowych zapisów świadczących o ewentualnej współpracy z organami bezpieczeństwa państwa PRL lub służbie w nich (nieujętych w zarządzeniach), w niektórych wypadkach podjęto samodzielne uzupełnienie kwerendy;
- we współpracy z prokuratorami BL skontrolowano 54 postępowania Ppl zamówione w wyniku analizy zarządzeń oraz dokonano analizy 16 postępowań Ppl prowadzonych z wyłączeniem jawności. Spośród wskazanej liczby postępowań w 45 sformułowano uwagi dotyczące kwerendy, zalecono uzupełnienie bądź poprawienie kwerendy, wobec 9 nie stwierdzono uwag;
- dokonano analizy całości zgromadzonej kwerendy archiwalnej w 47 trwających sprawach Ppl przesłanych do BL w ramach konsultacji; w rezultacie w 26 sprawach udzielono wskazówek w zakresie dalszego prowadzenia kwerendy pogłębionej;

- w ramach sprawdzeń osób figurujących łącznie w bazie Zaopatrzenia Emerytalnego Żołnierzy Zawodowych oraz ich Rodzin – ZEZZOR (baza zapytań Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA i Biura Emerytalnego Służby Więziennej) i w bazie BL ABeL zamówiono i poddano analizie dokumenty obrazujące przebieg służby (otrzymane z ZER MSWiA) odnośnie do 70 osób, następnie samodzielnie prowadzono kwerendę w Wojskowym Biurze Historycznym im. gen. broni Kazimierza Sosnkowskiego, Archiwum Straży Granicznej w Szczecinie oraz w komendach wojewódzkich policji (i równorzędnych) w celu ustalenia, czy osoby te były funkcjonariuszami organów bezpieczeństwa państwa PRL;
- dokonano analizy 16 jednostek archiwalnych zamówionych z ww. instytucji i urzędów oraz 30 w ramach IPN (głównie dostępnych już w Repozytorium Cyfrowym IPN);
- pracownikom przygotowującym katalogi tematyczne („osoby rozpracowywane przez organy bezpieczeństwa państwa PRL”, „osoby pełniące funkcje publiczne”, „pracownicy, funkcjonariusze, żołnierze organów bezpieczeństwa państwa” oraz „osoby pełniące kierownicze stanowiska partyjne i państwowe w byłej PRL”) na bieżąco przekazywano ujawnione w toku analizy postępowań Ppl lub/i jednostek aktowych informacje mające wpływ na kształt wpisów w aplikacji portalowo-katalogowej bądź skutkujące utworzeniem nowych rekordów;
- w związku z bieżącymi pracami Sekcji dokonano ponad 10 tys. sprawdzeń w elektronicznej bazie „Źródło”. W rezultacie tych sprawdzeń odnaleziono m.in. informacje o zgonach 572 osób, które złożyły oświadczenia lustracyjne, ale czynności związane z weryfikacją prawdziwości ich treści nie zostały zakończone; informacje o ww. zgonach zostały następnie przekazane do oddziałowych biur lustracyjnych;
- we współpracy z prokuratorami BL podejmowano działania w celu bieżącego uzupełniania kwerend w toczących się postępowaniach Ppl (uzupełnienia prowadzone samodzielnie przez pracowników Sekcji Analityczno-Studyjnej, a następnie przesyłane do oddziałowych biur lustracyjnych);
- obsługiwano system eKancelaria oraz wykonywano czynności kancelaryjne związane z ekspedycją poczty.

9. Wydawnictwo IPN

9.1. Książki

Rok 2023, siódmy rok działalności Wydawnictwa IPN, był bardzo intensywny. Dwanaście ostatnich miesięcy obfitowało w liczne premiery książek naszych autorów – zarówno tych, którzy publikują u nas od dawna, jak i debiutantów – i przyniosło wiele sukcesów oraz satysfakcji. Profil działalności wydawniczej zdefiniowany jest przez misję Instytutu nakreśloną w ustawie powołującej go do życia, dlatego publikacje przezeń wydawane obejmują przede wszystkim chronologiczny obszar wyznaczony datami 1917–1989. Wydawnictwo zapewnia kompleksową obsługę związaną z przygotowaniem do druku publikacji ukazujących się z logo IPN, dbając o najwyższe standardy i profesjonalizm pod względem redakcyjnym, graficznym i technicznym, oraz zajmuje się dystrybucją i rozpowszechnianiem wydawnictw.

Wydawnictwo publikuje książki będące zwieńczeniem badań Instytutu oraz prace napisane na uczelniach lub przygotowane przez historyków regionalistów. Co roku do rąk czytelników trafia obszerny katalog obejmujący opracowania zarówno naukowe, jak i popularyzatorskie, monografie i studia pokonferencyjne, edycje źródeł i biografie, wspomnienia i albumy oraz czasopisma i komiksy. Naszym celem jest nie tylko zainteresowanie czytelnika historią, ale przede wszystkim przedstawienie wielowymiarowości i złożoności procesów dziejowych – to decyduje o wyjątkowości oferty wydawniczej IPN. Aktualnie publikacje Wydawnictwa są dostępne w 13 księgarniach IPN w całej Polsce, a także w sprzedaży wysyłkowej poprzez księgarnię internetową ksiegarniaipn.pl oraz na międzynarodowej platformie Amazon. Odwiedzając nasz e-sklep, dostępny także w angielskiej wersji językowej, można dzięki podziałowi publikacji na kategorie bez problemu znaleźć swoją ulubioną tematykę, a w niej pełną ofertę wydawniczą.

W 2023 r. Wydawnictwo IPN opublikowało w ramach zainicjowanych wcześniej, znanych i lubianych serii wydawniczych 242 wartościowe i dobrze przyjęte na rynku tytuły. W planie wydawniczym uwzględniliśmy wiele pozycji poświęconych obchodzonemu w 2023 r. okrągłym rocznicom historycznym: 80. rocznicy Powstania w Getcie Warszawskim, 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej i – zainicjowanej w marcu 2022 r., a zwieńczonej w listopadzie roku 2023 – 80. rocznicy Akcji „Reinhardt”. Pierwsza ze wspomnianych rocznic została zaznaczona polskim przekładem wspomnień Dawida Wdowińskiego *A my nie jesteśmy wybawieni*, opatrzonego komentarzem naukowym Martyny Grądzkiej-Rejak. W związku z 80. rocznicą ludobójstwa dokonanego przez nacjonalistów ukraińskich na obywatelach II RP na Wołyniu Wydawnictwo IPN wydało pierwszy z trzech planowanych tomów *Dokumenty zbrodni wołyńskiej* (oprac. Edward Gigilewicz, Leon Popek, Paweł Sokołowski, Tadeusz Zych, koedycja z Muzeum – Zamkiem Tarnowskich w Tarnobrzegu) – źródła te można zaliczyć do najważniejszych ze wszystkich znanych dotąd pisemnych dowodów rzezi wołyńskiej. Ukazały się także: monografia Tomasza Turejki *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*, relacje *Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia* (wstęp i oprac. Joanna Karbarz-Wilińska, Bartosz Januszewski), album *Kościoty i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego* (oprac. Leon Popek i Edward Gigilewicz; koedycja z Towarzystwem Przyjaciół Krzemieńca i Ziemi Wołyńsko-Podolskiej), studia i materiały *Zbrodnie Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów i Ukraińskiej Powstańczej Armii na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej (1939–1945) w dokumentach* (wstęp i red. Tomasz Bereza) oraz okolicznościowy numer „Biuletynu IPN” 2023, nr 7/8. W związku z rocznicą zakoń-

czenia zbrodniczej Akcji „Reinhardt” wydano monografię *SS-Sonderkommando Sobibor. Niemiecki obóz zagłady w Sobiborze 1942–1943* Marka Bema.

Upamiętnienie kolejnej rocznicy zbrodni katyńskiej zaowocowało publikacją archiwum dr. Jana Zygmunta Robla zawierającego m.in. pamiętniki, zapiski, karty pocztowe, listy oraz inne dokumenty wydobyte z bezimiennych grobów w Katyniu w 1943 r. (*Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, cz. 1–4, red. Danuta Jastrzębska-Golonka, Ewa Kowalska, oprac. dokumentów Ewa Dulna-Rak, Katarzyna Ziębik). To cenne świadectwo zbrodni sowieckiej popełnionej wiosną 1940 r. na elicie narodu polskiego.

W związku z uchwałą Sejmu RP o ustanowieniu roku 2024 Rokiem Wincentego Witosa z okazji 150. rocznicy jego urodzin Wydawnictwo IPN – we współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierchosławicach – podjęło się wznowienia pięciu tomów *Dzieł wybranych* tego wybitnego męża stanu (Wincenty Witos, *Dzieła wybrane*, t. 1: *Moje wspomnienia*, cz. 1: *Do 1918 roku*; t. 2: *Moje wspomnienia*, cz. 2: *Lata 1918–1933*; t. 3: *Moje wspomnienia*, cz. 3: *Tulaczka po Czechosłowacji*; t. 4: *Publicystyka. Wybór*; t. 5: *Przemówienia. Wybór*). Rok 2024 będzie okazją do przypomnienia dziedzictwa Wincentego Witosa oraz uczczenia jego pamięci zarówno w aspekcie historycznym, jak i w kontekście wartości demokratycznych, których był gorącym obrońcą.

Niezależnie od rocznic historycznych kontynuowaliśmy zainicjowaną w 2020 r. serię wydawniczą „Świat wobec Szczecina” poświęconą międzynarodowej recepcji wydarzeń Grudnia '70 i dwóch pozostałych przełomów w 1980 oraz 1989 r., ze szczególnym uwzględnieniem roli, jaką odgrywało wspomniane miasto. Serię wzbogaciła monografia Jakuba Tyszkiewicza *Szczecin widziany zza Atlantyku. Miasto w oczach dyplomacji i wywiadu USA oraz w rozważaniach amerykańskich dotyczących granicy na Odrze i Nysie*.

O kolejne tomy uzupełnione zostały także inne cykle wydawnicze: *Leksykon bezpieki. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 4 (red. Witold Bagieński, Magdalena Dźwigał); zbiór studiów pokonferencyjnych *1920 rok – wojna światów*, t. 2: *Europa wobec wojny polsko-bolszewickiej* (red. Elżbieta Kowalczyk, Konrad Rokicki); *Urząd do spraw Wyznań. Struktury – działalność – ludzie*, t. 3 (red. Rafał Łatka); *Migawki z okupowanej Warszawy. 1940* (red. Monika Noszczak); kluczowe źródło do zbadania przyczyn śmierci jednego z największych męczenników Kościoła lat osiemdziesiątych XX w. ks. Jerzego Popiełuszki *Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki*, t. 3: *Sprawa ks. Jerzego Popiełuszki w dokumentach wywiadu MSW* (wybór, wstęp i oprac. Witold Bagieński); zapiski Prymasa Tysiąclecia *Pro memoria*, t. 18: *1971* (red. Monika Wiśniewska, koedycja z Archidiecezją Warszawską, Archidiecezją Gnieźnieńską, Uniwersytetem Kardynała Stefana Wyszyńskiego); przemówienia Wojciecha Korfatego „*Sądu historii się nie obawiam*”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego II i III kadencji (1930–1935)* (wybór i oprac. Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki); *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945* – ukazał się ostatni, siódmy tom publikacji *Trzecia Rzesza i ziemie polskie do niej wcielone* (wybór i oprac. Sebastian Piątkowski) i wreszcie długo wyczekiwany kolejny tom *Encyklopedii Solidarności* stanowiącej największe kompendium wiedzy o działalności opozycji w PRL w latach 1976–1989 (red. Jan Olszek – red. nac., Piotr Abryszeński, Marcin Dąbrowski, Przemysław Zwiernik, koedycja ze Stowarzyszeniem „Pokolenie”) – tom 5 wersji książkowej *Encyklopedii* zawiera 565 biogramów i 284 hasła rzeczowe. Warto odnotować także *Polish-Georgian Historians' Commission. Collected Works*, t. 4 (red. David Kolbaia) – kolejny tom studiów Polsko-Gruzińskiej Komisji Historyków poświęcony stosunkom polsko-gruzińskim do 1945 r.

Kontynuowaliśmy również wydawanie serii popularnonaukowej „Bohaterowie Niepodległej”, która pod koniec 2023 r. liczyła już 100 broszur udostępnionych równocześnie w Bibliotece Cyfrowej IPN. Chcąc zaznaczyć jubileusz serii, przygotowaliśmy okolicznościowy katalog zawierający komplet stu zeszytów. Seria upamiętnia postacie, które uczestniczyły w zmaganiach o niepodległość Polski w różnych okresach jej najnowszych dziejów: w latach 1914–1918 i podczas walk o granice odrodzonej Rzeczypospolitej (1918–1921), a także w czasie II wojny światowej oraz narzuconych Polsce totalitarnych rządów komunistycznych.

W 2023 r. kontynuowaliśmy także zainicjowany rok wcześniej cykl wydawnictw wpisujących się we flagowy projekt memoratywno-edukacyjny IPN „Szlaki Nadziei – Odyseja Wolności”. Ukazały się dwa ważne opracowania: wspomnienia *Wojenne peregrynacje Stanisława Bogdana Mączyńskiego* (wprowadzenie i oprac. Zbigniew Gołasz) i monografia Bartosza Janczaka *Organizacja i wyszkolenie Armii Polskiej na Wschodzie w latach 1942–1944*.

Nowościami wydawniczymi zaznaczona została także uroczystość beatyfikacji męczeńskiej rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów, bestialsko zamordowanej przez żandarmów niemieckich w marcu 1944 r. za pomoc Żydom i ukrywanie ich w swoim domu. Wymienić tutaj należy publikację popularnonaukową w językach polskim i angielskim udostępnioną w formie cyfrowej do bezpłatnego pobrania *Nie tylko o Ulmach. O pomocy udzielanej Żydom przez Polaków podczas okupacji niemieckiej w latach 1939–1945 / Not Only About the Ulmas. Assistance Offered on Polish Territory to Jewish People During the German Occupation 1939–1945* (red. Tomasz Domański, Alicja Gontarek) oraz skierowaną do czytelników spoza Polski monografię Mateusza Szpytmy *The Righteous and the Merciful*, a także album Mateusza Szpytmy *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*.

Albumy Wydawnictwa IPN ze zdjęciami znakomitej jakości, interesującą zawartością merytoryczną i piękną szatą graficzną od lat cieszą się uznaniem i ogromną popularnością wśród naszych czytelników. W minionym roku półki księgarskie wzbogaciło kilka wartościowych i edytorsko dopracowanych perełek: nowe, zmienione z okazji Roku Wojciecha Korfanteo, wydanie albumu Grzegorza Bębniaka, Sebastiana Rosenbauma, Mirosława Węckiego *Wojciech Korfanty 1873–1939*, przedstawiającego życie i działalność jednego z ojców niepodległości, najważniejszego przedstawiciela polskiego ruchu narodowego na Górnym Śląsku; polsko-angielski album *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948* autorstwa Jacka Pawłowicza; album Pawła Kochańskiego *17. Pułk Ułanów Wielkopolskich*; zbiór ikonografiki *Szlakiem legionistów między Styrem a Piawą. Kolekcja fotografii profesora Stefana Macki z lat 1915–1920* (wstęp i oprac. Artur Kuprianis, Sebastian Pilarski), przedstawiający wojenną epopeję I Brygady Legionów Polskich; wydany z okazji 80. rocznicy zbrodni wołyńskiej, wspomniany wyżej, album *Kościoły i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*, ukazujący kościoły i kaplice na Wołyniu na 120 akwarelach Włodzimierza Sławosza Dębskiego oraz na fotografiach przedwojennych i współczesnych. Dużym sukcesem wydawniczym okazał się monumentalny album Adama Pleskaczyńskiego *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce 1939–1945* – liczy 1200 archiwalnych zdjęć i jest największym wydany zbiorem fotografii prezentujących oblicza niemieckiego i sowieckiego terroru na okupowanych w latach II wojny światowej ziemiach polskich.

Wydanych zostało także kilka publikacji dotyczących regionalnej tematyki, istotnych z perspektywy lokalnej polityki historycznej: *Ofiary terroru i działań wojennych w latach 1939–1945 z terenu Kreishauptmannschaft Busko* Karoliny Trzeskowskiej-Kubasik, *Częstochowskie Kościoły wobec systemów totalitarnych 1939–1989* (red. Bartosz Kapuściak), *Ku Armii Narodowej. Z dziejów konspiracji wojskowej Stronnictwa Narodowego w Wielkopolsce 1939–1942* (oprac. Rafał Sierchuła, Aleksandra Pietrowicz), *Niemiecki obóz przesiedleńczy w Smukale (1941–1943)* Mateusza Maleszki, *Las Zajączek 1939–1945. Niemiecka zbrodnia na Pomorzu Gdańskim z lat II wojny światowej* Mateusza Kubickiego, *Szkolnictwo mniejszości narodowych na Pomorzu Zachodnim 1945–1991* Anny Bartczak, *Wojskowa służba zdrowia Okręgu Wojska Polskiego nr IV Łódź w latach 1921–1939* Aleksandry Rybińskiej-Bieleckiej, *Armia Czerwona w Wielkopolsce w latach 1945–1946 w świetle dokumentów polskiej administracji* Macieja Kościuszki oraz *Dzieje Lubelszczyzny 1918–1939. Aspekty społeczne, gospodarcze, oświatowe i kulturalne* (red. Marcin Kruszyński, Tomasz Osiński, Robert Litwiński, Waldemar Kozyra, Dariusz Magier).

Sukces wydawniczy kilku tytułów opublikowanych w poprzednim roku sprawozdawczym przesądził o ich dodruku w roku 2023. Wśród nich znalazły się takie bestsellery, jak: Jarosław Wąsowicz, *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977)*, *Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego*; Jarosław Pałka, *Polskie wojska operacyjne w Układzie Warszawskim*; Jarosław Molenda, *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń*; *General brygady Jan Kowalewski (1892–1965) – ofi-*

cer wywiadu i kryptolog (red. Dariusz Rogut); Kamil Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*; Tomasz Balbus *Podpułkownik Ludwik Marszałek „Zbroja” oraz Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon* (wstęp, oprac. i red. Dariusz Iwaneczko).

Mając na względzie ustawową misję popularyzowania historii najnowszej Polski za granicą, Wydawnictwo IPN nieustannie rozszerza ofertę obcojęzyczną, inwestując środki budżetowe w tłumaczenia i specjalistyczne przekłady tytułów najbardziej wartościowych pod względem promocji za granicą. Powstają publikacje w językach obcych, głównie anglojęzyczne, choć nie tylko. Warto wymienić choćby wspomnianą wyżej monografię *The Righteous and the Merciful* Mateusza Szpytmy; „...*Let Us Save Every Piece of History!*” *The Archive Full of Remembrance* (red. Teresa Gallewicz-Dołowa, Wojciech Kujawa) – anglojęzyczną wersję książki „...*aby każdy okrucieństwo historii zostało uratowane!*” *Archiwum Pełne Pamięci*; węgierskojęzyczne wydanie przywołanego już albumu Jacka Pawłowicza *Witold Pilecki lovassági kapitány 1901–1948* czy adresowany przede wszystkim do archiwistów i historyków, z myślą o zapoznaniu ich z jedną z form działalności naukowej Archiwum IPN, *The Archival Review of the Institute of National Remembrance. An Anthology of Selected Texts from 2008–2017* (red. Paweł Tomasik, Mariusz Żuławnik) – zbiór przetłumaczonych na język angielski artykułów z czasopisma naukowego „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”. Na półki księgarskie trafił też *The Diary of a Red Army Officer*, angielski przekład powieści *Zapiski oficera Armii Czerwonej* Sergiusza Piaseckiego.

Ceniona i lubiana przez czytelników biografistyka w ostatnich latach cieszy się wciąż rosnącą popularnością. Tylko w 2023 r. wydaliśmy biografie: bohaterskiego obrońcy Tomaszowa Mazowieckiego (Marek Stefański, *Pułkownik Stanisław Hojnowski (1893–1939). Biografia obrońcy Tomaszowa Mazowieckiego z września 1939 roku*); wybitnego historyka z Inflant Polskich (Radosław Budzyński, *Historyk z Inflant Polskich. Gustaw Manteuffel (1832–1916)*); charyzmatycznego oficera, kawalerzysty i sztabowca w czasie Powstania Warszawskiego (Daniel Koreś, *W cieniu wyroku na miasto. Pułkownik dyplomowany Józef Szostak „Filip” (1897–1984). Biografia szefa Oddziału III i szefa operacji KG AK* (koedycja z Wojskowym Biurem Historycznym); cenionego profesora filologii angielskiej Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie i Uniwersytetu Jagiellońskiego, przywódcy lwowskiej endecji, dziennikarza, teatrologa (Tomasz Pudłocki, *Szekspir i Polska. Życie Władysława Tarnawskiego [1885–1951]*); ideologa i przywódcy narodowego radykalizmu, jednego z najbardziej skrajnych nurtów polskiego nacjonalizmu lat trzydziestych XX w., a później konspiratora i uczestnika walki zbrojnej z okupantem niemieckim i sowieckim (Wojciech Muszyński, *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)*, koedycja z Instytutem Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego); proboszcza z Gliwic-Sośnicy, ofiary KL Dachau, gdzie osadzono go za krytykę nazizmu i prowadzenie duszpasterstwa dla Polaków („*Lecz ja wiem: wybawca mój żyje*”. *Ksiądz Antoni Korczok (1891–1941). Życie, posługa, męczeństwo*, red. ks. Piotr Górecki, Sebastian Rosenbaum, Bogusław Tracz, koedycja z Instytutem Nauk Teologicznych Uniwersytetu Opolskiego) oraz historię najgłośniejszych skandali politycznych związanych z ucieczkami dyplomatów w okresie PRL (Patryk Pleskot, *Rurarz, Spasowski – żywoty równoległe. Wokół ucieczek ambasadorów PRL w grudniu 1981 r.*, t. 1: 1920–1981; t. 2: 1981–2007).

Oprócz biografii niesłabnącym zainteresowaniem cieszą się dzienniki, relacje, wspomnienia, pamiętniki opowiadające losy znanych i mniej znanych bohaterów, dzięki którym nasza historia, tak odległa w czasie, staje się jednocześnie tak bliska. W tej kategorii warto przywołać wstrząsające wspomnienia Agaty Zofii Prabuckiej o gehennie mieszkańców Pomorza Gdańskiego w czasie okupacji niemieckiej (*Wojna oczami nastolatki. Wspomnienia Agaty Zofii Prabuckiej z lat 1939–1945*, zebrała i oprac. Anna Prabucka-Firlej, wprowadzenie i red. Jan Hlebowicz) i wspomnienia jednego z przywódców śląsko-dąbrowskiej podziemnej „Solidarności” (Michał Luty, *Dziesięć lat w Śląsko-Dąbrowskiej „Solidarności”. Wspomnienia z lat 1980–1990*).

W 2023 r. zadbaliliśmy – wprowadzając do obiegu nowe tytuły – o mocną stronę naszej oferty skierowanej do młodszego odbiorcy, którą od lat stanowią wydawnictwa komiksowe. Fani serii „W Imieniu Polski Walczącej” doczekali się zeszytu nr 6: „*Zagra-Lin*” *równa się odwet. Berlin, 24 lutego, 10 kwietnia*

1943 – Wrocław, 23 kwietnia 1943 r. (scenariusz Sławomir Zajączkowski, rysunki Krzysztof Wyrzykowski, koncepcja serii, wkładka historyczna i konsultacja historyczna Tomasz Łabuszewski i Kazimierz Krajewski), a miłośnicy kultowej serii o Antku Srebrnym otrzymali zeszyt nr 11: *Targi mińskie 1942 r.* (scenariusz Michał Konarski, rysunki Hubert Ronek, wkładka historyczna i konsultacja historyczna Tomasz Łabuszewski). Do oferty wszedł także kolejny tom zainicjowanej przed rokiem i zaplanowanej na pięć zeszytów serii komiksu paragrafowego *Powstanie warszawskie*, wydawanej dzięki współpracy z Muzeum Powstania Warszawskiego (Witold Janik, Sławomir Czuba, *Powstanie warszawskie*, t. 2, komiks paragrafowy, wkładka historyczna Michał Komuda, Karol Mazur, Michał Wójcik, opracowanie graficzne Maciej Czaplicki, autor ilustracji Roman Kucharski). Na uwagę w tej kategorii zasługuje też regionalna propozycja komiksowa prezentująca postać kapitana Roberta Oszka, uczestnika wojny z bolszewikami i III Powstania Śląskiego (*Oszek. Zmagania z legendą*, scenariusz Zbigniew Tomecki, rysunki Gabriela Becla).

Dowodem na to, że wysiłki Wydawnictwa IPN są dostrzegane i doceniane nie tylko przez czytelników, lecz także przez ekspertów, są laury w konkursach branżowych. Mijające 12 miesięcy obfitowało w głośne, nierzadko zaskakujące rozstrzygnięcia plebiscytów książkowych. Wiele książek wydanych nakładem Wydawnictwa IPN zostało nagrodzonych, wyróżnionych bądź otrzymało nominacje. Łącznie w 2023 r. publikacje IPN zdobyły 10 nagród głównych, 7 wyróżnień i 22 nominacje. Jedną nagrodę główną i jedno wyróżnienie dla naszych książek przyznało jury konkursu o Międzynarodową Nagrodę im. Witolda Pileckiego (III edycja). Nagrodę w kategorii „Reportaż historyczny” zdobyła monografia Bartłomieja Noszczaka *Orient zesańców. Bliski Wschód w oczach Polaków ewakuowanych ze Związku Sowieckiego (1942–1945)*, a wyróżnienie w kategorii „Naukowa książka historyczna” – monografia Adama Rafała Kaczyńskiego *Sowietyzacja Wołynia 1944–1956*. Dwie publikacje otrzymały nagrody główne w konkursie Książka Historyczna Roku im. Oskara Haleckiego (XIV edycja). Nagrodą czytelników w kategorii „Najlepsza książka naukowa poświęcona dziejom Polski i Polaków w XX wieku” uhonorowano monografię Jarosława Molendy *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przygód Tomka Wilmowskiego*, a za najlepsze wydawnictwo źródłowe poświęcone historii Polski i Polaków w XX w. uznano *Gdy nieme groby przemawiają... Archiwum dr. Jana Zygmunta Robla*, cz. 1–4 oraz *Gdy nieme groby przemawiają... Spuścizna katyńska* (red. Danuta Jastrzębska-Golonka, Ewa Kowalska, oprac. dokumentów Ewa Dulna-Rak, Katarzyna Ziębik). Także Stowarzyszenie Wydawców Katolickich w ostatniej edycji konkursu o statuetkę Feniksa doceniło nasze publikacje, przyznając im dwa wyróżnienia: w kategorii „Historia – niepodległa” za *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977). Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego* autorstwa Jarosława Wąsowicza i w kategorii „Edytorstwo – album” za *Ukradzione dzieciństwo / Stolen Childhood* autorstwa Tomasza Łabuszewskiego przy współpracy Anny Marii Adamus, Ewy Dyngosz i Edyty Guli. Monografia Andrzeja Waśki „*Pan Tadeusz*” – media pamięci (koedycja z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji) zdobyła wyróżnienie kapituły konkursu o Nagrodę Literacką im. Józefa Mackiewicza, natomiast jury konkursu im. Wacława Felczaka i Henryka Wereszyckiego (XXIII edycja) przyznało nagrodę honorową Mikłósowi Mitrovitsovi za całokształt twórczości ze szczególnym uwzględnieniem książki *Zakazane kontakty. Współpraca opozycji polskiej i węgierskiej 1976–1989*.

W roku sprawozdawczym wiele tytułów rekomendowanych do znamienitych konkursów branżowych nie zdobyło wprawdzie nagród ani wyróżnień, ale zostało dostrzeżonych, kwalifikując się do ścisłego grona nominowanych. Warto tutaj przywołać Nagrody Historyczne „Polityki” (w kategorii „Debiuty” – Tomasz Leszkowicz, *Spadkobiercy Mieszka, Kościuszki i Świerczewskiego. Ludowe Wojsko Polskie jako instytucja polityki pamięci historycznej*; w kategorii „Pamiętniki, relacje, wspomnienia” – Szulim Keselman, *Wspomnienia ocalonego. Wołyn 1941–1944*, red. Katarzyna Pawlak-Weiss; w kategorii „Źródła” – *Oslabić tendencje emigracyjne. Komitet Wojewódzki PZPR w Katowicach wobec wyjazdów do RFN w latach 1970–1980. Wybór źródeł*, oprac. Bogusław Tracz) czy konkurs o Nagrodę im. Janusza Kurtyki (VII edycja), którego tematyka w 2023 r. brzmiała: „W cieniu imperium. Imperialne obrazy Rosji i ZSRS w perspektywie polskiej” (Kamil Dworaczek, *W cieniu radioaktywnej chmury. Konsekwencje katastrofy czarnobylskiej w Polsce*; Adam Rafał Kaczyński, *Sowietyzacja Wołynia 1944–1956*). W tym miejscu trzeba zauważyć, że do VIII edycji konkursu o Nagrodę im. Janusza Kurtyki,

która zostanie rozstrzygnięta w 2024 r., a której motto brzmi: „Zanurzeni w przeszłości? Czynniki historyczne formujące współczesnych Polaków”, zakwalifikowała się książka Wydawnictwa IPN *Polska dyplomacja wobec „kwestii żydowskiej” w latach 1932–1939* autorstwa Kingi Czechowskiej.

W roku sprawozdawczym Wydawnictwo IPN przeprowadziło po raz pierwszy autorski konkurs na Najlepszą Książkę Roku – Sygnety Wydawnictwa IPN. Nagroda ma na celu nie tylko docenienie autorów, którzy publikują u nas od dawna, ale również zainspirowanie nowych, że warto publikować w Instytucie Pamięci Narodowej. Główny laur stanowi wydanie w języku obcym książki najwyżej ocenionej przez jury w danej kategorii konkursowej. Nagrodę przyznano w sześciu kategoriach: w kategorii „Monografie” zwyciężył Jarosław Wąsowicz, *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniałk (1904–1977). Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego*; w kategorii „Publikacje popularnonaukowe” – *Leksykon bezpieczeństwa. Kadra kierownicza aparatu bezpieczeństwa 1944–1956*, t. 3, red. Witold Bagieński, Magdalena Dźwigał; w kategorii „Wydawnictwa źródłowe” – Wojciech Korfanty, „Górny Śląsk to wielka rzecz”. *Wystąpienia na forum Sejmu Śląskiego I kadencji (1922–1929)*, wybór i oprac. Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki; w kategorii „Pamiętniki, relacje, wspomnienia” – *Relacje o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945*, t. 6: *Białostoczczyzna, Nowogródzczyzna, Polesie, Wileńszczyzna*, wybór i oprac. Sebastian Piątkowski; w kategorii „Wydawnictwa albumowe” – Jerzy Kirszak, Bogusław Polak, Michał Polak, *General broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć*; w kategorii „Głosowanie internautów” – Jarosław Molenda, *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przygód Tomka Wilmowskiego*. Kapituła przyznała też trzy wyróżnienia: w kategorii „Monografie” Krzysztofowi Tochmanowi za książkę *Samozwańczy oficer Zygmunt Augustowski. Z dziejów „Wachlarza”, Okręgu Wileńskiego AK i komunistycznej bezpieki*; w kategorii „Publikacje popularnonaukowe” Dariuszowi Iwaneczce za publikację *Obozy i więzienia sowieckie na ziemiach polskich (1944–1945). Leksykon* i w kategorii „Wydawnictwa albumowe” Grzegorzowi Rąkowskiemu za tom trzeciej serii *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP: Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie*.

9.2. Periodyki

W 2023 r. kontynuowano wydawanie periodyków naukowych, w tym tytułów wysoko ocenianych w środowisku naukowym: „Pamięć i Sprawiedliwość”, „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”, „Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja”, „Polish-Jewish Studies”, „Institute of National Remembrance Review” oraz periodyków popularnonaukowych: „Biuletyn IPN” i „CzasyPismo. O historii Górnego Śląska”.

9.2.1. Periodyki naukowe

17 lipca 2023 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki ogłosiło nowy wykaz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych, w którym czasopisma naukowe IPN zyskały nową, wyższą punktację:

- „Pamięć i Sprawiedliwość” z dyscyplinami: etnologia i antropologia kulturowa, historia, literaturoznawstwo, polonistyka, ochrona dziedzictwa i konserwacja zabytków, nauki o rodzinie, stosunki międzynarodowe – **140 punktów**;
- „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” z dyscyplinami: historia, nauki o bezpieczeństwie, nauki o polityce i administracji – **70 punktów**;
- „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” z dyscyplinami: etnologia i antropologia kulturowa, historia, nauki o kulturze i religii, polonistyka, architektura i urbanistyka, nauki o komunikacji społecznej i mediach, stosunki międzynarodowe – **70 punktów**;
- „Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja” z dyscyplinami: historia, nauki o bezpieczeństwie – **70 punktów**;

- „Institute of National Remembrance Review” z dyscyplinami: historia, nauki o bezpieczeństwie, nauki o polityce i administracji – **40 punktów**;
- „Polish-Jewish Studies” z dyscyplinami: historia; nauki o bezpieczeństwie, nauki o polityce i administracji, stosunki międzynarodowe – **40 punktów**.

„Pamięć i Sprawiedliwość”

„Pamięć i Sprawiedliwość” jest półrocznikiem poświęconym historii najnowszej, przygotowywanym przez Biuro Badań Historycznych we współpracy z Wydziałem Periodyków Wydawnictwa IPN.

„Pamięć i Sprawiedliwość” 2023, nr 1 (41)

Jednym z ważniejszych zjawisk polityki światowej po 1945 r. był trwający do lat siedemdziesiątych rozpad imperiów kolonialnych państw europejskich. Otwierało to m.in. przed krajami Europy Wschodniej, w tym PRL, pewne możliwości działania, na przykład szerzenie w nowo powstałych państwach ideologii komunistycznej, poszukiwanie ich poparcia w gremiach ponadnarodowych, w tym w ONZ, oraz rozwój wymiany handlowej. Polityka PRL na tym obszarze, widziana w kontekście całego bloku sowieckiego, jest tematem wiodącym tego numeru „Pamięci i Sprawiedliwości”. Omówiono w nim obecny stan badań, początki kontaktów PRL z Trzecim Światem przed 1970 r., pomoc wojskową Polski dla krajów tego obszaru i formy współpracy PRL z państwami Afryki Subsaharyjskiej, w tym udział Polaków w misjach pokojowych ONZ. Szczegółowe studia poświęcono kontaktom Albanii z Libią, NRD z Kambodżą (Kampuczą) oraz PRL z Koreą Północną.

„Pamięć i Sprawiedliwość” 2023, nr 2 (42)

Tematem przewodnim są szeroko rozumiane kwestie związane z historią szkolnictwa polskiego w latach 1945–1989. Autorzy artykułów pochyliłi się nad działalnością placówek edukacyjnych, realiami ich funkcjonowania w Polsce Ludowej, wpływem władz i sytuacji społecznej. Ważnym elementem numeru jest również odniesienie do funkcjonowania szkolnictwa w innych krajach bloku wschodniego.

„Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”

„Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” jest rocznikiem naukowym, którego głównym celem jest pogłębienie, skoordynowanie oraz upowszechnienie prac badawczych dotyczących aparatu represji w PRL: Resortu Bezpieczeństwa Publicznego PKWN, Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, wojskowych i granicznych służb specjalnych, służb więziennych, Milicji Obywatelskiej, sądownictwa i prokuratury oraz jednostek paramilitarnych.

„Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989” 2023, nr 21

Tematem numeru są „Relacje Urzędu/Służby Bezpieczeństwa z innymi instytucjami Polski »ludowej« i tajnymi służbami państw bloku sowieckiego”. Służba Bezpieczeństwa była jednym z filarów systemu komunistycznego. Miała rozpoznawać zagrożenia „godzące w bezpieczeństwo” komunistycznego państwa i im zapobiegać. Wyposażona w szerokie kompetencje, odgrywała dominującą rolę w kontrolowaniu społeczeństwa. Prezentowane artykuły ukazują współpracę SB z instytucjami państwowymi PRL i tajnymi służbami krajów „demokracji ludowej”.

„Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”

„Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” to rocznik naukowy wydawany przez Archiwum IPN od 2008 r. Zamieszczane są w nim artykuły naukowe, edycje dokumentów oraz recenzje publikacji. Wśród artykułów z dziedziny archiwistyki większość stanowią teksty podejmujące problematykę związaną z Archiwum IPN i zgromadzonym w nim zasobem. Publikowane są też teksty z historii najnowszej. Formuła pisma umożliwia zamieszczanie na jego łamach prac przygotowanych przez

badaczy z innych ośrodków naukowych i archiwów, korzystających z zasobu IPN lub też pragnących włączyć się w naukową debatę z zakresu archiwistyki i źródłoznawstwa.

„Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej” 2023, t. 16

W tym tomie czasopisma opublikowano 12 artykułów, 3 teksty w dziale „Polemiki i refleksje”, 3 edycje dokumentów, 4 teksty w dziale „Recenzje i omówienia”, 1 tekst w dziale „Kronika” i 1 tekst w dziale „In memoriam”. Michał Siekierka przedstawił działalność Archiwum Stowarzyszenia Ofiar Zbrodni Ukraińskich Nacjonalistów, Przemysław Benken omówił zagadnienie oporu społecznego wobec stanu wojennego w województwie koszalińskim w optyce lokalnego aparatu bezpieczeństwa i PZPR, Tomasz Stempowski poświęcił swój tekst fotografiom polskiego aparatu represji z 1944 r. i ich dalszym losom, Stanisława Trebunia-Staszela – współczesnym próbom odczytania dokumentacji fotograficznej Sektion Rassen- und Volkstumsforschung Institut für Deutsche Ostarbeit, a Rafał Olbert – sprawie Marusza Dastycha skazanego w PRL za szpiegostwo na rzecz CIA i wywiadu japońskiego. Wśród tekstów opublikowanych w dziale „Dokumenty” Szymon Czwarno zaprezentował zapiski Heleny Deskur z pierwszego rejsu transatlantyku „Batory”, a w dziale „Recenzje i omówienia” Maciej Motas zrecenzował książkę Szymona Rudnickiego *„Zagubiony” – Bohdan Piasecki. Najdłuższe śledztwo PRL*.

„Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja”

„Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja” jest rocznikiem naukowym wydawanym przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie oraz Towarzystwo Nauki i Kultury „Libra”. Czasopismo koncentruje się na szeroko rozumianych zagadnieniach funkcjonowania partii komunistycznej w PRL oraz Związku Sowieckim i krajach tzw. bloku wschodniego.

„Komunizm. System – Ludzie – Dokumentacja” 2023, nr 12

W tym numerze rocznika teksty z ogólnopolskiej konferencji naukowej IPN „Propaganda komunistyczna w czasach zimnej wojny 1944–1991” tworzą zrab działu „Studia”, na który składa się sześć artykułów. Opisują one różne pola i wymiary działań propagandowych, ukazanych w makro- i mikro-skali: osób, instytucji, wielkich akcji prowadzonych przez media cywilne, wojskowe, a nawet zespoły artystyczne. Dział „Varia”, składający się z dziewięciu artykułów, jest w znacznej części rezultatem dwóch innych spotkań naukowych zorganizowanych przez IPN. Podczas konferencji „Udzielne księstwo? Relacje między partią komunistyczną a służbami bezpieczeństwa w PRL” badacze starali się przybliżyć i wyjaśnić zasady nadzoru PZPR nad aparatem bezpieczeństwa, poziom skuteczności działań kontrolnych partii komunistycznej i ich metody. Oceniali także wpływ funkcjonariuszy policji politycznej na politykę partii komunistycznej na różnych poziomach sprawowania władzy. Druga z konferencji, koncentrująca się na zagadnieniach związanych z dziejami i funkcjonowaniem organizacji chrześcijańskich w PRL, nie doszła do skutku z powodu ograniczeń epidemicznych, ale część przygotowujących się do niej historyków złożyła swoje artykuły w roczniku. Numer dopełniają działy stałe – recenzje oraz publikacja źródła. Na cały tom składa się zatem 15 artykułów, 3 recenzje oraz opracowanie dokumentu źródłowego – łącznie 19 tekstów.

„Institute of National Remembrance Review”

„Institute of National Remembrance Review” jest rocznikiem adresowanym do czytelników angielskojęzycznych. Celem publikacji jest rzetelna prezentacja problematyki najnowszej historii Polski i Europy Środkowej funkcjonujących pod dwoma totalitaryzmami. Każdy z kolejnych numerów czasopisma będzie miał charakter interdyscyplinarnego zbioru studiów nad wybranym problemem dziejów państw byłego bloku komunistycznego. Oprócz artykułów naukowych znajdują się w nim również prezentacje miejsc pamięci oraz muzeów historycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, upamiętniających okres wojny, okupacji i dyktatury komunistycznej. Publikowane będą również omówienia i recenzje publikacji historycznych ukazujących się w językach ojczystych poszczególnych krajów. Numer 5 za 2023 r. jest w przygotowaniu.

„Polish-Jewish Studies”

„Polish-Jewish Studies” wydawany przez Delegaturę IPN w Kielcach we współpracy z Wydziałem Periodyków IPN jest dwujęzycznym (polsko-angielskim) rocznikiem poświęconym historii społeczności żydowskiej na ziemiach polskich w XX w., utrwalaniu pamięci o polskich Żydach oraz wzajemnym i skomplikowanym relacjom polsko-żydowskim.

„Polish-Jewish Studies” 2023, nr 4 (wersja polska i angielska)

Teksty zebrane w tym numerze są m.in. efektem dwóch konferencji naukowych zorganizowanych przez IPN: „Czas okupacji i zniewolenia. Żydzi i Polacy w obliczu totalitaryzmów 1939–1956” oraz „Aktion »Reinhardt« i Zagłada polskich Żydów – w kręgu mechanizmów i sprawców”. Tym samym tom zdominowała tematyka okupacyjna oraz powojenne rozliczenia ze sprawcami zbrodni na Żydach. W dziale „Recenzje/Polemiki” znajdą się omówienia i krytyczna analiza szeroko komentowanych i głośnych publikacji traktujących głównie o relacjach polsko-żydowskich pod okupacją.

9.2.2. Periodyki popularnonaukowe**„Biuletyn IPN”**

Czasopismo popularnonaukowe poświęcone dziejom Polski w latach 1917–1989 jest adresowane do pasjonatów historii. Na łamach biuletynu publikowane są rozmowy z badaczami, świadkami historii, artykuły pracowników IPN, archiwalia, wspomnienia. Periodyk dostępny w placówkach Poczty Polskiej, w sieci Empik, Ruch, w księgarniach IPN i w prenumeracie.

Nr 1/2 (206/207) – Dwa totalitaryzmy

Dwie twarze znajdujące się na okładce styczniowo-lutowego „Biuletynu IPN” – Adolfa Hitlera i Józefa Stalina – symbolizują temat numeru – dwa totalitaryzmy. Piszemy o systemach, które rzuciły cień na cały XX w. Każdy z nich wyznaczył sobie wroga klasowego lub rasowego. Dodatek: płyta DVD z filmem fabularnym *Niedzielne igraszki* w reżyserii Roberta Glińskiego.

Nr 3 (208) – Błogosławieni miłośni

Marcowy numer „Biuletynu IPN” przypomina okupacyjne losy Polaków i Żydów. W otwierających go rozmowach bestialstwo Niemców zderzone zostało z heroizmem Polaków ratujących Żydów i z walką Żydów o życie w czasie Powstania w Getcie Warszawskim. Przypominamy, że nawet w obozach zagłady istniał żydowski ruch oporu. W marcu nie mogło też zabraknąć na naszych łamach sylwetek Żołnierzy Wyklętych. Dodatek: płyta DVD z filmem dokumentalnym *Życie za życie* w reżyserii Arkadiusza Gołębiewskiego.

Nr 4 (209) – Pamięć Narodu

Pamięć Narodu – to hasło kwietniowego numeru „Biuletynu IPN”, którego wydanie zbiegło się w czasie z Kongresem Pamięci Narodowej. W tym numerze przypominamy odkrycie zbiorowych mogił w Lesie Katyńskim przed osiemdziesięciu laty. W nawiązaniu do Kongresu Pamięci Narodowej przedstawiamy tegorocznych laureatów nagrody „Kustosz Pamięci Narodowej” oraz wybrane dokonania IPN w upamiętnianiu naszej wspólnej historii. Dodatek: płyta DVD z filmem z cyklu „Errata do Biografii” *Świadkowie Katynia* w reżyserii Roberta Kaczmarka.

Nr 5 (210) – Polscy Bohaterowie

Przedstawiono sylwetki osób, które łączy jeden cel działania – Niepodległość Polski. Konspiratorzy z lat czterdziestych nie zastanawiali się, czy należą do pierwszej, czy drugiej konspiracji. Pozostawiali wierni raz złożonej przysiędze. Ich oddanie Ojczyźnie inspirowało następne pokolenia. Ofiara złożona z życia nie pozostała bezowocna. Przyszli kolejni, dla których sprawa Niepodległości okazała się najważniejszym zadaniem. Dodatek: płyta DVD z filmem *Rotmistrz Pilecki* w reżyserii Miłosza Kozioła.

Film zdobył pierwszą nagrodę w konkursie filmów krótko- i średniometrażowych na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym o Totalitaryzmach „Echa Katynia” w 2023 r. Festiwal odbył się podczas Kongresu Pamięci Narodowej.

Nr 6 (211) – Światło–Życie

W peerelu wszystko miało być socjalistyczne, wszystkie związki, organizacje: socjalistyczna młodzież, socjalistyczne harcerstwo, socjalistyczni studenci. Ku zdumieniu partyjnych sekretarzy i esbeków okazało się, że setki tysięcy młodzieży biorą udział w wakacyjnych rekolekcjach oazowych, z których rodzi się ruch. Na komunistycznej pustyni trysnęła żywa woda. Atrapy organizacji społecznych stanęły w osłupieniu przed młodym żywym Kościołem. Nie sposób było go zatrzymać. Radośni, rozśpiewani ludzie samą swoją obecnością zwiastowali, że wyzwolenie spod jarzma komunizmu jest możliwe. Podążali za ks. Franciszkiem Blachnickim, który przekonał ich, że od wolnego człowieka idzie się ku wolnemu narodowi. Przedstawiamy ruch oazowy, który zbudował siłę zdolną do odrzucenia zniewolenia bez przemocy. Siłę promieniującą nawet na sąsiednie kraje. W numerze na uwagę zasługują też: dokument Abwehry o V kolumnie i tekst ukazujący kłamliwość mitu bezpieczeństwa socjalnego w PRL. Dodatek: płyta DVD z filmem *Blachnicki. Życie i światło* w reżyserii Iwo Kardela.

Nr 7/8 (212/213) – Wołyń. 80. rocznica

Zbrodnia wołyńska wciąż pozostaje niezabliźnioną raną. Przedstawiamy relacje ocalałych o okrutnych napadach UPA na polskie wioski, o mordowaniu bezbronnej ludności. Opisujemy tragicznie zakończone negocjacje przedstawicieli Polskiego Państwa Podziemnego z OUN-UPA. Ukazujemy próby stawiania oporu, obrony polskich miejscowości i ucieczki przed rzezią. Ukraińska Armia Powstańcza jest kojarzona jednoznacznie z nazwiskiem Stepana Bandery i ludobójstwem dokonanym na Polakach – w 1943 r. na Wołyniu i w 1944 r. w Małopolsce Wschodniej. Czy UPA musiała pójść tą drogą? Inne cele stawiał przed ukraińską partyzantką rywal Bandery – Taras Bulba-Borowec.

Przypominamy, że głosem sumienia narodu ukraińskiego był biskup greckokatolicki Grzegorz Chomyszyn, który otwarcie krytykował działania ukraińskich nacjonalistów i starał się przekonać swoich rodaków, że nienawiść i przemoc nie mogą być programem politycznym chrześcijańskiego narodu ukraińskiego. Czy szaleństwo nienawiści ogarnęło cały naród? Nie zapominamy, że blisko tysiąc Ukraińców udzielało pomocy Polakom skazanym na zagładę przez nacjonalistów ukraińskich na terenie Kresów Wschodnich. Osoby te przywołujemy na łamach „Biuletynu IPN”.

W numerze na uwagę zasługują też artykuł o tym, jak Polacy i Ukraińcy ocalili żydowskiego sąsiada na Wołyniu oraz tekst ukazujący dysydenta, wybitnego poetę ukraińskiego Wasyla Stusa. Dodatek: płyta DVD z filmem *Zmarłych pogrzebać* w reżyserii Katarzyny Underwood.

Nr 9 (214) – Wojna i zadośćuczynienie

Minister Arkadiusz Mularczyk, współautor *Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w czasie II wojny światowej* przekonuje w rozmowie z „Biuletynem IPN”, że reparacje, których się domagamy, są kwestią racji stanu. Na przykładzie potężnych firm, które prosperują od czasów hitlerowskich do dziś, oraz zbrodni na Pomorzu w 1939 r. i w podwileńskich Ponarach pokazujemy, że Niemcy nie potrafiły w pełni rozliczyć się z ludobójczą przeszłością.

24 marca 1944 r. Niemcy za ratowanie Żydów zamordowali Józefa i Wiktorię Ulmów z siedmiorogiem dzieci. Przypominamy o tym w przededniu beatyfikacji całej rodziny męczenników z Markowej; prezentujemy krótko cztery filmy dokumentalne o rodzinie Ulmów. Dodatek: płyta DVD z filmem *Matusia. Opowieść o Sprawiedliwej* w reżyserii Macieja Fijałkowskiego.

Nr 10 (215) – I odnowił oblicze ziemi

16 października 1978 r. to data przełomowa. W 45. rocznicę wyboru św. Jana Pawła II na Stolicę Piotrową przypominamy znaczenie jego pontyfikatu. Dodatkiem do „Biuletynu IPN” jest płyta DVD z filmem *Wiara '44* w reżyserii Wiktora Bojanowskiego, opowiadającym, skąd czerpali moc powstańcy warszawscy.

Nr 11 (216) – Idea niepodległości

Po 123 latach niewoli odrodzona Niepodległa stanęła przed ogromnym wyzwaniem – scalenia w jeden organizm państwowy tego, co na ziemiach trzech zaborów było całkowicie inne: systemy polityczne, gospodarcze, społeczne, religijne i kulturowe, a nawet mentalność mieszkańców. A jednak udało się przezwyciężyć to, co wydawało się nie do przezwyciężenia. Dodatek: płyta DVD z filmem *Czarny sufit* z 2022 r. w reżyserii Arkadiusza Biedrzyckiego o spotkaniu Józefa Mackiewicza z Jerzym Giedroyciem.

Nr 12 (217) – Panna „S”

Grudniowy numer czasopisma ukazuje pierwszoplanowe i mniej znane bohaterki „Solidarności”. Hasłem numeru jest Panna „S” – w nawiązaniu do piosenki Jana Krzysztofa Kelusa, który tak nazywał cały związek. Warto spojrzeć na organizację, która przybliżyła nas do upragnionej Niepodległości, przez pryzmat sylwetek kilkunastu pań. Pokonując lęk, stanęły do walki z komunizmem. Dodatek: płyta DVD z filmem *Stanisław Helski. Dlatego* w reżyserii Michała Torza.

„CzasyPismo”

Półrocznik przygotowywany przez katowicki Oddział IPN, mający za zadanie popularyzację badań historycznych nad XX-wiecznymi dziejami Górnego Śląska i obszarów sąsiednich. Szczególny nacisk położono na problematykę funkcjonowania systemów totalitarnych – nazizmu i komunizmu i ich oddziaływania na społeczeństwo regionu. Periodyk dostępny w sieci Empik i w księgarniach IPN. Numer 1/2 za 2023/2024 jest w przygotowaniu.

Przygotowanie, uruchomienie i wdrożenie systemu Open Journal System do elektronicznej obsługi i upowszechniania zawartości periodyków naukowych

Z chwilą rozszerzenia i unifikacji działalności wydawniczej IPN było oczywiste, że dotychczasowy typ prezentacji treści periodyków naukowych powinien:

- spełniać standardy prezentowane przez światowe wydawnictwa akademickie, co pozytywnie wpływa na ewaluację akademicką dorobku autorów publikujących w IPN, a długofalowo znacząco podwyższa wartość Instytutu jako referencyjnego ośrodka badań naukowych;
- zapewnić automatyczny transfer danych do platform akademickich, co umożliwi szybkie wprowadzanie do obiegu dorobku naukowego pracowników instytucji;
- ułatwić zainteresowanym i potencjalnym czytelnikom dotarcie do publikacji IPN oraz zapewnić wyszukiwanie tematyczne.

Potrzeby te zaowocowały wyborem, zainstalowaniem i przystosowaniem systemu kontroli przepływu pracy w redakcjach czasopism (Control Management System, CMS) opartego na otwartym kodzie źródłowym Open Journal System (OJS). System został uruchomiony w marcu 2023 r. i pozwolił na:

- przyjmowanie, opracowanie redakcyjne, oznaczanie identyfikatorami DOI i publikację tekstów naukowych w Internecie;
- stworzenie repozytorium elektronicznego wszystkich artykułów naukowych;
- umożliwienie migracji danych bibliograficznych publikacji do akademickich systemów indeksujących;
- generowanie stron internetowych czasopism zawierających informacje o piśmie, dostęp do repozytorium publikacji, statystyki udostępnień, tezauryś słów kluczowych, generatora cytowań.

Zainstalowany i wdrożony system po raz pierwszy od początku istnienia Instytutu umożliwił klarowną prezentację artykułów zarówno dla użytkowników, jak i dla systemów automatycznie wyszukujących i indeksujących publikacje oraz automatyczną migrację danych bibliograficznych do zewnętrznych systemów indeksujących, w tym na profile autorów i recenzentów w ORCID, do platform akademickich (Scopus, Biblioteka Nauki/CEJSH, CEEOL, EBSCO, Index Copernicus).

Prezentacja periodyków naukowych na Targach Książki w Katowicach

Podczas Targów Książki w Katowicach, które odbyły się w dniach 3–5 listopada 2023 r. w Międzynarodowym Centrum Kongresowym, po raz pierwszy zorganizowano Forum Nauki mające na celu pro-

mocję polskiej nauki przez prezentację dorobku wydawniczego polskich uczelni i instytucji naukowych. W ramach Forum Nauki odbyło się pięć paneli dyskusyjnych poświęconych czasopismom naukowym IPN, a na stoisku wydawniczym pojawiła się bogata oferta obejmująca wszystkie wydawane tytuły. Publikacje cieszyły się ogromnym zainteresowaniem czytelników.

9.3. Promocja, popularyzacja, dystrybucja i sprzedaż

Wydawnictwo IPN nie ogranicza się jedynie do przywołanej wyżej działalności edytorskiej, ale również stwarza różnorodne płaszczyzny spotkań swoich autorów i czytelników. O działalności tej szeroko poinformowała dyrektor biura w tekście *Sprawną dystrybucja i dobrze funkcjonujące księgarnie to niezwykle ważne aspekty naszej działalności. Rozmowa z Karoliną Imianowską, dyrektorem Wydawnictwa Instytutu Pamięci Narodowej*, który ukazał się na początku roku w czasopiśmie branży wydawniczej „Biblioteka Analiz” (2023, nr 2 [586]). Jesteśmy największym wydawnictwem książek historycznych, ale jednocześnie jednym z wielu wydawnictw oferujących podobne, również jakościowo, książki. Dlatego pamiętając, że dziś istotniejsze staje się nie tylko, co klient kupuje, ale również od kogo, w roku sprawozdawczym w dalszym ciągu wzmacnialiśmy aspekt atrakcyjności i spójności na poziomie dystrybucji i identyfikacji wizualnej marki Wydawnictwo IPN zarówno w sklepach stacjonarnych, księgarni internetowej, stoiskach targowych, jak i w przeznaczonej książkom zakładce na stronie internetowej Instytutu.

Dystrybucją i sprzedażą publikacji IPN w Centrali zajmuje się Wydział Upowszechniania składający się z Sekcji Dystrybucji i Popularyzacji oraz Sekcji Magazynowo-Logistycznej. Wydawnictwo IPN dysponuje własną siecią sprzedaży w 13 lokalizacjach. Pod tym względem w aspekcie ilościowym status w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego nie uległ zmianie, jednak w aspekcie jakościowym – tak. Na początku 2022 r. uroczyście zainaugurowała bowiem działalność nowoczesna księgarnia w Szczecinie. Dzięki temu na koniec 2023 r. IPN może pochwalić się ośmioma księgarniami stacjonarnymi:

- dwiema zlokalizowanymi w Warszawie (przy ul. Marszałkowskiej 21/25 oraz ul. Janusza Kurtyki 1);
- sześcioma terenowymi – w pięciu oddziałach (przy ul. Grunwaldzkiej 216 w Gdańsku, ul. Dunańskiego 8 w Krakowie, ul. Staszica 22 w Lublinie, ul. Wojska Polskiego 5 w Szczecinie, pl. Solnym 8/9 we Wrocławiu) i jednej delegaturze (przy ul. Teskowej 1 w Bydgoszczy).

W pozostałych pięciu Oddziałach IPN (Białystok, Katowice, Łódź, Poznań, Rzeszów) funkcjonują ogólnodostępne punkty sprzedaży publikacji zorganizowane w pomieszczeniach biurowych. W 2023 r. w powyższych punktach realizowano wprowadzoną przed rokiem standaryzację dystrybucji w zakresie wyposażenia i ekspozycji asortymentu, identyfikacji wizualnej, polityki cenowej i magazynowej, komunikacji oraz obsługi klienta.

Mijający rok to czas wzmożonej aktywności dystrybucyjnej, tej tradycyjnej, w trybie analogowym, stacjonarnym, jak też online, uwzględniającej aktualne trendy rynkowe i potrzeby grupy docelowej. Internet daje bowiem ogromne możliwości w zakresie transmisji reklamy i promocji, ale wciąż najskuteczniejszą strategią jest synergia marketingu cyfrowego i tradycyjnego. Skuteczność podjętej strategii potwierdzają satysfakcjonujące, utrzymujące niezmiennie od lat tendencję wzrostową wyniki dystrybucji. W 2023 r. IPN sprzedał 109 647 egz. publikacji o łącznej wartości 1 628 606,13 zł. W stosunku do roku poprzedniego daje to wzrost o 8 proc. wartości sprzedanych publikacji. Wartość sprzedaży w księgarniach i punktach prowadzonych przez Instytut w 2023 r. wyniosła 652 806,66 zł, co w stosunku do roku poprzedniego daje wzrost o 45 proc. Sprzedaż publikacji IPN prowadzona za pośrednictwem ogólnopolskich dystrybutorów książek wyniosła 725 295,85 zł (67 584 egz.). Wiodącymi partnerami IPN w dystrybucji pozostają: Ateneum sp. z o.o. sp. j., OSDW Azymut sp. z o.o. oraz Platon sp. z o.o. Wzrosła także sprzedaż internetowa realizowana przez firmę Dante G. Baran, G. Fugiel sp. j. w ramach dedykowanej strony www.ksiegarniaipn.pl, dzięki której do czytelników trafiło 18 041 egz. o łącznej wartości 212 086,53 zł. Poprzez kanał dystrybucji prowadzony w ramach umowy z firmą Dante spółka jawna wydawnictwa IPN są dostępne na międzynarodowej platformie Amazon.com. Niemal pełna

oferta obecnie jest dostępna w Polsce, Niemczech, Holandii, Belgii, Szwecji, Francji, we Włoszech, w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. W tym miejscu trzeba zauważyć, że w 2023 r. nasz e-sklep został udostępniony także w wersji anglojęzycznej oraz przez konto społecznościowe na Facebooku, dostosowując się tym samym do obecnych standardów dystrybucji, budując wizerunek marki i wspierając realizację zdefiniowanych celów. Wydawnictwo IPN współpracuje bezpośrednio z kilkudziesięcioma mniejszymi podmiotami, w tym z wyspecjalizowanymi w zaopatrywaniu odbiorców instytucjonalnych, z księgarniami muzealnymi, księgarniami komiksowymi oraz z dystrybutorami prasy. Za pośrednictwem tych ostatnich do sprzedaży trafia miesięcznik popularnonaukowy „Biuletyn IPN”. Czasopismo było dostępne w sieciach Ruch, Empik i w placówkach Poczty Polskiej, a jego sprzedaż kształtowała się w granicach 2–4 tys. egz. – oprócz prenumeraty realizowanej przez Wydawnictwo IPN i wynoszącej w 2023 r. 846 odbiorców.

Zysk nie jest determinantą działań promocyjnych, bo jest nią cel ustawowy, niemniej świadczy o skuteczności strategii. Realizując zadania ustawowe związane z upowszechnianiem wiedzy o najnowszej historii Polski, a także w celu promowania czytelnictwa książek historycznych, Wydawnictwo IPN wdraża nowoczesne techniki promocyjne – podejmuje wiele atrakcyjnych akcji specjalnych, obejmujących wybraną ofertę lub cały asortyment, których celem jest wygenerowanie wzrostu wolumenu dystrybucji. Najczęściej wykorzystywanymi promocjami sprzedaży są: loterie promocyjne, akcje rabatowe, konkursy książkowe w mediach tradycyjnych i społecznościowych z okazji świąt narodowych lub rocznic historycznych. O akcjach specjalnych informujemy grupy docelowe na naszych profilach społecznościowych, na banerach na naszej stronie internetowej, na platformach cyfrowych wiodących branżowych serwisów internetowych oraz przez kampanie reklamowe w czasopismach skierowanych do pasjonatów historii. Wszystkie kanały dotarcia przenoszą zainteresowanych na witrynę zakupową księgarniaipn.pl. Z najważniejszych akcji specjalnych podjętych w 2023 r. warto przywołać:

- w związku z 75. rocznicą śmierci rtm. Witolda Pileckiego dodawany był komiks z serii „Wilcze Tropy” za 1 zł do kupna albumu *Rotmistrz Witold Pilecki 1901–1948 / Rotamaster Witold Pilecki 1901–1948*;
- na Rok Wojciecha Korfanteo – przy zakupie książki: Grzegorz Bębnik, Sebastian Rosenbaum, Mirosław Węcki, *Wojciech Korfanty 1873–1939* (Warszawa–Katowice 2023) możliwość zakupu za 30 zł opracowania Dariusza Węgrzyna, *Księga aresztowanych, internowanych i deportowanych z Górnego Śląska do ZSRR w 1945 roku*, t. 1–3, Katowice–Warszawa 2021 – akcja obowiązywała od 20 kwietnia do wyczerpania zapasów;
- Dni Wydawnictwa IPN – rabaty do 40 proc. na cały asortyment, ceny od 5 zł;
- Wampiriada 2023 (akcja krwiodawstwa współorganizowana przez NZS Uniwersytetu Warszawskiego i Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa: dla uczestników oddających krew 300 szt. kuponów rabatowych uprawniających do zakupu publikacji wydawanych nakładem Wydawnictwa IPN);
- w związku z uroczystością beatyfikacyjną rodziny Ulmów możliwość zakupu kompletu siedmiu tomów *Relacji o pomocy udzielanej Żydom przez Polaków w latach 1939–1945* z rabatem 50 proc.;
- na 42. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce rabat 50 proc. na zakup *Encyklopedii Solidarności*, t. 5;
- oferta grudniowa – kup dwie dowolne książki, zapłać 50 zł, otrzymasz gratis kalendarz ścienny IPN „*Szlaki Nadziei – Odyseja Wolności*” na 2024 r. – od 6 grudnia do wyczerpania zapasów.

Obserwując trendy, oprócz organizowania okolicznościowych akcji specjalnych, regularnie rozszerzaliśmy ofertę w regale „Tania książka”.

Dzięki nowym technologiom kontakt z grupą docelową i z czytelnikami przez media społecznościowe, grupy facebookowe, transmisje na żywo nigdy nie był tak powszechny i różnorodny. W 2023 r. Wydawnictwo IPN nie tylko intensywnie wzmacniało obecność na dotychczasowych kanałach w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram, LinkedIn), lecz także rozszerzyło zasięg dotarcia o użytkowników platformy X (dawny Twitter). Na Facebooku i Instagramie zamknęliśmy rok z rekordowymi w historii działalności Wydawnictwa IPN wynikami.

FACEBOOK:

- łączny zasięg postów: 1 950 300 (wzrost o 77 proc. w stosunku do roku 2022);
- łączne odwiedzin na Facebooku: 102 761 (wzrost o 679,3 proc. w stosunku do roku 2022);
- nowe polubienia strony na Facebooku: 12 036 (wzrost o 426,7 proc. w stosunku do roku 2022);
- łączny zasięg z reklam płatnych: 1 975 757 (wzrost o 74 proc. w stosunku do roku 2022);
- łączne płatne wyświetlenia publikacji: 8 455 725 (wzrost o 178 proc. w stosunku do roku 2022);
- najlepszy post na Facebooku w 2023 r.: zasięg 211 589, wyświetlenia 281 214, interakcje 178, kliknięcia linku: 31.

INSTAGRAM:

- łączny zasięg postów: 150 154 (wzrost o 41,5 proc. w stosunku do roku 2022);
- wizyty na profilu na Instagramie: 3418 (wzrost o 229,9 proc. w stosunku do roku 2022);
- nowe osoby obserwujące na Instagramie: 622 (aktualnie osób obserwujących na Instagramie: 1100);
- najlepszy post na Instagramie w 2023 r.: zasięg 12 019, wyświetlenia 17 714, interakcje 68.

W ramach serwisów można otrzymać rekomendacje zgodne z gustem czytelniczym użytkowników, czytać recenzje i zdobywać informacje o autorach, o bieżących wydarzeniach oraz poszerzać horyzonty w zakresie historii najnowszej.

Poza sprzedażą wydawnictw prowadzoną w księgarniach IPN i punktach sprzedaży w całej Polsce oraz księgarni internetowej Instytut uczestniczył w największych wydarzeniach wystawienniczych w kraju i za granicą poświęconych literaturze oraz w wybranych imprezach związanych z tematyką historyczną lub umożliwiających dotarcie z ofertą wydawniczą do nowych odbiorców. Pod tym względem rok 2023 obrodził w wiele wydarzeń targowych, kiermaszowych, festiwalowych, jarmarków i regionalnych świąt plenerowych stanowiących ważne fora wymiany doświadczeń między przedstawicielami wydawców, miejsce spotkań i nawiązywania dobrych relacji wśród bibliotekarzy, księgarzy i czytelników. Skala tych działań jest ogromna – stoiska z wydawnictwami IPN można było odwiedzać podczas ponad 150 wydarzeń, mniejszych lub większych, odbywających się w całej Polsce. Z ważniejszych warto przywołać: Poznańskie Targi Książki, Targi Książki w Białymstoku, Międzynarodowe Targi Książki w Warszawie, Targi Wydawców Katolickich, Targi Książki Historycznej (Instytut podobnie jak w roku ubiegłym był współorganizatorem tego wielkiego święta książki), Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie, Międzynarodowe Targi Gier i Komiksów w Łodzi, Gdańskie Targi Książki, Targi Książki w Katowicach, Wrocławskie Targi Dobrej Książki oraz mający nieco inny charakter, ale ważny z perspektywy misji IPN Festiwal Filmów Dokumentalnych Niepokorni – Niezłomni – Wyklęci w Gdyni czy Krajową Wystawę Rolniczą towarzyszącą dorocznym Dożynkom Jasnogórskim. Z tych o mniejszym zasięgu przypomnijmy: Sądeckie Targi Książki, II Chełmskie Targi Książki, Festiwal Książki w Opolu, Targi Książki nad Odrą, wrocławskie Książkobranie, I Światowy Kongres Nauki i Edukacji za Granicą, Jarmark Jakubowy, 600-lecie miasta Łodzi, Festiwal Oręża Polskiego w Janowie Lubelskim, piknik wojskowy w Ossowie, IX Targi Śląskiej Książki w Rudzie Śląskiej, Święto Niepodległości w Szczecinie, Święteczne Targi Książki w Kołobrzegu. W 2023 r. Wydawnictwo IPN zorganizowało 17 wydarzeń targowych obsługiwanych przez Centralę Wydawnictwa, 127 wydarzeń (w skali kraju) przy wsparciu lub udziale Centrali Wydawnictwa IPN.

Poza inicjatywami krajowymi pierwszy raz w historii Wydawnictwo IPN było obecne na 75. Międzynarodowych Targach Książki we Frankfurcie nad Menem (Frankfurter Buchmesse). Możliwość zaprezentowania oferty Wydawnictwa IPN międzynarodowemu gronu czytelników podczas targów książki w Niemczech – największego takiego wydarzenia na świecie, skupiającego ponad 7000 wystawców ze 100 krajów – to olbrzymie możliwości i perspektywy rozwoju marki decydujące o potencjalnym sukcesie handlowym za granicą w przyszłości. Odbyło się 11 spotkań z potencjalnymi wydawniczymi partnerami międzynarodowymi. Po spotkaniach targowych został nawiązany kontakt z sześcioma wydawnictwami niemieckimi, które otrzymały od IPN kompleksowo opracowaną propozycję koedycyjną. Oferta Wydawnictwa IPN wzbudzała zainteresowanie zwiedzających. Szczególną

popularnością cieszyły się publikacje bezpłatne poświęcone historii Polski w XX w. w językach angielskim i niemieckim.

Mając na względzie zmianę pokoleniową w podejściu do wydarzeń wystawienniczych, stopniowo unowocześniamy i uatrakcyjniamy prezentację naszej oferty. W tym miejscu trzeba zauważyć, że podczas majowych Międzynarodowych Targów Książki w Warszawie uroczystie zainaugurowano pierwszy w historii IPN tzw. książkobus IPN, zwany też Księgarnią Mobilną IPN. Ta niekonwencjonalna formuła dystrybucji jest logistycznym wsparciem w działaniach dystrybucyjnych Centrali i oddziałów/delegatur. Stwarza nowe możliwości prezentacji i sprzedaży publikacji bez konieczności budowania stoisk czy rozkładania namiotów wystawienniczych. Taka forma jest nie tylko nowoczesna i atrakcyjna, nie tylko przyciąga zwiedzających, lecz także jest korzystna ekonomicznie. W 2023 r. zrealizowaliśmy 13 wydarzeń z udziałem Księgarni Mobilnej IPN (m.in. podczas uroczystości beatyfikacyjnej rodziny Ulmów w Markowej, na Krajowej Wystawie Rolniczej w Częstochowie czy na Pustyni Błędowskiej). Dzięki ekspozycji ciekawych książek oraz interesującym, licznym spotkaniom z autorami nasze stoiska targowe i plenerowe cieszyły się dużym zainteresowaniem grupy docelowej.

Warto odnotować, że w ramach Targów Książki w Katowicach po raz pierwszy w historii zorganizowano strefę Spotkania z Nauką i blok dyskusji w ramach Forum Nauki, mających na celu promocję polskiej nauki przez prezentację dorobku wydawniczego polskich uczelni i instytucji naukowych, a także organizację paneli dyskusyjnych. Instytut Pamięci Narodowej przygotował pięć paneli naukowych poświęconych tematyce przewodniej periodyków wydawanych przez Instytut. Zapis debaty głównej „Tradycyjne periodyki naukowe w dobie ewolucji nowoczesnych narzędzi wydawniczych”, będącej kontynuacją podjętej w ubiegłym roku dyskusji „Użyteczność poznawcza, społeczna i akademicka. Czasopisma IPN wobec wyzwań społeczeństwa opartego na wiedzy”, jest dostępny na kanale IPNtv na platformie YouTube. W ramach dystrybucji czasopism IPN na dedykowanym stoisku w przestrzeni Spotkań z Nauką Wydawnictwo IPN rozpowszechniło wśród zainteresowanych nieodpłatnie ponad 1000 egz. czasopism naukowych dostępnych w ofercie.

W 2023 r. Wydawnictwo IPN zainicjowało nowy cykl spotkań dyskusyjnych o książkach pod nazwą Książki Pełne Historii, realizowany w Centralnym Przystanku Historia IPN im. Janusza Kurtyki w Warszawie. W jego ramach zostało wypromowanych 27 tytułów – wszystkie spotkania są dostępne na kanale IPNtv na platformie YouTube. Spotkania dotyczące książek wydawanych przez IPN – dyskusje czy rozmowy z autorami – odbywały się także w oddziałach i delegaturach IPN, m.in. w ramach stałych cykli w Krakowie, ale także w Białymstoku, Gdańsku, Kielcach, Poznaniu czy we Wrocławiu. Łącznie w roku sprawozdawczym stworzyliśmy możliwość ponad 200 spotkań czytelników z autorami (w Centrali Wydawnictwa IPN: 75 spotkań z autorami, 7 debat o czasopismach IPN). Nasza oferta wydawnicza nie zawsze jest znana szerszemu ogółowi, dlatego prezentacja książek na najważniejszych imprezach branżowych w Polsce jest wyjątkową okazją do poszerzenia kręgu odbiorców. Odwiedzający nasze ekspozycje oglądali z zainteresowaniem ofertę i kupowali książki z dziedziny literatury faktu, naukowej i popularnonaukowej, książki dla dzieci i młodzieży oraz albumy. Nowością w zakresie popularyzacji są reportaże z wydarzeń targowych poświęconych książce. W roku sprawozdawczym udostępniliśmy online zwiedzającym 10 reportaży. Wszystkie są dostępne na kanale IPNtv na platformie YouTube.

Najważniejszym autorskim wydarzeniem popularyzującym naszą działalność wydawniczą były II Dni Wydawnictwa IPN. Po zeszłorocznym sukcesie, jakim okazała się pierwsza edycja wydarzenia, w tym roku powróciliśmy z tą propozycją, jednak w nieco zmienionej formule, gdyż byliśmy już bogatsi o wcześniejsze doświadczenia. Pozytywny odbiór wśród czytelników, doskonałe recenzje i opinie utwierdziły nas w przekonaniu, że taka forma popularyzowania i prezentowania publikacji jest ważna i atrakcyjna dla czytelników. Tegoroczne święto książki historycznej, Dni Wydawnictwa IPN, miało swoją inaugurację w sobotę 19 sierpnia i trwało przez kolejnych 13 dni. Dzięki obecności Instytutu Pamięci Narodowej w całej Polsce wydarzenie to miało charakter ogólnokrajowy i poza Warszawą równolegle odbywało się w ośmiu oddziałach IPN: w Bydgoszczy, Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie i we Wrocławiu. W Warszawie zgromadziły się prawdziwe tłumy.

Nic dziwnego, była to w końcu jedyna w swoim rodzaju okazja, aby wejść do magazynu centralnego Wydawnictwa IPN przy ul. Kłobuckiej 21, zapoznać się z ofertą i kupić książki w specjalnej cenie bezpośrednio z półek magazynowych. Poza głównym bohaterem dnia – książką – czekały na naszych gości wystawy plenerowe, konkursy z nagrodami, spotkania z autorami, z rysownikami naszych komiksów, z rekonstruktorami, plenerowy teatrzyk dla najmłodszych o misiu Wojtku, warsztaty i zabawy. Wszystkie oddziały IPN w Polsce przygotowały bogaty program wydarzeń towarzyszących inauguracji Dni Wydawnictwa IPN. Na odwiedzających czekało aż 950 tytułów. Wiele z nich nie będzie już wznawianych, dlatego była to ostatnia szansa na uzupełnienie domowej biblioteczki. Kupujący otrzymywali w prezencie zeszyt ćwiczeń i łamigłówek *Wojenna odyseja Antka Srebrnego 1939–1946. Obrona Grodna 1939 r.* Zaprezentowaliśmy również naszą Mobilną Księgarnię: można było wejść do busa pełnego książek. A dla miłośników wersji elektronicznych naszych publikacji przygotowana została specjalna ścianka ze 100 kodami QR, dzięki którym można pobrać bezpłatnie e-booki. Wydarzenie wzbogaciły komentarze specjalistów i fachowców. Tylko inauguracja w magazynie centralnym w Warszawie przyniosła sprzedaż 741 egz. (9607,60 zł). Ogólna sprzedaż publikacji w ramach akcji prezentuje się następująco: 8197 egz. (86 014,33 zł) w sprzedaży stacjonarnej (20–25 sierpnia) oraz 1755 egz. (8368,27 zł) w sprzedaży online (do 31 sierpnia). Klienci indywidualni zakupili 6442 egz. (77 646,06 zł) publikacji na paragon, bez faktury, a to znaczy, że publikacja bezpośrednio trafiła do zainteresowanego czytelnika. Dzięki tej akcji przeprowadzonej na koniec sezonu wakacyjnego zwyczajowo skromniejszy w zakresie dystrybucji czas letni lipiec–sierpień przyniósł drugi rok z rzędu rekordowe statystyki sprzedaży: 295 602,17 zł i 22 625 egz. publikacji. Po sukcesie drugiej edycji wydarzenia można śmiało zadeklarować, że taka forma święta książki historycznej zagości na stałe w kalendarzu naszych aktywności.

W roku sprawozdawczym Wydawnictwo IPN po raz pierwszy w historii dołączyło jako współorganizator – obok Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i Narodowego Centrum Kultury – do XII edycji prestiżowego projektu Narodowe Czytanie. Głównym bohaterem wydarzenia były książki z popularnonaukowej serii „Literatura i Pamięć”, wydawanej od 2019 r. w koedycji z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji pod patronatem honorowym prezydenta Rzeczypospolitej Andrzeja Dudy. Przypominamy wybitnych rodzimych autorów i ich dzieła, by na nowo budzić ducha polskości i umacniać naszą tożsamość narodową. W tym aspekcie nasza seria nawiązuje do charakteru Narodowego Czytania, które odwołując się do najpiękniejszego dziedzictwa polskiej literatury pięknej, skłania do refleksji nad historią. Podczas wrześnieowego popołudnia w przepięknej scenerii ogrodu Saskiego z Księgarni Mobilnej IPN, wykorzystując konwencję konkursu literackiego, rozpowszechniliśmy ponad 1000 egz. dotychczas opublikowanych tomów serii „Literatura i Pamięć”.

Biorąc pod uwagę skalę wydawanych rocznie tytułów, narzędziem wspierającym promocję naszych publikacji są patroni i partnerzy medialni. W 2023 r. najczęściej byli nimi: branżowy serwis informacyjny dzieje.pl, rynek-ksiazki.pl, Histmag.org, tygodniki opinii „Do Rzeczy”, „W Sieci”, „Idziemy”, miesięczniki „Nowe Książki”, „Historia Do Rzeczy”, „Uważam Rze Historia”, „Magazyn Literacki Książki”, dwumiesięcznik „Nasza Historia”, kwartalnik „Polska Zbrojna”, telewizja TVP Historia, a także Polskie Radio czy „Biuletyn IPN”. Dzięki różnorodnym działaniom, takim jak: recenzje, wywiady, przedruki fragmentów publikacji, konkursy książkowe, posty, infografiki, fotogalerie, filmy, reportaże, krótkie audiowizualne prezentacje czy animacje czytelnik mógł wybrać preferowaną formę spotkań z naszą książką. Podążając za trendami, kontynuowaliśmy we współpracy z portalem Histmag.org realizację cyklu podcastów w formie fragmentów czytanych przez lektora, wypuściliśmy do obiegu 22 nowe audycje. Sukcesowi tej formy przekazu sprzyja walor poznawczy i edukacyjny, popularność urządzeń mobilnych i zmieniające się nawyki związane z odbiorem treści. Nasz stały cykl podcastów pod nazwą „Fragmenty książek Wydawnictwa IPN” można śledzić na profilu IPNtv w serwisie YouTube. Równolegle zainaugurowaliśmy autorski program podcastowy „Ekspres Czytelniczy IPN”. Wyemitowaliśmy 12 audycji dostępnych na platformach Spotify i YouTube. Niezależnie przeprowadziliśmy 24 wywiady z autorami naszych publikacji w serwisie Histmag.org,

a w ramach wieloletniego już cyklu „Nie tylko o książkach” udostępniliśmy pięć niepublikowanych wcześniej wywiadów z autorami publikacji historycznych i wspomnień, świadkami historii oraz pracownikami miejsc pamięci narodowej. Skala recenzji wydawniczych dla publikacji IPN w ogólnopolskich mediach dzięki tak wielopłaszczyznowym działaniom promocyjnym utrzymuje się niezmiennie na bardzo wysokim poziomie.

Książki IPN są bezsprzecznie widoczne i rozpoznawalne – są marką, którą warto się chwalić. W myśl zasady, że reklama jest dźwignią handlu, przygotowujemy materiały reklamowe z aktualną ofertą wydawniczą. Narzędziem służącym do popularyzacji naszej oferty wydawniczej są katalogi publikacji. W 2023 r. wydaliśmy i opublikowaliśmy w formie animowanej tzw. flipbook, łączący w sobie tradycyjny świat druku z najnowocześniejszą technologią. W ten sposób daliśmy odbiorcom produkt atrakcyjny w formie i treści, dwa handlowe katalogi – wiosna–lato 2023, jesień–zima 2023/2024 i dwa okolicznościowe, tematyczne: dwujęzyczny polsko-angielski katalog publikacji *Terror. Holokaust. Represje. Społeczność żydowska pod władzą niemieckiego i sowieckiego totalitaryzmu na ziemiach polskich 1939–1945* i przywołany już wyżej katalog broszur z serii „Bohaterowie Niepodległej”.

Na podstronie Wydawnictwo na stronie internetowej IPN udostępniliśmy w wolnym dostępie 100 e-booków (w formie plików epub lub mobi), 35 broszur z serii „Patroni Naszych Ulic” i 100 broszur z serii „Bohaterowie Niepodległej” do pobrania w formacie PDF.

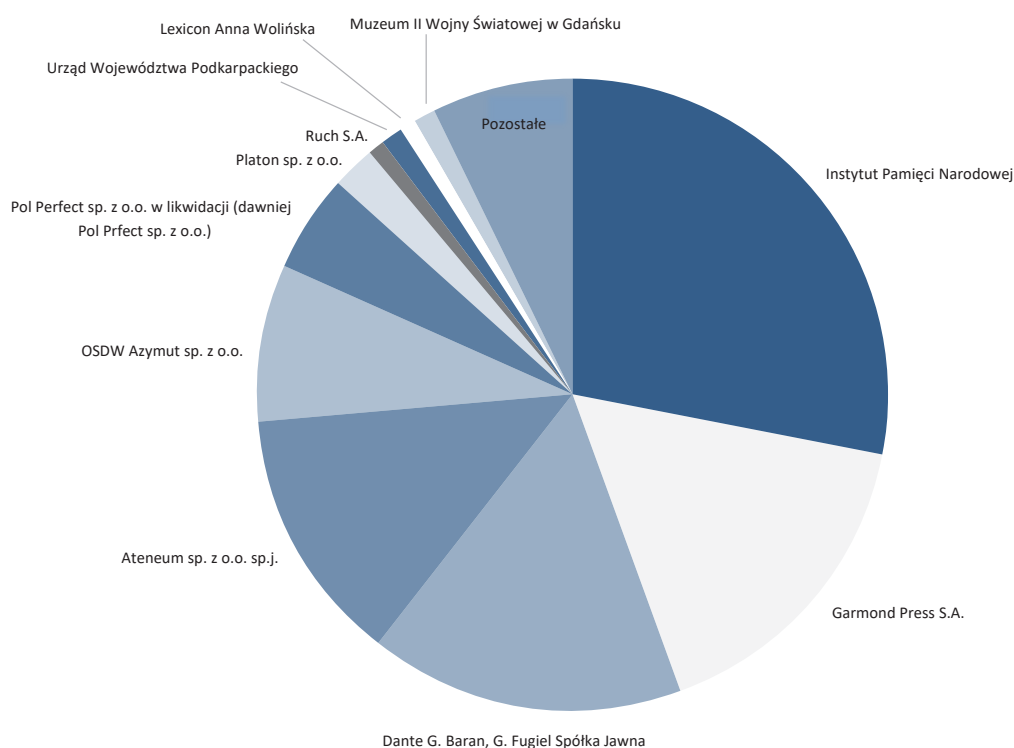
W roku sprawozdawczym największą popularnością wśród czytelników cieszyły się następujące publikacje:

- w kategorii książki:
 - *Od Niepodległości do Niepodległości. Historia Polski 1918–1989*;
 - *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1;
 - „Dzieci z zielonego autobusu”. *Z zeznań o niemieckim obozie dla polskich dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi (1942–1945)*;
 - *Bolesław Piasecki. Początki drogi (1915–1944)*;
 - *Alfred Szklarski – sprzedawca marzeń. Pierwsza biografia twórcy przygód Tomka Wilmowskiego*;
 - *Defensor Ecclesiae. Arcybiskup Antoni Baraniak (1904–1977). Salezjańskie koleje życia i posługi metropolity poznańskiego*;
- w kategorii albumy:
 - *Kresowe rezydencje. Zamki, pałace i dwory na dawnych ziemiach wschodnich II RP*, t. 3: *Województwo białostockie (część wschodnia). Województwo poleskie*;
 - *Czas bestii. Terror w okupowanej Polsce w latach 1939–1945*;
 - *Rotmistrz Witold Pilecki*;
 - *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy*;
- w kategorii literatura dla dzieci i młodzieży:
 - komiksy historyczne:
 - seria „W imieniu Polski Walczącej”, z. 1: *Zamach na Kutschere*;
 - seria „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego”, z. 10: *Przemarsz przez piekło 1944 r.*;
 - *Powstanie warszawskie*, t. 1, komiks paragrafowy;
 - gry edukacyjne:
 - „Miś Wojtek”;
 - „ORP Orzeł”;
 - „111: Alarm dla Warszawy”.

Trzeba zauważyć, że dwie książki wydane w związku z uroczystością beatyfikacyjną rodziny Ulmów: Mateusza Szpytmy *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* oraz *The Righteous and the Merciful. The Rescue of Jews by the Poles and the Tragic Consequences for Ulma Family from Markowa* osiągnęły najwyższy status sprzedaży w ramach międzyinstytucjonalnej współpracy jednostek budżetowych skarbu państwa.

Tabela 1. Wykaz publikacji IPN sprzedanych kontrahentom

Kontrahent	Liczba egz.	Wartość brutto (zł)	Udział (proc.)
Instytut Pamięci Narodowej	30415	620477	28
Garmond Press S.A.	18041	75968,9	16
Dante G. Baran, G. Fugiel sp.j.	17825	212087	16
Ateneum sp. z o.o. sp.j.	14602	238295	13
OSDW Azymut sp. z o.o.	8239	137171	8
Pol Perfect sp. z o.o. w likwidacji (dawniej Pol Perfect sp. z o.o.)	5987	21532	5
Platon sp. z o.o.	2294	36780,6	2
Ruch S.A.	1546	6877,64	1
Urząd Województwa Podkarpackiego	1200	39000	1
Lexicon Anna Wolińska	973	24067,2	1
Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku	933	14941,6	1
Pozostałe	7592	201407	7
Razem	109647	1628606	100

Wykres 1. Procentowe zestawienie liczby publikacji IPN sprzedanych kontrahentom

Realizując ustawową misję edukacyjną, Wydawnictwo IPN wspiera organizowane przez podmioty zewnętrzne w kraju i za granicą – w dużej mierze pod patronatem IPN – działania związane z edukacją historyczną: przekazujemy gry i książki w ramach nieodpłatnej dystrybucji wydawnictw. W 2023 r. przekazaliśmy zewnętrznym podmiotom niemal ćwierć miliona publikacji książkowych i materiałów edukacyjnych. Do największych akcji popularyzujących historię najnowszą za pośrednictwem publikacji IPN w 2023 r. należały:

- 75 tys. egz. zeszytów komiksów z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939–1946” dla uczestników XI edycji biegu „Wilczym Tropem”, którego IPN jest partnerem edukacyjnym;
- 2500 egz. publikacji *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* (wyd. 4.), 500 egz. „Biuletynu IPN” 2023, nr 4 dla uczestników Kongresu Pamięci Narodowej w Warszawie;
- we współpracy z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji przekazano 509 podmiotom (szkołom i bibliotekom szkolnym) publikacje z serii „Literatura i Pamięć” oraz „Teki Edukacyjne IPN”;
- 500 egz. publikacji książkowych, broszur edukacyjnych, komiksów dla Ochotniczych Hufców Pracy;
- 400 egz. dotyczących dziejów harcerstwa dla Zarządu Regionu Toruńsko-Włocławskiego NSZZ „Solidarność” oraz Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej;
- 50 egz. *Przewodnika po historii Polski* (wersja ukraińska) przekazano Stowarzyszeniu Panorama Kultur dla Związku Polaków „Orzeł Biały” we Lwowie;
- 100 egz. książki *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* dla Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie”;
- 100 egz. publikacji dla Fundacji Orszak Dziejów dla wsparcia projektu rodzinnej gry historycznej „Kto, gdzie, kiedy?”;
- 300 egz. publikacji *Prymas Stefan Wyszyński. Biografia* i 1000 egz. „Biuletynu IPN” (różne numery) dla Zarządu Regionu Mazowsze NSZZ „Solidarność” w związku z Walnym Zebraniem Delegatów Regionu Mazowsze;
- 50 egz. publikacji *Jan Józef Lipski. Biografia źródłowa*, t. 1–2 dla Muzeum im. Jana Kasprowicza w Inowrocławiu na spotkanie „Dwa patriotyzmy. Jak lewicowy polonista obalał komunizm. Rzeczo o Janie Józefie Lipskim”;
- wsparcie księgozbioru biblioteki Zakładu Karnego w Przytułach Starych;
- dla NZS Uniwersytetu Warszawskiego na jesienną edycję Wampirady 2023 (akcja krwiodawstwa współorganizowana przez Uniwersytet Warszawski i Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa) przekazano 150 egz. „Biuletynu IPN” oraz 300 szt. kuponów rabatowych uprawniających do zakupu publikacji wydawanych nakładem Wydawnictwa IPN, przeznaczonych dla osób oddających krew;
- 100 egz. broszury *General Władysław Anders (1892–1970)* z serii „Patroni Naszych Ulic”, 3 egz. publikacji *General broni Władysław Anders 1892–1970. Czyny i pamięć*, 3 egz. książki *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989* dla Wołyńskiego Klubu Automobilowego na obchody upamiętniające gen. Władysława Andersa;
- wyposażenie biblioteki Studium Polski Podziemnej w Londynie w kilkadziesiąt książek nowości wydawniczych IPN;
- pakiet 80 egz. broszur z serii „Patroni Naszych Ulic”, 30 egz. publikacji *Przewodnik po historii Polski 966–2016*, 30 egz. publikacji *Walcząca Rzeczpospolita 1939–1945* dla polsko-niemieckiego stowarzyszenia w Leiphem, Gromada Zuchowa Wilczki w Leiphem reprezentująca Związek Harcerstwa Polskiego;
- 250 egz. najnowszych publikacji, w tym także komiksów dla młodzieży z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego” i serii „Wilcze Tropy”, dla Powiatowej Biblioteki Publicznej w Świeciu, pomoc w powiększeniu zbiorów bibliotecznych;
- 200 egz. publikacji Andrzeja Waśki *Pan Tadeusz – media pamięci* i 200 egz. książki *Dzieje najnowsze w literaturze polskiej. Szkice o współczesnej poezji i prozie* pod red. Antoniego Buchały dla uczestników promocji książki Andrzeja Waśki w ramach konferencji poświęconej epoce romantyzmu „Gawędy literackie wokół narodowej epopei” na Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w Poznaniu;
- dla zwycięzców 10. Anwil Półmaratonu Włocławek przekazano publikacje: *Sprawiedliwi i ich świat w fotografii Józefa Ulmy* (90 egz.), *Od niepodległości do niepodległości. Historia Polski 1918–1989*

- (90 egz.), *Wojenna Odyseja Antka Srebrnego. Łamigłówki* (90 egz.), *Targi mińskie 1942 r.* z serii „Wojenna Odyseja Antka Srebrnego 1939–1946”, z. 11 (90 egz.);
- dla Katolickiego Liceum Ogólnokształcącego w Markach na nagrody w konkursie Hippocampus: „Biuletyn IPN” 2023, nr 5 (50 egz.), nr 6 (50 egz.), nr 7/8 (50 egz.), *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* (9 egz.);
 - dla laureatów i uczestników XIII Podbeskidzkiego Konkursu Historycznego „Solidarni”: „Biuletyn IPN” 2023, nr 12 (110 egz.), *Prymas Stefan Wyszyński. Biografia* (70 egz.), *Jedna dekada – trzy epoki* (25 egz.);
 - dla laureatów XXVI Ogólnopolskiej Sceny Prezentacji Artystycznych Realizacji OSPAR 2023: *Powracająca pamięć. O prozie i poezji Jarosława Rymkiewicza* (30 egz.), „Biuletyn IPN” 2023, nr 11 (150 egz.);
 - 50 egz. publikacji *O wolną wieś i wolną Polskę* na cele reprezentacyjne i promocyjne XXXI Krajowej Wystawy Rolniczej towarzyszącej Dożynkom Jasnogórskim dla Powiatowego Zespołu Doradztwa Rolniczego w Częstochowie.

Wykaz skrótów

AAN	– Archiwum Akt Nowych
ABeL	– Aplikacja Biura Lustracyjnego
ABTL	– Archiwa Historyczne Węgierskich Służb Bezpieczeństwa Państwowego (Historical Archives of the Hungarian State Security)
ABW	– Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
AIDSSH	– Autoriteti për Informimin mbi Dokumentet e ish-Sigurimit të Shtetit (Authority for Information on Former State Security Documents)
AIPN	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
AK	– Armia Krajowa
AKO	– Armia Krajowa Obywatelska
AL	– Armia Ludowa
AL	– Arbeitslager (obóz pracy)
AP	– Archiwum Państwowe
APP	– Archiwum Pełne Pamięci
BBH	– Biuro Badań Historycznych
BCh	– Bataliony Chłopskie
BEN	– Biuro Edukacji Narodowej
BIP	– Biuletyn Informacji Publicznej
BL	– Biuro Lustracyjne
BNT	– Biuro Nowych Technologii
BO	– Biuro Ochrony
BP	– Biuro Polityczne
BPD	– Batalion Powietrznodesantowy
BPH	– Biuro Przystanków Historia
BPiI	– Biuro Poszukiwań i Identyfikacji
BRP	– Biuro Rzecznika Prasowego
BUWiM	– Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
BWK	– Biuro Wydarzeń Kulturalnych
BWM	– Biuro Współpracy Międzynarodowej
CA	– Cyfrowe Archiwum
CAF	– Centralna Agencja Fotograficzna
CE	– Centrum Edukacyjne
CEJSH	– „The Central European Journal of Social Sciences and Humanities”
ChUR	– Chrześcijański Uniwersytet Robotniczy
CIA	– Central Intelligence Agency (Centralna Agencja Wywiadowcza)
CKiS	– Centrum Kultury i Sztuki
CDDG	– Centrum Dokumentacji Deportacji Górnoszlązaków do ZSRS
CM	– Collegium Medicum
CMP	– Cyfryzacja Miejsc Pamięci
CODIS	– Combined DNA Index System (Połączony system Indeksu DNA)
CPB	– Centralny Projekt Badawczy

CPH	– Centralny Przystanek Historia im. Janusza Kurtyki w Warszawie
COM-DKM	– Centrum Operacji Morskich – Dowództwo Komponentu Morskiego
CSR	– Centralna Stacja Radiotelegraficzna
DP	– Dywizja Piechoty
DPAA	– Defense Prisoner of War / Missing in Action Accounting Agency
DSP	– Dywizja Strzelców Pieszych
DSZ	– Delegatura Sił Zbrojnych na Kraj
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
ECPAD	– Établissement de Communication et de Production Audiovisuelle de la Défense
ECRI	– European Commission against Racism and Intolerance (Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji)
ENRS	– European Network Remembrance and Solidarity (Europejska Sieć Pamięć i Solidarność)
EWP	– Elektroniczny Wykaz Postępowań
FBI	– Federal Bureau of Investigation (Federalne Biuro Śledcze)
FOPP	– Frontowy Obóz Przejściowo-Przesyłowy
FKL	– Frauenkonzentrationslager (obóz koncentracyjny dla kobiet)
FPP	– First Person Perspective
FRSE	– Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
GB	– gigabajt
gestapo	– Geheime Staatspolizei (Tajna Policja Państwowa)
GG	– Generalgouvernement (Generalne Gubernatorstwo)
GK	– Główna Komisja
GKBZHWP	– Główna Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich w Polsce
GKBZpNP	– Główna Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
GKŚZpNP	– Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
GL	– Gwardia Ludowa
GRH	– Grupa Rekonstrukcji Historycznej
HDA SBU	– Hałuzewyj derżawnyj archiw Służby bezpeky Ukrainy (Wydzielone Państwowe Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy)
HTK	– Hrubieszowska Telewizja Kablowa
IAR	– Informacyjna Agencja Radiowa
IDFI	– Institute for Development of Freedom of Information (Instytut Rozwoju Wolności Informacji)
IHRA	– International Holocaust Remembrance Alliance (Międzynarodowy Sojusz na rzecz Pamięci o Holocauście)
IH PAN	– Instytut Historii Polskiej Akademii Nauk
IPN	– Instytut Pamięci Narodowej
IPN-KŚZpNP	– Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
j.a.	– jednostka archiwalna
KBW	– Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego
KC PZPR	– Komitet Centralny Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
KC WKP(b)	– Komitet Centralny Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików)
KG AK	– Komenda Główna Armii Krajowej
KGB	– Komitet Bezpieczeństwa Państwowego
KGHM	– Kombinat Górniczo-Hutniczy Miedzi

KGP	– Komenda Główna Policji
kk	– kodeks karny
kkWP	– kodeks karny Wojska Polskiego
KL	– Konzentrationslager (obóz koncentracyjny)
KOP	– Korpus Ochrony Pogranicza
KOR	– Komitet Obrony Robotników
KP PZRR	– Komitet Powiatowy Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
kpk	– kodeks postępowania karnego
KPN	– Konfederacja Polski Niepodległej
KPP	– Komunistyczna Partia Polski
KPRM	– Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
KPRP	– Komunistyczna Partia Robotnicza Polski
KRLD	– Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna
KUL	– Katolicki Uniwersytet Lubelski
KW MO	– Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej
KW PZPR	– Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej
KWiS	– Krzyż Wolności i Solidarności
KWP	– Komenda Wojewódzka Policji
KWP	– Konspiracyjne Wojsko Polskie
LO	– liceum ogólnokształcące
LWP	– ludowe Wojsko Polskie
m.b.	– metr bieżący
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MCDN	– Małopolskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli
MDK	– Młodzieżowy Dom Kultury
MEiN	– Ministerstwo Edukacji i Nauki
MEN	– Ministerstwo Edukacji Narodowej
MIA	– Missing in Action (zaginieni w akcji)
MKDiN	– Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
MKZ	– Międzyzakładowy Komitet Założycielski
MNiSW	– Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MO	– Milicja Obywatelska
MON	– Ministerstwo Obrony Narodowej
MOSG	– Morski Oddział Straży Granicznej
MPK	– Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
MPW	– Muzeum Powstania Warszawskiego
MS	– Ministerstwo Sprawiedliwości
MSW	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSWiA	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
MSZ	– Ministerstwo Spraw Zagranicznych
MUBP	– Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
MŻWiWP PRL	– Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL
NATO	– North Atlantic Treaty Organization (Sojusz Północnoatlantycki)
NBP	– Narodowy Bank Polski
NEB	– Nemzeti Emlékezet Bizottsága (Komitet Pamięci Narodowej)
NIPDKzGP	– Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”
NKGB	– Narodnyj Kommissariat Gosudarstwiennoj Biezopasnosti (Ludowy Komisariat Bezpieczeństwa Państwowego ZSRS)

NOB	– Narodowa Organizacja Bojowa
NKHR	– Citizens' Alliance for North Korean Human Rights (Obywatelski Sojusz Obrony Praw Człowieka w Korei Północnej)
NKWD	– Narodnyj Komissariat Wnutriennich Dieł (Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych ZSRS)
NOW	– Narodowa Organizacja Wojskowa
MWD	– Ministerstwo wnutriennych dieł (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych ZSRS)
NMP	– Najświętsza Maria Panna
NOSG	– Nadbużański Oddział Straży Granicznej
NRD	– Niemiecka Republika Demokratyczna
NSDAP	– Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei (Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników)
NSZ	– Narodowe Siły Zbrojne
NSZZ	– Niezależny Samorządny Związek Zawodowy
NZS	– Niezależne Zrzeszenie Studentów
NZW	– Narodowe Zjednoczenie Wojskowe
OA	– Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
OBAG	– Oddziałowe Biuro Administracyjno-Gospodarcze
OBBH	– Oddziałowe Biuro Badań Historycznych
OBEN	– Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej
OBEP	– Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej
OBL	– Oddziałowe Biuro Lustracyjne
OBO	– Oddziałowe Biuro Ochrony
OBPiI	– Oddziałowe Biuro Poszukiwań i Identyfikacji
OBUWiM	– Oddziałowe Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa
OBWE	– Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie
ODSK	– Ośrodek Działań Społeczno-Kulturalnych
OHP	– Ochotnicze Hufce Pracy
OIPN	– Oddział Instytutu Pamięci Narodowej
OK	– Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
OKŚZpNP	– Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ONZ	– Organizacja Narodów Zjednoczonych
OP	– Oddział Partyzancki
OPB	– Oddziałowy Projekt Badawczy
ORMO	– Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
ORP	– Okręt Rzeczypospolitej Polskiej
OW PPS	– Oddziały Wojskowe Powstańczego Pogotowia Socjalistów
OUN-UPA	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów – Ukraińska Armia Powstańcza Ukraińska Powstańcza Armia
PAN	– Polska Akademia Nauk
PAP	– Polska Agencja Prasowa
PAU	– Polska Akademia Umiejętności
PCK	– Polski Czerwony Krzyż
PFL	– Prowieroczno-filtracyjny łagier (Obóz Kontrolno-Filtracyjny)
PIBM	– Polski Instytut Badawczy i Muzeum w Budapeszcie
PINK	– Polski Instytut Naukowy w Kanadzie
PJS	– „Polish-Jewish Studies”
PKP	– Polskie Koleje Państwowe
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego

POW	– Polska Organizacja Wojskowa
POW	– Prisoners of War (jeńcy wojenni)
Ppl	– Przygotowawcze postępowanie lustracyjne
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PPS-WRN	– Polska Partia Socjalistyczna – „Wolność, Równość, Niepodległość”
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PSP AK	– Pułk Strzelców Podhalańskich Armii Krajowej
PSZ	– Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie
PTTK	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze
PUBP	– Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
PUdsBP	– Powiatowy Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
pw	– portal „Powstanie Wielkopolskie”
PZŁ	– Polski Związek Łowiecki
PZPR	– Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
RBH	– Referat Badań Historycznych
REN	– Referat Edukacji Narodowej
RFK	– Referat Finansowo-Księgowy
RFN	– Republika Federalna Niemiec
RMP	– Ruch Młodej Polski
ROAK	– Ruch Oporu Armii Krajowej
RODN „WOM”	– Regionalny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli „Wojewódzki Ośrodek Metodyczny”
ROPciO	– Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela
RP	– Rzeczpospolita Polska
RPA	– Republika Południowej Afryki
RUSW	– Rejonowy Urząd Spraw Wewnętrznych
SB	– Służba Bezpieczeństwa
SEiS	– Sekcja Ewidencji i Sprawdzien
SG	– Straż Graniczna
SGGW	– Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
SGH	– Szkoła Główna Handlowa
SG WP	– Sztab Generalny Wojska Polskiego
SP	– Szkoła Podstawowa
Stalag	– Stammlager für kriegsgefangene Mannschaften und Unteroffiziere (podczas II wojny światowej niemiecki obóz jeniecki dla szeregowców i podoficerów)
SS	– Die Schutzstaffeln der NSDAP (Oddziały Ochronne NSDAP)
SUiP	– Sekcja Udostępniania i Publikacji
SW	– Solidarność Walcząca
SWAP	– Stowarzyszenie Weteranów Armii Polskiej w Ameryce
SZP	– Służba Zwycięstwu Polski
ŚZpNP	– Ściganie Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ŚZZAK	– Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej
TOW	– Tajna Organizacja Wojskowa
TVP	– Telewizja Polska
TW	– tajny współpracownik
UAM	– Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
UB	– Urząd Bezpieczeństwa

UBP	– Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
UdsW	– Urząd ds. Wyznań
UG	– Uniwersytet Gdański
UIPN	– Ukraiński Instytut Pamięci Narodowej
UJ	– Uniwersytet Jagielloński
UKSW	– Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie
UKW	– Uniwersytet Kazimierza Wielkiego
UM	– Uniwersytet Medyczny
UM	– Urząd Miasta
UMCS	– Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
UMK	– Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
UNESCO	– United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Oświaty, Nauki i Kultury)
UNRRA	– United Nations Relief and Rehabilitation Administration (Administracja Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy)
UOP	– Urząd Ochrony Państwa
UPA	– Ukraińska Powstańcza Armia
UPJPII	– Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
ÚPN	– Ústav Pamäti Národa (Słowacki Instytut Pamięci Narodu)
UR	– Uniwersytet Rzeszowski
USHMM	– United States Holocaust Memorial Museum (Muzeum Holokaustu w Waszyngtonie)
USA	– United States of America
USTR	– Ústav pro studium totalitních režimů (Instytut Badania Reżimów Totalitarnych w Pradze)
UŚ	– Uniwersytet Śląski
UW	– Urząd Wojewódzki
UW	– Uniwersytet Warszawski
UWr	– Uniwersytet Wrocławski
VDK	– Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge (Niemiecka Komisja Grobów Wojennych)
VR	– virtual reality (rzeczywistość wirtualna)
WA	– Wydział Archiwalny
WBH	– Wojskowe Biuro Historyczne
WBiEA	– Wydział Badań i Edukacji Archiwalnej
WDK	– Wojewódzki Dom Kultury
WiN	– Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”
WIPN	– Wydawnictwo Instytutu Pamięć Narodowej
WKP(b)	– Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików)
WKU	– Wojskowa Komenda Uzupełnień
WNiOM	– Wydział Notacji i Opracowań Multimedialnych
WOT	– Wojska Obrony Terytorialnej
WP	– Wojsko Polskie
WRL	– Węgierska Republika Ludowa
WRON	– Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego
WSdsBH	– Wieloosobowe Stanowisko ds. Badań Historycznych
WSdsEN	– Wieloosobowe Stanowisko ds. Edukacji Narodowej
WSdsPiI	– Wieloosobowe Stanowisko ds. Poszukiwań i Identyfikacji
WSO	– Wojskowy Sąd Okręgowy
WSR	– Wojskowy Sąd Rejonowy

WUBP	– Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
WUdsBP	– Wojewódzki Urząd ds. Bezpieczeństwa Publicznego
WUSW	– Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
WZZ	– Wolne Związki Zawodowe
ZAL	– Zwangsarbeitslager (obóz pracy przymusowej)
ZBoWiD	– Związek Bojowników o Wolność i Demokrację
ZER MSWiA	– Zakład Emerytalno-Rentowy Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji
ZEZZOR	– baza Zaopatrzenia Emerytalnego Żołnierzy Zawodowych oraz ich Rodzin
ZFŚS	– Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych
ZG	– Zarząd Główny
ZHP	– Związek Harcerstwa Polskiego
ZHPnL	– Związek Harcerstwa Polskiego na Litwie
ZHR	– Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej
Zi	– zbrodnie inne
Zk	– zbrodnie komunistyczne
Zn	– zbrodnie niemieckie
ZOMO	– Zmotoryzowane Odwoły Milicji Obywatelskiej
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZSRS	– Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich
ZWZ	– Związek Walki Zbrojnej
ŻOB	– Żydowska Organizacja Bojowa

www.ipn.gov.pl

ISBN 978-83-8376-005-6

ISBN tom 1: 978-83-8376-005-6 (druk)
ISBN tom 1: 978-83-8376-006-3 (pdf online)

